

**Lexicon medicum renovatum, in quo totius artis medicae termini ... /
exponuntur ... Hisce adjungitur Graecarum vocum etymologia ; tum earum
Belgica, Germanica, Gallica, Anglica &c.; interpretatio ; cum indicibus.**

Contributors

Blankaart, Steven, 1650-1702

Publication/Creation

Leyden : S. Luchtmans, 1735.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/sn27x3ce>

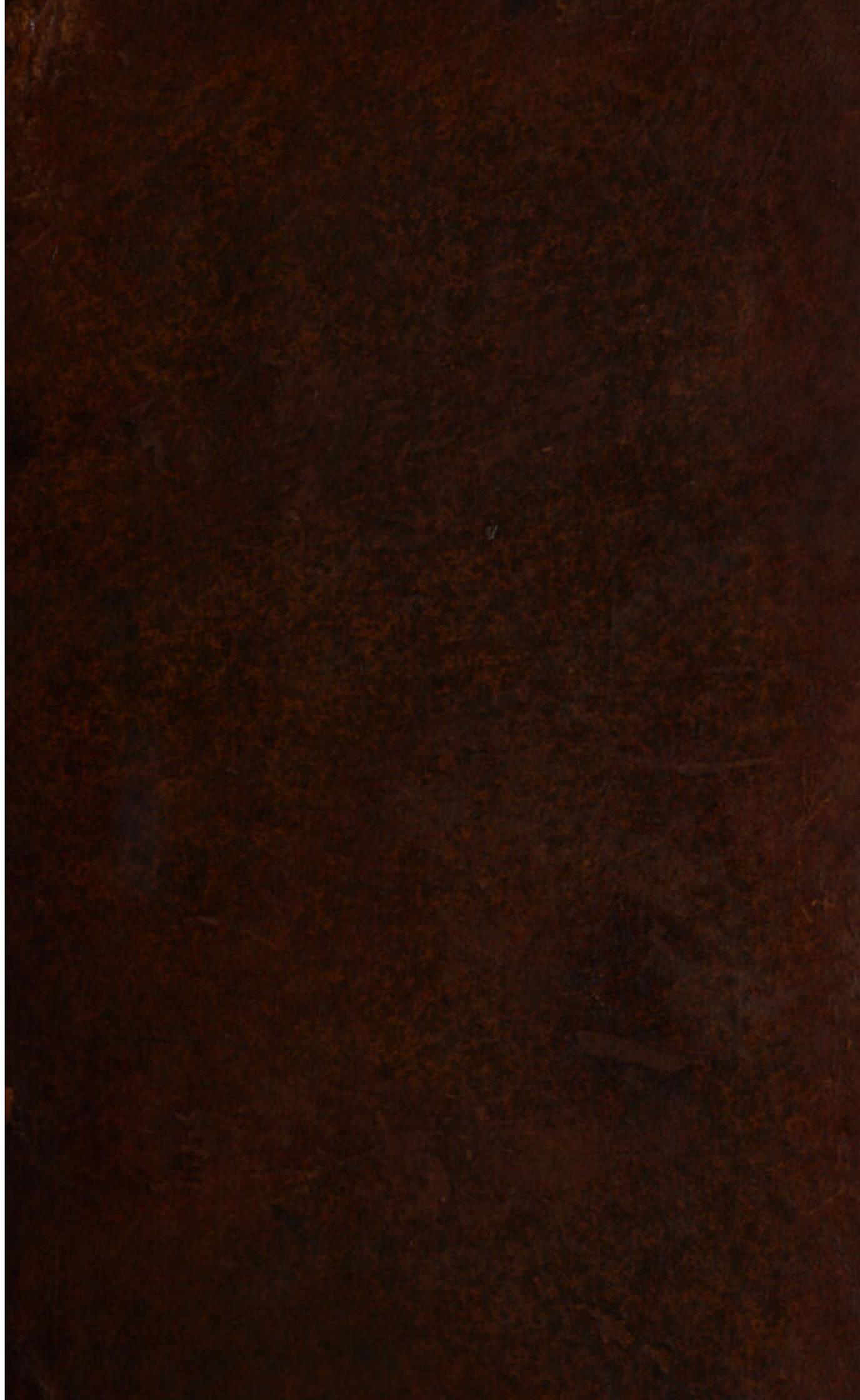
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

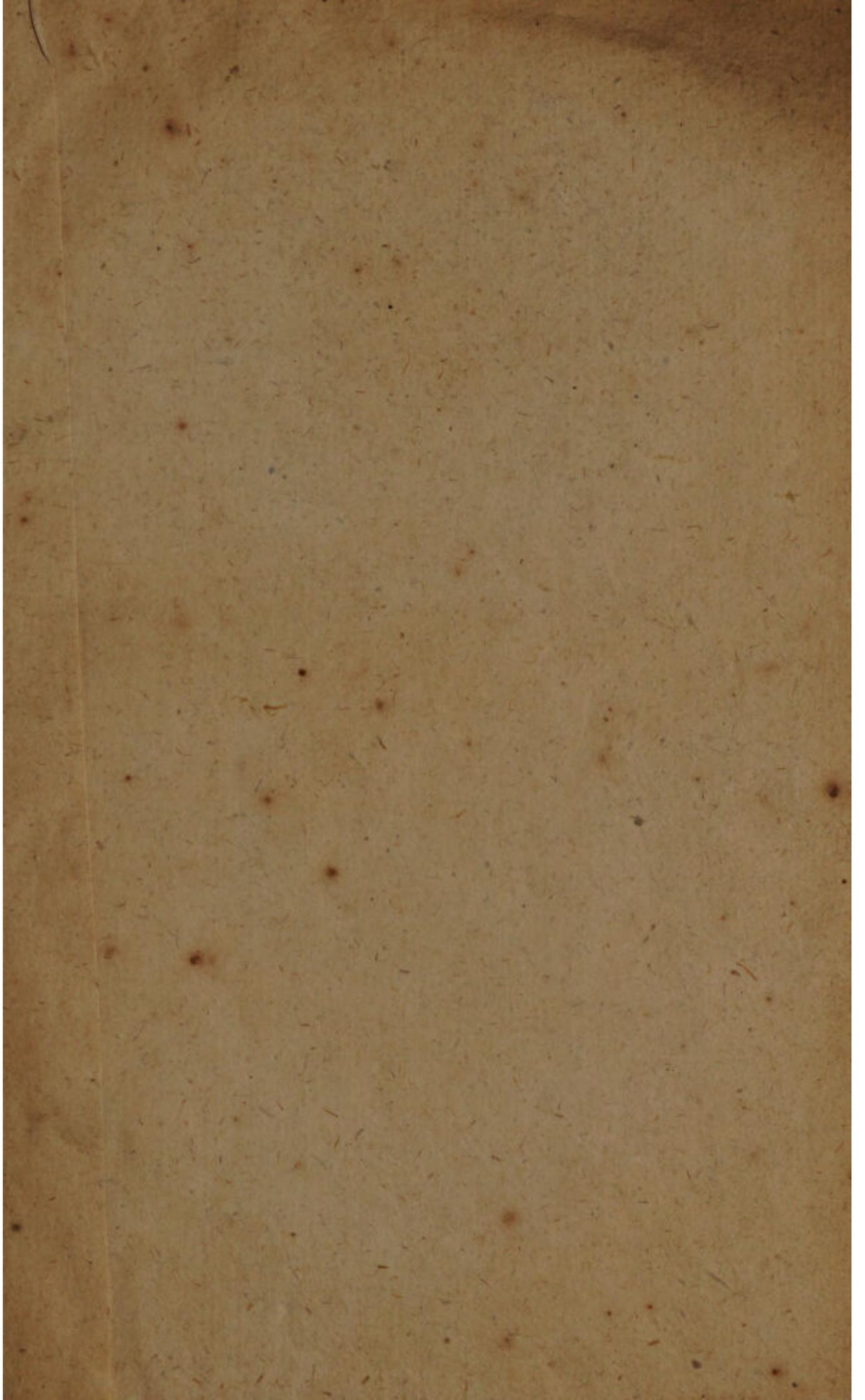
2

14008/B

A.I. n. 10

vosh

42550 } dupes ;
46042 }

STEPHEN B. BLACKBURN

208

STEPHANUS BLANCARDUS,

P. & Med. Doctor. Ætat. L.

D. v. L. Plater pinx.

P. v. Guist sculp.

45656

STEPH. BLANCARDI
LEXICON

MEDICUM RENOVATUM,

In quo totius artis Medicæ termini, in
**ANATOME, CHIRURGIA, PHARMACIA,
CHYMIA, RE BOTANICA ETC.**

Usitati, dilucide & breviter exponuntur juxta
**NEOTERICORUM tum PRACTICORUM tum
MECHANICORUM placita & verè**
demonstrata principia.

*Hiscæ adjungitur GRÆCARUM vocum Etymologia; tum
earum BELGICA, GERMANICA, GALLICA,
ANGLICA &c. interpretatio; cum
indicibus locupletissimis.*

**Editio novissima, cæteris longè auctior &
perfectior.**

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud **SAMUELEM LUCHTMANS,** 1735.
Academiae Typographum.

Ms. Hall

STERN BLANCARDI
LEXICON
MEDIUM RENOVATUM
in quo continetur
ANATOMIE, CHIRURGIAE, PHARMACIAE,
CHYMIAE & BOTANICAE

Handwritten notes in a cursive script, possibly a library or personal collection mark.

SENECA.

Nulla res consummata est dum incipit.

Et

Etiamsi omnia à veteribus inventa sunt, hoc semper novum erit, usus & inventorum ab aliis scientia & dispositio.

TYPOGRAPHUS

LECTORI

S. P. D.

Abes hic recusum eximium illud Lexicon Illustr. STEPHANI BLANCARDI, in quo elaborando & perpoliando auctor ingentem, quamdiu vixit, navavit operam, incitatus quippe felici successu, quo plurimis se placuisse viderat; unde postquam hoc opus primo editum fuit, & illico undique abremtum, sæpius recensere, & continuo nova addere, cogebatur; accessit quod Auctoris fama, scriptis aliis eruditis jam celebratissima, non poterat non unumquemque incitare ad hunc elaboratissimum & universalem Medicinæ thesaurum sibi comparandum. Ut ubique in scriptis, sic maxime hoc in Lexico, auctoris concinna brevitatis, facilis in describendis rebus perspicuitas, & veritatis folius nuda & nervosa descriptio absque ullis verborum ambagibus, vel auctorum multorum sententiis afferendis refutandisque, emicue-

L E C T O R I.

runt; unde breviter quicquid rei alicujus medicæ cognitio postulabat, hic vere inveniri potuerit. Mirum igitur non est, quod votis suis se non omnino destitutum cognoverit auctor; hinc itaque in proveciori & usu continuo polita ætate animo hilari vovere cæpit de mutandis nonnullis rerum descriptionibus, forsitan minus claris vel perfectis, tum de addendis inventis novissimis, quibus adeo felix sæculum suum continuo superbiebat; & denique de corrigendis nonnullis erroribus, qui hinc inde incuria Typographi irreplisse cernebantur ut ita editione sequenti nitidius magisque perfectum hoc opus prodiret. Plurima jam chartis mandaverat, sed morte præoccupatus rem ad optatum finem perducere, non potuit. Cuncta hæc annotata, quum de recudendo hoc Lexico cogitabamus, tradidimus viro artis Medicæ perito, qui ea, quæ sparsim exstabant, suis inseruit locis, plurima, quæ autor omittenda voluerat, [utpote vel melius jam cognita, vel minus utilia,] delevit, & quædam obscuriora, quæ præcipatione vel irreperant, vel nondum
ulti-

L E C T O R I.

ultimam auctoris manum experta fuerant, ad accuratius examen revocando paululum mutavit. Quidcunque tamen actum fuerit, in omnibus brevitatis ratio semper habita est, & modo rerum summa verumque pondus in compendium redactum, prout hujus Lexici scopus exigebat. Si quis enim cuncta argumenta, quibus Theoretica adstruuntur; singula experimenta, quibus Anatomica demonstrantur; & infinita observata, quibus Practica innituntur, desideraret; ea ex ipsis inventoribus, fusius singula tractantibus, optime cognosceret. In hac vero editione plurimarum rerum descriptiones prolixiores quidem, at multò accuratiores in gratiam Tyronum additæ sunt, quas sæpe ex Cl. Auctorum scriptis, quorum opera vel rariora, vel plurimis adhuc minus cognita sunt excerpere utilissimum judicatum fuit: in illis vero descriptionibus, sæpe nihil mutatum fuit, ne de earum meritis aliquid detraheretur, egregiisque Auctoribus, qui debetur honos, relinqueretur: plurima intacta quæ vel mutari vel augeri potuissent, ob temporis angustiam, & exemplorum,

L E C T O R I.

quæ maxime desiderabantur, defectum, relicta sunt: Ob descriptiones rerum itaque in hoc volumine nunc multum mutatas, & augmentum sparsim suis locis hinc inde insertum evenit, ut multò plus præ præcedentibus editionibus excreverit hæc: verum cum post singula rerum nomina appellationes Belgicæ, Germanicæ, Gallicæ, & Anglicæ postpositæ fuerunt, quæ in Indice Autoris accuratissimo comprehendebantur, nullæ nunc iterum suis respondebant locis per numeros Arithmeticos designatis, quare magno labore singulas suis convenientibus numerulis iterum in hac editione assignavimus, atque Indicem locupletavimus, & aliquando quædam mutavimus, quæ in opere ipso mutari non potuerunt. Dum igitur multo perfectior hæc nova editio nunc prædit, conatus hosce nostros æquibonique confulas, & Vale.

Pag. 5 *Acanthulus* lege *Acanthabolus*.

244 lin. 9 post *scalarum*, adde, superior habens.

PRÆFATIO.

AUCTORIS.

L. S.

Etus opinio est, jam inde ab Heroicis ducta temporibus, nihil hodie dici, quod non dictum sit prius. Hujus scilicet auctores minimè præsagiebant, venturum tempus, quo ista, quæ tunc latebant, clarescerent; venturos dies, quibus nos tam aperta nescisse majores miraremur. Cunctis enim rebus inest quidam velut orbis, ut sicuti caelestia sydera, ita scientiarum vertantur: nec omnia apud antiquos optima; nec apud omnes statim gratiam, fidem, auctoritatem inveniunt, quæ sola ratione & observationibus ponderantur. Si hanc sapientes viam tenuissent, ut semper majorum intra terminos subsisterent; demersa adhuc tenebris lateret veritas: nova artium lumina minimè lucerent. ARCHIMEDEM mirata est antiquitas, quum illius ingenio Syracusæ defenderentur. Nec DEMETRIUS, ob repertam machinam,

Unable to display this page

A U C T O R I S.

*da non sunt. Mansimus inter Æsculapii
 limites; singulæ artes sua habent addenda,
 & quæ latè spatiari videntur, à superfluis
 mundandæ. Atque ista de nostris hausta fon-
 tibus, ac mox ubivis derivata, haud le-
 ve compendium humano generi attulerunt.
 Quisquis mentis valens acumine, blandi-
 tiis voluptatum socordiave non irretitur,
 sed ad artis medicæ contemplationem tem-
 pus sumet, poterit eandem cum veteribus
 orbitam terere, eorumque opibus adjutus,
 amplissima arti conferre incrementa, & ab-
 strusarum rerum addere proventum. Quo-
 circa abhinc annis variis, quum adducto
 per meditationem animo, deprehendissem
 plurima in Medicis turbide adeo tradita,
 ut quid sequendum declinandumve ambige-
 rem; id negotii credidi mihi dari, quodcun-
 que vel alii repererant, vel ipse observa-
 veram, in commune breviter conferrem.
 Hinc prodierunt Opera nostra Theoretica
 & Practica, uti & Anatomes libri novi,
 à veterum placitis immensum discrepantes.
 Quæ provincia licet perardua, spretis ta-
 men malorum obtreçtationibus, eam subire*

PRÆFATIO. AUCTORIS.

generosum duxi. Ex hoc genere videtis esse quoque Lexicon hoc, recens, ceu clavem artis, ex inventis præcipuè juniorum comportatum. Nam quæ EROTIANUS, GALENUS, & inter recentes GORÆUS, FOESIUS, CASTELLUS, tractaverunt, ea suis auctoribus sic addicta, ut vix latum unguem discedere erubescant. Id privatis usibus serviit aliquamdiu, donec suasu an imperio aliorum publicatur. Si summam in eo perfectionem non affecutus, si operarum in Græcis Παρορράματα, hæc humanæ fragilitati vel incuriæ donate. Satis amplum præmium feram, si Lectoribus haud ingratum accidat; quod in vestros sinus, deteraso vanæ adulationis fuco, ingenua devotione confertur. Valet.

Amstelædami
MDCCII.

IN LEXICON MEDICUM

Verè Novum,

A. Doctiss. Nobiliss. Viro

D. STEPH. BLANCARDO, Ph. & M. D.

A D O R N A T U M.

AD CANDIDUM LECTOREM.

IMpavidos cantare *Duces*, duo fulmina Belli
Auriacum Batavis, Nassaviumque suis.
Materies præcella nimis, nec *Viribus* æqua est
Debilibus, quales constat & esse meas.
Principe digna loqui, res *momentosa*, placere
Ægrius, hic minimum flectere, crimen habet.
Majores hæc *celsa* canant; mihi sufficit intra
Fortunam, qualis me decet, esse meam.
Me Potius BLANCARDE tuos narrare *Labores*;
Inque tuas *laudes* ire, redire juvat.
Hic *Scopulus* metuendus abest, furibunda *Charybdis*
Nulla, *Timendorum* dum procul omne *genus*.
Heic impunè licet *quocunque* vagari, & *queis*
Mens addicta velit *Vocibus* esse, licet.
Ergo lubet BLANCARDE tuos narrare *Labores*
Inque tuas *Laudes* ire, redire lubet.
Ingenium quoties *Studium*, *Geniumque* pererro,
Doctus ad invidiam *Tu* mihi semper eris.
Nam quæcunque sapit *Medicus*, tibi cognita, quicquid
Vel *Chymicus* summus callet in *Arte*, sapis.
Felices *Nos* ergo reor, *queis* vivere *Tecum*
Contigit, & felix posterus *Orbis* erit.
Uberius monumenta dabunt, meliusque docebunt
Ingenium, quam me reddere posse putem.
Lexicon hoc quodcunque vides, brevitate superbit
Docta, & inexhausta *dexteritate* nitet.
Utile cum *Pulchro* pulchrè glomeratur in unum:
Utrum horum præstat, dicere crimen habet.

Inve-

Invenies heic quousque suos , cum Nomine, *Morbo*.
Unde horum doctè quæ sit *Origo* , docet
Quid sint , definit , vel circumscribit eosdem ,
Additur , interdum *Causa* , vel *Ansa Mali* ,
Heic est quo *Juvenes* , & quo recreatur abundè
Ipse *Senex* , & quod *Gens studiosa* vovet.
Si BLANCARDE tuum possem describere *Librum*
Pro merito , meritò *Gloria* , major erit.
Cætera prætereo properans : *Punctum* omne tulisse
Te , *Palmam* & Cunctis præripuisse reor.
Penè stupens , addam verbum non amplius ullum :
Gratulor *Ingenium* non latuisse tuum.

Dabam olim Leopardiæ
desultorie.

JOHANNES VAN DUEREN,
Med. Doct. & Practic.
Roterodamensis.

Τοῖς ἔ

Λ Ε Ξ Ι Κ Ο Υ

Αναγνώσεις ἔ ὑπὸ διδασκλιωτάτῃ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΒΛΑΓΚΑΡΔΟΥ

ἀρτιζομένῃ

Εἴ τις ΒΛΑΓΚΑΡΔΟΝ θελέει πολυαῖνον Ἰητρον.
Ἦδεν ἢ εἶδεν ἔιθ' ἂν ἐσιν Ἀνήρ.
Λεξικὸν αὐτοτάτῃ πολυποίκιλον ἀδελφείπῳ
Ἐσὶ δέον γινώσκεν. ἐνθάδε πῆρσιν ἔχεις.
Αὐτὸς γὰρ λαμπρῶς νεσήμαῖα πάντα διδάσκει
Ὅφρα τε γινώσκῃς ἢ ἄλγεα αὐτομαθῶς.
Τένομα τ' νέσων ἴδιον, γένεζιν τῆ διδάσκει
Αἰτίαν ἐκπύσσει πολλὰκι καὶ τε ρίζαν.
Τὴν σὴν πανσοφίαν, πῆρσιν, τέχνην ἔπιδείγνυς
Ἡμῖν: ἐν θανάτοις ἀθάνατῶς Δοκείεις.
Ὡ μεγάθυμε σὲ ἡμέρῳεντα μητέρχεο ἔργω
Τῶν Μώμων ἀμέλει, βροτολόγων τε κακῶν.
Τῶν νῦν ἔτιν' ἐγὼ ἰδέειν θύναμι ἔδε νοῆσαι
Ὅυς καὶ μὴ φοβέεσ κάλλιψε φιλόπῳνε
Αἰσχερὸν ζῆν σίγη: καλὸν εἶν' ἀντάξιον ἄβων,
Καὶ σὺς εὐφρανέειν γράμμασιν, ἐσὶ καλὸν.

JOHANNES VAN DUEREN,

S. S. Theol. Cand. Med. &
Philos. Doctor.

AD

AD LECTOREM,

Pro librorum hæctenus ab autore editorum, &
specialiter præsentis Lexici Græci
commendatione.

J. VAN DYK, J. U. Doct.

MEDENBLICENSIS CARMEN.

SUrge, veni, propera, quicumque insignis amator,
Sermonis verè Græci, quicumque Latini,
Qui cupis ex placito solidè cognoscere linguam
Ac querulus reperire tua de Gente Batava.

Græcè cum Græcis quod non sic copia fandi.

Si quis adhuc etiam, quem non adspexit Apollo

Quem Musæ inscitiae dediderunt, quemque negarunt

Annumerare suis, adeas, mihi credito, uterque

BLANCARDUM hunc nostrum, solatio præstat utrique.

Nec multum intererit, studium tibi quale, Medendi,

An juris, studiumve tibi sit litera totum:

Ille quid Hippocrates: Galenus quidque Avicenna

Quidque alii Medici scripserunt, explicat omne;

Justinianeis Græce dat legibus aptum.

Ac qui conveniat, sensum, docet ille quid unquam

Græca præceptum lingua: Quid singula dicam,

Singula testantur, minimumque quod hæctenus Autor

Edidit in lucem, summum jam præstat honorem.

Et tu, mi lector, si perscruteris eosdem

Autoris nostri libros, si Lexica Græca,

Græcarum, curæ Medicis, præsentia vocum,

Comperies multum fructus captarier inde.

Ergo, qui medicæ studeas immittier arti

Dilige BLANCARDUM tibi sint hæc Lexica curæ.

Et de illo verè præclarus dicet Homerus.

Ἰατρὸς γὰρ αἰνὴ τοῦ αἰνὰ ἀρτῆς ἁδῶν,

S. BLANCARDI
 LEXICON
 MEDICUM,

In quo exhibentur termini artis in Anato-
 mia, Chirurgia, Pharmacia, Chymia,
 Botania & Praxi vulgo usitati. &c.

A.

Sive ā, vide *Ana.*

A, āā vide *Ana.*

ABAPTISTON, videatur *Modiolus*,
 derivatur ab α, priv. & βαπτίζω immergo,
 quia immergi non potest.

ABARTICULATIO, vide *Diarthro-*
sis.

ABDOMEN, *Juvenali Sumen, Aqualiculus.* Est Ven-
 ter infimus, Hepar, Lienem, Ventriculum, intestina,
 &c. continens. Intus membranā *Peritonæum* dictā suc-
 cingitur: antè in Epigastrium, Hypochondrium dex-
 trum & sinistrum, Umbilicumque dividitur: inferior re-
 gio Hypogastrii nomine venit, nomen accepisse videtur
 quod abdit, seu abscondit viscera. Græcis υπογάστριον,
 ἤτρον, ἐπήγειον, ἐπίστρον, λαπίον, ἐπικόιλιον. B. Onder-
 buik. G. der unterbauch / Schmeubauch. Gall. Le bas ven-
 tre. *Ventre inferieur.* A. The belly, or Panch.

ABELMOSCH: Semen est Belmoschi Ægyptiaci, pu-
 fillum, reniforme, umbilico albicante, parallelis sulcis
 striatum, colore extus gryseo, intus albo, odorem mo-
 schi spirans: vox arabica composita ex ab, el & mosch,
 quod fit moschus Arabum, hi enim semen pulverisatum

A

potui

potui coffee pro gratia addunt. Gall. *Ambrette ou graine musquée.*

ABDUCTORES MUSCULI, sunt illi, qui brachium, crus, oculos &c. abducunt, quorum oppositi, *Adductores*, dicuntur. B. *Afghalende Spieren.* G. *Nimweg führender Mauff.* Gall. *Les muscles abducteurs.* A. The extending muscles.

ABIES, est arbor semper virens, alte excrescens, & imprimis montibus gaudet Saxosis, cortex ejus politus, resinofus, præsertim in regionibus calidis, albescens, folia habet longa, Taxi similia, sparsim solitaria in ramis; flos mas, amentaceus, apiculis constans uno loco; fructus nascitur alio loco inter foliola squammatim spicam formantia, estque fructus squamosus, strobilus vel conus dictus, Gr. *Ελάτη*, dici putatur, quod arbor altius excrescat, quam cæteræ arbores. Vocatur etiam *Sapinus.* Ex hac educitur Terebinthina. B. *Denne-boom / Mast-boom.* G. *Thannen-baum / Tanne.* Gall. *Sapin,* A. The Fir-tree.

ABIGA HERBA, ab abigendo partu: vel quòd ejus folia abieti sint similia: unde & Chamæpitys dicitur. vocatur & *Ajuga, Arthetica, Arthritica, Iva Arthetica* vide hæc cognomina suis locis.

ABLACTATIO, dicitur quando infans, annum agens unum aut alterum, à lactatione arcetur. Gr. *Απογαλακτισμός.* B. *Speeningen / spenen.* G. *Von der Milch stößung / Entwöhnung.* Gall. *Sevrer.* A. a weaning.

ABLUMENTIA, vide *Abstergentia.*

ABLUTIO, Chymicis est, cum Medicamenta impura, mediante aquæ affusione abluuntur, ut lixivium à suâ terrâ; vel quando acrimonia à quavis calce aquam affundendo & decantando abluitur. B. *Gen wassinge.* G. *Abwäschung.* Gall. *Lavement, Lotion.* A. A. Washing, or rinsing.

ABOMASUM, In ruminantibus quatuor numerantur ventriculi: Primus dicitur, *Venter*, deinde *Reticulum, Omasus* & *Abomasus.* Gr. *Ηρώσπον.* B. *De agterpens.* G. *Ein Festsferdarm / Fests eingeweydt.* Gall. *La Pance, Le gras boyau.* A. The Read.

ABORTIVA sunt medicamenta, quæ uterum aperiunt, Foetumque & Placentam expellunt. Gall. *remedes abortifs.*

ABORTUS, ABORSUS, ABORTIO & ABORTIVUM indiscriminatim accipitur. Estque foetus immaturus ante debitum partus tempus, in lucem editio: cujus causæ sunt vel in Matre, vel in foetu; in genere sunt omnes causæ, quæ Placentam ab utero solvunt; hinc omnes nimii motus sive a mente sive a corpore producti, plethora, debilitas, convulsiones &c., uteri mala conformatio, vel status morbosus, foetus si ægrotat vel mortuus est; &c. Foetus abortivus *Sueton.* Abortus *Cic.* Exterricinius *Festo*, hujus generis est, quasi matre exterrita ante tempus natus. Ἡλιτόρθρον Græci dicunt. Ἐκτρομα Ἐκβολον *Eurip* Κύημα ἀνεμιαῖον, Ἀμβλωμα, Ἀμβλωσμός *Hipp.* Ἀποφορῶν *Eid.* Ἀμβλωθειδίον, Ἀμβλωσις, Ἐκτροσις, Ἐκτροσιμός *Aristot.* Ἐξάμβλωμα. B. *Misval / Misdyagt / Misbaaring / Wandzugt / Mishraam.* G. Ein unzeitige Geburt / Mißgeburt. Gall. *Avortement, Fausse-couche,* A. An untimely birth, an Abortion.

ABRASA, ἀποσύρματα græcis dicta, sunt ulcera, quæ mollem & suspensam habent cuticulam: Vel est quoque locus desquamatus, & frustulum, in ulceribus à partibus ulceratæ substantia abrasum. Gall. *ulcerations, Ecorchures.* A. Schaved away.

ABRASIO INTESTINORUM est ulceratio partium superficiariarum in Intestinis, qua earundem partium remota educuntur una cum foecibus. Gall. *ulceration des intestins.* A. A Schaving off of y Intestines.

ABROTANUM, est vox origine Græcâ, ἀβρόταν ἢ ἀβρόταν φάινεσθαι ἀβρότον ἢ ἀπυλόν, quod aspectu sit molle & tenerum, vel dicitur ab Africa urbe ad mare mediterraneum. Planta officinalis est, gymnomonosperma, flore composito, semine non papposo, foliis tenuissime divisis, odore forti, aromatico & acri, flores & semina referunt satis Absinthium, radix lignosa, caulis multifidus, durus, fragilis, ramosus, medulla alba repletus. B. *Abrotonne / Aberrutt.* G. *Stab-wurz / Bert-wurz / Gart-haglen / Scho-wurz / Kuffel-frant / Aßwurz.* Gall. *Aurone.* A. Sothernwood.

ABSCUSSUS, vide *Apostema.*

ABSCISSIO, est ablatio partis mollis vitiatæ vel corruptæ, ope Instrumenti acuti secantis. B. *een assnyding.* Gall. *Separation, coupure.*

ABSINTHIUM, est officinalis planta, habens flores

flosculosos deorsum vergentes, caulem lignosum, ramo-
sum, albescentem, folia incana, amara insigniter, odo-
ris aromatici, semina parva, non papposa: nomen græ-
cum ortum ab ἀψευδής, id est, contrectando, per antiphra-
sin deflexerunt, quod nullum animal, ob eximiam ama-
ritiem, hanc herbam attingat. veteres Græci comici ἀπί-
θιος quoque conformi Etymo, quasi impotabilem dixerunt,
quod hanc nemo, propter insignem amarorem bibere pos-
sit. Vel dicitur à populis Absinthiis, juxta Pontum ha-
bitantibus, ubi Absinthium amarissimum crescit. Ex α
priv. & πίνω bibo vel ex a privativo, & ψύω delectatio,
quasi planta, quæ ob magnam amaritiam, nullam dele-
ctationem præbet. B. *Alst / Alsem.* G. *Bürmtod / Wer-
mütb.* Gall. *Aluine, Absinthe.* A. worme-wood.

ABSORBENTIA, Medicamenta sunt ex Fossilibus,
animalibus, metallicis, vel plerumque ex terrestribus pe-
tita, quæ vim habent acidum in corpore humano in se
trahendi, sibi associandi & enervandi; dum interea nullam
ipsa acrimoniam habent, qua corpori nocere possunt, un-
de aliis sæpe præferri solent, uno tamen hoc damnosa, si,
inerti pituita mista, mole nocent & pondere. Dicuntur
& *Temperantia, Concentrantia & Saturantia.* B. *Zuur-
brekende middelen.* G. *Saur-brechende mittlen.* Gall. *Ab-
sorbans, Remedes qui temperent l'Aigre.* A. Absorbens see
Absorbing medecines.

ABSORBENTIA, vasa sunt minima, quæ, quasi in-
trofugendo exterius applicata, ea corpori invehunt, &
liquidis admiscent: Talia sunt ubique in corpore, ubi
membranæ libere in cavitates hiant, & per hæc Mercuri-
us & Emplastra & alia penetrabilia corpora externe ap-
plicata intrant in corpus: dicuntur quoque *Resorbentia.*
Gall. *Vaisseaux absorbans.* A. Absorbent vessels.

ABSTEMIUS, est propriè, qui Vino abstinet, latè
sumitur pro eo qui cibo & potu à Medico interdicto se
abstinet. Compositum ex abs & temetum. Gr. ἀσίου. B.
die zig onthoud. G. *Der Steg enthålt van Wein.* Gall. *Qui
ne boit point de vin.* A. Temperate in diet.

ABSTERGENTIA, sunt quæ diluentibus, resolventi-
bus, & saponaceis particulis fluida glutinosa, vel semi-
corrupta solida auferunt ex locis, quibus sua tenacitate
adhærebant, non lædendo loca quibus conjuncta fuerant.

Gr.

Gr. *ῥύπτονται*, *Ἀποπλύονται*. B. *Abwagende middelen*. G. *Abstreichende / wund reinigende mittlen*. Gall. *Remedes abstergens*. A. *Absterfive medecines sée detergent*.

ACACIA, Gr. *Ἀκακία*: Habet folia pinnata numerosis foliolis, flores monopetalos infundibuliformes, campanulatos, multis staminibus donatos, in capitulum congestos, siliquam longam, in plures foveas divisam, recondentem semina subrotunda ut plurimum reniformia; Ex Acaciæ Ægyptiæ siliquis immaturis exprimitur succus, qui coctus & inspissatus, saporis acerbi, austeri & adstringentis est, qui tantum nominis meruit ad adstringendum; in Ægyptia multum adhibetur in Peste & dysenteria, morbis ibi familiaribus, ille succus cum sit pretiosissimus, & raro ad nos deferatur, hinc Germani illum extrahunt ex fructibus Pruni Sylvestris: Belgice *Sleedoorn*; qui succus expressus, coctione leni inspissatus, nigricans, solo colore ab Ægyptiaco differt, saporis similiter est acidi, austeri, adstringentis, nomen ab *ἀκὴ* seu *ἀκωκὴ* mucrone, cuspidate, spina enim est Ægyptia pungens: nam *ἀκάζω* est acuo, unde *acacia*, vel potius *Acazia*. B. *Sleepruimen*. G. *Schlehdorn*. Gall. *Acacia, Prunier sauvage*. A. *The Sloe-tree, or Thorn-tree*. Ex ipsius arboris prunis succus colligitur, qui in consistentiam spissam evaporatus, *Rob Acaciæ* officinis dicitur.

ACAMATOS, est optima corporis humani constitutio & figuratio. Item non laborans, indefessus. ex *α* priv. & *κάμνω* laboro, laceffo. Gall. *qui est infatigable*.

ACANACEA, omnes Cardui Spinosi & Capitati sic appellantur, ab *ἀκάζω* acuo.

ACANOS, est herba vel frutex spinosus & aculeatus, ab *ἀκάζω* acuo.

ACANTHUS, vide Branca Ursina.

ACANTHULUS est instrumentum Chirurgicum *Vol-fella* dictum, quo spinæ œsophago inhærentes, eximuntur: Item frustula ossis corrupta & mobilia; spicula item & globuli eorumque fragmenta, turundæ, atque pili, aliæque extranea, quæ in vulneribus reperiuntur, eodem instrumento eximuntur: sic quoque appellantur instrumenta cosmetica, quæ evellendis pilis è superciliis destinantur. ex *ἀκανθὴ* spina, & *βάλλω* jacio. B. *Doozn-tang / Trek-tang / Graat-tang*. G. *Grät-Banglein* Gall. *Pincet-*

tes pour tirer les Epines ou d'autres corps étrangers hors de la gorge ou de l'oesophage. A. A pair of Pincers or nippers.

A CANTHA seu ἄκνη, est Vertebrarum protuberantia posterior, vulgo *Spina Dorsi* appellata. B. *rugge-graat*. G. *Xuck Grad*. Gall. *l'Epine du dos, ou l'Echine*. A The posterioir processes or spines of the back bone. *Acantha*, est arborum aut plantarum pars acuta *Spina* dicta & in genere significat spinam qualemcunque. Derivatur ex ἀκνή cuspis, ἀκάζω acuo. B. *Doorn*. G. *Stachel / Dorn*. Gall. *une Epine*. A. a thorn.

A CANTHIUM, idem quod *Acanthus*.

A CANTHUS, *Acanthium* & *Acantha*, est spina, arbor vel herba spinosa, Cardui species ab Ἀκανθῶν vel Ἀκανθῶνος spinosum vel aculeatum reddo. Gall. *Especce de Char-don*.

A CANTHUS, ἀκανθῶν, seu Brancha ursina, planta est flore monopetalo, anomalo, quæ habet folia ampla, mollia, villosa, profunde incisa, repentia, ex radice erumpentia, & succum glutinosum habentia; florem monopetalum, anomalum, versus anteriora bifidum, versus posteriora succedit vasculum feminale instar gladii, obvolutum plerumque ipso calice, fructum habet glandiformem, disan-gion polyspermum, semina oblonga, radicem, extus nigram, intus albam; dicitur ab ἀκανθῶν, ex ἀκνή, spina; quod spinis, sylvestris tamen potius quàm domestica, donata sit, à similitudine foliorum cum pedibus Ursi dicitur. B. *Beerenklaaw*. Gall. *Acante, Branc-Ursine*. A. *Brank-Ursine*.

A CARNA, sive Acorna, Planta est Cardui species, incana, spinosa, gymnomonosperma, flore composito, capitato, squammoso. vox græca a Theophrasto usurpata, qui hanc plantam inter φυλάκωντα reposuit, quasi habens φύλλα ἀκνωτα folia spinis donata. A. *Fishthistle*.

A CARON, vocatur Bruscus & Myrtus Sylvestris. Ex à priv. & κάρη caput. Est vox minus usitata.

A CARUS, ab α, & κείρω, tondeo, seco, quod sit animalculum parvitate insectile. Gall. *un Ciron*. B. *Cen-Ment*.

A CATALIS, vox græca; estque Juniperi bacca.

A CATERA, est Juniperus major.

A CCELERATORES vocantur musculi penis duo, qui
car-

carnei orti a superiori parte urethræ sub osse Pubis, ambientes bulbum urethræ, inferius juncti, decurrunt, & secedentes inferuntur utrimque membranæ forti corporum cavernosorum penis. Hinc agendo, constringunt Urethræ partem posteriorem, quo urinam ex urethra, sed præcipue in coitu, vi magna semen expellunt. B. *Water-voort-dyberg*. Gall. *Muscles Accelerateurs*.

ACCESSIO, idem quod *Paroxysmus*.

ACCIDENS, idem quod *Symptoma*.

ACCIPITRINA, est herba, quæ nomen ab ave accipitre mutuatur. Vide *Hieracium*.

ACCIPITER, quasi ἰξὺππεος, ex ἰξὺς, celer, & πτερόν, ala, vel ab accipiendo, quod aves accipiat. Gall. *Eprevier*. B. *een Habik*. A. a Hawk.

ACCYSETUM, est Alyffi species.

ACER, vel ut apud *Solinum* legitur ACERIS: est arbor glandifera, satis procera flore rosaceo, pistillo frugifero, tricapsulari, in alam foliaceam desinente, foliis laciniatis: Hujus cortex est rubicundus, lignum durum & satis fragile: Ex hujus arboris succo faccarum præparant Canadenses, uti constat ex Act. anglic. philos. n. 171. p. 988. dicta fortè ab arcu, quia ex ipsius ligno Arcus fiebant. Gr. Σφέδαμος à σφειδαύς, à robore, vehementia, duritie: à σπειδω festino, incito. B. *Boog-hout*. G. *Ahorn* / *Maß holder baum*. Gall. *Erable*, A. The Malple tree.

ACERBUM, ab ἀκμή, acies, acumen; quia, quod gustatu acerbum, id linguam constringit & exasperat. Gall. *Apré*. A. Sharp.

ACERIDES, sunt Emplastra, quæ carent Cera.

ACERVUS, est magna collectio & accumulatio rerum supra se invicem positarum: quasi agervus, ab agerendo dictus: vel ab ἀκίς, cuspis, quod acervus sit fastigiatus, vel ἀγείρω, congreco. B. *een Hoop*. Gall. *un Monceau*, *amas*. A. a Heap.

ACETABULUM, idem quod *Umbilicus Veneris*. Folium habet rotundum & in summitate depressum, a similitudine scutellarum dictum, in quibus acetum olim mensæ solebat apponi. Gr. κήρα Ἀφροδίτης, id est, *Hortus Veneris*. item Ἰνός ὀμφαλός, Terræ umbilicus; Κοιλιάδων, umbilicus Veneris. B. *Venus-nabel-kruyd*. G. *Nabeltrauk*.

fraut. Gall. *Escuelles*, *Nombril de Venus*. A. Venus-navel-wort: vel Pony-wort.

ACETABULUM, in genere denotat offis cavitatem, alterius offis caput profundius excipientem; & in specie applicatur cavitati; quæ est in extrema cervicis scapulæ parte, & caput brachii excipit; & inprimis cavitati magnæ, formatæ in concursu externo trium offium, Ilii, Iſchii, & Pubis; capiti offis femoris recipiendo dicatæ: nomen ab accipiendo habet, quia capit aliquid; dicitur quoque *Pyxis* & *κοτύλη*. B. Een 'holligheid des heupen-beens. G. Die Schuiffel / vel hôle darin Sich die keine-fugen. Gall. *la Boëte ou grande cavité formée par les os des Isles, Ischion & Pubis, pour recevoir la tête de l'os de la cuisse*. A. The great cavity in the glipbone. Item glandulæ quædam in Chorio, Acetabula vocantur, de quibus vide *Cotyledones*.

ACETABULUM, est etiam Veterum mensura, continens vini uncias duas cum semisse, sed olei uncias duas & dragmas duas; aliis erat liquidorum sesquicyathus. Gall. *Acetabule (petite mesure qui contenoit la quatrieme partie de l'Hemine, ou deux onces & demie de liqueurs, ou de matiere seche, suivant le rapport de Pline.*

ACETARIA, sunt ex vegetabilibus obsonia vel condimenta, quæ cruda cum aceto, oleo, & sale manducantur. B. Slaa. G. *Salade*. A. Salets. pertinet hoc nomen, vel ad vasculum, in quod acetum infundebatur ad intingendos cibos, vel ad mensuras, cotylæ quartam partem, id est 24 drachmas denotans.

ACETOSA, est planta flore apetalò, femine triangulari capsula obvoluto, quæ conficitur ex tribus foliis calicis: habet folia oblonga, viridia, splendentia, succum acidum habentia, cætera ut in Lapatho, nisi quod sapor acidus sit in caule & foliis: Radix fibrosa, lutea, strenue siccante & adstringente sapore. saporis est acidi, unde ei nomen impositum. Gr. *ὄξαλις* & *ὄξυλάπαθος*, quia inter Lapathi species recensetur. B. *Zuuring* / *Surkel*. G. *Saur amyffer*. Gall. *Ozeille*. A. *Sorrel*.

ACETOSELLA, est minor Acetosæ species, & ejusdem originis dicitur & Alleluja, Lujula, Oxys, Acetosum trifolium Oxytriphylum. B. *klaaverzuuring* / *Hoekshoeks-brood*. Gall. *l'Alleluja*. A. *Wood-sorrel*.

ACETUM, est liquor acidus, vegetabilis, tenuis, pe-

netrans, subpinguis, ignem & flammam exstinguens: in genere autem liquorem quemcumque acidum notat, unde nonnullis spiritus salis, nitri, vitrioli, & similes, *Acetum* dicuntur. Verum tamen in officinis liquorem solum acidum denotat, ex potulentis succis factum & *κατ' ἰξάρην* ex vino seu uvis: & hoc recipiendum est, quoties *Aceti* simpliciter fit mentio. Aliud est *Simplex*; aliud *Destillatum*, cum vel sine Medicamentis; aliud est *Compositum*, ut *Acetum Calendulae, Rosarum, Sambuci, Scilliticum*. Gr. τὸ ἰξᾶρ. B. *Asju / Edik*. G. *Essig*. Gall. *Vinaigre*. A. *Vinegar*.

ACETUM ALCALISATUM, est acetum distillatum, quod ipsius proprio sale alcali est saturatum & acutum.

ACETUM PHILOSOPHICUM, est acidum ex melle destillatum, vel est aqua mercurialis, quam alias lac virginicum appellant, quo metalla solvi perhibent. Gr. ἰδαρ σφῶν.

ACETUM RADICATUM, est liquor acerrimus aceti, abstracto phlegmate, cum proprio suo sale conjunctum, & hac de causa etiam *Acetum alcalisatum* appellatur.

ACHAMENIS, est Polii species assurgens: Fortè ab a priv. & *χαμαι* humi.

ACHATES, vel *ACHATITES LAPIS*, Est genus inter opacos lapides, & gemmas, ita medium ut semiopacum vocari queat: coloribus & rerum imaginibus quas ab ipsa natura formatas, repræsentat, valde varians. ab Achate fluvio Siciliae, ubi primùm inventus est; vel *ἀπὸ τῆς ἀχᾶτος*, id est à curâ, quam, ut animi molestiam discutere dicitur. B. *Agat*. Gall. *Agathe*. A. an *Agat*.

ACHILAEIS, est hordei species, putatur ab Achille quodam rustico nomen habuisse.

ACHILLEA & ACHILLEUS, vide *Millefolium*. Sic dicitur, quia ferunt Achillem Chironis discipulum primum invenisse. Gall. *Mille feuille* (*Herbe & fleur, qui guerit les playes & qui a été trouvée, a ce que l'on dit, par Achille*). A. *Yarrow*.

ACHLYS, significat aëris caliginem, & turbationem, cujus crassamentum est medium inter nebulam & nubem, crassius nebula, & nube tenuius; & in specie ita dicitur oculi quoddam vitium caliginosum ob cicatriculam tenuis-

nuiffimam a superficiaria corneæ exulceratione factam, nigrum pupillæ occupantem. recensetur inter species *Amblyopia*, ab ἀχλὺς obtenebror. Gall. *Brouillard*, à cause que la vuë se trouve comme obscurcie par un leger ulcere, qui est superficial sur la cornée transparente.

ACHOR, seu *Cerea*, est crustosa scabiei Capitis seu Herpetis species: sunt ulcera in capitis superficie pluribus exiguis foraminibus aperta, sanie liquida manantia, fætida, putrilaginosa & cadaverosa, alias livida, alias flava, fœdis ac tuberosis crustis tecta, pruriginosa; orta a quocunque acri glandulas cutis obsidente. Derivatur ex *a* priv. & χῶρος locus, quia parvum locum occupat. Differentia Achoris & Favi hæc est, quod in Achoribus foramina sint minora & visum quandoque effugientia: in Favis vero majora & manifesta. Dic. etiam crusta lactea. *Lactamen* & *Tinea* præsertim, si Achores diutius durent, & tardius ad curationem disponantur. Gr. Ἀχόρη *Saphati* Arabibus. B. *Schurftheid des hoofds*. G. *Reudlgheit des Hauptes*. Gall. *Teigne ou Gale de tête*. A. *Runing sores of the head*.

ACHROI, sunt homines decolores, ut Melancholici, Cachectici & Chlorosi vel Ictero laborantes vel exsanguis ex *a* priv. & χεῖρα color. B. *Wankoleurig*. G. *Entfärbt / ūbel gefärbt*. Gall. *Une Mauvaise couleur*. A. Ill coloured.

ACIA Celsi, idem quod *Fibula Chirurgorum*.

ACIDA Dyspepsia, vide *Dyspepsia*.

ACIDITATIO vocatur symptoma ventriculi; quando vino assumtum in illo acorem contrahit, quod Hypochondriacis quibusdam satis familiare est.

ACIDULÆ, sub aquis mineralibus comprehenduntur, & sunt proprie tantum aquæ spiritu acido imprægnatæ, quarum vires differunt pro natura metalli vel mineralis ab hoc acido corrosi ut sunt *Spadanæ* &c. vide *Balanicum*.

ACIDUM, est sal fixus, aut volatilis: cognoscitur, 1º. ex ortu suo, nativo, fermentatione, igne. 2º. ex materie sua vegetabili, fossili. 3º. Effectu effervescentiæ, cum alcalinis, terrestribus, Ostracodermatis, Corallis, &c. Præcipitationis, coalitus in neutrum cum alcalicis, terrestribusque; solutionis inprimis partis metallicæ mercurialis; Mutationis coloris Heliotropii, Rosarum, violarum, in rubrum; saporis; odoris; doloris rodentis lan-

cinantis, excitatione: ab *ακίς*, acies, acumen: quod acida linguam pungendo vellicent. B. *Zuur*. G. *Acide*. A. *Acid*.

ACINESIA, est totius corporis aut partis alicujus immobilitas, ut in Paralyfi, Apoplexia, Syncope &c. ex *α* priv. & *κίνηω* moveo. B. *Onbeweeglijkheid*. G. *Unbeweegselicheit*. Gall. *Immobilitéé*. A. *Immobility*.

ACINI, sunt granula minutiora five per se crescant, ut acini, id est, baccæ sambuci, five aliis inclusa, ut acini uvarum, quin & ipsas uvas integras sonant. *Acinus* etiam *Columella* appellatur: ut & minutissimæ glandulæ in hepate, cute, &c. quæ fere visam fugiunt, quoque *Acini glandulosi* appellantur. Gr. *ῥαζ*. B. *Uoyl*. G. *Körnlein*. Gall. *des Grains comme ceux de raisin, de Lierre*. A. *Akernel, or Grain*.

ACINIFORMIS TUNICA, idem quod *Oculi Tunica uvæa*, dicitur quoque acinosa tunica, vel Gr. *παρσωνδής*.

ACINUS vel **ACINOS**, est Ocimastrium; an ab *ακίς* medeor? exponitur res vilis, & nullius pretii.

ACIPENSER, genus piscis, ab accipiendo, quod frequens mensis accipiatur. Gall. *Sorte de Poisson, qu'on croit être l'Éturgeon*.

ACMASTICA FEBRIS, idem quod *Synochus* ab *ἀκμάζω* invalesco, vigeo. vide *Homotonos*.

ΑCME, est morborum vigor, seu status & summum: morbi plerique quatuor tempora habent: primum dicitur *ἄρχη*, id est, *Principium*, seu *Invasio*, five cum morbus primo invadit. 2. *Ἀυξάνσις*, five *Augmentum*, estque tempus inter principium & vigorem. 3. *Ἀκμή*, seu morbi *Vigor*, cum morbi symptomata maximè urgent; in quo æger, si vires deficiant, moritur. 4. *Παροξυσμὸς* seu *Declinatio*, quando morbus deferbuit, & æger extra noxam judicatur, nemo enim in declinatione moritur, ab *ἀκμάζω* vigeo. B. *Het hoogste der ziekte of gezondheid / stilstand / top / 't hoogst*. G. *Wann die Krankheit am heftigsten ist*. Gall. *le plus haut degré, ou point de la maladie*. A. *The height of a disease*. Est & *Athletarum supremus vigor*.

ACONITUM, est Herba, cujus denominationem derivant ab *ἀκρον* vertices montium, quia rupes & loca petrosa amat; crescit enim in montibus circa Alpes; *Aconitum* enim est collis circa Heracleam Ponticam: vel *ἀκρον*

ἄκόνιον a cautibus: planta est, quæ caulem habet exiguum; rotundum, in multos ramos divisum; folia in ambitu fere rotunda, ampla, laciniata habet, & florem pentapetalon anomalum, caput humanum cuculla monachi tectum referentem, pistillum ab it in filiquas multas univalves, dehiscentes, quæ recondunt semina angulosa, nigra; radix fibrosa; vis deletaria magna inest, hinc *Lycostoni* cognomen habet a λύκος lupus, & κτείνω occido. B. *Wolfwortel*, G. *Dolwurz / Narren-kappen / Ehsenhütlein / Wolfsskraut / Gift-kraut*. Gall. *Aconit, Tue Loup*, A. *Wolfbane, Monks hood or Libbards bane*.

ACORUM, est medicamentum, quod lassitudinem è vehementiore motu corporis contractam, illitu sopit, & dolores levat: è calefacientibus, emollientibusque conflatum. ex α priv. & κοπίζω lasso. B. *Zalve booz vermoethheid / verfris-zalf*. G. *Eine Salbe vor Müdtheit*. Gall. *Onguent ou medicamens, dont on se sert pour oter la lassitude du corps*. A. *Medicines against weariness*.

ACOR est acidus ructus ex cibis aciescentibus non bene digestis in ventriculo. B. *Zuure oprisping*. Gall. *Rapport aigre, aigreur*. A. *Sowerness*.

ACORNA, vide *Acarina*.

ACORUM & ACORUS, Est calamus aromaticus officinarum: est duplex *Indicus* vel *Nostras*; præstat prior fragrantia: in usu radix, quæ oblonga, paululum compressa, in superficie quasi geniculata, externe ex flavo rubescens, intus alba, fungosa, saporis acris, suaviter amaricantis, & aromatici, odoris fragrantis; in paludibus crescit, eminet tota ex aqua, & tota semper decurrit horizontaliter supra aquam, in limo riparum, & fibræ in hærent aquæ. Dicitur, quod ταῖς ἀόρραις, id est, pupillæ seu aciei oculorum caliginosæ medeatur. B. *Calmoes*. A. *Sweet flag or Calamus*.

ACOSMIA, est status sanitatis perversus cum faciei decoloratione, vide *Achroi*. Idem quod *Ataxia*. ex ἀκοσμία non orno. B. *Verkleurtheid*. G. *Veränderte farbe / übel gefärbt*. Gall. *une mauvaise couleur*. A. *Siekness accompanied with an ill coloured face*.

ACOUSTICA, sunt medicamenta auditum juvantia, ab ακούω audio. B. *Gehooz-middelen*. G. *Gehör-Mittelen*. Gall. *Remedes contre la surdité*. A. *Medecines against deafness*.

ACRASIA, est **INTEMPERIES** sive qualitatum in mixtione excessus, ex *a* priv. & *κεράγνυμι* tempero. B. **Ongetempertheid / onmatigheid**. G. **Unmäßigkeit**. Gall. **Intemperie**. A. Intemperate.

ACRISIA, est turbulentus morborum status, adeo ut nullum, difficile, malumque iudicium aut crisis sumi vix possit, ex *a* priv. & *κρίω* iudico. B. **De ziekteſt ſtilſtant wanneer men nauwliks bonnis geben kan**. G. **Unruhigkeit im Krankheit**. Gall. **Etat de la maladie, ou l'on ne peut porter aucun jugement à son égard**.

ACROCHIR, Gr. *ἀκρόχειρ*, est summa & extrema manus, cujus termini sunt ulna cum radio, & extremi digitorum apices: dividitur in tres partes minores, carpum seu Brachiale, metacarpum seu post brachiale, & in digitos.

ACROCHEIRESIS dicitur species luctæ vel exercitationis, quando duo homines summis manibus inter se coluctantur, & sese raptant.

ACROCHORDUM, est verrucarum species, dolens est, orbiculari figurâ cum angusta basi, & *pensilis verruca* appellatur. Vel est verruca sub cute durior, asperior, callosa, & plerumque teres, cuti concolor, infra tenuis, ad cutim latior, Juniores maximè infestans: sic dicta, vel quod vertice suo similis sit resectæ chordæ, secundum extremitatem, vel quod in imo adeo angusta sit, ut pendere videatur. ex *ἀκρη* summa & *χορδή* fides. B. **Genwazatte / werde**. G. **eine Warze**. Gall. **Verrue, cor, Porreau, aurillon (qui se forme sous la peau aux pieds & aux mains)**.

A. A hanging wart.

ACROMIUM, est scapulæ processus superior, sive humeri summitas, ubi cum scapulis claviculæ committuntur; dicitur & *humeri macro & summus humerus*, ex *ἀκρῶς* summus, & *ἄμῶς* humerus *ἀκρώμιον* Riso. *ἰπomis* Eurip. *ἄμυς κεφαλή*. B. **Het Schouder-beens hoofd / uitsteekzel / schouder top**. G. **Overste theil des Schulterblats**. Gall. **l'Acromion, Eminence de l'épaule**. A. A Sinus at the end of the shoulder-blade.

ACROMPHALUM, vel **ACROMPHALIUM**, est umbilici medium, sive umbo, cui funiculus umbilicalis ante partum adhærebat; dicitur & *Μεσόμφαλον*, *Μεσομφάλιον*, ex *ἄκρῶς* summus & *ἔμφαλον* umbilicus. B. **Het midden des**

des

des nabels. G. Das mittelfi van der nabel. Gall. *Le milieu du nombril*. A. The middle of the navel.

ACROS, significat summum, extremum ita dicitur de naso, de offium prominentiis, digitorum extremitatibus: & herbarum summitatibus, dicitur idem de Athletarum & morborum vigore, vel ab ἀκρῶ, quod summum notat: vel ab ἀκρῖζω excelsa perambulo. Gall. *Extremitez*.

ACROTERIASMOS dicitur extremarum corporis partium, videlicet manuum & pedum, vel putrescentium, vel quorum ossa perierunt, per ferram resectio.

ACTE, est *Sambucus*. Ἀκτὴ Græcis, fortè à littore Attico, quod ad mare: Sambucus quippe aquas amat; ἀκτὴ porro littus est. Vide *Sambucus*.

ACTIO, est operatio sive Functio, definiti motus definita exercitatio: solent distingui in vitales, animales, naturales, sexus, Privatas, Publicas: *Vitalis* dicitur omnis motus inseparabilis à vita, ac proin motus cordis, pulmonis, cerebelli. *Animalis* dicitur motus, in quo mens conscia simul concurrat, ac proin sensuum motus, & musculorum voluntariorum. *Naturalis*, est motus, qui heterogenea assumpta mutat sic, ut abeant in naturam nostram modo positam, quales sunt actiones viscerum & vasorum. *Sexus*, est actio quæ viro vel mulieri propria, ut semen conficiendi vel suscipiendi. *Privata* actio est, quæ modo uni inservit parti, uti est vesicæ urinariæ. *Publica* actio est quæ toti corpori inservit, uti est actio ventriculi. B. *Werkinge / Bedieninge des Lighaams*. G. *Wirkung*. Gall. *Action*. A. An. action, operation, or function.

ACTUALIS IGNIS, vide *Ignis actualis*.

ACULEI, Vegetabilium quæcunque duriuscula in cuspidem turbinata punctioem infligunt spiculorum modo, nominantur. Gr. ἀκροί. B. *Dooznen*. G. *Dorn / Stachel*. Gall. *Espines, Pointes, des piquants*. A. Thorns, or Pricks.

ACUERE, Chymicis est, quando liquor debilis, ab alio fortiori, ad dissolvendum penetrantior redditur. Sic sp. salis acuit succum citri, spiritus nitri acetum destill. ad solutionem pro conficiendis magisteriis. Sic suppositoria acuntur scammonio, aliisve rebus. B. *Werscherpen*. G. *scharpfen*. Gall. *Aiguifer*. A. Go Sharpen.

ACULA, est diminutivum ab *Acus*.

Acus;

ACUS, sunt frumenti purgati fordes levissimæ plerumque pelliculis thecam granorum efformantibus constantes, quæ ventilabris ejaculantur. Gr. σκύβαλον, ἄχυρον. B. *Itaf.* G. *Sprey / Kleb.* Gall. *Paille, Balle.* A. *Chaff.*

ACUS, instrumentum est tenue, oblongum in extremitatibus habens acutiem & rimam, cujus ope partes in unione solutæ consuuntur, vel uniuntur. B. *Gen Paalde.* Gall. *Une Aiguille.* A. *Needle.*

ACUS EXPLORATORIÆ, pertinent ad docimasticen Metallicam, & sunt exiles latiusculæ virgulæ metallicæ, quæ lapidi Lydio affricatæ, testantur de puritate metallorum & monetarum.

ACUS INTERPUNCTORIA, dicitur illa, qua utuntur in suffusionibus sive cataractis in oculo removendis. Gall. *Aiguille à cataracte.*

ACUTELLA, est *Ononis*; sic ab acutis spinis dicta.

ACUTUS MORBUS est, qui cum magno periculo, brevi tempore decurrit: estque vel *Perperacutus* sive *Percutissimus*, qui tertio vel quarto die terminatur: vel *Peracutus*, qui usque ad septimum diem extenditur: vel *Acutus simpliciter*, qui ad decimum quartum vel vigesimum diem ad summum durat: vel *Acutus ex accidentia*, qui quadragessimam diem pro summo termino habet. *Praecipitem* non malè cum *Scribonio* dicas; vel *Celerem* cum *Aureliano*; *Pernicialis Livio* dicitur, qui *celeriter* necat aut liberat hominem. Gr. ὀξύπένητος ἢ πάλος. B. *Gen scherpe haastige ziekte.* G. *Gefährliche vel geschwinde Krankheit.* Gall. *Maladie aigue.* A. *an acute disease.*

ADAMAS, verus; est lapis purissimus; durissimus; solidissimus; liquidissimus; refulgentissimus; pretiosissimus; gemmarum crystalli forte perfectissimæ simillimus, singularis lucis repercussu omne corpus superans. Igni summo, tempore longissimo indomitus resistens; ἀδάμας, ab α privat. & δαμάω, domo; quòd propter insignem duritiem lapis ille fit ferè indomabilis. Belg. *een Diamant.* Gall. *un Diamant.*

ADDITAMENTUM, vid. *Epiphysis.*

ADDUCTORES MUSCULI, sunt illi, qui brachium, crus, pollicem, indicem digitum, oculos &c. adducunt, versus corpus, quorum Antagonistæ *Abductores* nuncupantur. B. *De nahalende spieren.* G. *Herzuführende Musk.* Gall. *Muscles adducteurs.* A. *The contracting muscles.*

A DEN,

ADEN, idem quod *Glandula*.

ADENOSUS ABSCESSUS, vocatur tuberculum, crudum, durum, atque omnino contumax discissu, glandulam mentiens, etiam circa loca glandularum expertia enatum.

ADEPHAGIA, est puerorum voracitas, qui subinde alios cibos, prioribus nondum concoctis vel digestis, assument, Graecis componitur ex ἀδδν largiter & φάγω comedo. B. Gulzig eten / gulzigheid. G. Frässigkeit. Gall. Voracité, Goulu. A. Gréediness.

ADEPS, Gr. Στέαρ, est pars sanguinis oleosa, albicans, in parvis vesiculis membranosis collecta, fovendis & inungendis partibus inserviens: ab Anatomicis à pinguedine distinguitur, cum adeps sit crasior, durior, calore difficilius solvatur & prompte coeat; & hinc in homine vix reperitur, sed modo in brutis: Quomodo hoc sanguinis oleum per vasa peculiaris in vesiculas appropriatas fluit, observatione *Malpighii* constat. Videantur Institutiones nostræ & Anatomia. B. Smeer / vet / ongel. G. Seifte / Fett / Schmeer / Schmalz. Gall. Graisse, sein, A. Graef. or fat.

ADEPTI, dicuntur à Chymicis, qui artem Chymicam bene norunt, & inter Chymicorum Philosophos relati sunt. vel qui omnem laborem in arcano universali acquirendo impendunt, & in hanc metam adspirant; sic etiam vocantur adeptos qui specialem scientiam crederent se habere sive in Medicina sive in Chirurgia pro sanandis ægris. B. Aangenomene. G. Sehr erfahren in der Chymie. Gall. Adeptes. A. Skilfull in Chymistry.

ADIANTHUM, nomen ab eventu accepit, quod folium ejus aquâ perfusum ἀδαινεται, id est, non madeat, sicco semper simile. Διανιτω & διανιζω est perluo, abluo. Atque hoc potissimum accipiendum de imbre in illam plantam decidente, cujus stillicidium foliis ejus non insidet. Vel quod interioribus puteorum parietibus & fontium marginibus, quas coronat, adhaeret: dictum est *Adiantum*, quod nimirum quasi fitiens illorum aquas, quas tamen adit & respuit, quærat. B. Vrouwen hair / Venus hair. G. Frauen haar. Gall. Rue de muraille, Capillaire, Adiante. A Maiden-hair.

ADIAPNEUSTIA, est impedita, per insensibiles corporis poros, perspiratio, a priv. & διαπνω perspiro. B. Belette doorwaaseming. G. Behinderte Aufflauff der Dunsten. Gall.

Gall. *Transpiration supprimée*. A. Hindred perspiration,

ADIPOSI DUCTUS, vide *Sacculli adiposi*.

Αδιψοι, ab α privativo & διψα, fitis, quod fitim sedat.

ADJUTORIUM OS, vide *Humerus*. Sic dicitur, quia in elevando brachio juvat. B. *Hulp-been*.

ADNATA TUNICA, est membrana oculi extima, orta à Periosteo, ex ambitu exteriori orbitæ, ibidem laxa, mobilis est; vasculosa; toti anteriori oculo obducitur, pellucida, solida est; hâc firmatur oculi bulbus; in medio relinquit foramen rotundum pro tunica Cornea, per quam transiret oculi iris & pupilla. vocatur & conjunctiva. B. *Het aangewassen oog-blies*. G. *Das angewachsene Häutlein*. Gall. *La membrane conjonctive*. A. The outmost coat of the eye.

ADNATA vel ADNASCENTIA, sive *Appendices*, ramuli dicuntur, quos caulis nonnunquam ex se mittit, quasi novam adscititiamque prolem. Sic autem vocantur, quod quasi cauli adnascantur & superaccedant. Gr. *παρορυσίδας*, quod circum caulem erumpentes accrescant, appellarunt. B. *Wangzweisel*. G. *Angewachsen / Anhang*. Gall. *Excroissance*.

ADOLESCENTIA vid. *Ætas*.

ADONIS FLOS, Planta est Ranunculi species, cujus caulis rotundus, villosus, intus excavatus, & in multos ramos divisus, folia tenuiter incisa, saporis acris, coloris viridis, flores rosacei, purpurei, qui sustinentur a pedunculo satis longo; radix mininima, alba, simplex, saporis ingrati & herbacei; nomen accepit ab Adone veneris Amasio, dicitur & Eranthemum, ab *ερυθρον* ruber, & *ανθος* flos, quia hujus plantæ flos est ruber, quibusdam dicitur *φλας* à floris flammeo igneoque colore. B. *Buinetkehens / Duivels-oog*. G. *Zeldroslein / Adonis Blum*. Gall. *Fleur d'Adonis, espèce de Renoncule*. A. Adonis Flower, Red Maithes.

ADOR, *Zea*.

AD PONDUS OMNIUM, significat, quod ultimum in formula præscriptum medicamentum tantum debeat pendere, quantum omnia illa superius præscripta simul.

ADRA RHIZA, est radix dura, & crassa, diciturque de Aristolochia, *αδρως* enim est abundans, multus, opulentus, crassus.

ADRACHNE, vide *Andrachne*.

ADSTRICTORIA, vide *Astringentia*.

ADULTERATIO, significat in Pharmaceuticis medicamentorum fraudulentam corruptionem sub specie genuina. A. Adulteration.

ÆGAGROPILA, sunt pilæ Rupicaprarum seu Damarum oblonga frequentius, & rarius rotunda figura donatæ, quæ in primo aut secundo ventriculo horum animalium reperiuntur; pondere etiam, cum maximæ habentur, levissimæ, & quasi ex flocculis laneis confectæ: duplici constant substantia, quarum interior gemina, aut fibras radicum, aut filamenta & plantarum cauliculos succo concreto & exsiccatione in pulverem subtilem faecescente compacta refert; exterior coriaceam cutim; interdum tamen lignosum corticem quendam, rarissime crustam lapideam æmulatur, coloris ut plurimum aut cineritii, aut nigri, aut etiam ex luteo obscuri; & magnitudinis variæ, quæ tamen manum in pugnum contractam vix unquam excedat; dicuntur in variis affectibus singulari cum emolumento a Medicis exhibitæ in certa dosi; loco Bezoar Orientalis utuntur. ab Ægagros Rupicapra & πῖλα. Gall. *Agropille*.

ÆGER, infirmus morbo, ab αἰ voce doloris; unde αἰάζω, lugeo.

ÆGIAS, Notat apud Hippocratem concretionem albicantem, quæ pupillæ oculi inhærescit, aciei caliginem offendit, eamque obscurat.

ÆGILOPS, & *Anchylops*, sic dicitur, quia hoc laborantes caprarum in modum intuentur, vel quia hoc affectu capræ sæpe laborant; estque proprie tuberculum, ut plurimum cum inflammatione, a caruncula lachrymali affecta ortum, majorem oculi canthum obsidens; sæpe *Anchylops* & *Ægilops* confunduntur; Quidam tamen distinctionis gratiâ dicunt, quod *Anchylops* sit, quando illud tuberculum nondum est apertum: *Ægilops* vero ubi abscessus factus est, & ruptus, quod, si tempestive non aperiatur, os subjectum cariem contrahit, dicitur & fistula lachrymalis. vide *Anchylops*. B. Een geiten-oog/traanfistel. G. Weis-Aug. Gall. *Oeil de chèvre*, *Fistule lachrymale*. A. A swelling in the corner of the eye. Sumitur quandoque pro *Lachrymali Fistula*. B. Oog-fistel. G. Aug-

Stuß /

Stuß / Augen=Fistel. Gall. *Fistule à l'Oeil*. A. Lachrymal
Fistule. Item est species graminis hordeum enecans, ex
αἰζ caper, & ὠψ oculus, facies, vultus. B. *Dravig / ge-*
baarde ebene. G. *Dravich / milder Haber / Nasen-Brot*.
Gall. *Coquiole*. A. Beaded wild Oats or klaver.

ÆGILOPS, est Cerris vel Festuca. Ex αἰζ caper & ὠψ
oculus. Sic dicitur quia putatur hac herbâ oculorum mor-
bis, qui dicuntur Ægilops, mederi posse. Gall. *fétu*.

ÆGOCEROS, fœnum Græcum esse putatur. Ex αἰζ
caper, & κίρας cornu, quasi diceret capricornus. Ipsius
enim filiquæ, capri referunt cornu.

ÆGOLETHRON, est Ranunculus, qui dicitur Flama-
mula: sic vocatur, quod quadrupedes & præsertim capri
inde facile moriantur. Ex αἰζ caper & ὄλεθρον exitium.

ÆGYPTIACUM UNGUENTUM, est compositio
valde deterfiva, improprie unguentum appellatur, nam
neque oleum neque pingue quid illud ingreditur; nomen
ab Ægypti regione traxisse videtur. Gall. *Onguent Ægy-*
ptiac.

ÆIPATHIA, idem quod *Aipathia*.

ÆREOLUS seu *Chalcus*, est Veterum Græcorum
pondus, pendens grana duo nostratium.

ÆRUGINOSA BILIS, vide *Bilis*.

ÆRUGO, sive **VIRIDE ÆRIS**, est æris, sive cu-
pri, mediante quovis acido, in friabile & viride corpus
reductio. Gr. ἰς χαλκῆς. B. *Spaans groen / Hoer-roest*.
G. *Kupffer-grün / Span-grün / Grün-Span*. Gall. *Vert-*
de-gris, verdet. A. Verdugrease.

Æs, metallum est, quod in igne quidem fixum satis,
tamen fumans, & aliquâ parte volatile, ductile sub mel-
leo, & in fila subtilia distractile, valde elasticum & tin-
niens, ignitur ante fusionem, solvitur facile ab omni sa-
lo, viridescens, cærulescens, & dimisso temere solvente
in sordes abit informes, pristinâ coloris pulcritudine a-
missa, unde in aëre & aqua florescit, adeoque in parvos
crystallos mutatur, facillime cum plumbo & antimonio in
Scorias vitrumve versum, a testa in fumos, vel per te-
stam abit, coloris est sanguinei ad flavedinem tendentis,
& gravitatis respectu aquæ, velut 8843 ad 1000. B. *Ho-*
per. G. *Kupffer*. Gall. *Cuivre*. A. Copper.

ÆSCHYNOMENE, sic vocatur herba impatiens, seu

noli me tangere, quia tactum humanum non fert, ab *αἰσθητικὴν* pudefacio. Gall. *la sensitive*.

ÆSCULUS, potius *Esculus*, est arbor glandifera incertæ speciei, dicta, quia ejus fructus seu glandes comeduntur, fortè ab *ἀει* semper, & *ἔδω* edo.

ÆSTUARIIUM, idem quod *Vaporarium*.

ÆSTUS, idem quod ardor, ustio, notat quoslibet fervores, sive sint externi a sole, pharmaco, igne; sive interni a febribus & inflammationibus; dicitur etiam de aëris fervoribus. Gall. *Ardeur*. A. Heat.

ÆTAS, est certus temporis decursus, quem id, quod vivit, transegit, & quo evidentem mutationem subiit. Estque sextuplex, *Pueritia* nempe ad annum quintum, quæ distinguitur in tempus ante, in, & post dentitionem. 2. *Adolescentia* ad annum decimum octavum, & adolescentia propriè dicta ad vigesimum quintum. 3. *Juventus*, à vigesimo quinto ad trigessimum quintum. 4. *Virilis ætas*, à trigesimo quinto ad quinquagesimum. 5. *Senectus*, à quinquagesimo ad sexagesimum. 6. Hanc sequitur *Decrepita ætas*, quæ tandem in mortem terminatur. Gr. *ἡλικία*. B. *Ouderdom*. G. *Alter / Alterthun*. Gall. *Age*. A. Age.

ÆTHALES, est sempervivum, sic dicitur quoniam semper viret. Ex *ἀει* semper & *ἴμα* vireo, pullulo.

ÆTHIOPIS, est herba foliis valde lanuginosis, sic dicta, quia ex *Æthiopia* hac allata.

ÆTHIOPS MINERALIS, est præparatio ex Mercurio, quando nempe duæ florum sulphuris partes cum unica parte argenti vivi miscentur: deinde mixtum accenditur, & pulvis niger remanet: vel paratur, fumendo florum sulphuris optimorum drachmam unam, & Mercurii drachmas tres, conteruntur in mortario vitreo, diu, fortiter, donec dispareat argentum vivum, & fiat pulvis niger; Pulvis hic inodorus, insipidus nullo modo acer, nulli rei facile misceri integre potest: datus intra corpus, non valet vasa absorbentia venosa, vel Chylifera vel lymphatica, ingredi, si fortunato operatur, vermibus forte, necatis, ano exit, decipiuntur ergo, qui illum ut antivenereum exhibent, vel alios effectus ab ipso sperant, damnosos forte producit nimia copia datus infantibus, puellis & tenuioribus, quia est massa tantum insulsa, iners, fossilis, naturæ indomita a summa nigredine *Æthio-*

thiopis nomen meruit. Gall. *Æthiops mineral.* A. *Æthiops mineral.*

ÆTIOLOGIA est causæ explicatio seu ratio de rebus medicam artem spectantibus. Unde *Ætiologica* pars Medicinæ est, quæ causas morborum & sanitatis exponit. ex *αἰτία* causa, & *λόγος* ratio.

ÆR, Est fluidum valde elasticum, & compressibile, grave, infinita & varia in se continens corpora. B. *de Lugt.* Gall. *l'Air.* A. Air.

ÆR INGENITUS, sive *Innatus*, veteribus dicebatur, qui in cavo tympani in aure hæret, verum per recentiores detectum est, quod renovetur per Tubam Eustachianam. B. *Jungebore logt.* G. *Die mitgehorhne Luft.* Gall. *l'Air qu'on trouve dans l'interieur de l'oreille derriere le Tympan.* A. Innate air.

ÆTITES, lapis est veluti prægnans, cum quatitur, alio in utero sonante: hujus genera pro diversitate superficiæ, (scabræ sc. vel lævis) colorum, tum materiæ inibi contentæ, constituuntur quatuor. Primum est exterius, scabrum colore vario, plerumque nigricante: continet in se lapidem *Collimum* dictum. Secundum cinerei coloris est, ac in se argillam vel margam continet. Tertium terram in se concludit. Quartum præter hos addit *Plinius* nomine *Taphusium*, qui nostratibus incognitus. Primus orientalis est, raroque pruni magnitudinem superat. Secundus & Tertius etiam in Germania juxta Sweinfurtum reperiuntur, pugnique magnitudinem sæpe æquant. Dicitur & *Lapis Aquile*, quod in Aquilæ nido reperiatur, ad promovendum, ut fabulantur, partum ab aquila eo deportatus, ab *αἰτίς* aquila. B. *Arnt-steen / Adelaer-steen.* G. *Adler-Stein / Klapper-Stein.* Gall. *Pierre d'Aigle.* A. The Eaglestone.

AFFECTIO COELIACA, vide *Cœliaca passio.*

AFFECTIO COLICA, vide *Colicus dolor.*

AFFECTIO HYPOCHONDRIACA, vide *Hypochondriacus affectus.*

AFFECTIO HYSTERICA, vide *Hysterica passio.*

AFFECTIO NEPHRITICA, vide *Nephritis.*

AFFION, idem quod *opium*: dicitur & *Offium*: est & nomen Electuarii ab Indis Orientalibus in Bantam parati ad excitandam venerem & ferociam.

AFFLICTIO, est ægritudo animi cum vexatione corporis conjuncta. Gall. *Affliction.*

AFRICANUS FLOS, vide *Tunetanus Flos*.

AGALACTIA, est lactis defectus, ex a priv. & γαλαῖ lac. B. Gebrek van zogg. G. Gebrech von Milch. Gall. *defaut de lait*. A. Want of milk.

AGALLOCHUM, five *lignum Aloës*, Gr. Ζυλαλόν: est lignum, cujus frusta raro magna ad nos adferuntur, ut plurimum enim in fragmentis nobis transmittuntur, nam ex integra arbore sæpe, quæ quercu magnitudine non inferior est, vix lib. sem. ligni laudabilioris eruitur, hæcque optima crescunt nigro-purpurea, venis cinerei coloris interfecta, amara, ponderosa, liquorem, si prunis, candentive ferro imponantur, exfudantia; aromaticum & suavem fumum, si incendantur, præbentia, bullulasque simul post se relinquentia, haud ita facile disparescentes; his adde haud postremum bonitatis signum, si aquæ supernatarint. Dicitur & *Lignum Paradisi*. Nascitur in Sumatra, Champac vicina Chinæ Regno regione, & in Cochin China. B. Aloë-hout / Paradijs-hout. G. Paradies Aloë-Holz. Gall. *Bois d'Aloë; ou de perroquet*. A. Wood of Aloës. Indis, Calambac. Gr. Ἀγάλλοχον, ab ἀγάλλομαι, exulto, glorior, quod insignem suavemque in suffitu spiraret odorem; nec non oris gratissimum præstet halitum, viresque roboret. Hinc Chineses maxime ejus odoratu delectantur, & quo gratior amicus, eo meliorem portionem ipsi offerunt. De *Agallocho* vide quoque *Rhodium Lignum*.

AGARICUS vel AGARICUM, est Excrecentia forma fungi nata in trunco aut magnis ramis plurimarum arborum, ut Laricis & veteris Quercus, duæ sunt species Agarici, una vocatur fœmina, quæ est alba, levis, friabilis, & tenera, habetque rectas intus, pectinum modo, venas & incisuras; saporis statim post assumptionem dulcis, sed mox in amaritudinem transit, odoris est penetrantis; hæc est optima species; altera species, quam vocarunt mas, est flava, compacta, gravis, lignosa, & renax; hæc nihil valet, crescit plerumque in veteri trunco Quercus. Venit ex Italia, nascitur in Sarmatiæ regione, quæ Agaria dicitur, indeque nomen accepisse perhibent; vel ab Agaro, quem & urbem & amnem in Sarmatia vocari tradit Ptolomæus. B. Lothen-zwamme. G. Lerchenschwamm. Gall. *Agaric*. & A. Agarick. Gr. Ἀγαρικόν.

AGERATUM, est planta flore monopetalo, personato, inferne tubulato, superne in duo labia diviso, colore luteo, folia germinat multa, parva, oblonga, incisa, repentia, saporis amari; femina reconduntur in capsula membranosa; radix ejus fibrosa, parva, flavescens, crescit in montibus & locis siccis: officinalis est, vox fit ex *α* priv. & *ἄγος* senectus, quod Flos colore vix senescat. B. *Rhijn-bloemen / Motten-kruid*. G. *Rhyn-blumen / Jungling / Motten-blume / Motten-kraut*. Gall. *Ageraton*. A. Maudling or Maadling Tansy.

AGERAZIA, est infenescentia. ex *α* priv. & *ἄγος*, senectus. B. *Jeugdigheid in oude jaeren*. G. *Grünend alter*. Gall. *Fleurissante vieillesse*.

AGGLUTINANTIA, vocantur quæ vulnerum labia deducta conjungunt, & ad perfectam unionem deducunt, qualia sunt adstringentia & exsiccantia. B. *aan malkander lymende of hegtende Medicamenten*. Gall. *Remedes agglutinatifs*.

AGGREGATIVÆ PILULÆ, dicuntur ab aggregare: quia ut inventor Mesue putabat, illis omnes humores aggregantur.

AGNATA TUNICA, idem quod *Adnata*.

AGNINA TUNICA, idem quod Amnios tunica quam v.

AGNUS CASTUS, est *vitex*. Agnus dicitur, quasi *ἄγνος*, sine femine: quod crederent, ab illo Veneris impetum cohiberi, adeoque semen in viro infœcundum reddi, & ne quidem generari, his enim foliis cubitus castitatis ergo sternebant. Sed *ἄγνος*, Lat. est castus, & unicum vocem bis nominant, semel nempe græcè, & semel latinè. B. *Kuis-boom*. G. *Schaffinule & Keusch-baum*. Gall. *L'Agnes castus*. A. The Chast-tree.

AGOMPIASIS, vide *Gomphiafis*.

AGON certamen; significat sæpe summum vitæ periculum ex morbo. A. a *Shiveing*.

AGONIA, est timor & animi contristatio ab *αγωνία*, anxius sum, sive potius illam horrendam hominis conditionem, qua summa anxietate oppressus, semet ipsum perferre non potest, & morti quam proximus est. B. *Droefheid*. G. *Traurigkeit / unmutz*. Gall. *Agonie, combat, Angoisse*. A. An Agony.

AGONIA seu Atecnia, est sterilitas, quæ est mulieris viro u-

tentis ad concipiendum ineptitudo, dicitur & ἀφορέια ab a privat. & φέρω fero, porto; si a parte Viri, fit vel ex vitio membri genitalis, vel feminis ipsius mala qualitate, vel defectu; in fœminis a mala uteri vel aliarum partium conceptui interfervientium mala dispositione vel conformatione. B. Onbevrugtheld / Zadeloosheid. G. Unfruchtbarkeit. Gall. Sterilité. A. Barneff, unfruit-fulneff.

AGONIZARE, dicuntur, qui ex iuperante vi morbi & viribus vitæ prostratis efflando animam proximi sunt ab ἀγών certamen. Gall. Agonizer.

AGRESTA, vide *Omphacium*.

AGRIA, est *Agrifolium*.

AGRICANTHA, est Cardui feri sylvestris species, ab ἀγροειδής ferus, & ἀκάνθα carduus.

AGRIELÆA, est Olea sylvestris, ex ἀγροειδής sylvestris, & ἔλαια Olea.

AGRIFOLIUM five Aquifolium, est frutex qui crescit sæpe ad arboris altitudinem, ejus truncus & rami sunt flexiles, habentque duplicem corticem, viscosum griseum aut viridem externe, pallidum interne, odoris ingrati; lignum est durum, compactum, ponderosum, album in sua substantia, in interiori parte nigricans; habet folia in ambitu longa, Laurum referentia, acuta, rigidis spinis armata, semper virentia, baccas parvas, rotundas, rubras, quaterna semina triquetra continentes: Forte ab ἀγροβία venor, quia ejus glutine aves capiuntur. Vel ab ἀγροειδής ferus sum, idque propter folia spinis acutis horrida. Referunt Cefalpinus & Dodonæus, quod frutices hi, ubi veterascunt, aculeos deponunt, & folia horum loco producunt similia Lauri foliis. B. Hulst. G. Wald-distel / Stedypalmen. Gall. Honx. A. The Holly-Tree.

AGRIMONIA, five Eupatorium Græcorum, est herba officinalis cum foliis pinnatis, nervosis, rugosis instar Pimpinellæ; floribus hexapetalis rosaceis, in spicam congestis; florem fructus sequitur exiguus, qui binum vel solitarium semen continet. Radix perennis est, longa, mediocriter crassa, nigricans: nomen accepisse videtur, quia sibi in agris alimoniam quærit, vel quod nomen obtinuit ab Argemone, cuius etymon vide in *Argemone*. B. Agrimonie / lever-fruid. G. Ondermenig / Buchwurz. Gall. *Agrimoine*. A. Agrimony.

AGRIMONOIDES, est Agrimoniae species, ex Agrimonia, & ἀδῶ forma differt vero, quod flos non sit ita congestus, neque fructus ita hispidus. & non duo uti in illa dantur, saltem unus.

AGRIOCARDAMUM, est Nasturtii aquatici species; ex ἄγγελιον sylvestre, & nasturtium, vide Iberis.

AGRIOCASTANUM, est Bulbocastanum, ex ἄγγελια sylvestre, & κάστανον castanea.

AGRIOCINARA, est Articoalus sylvestris, ex ἄγγελιον sylvestris, & cinara.

AGRIOCOCCIMELEA, est Prunus sylvestris, est ἄγγεια sylvestris, κόκκον bacca, Prunus, & μηλιά malus.

AGRIOMELEA, est Mali Cydonii species sylvestris, ex ἄγγεια sylvestris, & μηλιά malus.

AGRION, dicitur Peucedanum. ἄγγελιον sylvestre est, quia fortè sylvestria, & montana amat loca.

AGRIOPASTINACA, est Saxifraga Candiae, ex ἄγγεια sylvestris, & pastinaca.

AGRIOPHYLLON, dicitur Peucedanum, ex ἄγγελιον sylvestre, & φύλλον folium.

AGRIORIGANUM, est Origanum sylvestre, ex ἄγγειον sylvestre, & origanum.

AGRIOSELINUM, est Ranunculi species, ex ἄγγειον sylvestre, & selinum.

AGRIOSTARI, est frumenti sylvestris species, ex ἄγγειον sylvestre, & σῆσις farina triticea aquâ subactâ.

AGROSTIS, graminis species, ab ἀγρός rus, ager, ita dicta, quod ibi proveniat.

AGRIPPA, quasi ÆGRIPPA, ab ægro partu dicuntur, quorum nascendo non caput, sed pedes primi exierunt. Fuerunt autem multi sic appellati, quorum unus fuit Menius Romanus cognomento Lanatus. Alter Sylvius Agrippa duodecimus Latinorum Rex; etiam Marcus Agrippa, Augusti genere, & Herodes Agrippa, Herodis primi Judæorum Regis filius. B. Een kind / dat in 't baren met de voeten voor komt. G. Ein Kind daß mit dem füßen vor auff komt. Gall. un enfant qui se presente dans l'accouchement par les pieds. A. A. Child that is with the feet for out borne.

AGRYPNIA, sive PERVILIUM, aut VIGILIA NIMIA, & COMA VIGIL, est cum somnus diu inter-

Unable to display this page

feu continua patientia, ab αἰσῆς semper, & πάθος passio.

AISTHESIS, sive sensus, estque *externus*, ut visus, auditus, odoratus, gustus & tactus, hisce addunt sitim, famem, & coëundi appetitum. Vel *internus*, ut vulgò sensus communis, phantasia, memoria, iudicium, ratiocinium &c. *Aisthesis* cum externus est sensus, est receptio, qua motus à corpore aliquo objecto, fibrillis nervorum impressus, sensorio communi, seu animæ, mediantibus spiritibus animalibus in nervis existentibus, communicatur, ab αἰσθάνομαι sentio. B. De zin / bevatting. G. Die sinn / empfindlichkeit. Gall. Sens, ou sensations. A. The sense.

AISTHETERIUM, est sensorium commune, ab *Aristotele* dicitur τὸ πρῶτον αἰσθητήριον, quod *Cartesius*, aliique hujus affectæ plures glandulam pinealem esse volunt; verum sensorium commune debet esse, ubi sensuum externorum nervi terminantur, qui non in glandulam pinealem, sed (ut ingeniosiss. *Th. Willisus* demonstravit) circa initium medullæ oblongatæ in corpore striato, suum terminum consequuntur; vel si nervos continuationes ramorum arteriarum juxta nonnullos ponamus, ad eorum exortum communem sensorii sedes ponenda erit, adeoque ubicunque cerebri corticalis substantia est, erit aistheterium. Et si rectius philosophari velimus, erit anima nostra ipse sensuum terminus. Gr. ab αἰσθάνομαι, sentio. B. De gemeene zin-plaats. G. Allgemeine platz der Sinnen. Gall. le sensor commun. A. The common sensory.

AJUGA, est *Chamaepytis*, dicitur & abiga. Fortè, quasi sine jugo, quia abortum concitat. Vide *Iva* & *Abiga*.

AIZOON, est *Telephii* & *Sempervivi* species, quæ diu in vivis persistunt, ex αἰσῆς semper, & ζῶν vivum.

AL, est particula Arabica, quæ nominibus in principio sæpe apponitur, ad rem nempe exaltandam, ut in Alkali, Alchymia, Alhandal, Alkekengi, &c. idem sonat ac Hebræorum *Ha* & Belgarum *De / het*. G. Das / die. Gall. Le, la. A. A, the &c.

ALABASTRI, sunt folia illa viridia herbacea, quæ flores nondum explicitos sepiunt. B. Knoppen. G. Knöpfe. Gall. Boutons. A. Button. In Mineralogia *Alabaster* seu *Alabastrites* lapidem certum denotat, qui & unguentum *Alabastritis* ingreditur, Vide *Alabastrites*.

ALABASTRITES, est species marmoris, verum ipso mollior. Hic est ita mollis, ut cultro scindi possit, & est id lapidis genus, è quo varia torno finguntur vasa. Unguentum ingreditur Alabastrinum. Gr. *Αλαβαστρίτης*, Alabastrum. B. *Alabaſter*. G. *Alabaſterſtein*. Gall. *de l'Albâtre*. A. *Alabaſter*.

ALANA TERRA, vide *Tripolis*.

ALÆ, dicuntur naſi *Lateræ*. B. *De Neus-bleugels*. G. *Beude ſeitlein zü unterſt ander Naſen*. Gall. *les Cotés des Nârines, ou les Ailes du Nez*. A. *Winge of the noſe*. Item *Nympharum pinnulæ*, ſeu *labia pudendi muliebris*, *πτερυγίματα, μυρτόχειλα, κρημνοί*. B. *De Drouwelijheids Lippen*. G. *Die lippen an der Frauen ſcham*. Gall. *Ailes des parties honteuses de la femme, les levres*. A. *The wing of the privie parts of a woman*. *Alæ*, etiam dicuntur *pulmonum lobi*. Gall. *les lobes du Poumon*. Item, *superior auris pars elata*. B. *Het opperſte des Oors*. G. *Das Ohr-lâpjein / flügel des ohrs*. Gall. *l'Aile de l'oreille ou la partie ſuperieure*. A. *The wing of the eare*. Item *axillæ*. Gr. *μωσάλα & μάλη*. B. *De oxel*. G. *Die achſel*. Gall. *Aifelle*. A. *The armhole, the armpit*. Item *processus ossis sphænoideis*. B. *De bleugels wijsse uitſteekſels*. G. *Die Flugeln von das teilbein*. Gall. *Ailes des Apophyses de l'os sphenoide*. A. *The winges of the wedgebone*. Item *alæ vespertilionum alis ſimiles*, vide *Vespertilionum alæ*. Item *Mystaces*, vide *Mystax*. Item *plantarum cavi inter caulem & ramulos anfractus*, unde *ſinuatim nova proles egreditur*, facta ab humanis translatione, dicuntur.

ALAKES MUSCULI, vide *Pterygoides*.

ALARIA OSSA, ſunt *processus Pterygoideis ossis Sphænoideis*. Gall. *Apophyses Pterygoideis*.

ALANTOIDES, vide *Allantoides*.

ALATERNUS, est arbuſcula ſemper virens, cujus folia alterna, ſemper virentia, oblonga, ſatis magna; calix tubuloſus profunde, quinquifidus, inſtar ſtellæ expansus; ex parte interna calicis ex interſitiis ſegmentorum, flos monopetalus, infundibuliformis, quinque partitus, quali ſtellæ in modum expansis ſegmentis; ovarium in fundo imi calicis, donatum tuba erecta trifida, ſit bacca mollis, ſucculenta, poſt maturitatem nigra, facta ternis ſeminibus gibbis ab una parte, ab altera angulatis;

tis: an derivetur ex Italico sermone *a*, id est ad, & *Linterno*, Italiae fluvio, cui forte adnascitur; vel ab *alterno*, quia folia ejus alterno ordine in caulibus sunt disposita. Gall. *Alaterne*.

ALBADARA, est arabica vox, significatque officulum majus pollicis articulo ad metatarsi ossis caput appositum.

ALBA PITUITA, idem quod *Leucophlegmatia*.

ALBARAS NIGRA, vide *Lepra Græcorum*. *Albaras alba*, vide *Leuce*.

ALBINUM, est *Gnaphalium marinum*, sic à lanugine alba, dictum.

ALBUGINEA oculi, Est membrana, quæ obducit partem anteriorem & hemisphæricam oculi, scleroti firmiter adhæret, videtur tantum esse expansionem tendinosam quatuor muscutorum oculi, quæ circa Corneam valde attenuatur, & in ipsa quasi evanescit, an sit eadem, quæ adnata, videantur Anatomici: datur & altera similis membrana *Albuginea dicta*, testem obvolvens immediate, robusta est, acrite cum substantia testis cohærens, vasa spermatica recipit, & ad testes transmittit. B. 't Witte vlies. G. das Weiße augen hautlein. Gall. *Membrane albuginée*. A. The white coat of the eye.

ALBUGO oculi, idem quod *Album oculi*. Item macula alba in tunica cornea, vel ab humoribus, vel à cicatrice aut exulceratione, excitata. Gr. *λευκωμα*, & *αίτις*. B. Een witte oog-blek. G. dar weiße augenfell. Gall. *Une tache blanche à l'œil*. A. White spots in the eyes.

ALBUM CANIS, est stercus album canis, quod sub Canis sydere legebatur æstivis summis ardoribus. vel dicitur *Album Græcum*. uti stercus murium dicitur *Album Nigrum*.

ALBUM OCULI, dicitur, ubi tunica adnata seu albuginea scleroti tunicæ adnascitur. B. Het wit van 't oog. G. Das weiße in augen. Gall. *Le blanc de l'œil*. A. The white of the eye.

ALBUM RHASIS, unguentum est, ita dictum à colore albo, & ab Autoris nomine. *Rhasis* enim insignis fuit Medicus ex Arabum familiâ.

ALBUMEN OCULI, vel **ALBUGO**, *λοζάς*, σφειδδνη, κυκλώπιον. Idem quod *Album Oculi*.

ALBUMEN OVI, liquor albus, lentus, vitellum undique

que cingens, externe duabus tunicis investitus, membranis in plurimos orbiculos separatos distinctus, veluti capæ bulbus, per quos chalazæ dispersæ, nutrimentum pullo adferunt, recens si est, igne concrefcit in duram materiam, sed incubatu redditur fluidiffimus, tenuiffimus, volatu exhalans, non concrefcens igne, sed putrescens, fitque sic aptus alendo foetui. B. *Wit van het Eyp. Gall. le Blanc ou le glaire de l'œuf.*

ALBURNUM, est mollis, ac pessima ligni pars cortici proxima, ab Albore dicta est Plinio, adipi in homine respondet. B. *Spirit. Gall. l'Aubour, ou Aubier (le blanc & la partie la plus tendre entre l'Ecorce & l'Arbre.*

ALCAHEST vel ALKAHEST, ac si diceres *Alcali est.* Describunt esse generale resolvens, perenne & immutabile, quod reducit omne corpus visibile in liquorem sui concreti, servata seminum potestate, forma essentiali & nativa integra. Magni nominis, si modo paris effectus, quem quisque suo processui tribuit. Nonnulli in mercurio varie præparato illud quærunt, alii in Tartaro, ejusve præparatis: in alcali fixato nitri, ut Glauberus, vel in acerrimo aceti spiritu ab ærugine destillato, ut Zwelferus, & alii in aliis, sed talem dari liquorem, vel universale menstruum omnino impossibile videtur. B. *Ein allgemein schei-bogt. G. Ein allgemein scheidfeucht. Gall. Un Alcahest, dissolvant universel, un Menstrue universel. A. A general solvent.*

ALCALI, Est sal, fixus, aut volatilis. quod extrahitur è cineribus vegetabilium vel animalium aperto igne combustorum, vel calce cujusdam materiæ per lixivium elixatum, cognoscitur. 1º. ex ortu suo ignis, putrefactionis, naturæ ope. 2º. ex materie sua, vegetabili, Animalis, Fossili. 3º. Effectu effervescentiæ cum acidis; præcipitationis; coalitus cum oleis, solutionis imprimis sulphuris: mutationis coloris Heliotropii, Rosarum, violarum, in viridem colorem, qui cum acidis in rubrum, sapore ipso, doloris urentis excitatione. Sal illud Alcali nomen ab herba *kali* accepisse affirmatur, cujus sale *Aegyptii* ut & nostrates vitrum conficiunt, Vitriariis *souda* appellatur. Alcali triplex accipitur. Nempe *Alcali Volatile*, uti conficiuntur ex animalibus, sal sc. cornu cervi, urinæ &c. *Fixum*, quod ex cineribus plantarum elicitur,

citur, uti sal absinthii, tartari &c. *Metallicum & Petrosum.* Metalla enim & lapides cum acidis menstruis effervescent, & dissolvuntur & hoc respectu hæc cum alcali tantum congruunt, inde tamen alcalia non dicenda. Hisce addunt Alcalia mixta, ut sunt nitrum, alumen, vitrioli genera, sal fossile & marinum &c. quæ ex acido & alcali participant. B. *Zußer Zout.* G. *Aschen-Galk / Salck-Galk / Säuber-Salk.* Gall. *Sel alcali.* A. Alkali.

ALCALISATIO, est, quando verbi gratiâ spiritus vini alcali quovis imprægnatur, ut menstruum evadat magis dissolvens.

ALCANNA, est Anchusæ Monspeffulanæ floribus puniceis radix tenuis, longa, lignosa, rubra, roseo colore tingens, saporis adstringentis. Ex radice Indi cum calce viva extrahunt Tincturam, cum quâ dentes & ungues rubro colore tingunt, etiam crines equorum, in aquosis non facile extrahitur ejus color, sed in oleosis dat colorem seu tincturam rubram. B. *Alkhanne Doxtel.* Gall. *l'Orcanette.* A. Gastern privet.

ALCE, **ALCES**, Gr. *άλκη*, id est vis & robur. Nomen animalis robustissimi, cervo majotis, cujus ungula in usu Medico est. Gall. *Elan, ou suivant d'autres une Ane sauvage.* A. an Alk.

ALCEA, est Herba, cujus caules villosi, asperi, medullam fungosam habentes, folia malvæ, magis divisa, villosa, caulibus longis adhærentia; semina latiora, in capitula congesta; reliqua Malvis communia. Dicitur ab *άλκη* robore, auxilio, remedio, quod fortiter dysentericis ac ruptis medeatur impositum. B. *Sigmaarts-Kruud.* G. *Sigmars-Kraut / Sigmunds-Wurk.* Gall. *Maulve sauvage ou Alce.* A. Vervain Mallow. Dicitur etiam *Simeonis herba.*

ALCYDO, *ἀπὸ τῆς ἐν ἀλὶ κίτου*, quod in mari pariat illa avis species. Gall. *Alcyon, petit Oyseau qui fait son nid sur la Mer par un temps calme.*

ALCHEMIA, idem quod *Alchymia*, vide *Chymia*.

ALCHIMILLA, est planta cujus folia ex radice erumpunt, caulibus longis adhærent, & ferrata sunt; calix in octo vel novem segmenta fissus superius, inferius tubulosus est satisque amplus, segmenta quatuor majora, quatuor minora, in stellam expansa: caules parvi, rotundi, villosi,

lofi, ramofi; flores in fummis caulibus habent flamina quatuor, & in umbellam difpofiti funt; ovarium in fundo Calicis tubam emittit apice fphærico donatam; calix fit capsula continens bina plerumque femina, parva, rotunda, flava; Radix longa, digitum crassa, externe nigra, fibris instructa. Vocatur *Pes Leonis* & *Stellaria*, sic appellatur, quod Alchimistarum præconiis fit celebrata. *Pes Leonis* dicitur, quod folia habeat instar Leonini pedis lata & rotunda. B. *Onzer Vrouwen Mantel* / *Leeuwen-boet*. G. *Synnauw* / *Leuven-Fuß*. Gall. *Pié de Lion*. A. Ladies mantell.

ALCHYMIA, seu ALCHEMIA, est proprie illa, Chymia pars, quæ agit de metallorum transmutatione, sive depuratione, qua metalla ignobiliora (cruda & immatura juxta Chemicos) in nobiliora & matura ope artis rediguntur. Venit ex *Al* particula intensiva & *χῶς* fundo. Gall. *Alchymie*. A. Alchymy.

ALCIBIADIUM & ALCIBIUM, est Echium, sic dictum, quod Alcibijs quidam primo herbam illam adversus viperarum morsus invenerit.

ALCOCALUM, est *Cinara* sive *Articocalus*, fortè ab *ἀλκή* robore & *κόκκαλον* pini fructus, idque ob pini fructus figuram & unguis squamosos.

ALCOHOL, ALCHOOL, ALCOOL, ALKOL, ALCOL, vox origine Arabica, est purior substantia rei segregata ab impuritate sua. *Alcohol* significat pulverem subtilissimum & impalpabilem. Interdum spiritum fermentatione productum, rectificatissimum, ita dephlegmatum, ut accensus ardeat, donec totus consumatur, nihilque fæcum, aut phlegmatis in fundo remaneat. B. 't *Subtylste* / en 't *pit van iets*. G. Das feinste von ein Ding. Gall. *l'Alcohol*, *Le plus subtil de quelque chose*. A. The purer substance of any thing.

ALCOL, idem quod *Alcohol*.

ALCOOL, idem quod *Alcohol*.

ALDABARAM, vocantur duo officula sub pollice pedis posita & minori fabæ quadantenus similia.

ALECTORIUS, est lapis, qui in ventriculis vel Hepate Galli gallinacei reperitur.

ALECTOROLOPHOS, est herba pratensis, cui nomen *Crista galli*. Ex *ἀλέκτωρ* gallus, & *λόφος* crista, dicitur quoque

quoque *Fistularia*, *Pedicularis*, & *Mimulus*. B. *Hate-
len* / *Hane-Hammekens*. G. *Kodel* / *Leuf-Sraut*. Gall. *Crête de cocq*. A. Cocks-comb, or yellow Rattle.

ALEMBICUS seu ALEMBICUM, vel CAPITEL-
LUM, seu GALEA. Putatur derivari ab articulo Ara-
bico *Al*, & Græcâ voce ἀμβίξ, vasis species: est instru-
mentum chymicum; quod cucurbitis & vesicis destillato-
riis operculi vice superimponitur: habet formam galeæ,
intus concavam, extus convexam. Circa infimam par-
tem rostrum habet cubitale, per quod vapores descendunt.
Si sine rostro fuerint, usum potius in vasis circulatoriis
obtinent, & *Alembici cæci* vocantur. Gall. *Le rencontre*.
Conficiuntur ex ære, stanno, vel vitro. Alii pro ipsâ
cucurbitâ sumunt: iterum alii pro cucurbitâ capitello ti-
mul junctâ. B. *Een helm* / *een alembek*. G. *Alembick* /
Helm / *Rosenhut*. Gall. *Alambic*. A. An Alembick or
Still.

ALEPHANGINÆ, vel ALOEPHANGINÆ PILU-
LÆ, est vox Arabica, significans rem odoram; compo-
nuntur enim hæ pilulæ, in officinis prostantes, ex Aloë,
& plurimis aromatis

ALTERCUM, herba venenata, ab altercationibus,
quas animo inducit, dicta. Vide *Hyoscyamus*.

ALEXICACON, est Amuletum venenis resistens. Ex
ἀλέξω opem fero & κακόν malum.

ALEXIPHARMACA, ἀντιδοτα, ἀντιδοτοι, Ἀλεξίφαρμα,
Ἀλιξιθήρια, θήριακὰ, dicuntur medicamenta, quæ valent
inertes reddere qualitates veneni cujuscunque, quibus no-
cet corpori, licet hæ minus cognitæ; sed nulla talia A-
lexipharmaca generalia dari posse patet evidenter ex hi-
storia venenorum: sunt tamen ut plurimum ea, quæ ob-
liniunt sua oleositate, diluunt sua aqua, vel immutant
veneni partes peculiari virtute, vel quæ sanguinem at-
tenuant, ne à veneno coaguletur, ut volatilia omnia &
acidum concentrantia, ab ἀλέξω arceo & φάρμακον vene-
num. B. *Een Tegen-gift*. dicitur etiam *Antidotus* & *A-
lexiterium*. G. *Arhney wider Gift*. Gall. *Preservatif con-
trepoison*, *antidote*. A. Medecines or Antidotes against
poyson.

ALEXIPYRETICUM, & ALEXIPYRETUM, &
ANTIPIRETUM, idem quod *Antipyreticum*.

ALEXITERIUM, est remedium, ne venenum suscipiatur, corpus conservans, ab ἀλέξω arceo, & τήρειω conservo, vel ut aliis placet à θήρ fera, quod moribus animalium medeatur. idem notat, quod Alexipharmacum, illa terminatio Græca τήριω in multis aliis nominibus Græcis occurrit, & mere est paronymica nullam compositionis speciem constituens. B. *Gen Gegen-gift.* G. *Arznei wider Gift.* Gall. *Preservatif, contrepoison, antidote.* A. *Medecines or Antidotes against poyson.*

ALGA sive **FUCUS**, est vegetabile marinum & palustre, cujus variæ dantur species, quædam habent folia instar graminis, aliæ instar capillorum; usitatior vero habet folia pedem unum vel alterum longa, mollia, tenuia plus minusve, alba, vel rubra, aliquando viridia; reperiuntur ut plurimum circa littora maris, & imprimis Mediteranei. dicitur vel ab aquæ algore, sive quod pedes alliget, quia crassa est, & foliis ex parte supernatet: vel quod se ad conchas lapidesve alligat, ab alligando. Gr. φύκος θαλάσσιος, vide *Fucus*. B. *Wiert.* G. *Meer-Gras.* Gall. *Algue.* A. *Grasse wrack-Seaweed.*

Ἀλφιπιδόν, ab ἄλφιτον, farina, est ossium fractura in modum farinæ.

ALGEMA, & **ALGEMATODES**, ab ἀλγέω doleo; Idem quod *Dolor*.

ALGEROTH est pulvis albus, insipidus, ponderosus, factus ex butyro vel oleo liquefacto, depurato, Antimonii, quod aquæ puræ instillatum, præcipitatur in talem pulverem; qui nihil habet omnino Mercurii in se, sed purissimum stibii Regulum; datus ad grana duo vel tria violenter emeticus, est. Gall. *Poudre d'Algaroth, ou Mercure de Vie.*

ALHANDAL, vide *Colocynthis*. *Albandal* est nomen Arabicum Colocynthis, quod imponitur Trochiscis de Colocynthide.

ALHASEF, idem quod *Hydroa*.

ALICA, potionis genus est, quod etiam ἰόνδρον dicitur, ab alendo, quod multum nutriat. Significat in genere granum, sed quid proprie sit, an res factitia an nativa aliqua seminis species, non adeo planum est, Hippocrates factitium quid esse innuere videtur cum Alicam & Ptisanam junxit, & inter sorbitiones fortiores retulit.

Gall.

Gall. *Sorte de breuvage, ou de mets, fait avec une espece de froment appelle Zea. De la fromentee, comme qui diroit du Ris & du Gruau.*

ALIFORMIS, est epitheton processuum binorum ossis cuneiformis ad palati latera occurrentium, a similitudine alarum vesperilionum vid. Ala & Pterygoides.

ALIFORMES MUSCULI, seu ALARES, & PTERYGOIDEI, dividuntur in externos & internos; vide Pterygoides. B. *De Pleugel-spiereu.* G. *Der Flügeln Maus.* Gall. *Muscles pterygoides.* A. The Pterygoide muscles.

ALIFORMES PROCESSUS, vide *Pterygoides.*

ALIMENTUM dicitur *Potus & Cibus.* Estque talis materia; cujus particulæ minimæ assimilatae nostris liquidis animalibus & inquilinis, facile canaliculos nostri corporis subire, permeare, lateribus applicari, & adhærere iis possunt, totumque corpus restituere quoad Solida & Fluida, ac proin nutrire. Respectu graduum, ab *Hippocrate* tripliciter accipitur; unum *Futurum* alimentum, quod ab ore in ventriculum delabitur: aliud *Quasi* alimentum, nimirum sanguis arteriosus & succi cerebrales seu nervosi. Tertium, *Verè* alimentum, quod appositum partibus agglutinatur, & tandem assimilatur. Gr. τροφή. B. *Spijze / voedsel.* G. *Nahrung / Erhaltung / Ernährung.* Gall. *Nourriture, Aliment.* A. Meate, nourishment or food.

ALINDESIS, est Corporis exercitatio, qua oleo uncti se in pulvere olim volutabant, ab ἀλινδῶ volvo, vel ab ἀλίω voluto.

ΑΛΙΡΤΑ, vocabatur olim ille, qui Athletas inungebat.

ALIPASMA, est pulvisculus, qui oleo commistus, ad cohibendos sudores inungitur, ab ἀλείφω inungo.

ALISMA, est *Saponaria*, sed aliis *Plantago aquatica* vel potius *Doronici* species. Dicitur quasi ἰσμοῦ τῶ ἀλῆς quod virus venenatorum animalium debellare novit; vel τὸ ἰσμοῦ τὸ ἀλῆς ἢ ἰσμοῦ, quod sciat propulsare venenum leporis marini & ranæ rubetæ, opiique. Gall. *Plantain des Montagnes.*

ALITES, seu volucres, ab alis gerendis, vel ab alis eundo dictæ.

ALITURA, est actio corporis vivi, qua perpetuus;

sanguinis, spiritus, substantiæque defluxus, ope succi alimentarii novi, præparati & in partes alendas impulsi, continuè instauratur. Gr. *ἄρτιον*. B. *Doeding*. G. *Das Erneshren*. Gall. *la Nutrition*. A. Nourishment or Food.

ALKAHEST, vide *Alcabeft*.

ALKALI, vide *Alkali*.

ALKERMES, est Confectio composita ex variis simplicibus, gratissima, magno hodiè in usu, viribus Cardiacis famosa, fit cum vel sine Moscho, illa viris, hæc mulieribus convenientior, fit quoque sine Ambra.

ALKEKENG I, five solanum vesicarium, Halicacabum vulgare, habet caules exiguos, rotundos, rubicundos, in multos ramos exiguos divisos, folia solani, sed majora; calicem tubulosum, campaniformem quinquifidum, instar vesicæ supra conniventis, excrefcentem, qui per maturitatem fit pericarpium; flores monopetalos, rotatos, quinquifidos, staminibus quinque præditos; ovarium ex Placenta ad finem pedunculi, intra calicem natum, tuba longa, gracili, apice globoso prædita instructum, fit fructus mollis cerasi forma (qui tectus latet in vesica membranacea ex calice dilatato) per maturitatem rubens, saporis acidiusculi aliquantulum amari, continens sub tenui pellicula pulpam globosam, & flavescens, in qua hærent semina compressa, subrotunda, rugosa, plana, saporis subacris, subamari, odoris nullius evidentis: Radix parva, alba, repens. Alkekengi vox Arabica. B. *Wriekjes van over Zee*. Gall. *le Coqueret*, ou *l'Alkekenge*. A. Winter-Cherry.

ALLANTOIDES, est tunica urinaria, *Farciminalis dicta*, inter amnion & chorion collocata, est tenuissima, tenerior Amnio, multo pellucidior, ad tactum delicatior, aëris flatui minimo cedens, figuræ ovalis, nullis vasis sanguineis huc usque visis prædita; totum fætum non obvolvitur, sed solam partem Chorion respicit; neque ad totam Placentam extenditur; protendi enim nequit, ultra margines Placentæ, ubi Amnios & Chorion tam arcte fibris connectuntur, ut nulla membrana inter eas adesse possit; recipit liquorem urinosum, a fœtu secretum, & in ea sensim manantem ex vesica per umbilicum & urachum, ab *ἀλλὰς* farcimen, & *αἰδο* forma: nam in plerisque brutis farciminis instar figuratur; Latinis *Farcimi-*

urinalis tunica. B. Pis-blies / Woist-blies. G. Harn-Häutlein / Wurst-Häutlein. Gall. *Membrane Alantioide.* A. The urinary membrane so called.

ALLELUJA, est *Oxytriphylum* sive *Trifolium acetosum*, sic appellatur, quia quando primum è terrâ folia emit- tit, eo tempore in Ecclesiis canticum Alleluja cantari solebat. B. Hoekhoek- brood / Klaver zuiring. G. Saurer- Klee / Buch-Ampffer / Guckgauh-Klee / Nasen-Klee / Mähler- Kraut. Gall. *Pain de Coucou, Alleluia.* A. Wood-forrel. vid. *Acetosella.*

ALLIARIA & ALLIARIS, est herba, quæ trita Al- lium olet, vide *Allium.* B. Look zonder Look. G. Knob- lauch-Kraut / Leuchel / Safft-Kraut. Gall. *Herbe des aulx,* vel *Alliaire.* A. Sauce alone, vel jacke by the Hedge.

ALLIUM, est Planta Bulbosa grave olens: quæ habet folia longa, plana, non cava; caulem rotundum, po- litum; florem hexapetalum, pedunculo longo sustenta- tum, in fasciculum globosum collectum, parvum, sæpe destitutum ovario, si modo mas sit, aliquando ovarii spe- cie & tuba instructum: Ovarium intra florem sit fructus, subrotundus, trilocularis, plenus seminibus subrotundis, sæpe autem ovarium solitarium globosum, pellicula ob- volutum, specie bulbi hæret ad unum pedunculum flo- ris, masculi fætor est olidus in omni parte plantæ: Radix hujus plantæ est tunicata, bulbosa, ex multis nu- cleis constans: integer bulbus nondum fractus, nullum odorem spargit, sed demum ubi fractæ squammulæ sunt, odorem acrem fundunt: venit à Græco verbo ἀλλεῖν exi- lire, quod nimium exiliendo crescat, vel ab ἀλάσσω mu- to, quod anhelitum mutet, & alterare faciat, gravem enim odorem spirat. Gr. Ἀγλίδιον, Σκόροδον, Ὀλκον, vide *Scorodon.* B. Look. G. Knoblauch. Gall. *Ail,* A. Garlick.

ALLIOTICUM, est medicamentum Galenicum san- guinem alterans & purificans; coctum ut plurimum ex *rad. taraxici, cichorei, fœniculi, passulis, Herb. endiv. bellid. lactuc. acetos. fumar.* &c. ab ἀλλίω altero, vario. Lat. *Decoctum alterans.* B. Een verander-drank / Mel- drank / bloedzuiverende drank. G. Ein Blut-reinigend- Trank. Gall. *Potion alterante pour purifier le sang.* A. The altering potion.

ALNUS, est arbor mediocris magnitudinis, erecta, cujus

cujus truncus habet corticem asperum, fragilem, nigricantem, lignum tenerum, flexile, rubicundum, leve, facile in terra corrumpens, sed fere nunquam in aqua, unde pro fundamentis ædificiorum optime inservit; ramos molles, teneros, cortice externe griseo, interne flavescente tectos, saporis amari, ingrati cum quadam adstrictione; folia subrotunda, dentata, viridia, splendentia, viscosa; fructus squamosus est, sub squammis recondens semina rubicunda & compressa: crescit hæc arbo in locis paludosis. dicta ita quod amne alatur. Vel ab ἄλϛ palus, quia juxta paludes succrescat. Gr. κλήθρη & κλήθρος ab κλάω, frango: Vel ab alendo, quod facile alatur, & in altitudinem assurgat. B. *Elzenboom*. G. *Eltern-Baum / Ersen-Baum*. Gall. *Aune*. A. The Alder-tree.

A L O E, est planta, exotica, crescens in Arabia, Persia, America, Africa, & Ceylon, quæ habet folia longa, integra, semper virentia, arcte crassitie sua, sibi mutuo juncta, plerumque succulenta, crassa, carnosâ, crenata, in margine acuta, sedis fere accedentia; flos est monopetalus, tubulatus, infra prominens in ventrem, supra angustior, & in sex segmenta ibi scissus, nudus, clavo hyacinthino affixus, sex staminibus præditus; fructus oblongus, trilocularis, cylindricus, hexagonus, repletus seminibus sibi mutuo impositis planis, ad loculamentum suum accommodatis; radix perennis, fibrosa vel & tuberosa: hujus plantæ succus ex foliis expressis vel incisis sponte emanans, solis calore inspissatus, saporis amari, aromatici, nauseosi Aloë quoque dicitur, qui ex Arabia & Ægypto ad nos pellibus involutus affertur. Ejus species hodie in officinis quatuor in usu sunt, quæ tamen non nisi puritate & impuritate ab invicem discrepant. Scilicet Aloë succotrina, hepatica, caballina & quarta lucida dicitur; Aloë succotrina, est succus gummosus, & resinofus, ex fusco nigricans, dum fractus in lamellas, splendens & pellucidus, in pulverem redactus citrini est coloris, ex foliis imo & ex plantis transversim versus radicem dissectis, sponte sua vere, ubi succi nutritivi luxuriant, in suppositas patinas amplas destillans, in quibus a sole condensatur, & exsiccat; inde ulterius inspissatur, & quo exactius hæc fiunt, eo Aloë pellucidior & nobilior; hic succus sponte se in duas partes separat, 1º. in spissiore fundum petentem,

20. in tenuiorem supernatantem; Aloë optima cognoscitur ex splendore, friabilitate, solutione in aqua, quod in fundo remanet id Aloën Caballinam constituit, quæ est similiter succus istius plantæ gummosus, & resinofus nigricans, priori ponderosior, crassior ac impurior, expressus ex foliis Aloës, in sole concretus, saporis subacris, amari, neuseosi, odoris graveolenti, quasi Picei & Myrrhati; Aloës Hepatica est similis succus ac Aloës succotrina, quoad virtutes & qualitates, & differt tantum ab ea, quod hæc in China, prior in insula succotra educitur, hinc differunt tantum loco natali; ubi Aloës tam pura, ut pellucida sit instar vitri dicitur lucida. Leniter purgat. Gr. *ἀλόη*, Nomen accepisse videtur, à sale vel salo sive mari, cujus afflatu maximè gaudet: *ἄλς* enim est sal: vel ut aliis placet, quod falsedinis foris nonnihil contineat, ut cæteræ marinæ plantæ; sed hujus vocis Etymon potius deducendum a voce Arabica, vel Hebraica; mirum quod hæc planta, quæ succum continet tam amarum, in omnibus fere suis partibus, habeat in cotylis petalorum sui floris mellitum liquorem. B. G. Gall. A. *Aloë*.

ALŒDARIA vel ALŒTICA, sunt Medicamenta, quæ magnam vel modicam Aloës quantitatem recipiunt.

ALOGOTROPHIA, est impropportionata nutritio, ita ut una pars corporis majus incrementum accipiat, quam altera, ut in *Rachitide*, ab *ἄλογος* rationis expertus, & *τρέφω* nutrio. B. Een ongelijke voeding. G. Ungeleiche Ernehrung. Gall. *Nutrition imparfaite ou inegale*. A. Unequall nourishment.

ALOPECIA, est *Plin. Capillorum destuvium*, à lue venerea, Phthisi, virium corporis collapsu, vel aliunde excitatum, ex *ἀλώπηξ* vulpis, & *πίπτω* cado; a vulpe, cujus lotium effæta dicitur reddere loca in anum, ut *Callimachi* Scholiastes annotat: vel à malo, vulpi peculiari. Vocatur etiam *ὀφιακίς* à figura, quod partes glabræ & pilis destitutæ tortuosæ instar serpentum videntur. Utrique huic affectui commune est, quod areatim pili decidunt; unde etiam in genere hoc malum *Area* vocatur. B. *Witballen des hairs / Hoofdzuigt / Haireloosheid*. G. *Muskfallen des Haare*. Gall. *Alopécie, Cheute des Cheveux*. A. Out falling of ones haire.

ALOPECUROIDES GRAMEN, est gramen vulpinum, ex *ἀλώπηξ* vulpes & *ειδ* forma. B. *Doffenstaarten-gras*.

G. Jüchsen-Schwanz Grass. Gall. *l'Herbe de queue de Renard*. A. Foxtailgrase.

ALOSA PISCIS, vel ALAUSA, ab alendo, Latinis Clupea. B. Elst. Gall. *Alose*.

ALPHENIC, nomen Arabicum, Penidium, seu saccharum hordeatum significans.

ALPHITIDON, est fractura ossis in multas tenues partes farinæ instar. Gr. ἄλφιτον farina. B. Vergruypzing van 't Been.

ALPHUS, Lat. *Vitiligo*, ita describitur à *Celfo*; dicitur ἄλφος, ubi color albus est, ferè subasper, & non contiguus, ut quædam quasi guttæ dispersæ esse videantur in cute. Interdum etiam latius, & cum quibusdam intermissionibus serpit. *Alphus* etiam appellatur *Morphæa*, procul dubio à *Μορφή*, quod scilicet cutis color in album, vel nigrum mutetur, & si niger est color, & umbræ similis, vocatur μέλας, cætera eadem sunt. λέυνη habet quiddam simile *Alpho*, sed magis albida est, & altius descendit, quam *Alphus*, in eaque albi pili sunt, & lanugini similes. Omnia hæc serpunt: sed in aliis celerius, in aliis tardius. *Alphus* & *Melas* in quibusdam variis temporibus oriuntur & desinunt. Locum, quem occupavit, non facile dimittit. ἄλφος dicitur ab ἀλφαίω muto, ut *Aëtio* placet. Alii ab *Alpibus*, Italiae montibus albis, derivant: B. Een witte Hazert. G. Das weisse Malßen / Mehl-Fleck. Gall. *Lepre blanche*. A. The white leprosie. Arab. *Baras*

ALSINE, est planta habens folia parva, oblonga, sibi invicem opposita, bina cauli adhærentia; calicem magnum, oblongum, in quatuor vel quinque segmenta divisum; florem rosaceum, polupetalon, pro ut calix vel est quadrifidus vel quinquifidus; his floribus succedit fructus parvus, membranaceus includens semina exigua, obrotunda fere, rubra aut fusca; radix parva, fibrosa; est planta sylvestris, & nulla est sylva, ubi non crescit: ab ἄλων locus ubi nascitur: dicitur quoque auricula *Muris*: quod parietibus accrescat: & *Morsus Gallinæ*, quia ab iis amatur, B. Vogel-Kruid / Muur & Muur-Kruid. G. Hünerdarm / Hünerbiß / Vogel-kraut. Gall. *Mouron*, *Morgeline*. A. Chick-weed. Hen-bit.

ALTERANTIA, idem quod *Alliottica*.

ALTERATIO SANGUINIS, significat sæpè sanguinis per

per medicamenta depurationem. Vide *Alliatica*. B. *Bloedzuivering*. G. *Blutsäuberung*. Gall. *Purification du sang*. A. A purifying of the blood.

ALTHÆA, *Ebiscus*, vel *Ibiscus*. Officinæ, quæ ut plurimum barbaricis vocibus gaudent, *Bismalvam*, *Malvaviscum* & simpliciter *Eviscum* nominant. *Malvavisci* autem vox corrupta est, Malvâ nimirum & Evisco composita; quasi dicat aliquis Malva-Ebiscus. Planta est semine nudo, polysperma, feminibus caseosis, floribus octopetalis, folio longiori ferrato, molliculo, tomentoso, radix oblonga, digiti crassitie, in ramos divaricata, foris pallide cinerea, intus pallida, ex siccitate rugosa, saporis mucilaginosi, & lenti, odoris nullius evidentis, discissa attactu est glutinosa; & decocta cum aqua, ipsam reddit mucilaginosam. *Althæa* appellatur, à multiplici remediorum potestate & usu; vel Plinio Authore, ab effectus excellentiâ: nam *Ἀλθαίον* mederi est, & *ἄλθω* sanatio. B. *Heemist* / *Witte Maluwe* / *Huemist*. G. *Heisch* / *Eibisch-Kraut* / *groß oder wild Pappeln*. Gall. *Guimauve ordinaire*. A. Marsh mallows.

ALUDEL, vel **ALUPELLI**, sunt vitra sublimatoria, & ollæ fundo carentes, sibi que invicem impositæ, quæ ollæ suppositæ, adaptantur: quæ sublimationibus inserviunt. B. *Sublimeer-glazzen of potten*. G. *Ein Sublimier-Glas*. Gall. *Aludel, vaisseaux pour sublimer*. A. Subliming-glass.

ALVEARIUM, est cavitas auris internæ, sive meatus auditorius, ubi sordes flavæ & amaræ gignuntur, & soni inferuntur. B. *Het oot-gat*. G. *Das Höhle der Ohren*. Gall. *Le trou de l'oreille*. A. The inmost cavity of the Ear.

ALVEOLI DENTIIUM, seu **Mœnia**, utriusque Maxillæ cavitates sunt, quibus dentes per gomphosin inferuntur. B. *Kassen der tanden*. G. *Höhle der Zähnen*. Gall. *Alveole des dents*. A. The Sockets of the reeth.

ALUMEN, salis fossilis species, quod ex saxo profunde sub terra sito, duro, fissili, bitumine & sulphure pleno, facile incendendo, eruitur; vel ex terra bituminosa, combustili, & flammam nidore sulphureo noxiam emittente. Hæc materies, aëri mensis spatio exposita, in pulverem fatiscit, alumini gignendo apta redditur, prius illi inepta. si ex Saxo, materies, aëri exposita prius, igne exuritur, flammam tunc capiens, sulphuris præsentiam testatur. Sic parata aëre, & si e saxo aëre & igne, materies aqua

solvitur, affusu alcali fixi vel volatilis præcipitatur cum effervescentia: sic exsuperans acidum unitum alcalino, facit salem novum, ex aëre, alcali, & fossili natum. Præcipitata materies a lixivio supernatante separata, aqua bulliente soluta, in vase plumbeo inspissata, dolio immissa, quiescens, dat crystallos albas, vel rubellas, octohedras, saporis dulcis, austeriusculi, haud facile liquefcentes in aëre, requirentes decies quatuor aquæ pondus, ut solvantur. Hujus acidum, vi ignis expressum, sulphuris incensi collecto vapori acido idem omni fere dote. Relicta inde, expulso acido, fœx terram levem, subtilem, bolo similem, exhibet copia larga. Cum carbonariæ inflammabilis materiæ triplo exusta, phosphorum Hombergianum dat: adeoque virtutem singularem excitando cum aëre igni videtur possidere. Aluminis species usitatiores in officinis quinque nobis exhibent. Primum locum tenet *Alumen Rupeum*, Gall. *Alun de Roche*, B. *Itlip-Aluin* / A. Common Alum. Alterum, est *Plumoseum*, seu *Plumosum*, quod vide. Tertium, *Sciifile* $\Sigma\chi\sigma\eta$, quod glebarum instar est & plumosum oblongum vocatur. Quartum est *Zuccarinum*, sine *Saccharinum*, ex Alumine rupeo, albumine ovorum & aqua rosacea. Quintum dicitur *Alumen catinum*. Si simpliciter præscribatur, *Rupeum* semper accipiendum est: Invenitur vel in venis per se; vel excoquitur ex aquis mineralibus vel ex terra & lapidibus, aliisve mineralibus extrahitur. Dicitur autem *Rupeum*, quia ex rupe seu faxis confici solet. Item *Glaciale*; quia glaciei conforme est. *Alumen Catinum*, proprie alumen non est, sed sal ex cineribus lignorum quorundam extractum, optimeque reverberatum. B. *Potafsch*. Est & aliud *Alumen*, *Romanum* dictum, rupeo simile, sed pallide rubens. Gr. $\Sigma\tau\upsilon\pi\alpha\mu\epsilon\lambda\alpha$. Arab. *Seb*. five *Seb*. B. *Aluin* / *Hotz-aluin*. G. *Alaun* / *Ulat*. Gall. *Alun*. A. *Roch-alum*.

ALUMEN PLUMOSUM, est substantia fere lapidea ex incano viridis, pinguis, attritu in tenuia filamenta solubilis, eruta ex fodinis, quæ in ignem coniecta exurit, saporis adstringentis & acris. Gall. *Alun de plume*.

ALUSMOS, ab $\alpha\lambda\upsilon\sigma$, resolvo, intelligitur Hipp. anxietas, aut incontinenens corporis jactatio.

ALVIDUCA, Medicamenta sunt, quibus alvus liquida

da & leniter fluida fit. Gr. εὐκοσμοειπκα. vid. ibid. B. *Buikweerk makende Middelen*. G. *Laxierende Mittelen*. Gall. *Remedes laxatifs*. A. The laxative medicines.

ALVUS, Gr. Κοιλία & Γαστήρ, est abdominis cavitas, qua ventriculus, intestina, hepar, lien, renes, vesica &c. continentur, vel & locus per quem fecum & excrementorum crassorum naturalis fit excretio. B. *Buik*. G. *Der Bauch*. Gall. *LeVentre, les intestins, les entrailles*. A. The belly, Panch.

ALVUS ASTRICTA, dicitur, cum quis raro per secessum faeces ex intestinis, & tantum valde compactas & cum difficultate deponit. B. *Hardlijvighheid*. G. *Hartsleibig*. Gall. *Durété de ventre, le ventre constipé & paresseux*. A. Bound in body, vel belly. Idem quod *Coprostasia*.

ALVUS FLUIDA, est, cum quis liquida stercora, idque facillimè deponit. B. *Weekbuikighheid*. G. *Weicheleibig*. Gall. *le ventre libre ou lache*. A. Loosness.

ALVI FLUXUS, Idem quod *Diarrhœa*.

ALYPON, est herbæ nomen, & dicitur turbith album: vocatur & *Alypia*, ex α priv. & ἄλγη dolor; Herba dolorem quasi auferens. A. Gut-Wort.

ALYSSON, Est planta, quæ habet caules repentes, longos, duros, lignosos, rubicundos, tortuosos, in multos ramos divisos, lanuginem albam habentes; Folia oblonga, aspera, albescentia; Flores in umbellam extremitati ramorum adhærentes, quadrifidos, flavos; semper post unumquemque florem nascitur silicula unica compressa, rotunda, quæ constat duabus membranulis, & septo medio, illa membrana valva dicitur; valvæ hæc vel contra septum illud complicantur, vel parallele, vel perpendiculariter; semina sunt ovalia, compressa, rubicunda; Radix est longa, lignosa, alba, fibrosa, lanuginem habens; crescit hæc planta in locis montanis. Herba hæc sic appellatur, quod à cane commorsos rabiem sentire non patiat, & commorsis medeatur, singultum quoque sanat, ex α priv. & λύσσα rabies, singultus.

AMALGAMA, unde AMALGAMATIO, est alicujus metalli cum mercurio commixtio. B. *Metaal-menging met quik*. G. *Zernagung des Metals mit Quik-Silber*. Gall. *Amalgame*. A. The reducing of Metal by Mercury into a past.

AMARACUM, est herba odorifera, ab Amaraco puero regio dicta. Amaracus Cynaræ Regis Cypri, Unguentarius fuit, qui casu lapsus, dum ferret unguenta, fracto alabastro, majorem ex confusione odorem creavit. Unde optima unguenta amaracina dicuntur; Hic postea, cum nimio odore contabuisset, in herbam Sampfucum mutatus est, quæ postea ab ejus nomine Amaracum appellata est: Folia Bliti habet, sed acutiora & magis polita, coloris viridis, subfusci, in margine rubicundi, saporis insipidi. Gall. *espece de Marjolaine*. vid. Majorana.

AMARANTHUS, planta est floris comam speciosam & non marcescentem habens, variis coloribus ornatam; unde ejus nomen: Hinc hyeme & æstate ex illa gestant Puellæ immarcidas corollas, ex *a priv.* & *μαρῖνω* marcesco. Gall. *Amarante, ou fleur de jalousie; fleur qui ne flétrit point, & d'une couleur pourprée*. Medicis & Herbariis nostræ ætatis ex *Amore* & *Anthos* dictionem componi credentibus *Flos Amoris* vocatur. B. *Fluweel-bloemen*. G. *Sammet = Blumen / Tausentschön / Flör = Amor*. Gall. *Passe-velours*. A. Flower gentle.

AMARELLA, est Polygalæ species, atque sic ab amaritudine à Gesnero appellatur.

AMAUROSIS, est in rebus eminens, & comius positus, visus abolitio, ita tamen ut nullum vitium externum in oculo vel accuratè inspicienti appareat; Idemque ejus vitium in nervi optici obstructione consistat: hic pupilla est integra, humores sunt integri; causa est omne illud quod illæso spectabili bulbo facultates visus ineptas reddere potest; hinc oritur vel a vitio in tunica Retina, vel si afficitur Nervus opticus aliquo in loco a Retina ad thalamos nervorum ophthalmicorum; si ipsa medulla cerebri male se habeat in illa parte suæ substantiæ, unde fit nervus opticus, vel si ipse cortex, unde producitur illa pars substantiæ medullosæ, quæ Nervo optico inservit, vitiatus sit. vocatur etiam *Gutta serena*, ab *ἀμαύρωσις* obscuro. B. *Een verdonkertheid des Gezigts / sterke Blindheid / heldere drop*. J. *Helter-Tropff / der schwarze Etaar*. Gall. *Goutte serène*. A. Dimness of sight.

AMBARVALIS, flos est herbæ, quæ viget, quo tempore circum arva fiunt processiones, ex ambire vias dicitur.

AMBE, in genere notat superciliosam eminentiam, quæ

quæ est in ora alicujus rei vel ambitu, unde eminentia ossium superficiaria ita etiam dicitur. Item, instrumentum Chirurgicum, quo brachia dearticulata restituuntur.

AMBLOSIS, idem quod *Abortus*.

AMBLOTICA sunt medicamenta abortum facientia, ut sunt diuretica omnia, & quæ uterum aperiunt, fœtumque & placentam expellunt. ab ἀμβλώτω abortio, unde ἀμβλωσις & ἀμβλωμα, abortus. B. Middelen die een *Miskraam* maken. G. Mißgeburt verursachende Mittelen. Gall. *Remedes Avortifs*. A. Medecines which cause Abortion.

AMBLYOPIA, est visus obscuritas: quæ est quadruplex: *Myopia*, *Presbytia*, *Nyctalopia* & *Amaurosis*, de quibus suo loco; ex ἀμβλῦς obtusus, hebes, & ὀπταμαῖν video. B. Een donker gezigt / Oogen - schemering. G. Dunkelheit der Augen. Gall. *La veüe obscure*. A. Dulness of sight.

AMBONA, idem quod *Ambe*.

AMBRA GRYSEA bituminis quædam species est, inflammabilis, pinguis, odoris suavissimi, quod procellosis fluctibus ex fundo maris excussum & ad littus eructatum est. Rectè censetur ex destillatione, Ambram recenserit inter succina, & fossiles resinas, licet etiam in cetis reperiatur, qui fortè illam devorarunt, eaque delectantur. Invenitur in Japonia, insulis Moluccanis, Mauritii, Neicotarres, in Sumatra ad Occidentem, in Borneo, & Caap Commeriis propè Malabar sitis. Optima censetur Grysea, seu coloris cinerei seu grysei, à fordibus purgata & odorata, lævis, quæque acu perfossa succum pinguem refudat; notat Cl. *Kæmpfferus*, quod nulla sit melior bonitatis & constantior nota, quam si candenti laminæ ejus granula aliquot imponantur, quo ipso suffitus prodit adulterium, & cineris paucitas bonitatem. Improbatur *nigra* & *candida* valde, procul dubio adulterata; sæpius enim solet adulterari, notante eodem *Kæmpffero*, qui dicit, quod cum recens in littus deponitur, massa farinacæ instar & adulterio recipiendo aptissima est. Nihil vero eidem facilius ingeritur, (prout ipsi adulteratores authori fassi sunt;) quam gluma oryzæ in pollinem redacta, nam hæc & levitatem & colorem glaucum ei conciliat; sed quam fraudem teredines, illata carie, possessori detegunt &c. B. Amber-grys. G. Amber. Gall. *Ambre gris*. A. Amber grise.

AMBROSIA, est Herba quædam Botrys dicta: ab *α* priv. & *βροτός* mortalis, interposito *μ* vocalitatis gratia; vel quod mortales eam non edant, vel quod qui eam comederint, immortales evadant: ideoque *τὸ τῶν Θεῶν βρώσιον* Deorum cibus dicitur, eximiæ fragrantia gratia Diis expetita: habet caulem unicum, in multos ramos divisum; folia incisa, albescentia; Flores flosculosos, plurimis scilicet flosculis sterilibus calicem comprehensis, constantes; fructus est clavæ æmulus, echinatus, monospermus, fætus semine nigricante & oblongo tuba bifida instructus, alio loco plantæ; radix longa, lignosa, tenuis. Tota planta habet odorem suavem, saporem aromaticum, aliquantulum amarum, sed gratum, colitur in hortis. Gall. *Ambrosie*. A. The Jerusalem Oak.

AMBROSIA, est medicamentum solidum, sed ea, quâ fieri potest gratitudine, præparatum: à Deorum cibo denominari videtur, quia solis Diis, *Ambrosia* in cibum facescit, ut *Nectar* in potum, ex *α* priv. & *βροτός* mortalis. B. *Gode spijg / een aangenaam geneesmiddel*. G. *Der Götter-Speiß*. Gall. *Viande des Dieux*. A. The meat of the Gods.

AMBULATIO, Chirurgis dicitur, quando pars quædam inflammatione, gangræna, aut sphacelo corripitur, & in ambitu plagæ malum ulterius proserpit. B. *Het ambuleert / 't quaad kruipt voort*. G. *Umb sich fressende Geschwure*. Gall. *Gangrène ambulante*. A. A spreading gangreen.

AMBUSTIO, est continui solutio, à materiâ externâ adurente (igne actuali vel potentiali sc.) causata, cuticulam semper, cutim plerumque, nonnunquam etiam musculos, venas, arterias, nervos atque tendines lædens. Gr. *μείνωσις*. B. *Gehandheid*. G. *Brand / Verbrennung*. Gall. *Brûlure*. A. Burning or Scalding.

AMELLUS, dicitur à Mella fluvio Galliæ, juxta quem herba hæc plurima nascitur.

AMENTUM, Idem quod *Alumen plumeum*, vide *Amiantus*.

AMETHODICUM, est quod sine methodica & dogmatica ratione fit, ut solent Empirici, ex *α* priv. & *μῆθοδος*, ratio ad invenienda auxilia.

AMETHYSTUS, est gemma pellucida purpurei seu violæ-

violacei coloris, aliquando ad flavedinem inclinantis, hujus color videtur deberi pigmento metallico inprimis, aut & alteri cuidam fixo & fossili principio, in ipsa earum nativitate, quam intime permisto, unitoque: evincit hoc hujus & aliarum similium gemmarum colorum similitudo, atque artificiosa harum confectio, dividitur in Orientalem & Occidentalem, atque hinc reperitur in India Orientali, Arabia petrea, Armenia, Ægypto, Galatia, Tharso, Cypro, Bohemia &c. B. *Amethyst.* G. *Amethyst / Ametist.* Gall. *Ametiste.* A. The Amethyst.

AMIANTHUS, est lapis alumini plumoso similis, sed absque sapore & in igne non combustilis, in quo ab alumine plumoso differt, coloris varii, & in filamenta ductilis; inde veteres indusias aliaque, præparare noverunt, quæ ubi fordida, igni tradebantur & pura evadebant: duplici forma diversa reperitur, sub specie filamentorum majorum alumine plumoso, & vocatur hæc linum incombustibile, altera species sub forma lapidis fusci, vel nigri, duri, malleo extensilis. Græcis *Ασβεστος*. Quod Elychnia ex eodem fiant incombustibilia. B. *Plum-aluin.* G. *Federweiß / Steinflachs / Schiefer-Weiß / Stein-Dacht.* Gall. *l'Amiante.* A. Earth-flax, or Plicimons Alum.

AMMA, sive SUBLIGACULUM, aut BRACHERIUM, est vinculum Herniosis utile, quod vel ex lintea fascia, vel orbiculo metallico inferius abdomen ambiente conficitur, & protuberantia eminente interius donato, applicatur in inguine ad processum peritonæi ubi per musculos transit, & annulum comprimens, retinet intestina in abdomen reducta, quæ per hunc annulum cæteroquin elaberentur, ab *ἀνω* connecto. *Bracherium* nomen accepisse videtur à cingulis, quæ lumbis & renibus adaptantur, ab *Isidoro Brachiale Monachorum* vocatum, *Succinatorium*; *Brachile* seu *Brachiale* dicitur, quamvis non brachiorum sed renum sit cingulum. *Rebrachiatorium Cassiano*, unde procul dubio natum *Bracherium* Chirurgorum, cingulum nempe herniam intestinale substringens. B. *Ein Breuk-band.* G. *Buch-Band.* Gall. *Unbrayer, des estreintes, Bandage Restreintif, Ceinture.* A. A girdle for the ruptures, or a Triess.

AMMI, sunt semina exigua, sabuli grana referentia, striata, globosa, suaviter aromatica, saporis amari, acris, odoris

odoris fragrantis fere ut origani vel thymi; optima deferuntur ex Alexandria vel Candia, ubi producuntur, Planta, unde crescit, satis est procera, ramosa, Amnioselinum dicta, folia habens Anethi familia, in longas & angustas dissectas lacinias abeuntia, crenas habentia ad costas; nomen ab ἀμνίς matula, quasi cogens homines ad matulam, vel secundum alios ob ἀμμῶν arena, ob similitudinem quam habent cum granis fabuli. est Cuminum Æthiopicum seu Regium, à voce ammi, forte cammi & cummi, unde Cuminum, vel vice versa à Cumino vox Ammi.

AMMONIACUM GUMMI, seu HAMMONIACUM, est lachryma ex Ferula Africana juxta delubrum Hammonis nascente, unde & nomen: gummi instar Thuris grumosum est, subalbicans, cui semina, Angelicæ instar, interspersa sunt; odor est ferè castoreus, & gravis, saporque aromaticus & amarescens. B. Gom Ammoniak. G. Ammoniak. Gall. Gomme Ammoniac. A. Gum Ammoniak.

AMMONIACUM SAL, vide *Armoniacum*.

AMNION, CHARTA VIRGINEA, est membrana foetum in utero proximè obvolvens, & molliter excipiens, quæ etiam cum reliquis secundinis post partum expellitur, chorio longe albicantior atque tenuior est. ipsi Chorio blanditer accumbens, non tamen nisi superiore parte adnexa; hæc figuræ fere ovalis, maxime tenuis & simplex est; mollis est, lævior ac politior parte iuterna, externa inæqualior, candida & pellucida, laxo intervallo a fætu distans, nullis vasis sanguineis hætenus demonstratis donata; exterius membrana Urinaria & Chorio investitur, quæ sibi invicem aliquando satis tenaciter adhærent ab hac parte, ita ut vix avelli queant, continet non tantum fætum, sed & humorem nutritium, quo fætus, per os & gulam alimentum sibi fugit: vid. liquorem Amnii. Ἀμνίον, Ἀμνίον Græcis dicitur, Latinis amiculum, indusium, quod amice fætum obvolvatur, vel ut alii volunt ab ἀμνός agnus, sic ab ejus teneritudine dicta & mollitie, vel ἀμνός animus, & quasi ἀμνίον, id est ἀμνός ἡ ἀμνίον, vel ἀμνίον, tanquam vas inter sacrificandum, sanguinem excipiens. B. Het binnenste vlies van de Dageboorte / 't Lam-vlies. G. Schaaffen-Häutlein. Gall.

Gall. *l'Amnios*, *Membrane des Eaux*. A. The Amnion.

AMOLYNTHUM, est Medicamentum, quo tractato, manus non inquinantur, ab ἀμυλόνω non inquino.

AMOMUM, Veterum quodnam sit, adhuc sub judice lis est. Sunt enim, qui Rosam Hierichontis esse velint: Alii aliud quid esse contendunt. Officinæ duplex semen sub Amomi nomine monstrant, quorum alterum majus nigrum rotundumque est instar granorum piperis rotundi vel cubearum, gustu minime acre, quod videtur veterum esse *Sison*, *Sinon*, &c. Alterum minutum semen & pallidum; utrumque raro in usu, locoque Amomi Veterum recipitur Acorus. Ingreditur Theriacam. *Amomum* & *Cardamomum minus*, quæ in officinis prostant: putant nonnulli fructus esse plantarum genere convenientium, specie vero saltem differentium; & quoniam illa differentia in fructuum duntaxat formâ, hoc est, rotunda aut triangulari consistat, folia autem convenient, nec fructus hac in regione unquam producantur, hanc plantam pro utrisque spectandam exhibent. Dicitur ab odore bono, qui reprehendi minimè queat, vel, dictum putant, quod veluti odorem cinnamomi referat. μῶμ⊕ enim est reprehensio, & ἄμωμ⊕ reprehensioni non obnoxius. Gall. *Amome*.

AMPBLOPRASUM, est Porrum, circa vites nascens. Ex ἄμπιλ⊕ vitis, & πρῶστον porrum. B. *Wjngaard-parei*. G. *Ucker-Knoblauch*. Gall. *Ail poireau*. A. *Bears-garlick*.

AMPHIBIUM, est omne animal, æquè in aquis ac in terris vivens. Ex ἀμφι ambo, & βίω vivo.

AMPHEMERINUS, est morbus quotidianus, unde πυρετός ἀμφήμερ⊕ febris quotidiana, ex ἀμφι circum, & ἡμέρας dies.

AMPHISBÆNA, ex ἀμφις, utrinque, & βαίνω, gradior: Serpentis genus est, nunc in anteriorem, nunc in posteriorem progrediens partem.

AMPHIBLESTROIDES, sive TUNICA RETINA oculi, mollis est alba mucosaque substantia, cui nomen inditum, quòd projecta in aquas reticulum æmuletur. Protenditur ab ipso nervi optici centro, supraque vitreum humorem expansa, ad ligamentum ciliare porrigitur: hæc tunica siquidem albida & medullaris, ab ipsa nervi

optici substantiâ medullosâ, ac fibrosâ procedit; ut sit fibrarum nervearum, quæ illic in unam fasciam colliguntur, quasi in velum retiforme expansio. Revera si integer oculus pro flore, qui cerebro per nervum opticum, velut caudicem accrescit, sumatur, tunica retina erit flos ipse, ac duæ priores tantum calicis vicem præstabunt. Habent se intra oculi thalamum velut paries albatus, qui species visibiles per foramen cameræ atratæ admittas excipit repræsentatque, cui species sensibiles imprimuntur, & à quo eadem *πρώτω αἰσθητικῶν* communicantur, ex ἀμφιβλετρον rete, & εἶδος forma. B. *Het Net-vlies des oogss.* G. *Spinnewebs Netlein.* Gall. *La Rétine.* A. The Retina of the eye.

AMPHIBRANCHIA, sunt loca circa tonsillas, ex ἀμφι circum, & βρογχος raucedo.

AMPHIDÆUM, est caput oris uteri, labris cucurbitarum simile. Græcis Ἀμφιδαιον, ὄσχιον, Λέγνα.

AMPHISMELA, est cultellus anceps Anatomicus utrinque acie præditus, secandisque cadaveribus utilis, ex ἀμφι utrinque, & μερίζω membranatim concido, μέλα est specillum. B. *Een Mes aan beide zyden snijvend.* G. *Ein Messer daß an beyden Seiten schneidet.* Gall. *Couteau tranchant de deux côtés.* A. A dissecting knife that cuts on both sides.

AMPHORA, est vas cum duobus ansis, capit duas urnas, seu octo congios: est mensura liquidorum apud Veteres. Italis continet libras septuaginta duas. Attica vero dimidium amphoræ circiter supra Italicam Amphoram continebat. Secundum hodiernam computationem, capit vini libras octoginta, & olei circiter septuaginta. Gall. *Amphore.*

AMPULLA, est vitrum rotundum, cui collum in summitate est. B. *Hinderglas / Hatrol / Ftoolglas.* G. *Ein rund Fläschlein.* Gall. *Phiole, Ampouille.* A. A viol. A Glas-bottle.

AMULETUM, PERIAMMA, *Periapton*, est monile, quod è collo suspensum & gestatum, vel in annulo, dicitur occulta quadam virtute remedium præsentaneum adversus febres, venena & fascinationes.

AMURCA, dicitur sedimentum vel recrementum olivarum expressarum, sæx Olei. Gr. Ἀμούργη ab ἀμύργω, exugo oleas, & amurcam exprimo. B. *Dyoesem van Olte* G.

G. Trusen vel Hefen von Oele. Gall. *fécés ou la Lie de l'huile*. A. The Lees vel Mother of oyl.

AMYGDALÆ, idem quod *Antius & Paristhnia*.

AMYGDALUS, est arbor, quæ habet folia longa, angusta, acuta, saporis amari, grati: calix est monophyllus, quinquefidus; flos rosaceus, pentapetalus, staminibus multis præditus; ovarium in fundo calicis instructum tuba longa donata apice globoso, quod fit fructus, callo pulvinateo, minus spisso, sicciore condens officulum rugis minus profundis ornatum, in quo nucleus oblongus, plerumque unus, pediculo brevissimo; Fructus vocantur Amygdalæ, quæ sunt dulces vel amaræ, & sapore tantum a se invicem differunt. Sic vocatam volunt, quod fructus post viride putamen, alterum, quod subest, multis scatet rimosis scarificationibus, quas Græci *Αμυγδαλις* appellant. B. *Amandel-boom*. G. *Mandel = Baum*. Gall. *Amandier*. A. The Almond-tree.

AMYGDALATUM, est lac artificiale, seu *Emulsio* ex Amygdalis aliisque feminibus parata, ab *αμυγδαλίη*, Amygdalæ fructus. B. *Amandel-melk*. G. *Mandel = Milch*. Gall. *Lait d'Amandes*. A. Almond-milk.

AMYLUM, est flos tritici aut siliginis subtilissimus, albidissimus, multiplici aquæ affusione ex farina extractus, & in exiguas massulas exsiccando coactus. Sic dicitur, quod sine mola paretur. Ex *α* priv. & *μίλη* mola. B. *Stijffel / Ameldonk*. G. *Ammel-Mehl / Krafft-Mehl*. Gall. *Amidon*. A. White Starch.

AMYON, dicitur membrum emusculatum hoc est ita extenuatum, ut musculi vix appareant amplius.

ANA, est æqualis variorum Medicamentorum, unâ formulâ præscriptorum, portio. Vulgo simplici *ā* vel duplici *āā* brevitatis gratia scribitur. B. *Evenveel Gewicht*. G. *Gleiche Theile*. Gall. *Quantité égale, Egale Portion*. A. An Equal Portion.

ANABASIS, est morborum invalescentia. Vide *Acme*, ab *αναβαινω* ascendo.

ANABOLE, materiæ rejectionem per superiora significat.

ANABROCHISMUS, est, cum immixtis vinculis aliquid supervacanei tabefactum tollitur. Item modus extrahendi pilos palpebrarum inversos, oculumque pungentes, immisso per foramen acus tenuissimo bysso: per

cujus duplicatam ansam pilus trajectus vellitur.

ANABROSIS, est partis alicujus in corpore, ab humoribus acribus, erosio. Idem quod *Diabrosis*, ab ἀνα-ερώσκειν peredo, corrodo. B. *Gen dooz-eting*. Zernagung/Verzehrung. Gall. *Corrosion*, *Rongement*. A. *Corrosion*.

ANACARDIUM, duplex est *Orientale & Occidentale*. *Orientale*, est fructus arboris Malabaribus Oepata dictæ, qui est cordiformis cum cuspidē in vertice, niger, splendens, includens sub duplici involucro à se separato mellagiūnem crassiusculam, lentam, ceraforum colore, sub qua nucleum pallidum amygdalæ saporis. *Occidentale* est quasi officulum reni leporis figura; foris fuscum, durum, & gerens nucleum album amygdalæ saporis. Magna est ejus in Cananor copia, tum in Calecut, & aliis Indiæ locis, veluti in Cambaya & Decan. Gr. *Ανακάρδιον*, Veteribus incognitum fuit. Arab. *Balador*; Indis *Bybo*. Lusit. *Facca de Malaqua*, quod viridis & in arbore pendens similis sit nostrati majori fabæ, major tamen, sic ob cordis similitudinem vocatur. Ex ἀνά ad sc. Formam vel similitudinem, & καρδία. B. *Anacarden*. G. *Elephanten-lausß*. Gall. *Anacarde*. A. *Anacardum* or *Malacca beans*.

ANACATHARTICA, sunt Medicamenta vomitoria, quæ per superiora purgant, ex ἀνω supra, & καθαρσία purgo. Idem quod *Emetica*.

ANACATHARSIS, est medicamentum per superiora purgans; ut Vomitorium, Sternutatorium, Errhinum, Masticatorium, Salivatio, &c. ab ἀνακαθαίρω per superiora purgo. Idem quod *Emeticum*. & in specie apud Hippocratem significat purgationem per sputa.

ANACOLLEMA, est linimentum aut aliud Medicamentum siccum, quod fronti & naribus ad oculorum vitia & Hæmorrhagiam sistendam admovetur. Idem Remedium incarnans & conglutinans, ab ἀνακολλάω conglutino; unde κόλλα gluten.

ANACTORIUM, est planta, cui nomen *Gladiolus*: ab Ἀνάκτωρ Herus vel Dominus, cui soli gladii jus est.

ANADENDROMALACHE, est Malva rosacea fruticosa; ex ἀνά ad δένδρον arbor, & μαλάχη Malva.

ANADENDRON, est Althæa, ex ἀνά ad (formam) & δένδρον, arbor: quia arboris in modum se erigit.

ANADIPLOSIS, est frequens febrium reduplicatio, ab ἀναδιπλώω reduplico.

ANADOSIS, est omne, quod in corpore sursum tendit, ut chyli distributio, vel vomitus, ex ἀνω supra, & ἀδωμι do.

ANADROME, est sursum alimenti latio, vel reflexus humorum ad superiora, ab ἀνάδρομος, cursus, & τρέχω, curro.

ANAGALLIS, Officinalis est planta, folia habens ex adverso bina & flosculos foliorum alis insidentes in quinque lacinias divisi, coloris rubri, pedunculis longis, his floribus succedit fructus sphaericus, membranaceus, per maturitatem in duas partes diffiliens, semina plerumque angulosa, minima: Radix fibrosa est, alba; dicta videtur ab ἀνά & γάλλω, quod æque reprimat ac reponat sedem prociduum: ὁ γάλλω denotat enim, cui amputata sunt virilia, vel ut aliis placet, ἀπὸ τῆ ἀναγωγῆς τῆς ψυχῆς, animas evocare ac elicere. Magica enim putatur herba, unde nostris *Gutcheilheit*. Nam in limine vestibuli suspensa maleficia arcere creditur. Alii derivant ab ἀγάλλω, orno, insignio, decoro, quod ubique vias læte flosculis suis ornet. G. *Gaucheil / Colmar-Kraut*. Gall. *Mouiron, Mouson, Morgeline*. A. *Pimpernel*.

ANAGYRIS, à natali solo hæc arbuscula nomen accepit: Anagyris enim est civitas Attica: est arbuscula valde ramosa, habens corticem viridi-fuscum, lignum flavescens aut pallidum; folia terna, oblonga, acuta, in parte superiori viridia, in inferiori albescentia, odoris adeo fortis & fætidus, ut contusa, capitis dolorem producant; flores flavi, papilionacei, cujus vexillum brevius est cæteris petalis: flori succedit siliqua longa, cartilaginosa, Phaseoli filiquæ æmula, fæta seminibus reniformibus, in initio albis, dein purpureis, tandem post maturitatem cæruleis & nigricantibus; crescit in regionibus calidis, ubi fœtorem, Afam fœtidam superantem excitat.

ANARHINON, vide *Antirrhinon*, ex ἀνά per, ad, & εἰς nasus, quasi adversus nasum.

ANAISTHESIA, est facultas ablata percipiendi actiones objectorum sensibilium in organa sensuum externorum, ut paralyticis & sphacelo laborantibus contingit, ex ἀpriv, & ἀισθάνομαι, sentio. B. *Ongevoelgheld*. G.

Unempfindlichkeit, Gall. *Insensibilité*. A. Insensible.

ANALEPTICA, sunt Medicamenta, quæ vires refocillant; item pars Hygieinæ, quâ valetudinarii reficiuntur, ab ἀναλαμψάνω, iterum refocillo, A. Analeptiks.

ANALGESIA, est indolentia sive doloris defectus, ab ἀναλγέω, non doleo.

ANALOGISMUS, est comparatio & perceptio causarum morbificarum & medicamentorum juvantium per similitudines, ab ἀναλογίζομαι, comparo: *Analogia* est Comparatio.

ANALYSIS, est alicujus corporis, in sua principia per Chymiam, reductio. Item partium corporis humani demonstratio Anatomica, quæ per partes instituitur, ab ἀναλύω dissolvo. B. *Gen ontdoeninge / ontleding / ontbinding*. G. *Auflösung*. Gall. *Analise, Dissolution, Solution, Separation*. A. An analyzing of any thing.

ANAMNESTICA, Remedia, quæ memoriam restaurant, ut sunt spirituosâ omnia, ab ἀναμνήσκω reminiscor. Item sic signa quædam dicuntur ad Diagnostica pertinentia, quæ corporis vel morbi statum prægressum in memoriam revocant. Gall. *Remedes qui retablissent la memoire*.

ANAPHALANTIASIS est defluvium pilorum in superciliis. B. *Het uytballen der Winkbzaawen*.

ANANAS est planta flore monopetalo infundibuliformi tripartito, fructu carnoso, turbinato succi pleno, facto seminibus exiguis reniformibus: fructus maturus in deliciis habetur apud Brasilienses, ubi quoque *Yayama* audit. Gall. *Ananas*.

ANAPHRODISIA dicitur impotentia venerea, sive ineptitudo ad congressus venereos. Gall. *Inapuisseance*.

ANAPHROMELI, est mel despumatum, ex ἀνὰ de ἀφρός spuma & μέλι mel.

ANAPLEROSIS, in genere significat repletionem; alias specialiter ita dicitur Chirurgiæ pars, qua ea, quæ in corpore deficiunt vel casu perierunt, arte restituntur, ab ἀναπληρόω impleo. Unde *Plerotica Medicamenta*, quæ partes restitunt.

ANAPLEROTICA, sunt Medicamenta vulnera carne implentia, & deficientia in corpore, quantum possibile, restituentia.

ANARRHOPUS, idem quod *Anadofis*, ab ἀνώ supra, & ἔπειτα vergo, serpo.

ANASARCA, est totius corporis exterioris, aut quarundam ejus partium tumor albus, mollis, tactui cedens, & foveam à compressione relinquens. Causa est Lympha nimis tenax, vires vitæ imminutæ, & sanguis viscidus, quibus vasorum extremitates obstruuntur & vesiculæ adiposæ implentur; hinc fit, quod major lymphæ copia in corpore aggeritur, quam per vascula reducentia ablegatur, adeoque est primum Hydropis initium. Si humores nimis viscidi fuerint, *Leucophlegmatia* appellatur. Item, Ἰπποκράτιδι, κατὰ οὐρίαν. *Heraclide σερπίτες*, *Intercus*, *Aqua inter cutem* &c. ex ἀνά per, & σάρξ caro. B. 't *Lijfwater* / tusschen vel en vleys leggende water / leden-zugt. G. Leibwasser. Gall. *Hydropisie anasarce*. A. A species of a Dropsie so called.

ANASTOICHIASIS, est corporum Chymica resolutio, ab ἀναστοιχίω in sua principia redigo, unde στοιχίον Elementum.

ANASTOMOSIS, duas habet significationes, 1. ubi extrema oscula vasorum nimis dilatata emittunt sua liquida naturaliter retinenda & tum dicitur. B. *Ontfluiting der vaten*. G. *Eröffnung der Aderen*. Gall. *dilatation des orifices des vaisseaux*. A. Opening of Vessels. 2. Est mutua inosculatio ultimi finis vasis arteriosi in principium venosi, sive id fiat recto modo continuato tramite, sive per laterales ramos ex Arteria in venam hiantes, quales in vasis spermaticis demonstravit Lealis &c. ex ἀνά per, & σῶμα os. B. *Immonding der vaten* / *Stug-vaten*. G. Die reunte zwischen den Gefässen. Gall. *Abouchement ou inosculacion des Vaisseaux*, ou *Anastomose*. A. A Mutual opening of vessels in to one another.

ANASTOMOTICA, sunt Medicamenta poros & meatus aperientia, ut sunt deobstruentia, cathartica, sudorifera, diuretica, &c. ex ἀνά per, & σῶμα os. B. *Openende Middelen*. G. *Eröffnende Mittlen*. Gall. *Remedes aperitifs*. A. Aperitive Medecines.

ANATASIS, est corporis extensio versus superiora, ab ἀνατένω sursum tendo. B. *Witrekking*. G. *Aufstreckung*. Gall. *extension*. A. A Stretching out.

ANATHYMIASIS, est vapor, exhalatio, suffitus, habitus &c. ab ἀνά sursum & θυμίαμα suffio. B. *Woking*. G.

Veräuchung. Gall. *Parfum*. A. Perfuming, Fumigation,
ANATICA PORTIO, vide *Ana*.

ANATOMIA, est animalis, præsertim hominis, concinna dissectio, quæ partium materia, figura, structura, nexus, ad usum Medicum & Physicum, demonstrantur, ab ἀνατέμνω disseco. B. Anatomie / sup-konst / ontleding. G. Anatomie / Aufschneiding. Gall. *Anatomie*, *Dissection*. A. Anatomie, Cuttingup of Bodies.

ANATOMICUS, est qui dissecandis cadaveribus aptus, ab ἀνατέμνω perfeco. B. Een ontleeder / Ontleedkundige. G. Anatomist. Gall. *Un Anatomiste*. A. An Anatomist, one Skilful in anatomy.

ANATRIPSIS, est contritio calculi aut ossis comminutio, ab ἀνατέμνω contero. B. Verbruzzlinge / vermoz-zelinge. G. Zermalung. Gall. *Broyement*, *Ecrasement*. A. Bruising, Comminution.

ANAXYRIS, forte ab ἀναξύω, abstergo, scalpo: Acetosa enim est, quæ alvum lubricando abstergit, cujusque radices scabiei medentur.

ANCHIA, idem quod coxa.

ANCHORALIS processus, vide *Ancyroides*.

ANCHUSA, est planta, quæ caulem habet repentem, folia Buglossi sylvestris, longa, aspera; radicem longam, mediocriter crassam, foris rubicundam, interius albam lignosam, colore rubro inficientem, saporis, dum recens est paululum adstringentis, & insipidi, odoris nullius. hanc dictam quidam volunt ἀπὸ τῆς ἀγχύης, strangulando, quod vim strangulatoriam ac suffocatoriam habeat; dicunt enim ea serpentes strangulari. Alii ab ἀγχύζειν deducunt, quod est fucare, colorare formam, quia illius radice facies rubore inficitur. B. Osse-tong / Schaaps-tong. G. Ochsenzung. Gall. *Orcanette*. A. Alkanet.

ANCHYLE, est articuli contractio, ut & genu posterior pars, ab ἀσχυλόμει contractione articulorum laboro. Gall. *Anchylose*. Vide *Contractura*. A. Constriction upon the Joints.

ANCHYLOPS, est abscessus & collectio humoris lenti & melli aut pulticulæ similis, inter majorem oculi angulum & nasum. Hic tunicâ ut plurimum continetur, nec infert dolorem, subitò autem accipit incrementum, producitur tamen sæpe ab inflammatione prægressa ca-

rum-

runculæ lachrymalis, quæ in abscessum terminatur, qui si rumpatur, exulcereturque, non amplius Ἀγγίλωψ vocatur, sed mutat nomen, & Αἰγγίλωψ appellatur. Ab ἀγγὶ propè & ὠψ oculus, quod prope oculum oriatur. Vide *Ægilops*.

ANCHYLOSIS, idem quod *Anchyle*.

ANCHYROIDES, vide *Ancyroides*.

ANCON, sive Cubiti caput, strictius sumitur pro posteriore Ulnæ processu majori: Unde *Anconæus musculus*, Cubiti extensor, ἀπὸ τῆς ἀγκύωνος ἑτέρου τοῦ ὀστέου, quod superjaceat unum os alteri. B. *Elleboog*. G. *Elnbogen*. Gall. *Conde*. A. The Elbow.

ANCONÆUS, vide in *Ancon*.

ANCORALIS, vide *Ancyroides*.

ANCTERES dicuntur fibulæ, quibus vulnerum lobia longius distita junguntur, quæ operatio propterea ancteriafinos, infibulatio dicitur; parantur ex emplastris fortissime adhærentibus: in specie etiam dicta fuit, quando histrionibus & comædis per præputium trajiciebatur fibula.

ANCYLE, est Poplitis contractio, vide *Anchyle*.

ANCYLOBLEPHARUM, est palpebræ cum tunica alba vel cornea concretio; vel cum interdum utræque palpebræ sibi invicem concresecunt; sequitur ille affectus oculorum inflammationes & palpebrarum: Ea concretio aliquando ante partum contingit, & tunc vitium nativitatis existit, dicitur ex ἀγκύλη hamus, & βλέφαρον palpebra. B. *Aanwas der oogsehelen*. G. *Anwachsung der augliedern*. Gall. *concretion des Paupieres*. A. A growing to of the eye-lids.

ANCYLOGLOSSUM, est frænuli sub lingua, connexionis strictioris vitium, locutionem difficilem causans, & μογιλάλῃ recte vocatur, ab ἀγκύλη hamus, & γλῶσσα lingua. B. *Tong-riems aanwas / span-ader*. G. *Anwachsung des zung-riems*. Gall. *le Filet trop avancé vers la pointe de la langue*. A. A lofer connexion of the ligament under the tongue.

ANCYLOGLOSSUS, est, qui frænulum prælongum habet, & ab eo nonnunquam sectus fuerit, ex ἀγκύλη hamus, & γλῶσσα lingua. B. *Gen / die met de tong-riem belemmert is*. G. *Dem die zung nicht frey ist*. Gall. *Qui a le Filet*. A. Tongue-tied.

ANCYLOSIS, est immobilitas articulationis cum tumore duriori, orta ex callo ad articulum ossis fracti, vel ligamentis rigescentibus, vel exostosi ad juncturas, vel inspissato mucō glandularum illiniente.

ANCYLOTOMUS, est scalpellum, quo linguæ frænulum rescinditur; in genere accipitur pro cultello aciem incurvam habente. B. *Gen Mes om de tong-riem te snijden*. G. *Ein Zung-riems Messerlein*. Gall. *Ancylotome, Coetzélet pour couper le Filet*. A. small knife for cutting the ligament under the tongue.

ANCYROIDES, est Scapulæ processus rostriformis, qui *Coracoides*, *Anchoralis*, & *Cornicularis* vocatur, ab ἀγκυρα anchora, ῥύγχος rostrum, & εἶδος forma. B. *Het anker gelijke uitsteeksel*. G. *Das anker gleiche auswasch des schulterblats*. Gall. *l'Eminence ou Apophyse Coracoide*. A. A Process on the scapula like an Anchor.

ANDRACHNE, vocatur Portulaca: dicitur ἀδράχνη inferto v. quod primum teneritudine quadam læta & carnosa luxurient ramuli, foliaque albicent, spumosaque quadam fuligine, sive tenui quapiam aspergine cinerea obducta videantur, ἀχμή enim Græcis spuma est, ἀπὸν plenum, lætum, crassum, pingue. Spuma autem in marina portulaca multo evidentius conspicitur, quam sativa. B. *Porcelein*. G. *Burtkelkraut*. Gall. *Pourpier, Porcelaine*. A. Purslain.

ANDROGYNUS, sive **HERMAPHRODITUS**, est, qui membra virilia & muliebria simul habet. Item, quibus excisa sunt membra virilia. Item effœminatus, ex ἀνὴρ vir, & γυνή mulier. B. *Gen Man-Wijf*. G. *Halb Mann und halb Weib*. Gall. *Hermaphrodite*. A. An Hermaphrodite.

ANDROSACE est planta flore monopetalo, hypocra-teri formi, fructu globoso, foliis nervosis longis, & amplis, lanuginosis & in margine incisis, in orbem repentibus; calix est valde amplus & expansus; vasculum feminine exiguum per maturitatem in quinque partes dehiscit: habet in medio Placentam cui plurima adnascuntur semina oblonga, rubicunda; radix est fibrosa, & minima, crescit in locis maritimis, dicitur quasi ἀνδρὶ ἀχμή φέρων, quod viris remedia suo nomine polliceatur, vel εἰσὸς ἄχμη, quod folliculi membranacei scutum exiguum

guum referant coriaceum. Alii ἀνδροσσεακεις, quod ὑδροσσεακεις dici æstimant; quod ducendo urinam hydropicis proficit.

ANDROSOEMUM est officinalis planta flore rosaceo, calice polyphyllo, fructu ovato unicapsulari, character ejus fere ac Hyperici; differt in eo quod planta sit valde ramosa referens arbusculam: dicitur, δὲν τὸ ἀνδρὸς à viro, & ab αἷμα sanguis; nomen est *Viri Sanguis*: sic dicitur, quia folia contrita sanguineum colorem præbent; dicitur & tota sana. B. **Mansbloed**. G. **Johans-Kraut**. Gall. *comme qui diroit sang d'homme; toute saine*. quasi Græcè dicas *Thrasibula*. A. St. Johns wort, Tutfan or Park-leaves.

ANEMIUS FURNUS, est, qui cæteris majorem ignis vim destillandis, liquandisve rebus largitur. Ab ἀνεμος ventus. B. **Wind-oven**. G. **Wind-Ofen**. Gall. *Fourneau à vent*. A. A wind-furnace.

ANEMONE, flos venti, ab ἀνεμος ventus: quia flores sese nunquam aperiunt, nisi flante vento, ut testatur *Plinius*. Sed fortè ab ἀνεμος ventus, & ἄνω seu ὄνομα, quod flos facile à ventis dejiciatur ac perdat. Hinc Pulsatilla aliquando vocatur, quia à ventis facile propellitur; videtur esse flos Adonis veterum. B. **Wind-bloem**. G. **Wind-blum**. Gall. *Anemone, Coquerourdes, Cocles, Passe-fleur*. A. Wind-flower.

ANETHUM, planta est umbellifera, foliis tenuissime divisis, viribus medicis pollens; Radix annua, reliqua ut in foeniculo, semina foliacea, plana, membranacea, ovata, orbicularia, compressa, in parte exteriori tribus striis vel sulcis notata. quibusdam ἀνὴ τὸ ἀνδρὸς, quod cito crescat. Aliis quasi ἀνίκητον quasi *invictum*, ab ἀ priv. & νικάω vinco, quod cibi excitat appetentiam, nonnulli nomen impositum volunt, quod Anethi esus lacefsat ad venerem: alii à puero pulcherrimo in plantam sui nominis converso. ἀνηθείη enim congressus, familiaritas, coitio Venerea dicitur. B. **Dill**. G. **Dyllen-hoch-kraut**. Gall. *Anez*. A. Dill or Anat.

ANEURISMA, est duplex *verum* vel *spurium*. *Verum* est tumor p. n. ab arteriarum interioris tunicæ ruptura & exterioris dilatatione, pulsans, rubens, compressu cedens, laxatus redeuns. *Spurium* est ubi tunicæ ruptæ liquorem effuderint in partes vicinas, unde tumor conti-

nuo auctus, mollis, vix pulsans, lividus, compressu vix evanescens, brevi putrescens; ab ἀνδρόνα dilato. B. *Gen slag-ader-bzeuk*. G. Der puls-aderen ausspannung. Gall. *Aneurisme, Dilatation de l'Artere*. A. An Aneurisme, or a Dilatation of the Arterie.

ANGEIOTOMIA, est vasorum dissectio, ut in Venæ sectione, & Arteriotomia; ab ἀγγείον vas, & τέμνω seco. B. *Opening der vaten*. G. Eröffnung der gefässen. Gall. *Saignée ou Ouverture des Vaisseaux*. A. Blood-letting.

ANGELICA est officinalis planta foliis latissimis, dentatis fere ramosis, seminibus striatis, floribus umbelliferis, radice aliquantulum resinosa, oblonga, crassa, in fibras tenuiores divisa, foris ex flavo rubescente, medulla interiore alba, saporis acris, suaviter amaricantis, cum quadam blanda dulcedine, odoris fragrantis, tota planta habet odorem & saporem aromaticum. Hæc planta crescit multis in locis, quæ autem in montanis Bohemiæ locis reperitur, præ aliis laudatur; crescit & in Alpibus, & satis feliciter in hortis colitur: fortè sic dicta, quod contra venena angelicas præstet vitrutes, ideo & Spiritus Sancti radix vocatur. *Engel-wortel*. G. *Angelik wurk / Brust wurk / Engel wurk*. Gall. *Angelique*. A. Angelica.

ANGIGLOSSI, sunt, qui difficulter pronunciant L. R. K. atque in loquendo resitantes loquelam præcipitant, ab ἀγκύλη hamus & γλῶσσα lingua. B. *Belemmert van taal*. G. Der schwerlich reden kan. Gall. *Difficulté de parler*. A. A difficulty in speaking.

ANGINA, Lat. ab angendo, quia guttur vel fauces anguntur, sic ab ἄγγειν, strangulare, angere: Vel ut alii ab ἀγγήνη laqueus, vel à συνέχειν, quod spiritum cohibendo respirationem inhibeat, uti *Aurelianus* vult. Est impedita valde, dolens admodum vel & impedita & dolens simul deglutitio atque respiratio, orta à causa morbosa supra pulmones & stomachum positas partes afficiente, quæ his functionibus dicatæ sunt. Estque *externa* seu *Spuria* vel *Notha* vulgo dicta, dicitur & *Alba Angina*. G. *Der weisse ansatz*. Quæ ab externis causis venit, à frigore externo, potu frigido, spinis & officulis œsophago inhaerentibus. Sed ea levis est & sine febre, nisi ab interna ortum sumat, hoc est, quæ in cute ad collum exterius micat, atque hæc sæpe subito oritur post internam, eam-
que

que tollit & ægrum liberat ab insigni molestia vitæque discrimine: huc accedit *Volans*, quæ subito disparet, & mox oritur de novo, aut per *Metastasin*, ut vocant, cum à faucibus abit vel ad pulmones vel ad cerebri meninges. Vel *Interna* est, quæ ab interna causa ortum habet, hoc est à febris præcedanea, & febrem acutam comitem habet, quæ à loco diverso, juxta ac inflammatio propior est œsophago, tonsillis, epiglottidi, laryngi, cervici incumbit, varia sortitur nomina, uti *Synanche*, fortè à suspendii similitudine cum laqueo. *Parasynanche*, *Cynanche*, seu *Λυκάγχη* quod canes aut lupos frequenter afficiat: & *Paracynanche*. De quibus suo loco. B. *Genkwade keel / wozg-gezwel / ontsteking der keel / quimantie*. G. *Hals und Kelen geschwulst / Hals-geschwür / Entzündung des halses*. Gall. *Esquinancie*. A.A. *quinsey, or Squinancy*.

ANGINA LINI, est Cuscuta, quod linum circumligando suffocet.

ANGIOLOGIA, ex *ἀγγείον*, vas, & *λόγος*, sermo, seu descriptio systematis vasorum corpus humanum perreptantium, quoad situm, ortum, fabricam, finem, & usum eorum.

ANGLICUS SUDOR, vide *Sudor Anglicus*.

ANGUILLA, ab anguis, ob similitudinem cum angue, seu serpente: piscis est oblonga, rotunda, in deliciis habita. B. *Hal / Daaling*. Gall. *Anguille*.

ANGUIS, Animal quod complicari, & contorqueri potest, atque semper sit angulosum, vel quod angat, & premat.

ANGULUS oculi, V. *Canthus*.

ANGURIA, Planta est & Cucurbitaceorum genere; folia habens magna, villosa, aspera in profundas lacinias dissecta, flores flavos, campaniformes, quinquefidus, quibus succedit fructus obrotundus, carnosus edulis, habens corticem satis durum, sed politum varii coloris, caro cucumeris satis similis est, alba aut rubicunda, saporis dulcis & grati continet pulpam medullosam, in qua latent semina oblonga, ampla, compressa, rugosa, nigra, rufa, aut rubra, seminis cortex est valde durus, & cortice ablato, invenitur amygdala parva, alba, medullosa, saporis dulcis & grati; derivari posset ab *ἀγγος* concepta-

culum, vel vas quodlibet, quia evacuatâ medullâ, vinò impleri possit, quod Americani scitè norunt. Vocatur etiam Citrullus à citreo colore. B. *Watermeloen / Kichezen / Citrullen*. G. *Gurken / Citrullen*. Gall. *Citronille*. A. *Citruls*.

ANGUSTATIO, dicitur de vasis & meatibus, quando præternaturaliter coarctantur & angustiores redduntur.

ANHALTINA, dicuntur remedia, quæ respirationem faciunt, ut sunt plantæ vulnerariæ, & præparata quædam ex Sulphure &c.

ANHELATIO, est respiratio difficilis, parva, sed concitata, quæ sanis, sed maximè debilibus, evenit, in omni vehementi exercitio, præcipuè cum in altum ascendunt, aut cum currunt, vel saltant, qua plerumque laborant obesi, qui viscera abdominis tam magna, & tantâ pinguedine onusta habent, ut venter sit tumidus & protuberans: alias etiam à repletionem stomachi, cibis præsertim crudioribus, & flatulentis copiosè sumptis mox anhelatio, vel sedentibus vel decumbentibus, & magis adhuc currentibus, aut ascendentibus, & gravissimè, si æstas fuerit, oboritur. At in Febribus, Hydrope, Tumoribus viscerum in ventre, in pleuritide, Cardialgia, & Asthmate semper urget quædam Anhelatio: Est igitur Anhelatio convulsivi motus species. Gr. *Ἀσπικτικὴ Πνεύματος*. B. *Hyging na adem / Nambozstigheid*. G. *Ein schwere athem / Angbrustig*. Gall. *difficulté de respirer, courte haleine*. A. *Shortness of breath*.

ANI PROCIDENTIA, vide *Procidentia ani*.

ANIMA HEPATIS, est Vitriolum sive sal Martis, nomen à chymicis impositum, quia hoc medicamine morbis Hepatis medetur.

ANIMÆ GUMMI seu RESINA, quæ est pellucida ex albo citrinescens, fragilis in nova Hispaniola ex arboribus quibusdam proceris incisus exstillans prunis imposita gratissimi odoris, Thuri simillima, quo tamen majora grana refert; quid sub hoc nomine intelligatur, non adeo constat, cum hoc Gummi aut confunditur Cancamum, aut sæpissime substituitur, ab aliis vero utrumque Gummi ab invicem distinguitur; Putatur etiam ex Æthiopiâ & Indiâ Orientali ad nos deferri. Gall. *Gomme Animé*.

ANIMALIS FACULTAS, est actio, quâ homo, sensum, motum, & principes animi functiones exercet: suntque tres Imaginatio, Ratiocinatio, & Memoria. B. *De Ughamelijke Ziel-werking.* G. *Wârefung vonder Seele.* Gall. *La Faculté animale.* A. The animal faculty.

ANIMI DEFECTUS, vide *Deliquium Animi*, *Lipothymia*.

ANISCALPTOR MUSCULUS, alias **LATISSIMUS DORSI**: Brachium retro deorsum trahit, oritur principio membranoso & latissimo, à vertebrarum spinæ apicibus, ab osse sacro ilioque usque ad sextam thoracis vertebram: inseritur inter pectoralem & rotundum valido, brevi & lato tendine, figura est triangularis. B. *Den Mars-kraabber / Breedste spier van den rug.* G. *Marskræker.* Gall. *le Grand dorsal.* A. The Scratcher of the arse.

ANISUM, est planta umbellifera, foliis tenuissime divisifis semen aromaticum & carminativum proferens. Est & in usu Medico semen *Anisi Indici*, quod ex China affertur, figuram stellæ refert, componitur ex 6 vel 7 nucleis particularibus radiorum more in Centro coëuntibus, continentibus semen singulare, oblongum, colore feminis Lini. Fortè dicitur ab urbe Siciliae, quæ Anisum appellatur. Vel à flumine ejus nominis in Austria. Alii *άνισον* quasi *ἀνίσκτον* dictum volunt: quod cibi appetentiam præstet: vel *ὅτι ἀνίσκει τὰς ἐμπνοήμαστας*, quod remittat ac laxet tensiones flatulentas internas & externas. Verisimile tamen sic vocata, quasi τὸ μὴ ὄν ἴσον. Suidas *Άνισον τὸ μὴ ἐν ἴσον. σημεῖον δὲ τῆς εἰδῆς βοτάνης*: Anisum quasi inæquale, denotat etiam herbam. Nomen illud impositum, vel ab inæqualitate feminum, vel quod folia diffimilia ferat. B. *Anijs.* G. *Anys / Anis.* Gall. *Anis.* A. Anise.

ANNULARIS CARTILAGO, vide *Cricoides Cartilago*.

ANNULARIS DIGITUS, est is, qui intra minimum & medium locum habet. Vide *Digitus*.

ANNULARIS PROTUBERANTIA, sive Pons Varolii à figura dicta; est quædam pars cerebri tuberosa, intra cerebellum & testes cerebri. B. *Ringwijs uitsteeksel.* G. *Der ring gleiche gushwachs.* Gall. *Protuberance annulaire.* A. The annular protuberance. AN-

ANNULUS ABDOMINIS, est perforatio in parte inferiore musculi oblique descendenti, ascendenti & transversalis; pro transitu processuum Peritonæi & vatorum spermaticorum in viris; in mulieribus ligamenta uteri rotunda transmittit, in herniis verò intestina & omentum.

ANNULUS OSSEUS, in fœtu tantum reperitur, & quidem præcise ad ostium tympani locatus, qui facile ab osse temporum separabilis est, nudusque apparet cum membrana tympani, quando auris cum ejus meatu est avulsa: Annulus hic, ad dimidiæ circiter lineæ spatium interruptus est, in parte suâ superiori prope eum locum, ubi caput mallei, & pars solida incudis in tympanum conduntur. Interruptio hæc etiam in adultis videri potest, & eo loco membrana tympani immediate adhæret extremitati meatus ossei auris externæ. Annuli hujus pars interior, paululum excavata est in tota sua circumferentia interna, & ita crenam efficit, in quam, membrana tympani impacta est; in superiori quoque ejus parte, sinuositas parva observatur, super quam musculus externus mallei porrigitur, & hæc sinuositas in adultis quoque permanet. Quamvis autem parvus iste annulus distinctus sit, & facile separabilis in infantibus recens natis, in adultis tamen evanescit, & cum unum idemque cum meatu osseo corpus constituat, ab eo separari amplius non potest. In ætate trium & quatuor etiamnum annorum distingui potest, sed ossi temporum jam tum tam firmiter adhæret, ut amplius separari non possit. Notatur, quod incipiat adhærescere per duas extremitates, & paulatim per totam circumferentiam reliquam. *B. den beenagtig ring. Gall. le cercle osseux.*

ANNULUS plumbeus vel æneus, Chirurgi eo utuntur ad firmandum oculum, pro excisione Pterygii, aliisque operationibus in oculo peragendis.

ANNUS CLIMACTERICUS, est annus 63. 81. in quibus annis vana opinio est, quod nempe homines tunc temporis mori necesse sit. Illi anni semper incidunt in nonum annum, ut septies novem, constituunt tria & sexaginta. Ita novies novem efficiunt octoginta & unum. Nulla ratio, nec ulla experientia nobis persuadere potest, cur homines illis annis magis essent mortis obnoxii, quam

quam aliis: Imo tantus mortuorum sexagenariorum affertur numerus, quam eorum, qui obierunt sexagesimo tertio aut octogesimo primo. Ergo ejusmodi nugæ ad cæteros errores remittendæ. Vide *Climactericus annus*. B. *Moord-jaar*. G. *Moord-jahr*. Gall. *Année Climacterique*. A. The terms of important changes in the bodies of men.

ANODYNUM, in genere, est Medicamentum dolorem tollens, & quatuor Medicamentorum species complectitur; 1°. Pægorica, quæ dolorem tollunt demulcendo; 2°. Hypnotica, quæ dolorem tollunt somnum conciliando; 3°. Narcotica, quæ dolorem tollunt stuporem inducendo; 4°. Nepenthes, quod proprie notat Medicamentum dolorem auferens. ex *α* priv. & *ἀδύνω* doleo. Gr. *Ανάδυνον*, *Παρηγελακόν*, *Λυσιπτόνον*, *Πραυιπκόν*, *Πόνη παυσηλακόν*, *Παυσίπονον*. B. *Gen pijnstillend middel*. G. *Schmerz stillende mittlen*. Gall. *Anodin*. A. Any Medecine that allays pain.

ΑΝΟΘΕΑ, est amentia sive imaginationis & judicii abolitio, ex *α* priv. & *νοία* cogito. B. *Verstandelousheid / onzinnigheid*. G. *Unsinnigkeit*. Gall. *Egarement, ou alienation d'Esprit*. A. Madneff.

ΑΝΟΜΕΟΜΕΡΕΣ, idem quod *Heterogeneum*, sive id, quod ex aliis & inter se diversis particulis constat, ex *α* priv. *ὁμοιον* simile, & *μέρϞ* pars. B. *Meerdaantigheid / veeldeeligheid*. G. *Viel gestaltig*. Gall. *Heterogene*. A. Heterogeneos or of another kind.

ΑΝΟΝΙΣ sive ΟΝΟΝΙΣ, est herba spinosa, flore papilionaceo: habet caulem tenuem, rotundum, lignosum, villosum, rubicundum, spinis longis & duris instructum; folia oblonga, nigricantia, villosa, glutinosa, dentata, odoris ingrati, saporis leguminosi; flores leguminosos, purpureos, raro albos; flori succedit siliqua turgens, longior, breviorve, bivalvis, instar vesiculæ inflata, in qua hærent semina reniformia; saporis viciæ; radix est longa, lignosa, fibrosa, alba, repens, fractu difficilis: *ὄνονις* quidam deducunt *ἀπὸ τῶ ὄνος & ὄνημι*, quasi dicas asini oblectamentum: nam ex Græcis quidam affirmant, asinos in ea se volutare, & dorsum sub aculeis ejus herbæ libenter exterere. Aliis vocatur *ἀ non* juvando, quod inutilis sit, aratro enim ipsisque aratoribus

inimica. Nam non tantum suo ramorum & radicum implexu aratra, iuvitis bubulcis, in mediis ramorum fulcis remoratur (unde & ipsi *Restæ* seu *Arrestæ bovis*, remoræ aratri nomen impositum, quod arantes boves in opere sistat) sed etiam messorum, fœnifecarum, ac aratores spinis suis acutis admodum lædat; vivax præterea nimis fruges opprimit, iisque aculeis nocet. Ex *α* priv. & ὠμὸς immitis, rudis, durus, crudelis, sævus. Vel ab ὀνόω vitupero, quia duris & lentis radicibus aratrum remoratur. B. *Prang-wortel* / *stal-kruid* / *osse-breke* / *Ezel-kruid*. G. *Hamhechel* / *stal-krout* / *ochsenbrech*. Gall. *Arrestebœuf*, *bugrande*, *Bourande*. A. Cammock, rest-barrow, pettywhin.

ANONYMUS, melius *Euonymus*; est arbuscula mali quasi nominis ex *α* priv. & ἄνυμν nomen. Ita quoque appellantur plantæ, quarum nomina incognita sunt. vid. *Euonymos*. Gall. *Fusain*, ou *Bonnet de Prêtre*.

ANOREXIA, est cibi fastidium, cum vel sine nausea, ex *α* priv. & ἀρεξέω appeto, cupio. B. *Spijswalging* / *Hongerloosheid* / *onlust tot eeten*. G. *Eckel*. Gall. *Degout*. A. Loathing, or Nauseousness.

ANSERINA seu **ARGENTINA**, est herba sic dicta, quod anseres ea vescantur: dicitur porro *Potentilla*, *Argemone*, *Agrimonia Sylvestris*, & *Tanacetum sylvestre*. vid. *Pentaphylloides*. B. *Zilver-kruid* / *Zilver-schoon* / *Ganserph*. G. *Grensch* / *Genserich*. Gall. *Argentine*, *Becc d'Oye*. A. Silverweed, Wild-tansy.

ANTACIDA, sunt Medicamenta acidum domantia ut sunt absorbentia, de quibus suo loco; diluentia ut aqua & aquosa, vel obtudentia, quæ molli suo lentore inviscant acria ita, ut acies eorum hebetata amittat noxiam; dum simul defendunt membranas ne offendantur a spiculis acidis; unde & effecta horum jam impressa tollunt: obsunt tantum quandoque iis, quibus laxa nimis corporis compages ultra labefactaretur; vel sunt quæ acidum immutant, talia sunt quæ, cum acidis mista, statim cum hisce effervescent, itaque motum cient, stimulant, agitantque, fibras; postea vero, ipsis cum acidis unita, constituunt novam salis speciem, in qua vis stimulans, diaphoretica, diuretica, resolvens, adhuc superest: Male cedunt tantum his, quibus nimius motus adest infestus. ac proinde sunt

sunt antacida medicamenta, vel Terrestria, vel Metallica, vel aquosa, vel alcalia volatilia, vel fixa, vel oleosa. Est vox mixta, origine Græca & Latina. B. *Zuur-matigende Middelen*. G. *Mittelen gegen das Saur*. Gall. *Remedes contre l'Acidité ou les Aigreurs*. A. Medicines against Acids.

ANTAGONISTA, est musculus alteri musculo in actione oppositus: ut adductor & abductor oculi, brachii, &c. ex ἀντι contra, & ἀγωνίζω certo, oppono. B. *Gegenstander*. G. *Gegegn-Ständer*. Gall. *Antagoniste*. A. An Antagonist.

ANTAPHRODITICA, sunt Medicamenta adversus nimiam Veneris libidinem: imo contra luem veneream fumuntur, ex ἀντι contra & ἀφρός spuma, orta mari Venus ex spuma. vocantur quoque *Antaphrodisiaca*.

ANTARTHRITICUM, est Medicamentum adversus Arthritim, ex ἀντι contra, & ἀρθρίτις morbus articularis. B. *Flerecijn Middelen*. G. *Sicht stillende Mittelen*. Gall. *Remedes contre la Goutte*. A. Medicines against the gout.

ANTASTHMATICA, sunt Medicamenta, quæ ab asthmaticis usurpantur, ex ἀντι contra & ἀσθμαζω anhelio.

ANTECEDENS CAUSA, vide *Proëgumena*.

ANTECEDENTIA, signa sunt, quæ ante morbum observantur, ut prava sanguinis dispositio, quæ infinitis morbis causa antecedens existit. Gall. *signes antecedens*.

ANTEMETICA, sunt Medicamenta, quæ vomitum nimium impediunt & inhibent, ex ἀντι contra & ἐμέω vomo. B. *Brahen belettende Dingen*. G. *Mittelen gegen das Brechen*. Gall. *Remedes contre le vomissement*. A. Medicines against vomiting.

ANTENDEIXIS, est *Contra indicatio*, sive indicationum contradictio, quæ impedit, quod à prima indicatione suggeritur: ut Pleuritis inflammatoria venæ sectionem indicat, cui contraindicant vires debiles, ex ἀντι contra & ἐνδείκνυμι ostendo.

ANTEPILEPTICA, sunt medicamenta contra morbum caducum, ex ἀντι contra, & ἐπιλαμβάνω invado.

ANTHELIX, est altera auriculæ protuberantia Helice multo brevior, latior, crassior, depressior, non intorta, eique versus interiora opposita, bipartito, mediante cavitate, principio orta in auriculæ parte anteriori & superiori sub intorta Helice, dein unita, incurvo processu

deorsum vergens gracilescit, subsidet & desinit, videtur anfractuosa ipsius Helicis continuatio, quæ sic quasi una linea spirali in se ipsam recurrit, ex ἀντι ante, & λιξ volumen. B. *Tegeu Slangentrek der ooren.* G. *Der Gezen=Tranf ain Ohr.* Gall. *la bosse ou la grosse eminence oblongue, qui est entourée du pli de l'oreille.* A. The inmost ring of the eare.

ANTHELMINTICA, sunt Remedia intestinorum vermes enecantia, ex ἀντι & ἕλμινς vermis.

ANTHEMIS, & **ANTHEMON**, est nomen, quo varii flores denominantur: derivatur enim ab ἀνθῶν flos.

ANTHERA, dicuntur summitates seu cacuminula in florum medietate capillamentis incumbentia; & imprimis quando illa sunt crocea vel rubra, ut in liliis, croco &c. ut & Medicamenta ex metallicis imprimis composita floridum colorem & præcipue rubrum habentia, ut sunt croci Chymici: ab ἀνθῶν flos vel ἀνθηρόν, floridum, prærubrum, sanguineum.

ANTHOPYLLI, & quibusdam **ANTOPHYLLI**, & **ANTOPHALA**, sunt grandes Caryophylli, qui ad maturitatem pervenerunt, nucleo intus duro bifidoque; sapore non tam acres, ut Caryophylli, præterquam in superficie. Ex ἀνθῶν flos & φύλλον folium, quamvis sit fructus Caryophyllorum maturus. B. *Moernagelen / Mutter=toffeis.* G. *Mutter=Mäglen.* Gall. *Grands Geroffles, Mere de Geroffles.* A. Mother cloves. Arab. *Carumfel* vel *Calasur*, ut & *Arumfel.* in Java *Syanke* vel *Chanque.* in Malaja *Synken.* Anthophyllus est quasi floris folium. ex ἀνθῶν flos & φύλλον folium, vide *Caryophylli.*

ANTHORA, est Napelli species, Remedium adversus Thoram, venenum pessimum, ex ἀντι adversus, & φθίω corrumpto. Gall. *espece d'Aconit.*

ANTHOS, flos, sed per excellentiam sic vocatur Flos Rosmarini: applicatur etiam hæc vox sputis cruentis, & sanguineis fibris quasi intertextis, & tandem ad mineralia transfertur, in Chymicis notat quintam essentiam, five Elixir auri, item Medicinam extractam ex perlis; sic anthos Philosophorum dicitur modus quidam transmutandi metalla, qui fit per vitriolum.

ANTHRACOSIS OCULI, est crustosa & corrosiva oculi ulceratio, cum tumore totius corporis, præsertim
circa

circa oculos. Causa quandoque est inflammatio oculi. B. *Gen brand-ooq.* G. Brand in Auge. Gall. *ulcere de l'œil caustique ou brulant.* A. A corrosive ulcer of the Eye.

ANTHRAX, est inflammatio valde ardens & acrem suscitans dolorem, cum tumore elevato sed non latè diffuso, cum pustulis igneis circum se acerrimis, variis in corporis locis absque suppuratione emergens; Caro quasi crusta inuritur, color ex rubro ad lividum, nigrumque, id est inflammatio ad gangrænam vergit. Jam quia vel pestis adest, vel non, Anthracis duas constituunt species, quarum altera *pestilentialis*, altera non. Dicitur & *Carbo*, *Carbunculus*, *Pruna*, *Ignis persicus* &c. B. *Gen pest-kool / negen oog* / Quia novem aliquando pustulæ conspiciuntur. G. *Kohl oder eine Carfunckel-Blatter / ein Pest-Kohl / Pestilenz Blatter / Carfunckel / eine Kohle.* Gall. *Anthrac, Charbon.* A. A kind of bile drawing quickly to a scab, coale, carbuncle.

ANTHROPOLOGIA, est de homine doctrina: quæ à *Bartholino* in geminas dispescitur partes: *Anatomiam* nempe; quæ de corpore, ejusque partibus agit: & *Physiologiam*, quæ de anima. B. *Gen Mensch-beschrybunge.* Ex *ἄνθρωπος*, Homo, & *λέγω* dico. G. *Beschreibung der Menschen.* Gall. *Description de l'Homme.* A. A. description of a man.

ANTHROPOMORPHOS, Mandragora vocatur, cujus radix hominem refert, quod arte fieri potest ex *ἄνθρωπος* homo, & *μορφή* forma, figura.

ANTHYPNOTICA, seu medicamenta somnum abigentia, ex *ἀντί* contra, & *υπνός* dormio. Gall. *Remedes contre le sommeil ou le dormir.*

ANTHYPOCHONDRIACA, Remedia sunt adversus mala, circa Hypochondria contingentia. Gall. *Remedes contre l'Hypochondrie.*

ANTHYSTERICA, sunt Medicamenta contra Hystericam passionem, ex *ἀντί* adversus, & *ὑστέρων* uterus, matrix. Gall. *Remedes contre les Vapeurs.*

ANTIARTHRITICA, sunt Medicamenta, quibus arthritidis curatur, ex *ἀντί* & *ἄρθρος* dolor articularis. Gall. *Remedes contre la Goute.*

ANTIAS, pl. **ANTIADÉS**, **TONSILLÆ**, *Cic.* *Plin.* **GLANDULÆ COLLI**, vulgo *Amygdales*, quas &

tamen non adeo accuratè referunt. Ἀντιάδες, μῆλα à malorum figura παράδοξια, σπογγοὶ Hipp. quod spongiarum in modum humores imbibant. Sunt glandulæ duæ conglobatæ, quæ revera unum corpus constituunt, ad latera uvulæ confitæ. *Substantiâ* glandulosæ, colore subflavo; tactui molles; sinum habent utrinque unum communem amplum & ovalem in os apertum, intra cujus simbriam duos majores & plures minores sinulos obtinent. *Usus* est, materiam mucosam colligere, eaque vicinas partes humectare. Sunt etiam tonsillarum inflammationes. B. Gezwolle Mandelen. G. Entzündung der Mandlen. Gall. *les Amygdales enflammées*. A. Inflamming of Almonds. Vide *Paristhemia*. Ab ἀντιάω occurro, quia sibi ex adverso in oris termino utrinque respondent. B. d'Almandelen. G. Mandeln / Hals-Mandlen / Mandlen. Gall. *Les Amygdales*. A. The Almonds.

ANTIBALLOMENA, sive SUCCEDANEA, sunt Medicamenta viribus similia, quæ alterius defectu quandoque substituuntur: à Pharmacopæis dicuntur *Quid pro quo, & substituta*. Ex ἀντί contra, & βάλλω jacio, ἀντιβάλλω in alterius locum sufficio.

ANTICACHECTICA, sunt Remedia malè constitutum sanguinem corrigentia, ex ἀντί contra, κακὸν malum, & ἕξις habitus. Gall. *Remedes contre la Cachexie*.

ANTICARDIUM, est cavitas externa infra mammas in medio pectoris sterno insculpta, ex ἀντί ante, & καρδία cor. B. Het herte putjen. G. Grüblein auff der Brust. Gall. *Le Creux de la Poitrine*. A. The cavity just below the sternon.

ANTICIPANS & ANTICIPATIO, dicitur de morbis, quorum Paroxysmorum periodi citius veniunt indies. B. *Verboegen van de ziekte*. Gall. *Paroxysme qui avance*.

ANTICNEMIUM, est anterior tibiæ pars, ex ἀντί ante, & κνήμη tibia. Vide *Gastrocnemium*.

ANTICOLICA, sunt Medicamenta adversus dolorem colicum, ex ἀντί contra, & κοιλία venter, alvus. Gall. *Remedes contre la Colique*.

ANTIDINICA, Remedia, quibus vertigines curantur, ex ἀντί adversus, & δινῶ gyros. Gall. *Remedes contre les vertiges*.

ANTIDOTUM, est Medicamentum contra lethale

venenum, & quod adversus venena epota datur, ex ἀντί
 contra & δίδωμι do. B. *Gen tegengift / tegen vergift.* G.
 Arznei wider Gift. Gall. *Preservatif, contrepoison, anti-*
dote. A. An Antidote, or a preservative against poyson.

ANTIDYSENTERICA, sunt Remedia adversus dy-
 senteriam, ex ἀντί contra δὲ difficile, ἔντερον intestinum,
 & ῥεω fluo. Gall. *Remedes contre la dysenterie.*

ANTIFEBRILE, vide *Antipyreticum.*

ANTIHECTICA, sunt Remedia adversus tabem,
 ab ἀντί contra & ἕξις habitus. Gall. *Remedes contre la con-*
somption.

ANTIHELMINTICA sunt Medicamenta, quæ ver-
 mes in intestinis hospitantes necant & expellunt. B.
 Wurm-kruud. Gall. *Remedes contre les vers.*

ANTILOBIUM, dicitur pars illa exigua in Auricula,
 quæ infimæ parti, quem lobum appellant, superposita est
 Gr. ἀνπλόβιον.

ANTILOIMICA, Remedia pestem arcentia: λοιμὸς
 enim pestis est. Gall. *Remedes qui préservent de la Peste.*

ANTILYSSUS, est compositio adversus rabiem, ex
 ἀντί contra, & λύσσα rabies.

ANTIMONIUM, est minerale, metallis affine, con-
 stans primo ex sulphure minerali, partim purissimo &
 solari, eoque in rubedine fundato, partim combustibili,
 instar alterius sulphuris. *Secundo*, ex copioso Mercurio
 metallico indigesto, fuliginoso, (coagulato tamen, ma-
 gisque cocto, quam est Hydrargyrum,) participante de
 Saturno. *Tertio*, ex substantia quadam terrestri & farina
 perpauca. Quod in officinis prostat, liquefactione ex
 minera est fusum, inque formas pyramidales ut plurimum
 effusum. Minera in Officinis rarò prostat. Invenitur in
 Germania, Ungaria, & Transsylvania, dicitur & stibium:
 est proprie substantia metallica, solida, ponderosa ob-
 scuri, cærulei, plumbei coloris, Striasque habet splen-
 dentes & longas. Componitur ex vero sulphure fossili,
 & parte metallo quam simillima cui si malleabilitas con-
 ciliari posset, vera metallica indoles inesset; foretque se-
 ptimum metallum ductile. Hanc vero rationem purifi-
 candi stibii ignoram hætenus fatentur; licet Boyleus ve-
 rum, fluidum, Mercurium arte secreta inde electum af-
 ferat, idque vel Tirones hodierni & Thraones, in arte

jaçtent se posse. Fusile in igne, quin & cæteris faciliorem fusionem fossilibus conciliat. Ut vero fragile ipsum, ita & admistu su ductilia ipsa sfragilia reddit. Quin imò & volatile ipsa cæterum fixa vi ignis, si permiscetur, facit volatilia, vix ullo perfecte excepto. Auri fulgorem pulcherrime promovet. Denique Arsenico albo assimile ingenium videtur possidere. B. *Antimonie* / *Spießglas* / *Spitsglas*. G. *Spieß-Glas*. Gall. *Antimoine*. A. Antimony. Hebræis *Zaddab*. Gr. *σίμμι*, *σίσι*. Arab. *Aitmad* & *Antimad*. Latini quoque *Stibium* appellant. A Chymicis etiam varia sortitur nomina.

ANTINEPHRITICA, sunt Medicamenta morbis renum medentia. Ex *ἀντί* contra, adversus, & *νεφρός* ren. Gall. *Remedes contre les maladies des Reins*.

ANTIPARALYTICA, sunt Medicamenta tam interna, quam externa contra Paralyfin probata. Gall. *Remedes contre la Paralyse*.

ANTIPATHIA, est contrarietas & repugnantia in corpore per se, vel Medicamentis. Item fastidium & abhorrentia alicujus rei sine manifesta causa. Ex *ἀντί* contra, *πάθος* affectus. B. *Tegenstrydighheid*. G. *Widerwertigkeit gegen ein Ding*. Gall. *Antipathie*. A. Antipathie.

ANTIPERISTASIS, est aëris circumfistentia, quemadmodum in fæno, madide nimis in metam aggesto. Ita aër frigidus corpora nostra ambit, effluvia decedentia intus tenet, ex *ἀντί* contra, & *περίσπυσις* circumfistio. B. *Ten rond-onbezetting* / *tegen-djang*. G. *Pressung des Luffts*. Gall. *Antiperistase*. A. A repulsion on every part.

ANTIPHARMACUM, est Remedium venenis adversum. Significat quoque Remedium contra quemvis morbum: ex *ἀντί* contra, *φάρμακον* Venenum, Remedium. B. *Ten tegen-gift*. G. *Wider-Gift*. Gall. *Contre-poison*, *Antidote*. A. An Antidote, or a preservative against poyson.

ANTIPHTHISICA, Medicamenta Phthisi seu tabi adversantia. Ex *ἀντί* contra, & *φθίσις* tabes. Gall. *Remedes contre la Phthisie*.

ANTIPTHORA, est Napelli vel Thoræ species, sic vocata, quod adversetur phthoræ; ex *ἀντί* adversus, & *φθορά* corruptio, à *φθίω* corrompo.

ANTIPLLEURITICUM, est Medicamentum pleuriticum seu adversus morbum Lateralem, ex ἀντι ante, & πleuritis Morbus Lateralis. Gall. Remede contre la Pleuresie.

ANTIPODAGRICA, Idem quod *Antiarthritica*.

ANTIPIREUTICUM, seu ANTIPIREBTICUM, est Medicamentum febrim temperans & profligens. Ex ἀντι contra, & πυρεώ incendo. B. Een tegen-koofsig middel. G. Feder-Kraut / Mitteln vor Fieber. Gall. febrifuge. A. A Febrifuge.

ANTIQUARTANARIUM, & ANTIQUARTIUM, Medicamentum est adversus febrim quartanam. Gall. Remede contre la fièvre quarte.

ANTIQUI MORBI, sunt, qui ultra quadragesimum diem ad annos sæpe plurimos extenduntur, ideoque & inveterati dicuntur. B. Derouderde Ziekte. G. Langwirrige Krankheit. Gall. Maladie inveterée A. Old Diseases.

ANTIRRHINUM, est planta, quæ Folia habet Linariæ latiora, flores monopetalos, personatos, parte postica caudâ carentes, bilabiatos, labio superiori erecto, inferiori trifido, vultum Leonis formante; totus flos, si a suo calice auferatur caput refert vitulinum, post singulos flores pistillum floris calicis quinquifidi fit capsula; quæ per maturitatem refert perfectissime caput canis vel suis, quæ continet semina exigua, nigra; radix est alba & lignosa; hæc planta ab una parte nempe posteriori perfecte caput vituli refert, ab altera rictum Leonis. dici volunt quod florem ferat tanquam nares vituli; ex ἀντι, & ρίς nasus, nares: vocatur & Cynocephalos a κυνός canis, & κεφαλή caput, quia ejus fructus canis caput refert. B. Orant / Apen-hoofd / Inaptandekens-kruid / kalfs-snuit / gaperkens / kalfs-bek / kalfs-muil / kalfs-neus. G. Kalb-Schnabel / Leven-Maul. Gall. Mouron violet, Muse de veau, œil de chat, teste de veau, gueule de veau. A. Calfes Snout, Snap dragon.

ANTISCOLICA, sive *Anthelmintica*, sunt Remedia vermes necantia. Ex ἀντι adversus, & σκώληξ vermis. Gall. Remedies qui tuent les vers.

ANTISCORBUTICA, sunt Remedia, quibus scorbutus sanatur. Gall. Remedies contre le scorbut.

ANTISCORODON, est Alii species. Ex ἀντι ante, adversus & ἴγγεδον allium.

ANTISPASIS, Veteribus dicebatur *sanguinis revulsio*, quæ fiebat, quando humores in partem aliquam ruentes in contrarium, per venam, in parte opposita vel satis remota, incisam, avertentur. Sic accipi potest revulsio, in inæquali sanguinis periodo, cum in capitis dolore nimium ruat ad caput, & per supplantalia avertatur; ab ἀντισπᾶσις in contrarium traho. B. *Afstrekkinge*. G. *Ubletzung*. Gall. & A. *Revulsion*.

ANTIPASMODICUM, est Medicamentum contractiones & spasmos inhibens, ab ἀντισπᾶσις contraho. Gall. *Remedes contre les convulsions*.

ANTISPASTICUM, idem quod *Antispasis*.

ANTITASIS, seu **CONTRAEXTENSIO**, est partium in corpore opposita locatio, ut est inter Hepar & Lienem: est quoque ossis fracti in oppositum tractio vel extensio, ita ut alter extendat, alter vero contra extendat. B. *Tegentrekking*. G. *Gegen-Streckung*. Gall. *Conzre extension*. Ab ἀντισπᾶσις ex adverso ordine.

ANTITHENAR, sive **Adductor**, est unus ex musculis pollicem manus vel pedis extendentibus, qui ad pollicem manus reperitur, oritur ab osse Metacarpi digiti medii, & inseritur phalangæ primæ & secundæ; qui vero est in pede oritur ab osse cuneiformi tertio, & inseritur in osse sesamoideum internum. ex ἀντὶ contra, & θέναι vola.

ANTITHORA, Idem quod *Anthora* & eadem origine.

ANTITRAGUS, est prominentia auris externæ ab Helice oriunda, trago opposita ad finem Anthelicis sita, eique terminum figens, satis elevata. Ex ἀντὶ contra, & τραγὸν hircus. B. *De tegen boek*. G. *Der gegen Boek*. Gall. *le bouton posterior qui est au dessus de l'extremité inferieure de l'Anthelix*. A. Protuberance opposite to the Hran-gus.

ANTIVENEREA, Medicamina ad Luem Veneream. Gall. *Remedes contre la verole*.

ἀνθρωπόμορφον, *Mandragora*, ex ἀνθρωπος, homo, & μορφή, figura, quò ejus radix effigiem hominis repræsentet.

ANTRUM BUCCINOSUM, idem quod *Cochlea*.

ANUS, **PODEX** & **CULUS**, est intestini recti extrema pars, constat ex tribus musculis, duobus nempe levatoribus, anum tempore necessitatis relaxantibus, & uno

spas-

Unable to display this page

læ forma ambientia, horridis suis spinis vestibus adhærentia; Flores parvos, in spicas congestos, in quatuor partes divisos; Bacca post florem succedit, duo semina fere sphærica, sibi invicem adhærentia, continens, hæc semina in medio parum sunt excavata, cutim siccam, nigram, & pulpam albam continentem, habentia; Radix est valde parva. Gr. *αἰπαιράνη*. ῥίζη enim est lima. Gr. *ὀμόφαλόκαρπος*, & *φιλάνθρωπος*, vide suo loco. B. *Kleef-kruid*. G. *Klebekraut*. Gall. *Reble*, *Grateron*. A. *Cleavers or Goose-grass*.

ΑΡΑΘΙΑ, est affectuum vacuitas, ex *a* priv. & *πίσχω* patior.

ΑΡΕΛΛΑ, vel **RECUTITUS**, est is, cujus præputium est abscissum; qualis mos Hebræis, Turcis, Ægyptiis &c. familiatis est. B. *Besneden*. G. *Beschnitten*. Gall. *Circoncis*. A. *Circumcised*. Sic etiam dicitur cujus præputium ita contractum est, ut glandem tegere nequeat.

ΑΡΕΡΣΙΑ, est abolita ciborum in ventriculo concoctio, ex *a* priv. & *πίπρω* coquo. B. *Onverteering / verkeerloogheid*. G. *Verhinderte Kochung der speisen*. Gall. *Apepsie*, *Indigestion*. A. *Indigestion*.

ΑΡΕΡΙΕΝΤΙΑ, sunt medicamenta, quæ tenuibus particulis profunda penetrando ea quæ occludunt meatus & crassa sunt attenuando & expellendo, corporis poros, atque meatus aperiunt: horum tres classes sunt, quarum prima continet ea, quæ vasa laxant, 2°. quæ liquida attenuant, resolvunt, ac diluunt. 3°. quidquid, postquam vasa laxata sunt, & liquidum attenuatum, utraque in motum agit, & circulationem promovet. B. *Openende Dingen*. G. *öffnende mittlen*. Gall. *Remedes desoppilatifs, ou Aperitifs*. A. *Aperitive medecins*.

ΑΡΕΙΣΤΑΤΟΣ, est ulcus cavum non magnum, nec ulli graviori noxæ conjunctum, ex *a* priv. & *περίστυμι* circumfisto. Unde *Galenus* *Ἀπείσταται ἕλκη* ulcera cava. B. *Holle zweeren*. G. *Höle geschwär*. Gall. *Ulcère Creux*. A. *A hollow ulcer*.

Ἀπίχημος, ab *ἀπὸ τῆς ἡχῆς*, seu a resonitu, quod sit fractura cranii parte, ei quæ percussa est contraria: dicitur etiam infortunium.

ΑΡΕΣ, sunt volitantia animalcula Mel & Ceram ex plantis colligentia, quod sine pedibus primò esse dicantur.

tur. B. *Bpe.* Gall. *Mouches à miel, Abeilles.*

APHACE, est leguminis species. Habet hæc planta folia triangularia, integra, ex adverso bina ex nodis caulium, ex quorum alis prodeunt claviculæ; filiqua est facta seminibus subrotundis; radix annua, fibrosa. Ex æ priv. & φωνὴ lens, quod lentem minimè referat. Dicitur etiam *Os Munde.*

APHÆRESIS, est Chirugiæ pars, superflua auferens, ab ἀφαίρεσις tollo.

APHONIA, sive *Loquela abolita*, unde *muti*; quales primo sunt qui surdi, & ideo quoque *Muti* nascuntur. *Secundo* infantes, qui etsi non in lucem prodeunt surdi, ad tempus tamen muti sunt, donec fari & loqui didicerint. Sed *Tertio*, si linguas varias, quæ homines, quos una conjunxerat ratio, diversâ oratione distinxit, spectemus. nemo, etiamsi vel loquacissimus, non erit mutus. Jam *Quarto*, senes, qui solent bis pueri esse, inter alia muti ex parte fiunt. Sed *Quinto*, qui Apoplexia, somno qualicunque, Epilepsia, Paraplegia, Hemiplegia, Syncope, Suffocatione Hypochondriaca & aliis morbis laborant, ad tempus muti sunt, aut si placet, obmutescentes, uti etiam, si graviter consternuntur, contristantur, metuunt, irascuntur, sæpe obmutescere solent, denique qui moriuntur in articulo saltem mortis muti sunt; sed alius quoque casus reperitur, si quis cæteroquin non admodum æger, mutus evadit, aut aliquandiu aut semper manet: Atque ex his constat mutum quem esse, aut obmutescere in morbis soporosis, paralyti spinalis medullæ, in lingua obstructa, in angustibus faucibus &c. Ex æ priv. & φωνὴ vox. B. *Sprakeloogheid / Stemmeloogheid.* G. *Sprachlosigkeit.* Gall. *Muet.* A. *Dumbness.*

APHORISMUS, est oratio, quæ omnes proprietates brevissimis verbis circumscribit, ab ἀφορισμός determino. B. *Schei-regel / kortbondige spreuk.* G. *Kurzer Spruch.* Gall. *Aphorisme, Sentence.* A. *A Short Sentence.*

APHRODISIA PHRENITIS, ab Aphrodita sive Venere, dictus est insanus & ardens amor in puellam. B. *Dolle verlieftheid.* G. *Wütende liebe.* Gall. *Rage d'Amour, Amour furieux.* A. *A Raging desire after Vener.*

APHRODISIUS MORBUS, idem quod *Lues venerea & Aphrodisia.*

APHRONITRUM, est Nitri spuma, ab ἀφρός spuma, & νίτρον nitrum. B. *Salpeter-schumm*. G. *Salpeter-schaum*. Gall. *Ecume ou fleur de Nitre*. A. Scum of the Niter or saltpeter.

ΑΡΗΤΑ, sunt parva, rotunda, superficialia ulcuscula, occupantia os internum, fauces, œsophagum, ventriculum, intestina tenuia; varie colorata, alba, flava, fusca, livida, nigra; videntur esse exulcerationes tenuissimorum ductuum salivosorum & mucosorum, factæ ex obthuratione ejus ductus extremi per humorem lentum viscidumque eo delatum: Solent frustulatim decidere, & aliquando recrefcere; imprimis observantur in Infantibus, vel in adultis, morbis acutis & viscerum inflammatione laborantibus. *Oscedo Sereno & Isidoro. Alcola Arabibus.* Item Bothor, ab ἀφθαίειν locum occupare: aliis ab ἀπείδι incendi. B. *De Sprouw*. G. *Saar / Schwämme /* & propter albedinem quasi os totum albâ farinâ esset conspersum, den meelshund appellatur. Gall. *La Pepie*. A. *The Pipp*.

APHYLANTHES, quasi diceret flos non foliatus, ex priv. φύλλον folium & ἄνθος flos.

APIASTRUM, est Melissa, sic vocata, quia ab apibus adamatur. Vide *Melissophyllum*. Item *Ranunculus* est, vide *Batrachium*.

APICES, seu **ANTHERA**, quæ in medio calicis seu folliculi quo flos clauditur, erumpunt, *Stamina* sunt, quæ veluti filamenta ab intimo floris sinu profiliunt. Habent Apices sæpius in summo quidpiam crassiusculum, à qua similitudine nomen acceperunt, dicuntur & capitula, quæ geminis constant loculis aut cistellis cavis capsula membranacea per medium in duos recessus divisis, qui coloratum plerumque pulverem continent: cujus granula (ut ex optimis observationibus constat) in qualibet plantarum specie definitam ut plurimum formam assumunt: hæc autem capitula partim ab apparente illorum figura, partim ab eo, quo funguntur, officio, non inepte testiculos appellant recentiores Botanici; planta enim, ablatis, antequam sua subierunt munia, capitulis, producere pergit semina, quæ, quamquam apparent pulcherrima; nunquam tamen evadunt prolifera, eodem perfecte modo, ut in subventaneis animalium ovis contingit; unde

talia hujusmodi plantarum semina ex analogia non fecundatis animalium ovis comparari possunt. Vide *Anthe-ra*. B. *Poppen*. G. *Sipffels*. Gall. *Sommets*, *Bourgeons*. A. The Chives.

APINTHION, vide *Absinthium*.

APIOS, Tithymali species est; caulis ejus scandens; folia bina, quasi conjugata ad costam in folium impar definitum; pistillum vagina obvolutum, abit in filiquam tricapsularem, quarum singula continet semen oblongum; radix tuberosa est, pyrum referens, latior a parte superiori quam ab inferiori, externe nigra, intus alba, plurimum lactis continens. *ισχας*, *καυμαβάλαν*, Lat. *Raphanus Sylvestris*, vulgo *Hard-nood*. Ita dixerunt græci quod radicis extremum in pyri formam turbinatur. Eadem etiam ratione *Ischas* & *Chamæbalanos* ab iisdem nominata est, quod in ficus & glandis effigiem radicis extremum turbinetur. Quapropter non ineptè Latinis etiam *Glans* aut *Ficus*, seu *Carica Sylvestris* nominabitur: *ισχας* enim est *Carica*, quia *ισχνή*, siccando gracilis facta. *καυμαβάλαν* venit à *καυμῶ* humi, in terra, & *βάλαν* nux, glans.

APIUM, est planta culinaria, quæ habet caulem crassum, striatum, excavatum, & viridem; folia Petroselinii, sed majora, viridia, splendentia, polita, succum odoris penetrantis, & ingrati habentia, præsertim si folia contunduntur saporis fortis & ingrati. Flos umbelliferus, albus vel luteus, cujus calix abit in duo semina striata, curta, crassiuscula, grisea, saporis acris & ingrati; radices in pluribus edules, carnosæ, crassæ, rectæ, albæ, profunde in terra repentes, in multos ramos plerumque divisæ; in omnibus excepto aniso satis longæ, a cicuta distinguendæ odore & sapore, in plerisque radix est annua, sed tamen non in omnibus, sapor aromaticus quodammodo. Crescit hæc planta in fossis & humidis locis: Apium dicitur ab apice, quia olim apices id est capita victorum in certaminibus eo coronabantur; alii ab apibus dictum volunt, quod apes apio & petroselino delectentur. *Σέλινον* a Lunæ dominio vocatur, *Eleoselinum* ab *ἔλ* palus & *Σέλινον* Apium. B. *Erpe* / *Zuffrouw merk*. G. *Erff* / *Erplich* / *Erffich*. Gall. *De l'Ache*, *Apium*, *Persil des marais*. A. Parsley, Smal-lage. A-

APIUM RISUS, vide *Risus Apium*.

APIUM SYLVESTRE, idem quod *Batrachium*.

ΑΡΝΟΕΑ, est respiratio ad sensum, vel in totum abolita, ex α priv. & πνίω respiro.

ΑΡΟΧΥΛΙΣΜΑ, SUCCAGO, ROBUR, ROB, & РОНОВ, est succi cujuscunque ex vegetabilibus, cum saccharo aut melle, in duriusculam sapæ consistentiam coctio & inspissatio, hinc *Rob Ribesiorum*. ab ἀροχυλίζω succum extraho. B. *Conserve / een gjelei*. G. *Conserf*. Gall. *Conserve*. A. A. *Conserve*.

ΑΡΟΚΛΑΣΜΑ, est partis cujusvis in corpore abruptio, ab ἀροκλάω abrumpo, defringo.

ΑΡΟΚΟΡΕ, est partis abscissio, ab ἀροκόρω abscindo. Vide *Extirpatio*. B. *Gen extirpatie / afzettinge*. G. *Abzschneiding*. Gall. *Extirpation*. A. A. *Cutting of, an extirpation*.

ΑΡΟΚΡΙΣΙΣ & ΑΡΟΚΡΙΣΙΑ, est id quod ex abundantia quasi è corpore eliminatur, ab ἀρὰ ab. & κρίνω secerno.

ΑΡΟΚΡΥΣΤΙΚΟΝ, est auxilium constringendi (secundum Veteres & non ad Neotericorum mentem) & repellendi vim obtinens. Ast nulli repelluntur succi, ob sanguinis periodum, ab ἀροκρύω repello. B. *Gen te samen en te rug trekkend middel*. G. *Zurück treibend mittel*. Gall. *Remede Repellent*. A. *Repelling Medecines*.

ΑΡΟΚΥΝΟΝ, est planta quæ crescit ut arbuscula, dimittens ramos rectos ad altitudinem circiter trium pedum; folia habet oblonga, ampla, crassa, instar Aloës caulibus adversa, alba, succum lacteum continentia, amarum & acrem: flores nascuntur ad foliorum extremitates instar ariltæ, sunt campaniformes, quinquifidi, flavi; radix longa, fibrosa, fortis: hæc planta crescit in Ægypto, ubi vocatur ossar, & fructus ejus, qui pugni magnitudinis est, & oblongus dicitur, Beidel-sar, quasi Beidel-ossar, quod Arabice notat ovum ossar; in ejus fructu reperitur lanugo, qua utuntur incolæ ad inferendum inter stragula, & in culcitris. hæc planta omnes quadrupedes & præsertim canes in cibum data necare traditur, componitur ex α priv. significans ab, & κύων canis. B. *Honden-dood*. G. *Hunds-todt*. Gall. *Apocyn*. A. *Dogsbane*.

APODACRYTICUM, est Medicamentum lachrymas excitans: sed aliis est collyrium lachrymarum effusionem desiccans & cohibens, ab ἀποδακρύνω lachrymas excito.

APOLEPSIA & APOLEPSIS, est spirituum animalium & sanguinis interceptio. Vel est medius status inter Apoplexiam & Paralyzin, vel est Apoplexiæ species, five subitanea & fugax vocis interceptio cum sensus & motus omnimoda frustratione, ab ἀπολαμείνω intercipio: idem quod *Catalepsis*.

APOMELI, est oxymel, seu decoctum ex aceto & melle, ab ἀπὸ de, & μέλι mel, quasi de melle coctum.

APONEUROSIS, est finis, cauda seu chorda musculorum; dicitur etiam tendo, ex ἀπὸ de, & νεῦρον nervus; nec male, cum Musculus totus constare ex nervis videtur, quorum finis est Tendo. B. Een Peeze. G. Spannaader. Gall. *Aponeurose*. A. A Tendon.

APOPHLEGMATICA, videatur *Apophlegmatismus*.

APOPHLEGMATISMUS, vocatur medicamentum, quod lentam, subalbam, pituitosam materiam, secretam ex membrana pituitaria, nares earumque officula, sinus frontales, maxillares, ossis cuneiformis &c. invadente, generat, dissolvit, eliminat: five id fiat specie Errhinorum, Gargarismi, Masticatorii, Collutorii, Linctuum, vel fumi, hinc apophlegmatismus reducitur ad Pternica five Errhina, & sialagoga, five salivam moventia, quia hæc omnia, quæ pituitam educunt, agunt vel per nares eliciendo vel per os; hinc apophlegmatismus dicitur a φλέγμα pituita, & φλέγω ardeo, quia veteres videbant sanguinem ustulatum fieri densam pituitam, unde similiter in corpore animali pituitam provenire putabant. B. Een sijn-zilverend middel. G. Schleim austreibende mittel. Gall. *Masticatoire*. A. A Masticatory.

APORTHORA, est abortus, five foetus immaturi in lucem editio, ab ἀποφθίω corrumpo. Vide *Abortus*.

**APOPHYSIS, PROBOLE, ECHYSIS, PROCES-
SUS, PRODUCTIO, PROJECTURA & PROTUBE-
RANTIA**, est pars ossis non contigua ut Epiphysis, sed cum osse continua, & ultra planam superficiem protuberans. Ut processus Pterygoides, Mammiformis, &c. ab ἀποφύω produco. B. Uitwaschen / uitsteeksel. G. Auswachs.
F Gall.

Gall. *Eminence de l'os ou Apophyse*. A. Processes of bones.

APOPLECTICÆ VENÆ, sunt venæ jugulares, mâle, ab Antiquis *Soporales dictæ*.

APOPLECTICA, sunt Medicamenta adversus Apoplexiam. Gall. *Remedes contre l'Apoplexie*.

APOPLEXIA, ATTONITUS STUPOR, MORBUS ATTONITUS & SIDERATIO dicitur. Est sopor in quo ægri subito concidunt, & jam prostrati, neque movere, neque loqui, neque si pungantur, quod sentiant, testari possunt, jacentes supini flaccidis membris ut in paralyfi, cum respiratione parvâ ac difficili sive anhelatione, stertentes ac si dormirent vel moverentur, palpebris clausis aut contractis; sed pulsus & faciei color remanent, nisi gravis sit Apoplexia, jam deliquiis & morti manum porrigens, sed ore etiam patulo, & hiante, ex quo humor, & spuma effluunt, aëris subsidium quasi petunt; denique urina, alvi fæces & semen solent exire, atque nisi in Paralyfin mutetur Apoplexia, aut aliter solvatur, mors brevi instat, quando cum respiratione pulsus magis magisque deficit, & extrema frigere incipiunt; facies quoque ruborem cum pallore mutare, & stertor qui ab initio adest primum major fieri, deinde minui & cessare, atque ita actum est. Oritur a quacunque causa impediente spirituum animalium affluxum & effluxum ex Cerebro per organa sensuum & voluntatis, superstitè Cerebello libero, ab ἀποπληξία percutio. B. *De popelspe / geraaktheid / beroertheid / de hand Gods*. G. *Der schlag / troppff / Gottes hand*. Gall. *Apoplexie*. A. An Apoplexy.

APORRHŌÆ, sunt effluvia sulphurea & vaporosa, per corporis poros & spiracula cætera, exhalantia ab ἀπορροή defluo. B. *Uitbloefels*. G. *Auff steigung der dunsten*. Gall. *Exhalations*. A. Exhalations.

APOSITIA, est alimentorum fastidium, ex ἀπό de, & ἄριστος cibus. B. *Een spijswalg / hongerloosheid*. G. *Eckel / unlust zum essen*. Gall. *Degout*. A. Nauseousness.

APOSPASMA nominatur, si partium organicarum & compositarum unitas solvatur & quæ diversi generis contra communem ordinem inter se compacta sint, atque coaluerint, disjungantur, divisis & abruptis ligamentis, filamentisque illis fibrosis, quibus conjungebantur: Ut cum cutis à membrana, membrana à musculis, musculus

ius à musculo; atque omnino partes, quæ prorsus inter se cohærebant, disjungantur. *Αποσπασμάσιον* est particula avulsa, ab *ἀποσπῆω* detraho. B. *Dan een-scheuring*. G. *Abreißung / abtrennung*. Gall. *Solution*. A. A leparation.

APOSCEPARNISMUS, est fracturæ cranii species; quando pars quædam planissimè est elevata, ab *ἀπὸ* ab, & *ἐκπέριπρον* ascia, dolabra.

APOSTASIS, vide *Apostema*.

APOSTEMA *Plinio*, **APOSTASIS** *Hippocr*, **METASTASIS**, & **ABSCCESSUS** *Celfo*. Est exulceratio sæpe post crisin relicta: verum *Apostasis* & *Metastasis* in eo quandoque differunt, quod *Apostasis* de accuratâ crisi: (Ut vocant,) *Metastasis* vero de translatione materiæ ab unâ parte in aliam dicitur, ab *ἀφίστημι* vel *μεθίστημι*, transfero, sejungo, absistere facio. Notat proprie tumorem pure impletum, quod cavitate quadam non limitata continetur, intra partes solidas corporis vi morbo facta; triplici generatur modo in quadam parte, 1°. ex præcedenti inflammatione istius partis in suppurationem conversa; 2°. si alicubi in corpore ex facto abscessu aliunde deponatur pus: vel 3°. si materia morbum faciens, prius per totum corpus dispersa, in unum locum colligatur, & in pus conversa reperiatur; hæc duo ultima genera *Metastases* dicuntur, aut crises per abscessum. B. *Een Apostseunie / een verzweeringe / etter-gezwel*. G. *Ein geschwür / apostem*. Gall. *Aposthume, abcès, suppuration*. A. An *Apostume*, an *impostume*.

APOSTOLORUM UNGUENTUM, sic dictum à duodecim ingredientibus, quod numero Apostolorum respondet: est vulnerarium.

APOSURMA, est ossis vel cutis abrasio, ab *ἀποσούρω* detraho, abrado.

APOTHECA, est vas aut capsula in qua medicamenta conservantur: ita etiam officinæ pharmaceuticæ appellantur; ex *ἀπό* de, & *θήκη* pono, hinc.

APOTHECARIUS, qui Medicamenta præparat.

APOTHERAPIA, est curatio seu medela: Item exercitatio, quæ & excrementa purgat & à lassitudine tutum reddit, in genere notare potest curationem absolutam, si-ve ad finem perductam; ab *ἀποθεραπεία* medeor; vel finem perfectæ exercitationis significat, & postremam partem,

quando adhiberi solet vel frictio, vel unctio, vel balneum, ad lassitudinem tollendam. Ea pars quoque medicinae, quæ hoc docet Apotherapeutica propterea dicitur.

APO THERMUS, est condimentum acre, cujusmodi est, quod ex Sinapi, oleo & aceto, vel aceto solo fit.

APOZEMA, **DECOCTUM** *Plin. ἀψιψυμα*. Decoctus *Plin.* Pharmacopæi *decoctionem* nominant. Est decoctio ex *Radicibus, Lignis, Corticibus, Herbis, Floribus, Fructibus, Seminibus* &c. Quæ in aqua aliove liquido coquantur ad remanentiam ut plurimum unciarum duodecim, quindecim, vel viginti. Estque purgans, laxans, alterans, exsiccans, cephalicum, stomachicum, diureticum, splenicum, hepaticum &c. ab ἀποζέω deferveo. **B.** Een Apozema / een drank / afzetsel / kooksel. **G.** Ein Getränk aus wasser und gewurk gesotten. **Gall.** *Aposème, Decoction.* **A.** An Apozeme or decoction.

APPARATUS MAJOR & MINOR. Lithotomis loquendi formula est; duas enim calculum extrahendi methodos habent: Una fit apparatu plurimorum instrumentorum, eaque tantum in adultis instituitur, & *Apparatus Major* ideo vocatur. Altera vero minori cum apparatu fit, & in puerulis, & nonnunquam in adultis adhibetur. vid. *Lithotomia*. **B.** 't Groot en 't klein beslag. **G.** Der grosse und kleine zureistung. **Gall.** *Le grand & petit Appareil.* **A.** Great & little preparation.

APPENDICULA VERMIFORMIS, est propendens quoddam corpusculum juxta intestinum cæcum quatuor ut plurimum digitorum transversorum longitudine, crassitie minimi digiti, cavitateque quanta est calami scriptorii. **B.** 't Worm gewijze ahangsel. **G.** Worm-gleiche ahang. **Gall.** *Appendice vermiculaire.* **A.** The wormlike appendage, or blind gutt.

APPENDIX & APPENDICULA. Vide *Epiphysis*.

APPETITUS ALIMENTARIUS, est phantasiæ quædam constitutio, ex motu nervi paris vagi & intercostalis, ob defectum alimenti, inordinatius in ventriculo moti, orta; per quam impellimur, ob spiritus animales, in certo modo, ad motus membrorum, alimento prosequendo idoneos. Cietur in quantum spiritus animales quovis modo circa cerebri medullium conciti, illinc exte-

exteriorius versus systema nervosum tendunt. Vel sic, appetitus alimentarius, est stimulus alimenta petendi ab existente acido, in ventriculo, fermento ortus, quo nervi vellicantur, per quos cerebro communicatur defectus alimentarius, quorum defectum supplendum dijudicat vicissim cerebrum. vide *potius Fames*. B. *Spijs-lust / appetijt*. G. *lust und begierde zum essen*. Gall. *Apetit*. A. *Appetit or hunger*.

APPETITUS CANINUS, idem quod *Cynodes Orexis*.

APSYCHIA, est summum animi deliquium. Vide *Deliquium animi*, ex *a priv.* & *ψυχή* anima.

APTYSTUS, est salivæ defectus, ita ut quis spuerenequeat, ex *a priv.* & *πύω* spuo.

APYREXIA, est februm intermissio, sive deflagratio; ejus causa est, quod omnis materia morbifica uno paroxysmo ferè diffatur, & eousque extenditur earum intermissio, donec reliquæ de novo ad plenitudinem aggestæ sint, & incalescere incipiant: Latinis *Integritas*. Græc. *ἰσχυρὴ* ex *a priv.* & *πυρεσσω* febricito. B. *Tusschen-tijd der kooztsen / bype tijd / buiten koozsigheid*. G. *Ablassung von Sieber*. Gall. *Intermission, Discontinuation de la fièvre*. A. *The remission of a fever*.

APYROTHIUM, est sulphur vivum, à contrario nomen impositum videtur. Ex *a priv.* & *πῦρ* ignis.

AQUA, est liquor valde fluidus, inodorus, insipidus, pellucidus, excolor, qui in certo gradu frigoris in glaciem fragilem, duram, vitream, congelascit. B. *Waeter*. Gall. *l'Eau*. A. *Water*.

AQUA, Arabibus idem est ac *Suffusio*, vide *Cataracta*.

AQUA DESTILLATA, seu STILLATITIA, est lympha, seu liquor destillatione ex quavis re elicitus; estque vel per se simpliciter, vel cum Herbis, aliisve rebus prolectus. B. *Gedisteleert water*. G. *Distilliert wasser*. Gall. *l'Eau distillée*. A. *Distilled water*.

AQUÆ DUCTUS, est anterior Tympani meatus osseus, qui ab aure ad palatum tendit; sic dicitur non tantum ob formam, quæ canalem refert, sed & quod transitum sæpe præbere possit limo, vel aliis humoribus extraneis, qui sæpe in hac tympani cavitate colliguntur. Hæc descriptio si exacte foret convenit ductui palatino sive Tubæ Eustachianæ, non vero Aquæ ductui Falloppii;

qui est foramen ossis Temporalis proprium, inter processum mastoideum, & styloidem, portionem duram nervi auditorii transmittens. B. *De Waterlooop.* G. *Wasser-dohl / wasser gang.* Gall. *Aqueduc.* A. An aqueduct.

AQUÆ DUCTUS NUCKII, ita perperam dicti; cum sint continuationes vasorum sanguiferorum scleroticam perreptantes & perforantes.

AQUA FLORUM OMNIUM, est aqua ex stercore bovino, gramine vescente, destillata: sic dicta videtur, quod omnibus pratorum floribus pascantur. Gall. *Eau de mille fleurs.*

AQUA INTER CUTIM, Idem quod *Anasarca.*

AQUA PERICARDII, est liquor serosus, qui in cordis sacculo colligitur; exigua plerumque copia, reperitur; videturque pro cordis humectatione, motusque facilitate (qui liberrimus hic requiritur) inservire; quod ne deficiat, in capsula sive sacculo hoc colligitur; num à glandulis basi cordis incumbentibus is humor delabatur, ac per vasa lymphatica in ductum Chyliferum relegitur, meritò dubitatur, quia hæ non demonstratæ hætenus sunt, nec modus qui in ductum Chyliferum deferatur; credendum potius ab extremis osculis arteriarum ibi stillari, & per vasa resorbentia introiungi rursus, & misceri sanguini. dicitur & *Urina cordis seu Pericardii* & *Hydrocardia.* B. *Herte water.* G. *Hertz wasser.* Gall. *Eau qu'on trouve dans le pericarde.* A. The water in the pericardium.

AQUALICULUS, seu INFIMUS VENTER, idem quod *Epision*, *Hypogastrium* & *Abdomen.*

AQUEUS HUMOR, vide *Humores oculi.*

AQUIFOLIUM, idem quod *Agrifolium*, ab acus & folium. Gall. *Houx.*

AQUILA ALBA, Chymicis est *Mercurius dulcis.*

AQUILA LAPIS, vide *Atites.*

AQUILEIA, AQUILINA, vel AQUILEGIUM, est planta quæ habet caulem exiguum, rubicundum, villosum, ramosum; folia Chelidoniæ majoris, lobata, profunde incisa, caulibus longis adhærentia; florem plane anomalum, figuram aviculæ repræsentantem, coloris cærulei, vel rubicundi; pistillum floris ab it in multas siliquas membranosas, caput referentes, includentes semina exigua,

com-

Unable to display this page

gatam, & spinalem, laxæ: ita ut ibidem facile & abunde conspici queat. Item tunica oculi crystallina, à similitudine araneæ telæ dicta, quæ obteggit nervos visorios adhuc nudos in cerebro, antequam hi orbitas ingrediantur & non solum eos extrinsecus involvit, sed etiam inter omnes minimas fibrillulas nervos constituentes, se insinuat, prospiciens, ne inter se agglutinentur, sed distinctæ, ut in ortu maneant, hæc membrana cellulosæ totius corporis perquam similis; num vero hæc sit ipsa Arachnoidea, nondum demonstratum. Ex *ἀράχνη* aranea, & *εἶδος* forma. B. *Det Spinne-webs-blies*. G. *Das Spinnewebs-häutlein*. Gall. *l'Arachnoide*. A. The coat containing the Crystalline humor.

ARÆOTICA, vide *Rarefacientia*, ab *ἀραιόω* rarefacio.

ARANEA, est *Herba Paris*, sic dicta quod ejus uva Araneam referat, vide *Paris Herba*.

ARANEA TUNICA, idem quod, ARACHNOIDES.

ARANEA, est insectum, olim a Medicis usurpatum in febribus, ab *ἀράω*, apto, quod telas ad muscarum aucupium, præparet. B. *Ein Spinnkop*. Gall. *Araignée*, ou *Aragne*. A. The Spider.

ARANTIA, idem quod *Aurantium*.

ARBOR, & AREOS, Gr. *Δένδρον* & *Δένδρον*, quia *δένδρον* *δέσπειται*; graviter & molestè decorticatur: vel à *δέσσω* struo, ædifico, quia arborum ope domus, &c. ædificantur. Arbor est quidquid à radice statim simplici caudice, brachiatum ramis, sulculosum, dissolutuque contumax assurgit. B. *Ein Boom*. G. *Ein Baum*. Gall. *Arbre*. A. a Tree.

ARBOR DIANÆ, est quædam crystallisatio Mercurii, & Argenti in aqua forti dissoluti, fruticis speciem acquirens.

ARBOR VITÆ, est Cedri species semper virescens, fructu conifero, oblongo, squammoso, sic dicta, quia ipsa arbor diutissimè vivit. B. *Boom des Lebens*. G. *Lebens-baum*. Gall. *Arbre de Vie*. A. The Tree of life.

ARBUTUS, est Arbuscula, cujus truncus habet corticem asperum & striatum, in superiori parte rami sunt rubicundi; folia oblonga, lata instar Lauri, subrotunda, polita, viridia, dentata, vel ferrata; florem monopetalum, campaniformem, globosum, in urceolum formatum;

tum; Pistillum calicis fit fructus globosus, carnosus, edulis, ante maturitatem flavus, postea ruber, facie externa Fragi, quinque locularis, in singulis loculis semina plura placentæ accreta; hæc arbuscula sæpe ad maximarum arborum altitudinem crescit in Flandria; fructus ejus Memæcydon aut unedo vocatur, quia, si homo plus ex his quam unum comedat, creditur illum se inde male habere; folia & cortices sunt adstringentes, hinc conducunt in diarrhœa. sic forte dicta, quod inter arbuscula crescat: vel ut aliis placet ab arbor. Gr. κόμυξ, an à κομῆς comatus sum? B. Haag-appel-boom / Hardbesieboom. G. Hagapffel-baum. Gall. Arbousier. A. The Crabtree. The Strawberrytree.

ARCANUM, nominatur aliquod Medicamentum, quod tanquam aliquid secreti habetur, tum in ejus præparatione, tum in ejus administratione dextra. Theophrasti Arcanum est Quinta rei essentia summe exaltata, sed ut ait idem, est virtus rei millecupla exaltatione emendata. Quatuor imprimis arcana jactitat. 1. Arcanum primæ materiæ. 2. Lapidis Philosophorum. 3. Mercurii vitæ. 4. Tincturæ. Aliis est extractum in specie sic dictum, forte quod in arcis fervetur. B. Geheim. G. Geheimniß. Gall. & A. A Secret, Mystery.

ARCEUTOS, est Juniperus: dicitur ἀρχὴ τὸ πρὶ ἀρχῆς καὶ θέν, quod celet noxam. ἀρχὴ enim est noxa, & καὶ θέν celo. Ἀρχουθῆς est Juniperi bacca: vel ἀρχὴ τὸ ἔχει τὰς ἀκκιδὰς κεκρυμμένας, quod spinas habet occultas, vide Juniperus.

ARCHANGELICA, est Angelica aquatica, ab ἀρχὴν principatus, & Angelica: de qua antea, sic dicta, quod cæteris major sit, vide Angelica. Gall. Archangelique.

ARCHE, est morbi initium, ab ἀρχὴ incipio. Vide Acme.

ARCHEUS, est (ut Chymici loquuntur) summus, exaltatus, & invisibilis spiritus, qui separatur à corporibus, exaltatur & ascendit, occulta rerum virtus generalis omnibus, Artifex, & Medicus. Item Archiatros supremus rerum Medicus, qui rei cuique suum Archæum peculiarem, & membro cuilibet occultè per Aërem distribuit. Item Archæus primus in rebus, vis est occultissima res omnes producens, ex Iliaste, divina virtute nimirum

suffulta duntaxat: vocabulum est Helmontio frequentissimum, B. *Kracht* / *elementscheider* / *geest*. G. *Furnemste krafft* / vel *subtilste Geist*. Gall. *Esprit*, *vertu*, *qui separer les elements*. A. A most subtle Spirit.

ARCHIATER, est Medicus supremus; vel qui caput & dux aliorum Medicorum est: Ideoque Primarius vel Senior dicitur. Ita Principum & Magnatum Medici κατ' ἐξοχήν Archiatri vocantur, ex ἀρχή principium & ἰατρὸς Medicus. B. *Gen Opper-genees-heer* / *Stads-Doctoor* / *Stads-genees-heer*. G. *Statt-artz* / *fürnemster artzt*. Gall. *Archiatre*, *le premier Medecin*. A. The Chiefest Physician.

ARCHIGENI MOREI, seu acuti, ab ἀρχή principatus, γέναιω gigno; quod nempe imperium in sanitatem teneant.

ARCTOSCORDON, est *Allium ursinum*; ex ἀρκίον, *ursus*, & σκώροδον *allium*. B. *Beeren-look* / *das-look*. G. *Wald-knob-lauch* / *Ber-lauch* / *Hund-knob-lauch*. Gall. *Aux d'ours*. A. *Ramsons*.

ARCTOSTAPHYLOS, est *urfi uva*, seu *Vaccinium rubrum*, ex ἀρκίον *ursus*, & σκρόλον *uva*.

ARCUALIA ossa, dicuntur aliis *ossa syncipitis*, aliis *ossa Temporum*; hinc *sutura arcualis* est eadem, quæ *coronalis*.

ARCUATIO, à quibusdam dicitur *Gibbositas anterior*, quando accidit cum ossium communitate. B. *Gebogeheld*. G. *Gebochelt*. Gall. *Voute*. A. *Crookedness*.

ARCUATUS MORBUS, vide *Icterus*.

ARDEA AVIS, est species avis aquaticæ, fissipedis: dicitur ex arduo, quia volat in altum. Gall. *Heron*.

ARDENTES FEBRES, sunt, in quibus præter alia symptomata, magnus æstus, ardor & sitis deprehenduntur, ut in *Causo* & *Lipyriis*, vide *Causus*.

ARDOR, seu *Æstus*, est calor in corpore nostro intense acutus. B. *Hitte*. G. *Hitze*. Gall. *Chaleur*, *Ardour*. A. *Vehement or parching heat*.

ARDOR VENTRICULI, doloris ventriculi peculiaris species est, quæ tamen simul etiam oesophagum molestat, quam ἡ σφοδρὴ καύσιονα, *ardorem stomachi* & nonnulli *Ebullitionem Ardoremque stomachi ebullientem* nominant, quibusdam *Soda*. Quando ardens quidam dolor
in

in ventriculo & gula percipitur, qui urendo quasi molestat; malum hoc sanis etiam sæpe familiare est, tum cibum fumentibus, tum jejunis; Imprimis cum eructant, intus incluso quasi flatu igneo & erumpere non valente. Nonnunquam tamen & in febribus accidit. *Causa* mali est effervescentia quædam a particulis oleosis aut biliosis, unde ebullitio sive ardor ventriculi ebulliens persentitur: vel potius ab acri quocunque sive acido sive alcalino moleste os ventriculi afficiente, & sæpe a defectu mucii ventriculum obducentis. B. *De zode.* G. *Niße des Magens / Sode.* Gall. *l'Ardeur d'Estomac.* A. The heart-burn.

ARDOR URINÆ, vide *Dysuria.*

AREA, *Celso* arearum duo genera sunt. Commune utrique est, quod emortua summa pellicula, pili primum extenuantur; deinde excidunt, ac si ictus is locus fuerit, sanguis exit liquidus, & mali odoris: increfcitque in aliis celeriter, in aliis tardè. Pejus est, quod densam cutim, & subpinguem, & ex toto glabram facit. Sed ea, quæ ἀλωπηκία nominatur, sub qualibet figurâ dilatur. Fit & in capillo, & in barba. Id vero, à serpentis similitudine ὀφιοεισ appellatur, incipit ab occipitio; duorum digitorum latitudinem non excedit: ad aures duobus capitibus serpit; quibusdam etiam ad frontem, donec se duo capita in priorem partem committant. Illud vitium in qualibet ætate est: hoc ferè in infantibus. Illud vix unquam sine curatione, hoc per se sæpe finitur. B. *Hair-uitvalling / hareloosheid.* G. *Auffallen des Haars.* Gall. *la chute des cheveux de la tête & du poil de la barbe.* A. The falling off ones haire.

AREA, est inter musculos, glandulas &c. quædam intercapedo seu spatium, à circumjacentibus partibus relictum. B. *Tusschen-ruimte.* G. *Zwischen-Weite.* Gall. *Espace.* A. An empty space.

AREGON, est Unguentum resolutivum, relaxans & attenuans, ab ἀρῆζο auxilior, opem fero.

ARENA, in corpore humano, res est toto genere aliena ab arena terrestri, nam illa est ex plurimo sale volatili, pauco oleo & terra, genita; ex qua sæpe calculi concrefcunt. Gr. ἄμμο & ἄμμω. B. *Grabeelste Zandigheid.* Lat. *Sabulum* dicitur. G. *Sand / Gries.* Gall. *Sable, Grève, Sablon, Gravier.* A. Sand, Gravell.

AREÆ

ARENARIA, est Coronopi species, sic dicta, quod arenosa loca amet.

ARENATIO, est species Balnei sicci, cum æger pedibus arenæ calidæ insidet: ut in Hydrope fit. B. *Zandbad*. G. *Sand-Bad*. Grll. *Bain de Sable*. A. A Sandbath.

AREOLA PAPILLARIS, vocatur circulus papillam ambiens. B. *De Manschypf*. G. *Der Wârklein-Kreis an der Brust*. Gall. *l'Areole*. A. The Circle that cirrounds the nipple.

ARISTA BOVIS, vide *Anonis*.

ARGEMON, est ulcusculum oculi album in iridis circulo, comprehendens partem albi & nigri. ex ἀργεῖς albus, & ἔχω habeo.

ARGEMONE Mexicana, sive papaver spinosum C. B. est planta officinalis, quæ habet caulem rotundum, ramosum, spinas exiguas, & quæ medullam albam in se continet; folia ex radice primo erumpentia, oblonga, & angusta sunt, sed quæ caulibus adhærent, sunt longa, laciniata, non villosa, sed mollia, in spinas abeuntia; flores in summitate ramorum crescentes, coloris flavi, rosacei, quinquefidi, odoris Chelidonii majoris; post florem succedit fructus, oblongus, spinosus, includens semina subrotunda, nigra; radix exigua est, satis longa, fibrosa; hæc planta crescit in hortis: dicitur à vi, qua pollet: sanat enim ἀργεῖς seu oculorum ulcuscula & nubeculas, quæ oculi albo adveniunt; ideoque ab ἀργεῖς albus, vulgo *Argentina*, & *Potentilla*, ob potentes vires in sistendo sanguine. Vide *Anserina*.

ARGENTINA, idem quod *Argemone*.

ARGENTUM, & Gr. ἀργυρὸν ejusdem significationis, est metallum coloris candidi, sonorum, post aurum maxime ductile, in igne fixissimum, ita ut nihil fere perdat, si purissimum fuerit; simulac ignitur, funditur, aqua forti sola solvitur, specificæ gravitatis ad aquam, ut 10535. ad 100. depuratur plumbo, eique resistit, in scorias abit cum antimonio & volatile fit. B. *Zilver*. Gall. *Argent*. A. Silver.

ARGENTUM VIVUM, idem quod *Mercurius*.

ARGILLA, Gr. ἀργίλλος, ab ἀργεῖς, albus; quia plerumque illa terra alba est; accipitur quandoque latius, varii coloris species comprehendens, ut nigram, luteam, pumi-

pumiceam, purpuream, viridem, cæruleam, cineritiam.
B. *Wlep.* Gall. *Argille ou Terre glaise.*

ARGYROCOME, est Gnaphalii species, dicta ob argenteos seu albos flosculos, ex ἀργυρῶν argentum, & κόμα coma, pili.

ARGYROPÆA est ars, quæ docet modum conficiendi argentum è metallis & mineralibus perfectioribus, tam quæ in argentifodinis exercetur, quam quæ ope lapidis philosophorum.

ARIDURA, TABES est seu ATROPHIA particularis, qua corpus, vel membrum aliquod plane consumitur, fortè ab arefcere. B. *Witteringe.* G. *Verfallung / Dörrung.* Gall. *Phthiſe, Conſomption.* A. The blasting of the body by a planet.

ARILLI, Idem quod *Acini.*

ARISARUM, videtur diminutivum ab *Arum*, quia minor species est, vel ab ἀριστῶν ἰσθῶν. Vide *Arum.*

ARISTALTHÆA, est Althæa vulgaris, ab ἀριστῶν bonum, & Althæa.

ARISTOLOCHIA, est planta officinalis, quæ habet caules sarmentitios, debiles, flexiles, folia alterna, fere rotunda, mollia, saporis amari, viridescencia; flores monopetalos, anomalos, tubulatos, in inferiori parte oclusos, a parte superiore apertos, & quasi linguam habentes deorsum spectantem, post florem pistillum fit fructus membranaceus ovalis, viridis, sed post maturitatem fuscus, hic fructus est divisus in sex loculos, qui multa semina compressa, exigua, nigra, & sibi invicem incumbentia recondunt; radix est tuberosa, rotunda, satis crassa, fibrosa, extus grisea, intus flavescens, odoris ingrati, saporis valde amari; hæc planta crescit in pratis, dantur variæ species: huic nomen inditum, quod puerperis, vel potius parturientibus profit: quod ἀριστῶν ἰσθῶν sit τοῖς λοχίαις lochiis nempe expellendis. Alii deducunt ab inventore quodam Aristolochio. B. *Hol-wortel / Baar-wortel / Osterlucle.* G. *Osterluccei / Hol-Wurk.* Gall. *Aristolochie.* A. Birthwort.

ARMENIACA MALUS, Persicæ satis similis, sed truncus crassior, cortice obductus magis nigro, folia habet populi nigra, vel Pyri, dentata, acuta, saporis acidiusculi; calix est monophyllus, quinquifidus, vel & in
sex

sex segmenta profunde sectus, cavus; flos rosaceus, pentapetalus, petalis natis ex margine calicis coronante cavitate, petala aliquando sex continet, stamina triginta; ovarium in imo fundo calicis instructum tuba longa fit fructus fere globosus, carnosus, Persicæ minoris magnitudinis, ad latera paululum compressus, juxta longitudinem sulcatus, continet nucleum osseum compressum, in quo amygdalus unus plerumque reperitur, saporis aliquantulum amari, grati; fractus caro ab una parte rubescit, ab altera flavescit, est dulcis, tenera, saporis grati fortè sic à natali solo Armenia dicta. Gall. *Abricotier*.

ARISTA, Gr. Ἀρίστη, Ἀρίστην, Ἀρίστηξ, ab arceo. Estque ut acus tenuis longa, & eminent à gluma. In summa aristæ quasi apices & cornua sunt spicarum. B. *De baard der Hoorn-aare*. G. Das Haar von Korn / oder Spitzen an den ähren. Gall. *La barbe de l'epy du bled*. A. The ear of corn, the beard of the ear of corn.

ARMENUS seu **ARMENIUS LAPIS**, est lapis maculis viridis, cæruleis & subnigris relucens, sicut *Lapis Lazuli* punctis aureis, adeoque non differt inter se, nisi sola maturitate. Uterque enim in unis iisdemque ipsis reperitur. Lazuli tamen lapis ceu maturior, crebrius invenitur in fodinis aureis, Armenus in argenteis. Dicitur *Lapis Armenus* seu *Armenius*, Gr. Ἀρμένιος, quod olim ex Armenia solum ad nos translata sit; hodie tamen & in Germania effoditur, verbi gratia, in Comitatu Tyrolensi sub nomine Melochites. Præfertur colorato cæruleus. Inter purgantia recensetur ad drachmam & scrupulos quatuor. B. *Armeni-steen*. G. *Armenier-Stein / Bergblaw*. Gall. *La Pierre d'Arménie ou Armenienne*. A. Armenian-stone. Arab. *Hagar & Hagor*.

ARMERIUS FLOS, Gallis *Armoires & Armoiries*, hunc *Ruellius* Armerios flores nuncupavit. B. *Stekens / duitzendschoon / Tuilkens / Hoeypeelbloemen*. G. *Heiden-Blümlein / Blüh-Tropffe / Stein-Nagel / Carthüser-Blumen*. A. Sweet-williams.

ARMILLA MEMBRANOSA, est ligamentum circulare, tendines multiplices universæ manus circulo aliquo comprehendens in regione carpi; in varia alia facile divisibile. Duplicia constituunt; unum sinum carpi succingens, revera unicum, sed latum robustumque, simul omnes

omnes tendines flectentium musculorum continens: alterum quod est in dorso carpi, ex sex inter se connexis, & singulis annuli instar obvolutis circa extendentium tendines. B. d'Armband. G. Arm-Band. Gall. *Ligament du bras*. A. Membranous ligament incompassing the muscles of the arm.

ARMONIAICUM SAL NATIVUM, Cyrenaicum veterum à Majoribus descriptum, sub arenis Libycis concresebat: Ex notis bonitatis, quas Plinius indicavit, nostro hodierno factitio simillimum apparet. Verum nostratibus non nisi *Artificiale* cognitum est. Quod nihil aliud est, quam sal amarum factitium, compositum, volatile, coctum ex urinâ, fuligine & sale communi, vel sale gemmæ & similibus, tale & circa ignivomos montes eruâtatur variis terræ locis; vesuvi optimum censetur hodie: & non sine ratione videtur ex fuligine originem solam ubique ducere. Eligatur candidum ac purum, vel nisi satis nitidum fuerit, purificari potest. Præstantius habetur Antverpianum, & Venetianum. Dicitur *Sal Solare, Aquila Cœlestis, Alba Mercurialis Fuligo, Sal Mercurialis Philosophorum, Lapis Adir, Audix, Anacab, Alacab, Aliocab, Alocaph, Alcob, Alfol, Alfatide, Alinziadir, Alistiles, Alumonodig, Amizadir, Anozadic, Azanec, Butrum, Hisazium, Lixandram, Misatis, Mestudar, Nusiadal, Nysse, Obac, Raal, Salmiæ, Turfies*. Fortè ab ἀμμοῦ seu φάμμοῦ arena. Dicitur & *Sal mirabile & Clavis Metallorum*, quæ fluere facit. Signum ejus Chymicis est asterisimus. B. *Salarmoniaik*. G. *Salmiac*. Gall. *Sel Armoniac*. A. Salt Armoniak.

ARMORACIA, est Raphani genus: componitur à pontica voce Armon, & agria.

ARNALDIA, est nomen morbi maligni, lenti, & chronici, quondam in Anglia familiaris, in quo capillorum defluvium maxime notabatur, &c. unde species luis Gallicæ videri posset, prout in initio in his regionibus sæviit.

ARNOGLOSSUM, est *Plantago* seu *agnina lingua*, quia ejus folia linguæ aguinæ simillima sunt. Ex ἀγνος, & γλῶσσα lingua. Dicitur & *Polyneurum* à nervorum, quibus quasi costæ per longitudinem folia ejus distincta sunt, multitudine. B. *Weeg-her*. G. *Weacria* / *Weeg-*

Weegrich / Schaff-Zunge. Gall. *Plantain.* A. Ribwort plantain, jvaybread, or Lambs-tongue.

AROMA, est corpus vegetabile, gratum fortemque spirans odorem, ut Caryophylli, Cinamomum, ex ἄρμα vel ἄρμα particula intensiva, & ἄρμα oleo, ἄρμα odor. B. *Stehende Specerte.* G. *Gewürz / Specerey.* Gall. *Drogue, Epice, Epicerie.* A. Sweet smelling spicer.

AROMATOPOLA, est is, qui aromata divendit, *Aromatarius* dictus. B. *Cruidenter / Droogist.* G. *Ein Wür- = Krämer / Materialist.* Gall. *Espicier.* A. A Grocer.

ARONIA & ARIA, est *Mespilus*, an ab Arona Gallicæ fluvio.

ARQUATUS MORBUS, seu **ARCUATUS**, idem quod *læternus*.

ARS, dicta est, ex ἀρτή, virtus, quam Græci scientiam vocant.

ARSENICUM, est corpus venenatissimum, album, crystallinum, ponderosum, triturable, arte factum, dum Cobalti cum alcali fixo & Silicibus in Smaltum fusio paratur, ascendens flos dat arsenicum album crudum, quod clauso vase, igne valido, fusum, exhibet Arsenicum album venale: Si vero flos Arsenicalis cobalti funditur cum decima sulphuris communis parte, *Arsenicum Citrinum* fit, venenatum, sollicitè distinguendum ab *Auripigmento*, cum lethale sit vi indomabili: sed quoties flos idem cobalti, quintæ sulphuris parti ad ignem fusus admiscetur, nascitur illico *Arsenicum rubrum*, venenatum, quod distinguendum est ab arsenico veterum. B. *Hotte = Kruid*: quia mures gliresque hoc comesto moriuntur. G. *Ratten = Pulver / Hütten = Rauch.* Gall. *Del' Arsenic, ou poudre aux Rats.* A. Arsenick or Orpment. Rattenbread.

ARTEMISIA, Planta est, quæ habet caulem quatuor circiter pedes altum, ramosum, durum, lignosum, fractu difficilem, parum villosum, ut plurimum ad rubrum vergentem; folia in acutas lacinias divisa instar absinthii, sed latiora, superne viridia, inferne alba, odorifera, saporis dulcis parum ad acridinem vergentis; flores erecti, minimi, villosi, albidi, vel purpurefcentes, odorati; radix longa & instar digiti crassa, lignosa, saporis subdulcis & aromatici: si Plinio credimus, ab Artemisia Mausoli Carisæ Regis uxore, quæ hanc sibi adoptavit,

ptavit, nomen accepit. Antea *Parthenis* dicta, hoc est, *Virginalis*, quia virgo Dea nomen illi dederit. Sunt, qui ab Artemide (id est Diana $\tau\omicron\delta\eta\ \tau\omicron\ \tau\ \alpha\iota\sigma\alpha\ \tau\epsilon\mu\upsilon\epsilon\iota$) *Ilithya* cognominatam putant, quoniam privatim medeatur foeminarum malis. Quid impedit, nomen impositum esse, $\lambda\omicron\tau\iota\ \tau\ \delta\omicron\tau\epsilon\mu\iota\sigma$, quod est incolumis, vel integer. Hinc *Artemisia*, quod multas incolumes reddat. B. *Byboet* / *St. Jans Bozdel* / *St. Jans Kruid*. G. *Beysfuß* / *St. Johans Eurtel*. Gall. *Armoise ou herbe de Saint Jean*. A. *Mugwort*.

ARTERIA, est vas conoideum, in corpore nostro vivente, se attollens, atque vicissim se submittens, e corde magno trunco oriundum, sensim in minores ramos divisum, constans plurimis tunicis; quodque extremitatibus suis vel extra corpus, vel intra cava corporis, vel in alia vasa desinit, sanguinem e corde ducens versus extrema.

ARTERIA COELIACA, vide *Cœliaca Arteria*.

ARTERIA MAGNA, idem quod *Arteria Aorta*.

ARTERIA TRACHEA, vide *Aspera arteria*.

ARTERIA VENOSA, Veteribus sic vocata, hodiernis est vena pulmonalis, sive illud vas, per quod sanguis ex pulmonibus in sinistrum cordis ventriculum transit: duas habet valvulas mitrales, à figurâ dictas; non est una vena; sed a sinistra cordis auricula prodit; deinde primo in quatuor, postea in innumeros ramos, per pulmones distributos dividitur; sive potius formatur ab infinitis venis, ex finibus arteriæ pulmonalis ortis, quæ sanguinem ex his acceptum revehunt in quatuor magna vasa, unde in sinum venosum pulmonalem; hinc satis improprie quasi una vena consideratur, cum ex singulo pulmone duo magna vasa orientur, in sinum venosum desinentia. B. *Long-ader* / *d'Aderlijke Slag-ader*. G. *Lung-Ader*. Gall. *Artère venense, veine du poulmon*. A. *The vein of the lungs*.

ARTERIACA, Medicamenta sunt, quibus ad vocis læsionem & tracheæ vitia solemus uti, & ab arteriâ tracheâ nomen accepisse videntur. $\tau\omicron\ \tau\ \delta\omicron\tau\epsilon\mu\iota\sigma\ \tau\epsilon\sigma\chi\iota\alpha\sigma\ \phi\acute{\alpha}\rho\mu\alpha\kappa\omicron\upsilon$, Arteriæ asperæ medela.

ARTHANITA, vulgo *Cyclamen* & *Panis porcinius*, est herba quæ habet folia subrotunda, ampla, singularia in uno pedunculo, qui ex apice tuberosæ radicis oritur; Pe-

dunculi floriferi, simili ortu, ex ipso tuberis corpore, enati, finis abit in tuberculum, cui adnascuntur segmenta quinque, foliosa, magna, profunde secta, calicem formantia; flos parte inferiori tubulosus, monopetalus, supra divisus in quinque amplas, longas, ad ima usque sectas partes, quæ retroflexæ circa pedunculum se colligunt, donatur quinque staminibus testiculos gerentibus tubæ arcte appositos: Ovarium in fundo calicis sphericum, instructum tuba longa, donata apice tenui, membranaceum, habens in medio placentam sustentem multa semina, rotunda, divisum in aliquot partes, per maturitatem dehiscens; radix tuberosa, crassa, orbiculata, carnosa, externe nigra, interne albicans, ima parte fibrillas dimittens; saporis acris est, pungitivi, exurentis, ubi exsiccata, ingrati: crescit in Italia & Germania in sylvis; observatur, quod semen aquæ commissum, non ut alia semina in plantam, sed in bulbum prius crescat, unde deinde planta demum emergit: an ab ἀπρὸς panis, quia à poreis videtur amari, an ab ἀπὸς tollo, ἀπ-9^ο sublatus, quia verno & autumnali tempore se elevat. B. *Verkens-brood* / *Zeugen-brood* / *aard-brood* / *aard-appel* / *aard-noten*. G. *Schwein-Brodt* / *Erd-Wyffel* / *Seu-Brodt* / *Erd-Wurk*. Gall. *Pain de pourceau*. A. Sow-bread.

ARTERIOTOMIA, est arteriarum sectio artificialis, ad sanguinem in Cephalæa, Mania, Epilepsia, oculorum, auriumque dolore & inflammatione evacuantum. *Sectio* illa fit in fronte, temporibus vel pone aures: *Modus* incidendi hic est, post ligaturas nempe brachiis aut collo injectas, arteria inciditur ut vena, facta deinde sanguinis evacuatione, emplastrum potenter astringens cum lamina plumbea vulnere applicatur, & fasciis commodis firmatur. *Curatio* septem vel novem dierum spatium absolvitur. ex ἀρτηρία arteria, & τέμνω seco. B. *Genflag-aders snijding* / *of opening*. G. *Öffnung des puls-Aders*. Gall. *Arteriotomie*, *Section d'Artère*. A. Arteriotomie, opening of an arterie.

ARITHMETICA, idem quod *Arthritica*.

ARTHETICA, seu **ARTHERETICA**, est herba Chamæpytis, vel Primula veris. Sic dicta quod articulos juvet, ab ἀρθρον membrum.

ARTHRITICA, vide *Arthritis*.

ARTHRITIS sive MORBUS ARTICULARIS, circa duos, tres, pluresve articulos sive ossium internodia, suas tragœdias exercet. Estque dolor circa articulos, tensivus, dilacerans, coarctans, vere & autumnno maxime revertens, ortus ab obstructione in vasis minimis circa has partes, unde nervi, tendines, ligamenta, periostea corrugantur, & miserrime cruciantur, unde tumor, rubedo, tophi, aliaque symptomata concomitantia. Estque quadruplex; *Chiragra* in manibus; *Ischias* in aut circa os Ilium: *Gonagra* in genibus; & *Podagra* in pedibus: habet & alia varia nomina pro parte affecta, ut *dentagra*, *omogra*, &c. Vox *Arthritis* derivatur ab ἀρθρον articulus. Unde *Arthritica Medicamenta*, quæ Arthriticis doloribus subveniunt. B. Het stercijn / den artijk / de pootjes / voet-eubel / leden-zugt / leden krankheid / jigt / gigt. G. Zipperlein / Zipperlin / Schiß / Sicht / Gliederwehe. Gall. *La Goute*. A. The Gout. Barb. *Gutta*.

ARTHRITIS PLANETICA, Idem quod *Arthritis vaga*, à πλανάω vagor.

ARTHRITIS VAGA, est morbus articularis, quo dolor vehemens cum tumore & rigore nunc in uno membro est, nunc in altero: *Vaga* dicitur *Arthritis*, ex eo quod constanter uno loco non contineatur ut *Arthritis*, sed nunc in hac nunc in illa parte sentiatur. B. *Bliegende jigt / ongedurige Gigt*. G. *Fliegende Sicht*. Ab aurigando & quidem, die lauffende / à motu & velocitate, ideoque dicitur, die fahrende / vel potius lauffende Schmerzen. Idem die springende Sicht / die reiffende Sicht / die Scharbockische reiffende Sicht / die lauffende Sicht / das Scharbockische Zipperlein / die Scharbockische Glieder-Krankheit / die Radde / die Gute-Hölden / die Nacht-Griffe / die Alp-Flecke. Gall. *Goute volante*. A. Wandering gout.

ARTHRODIA, est ossium articulatio, cum nempe cavitas excipiens est in superficie, & capitulum quod excipitur, depressum est: Uti articulatur scapula cum humero: ab ἀρθρον articulus & δισσομαι recipio. B. *Gen t'samenwzigting der beenderen*. G. *Zusammenfügung der Beinen*. Gall. *Articulation*. A. *Coarticulation*.

ARTHRON, Græcis etiam μέλη, est articulus, seu ossium connexio, motibus obeundis, accommodata. B.

Gen lid / gewigt. *Articuli* etiam dicuntur digitorum internodia, *συνπλιδες* Galeno, *φάλαγγες* Aristoph. B. **De litten / leden / ledematen.** G. Glieder / Gliedmassen. Gall. *membres*. A. A Member, Limm.

ARTHROSIS, idem quod *Articulatio*.

ARTICOCA & ARTICOCALUS, est *Cinara*, ex ἀγ-
πῶ fortè perfectum & κόκκαλον nucleus pineæ nucis: quod cinaræ fructus pineo fructui similis sit. B. **Artichokken / Pijn-distel.** G. Stobil-Dorn / à Strobulo. Gall. *Artichauts*. A. Artichock. Dicitur etiam *Strobulus*, *Cinara*, *Articoca*, *Cocalus*, & *Scolymus*.

ARTICULARIS MOREUS, vide *Arthritis*.

ARTICULATIO, est conjunctio ossium cum invicem, ad motum peragendum: Estque duplex *Diarthrosis* five *Articulatio laxior*: & *Synarthrosis* five *Articulatio strictior*. Gr. ἀρθρωσις. B. **Wigting / geleding.** G. Gliederung der Beinen. Gall. *Articulation*. A. Articulation or Jointing.

ARTICULI, sunt plantarum partes, quæ in nodos quosdam intumescunt, à quibus persæpe ramuli prodeunt. B. **Knopen / leden.** G. Gliedren / Knöpfe an den Pflanzen. Gall. *Nœus*, *Boutons*. A. Knuckles or joints.

ARTICULUS, vide *Arthron*.

ARTOMELI, est captalasmatis species, quod ex pane & melle paratur, ex ἀρτοῦ panis, & μέλι mel. B. **Gen gehonigde Brood-pap.** G. Eine Papp von Hönig und Brodt. Gall. *Cataplasme composé de miel & de pain*, A. Cataplasme made of honey an bread.

ARTOPTICIUS PANIS, hoc est tostus, ex ἀρτοῦ, panis, & ὀπτίω, id est torreo.

ARTUS, sunt membra, ventribus adnata & articulis distincta. Vide *Arthron*.

ARUM, Character hujus plantæ idem fere, qui *Colocasia*; habet vero arum folia oblonga, ampla, triangularia, aurita & sagittata, splendentia, adnata pedunculo affixo in postremo foliorum; flos anomalus est monopetalus, auris asininæ instar, in mediò eminet pistillum, quod obscœnam figuram repræsentat; radix rotunda, tota alba, nucis avellanæ magnitudinis, saporis acris, adeo caustica est, ut masticata fauces magis, quam piper adurat, sitimque vix delebilem excitet. De Ari Etymo hæc

Lobelius, quin si è græco non sit ἀρον ἴσον, quasi sacrum, ut in iride factum, plebecula quæ *Barbam Aaronis* vocitatur, videtur agnoscere, ex palæstino vernaculo, & ornamento Aaronis pontificis. G. Papen pint / id est, *penem sacerdotis*, vocant, quod pistillum promit exacti ferè genitalis effigie. B. Halsß-boet / *Deutsche Gember* / idque ob acrimoniam. G. Pfaffen-Pint / *Teutscher Ingver*. Gall. *Pied de Veau, vis de Prêtre*. A. Cuckow pintle, Wake-Robbin.

ARUNDO, seu HARUNDO, Genus plantarum est quod tantum a gramine differt ratione caulis & foliorum; habet caulem altum, nodosum, & excavatum; folia longa, satis lata, rigida, aliquantulum aspera; flores exiguos, molles, in initio coloris purpurei, postea cineritii; semina papposa; radices multas, longas, nodosas, serpentes: hæc planta crescit in paludibus, dantur variæ arundinis species; fortè denominatur, quod ad undas, seu aquas fluctuantes, crescat. B. Riet / *DeRiet*. G. Rohr / *Schilff-Rohr*. Gall. *Canne, Roseau*. A. A Reed, Cane & Bulinsch. Gr. Κάλαμος.

ARYTANOIDES, seu GUTTALES, & GUTTURIIFORMES, sunt cartilagines duæ, quæ laryngis caput, una cum aliis cartilaginibus constituunt. Sumitur quoque pro musculis quibusdam laryngis, ab ἀρύω haurio, ἀνοίγω aperio, quia inspirando aperiuntur, & εἶδος forma. B. Spleet-makende kraaken-beenen / *tuilge / oft tregters wijsige kraakebeenen vel Spleren*. G. Das Stießfaß gleiche Knorpel / *vel Mauß*. Gall. *Cartilages Aritenoides*. A. The Ewer-like cartilage.

ARYTHMUS, seu CACORYTHMUS, est pulsus ad sensum abolitus, & sine modulo, ex α priv. & ῥυθμός modulus: proprie notat pulsus qui nullum rythmum, ordinem aut proportionem observat, non vero plane abolitum pulsus, cui opponitur eurythmus, rhythmum certum observans: Arythmi species observantur tres a Galeno: Pararythmus, quando vicinæ ætatis rhythmum observat: Heterorhythmus, qui plane alterius ætatis ordinem servat: Ecrhythmus, qui nullius ætatis rhythmum servat. B. Een Pols zonder order / *ongeregelde Pols*. G. Ein sehr schwacher Puls. Gall. *Le pouls irregulier*. A. A pulse lost to sense. Vide *Cacorythmus*.

As five *Assis*, ut ex *Varrone* & *Plinio* colligere est, ab ære dicta. *Balbus* ad *Celsum* de asse ejusque partibus, quicquid unum est, & quod ex integrorum divisione remanet, *Assem* ratiorem vocare scribit. Apud nos idem denotat ac pondo, seu unciarum duodecim libra. Quidam pro duabus drachmis sumunt.

ASA DULCIS, idem quod *Benzoin*.

ASA FOETIDA, est gummi, ex cujus plantæ radice *Assa* five *Afa* exprimitur. Magna quantitate crescit in imperio Persico, inter *Laram* & *Gamaron* civitates. Estque duorum generum, prima sarmentosa est, fermè ut salix aquatica, ex cujus foliis & stolonibus incis *Assa Foetida* exprimitur, quæ, ut reliqui succi, sole indurata in consistentiam evadit, qualis est *Sagapeni*. Secunda species longè fœcundior est, estque succus expressus ex radicibus hujus plantæ, quæ crassissimos raphanos referunt, folia autem *Tithymalli* foliis similia; Cujus radicis exsiccatæ odor totas ædes implet; putant quoque esse succum sive lachrymam *Laferis* sive *Sylphii* in *Media*, *Lybia* ac *Syria* crescentis. Gravem naribus spirat odorem, quem vulgus nominat fœtidum, instar allii: ut hujus exacta cognitio habeatur, afferenda sunt, quæ de hac habet doctissimus *Kæmpfferus*: *Hingisch* *asam* fundens est planta umbellifera *Levistico* affinis, foliis instar *Pœoniæ* ramosis, caule pleno maximo, semine foliaceo, nudo, solitario, *Brançæ* *urfinæ* vel *pastinacæ* simili, radice *asam* fœtidam fundente: Patria ejus sola est *Persica*, non *Media*, *Lybia*, *Syria*, aut *Cyrenaica* regio, unde ex hoc capite facta succi apud authores distinctio est inanis. Illa planta potissimum, quæ circa *Heraatum* campestre desertum occupat, & quæ crescit in montibus vicinis, territorio & oppido *Disguum*, succi ferax existit. *Afa* fœtida nulla ex caulibus vel sponte fluit, vel arte exprimitur, sed ex radice manat fauciatæ: Hæc autem radix miræ est longævitas, magna, ponderosa, nuda, exteriori vultu nigra in solo limoso lævis, in sabuloso scabra ac quadantenus rugosa, ut plurimum *pastinacæ* instar simplex, sæpe paulo a capite duabus vel pluribus divaricationibus brachiata, aliis perpendiculariter demissis, aliis incondite & in obliquum exentis prout ab objectis flectuntur. Radix hæc quadrien-

num

nio minor parum lactescit, & nunquam secatur, quo autem vetustior & major est, eo majorem impertitur lacrymæ copiam. Exemta tellure, si vel postridie secatur, lacte tamen stillabit, adeo nimirum succo diffluit, a quo insolens pondus obtinet. Succus ex utriculis suis recens emanans candidissimus, liquidus & pinguis est, flori lactis dulcis exacte simillimus, adeoque omnis exfors lentoris, ad aëris vero solisve contactum, colorem subfuscum induit, & coalescens lentorem quoque. Fætor, virtutis index, quo major est, eo meliorem aſam testatur. At ille in recenti lacryma vehementissimus est, cum eo quem concreta & antiquior redolet, qualem Europa recipit, nullatenus comparandus. Affirmare aſim, inquit Autor, unam drachmam recens effusam majorem spargere fætores, quam centum libras vetustioris, quem siccum venundant aromatarii nostrates, succi. De virtute medica hujus plantæ, dicit, Persicos Medicos ob delicatum nationis genium ab usu ejus fere abstinere, rusticis saltem in colicis torminibus & hydrope præsertim tympanitide curanda usus innotuit. Vulnere ex imposito recenti succo coalescere dicuntur ad miraculum &c. dicitur & Laser, stercus Diaboli. B *Duyvels-dyest*. G. *Teuffels-Dreest*. Gall. *Aſſu Fetida*. A. *Aſſa fetida*, vel pevellodung. Gr. ὄπιδς Μνδινός, Συρακός, olim, Κυβεινάς. *Laser Medicum* quibusdam, seu *Fetidum*. Arab. *Alit*. Indis *Hin*.

ASAPHATUM, est *Impetigo*. Vide *Saphatum*.

ASAPHIA, est vocis obscuritas, ex laxa aut mala organorum constitutione aut contemperatione, ex α priv. & ασφής manifestus.

ASARUM, est planta officinalis, satis humilis, quæ habet folia instar hederæ, sed minora, magis orbicularia cum deliquio ab una parte, polita, tenera, coloris viridis splendentis, auris humanæ figuram referentia, caulibus satis longis adhærentia; finis pedunculi porrigitur in ovarium, cujus superior pars excurrit in calicem trifidum profunde sectum, ex centro apicis ovarii erigitur tuba crassa, cylindrica, desinens in sex recurvos bisectos apices; Ex ambitu imæ tubæ accreta circumponuntur eleganti ordine stamina duodecim, instructa testiculis, fecundantibus tubam dictam, paten-

tem usque in cava ovarii, quod hexagonum dividitur in sex loculos distinctos, in quibus gigarti hærent; flos quinque staminibus donatus, purpureus; radix perennis, fibrosa, parva, repens, angulosa, nodosa, incurvata, filamentosa, ex fusco rubescens, odoris fortis & grati, saporis acris nauseosi, & aliquantulum amari cum aliqua adstrictione; crescit in montibus, ut & in hortis: vi vomitiva donatur hæc planta, sic dictum volunt, quod in ornatum non veniat, quoniam in coronas & ferta non addatur; ex *α* priv. *καίπερ* mundare, ornare, vertere: dicitur & Nardus sylvestris quia radice odor ad Nardum accedit. B. *Hassel-wortel* / quia circa corylos succrescit, vel quasi dices *Asarwortel*. G. *Hasel-Burg* / *Hasel-Minich* / *Hasel-Papel*. Gall. *Cabaret*, *Oreille d'Homme*, *Nard sauvage*, *Oreillette*, *Rondelle*, *Girard Rouffin*. A. *Asarabacca*.

ASCARIS, seu *Ascarides*, sunt exigui rotundi vermes, qui in intestino recto plerumque hospitantur in suis nidulis, cui titillationem & molestiam inferunt, ab *ἀσκήω* moveo, exerceo, quia suo motu molestant. B. *Mars mapen* / *aars-wormtjes*. G. *Arß-Bürmlein*. Gall. *Ascarides*, *petits vers*. A. *Ascarides*, little Worms.

ASCIA, ad vinculi & deligationis species refertur, quæ parum à recto declinat, in obliquum tamen nondum vergit insigniter.

ASCITICUS, qui Hydrope ascite laborat.

ASCITES, est hydrops, sive collectio lymphæ effusæ in duplicaturâ peritonæi, in cavo abdominis inter peritonæum & viscera abdominis; vel in dilatatis glandularum abdominalium cavernis hærentis; unde oritur abdominis tumor; & Lympha hæc fluctuat ad diversam corporis inclinationem, quo distinguitur ab *Anasarca*, ab *ἀσξός* uter, quia utris in modum venter distenditur. B. *De waterzugt* / *'t water* / *bulk-water*. G. *Die Wasser-Sucht*. Gall. *Ascite*, *Hydropesie Ascite*. A. A species of drop sic called.

ASCLEPIAS, est *Hirundinaria* seu *Vincetoxicum*, habet caules rotundos, flexiles, sæpe parte superiori plantas vicinas ambientes, folia conjugata, bina, caulium nodis adversa, oblonga, polita, ampla, acuta; flores monopetalos, ad superiora divisos, ita, ut frænulum pentapetalum referant, coloris albi, odoris grati; post florem
suc-

succedit fructus, duabus filiquis membranaceis constans, oblongus, acutus, per maturitatem dehiscens juxta longitudinem, continens semina plura, papposa, lanugine cristata, & multiplici serie imbricatim sibi invicem incumbentia, coloris rubicundi vel rufi: radix tenuis, fibrosa, albicans, odoris graviusculi, penetrantis, saporis acris, amaricantis aliquantulum nauseosi; dat succum lacteo viridescentem; hæc planta crescit in montibus & sylvis. Famigeratissimum antidotum. Ab Æsculapio antiquo Medicinæ Authore nominata est. B. *Swaluwe-wortel*. G. *Schwalben-Wurk*. Gall. *l'Asclepias, vinq poison, dompte venin*. A. *Swallow wort*.

A S C Y R U M, est Hyperici species, & hoc perfectissime refert, sed vasculum seminale quinque loculare habet; significat durum fœnum, unde G. & B. *Harthew/Herts-hop*: Gr. à contrario huic nomen imposuisse videntur, *σύνε* enim illis asperitatem significat quasi planta non aspera sive glabra, quia vi emolliendi pollet. G. etiam *Harth-Hawe / Waldt-Hopff*. Gall. *Asciron*. A. *St. Peters wort*.

A S E F, Idem quod *Hydroa*.

A S E L L U S P I S C I S, dictus à colore asini.

A S E M A, est crisis (ut dicitur) seu morbi præter speciem mutatio, sine signis indicantibus eveniens. Ex *α* priv. & *σημειον* seu *σημειον* signum, à *σημειosis* signo.

A S I T I A, sive **A N O R E X I A** & **A P O S I T I A**, est alimentorum abhorrens fastidium, ex *α* priv. & *σῖτ* alimentum, frumentum. B. *En walg van eten / onlust tot eten*. G. *Der Eckel zum Essen*. Gall. *Degout*. A. *A Loathing, or nauseousness*.

A S O D E S, vide *Affodes*.

A S P A L A T H U M L I G N U M, hujus plantæ est florum magna suavitas, suntque multi & parvi: Ipsa planta frutex est densis ramis, spinis albis, duris, horridis, cortice caudicis albo, ad trium cubitorum & majorem altitudinem in altum assurgens. Verum Medici qui ante nos fuerunt, Aspalathum nescientes, *Citrinum* substituerunt *Santalum*, vel *Meum*, & si ignorantibus concedere fas sit, non ineptum, dictum *παρὰ τὸ μὴ ῥαδίως ὑπὸ τῆ ἀληγῆ-των ἀποπύου ἢ τοι ἀφαιρείου*, quod non facile evelli sive eximi queat è corpore eorum, qui in eam impegerunt,

est enim frutex multis spinis horrens. *Plautus* ait Tyrannos Aspalathi spinis apud inferos laniari. *Theocritus Schol.* esse spinæ genus ait venenatæ. ἀσπανάω enim est avello, abstraho. Gall. *Aspalat.*

ASPARAGUS & ASPARAGOS, est planta, quæ habet caules crassos, rotundos, firmos, rectos, folia non habentes, in initio virides, deinde albos, edules: folia, ubi crescit, habet tenuissima proxima fœniculi foliis; flores rosaceos, hexapetalos, nudos, sex staminibus præditos, campanulam oblongam referentes; ovarium natum ex placentula hærente in pedunculi apice intra florem, fit bacca rotunda, mollis, rubra, includens semina dura, orbicularia, corneæ duritiei, saporis subacris, subdulcis, odoris nullius: radix numerosa, longa, parva, spongiosa, rotunda, ex uno capite inæquali in plures fibras sese diffundens, externe coloris grisei, interne albi, saporis subdulcis subacris, odoris nullius, urinas valde inficiens. Ἀσπάραγος Græcis est, quod primum in lucem prodit oleris germen, priusquam in folia explicetur, sive recentissimus turio, qui edendus est, ut lactucæ, lupuli, betæ, omnia etiam gærmina & recentes cauliculi ἄσπαραγος Asparagi dicuntur, non improbable videtur nomen ipsi esse datum πρὸς τὸ ἀσπάζεσθαι καὶ παρῆσθαι, quod contrectantes ac salutantes manus findat, spinisque suis lædat. Extrita priori litera *Sparagus* vocatur. B. *Asperges* / *Spargies* / *Moral-kruid*. G. *Spargen*. Gall. *Asperges*. A. *Sperage*, or *Sparages*, corrupter *Sparrow-grass*.

ASPERA ARTERIA, seu **TRACHEA**, est fistula oblonga ex cartilaginibus variis & membranis constans, quæ à gutture, sive faucium orificio incipiens, gulæque antèrius incumbens, inque pulmones descendens, per totas eorum compagines ramificatione multiplici dispergitur. Superior pars *Larynx*, inferior vero *Bronchus* appellatur: quibus & tertia sive infima à *Malpighio Vesicularis* dicta additur; inservit aërem transmittendo per os vel nares acceptum, voci & respirationi. B. *De Louge-ppp* / *de gorgel-ppp* / *lugt-ader*. G. *Die Lufft-Röhr*. Gall. *l'Aspre ou Trachée artère*. A. *The Windpipe*.

ASPERELLA, idem quod *Asprella*.

ASPERGULA, vel **ASPERULA**, est species *Aparine*, & folia fere eadem habens, sed parum latiora, &

minus aspera, parum villosa, ex caule stellatim numero sex vel septem prodeuntia; flores in summitate caulis crescunt, in quatuor partes incisi, coloris albi, huic succedit fructus, qui continet parva duo semina, agglutinata, quæ sunt fere rotunda, in medio excavata: radix parva, fibrosa, in terra repens; habet hæc planta odorem valde gratum; hinc dicitur culcitra virginis; Asperula dicta, quod ob asperitatem prætereuntium vestibus adhæreat. B. *Stenenkruid* vel *Lieven Druuwe Bedstroo*.

ASPHALATUS, vide *Rhodinum*.

ASPHALTOS, ASPHALTIUM, & ASPHALTUM, est bitumen, sebum, aut resina Macrocosmi, picis instar durum &c. supernatare primum aquis conspicitur, seu lacubus, hinc ad littora propulsus solis ardore, ignis vi, vel & temporis mora excoctum concrevit, densatur, tenacissimumque redditur & splendens, fusile iterum est ad ignem, miscibile ad pinguitudinem olei affusi, & inflammabile. Præfertur reliquis *Judaicum bitumen*, quod Mortui maris (*Ασφαλίνες* propterea dicti,) genitura. Præstat ut purpuræ modo splendeat (sc. in nigrore) sitque ponderosum, & validum odorem vibret; nigrum autem & sordidum vitiosum est. *περὶ τὸ σφάλμας*, quamvis ab Asphaltitide lacu (mortuum mare vocant) ubi plurimum colligitur, derivari possit. Illud quoque nomen imponitur Trifolio odorato seu bituminoso, eo quod illud bitumen seu Asphaltum oleat. B. *Joden-lym*. G. *Erd-Sarg* / *Erd-Schwebel* / *Jüden-Pech*. Gall. *Bitume Judaique*. A. *Jews pitch*.

ASPHARAGOS, idem quod *Asparagus*: sed loco Atticè scribitur cum φ.

ASPHELDAMNOS & SPHELDAMNOS, est Acer montanus, fortè à *σφελδών* funda. Ex Acere fiunt Arcus, & quia una vox sæpe pro altera sumitur, Arcus fortasse pro funda sumptus.

ASPHODELUS, est planta officinalis, quæ habet caulem rotundum, politum, fortem, ramosum, folia porri, sed longiora, & angustiora; florem in basin usque fere divisum, nudum, stellatum, ovarium complectens instar calicis, ovarii apex emittit sex stamina, & tubam longam ex centro, fit deinde fructus obrotundus, carnosus, triangularis, in tria loculamenta, in quibus se-
mina

mina triquetra reconduntur, divisus: radix multis tuberibus ab uno corpore pendulis, constat: saporis est amari & penetrantis: diuresi præcipue pollet, dictam volunt, quasi σπόδιον ἀφ' τῶν τ' καιομένων νεκρῶν σποδῶν, à *mortuorum combustorum cinere*, Etenim in tumulis Veteres Asphodelum ferebant ne deesset cibus mortuis, uti Porphyrius in quodam Epigrammate scriptum reliquit, ubi tumulum his verbis introducit, Νῶτα μὲν μάλα χλωπὴ καὶ ἀσφῶδελον πολύριζον, κέλπω δὲ τ' δῆνα ἔχω. *Foris quidem Malvam, Asphodelumque habeo, intus vero mortuum claudio.* B. & G. *Asfodill.* Gall. *Asphodèle.* A. *Asphodie.*

ASPHYXIA, est pulsus sensibilibiter deficiens sive potius pulsus privatio, sive defectio, cum non percipitur nostro tactui motus, atque hoc in omni parte, ita ut quo ad nostros sensus, nulla usquam arteria moveri videtur. Sumitur etiam pro *Lipobymia* & *Syncope*, sed in summo gradu, ubi omnia signa vitæ deleta quoad sensum, mortis imaginem simulant, ex α priv. σφύζω salio, pulso. B. *Een ongevoelige pols / een pols die allenkenskens vermindert.* G. *Ein tödtliche ohmacht / Wen der puls auff höret.* Gall. *Le pouls manquant.* A. *A pulse that is sensibly decayed.*

ASPIS, Serpentis summè venenati genus est: dicitur ab α privativo. & σπίζω, sibilō, quia non sibilat.

ASPIDION, est clypeus parvus, ασπίς enim est clypeus, sic vocatur *Alysson Dioscoridis*, quia siliquas habet rotundas & parvas instar clypei parvi.

ASPLENIUM, est Scolopendrium, est planta, quæ habet folia Polypodii, sed minora, satis rotunda, versus latus incisa, lanuginosa, pulverem squamosum habentia, in quibus microscopii ope apparent capsulæ membranosa sibi invicem incumbentes, singulæ instructæ funiculo rotundo, qui constrictione sua hunc fructum in duas partes aperiens, semina quædam minima fundit; radix est fibrosa: crescit hæc planta in locis saxosis ut in muris, præsertim in locis calidis: ita dicitur, veluti *ad splenem*, vel ut alii malunt, quod minuat lienem tumidum & obstructum, vocatur quoque *Ceterach officinarum*. B. *Miltkruid / steenbaren.* Gall. *ceterac ou vraye scolopendre.* A. *Spleenwort or miltwast, vide Splenion.*

ASPRELLA, est Equisetum majus, sic ob asperitatem dicta; eâ enim cistæ & scrinia poliuntur. B. *Dolijst-beezen.* A. *ASSA*

ASSA FOETIDA & DULCIS, vide *Asa*.

ASSA DULCIS, idem quod *Benzoin*.

ASSARIUS, est Veterum pondus, continens drachmas duas.

ASSATIO, ab ASSARE, est quædam coctio sicca per ignem, ut est rhabarbari tostio, scillæ in fornace coctio. B. *Brading*. G. *Bratung roftung*. Gall. *Assation, torrefaction*. A. A Roasting or Brying.

ASSIMILATIO, est nutrimentorum assumptorum concoctio, attenuatio, cum liquoribus animalibus subactio in formam nutriendo corpori aptam.

ASSODES, est febris continua, in qua exteriora moderatè calida sunt, intus vero ardor adest, sitis infatigabilis, perpetua corporis jaectatio, vigiliæ, delirium, &c. ab ἀσπίομαι sicco, exaresco, & ἄσθμα forma. B. *Een walgkoozts / een heet-koude-koozts*. G. *Ein Kalte Fieber*. Gall. *espece de Fievre froide*. A. A Loathing feaver.

ASTAPHIS, Atticis, vel STAPHIS, est uva solem passa, Σταφύλη enim est uva.

ASTER, est planta, quæ habet caules rectos, tenues, rotundos, duros, parum villosos, coloris rubri; foliâ oblonga, villosa, aspera, saporis parum amari & aromatici, ex summitate caulium oriuntur ramusculi, ex quibus flores radiatim dispositi nascuntur, pulchri, visui grati, instar Bellidis dispositi, coloris cærulei, violacei, purpurei, aliquando albi; flori succedunt semina oblonga, cristata; radix est tenuis, fibrosa, acris, amara, aromatica parum: Gr. ἀστὴρ stella, quia flores ejus stellæ in modum explicantur, vel ut alii scribunt, quoniam ejus capitula, in quibus flores chamæmeli instar emicant, per ambitum divisa foliolis stellæ modo radiata spectantur. *Attici* nomen ei tributum, quod in Atheniensi agro frequentior vel melior, quam alibi proveniat, dicitur & *Asterion*, & *Asteriscus*: Βεβάνιον seu inguinalis, quia inguinum præsentaneum est remedium. B. *Sterre-kruid*. G. *Meyer-kraut / Buch-kraut / Scarten-kraut / & Stern-kraut*. Gall. *Espargoute, Estoillée*. A. *Star-wort*.

ASTERION, & ASTERICUS, vide *Aster*.

ASTHMA, est respiratio difficilis, parva, & crebra cum stertore & sibilo. Atque hæc duo phænomena ab Asthmate abesse nequeunt, tussis tamen primo sicca, paulo

paulo post humida raro non adest, si unquam absit: Præterea Anxietate laborant, & incedere, sæpe etiam stare, nunquam absque incommodo in lecto decumbere, præfertim molli, nequeunt, sed à loci angustia valde etiam læduntur, unde fenestras apertas volunt & libero aëre frui. Nonnullis adest Cachexia, vel Febris, Pleuritis, Hæmoptoc, ventris Distensiones, Colica, Calculus, Palpitatio cordis, Animi deliquium &c. Aliquando periodicum est, & sæpe ingruit suppressa evacuatione, qua durante non aderat, & hoc difficilius est, quo minus tussi phlegmata ejiciantur, ab ἀσθμῶς anhelio. B. *Mantbozstig / dampige bozst / kort-ademing / kort-bozstig / de king.* G. *Engbürstigkeit / Schwer athem.* Gall. *Asthme, Courte haleine, pouffif.* A. Shortness of breath.

ASTHMATICUS, est is qui *Asthmate* laborat. Vide quid sit *Asthma*. B. *Die engbozstig is.* G. *Engbürstig.* Gall. *Asthmatique, pulmonique.* A. One that is shortwinded.

ASTRAGALOIDES, folia habet pinnata, in impar definentia; siliquam univalvem cymbæ instar, semina reniformia: sic dicitur, quia Astragalo similis est, ex Ἀστράγαλος talus, & εἶδος forma.

ASTRAGALUS, est Herba leguminosa: habet caules exiguos, simplices, excavatos, rubicundos; folia multa parva, brevia, acuta, villosa, pinnata, aliquantulum amara, bina quasi conjugata, ad costam in folium impar definentem; flores leguminosos, in summitate nascentes, purpureos, aut aliquando albos, sibi invicem conjunctos; post florem sequitur siliqua oblonga, rotunda, parva, rubicunda, foeta feminibus reniformibus; radix est longa, dura, lignosa, digiti crassitiei corticem crassam, & fuscum habens, intus alba est, saporis dulcis; hæc planta in superiori parte se in plura capitula dividit, tres vel quatuor digitos longa, quæ, nisi intimius examinarentur, viderentur aliarum plantarum radices; crescit circa vias, & dividitur in siliquas longiores & bulbatas, vel in inflatas. nomen accepit à feminis formâ Ἀστράγαλοειδῆ, talum referente. Alii dictam hanc plantam volunt, quod radicem teretem in superna, infernaque parte planam ac compressam habeat. Vel Astragali nomen inditum ab adnatis appendicibus solidis, duris,

duris, seu cornua implicitis, ad similitudinem flagelli.
Gall. *Astragale*.

ASTRAGALUS, sive OS BALISTÆ, est primum os, tarsum una cum aliis 7 officulis in pede constituens, quodque basis instar ossibus tibiæ subjicitur, sex habens latera, quibus mediantibus connectitur ossibus vicinis, ab ἀστραγάλισος talis ludo, unde ἀστράια talus à Græci nominis ἀστράγαλος terminatione ultima, γάλας recisa, talum ab ore Romano formatum existimo, quum inter se Γ & Τ sæpius sint permutata pari valore & pronuntiationis sono, alii ab α priv. & στρέφω verto deducunt. B. De enkleu / de enklauw / de koot. G. Der Knod oder Knoch / Item, das ferffenbein / die knoeket des Schenckels. Gall. *Talon, Astragale*. A. The Huckle bone, the ankle.

ASTRANTIA, Folia habet quinquifida, digitata instar faniculæ; florem rosaceum, umbellatum, plurimis scilicet petalis constantem, apice plerumque reflexo, in orbem positis & calici infidentibus, is autem abit in fructum ex duabus siliquis compositum, membranaceis, oblongis, plicatis, contortis, striatis, quarum singula continet semen oblongum, & angustum; radix est fibrosa, nigra, uni capiti adhærens; crescit in sylvis: dicitur & *Magistrantia* sunt corruptæ voces; dicitur & *Asterition*, unde *Osterutinum* seu *Ostrutium* sive *Imperatoria* nigra, Helleborus niger faniculæ folio, fanicula fœmina.

ASTRICTA ALVUS, vide *Alvus Astrieta* & *Coprostasia*.

ASTRICTORIA, vide *Astringentia*.

ASTRINGENTIA, seu ADSTRICTORIA, sunt quæ particularum suarum crassitie & figuratione prædita, corporis partes inter se cogunt & constringunt, qualem habent ex. gr. cunei, lamellæ complicatæ & dissilientes, nec non fides ex contortis intestinis factæ. Gr. Στυπτικὰ. B. t' Samentrekkende middelen. G. Zusammenziehende arhney. Gall. *Remedes adstringens, Styptiques*. A. The binding, Astringent Medecines.

ASTRION, est Herba dicta *Stellaria* & *Stella*, seu *Cornu cervi*, quia ejus plantæ folia in modum stellæ humi decumbunt. ἀστὴρ enim est stella.

ASTROLOGIA, est doctrina de astris, eorumque influentiis, viribusque in corpus non tantum humanum, sed

sed in quævis terrestria, quæ veteres astronomi Ægypti miræ efficaciam finxerunt, a quibus ad medicinam postea ineptissime horum cognitio translata est, dum ex influentiis astrorum, causas morborum, sanitatis, medelarum, Longævitatatis, explicare cæperunt, ex *αἰθήρ* stella, & *λέζω* dico. B. *Wennis der sterren / sterre - kijn - kunde.* G. *Sternkunst.* Gall. *Astrologie.* A. Astrologie.

ΑΤΑΧΙΑ, in genere privationem vel defectum ordinis decentis significat, in specie est defectus in requisito ordine dierum criticarum, secundum Veterum hypothesein; pulsus quoque dicitur *ἀτακτος*, inordinatus, qui nullum magnitudinis, celeritatis, aut æqualitatis ordinem observat; cui opponitur ordinatus, contrario modo se habens; sic & febris erratica dicitur *ἀτακτος*, quæ nullum servat typum vel ordinem in periodis ex *α* priv. & *τάσσω* ordino.

ΑΤΑΧΜΙΣ, dicitur cura oculi, quæ adhibetur, quando pili præternaturaliter in palpebris oculi sub pilis naturalibus excrescunt, ipsique oculo nocent: Vox est Arabica ab *Albucafe* usurpata.

ΑΤΕΚΝΙΑ, ex *α* priv. & *τέκνω* pario, idem quod *Agonia*.

ΑΤΗΝΑΣΙΑ, est *Tanacetum*, sic dicta, quod ejus flores non facile marcescant: vel potius, quod homines à vermibus levet: hisce enim laborantes, videntur nec vivere posse, nec mori, ex *α* priv. & *θάνατος* mors.

ΑΤΗΝΑΤΟΣ, est *Lychis Coronaria*, sic appellata, quod ejus flores colorem vividum diu retineant. Ex *α* priv. & *θάνατος* mors. Vide *Athanasia*.

ΑΤΗΝΟΡ, est furnus Chymicus. Aliis habetur Fornax sublimatorius, lapidi Philosophorum elaborando inservit. Dicitur & *Fornax acida* & *Niger Henricus*, vel *Piger Henricus*, & uterus chymicus. B. *Heupe Wendisch.* G. *Ein Ofen genant Fauler Heins.* Gall. *Four à distiller pour la pierre Philosophale.* A. Slow Henry.

ΑΤΗΝΑΤΟΡΙΟΝ, est coopertorium spissum vitreum super cucurbitam, habens collum gracile & spissum, quod intrat cucurbitam, neutiquam illam ambiendo; inservitque præcipue sublimationibus.

ΑΤΗΡΟΜΑ, est tumor propria tunica materiam pultaceam continens, indolens, digitis non facile cedens, nec pressus, cavitatem relinquens, natus plerumque in
fol-

folliculo adiposo, vel in cavernis glandulosis, a materia tali collecta, vel stagnando sic facta: ab ἀθήρα pultis genus; unde ἀθήρ Arilla, ex cujus granis puls solebat parari. B. Een Pap-gezweel / hyp-puist. G. Ein Brey-geschwulst. Gall. *Atherome*. A. A Kind of swelling so called.

Ἀθλιωσις εἰσβολή, Decessio febris incomprehensibilis, ex α priv. & ἄλιβω, quasso, & εἰσβολή, accessio.

Ἀθροίσμα, Collectio, acervus, cumulus; ab ἀθρόω, densus & confertus.

ΑΤΗΥΜΙΑ, est animi defectio & anxietas, ex α priv. & θυμός, animus. B. Een qualikste. G. Ohnmacht. Gall. *Pasmoison*. A. Fainting.

ΑΤΙΝΙΑ ὙΛΜΟΣ, sic dicta à civitate Campaniæ *Atina* appellata.

ΑΤΛΑΣ, est vertebra prima colli, immediate capiti subiecta; sic dicitur quia caput sustentare videtur, corpore & apophysi spinosa caret; ejus substantia reliquis solidior; supra & infra recipit, & non recipitur: caput in ejus anteriori parte articulatur, quo in articulo caput flectitur & extenditur: foramen proprium est omnium maximum; processus transversales reliquis longiores; peculiare quoddam ligamentum habet semicirculare, quod processum dentiformem sequentis vertebrae amplectitur, ab ἀτλάω sustineo, perfero. B. Het Hoofstzagende wervelbeen / den Atlas. G. Der Atlas-Wirbel. Gall. *Atlas, la premiere vertebre du col*. A. The Atlas whirle-bone.

ΑΤΛΕ, est vox Ægyptia, nobis *Tamariscus domestica*.

ΑΤΟCΙΑ, seu ΑΤΕCΝΙΑ, est ex α priv. & πίπτω pario: Vide *Agonia*.

ΑΤΟCΙΟΝ, est nomen spurium, alias *Lychnis sylvestris*: est, quod nondum peperit: quia species flore pleno semen non ferat, ex α priv. & πίπτω pario.

ΑΤΟΜΟΝ & ΑΤΟΜΟΣ, sic quibusdam vocatur *Hel-leborus albus*, ut & *Hyoscyamus*, nec non *Thus*; quam ob causam, nescio: fortè quia ob vires strenuas, secari ab imperitis non debeat, ex α priv. & τέμνω seco.

ΑΤΟΜΟΣ, est minima sive ultima corporis particula, ex quarum congregata in unum multitudine, corpus quodvis sui generis componitur; & in quam separando partes iterum ab invicem, ultimo dissolvitur: talis ergo parti-

cula est in divisione ultima, ergo ulterioris divisionis vera actione incapax, unde constantissima, talisque semper permanens; qualem pro principio omnium corporum assumpsit Epicurus. Verum usurpatur hæc vox plerumque laxiori sensu, qua denotantur particulæ corporum subtiles, quæ solæ spectatæ sensus humanos fugiunt, adeoque indivisibiles nostra potestate habentur, ex *a* priv. & *τίμω* seco. B. *Ondeeltie*. G. *Unzer trenlich Stücklein*. Gall. & A. *An Atome*, or *Small particule*.

ATONIA, est languor, infirmitas & remissio virium, ex *a* priv. & *τένω* tendo. B. *Slaphheid / magteloosheid*. G. *Ohnmacht*. Gall. *Foiblesse*. A. *Loss of Strength*.

ATRA BILIS, vide *Melancholia*.

ATRAPHAXIS, Atticis *d* litteram in *t* mutare frequenter amantibus, dicta est, quod *ἀδρῶς αὐξεί*, id est, statim in amplitudinem adolescat. *Chrysolachanon*, sive *Auretum Olus* dixerunt, à luteo, quem profert, colore, vel dicitur *ἔστ τὸ ἀδρῶς αὐξείν*, utpote quæ octavo à latu die prodeat. Vide *Atraphaxis*.

TRACTYLIS, est Cardui, seu Cnici sylvestris species, sic dicta est, quod ex ejus scapo longo, lævique, rusticæ mulieres fusos conficiant. *Ἄτρακτος* est fusus. B. *Bastert Saffraan*. G. *Feld-Saffran*. Gall. *Saffran Sauvage*. A. *The Thistle*.

ATRAPHRAXIS, Latinis *Atriplex*. Attici *d* litteram in *τ* mutare amant. Dicta est, quod *ἀδρῶς αὐξεί*, id est statim in amplitudinem adolescat.

ATRETUS, est cui anus aut genitalia non sunt perforata, sive id ex natura fuerit, vel morbo; carne videlicet aut membrana supercrescente, & meatum obstruente. Ex *a* priv. & *πρέω* perforo. B. *Gen toegroejingeban den Mars of andere deelen*. G. *Dem der Mars ist zugewachsen*. Gall. *Qui a quelque partie sans ouverture*. A. *No perforated in an party*.

ATRIPLEX & ATRIPLEXUM, est oleris genus: Planta est, quæ habet folia ampla, acuta, Betam referentia, sed minora, molliora, pulverem farinaceum habentia, coloris pallide virentis, saporis insulsi; calix est pentaphyllus; flores sunt parvi, flavi, monopetali, quinquefidi, alias staminibus quinque præditi; in centro semen orbiculatum, planum, vel quodammodo ovatum,

saporis, dum recens est, nidorosi, est & capsula involutum, in iis, ubi flos fructui contiguus; vel ovarium subrotundum, tubis suis instructum, arcte comprehenditur a duobus foliis angulatis seu cordiformibus, planis, in iis, ubi flos mas a fructu remotus est; radix recta, longa, fibrosa; hæc planta colitur in hortis, videtur corrupta vox à voce *Atraphaxi*, vel ab atro colore, ut quidam ajunt, quod homines lividos, & decolores faciat. Gr. *Ατράφαξις*, & *ζευσλάχανον*. B. *Melde*. G. *Molten / Milten*. Gall. *Arroche, bonnes Dames, Prudes Femmes, Folletes*. A. *Orrage*.

ATROPHIA, sive **TABES**, φθὴν, φθίσις, φθινὰς ἰσθμῶ. *Plut. μικρόν πρὶν Ἀρεῖο*. Est cum totam corpus, vel aliqua pars alimentis non reficitur, sed sensim gracilescendo emarcescit. *Tabes* sæpe tantum sumitur, pro ulcere pulmonum, quo corpus universum sensim colliquescit; ex *u* priv. & *τρέφω* nutrio. B. *Gen teringe / boedens gebiek*. G. *Schwein-sucht / das Schwinden der glieder / die Darre / daß abnemen / Schwind-sucht*. Gall. *Consumption, Chartre*. A. *A Consumption*.

ΑΤΤΑ, Festo, qui propter vitium pedum terram attingit potius quam calcat. B. *Die de aarde schraamt te raken*. G. *Ein Schlupffer / Schlarper*. Gall. *Tranepieds*. A. One that rather toucheth than treadeth on The ground.

ATTENUANTIA, seu **INCIDENTIA**, sunt Medicamenta, quæ acutis suis particulis, poros aperiendo, crassos & viscidos humores incidere & discindere possunt in particulas minores: vel sunt potius illa, quæ vim habent singulas liquidi moleculas in minutiores reducendi, nimum particularum ad cohærendum tollendo. Gr. *Αιπλοπικὰ* & *Τριηπικὰ*. B. *Verdunnende middelen*. G. *Dünnmachende mistlen*. Gall. *Remedes attenuants*. A. *Attenuating*.

ATTENUATIO, est particularum alicujus medicamenti subtilisatio, ut eo melius & promptius lactea vasa permeent. B. *Verdunning*. G. *Subtilisierung*. Gall. *Attenuation*. A. *Attenuating*.

ATTONITUS MORBUS, idem quod *Apoplexia*. *Celso*, propriè cui casus fulminis vicini, aut tonitru sonitus stuporem afflavit. Gr. *Ἀπώληκλις*, *Ἐμβρόνηκλις*.

ATTRACTYLIS, idem quod *Atractylis*.

ATTRAHENTIA sunt, quæ tenuibus suis particulis, poros aperiendo, humoresque contentos alliciendo foras, ubi minor est resistentia, non tantum partes in tumorem attollunt & rubore suffundunt, sed sæpe etiam plures vapores & humores, quam per densam cuticulam erumpere possunt è cute & carne expellendo, sub cuticula colligunt, eamque in vesiculas attollunt: Imo non raro etiam festucas & aculeos infixos educunt. Gr. Ἐλκλικά, Ἐπισπωτικά, Ἐξιπωτικά, ab ἔλκω traho. B. *Mit-trekkende middelen*. G. *Uuf-treikende artzney*. Gall. *Remedes attractifs*. A. Attracting Medicines.

ATTRITIO, dicitur solutio continui superficialia cuticulæ & cutis à compressione & motu oriunda; uti in itinere plantæ pedum, vel in obesis nates atteruntur. B. *Afschuuring*. Gall. *Frottement*. Sic quoque vocatur *Cardialgia* species, qua ventriculus ab assumpto cibo, antequam excernitur, intense dolens, & æstuans atteri videtur cum angustia & compressione anhelitus, ut statim præfocari videatur.

AUCTIO CORPORIS, est conditio quædam, qua solida & fluida corporis animalis non tantum restituntur ab assumtis, verum majorem in extensionem & copiam increscunt, quam quotidie vi circulationis dissipantur. Gr. Ἀύξισις. B. *Dermeerdering*. G. *Bermehrung*. Gall. *Accroissement*. A. Augmentation or Increase.

AUCUPALIS SORBUS & AUCUPARIA, sic vocatur *Sorbus* seu *Ornus*, quia ejus baccis volucres capiuntur.

AUDITORIUS MEATUS, vid. *Meatus auditorius*.

AUDITUS, est sensus, quo ex vario aëris corpori sonoro circumstantis motu tremulo, tympanum in meatu auditorio verberante, aërem in cavitate tympani movente, soni per nervum auditorium, sensorio communi communicantur, ibique percipiuntur. Gr. Ἀυγή, Ἀυρόαισις. B. *Het gehoor*. G. *Anhörung/ gehör*. Gall. *L'Ouye*. A. The Hearing.

AVELLANA NUX, est nux arboris coryli, involucri callosis, succosis, herbaceis, barbatis, hirsutis, adstringentibus & acidis obsepta, magnitudine, ut plurimum dimidio minor juglande, oblonga, vel globosa,
pu-

putamine umbilicato, per maturitatem flavescente; aut rufo, lævi, lignoso, aut duro fatis, cui subest pellicula in domesticis quibusdam coccinea, in aliis subrufa, in aliis alba, nucleum obvestiens albidum, firmissimum, sicuti Amygdali nucleus, ejusdemque sapore dulci lacteum remittentem succum; fortè ab avellendo, quia fructus avelluntur. Quidam malunt vocari *Abellana*, forsan ab urbe Abella, vel Abellinum, vel ab Avella, urbe Campaniæ abundante optimis nucibus, quæ dicuntur *Avellanae*: vocantur etiam *Κάρνα πονηρά*, quod in Asiam Græciamque è Ponto venerunt: & *Λιπλοκάρα*, sive parvæ, quod juglandibus minores sint. vide *Corylus*. B. *Haselnoten*. G. *Haselnuß*. Gall. *Noisettes*, *Avelines*. A. *Haskell-nut*.

AVENA, est planta, quæ habet caulem tenuem; flos est apetalus, per fasciculos pendulos dispositus, singuli nempe flores plurimis staminibus constant, ex calice surgentibus; pistillum autem deinde abit in semen oblongum, tenue, farinaceum, gluma, quæ floris calix fuit, obvolutum; singuli fasciculi ita disponuntur in spicam ut dependentes veluti parvulas locustas bipedes *Avena* gerere videatur, quidam deducunt ab avere, quia concupiscitur, Gr. *Βρώμη*, fortè à *βρώμα*, quod cibum significat. B. *Haver*. G. *Habern*. Gall. *Avoine*, *Aveine*. A. *Oats*, *Haver*.

AUGMENTUM FEBRIUM, seu **INCREMENTUM**, est computatio, à quo tempore, febris continuæ incendium totam sanguinis massam occupavit, usque dum pervenerit ad statum. Gr. *Ἀνάστασις*, ab *ἀναβαίνω* ascendo. Vocatur item *Ἐπίδοσις*, *Ἐπίπαισις*, *Ἀύξησις*. B. *Opplimlinge der koozts*. G. *Anwachsung des Fiebers*. Gall. *Accroissement de la Fievre*. A. *The increase of a Fever*.

AVICULÆ CYPREÆ, sunt pastilli aromatici, Galhis *Oiselets*, quia accensi sensim sensimque avicularum more avolant, locumque odore replent.

AURA VITALIS, notat quibusdam illud in corpore humano principium, a quo omnes functiones vitales pendunt, quoque sublato, vita perit.

AURANTIUM MALUM, est fructus arboris, quæ folia habet rigida, ad basin duabus utrinque appendicibus seu lobis in cordis formam incisiss; calix est instar co-

tylæ orbicularis, parum cavus, brevis, quinquifidus, vel & scissus in sex segmenta; flos pentapetalus, rosaceus, multis staminibus infra concretis ornatus; ex imo centro calicis placenta orbicularis nata sustinet ovarium, fere rotundum, tuba longa instructum, id fit fructus globosus instar pomi, cortice cinctus, qui in una specie tenuior est, & fragrantior, in altera crassior; si hic recens est ad oculum apparent folliculi rotundi, tenui lamella tecti, in quibus oleum aromaticum gratum, a quo odor & sapor aromaticus dependet; hoc adeo scater, ut pressus oleum exsiliat, & ad candelam accendatur, divisus in varia loculamenta, succi & vesicularum plena, facta feminibus callosis; crescit hæc arbor in regionibus calidis, præsertim in Hispania & Lusitania, vocatur & Arantium, Aurangium, Aureum malum, malum auratum, vel pomum Nerantium vel Anerantium, Narangion: dici volunt ab aureo colore, quem cortices habent: alii ab urbe Achaïæ Arantia dicta: alii à gente Persarum, quæ Aranii solebat vocari. B. *Oranje appelen*. Gall. *Orange*. A. an Orange.

AUREA ALEXANDRINA, est species opiati sive Antidoti: sic dicitur quod recipiat *aurum*, & à Medico Alexandro inventa sit.

AUREUM UNGUENTUM, ab aureo dicitur colore.

AUREUS ARAEUM, seu DENARIUS ROMANUS, septima uncia pars est; Pendet enim drachmam unam & insuper septimam ejus partem. Tres denarii seu aurei tetradrachmam constituunt, quatuor scrupulos computatur pendere.

AURICHALCUM, vocatur æs factitium flavum, colorem auri præ se ferens, compositum ex lapide calaminari & Cupro, dum metalli libræ 64. & lapidis libræ 46. cum invicem fundantur, misceanturque, quæ exhibent Aurichalci libras 90. B. *Geel-koper*. Gall. *Cuivre jaune ou Leton*. A. Brass.

AURICOMUM, dicitur esse Ranunculi species, sed male: ex *Aurum* derivatur, & *Coma*, forte ab aureo florum colore.

AURICULARIS DIGITUS, minimus digitus est. Vide *Digitus*.

AURICULA, est illa pars Auris omnium oculis obvia, quæ in capite extra os temporum prominet; pendula,

cula, patula, exterius cava, certæ semper & determinatæ figuræ in hominibus, externo suo ambitu renis circiter, vel sphaeoli admodum compressi, ovalem figuram referens, in superiori corporis loco, tanquam ad sonum undique facillime recipiendum, testibus ipsis animalibus in prato humi stratis, vel prono capite incedentibus, gramen mandentibus, ad minimum auditum sonum, quem acutius audire volunt, corpus & caput erigentibus, aptissimo, sensorio communi admodum vicino, adeoque commodissimo, capiti ad locum ossis temporum ita nexa est, ut ab eo naturaliter paululum utrimque remota, parum antrorsum & deorsum infundibuli vel corniculæ instar incurvata, promineat & notabili eminentia supra os temporum elevata sit, ut in recens natis infantibus vel feris Asiaticis hominibus, nudo semper capite incedentibus observare licet. Mirabili autem hoc artificio efficitur, ut nunquam vel ab ullo non nimis remoto sonoro centro libere propagati sonori radii, utramque aurem simul omnes præterlabi queant, sed semper vel ab aurium alterutra vel ab utrisque, necessario satis copiosi recipiantur: liquet enim hoc clarissime ex eo, quod nullum in sphaera, circa hominis caput tanquam centrum radio trium pedum vel ultra descripta, possit inveniri punctum ex quo non utraque, vel una auris, aut saltem auris particula conspici potest, adeoque radii recti in illam duci queunt. Hinc patet, quid mali contingat ex pessimo in hisce regionibus Europæis mos, quo nutrices jam a teneris teneras & flexiles infantum aureo galeris, ligaturis, cæterisque capitis fasciis, & adultiores dein suas, viri comis adscititiis, pileisque, mulieres suis singularibus quasi hunc in finem fabricatis instrumentis, (quæ *oorlappen* & *haaryfers* belgica lingua vocant) cæterisque caput tegentibus & defendentibus integumentis, ligant, comprimunt, reprimunt, ad caput applicant, apprimunt, alligant, adstringunt, sic situm & formam naturalem auricularum haud parum immutant, depravant, egregium usum tollunt, hoc modo nativam illam a natura relictam, ut putant, deformitatem corrigentes. Hinc plerumque non amplius in his regionibus in suo naturali situ, sed ad ossa temporum appressas videmus hominum aures: in quo casu multi radii, alias in auriculam illapsu-

ri, præterlabuntur, & illapfi non omnes ad meatum auditorium pertingunt, unde minor radiorum copia, ad reliqua organa appellit; fit debilior impressio & gravior auditus.

AURICULA JUDÆ, sunt Sambuci fungi, habentes substantiam fungosam, spongiosam, levem, coriaceam, membranaceam, auriculæ instar, subtus incanam & cineream, supra nigricantem, saporis terrei & aquei insipidi, odoris nullius; cum truncis sambucorum annosarum adnascatur, a Tournefortio ad Agaricum refertur. sic dicta, quod auriculam referant, cui additur Judæ: quia vulgus in ea opinione est pseudapostolum Judam se ex sambuco suspendisse. B. *Judas-Dozen*. G. *Holder-schwamm*. Gall. *Oreille de Judas*. A. Jews Ear.

AURICULA MURIS, est Alfinis species: sic dicta quia ejus folia muris auriculis similia sunt. vel Pilosella Myosotis. Gr. *Μυδὸς ὄστρα*. B. *Muisen-oir*. G. *Maus-ohrlein*. Gall. *Oreille de Souris*. A. Mous-ear.

AURICULA URSI, species est verbasci, quæ habet folia ex radice erumpentia, repentia, Borriginem referentia, in margine aliquantulum incisa, crassa, lata, nervosa, villosa, aspera, laciniata instar auris Urfi; caulis nudus est, sine foliis, rotundus, solidus, habens succum rubicundum, saporis dulcis & adstringentis, calix est parvus, quinquifidus, flos monopetalus, infundibuliformis; pistillum floris fit testa rotunda, calici adhærens, per maturitatem diffiliens in plurimas partes, habens placentulam, cui semina adhærent minima, angulosa: radix fibrosa, rubicunda, lapidibus adhærens, saporis adstringentis; hæc planta crescit in montibus, aliquando in locis humidis: nomen sortitur ex eo, quod folia urfi auribus non sunt absimilia, præsertim hyemali tempore, aut quando folia primum prodeunt. B. *Bee-ren-ooz*. G. *Bären-ohrlein*. Gall. *Oreille d'ours*. A. Bears-ear or Oricula, Krenck Gewslip.

AURICULA INFIMA, Idem quod *Lobus auris*.

AURICULA CORDIS, numero duæ sunt, dextra & sinistra: sunt duæ cordis appendices, cavæ, musculosæ, ingentes, duplici serie fibrarum, contrario decursu in tendines oppositos laterum, instructæ, arteriis venisque innumerabilibus donatæ, quarum dextra uno tendine ori-

venoso dextri cordis thalami innixus, altero duriore in circulum fere formati venæ cavæ accrescit; hæcque ex vena cava cruorem accipit, qui in ventirculum dextrum portatur, & inde pulmonibus imprimitur: Sinistra vero est minor, cui sanguis benè præparatus & solutus, missus, subactusque cum heterogeneis, quibuscunque liquidis a pulmonibus de novo traditur, ut per sinistrum ventriculum in arteriam magnam exoneretur, & in univcrsum corpus distribuatur. B. *De ooren van 't hert.* G. *Ohrlcin an das Herz.* Gall. *Oreillettes du cœur.* A. The Auricle or the eare of the heart.

AURIGA, est fasciæ species, quâ latera deligantur; atque in hunc modum injicitur, mediâ fasciâ collum comprehenditur, capitaque obliqua per pectus attrahuntur, ibique inter se implicata sub alis ad dorsum adducitur, ibi rursus implicatur, atque ita donec totus thorax deligatus sit, modo à posteriori, modo à priori parte implicatur, extremaque inter se devincimus, quo vinculo utuntur aurigæ ad latera continenda. B. *Doermang-band.* G. *Die Fuhmans Bindel.* Gall. *Bandelette de Charretier.* A. A Charter or Waggoner.

AURIGO, Idem quod *læterus*.

AURIPIGMENTUM, est sulphuri plurimis dotibus simile, fragile, fusile, facile inflammabile, tumque foetore sulphureo infestum, non acido volatili; iners, innoxium, parum venenatum, fusione rubescens, tumque volatilem materiam emeticam præbens, *Arsenicum citrinum* male appellatum. Auripigmentum hoc nativum, fusum igne in vase clauso, massam dat fragilem, facile conterendam, minii fulgore spectabilem, nec valde acrem aut venenatam, quæ vocatur *Realgar*, *Arsenicum rubrum*, vel *Sandaracha*.

AURIS, Est organum auditus, & notat omnia auditoria organa; dividitur in tres cavitates scilicet in exteriorem, mediam, & interiorem: Exterior auriculam meatumque auditorium; media tympanum; interior vero labyrinthum comprehendit, &c. Gr. *ἄξ.* B. *Het Oor.* G. *Das Ohr.* Gall. *L'Oreille.* A. The Eare.

AURUM, est metallum, omnium ponderosissimum, simplicissimum, molle, maxime expansile, in igne & aère fixissimum, coloris flavi, rubens ante fusionem, quod in

Madagascar est, adeo molle est, ut leni igne instar plumbi liquecat, a sale marino ejusve productis tantum solvitur: hinc rubigine caret, quum aqua regia & spiritus salis marini nusquam in aëre volitent, vix sonorum, specificæ gravitatis ad aquam, ut 19636 ad 1000. ab *Heb.* **OR**, quod exponitur pro luce, vel Sole; unde *Aurora*. **B. Goud.** **G. Gold.** **Gall. Or.** **A. Gold.**

AUSTERUS, à Gr. *αἰσθητός*, ab *αἶσθω*, exsicco dicitur de eo, quod terrestris est naturæ, cum salinis tartareis permixtæ, vim habens linguam, dum gustatur, constringendi. **B. Drang.** **Gall. Austere,** *Apré.*

AUTOGENES, sic vocatur Narcissus albo flore: quia ejus bulbus, necdum terræ commissus, folia emittit: ex sese enim quasi generatur aut nascitur, ex *αὐτὸς* ipse & *γενόμενος* nascor.

AUTOMATOS, est id quod sua sponte movetur, ut est cordis motus, coctiones & fermentationes (ut vocantur) in ventriculo & intestinis, ab *αὐτοματίζω* sponte facio. **B. Zelfs-beweging / zelfs-roersel.** **G. Sich selbst bewegende.** **Gall. Automate.**

AUTOPSIA, ocularis alicujus rei inspectio est, ex *αὐτὸς* ipse, & *ὄψις* visus: verum notat quoque observationes, & memoriam effectuum in morbis, quos unusquisque proprio intuitu observavit.

AUTOPYRUS, est panis, ex propria farina coctus, cui nil furfuris adjectum vel ablatum fuerit; hujusmodi panis aliis præfertur, quia furfures habent vim, ob gravitatem, abstergendi, ex *αὐτὸς* ipse, & *πυρὸς* triticum. **B. Brood van Meel zo als 't van de Molen komt / Brood dat ongebuisst is.**

AUTUMNUS, dicitur anni tempus tertium, æstatem sequens, Arcturo oriente incipiens, & vergiliarum occasu desinens quod notabile ob morbos mali moris plerumque ejus comites: ab augendo opes, ex Festo. **B. De Herfst.** **Gall. l'Automne, l'arriere saison.**

AUXILIUM seu **REMEDIUM**, est, quicquid contraria agendi vi, morbum impugnare est aptum. Estque triplex, *Dieta, Pharmacia & Chirurgia.* Vide *Medicamentum.* **B. Geneesmiddel.** **G. Ein Arzney / hülffe.** **Gall. Aide, secours, assistance, Remede.** **A. Helpe, assistance, aid.**

AUXURIS, corruptè, sed melius *Oxyris*: fortè à *αὐρα*, traho:

traho : dicitur de iis qui rastris stipulas aut simile quid in unum acervum contrahunt, & qui scopis sordes è parietibus detrahunt, aut in pavementum contrahunt. Ex illa Herba olim fiebant scopæ, inde *Scoparia* dicta.

AXILLA, est cavitas illa subter Brachium, in adultis pilis conferta. Lat. *Ala*. Gr. *μειστοράμιον & μείλη*. B. *De Oxel*. G. *Die Achsel*. Gall. *l'Aisselle*. A. The arm-hole, or arm-pit.

AXILLARES VENÆ & ARTERIÆ, sunt illa vasa sanguifera, quæ à trunci summitate venæ cavæ, & arteriæ magnæ supra cor ad axillas, & brachium excurrunt. B. *De oxels bloed-baten*. G. *Die achsel blut adern*. Gall. *Vaisseaux Axillaires*. A. The Vessels of the arm-hole, or arm-pit.

ΑΧΙΟΜΑ, effatum evidentissimum, simplicissimis innixum ideis, quod cuncti mortales ob simplicitatem & claritatem uno ore absque demonstratione pro vero admittunt: nonnunquam autem est propositio ab *Hippocrate* vel *Galeno* in observatis quamplurimis fundata, & pro inconcussa ab illis habita. B. *Een klare waarheid*. G. *Ein vollkommener spruch*. Gall. *Axiome; verité incontestable*. A. An Axiom or proposition.

AXIS, est vertebra tertia colli, capiti subjecta. Gr. *ἄξων*. B. *De Aze*. G. *Die Achse*. Gall. *Effieu*. A. The third Vertebra near the head.

ΑΧΥΝΓΙΑ, *Σπῆρα ὑεῖον Diosc.* *ὀξύχσιον Aegin.* pinguedo vel sebum porci, sebo mollior. Quia vero hujus unguinis præcipuus usus fuit in axibus curruum inungendis, hinc illi nomen creatum, & Grammatici omnes pro unguine vehiculari exponunt. B. *Heusel / seutsel*. G. *Schmeer / schmaltz*. Gall. *graisse*. A. Fat grease.

ΑΧΥΡΙΣ, idem quod *Auxyris*.

Ἀύξησις, ab *αυξάνω*, creico, ab *αὔξω* augeo, corporis est in omnem modum ampliatio.

ΑΖΟΤΗ, modo Mercurium cujuscunque corporis metallici denotat, modo Medicinam quorundam universalem putatam ex Mercurio, auro & argento paratam; ante aliquot annos per Magnates, imo & vulgum celeberrimum, varii coloris; sed pro diversitate præparationis, sæpe nimis sollicitæ, unde mox pretio & fama vilescere incepit. B. *Quicksilver*. G. *Quecksilber*. Gall. *Mercur*. A. Mercury, Quicksilver.

AZUGOS, est vena ortum ducens ex Vena cava duplici origine in abdomine inter duos diaphragmatis appendices, dein Thoracem ingressa sub Aorta juxta dorsi vertebrae, accipit Venas Intercostales, & Venæ cavæ superiori iterum inseritur, estque insignis capacitatis. *Sine Pari* aut *Jugo* dicta, ex *α* priv. & ζύγω jugum. B. *Ader sonder paar of weerga*. G. *Die ader ohne paar*. Gall. *Veine Azygos*. A. The veine without a paire.

AZUR, à voce Arabicâ, & Persicâ, *Lazur*, quâ cæruleum pigmentum denotant.

AZYMUS, est panis non fermentatus, & insalubris, ex *α* priv. & ζύμη fermento, unde ζύμη fermentum. B. *Ongehevelt brood / ongezuurt brood*. G. *Ungehuffelt / ungesauert brod*. Gall. *Pain à chanter, sans levain, azyme*. A. *Unleavened*.

B.

BACCA BACCÆ. Gr. κόκκος, dicuntur foetus seu fructus sphaerici, minores herbarum, fruticum, arborumve, qui dispersius rariusque nascuntur: vel quicunque parvi sunt & rotundi, ut ribes. fraga, bacca lauri, juniperi, plerumque molles, tenui membrana, tecti, & femina in substantia pulposa nidulantia continent: atque in hoc ab acinis differunt, quod iis densius proveniant. *Bacca*, fortè à Baccho, quia vitis, baccas producens, Baccho dicata. B. *Bezie*. G. *Beeren*. Gall. *Baye*. A. A Berry.

BACCAR, BACCARIS, est herba odorata. Sic dicitur quasi πάνχαρις, omnibus grata, propter eximiam fragrantiae gratiam, in radice cinamomum redolente, vel nomen accepit ἀπὸ τῆς βακχίας, χάρις, quod ex eo coronae bacchantium more, magna cum gratia, quam ex hederâ gestatae sint.

BACCHICA, vide *Hedera*.

BACCINIA & BACCINIUM, est Vaccinia, sic dicta quod baccas producat.

BACILLI, nomen imponitur Medicamentis figurâ bacillorum oblongâ, seu tereti, ut bacilli, seu candelæ odoriferæ. Item & bacilli ex glycyrrhiza, ab una extremitate contusi, qui linctui inserviunt: Ut vulgo in affectibus pulmonum & tussi, vel asthmate, à Galenicâ &

Ara-

Arabicâ Medicorum turbâ præscribuntur. B. *Stokjes / lili en sproopstokjes*. Item vocantur Candelæ illæ, quæ usui veniunt, si cadaver aliquod foetidum dissectionibus Anatomicis vacet. B. *Suikende Haarsjes*. G. *Wolriechen- de Kerstlein*. Gall. *Chandelles odoriferantes*. A. A Sweet-smelling candle, or a Small Sticks.

BADIAGA, Est planta aquatica, spongiosa, ex multis fibrillis herbaceis quasi contexta, fragilis & friabilis si sicca, semina sunt grana rotunda, coloris albidî, in altera parte instar lapidum cancri excavata: odor plantæ est teter & pisculentus. Est planta apud Moscovitas in frequenti usu, contra livores oculorum & aliarum partium a verberibus, quos pulvis impositus unâ nocte tollere dicitur. vide de hac Comment. Petropol. vol. 2.

BALANÆUM, sive **BALNEUM**, est proprie remedium corpori potissimum curando, detergendo, emolliendo, alliciendo, fovendo, quin & sudando deputatum: nam est totius corporis lotio; non raro tamen & pro lotionem partium solummodo inferiorum sumitur, quas *Infessus* & *Semicupia* vulgo vocant. Estque vel *Siccum* vel *Humidum*; sicca parantur ex cineribus, sale vulgari, arena, chalybe limato &c. *Humida* sunt vel *vaporosa*, vel *aquosa*. *Vaporosa* fiunt ex coctione Radicum, Herbarum, Florum, Seminum, &c. cujus vapor tantum suscipitur. *Aquosa* sunt vel *artificialia*, quæ parantur ex decoctis Medicamentosis. Vel *Mineralia* quæ *Thermæ* vocantur, quarum aquæ sunt aluminosæ, ferreæ, cupreæ, nitrosæ, sulphureæ, bituminosæ, vitriolicæ, &c. quæ omnes *Acidularum* nomine veniunt. B. *Zuur bronnen*. G. *Saur-Bronnen*. Ex *βάλλου* pello, & *αἷμα* tristitiâ seu morbus. B. *Ein Badstube / water-bad / bad*. G. *Ein Badstube*. Gall. *Un Bain*. A. A Bath.

BALANDA, aliis **VALANIDA** est Esculus, cujus fructus glandiformes sunt: ex *βάλλου* glans, & *εἶδος* forma.

BALANOCASTANUM, est radix tuberosa, quæ etiam Bulbocastanum appellatur. Ex *βάλλου* glans, & *κάσταννα* castanea.

BALANOS, est glans proprie quercus, sed latius sæpe sumitur pro quibusdam fructibus oblongis & duris. Forte à *βάλλου* pro jicio.

BALANUS, seu **GLANS**, est penis suprema pars, præputio tecta. Βάλανος, Κύπιας *Suide & Hesychio*. B. *Het hooft der mannelijke roede*. G. *Der Kopff / vel Koff am Schwanz*. Gall. *le gland*. A. The head of the yard. Item *Clitoris Muliebris*, vide *Clitoris*. Sic etiam bulbofi fructus & radices appellantur, ut Juglans quasi Jovis glans; item glans quercus, Bulbocastanum &c. B. *Eichel / hollen*. G. *Ein Eichel / esch-lauch*. Gall. *Gland, eschalotte*. A. A kind of a corns, or Chest-nut. Item *Suppositorium*, & *glans*, vide suo loco.

BALANUS MYREPSICA, sive **NUX UNGUENTARIA**. Venit ex Ægypto, Arabia, Æthiopia, Syria & Barbaria. Fructus est arboris Tamarisco similis, magnitudine avellanæ nucis, intus nucleum continens pinguem & oleosum, veluti amygdalæ. Plinio dicitur *Myrobalanum*. Arab. *Habel Ben*, vel *Ban*, ab aliis *granum Ben*, in officinis *Ben*. Turcis *Hebelben*, ex βάλανος glans, & μύρον unguentum.

BALATRO sive **BAMBALIO**, est vitium linguæ in laxitate consistens musculorum aut vinculi, cui adest nimia oris saliva. B. *Brepen* / loquuntur enim, ac si bucca pulte esset repleta. Sic G. *Brepen*. Gall. *Parler comme si l'on avoit la bouche pleine de bouillie*. Quidam accipiunt pro hominibus nullius pretii. Fortè à balatu & vaniloquentia. B. *Sabbelaars / tateraars / kahelaars*. G. *Ein Plauderer / Sacker vel Lallender Tropff*. Gall. *Hableur, jâseur*. A. A Babbler or Pratler.

BALAUSTIUM, est flos mali punicæ sylvestris coloris punicei, saporis adstringentis. An à βλαστειν germinare. Gall. *les Balaustes ou fleurs du Grenadier*.

BALBUTIES, Gr. Τραυλότης, Τραυλισμός, Φισιδότης, & Ψεδιτισμός. Huc pertinet *Blaestas & Blasa lingua*; *Balatro*, & *Bambalio*. Est vitium in musculis & organis loquelæ. Estque vox tarda & interrupta, variè flexa, & in quibusdam literarum pronuntiationibus admodum difficilis, hinc cum eas efferre non possunt, alium sonum & inarticulatum sive sibilum, & aspirationem eo conatu, quo difficultati mederi volunt, adspargunt, subinde silent, mox contentiore voce excutunt incondita quædam, incongrua oris & linguæ contorsione: Porro tremulo sono certa vocabula loquuntur & os habere solent hu-

humore nimium madens, quem sæpe cohibere non possunt, quin effluat, aut in adstantes expuatur. Tandem hoc habet Balbuties, quod alio tempore major sit, alio minor: hinc sani & qui bene loquuntur, nimium si festinent, sæpe balbutiunt. B. *Stammelung*. G. *Das Stammeln*. Gall. *Begayement*. A. A stuttering, a stammering.

BALISTÆ OS, vide *Astragalus*.

BALLOTE, est Marrubii species: habetque caules fortes, quadratos, lanuginosos, rubicundos, folia sibi invicem opposita, majora, & oblongiora Marrubio albo, Melissam referentia, sed obtusiora, magis rugosa, in margine incisa, coloris viridis subfusci, odoris fœtidi; flores verticillatos coloris rubri; semina oblonga, in capsula, quæ flori tanquam calix infervit, inclusa; radix fibrosa, perennis: sic dicitur *μαύρον τὸ βάμμα*, ἢ *ῥίζα*, quod ad inveteratos aurium dolores sit efficax. Vocatur *Marrubium nigrum*, à foliorum similitudine & *Nigrum* à caulis colore, qui niger est respectu Marrubii albi: habet odorem virosū ut Castoreum. Gall. *Marrube noir* ou *Marrube puant*.

BALNEUM, Chymicis dicitur vario modo, nempe arenosum, Cinereum, Martiale, Mariæ, Maris, Vaporosum &c. *Arenosum Balneum* est, cum retorta vel cucurbita in arena collocatur vel in cineribus vel chalybis limatur. *Balneum Mariæ* seu *Maris*, quod hoc signo notatur B. M. & M. B. est cum eadem instrumenta aquæ calidæ imponuntur; & cum vaporosum dicitur, instrumenta tantum vaporem aqueum excipiunt, vel corpora sudationi exponuntur. B. *Im't Bad distilliren*. G. *Im Bad distilliren* / vel *Sinkrennhelm*. Gall. *Bain*, *Bain Marie*, *Bain de vapeur*. A. Distillation in the Bath. De cæteris Balneis, vide *Balaneum*.

BALSAMELLA, idem quod *Balsamina*.

BALSAMINA, est planta, quæ habet caules crassos, rectos, ramosos, succulentos, aliquando in parte inferiori rubicundos: folia oblonga, acuta, aliquantulum in margine incisa, saporis amari: flores polypetalos, anomalous; hi autem vel tetrapetali, vel hexapetali; floris tetrapetali petalum superius fornicatum est, inferius concavum, & caudatum, duobus lateralibus auritis & amplio-

plioribus; floris hexapetali petalum inferius est caudæ ex-
pers: Pistillum duobus foliolis stipatum, floris meditul-
lium occupat, abitque deinde in fructum nunc ex utraque
parte turbinatum, nunc siliquæ æmulum, valde contra-
ctilem, vi elastica hæc illa diffilientem, seminibusque fœ-
tum, axi seu placentæ affixis; radix fibrosa, alba est: No-
men, quod ex floribus insolationi balsamum fiat, ad
vulnera sananda, fortitur, mirum unde ipsi illud nomen,
nam minime balsamum refert, neque est apta ad Balsa-
mum conficiendum, sed penitus est venenata. Gall.
Balsamine.

BALSAMITA, est planta, quæ habet caules canalicu-
lato, villosos, ramosos: folia oblonga, in margine in-
cisa: flores in summitate caulium congesti sunt; his suc-
cedunt capsulæ membranosæ, compressæ, oblongæ, se-
mina parva continentes: radix mentham refert, fibrosa
est; dicitur & costus hortorum, mentha corymbifera;
derivatur, ob odorem potentem, à voce Balsamum. B.
Bak-kruid. Gall. *Coq. herbe du Coq. Pasté.*

BALSAMUM, ejus planta frutex est, seu arbuscula,
tres cubitos ad summum alta, folia alens Rutæ foliis si-
milia. *Syriacum* dicitur Rutæ folio. Nascitur sponte in
Arabia Felici, unde olim in Judæam, & hodie in Ægy-
ptum translata, loco quodam occluso, Cayro vicino,
quem *Matoream* vocant, colitur. Ejus fructus dicitur
Carpobalsamus; Ramusculi *Xylobalsamum*; Succus *Opobal-
samum*. Fructus eligatur recens, plenus, ponderosus,
gustu mordax. Ramusculi probantur recentes, tenues
& odorati. Dicitur *ἀπὸ τοῦ βαλῦ, καὶ σμῶος*, quod cœle-
stem ac divinam messem reddat. *Hesychius*, *βαλὸν, εἶδὸν*
καὶ ἰσσανὸν, καὶ βαλὸς, polum cœlum. Vel *Balsamum* dici-
tur, quasi *Belsamin*, quod in orientalibus linguis exerci-
tati dicunt esse, Princeps aromatum. *Pausanias*, si re-
ctè scribitur *πέλασμον* vocatur. Alii *βλάσμον*. Ægypti
Balassan nominant. B. *Balsam.* G. *Balsam.* Gall. *Baume.*
A. *The Balsame Tree.*

BALSAMUS vel **BALSAMUM**. Balsami vocabulum
pluribus in officina usurpatur significationibus. 1. Deno-
tat genus quoddam *odoramenti* crassiusculi instar unguen-
ti, vel linimenti, & hæc significatio usitatissima est. e. g.
Balsamus rosarum, apoplecticus & similes. 2. Solent quo-
que

que ex gummi resinifve cum spiritu vini liquores destillari, qui extrinsecus illinuntur, balsamique nomine veniunt; ut balsamus nervinus, sciaticus & similes. 3. *Inunctorium* liquorem significat, eumque oleo crassiolem, linimento liquidiolem. 4. Balsami nomine sibi vindicarunt *salia fusa* & *liquata*, ut balsamus salis gemmæ. 5. Sunt *singulares* quædam *preparationes* quibus balsami nomen imponunt; ut balsamum sulphuris, &c. 6. Tandem etiam lachrymæ quædam arboreæ balsami vocantur, ut balsamus copayvæ. 7. Balsamus est, quo cadavera condiuntur. B. **Balsam.** G. Balsam. Gall. *Baume.* A. Balme or Balsame.

BAMBALIO, Idem quod *Balatro.*

BAMBAX, Idem quod *Bombax.*

BAMMA, est tinctura seu liquor, in quo aliquid tingitur, aut madefit, ut panis juscule immerfus, à *βάπλω* immergo. B. *Gen indoopsel.* G. Da man was ein taucht / einweicht. Gall. *immersion, trempement.* A. A liquor in which any thing is dipped.

BAPTISECULA, vide *Cyanus.*

BARAS, Arab. Idem quod *Albus.*

BARBA, est Labiorum & menti pars pilosa. B. *De haard.* G. *Der barth.* Gall. *La barbe.* A. A beard.

BARBA CAPRINA, vel CAPRI: vocatur à florum figura, quæ caprinam barbam referre videtur.

BARBA HIRCI, idem quod *Tragopogum*, & *Ulmaria.*

BARBA JOVIS, est *Semper-vivum*, seu *Sedum.* est arbuscula quæ habet caulem durum, fere lignosum, cortice lanuginoso albo tectum, plures ramos dimittentem; folia bina villosa, splendentia, coloris argenti; flores in summitate crescentes, sunt exigui, leguminosi; genistam referentes, quo ad figuram, non quo ad magnitudinem; post florem sequitur siliqua brevis, fere ovata, foeta semine subrotundo; crescit in montibus & locis saxosis circa mare. Gr. *Αΐονιον*: sic dicta fortè, quod putent cum Jovis barba similitudinem habere. B. *Huis-looh / Donner-haard.* G. *Haus-laub / Hauß-wurk / Donner-bart.* Gall. *Foubarbe.* A. Houfelecke.

BARBAREA, est herba S. Barbaræ dicata. Appellatur alias *Nasturtium Hyemale.* Gall. *herbe aux Charpentiers.*

BARDNA, est *Lappa.* Fortè à Bardus, hoc est hebes, quia folia habet mollia & hebetia. Vide *Lappa.*

BARYOCOCCALON, est *Stramonium*, five pomum spinosum, ac si diceret, quod sit nux, gravem somnum producens, ex βαρύς gravis, & κέκευκαλθ nucleus.

BARYCOIA, est audiendi gravitas, ex βαρὺ grave, & ἀκούω audio. B. *Swaarthorigheid*. G. *Harthöring*. Taubheit. Gall. *Surdité*. A. *Hardness of hearing*.

BARYPHONIA, est loquendi gravitas, à βαρὺ grave & φωνή vox. B. *Gen meepelijheid van spreken*. G. *Schwere zu sprachen*. Gall. *Difficulté en parlant*. A. *Difficulty of speaking*.

BARYPICRON, est *Absinthium latifolium*: quasi diceret, supra modum amarum. Ex βαρὺ grave, & πικρὸν amarum.

BASILARE OS, vulgo denotat *os Sphenoides*, & palati os. Significat quoque occipitis os, quod & *Os prore*, *Os memoria*, vel *Os pyxidis* dicitur. Gr. ἰσῶν. B. *Het Wigge-been*. Gall. *l'Os sphenoides*.

BASILICA, est vena brachii interna, *Hepatica* dicta, à βασιλεύω rego. B. *Leber-ader*. G. *Die leber-ader*. Gall. *La veine basilique*. A. *The basilick veine*.

BASILICUM, est Medicamentum viribus pretiosum, & cæteris excellens, à βασιλεύω rego: hoc nomine tamen plerumque officinale unguentum insignitur. B. *Gen Hoinklijck Genees-middel*. G. *Königliche Arzney*. Gall. *Remede Royale*. A. *A Noble Medicine*.

BASILICUM, est *Ocimum*, herba odorifera. Sic dicta ob vires quas præstat regias. Βασιλευσθ est Regium: βασιλεύς Rex.

BASIOGLOSSUM, est pars musculorum linguam deprimens, ortum a basi ossis hyoidis, finitur prope linguæ cuspidem, fibris secundum longitudinem, & aliquatenus oblique ad latera excurrentibus: ex βάσις fulcimentum & γλώσσα lingua. B. *Des tonges neerdrukkende Spieren*. G. *Der zungs niederdruckende musc*. Gall. *Muscle qui abaisse la langue*. A. *Muscles that depress the tongue*.

BASIS, est cordis superior pars mucroni opposita. Item sustentaculum ossis Hyoidis pro lingua: & occipitis os pro sustentando cerebro &c. Item in formulis præscribendis præcipuum ingrediens: à βάινω incedo, unde os Basiliare. B. *Ondersteunsel / grond / voet*. G. *Der Grund / boden eines dinges*. Gall. *Base*. A. *The base of any things*.

BATHMIS, est sinus in ossè Brachii seu Humeri, utrinque singuli; in quo cum extenditur flectiturque tota manus; ulnæ ipsius coronæ, sive processus ingrediuntur: à *βάθμης* ingredior. B. *Den inhoek van 't schouder-been*. G. *Noble von das Arm-bein*. Gall. *sinus ou fosse de l'os du bras*. A. The inmost process of the Shoulder bone that recives the Ulna.

BATHYPICRON, est *Absinthium latifolium*. Significat profundè amarum, ex *βαθύ* profunde, & *πικρόν* amarum.

BATINON MORON, est fructus Rubi idæi, *βάτιον* enim est rubus.

BATIS & BATOS, est Rubus, ut docet Nicandri Scholiastes: dicitur, quod indomita sit planta, accessumque propter spinas, quibus valde pungit, non admittit. *Ἐιρηται*, inquit, *βάτιον* ἀπὸ τῆ ἀβελίου εἰρη. A contrario igitur nomen impositum, *βάτιον* à *βατίζω*, vado, aditus, accessus, *βατὴν γῆν* terra facilis accessus: hujus fructus *βάτιον* vocatur.

BATRACHIOIDES, est Geranii species Batrachio similis: ex *βάτραχος* rana, & *εἶδος* forma. *Batrachion* enim est *Ranunculus*.

BATRACHIUM Græcis, *Ranunculus* Latinis. Apulejus nominat *Sceleratam*. Vulgus Medicorum perperam, *Pedem Corvi* vocat. Sunt etiam qui *Flammulam*, ab utrendi facultate appellant. *Batrachion* autem sive *Ranunculus* dicta est haud dubie, quod limitibus humidis opacisque marginibus ranarum more lætetur, aut quod aquis ubi ranæ degunt potissimum, gaudeat; aut quod sub ejus umbra ranæ frequenter inveniantur. *Agreste* vero *Apium* seu *Apiastrum*, quod foliis Apium æmuletur. *Scelerata*, eo quod comesta noxia sit: Vel, quod magis aridetur, quia validi sceleratique mendicantes sibi crura & lacertos hac ipsa dilaniant, quo possint impudentius stipem extorquere, atque hac imposturâ pecuniolam aucupari. *Βάτραχος* est Rana. Vide *Ranunculus*.

BATRACHUS, RANA & RANULA, seu **HYPOGLOSSIS**, est tumor sub lingua scirrhusus, suppuratorius, vel inflammatorius, continens nonnunquam in folliculo materiam melliceridis similem, linguam summo-pere incrassans, loquelam difficilem reddens, unde coaxando vox producitur, à *βαλεγγίζω* ranas coaxando imi-

tor, comp. ex βονή vox, τραχῆια aspera, & ἔχω habeo. B. *Genlikbozsch gestwel.* G. Ein Geschwulst unter die Zunge. Gall. *le Batracos, ou Ranuncule.* A. A disease under the tongue.

BAUCIA, dicitur Pastinaca sylvestris. Fortè à jucunditate; βωνὸς enim est jucundus. Alii *Brançam Leoninam* aut *Ursinam* vocant.

BDELLIUM, est gummi, aut lachryma resinosa, Myrrhæ gustu & colore proxima, sed cujus arboris incertum est. Si bonum, gustu erit subamarum, translucidum cum frangitur, pingue cum fricatur, odorum, facile mollescens & flammam concipiens, eamque cum strepitu pertinaciter alens: Gummi quidam arboris esse spinosæ in Arabia, India, Media &c. esse putant; illud nomen denotat, quasi diceretis foetens gummi: videtur olim fuisse ex iis, quæ propter ingratum & gravem odorem, ferè foetere videbantur, à βδῖνω foeteo, pedo.

BE CABUNGA, est Veronicæ aquaticæ species, cujus est vox ficta. Ex B. *Beekie-Boom / Water-kerſ / Boekbunge / Waterbunge.* G. *Bach-bungen / Wasser-bungen / Brunnen-Kress.* Gall. *Cresson aquatique, Berle.* A. Brook lime, Becabung.

BE CION, est *Tussilago* seu *Farfara*. Sic dicitur quia pectoris morbis medela est, βήξ quippe tussis est, & βήξτω tussio.

BECHICA, sunt Medicamenta tussim inhibentia, ejusque causas corrigentia, Lat. *Pectoralia* à βήξτω tussio; Unde βήξ tussis. B. *Boyst-middelen.* G. *Burst-Arthey.* Gall. *Remedes pour la poitrine.* A. Expectorating Medecines.

BEDEGARIM, seu BEDEGUAR, vide *Spina alba*.

BEHEN, officinæ nostrates monstrant radices nomine *Behen*: Unam *Behen Rubram* appellant, alteram *albam*. De utraque controvertitur cujus sint speciei. Arabibus (ut Serapioni) sunt *Behen*, pastinacæ radicibus similes. Hinc scribit Hali Abbas, *Behen & Pastinacæ sylvestris radices* nullum inter se discrimen habere. E modernis *Behen albam* aliqui *Polemonii*, sive *Lychnidis sylvestris* speciem esse autumant, quam Tabernamontanus vocat *Herbam articulare*: *Behen rubrum*, alii *Limonii maritimi*, alii *Valerianæ rubræ*, alii *Bistortæ* speciem esse putant: aliqui vero, *Garziâ* & monente & reprehendente, *Zerumbeth* esse statuunt. Hinc est, quod aliqui in descriptionibus

nibus Arabum substituunt *Eryngium*, alii *Tormentillam*, alii *Angelicam*, alii denique *Caryophyllatam*. Auctuarius & Myrepius *Behen Hermodactylos* esse volunt, forsitan avelanas purgatrices.

BELEMNITES, est lapis, ultra digiti longitudinem non assurgens, teres, in apicem obtusum desinens, aliquando plenus, aliquando concavus, terram vel arenam recondens, coloris albi, cinerei, aurei, pellucidus interdum, juxta longitudinem habens rimam: nomen $\beta\acute{\epsilon}\lambda\alpha\varsigma$, id est sagittæ effigiem repræsentat: dicitur & Lyncurius, quod ex urinâ Lyncis conflare falsò putent: vel Dactylus Idæus, quod in monte Ida reperitur. Gall. *Belemnite ou Pierre de Lynx*.

BELENOIDES, est processus styloides, cranii basi infixus, à $\beta\acute{\epsilon}\lambda\lambda\alpha$ jacio, unde $\beta\acute{\epsilon}\lambda\upsilon\varsigma$ sagitta, & $\epsilon\acute{\iota}\delta\omicron$ forma. B. *Priem-wijs uitsteekzel*. G. *Der Griffel gleiche Aufwusch*. Gall. *Apophyse styloide*. A. The proceffe styloides.

BELLADONA, est planta, quæ caules dimittit ad altitudinem quatuor pedum qui sunt crassi, rotundi, ramosi, villosi; coloris rubicundi, obscuro: folia solani, sed duplo vel triplo majora, & latiora, oblonga, mollia, non angulosa, aliquantum villosa aut lanuginosa: flores ex alis foliorum erumpunt, monopetali, campaniformes, ut plurimum in quinque partes laciniati; coloris albi & purpurei: flori succedit fructus fere rotundus mollis, cerasam æmulans, niger, splendens, in duo loculamenta divisus, continens semina placentæ affixa, rotunda vel ovata: radix est longa, crassa, albescens, in multos ramos divisâ; hæc planta crescit in sylvis, nomen est corruptum, ex *Bellonaria*, quo modo Solanum somniferum vocari scribit *Apulejus*. significat etiam pulchram matronam, quia hac olim utebantur mulieres ad decorandam cutim.

BELLIS, BELLIIUS FLOS, & HERBA MARGARITA, est planta parva, humilis, quæ habet folia parva, oblonga, levigata, in extremitate sua circularia, repentia, quædam parum crenata, alia integra; calicem monophyllum, profunde divisum, & multifariam ad basin fere usque: florem habet vel nudum, vel planipetalum; capitulum seminale per maturitatem, delapso flore, assurgit; ubique in pratis nota, sic fortasse vocatur, quod

in pratis ubique bellum & lætum aspectum præbeat, hinc belus quasi pulcher dicitur; vocatur & consolidago; quia succo suo glutinoso vulnera consolidat. B. *Madelieven / Maagdelieven / Margzieten / Mersouwen*. G. *Maslieben / Massufelen / Monarblümlein*. Gall. *Marguerites, Pasquettes*. A. *Daisie*.

BENEDICTA HERBA, vide *Caryophyllata*.

BENIGNUS MORBUS, est qui nulla vehementia & sævitia, supra ordinarium cursum habet symptomata. B. *Ben goedaardige ziekte*. G. *Eine nicht allzu schwere Krankheit*. Gall. *Maladie Benigne*. A. *Amild disease*.

BENZOIN, Gummi resina est, ut dicunt arboris proceræ; Verum *Bontius*, dicit reperiri in Java plantam ex pluribus sarmentis coalitam, qualis est *Smilax aspera*; seu *Sassa parilla*, nisi quod sarmenta ibi brachii crassitiem æquent, vel etiam superent, ita ut hæc in medio sæpe truncus arboris continuus satis crassus appareat, ex hujus cortice inciso colligitur gummi benzoin. *Doctiff. H. N. Grimm*, notat esse arborem egregiæ formæ, recti caudicis, & mediocris magnitudinis, habens viri plerumque crassitiem; Crescit ad occidentem Sumatræ. Fructus fert rotundos sed compressos, magnitudinis parvæ nucis avelanæ, & inclusus est tunicæ, instar nucum juglandium, quæ tamen aliquantulum, pilosa est. Folia profert tenera & mollia, inferius pallido-viridia superius vero saturatè viridia. Nucleus hujus fructus saporem habet ingratum & amarum. Arbor quinquennis vel sexennis usque ad lignum secundum longitudinem vulneratur, unde liquor albus, tenuis, viscosus, glutinosus & pellucidus exstillat, qui solari calore induratur, unde duplex gummi, album & citrinum, vel crassius & obscuri coloris; Estque valde odoratum, & si bonum, pellucidum, globulis candidis refertum, thuris æmulum, citrinescens est, venit etiam ex Siam, Samaria, & Sion. Vocatur & *Asa dulcis*. B. *Benzoin*. G. *Benzoin*. Gall. *Benjoin*. A. *Benjamin* vel *Benzoin*.

BERBERIS, est magna arbuscula, ramosa, spinosa, corticem tenuem, & politam habens; folia oblonga parva, viridia, in margine incisa, aliquantulum aspera, saporis acidi; flores in parvos racemos congesti, & multis parvis foliis flavis instructi sunt; his succedit fructus te-

ner, parvus, ovalis, succo plenus, post maturitatem coloris rubri, saporis acidi, adstringentis, grati; femina oblonga, dura, coloris fusci in se habens; radix non est compressa, lignosa, intus flava: hæc arbuscula crescit in locis incultis: dicitur & *Oxyacantha*, idque à spinarum acuminatis cuspidibus. *Berberis* vero est vox origine Barbarica, & ab eâ voce videtur descendere *Barbar*, *Barbaris*, & *Berberis*: nonnulli derivant ab *Amyrberis Avicennæ*, unde mutatis quibusdam literis *Berberis* devolvi putant: vocatur etiam *Spina acida* & *Crespinus* vel *Crispinus*, ab Italica voce, *Crespino*. B. *Zauce-boom* / *Zuur-boom* / *Berberisse-boom*. G. *Paissel=Beer* / *Saurick* / *Erbseil* / *Berberos=Stand*. Gall. *Epine-vinette*, vel *Aigrette*. A. *Barberty-tree*, or *Pipperidge bush*.

BERIBERI, *Bontio* aliisque vox familiaris apud Indos: Vox est Barbarica significans paralyfis speciem, cum quis nectitando genibus & elevando, ovium instar incedat. B. *Schaaps-Hannighheid*.

BERYLLUS, *βήρυλλος*, quasi virillus à virore lapidis.

BES, alias *Bessis*, *Bissis*, *Bissa*, vel *Bise*, quasi bis triens, quia $\frac{2}{3}$ sive duo assis Trientes, seu quod dempto libræ Triente superest, hoc est, Unciæ VIII. Priscian. p. 8. vulgo *Marca*, vox præterquam *Celfo*, *Galeno* usitata. Olim *Des*, veluti dempto triente. Alias *Libra numularia* & *octonaria*.

BETA, est planta culinaria, quæ habet folia ex radice erumpentia magna, polita, splendentia, satis carnosâ, tenera, viridia, vel albescentia, aliquando viridia subfusca, vel rubicunda, succo saporis nitri plena; flos est apetalus, stamineus, in globum collectus, calice quinquefido prehensus; cuilibet flosculo subnascitur ovarium, quod est vasculosum, uno foetum semine, fructus tres, quatuorve in unum colliguntur: radix annua, in nonnullis valde carnosâ, crassa: dicitur *Cicla* officinarum. Gr. *σέβιον*, vel *πέδιλον*. Nomen accepit, quod figuram Litteræ Græc. *βῆτα* dum semine turget, referat. Nam summitatem in acumine reflexam obtinet. B. *Beet*. G. *Mangolt* / *Runkel* / *Wessen*. Gall. *Bette*, *Poirée blanche*. A. *Beet*.

BETONICA, est planta, quæ habet folia ex radice erumpentia oblonga, satis ampla, viridia, in margine in-

cifa, parum aspera, saporis amari; caulem quadratum, parum rugosum, folia hinc inde bina opposita habentem; flores in verticillos, deinde ad superiora in spicas digeruntur, galeâ erectâ, imbricata, bifida, barba trifida, segmento medio bifido, majore; semina oblonga, in capsula, quæ flori tanquam calix inservivit, inclusa; radix crassa, fibrosa: dicitur & *Vetonica*, à varietate & copia remedium; *Κέστρον* à Græcis dicta est, hac siquidem voce opus interpunctum, acuve pictum nominavere, nascitur in pratis, montosis, frigidis & opacis locis, ideoque Gr. *Ψυχότροφον*, vocata est, quasi frigus alens, ab inventoribus *Vetonibus* Hispaniæ populis *Betonica* & *Vetonica* appellata est, quod in frigidis locis nascatur; dicitur etiam *κίβρον* ab *ἀκίωμα* medeor, quia hæc planta summi usus est in medicina. Porro *Caryophylleus* flos etiam vocatur *Betonica*, vel *Tunica* detractis à *Betonica* duabus literis prioribus. B. *Betoni*. G. *Betonien*. Gall. *Betoine*. A. *Betony*.

BETULA & BETULLA, Gr. *Σμηδα*: arbor est, mediocris altitudinis, cujus rami sunt tenues, flexiles, incurvati, cortex exterior trunci est crassus, asper, albus, fissus; interior vero est tenuis, politus instar pergamenti, hunc etiam veteres papyri loco adhibebant; lignum est album; folia mediocriter lata, acuta, in margine dentata, populo nigræ satis similia, viridia, tenera, polita, saporis amari; flos mas amentaceus, foliosus axi affixus capillaceo longo; fructus loco a flore remoto squamosus, cylindræus, sub squammis suis recondens semina alata; hæc arbor crescit in sylvis: quidam dici putant, quod bitumine scateat; apud Plinium enim legere est; *Bitumen ex ea Galli excoquunt*: Malunt alii à batuendo nomen accepisse: batuere enim cædere est. Sic *Batula*, levi mutatione, fit *Betula*. B. *Berken-boom*. G. *Bircken-Baum*. Gall. *Boulean*. A. *The Birch-Tree*.

BEZOAR, est vel Chymicum, vel animale. *Chymicum* est compositio ex *Butyro Antimonii* & *Spiritu nitri*, ex qua pulvis albus componitur, adversus venena, qui & sudorem prolicet. *Animale* duplex est *Oriente* vel *Occidentale*. *Oriente* reperitur in animali capri-cerva dicto. Estque animal Persiæ ac Indiæ Orientalis, partim cervo simile, partim capræ: hinc fit ut aliis capra audiat, aliis hircus, aliis capri-cerva, Persis *Pajon*, iste lapis in præ-

prædicto reperitur animali, nempe in proventriculo, hinc & in ventriculo aliisque cavitatibus internis. Figuram habet ovalem, rotundam, sessilem & intus cavam, in medullio paleam continet, pilos, vel similia, superficies est lævis & glabra cum splendore, substantia è laminis caparum adinstar sibi incumbentibus compacta, variante colore, plerumque atro-virente, hinc dilutius virente, pallescente, cineritio, fulvescente melleo &c. odore nullo, nisi contrito, tum muscum aut griseam ambram redolet: variante magnitudine & pondere, plerumque sc. intra juglandis magnitudinem constitutis, vel paulo majoribus aut minoribus, dantur quoque artificialia, sed vilipendenda. Inprimis reperitur hic lapis, notante Kœmpfero, in Persidis provincia *Laar*, aliisque: genitrix est fera quædam montana caprini generis, quam incolæ *Pasèn*, nostrates capri-cervam nominant, destituti voce, quæ utrumque sexum exprimat. Animal pilis brevibus ex cinereo rufis vestitur, magnitudinem capræ domesticæ, ejusdemque barbatum caput obtinens. Cornua fœminæ nulla sunt, vel exigua; hircus longiora & liberalius extensa gerit, annulisque distincta insignioribus, quorum numeri annos ætatis referunt; annum undecimum vel duodecimum raro exhibere dicuntur, adeoque illum ætatis annum haud excedere, reliquum corpus, a cervina forma, colore & agilitate nihil differt: timidissimum & maxime fugitivum est, inhospita asperrimorum montium tesqua incolens, & ex solitudine montana in campos rarissime descendens, & quamvis plures regni regiones inhabitat, lapides tamen Bezoardicos non omnes gignit. Omnes enim regiones quas incolunt capri-cervæ non ferunt herbas, ex quibus depastis lapides creduntur generari, vel qui generantur non omnes æque nobiles sunt, hinc in quibusdam locis nulla ex prædictis bestiis datur ætate provecta, quæ lapidem non contineat, cum in alijs extra Larensem Provinciam, ex centenjs, vix una sit, quæ lapide dotetur, eoque ut plurimum exigui valoris: in hircis lapides majores & frequentius inveniuntur quam in fœminis: lapidem ferre judicantur annosi, valde macilentis, colla habentes longiora, qui gregem præire gestiunt, circumspectius incedunt, & insidias magis, atque sodales, metuunt, quod idem de fœminis affirmabant

Autori ductores ibidem loci. Omnes Bezoardici non æque æstimantur boni; notam legitimi lapidis profitentur, si volæ manus cinere aspersæ, vel creta oblita affrictus, lineam inducat luteam, vel ex luteo viridantem: Hæc illis Lydius est, quo veritatem simul ac bonitatem explorant; Acus candentis admissio, quæ Cl. *Schrodero* placet, fallax bonitatis testis est: quia si adulterini ex resinosa construuntur massa, acum utique admittent; legitimi vero plerique ita indurati sunt, ut acum candentem respuant. Quos Cl. *Kæmpferus* in natali monte comparavit, & genuinos esse novit, vix candentis acus vestigium recipiunt, sed attactu ignis diffiliunt: Neque est nota, addit, factitii lapidis, si interiores laminæ deterioris substantiæ & coloris fuerint: ea enim ex diversitate alimenti disparitas provenit, dum genitrix bestia locum pastus mutat. Pro genuino habet eos, qui inter resinæ & lapidis substantiam ita ambigunt, ut contusi in acido nitri, vel falis spiritu dissolvantur, ac menstruum colore satis rubente simulac virtute sua imbuant: ex lapidis raritate & pretio facile colligitur, bezoardicos quibus in pharmacopæis Europæi utuntur, non esse Persicos, vel ex eorum numero, qui a capris bezoardicis *Pasên* nomen sortiuntur, sed vel ex aliis animalibus, vel sub alio cælo degentibus depromptos & suppositos. *Occidentale* venit etiam ex capri-cerva, nulla tamen cornuagerente; nascitur in Peru, dicitur *Visumiras* seu *Taraguas*, in iis locis animalis, ut de priori dictum, invenitur, circa rem heterogeneam in cavitate media contentam tunicatim concretus; Orientalibus ut plurimum major; superficie scabra, colore cinereo, albo, nigro, obscureve virente, qui optimus. Gall. *Bezoar*.

BEZOAR ANIMALE, est hepar & cor viperarum siccatarum & pulverifatarum.

BEZOAR MINERALE, est præparatio antimonii sudoriferi, cui attribuitur virtus, quæ bezoar orientali ascribitur, unde nomen.

BEZOARDICUM, est Medicamentum alexipharmacum venena & malignitates expellens. Derivatur nomen à Lapide bezoar. B. *Gen tegengift*. G. *Wider-Gift*. Gall. *Contre-poison*. A. A. Antidote.

BIBENELLA, & BIRENUELLA, Idem quod *Pimpinella*.

BIBITORIUS MUSCULUS, five *rectus*, *Oculum adducens*, positus in majori angulo oculi, ortus ex foramine orbitæ irregulari, antè bulbo implantatur, sic dictus, quod introrsum nasum versus oculum ducat, bibentesque cantharum inspicere cogat. B. *De drinkspier*. G. *Der Sauffer Musc.* Gall. *Muscle Adducteur*. A. The drinking muscle.

BIBLIOTHECA, quasi *Βιβλίον θήκη*, librorum theca; *βίβλος* autem significat plantam, quæ papyrus dicitur, quâ olim chartæ conficiebantur.

BICEPS MUSCULUS, hoc nomine gaudent duo musculi, quorum unus est Tibiam, alter Cubitum movendo dicatus: qui Tibiam movet oritur uno capite in tuberositate ossis Ischii, altero in inferiore & exteriori parte femoris, & inseritur in Epiphyâ superiori Fibulæ. Qui autem Cubitum movet, oritur uno capite à processu coracoideo, altero à cavitate clinoidea scapulæ, inseritur Ulnæ parti anteriori. B. *De tweehoofdige spier*. G. *Der zweyköpffige Musc.* Gall. *Muscle biceps; ou jumeaux; celui du bras peut être appelé Coraco-Radial, par rapport à ses attaches*. A. The Muscle with two heads.

BICONGIUS, est mensura duodecim sextarios continens, dicitur continere viginti quatuor libras vini.

BILIS, est duplex, vel quæ in hepate mediantibus glandulis exiguis segregatur, vel in vesicula fellea: utraque per ductum Cholidochum in intestinum duodenum exantlatur, ut ibi ciborum ulteriori perfectioni inserviat, & fæces à secretionem chyli relictas foras convehat. *Bilis* chemice examinata constat ex sulphure, sale volatili & pauca aqua, Ordinario flava utraque est; tamen quæ in vesicula continetur est profundius flava, spissior, amarior, quam quæ ex Hepate continuo destillat: Et prior tantum copia, compressu externo, contractione fibrarum irritatarum in musculosâ vesicæ tunica, excernitur; e contra vero hepatica dilutior, pellucidior, blandior, jugi fluore stillat, & solis actionibus circumduktorum humorum, & respiratione expellitur; utraque hæc bilis humor est saponaceus, abstergens, olea aquæ miscibilia reddens, resinas, gummi, tenacia quæque resolvens, attenuans, homogœna faciens, si cum his conteritur; nec alcalica est, nec acida, sed oleo, sale, spiritibus inprimis

mis concrevit aqua dilutis, non combustilis, nisi siccata prius, hæc tamen bilis cystica plus, hepatica minus præstat; unde diversitas quædam videtur in his. *Præter ordinem vero Vitellina, Porracea, Æruginosa, vel Glaſtea est, quæ colorum diversitates solummodo ex spissitudine varia, & mora in cavo communi contracta expullulant. Bilis igitur est liquidum ex sanguine secretum, neque Bilis dicitur, nisi quando à sanguine segregata fuerit; ideoque Veterum sententia de humore bilioso, inventa circulatione sanguinis, prorsus corrui, vide *Humores sanguinei, Celso Fel. χολή ξανθή, aut κροκκείδης, γλυκὺ, quasi dulce à contrario sensu, cum sit amarissimum, testibus Plinio & Aureliano. B. Gal. G. Die Gall. Gall. Fiel, Bile. A. The Gall or Bile.**

BILIOSUS, dicitur, præsertim Veteribus, qui multa bile abundat, & hinc ob temperamentum illud in quosdam inclinatur morbos; sed qui nostra inspiciat fundamenta, aliter videbit, bilem quidem deficere, sed bonam nunquam abundare. *B. Gal-agtig. G. Gifftgallig/ der viel Cholertische Feuchtigkeit hat. Gall. Bilioux, chalere. A. Bilious or Cholerick.*

BILIS ATRA, Idem quod *Melancholia*.

BIOLYCHNION, est calor natus qui à parentibus foetui communicatur, ipsumque deinceps comitatur; verum postea cum in lucem editus est, hic calor sensim perit, postquam pueri spiritus & sanguis ab alimentis & aëre nitroso, alterantur, reficiuntur, mutantur. Nugæ sunt eorum, qui affirmant calidum hoc perennare; Nam si calidum sit, in continuò partium attritu & motu erit, ergo ut cæteri ignes & calores, dispellitur, ex βίος vita, & λὺξις lumen. *B. De ingeboren warmte. G. Eingeborenen Wärme. Gall. la chaleur naturelle. A. Nativa heat.*

BIPINELLA, sive **PIMPINELLA**, est herba, cujus folia binis ordinibus plumatim sive pennatim digesta sunt, unde nomen. *Vide Pimpinella.*

BISLINGUA est *Hypoglossum*, seu *Laurus Alexandrina*, sic dicitur, quia supra ejus folium insuper foliolum habet linguæ instar.

BISMALVA, sive **ALTHÆA**: est officinarum vox barbarica. Vult dici, quasi duplex malva, vel quæ alterum tantum viribus pollet. Vel dicitur quasi malva ibiscum, vel malva viscum. *Vide Althæa.*

BISMUTHUM, idem quod *Marcafita*.

BISTACIUM, mutato B in P. fit *Piflacium*.

BISTORTA, Est planta, quæ habet folia ex radice erumpentia, longa, satis ampla, & acuta, Patientiam referentia, magis viridia in superiori, quam in inferiori parte, ex his erumpunt caules rotundi, parva quædam folia habentes; calix monophyllus, membranaceus, geminus, unus alteri suppositus, instar vaginæ; ex fundo hujus pedunculus oritur, cujus deinde fini adnascitur flos monopetalus, in segmenta profundissime sectus, & staminibus octo præditus, in densas & longas spicas congestus; in fundo hujus floris invenitur ovarium triquetrum, instructum tuba longa, continens post maturitatem semina triangularia, & splendentia; radix est carnosâ quasi tuberosa & geniculata seu nodosa, oblonga, pollicem crassa, in se contorta, capillitio donata, foris ex fusco nigricans, intus ex flavo rubescens, saporis austriusculi, adstringentis, odoris nullius; crescit in locis humidis; voluerunt quidam illam esse Britannicam veterum, sed hujus radix est tenuis, cum illa Bistortæ sit satis crassa, folia tamen utriusque satis bene inter se conveniunt: dicitur *Bistorta*, ob radicem semel aut bis contortam: dicitur etiam *Serpentaria*, *Colubrina* & interdum *Dracunculus*, vel *Dracontium*. B. *Herts-tonge*. G. *Mater-Wurz*. Gall. *Bistorte*. A. Bistort, Snake-weed.

BITUMEN, dicitur omne corpus, quod igni admotum facile flammam concipit, naphthâ atque Petroleo spissius, lentum valde, tenacitate tamen primo adhuc diffluente; ab ignis calore liquefcit, in aqua non subsidet nec miscetur; sive tum minerale, vegetabile, vel factitium fuerit, unde nomen generale est.

BITUMEN JUDAICUM, vide *Asphaltos*.

BLÆSITAS, est depravata locutio, à vitio linguæ, in conformatione aut obstructione peccantis. B. *Lispem*. G. *Lispeln*. Gall. *Begayement*. A. *Lispe*. Vide *Balbuties*.

BLÆSUS, est vitium in verborum prolatione. Item is cui pedes sive crura extrorsum vertuntur: vel cui dorsi spina antè vel postè incurvata est. Paralyticum quoque significat, à *βλαστίνω* distorqueo. B. *Lisper*. G. *Der dauwelft*. Gall. *Begue*. A. *That stammeth in speaking, or Lispeth*.

BLAP-

BLAPTISECULA, vide *Cyanus*.

BLAS, est nomen ab *Helmontio* confictum, significans generaliter astrorum motum localem & alternativum; sed quid ipse per illud vocabulum significat forte nescivit, saltem nos nescimus.

BLATERONES, ex βλάξ derivatur. Est autem nomen piscis inutilis, ut sunt blaterones homines, multa, sed inutilia dicentes.

BLATTA, Vermiculus est, quasi blapta, ἀπὸ τῆς βλάπτης, id est nocendo, quia libros, ac vestes erodit. Hinc blattaria herba, quæ blattis scatet.

BLATTA BIZANTIA, sive UNGUIS ODORATUS, est alicujus conchilii integumentum: Odore suavi, colore fusco, figura oblonga instar unguis.

BLATTARIA, planta est verbascum referens, differt tantum ab eo, quod ejus fructus sit magis rotundus, caules habet rectos, fortes, in ramos divisos; folia ejus sunt longa, verbasco angustiora, acuta, in margine incisa, non lanuginosa, coloris viridis nigricantis, in parte superiori splendentia, odoris ingrati, saporis amari; flores in quinque partes divisi, odori parum, pedunculis villosis adhærentes; his floribus succedit divisis in eorum locum fructus, qui includit semina minima, nigricantia; radix rapum refert, est alba, dura, aliquantulum fibrosa: hæc invenit nomen hoc Latinum, à colligendis in se blattis: nam si alibi reponitur, vel projicitur, dicunt plurimas blattas super ea colligi. Alii à βλάπτω noceo, quia blattæ vestimenta rodunt, & perforant. B. Motten - kruid. G. Schaben-Kraut / Motten-Kraut. Gall. herbe aux mites Blattaire. A. Mothmulleyn.

BLENNA, est mucus crassus per palati foramina & nares destillans, qui provenit ex glandulis membranæ Schneiderianæ, investientis internas nares, cavitates ossis maxillæ superioris, sinus frontales, ossisque cuneiformis. B. Snot. G. Pusken / Nos / der Unflat durch die Nasen. Gall. Morve, Morven. A. Snot.

BLEPHARIDES, idem quod *Cilia*.

BLEPHARON, vide *Palpebra*.

BLEPHAROXYSUM, instrumentum est, quo palpebræ raduntur & concinnantur, in Trachomate, sive asperitudine callosa palpebrarum interiorum, ex βλέφαρον, & ξυρῶ tondeo.

Βλῆ

Βλησπριζμός, incontiens est corporis jaectatio, ex βείπω, jacio.

BLITUM, est planta, cujus duæ species dantur generales, una alba, altera rubra, harum singulæ adhuc dividuntur in duas alias, blitum album majus habet caulem album, ramosum, quatuor circiter pedes altum; folia Betæ instar sed minora; flores sunt parvi, tribus staminibus constantes; ex calice tripartito surgentibus; pistillum autem abit deinde in semen plerumque oblongum, in capsula vesicæ æmula, quæ calix floris fuit, reconditum: radix est longa, pollicem crassa, saporis insulsi, ut tota planta: blitum rubrum majus, sive blitum nigrum, cum præcedente omnino convenit, differt tantum a colore; & quod ejus folia plerumque sunt minora; datur & blitum album minus, & blitum rubrum minus, refrigerantis & humectantis virtutis, quæ ab insulso fatuoque sapore nomen habet: à Gr. βλάξ, quod bardum aut stupidum denotat. Gr. βλίτον stolidus, ignavus. B. *Majer*. G. *Majer* / *Meyer*. Gall. *Blette*. A. *Blite*.

BOA, papularum morbus est, cum maculis rubentibus corpus rubet. Idem quod *Papula*. B. *Roedhont* / *roodjong* / *roodvonk*. G. *Hitz-Blatterlein*. A. *Pimples*.

BOCHETUM, sive **DECOCTUM SECUNDARIUM**, est alicujus decocti secunda decoctio. B. *Minderdzank*.

BOCIA, est vas vitreum ventricosum cucurbitæ instar. B. *Gen buist-glas*. G. *Bauch-Glas*. Gall. *Verre ventru*. A. *Bellied glasse*.

BOCIUM, idem quod *Bronchocele*.

BOLBOCASTANUM, vide *Bulbocastanum*.

BOLBONAC, vide *Bulbonac*.

BOLBOS, vide *Bulbus*.

BOLETUS CERVI, *Fungus cervinus*, *Tuber cervinum*. Crescit in sylvis ubi cervorum copia est. Sunt rotundi, magnitudine fere pilæ palmaris, & aliquando minores, cortice obducuntur subnigro, intus continent materiam pulverulentam nigerrimam. Βολίται nomen habent teste Marcello, ὡς ἔστιν ἑὸν ἄλ. gleba, & λίαν valde. B. *Herts-wannen* / *herts-spongie*. G. *Hirsch-Brunst* / *Hirsch-Schwamm*. A. a *Mushroem spawn*, *slime of the Hart*.

BOLUS, est Medicamentum internum, habens consistentiam, melle paulo crassiore; & quantitas quæ unica dosi præscripta buccâ commodè excipi potest. *B. Gen bꝛok.* *G. Ein Bissen / Mundvoll / Brocken.* *Gall. Bolus, Morceau, une bouchée.* *A. A Bolus.*

BOLUS, Terræ genus est, ex pallido rubrum, vaporibus Martialibus imprimis imprægnatum. Estque Armena, Orientalis, Germanica, Bohemica, alba &c. in omnibus linguis *Bolus* appellatur. *Gr. Βάλω gleba, ager, à Βόω pasco & λίω valde, quod è glebis pabulum animalibus uberrimè efflorescat.*

BOMBAX, BAMBAX & PAMBAX, synonyma sunt, hinc nobis (sed malè) *Boom-wol* / nam arboreus tantum frutex est. Hinc porro *Bombazijne Wambais* &c. sic fortè appellatur, quia more vermibus bombycis, fructus ejus intus cote, in modum serici, est quasi nendo obductus. Vide *Xylon. B. Kattoen / Boom-wol.* *G. Baum-Wol.* *Gall. Cotton.* *A. Cotton.*

BOMBUS, idem quod *Borborygmus*.

BONA, vel **BOONA**, est *Faba*, seu *Phaseolus*. Fortè nomen sortitur à Belgico idiomate *Boone*: vel à Latino Bonum, quod legumen illud bene nutriat, hominique brutoque salutare & bonum.

BONIFACIA, idem quod *Laurus Alexandrina*.

BONUS GENIUS, est *Peucedanum*: à Græcis prophetis ἀγαθὸς δαίμων, fortasse ob eximias vires, vel ob prognostica boni ominis, quæ ex illo divinare putabant.

BONUS HENRICUS, est lapathi vel Chenopodii species: planta scilicet, quæ plures caules habet pedem circiter altos, crassos, multis foliis triangularibus cinctos, quorum quædam atriplici, alia aro similia sunt, sed alba & farinosa, longis pedunculis adhaerentia; flos est apetalus, constans plurimis staminibus ex calice multifido surgentibus: pisillum autem abit in semen orbiculatum, planum in capsula veluti stelliformi, quæ floris calix fuit, reconditum: radix est longa, crassa, in plures ramos divisa, coloris flavi instar patientiæ: sic ob vires laudabiles appellatur: fortè ejus vires primum à quopiam Henrico detectæ fuerunt: ideoque *Tota bona & Aureum Olu.* *Gr. χρυσόλαχμων.* *B. Algoede / Goeden Hendrik / Lammeheng oir.* *G. Guter Heinrich / Schmerbel.* *Gall. Toute böhne, Bon-Henri.* *A. English Mercury.* Bo-

BORAGO est herba, quæ habet caulem rotundum, debilem, excavatum, tenerum, ramosum, fetis quasi obductum, terram versus inclinatis: folia ex radice erumpentia, ampla, oblonga, aut fere rotunda, villosa, parum acuta, tactui aspera, plerumque repentia: flores in summitate caulis nascuntur, cærulei, vel albi, pulchri, visui grati, monopetali, rotati, ex cujus calice multifido oritur pistillum, media floris parti ad instar clavi infixum, & quatuor veluti embryonibus stipatum, qui abeunt in totidem semina veluti viperini capitis æmula, nigra, quæ in calice ipso longe ampliato maturescunt: radix est crassa, digitum longa, succum viscosum & crassum continens, insipidum: *Borago* mutato B. in C. est *Corrago*, quia putatur cor ejus plantæ usu roborari, & lætificari. B. *Bernagie*. G. *Boretsch* / *Burretsch*. Gall. *Bourrache*. A. *Borrage*.

BORAX, est sal factitium ex sale Armoniaco, Nitro, Tartaro calcinato, Sale communi, Alumine, quæ cum urina liquantur, filtrantur, & tandem evaporantur. Sunt qui putant originem habere ex stabulis in quibus Elephantæ aluntur, quæ urina eorum & stercorebus imprægnata sunt. *Dioscorides* dicit habere porri colorem, sed nostrum album est, instar nitri: fortè à Porro nomen mutuatum, mutato P. in C. Gr. *ῥεῦκοςμα* sive auri gluten. B. *Boras* / *Boud-soudeersel*. G. *Borras* / *Burreß*. Gall. & A. *Borax*, *Boras*.

BORBORYGMUS, est murmur in intestinis amplis cum sonitu, ortum à flatu incluso, à *βορβορύζω* strepitum edo. B. *Bessote Winden*. G. *Ein Gemummel* / *Getöß in Leibe*. Gall. *Bruit*. A. *Murmuring of the gutts*.

BOROZAIL, aut *Zail* Æthiopum; in viris *Asab*, in fœminis vero *Affabatus* dicitur. In utraque ora fluvii *Senna* multa sunt regna, præsertim in ea quæ meridiem spectat, Regnum *Mely*, in ea quæ septentrionem regnum *Tombotu*. Ibi grassatur morbus, partes genitales potissimum infestans, diversus ab eo quæ vulgo *Galicus* dicitur, qui ex immodica venere, cui multum obnoxii sunt, ortum habet.

BOSCI SALVIA, herba est à Boscum, vel Boscus, *bois*, in quibus locis crescit.

BOSMOROS, seu **BOSPOROS**, est frumenti species,

fortè à *βόσκη* pascō, & *μέρος* portio: quia frumentum dentibus vel mola dividitur: vel quia à bobus calcando à paleis separatur, *βῆς* & *βῶς* dorice est bos, vel etiam ex *βῆ* & *πεῖρω* transfadigo, transeo.

BOTANICA, est ea scientiæ naturalis pars, quæ docet structuram, vires, & usum plantarum, easque certa methodo in suas classes & genera distribuit; hinc *Botanicus* dicitur, qui hanc scientiam tractat. Gr. à *βοτάνη* herba, gramen. B. *Kruid-kening*. G. *Kraut-Kennung*. Gall. *la Botanique*. A. Botany or simpling.

BOTHOR, sunt pustulæ oris non serpentes, sed tales quæ facile suppurantur & delentur, etsi nonnunquam leviter eas suppurare contingat. Estque *Bothor* generalis appellatio etiam pustularum faciei, pulmonis & aliarum partium. Variolæ ac morbilli etiam *Bothor* ab Arabibus nominantur & pro vesiculis pustulisque oculis adventantibus sumuntur.

BOTRYS, est racemus uvarum vitis; ut & Herbae nomen, quæ sic à femine vocatur, quod racematim ramulis adnascitur; sive quod plura ejus femina caulibus sic conferta pendeant, ut racemi in uva referant imaginem, à Cappadocibus, *ἀμφοσίαν* vocari author est *Dioscorides*. B. *Quibben-Kruid* / *Piment*. G. *Trauben-Kraut* / *Krotten-Kraut*. Gall. *Piment*. A. Oake of Jerusalem.

BOUNIAS Gr. *Βυνίας*, species Napi, cujus radix in rotundum crescit, ac *βύνες*, seu verrucosa loca amat.

BOVINA FAMES, idem quod *Bulimia*.

BRABYLA, prunorum species est; sic dicuntur quia alvum ducunt, quasi *βράβαν βάλκοντα*, id est, cibos depellentia, & *ἤλα* quasi *μῆλα*, id est mala.

BRACHERIUM, idem quod *Amma*.

BRACHIA, Gr. *βραχίαιες*, sunt plantarum, præcipuè autem arborum rami, quod instar brachiorum hominis extendantur. B. *Boom-armen*. G. *Der Ast*. Gall. *Branches des Arbres*. A. Branches of trees.

BRACHIALE, idem quod *Carpus*.

BRACHIAUS, vide *Brachium*.

BRACHIUM, sive **LACERTOS**, est membrum constans brachio propriè dicto, cubito & manu. Fortè à *βραχίον* sive *βραχύπεδον* ἔλοιπε τῶν χειρῶν, brevissimus reliquæ partis manuum. Unde *Brachiaus Musculus*. B. *Den Arm*.

Arm. G. Der Arm. Gall. *Le bras*. A. The arm.

BRACHYLOGIA, vide *Brachylogus*.

BRACHYLOGUS, est qui suas sententias breviter determinat. *Brachylogia* est brevis locutio. Ut sunt *Aphorismi Hippocratis*, *ἄραχον* breve, & *λέγω* dico. Vide *Aphorismus*.

BRACHYPNOEA significat frequentius brevem, & simul ex longis intervallis factam spirationem.

BRADYPEPSIA, est tarda in ventriculo Ciborum concoctio, orta ex defectu salivæ, liquoris gastrici, fibrarum ventriculi laxitate, pituita viscida abundante, motu corporis & respiratione imminutis: ex *ἄραχον* tardum, & *πίπτω* coquo. B. *Œen langsame kochung der mage*. G. *langsame kochung des Magens*. A. Slow digestion.

ἄραχονόπιον, ex *ἄραχον*, brevis, & *πίνω*, bibo, qui parum, & rarò bibunt. Plerumque sunt phrenitici, qui ad potus necessitatem non attendunt.

ἄραχονόπνοον, ex *ἄραχον*, & *πνέω*, spiro, brevis spiritus, qui parum, & rarò spiritum ducit.

BRANCA, est vox Italica, & significat pedem: sic vocatur *Acanthus*, *Branca ursina*: ideoque à similitudine quam ejus folia cum anterioribus urforum pedibus habent.

BRANCHUS, est raucedo faucium, & asperæ arteriæ. Raucitas *Plin.* *Ravis Plauto*. à *ἄραχον* sorbeo. Vide *Raucedo*.

BRASSICA, est planta, quæ habet caulem humilem, crassum, cortice duro obductum, substantia medullosa repleto, saporis acris subdulcis: folia in initio erumpentia sunt ampla, obrotunda, fragilia, rubicunda, succulenta, rugosa, incisa, sinuosa, caulibus longis & crassis adhærentia, plerumque convoluta, nervosa, foliis in parte inferiori decisis, altera superioris partis sibi invicem accumbentia & comprimantia, formant magnum caput obrotundum: flores quadrifidi & cruciformes, tetrapetali, ex quorum calice surgit pistillum, quod deinde abit in fructum, seu siliquam teretem, longam, cylindraceam, septo intermedio, cui valvæ imbricatæ utrimque adhærescunt, in duo loculamenta divisam, seminibusque fœtam subrotundis; radix est crassa, multas habens fibras. Gr. *κράμβη*; nomen accipit à præfeca, quod ex hujus scapo

minutim præsecatur, siquidem nunc tonsili, nunc cymoso caule spectatur: Non desunt, qui brassicam contendunt *ἀπὸ τοῦ βραχίζεν*, à *vorando* nomen accepisse, Estur enim à totâ Plebeculâ tum cocta, tum cruda, vel muriâ condita. Non desunt qui Brassicam, quasi *Passicam* nominatam referunt, quod ex caule minutatim præsecatur, ut passa fiat. Vide *Crambe*. hæc planta dividitur in tres species, 1°. est quæ folia clausa, & dicitur capitata, 2°. quæ folia explicata habet, 3°. Brassica cauliflora dicitur. B. *Hoof*. G. *Rohl*. Gall. *Choux*. A. Colewort.

BRASSICA MARINA, vide *Soldanella*.

BREGMA, est os sincipitis, figura quadrangularis anteriori interventu futuræ coronalis conjunctum offi frontali, posteriori interventu futuræ lambdoideæ connexum offi occipitali, laterali una parte intercurrente futura sagittali connectitur cum suo pari cognomine, altero latere cum offe temporum, à *βρέχω* madefacio, quia illa ossa infantibus, & sæpe adultis humida & tenera sunt. B. *Het opper hoofds-been*. Gall. *Pos Parietal*.

BREVE VAS, dicitur vas à ventriculo venosum in rimum venosum lienarem transiens. B. *Het korte vat*. G. *Das kurze Gefäß*. Gall. *Vaisseau bref ou court*. A. The Short vessel.

BREVIS CUBITI MUSCULUS, est musculorum cubiti extensor secundus dictus & brevis. Oritur ab humeri cervice, posteriori miscetur cum Longo & humeri os occupat, desinit vero in illam Olecrani partem, cui innitimur. B. *De korte elleboogs spier*. G. *Den kurze Ellenbogen Mauth*. Gall. *Le muscle court extenseur de l'avant bras*. A. The Short muscle of the Elbow.

BRITANNICA. est Herba, quam dicunt in convallibus locis prope Arcem *Bretten* reperiri, unde nomen deducunt. Sed malè: neque, à britannica insula deduci debet ut nonnulli statuunt. Sed est vox origine Frisica: Medetur quippe gingivis sanguinolentis in scorbutico malo, quando dentes vacillant, consumuntur, atque decidunt. Venit itaque à vocibus *Britten* en *Brit*, quod sonat *firmiter claudere* vel *inherere*, ut dentes sanis in alveolis solent, deinde additur *Tan*, & unius litteræ adjectione *D* fit *tand*: & *Hica* significat dentium expulsionem: hinc nostris *Hik* sive singultus, quia illa convulsionis species cum flatu expellitur.

BRI-

BRIZA, est frumenti species, ex quo panes conficiuntur: dicta hæc planta $\lambda\acute{\alpha}\nu\tau\iota\ \tau\acute{\omega}\ \beta\epsilon\lambda\acute{\iota}\zeta\epsilon\upsilon$, quod est onerare, aggravare, & quasi Veterno sopire; quod hujus panis eiu evenire, scriptum reliquit *Galenus*.

BROCHI, sunt labiones, sive qui magna & inordinata labia habent: Item laquei Chirurgici genus.

BRODIUM, est liquor in quo Medicamenta vel asservantur vel diluuntur. Item expressus succus ex materia cocta. v. g. ex Capone.

BROMOS, est frumenti species: dicitur $\beta\rho\acute{\omega}\mu\omicron\ \&\ \epsilon\rho\acute{\omega}\mu\omicron$ non à fætoze, sed potius quia veterina ea multum vescantur, vel à fragore, sonituque, quem seges matura, minimo tacta flatu, edit. Alii $\beta\rho\acute{\omega}\mu\omicron$ legunt à $\beta\rho\acute{\omega}\mu\omicron\varsigma$, quod cibum significat. Vocatur aliquando *Avena*.

BRONCHIA, sunt asperæ arteriæ, seu fistulæ respiratoriæ ramificationes; quæ ex annulis cartilagineis & membranis contractilibus componuntur: quæque primo in ramos, dein in ramulos innumeros divisæ, desinunt in minimas illas vesiculas, præcipuam pulmonum substantiam conficientes, quæ ramulis racemorum instar adhærent. à $\beta\rho\acute{\omega}\gamma\chi\omicron$, guttur. B. *De Longe* $\rho\rho\rho\epsilon\varsigma$. Gall. *les Bronches*.

BRONCHOCELE, est tumor in larynge aut Broncho vel glandula Thyroidea; apparens, ortus ab humoribus in folliculis adiposis stagnantibus, vel ab aëre emphysematis speciem referente, à $\beta\rho\acute{\omega}\gamma\chi\omicron$ media pars asperæ arteriæ, aut $\kappa\acute{\epsilon}\lambda\eta$ tumor. B. *Gozgel-gezweil* / *Keelscheur*. G. *Gurgel Geschwulst*. Gall. *Broncocele*, ou *Goëtre*. A. A tumor in the throat.

BRONCHOTOMIA, est asperæ arteriæ, in membranosâ ejus parte, quæ est intra duos annulos, sectio; usus est in angina caput laryngis occupante, ad suffocationem inhibendam, ex $\beta\rho\acute{\omega}\gamma\chi\omicron$ media pars asperæ arteriæ, $\tau\acute{\epsilon}\mu\omega\omega$ secò. B. *En openinge in de lange-pijp* / *strot-snee*. G. *Eröffnung der Gurgel*. Gall. *Broncotomie*; *Section du gosier*. A. Acutting of the wind-pipe.

BRONCHUS, est asperæ arteriæ portio media, fistulosa, ex annulis incompletis, sive non perfecte rotundis antèrius constructa; posterius per membranam musculosam connexis, ubi in rotunditate deficiunt; superior pars *Larynx*; inferior *Vesicularis* dicitur: infervit voci & respirationi, à $\epsilon\rho\acute{\epsilon}\chi\omega$ vel $\beta\rho\acute{\epsilon}\chi\omega$ sorbeo, jugiter enim ad sanguinis

nis accensionem aer absorbetur. B. Het middelste deel der lucht-ader / longe-pijp. G. Die Gurgel. Gall. Gofier. A. The wind-pipe.

BRUCHUS, à *βρύχω*, comedo, vermis est herbas, & arborum frondes rodens. Dicitur aliis *βρύχος*, à *βρυχω*, fredo, strideo.

BRUNELLA, est planta, quæ habet caulem minimum, repentem, lanuginosum parum, angulosum, coloris purpurei: folia oblonga, villosa, rubicunda, saporis viscosi aliquantulum amari: flores in spicam squammatam, densam, brevem congeruntur, habentque galeam erectam, integram, cavam, longam, in superiori parte in decem labiis dissectam: femina obrotunda in capsula, quæ flori tanquam calix inservit, inclusa: radix est parva, fibrosa; crescit hæc planta in sylvis & montibus. vid. Etymon in Prunella.

BRUSCANDULA, vide *Lupinus*.

BRUSCUS, vide *Ruscus*.

BRYGMUS, est dentium inter se collisorum stridor & strepitus ortus à motu convulsivo musculos maxillæ inferioris occupante, observandus in Epilepsia, similibusque morbis convulsivis. *βρυγμός*. B. Het knerssen der tanden.

BRYON, est muscus, à *βρύειν* pullulare, quia muscus ex arborum corticibus expullulat. Vide *Muscus*.

BRYONIA, dicitur à *βρύειν* pullulare, quod in adjacentes scandens latè pullulet: videtur derivari à *βρύον* uva: vel à *βρύειν* germinare: uvas enim profert, & plura & longa germina. Gr. *Ἄμπλον λευκὴ, ψιλοθρον*. *Vitis alba* dicitur, non quod vitis sit, sed quod in vitis similitudinem, juxta parietes proserpat, claviculisque ubique adhæreat: *Viticella* idcirco quoque nomen est: ut & *Psilothrum*, quod ejus acinis coria depilari possint. planta est quæ habet caules exiguos, ramosos, teneros, villosos, intra parvum tempus in magnam altitudinem crescentes, scandentes, plantas vicinas amplectentes: folia vitim referunt, sed minora, aspera, albescentia: flores sunt monopetalii, campaniformes, albi, exigui, patentes, quinquifidi, ora radiatim expansa, calice tenacissime comprehensi, proprio calici adnati ita, ut unum corpus esse videantur, quinque staminibus præditi; alii flores similes innascentur

scuntur ovario supra apicem ejus calice instructum. Ovarium innatum fini pedunculi, est bacca rotunda, vel ovata in initio viridis, sed post maturitatem rubicunda, succum flavescens saporis ingrati habens, in qua hærent femina plura ovata & acuta; hujus ovarii apex coronatur calice & flore hermaphrodito simili flori masculino, sed minore: radix longa, crassa, tuberosa, carnosissima, albida, flavescens, quasi fungosa, intus circulis donata, saporis acris mordacis, amaricantis; nauseabundi, odoris virosi, dum recens est, mitior fit, dum senescit: observatum est ad triginta annos vivere, & radicem ad hominis crassitiem excrevisse; crescit in aqua, & locis uliginosis, si radix est bifurcata, tunc illam sæpe pro Mandragora vendunt, cultro faciem fingunt, & in superna parte infigunt granum hordei, quod deinde crescens, emittit radices tenues quæ pilos capitis referunt. **B. Quartel bestien / wilde Wjngaart. G. Etick-Wurk / Schiff-Wurk / Raß-Wurzel / Hunde-Kürbe / Römische Rube / wilder Zitwan / Teuffels-Kirß. Gall. Bryone, seu ardent, Colubrine, Couleuvre, vigne blanche. A. Bryony.**

BRYOPTERIS, seu **DRYOPTERIS**, ex filix querna alba, musco quercino innascens, à *βρύον* muscus quercinus, & *πίτερις* filix, folia enim alarum in modum habet explicata, à *πίτερις* ala.

BRYTON, est cerevisia; à *βρύον* germino, pullulo, quia hordeum, ex quo cerevisia coquitur, prius pullulare, & germen emittere debet.

BUBONIUM, seu **INGUINALIS**; sic dicitur quia bubones, seu tumores inguinales sanare dicitur, *βυβών* enim est inguen, & tumor in inguinum glandulis.

BUBO, est inguen, sive locus à flexu femoris ad pubem. Item tumor p. n. in inguinibus, à lue venerea, vel peste excitatus, hærens in glandulis inguinalibus vel inflammatis, vel suppuratis, vel scirrhosis à *βυβωνία* bubone laboro. **B. Lasbui / las-kilier / pest-buil / venus-buil / ilap-oor. G. Drusen / Schlier / Wachs-Drusen / Knüttel in collo si fuerit. Ein Schlier. Gall. Un bubon, Poulain. A. Boile.**

BUBONOCELE, est *Hernia sive Ramex inguinalis*, hoc est quando intestina per processum peritonæi dilatatum, juxta decursum vasorum spermaticorum, in inguina de-

Unable to display this page

que secto, surgit pistillum, infimæ floris parti ad instar clavi affixum, & quatuor veluti stipatum embryonibus, qui deinde abeunt in totidem semina viperini capitis æmula, quæ in calice ipso longe ampliato maturefcunt; & saporis sunt amygdalarum: radix est longa, obrotunda, digiti crassitie, intus alba, extus nigra; tota planta habet succum viscosum: dicitur & lingua bovina: est species Boraginis: ex $\beta\epsilon\sigma$ bos, & $\gamma\lambda\omega\sigma\alpha$ lingua, quia folia hujus plantæ figura & asperitate sua linguam bovinam imitantur. B. Osse-tong. G. Ochsenzunge. Gall. Buglosse. A. Bugloss.

BUGULA, BUGLUM, BUGLA, Est planta, quæ habet duos caules, unus flores habet & est quadratus, alter tenuis & repens est; bini aliquantulum lanuginosi: folia habet oblonga, satis ampla, majora origano, mollia, aliquantulum in margine incisa, saporis subdulcis, postea amari & adstringentis: flores in spica verticillatim oriuntur, labio brevi staminibus ornato, inferiori trifido, media parte procumbente bifida & majore: semina obrotunda, in capsula, quæ flori tanquam calix inservivit, inclusa: radix fibrosa, saporis adstringentis: datur & altera species Bugulæ, quæ dicitur consolida media Genevensis: est herba vulneraria, ideoque consolida media dicta. Nonnulli vocem derivant à Buglossa. B. Zegegroen/ingroen. G. Guntzel. Gall. Bugle ou consoude moyenne. A. Bugule.

BULAPATHUM, est *Lapathum bovinum*, sed potius *magnum*, quia particula $\beta\upsilon$ est intensiva. Vide *Lapathum*.

BULBI, Gr. $\beta\omega\lambda\beta\omicron\iota$. Fortè à $\beta\upsilon$ & $\lambda\alpha\beta\eta$, quod ob crassitiem facile,prehenduntur: vel à $\beta\upsilon\lambda\lambda\epsilon\iota\upsilon$, quia facile, globuli in modum projiciuntur. Suntque radices rotundæ, tunicatæ, quales sunt cæparum, tuliparum, hyacinthorum &c. etiam ad alias radices vox illa transfertur, nempe ad radices tuberosas, ut glandes terrestres, bulbo-castana, solani tuberosi & Chrysanthemi tuberosi &c. radices: radix bulbosa vocatur, quando plurimis constat lamellis vel membranis carneis sibi invicem parallele impositis; quæ deinceps maximam partem in folia explicantur, ex quorum medio floriger caulis exsurgit, quæ omnia in autumno pereunt, sed in medio gemmam relinquunt, quæ remanet, & in qua jam tunc nova futura existit planta, quæ sequenti vere radices suas emittit, caulem, folia, & flores explicat; ut in prædictis plantis

videre est ; imo in hujus nucleo medio jam hæret planta anni tertii : hoc cum tuberosis radicibus bulbosa commune habet, quod citra gemmam mediam, unam, vel plures minores relinquat gemmulas (prout in magis vel minus fertili luxuriat solo,) quæ sequenti plerumque anno novas fibrillas emittunt, & sui juris factæ matrem deferunt, & propriis præsent muneribus. B. *Bollen / klisterg.* G. *Kolb-wurzel fein runde Wurtzeln.* Gall. *Racine ronde, Bulbes.* A. Bulbs or any root that is round.

BULBINA, & BULBINE, videtur diminutivum à *Bulbus.*

BULBOCASTANUM, Est planta, quæ habet folia tenuissime divisa, ad seseli accedentia, sed saporis debilioris, cauli longo purpureo adhærentia ; flos, femina, & umbella ad seseli quoque accedunt ; radix est bulbosa, nigra cute obducta, carnosâ, edulis, extus nigra, alba intus ; pro bulbo habet quasi nucem castaneam, hinc nomen dicitur Italis pancaseole, ex pane, & caseo, quia nutrit instar panis & casei. ex βολβος bulbus & καστανία, Castanea, glans castaneam enim sapit ; vocatur etiam glans terræ. B. *Ward-noten / Muiszen met staarten / Wards-ahersg.* G. *Erd-nuß / Erd-kesten / Schasernuß / Erd-eychlen / Grund-eychlen / Acker-eychlen / Erd-feygen.* Gall. *Glands de terre, Terrenoix.* A. Kepper-nut, Earth-nut, pignut.

BULBONAC vel **BOLBONAC,** est herba, *Lunaria* sive *viola Latifolia* dicta : sic dici putat *Lobelius* à radice tuberosa seu bulbosa. B. *Penning-kruid / Penning-bloemen.* G. *Mondt-viole / Mondt-krout.* Gall. *Lunaire.* A. Sattin or glonesty.

BUBONIUM, vide *Aster.*

BULBASPODELUS, est *Asphodelus bulbosus.*

BULBUS, vide *Bulbi.*

BULIMIA, idem quod *Bulimus.*

BULIMIASIS, idem quod *Bulimus.*

BULIMUS Aurel. *Phagadæna, Edacitas præter consuetudinem* Horationo. Βύλιμος Plut. in Symp. Galeni, Βυλιμία, Βύβροσις Plut. Hom. Φαζάδαινα. Estque fames aucta nimis ; cui sæpè lipothymix comitantur, *Bovina* dicta : oritur aliquando à ventriculi fermento nimium acri, & quacunque acrimonia huc delata, vel vermibus, vel actionibus corporis validis, & fibrarum ventriculi & In-

telli

testimorum robore summo, unde tunicæ membranacæ & nervi irritati animal remedium, alimentum, sibi appetit, ex βῆς bos, sive ut aliis placet ex particula βῆ, significationem augente & intendente, & λιμὸς fames. B. *Hoer-honger / een onverzadelijke honger / razende honger / eet-zucht.* G. *Al zu großer Hunger / Rühre-hunger.* Gall. *Appetit devorant.* A. An unsatiabile hunger.

BUMELIA, est *Fraxinus bubula*, vel ut aliis placet, *Fraxinus magna*: ex βῆς bos, aut ex βῆ particula augendi, & μῆλια vel μελία *Fraxinus*.

BUNIAS, sive **NAPUS**, significat radicem tuberosam, crassam & magnam, à similitudine collium, terræque tumorum, quos Gr. βυνιών appellant.

BURHTHALMUM, est planta, quæ habet caules ad altitudinem unius vel duorum pedum crescentes, tenues lanuginosos: folia alternatim incisa, lanuginosa, dentata, tanaceti minoris similia: flos est radiatus, ejusque discus ex plurimis flosculis folio imbricato inter se distinctis componitur, corona vero ex semi flosculis, embryonibus insidentibus, & calice squammoso comprehensis: embryones autem deinde abeunt in semina plerumque tenuia & angulosa: radix est dura & lignosa: dicitur etiam *oculus bovinus* seu *Cotyla foetida*. Vocatur sic, quia ejus flores oculi imitentur formam & horum potissimum oculis similes sint. B. *Hoedil / Hoeroog / stinkende hermitte / Padde-bloem.* G. *Kröten-dill / Hundsz-dill / Hundsz-blum.* Gall. *Oeil de boeuf, Espergoute.* A. *Oxe-eye, May-weed.*

BUPLEURON, est planta, quæ habet caulem nodosum, in ramos divisum: folia sunt oblonga, satis ampla, rigida, dura, nervosa, acuminata, auriculæ leporis satis similia, & alterno ordine cauli adnata: flos est rosaceus, umbellatus, quinque petalis constans in orbem positus, & calici insidentibus; is autem abit in fructum ex duobus seminibus compositum, oblongis, hinc gibbis & striatis, inde vero planis; crescit hæc planta in locis montosis ad sepes, & in dumetis. videtur componi ex βῆς bos, & πλοῦρον costa, quasi diceret bovis costa: dicitur & auricula leporis. Gall. *Perce feuille, Oreille de Lievre.*

BUPRESTIS, Gr. Βύπρησις, insectum est de genere cantharidum, in arbore pinu degens. Dicitur ex βῆς, bos, & πρησις, qui incendit, ex πρησις, quod si bos cum pascuis

pascuis illud animal devoraverit inflammatione perit, & tumore abdominis.

BURSA PASTORIS, est *Thlaspios* species, quæ habet folia oblonga, incisa instar erucae, repentia: caules sunt exigui, ramosi, in alas divisi, folia habentes, quædam integra, alia profunde incisa: flores parvi, albi, juxta caules ordinati, quadrifidi, cruciformes sunt; post florem sequitur fructus triangularis, compressus, bursam referens, divisus in duo loculamenta, continentia semina exigua, fere obrotunda, nigra: radix est longa, alba, fibrosa, saporis subdulcis & ingrati: crescit hæc planta in omnibus locis incultis: sic dicitur, quod ejus folliculi seminales Bursam pastoriam apprime referant. Hinc etiam *Pera pastoris* vocatur. B. *Herders-tag / Teskens-kruid / Boyseskens-kruid*. G. *Tasschen-kraut*. Gall. *Tabouret ou Bourse à Berger*. A. *Sheepherds purse*.

BURSALIS MUSCULUS, est *Obturator* femoris internus, sic dictus quia tendines quadruplices junctos intra carnosum veluti marsupium, à tertio & quarto quadrigemino, eleganter formatum abscondit. B. *De beurs-spier*. G. *Beutel-maß*. Gall. *l'Obturateur interne*. A. *The inward Obturator*.

BUSELINUM, est *Daucus* vulgaris, quasi diceret *Selinum bovinum*, id est *magnum*.

BUTOMON, est graminis arundinacei species, quæ habet caules rectos, crassos, politos, æquales: folia graminea, triangularia, ex radice erumpentia: caulis est nudus, in hujus capite umbella sustinetur vel flos polypetalus, rosaceus: floris pistillum abit in fructum, qui constat conjunctis arctissimis vaginulis, quæ plurima semina plana, oblonga, exigua, recondunt: radix est crassa, alba, nodosa, fibrosa: hæc planta crescit in locis aquosis, præsertim in pratis vel circa mare: dicitur & *Platanaria*: sic dicitur, quia avidè à bobus expetitur; vel quia valde scindit, ex βὺς bos; vel βυ particula augens, & τίμων seco. B. *Butet / gras*. Gall. *Jonc fleuri*.

BUTYRUM, Gr. βύτυρον, quasi βὺς, seu bovis, τυρός, caseus, vel coagulum: pars est lactis pinguior ab ipso multa agitatione & conquassatione secreta: A. Chemicis hoc vocabulum translatum est ad liquores oleosos ex mineralibus paratos, uti ex Antimonio & Mercurio sublimato

limato simul destillatis fit *Butyrum Antimonii*. B. *Bo-
ter*.

BUXUS, Est arbuscula, cujus truncus sæpe instar fe-
moris crassus, lignum est durum, compactum, & fla-
vum: folia sunt oblonga, minima, dura, obrotunda,
crassa, polita, semper viridia, splendentia, odoris pene-
trantis satis grati: flores minimi, herbacei, tribus vel
quatuor staminibus constantes, e fundo plerumque tetra-
gono calicis foliati surgentibus; embryones autem in aliis
eiusdem plantæ locis oriuntur, abeuntque in fructus ollæ
inversæ quodammodo æmulos, in tres partes apice de-
hiscentes, in tria loculamenta divisos, feminibusque fœ-
tos in capsula, cartilaginosa, vi elastica munita, recon-
ditis; hæc semina sunt fusca, longa, splendentia à Gr.
πύξος, mutato nempe P. in B. venit à πυμάζω denso,
nam densum habet lignum. Hinc quoque *Bruscus* &
Ruscus. B. *Palm* / *Bog-boom* / *Bux-boom*. G. *Buchsz-
baum* / *Buxbaum*. Gall. *Buis*, *Bouis*. A. *Boxtree*.

BYNE, est *Maltum*, sive hordeum madefactum, &
germinans, quod postea siccatur, an a βύω & γάω, quia
humore impletur? B. *Mout*. G. *Malk*. Gall. *Mouture*,
Bruis. A. *Malt*.

BYSSUM, **BYSSUS**, est lini præstantissimi species.

C.

CACABUS seu **LEBES**, est vas terreum vel cupreum
majus, stanno intus obductum, quod climactere su-
pra ignem suspendi solet, in quo Medicamenta coquun-
tur. B. *Gen Ketel*. G. *Eine Pfanne* / *Kessel*. Gall. *Mar-
mite*, *Chaudron*. A. *A Kettle*, *Caldron* or *Basin*.

CACATORIA FEBRIS, est febris intermittens, (sic
dicta Clarissimo *Sylvio de le Boe*) cum alvi dejectione
multa vel frequenti, & quandoque simul torminosa, di-
verso accessus tempore ægros valde affligens, ac debili-
tans: etiam *Catarctica* & *Dejectoria* vocari potest. B.
De hak-kooz. G. *Schets Fieber*. Gall. *Fievre avec de-
voisement*. A. *The purging fever*.

CACHECTICUS, est qui cachexia laborat. B. *Zug-
tig* / *die in een quaat vel steekt* / *wangedaantig*. G. *Der
Colter*

Coller Zufser feuchtigkeit Kerfel. Gall. *Cachectique*. A. one of an ill constitution, and habit of body.

CACHEXIA, est malus corporis habitus, ex humorum vitiosorum dispositione mala, nutritionem corporis proinde depravante, ortus, unde febres lentæ, tabes, hydrops &c. contrahuntur: in cachexia facies sæpe pallida & mali coloris est, corpus tumidum & inflatum: Cachexia latè sumpta cum *δυσξία* opponitur, ac ut bonus habitus omnibus partibus sanis communis est, ita malus habitus ab omnibus malis propagatur. Strictè *Cachexia* tantum sumitur pro mala dispositione in habitu corporis; *Euexia* vero pro humorum sive sanguinis pariter & corporis dispositione bona accipitur. Cachexia pro causa agnoscit, vel liquidi nutrientis depravatam indolem quamlibet, vel vitium vasorum receptorum, vel defectum facultatis applicantis. Ex *κακός* malus & *ξίς* habitus. B. *Onge- daantheid / groene ziekte / wanstal / wangedaante*. G. Ubele und löse liber beschaffenheit. Gall. *Cachexie*. A. disposition, or an ill state of body, A distemper.

CACALIA, sive **LEONTICE**, est planta Tuffilagini vel Petasitidi non absimilis, quæ habet folia magna, fere rotunda, crassa, in margine incisa, angulosa, lanuginosa, inferius alba, Petasitidem referentia. Ex his exurgit caulis villosus, medullosus, in suprema parte in ramos divisus: flos est flosculosus plurimis petalis constans, quadrifariam divisus, embryonibus infidentibus, & calice veluti cylindræo comprehensis: Embryo autem abit deinde in semen oblongum pappis instructum: radix fibrosa, minimi digiti crassitie: crescit in montibus: an ex *κακόν* malum, & *λίαν* valdè? quia fortè agris & campis invisâ est.

CACOA, est fructus arboris, magnitudine amygdali, colore fuscus, tenui membrana conclusus. Tota autem filiqua in qua concluduntur magnitudinem habet cucurbitæ oblongæ mediocris fortis, desinit in acumen, uti inter *κεμηλία* mea videre est. Quatuor ejus species recensent, unde & quatuor species fructus recensentur; prima & secunda species vocantur, *gros & petit caraque*; tertia & quarta species vocantur *gros & petit cacao des Isles*. Venit ex variis Americanis locis, ex Guatimala &c. adhibeturque loco monetæ, pauperibusque pro eleemosyna datur,

datur, parant ex hoc tum potum Indis vulgarem, tum massam hanc *Chocolatam* dictam, (& potius hoc nomine venit) quæ fit ex dictis granis tostis & tufis ac aromatibus mixtis. Vide *Chocolata*.

CACOCHYMIA, est humorum in sanguine vitiosorum, abundantia: est degeneratio sanguinis, feri, vel lymphæ a salubri sua conditione: veteribus dicitur pro varia dispositione, *ulcerosa, biliosa, pituitosa, melancholica, acida, salsa, pontica* &c. Sed vocabula hæc ob inutilitatem à veris Neotericis irridentur, ex κακός pravus, & χυμός succus, humor, à χύω vel χύωω fundo. B. *Itwaat sappigheid / quade boedzaamheit / quaadboghtigheid / quaadbloedigheid.* G. *Böß Schwarß Gebliß.* Gall. *Cacochymie.* A. *Cacochymie or an abundance of ill humours in the body.*

CACOCOLIA, est bilis malè disposita, ex κακή mala, & χολή bilis. B. *Quade gesteldheit der Gal.* G. *Ubele beschaffenheit des Gallen.* Gall. *Indisposition du fiel.* A. *Indisposition of the gall.*

CACOCHYLIA, est depravata Chylificatio. Ex κακός malus, & χυλός, Chylus, succus. B. *Quade gijlmaktheit.* G. *Bose Däwung.* Gall. *chilification vitiee.* A. *Depraved Chyle.*

CACOCËTHES, CHIRONIUM ULCUS sive **TELEPHIUM**, est morbus, vel ulcus curationem respuens, quod ulcus malignum vocatur, hoc fit cum ulcus fuerit callosum vel sinuosum, cui nonnunquam officula decedentia & cariosa subjacent, ex κακόν malum, & ἔθος mos, consuetudo, est enim ulcus vel morbus mali moris. B. *En quaad-aardige sweer.* G. *Ein böß geschwär.* Gall. *ulcere malia.* A. *An evil ulcer, A Boil, vel sore.*

CACOPATHIA, est mala passio, ex κακός malus, & πάθος passio. B. *Quade dyist.*

CACOPHONIA, est mala vocis prolatio, ex organorum vitio proveniens, ex κακός malè, & φωνία voco. B. *Quade uitspraak der woorden.* G. *Der Schwär zu sprechen hat.* Gall. *Difficulté en parlant.* A. *A bad pronunciation, or an ill sound.*

CACOPRAGIA, Gr. κακοπραγία, à κακός malus, & πράττω, facio. Est sæpè depravatio viscerum nutritioni famulantium.

CACORYTHMUS, pulsus est arteriarum, nullum ordinem servans. Dicitur etiam *Arythmus*, ex κακός malus, & ῥυθμῶ, ordo. B. Een ongelijke pols. G. Ungleich slagende puls. Gall. *Le Poulx inegal*. A. An unequal pulse. Vide *Arythmus*.

CACOSPHYXIA, est pulsus vitiosus, ex κακόν malum & σφύζω pulso, salio. B. Een quade pols. G. Ubel puls. Gall. *Le poulx mauvais*. A. A bad pulse.

CACOTROPHIA, est nutritio depravata ex sanguinis vitio: Ut in Lepra, Impetigine &c. ex κακόν malum & τροφήν seu τρέφω nutrio. B. Quade voeding. G. Das ungedeyen. Gall. *Mauvaise nutrition*. A. Bad nourishment.

CACTOS, est Cardui species: cur ita dicatur, haud facile dixerim. An κακτός quasi κατακτον, ἵνα τὸ κατακτείνεν interficere, occidere, quod pappi ejus noceant, nec periculo careant? certè Dioscorides inter plantas tales, & pappos Cactos recenset. Quidam à καίω uro, quia urit seu pungit.

CACUMINA, idem quod *Summitates*.

CADAVER, à cadendo, quòd animà spoliatum corpus, in terram cadat; ex Isid. Gall. *Cadavre*.

CADMIA, vide *Lapis calaminaris*: Tutia etiam idem sortitur nomen. Arab. *Climia* vel *Cblimia*, vide *Tutia*.

CADUS, sive *Ceranium*, est Veterum mensura, continens vini centum & viginti libras; olei vero centum & quinque.

CADUCUS MORBUS, vide *Epilepsia*.

CÆLESTIS, est *IRIS*, sic dicitur, quia iridi cælesti similis sit. Gr. ἰσγία.

CÆLI DONUM, est *Chelidonium majus*, sic appellatur ob egregias virtutes.

CÆLI ROS, est gramen Mannæ; videtur Milii Sylvestris esse species.

CÆLI ROSA, & **CÆLI FLOS**, est *Lychnis Coronaria*.

ΚΑΡΑ, **СЕРЕ**, & **СЕРА**, Est planta, quæ habet folia ex radice erumpentia, longa, angusta, fistulosa, acria: ex his nascitur caulis nudus, rectus, rotundus, fistulosus, in ventrem assurgens turbinatum utrimque: flos hexapetalus, in corymbum collectus, sphaericum: pistillum floris fit fructus subrotundus, trilocularis, foetus semi-

feminebus subrotundis, & nigricantibus: radix bulbosa, tunicata, orbicularis, odoris penetrantis & ingrati, saporis acris: Gr *Κρόμμυον*, sic dictum quod oculi pupillam comprimi cogat: Nam oculos vellendo expressis subinde lachrymis contrahi pupillas certum est: quidam derivant à *κράος* caput, quia capitata: sed rectius à *κράος* pupilla, & *μύειν* claudere, comprimere. *Cepa* vero sic à capitatis magnitudine dicitur: Hinc derivatur Frisica vox *Ci-pels*. B. *Ajuin* / *Eujen*. G. *Zwiebel*. Gall. *Oignon*. A. *Onion*.

CÆSAREA SECTIO, idem quod *Hysterotomotocia*.

CÆSAREUS PARTUS, vide *Partus Cæsareus*.

CALAMINARIS LAPIS, reperitur sæpius in metallorum fodinis; est lapis fossilis, subflavus, non admodum durus, dum accenditur fumum eructans: cujus usus insignis, dum additus Cupro, suum regulum cum eo mitcet, illudque colore eleganti flavo donat, quod orichalcum vulgare est: in medicina magni quoque est usus. Dicitur & *Cadmia*. B. *Malamint - steen* / *Malmp - steen*. G. *Galmei* / *Galmei - stein*. Gall. *Pierre Calaminaire ou Calamine*. A. *Calaminare - stone*.

CALAMINTHA, CALAMINTHUM, est Menthæ species, quæ crescit ad altitudinem circiter unius pedis, in plures ramos divisâ angulosos: folia sunt obrotunda, parum acuta, villosa, aut aliquantulum lanuginosa, sibi invicem alternatim opposita: flores nascuntur in pedunculis ramosis ex foliorum alis, coloris purpurei, galea obrotunda, bifida: semina nigricantia, oblonga, in capsula, quæ florî, tanquam calix inservivit, inclusa: radix fibrosa; tota planta habet odorem aromaticum & gratum: crescit in montibus. Dicitur quasi utilis *Mentha*: namque nidore suo serpentes fugat Ex *καλή* utilis, pulchra, & *μίνθη* seu *μίσθη*, *Mentha*. Aliis placet *λόσι* *Κάλυ* quod lignum significat, à *καίω* uro. B. *Water of reid Meinte*. Gall. *Calament*.

CALAMITA, nempe *Styrax*, sic vocatur, quia in calamis excipitur & asservatur.

CALAMAGROSTIS, & CALAMOGROSTIS, est gramen arundinaceum; ex *κάλαμος* virga, calamus, & *ἀγρωσις* graminis species.

CALAMUS, *Arundo*: dicitur *ἀπὸ τῆς καλῆς ἀμφοῦς*, quod
L pul-

pulchrè demetiatur arundo. Gr. Δόξαξ, ἀπὸ τῆς ῥῆσος δὲ ἐλάξ, quod facile à vento moveatur. B. Riet. G. Rohr. Gall. *Canne, Roseau*. A. A reed.

CALAMUS AROMATICUS, quid sit, dubitatur. Alii *Acorum* volunt, alii *Galangam*. Garzias dicit esse Aromaticum quidem, non vero odoratum, imo & juncum esse duntaxat. Seritur per universam Indiam: Neque odoratus est nisi è terra evulsus: quantoque viridior, tanto tetrioni odore tetrion, teste eodem Garzia. Dicitur & Calamus odoratus Indicus, Alexandrinus, &c.

CALAMUS SCRIPTORIUS, est dilatatio quædam circa cerebri ventriculum quartum, quæ deinde in mucronem exacuitur, & ab hac figura nomen obtinuisse videtur. B. *De schrijf-pen*. G. *Schreibfeder*. Gall. *ventricule du Cerveau en forme de plume*. A. A Writing pen.

CALATHUS, est rectus turbo, hoc est, id quod ex angustiis in latitudinem se diffundit. Calathi effigiem planè liliorum flores referunt.

CALCANEUM, idem quod *Calx*.

CALCARIS FLOS, est **FLOS REGIUS**, sic dicitur, quod ejus flores quodammodo calcaria referant.

CALCEOLUS D. MARIAE, SACERDOTIS, MARIANUS, est Alismatis species, cui in medio floris aliquid concavum, instar calceoli apparet.

CALCHOIDEA OSSICULA, idem quod *Cuneiformia ossicula*.

CALCINATIO, est misti per ignem, aut res corrodescentes, (per Mercurium, aquam regiam &c.) in calcem solutio. B. *Walkmaking / Walkbænding*. G. *Kalkmachung*. Gall. & A. *Calcination*.

CALCINATIO PHILOSOPHICA seu **SPAGYRICA**, est, cum cornua, ossa, aut unguæ, super aquam ferventem per aliquot horas suspenduntur, donec omnem mucilaginem amiserint & facile in pulverem tundi queant. B. *Philosophise Calcinate*. G. *Philosophische Brennung*. Gall. *Calcination philosophique*. A. *Philosophicale Calcination*.

CALCULUS, est præter sanitatem in corpore humano lapidosa concretio, quæ sæpe in renibus, vesicis, aliisque in partibus, ex particulis salinis & terrestribus concretis generatur. B. *Steen*. G. *Blasenstein*. Gall. *Pierre de la vessie*. A. *Stone in the bladder*. CAL-

CALDARIUM, Idem quod *Laconicum*.

CALENDULA, nomen accepit, quod singulis fere calendis floreat: sed alii putant, quod sit corruptum nomen à *Caltha*, seu *Calthula*. vide ibi. B. *Gouds-bloem*. G. *Kingel-blumen*. Gall. *Souci*. A. *Marigold*.

CALENTURE, est nomen morbi cujusdam peregrini, quo navigantes versus Indiam occidentalem infestantur, dum tropicum appropinquant, & consistit in depravata imaginatione, cum pulsu debili, æquali, lento, absque febre & calore excedente.

CALIDUM INNATUM, vide *Emphytum thermum*, aut *Biolychnium*.

CALLICREAS sive **PANCREAS**, est Glandula conglomerata, magna, plana, carnei coloris sub ventriculi parte posteriore collocata, transversim a duodeno; versus lienem extensa: longitudinem habet trium aut quatuor digitorum in homine; & juxta alios octo vel novem quasi digitorum transversorum, & latitudinem digitorum duorum, vel duorum cum dimidio; crassitiem unius digiti, figuram ad linguam caninam accedentem, latiore prope duodenum, angustiore versus lienem, tenui membrana à peritonæo investitur: habet ductum excretorium ex multis minoribus conflatum, qui terminatur in homine juxta ductum communem biliarium in intestinum duodenum, quatuor vel quinque digitis infra pylorum, & ut plurimum eodem orificio cum ductu *Cholidocho*: ex cujus ductu *lympha volatilis* & insipida effunditur: Verum *Sylvius de le Boe* cum Discipulo suo *de Graaf* succum acidum & subacidum, quandoque austerum & dulcem invenisse se dicunt, inde quoque originem ferè omnium morborum deducunt: Sed sciendum hoc fortassè fuisse observatum; cum vix unus ex centum hominibus exactè sanus reperiatur. De hac quæstione vide *Anat. nostr.* Ref. *U*sus est, succo suo volatili *chylum* subacidum & biliis amarorem temperare, saponacea sua vi omnia miscere, subigere, & volatilizare, ut tandem dulci sapore venas lacteas subeat & ascendat. Componitur, ex *eggs* pulchrum, & *veal* quasi diceret carnem formosam. B. *Moleis* / *grootte hlier* / *heel-bleis* / *Buis-hlier-bedde*. G. *Die grose druse*. Gall. *Le Pancreas*. A. *The sweet taste, all flesh, sweet-bread, the panereas, or the Birr*.

CALLIGONUM, Idem quod Polygonon. Ex καλός pulcher, κάλλιον melius, & γόνυ genu, quia geniculata est herba.

CALIX, CALICES, sunt oculi sive gemmæ florum prodromi, ut oculi Populi arboris: Vel est pars floris posterior, crassitudine quadam notabili a pediculo distincta, flores vel involvens, vel sustinens. Vide *Alabastris* & *Perianthium*.

CALLIONYMUS, est lilium convallium, ex κάλλιον melius & ὄνομα nomen.

CALLITRICHUM, seu **POLYTRICHUM**, est herba capillaris, dicta quod capillos pulchrè tingat. Ex καλή pulchra, & ἄριξ capillus, vide *Polytrichum*.

CALLUS est durities in cute, absque sensu, orta a vasis minimis nimio labore compressis, consolidatis in formam solidi. Item est substantia circa ossium fracturas genita, ossea, sed mollior, effusa huc ex vasis materiam osseam naturaliter vehentibus, & fragmenta ossium fractorum connectens. Gr. πάρωμα, πάρωσις, τίλλω. B. *Gen weere* / eelt. G. Dicke Haut / Schwièle an Jussen. Gall. *Callus, Durillon*. A. An hardness in the Skin.

CALOMELAS, est Mercurius cum Sulphure diu tritus, & in corpus nigrum redactus, cujus nomen derivatur a καλός pulcher & μέλας niger, ob colorem, & virtutem eximiam in purgando, aliisve casibus, ubi Mercurii usus requiritur.

CALOR NATIVUS, vide *Biolychnium*.

CALTHA, Est planta, quæ habet caules tenues, parum angulosos, villosos, ramosos, fungosos, viscosos parum: folia oblonga, integra, cauli adhærentia, carnosa, mollia, villosa, albescentia, satis ampla: flores discoidei, radiati, rotundi, magni nascuntur, coloris aurei, saporis fortis & grati, corona vero ex semi flosculis componitur embryonibus insidentibus, & calice comprehensis: Embryones autem abeunt in capsulas plerumque incurvas & marginatas, semine fœtas ut plurimum oblongo: radix lignosa, fibrosa: dicitur & *Calthula*, quam vocem deinde corrumpentes officinæ in *Calendulam* immutarunt. Quamquam verisimile etiam sit, sic nominatam esse, quod omnium mensium Calendis, fruticare comperiatur. Atque hinc fit quod nonnulli florem omnium men-

mensium appellent. B. Gouds-bloem. G. Ringel-Blum. Gall. *Souci*.

CALVA, *Plin.* Calvaria. *Celso*, Cranium, κράνιον, quod cerebrum integat quasi κέρινον id est Galea, πάλιν, κρήνη *Lycobr.* κράφιν *Aristoph.* κῦτον, est integumentum capitis osseum. Vide *Cranium*. B. Het hoost-scheel / pan van 't hoost / bekkeneel / hoost-schotel / herzen-bekken. G. Hauptschedel / die Htrnschale. Gall. *Crane*. A. The Scul. Item pars capitis capillata superior, quæ à morbo vel senectute primo calvescit. B. De kruine / bles. G. Das oberste des haups. Gall. *Le Sommet de la tête*. A. The top of the head.

CALVARIA, Idem quod *Calva*.

CALVITIUM & CALVITIES, apud Græcos vocatum est Φαλάκρωσις, & Μαδάρωσις, quod quidem vitium nihil aliud est, nisi depilatio capitis, potissimum syncipitis, ætate hominibus adveniens. B. Haal-hoofdigheid. G. Eine Kahle / gläze. Gall. *Chauveté ou Calvitie*. A. Baldness.

CALYPTRA, est involucrum tenue quorundam feminum, illa inclusa tenens a καλύπτω occulto. B. Het zaadhupsje. Gall. *Coiffe ou enveloppe*.

CALX, *Plauto*. CALCANEUM, *Virg.* item Πτέρνα, Σκέλις, est secundum os tarsi in pede, reliquis magnitudine & robore præstantius, oblongum & versus posteriora protensum, ut ei firmiter homo insistat, nec lapsu facili retrorsum concidat. B. De versenen / de-hiel. G. Die versen / unter theil des schenckels. Gall. *Le Talon, le Calcaneon*. A. The Heel bone.

CALX, Chymicis quoque dicitur quilibet pulvis, per humiditatis ablationem, in partes tenuissimas ac velut impalpabiles redactus, idque intelligendum est de *Metallicis*, *Mineralibusque* corrosis, iterumque calcinatis, ut de calce salis, antimonii, &c. sicque nonnulli lapides in calcem comburuntur, sicuti nostrum cuique notum. Nec non *Vegetabilium* cineres; qui sunt substantiæ terreosalinæ, & *Animalium* cornua, ossa, &c. per ignis torturam partibus humidis, & volatilibus spoliata, à nonnullis nominantur *Calces*. B. Halk. G. Kalk. Gall. *de la Chaux*. A. Chalke, Lime.

CAMARIUM, vide *Fornix*, ex καμάρεα fornix, testudo.

CAMAROSIS, est cranii ictus, in quo ossis portio aliqua, in testudinis formam, suspensa relinquitur, estque quintuplex: 1. cum frangendo os unum deprimitur, & alterum elevatur. 2. quando os absque fissura deprimitur, quod infantibus proprium. 3. est contusio, in qua margines sunt depressi & ossis medium in fornicis speciem elevatum, remanente inferius spatio vacuo. 4. depressio semet sponte elevat eo tempore cum os adhuc sit membranaceum, atque plectri speciem conservat donec ossificari incipit. 5. quando tabula secunda est depressa, & prima semet in priorem statum reducit, à *καμάριον* testudo. B. *Derwelsfel-bruch*. G. *Hirnschal-bruch* / *Gewelb-bruch*. Gall. *fracture du crane*. A. The Skull broken and become like a vault.

CAMBIUM, est humor secundarius secundum *Avicennam*, cujus usus erat, partes nutrire: primus dicebatur humor *Ros* sive *Innominatus*: Secundus, *Gluten*: & tertius, qui proximè in alimentum convertebatur, *Cambium* nomine veniebat: Sed ea figmenta, inventa à nobis circulatione sanguinis per tubulos, planè concidunt. Nisi per *Rorem* intelligas Chylum, per *Gluten* particularum quietem, & per *Cambium* Chyli assimilationem.

CAMELINE, quibusdam *Myagrion*, forte sic dicitur, quod à Camelis valde appetatur. *κάμηλον* enim est Camelus.

CAMELOPODIUM, est *Marrubium*, quasi diceret pedem cameli: ex *κάμηλον* camelus, & *πῆς* pes.

CAMERA OCULI, oculi cavitas a quibusdam distinguitur in duas cameras, in anteriorem, & posteriorem; Antica, Lentis & Processuum Ciliatum superficie a postica; corneæ autem concavitate ab antica parte terminatur, & per septum medium uveam putâ, in duas alias minores dividitur, quæ per pupillam inter se communicant; harum anterior major est posteriore; postica vero cavitas, duobus, ut vocant, humoribus crystallino scilicet & vitreo, repletur. Gall. *Chambres de l'Oeil*.

CAMERATIO, Idem quod *Camarosis*.

CAMOMILLA, corruptè sed melius *Chamamelum*, vide suo loco.

CAMPANULA, sic dicuntur plurimi flores, qui Campanulam referunt, vide *Cervicaria*.

CAMPHORA & CAPHORA, Veteribus incognita: gummi est alicujus arboris in Sumatra propè Baros. Pro-cera arbor est & densa, ædificiis struendis perutilis; Cau-dex recte ascendit: Ramos ordinatè explicat: folia sunt magna, carnosâ, antèrius acuta, camphorainque spiran-tia. Fructus formosi sunt: avellanæ nucis magnitudine, oblongè rotundi, tenui tunicâ cincti, quæ rursus, instar nucum avellanarum, alteri tunicæ eleganti forma inclu-ditur, colore rubro, purpureo, flavo & viridi, integram fructum contegit, & tulipæ instar superius sese aperit. Postquam arbor ista fuerit caphorâ dives, à foliis, cor-tice, & externo ligno spoliatur, usque ad medullam, quæ finditur, in qua caphora eleganti forma, coagulata & crysallina reperitur. In China & Borneo etiam nasci-tur, sed in *Japonia* alia colitur arbor, quæ caphoram præbet, folio tenuiori, molliori, diutissimèque odorem camphoræ spirante; quæ est *Laurus camphorifera*, ar-bor sylvestris; in *Japonia* occidentali & adjacentibus insulis in lætam vastamque tiliæ magnitudinem adole-scens, cujus descriptionem vid. apud *Kæmpferum* in ca-talogo plantarum Japonicarum. Ex radicibus quoque cinamomi caphora elicitur, quod habeo ex *Viris* fidè dignis. Non nego tamen aliam hujus gummi esse ar-borem, fruticem aut plantam, nam ex ipsa salvia prole-ctam vidi. Est gummi ex albo pellucidum, graveolens ex China, Japan, aliisque locis ad nos delatum: Om-nium optimum dicitur, quod ex Borneo venit, sed ob pretium nimiam fortè huc non adfertur. Facile accen-ditur, & si conservetur in thecis apertis disparet. Cam-phora non est gummi, sed potius resina, alba, pel-lucida, odoratissima, volatilis, & tritu difficilis; de arbore propria, regionibus fervidissimis, intra lignum, maxime ad corticem habetur, uti dictum est, in propria sua naturali gleba crysallina. In Borneo & Ceylon omnium præstantissima & pretiosissima. In Alcohole perfectissi-me solvitur, pellucidissima specie, & odoratissima. De-stillans tunc tota fere, una cum Alcohole, vel paulo post, volatilis est, in liquorem homogeneum adscendens. simulac guttula hujus liquoris limpidissimi aquæ immit-titur, uno momento albescens tota Camphora iterum apparet in aqua, integrum suum corpus reddens; ita-

que heteroclitum hoc corpus resinam refert, sed volatilem; differt tamen ab aliis resinis in eo, quod solvitur in spiritu nitri, vitrioli, aqua forti, ut in Alcohole, unde affusu aquæ revertitur immutata Camphoræ materies. B. *Campher*. G. *Kampffer*. Gall. *Camphre*. A. *Camphire*.

CAMPHORATA, seu *Camphoratum*, est Abrotanum, sic dictum quod Camphoram oleat.

CANALES, sunt ductus rotundi, intus cavi, utrinque aperti, longi, per quos liquores transeunt: ut sunt ductus Salivales, Biliarius, Hepaticus, Pancreaticus, &c. Gr. *ῥῆσις*, ductus. B. *Stölen / butzen*. G. *Kanäle / Röhre*. Gall. *Canaux, Conduits, Tuyaux*. A. *Channels, or ditches*.

CANALES SEMICIRCULARES, sunt tres canales ossei, semicirculares a forma dicti, quia nempe singuli in semicirculi modum curvantur; durissimi, cavitate fere elliptica donati, aliquando cylindricâ; in medio autem curvaturæ angustissimi, hinc versus orificia sensim dilatati, circa eadem latissimi, inæquales longitudines adeoque & magnitudines habentes, medio existente minimo, eandem fere magnitudinem, figuram, substantiam, durtiem, sortiti in infante & in adulto; vestibulo a parte postica, exteriori, auriculam respiciente, appositi & continuati; membranulâ tenerrimâ nerveâ vestibuli hic continuatâ vestiuntur; sex horum canalium extremitates, non nisi quinque ostia conficiunt in vestibulo, cum unum ex illis commune sit duobus canalibus, majori scilicet & minori; minimus canalis duo habet orificia; quinque hæc orificia unita, una cum fenestra ovali, orificio scalæ superioris cochleæ, & quinque aliis minoribus foraminulis, nerveos ramulos transmittentibus, atque adeo per istos occlusis, vestibulum formant. Unde patet hos canales in vestibulum hiantes ejus cavum augere, quemadmodum cellulae apophysios mastoideæ augent cavum tympani. Insuper fluidum elasticum in illis contentum, etiam per motum stapedis æqualiter cum fluido vestibuli comprimitur, relaxatur; & tremores sonori etiam possunt quam optimè per horum cava propagari, in eorum latera incurrere, reflecti; & sic sonus quam optimè colligi, conservari, roborari, & intendi, ut phænomena canalium oticorum

incurvorum quam optime docent. Interim simul etiam per membranas nerveas molles, hæc omnia investientes, impeditur clangor. B. *Half ronde ringsgewijse gaten in 't oog.* Gall. *les Canaux demi circulaires.*

CANALICULUS ARTERIOSUS, est vas inter arteriam pulmonalem & arteriam magnam in fœtibus, quod in adultis obliteratur: medius est inter has duas magnas arterias, & utrique continuatus: oritur ab anteriore parte pulmonalis, paulo antequàm illa subit aortam, seseque bipartitur; & priori pariter aortæ jam descendenti parti se inserit, paulo ultra eum locum, a quo subclavia sinistra abscedit: Nisi potius dicendum sit, arteriam pulmonalem in duos se dividere ramos, quorum anterior est canalis arteriosus, posterior pulmonalis ad pulmones tendens; canalemque illum cum aorta confluere in unum, indeque effici aortam descendentem, tantæ magnitudinis ille canalis arteriosus est, ut prope æqualis sit tum pulmonali, qua illa ultra eum pulmones petit; tum ipsi aortæ; qua cum ea se conjungit. Usus in fœtibus est ut ex arteria pulmonali per canaliculum hunc sanguis in arteriam magnam exoneretur, ex eo quod sanguis, (quia fœtus in utero aërem non respirat) per pulmones collapsos, vasa nimis comprimentes, sive quæ vesiculas cingunt, vel in spatiis intermediis hærent, fluere non possit. *De slag-aderlijke buis.* G. *Der puls-ader kanal.* Gall. *le Canal arterieux.* A. Arterious vessel.

CANCAMUM, Quidam Laccam esse putant, alii Animæ gummi. Dioscoridi est Arabicæ arboris lachryma, Myrrhæ quodammodo similis, virosi gustus: quod ad suffimenta usurpant.

CANCER, vide *Carcinoma*.

CANCER, est species fasciarum, quæ capiti tegendo, inservit. B. *Kreeft-band.* G. *Krebs-windel.* A. *Crabswate.*

CANCERORUM OCULI, sunt lapides parvi, albi, duri, crustacei, rotundi, compressi, una parte convexi, altera planiores, cum sinu in medio excavati, concreti in ventriculis cancerorum, saporis cretacei. B. *Kreeft-oggen.* Gall. *yeux d'Ecrevisses.* A. *Crabs Eyes.*

CANDELA, est Instrumentum Chirurgicum, rotundum, oblongum, tenue, ex flexili materia constructum,

cujus apex materiam corrodentem continet, quod meatu urinario penis immiffum, carunculas confumit, vel abfque corrosivo explorandis ulceribus vulneribusque infervit. B. *Gen Høning-haargje*.

CANDELARIA, feu CANDELA REGIA, est Verbascum, quod etiam φάλαξ, Flamma & Cereus appellatur, quod cerei in modum flosculis fuis fe erigat. Vide *Verbascum & Phlomos*.

CANDISATIO, foli competit faccharo, quod in aqua folutum, purificatum, atque quadantenus in fiffatum, in cryftallos concrefcit, idque candifari vocant. Imponunt autem folutioni nonnunquam res medicamentales folidas, ut cryftallis illis faccharatis obducantur, easque confectioibus adnumerant. B. *Candelifering*. G. *Kandeslijirung*. Gall. *Candifation*. A. *Candying*.

CANDUM, melius *Canthum*, faccharum dicitur in cryftallos redactum, vulgo *Saccharum candi* five *candum*, *canthum*, id est *angulosum*, *candidum*, *crystallinum*, *lucidum*. Estque faccharum depuratum, candifando in cryftallinam formam fec. art. redactum, ad modum quo falia cryftallifantur: Est pro viliori vel depuratori faccharo vel rubrum, vel album, à καύθη angulus. B. *Handy-sulker / Stok-sulker* / quia bacillos ollis imponunt, ut nempe cryftalli ex fyrupo fiffiori iis adhæreant. G. *Zucker-Kandey*. Gall. *Sucye Candi*. A. *Sugar-candy*.

CANELLA, vide *Cinamomum*. Videtur nobis derivari à Canna, hinc *Cannula & Canella*; funt enim cortices Cannam referentes.

CANICÆ, funt furfures, vel potius farina fecundaria, quæ ex furfuribus, & pane conftat, hoc est cui flores cribro adempti funt. Sic dicitur, quia canes iis pacerentur: hinc *Panis Canicaceus*.

CANICIDA, est Aconiti venenofi fpecies: fic dicitur, quod canes exinde moriantur. Ex canis, & cædo: vel cedo.

CANINA BRASSICA, est *Mercurialis*. Græc. Κοινα-
καρμύνη.

CANINA LINGUA, idem quod *Cynoglossum*.

CANINA MALUS, idem quod *Mandragora*.

CANINA SENTIS, idem quod *Cynosbaton*.

CANINA APPETENTIA, vide *Cynodes Orexis*.

CANINA RABIES, idem quod *Hydrophobia*.

CANINI DENTES, vide *Dentes & Cynodontes*.

CANIRUBUS, quasi *Rubus Caninus*, idem quod *Cynosbatus*.

CANIS CEREBRUM, est *Antirrhinum*, quia folliculi feminales canis capiti mortuo & osseo similes sint.

CANITIES, est mutatio capillorum in colorem album ante legitimam ætatem. Canities vero duplex adhuc est: altera quæ secundum ætatis cursum obvenit: altera vero quæ vitiosa, & morbosa ab *Aristotele* nuncupata est. B. *Grijsheld*. G. *Grave* / oder *welisse Haar*. Gall. *Blanchiffure de cheveux*. A. *Grayhair*.

CANNA & CANA, apud Hebræos *Kanech*, calamum significat, unde hoc nomen originem habere videtur.

CANNA MAJOR, idem quod *Tibia*.

CANNA MINOR, idem quod *Fibule os*.

CANNABINA, Habitus ejus est *Cannabis*, flos masculice & staminibus constans in una planta; ovarium est capsula longa, trigona, facta seminibus multis, ita vocatur, quia *Cannabim* refert: est *Eupatorium Cannabi* simile: *Tournefortius* ad *Bidentem* refert.

CANNABIS, Est planta, quæ habet caulem rectum, quadratum, unicum, villosum, asperum, excavatum, cortice filamentoso tectum: folia digitata instar manus apertæ, in quatuor vel quinque partes divisa, dentata, viridia, subfusca, aspera, odoris ingrati: flos apetalus est, comprehensus calice quinquifido, expanso, & stamina quinque habens, in una planta; ovaria bicornia, conferta in caulibus, rotunda, testa dura, tenui, fragili, includentia semina globosa, parva, quæ sub tenui cortice ex cinereo spadiceo glabro includunt medullam albam, saporis subdulcis: radix est annua, simplex, lignosa, alba, fibris instructa: colitur hæc planta in pratis circa loca humida; distinguitur in duas species, una est *Cannabis mas*, altera *foemina* sive *sterilis*: quasi *Κάναβος* dicitur, quod circa fonticulos, sparsasque scaturigines, spontè & facta luxuriet; *κάνναβος* enim fontes sunt, multiplices rivo sparsi, alii deducunt à canna, quia cannæ istar ejus truncus cavus sit, *Barbaris & Vulgo Cannapus Sativa* Gr. *Σχοινός*, quod magni in vita usus sit ad robustissimos funes texendos. *Sylvestris*, Latini *Ter-*

minalem vocant. B. *Itennip*. Gall. *Chanvre*.

CANNULA, est instrumentum Chirurgicum, cylindricum cavum, utrimque apertum, cum manubrio, per cujus cavum cauteria actualia protruduntur & diriguntur, ne vicinas partes lædant exurendo; inservitque itidem acubus quibusdam, ubi foramen apertum relinquendum, veluti cum in ascitide aquam educere tentamus. B. *Gen holpyp*. Gall. *cannule*.

CANON, est instrumentum Chirurgicum, quo, mediante acu, vulnera hiantia confarciuntur: Est rectum vel curvum, pro varia vulnereum *φάσος*. B. *Gen Kanon* / ob similitudem. Item, *Gen gebenstert naepypjen*. G. *Xöhlein*.

CANTABRICA PLINII, eam putant esse Scorsone-ram, in Hispania primum inventa est, per Divi Augusti tempora, idque à Cantabris, unde nomen retinuit.

CANTHARIDES, est insectum pedatum, alatum, vaginipinne, oblongum, muscæ majoris magnitudine, colore viridi, & aureo, lucente, reperiendum in frumentis, rosas, fraxinis, oleastris, in Italia & Hispania, saporis acris & corrodentis, cujus vis vesicatoria, quando cuti applicatur, est insignis, diuresin utcumque movens. B. *Spaansche Dliegen*. Gall. *Monches Cantharides*. A. *Spanisch-flies*.

CANTHUS sive **HIRCUS**, est angulus oculi, qui vel major sive internus, vel minor sive externus. Gr. *κωνθος*. Quorum qui ad nasum sunt, *ρωνθεις* & *πηγαι* appellantur, quod inde lachrymæ effluunt: & qui ad tempora, *πεγωνιαι* *Pell. Nicandro*. B. *De oog-hoek / oogwinkhel*. G. *Die Augen=Winckel*. Gall. *angle ou coin de l'œil*. A. The corner of the eye.

CANTUM SACCHARUM, vide *Candum*.

CANUM CERASA, vide *Xylosteum*, est *Periclymeni* species.

CAPELLA, idem quod *Cupella*.

CAPHORA, idem quod *Camphora*.

CAPILLAMENTA, sunt filamenta illa tenuia, in florum medietate surgentia: seu particulæ teretes & oblongæ, in capilli modum extenuatæ: vocantur & caudæ quæ nectendis sustinendisque capitulis inserviunt, interdum tam tenuia sunt; & ita petalis innata, ut vel non appareant,

reant, vel ex ipsis quasi petalis oriri videantur: cæterum diversus plerumque in quibuslibet florum speciebus assignatur locus, unde masculina organa suam sortiuntur originem: hæc autem filamenta, vel simplici, ut in Gramineis, umbelliferis & similibus plantis, vel duplici, ut in Ricino, Lauro &c. vel multiplici vasorum spermaticorum serie constant, ut in Malvaceis & leguminosis obtinet. vide stamina. B. *De Draadjes in de blom.* G. *Die Fäselein mitten in der Blumen.* Gall. *Filets.* A. *Threads.*

CAPILLARIA VASA, sunt vascula minima, capilli speciem ob tenuitatem referentia. B. *Hairige vaatjes.* G. *Haarkleine Gefäßelein.* Gall. *Les vaisseaux capillaires.* A. *Capillary Vessels.*

CAPILLARIS HERBA, sic vocatur Capillus Veneris, Capillus terræ, Capillus aureus, Muscus capillaris, Trichomanes &c. idque ob capillorum ferè similitudinem.

CAPILLATIO, est ossis cranii fracturæ species, sensum plerumque fallens; ferè latens, quia non facile se ostendit, mortis causam sæpe adfert: sic vocatur, quia fractura capillum refert. B. *Gen Hair-scheur.* G. *Ein Splitter der Hirn-Schale.*

CAPILLORUM DEFLUVIUM, idem quod *Alopecia.*

CAPILLUS, ac si diceres capitis pilus. B. *Hoofd-hair.* G. *Haupt-Haar.* Gall. *Cheveux.* A. *The Hair of the Head.*

CAPILLUS AUREUS, est *Polytrichum*: idque à similitudine capillorum, & aureo colore.

CAPILLUS VENERIS, est planta officinalis, quæ habet caulem durum & nigrum, fortem: folia filicem referentia, sed ampliora, longiora, minutim incisa, crenata, dura, subrotunda, conjugata, & cauli accrescentia; floribus caret & fructus nascuntur in sinibus seu complicatione foliorum, in quibus occurrunt capsulæ sphericæ annulo vi elastica donato munitæ, cujus contractione rumpuntur & semina fundunt minutissima: radix fibrosa, nigra: appellatur ita fortè, quia illa planta pudendi muliebris pilos quodammodo referat; vel à speciosis reddendis capillis: nec alio nomine Veneris vox adjecta est, quam quod hæc pulcherrima pingatur. B. *De-*
mu-

mus-hair / Vrouwen-hair. G. Frauen-Haar. Gall. *Capillaire ou Adianthe*. A. Venus-hair, Maiden-hair.

CAPISTRUM, est fascia quædam Chirurgica, quæ capiti, in prolapsu, aut vulnere maxillæ inferioris, accommodatur. B. Een Hoofd-zwagtel / Hoofd-kap / Halster-band. G. Haupt-Bindel. Gall. *Capeline, Chevestre, Bandelette de tête*. A. Head-swadling-band.

CAPITA, circa herbas denotant rotunda illa feminum, aut florum receptacula. Vide *Codia*.

CAPITILUVIUM, est liquor quo caput lavatur. Comp. ex *Caput & Lavare*. B. Een Hoofd-wassing. G. Haupt-Waschung. Gall. *Lavement de tête*. A. Washing of the head.

CAPITIS DOLOR, idem quod *Cephalalgia*.

CAPITIS GRANUM, est *Staphysagria*: sic appellatum, quod capitis pediculos enecet.

CAPITULA, vid. *Apices*.

CAPITULUM MARTIS, est *Eryngium*, procul dubio, quia capitula habet armata, spinosa, & martialia.

CAPNITES, CAPNIUM, & CAPNOS, est *Fumus Terra*, seu *Fumaria*. Ita dicunt vocari, quod ejus succo, si oculi irrigentur, lachrymæ, ut à fumo acri, extendantur, deducitur ἐκ τῆς καίω καὶ πύρη, ut proprie sic dicatur ἢ ἐκ τῆς καύσεως πύρη: aut παρὰ τὸ κάπτω seu κάπω τὸ πύρη. Vide *Fumaria*.

CAPPARIS, est arbuscula spinis uncinatis armata, rami parum sunt recurvi: folia sunt rotunda, saporis aliquantulum amari: furculos agit, in quorum summitate habet parvos calices virides, qui ad condiendos carpuntur, si hi calices, postquam ad magnitudinem requisitam devenerunt, in planta relinquuntur, tum dehiscunt & fiunt flores albi, rosacei, tetrapetali, expansi, multis staminibus donati: flori succedit fructus pyriformis vel siliquosus, carnosus, in quo nidulantur semina plurima, plerumque subrotunda, vel reniformia: radix est longa, crassa, ejus cortex est tubulosus, rugosus, crassus, cinereus, saporis acris & austeri; cujus cortices ex radicibus extracti sunt in usu, qui saporis amari, subadstringentis, acris sunt, nullius odoris; & annumerantur quinque radicibus aperientibus minoribus à καππαίειν, quod idem est ac καππαίειν, sedare, quia furoribus medeatur. Nam
est

est vox apud Aristophanem antiquissima; itaque non à campis, ut quibusdam placuit, neque ab infimi sæculi vocibus barbaricis derivatur. B. *Kapper-boom*. G. *Kapvern-Baum*. Gall. *Caprier*. A. The Caper-tree.

CAPREOLARIA VASA, dicuntur ea, quæ in modum Capreoli mire intorta incedunt, ut sunt vasa sanguinea testiculis & ovariis dicata. B. *Wijnrankig-vaatsjes*. G. *Gäbelein = gleiche Gefäßlein*. Gall. *Vaisseaux en forme de Tendons de vigne*. A. Wreathed vessels.

CAPREOLI, sunt filamenta tenuia, ex caulibus enata, contorta, quibus plantæ nonnullæ dotatae sunt, ut aliis sese annectant, uti est in vite, clematitum, smilacum &c. speciebus. B. *Wlatwieren*. G. *Die Gäbelein*. Gall. *Les tendons*. A. Clasp, or Tendrolls.

CAPREOLUS AURIS. Vide *Helix*.

CAPRIFICUS, quasi diceret *Ficus capri*, fortè quia à Capris expetitur: vel à carpendo, quod parietes & maceries, atque adeo saxa ipsa sibi obstantia discerpat. Mart. *Marmora Messala scindit Caprificus*. Gr. *Έπειδος*, seu *Έπειδος*, an ab *επει*, quod cum ex arbore velut contendendum sit & luctandum, ut maturet fructus suos. B. *Wilde Dijge-boom*. G. *Wilde Feigen-Baum*. Gall. *Figurier sauvage*. A. The Wild Fig-tree.

CAPRIFOLIUM, est Periclymeni species: cujus folia ramorum nodis adhærent, bina, per intervalla sibi invicem opposita, oblonga, acuta, mediocriter ampla, mollia, in parte superiori viridia, in inferiori albescencia; finis pedunculi abit in foliolum, quod a pedunculo perforatur, in hoc foliolo, circa pedunculum perforato foliolo emergunt sex ovaria plerumque longa, urceolata, quorum apex coronatur corona quinquifida; intra hanc, ut calicem apici ovarii innascitur flos monopetalus, inferius tubulosus, superius bilabiatus, superiori labio multifido, simplici, & linguæ simili: stamina quinque ex pariete interno tubulatæ partis floris: ovarium tuba longa apice globoso donata instructum, fit bacca mollis, per maturitatem rubicunda, fæta semine compresso, fere obrotundo, satis duro: radix longa, repens, lignosa: sic appellatur, vel, quod ejus folia à Capris avidè comedantur; vel quod extremi flexus sint capreolati. Belgæ tamen *Geitenblad* vocant, quasi hircum oleret,
vel

vel hirco quid simile haberet, vel, à capiendo, quod circumvolvendo ad se vicinas arbores aut frutices capiat, aut vocet. B. *Kamperfoelie* / *Memmekens-kruid*. G. *Geiß-Blatt* / *Spect-Gilgen* / *zeuing* / *Wald-Gilgen*. Gall. *Chevre-Fueille*. A. Wood-bind, hony suckle.

CAPSICUM, ejus variæ sunt species, sed vulgatissima est filiquis longis propendentibus; habet caulem angulosum, durum; villosum, ramosum: folia longa & acuta, instar *Perficariæ*, sed latiora, satis carnoia, coloris viridis fusci, pediculis adhærentia: calix est parvus, brevis, rigidus, expansus: flores monopetali, rotati, multifidi, fructui insidentes: flori succedit fructus mollis, membranaceus, in duo vel plura loculamenta divisus, politus, splendens, in initio viridis, deinde flavus, post maturitatem ruber aut purpureus, fætus seminibus planis, fere reniformibus, coloris flavescentis subrubicundi: radix brevis, tenuis, multas fibras dans: crescit hæc planta in regionibus calidis, ut in Hispania plerumque pro pipere habetur Brasiliensi: & nomen hoc Actuarius accepisse credit à *καίρω*, quod semen hujus non tantum mordeat, sed urat. Vel *ἀπὸ τῆς κάψης*, quod in capsula seu folliculo, ac quasi cista semen ferat. Gall. *Poivre d'Inde*, *Poivre de Guinée*, *Poivre du Bresil*, *Corail de Jardin*, *Piment*.

CAPSULÆ ATRABILARIÆ, sive *Renes Succenturiati*, aut *Glandule suprarenales*, sunt duæ glandulæ flavescentes, compressæ, utrinque superiori renum parti incumbentes, in quibus angusta cavitas, liquore fusco subdulci illita: figura harum valde irregularis, quadrata, triangularis, ovata &c. magnitudo varia, in adultis sæpe instar nucis vomicæ majoris; in fætu vero major, & æqualis renibus, imo subinde major. *Usus* eorum est ut lympham in suas cavitates suscipiant, qua sanguis crassus à renibus refluus, & sero maxima ex parte destitutus, diluatur, & ad cursum circularem fluidior reddatur: cum nullus ductus excretorius hæctenus detectus sit; ideo usus harum incertior videtur, quam ut aliquid certi de his dici possit, videtur tamen major in foetu quam in adulto, esse. B. *De nier-dooßjes* / *nier-klieren* / *malè zwarte gal-dooßjes*. G. *Die Schlieren an den Nieren* / *oder Nieren Sack*. Gall. *les Glandes sur-renales communément dites*

Unable to display this page

& sicca, quæ in destillationibus omnium corporum, præcipuè mineralium remanet: communissimè autem remanentiam vitrioli notat, vulgo *Colcothar*, & *Terra Damnata*. B. *De doode kop / doode overschot*. G. *Der Todtens Kopff*. Gall. *la Tête morte*. A. *Dead head*.

CAPUT-PURGIUM, idem quod *Errbinum*.

CARANNA, est resina duriuscula, tenax, non admodum glutinosa, Tacamahacæ similis, nisi quod sit paulo odoratior, splendidior, liquidior & densior. Adfertur ex Carthagine Indiæ Occidentalis seu novæ Hispaniæ provincia, ubi ex vulnerata arbore elicitur, atque illinc foliis latis ac nervosis instar arundinaceorum foliorum involuta ad nos pervenit. Sæpe illud gummi in cucurbitis excavatis quoque colligitur.

CARBO, vide *Anthrax*.

CARBUNCULUS, idem quod *Anthrax*.

CARCHESIUS, est laquei species, ex duabus constans habenis, vim habens æqualiter extendendi. Sic dicitur à fune qui in summo navis malo habetur, quem Gr. *καρχήσιον* appellant. B. *De mars-strick*. G. *Das Sâgelloch=Strick*. Gall. *Lacq d'hune*.

CARCINODES, est tumor cancro similis, ex *καρκίος* cancer, & *εἶδος* forma. B. *Gen kanker-gezwel / de Wolf / de Dret*. G. *Ein umb sich fressend Geschwâr / wie der Krebs*. Gall. *Chancre*. A. A species of a cancer, crab.

CARCINOMA, CARCINUS sive CANCER, est tumor semper in glandulis productus, ab acribus & obstruentibus humoribus ortum ducens, rotundus, durus, lividus, dolens, in principio pisi magnitudine, sed postea gaudet venis circum se turgidis, pedesque cancri referentibus, quamvis non semper. Ex *καρκίος* cancer, & *πέδιον* depasco. B. *Kreeft-gezwel*. G. *Der Krebs / das Gezfräß / der Wolff*. Gall. *Ulcere Chancreux, Cancer, Chancre*. A. A Canker.

CARCINUS, idem quod *Carcinoma*.

CARDAMANTICE, dicitur & *Iberis*, & *CARDAMINA*.

CARDAMINE, & *CARDAMON*, Nasturtii species, est planta, quæ folia ex radice erumpentia habet oblonga, obrotunda, caulibus longis adhærentia: flores in summitate caulium, crescentes, albi, aut aliquantulum purpurei,

purei, quadrifidi, cruciformes: flori succedit siliqua oblonga, bivalvis, cujus valvæ per maturitatem helicis instar retroflectunt, & semina exigua subrotunda magnò impetu ejiunt: radix parva & fibrosa: hæc planta crescit in pratis & locis humidis: ex *καρδαμῶ* quòd caput tentat, acrimonia sua dici volunt: quia sinapi simile fit. Malunt Alii *καρδαμὸν τὸ κέρως μόνον* dictum, quod oculorum pupillas coëuntibus una palpebris, abscondat. Iterum alii *διὰ τὸ καρδίας*, quod foveat cor, & in syncope illa, quæ cardiaca dicitur, plurimum valeat. Vel *διὰ τὸ καρδάμω*: imò verum Etymon *διὰ τὸ καρδίας* censeo: quod cordatos & sapientes efficiat. Gall. *Cardamine*, ou *creffon des Prez*, ou *Passerage sauvage*.

CARDAMOMUM, habetur & *majus*, *medium* & *minus*. De majori duas species vidi, *vulgare* nempe quòd oblongis folliculis includebatur, magnitudine seminis, quod in minori concluditur: Nigrum erat uti aloë succotrina; sapore cubebem fere æmulans. Vulgo *Grana Paradisi*. B. *Paradijs gryn*. G. *Paradies-Körner*. Gall. *Grains de Paradis*. A. *Grains of Paradise*, *Greater Cardamom*. Altera species concludebat semen in duobus folliculis, colore & magnitudine cannabis semini non cedens, sed sapore eodem. Primo intuitu videbantur mihi esse nuces avellanæ, suis calicibus externis viridibus & exsiccatis, inclusæ. Sed unicus calyx duos folliculos comprehendebat. *Medium* necdum vidi. Sed *Cardamomum minus vulgare*, minoribus includitur folliculis, albis & tripartitis, non piperem sapore æmulans, sed magis Aromaticum veluti ex caryophyllis & caphura, à *καρδαμῶ* & *ἀμωμῶ*, habens ob saporem, cum cardamomo, & amomo similitudinem, vel dictum putant quasi nasturtium suave. Sed verisimilius nomen accepisse ab exotico vel Arabico verbo Cordumeni. B. *Keine Kardamom / Paradijs - Koor*. G. *Cardamömlein*. Gall. *Manignette*, *petit Cardamom*. A. *Cardamom*, *grains of paradise*.

CARDAMON, Græcè *Nasturtium sativum* Latinè sonat. Barbari nostræ ætatis Herbarii *Cressionem Hortensem* vocant. *Cardamon* vero Græcis nonnulli dictum esse arbitrantur à *καρδία* corde, quòd ejus morbis medeatur: vide *Cardamina*. Alii diversa ratione usi, sic dictum credunt, quod caput suo calore & acrimonia tentet, quasi

καρδιακῶν putant. Nam arcem mentis obsidens sua ferit acrimonia, & ignea vi præditum caput tentat. & alii a καρ cor, & δῶμα domo, quasi planta cordis deficientes vires restaurans. Vide *Nasturtium*.

CARDIA, seu καρ, est cor, sive musculus principatissimus, sanguini duntaxat circumferendo destinatus: vide cor, à καρδαίνω palpo, vibro, ideo etiam pro καρδία dicitur καρδία. B. Het Hart. G. Das Herz. Gall. le Cœur. A. The heart. Vocatur interdum *Stomachus*, sive finistrum ventriculi orificium. B. De kroy van de Maag. G. der Mund von den Magen. Gall. l'orifice de l'estomac. A. The Mouth of the stomach.

CARDIACA, est planta, Marrubio satis similis, plures habet caules ad altitudinem duorum vel trium pedum, crassos, angulosos, fungosos, intus medullosos: folia Marrubio majora, subrotunda, urticam referentia, profunde incisa, virido fusca: flos monopetalus, labiatus, cujus labium superius imbricatum & multo longius est inferiore tripartito: ex calice surgit pistillum posticæ floris parti ad instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui deinde abeunt in totidem semina, angulata, totam capsulam, quæ floris calix fuit, occupantia: semina triangularia, nigra: radix fibrosa: tota planta fortem habet odorem, & saporem amarum, crescit in locis incultis, lapidosis: sic dicta quod morbis cordis, vel potius stomachi medeatur, καρδία enim cor est. B. Hertgespan. G. Herz-Gespan. Gall. Agripaume. A. Motherwort.

CARDIACA PASSIO, *Cardiacus morbus*, *Cardiaca* & *Stomachica exolutio*. Idem quod *Cardialgia*. Item est suffocatio cordis ex polypo, vel sanguine coagulato &c. à καρδία cor. B. Een hartstikking. G. Herz Erstickung. Gall. Suffocation de cœur. A. Pain of the heart, or mouth of the stomach.

CARDIACUM seu CORDIALE, est Medicamentum, cor (ut olim putabant) roborans: Sed potius blandum motum sanguini inducens, quo vires corporis augmentur, & spiritus exhausti reficiuntur, unde circulatio per consequens benignior & facilius redditur, ex καρδία cor, & καίω uro. B. Een hartsterking / sed malim, bloed-sterking. G. Ein Herzsterckend Träncklein. Gall. potion cordiale, cordial. A. Cordial Medicines. CAR-

CARDIALE, idem quod *Cardiacum*.

CARDIALGIA & CARDIOGSMOS, Plinio *Rosio Stomachi*, est dolor ingens, morsus, rosio, aut contractio nervi paris vagi & intercostalis stomacho inserti, à materia vellicante in ventriculo contenta, vel inflammatione in illo oborta. Ita ut ejus dolore cor, ob consensum, angustatum, & contractum, Lipothymiam pati videatur. Vide *Cardiaca passio*, à καρδία cor, & ὀδύρω doleo. B. *Maag-pijn / herte-pijn / herte-wee*. G. Das Magendrücken / Herk=Wehe. Gall. *Douleur d'estomac*. A. Pain of the heart, or mouth of the stomach.

CARDINALIS FLOS, sive Trachelium Americanum, sic appellatur quod istius floris color summè rubicundus Cardinalium vestimenta æmuletur, præsertim sole meridiano.

CARDIOGSMOS, Idem quod *Cardialgia*, ex καρδία cor, & ὀδύρω doleo.

CARDOPATIUM, vide *Chamæleon*.

CARDUUS, an à *Cactos*? est herba spinosa.

CARDUUS FULLONIUS, vide *Dipsacus*.

CARDUUS SUARIUS, vide *Chamæleon*.

CARDUUS VARIUS, vide *Chamæleon*.

CARDUUS SUARIUS & VARIUS: officinis & Barbaris Cardopatium appellatur, quod nomen haud dubiè corruptum est, deductumque à dictione *Pancration*, nam sic olim esse nominatum Chamæleonem Apulejus testatur: aut à carduo vario, à qua dictione, u sc. littera in *p* & *r* in *t* mutata, in *Cardopatium* facilis est lapsus. *Suarinus* porro carduus dictus est, quod fues, si in polenta exhibeatur, perimat.

CAREBARIA, est Cephalalgiae species, seu gravitas capitis, ex κάρη caput, βαρὺ grave. B. *Hoofstg zwaarheid*. G. *Haupt=Wehe*. Gall. *Douleur de tête*. A. Heaviness of the head.

CAREUM, Est planta, quæ habet plures caules ad altitudinem circiter sesquipedis, quadratos, nodosos, vacuos, ramosos: folia tenuiter laciniata costæ per conjugationes innascentia: flos est rosaceus & umbellatus, plurimis scilicet petalis constans, cordiformibus, inæqualibus, in orbem positis, & calici insidentibus: Is autem abit in fructum ex duobus seminibus compositum exiguis,

longiusculis invicem junctis, griseis, hinc gibbis, & striatis, inde vero planis, saporis acris & aromatici: radix longa crassa, carnosâ, alba, aliquando flava: nomen habere refert Dioscorides ex regione Cariâ, nunc Lango: ubi abunde crescit. Dicitur etiam *Caros* & *Carui*. Gall. *Carvi*.

CAREX, est Junci acuti species, in arenosis tumulis circa mare succreicens, deducunt à caro: fortè ob solida folia. B. Helm. G. Reit-Gras. Gall. *Glayul de Marais*. A. Sedge, Sheer-grass, Burr-reed.

CARICA, sic fœcus vocatur à caria natali solo.

CARIES, **TEREDO**, **TEREDUM** & **PÆDARTHROCAE**, est ossis cancer, seu corruptio & exesio, à medulla in ejus cavernulis putrefacta, vel aliis humoribus acris, ibidem subsistentibus, ossis laminas corrodentibus, separantibus ab invicem, orta. B. *Beenzeter / opeten der beenen*. G. *Beinfeule / Beinfrässer*. Gall. *Carie, pourriture & verroulissure des os*. A. Rottenesse of the bones.

CARINA, est illud rudimentum feminine primum, quod à mare communicatum ovo fœminino, post varias mutationes fit ipsum animal; quodque propriè sic dicitur, cum constare observatur ex cerebro, cerebello, medulla spinali, ex quibus, explicatis, auctis, mutatis, cum aliis accretis junctis, animale corpus nascitur.

CARLINA seu **CAROLINA**, planta officinalis, quæ habet folia ex radice erumpentia, longa, ampla, profunde incisa, repentia, in orbem disposita, aspera, aculeata instar carduorum, coloris viridis pallidi: calix multis expansis aculeatis foliis cardui constat: floris discus sat patulus, constans flosculis fistulosis, radiatus ita ut petala plana sint, & secundo sterilia: semina post singulum florem sunt in apice vel papposa, vel emissis radiis penicilli modo coronata foliolis exiguis a se mutuo dissectis: radix sat crassa, cauliformis, fibrosa, ut plurimum in superficie cariola, foraminulenta, coloris foris rufi; intus albidus, odoris gravis & fragrantis, saporis penetrantissimi aromatici: sic dicta à Carolo Magno, primo ejus nominis Romanorum Imperatore, cujus exercitus usu hujus radice liberatus, & præservatus à peste olim fuisse fertur: dicitur etiam *Leucanthe* a λευκή alba & ἀκάνθη, quasi
spina

spina alba. Gall. *Carline ou Cameleon blanc ou Chardonnette.* A. Carline-Thistle.

CARMINANTIA seu CARMINATIVA, dicuntur flatus discutientia, simul cum intestinorum dolore sublato, uti Anisum, &c. Carminare enim significat demulcere carminibus: veteres enim existimabant, Poëtas ope suorum carminum demulcere posse dolores atque motus nimis vehementes; unde Poësius æquè ac Medicinæ inventor habitus est Apollo. B. *Wind-drijvende middelen.* G. *Wind-treibende Mittel.* Gall. *Remedes Carminatifs.* A. Carminative Medicines.

CARNEOLUS, vide *Sardius Lapis.*

CARNOSA MEMBRANA, sive caro quadrata, vel palmaris brevis, hæret in aponeurosi palmaris longi, dicitur contractam volam explicare. B. *Bleesig vlieg.* G. *Fleisch Hautlein.* Gall. *le Palmaire Cutané ou le court palmaire.* A. Carnous membrane.

CARO, est substantia muscularis, constans ex fistulis, sanguinem ex arteriis accipientibus, inque venas revehentibus. Veteribus dicitur quintoplex *Musculosa*, *Fistulosa* sive *Fibrosa*, ut in musculis & corde. *Parenchymatica*, ut pulmo, hepar, lien. *Viscerosa*, ut intestina. *Glandulosa*, ut pancreas, glandulæ mammariæ, salivares &c. *Spuria* ut Gingivæ, labia, penis glans, &c. Gr. *σάρξ & κρέας*, sed illa distinctio nullius est momenti, cum nulla caro sit, nisi musculosa. B. *Blees.* G. *Fleisch.* Gall. *Chair.* A. Flesh.

CARO, etiam significat substantiam istam molliorem fructuum succulentorum, quæ cortici subest, quam alias pulpam vocamus, ut *Pulpa*, vel *caro cassie*, *cydoniorum.* B. *Blees.* G. *Fleisch.* Gall. *Chair.* A. Pulp.

CARO QUADRATA, sive CARNOSA MEMBRANA.

CAROTA & CARYOTA, credunt à Germanica voce derivari *Gar root*, hoc est totum rubens, quia radix intus & extus obscurè rubet: sed errant, nam à Græcis vocem hanc mutuati sunt Romani; derivatur enim à *ceras*, sed Dores *caras* dixerunt.

CAROTIDES *Arteriæ*, sunt duæ arteriæ ortæ ex aorta paulum supra cor, ubi incurvari incipit, sursum exporrectæ versus caput; una est *dextra*, altera *sinistra*, ut-

raque dividitur in *externam*, & *internam*, postquam carotis ad cranium fere appulit, oritur *externa*, quæ paulum reflexa, ad fauces, faciem, capitis verticem, & retro aures variè distribuitur. *Internus* alter vero ramus apparatu quodam velut mechanico, os cuneiforme pertransit, in eo enim peculiaris in utroque latere canalis insculpitur, in quo arteria illa in majorem cautelam tunica insuper ascititia crassiore investitur, sic igitur ductu instar S. duplicis canali osseo elapsa, tunicam ascititiam deponit, & τῷ ἐγκεφάλῳ suo sanguine prospicit, circa nervum igitur ophthalmicum ascendens, ad latera porrigitur, deinde ad anteriorem cerebri regionem intra ductum nervorum olfactoriorum: Ultimò ad posteriora protenditur & juxta medullam oblongatam & spinalem medullam cranio exiens, eam suo liquore ad os sacrum usque irrigat. Olim arteriam illam vertebralem seu internam vocabant, eo quod putarint eam ascendere & cranio immisso cum carotide conjungi, quod tamen juxta accuratiss. *Willisium*, secus experimur. *Soporales* seu *Carotides* vocantur, quia si vinculo constringantur, ilico affectus soporosi excitantur: Veteres enim malè soporem ordinarium inde produci existimabant. *Carpæ* & *Celso* Σφαγίτις appellantur, id est jugulares, à κερῶν soporem induco. B. *De krop-slag-ader / de slaap-slag-ader.* G. *Die schlaff-puls-ader.* Gall. *Arteres carotides.* A. The carotik Arteries.

CARPENTARIA, in Gallia vocatur, propriè *Herba Judaica*, sic dicitur quod fabri lignarii eam vulneribus medeantur: *un charpentier* enim est faber lignarius, eo quoque nomine *Nasturtium hyemale* appellatur.

CARPESIMUM, qualis sit planta inter Eruditos disquiritur; alii cubebem volunt, alii Ruscum, alii aliud quid. Gr. Καρπήσιον, à κάρφῳ festuca tenuis vel palea, quæ in frugibus aruit: vel è κάρφῳ cum verius de caulium quam radicum sarmentis dici videtur.

CARPIA, à Gallica voce *charpie* originem ducit, vulgò *carpie*. Latinis *linteamentum carptum*, vulsumve è linteis concertis: *Linamentum rasile*. Gr. πλῆτὸς μωτὸς, Ἀἴγυπτῶν *Aegiptæ*, πάλμω *Apsyrto*. *Delinamentum sanarium*; est concertum linamentum, quo vulnere ulcerive immisso sanies inanitur. ἱμπτῶ μωτὸς *Hippocrati Linamentum*

rasile, è lanugine linteorum erasa conficitur. *ξύτος μῦτος, ξύσμα Erotiano, ἄχνη ὀθονίς Hippocrati.* B. Beschabde wieken. *Linamentum tortile* à materia contorta fit. *ξύτος μῦτος.* B. Gedzaidewieken / vulgò plukfel. G. Pluckfel. Gall. *Charpie.* A. Plucking of Linne.

CARPINUS, est Aceris species, cortex hujus arboris est scaber & asper, coloris albescentis: rami valde extensi; lignum durum, albescens: folia satis ampla, dentata, ulmi satis similia: flos amentaceus est, petalodes, axi longo communi adnatus; staminibus multis sub foliolis natis, in uno loco plantæ hærens: Ovarium ovatum apice piloso, membranaceo involucre tectum, & tubis binis instructum; fit fructus in eadem planta loco a flore remoto, in spicis foliaceis reconditus, osseus, umbilicatus, compressus, striatus, fætus nucleo rotundo acuminato: putatur dici à carpo, vel à κάρφω sicco, quia lignum habet siccum. vel quod facile finditur. B. *Jok-hout / Jok-boom / Wiel-boom / Hane-beuk.* G. *Hanens Buchen / Stein-Buchen.* Gall. *Carpene, Haistre, Hestre, Charme.* A. The Horn-beam, or hard beam tree.

CARPOBALSAMUM, est Balsami fructus. Ex *καρπός* fructus, & *βάλσαμον.* Vide *Balsamum.*

CARPUS, vulgò BRACHIALE, prima palmæ pars *Celso καρπός, κλεῖς Hesich.* est pars brachii inter partem inferiorem cubiti & manus: Constat ex ossiculis octo, quibus cubitus manus connectitur. B. *Doorz-hant.* G. *Das Gelenck na der Hand.* Gall. *Le poignet, l'avant bras, Le carpe.* A. The wrist.

CARTHAMUS, sive CNICUS, Est planta, quæ caulem unicum ad altitudinem duorum circiter pedum dimittit, rectum, longum, rotundum, lignosum, durum, in parte superiore in plures ramos divisum: folia sunt oblonga, mediocriter lata, acuta, venosa, ad ambitum multis spinis instructa: summitates ejus habent multa capita desquamata, avellanæ crassitie, alba, foliorum capitulo instructa: hisce floribus delapsis apparent semina oblonga, nuda, hordei grano paulò crassiora, polita, alba, splendens, cortice duro tecta, & plena medulla alba, dulci, oleosa, postea acri, & nauseosa: radix est tenuis. flores Tinctoribus inserviunt ad colorem rubrum conficiendum: An à *καρταίρω* purgo, & alvus? vide *Cnicus.*

CARTILAGO, est pars alba, ligamento ficcior, duriorque; osse vero mollior, admodum elastica, & lubrica: obducit ossium capita & cava, inunctaque pingui linimento, ex glandulis ligamentorum secreto, articulationem faciliorem reddit, partesque varias ab injuriis externis defendit. Gr. *ζῆνδρ* & B. *Strake-been / knoz-been*. G. *Kröpfel-Bein / Knorpel*. Gall. *Cartilage*. A. A Cartilage, or gristle.

CARUM, & CARUUM, vide *Careum*.

CARUNCULA, vid. caput gallinaginis.

CARUNCULA OCULI, est corpusculum in angulo majori oculi situm, spongiolæ formam habens, multis protuberantiis hirtum, veluti acinus botryos, colore rubro; operculi instar incumbens sacculo lacrymali, transfudans ex glandulis suis continuo humorem tenuissimum, ne arefcat vel cum vicinis concrefcat partibus; cujus usus est, ne palpebræ contra bulbum oculi perfecte claudantur, sed per hanc eminentiam cavum maneat, in quo liquidum lacrymarum collectum, per puncta deinceps lacrymalia absorberi commode possit. Non reperitur hæc caruncula in animalibus, quibus cortina adest; non peritunditur ullis foraminibus hætenus notis, ex quibus liquidum qualecunque exire possit, neque videtur esse operculum sacci lacrymalis lacrymas imbibens, nam simulac duo puncta lacrymalia læsa sunt, integra licet caruncula, fit lacrymarum stillicidium; verus ergo ejus usus videtur, ut non solum liquidum lacrymarum determinetur in puncta lacrymalia, sed illud sebaceum ibi appulsum, affigatur & colligatur ad scabritiem dictæ carunculæ, unde postea in lemas siccatum averritur. B. *Het Oog-klertje*. Der augen schlieren. Gall. *Caruncule lacrymale*. A. Caruncule of the eyes.

CARUNCULÆ LACHRYMALES, idem quod *Caruncula oculi*.

CARUNCULÆ MYRTIFORMES, sunt orificii vaginae muliebris corrugationes, seu membranosa inæqualitates nullo certo numero comprehendendæ, quæ in parturientibus, & post partum ita oblitterantur, ut earum vestigium vel minimum non remaneat. Ut plurimum conspiciuntur quatuor; ex hymenis laceratione creduntur orti, & nunc duæ, tres, nunc quatuor; observantur, eo præ-

Unable to display this page

CARYOPHYLLEUS FLOS, est planta florifera, monoangeia, polysperma, cujus flores caryophyllos olent, unde nomen. B. Nagelbloemen / Gronoffels / Angelleren / Teste-bloemen. G. Nagel-blumen / Graß-blumen / Nägelein-blumen. Gall. Girofflée, Oeillets. A. Gilli flower, or Clove July flower.

CARYOPHYLLI, GARYOPHYLLI, ac si diceret *Nucifolium*, nomen, quod ipsi rei neutiquam respondet. *Caryophyllorum* arbores propagantur maturo ipsorum fructu, qui non est vulgare illud *Caryophyllum*, in tabernis notum, illud enim rudimentum saltem est fructuum. Ipse fructus Aromaticus immaturus, non aliud videtur esse, quam quod verbi gratia, in rosa calicem, & quidem speciatim ejus capitulum, tandem fructum cynosbati constituit: hujus pars superior in quatuor cuspidulas divisa cum rosarum illo cortice laciniato, Alabastri nomine noto, convenire videtur: ipse flos summitati huic innascens exterius quatuor crassioribus pelliculis involvitur; quæ invicem complicatæ globulum illum efformant, hisque se pandentibus flos demùm in conspectum venit, itidem quatuor foliolis primo candidis, deinde virescentibus, ex umbilico sive quadrato alveolo enatis constans, & multis staminulis albis, antheræ in modum, quasi totidem flosculis, prominulum ex umbilici medio apicem vel clavum ubique cingentibus, consitus. Baccæ quando è viridi aut pallido rubescere incipiunt, capitulum aperiunt, floremque ostendunt, & earum vindemia instat, quæ cratibus imponuntur, & latis Ari foliis tectæ per aliquot dies fumo macerantur, deinde in sole exsiccantur, donec fulvum illum colorem acquisiverint, quali vulgo cernuntur. Arbores sunt quibusvis Lauris celsiores, non frutices. Folia Lauro quoque simillima sed angustiora. B. Nagelen / kruid-nagelen. G. Nelcken / Nägelein. Gall. Clou de Gerostes. A. Cloves. Fructus porro maturi, quadruplo ferè majores sunt & crassiores, vulgo *Antophylli* dicti: Nucleum continent durum majores; sunt & magis ventricosi. B. Moeder nagelen. G. Mutter Nelcken. Gall. Antophyll. A. Great cloves; Est & alia species admodum rara, minori forma, sed magis denticulata, & vocatur nostratibus *Kroon-nagelen* & *Honinx-nagelen*. Omnes illæ species apud me prostant. Est &

cortex quædam ex America, & insula Cuba, allata, quæ & odore & sapore caryophyllis neutiquam cedit, vocaturque cortex caryophyllorum; arboris Xocoxochitl, seu Piper Tavasci dictæ ab Hernande. B. Nagel-hout. G. Melcken-Holz. Gall. Bois de girofle. A. The wood of the clove tree. Sunt & alii *Caryophylli Plinii* dicti, rotundi, magnitudine ribium, colore fusco, facile friabiles, racematim Botri instar succrescentes. Folia habent magna. Sapor seminis intus conclusi, imbecillem caryophyllorum saporem refert. Dicuntur & *Caryophylli*.

CARYOPHYLLI PLINII, vide *Caryophylli*.

CARYOPHYLLUS, si verbum verbo reddas *Nucis folium* sonat, quo cum tamen similitudinem nullam habet: sed est potius fructus rudimentum, cui in fronte flos necdum apertus insidet.

CARYOTA, vide *Carota*. Credunt à Germanica voce gar-root nomen accepisse, fortè à caro, ob radicem rubedinem, quam cum carne habent. B. Karoten. G. Rothe Ruben / rothe Pastenach. Gall. Carottes. A. Caroth.

CASSIA FISTULA, *Nigra, Solutiva, Laxativa*. Istius fructus arbor est procera, instar juglandis, quæ crescit in Indiis Orientalibus, Ægypto, & Alexandria, habet corticem griseum, saporis adstringentis; folia pinnata, & ferè cum juglande conveniunt, sed acutiora sunt, instar Persici foliorum. Flores pentapetali rosacei, in orbem positi, subflavi odoris gratissimi; pistillum abit in siliquam oblongam, rotundam, cylindricam, teretem, lignosam, aliquando compressam, in varia loculamenta divisam a dissepimentis transversim positis, obductis medulla nigra, liquida, dulci, in singulis loculamentis hærent semina depressa, dura, obrotunda, nitida, coloris flavi: floribus hujus arboris deciduis, siliquæ adeo indurescunt, ut a ventis agitatae tantum strepitum edant, ut a duorum milliarium distantia audiantur: *ΓΕ. κασία μέλαινα*. Unde dicatur, non satis constat. An δὲ κροσύματ, quod derma sive corium significat Myrpeso, quo calcei solent κροσύνεσθαι? certè siliqua, sive arboris hujus fructus crasso satis operimento corticoso, coriaceo & satis duro constat. Alii cassiam ab Acacia derivant sed male. B. Bijn-kassie. G. Cassien / Cassiefistel. Gall. La Cassie en baton, Cassie laxative. A. The cassia or pudding pipe tree.

CASSIA LIGNEA, Est Cassiæ lignæ Malabaricæ seu sumatrensis cortex, cinamomi in modum convolutus, cinamomo crassior, odore & sapore debilior, colore magis fusco, masticata, deliquescit in ore, & lentum quoddam glutinis quasi speciem relinquit, id quod cinamomo non accidit, cujus reliquiæ perpetuo supersunt: atque inde apparet hallucinatos fuisse illos, qui cortices cinamomi & Cassiæ lignæ sibi incumbentes, ab una eademque arbore detrahi, crediderunt. *καὶ τὸ κάσσιον* dictam volunt, quasi *κασσιόσπον ἀγὸς τὸ βοσπίαις τὰς αἰσθήσεις*: *κάσσιον* est enim ornare, vel quod sensibus fragrantiam largiatur. Vocatur & *Xylocassia*, & cinamomum spurium, canella ignobilior, Cassia Syrix vide *Cinamomum*.

CASSUTHA, recentioribus Græcis *Cassutha*, *γ* in *π* transeunte, ut ferè fieri solet, Latinis appellatur. Officinis & Herbariis nostræ ætatis hinc deflexa pristini nominis umbra, *Cuscuta* dicitur, cum primum *Cassutha*, dein conversa *Cascutha*, postremo *Cuscuta* cœperit appellari. Sunt qui *Podagram lini* vocant, quod quasi compedibus id, cui infederit, illiget, nec vinctum eo facile possit extricari. Plinius ejus videtur meminisse iis verbis; est in Syria herba quæ vocatur *Cassuthas*, non tantum arboribus, sed ipsis etiam spinis circumvolvens sese: *Cassytas* enim legendum non *Caditas*. jam igitur memoria *Plinii* *Cassytas* herba suo nomine syriaco venerat in latium, quod multis postea sæculis usurpantes tam Pœni quam Arabes, suis scriptis protriverunt, vide *Cuscuta*.

CASTANEA, Est magna & crassa arbor, cortice tæta polito, fusco, maculato, lignum est durum, in igne crepitans: rami valde extensiles, & magnam umbram producentes: folia magna, ampla, longa, lata, tenuia, parum aspera, in margine incisa, nervosa: flos mas, in hac arbore primo deprehenditur alio loco quam ovarium, solitarius, ex calice pentaphyllo, valde staminosus, per capillamentum tenue axi communi longo affixus, ut fiat amentaceus: alii flores hermaphroditi, constant calice & staminibus atque ovariis apice multifido & tubis sex distinctis, uno illo communi calice contentis: ovarium hoc deinde, ubi se expedivit, fit fructus echinatus alio a flore primo loco in eadem arbore, subrotundus, quadrifariam dehiscens, ut plurimum, fœtus casta-

castanea sub coriaceo putamine rubicundo, nucleum continente: hæc arbor crescit in regionibus calidis. à Castano Magnesiæ oppido; vel à Castanide terra nomen habet. Non dicitur à castitate, quod quidam opinantur. Quæ terra Castaneas nutrit, Castalis Thessaliæ urbs, unde Castanea à terrâ Castanide urbe pontica, ubi copiose provenit castanea. Malunt alii Κάστανος à Castanâ Magnesiæ urbe dici. Alii Castanam urbem Apuliæ scribunt, non procul à Tarento, de quo non laboro. Sufficit ab urbe vel ab agro quodam nomen hoc accepisse, vocatur à Virgilio *Nux*. Nuces generaliter dicuntur omnia, tecta corio duriore, vocatur item Διὸς βάλανος, Σάρδιανὰ βάλανος, Λοπιμὸν. *Sardianæ* quippe *Glandes* dicuntur, quoniam in Sardinia optimæ nascantur. B. *Castagne-boom*. Gall. *Marronier*, *Chateigner*.

CASTOREUM, quid sit extraneis nationibus vix sciri potest, quia Mercatores nostri illud emunt à nationibus, quæ illud iterum ab aliis habent. Alii testiculos, glandulas alii suspicantur. Anatomia detexit non esse testiculos, qui gallorum testes vix superant, sed vesiculas esse duas sive folliculos, qui tam in maribus quam in fœminis, utrinque in inguinibus, statim sub cute, ovorum galinaceorum magnitudine, & sæpe majores conspiciuntur, ex quibus liquor oleosus & gravi odore emanat, quem animal lingua lambit. Vesiculæ exsiccatae verum sunt *Castoreum*. Illud utraque India præbet. Gr. Καστόρειον. B. *Beberswijn* / *bebergell*. G. *Bibergeiß*. Gall. *du Castor*. A. *Castor*.

CASTRATIO, est Testium excisio, seu privatio, ne quis coitui aliquid contribuere possit. vel quando id ex necessitate corrupti testis fieri debet. Is qui castratus est dicitur *Castratus* seu *Eunuchus*. B. *Tubbinge*. G. *Außschneidung des heilmlichen Glieds*. Gall. *Castration*. A. *Gelding*, or cutting away the stones.

CASUS UVULÆ, vide in *Cion*.

CATACLEIS, est costa prima, subelavícula dicta, ex κάτω infra, & κλεις clavis. B. *De Opperr-rib*. Die oberste Rippe.

CATAGMA, est ossium fractura, sive separatio continui in duris corporis partibus, quæ externè duro quodam instrumento, vi partem affligente efficitur; cujus

diffe-

differentiæ à forma , à parte & accidentibus desumuntur.
 B. Been - breuk. G. Ein Bein=Bruch. Gall. *Fracture d'Os*.
 A. The breaking of bones.

CATAGMATICA, sunt Remedia ad fracturæ curationem necessaria, à κατέγω deduco.

CATALEPSIS, *Catochus*, *Prebensio*, aut *Congelatio* est, quando is qui corripitur, subito corripitur, & in quo situ positus erat, immobilis manet, sive steterit, sive federit, sive aliter flexus fuerit, respiratione salva, salvo pulsu, apertis oculis, sine motu, loquela, aut sensu, nam rarum est si sermones aliorum intelligant, aut cibum vel potum, quem præbemus deglutiant; Verum inter externas causas sunt fulminis ictus, & acre frigus: proxima causa videtur esse immobilitas sensorii communis, pro ut primo momento insultus se habebat, à καταλαμβάνω prehendo, corripio. B. Zin-vang / leden stijving. G. Sinnen=Benestimmung / oder Unempfindlichkeit. Gall. & A. *Catoche*.

CATALOTICA, idem quod *Cicatrizantia*, à κατὰ λώω cicatricem induco, vel deleo.

CATAMENIA, sunt menstrua muliebria, quæ plerumque singulis mensibus, ab aucta copia, & hinc intumescencia massæ sanguinæ inducta, turgescunt & foras ex vasculis uteri, vel vaginæ dilatatis ex muliebribus prorumpunt; Quidam menstruorum causam lunæ motibus adscribunt, hoc autem concessio necessum foret, ut uno eodemque tempore, omnes simul menstruum fluxum paterentur. Menstrua incipiunt anno duodecimo, decimo tertio, vel decimo quarto: Desinunt vero, circa annum quinquagesimum, verum hoc exactè determinari vix potest. Supprimuntur in prægnantibus, & lactantibus: Regula tamen non est, ex κάτω infra, & μὲν mensis. B. De stonden / maant-stonde / Hardinaal& mut& / het goed / onpasselijkheid. G. Monatliche Reinigung / Monatszeit / Frauenzeit. Gall. *Les menstrues*, *sang menstrual*.
 A. Womans course, or monthly termes.

CATAPASMA, est pulvis fragrans, qui odoris sui causa vestibis inspargitur. Item pulvis fragrans qui post illinitionem, stomacho aut cordi applicatur, à καταπύσσω inspergo. Vide *Diapasma*.

CATAPHORA, idem est quod *Coma*, verum in eo diffe-

differunt, quod *Cataphora* tanquam genus omnium stuporū sine febre sumatur, videtur *Cari* levioris species. à *καταφείρω* deorsum fero, quia ægrorum membra deorsum concidunt. B. *Slaap-ziekte/slaap-zugt.* G. *Die Schlaaff-Sucht.* Gall. *Grand Sommeil.* A. A deep or dead sleep.

CATAPHRACTICA, est nomen alicujus fasciæ seu ligaturæ, quæ thoraci accommodatur. B. *Een middelijsg-band.* G. *Brust-Bindel.* Gall. *Bandelette de poitrine.* A. *Breast swaddle.*

CATAPLASMA, est Medicamentum externum topicum pultis consistentia. Præscribitur ferè duobus modis, nempe vel per coctionem vel sine eâ. Illud fit frequentius; hoc sæpe majorum est virium. In illo jubentur assumere vegetabilia, scopo convenientia, ut radices, herbas, semina, flores, fructus &c. additis farinis appropriatis, aut illis omiſſis, quæ omnia in s. q. liquoris, v. g. aquæ, cerevisiæ, lactis, vini, &c. coquuntur ad pultis consistentiam. Hoc paratur ferè ex vegetabilibus minutim concisis, affuso tantum liquore sufficienti, eâ solum quantitate, ut respondeat consistentiæ pultis. Possunt hic quoque addi farinæ, mica panis, olea, unguenta, sicuti quoque in prioris generis cataplasmatibus, à *καταπλασσω* fingo, formo, illino. B. *Een pap / brjje / cataplasme.* G. *Ein Papp.* Gall. *Cataplasme.* A. A *Cataplasme*, or *pultess.*

CATAPOTIUM, vulgo *Pilula*, est Medicamentum internum; quod deglutiendo ad alvum subducendam & purgandam, in formâ pilularum assumitur, ex *κάτω* deorsum, & *πίω* bibo. B. *Buisk-zuiberende pillen.* G. *Pillullen.* Gall. *Pillules.* A. A *Pill.*

CATAPTOISIS, est Epilepsiæ symptoma cum homines derepentè in terram concidunt, à *καταπίπτω* deorsum cado, idem quod *Decidentia.*

CATAPUTIA, Tres dantur hujus species, quarum semina in officinis servantur, nempe *Maxima*, quæ est *Ricinus Americanus* major semine nigro. *Media* quæ est *Ricinus vulgaris*, & *Minima*, quæ est, *Tithymalus latifolius* cataputia dictus. Omnium vis est urens, & vehementissime purgans sursum & deorsum.

CATARACTA, est duplex, *Incipiens*, seu *Suffusio*, vel *Confirmata* seu *Cataracta*, propriè dicta; *Incipiens* est

oculi suffusio, cum nempe nubeculæ, festucæ aut muscæ, ante oculos volare videntur. *Confirmata* vero est, quando à pellicula tenui, pupilla in totum vel ex parte occluditur, ita ut radiis solaribus debitus ingressus præcludatur; vel quando ipsa lens Crystallina opaca fuit facta. Cataractæ confirmatæ curantur acu per membranam albugineam & corneam ad Cataractam usque adacta, quæ acu deprimenda, & si resiliat, comminuenda, deinde oculus aqua rosarum & alumine conquatato obligandus, à *καταρρακτώ* confundo vel impetuosè deturbo, quia sæpe subito hic morbus oritur; alii a similitudine Cataractarum, quæ sunt valvæ mobiles, quibus aquarum temperatur impetus, quia considerarunt hunc morbum tanquam valvam in humore aqueo, quæ visum interciperet; antiqui cataractas oculos Veneticos appellarunt, veneticus vel venetus denotat colorem glaucum, vel dilute cæruleum. Gr. *καταρρακτώ*. B. *De staar/ een val - vlieg*. G. *Staar/ Staar-Jell*. Gall. *Cataracte, Suffusion*. A. A. Cataract.

CATARIA, vel *Nepeta*: est planta, cujus caulis ad altitudinem circiter trium pedum ascendit, quadratus, villosus, ramosus: folia urticæ vel Melissæ, in margine incisa acuta, lanuginosa, albescentia, odoris penetrantis, saporis acris: flores in summitate ramorum nati, flavi, aut albescentes, in spicam congesti, galea erecta, bifida, subrotunda, barba tripartita, segmento medio excavato, eleganter crenato, amplo; cæterum binis segmentis, ut alis orificium patulum labiorum cingentibus: semina quatuor, ovalia: Radix in multos ramos divisa, lignosa: crescit juxta vias: videtur vox ficta à Belgico idiomate *een kat/ Cattus*: quia catti seu feles hac planta delectantur & vescuntur. B. *Matte - kruid/ Dipte*. G. *Keyten/ Katzen-Kraut/ Katzen-Munz*. Gall. *Herbe au Chat, Pouliot, Menthe de Chat*. A. Nip, Nep, Cat mint.

CATARRHOPUS, seu CATARRHUS, dicitur vulgo, quando humores, vapores aut flatus deorsum ex capite ruunt. Vide *Catarrhus*, ex *κατά* deorsum, & *ῥεω* fluo.

CATARRHUS, Veteribus dicitur humorum ex capite ad subjectas partes, ut nares, os, pulmones &c. defluxus; velut in Coryza, & Brancho contingit. Catarri tamen non dantur, nam à capite nihil fluit ad illas par-

partes : Sed glandulæ narium, & quæ circa oris partes sunt, sæpe obstruuntur, inflammantur, & hinc illæ lachrymæ. Convenit sic dicere

*Si fluat ad pectus, dicatur Rheuma Catarrhus.
Ad Fauces Branchus, ad Nares esto Coryza.*

Destillationes, has Græci *κατεπίρες* & *κατασυμυες* vocant, aliique fluores; sunt ut plurimum effectus frigoris, & præter naturam eveniunt ad glandulas, passimque per omnes corporis partes, ubi retrusa jacent vasa secernentia subter loca frigore tacta: ut si frigore excipiatur facies, sequatur destillatio in nares; si cervix & collum, quæque juxta sunt partes, tum fluor ad fauces; sin inferiora, fiat inde fluxio ad intestina; & sic porro; sic pro diversitate artèriarum, venarum, aliarum partium frigore constrictarum, varii oriuntur effectus; destillationes ad varias partes: ex *κατω* deorsum, & *επιω* fluo. B. *Gen zinkinge / liastern.* G. *Ein Gluß des Hauptes.* Gall. *Catharre, Rheume, Fluxion.* A. A Rheum.

CATARRHUS SUFFOCATORIUS, est quando (ut Veteribus placet) humores excrementitii à capite ad organa respiratoria decidunt, & suffocationem minantur. Sed potius dicerem esse glandularum, circa laryngem, intumescentiam, vel inflammationem, aut convulsionem musculorum glottidis rimam claudentium, qua respirandi difficultas, & suffocatio inducitur: causæ frequentiores observantur, materiæ eliquatæ in fauces, & pulmones subita destillatio; nervorum summa vitia ut in hystericis, polypus cordis major subito in pulmones trusus; hinc videtur esse tantam hic morbus subita occidens *ἀπνοια*. B. *Gen smorende zinkinge.* G. *Stäck-Fluß / erstickende Fluß.* Gall. *Catharre Suffocatif.* A. A Suffocating, rheum.

CATARRHUS SPINALIS MEDULLÆ, est, cum quædam vasa lymphatica, medullam spinalem ambientia, fuerint rupta, ex quibus latex si decidat, Catarrhus inducitur. B. *Gen sinkinge des ruggen graats merg.* G. *Ein Fluß des Märcks im Ruck-Grad.* Gall. *Catharre de la Moëlle de l'Epine.* A. A Rheum of the Marrow of the Chinebone.

CATASARCA, idem quod *Anasarca*, ex *κατ* per & *σαρξ* caro.

CATASCHESIS, est dispositio bona, heclicæ opposita. ex κατὰ per, & σχῆσις habitus, dispositio.

CATASTASIS, est corporis humani, vel temporis dispositio. à κατὰστας constituo.

CATATASIS, est extensio corporis versus inferiora, ex κάτω infra, & τένω tendo.

CATECHU, & inconvenienter *Terra Japonica*, succus est ex variis astringentibus fructibus expressus, durus, gummosus & resinofus, ex purpureo nigricans, punctis albis intertextis quasi sitim contraxisset. Venit ex Pegu, Suratta, Magno Mogolis imperio, Malabaria, Bengala & Zeilon. Inter Pinang cum foliis Betel ut plurimum usurpatur. Verus fructus & basis est *Acacia orientalis*, planta *Tamarindo* non absimilis. Si tantillum ori indatur, astringit primo, deinde saporem dulcem & gratum relinquit, eodem modo ac folia *Thee* masticata. Horti malabarici Author, dicit esse succum inspissatum alicujus palmæ areciferæ nucleo versicolori nuci moschatae simili, cujus fructus sessilis *Fausel* dictus vel *Areca* & *Pynang*. Gall. *Cachou*.

CATEGORIA, ex κατὰ, & ἀρρογῆ, forum Judiciale: quod ea sicut in ipso cuncta sint ordinata. Unde est ordo, sive rerum series quædam.

CATHARETICA, sunt *Caustica* seu *Escharotica*, sive Medicamenta, superfluum carnem auferentia & perforantia: distinguenda tamen videntur a causticis, quia carnem vivam alterare non debent, sed tenax adhærens, & semi corrupta vasorum ramenta ad vivam usque carnem resolvere & detergere; hinc detergentia fortissima sive exedentia. Ex κατὰσπρω dejicio, subverto, detraho. B. *Blandende middelen*. G. *Biennende Mittel*. Gall. *Remedes catharetiques*. vel *Caustringues*.

CATHARMA, idem quod *Catharticum*.

CATHARSIS, idem quod *Catharticum*.

CATHARCTICUM seu **CATHARMA**, est Medicamentum purgans, quod ventriculum, intestina & quicquid in sanguine heterogeneum & vitiosum fuerit, expurgat, & in communem cloacam, seu intestina præcipitat. Vide *Purgatio* & *Vomitorium*. *Cathartica* dicuntur vulgo *Cholagoga*, ut *Rhabarbarum*, *Scammonium*, *Cassia fistula*, *Diaprunum solutivum*, &c. vel *Plegmagoga* & *Hydragoga*,

dragoga, ut *Colocynthis*, *Jalappa*, *Mechoacanna*, *Diaphenicum*, *Diacarthamum* &c. vel *Melanagoga*, ut *Helleborus niger*, *Folia Sennæ*, *Confectio Hamech*, *Trochisci Abbandali*. Sed illa divisio à Neotericis jure rejicitur, cum purgantia ita specificè non operantur, ut creditum. Vocatur item *Purgans Med. Purgatio*, *Medicamentum ventrisfluum* Aurel. quod alvum dejicit. Καθαρσις, Καθαρτήριον ἢ Καθαρτικὸν φάρμακον, Ὑπὸπλατον Hippocrat. Ἐλατήριον Eustath. & Poll. Κενόσιμον φάρμακον Moschorulo. à καθαίρω purgo, mundo. B. Een bulkzuiveringe / purgatie. G. Aufzührende Arznei / Purgation. Gall. une purgation ou un remede Purgatif. A. A purgative, or purging Medicine.

CATHEMERINA, idem quod *Quotidiana Febris*. Ex κατὰ & ἡμέρας ac si diceret κατ' ἡμέραν.

CATHETER, *immissor* vel *demissor*, est instrumentum recurvum & fistulosum, quod per urethram vesicæ immittitur, ad urinam suppressam evacuandam, vel calculum in vesica hærentem explorandum; estque vel *Flexilis* in priorem usum, vel *Immobilis* in posteriorem simul; vel *solidus* cum crena, qui in incisione adhibetur, accipiendo cultellum dicatus in sua crena. *Ænea Fistula Celsi*, Σίφων Ἄγινετæ, à καθίμι immitto. B. Een Catheter / Blaaspeilder / een pijp. G. Eine Harn ausführende Pfeife / Catether. Gall. Catheter, sonde, Tuyau pour tirer l'Urine. A. An instrument to draw out urine.

CATHETERISMUS, est administratio, qua per catheterem, injectio in vesicam, mediante siphone, & cathetere, fiat, à καθίμι immitto. B. Een inspeutinge in de blaas. G. Einsprühung in die Blase. Gall. Injection dans la Vessie. A. An Injection in to the bladder.

CATHOLICUM, seu PANACEA, dicitur Medicamentum universale seu commune, omnes vitiosos humores corrigens vel educens. Ex κατὰ per, & ὅλον totum. B. Een algemeen genees - middel. G. Ein Arznei wider alle Krankheiten. Gall. *Medicine Universelle*, *Panacée*. A. A general medicine or panacea.

CATHYRNIA, est gravi & alto somno esse oppressum, ex κατὰ per, ad, & ὑπὸ somnus. B. Een zware slaperigheid. G. Eine sehr schwere Schlaf - Sucht. Gall. *Grand Sommeil*, ou *profond assoupissement*. A. Deep sleep.

CATILLUS CINEREUS, seu OBERUSÆ CATILLUS,

LUS, Gallis *une Coupelle*, est species Catini, ex cineribus lotis facti; cuius usus est ad auri argentique depurationem. Vide *Cupella*.

CATINUS, idem quod *Cupella*.

ΚΑΤΩ ΠΥΡΓΑΡΕ, hoc est per inferiora purgare, cui opponitur Ἀνω purgare, per superiora purgare.

CATOCATHARCTICA, sunt purgantia per inferiora, ex κάτω infra & κατώτερον purgatio.

CΑΤΟCΗ, idem quod *Catalepsis*, à κατέχω detineo, retineo.

CΑΤΟCΗC, idem quod *Catalepsis*, à κατέχω detineo.

CΑΤΟΠCΙC, est perspicacitas, à κατόπτομαι perspicio. B. *Doos* - zigtigheid. G. *Scharpffsinnigkeit* / Klarheit. Gall. *Claire connoissance*, *penetration d'esprit*. A. *Quickness*, *acuteness*.

CΑΤΟΡΕΤΙCΑ, CΑΤΟΤΕΡΙCΑ, idem quod *Purgantia*, à κάτω infra, deorsum.

CΑUCALIS, Est planta, quæ habet caulem ramosum, villosum, ad altitudinem unius circiter pedis: folia aliquantulum Pastinacæ similia, sed tenuius dissecta, villosa: flos est rosaceus & umbellatus, plurimis scilicet petalis constans, inæqualibus, cordiformibus, in orbem positus, & calici insidentibus: Is autem abit in fructum compositum ex duobus seminibus oblongis, quæ parte, qua se contingunt, plana sunt, ab altera gibba, striata, echinata, aculeata: nomen accepit, vel à seminum effigie, quæ vascula semisphærica imitantur: vel quod præarida strepitum edunt: ὄρε τὸ κεκαυῶν quod præter modum retorrída & exoleta sit. Gaza pedem gallinaceum interpretatur, idque quia Auctuarii Author, οἱ ἢ καυῶν, οἱ ἢ μύτις, δημόκετας Βερίον, Ρωμαῖοι πίδαρι γαλλινάκειον, οἱ ἢ πίδαρι πύδι, Αἰγύπτιοι γέσπελις, alii *Caucum*, alii *Mutin*, *Democritus Brion*, *Romani pedem Gallinaceum*, seu *pulli pedem*, *Ægyptii Sefelin* vocant. Μύτιν sive pedem gallinaceum vocarunt, quod extremum folium Gallinæ pedi conforme est. *Καυῶν* dictum testatur Oribasius. Hesy-chius *καυῶν καυῶν* fortè *καυῶν*, ἢ ἀγρίον λάχανον, *Cauliculus* & *olus sylvestre*. Sic fortè dictum, quod semen similitudinem quandam cum calcamento muliebri habet, quod *καυκίδα* vocat Athenæus: vocatur quibusdam *Daucus Sylvestris*, hinc forte ex *Daucus*, *Daucalis* & *Caucalis*.

CAVA VENA, vide *Vena Cava*.

CAUDA, vide *Capillamenta*, & *Coccyx*.

CAUDEX, Στέλεχος, Στέλεχος, Κόρμος; dicitur in arboribus & Fruticibus, id quod à radice supra terram simplex assurgit usque dum in ramos explicatur, & in quod à radice fertur alimonia; producitur a concursu plurium radicularum in unum truncum collectarum. B. *De Stam.* G. *Der Stamm eines Baums.* Gall. *Tronc.* A. The stem, or trunk, or body, of a tree.

CAVITATES, sunt ventres majores, in quibus princeps aliquod viscus continetur; ut in capite, cerebrum; in thorace, pulmo, cor &c. in abdomine, hepar, lien, renes, ventriculus, intestina, vesica, &c. suntque tres, caput, thorax, & venter. B. *Holligheden.* G. *Hölen.* Gall. *Cavités.* A. Cavities.

CAVITATES, minores sunt cerebri & cordis ventriculi, de quibus suo loco. Vide *Ventriculi*.

CAULEDON, est fractura ossis transversim facta, fracti ossis partes ita separans, ut è directo non jaceant, à καυλός caulis, virga. B. *Gen dwers- breek.* G. *Ein Zwerchbruch.* Gall. *Fracture en travers ou transversale.* A. A breaking crosswise.

CAULIS, vocatur *Brassica*, quod præ cæteris oleribus insigni caule vigeat. Vide *Brassica*.

CAULIS, idem quod supra solum simplex profilit in herbis nominatur: sic utique caudex ad frutices & arbores; *caulis* ad herbas duntaxat pertinet. Gr. καυλός. B. *Steel / struik.* G. *Der Stengel.* Gall. *Tige des Herbes.* A. The Stalk of any herb.

CAUSODES, idem quod *Causus*, à καίω uro, & εἶδος forma.

CAUSTICA, sive ESCHAROTICA, vel CATHARETICA, sunt quæ cutim & carnem in duram crustam, sive escharam exurunt, & si fortiora sunt, vel diutius applicata maneant, consumunt; sunt proprie illa, quæ omnia, quibus applicantur, consumunt. Ut sunt æstum, Mercurius sublimatus corros: ferrum candens &c. à καίω uro. B. *Brandende middelen.* G. *Durch brennende mittlen.* Gall. *Remedes Caustiques, catharetiques.*

CAUSUS, seu FEBRIS ARDENS, ea est, quæ cum majori æstu, quam in aliis continuis, cum hic sit urens

fere ad tactum, & inæqualis diversis locis; respiratione anhelosa & cita: cutis siccitate magna; exacerbatione die impari, anxietate & inquietudine summa, siti ferè intolerabili, aliisque symptomatibus insigniorem sanguinis phlogosin arguentibus, cursum suum peragit, à *καίω* uro. B. *Brandende Koozts*. G. *Ein hitzges Fieber*. Gall. *Fievre chaude, ardente*. A. A Burning fever.

CAUTERISATIO, est artificialis quædam ustio mediante cauterio, à *καυτηριαζω* cauterio inuro. B. *Brandinge*. G. *Das Brennen*. Gall. *Cauterisation*. A. *Cauterising*.

CAUTERIUM, est instrumentum Chirurgicum ex ferro, auro, vel argento confectum, quod postquam incanduerit, actualem inurendi vim obtinet, cujus magnitudo & forma variat. Quandoque etiam pro cauterio potentiali sumitur ex lixiviis vel calce viva cum sapone paratum, à *καίω* uro. *Cauterium actuale* vocatur. B. *Daedelijk brand-pyser*: potentiale vero *vermogelijk*. G. *Ficht-eisen / Cauterie / Brenneisen*. Gall. *Cautére, Feu Actuel*. A. *Searing iron or actual Cautey*. Sed potentiale cauterium. B. *Mogelijke branding / inetend-middel*. G. *Nicht durch brennende cauterie*. Gall. *Feu Potentiel*. A. A potential Cautey.

CEDMATA, dicuntur defluxiones ad articulos, & præcipuè ad coxendicem, à *κενδάζω* dissipō, dispergo. B. *Dloepingen*. G. *Ein Fluß*. Gall. & A. *Fluxion, Rheume*.

CEDRUS, est arbor valde procera, crassa, erecta, pyramidalis, cariei non obnoxia: cortex politus: lignum durissimum, rubicundum, habens odorem Cypressi: Rami tortuosi & nodosi: folia angusta, viridia, parva, squammosa, Cypressi æmula: flos est amentaceus, constans foliolis multis donatis apicibus multis: fructus in eadem planta loco a flore remoto natus, est bacca turgens officulis angulatis, fœtis semine oblongo: Hæc arbor crescit in regionibus calidis: in monte Libani elegantissima reperitur, hinc ob altitudinem & pulchritudinem, dicitur Arborum Regina: æstate, vigente calore, Resina alba, pellucida, transparens, sponte absque incisione defluit, quæ instar maltichis granorum indurescit. dicitur quasi à *κέω* uro: nam uritur ex ea Resina celebris, quæ *Cedria* dicitur: vel *πυρὸ τὸ κέω*, ab aculeo, planta enim

enim est spinosa. Gall. *Cedre du Liban.*

CELASTRUS, arbor, ex iis quæ tardissimè suos fructus perficiunt, an à κηλὰς quatenus *dies Hiberna*, κηλάραι, arbores quædam agrestes; item vasa pastoralia.

CELE, est tumor Herniosus in quacunque corporis parte excitatus, à κηλίω intumesco. Vide *Hernia*.

CELLULÆ INTESTINI COLI, sunt cavitates, vel vesiculæ, factæ a tribus ligamentis partem illam fistulæ intestinalis contrahentibus; ut fæces ibi diutius remorentur, & major fiat liquidi exhaustio. in quibus stercora aliquamdiu morantur, ut adjacentes partes suo calore foveant, & quæcunque cruda sunt, diutius in iis coquantur & fermententur. Ita in vesiculis seminalibus habentur cellulæ, ad seminis subitum effluxum retinendum. B. *Celletjes*. G. *Edchlein*. Gall. *Cellules des entrailles*. A. Cavities in the guts.

CEMENTATIO, est modus aurum purificandi per modum cimenti regii. Vide in *Cementum*.

CEMENTUM, est pulvis, cujus ope calcinatio cementatoria peragitur. Vel ut alii, est mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla strata, ad cementandum reverberantur atque ita corroduntur, vel calcinantur: estque vel simplex vel mista: Item in forma pulveris vel pastæ. Hinc *Cementare* & *Cementatio*. B. *Der Kalkinge met stof*. G. *Kalkmachen mit staub* / *Cement*. Gall. *du Ciment*. A. *Cement*.

CENCHRIAS, est Herpetis species, à similitudine seminis milii, *Herpes miliaris* dicta, à κένχρε milium. Vide *Herpes*.

CENCHROS, est milium, fortè enim à κέρχρω aspero. Milium album seu luteum est caule aspero & hirsuto, vel à κέρχρον siccum, nam milium est siccissimum. Vide *Milium*.

CENEANGIA, est vasorum sanguineorum evacuatio per venæ sectionem, à κενόω evacuo, & ἀρτή vas.

CENOSIS, à κενόω evacuo, Idem quod *Evacuatio*.

CENTAURIUM, vocantur duæ plantæ valde a se invicem diversæ, quarum una dicitur Centaurium majus, altera minus; majus dicitur & Rhaponticum Pharmaceuticum: Minus est planta; quæ habet unum vel plures caules parvos, angulosos, politos: folia sunt con-

Unable to display this page

Hirudinaria, quod passim terræ Hirudinis instar affixa sit, dicitur. Nec desunt, qui Serpentariam appellent, quod compertum sit serpentes hac herba, si vulnerentur, sibi mederi. B. Penning - kruid / Dupzend - kruid. G. Egelkraut / Pfennig - kraut. Gall. Nummulaire. A. Two penny-grass or Money wort.

CENTUM NODIA, est *Polygonum*, constans ex plurimis nodis.

CENTUNCULUS, & CENTUNCULARIS HERBA, vide *Gnaphalium*.

CEPA, CEBB, Idem quod *Cæpa*.

CEPÆA, fortè sic dicitur per ἀντίφρασον, quod in hortis non nascatur, ut plura alia, quæ in litoribus reperiuntur, vel nomen accepit, quod hortensi solo gaudeat, ac in hortis tanquam luxuriat: κῆπος enim est hortus nisi forte κηπάδας nomen accepit παρὰ τὸ κάπη τέτις πνίω Spiro, quod flatus discutiat.

CEPHALÆA, est dolor capitis pertinax, inveteratus, & difficulter cedens, à κεφαλή caput, & ἄγω laboro, ago. B. Angewortelde hoost - sweer. G. Haupt wehe von langer Zeit her / stet wehrende haupt-wehe. Gall. Continuelle douleur de tête. A. A Continual paine of the head.

CEPHALALGIA, sive *Capitis dolor*, sed recens, hinc à *Cephalea*, quæ inveteratus dolor est, differt, is appellatur, qui aut totum caput, aut aliquam calvariæ partem affligit, atque adeo frequens est iste dolor, ut raro invenias eum, cui per totam vitam nunquam caput doluerit, & certè capitis dolor, ex æquo omnes aggredi solet, atque nemini fermè parcere, sive fuerit obesus, macer, torosus, jejunos, ventre plenus, sobrius, intemperans, æger, aut quoad cætera sanus; denique juvenis, senex, vir, foemina aut quivis. Imo levis adsit ægritudo oportet, aut raro felicitas, quando non adest *Capitis dolor*. Partes quæ in dolore capitis affici solent sunt vel *externæ*, ut cutis, muscoli, pericranium. Vel *internæ*, uti meninges, nervi, cerebrum, periosteum &c. Distinguitur quoque in *externum* & *internum*; *Particularem*, partem hanc vel illam affligens, unde variæ denominationes. In *Accidentalem* à sole, æstu, ira, potu, febris &c. In *Habitualem*, *Levem*, *Vehementem*, *Acutum*, *Hebetem*, *Brevem*, *Diuturnum*, *Perpetuum*, *Intermittentem*, *fixum*, *vagum*.

vagum, molestissimum, frontis, à gravedine &c. ex κεφαλή caput, & ἀλγίω doleo. B. Hoofst-zweet/ Hoofst-pijn. G. Haupt=pein/ Haupt=wehe. Gall. Douleur de Tête, mal de tête. A. Headach or paine of the Head.

CEPHALARTICA, sunt Medicamenta quæ caput purgant: quæ dicuntur *Caputpurgia*, ex κεφαλή caput, & ἀρπίζω perfectum reddo. B. Hoofst-middelen. G. Hauptreinigende Mittelen. Gall. Remedes pour la tête. A. Medicines which purge the head.

CEPHALICA, sunt Medicamenta, quæ stomacho recepta, & ad caput delata, in idem operantur, vel sanguinem, alias ineptum ita disponunt & præparant, ut capiti profit ac medeatur: Cephalica autem duplicia sunt, 1°. quæ tenui oleo, sale, spirituque abundant, omnia igitur attenuantia talia dici possunt, ut sunt omnes herbæ Cephalicæ dictæ, insecta quædam ut Aselli; nec non spir. salis armoniaci, spir. cornu cervi, Tinct. Castorei, nec non sal volatile oleosum, olea aromatica; & reliqua quæ odore & sapore inprimis grata sunt, vel 2°. frigida, nimirum illa, quæ odore grato nares afficiunt absque calore, qualia sunt lilium vulgare, lilium convallium, rosa &c. B. Hoofst-middelen. G. Haupt=arkneyen. Gall. Remedes pour la tête ou Cephaliques. A. Medecines in the distempers of the head, or Cephalicks.

Item vena externa in brachio *Cephalica* dicitur, quia in capitis morbis secari solebat, à κεφαλή caput. B. Hoofst=ader. G. Haupt=ader. Gall. Veine Cephalique. A. The Cephalick veine.

CEPHALOPHARYNGÆI, est primum musculorum gulæ par, à capitis cervicisque confinio demissum, & in tunicam œsophagi latius expansum, ex κεφαλή caput, & φάρυγξ fauces. B. De stok-darmg hoofst-spiere. G. Des speiß=röhre=haupt=mauß. Gall. les Muscles Cephalo-Pharyngiens. A. The first pair of muscles of the gullet.

CEPHALOPONIA, est gravitas aut dolor capitis, ex κεφαλή caput, & πόνος dolor, labor. B. Zwaarhoofdigheit. G. Haupt=wehe. Gall. pesanteur de tête. A. Heaviness of the head.

CERA, sunt Apum favi, ex quibus mel expressum est, & constituunt corpus durum, ad calorem ductile, inflammabile, flavum, lentescens, in summo frigore

duritiem fere friabilem acquirens, saporis & odoris mellei, inservitque omnibus fere emplastris pro basi. Videtur Terebinthinæ quædam species, quam succi pingues plantarum sole calefactarum exsudant in superficiem, aut intra capsulas apiculorum floralium gerunt, quæ ab apibus colligitur, in globulos cogitur, posterioribus pedibus applicatur, in alvearibus deponitur, ibi in cellulas favorum fingitur, unde dein, uti dictum, melle separato, fœcibusque repurgatis, comparatur in usus humanos: hæc materies ceracea apparet quidem copia minutissima in superficie foliorum quibusdam in plantis, ut in Rosmarino, notante Cl. *Boerhaavio*, manifeste videtur apparere; aliter & sunt plerumque globuli exilissimi, qui salient de apiculis feminalibus plantarum apertis, in parte floris masculina. Hæc vix ulla arte colligi queunt ab hominibus; attamen deprehendit idem Cl. Vir, quod aliquando cupiens folia Rosmarini sæpe cohobare cum alcohole, præter expectationem invenerit saporem ingratum, & odorem ceræ deturpasse spiritus hos primo bonos. Inde folia hæc lustrans microscopiis tubercula ceracea in superficie deprehendere videbatur, manibusque tractans multum, ceram digitis sensim accrescere experiebatur satis evidenter. B. *Was.* G. *Wachs.* Gall. *Cire.* A. *Wax.*

CERÆA, sunt uteri cornua in brutis, in quibus generatio fit, à *κερας* cornu. B. *Hoozen des Baarmoeders.*

CERASUS, Est arbor, quæ habet folia majora, lucida: Calix est valde cavus, monophyllus, coronatus, corona quinquifida, expansus, per maturitatem retroflexus: flos est rosaceus, pentapetalus, petalis natis ex interstitiis segmentorum calicis; staminibus triginta fœcundus: ovarium, tuba longa instructum in imo fundo Calicis fit fructus pulposus, subrotundus, vel cordatus, fætus testa ossea rotunda, nucleum ejusdem figuræ recondente: pediculus fructus valde longus: hæc arbor colitur in hortis, & ingens hujus datur diversitas, ejus flores ceram olent, hinc fortè à *κερας* cera. Vel à Cerasunte Pontica urbe *τὴν κερασία* fructus cerasi. Fortè à *κερας* *κερας*, quod cerasi fructus, cordis specie & colore in pomariis nostris visantur. B. *Heerse-boom / Heerse-boom.* G.

G. Ein Kersch=baum. Gall. *Griotier Cerisier*. A. Cherry-tree.

CERANIUM, vide *Cadus*.

CERATIUM, est arboris filiqua, à κίερος, quia est corniculata.

CERATOGLOSSUM, est proprium musculorum linguæ par à cornibus ossis hyoidis prognatum, & linguæ lateribus junctum; usus est linguam recta deorsum anteriora versus movere, quando ambo agunt: si vero alteruter contrahitur, in latus movet dextrum vel finistrum, ex κίερος cornu, & γλώσσα lingua. B. *Des tonggs-beens-hoorn-spieten*. G. *Des Zung=beins horn=mauß*. Gall. *les Muscles Cerato-Glosses*. A. A pair of muscles of the tongue.

CERATODES, idem quod *Cornea tunica*, à κίερος cornu, & εἶδος forma.

CERATOMALAGMA, est compositio emolliens ex cerâ aliisque parata, à κηρός cera, & μαλάσσω emollio. B. *Gen zachte was-zalf*. G. *Eine weich machende salbe von wachs*. Gall. *un onguent emollient de Cire*. A. A Composition made of Wax.

CERATONIA, est arbor ceratia, seu filiquas producens, ex κίερος cornu, quia filiquæ cornubus non sunt absimiles. B. *Sint Jans Brood*. G. *Sanct Johans brodt*. Gall. *Carougier*. A. The carob-tree.

CERATUM, CEROTUM, vel CERATOMALAGMA, à cerâ sic dictum, Medicamentum est externum, ex cerâ, oleis, & nonnunquam pulveribus compositum, unguento crassius, & emplastro mollius. B. *Gen Zalf uit wasch/was-pleister*. G. *Ein Pflaster von wachs*. Gall. *Cerat*. A. Seare cloth.

CERAUNIA TUBERA, dicuntur, quia olim crediderunt ea post fulminis ictus nasci: Κεραυνός enim fulmen est.

CERAUNOCHRYSOS, idem quod *Chrysoceraunius* pulvis, ex κεραυνός fulmen, & χρυσός aurum.

CERCHNOS, est Laryngis quædam asperitas, quæ instar granorum Juniperi sentitur, unde tussicula sicca excitatur, à κίερω raucedine laboro. B. *De Hink-hoest*. G. *Ein Echha=husten*. Gall. *Toux Seiche, ou Coqueluche*. A. A Dry cough.

CERCIS, est os cubiti secundum, quod *Radius* appellatur, ob radii rotarum æmulationem, à κερκίζω radio. Vide *Radius*.

CERCIS, nomen accepit quod folium ejus in cacumen instar radii textoris, vel cunei exeat. Κερκίς enim est radius, pecten, & dicitur quasi κερκίς, quod folia ejus etiam cælo tranquillo crepent, sonitumque edant: (dicitur de populo arbore) est enim κρέειν, κρύειν pulsare.

CERCOPI THECUS, κερκοπίθηκος, à κέρκος, cauda, & πίθηκος, simia: est simia caudata.

CERCOSIS, dicitur carnosâ quædam excrescentia ab uteri osculo prodiens, & pudendum muliebri replens, quod aliquando exterius progressum caudæ figuram refert, à κέρκος cauda. B. *Gen uitwas des Moeders*. G. *Auswachss der Bärmutter*. Gall. *Excrescence de la matrice*. A. An Excrescence hanging out of the womb.

CEREA, Idem quod *Achor*.

CEREBELLUM, sive παρεγκεφαλίς *Heroph.* ἑγκεφαλιός *Galeno* ἐπιερωνίς *Poll.* ἐπίδιον ἐγκεφαλιόν, quasi parvum cerebrum, sub posterioribus lobis cerebri, inferiori cranii parte situm; figuram habet ad globosam accedentem, superficiem minus gyrosam quam cerebrum, sed quasi sulcatam, cujus sulci in medio maximi, at per gradus sensim minores, desinunt in Processum vermiformem; dividitur in partem dextram & sinistram, substantiam fere eandem habet ac cerebrum, sed corticalis hic longe copiosior quam medullaris, quæ arbusculas pulchre præsentat, quarum trunci ita dictos pedunculos cerebelli constituunt; nullæ hic adsunt cavitates ut in cerebro. in hac cerebelli substantia spiritus animales, actionibus involuntariis & merè spontaneis obeundis generantur. In homine, non item in brutis, exterius ex plurimis lamellis, sibi invicem incumbentibus constare videtur. B. *De Achter-hersenen / of kleine hersens / Agter-bzein / By-hersenen / Minder-bzein*. G. *Hirn-lein / das hintertheil des Hirns*. Gall. *le Cervelet, ou Petit cerveau*. A. Little brain, or the hinder part of the head.

CEREBRUM, vitalia capitis, *Plin.* ἐγκεφαλιόν, ἄδικός μύελος *Sophocli* ἄριτὲ sumitur pro parte anteriore ἢ ἐγκεφάλος, estque substantia sui generis, exterius tegitur pia matre, plurimis gyris anfractibusque dotatur, exterior sub-

substantia cinerea est, in qua spiritus animales generantur: Interior alba est, sive medullaris quæ spiritus animales ex corticali recipit, eosque per corpus callosum & medullam oblongatam in nervos exonerat à quibus actiones voluntariæ maximè dependent. Item, cerebrum est imaginationis, iudicii, memoriæ & reminiscentiæ subiectum; Ideæ enim seu species rerum ab organis sensuum externorum receptis, deferuntur ad sensorium commune sive initium medullæ oblongatæ, deinde per corpora striata ac corpus callosum, ubi imaginatio & iudicium fit, verum in corticali substantia memoriæ sedes dicitur; si ideæ post aliquot tempus ex memoriæ loco revocantur reminiscentiæ nomine veniunt. Somnus item fit in cerebro, de quo vide suo loco. B. *De Dooz - hersenen / de Gzooite - hersenen / bzein.* G. *Das Hirn / oder Gehirn.* Gall. *le Cerveau ou la Cervelle.* A. The Brain.

CERELÆUM, est linimentum ex cera & oleo compositum, à κηρός cera, & ἔλαιον oleum. B. *Ein Waschsmeersehl.* G. *Eine Salbe von Wachs.* Gall. *Un Cerat.* A. A Sear cloth, Wax-ointment.

CEREVISIA MEDICATA, est cerevisia cui Medicamenta, cuilibet morborum scopo, convenientia, infusa fuerunt. B. *Genees - bier.* G. *Arhney = Bier.* Gall. *Biere medecinale.* A. Physick Beere.

CEREVISIA, CERVISIA, CERERISIA, CELIA, est potus ex frumento compositus, qui ob egregias vires quasi *Cereris Vinum* appellatur. B. *Bier.* G. *Bier.* Gall. *de la Biere.* A. Beer.

CEREUS, est sedi species, in modum cerei, ex cera confecti, erecta. B. *Toozs - kruid / Fakkhel - kruid.* G. *Torschen = Kraut / Sackel = Kraut.* Gall. *espece de trique madame.* A. Torch thistle.

CERIA, idem quod *Favus* & *Achor.*

CERINTHE, est planta, quæ ex radice quatuor vel quinque ramos germinat, qui rami rotundi sunt, succo pleni; folia habent oblonga, acuta, lanuginosa, coloris viridis cærulei, punctis albis notata: flos est tubulosus, in medio ventrem habens, infra & supra quasi connivens: ex floris calice surgit pistillum, posticæ floris parti ad instar clavi infixum, tetragonum, quod deinde abit in fructum, ex duabus testis subrotundis constantem, in duo locu-

Ioculamenta divisis, femine fætis ut plurimum oblongis, acutis; cujus floribus apes pascuntur, unde cera, κηρός enim est cera; vel à Cerintho urbe Bœotiae, ubi copiosè nascitur. B. *Wasch-kruid*. *Wochs = Kraut / Fleck = Kraut*. Gall. *Herbe de cire, melinet*. A. Honey-suckle, Honeywort.

CERIO, Idem quod *Favus & Achor*.

CEROMA, Idem quod *Ceratum*.

CERONEUM, à cera dictum, idem quod *Ceratum*. B. *Gen Ceroen / Wasch-pleister*. G. *Ein Pflaster da Wachs bey ist*. Gall. *Cerat*. A. Sear-cloth.

CEROTUM, Idem quod *Ceratum*.

CERRUS & CERRIS, est arbor glandifera; sic forte dicitur, quod ejus glandes in acervum coagmententur; alii derivant à κίεας cornu, ob lignum durum. B. *Elsie met bittere Eeholen*. G. *Cerraihel / Cerr-eichel*. Gall. *Cerre*. A. Masthearing.

CERVARIA, est Sefeli Æthiopicum: an quod cervi illam plantam ament? G. *Hirsch-Murk / Sessel-Kraut / sed B. Harst-wortel / propter odorem resinofum*.

CERVICARIA, sive TRACHELIUM, est Campanulæ species: sic dicitur, quia morbis cervicis internis & externis, medeatur. B. *Hals-kruid*. G. *Nacken = Kraut*. Gall. *Gantelet*. A. Throat wort, Canterbury bell.

CERVINUM CORNU, vide *Coronopus*.

CERVIX, Gr. *ὠχὴ & ἐπυμῆς*, est posterior pars intra caput & dorsum, uti anterior *Collum* vocatur. Sic appellatur *Cervix uteri* ea pars, quæ est intra fundum & os uteri. Ita ossa dicuntur habere cervices, uti videre est in superiori parte ossis femoris, intra illam partem quæ in acetabulo reconditur, & trochanterem majorem, à quibusdam *Nucha* dicitur: in plantis, pars est illa à capitatis radicibus prodiens, prælonga, teresque: sic dicta, quod in colli speciem figuretur. B. *De Nek / den Hals*. G. *Der Nacke / das Genick*. Gall. *Chignon du cou*. A. The Neck.

CERUMINA, Gr. *κεφαλῆς*, sunt aurium sordes, quæ in meatu auditorio ex glandulis aurî adjacentibus proveniunt: Constant ex plurimo sale & sulphure adusto, unde amaritudo dependet: Utilia sunt ne pulvis, festucæ, animalcula, &c. aurem internam subeant, dum quoque

membranam internam ab exsiccatione præservant. Vide *Marmorata aurium*. B. *Doz - smeer / Doz - zeep*. G. *Dhrens-Schmalz*. Gall. *la Cire, ou espece de glu, qui se trouve dans l'oreille*. A. Ear-wax.

CERUSSA vel CERUSA, est plumbum mediante aceti vapore in calcem albam redactam. Gr. *Σιμυδιον*, à *Σιμυδιον* cerussa obliuo. B. *Ceruis / Lood-wit*. G. *Bley-Weiß*. Gall. *Ceruse*. A. White lead. Arab. *Affedegi* seu *Affidagi*.

CESTRUM, appellatur *Betonica*, à varietate, ut vocant, & copia remediorum, quoniam variis & plurimis accommodatur morbis. Sed aliis *κίτρον* vocatur, à floribus spicata & mucronata acutis, verruculum, vel viriculum præferente. Vide *Betonica*.

CETE, *κίτη* ἄ τὸ κίτρον, ob sinuosam cavitatem, seu cavum ventrem. Intelligitur de majorum piscium genere. B. *Walbfisch*.

CETERACH, quam vocem à *Pteryga* manasse volunt, atque *p.* in *c.* sæpe mutari scribunt. Sic ex *Pteryga*, *Ceteryga* & corruptè *Ceterach*: estque Asplenii species officinalis. vid. *ibid.*

CHÆREFOLIUM, CHEREFOLIUM, CHEREPHYLLUM, CEREFOLIUM; sunt synonyma: est planta, quæ ex radice plures caules dimittit, tenues, ramosos, teneros, a parte superiore convexos, inferiore vero concavos instar stillicidii, politos: folia habet petroselini, sed minora, plus incisa, & molliora, villosa in parte superiore, succo plena: flos est rosaceus & umbellatus, plurimis scilicet petalis constans, inæqualibus, & calici infidentibus: calix autem abit in fructum ex duobus seminibus compositum, rostri avium æmulis, non striatis, nunc lævibus, nunc asperis, hinc gibbis, inde vero planis; atque sic planta nominari putatur, quod luxuriosa foliorum fœcunditate & largiore coma gaudeat, vel quod gaudium, hilaritatemque folia excitent, ex *χαίρω* gaudeo & *φύλλον* folium. *Chærefolium* autem, Græcâ voce & Latinâ coalescentibus in unum nomen, ob id dictum est, quod foliis luxuriet. B. *Herbel*. G. *Körsfel-Kraut / Kerbel-Kraut / Körbel / Kurbel / Körbel-Kraut*. Gall. *Cerfeuil*. A. Chervil.

CHALASTICA, sunt Medicamenta quæ humectando & emolliendo, partes constrictas relaxant, à *χαλᾶω* relaxo, remitto.

CHA-

CHALAZIA, item *χαλάζωσις*, Grando, est tuberculum in palpebris grandinem referens. B. *Gen weg - schieetjen / een frontjen*. G. *Ein Hagel = Geschwulst*. Gall. *la grêle des paupieres*. A. A swelling Hailstone.

CHALAZÆ, binæ singulis ovis obtigerunt, altera in obtuso, altera in acuto angulo, plus earum in albumine reperitur; vitello tamen validius adhærent, ejusque membranæ appenduntur. Corpora sunt longiuscula, quasi duo canales cavi, varios emittentes surculos per albumen & vitellum, quibus intra amnium communicant, & hinc oculo apparent concreta magis quam albumen, & albidiora, nodosa, luciditatis cujusdam non expertia, ut grando, unde illis nomen: Constat enim quælibet Chalazæ pluribus quasi grandinibus seu canaliculis ex trunco majori derivatis, albumine ab invicem sejunctis: earum altera major est, & longius à vitello versus obtusum ovi cacumen protenditur: altera minor, à vitello inferius versus acutam ovi partem porrigitur. Major ex duobus vel tribus nodis, quasi grandinis granis, globulisve conflatur, qui modico intervallo à se invicem distant; minor ordine majori succedit, à *χαλάζω* grando. B. *De Haan*. G. *Der Hahn / das weiße im Ey*. Gall. *Les Grêles ou Germes des œufs*. A. The tread of an Egg. Est etiam suum morbus, quando caro apparet, ac si alicam hinc inde conspersam contineret. Ideoque vocantur grandinosi. B. *Goztig*. G. *Greißsig / pfinnig*. Sive porcorum lepra Gall. *Ladrière de porc, sursemure*. A. The kernels of a swine.

CHALBANUM, vide *Galbanum*.

Chalcitis, est minerale simile æri, friabile nec lapidosum; sory tenuius, Mysi vero crassius, tractu temporis ex sory factum, à *χαλκός* æs. Arab. *Colcothar* vel *Cholchozar*. Pro Chalcitide Pharmacopæi hodierni Vitriolum album sive crudum, sive ustum substituunt.

CHALCUS, vide *Areolus*.

CHALYBS, est ferrum purificatum, à vulgari differens; quod durius sit, & ignitum in aqua extinctum in summam duritiem abeat, à populis in Ponto ferrum præparantibus. Gall. *Acier*, quod ex eo fiant acies cultrorum. B. *Staal*. G. *Stahl*. A. Steel. Vide *Ferrum*.

CHALINOS, *Aureliano*, est ultimus angulus oris ac compago, vel buccarum pars circa labiorum confinia;

ἡ χαλινός quod sit veluti frænum & retinaculum oris.

CHAMÆACTE, est *Ebulus*, sive sambucus humilis, ex χαμαὶ humi, in terra, & ἄκτῃ sambucus.

CHAMÆALANUS, est terræ glans, vel simile quid, ut bulbocastanum, terræ tubera &c. ex χαμαὶ humi & Ἄλαο glans: sic dicitur quod cortice terræ crescat. Vide *Apion*.

CHAMÆBATOS, est rubus humilis, à χαμαὶ humi, & βᾶτος rubus, sentis. Vide *Rubus*.

CHAMÆCEDRYS, est Abrotanum fœmina, & dicitur, quasi humilis cedrus, ex χαμαὶ humi & cedrus.

CHAMÆCERASUS, Est arbuscula, quæ crescit ad altitudinem duorum circiter pedum; habetque ramos lignosos, fragiles, cortice albescente obductos, medulla alba plenos: folia instar periclymeni, sed majora, latiora, duriora, minus viridia, acuta, villosa inprimis in parte inferiore, ex adverso opposita: flos monopetalus, parte inferiore tubulosus, bilabiatus superius, labio superiore multifido simplici, linguæ simili inferiore, ovario insidens, quandoque geminus in uno ovario, quinque staminibus præditus: calix tenuis, longus, angustus, bifolius, cui insidet ovarium, sæpe uno pedunculo geminum, emittens intra quemlibet flosculum tubam longam; abit deinde in baccas molles rubras, similes ceraso minori, succo amaro & ingrato plenas, & semine compresso, subrotundo fætas; est cerasus humilis, ex χαμαὶ humi & cerasus.

CHAMÆCISSUS, vide *Hedera Terrestris*.

CHAMÆCISTUS, in genere hic dictum volo, quod ne cramben centies millesieve coctam apponamus, χαμαὶ nihil aliud significat, quam illud quod humile & humi crescat: est enim Græcum præpositum, additæ voces sunt tantum investigandæ.

CHAMÆCYPARISSUS, est arbuscula pumila, ex χαμαὶ humi, & cypressus, ab odore & forma foliorum cum cypresso arbore.

CHAMÆDAPHNE, vide *Clematis Daphnoides*, ex χαμαὶ humi & δάφνη Laurus.

CHAMÆDRYS, Est planta parva, humilis, quæ plures caules habet ad altitudinem semipedis, tenues, rubicundos, lanuginosos: folia minima, per intervalla sibi
invi-

invicem opposita, oblonga, firma, villosa, dentata instar quercus, saporis amari, acris, aromatici: flores in foliorum alis nascentes, coloris purpurei, saporis grati: femina quatuor obrotunda in capsula, quæ flori, tanquam calix infervivit, inclusa; radix minima, fibrosa, lignosa: crescit hæc planta in locis incultis, saxosis. dicitur quasi humilis quercus, quod sc. folia quercus habeat, & hujus respectu, quasi humi repat: ex χαμαὶ humi, & δρὺς quercus, dicitur ob parvitatem *Quercula* minor & à ferratis foliis *Serratula* appellatur. Sunt qui *Serratam* ideo dici putent, quod ab ea serra inventa sit. B. *Laage Eike*. G. *Garmanderlein / vergiß mein nicht / Batyengel*. Gall. *Germandrée, Chesnette, ou petit Chesne*. A. *Germander*.

CHAMÆLEON, est Cardui species, à foliorum varietate sic dici solet; mutat enim cum terra colores; quod & in animali chamæleonte etiam fieri solet.

CHAMÆLEUCE, dicitur Tussilago, à χαμαὶ humi, nam Tussilaginis folia humi crescunt, & λευκὴ alba, ob foliorum nempe albedinem.

CHAMÆMELUM, Est planta, quæ plures caules habet tenues, semi pedem circiter altos: folia laciniata, vel minutim divisa: flos plerumque radiatus, cujus discus ex plurimis flosculis, corona vero ex semi flosculis componitur, embryonibus insidentibus, & calice squammoso comprehensis; embryones autem deinde abeunt in femina oblonga, thalamo affixa: radix est tenuis & filamentosa: ista planta habet odorem penetrantem non ingratum: est *Camomilla* corruptè, quasi esset humilis malus, quoniam odorem habet mali, ex χαμαὶ humi, & μήλον malum. B. *Hermissen*. G. *Chamill / Kamillen / Kamamillen*. Gall. *Camomille*. A. *Camomil*.

CHAMÆPITYS, Est planta, quæ habet plures caules parvos, longos instar manus transversæ, lignosos, villosos, repentes, instar arbusculæ dispositos: folia oblonga, angusta, villosa, dentata, albescentia: flos est monopetalus, unilabiatus, in tres partes divisus, quarum media bifida, labii superioris locum occupantibus denticulis: Ex floris fundo surgit pistillum quatuor veluti embryonibus stipatum, qui deinde abeunt in totidem femina oblonga in capsula, quæ floris calix fuit, recondita; flores sparsim in foliorum alis nascuntur, non ve-

ro verticillatim; radix crassa, fibrosa, longa, lignosa; tota planta habet odorem penetrantem, resinofum & ingratum, sapor est amarus: crescit in montibus & locis fabulosis: dicta est, quasi humilis & brevis, humique depressa picea, ex *χαμῶν* humi, & *πίτυς* picea, pinus; ejus enim folia piceam olent. Vocatur etiam *Abiga* & *Ajuga*, ut & *Ibica*. Hinc abjectis duabus literis *i* & *g*, *Iba* & ab *Ajuga* abjectione literarum *a* & *g*, *Iva* manavit in vulgi nomenclationem. Officinæ *Ivam* cognomento *Muschatam* appellant, vide *Abiga* & *Iva*. B. *Weld-cypress*. G. *Bergi mich nicht / je lenger / je lieber / Schlaf-Kraut / Erdpomedrtg*. Gall. *yvette, Moschate, Pinive arterique*. A. Ground pine.

CHAMÆSYCE, *χαμαισύκη*, ex *χαμῶν*, humi, & *συκή*, ficus, quasi humilis ficus.

CHAOS, ex antiquo *χάος*, quod ex *χαίω*, hio, dehisco. Est vastus hiatus: vel dicitur rudis indigestaque moles, qualis initio mundi fuit.

CHARACIAS, dicuntur plantæ quæ circa valla crescent, hinc *tithymalus characias*, &c. Nam *χάραις* vallum est.

CHARACTER, est signum figuratum & Mysticum, quo apud Chymicos aliquid designatur, à *χαράσσω* sculpo. Apud Botanicos sic audit nota illa propriâ, quâ genera plantarum ab invicem distinguuntur. B. *Gen teyken*. G. *Ein Zeichen*. Gall. *Caractère, marque*. A. A Marke or sing.

CHARISTOLOCHIA, vocatur *Artemisia*; fortè à *χαίρει* gaudium & *λόχος* puerpera: quia lochia puerperarum cum gaudio pellit.

CHARLATAN, Gal. dicitur circulator: vel ab Hisp. *charlar*, boufon.

CHARTA EMPORETICA, seu *BIBULA*, est papyrus sine glutine facta, admodum porosa, filtrationi inferviens. B. *Blad-papier*. G. *Fließend Papier*. Gall. *Papier brunillard, Papier à filtrer*. A. Blotting, vel sinking Paper, cappaper, brown paper.

CHARTA VIRGINEA, Idem quod *Amnios*.

CHEILOCAE, seu *LABROSULCIUM*, est infantum morbus, adultos enim raro adoritur. Labra in eo admodum tument, tumore duro & nonnihil rubicundo, sed

sed nequaquam fervido, aut inflammatorio, & qui nunquam suppuretur aut caput fœdet; aliquanto magis introrsum quam extrorsum vergit: unde labia à gingivis & dentibus abscedunt longius, & foras aliquatenus replicantur. Ad sunt sulci semper sanie madentes, aut crasso pure obsiti: ulcuscula, ut plurimum, concomitantur in ore, palato, lingua, buccis, labiis, gingivis. B. *Waterkanker*. G. *Wasser-Krebs*. Gall. *tumeur Chancreuse*. A. *Water-kanker*, *Kanker of the mouth*. Derivatur $\chi\epsilon\acute{\iota}\lambda\alpha$ labrum seu labium, & $\mu\alpha\lambda\acute{\alpha}\nu$ malum.

CHEIMETLON, Idem quod *Pernio*, à $\chi\epsilon\iota\mu\epsilon\theta\lambda\iota\acute{\alpha}\omega$ pernioibus laboro.

CHOEIRONIUM, idem quod *Cacoëthes*.

CHELÆ, à $\chi\acute{\iota}\lambda\alpha\iota$, sunt denticulati cancrorum forcipes.

CHELIDONIA, seu CHELIDONIUM, est planta, quæ distinguitur in minus & majus; minus est species Ranunculi habetque folia instar cochlearis rotunda, viridia, polita, splendentia, nervosa, longis pediculis adnata, aliquatenus hederacea, sed molliora, minora; calicem habet triphyllum, admodum fugacem, & ante petala caducum: florem polypetalum, rosaceum: semina in capitellum congesta: radicem plurimis adnatis nodulis nodosam; hinc scrophularia minor dicitur. Crescit ad ripas, fossasve. Gall. *petite Chelidoine*, ou *petite scrophulaire*. A. *Small Celandine or Pilewort*. *Chelidonium majus*, habet plures caules sesquipedem altos, tenues, rotundos, nodosos, ramosos, parum villosos: folia profunde incisa, dentata, similitudinem aliquam cum foliis Aquilegiæ habentia, utcunque tamen majora, longiora, numeroque plura: flos tetrapetalus est, cruciformis, luteus: filiqua est bivalvis, semina obrotunda & flavescencia habens: radix crassa, fibrosa: Tota planta scatet succo luteo escharotico odoris penetrantis, saporis acris, & amari: dicta à $\chi\epsilon\lambda\acute{\iota}\delta\acute{\omega}\nu$ hirundo: eo quod Hirundines eâ suis oculis medeantur, quamvis, ut tradunt, erutis. Sed *Chelidonium minus*, sic vocatum quod floreat hirundinum adventu, hinc & ille ventus *Chelidonia* quoque appellatur. Alii putant dici quasi *Celi donum*, idque ob vires præstantissimas, tam in oculorum morbis quam vulneribus. B. *Stinkende gouwe* / *Gouw-wortel* / *Schelkengkruid*.

Kruid. G. Schel-Burs / Schel-Kraut / Schwalben-Kraut / Goldt-Burs. Gall. *Chelidoine*, *Esclaire*. A. Great Celandon, celondine, celandine, swallow-wort.

CHEMA, est Veterum mensura, continens duo cochlearia parva.

CHEMIA, idem quod *Chymia*. Olim significabat artem $\chi\epsilon\upsilon\sigma\sigma\omicron\pi\omicron\iota\eta\tau\iota\kappa\acute{\omega}$ & $\mu\epsilon\tau\alpha\lambda\lambda\upsilon\rho\eta\kappa\acute{\omega}$. Vide *Chymia*.

CHEMOSIS, seu *Chymosis*, est tunicæ albæ tumor, ita ut oculi nigrum concavum videatur, à $\chi\alpha\iota\nu\omicron$ hio, hifco.

CHENILLE, à caniculâ, ex similitudine hujus animalis.

CHENOCOPRUS, est stercus anseris, ex $\chi\eta$ anser, & $\kappa\acute{o}\sigma\tau\omicron$ stercus.

CHENOPUS, vocatur *Pes anserinus*, ejus etymon derivatur à $\chi\eta$ anser, & $\pi\acute{\epsilon}\varsigma$ pes. Vide *pes Anserinus*.

CHEREFOLIUM, & **CEREFOLIUM**, sive **CHERIFOLIUM**, vide *Cherefolium*.

CHERMES GRANA, vide *Kermes*.

CHERMES & **KERMES**, est vox Arabica, Pharmacopæis familiaris: estque *Coccus Baphica*, seu *insectoribus*, vulgo *Scarlatum*, hinc *Chermozinum*, id est color ex cocco extractus. Vide ulterius in *Coccus*.

CHERONIA, sive **CENTAURIUM MAJUS**, sic appellatur, quod plurimis malis, curamque respuentibus medela sit: $\chi\epsilon\iota\rho\omega\nu$, enim est pejor, ut & $\chi\epsilon\iota\rho\omicron\nu\omicron$; Medicamen illud, olim à Chirone, Medico quondam inventum. Vide *Centaurium*.

CHERVILLUM, videtur fictitia vox asifarum, hinc *Servillum* & sic deinceps.

CHILIOPHYLLON, est Millefolium, propter millena foliola sic nuncupatum, ex $\chi\acute{\iota}\lambda\iota\alpha\gamma$ mille, & $\phi\acute{\upsilon}\lambda\lambda\omicron\nu$ folium.

CHIMETLON, idem quod *Pernio*.

CHIMIA, idem quod *Chymia*.

CHYMIATRI, sunt illi Medici qui medicamenta chymica præscribunt, ex $\chi\upsilon\mu\acute{\iota}\alpha$ chymia & $\iota\alpha\tau\rho\delta\omicron\varsigma$ Medicus.

CHINA CHINÆ, vide *Cina Cina*.

CHINA RADIX, satis est crassa, manum longa, contorta, nodosa, insipida, & sine odore. est *Orientalis* è China allata, & *Occidentalis* quæ ex Hispania nova & Peru nobis

nobis adfertur. Præfertur tamen orientalis, quæ exterius est colore rubente aut subnigro, interius candicante aut subrubente: & hæc, quo nigrior eo melior. Occidentalis est colore interius magis ruffo: simlacis in modum crescit, folia ferè plantaginis magnitudine, cordiformia: caules habet spinosos, repentes, & arboribus vicinis adhærentes. In morbis podagricis, in lue venerea, aliisque curatu difficilibus maximi usus existit, sed an effectibus, promissis respondeat, meritò dubitatur. Chinensibus dicitur *Lompatan*, *Lampacos* & *Bonti*, nobis à regione China appellatur *Radix Chinæ*. Persis *Chop China*. B. *China-woztel*. G. *Bockenwurk*. Gall. *Chine, esquine*. A. *China root*.

CHIRAGRA, est arthritidis species, sive articularis manuum dolor, vide *Arthritis*, ex χεῖρ manus, & ἀρθεῖν venor, quasi manibus captus. B. *Hand-vang* / *hand-eubel* / *hand-flerecijn* / *hand-jigt*. G. *Das Zipperlein der Hände*, Gall. *Douleur* & *goute aux mains*. A. *The goutte in the hand*.

CHIROMANTIA, est divinatio ex inspectione manuum, qua ex lineamentis futura prædicunt, Medicis scitu non necessaria, cum potius sit ars fallax, ex χεῖρ manus, & μάντις vates. B. *Hand-kijking*. G. *Wahrsagung auß den Händen*. Gall. *Chiromantie*. A. *Chiromancie*.

CHIRONES, idem quod *Sirones*.

CHIRONIUM, est ulcus malignum, & curatu difficillimum. B. *Quaadaardig-zeer*. G. *Ein bösi Geschwür*. Gall. *Ulcere malin*. A. *Ulcer difficult to cure*. Vide *Ca-coëthes*.

CHIRONIA & **CHIRONIUM**, nomen invenit à Chirone Centauro, vide *Centaurium*: ab eodem inventore putant quoque *Brioniam* vocari *Chironium*.

CHIRURGIA, est ars, qua ope manuum vel instrumentorum, morbos auferre nitimur. *Vel* est pars Therapeutices, qua morbi incidendo, urendo, & membra dearticulata restituendo, curantur. *Vel* Chirurgia est scientia docens modum & qualitatem operandi in corpore humano vivente. *Vel* ut *Vigo* habet, Chirurgia est scientia docens modum & qualitatem in carne, nervo & osse hominis laborantis propriis Chirurgorum manibus, omne morbosum curandi. Estque quintuplex: quamvis

alii quadripartita divisione gaudent. 1. *Synthesis* seu separata conjungens. 2. *Diæresis*, continua solvens. 3. *Diorzosis*, compressa & contorta corrigens. 4. *Exaresis*, superflua extirpans. 5. *Anaplerosis*, deficientia restituens, ex $\chi\epsilon\iota\rho$ manus, & $\epsilon\rho\rho\alpha$ opus. B. *De heel-konst* / *Chirurgie*. G. *Wundargney*. Gall. *Chirurgie*. A. *Surgerie*.

CHIRURGUS, est vir artis Chirurgicæ peritus, ex $\chi\epsilon\iota\rho$ manus, $\epsilon\rho\rho\alpha$ opus, qui instrumentis & manibus suis in corpore humano operatur. B. *Gen Heel-meester* / *Wond-meester* / *Chirurgijn*. G. *Ein Wund=Arzt*. Gall. *Chirurgien*. A. *Surgeon*, a *Chirurgion*. Habentur, qui in genere omnia, quæ sunt in arte Chirurgica, aggrediuntur, ut vulgares Chirurghi. Sed & sunt, qui circa unicum solummodo accidens versantur, ut *Lithotomi*, qui calculum secant. Alii qui oculos curant; alii lvi veneræ medentur. Nonnulli dentes evellunt; quidam membra luxata, vel contracta restitunt &c.

CHLOROSIS, sive **MORBUS VIRGINEUS**, vulgò *læterus albus*, quia ex albo virent. Videtur esse species Leucophlegmatix, ex sanguine viscido, sive potius ex inertia solidorum, qua sanguinis periodus & spirituum animalium confectio præpeditur, cum mensium obstructione, & diaphoresi denegata, unde fibris muscularibus obstructis, & spiritibus deficientibus, ad quodvis opus peragendum tardæ & segnes evadunt, à $\chi\lambda\omega\rho\epsilon\iota\zeta\omega$ viridis sum. B. *Maagde-ziekte* / *Dijster-ziekte*. G. *Herz=Geesper* / *Farb=Sucht* / *Jungfer=Stechte*. Gall. *les Pâles couleurs*, *Chlorose*, *Maladie de filles*. A. *Greene sickness*.

CHOANA, est infundibulum in medullæ oblongatæ basi prope coalitum nervorum opticorum repositum, rimam in concursu ventriculorum amplectitur, unde per hoc liquida serosa ex cerebri ventriculis, ad glandulam pituitariam dedecuntur. Item pelvis renum, de qua suo loco; est item instrumentum ex quovis metallo factum, vel vitro, per quod liquores in aliud vas funduntur. Gr. item $\pi\acute{\upsilon}\epsilon\lambda\omega$, $\lambda\eta\eta\delta\epsilon\varsigma$ *Herophilo*, à $\chi\acute{\iota}\omega$ fundo. B. *Gen trechter* / *tremelle*. G. *Ein Trechter*. Gall. *Un entonnoir*. A. *Funnel*, *Tunnel*.

CHOCOLATA, est compositio quædam ex fructibus *Cocoa* dictis, vainigliâ, Cinamomo, Saccaro &c. quæ omnia in massam vel placentulas rediguntur. Dicitur &

Succolata, & Cbucalata; præparatur cum lacte vel aqua cocta & fervida, atque agitando Chocolata liquefcit, & forbendo calide bibitur. Vide *Cacos*. Gall. *du Chocolat*.

CHOENIX, est menfura Veterum, continens cotylas tres, five sextarium unum & dimidium, five duas libras menfurales cum quadrante. Notatur figno X, & defuper imponitur V. fecundum aliorum calculum continet vini quadraginta & quatuor uncias, & olei circiter quadraginta.

CHOERAS, idem quod *Scrophula*, à χῆρ porcus: fortè quia porcis familiaris est.

CHOLAGOGA, funt Medicamenta quæ dicuntur ordinatam in Hepate & veficula fellis fecretionem bilis augere, illam vel in Inteftina ducendo, vel receptam per Inteftina ftatim & recta expellendo, reducuntur ad duas classes, quarum prior continet quæcunque fanguinem hepaticum attenuando, fecretionem bilis uberiozem promovent ut funt faponacea &c. posterior autem includit omnia illa, quæ diaphragma & abdomen violenter concutiendo, bilem ex hepate & vefica felleâ in inteftina derivant, inter cholagaga recenfentur quædam ut *Rhabarbarum*, *Senna*, *el. diaprui* &c. à χολῆ bilis, & αγω duco. Vide porro *Catharticum*.

CHOLEDOCHUS, est *ductus biliaris, communis* ductus, recipiens ortu fuo ductus Hepaticos, & veficulæ fellis, quæ cum poro biliario ad angulum acutum jungitur fuo ductu, & duo hi ductus uniti faciunt ductum communem majorem prioribus, oblique defcendentem, qui ad angulos acutos appofitus duodeno, penetrat anteriorem ejus tunicam, dein inter hanc & alteram defcendens, mox perforata & hac, inter fecundam & tertiam longo itinere progressus, foramine rotundo in cavum inteftini libere exit; & per hunc ex veficula fellis & ductu hepatico, bilis ad inteftinum duodenum propellitur ex χολῆ bilis & ἀγωγῆ recipio. B. *De Gal-leider*. G. *Der Gallen Gang*. Gall. *Le conduit commun du fiel*. A. *The Common paffage of the gall*.

CHOLERA, five *Passio Felliflua*, est convulfivus motus ventriculi & inteftinorum, in quo omne quod in ventriculo & inteftinis continetur, fed præcipuè bilis, co-
picio

piose per os & anum ejicitur, imo aliquando omnis quæ in corpore existit: Adfunt Anxietates magnæ, gravis cardialgia, fitis ardens, inquietudo & virium subita prostratio, Diarrhæa quoque seu bilis, & aliorum humorum per inferiora effluxus magnus: Hinc pulsus in principio celer & frequens, debilis fit, tardus & intermittens; animus deficit, exteriora frigent, & mors accedere incipit, quæ aliquando intra paucas horas ingruit. Huc referunt *Cholera siccam*, quæ est eructatio magna multorum flatuum cum dolore & crepitu, ex $\chi\lambda\eta$ bilis & $\rho\epsilon\omega$ fluo. B. *Galbzaken / boort / boort / buikwee / kreveling*. G. *Der Gallen Kranckheit / Cholerische Feuchtigkeit*. Gall. *Debord, Trouffe galant*. A. The gall fixe or choler.

CHOLERA SICCA, vide *Cholera*.

CHOLERICA PASSIO, idem quod *Cholera*.

CHOLERICUS, dicitur de eo qui plurima bile abundat. B. *Galagtig*. G. *Gallsüchtig*. Gall. *Bilioux*. A. *Cholerick*.

CHONDRILLA, est planta, quæ folia ex radice erumpentia habet magna cichorei sylvestris similia, profunde incisa, per terram in orbem sparsa, ex his caulibus nascitur, inferius spinosus & in plures ramos divisus flexiles, nudos, vel foliola tantum quædam gerentes angusta instar graminis: flos est semiflosculosus, constans plurimis semi flosculis, embryoni insidentibus, & calice veluti tubulato ac cylindriformi comprehensis: Embryo autem abit deinde in semen pappis instructum: radix est longa, pollice crassa, succo lacteo valde viscoso plena, saporis dulcis non ingrati: hæc planta nomen invenisse videtur ab eventu, quod in ramulis imis gummi reperiri solet, magnitudine fabæ, mastichi simile, aut nucleo thuris, quem $\chi\acute{o}\nu\delta\rho\sigma$ Græci nominant B. *Wzatten-kruid*. G. *Wårhen-Kraut / Klein Wegwart*. Gall. *Condriille*. A. *Gum succory*.

CHONDROS, vide *Cartilago*.

CHONDROS, est granum grumus concretus, ut mastichis, Thuris &c. Hinc *Condrilla*.

CHONDROSYNDESMUS, est ligamentum cartilagineosum, sive unio ossium, interveniente cartilagine, ex $\chi\acute{o}\nu\delta\rho$ cartilago & $\sigma\omega\delta\epsilon\omega$ colligo. B. *Een kraak-beenige band*. G. *Knorre = Eichte Zusammen = Fügung der Beinen*. Gall.

Gall. *Ligament Cartilagineux*. A. A Cartilaginous ligament.

CHORDA, idem quod tendo, nervus, vel intestinum, de quibus suo loco.

CHORDA, dicitur tensio quædam penis versus perinæum, cum dolore, ex Venere maligna sæpe contracta. B. *Koord*. G. *Seiten*. Gall. *Cordée*. A. An extension of the yard.

CHORDA MEMBRANÆ TYMPANI, est nervus quidam formatus a concursu duorum nervorum, filamentum sc. tertii rami quinti paris, & filamentum septimi paris, tympani membranam non tangens. Hoc ipsum est parvum illud nervi filamentum, quod olim Anatomici velut *Chordam membranæ* tympani arbitrati sunt, quod crediderunt sonum aliquem excitare posse, communicando motum suum tremulum membranæ sicut fit in chorda, quæ super pellem tympani militaris tenditur; sed ejus usus patet ex natura sua nervea, & distributione. B. *De Trommel - vlies Koord*. G. *Die Seiten gleiche Senn-Werth Dhr*. Gall. *Corde de la membrane du Tympan*. A. The nerve that runs along the membrane of the tympanum.

CHORDAPSUS, sic *Celso* dicitur, à *Barbaris Misere-re mei*; alii *Iliacam passionem*. Tormentum *Aurelianus* dixit. *Volvulus* etiam non inscitè appellatur, vulgo *Ileus*. Estque fæcum alvinarum per solum os ejectio, ab obstructione excrementorum, à flatibus, inflammatione, aut involutione & convulsione intestinorum, causata; cum nempe superior pars intestinorum in inferiorem, vel è contra sese insinuaverit, qua involutione velut nodi inde exoriuntur, unde quoque motus peristalticus inversus. Dicitur quoque chorda intestini coli, seu ligamentum, quod cellularum dissolutionem impedit. Vide *Iliaca passio*, ex *χορδή* intestinum, & *ἄπτω* nodum facio,necto. B. *King / Darm - king / outfernt u mÿner / lang eubel / Darmstinger / dzek - braken*. G. *Darm-Sicht*. Gall. *passion Iliaque ou miserere*. A. Griping of the guts.

CHORDATA GONORRHÆA, vide *Gonorrhœa Chordata* & *Chorda*.

CHOREA SANCTI VITI, est insanix species, quæ aliquando diu grassata est, hominibus non decumbentibus, sed *ἰεθροσίδω*, ut *Hippocrates* appellat, discurrentibus

bus & saltantibus, ac choreas ad extremum usque spiritum, nisi per vim inde abstracti fuerint, ducentibus. *Horstius* inquit se cum mulieribus quibusdam locutum, quæ quotannis Sacellum S. *Viti*, quod est in finibus *Ulmensium*, visitantes, ibidem saltu cum perturbatione mentis, eousque sese nocte dieque exercent, donec ecstatarum instar corruunt: qua ratione sibi restitutæ videntur, ut parum vel nihil sentiant per annum integrum, usque ad Maji tempus subsequens, ubi membrorum inquietudine eousque sese torqueri referunt, ut vicissim circa festum S. *Viti* ad prædictum locum, saltationis gratiâ, sese conferre cogantur. G. St. *Viti* Lanq.

CHORION, est membrana secundinarum externa, unâ cum cæteris membranis & humoribus fætum in utero comprehendens. Figura ejus in variis animalibus diversa; in mulieribus orbicularis, membranacea ipsius substantia, prioribus mensibus exilissima, tractu temporis crassescit; constat tenuibus, squammosis membraneis pelliculis. Ea, qua respicit uterum maternum parte lustrata; apparet hæc membrana rugosa, pinguitudinis nonnullius propaginibus, ac quasi venosis & arteriosis, sine ordine obvenientibus, sparsim superficiem occupantibus, filamentis tenerrimis comitata: interior ejus pars non videtur alia esse, utcunque examinata, nisi aliquo modo continuata, sed tenuis, fibrosa, retiformis textura, magis minusve, a rubentibus memoratis filamentis occupata: Hinc vasa, quibus insignitur, sunt venæ & arteriæ, quarum insignes ramificationes in glanduliferis cunctas ejus partes perreptant, quæ multis in locis concurrentes, rubicundas maculas efformant, harumque beneficio utero annectitur. In placentiferis vero per ejus partem mediam, ubi nimirum placentæ cohæret, vasorum sanguineorum myriadibus superbit, at extra placentæ circumferentiam nullis dari, certum est: hæc membrana in hominibus, uno solum in loco, utero adnascitur, in aliis animalibus hic connexionis modus, pro animalis diversitate plurimum variat: usus ejus videtur esse, liquorem alendo fætui idoneum imbibere, vasa umbilicalia fulcire, atque carunculas in glanduliferis, & placentam in placentiferis sustinere: dicitur fortè sic à *χωρίον* secedo, quod post fætum enixum secedit: vel à *χωρίον* parvus locus,

Unable to display this page

CHRONIUS, idem quod *Chronicus*.

CHRYSANTHEMUM, Est planta, quæ habet caulem altum, squammofum, cineritium, in multos ramos divisum, multa folia incisa millefolium referentia habentem; singulus ramus florem radiatum aurei coloris in summitate habet; hujus discus ex plurimis flosculis, corona vero ex semiflosculis componitur embryonibus infidentibus, & calice semisphærico ac squammoso comprehensis: embryones autem deinde abeunt in semina plerumque angulata aut friata, vel tenuia & acuta: radix annua est, fibrosa, non longa, minima, alba; crescit in montibus ac pratis; floret per totam æstatem: ejus appellatione plures herbæ, flores luteos eximio splendore micantes habentes, veniunt, ex χρῦσός aurum, & ἄνθος flos, vel ἀνθίζω floridum reddo.

CHRYSISCEPTRON, est *Chamæleon* album, sed unde illud nomen ei competit, nescio, derivatur ex χρῦσός aurum, & σκῆπτρον Sceptrum, Baculus, Scipio: fortè quod ejus caulis cum floribus, in modum sceptri se erigat: vel quod accensus, tonitru in modum sonum edat.

CHRYSOCERAUNIUS PULVIS, est *Aurum Fulminans*, quod præparatur ex auro soluto, in menstruo sale armoniaco imprægnato; infuso oleo tartari, calx ad fundum præcipitatur, quæ edulcoratur & ad usum exsiccat, ex χρῦσός aurum, & κεραυνός fulmen. B. *Blitzementgout / Donner-gout*. G. *Donner-Gold*. Gall. *Or fulminant*. A. *Fulminating gold*.

CHRYSOCOLLA, Est sal fossilis, figuræ variæ, magnam aquæ vigecuplo majorem, copiam ad solutionem requirens, & calorem magnum; sapore subamarescente, sed dulcescente in exitu; ad ignem facile fluens; simul in spumas tum assurgentes se effundens; aquam plurimam ita dimittens; residuo in vitri pulchri speciem subsidente; corporum sibi commistorum fluxum in igne valde promovens; sic metallorum, auri præprimis, consolidationem efficiens. vide & *Borrax*.

CHRYSOCOME, est herba flores aureos & comosos proferens, ex χρῦσός aurum, & κόμη coma.

CHRYSOLACHANON, est Atriplicis species, foliis subluteis, ex χρῦσός aurum, & λάχανον olus. Vide *Atriplex*.

CHRYSOLITHOS (Veterum) vel *Topasius* (gemmariorum modernorum) est gemma aurei coloris. Duo habentur genera, *Oriente* & *Europæum*, ut illud colore, ita duritie Europæum superat: hoc enim instar crysalli molle est, & cum aureo colore, vel multum vel parum nigricat. Invenitur in Bohemia passim. Gr. χρυσόλιθος, ex χρυσός aurum & λίθος Lapis. B. Chrysolijt. G. Ein Chrysolith. Gall. Topaze. A. Chrysolite.

CHRYSOMELA, sunt mala citrei vel aurei coloris, ex χρυσός aurum & μήλον malum.

CHUS, Gr. χῆς, dicitur & *congius*, *congiarium*, & *choa*. Liquidorum mensura Atticis fuit, sex sextarios continens, vel cotulas atticas duodecim. Libras quoque olei continet novem, vini vero decem, mellis tredecim cum dimidia. *Lindenius* vini saltem tribuit libras octo cum unciis quatuor. *Rhodius* Congium denas libras pendere affirmat, aliis continet vini octo libras, & olei septem cum quarta parte.

CHYLIFICATIO, est actio in ventriculo & intestinis, qua cibi & potus, & digerendo & movendo in chylum mutantur. Vide *Chylus*.

CHYLOSIS, idem quod *Chylificatio*.

CHYLUS, est succus albus, ex levi dissolutione & motione alimentorum, præcipuè sulphuris & salis, quibus esculenta abundè scatent, in ventriculo & intestinis, qui interveniente ventriculi succo acido, albus redditur: si enim liquori cuilibet, sulphure, aut sale volatili imprægnato, humorem acetosum confundas, ilico lactescit; uti cernitur in præparandis lacte sulphuris, aut extractis vegetabilium resinosis. Quin & spiritus cornu cervi, aut fuliginis, sale volatili plurimum refertus, si liquori acido vel aquæ simplici confundatur, colorem lacteum acquirit: vera chyli albitudinis causa debetur inprimis miscellæ partium oleosarum ingestorum cum aqua, quod satis evidenter apparet in emulctis, quæ eo magis albescunt, quo olei plus continent. Tandem Chylus post commixtionem bilis pariter & succi pancreatici volatilis intestinorum papillas & lacteas venas subiens, sanguini suffunditur, à χολών in succum redigo. Latinis etiam *Chymus*. B. Gijl / Chijt / voedend sap / maag sap. G. Erst verdawte Speise im Magen / oder Chyl. Gall. Le Chyle. A. Chyle.

CHYMETLON, idem quod *Pernio*.

CHYMIA vel CHEMIA, est ars, docens regulas, quarum exercitatione fiunt operationes, quarum effectu corpora sensibilia, quæ vasis capi possunt, inter se componuntur, vel resolvuntur; horum mutationes per sensus examinat, id que inprimis ope ejus instrumenti, quod ignis dicitur: ejus partes sunt duæ igitur vel *solutio* corporum, vel *compositio*. Dicitur *Chymia*, vel *Chemia*, seu cum Arabico articulo *Alchymia* vel *Alkymia*: Unde hic deducta alii aliter sentiunt. Alii Chymiam à $\chi\acute{\upsilon}\mu\acute{\omega}$ vel $\chi\acute{\iota}\omega$ dictam existimant, quod scilicet metalla dura, visceribus terræ effossa, liquare & fundere primum docuerit. Alii $\chi\alpha\mu\acute{\iota}\alpha\upsilon$ nominant, quasi ut quidam volunt, *Artem Ægyptiam*. Cum enim ut refert *Plutarchus* in libro de *Iside & Osiride*, Ægyptus à Sacerdotibus Sacrà Linguâ Chemia appellaretur; aut ut est apud *Herodotum*, in Ægypto, oppidum quoddam vetustum, *Chemis* nominaretur, hinc *Chemiam*, quasi *Artem Ægyptiam*, in Ægypto scilicet primo, seu inventam, seu excultam, dictam putant. Alii à quodam *Alchymo*, seu inventore seu cultore hujus artis, dictam existimant: sed sine fundamento: cum enim ab aliis ars hæc *Chemia* & *Chymia* appelleretur, ex Arabica lingua articulum, AL, quæ intendit significationem accessisse facile patet. Alii *Halchemiam* quasi satis fusoriam dictam putant; sed etiam eadem de causâ ineptè. *Cælius Rhodiginus*, antiq. lect. lib. 7. cap. 2. *Archymiam*, quasi $\delta\epsilon\ \rho\acute{o}\sigma\epsilon\varsigma\ \chi\upsilon\mu\acute{\omega}\nu$ nominat; verum cum nondum satis constet, an vox hæc Græca vel Arabica aut Ægyptia sit, de ejus derivatione non multum laborandum. Differentiam hodie faciunt inter Chymiam & Alchymiam, nempe Chymiam referunt ad artem Medicam, verum Alchymiam ad artem $\chi\epsilon\omicron\text{κομικὴν}$. Ægyptiis $\iota\upsilon\mu\acute{\omega}$ vocatur item *Spagiria*, *Hermetica ars*, *ars perfecti Magisterii*, *ars Segregatoria*, *Separatoria*, & *Destillatoria*. B. *Chimie* / *Alchymie* / *Schei-konst* / *Stof-scheidung* / *Metaal-konst*. G. *Echymey* / *Schmelz-Kunst* / *Stieß-Kunst* / *Scheid-Kunst*. Gall. *Chimie*. A. *Chymistry*.

CHYMIATRIA, idem quod *Chymia*, est medicandi ars per Medicamenta Chymica, ex $\chi\upsilon\mu\acute{\iota}\alpha$ & $\iota\alpha\tau\rho\epsilon\iota\alpha$ Medicatio.

CHYMICA, seu CHYMICALIA, sunt Medicamenta,

ta, quæ Chymici præparant, ut gratiori & minori quantitate ab ægris assumantur.

CHYMICALIA, idem quod *Chymica*.

CHYMICUS, est artis Chymicæ peritus, sive Chymicus est artis dissolvendi, & vicissim coagulandi peritus. B. *Gen stof-scheider / stof-by- een- brenger / Chymist / bender / laborant / laborateur*. G. *Ein Chymist / Distillirer*. Gall. *Un Chimist*. A. A Chymist.

CHYMOsis seu **CHEMOsis**, est palpebrarum ex inflammatione distorsio: Item tunicæ Corneæ in oculo inflammatio, à *χύμα* hisco. B. *Ontstekingen in d'ooogen*. *Entzündung der Augen*. Gall. *Inflammation des yeux très violente*. A. A distortion of the Eye-lids by an inflammation.

CHYMUS, idem est quod *Chylus*, à *χύμα* succum exprimo, fundo. Nonnulli tamen eo designant partem Chyli optimam, à facibus separatam, & lactea ingressam.

CICADA, quasi citò cadens: vel à *κίκα*, ejusdem animalis sono, & *άδω*, ex *άδω*, canto. Gall. *Cigale*.

CICATRISANTIA, sunt medicamenta, quæ impedimentum tollunt, quo vetabatur vasorum ex unione dissolutorum concretio vel exsiccatio; sunt igitur, quæ liquida allata ad soluta vasa reddunt blanda, dein vasorum fines flexiles reddunt, extenduntque, denique vasa hæc exsiccant; inter quæ præcipua sunt, quæ ex plumbò conficiuntur, vel quæ ex illo constant. Gr. *καταλοιπια φάρμακα, επιδερμικα*. B. *Del-makende Medicamenten*. G. *Wund-hellende / oder Haut-machende Arzney*. Gall. *Remedes cicatrizants*. A. Cicatrizing Medicines.

CICATRIX, Cicatrices sunt vestigia quædam & notæ, quæ relinquuntur post gravia vulnera & ulcera, quare cutis defædatur. Aliæ sunt simplices, aliæ cum cavitate & diminutione partis, aut superexcrecentiæ. Gr. *ελη*. B. *Gen Lid-telken / een woud-telken*. G. *Ein Wundmal / Narben / ein Schramm*. Gall. *Cicatrice*. A. The scar of a wound.

CICER, est planta vel Leguminis species; quæ habet caules tenues, lignosos, duros, ramosos, aliquantulum villosos: folia exigua, villosa, dentata, bina costæ adhærentia: flores sunt parvi, leguminosi, albi, aut ru-

bicundi: flori succedit filiqua brevis continens semina referentia caput arietinum, unde hæc planta cicer arietinum dicitur: cicer est vel rubrum vel album, rubrum officinale, album culinarium; cicera rubra sunt ciceris fativi semina rotunda, angulosa, piso majora, unico angulo acuto prædita, coloris ex fusco rubentis, saporis viscosi & leguminosi: radix longa, exigua, alba: an sic vocetur à cienda urina? an quia venerem cieat & stimulet? an quod eminentem habeat cicatriculam? an à *Kixds* robur, quod ejus cibus corpus roborat? an ab Hebræorum *Kikar*, massa, pars rotunda. B. *Cicers* / *Spaanse Erweten*. G. *Kichren* / *Kicher* / *Ziser Erbsen*. Gall. *Pois viches ou pois béen*. A. Chices, chicpease, vetches. Gr. *Ἐπίβηθος*.

CICERA TARTARI, dicuntur pilulæ ex Terebinthina & cremore tartari.

CICERBITA, est Sonchi species, an à Cichoreo, quasi parvo dicta? Cichoreum enim à quibusdam *Kixnes* & *Kixnera* appellatur. Vide *Sonchus*.

CICHOREUM, Est planta, quæ habet caulem intortum, crassum, rotundum, villosum, excavatum, ramosum: folia longa, valde lactescentia, amara, plus minusve incisa, aliquantulum villosa: calix floris totus maturus redditus, valde est compressus, oblongus, squamosus, atque instar vasis cujusdam recondit semina angulosa instar cunei, in parte superiore excavata, alba: radix crassa, sat longa, & fusca extus, intus albicans, succum habet saponaceum, in orbiculos descissa dat lac amarum, hinc inter lactescentia refertur: distinguitur in sylvestre & sativum, sed prius usitatus est in Medicina ob amaritiam. Ægyptium nomen est, ac inde in Græciam, postea in cæteras nationes commigrasse docent. Cichoreum tamen dictum videtur à *κίχινω* invenio, reperio, quod frequens in pratis, campisve nascatur ac reperiatur. Vel à *κίχινω* & *κίχινω*, quod per agros serpat. B. *Cichorei* / *Sukeret* / *Sukheret* / *Wegewaart* / *Wegwagte* / *Hemelstentel*. G. *Zamblaw=Wee=Wart* / *Weg=Weiß* / *Hindleufft*. Gall. *Cichorée sauvage*. A. Cichory, Succory. Gr. *Σίχινω*, *δὲν ἔσκαπεν*, *σάπεν* mundare purgare.

CICINDELA, quasi candela, noctiluca. Est enim genus scarabæi nocte lucentis. Gall. *ver luisant*.

CICON*

CICONGIUS, est mensura duodecim sextarios continens.

CICONIA, quasi cicania Isid. à sono quem quatiēte rostro faciunt illæ aves: vel à cicur, ob benignam naturam. B. *Ovebaar*. Gall. *Cigogne*.

CICUTA, Est planta, quæ habet caulem satis altum, crassum, politum, serpentis cutim referentem, excavatum: folia minutissime divisa, & subdivisa, petroselino simillima, inodora: flores sunt albi in umbellas crescentes, plurimis constantes petalis cordiformibus, inæqualibus, in orbem positis, & calici insidentibus: is autem abit in fructum fere globosum ex duobus seminibus compositum, exiguis, hinc gibbis & striatis, inde vero planis: radix cauliformis, longa, alba, crassa, tota planta habet odorem ingratum, sapor ejus est acris: est herba lethifera, morte Socratis clara. An appelletur, quod ejus assumptione caput Vertigine & Fatuitate, imo morte afficiatur? Gr. *Κώνητον*: nam *κωνῶν* est *σπίψαι* vertere. B. *Scheerling / dulle petercelp / Winterling / Pijpäruid / dulle Herbel*. G. *Schirlnck / Wutscherlins / Wundt-Scheerling / Wüterich*. Gall. *Cigue*. A. Hemlock.

CICUTARIA, est planta, quæ habet caulem ingentem, nodosum & concavum: folia cicutæ majoris simillima, semina profunde striata, angusta, oblonga, magna: radix fibrosa, cujus nomen à cicuta derivatur.

CILIA, propriè sunt extrema palpebrarum corpuscula duriora, & cartilaginosa, semilunata, quæ Græci *Τάραξες* vocant, Latini *Cilia*, quibus pili infiguntur, quos alii *Cilia* appellant. Superioris palpebræ pili versus superiora curvantur, sed inferioris versus inferiora; semper ferè eandem servantes magnitudinem, impediētes ne leviora oculo incidant, nam duplici pilorum insignium serie constituti sunt. horum etiam usus videtur, dare sensum acutissimum, unde simulac aliquid oculum, quod ipsum lædere possit, appetit, hinc monitus statim clauditur; & moderare lucem, & oculum quasi in umbram constitutere; ne a radiis lucis fortioribus lædatur; hinc fit, ut qui his carent, non nisi in crepusculo bene videant. Gr. *βλεφαρίς, ὄφθαλμός*. B. *D'Oog hairen*. G. *Härlein an den Augen / Siederer / Augenbrauen*. Gall. *Les cils ou Poils des paupieres*. A. The haire on the eye lids.

CIMOLIA TERRA, *κιμωλία*, à Cimolo Insulâ in mari Cretico, unde ortum habuit: est boli species.

CINA CINÆ, seu CHINA CHINÆ, est cortex peruvianus, non absimilis cortici junioris quercus, saporis nonnihil astringentis penetrabilissimi & amari, paulum ingrati & quo amarior & ponderosior est iste cortex eo melior, adversus febres maxime laudatur. Dicitur & *Kin-kinna*, *Palo de Calenturas*, *Gannana peride* &c. Arborem repræsentat *T. Bartholinus*, sed descriptionem nullam dat. hinc cujusnam arboris cortex sit, hodie nondum bene constat.

CINAMOMUM, est arbor altitudine citri aut mali aurantii; magna habens folia, lauri foliis similia, glabra: Vidi nuperrimè ramulum cui adhuc sex folia insidebant, & integrum folium servo, referens figuram, quam edidit *Abrab. Munting*; *A. Costa* repræsentat etiam cinamomi folium: sed non convenit cum meo, sed potius ipsum Malabatum refert: Fructus habet nigros, glandes referentes, magnitudine avellanæ nucis. Cortex interior Cinamomum propriè est. Videtur differre à *Cassia lignea*, (cujus variæ dantur species) cum cinamomi cortex grandior sit & sapore penetrantior: Cassiæ vero tenerior & manducata mucilaginem præbet: optimum cognoscitur solum gustu, nam licet color & odor adsint, sæpe tamen non est bonum, nam mora & adulteratione sæpe vim amittit; cortex externa parte liberatus, secatur in laminas quadrangulas, exsiccat, & sponte convolvitur, hinc cortex ramorum esse videtur, cum sit revera trunci. Cortices fortè unius quoque arboris sunt, & rami majores fortasse præbent cinamomum, teneriores vero cassiam sed hæc conjectura minime verosimilis apparet, ob rationes hic & in cassia lignea, allatas. Radix suppeditat *Caphoram*; lignum roseum spirat odorem; Folia juniperum olent; fructus vero expressi & cocti ceram velut adipem dant & Caryophyllos odore imitantur. Flores habet albidos ferè inodoros. Colitur in Zeilon, maximum est Aroma, & in Medicina quoque maximi usus. Dicitur & *Canella*; *Cinamomum* dictum contendunt, quasi *Amomum Chinense*, seu *Amomum* ex China delatum: alii nomen accepisse putant à verbo *Cau*, quod lignum, & *Nama*, quod dulce significat. Nonnulli *Κινναμωμν* dictum

Etum credunt, quasi *κίνναμον ἄμωμον*, Amomum à puritate cinamon, vel nomen fortè impositum ab Hebræorum *Kinnamon*. B. *Kancel*. G. *Canel* / *Zimmetrinde* / *Zimmet*. Gall. *Canelle*. A. Cinamom.

CINARA, Est planta, quæ ex radice folia erumpentia habet longa, larga, ampla, profunde incisa, ex his emergit caulis satis magnus, striatus, lanuginosus, crassus, intus medullosus, plures ramos dimittens, quorum singuli habent in summitate capitulum variæ magnitudinis, valde squamosum, rigidum, durum; squammæ, fructu factò grandiore dissolvuntur, ac superius virent, interius vero ac inferius carnosæ sunt & albidæ: comeduntur ex hoc capite partes duæ, nempe squammarum ungues, & medius discus, cui papposum semen insidet. florem habet flosculosum, plurimis scilicet flosculis constantem multifidis embryoni insidentibus. dictam volunt à cinere quo stercorari amat. Alii à *Cinarâ* potius pueliâ, quæ in ejus speciei carduum mutata est, appellatam esse contendunt: vocatur etiam scolymus. Gr. *Σκῆλυμ*: vel *σκηλὶς* asper, quia hæc planta est aspera nonnullis *Cocalus*, *Alcocalus*, *Articoca*, & *Articocalus*. Vide *Articocalus*.

CINEFACTIO, est quando res per ignem comburuntur, & in cinerem reducuntur. B. *Aschmachinge*. G. *Aschmaching* / *zu aschen verbrennen*. Gall. *Reduction en cendres*. A. *A making or burning into ashes*.

CINERARIA, appellatur Jacobœa marina, cujus folia cinereum habent colorem.

CINERARIUM, idem quod *Conisterium*.

CINERATIO, idem quod *Cinefactio*.

CINIS, est pulvis ille griseus ex combustione rerum combustibilium residuus, constatque ex sale (qui elixivari potest) atque terra, ut dicitur mortua. B. *Asche*. G. *Aschen*. Gall. *Cendre*. A. *Ashes*.

CINIS CLAVELLATUS, propriè cinis est ex clavibus vitis. Aliis est caput mortuum ex destillatione fœcum vini residuum, combustum & elixivatum. Nonnullis est sal ex cineribus lignorum quorundam extractum, optimeque reverberatum. B. *Pot-asch* / *weed-asch*. G. *Weid-asche* / *pot-asche*. Gall. *Cendre gravelée*. A. *Ashes*.

CINNABARIS, alia est *Factitia*, & alia *Nativa* sive *Mineralis*. *Factitia* conficitur ex Sulphure & Mercurio, ex quibus mixtis fit sublimatio. *Nativa* est Terra mineralis lapidescens, rubicunda, constans etiam ex sulphure & mercurio vivo cum terrestri materia instar lapidis, compactis. in ipsis fodinis ex sulphure & argento vivo coaluisse per fusionem ab igne subterraneo factam, docet arte facta cinnabaris; & ejus resolutio facilis in verum sulphur & Mercurium. Adfertur ex India orientali, Ungaria, Germaniæque locis variis; prope Alsheimium Palatinatus &c. Eligenda quæ gravis Mercurio & Sulphure præstantioribus, adeoque Ungarica, utpote quæ auro aliquantulum pollet; quo quidem respectu minus valet usui medico quam civili. *Dioscoridi* dicitur *Minium*; quamvis diversum nobis à Cinnabari sit; datur etiam Cinnabaris antimonii, quæ est massa compacta, dura, opaca, ponderosa valde, quæ in collo retortæ, ubi præparatur butyrum antimonii, reperitur, a parte qua superficiem vitri adhæret, splendet, ab altera scabra, trita in pulverem, dat veram cinnabarim ex Mercurio & sulphure antimonii unitis constantem. Videtur dici à *κινάβρα*, ob sædum odorem quem exhalat, dum foditur, à *κινίβρο* oleo, fæteo. B. *Dermilioen*/ à verme quodam ex Illicis baccis proveniens, cujus succo panni serici & lanei rubro colore saturò inficiuntur. Item *Berg-rood*/ *Cinaber*. G. *Zinober*. Gall. *Cinabre*. A. Cinnabar.

CINNABARIS, CINNABRION HERBA, appellatur Rubia tinctorum, quia ejus radicibus lintea &c. rubro tinguntur colore, cinnabari vix dissimili.

CION, *Columella*, *Gargareon*, *γάργαρα*, *Gurgulio*, *αυα*, *αυουλα*, *αυιγενά*, *αυιγέρα*, *Epiglottis* Plin. *Sublinguium* Isidoro, penilis de palato *Isthmus*, sive *Gutturis Operculum* dicitur. Item *κίονις*, *σαφυλοφορον* ex palato in ore penitus, juxta narium meatus supra laryngis rimam inter *Amygdalas* dependet, estque processus ex substantia, ut videtur, glandulosa spongiosa & rubra, quam putat *Columbus* oriri ex palati tunica, eo loci reduplicata: sed *Riolanus* à musculis ibi desinentibus: glaberrima est, flexibilissima, subpellucida, plena cryptis apertis, mucosis, & fibris longis musculosis, in unum punctum collectis, cæterum tota vasculis innumerabilibus contexta; vasa repe-

riuntur.

riuntur arteriosa, venosa, omnium fere ferierum, tam in usus communes, quam potissimum ad officium cryptarum; musculi huic machinae proprii, plurimi attribuuntur. Figura est rotundè oblonga, superius crassior, & in acutum obtusè desinens. *Usus* est moderari vocem & aëris frigiditatem, & impedire ne potus ad nares ruat. B. *De Uell.* G. *Der Zapff das Athem Zünglein.* Gall. *la Luette.* A. The Roof of the Mouth. Interdum uvula nimis propendet ab humoribus obstruentibus, qui per vasa lymphatica redire nequeunt, unde casus uvulae oritur. B. *Den hultg.* G. *Das fallen / oder schiefen des Zapf-leins.* Gall. *la Luette abatue.* A. The Falling of the uvula.

C I O N I S, idem quod *Cion.*

C I R C Æ A, Est planta, quæ habet caules tenues, rotundos, rectos, villosos, medulla repletos: folia sibi invicem opposita nascuntur juxta longitudinem caulium; ad basim latiora, ad apicem acuta, dentata, pediculis ad hærentia; flos ex duobus petalis calici etiam bifolio insidentibus constat: calix autem deinde abit in fructum pyriformem, in duo loculamenta plerumque divisum, semina facta ut plurimum oblongo: vocatur Mandragora, quia hac herbâ quondam alios fascinare *Circe* magica inventrix solis filia putatur, vel quia hujus plantæ fructus se vestibis affigit, hocque modo homines ad se trahit, sicut Dea *Circe* suis incantamentis facere credebatur. illud nomen etiam aliis plantis imponitur. Gall. *Circée.*

C I R C U I T U S, idem quod *Periodus.*

C I R C U L A T I O, sanguinis, vide *Periodus.*

C I R C U L A T I O C H Y M I C A, est liquoris puri, per circularem distillationem in pellicano, vel alembico cæco, agente calore, exaltatio; dum enim liquor in recipiente contentus undique clauso exhalare nequit in auras, sed colligatur in superiori parte vasis, cadit inde iterum ad fundum vel directo lapsu, vel per laterales alas pellicani, idque aliquoties circuli in modum pro genio liquoris distillandi. B. *Weder - dzybing.* G. *Oftt widerholtes distilliren.* Gall. *Circulation chimicale.* A. Chymical circulation.

C I R C U L A T O R, idem quod *Circumforaneus* vide *Agyrta.*

C I R C U L A T O R I U M, est vas vitreum, ubi infusus li-

quor, ascendendo ad summum vasis, & iterum in locum ex quo venerat descendendo per laterales alas cavas, colligentes omne quod in supremum vasis adscenderat, quasi in circulo rotatur. Varia sunt hujus generis vasa, sed duo præcipuè sunt majoris momenti & usus duntaxat, *Pelicanus* nimirum, & *Diota*. B. *Omdijf-glas* / *Circuleer-glas*. G. *Circulier-glas*. Gall. *vaisseaux Circulatoire*. A. A Circulatory glass.

CIRCULATUM MINUS, nihil aliud est quam *Spiritus Vini*.

CIRCULUS, est Instrumentum rotundum ad chemicorum vitra abscindenda ex ferro factum; perfringuntur hoc modo: circulus igne candefactus vitro circumponitur, illudque tamdiu stringitur, donec fervescat & incalcescat, cumque adhuc fervet frigida gutta immissa, aut frigidi halitus afflatu diffilit, atque dirumpitur. B. *Ein Ring*. G. *Ein Ring*. Gall. *Anneau*, *Cercle*. A. Ring.

CIRCUMFORANEUS, idem quod *Agyrta*.

CIRRI, plantarum & imprimis radicum tenuia sunt capillamenta, quæ contorta crispantur. B. *Krullende harywotel*.

CIRSION, **CIRSIUM**, est Cardui species, quo cum convenit in omnibus, & ab eo tantum differt spinis mollioribus: quia putatur hæc planta Varicibus mederi, nomen accepit à *Κίρσις* varix, cum vena multo sanguine dilatata est. *Fuchsius* nominat *Buglossam* vel *Linguam bovis*.

CIRSOCELE, est varicosa vasorum ad testes euntium dilatatio, ita ut tertium testiculum quandoque mentiatur, ex *κίρσις* varix, & *κίλη* tumor. B. *Zwelling* / of *hzeuk der hloot-ader*. G. *Geschwollene* / auff *glauffene saamen Adren*. Gall. *Hernie des Vaisseaux spermaticques*; *Circocele*. A. A Swelling of the seed-vessels.

CIRSOS sive **VARIX**, est nimia venarum in exteriori corpore sitarum dilatatio in tumorem elata, flexuosa, in una aut pluribus corporis partibus hærens; oriunda ab impedito sanguinis valde moti per has venas transfluxu, unde ad sedes valvularum a sanguine collecto ita dilatantur sæpe, ut rupturam minentur. Invenitur apud Græcos duplex nomen: Alterum est frequentissimum *κίρσις* seu (ut est apud *Pollucem*) *κείρσις*, alterum vero non ita fre-

frequens *izla*, quod quidem postremum usurpatum invenitur ab *Hippocrate*. Latinis *Varix*; *Ramex* tamen apud *Plantum* pro varice pectoris aliquando sumitur, in Merc. I, II. *Tuâ causâ rupi ramices, tamdudum sputo sanguinem.* B. *Gebozsten Ader / uitgerechte Ader / Aderspat.* G. *Aderbruch / Krampff ader / auffgeblasene / geschwollene Adern.* Gall. *Varice, Veine dilazée.* A. A crooked swelling vein, or varix.

CISSAMPELOS, dicitur de convolvulo, vineas amante, quia juxta illas sæpe succrescit. Ex *κισσός* Hedera, à *κίσω* quod in pariete vel arboribus latè serpat; vel à *κίω* scindo, quia Hedera arborea alias arbores scindit & perdit, adde *ἄμπελον* vitis, vinea: ab *ἄμπε* una & *πέλος* Ion. pro *ἔινον* vinum. Vide *Helixine Cissampelos*.

CISSIUM seu **CISSOPHYLLUM**, sunt Vincetoxicî Synonyma: quia habet folia Hederæ similia. *κισσός* est Hedera, cui adjicitur *φύλλον* folium.

CISSOS, est Helix seu Hedera, vide *κισσός* in voce *Cissampelos*. Bacchus quoque olim *κισσός* dictus.

CISTERNA CHYLI, idem quod *Sacculus Chyliferus*.

CISTUS, *κίσθος* & *κισσώρον*, est frutex, cujus folia obrotunda, villosa, aspera, conjugata: flores rosacei, quinquepetali, coloris rubicundi: calix triphyllus, pistillum abit in fructum qui est capsula obrotunda, villosa, aspera, quæ per maturitatem dehiscens semina exigua, & rufa fundit: radix lignosa, ramosa: crescit in regionibus calidis, præsertim in locis saxosis: ex hujus foliis *Ladanum* gummi exsudat. Dicitur fortasse quod ejus species aliqua *κισσός*, id est Hederæ foliis rotundis sit similis: Sunt qui nomen à Bacchi saltatore derivant, cujus nomen erat *Cittus*, vel *Cissus*: Historiam vide apud *Cassianum Bassum*. Nonnulli *κίσθος* & *κίω*, verme, seu curculione derivant: *κίω* enim omnia frumenta perterebrat: unde *κισσώρον* pumex variis foraminulis perforatus lapis est. Sic frutex hic à porosâ texturâ & innumeris spiraculis pervia, qua vinum transmittit. Gall. *Ciste*.

CITRAGO, appellatur *Melissa*, ob citreum, quem spirat, odorem. Vide *Melissophyllum*.

CITREA MALUS, Est arbor semper virens, cujus rami sunt extensi, flexiles, cortice viridi & polito instructi:

structi: folia laurinis similia, longa, acuta, rigida, absque appendice, carnosâ, in margine dentata, coloris viridis splendentis, præsertim in parte superiori, odoris penetrantis: flos est rosaceus, plurimis scilicet petalis in orbem positis constans, ex cujus calice surgit pistillum, quod deinde abit in fructum oblongum, donatum cortice crasso, inæquali, carnosâ, in initio viridi, postea citreo splendente, intus albo, odoris grati, saporis aromatici & grati: fructus hic dividitur in loculamenta succo acido grato, & seminibus externe duris, oblongis, albis medullosis, saporis aliquantulum amari, fæta: hæc arbor crescit in regionibus calidis: dicitur, quod ejus fructus citrinum habeant colorem; quorum succus gratissime acidus nitrosus, & refrigerans, optimum in febre ardente sitientibus est solamen. B. **Citroen.** Gall. *Citronier.* A. The Citron-tree.

CITRULLUS, Anguria est, sic à citri luteo colore dictus.

CITTA, sive **PICA**, est appetitus depravatus, quo ea appetuntur, quæ ab esu humano prorsus aliena sunt, ut Calx, fistulæ tabacæ, carbones, testæ, panni, coria, arena, &c. Causa latet in depravato ventriculi succo, qui non nisi per insueta assumptâ mutari potest, vel a circulatione sanguinis mutata, ut in gravidis, vel ab imaginatione depravata. B. *Verdoorven of onguere Honger.* G. *Der Schwangern Weiber lust zunn unnütze Sachen.* Gall. *Appetit depravé.* A. A strange depraved longing in breeding women.

CIVETTA, à voce Indicâ *zibeth.* Est animalculum ex cujus vesiculis circa Inguina succus pinguis fragrantissimus educitur. Vid. *Zibethum.*

CLARETUM, est vinum, aromatum infusione imprægnatum, ac saccharo edulcoratum, dicitur alias *Vinum Hippocraticum*: Item Vinum Medicatum, sic nominatur, quod per manicam Hippocratis colatur & purificatur. *Klarey / Klaretten-wijn / genees-wijn / kruid-wijn / handeel-wijn / hypocras / bruids-tranen.* G. *Hypocras / gewurk-wein / claret.* Gall. *Vin Clairet, vin d'Hippocrat.* A. An Aromatic wine, or claret wine.

CLARIFICATIO, est modus, quo succi vel decocta turbida, & crassa, clariores redduntur: quod fit filtratione,

tionē, subsidentia, fermentatione, vel additione aceti, albuminis ovi, aut lactis. B. *Gen klaar-making*. G. *Reinigung Clarificirung*. Gall. *Clarification*. A. Clarifying or clearing.

CLASSIS, sic a Botanicis vocatur congeries Plantarum, quibus nota quædam communis adeo propria adest, ut hac ab omnibus aliis generibus prorsus differant: Solentque hodie omnes plantæ in sua genera & classes redigi, ut scientia botanica ad methodum doctrinæ deducatur, & facilius nomina plantarum memoriæ mandari possint. Gall. *Classe*.

CLAUDUS, est qui altero pede minus æque incedit, altero breviorē, aut aliter distorto, vel contracto vel minus robore valente ob musculos aliquos femoris relaxatos, vel paralyticos. B. *Mank*. G. *Hinckend*. Gall. *Boizenx*. A. A Cripple.

CLAUSIPORTA, pro clausiporca: nam porcæ sunt clusiles, Italis *porceletti*.

CLAVICULÆ, sunt officula duo thoracem claudentia, oblonga, dupliciter incurvata, scapulamque clavis instar, cum sterno firmantia: sic dicuntur à clavibus ædium antiquis, *Patavii* à *Spigelio*, & deinde à me visis. *Celsus* *Fugula* vocat à Jungendo, alii *Ligulas*, *Os furcale*, &c. Gr. appellant *κλεις, κληϊς* *Hom.* *κληϊστρον* *Gal.* transversim sub imo collo sitæ sunt, in pectoris summo, utrinque una. *Figuram* habent oblongi S. Latini. B. *Het sleutel-been / krop-been*. G. *Das Hals-bein / troffel-bein*. Gall. *la Clavicule*. A. The Clavicular bones.

CLAVICULÆ, in plantis capillamenta intorta, vel *Capreoli* sunt, quibus quasi manibus proreptans vitis adminicula comprehendit. Vide *Capreolus*.

CLAVUS, vide *Helos*, est etiam doloris capitis species clavum referens. Item est verrucæ species, callosa, parum elevata, digitos vel plantas pedum occupans, ex calcei pressione inæquali, vel attritu oriunda. B. *Gen lijks doorn*. vid. *Helos*.

CLAVUS, juxta *Tornamiram*, est passio in parva capitis parte: Communiter est supra oculum in supercilio, & videtur ægris ac si pars capitis clavo vel terebello perforaretur. & a Celso clavi vocantur callosa in albo oculi tubercula, quibus nomen a figuræ similitudine est.

CLEIDION, idem quod *Clavicula*.

CLEMA & CLEMATIS, dicuntur plantæ sarmentosæ, ut vitis &c. à κλάω frango, quia fragiles.

CLEMATIS DAPHNOIDES, Est planta, quæ habet caules exiguos, tenues, longos, rotundos, virides, nodosos, repentes, ubique adhærentes: folia sunt oblonga, viridia, polita, bina, sibi invicem opposita, caulibus brevibus adhærentia, saporis amari, stiptici: flos est monopetalus Hypocrateriformis, multifidus, coloris ut plurimum cærulæi aliquando albi, raro rubri, sine odore, ex hujus calice surgit pistillum infimæ floris parti ad instar clavi infixum, quod deinde abit in fructum oblongum, duabus siliquis constantem, quæ continent semina plurima oblonga, fere cylindracea, sulcata ab una parte; radix fibrosa. *Pervinca* officinis, *Vinca pervinca* vulgo nominatur. *Clemaida* Græci, quoniam κλήματα, hoc est sarmenta seu viticulas per terram spargat, dixerunt. *Daphnoida* vero à foliorum Lauri, quam ejus folia habent, figura. Plinius *Clematida* *Ægyptiam* nominat *vincam pervincam*, alioque nomine *Ghamadaphnen* dici tradit, quod sc. humilis videatur Laurus, ut nomen sonat vinca: dicta fuit, quia in thalamis nuptialibus inde cingula conficiuntur. B. *Maagdeplam / vinkoozde*. G. *Ingrün / singrün*. Gall. *Lyfferon, Pervenche*. A. Perwinkle.

CLEMATIS PASSIFLORA, ita appellatur, quod varia in flore habeat Christi passionis signa. B. *Bloem des lijdens / Passi-bloem*. G. *Passions-blume*. Gall. *Fleur de la Passion*. A. Flower of Passion.

CLIMACTERICUS ANNUS, tales anni dicuntur, qui à nugivendulis, per certos gradus, vel certam distantiam, aut numerum septenarium & nonarium distinguuntur, & inter hos quadragesimum nonum, & sexagesimum tertium præ aliis notatu dignissimos habent: quod in his insignes mutationes, & pericula vitæ metuenda sint. Vide *Annus Climactericus*. B. 't *Moozd-jaar*. G. *Wortz-jahr / das Wecksel-jahr*. Gall. *Année Climacterique*. A. The termes of important changes in the bodies of men.

CLINICUS, est Medicus vel Medicafter, qui diætâ curat, aut Medicamentis. Sed hoc munere sæpe à mulier-

herculis, quæ lecto affixis subministrant, fungitur, à κλί-
νω, Lectus, derivari debet.

CLINOIDES APOPHYSIS, Gr. κλινοειδής, à κλίνω,
inclino; quòd hæc offis protuberantia sinum parvum ha-
beat, qui lectum referat. Uti sic scapulæ apophysis hu-
meri os recipiens, &c.

CLINOPodium, est planta, quæ habet caules tenues,
quadratos, villosos, longos: folia majoranæ sylvestris fi-
milia, sed minus odora, sibi invicem opposita, villosa,
saporis salviæ: flores in verticillos densos, cauli circum-
positos aggesti sunt, galea erecta rotundulâ, bifida, bar-
ba tripartita: flori succedunt quatuor semina oblonga,
tenuia, rubicunda, in capsula, quæ flori tanquam calix
inservivit inclusa: radix fibrosa: crescit in sylvis: quibusdam
Marum appellata, est propriè lecti pediculus, quod folia
habeat lecti pedibus simillima, à κλίνω inclino, reclino;
unde κλίμη lectus, & πύς pes. B. *Mastik-Kruid*. G.
Mastick-Kraut. Gall. *Herbe de mastic*. *Basilic sauvage*. A.
Wild Basil.

CLISTUS, vide *Clyffus*.

CLITORIS, seu AMORIS DULCEDO, est velut
penis muliebris, titillationi inserviens, genitalibus fæmi-
ninis appensus parte superiori: Constat, ut penis virilis,
ex duobus corporibus nervosis, quæ ab inferiore parte
offium pubis ortum ducunt, etiam in extremitate obte-
gitur glans præputio; ejus substantia spongiosa est, adeo
ut à sanguinis majori vel minori copia effusa in cellulis
cavernosis tempore voluptatis intendi & relaxari possit,
non tamen ut in viris perforata est. Dicitur à κλειτορίζω
lascivio. Gr. κληπιρίς dicitur & Nympha. B. *De Witte-*
laar. G. *Echam-Zünglein*. Gall. *le Clitoris*. A. The yard
of a woman, or the clitoris.

CLOACA, à colluendo, vel à cloacare, id est in-
quinare, vel à cluo, id est purgo. Corporis immunditi-
arum est receptaculum.

CLYDON, est fluctuatio assumtorum in ventriculo,
ob laxitatem fibrarum ejus, & vim minorem musculo-
rum abdominalium quam ut viscera contenta sufficienter
comprimat, à κλύζω abluo, lavo.

CLYMENUM, Est planta, simillima in omnibus Lat-
hyro, nisi quod folia plurima uni costæ adnascantur, non
modo

modo duo, sed aliquando quatuor, sex vel octo ad eundem exortum: dictum scribunt ab inventore Clymeno Rege: sed rectius à κλίνω reclino, quod fructus sive folliculi ad se invicem reclinant ac quasi recumbant, veluti iridis floris folia postea Clymenum vocarunt, & Regium nomen ei imposuisse finxerunt.

CLYPEALIS CARTILAGO, idem quod *Thyroides*.

CLYPEUS, sive clupeus à cluendo, hoc est purgando, vel quasi calypeum, à κρύπτειν, tegere, quod tegat.

CLYSMA, idem quod *Clyster*.

CLYSSUS, est, quod alicujus rei essentiam, apud Chymicos, contineat: vel quando ejusdem rei species variè seorsim elaboratæ iterum conjunguntur, ut cum sal commune, Sulphur, oleum, spiritus & Mercurius iterum in unum corpus coagulantur. Dicitur & *Aqua Stimmea* vel *Sulphurea*, estque spiritus quidam mineralis, cujus bāsis præcipue Antimonium, nec non alia sulphura mineralia. Vide *Essentia quinta*.

CLYSTER & CLYSTERIUM seu **ENEMA**, est Medicamentum internum, fluidum, quod per anum in intestina ope siphonis injicitur. Clysteres alii sunt emollientes, & laxantes, alii detergentes, alii astrigentes, alii anodynii, alii ad alias intentiones parati, à κλύζω abluo. Gr. κλυζήρ. B. *Clysterie / Clysteer / Sphuisetting / Darm-spoeling / Gat-spoeling*. *Clyster* sumitur aliquando latiori nomine, pro *Metrenchyta*, *Otenchyta*, *Risenchyta* &c. quæ suis vocabulis suo loco reperiuntur. G. *Einsprückung / Clystier*. Gall. *Lavement, Clystère*. A. *Clister*.

CLYSTERIUM, vide *Clyster*.

CNICUS & CNECUS, vocatur *Carthamus*, herba flores proferens croco similes. Hinc κηκός est flavus color, fortè à κγίειν accendo, quia ignei coloris est, ut crocus, vel δάπν' ἢ κνίζειν, quod mordere & pungere significat: vel δάπν' ἢ κνίσμυς, quod pungendo, pruriginem excitet, quod de sylvestri rectius, quam de sativo dici potest. B. *Wilde saffraan / Basterd saffraan*. G. *Wilde Saffran*. Gall. *Saffran Sauvage, Saffran batard*. A. *Batard Saffron*.

CNIDE, est *Urtica urens*, quia nocenti lanugine pungit, à *κνίδα* scindo, scalpō, pruritus excitō.

CNISMUS & CNESMUS, à *κνίσιμος* scalpō, prurio. Vide *Pruritus*.

CNISSOREGMIA, five **SODA**, est ciborum ex regno animali in ventriculo debili hærentium, nec subactorum satis, adeoque in initio putredinis positorum eructatio, unde *ructus nidorosus* dicitur: si autem cibi ex regno vegetabili fuerunt, adeoque suam sequentes naturam, est in ventriculo, quasi exustio, & pruritus, cum eructationibus acidis, à *κνίσιμος* prurio, & *ρήγνυμι* rumpo, quia calor cum aciditate erumpere videtur. B. *De Zode/Spijs-verhandinge*. G. *Niße des Magens/ Sode*. Gall. *Ardeur d'Estomac*. A. The heart-burning.

COAGULANS medicamentum dicitur, quod partes fluidum constituentes in massam strictam & concrecentem mutat, ita ut multæ sub una superficie moveantur antea separatæ hocque facit vel exhalando diluens, vel addendo glutinans, vel partes inter se compingendo. B. *Een verdikkend of zamenstremmend middel*.

COAGULATIO, dicitur humoris à re aliqua vel vera privatio, vel saltem talis, quæ sensibus nostris non apparet, vel particularum ante fluidarum in solidum cohærens mutatio. B. *Stremminge*. G. *Ein Rinne/ zusammen geloffen*. Gall. *Coagulation*. A. Coagulation or Curdling.

COALESCENTIA, est partium solidarum unio, quæ antea erant divisæ. B. *Man-een-groejinge*. G. *Zusammen-Wachung*. Gall. *Coalescence*. A. A Growing together.

COARTICULATIO, idem quod *Diarthrosis*.

COBALTUM, *Cadmia nativa*, *Fossilis*, *metallica*, est minerale terrenum, colore fere nigrum, æris vel argenti particeps. Foditur copiosè haud procul à Goslarâ. Causlicum est & erodens, adeoque inter venena habendum. B. *Kobalt*. G. *Kobalt/ Mücken-Pulver* / quia Muscæ ejus gustu perimuntur. Gall. *Cobaltum, espece de Cadmie naturelle*. A. *Brasse ore, or Cobalt*.

COCCIGRIA, vel **COGGYRIA**, est arbuscula montana & sylvas amans, ejusque radicibus lanæ, &c. purpureo inficiuntur colore, Etymon erit à *κάρκινος* granum, bacca,

bacca, color ex cocco factus puniceus, & ἀγρίο sylvestris.

Coccus, in genere sumitur pro omni bacca, sed proximè refertur ad Ilicis minoris baccas, quæ *Grana Kermes* seu *Chermes* appellantur, nonnulli putant coccum significare vermiculum, qui singulis baccis innasci dicitur, hinc ejusmodi color vocatur *Vermeil* & *Vermillon* à verme nempe, hinc quoque Arabum *Chermes*, *Kermes*, *Color Chermesinus* &c. nostris *Karmosijn*. Hinc *Coccineus color*.

Coccus Cnidius seu **Gnidius**, baccæ esse putantur chamæleæ: admodum urentes & acres, hinc à κνέω uro, vel κνίδη urtica urens: urticæ enim instar urit, mordet, pruriginemque excitat. Pipere enim, quod calidum satis, calidius est. Fortè *Gnidius* appellatur corruptè facilitatis gratiâ ut fieri solet.

Coccus Baphica, idem quod *Kermes*.

Coccy melea & **Coccy meleon**, videtur esse pruni species, & quibusdam videtur esse *cuculi malus*, κόκκυξ enim est cuculus, & μήλον malus: hinc arborem illam dictam conjiciant, quod grandescens pomis, cuculus è suis latebris prodeat, & conspiciatur: vel, nomen hoc potius inditum, quod floreat, quando cuculus ad suas latebras redit, nec amplius videatur.

Coccyx, est ossea compages quæ constituitur ex tribus ossiculis, rarius quatuor, quæ ossi Sacro subsunt, horum supremum latius inferiori, ita ut caudam referant, quæ introrsum inclinata, faciliori sessioni inservit. Dicitur & *Orropygium*, *Uropygium*, *Sacra spina*, *Isidoro*, κόκκυξ, ὄρρηπύγιον, σπονδυλίον. B. *Stiet-been* / *stuyt-been* / *sieert-been*. G. *Das Guck-Gucks* vel *Schwanz-Beinlein*. Gall. *Le coccis*, *l'Os de la queue*. A. *The Rump-bone*.

Cochlea, Tertia Labyrinthi pars est, structuræ valde mirabilis, quæ vestibulo in parte canalibus semicircularibus opposita, anteriori, interiori, faciem respiciente, posita tamen canalibus inferiore, apposita, & pro parte continuata est; a Vesalio Buccinæ comparatur, vulgo cochlea a similitudine quam optime dicitur, testam enim limacis spirali sua fabrica exactissime refert. Est autem canalis osseus, substantia ossea, tenerrima, friabili, in auribus

ribus saltem exsiccatis calcinatum os referente, constans, latiori fere circulari basi seu orificio, partim a vestibulo, partim a fenestra rotunda incipiens, Sensim in progressu extenuatus, arctatus, tandem angustissimus, tenuissimus, in apicem desinens, hinc conicus, quia circa alium conum, simili substantia ossea, tenerrima, friabilissima, fragilissima constantem, basin versus cranii cavitatem, apicem vero versus tympanum habentem, a parietibus ejus sinuositatis, per quam nervi auditorii portio mollis ad cochleam pertingit, efformatum, quem nucleum, modiolum, conum sustentantem, firmantem, appellare licet, spiralem in modum circumpositus, a basi ejus sursum a basi sua binis gyris perfectis, non libere continuatis, sed sibi invicem impositis, cohærentibus, cum uno dimidiato confectis, apice suo angustissimo ad Modioli seu coni firmantis apicem perfecte cochleæ instar terminatur, desinit. Interim canalis hicce conicus, spiralis, diaphragma habet, seu septum medium, spirali suo decursu canalis spiralem ductum sequens, hinc *Lamine spiralis* nomen non immerito ferens, formam Isoscelis trianguli, si explicetur, habens; quod iterum linea fere perpendiculari ab apice ad basin demissa, in duo triangula fere rectangula, & æqualia distinguitur. Horum triangulorum alterum, quod cono sustentanti proximum est, osseo-cartilagineum, sensim versus apicem tenuescens, tenerum, tenue, politum, elasticum, ab ea sede, qua canalis modiolo adhæret, proveniens, assurgens, ultra medium ejusdem cavi vix progreditur: alterum respectu coni firmantis, externum, ubi præcedens osseum desinit, incipiens, eique annexum, continuatum, membranaceum, tenuissimum, tenerrimum, colorem obscuriorem habens, nervosum, ad oppositum canalis latus a nucleo aversum pertingens, ei annectitur, firmatur, reflectitur, evolvitur, & totum canalis hujus superficiem, internam investit, interim tensum, elasticum, tremulum, cum priori osseo non exacte idem planum formans, sed paulo inferius declinans. Ultima hæc pars membranacea ad minimum ex binis adhuc lamellis composita videtur, dum sc. singula binarum canalis cavitatum sua membrana investiatur, quæ binæ membranæ investientes etiam partem osseam septi, eam deserunt, sibi invicem

cem applicantur, & sic formant unam membranam, ut etiam in membrana tympani, & in variis aliis corporis locis contingit. Inter has autem adhuc videtur intercipi tertia lamella nervea, seu expansio quædam nervosa. Ope hujus diaphragmatis cochleæ cavitas dividitur in duos cuniculos cavos fere semiconicos, & æquales, æque longos, sibi invicem incumbentes, forte non communicantes, membranis tenerrimis, nervosis, vasculosis, intus investitos, *scalas* appellatos, quarum scalarum superficiem levissimam, cavitatem semiconico ellipticam propter deflexum partis membranosæ ipsius septi, amplo & patulo orificio aperitur in vestibulum ad anteriora ovalis fenestræ, inferior vero cavitatem sortita magis irregulari figura donatam, nec non superficiem modiolò adhærentem asperam & inæqualem; a foramine rotundo in tympano excavata exoritur, & ab ipsa hujus foraminis membrana inhærente striæ, partim dimidiato margini foraminis, partim ipsi septo inculptæ, occluditur. *Κόρυξ Ρυσο.* *αἰσθητὸς* Poll. B. *Het slet-been.* G. *Das Schnecken-gleiche Beinlein.* Gall. *le Limaçon.* A. *Snailbone.*

COCHLEARE, maximum, pendet drachmas quatuor: Magnum sesqui drachmam: parvum drachmam unam: minimum drachmam semissem. B. *Gen Nivel.* G. *Ein Löffel.* Gall. *Cuillier, cuillerée.* A. *A Spooone.*

COCHLEARIA, est herba antiscorbutica, humilis, quæ habet folia ex radice erumpentia obrotunda, mediocriter ampla, carnosa, excavata aliquando instar cochlearis, viridia, splendentia, succo plena, caulibus mediocriter longis purpureis adhærentia: caules ex his nascuntur ad altitudinem unius circiter pedis, angulosi, rubicundi, ramosi, folia exigua oblonga sine caulibus habentia: flores quadrifidi, cruciformes, & albi juxta longitudinem summitatum caulium nascentes; flori succedit siliqua fere spherica septo medio instructa, cui ad latera adhærescunt semina exigua, fere rotunda, rubicunda: radix exigua recta, & fibris albis instructa: ista planta vel contrita habet odorem penetrantem, & saporem acrem; crescit plerumque in locis maritimis: sic vocatur à cochlearis forma, quam folia habent. Gall. *herbe aux cuilliers.*

COCLÆS, quasi unoculus, vel oclæ, vel *κύκλωψ*, quoddà *κύκλω*, circulus, & *ὄπτωμαι*, video.

COCTIO, est assumptorum crassiorum in minimas particulas redactio, cum liquidis oris & ventriculi &c. mistio, ita ut apta evadant transitui per lactea, sanguineaque vasa, & nutritioni corporis. *Prima* coctio fit in ventriculo, à fermento ibidem à reliquiis ciborum remanente, partim ab humore gastrico ex glandulis vasa sua accipientibus ab arteriis cœliacis in ventriculum affluente, & à respirationis motu, & ipsius ventriculi contractione, & ambientium calore ac compressione. *Secunda* fit in intestinis à bile, & succo pancreatico, & prioribus admiculis. *Tertia* in glandulis mesentericis, à lymphâ cum Chylo sese miscente. *Quarta* in pulmonibus, à nitro aëreo inspirato, aërisve in vasa sanguinea actione, dum in inspiratione cunctis viribus in vesiculas pulmonales irruit, adeoque vasa sanguinea has cingentia & interposita mire mutat & comprimit. *Quinta* in vasis & visceribus, puta liene, hepate, testibus virilibus &c. Malè coctionis nomine indigitatur, quia coquere igni proprium est: Si enim calor esset fermentationis causa, quid tunc dicendum de piscibus, aliisque in quibus calor sensibilis nullus inest. Coctio est proprie assumptorum in nostram naturam mutatio per vim solidorum & fluidorum, sive per actiones naturales. B. *Kokinge* / *gestinge* / *verduwing*. G. *Verdawung*. Gall. *Concoction*, *digestion*. A. *Concoction*, *digesting*. Pharmacopœi eodem coctionis vocabulo utuntur in coquendis Medicamentis, quæ nihil aliud est quam particularum quarundam, ex Medicamentis mediante ebullitione, extractio. B. *Kokinge*. G. *Die Kochung*. Gall. *Cuiffon*. A. *A Boyling*.

COCTIO, autem Practicis significat illum statum morbi, quo materia morbosa prius cruda, per circulationem sanguinis, vel per propriam materiæ indolem, vel per medicamenta, sic mutatur quo ad molem, figuram, cohesionem, mobilitatem, inertiam, ut non amplius adeo recedat à sano statu, minus ægrotum reddat corpus, & impetum morbi minuat; status ille morbi, in quo hæc ita fiunt, appellatur coctio, maturatio, vel *ππισμός*.

COCULUS INDI, fructus magnitudine & figura instar lauri baccæ, racematim pediculis hærentes, hederæ corymborum modo ex Alexandria adferuntur. Quidam Solani Maniaci, alii Clematis fructum censent. Dicun-

Unable to display this page

COELUM, est cavitas oculi versus canthum. *Cæli* *σπορυ*, sunt aëris constitutiones. Coelum etiam dicitur *Palatum*.

COEMENTATIO & COEMENTUM, vide *Cementum*.

COFFE, Fabarum species est, in Arabia Felici nascens, ex quibus tostis & tritis, aquâ fervidâ tinctura extrahitur, quæ sorbillando à Turcis, Ægyptiis, Persis aliisque nationibus ex vasculis ebibitur. Arbor Euonomo similis est, sed folia crassiora, durioraque habet, imo viridiora, & perpetuo virentia. Singulæ vel plures fabæ folliculis castanei coloris includuntur. Vocatur *Coffee*, *Coffi*, *Coava*, *Bon*, *Bunchum*, *Chaova*.

COGGYRIA, vide *Coccigria*.

COHOB & COHOBIUM, idem quod *Cohobatio*.

COHOBATIO est, quando liquor destillatus, menstruo suo reaffunditur, & deinceps destillationi exponitur; ut destillata sic viribus, majoribus imprægnentur, & magis reddantur spirituosæ. B. *Vernieuwinge / herbattinge / weder - overhaling / weder - overtrekking*. G. *Dist Wiederholte Destillierung*. Gall. & A. *Cohobation*.

COINCIDENTIA, sive **INTERCIDENTIA**, est, cum aliunde in aliud vas humor fluit. Ex. gr. in oculo *coincidentia* est, ubi in meatum porumve opticum, qui à basi cerebri veniens, oculo videndi facultatem tribuit, humor adaperto vel rupto vase incidit, obturatque eum, unde cum dolore visus offenditur. Gr. *Παρέμπτωσης*.

COINDICANTIA, sunt signa quæ cum aliis signis simul, considerata idem auxilii genus in morbis adhibendum indicant.

COL. ADD. In formulis Medicorum brevitatis gratia scribitur, & significat Colaturæ adde, quando decoctioni percolatæ aliquid insuper admiscetur.

COLATORIUM, est cribrum, pannus, aut aliud quid, per quod aliquid colatur. B. *Gen zygdoek? een Dooz? zyg - tuig*. G. *Ein Seis=Duch / ein Durchschlag*. Gall. *Colatoire*. A. Strainer, a straining cloth.

COLATIO & COLATURA, est quando liquor post coctionem aut infusionem, per cribrum, aut pannum percolatus est, & à crassioribus particulis liberatur. B. *Doozzeigsel*. G. *Durchseihung*. Gall. *Colature*. A. Liquor when strained.

COLCHICUM, est bulbus florem ferens, folia habet lili; florem liliaceum, monopetalum, ex ipsa radice ortum, tubi tenuissimi forma, in sex partes sensim ampliati; pistillum autem e fundo floris surgit, in capillamenta tenuia desinens, abique in fructum oblongum, trigonum, trilocularem, factum seminibus subrotundis: radix est gemina, tuberosa, rotunda, avellanæ magnitudine, compressa, albida, carnosa, quarum una exterior elapsi anni sterilis, marcescens; altera in fibras porrecta, intra priorem latens, eodem involucro membranaceo involuta: saporis dum recens est hæc planta, acerrimi, dum annosa, subdulcis farinacei paululum viscosi vel lenti, odoris nullius: crescit hæc planta in pratis & montibus, bulbus dicitur esse venenosus, à Colchide venenifera, in qua nascitur, nomen sumpsit. Gr. ἐφίμερον, Hermodactylum vocant. B. *Tijdeloosen / Maakite-Djouwen*. G. *Zeitlofen / wildt Saffran*. Gall. *Colchique ou Mort au chien*. A. Meadow-Saffron, the dogsbone. Vide *Ephe-merum*.

COLCOTHAR, est illud corpus siccum & terrestre, quod post destillationes validas in vasis remanet, vulgò *Caput mortuum*, & propriè intelligitur de vitriolo. B. *Dood de Hoop*. G. *Der Todte Koyff*. Gall. *Tête morte*. A. The caput mortuum of Vitriol.

COLES, idem quod *Penis*.

COLICA PASSIO, idem quod *Colicus dolor*.

COLICUS DOLOR, est dolor acutus in intestinis abdominalibus sedem habens, oriundus à quacunque causa, quæ fibras nervosas intestinorum valde distendit, erodit, comprimit, solvit: à colo intestino nomen habet, sed immeritò, quia in omni intestinorum loco reperiri solet: est vero major aut minor; continuus aut intermittens, & sæpe habens stas periodos, murmura ventris, & punctiones vel vagas vel fixas; alvus plerumque suppressa est vel flatibus plena: Interdum eructatio & vomitus urgent, & febris, vel inquietudines, & urinæ quoque suppressio; quod si diuturnus, fixus & vehemens fuerit, ei solet denique remittenti paralysis artuum supervenire. Nomen rectius sortitur à *νεκλία* alvus, qui non semper in colo, ut vulgò putant, verum maxima ex parte in media alvo seu Meienterio contingit, unde *Cæliaca Passio* potius

potius appellari possit, quidam ἀπὸ τῆς κοιλίης à torquendo, quod in eo fiebant tormina colica. B. Colijk / Darm-scheels pijn. G. Das Bauch-Grimmen / Bauch-Wehe / Colick / Darm-Sicht / Darm-Binde / das Grimmen. Gall. Colique, trenchée de ventre. A. The Colick.

COLLA, est GLUTEN, Gr. κέλλα B. Lijm / Pleister. G. Leim / Pleister. Gall. Gleu, Colle. A. Glue.

COLLATITIUM, est caro cocta vel affata pulli aut caponis, quæ in mortario tunditur, tusa juri vervecini admiscetur, quæ agris cum omphacio aut Limonum succo propinatur, fortè ex κέλλα gluten. B. Kolps.

COLLECTIO, est quando varia Medicamina sicca, uti Radices, Herbæ, Semina, &c. præscribuntur, & in unum chaos mixta, ut vino infundantur, agris porriguntur. B. Verzameling / Collectie. G. Eine Sammlung. Gall. Collection. A. Collection, Gathering together.

COLLETICA, sunt Medicamenta conglutinantia, ut Sarcotica, à κολλάω glutino.

COLLICIA, sunt *Lachrymalium punctorum* in unum ductum in utroque latere concursus, humorem palpebrarum in narium cava derivantes; in homine ipsis ciliorum apicibus ad canthum majorem insculpta foramina, breves demittunt canaliculos, demonstratu difficiles, nisi cautè diffractis narium ossibus, tunicæ relinquuntur integre, mox enim ubi ossa penetraverint (quousque tenui separantur membrana) in sinum ampliati narium continuantur tunicæ. In ove, lepore, vitulo, cuniculo, non in ipsis ciliis, sed interius paulò eadem reperiuntur ostia, quæ profundius in avibus quærenda, ubi quam in ullo alio genere longè majora, receptum majorem stylum per palati rimam emittunt; brevis hic admodum, quæ foramina distinguit, membrana. B. Water-gooten / of traan-gooten. G. Thränen-Löcher. Gall. Conduits des Points lacrimaux. A. The Gutters.

COLLIQUAMENTUM, est liquidum in ovo humano vel animali contentum, quod fœtu vel incubatu fluidissimum, tenuissimum, pellucidissimum factum est, ita ut eo, rudimentum animale innatans, nutriri possit: hinc in ovis animalium membranaceus sacculus rudimentum ambiens, in quo hæret hoc liquidum, vocatur sacculus colliquamenti.

COLLUM, est illa pars corporis, quæ intra caput & pectus media est, sustentat caput. Constat ex septem vertebriis, musculis, arteriis carotidibus, venis jugularibus &c. Anterior pars tantum dicitur *Collum*, posterior vero *Cervix*. B. Den Hals. G. Der Hals. Gall. *Le Col*. A. The Necke. Sic *Collum Uteri*, est media pars intra fundum uteri & ejus os. B. De Hals des Ufmoeders. G. Der Hals / Mund der Bärmutter. Gall. *l'Orifice de la Matrice, le Col de Matrice*. A. The Necke of the Womb.

COLLUTIO, est oris ablutio, qua dentes vacillantes, vel qua gingivas, & ulcera detergemus. B. Een af-waschinge / spoelinge / spoel-water / zuivering. G. Ausräumung. Gall. *Gargarisme*. A. A Washing.

COLLYRIUM, quondam erat Medicamentum oblongum, quod in oculorum affectibus sumebatur. In oblonga vero, nonnunquam orbiculari forma paratur, & vehiculo convenienti pro oculis sanandis dissolvitur, à *κολοβή* mutila, & *σέξ* cauda, quia habet velut mutilatam caudam; sed potius à *κολύω* inhibeo, & *ῥῆξ* fluxio, quia fluxiones oculorum inhibet. B. Oog-water. G. Augensargney / Augenwasser. Gall. *Collyre, Remede pour le Mal des yeux*. A. A Remedie for the eyes.

COLOBOMA, est vitium labiorum, palpebrarum, aurium vel narium &c. quo partes partibus vel à nativitate, vel casu quodam accrescunt, quæ tamen antea vel solutæ fuerant, vel solutæ esse debuerant, à *κολάω*, amputo vel *κολλίω* agglutino, de oculis dicitur. B. Verrotte en aan een gewasse oog-schelen / ooggen verminktheid.

COLOCASIA, Est planta aquatica, caulem habens quinque vel sex pedes altum, digiti crassitie: folia sunt ampla, rotunda, in parte inferiori nervosa, longis & crassis caulibus adhærentia, succum aquosum & viscosum habentia, lævia, pedunculo in umbilicum folii inserto, finis pedunculi dat calicem monophyllum membranaceum, infra cavum, turgentem in ovalem figuram, supra in vaginam acutam, semi patulam, instar auris ovillæ explicatam, ex imo fundo calicis axis est, cui circumnascuntur multa ova spherica, baccata, singula instructa sunt tuba longa, tenui, filamenti instar, gerentia unum vel alterum semen subrotundum: Eidem axi
supra

supra hæc ova circumcrescunt stamina masculina dense stipata, suis testiculis instructa: denique supra hæc iterum tertia series filamentis numerosis eundem axim ornat, qui tum format pedunculum graciliorem purpureum: Ille denique eminens in clavam longam, nigram plerumque abit: radix est tuberosa, crassa, carnosâ, farinosa, edulis, saporis castaneæ: crescit hæc planta in lacubus & paludibus, præsertim in Ægyptia & Alexandria: putatur esse Arum Ægyptium à κόλα venter & κάζω orno, quod ventrem ornet. Gall. *Fève d'Egypte*.

COLOCYNTHIS, est citrulli species, amarissima; quæ habet plures caules repentes, villosos, asperos, folia caulibus satis longis adhærentia, a se invicem satis distantia, ampla, profunde incisa, villosa, aspera, albescentia, imprimis in parte inferiori, punctis plurimis albis notata: flores flavi, pallecentes: flori succedit fructus levis, amarus, rotundus, non edulis, pugni magnitudine, ex flavo viridis, occludens sub cortice tenui, polito & splendente medullam candidam, fungosam, levem; & semina in cellulis parva, compressa, oblonga, cucumeracea, quasi fordida, albicantia, saporis acris amari, & nauseosi: crescit hæc planta in Indiis Orientalibus; advehitur nobis cortice denudato, & tunc albidus est coloris, ex Italia, Hispania, Gallia &c. Estque major & minor, rotunda, quæ in usu est, oblonga, pyriformis, pomiformis, semina quoque continet amarissima. Vehementer purgat. Gr. Κολοκυνθίς cucurbitam significans parvam, ὡς τὸ κόλον κινήθειν, seu κινᾶν, quia colon seu ventrem commovet. Vide *Cucurbita*. Arab. *Albandal, Chandel, Handel, & Handhal*. B. *Holoquint*. G. *Coloquintih*. Gall. *Coloquinte*. A. *Coloquintida*.

COLON, est crassorum intestinorum secundum; ejus situs sic se habet. In dextro Ilio à cæco intestino oritur, & reni dextro adhæret; deinde sursum reflectitur sub hepate, ubi folliculo fellis nonnunquam annectitur, à quo luteo colore inficitur; ulterius pergit transversim sub fundo ventriculi, & à sinistris lieni jungitur, deinde reni sinistro alligatur, ubi gyros habet admodum obliquos, & inde in rectum recta desinit. *Longum* est communiter palmas octo vel novem, latissimum vero & amplissimum omnium. *Cellulas* habet multas. *Ligamentum* quod-

quoddam, medii digiti latitudine per ejus medium parte
 superna intexitur, deinde ob amplitudinem duo ligamen-
 ta fortia habet, unum sursum, alterum vero deorsum,
 ut supernis & infernis partibus alligetur. Circa initium
 habet valvulam, sursum spectantem, ne sc. ex crassiori-
 bus intestinis in tenuia aliquid remeet. Gr. κῶλον, ἢ κ^ε
 κοιλία *Ruso*, *Poll. νεαίρη Hom.* à κολάζεσθ^{αι} torquendo; quod
 in eo fiebant tormina colica, vel à κολῶτης cavitas apud
Athen. vel à κωλύειν ab impediendo, quia in eo excre-
 menta, ne statim decidant, morantur. B. *Kronkel-darm /*
Kartel-darm. G. *Der Grosse Darm.* Gall. *L'Intestin Co-*
lon ou le grand Boyau. A. The great gut.

COLON, Gr. κῶλον. Vide *Membrum.*

COLOPHONIA, dicitur, quod ex Colophone urbe
 olim advehebatur, est substantia oleaginosa, flavescens,
 arida ac friabilis, residua ex resinis abietina, strobilina-
 que coctione dum purgantur, vel destillantur, inspissatis
 ac frigore induratis; si in pulverem redigatur, & pulvis
 per candelam accensam dispergatur, flammam concipit,
 & fulgur repræsentat. Vocatur & Pix Græca. B. *Spie-*
gelhars. G. *Spiegel-hars.* Gall. *Colophone, Poix-resine.* A.
 Colophony or Rosin.

COLOSTRUM, dicitur lac primum, quod post partum
 in mamminis colligitur, tenuius & acidius, facillime coa-
 gulatur. B. *Biest.*

COLPUS, idem quod *Sinus.*

COLUBRINA, est Ari species, *Serpentaria* dicta, id-
 que ob serpentinum, sive colubrinum colorem, quem ha-
 bet caulis. Vide *Dracontia.* Eodem quoque nomine in-
 signitur *Bistorta.*

COLUBRINUM LIGNUM, sive SERPENTARIUM,
 propriè radix est, arboris Timorensis admodum amara,
 colore fusco. Utuntur adversus colubri morsus, mede-
 tur & febricantibus. Nascuntur in *Zeilon* tres species.
 B. *Slangenhout.* G. *Gies-holtz.* Gall. *Bois couleuré ou*
de couleur, Bois de Serpents. A. Snake wood. Indis *Co-*
mexi.

COLU'M, est omne illud, per quod, ad liquorum de-
 purationem, aliquid colatur & transmittitur, ut cribrum,
 manica Hippocratis, linteum, papyrus bibula, &c. B.
Gen Strampn / Kleins-doeck. G. *Ein Durchschlag / Ein*
Seihz

Seih=Tuch. Gall. *Un Couloir.* A. A colander or strainer.

COLUMELLA, idem quod *Cion.*

COLUMNÆ CORDIS, sunt carneæ & rubræ eminentiæ in auriculis & ventriculis Cordis conspicuæ, quæ sunt totidem quasi musculi, cavitates inæquales reddentes, ut sanguis his quasi manibus dum cor contrahitur, confringatur, & separetur. B. *Hert pflaattjes.* G. *Hertfennaderiens / Das Hert Geäder.* Gall. *Colonnes charnuës du cœur.* A. The fibres or columns of the heart.

COLUMNA NASI, est nasi pars carnosâ in medio prominens: labio superiori vicina. B. *Het Neus - steunsel.* G. *Die Nasen Säule.* Gall. *la Colonne du nez.* A. The end of the nose.

COLUMNA ORIS, idem quod *Cion.*

COLUMELLARES DENTES, vide *Dentes.*

COLUTEA, est arbuscula, cujus lignum intus cavum, fere instar sambuci, sed durius, & non medullosum, duplici cortice obductum, superius cinereo, inferius viridi: folia novem aut undecim uni costæ adhærentia, sennam referentia, sed majora, molliora, & magis subrotunda, obtusa, in superiori parte polita, & magis viridiâ quam sennæ, albescentia & villosa in parte inferiori, saporis amari: flores sunt leguminosi, coloris flavi, in spicam congesti: flori succedit filiqua membranosa instar vesicæ inflata, polita, plerumque rubicunda, in duas partes dehiscens; continens semina reniformia, flava, post maturitatem fere nigra, saporis pisi: quod, si quis eam mutillet, ipsa moritur; ergo à *κόλυβα* mutilo: dicitur etiam senna spuria vel senna pauperum. B. *Lombartse Linse.* G. *Welsch-sene-baum / Welsche Linsen.* Gall. *Baguenaudier.* A. Bastard senna.

COLYTEA, idem quod *Colutea.*

COMA, est in plantis, quidquid hilari venustate crinium modo, summa ramorum vel colliculorum exornat. Vide *Summitates.*

COMA SOMNOLENTUM, est sopor lethargo minor, sine febre, in quo æger excitans ad interrogata respondet: & statim in profundum somnum relabitur, ore hiantem & maxillâ inferiori demissâ, mortuis similior quam vivis decumbit: *Causa* est obstructio cerebri cum nempe
visci

viscida illuvies anfractuum sive gyrorum cortices, una cum minoribus medullæ inclusæ rivulis invaserit. Idem est quod *Cataphora*, ab inusitato, verbo κῶ id est cubo pro κέμω jacio. B. *Slaap-ziekte*. G. *Schlaff=sucht*. Gall. *Grand Sommeil*. A. A disease causing heavy & long sleep.

COMA VIGIL, sive **AGRYPNIA**, est morbus, in quo ægri continuo ad somnum proclives sunt, attamen vix dormire possunt, cum immani capitis gravedine, sensuum & omnium motuum torpore, quibus non raro delirium accedit. Ob insomnia imagines & velut spectra, quæ imaginationi indefinenter objiciuntur, excitantur. Hinc si eos excitaveris, oculos attollunt, & torvè te aspiciunt, sæpe insomnia sua narrant, mox ad somnum se rursus reponunt, subinde sese jactant, erigunt, moxque relabuntur, adeo ut *Coma Vigil* sit status medius inter lethargum & phrenitidem, ideoque *Typhomania* dicitur. Gr. Ἀγρυπνον κῶμα. B. *Wakende slaap-zugt*. G. *Wachende Schlaff=sucht*. Gall. *Sommeil Veillant*. A. *Watching or waking coma*.

COMARUS, est *Arbutus*, & dicitur τὸ δὲ τὴν κόρυμβον ἐν τῷ χειμῶνι δέειν, quod comam sive cacumen hieme viridem obtineat.

COMBUSTIO, vide *Ignis actualis*.

COMITIALIS MORBUS, idem quod *Epilepsia*.

COMMANSUM, vide *Apopblegmatisms*.

COMPLEXI MORBI, sunt, qui ita invicem comitantur, ut unus absque altero esse non possit, ut *Pleuritis* & *Febris*. B. *Van een verknogte ziekten*. G. *Viele zusammen gesügte Krankheiten*. Gall. *Maladies unies*. A. *Complex disease*.

COMPLEXI MUSCULI, pertinent ad occiput. Ortum habent à septimæ colli & quinque thoracis vertebrarum superiorum transversis processibus; qui variis occipiti tendinum radiis atque carneis vinculis affiguntur. B. *De samen geboegde spieren*. G. *Zusammen gebogener mausß der Hinterhells des Haupts*. Gall. *Muscles complexes*. A. *The third pair of Muscles belonging to the Occiput*.

COMPLEXIO, vulgo pro temperamento habetur; alias dicitur de morbis complexis & complicatis, item de febribus diverso tempore invadentibus: Sic & pulsuum differentia, varia coitio inter complexiones recensentur. B.

Com=

Complexio / getempertheid. G. *Complexion / gestaltnis.*
Gall. & A. *Complexion.*

COMPLICATI MORBI, sunt quando diversi morbi in uno subjecto concurrunt, exempli gr. si vulnere capitis adsint cranium fractum, meninx læsa, cerebrum vulneratum &c. B. **t' Samen verknogte ziekten.** G. *Berwirrete zu sammen gewickelte Krankheiten.* Gall. *maladies Complicées.* A. A compound or complicate diseases.

COMPOSITA, sunt Medicamenta, quæ ex variis simplicibus Medicamentis parantur; ut sunt Aquæ quædam, Syrupi, Electuaria, Opiata, Trochisci, Unguenta, Emplastra, &c. quæ in vulgaribus officinis prostant: Sunt etiam quædam Chymica, ut varii Spiritus, Salia volatilia oleosa, Tincturæ, Balsama, Essentiæ, Pulveres &c. **Samen gestelde dingen.** G. *Bermischte / Vermengte artthe-ney.* Gall. *Remedes Composées.* A. Compound Medicines.

COMPOSITIO, est, cum varia Medicamenta invicem miscentur, ut in Theriaca & Mithridatio. B. **Samenstelling / Compositie.** G. *Zusammen vermenging / Vermischung.* Gall. & A. *Composition.*

COMPRESIO. Vid. Catalepsis.

COMPRESSIVA MEDICINA, dicitur *Avicennæ* sicca, causans in membro siccitatem & coadunationem ipsius ad se ipsam, unde obturatur transitus & meatus. Et ex fortitudine compressionis & coadunationis partium membri ad invicem coguntur, humiditates subtiles in ejus concavitatibus permanentes exprimi violenter ex motu ejus opposito.

CONARIUM, sive **GLANDULA PINEALIS**, in cerebri plexu choroidis pendet, à cono seu turbinis forma sic dicta. Collocatur intra thalamos nervorum opticorum & natum prominentias. Hanc animæ sedem esse, aut Principes facultates ab eadem oriri vix credimus, quoniam animalia quæ imaginatione, memoria, aliisque superioribus animæ potentiis ferè in totum destitui videntur, hanc glandulam satis amplam atque augustam habent. Sensorium itaque constitui debet, ubi & nervi oriundi sunt. *Usus* est humores serosos, à sanguine arterioso depositos, excipere, & in se retinere; donec aut venæ depletiores factæ, eosdem resorbeant, aut lymphæductus

ductus (si qui adfuerint) eos extra convehant. *Doctiff. F. Bayle*, de usu tamen ejus dubitat: Cum dicit, quis sit verus illius glandulæ usus, non est ita facile statutu. Cum in variis cerebris hominum, boum, ovium semper deprehenderim glandulam illam manifesta falsedine atque satis acri esse imbutam, suspicor in ea salem aliquem volatilem à sanguine separari, sali volatili armoniaco analogum, qui in caudicem medullæ spinalis diffusus, vigorem addit spiritibus animalibus & eorum coagulationem impedit, à *meta*, turbo. B. 't *Pyn-appeltjen / pyn-appel-klier*. G. *Zubel-apffel*. Gall. *Glande pineale*. A. Pine-Apple gland, or pineal gland, pine-nut.

CONCAVATIO, idem quod *Arcuatio*.

CONCENTRATIO & CONCENTRANTIA MEDICAMENTA, sunt ea, quibus acidum ita moderatur, additione alcali, ut nullum eorum prædominetur: ut in Tartaro vitriolato: Unde dicitur humores concentrare, quando acidum superfluum ab alcali subjugatur. B. 't *Samen-punting van 't zuur en 't zout*. Vide *Absorbentia*.

CONCEPTUS & CONCEPTIO, est quando post fecundum concubitum, ovum ex ovariiis fæmininis abreptum, per tubas fallopianas delatum, à femine maris fecundatum, & in uterum maternum illapsum fuerit. B. *Ontfanginge*. G. *Empfangniß*. Gall. & A. A. Conception.

CONCHA, est auriculæ externæ cavitas maxima in ipsius medio sita, cartilaginea est, coarctata & portione Helicis, Anthelicis, Trago, & Antitrago terminata, figuræ fere Elliptico-hemisphæricæ, dividitur iterum quasi in binas cavitates, nimirum superiorem minorem, *Cymbam* dictam, & inferiorem majorem *Innominatam* vocatam: distincta est ope eminentiæ cujusdam, quæ ad Helicis exortum incipiens, ad oppositum conchæ latus perveniens, terminatur & evanescit in sua cavitate majori & inferiori, foramen auris format, sive ostium meatus auditorii. B. *De schulp des Ohrs*. G. *Die Krümme oder das hohle in der / Muschel der oren*. Gall. *la Conque*; *le creux ou la Coquille de l'Oreille*. A. A. shell of the care.

CONCRETIO, est liquidæ alicujus substantiæ, aut succi in massam solidiorem condensatio, ut absinthii succus

condensatus, succus glycyrrhizæ, Acaciæ, Hypocistidis &c. B. *Verdikking*. G. *Dickmachung* / daß zusammen rinnen. Gall. *Concretion*, *Condensation*. A. *Idem*.

CONDENSANTIA, sunt quæ moles solidiores cujusque particulæ fluidum constituentis, magis in contactus immediatos comprimunt, adeoque solidiores faciunt. B. *Verdikkende Middelen*.

CONDITUM & CONDITURA, à *Condire*, est compositio, è Conservis, Pulveribus, Speciebus Aromaticis cum syrupo convenienti in Electuarii formam redactis. Sumitur etiam pro Medicamento simplici, saccharo vel melle condito: ut Zingiber, Helenium &c. conditum. B. *Conserf / suiker bewaarsel*. G. *Eingemachte sachen*. Gall. *Conserve*. A. An electuary.

CONDRIILLA, idem quod *Chondrilla*.

CONDUCTOR, est instrumentum argenteum, vel orichalceum, cavum, quod vesicæ immittitur, & viam alii instrumento itinerario monstrat ad extrahendum calculum. B. *Weg-wyzer*. G. *Wegweiser*. Gall. *Conducteur*. A. The conductor, or guide.

CONDYLOMA & CONDYLUS, est articulorum junctura, ut in maxilla, sive nodus, aut ossium internodia. Item processus maxillæ inferioris retusus, qui mediante membranoso ligamento interventu cartilaginis mediæ, mobilis, ossi petroso coarticulatur. Item tumor quidam callosus in digitis manuum aut pedum, præsertim vero circa anum & pudenda muliebria; tuberculum nimirum durum, & occallescens ex humoribus, ibidem restagnantibus sensim excrescens, & tædio potius plerumque, quam dolore molestum. Interdum quoque inflammationem conjunctam habet, à *κόνδυλος* digiti articulus. B. *Knop-zwellen*. G. *Felgwarheit*. Gall. *Condylome*. A. A swelling especially in the fundament, proceeding of inflammation.

CONDYLI, sunt articuli seu nodi & digitorum tubercula, quæ circa articulationem crassiora sunt. Vide *Metacondyli*. B. *De Knokkelen*. G. *Die Knoden / die Knusbel*. Gall. *Jointures*. A. Knots, Knuckle or joints of the fingers.

CONFECTA, vocantur res (ut semina, amygdala, nuces pini, cinamomum, &c.) saccharo sicco obductæ,

& incrustatæ. B. *Bezuikerde Zaden*. G. *Confeit / mit Suher eingemacht*. Gall. *Remedes Confits*. A. *Confits*.

CONFECTIO, est compositio ex pulveribus, gummis, saccharo, melle, syrupis &c. in unam massam conjuncta: estque duplex; arida, ut Trochisci, tabellæ: vel humida, ut Opiata, Condita, Conservæ, & omnis generis Antidota. B. *Gen toemaaksel / doozuikering*. G. *Mit Suher vermischte Arzneyen / ein Conserv*. Gall. *Confectio*. A. *Composition*.

CONFORMATIO, est illa conditio partium firmarum corporis animalis, qua in statu sano & naturali gaudent his requisitis, *np. numero, magnitudine, figura, cavitate, superficie, & situ*. vel qua in statu morbofo & præternaturali his sex vel abundant vel privantur. B. *Gen geschapentheid*. G. *Gestalt*. Gall. & A. *Conformation*.

CONFORTATIVUM & CONFORTANTIA, idem quod *Cardiacum*.

CONGELATIO, est quando liquores in massam, glaciæ similem, rediguntur, ut sunt omnes salium *Crystal- li*. B. *Kristal-makinge*. G. *Krystall-machung*. Gall. *Congelation*, A. *A freezing or congealing together*. Ita vocatur etiam *Catalepsis*, quia homines quasi congelati sunt.

CONGELATIO, vide *Catalepsis*.

CONGELATICUS, est *Ecstaticus*, qui aliquando ex se quasi rapitur, & diabolos aut angelos se vidisse affirmat. Vide *Ecstasis*.

CONGIUS & CONGIARIUS, est mensura Veterum continens decem vini libras, & novem olei.

CONGLOBATA GLANDULA, est glandula rotunda, per se subsistens, simplex, ut sunt glandulæ mesenterii & cæteræ omnes, quæ lympham accipiunt, & iterum eructant in alveos magnos, vel in sanguinem, vel extra corpus, à Cl. A. *Nuk Muscosa* appellata. B. *Ronde Klier / moosachtige Klier*. G. *Runde Drusen*. Gall. *Glande conglobée*. A. *A. Conglobate gland*.

CONGLOMERATA GLANDULA, est, quæ ex variis conglobatis glandulis est coagmentata, seu conglomerata, & per vasa communia adunata, unaque omnibus communi membrana connexa; huic unum, plerumque commune emissarium est, quod excipit humorem ex cunctis emissariis partium immixtum, eum colligit, & in cavum ali-

aliquod majus effundit. Tales innominata oculi, Parotis, pancreas, glandulæ salivales &c. quæ ductum habent proprium excretorium, ut sunt ductus pancreaticus, salivales &c. in quem omnes glandulæ per canaliculos minimos suum humorem affundunt, à Cl. Nuk *Vasculosa* vocatur. B. *Op- eengetaste Hilier / Datagtige Hilier*. G. *Zafachtige Trusen*. Gall. *Glande conglomérée*. A. A conglomerate gland.

CONISTERIUM, est fornacis *cinerarium*, sive locus infimus in quo cineres colliguntur. Ex *κνίς* cinis, pulvis, & *ἄσπις* pono. B. *Het Afsch-gat*. G. *Das Afschen loch*. Gall. *Cendrier*. A. Ash-hole.

CONIZA, vel CONYZA, est planta, quæ habet caules tres vel quatuor pedes altos, coloris obscuri, villosos, lanuginem albescentem habentes, ramosos: folia verbascum nigrum referunt, sed minora, odorata, acris, & parum amara: flos ex meris flosculis compositus, multifidis, embryoni insidentibus, & calice squammoso plerumque cylindræo comprehensus: Embryo autem deinde abit in semina papposa: radix divisa, lignosa, odorata, amara & acris: crescit hæc planta in montibus & sylvis. sic dici volunt, quod necet Culices, *Κύριον* enim est culex: sed rectius à *κνίζαν* quod pulvere fœdetur, quia ob exsudantem pinguedinem foliis facile adhæret. B. *Donder-kruid*. G. *Donner-wurk / Durr-wurk*. Gall. *Comise*. A. Fleabane.

CONJUNCTIVA TUNICA, vide *Adnata*.

CONOIDES, vide *Conarium*.

CONQUASSATIO, est quando vegetabilia succulentata, vel fructus recentes, qui ad succum exprimendum expetuntur, pistillo crassiusculè contunduntur.

CONSENSUS, fit in morbo, ab alio morbo dependens, ut in pleuritide læditur ob consensum respiratio. Item, est *Correspondentia* variarum partium per connexiones communes, nervorum sc. & tendinum. B. *Medelidenthaid*. G. *Mittleiden / Sympathie*. Gall. *Sympathie, Couvenance, Accord*. A. Consent or sympathy.

CONSERVA, est compositio, qua quodvis vegetabile recens minutissimè concisum, aut contusum saccharoque permixtum, futuroque usui medico asservatur. B. *Konserve*. G. *Ein Conserv*. Gall. *Conserve*. A. A Conserve.

CONSILIGO, ejus plantæ nomen à rusticis creditur inditum, quod in arvis inter siliginem frequentissimè inveniat.

CONSOLIDA, est Symphytum, quæ planta officinalis, & valde mucilaginosâ, hinc conglutinans egregie partes: à consolidandis vulneribus nomen habet. B. *Maalwoztel / Smeer-woztel*. G. *Ball-wurz / Beinwell*. Gall. *Consoude ou Confiere*. A. Confrey, comfrey.

CONSISTENTIA, dicitur, cum res aliquatenus ad certam crassitiem coquitur; ut in syrupis coquendis aliisque evaporandis fieri solet. B. *Consistentie / dikte / hoogten*; ad consistentiam coqui, *tot een sekere dikte / of hoogte koken*. G. *Dickmachen / Dicke*. Gall. *consistence, ce qui a du corps*. A. Consistence.

CONSOLIDANTIA, sunt, quæ moderate in vulneribus acre quodcunque affluxum liquidum temperant; fordesque detergendo, efficiunt, ut alimentum in partem solutam commodè impellatur, & sic solida concrevant. B. *Berenigende middelen / of die de begroeping bevoorderen*.

CONSTIPANTIA, Medicamenta sunt, quæ vasorum emissaria ita obstruere possunt, ut fluxus vitalis per illa intercipiatur; aguntque vel externe vasi inhærendo, adeoque id comprimendo, vel quatenus vasa intrant, sese eorum lateribus applicant, atque sic infarciunt. Hinc duplicia sunt sc. illinentia & emplastica. B. *Coestoppen de Middelen*.

CONSTITUTIO, idem quod *Catastasis*.

CONSTRICTORES MUSCULI, sunt qui partem constringunt & coarctant. Vide *Sphincter*.

CONSUMMATUM, est quando alicujus gallinæ minutim conscissæ succus, in vase bene obturato, sine additione, per B. M. extrahitur: demptis solummodo capite, pedibus & pinguedine. Vocantur autem hodie sic juscula quarumvis carnum diu in Aquâ cocta, & in gelatinæ formam redacta, in scopum ut debiles citius & magis nutriant, quam si darentur juscula tenuia; sed perverse sic ratiocinantur. B. *Consummaat / restauraat*. G. *Consummat*. Gall. *Consommé*. A. Consummate.

CONTAGIUM, est venenum quod ab uno subjecto propagatur in aliud: hoc dupliciter contingit, ad distantiam

tiam per aërem, vel simplici contactu. B. Besmettelsheld. G. Ansteckende Krankheit / eine Seuche. Gall. *Maladie Contagieuse*. A. Contagion.

CONTEMPLABILES DIES, vide *Critici dies*.

CONTINENS CAUSA, est causa morbi interna, cum materiâ aliunde ortâ, quæ ita morbo proximè adhæret, ut eâ positâ morbus ponatur, sublatâ tollatur.

CONTINENS FEBRIS, est, quæ sine intermissionis, aut remissionis tempore, assiduè affligit. Estque duplex; primaria, aut secundaria, *primaria* oritur a sanguinis circulatione nimis evecta & exaltata, ut in Causo, Pleuritide, Angina &c.. *Secundaria* vero seu *Symptomata*, producitur ex vulneribus, ulceribus, &c. ut in phthisi, vulneribus capitis, &c. B. Een geduurige koozts zonder verminderinge. G. Ein stât / unauff hõrendes Fieber. Gall. *Fievre sans intermission*. A. A continued Feaver.

CONTINUA FEBRIS, est, quæ continuo quidem affligit, sed cum remissionis & exacerbationis tempore: Estque *Quotidiana*, *Tertiana*, *Quartana*, & *Erratica*. B. Gedurige koozts met vermindering. G. Das tägliche Fieber. Gall. *Fievre continue*. A. Continual Feaver.

CONTORSIO, est quando membrum aliquod separatur à junctura sua, separatione non completa, ita ut partes extra naturalem locum recesserint. Ita in specie *Contorsio* est luxatio vertebrarum dorsi in latus aliquod, & ita species gibbositatis est.

CONTRACTURA, sic vocatur alicujus partis, pedis, manus, cubiti, dorsi &c. contractio sensim facta, unde flexio impeditur, aut non nisi cum dolore, & vi quadam peragitur. Habet sæpe contorsionem in malam figuram, ut in Gibbosis, & Pumlionibus; atque ad illam figuram non nisi lentè pervenitur, sæpe Atrophia antecedit, inflammatio etiam, & abscessus vel vulnus, vel ulcus, imo Paralysis nonnunquam conjungitur, & dum in uno loco Contractura fit, cum eminenti tumore ac figura membri perversa, in alio fit depressio: Demum hæc Convulsio est, quæ ossa non modo è sedibus suis dislocat, sed aliquando mirum in modum reflectit, incurvatque, unde in vicinis carnibus plerumque macies fit, seu Atrophia, uti hoc laborantes muscoli, cum ad resistendum validi non sunt, efficiunt, quod Antagonistæ for-

tiores contrahantur, & contractæ remaneant. Gr. ἀγκύλη ab ἀγκυλῆος incurvare. B. *Trekking*. G. Das Spannen / Zusammen ziehen. Gall. & A. *Contraction*.

CONTRA FISSURA, est quando quis ceciderit in pavementum lævâ Cranii parte, inque opposita parte fissura reperiatur, triplex esse perhibetur: 1. in eodem osse, quando pars superior est læsa, & inferior fracta. 2. in diverso osse, cum post casum in occiput, coronale os frangitur. 3. in diversa tabula, quando superior est læsa, & secunda frangitur. Sed num detur contrafissura, apud Principes Medicos lis est, & me iudice, merito negatur. B. *Gen tegen - scheur*. G. *Ein gegen-bruch*. Gall. *Contre-fissure*, *Contre-fente*, *Contre-coup*. A. Idem.

CONTRAHENTIA, Medicamenta sunt, quæ puncta distantia ab invicem solidæ fibræ motricis in propiorem adigunt contactum & cohæsiorem, sic ut inde fibra solidior, durior, firmiterque evadat; atque proinde tota solidorum compago, ex fibris meris composita, cui hæc medicamenta applicantur. B. *Te samen - trekkende mid-delen*.

CONTRAINDICATIO, vide *Antendeixis*.

CONTRAYERVA, est radix, undique verrucosa, & aspera, oblonga, tenuis, foris colore rubro, intus albedo, odoris aromatici; saporis nonnihil adstringentis, penetrantis, satis acris, aromatici, amari, inprimis si radix vegeta, tum habet acrimoniam aromaticam satis magnam Iridis vel Cyperi radicibus non absimilis; hæc annis abhinc aliquot ex provincia Peruviana Charcas apportari cœpit. Ex Latino contra & Hispanico vocabulo yerva, quasi diceret contra venenum: Drakena appellata fuit a Clusio in honorem F. Drake qui primus dicitur hanc radicem invenisse, & in Europam adportasse; nondum constat, cujus plantæ radícula sit; datur adversus venena, & sudorem movet. Dicitur & *Radix yerva*, *Bezoartica*, *Cyperus odoratus peruvianus*, *Dracena* &c. B. *Gist-wortel*. G. *Gist-wurtzel*. Gall. *Racine de contrayerva*. A. *Yerva*, *Counter poyson*.

CONTUSIO OASIS, est, cum instrumento quodam duro & obtuso os ita læditur, ut externè integrum videatur, cum tamen versus interiora à toto separatum sit. Gr. θλάσις & θλάσμα. B. *Gen Contusie / kneusing*. G. *Zer-stos*.

Unable to display this page

que etiam nullus præter aut contra voluntatem. Estque *Universalis*, quæ ad plures & præcipuos musculos, qui corporis machinam sustinent & movent, una vice extenditur; vel *Particularis*, quæ in uno tantum vel pluribus unius membri musculis contingit, & sæpe comitem habet paralyfin. Gr. *Σπασμὸς*. B. *Stuip-trekking / Kramp-trekking*. G. *Der Krampff / der einen Zucht*. Gall. *Spasme, Convulsion*. A. A cramp, or convulsion.

CONVULSIVUS MOTUS, vide *Motus Convulsivus*.

CONYZA, vide *Coniza*.

COPAL GUMMI, est resina duriuscula, admodum candida, vel ex albo flavescens, pellucida, bene odorata in massam redacta, adfertur ex India occidentali, sive Nova Hispania, ubi ex vulnerata arbore guttatim stillat. Aliquantulum odoris spirat. Sunt duæ species, altera *Xoloch copalli* dicitur, altera *Copal Cabuitl*.

COPAYVÆ BALSAMUM, seu COPAL YVÆ OLEUM, colligitur ex arbore balsamifera Brasiliensi fructu monospermo, cujus caudex terebra perforatur, ex quo foramine instar terebinthinæ destillat, & quidem tanta copia, ut ferunt, ut spatium trium horarum duodecim libræ colligi possint, vulnus obducitur postmodum cera aut argilla, & quando post quindecim dierum spatium rursus adaperitur, majori adhuc in copia defluit. Arbor nascitur in Brasilia. Lignum habet rubrum; folia obrotunda, quatuor aut quinque digitos longa, duos vel tres cum semisse lata; florem fert mediocrem, quinque foliis obrotundis constantem. Fructus illi est siliqua obrotunda, vel ut Piso, instar baccæ lauri, qui ab incolis comeditur.

COPELLA, vide *Copella*.

COPHOSIS, est aurium surditas vel incipiens, vel perfecta, a quavis causa orta, qua impeditur vel tollitur sonorum delatio ad sensorium commune, fitque plerumque ab obstructione meatus auris, relaxatione, ruptura, inflammatione & incrassatione membranæ tympani; concretionem tubæ Eustachianæ, muscutorum ossiculis adherentium paralyfi, nervi acustici compressione &c. à *κοφία* surdus sum. B. *Doofheid*. G. *Taubheit*. Gall. *Surdité*. A. Deafness.

COPROS, est corporis lassitudo, quando musculorum vascula minima humoris viscidis aggravantur, & obstruuntur, & spiritus animales in Cerebro defunt, adeoque nec in musculos determinantur, ita ut motibus obeundis inepti, & pigri evadant, à κόπρω lasso. B. *Vermoedheid*. G. *Müdigkeit*. Gall. *Lassitude*. A. *Weariness*.

COPROCRITICA, sunt Medicamenta, quæ fæces alvinas subducunt & evacuant, ex κόπρω sterminus, & κείνω cerno.

COPROPHORIA, idem quod *Purgatio*, ex κόπρω sterminus & φέρω fero, gesto.

COPROSTASIA, est alvi constrictio, ex κόπρω sterminus, & στάσι stasio. B. *Hardlopigheid*. G. *Hartheitigkeit*. Gall. *Constipation* vel *Dureté de ventre*. A. *Bounding in belly* or *costive*.

COQ. AD MED. CONSUMPT. hoc est, *Coque ad Medietatis consumptionem*.

COQ. in S. Q. AQ. hoc est, *coque in sufficiente quantitate aquæ*.

COQ. S. A. est, *coque secundum artem*. Sunt hi termini vel abbreviationes, quibus Medici in formulis suis brevilitatis ergo utuntur.

COR, est substantia carnosâ & fibrosâ, ex variis musculorum ordinibus & tendinibus conflata, demonstrante *Lowero*: habet duas auriculas totidemque ventriculos; dextræ auriculæ vena cava, sinistræ vena pulmonaris adhæret; dextro ventriculo arteria pulmonaris, sinistro vero arteria magna connectitur. Investitur sacculo membranaceo *pericardium* dicto, quo mediastino & diaphragmati conjungitur; superius basin, inferius cuspidem habet, collocatur in medio thoracis intra pulmonis lobos, situ transverso, ita ut fere horizonti parallelum jaceat, sanguini recipiendo, eumque valida contractione musculorum circumvehenda tantummodo infervit: In corde glandulas dari invenit du Vernoi, tradiditque in Comm. Petropolit. vol. 2. Gr. καρδια, & κηρ. B. *Het Herte*. G. *Das Herz*. Gall. *Cœur*. A. *The heart*.

COR, in vegetabilibus, est quod in medio ligni residet, & tertium à cortice continetur, velut in ossibus *Medulla*, à nonnullis *Matrix*, & ab aliis *Medulla* nominatur. B. *Merg/t Pit*. G. *Das Mark*. Gall. *le Cœur*. A. *The Pith*.

CORACOBOTANE, est nomen quod imponitur Brusco, & Lauro alexandrinæ, & significat *Herbam corvi*, derivatur enim ex κόραξ corvus, & βοτάνη herba.

CORACOBRACHIÆUS, idem quod *Coracoideus*.

CORACOHYOIDES, sunt musculi à scapulæ processu coracoide orti, qui ad os hyoides procedunt ipsique inferuntur: *Usus* est oblique deorsum movere os hyoides, ex κόραξ corvus, & ὑοειδὲς hyoides os. B. Des tong-beens Haben - hex uitsteekzels - spieren. G. Des Zungbeins Rabenschabel gleiche mauß. Gall. *Muscles Coraco-Hyoidiens*. A. Brawnes of the bil of the raven.

CORACOIDES PROCESSUS, est *Rostriformis* scapulæ processus, vide *Ancyroides*, à κόραξ corvus, & εἶδος forma. B. Haben - hex uitsteekzel. G. Das Rabenschabel gleiche aufwachs. Gall. *Apophyse Coracoide*. A. Ravenbecs-proces.

CORACOIDEUS, sive **CORACOBRACHIÆUS**, est unus ex musculis brachium moventibus. Oritur à coracoide processu scapulæ, unde ei nomen: & inseritur in internum humerum circa medium, juxta tendinem Deltoidis. Principium habet nerveum & breve, oblongum ventrem, satis corpulentum & robustum tendinem. Venter ejus perforatus est, unde etiam *Perforatus* dictus & transitum nervis largitur, qui ad cubiti musculos distribuuntur. Hunc musculum alii saltem musculosam portionem Bicipitis vocarunt, utilem ad brachium scapulæ processui adducendum, sive antrorsum supra pectus attrahendum, ex κόραξ corvus, & εἶδος forma. B. Habenbekig - spier. G. Rabenschabels mauß. Gall. *Muscle Coraco-brachial*. A. A muscle arising from a process of the Scapulla called Coracoideus.

CORALLINA, est muscus petrosus marinus, inhærens scopulis, & piscium testis corallisque, eo sane modo, quo muscus arboribus innascitur, optimaque est, quæ à corallis detrahitur: Color griseus est; sapor subsalsus. B. Korall - mosch. G. Meer-moss / Corallen-moss. Gall. *Coralline, ou mousse marine, ou Brion*. A. Coralline. Lumbricos enecare dicitur.

CORALLOIDES, est planta maritima, ramosa, nulla folia habens, similis Coralliis ob figuram & duritiem a Corallo. vide *Dentaria*.

CORALLUM & CORALLIUM, Num ad vegetabilia, num ad mineralia pertinet adhuc lis est inter multos, videtur tamen ad vegetabile regnum deduci debere, hincque dici potest planta in fundo maris nata, foliis carens, cujus neque flos neque semen cognitum, rupibus & aliis corporibus affigens aliqualem radicem, cortice vestitam, & in ramos divisam: Extremitates horum ramorum molles sunt, parvorum globulorum seu Ribium ad instar rotundæ, in sex cellulas divisæ, repletæque humore albicante, crasso, acri adstringente; hi globuli capsulæ seminales esse creduntur, & succum, quem fundunt, producere plantas corallorum in omni corpore, cui illabitur: variæ Corallorum in utraque India, imo & in Europa & Asia dantur species, colore quoque differenti. Est & rubrum, album, nigrum, cæruleum. Tunc differunt figura: aliæ instar arboris racematim se elevant; Aliæ glabris ramis, aliæ hispida; nonnunquam fistulosa species inveniuntur, vel figuram tuberosam, vel lactucæ folia, aut lichenis terrestris, aut cornu cervinum &c. referunt. Coralla sub aquis mollia esse, sed in aëre indurari unanimiter dicunt. Exinde eliciuntur tincturæ, magisteria &c. sed in pulvere ad scrupulum intus sumpta, acidum in corpore nostro potenter domant. Gr. Κοράλλιον. B. ~~Upraal~~. G. Korall / Corallen. Gall. Du Corail. A. Corall.

CORCHORUS & CORCORUS, Est planta sesquipedem circiter alta: folia sunt alterna in caulium nodis apposita, in margine incisa, parte ima barbulam utrinque unam seu apophysin lingulæ instar tenuem possident: flores rosacei quinquepetali ut plurimum, lutei: ex hujus calice surgit pistillum quod deinde abit in fructum, qui est longa filiqua cornuta, quæ quinque loculamentis constat, per quinque septa media dissecta, in quibus loculis quinque valvæ se expandunt, & dimittunt semina numerosissima, exigua, coloris cinerei, saporis viscosi: Hæc planta crescit in hortis; an Anagallis, an Ocimum sylvestre, vel alia planta? disputatur: ejus tamen Etymologiam deducunt ἀπό τῆς κόρης καὶ κορέω, quod oculi pupillam ornet, sive purget: est Melochia Alpin. Ægypt. quidam nomen a corde derivant, quia ejus fructus cor referre creditur.

CARDIALIA, CORROBORANTIA seu **CARDIANEA**, Vide *Cardiacum*.

CORDIS PALPITATIO, vide *Palpitatio cordis*.

CORIANDRUM, & COLIANDRUM, Est planta, quæ caulem habet sesquipedem vel duos circiter altum, rotundum, tenuem, medulla repletum, ramosum: folia inferiora Petroselini similia, superiora magis incisa, & Camomillæ satis proxima: flores parvi rosacei, & umbellati, plurimis scilicet petalis inæqualibus & cordiformibus constantes, quandoque æqualibus, in orbem positus, & calici infidentibus, is autem abit in fructum ex duobus seminibus compositum, nunc semisphæricis, nunc sphæricis, striatis, ex cinereo fuscis, includentibus sub cortice tenui medullam subfuscam, duriusculam, in medio quasi dissèpimentis distinctis, saporis subdulcis, subacris, saporis aromatici: volunt nomen derivari à κόρις cimex; quia recentis folia & semina cimices olent. Sed alii derivant à κόριον seu parva puella, κόρη est puella, quia fructum gerit, ceu pupillas κόρις oculorum. Gr. Κόριον & Κόριονον. B. *Koriander / Koliander*. G. *Koriander / Schwindell*. Gall. *Coriandre*. A. *Coriander*.

CORIS, est *Hypericum*, an à κείρω scindo: quod vulnera sanet? vel quod tota pulchella, & perquam hilari facie sit, κόρις enim & κόρη, *Virgo, Puella* dicitur.

CORNEA OCULI TUNICA, seu **CERTAODES**, quæ etiam *Scelerotes* & *Dura* vocatur, à dura meninge originem habet; antè pellucida est, & in eminentiorem figuram protuberat in uno homine plus, in altero minus; à lateribus tunica albuginea obducitur; interius humorem aqueum continet; corneæ hujus structura mirifica est; si constringatur oculus a parte posita, ubi muscoli inseruntur, & solvitur tunc levissima manu acutissima lanceola, vulnere perpendiculari levissimo, mox dilatatur vulnusculum, contrahentibus sese fibris, secedit lamella; si novum iterum fit vulnusculum, idem fit; quod quidem usque ad 30 vices fieri potest, & singula dissectione erumpit liquidum tenuissimum, quo absterfo mox erumpit novum, nullum habens saporem, nisi leviter subsalsum; unde apparet, quod cornea constet ex membranaceis stratis per transversales fibras annexis; hinc quoque non ita absurde videtur illorum sententia, qui corneam, tamquam

quam membranam a sclerotide diversam distinguunt; tota pellucens in vivis, in morientibus sensim obscuratur; in extinctis penitus opaca, unde illa obscuritas inter certa instantis mortis signa adnumerat Hippocrates. B. *Het hooznachtig vlies*. G. *Das hornharte hautlein*. Gall. *La Cornée*. A. horn-fleece or coat.

CORNICULARIS PROCESSUS, vide *Ancyroides*.

CORNUA, dicuntur additiones acuminatæ unguulares, nascentes super juncturas in extremitatibus propter operationis vehementiam.

CORNUA UTERI, seu **CERÆA**, sunt duæ uteripartes laterales in quibusdam brutis, ut vaccis, cervis, ovibus, capris, canibus, &c. in quibus fœtus in imprægnatis his matribus habitant. Cornua tamen ex horum imitatione tribuerunt, etiam humano utero Authores; quia ad fundi latera, aliqua utrinque est protuberantia, ubi vasa deferentia inseruntur; sed pessime, & rarissimè muliebris uterus bipartitur, ut in brutis. B. *De Moederhoozns*. G. *Die Krümme der Bärmutter*. Gall. *Les Cornes de la Matrice*. A. The corners of Horn of the womb.

CORNU CERVI, vide *Coronopus*.

CORNUS, est arbor, quæ habet lignum durum, compactum, album, satis magnum & extensum, corticem durum, rubicundum, vel cinereum habens, saporis adstringentis, folia sunt longa, ampla, venosa, mollia: flores in extremitate ramorum crescentes, pedunculis brevibus adhærentes, quadrifidi, in crucem dispositi; calix abit in fructum carnosum, ovalem, olivam fere referentem, sed minorem, in initio viridem & acerbum, postea per maturitatem rubrum & aliquando flavescens, saporis subdulcis cum aliqua grata acredine, & adstrictione, in hoc fructu invenitur officulum oblongum, albescens, in duo loculamenta, quæ singula unicum semen oblongum includunt, divisum: Hæc arbor crescit in hortis; dantur duæ species corni, sc. mas & fæmina: dicta est quod duritie & rigiditate cornibus similes ramos habeat. B. *Stoelje-boom*. G. *Welche Kirschen / Kornel-baum / Kurkerbaum*. Gall. *Cornouillier, ou Cornier*. A. Cornell-tree or dog-tree.

CORNUTA, idem quod *Retorta*.

CORONA, est superior dentium molarium superficies.

C o-

CORONA REGIA, vide *Melilotus*.

CORONA TERRÆ, vide *Hedera Terrestris*.

CORONALIS SUTURA, Gr. *Σηφανίσις & Σηφανία*.
Est Fissura, quæ pectinatim, dentatæ ferræ instar, coit;
estque in superiore parte crani ab uno tempore ad aliud,
& circumscribitur ossibus frontis & bregmatis, in cujus
medio sagittalis futura terminatur. B. *De Kroon-naad*.
G. *Eine Fuge der Hirnschalen*. Gall. *La Suture coronale*. A.
The coronal suture. Crow Suture.

CORONARIA VASA, sunt venæ & arteriæ cor, nu-
tritionis & motus gratiâ, cingentes: Item vasa sanguinea
sinistrum os stomachi cingentia: arteriæ coronariæ cordis
duæ, oriuntur ex aorta mox supra valvulas semilunares
cordis sinistri, & opposito itinere unum componunt ca-
nalem basi cordis innexum toto ambitu, unde demissæ ar-
teriæ, variis inter se anastomosibus junctæ, in innumera-
bilia exilissima vascula distribuuntur, quæ ultimo roris ef-
fusi more humorem fundunt, & quæ omnia sensibilia cor-
dis puncta pervadunt, omnemque fere cordis substantiam
cum venis, similiter positis, componunt, accreta inter
vasa pinguedine externa. B. *De Kroon-baten*. G. *Die
Herts gefasse*. Gall. *Vaisseaux coronaires*. A. The crown
Vessels.

CORONE, est processus osseus, acutus, & anterior
inferioris maxillæ, à similitudine rostri cornicis, *Rostri-
formis* dictus. Gr. *Κορώνη* cornix. B. *Het Kraepe-beeg
uitsteeksel*. G. *Kraey-schnabels gleiche aufwachs*. Gall. *Apo-
physe Coronoidé*. A. process of the crown's bil.

CORONOPUS hortensis, est planta, quæ habet fo-
lia ex radice erumpentia multa, longa, angusta, ner-
vosa, profunde incisa, longis, ad margines laciniis appo-
sitis laciniata, parvum cornu cervi referentia, saporis ali-
quantulum adstringentis, sed grati: nascuntur ex foliis cau-
les tenues, rotundi, rigidi, villosi, pedem unum vel ses-
quipedem alti: flores & semina plantaginis: Radix ple-
rumque exigua, sed aliquando digitum crassa, alba, sa-
poris aliquantulum adstringentis: Hæc planta colitur in
hortis. *Pes cornicis* dicitur à pedis cornicis similitudine,
quam ejus exprimunt folia. Alii quod ejus stylus, è me-
diis foliis exsurgens, in cornicis pedem conformatus ar-
ticuletur, reliquam exhibens crucis effigiem: vocatur &

Sars-

Sanguinaria & Sanguinalis, quod sanguini sistendo apta fit herba. Sunt qui *Herbam stellæ* nominant, alludentes haud dubiè ad Græcam appellationem *Astrion*. Nonnulli quod folium ejus multipartitò confectum in cervini cornu imaginem effigietur, *cervinum cornu* vocarunt. Ex Κορώνη cornix, & πῦς pes. B. Hertſ-hooyn / Gravinne-kruid / Kraapenboet / Flooy-kruid. G. Krayen=fuß. Gall. *Corne de cerf, pied de corneille*. A. Buck-horne plantain.

CORPORA NERVEO-SPONGIOSA, idem quod *Corpora nervosa penis*.

CORPORA NERVOSA PENIS, F. Ruifchio *Corpora nerveo spongiosa*, sunt duo corpora longa, orta à parte inferiore offium Pubis seorsim, & cincta membranâ propriâ, junguntur sibi mutuo ope septi medii, quod sensim evanescit versus anteriora, & ex cellulis plurimis membranosis contexta, quæ maximum penis corpus constituunt. Si illa corpora expandantur, per sanguinem in cavernulis majori copia influxum, erectio istius instrumenti fit. Ex similibus duobus corporibus etiam constat mulierum Clitoris. B. De zenuwagtige Ughamen. G. Die Sennadrige theile des Männlichen glieds. Gall. *Les corps caverneux*. A. The nervous body's of the yard.

CORPUS CALLOSUM, est medullosa seu potius fibrosa cerebri pars, ex cujus complicatione ventriculi cerebri anteriores constituuntur. Estque tota medullosa, nulla membrana obtensa, medullæ oblongatæ apicibus utrobique affigitur: ab istis apicibus tanquam ortu suo, medullaris hæc substantia cerebrum obducens & concaemerans versus posteriora expanditur, ac sensim minuitur, demum hujus expansi limbus exterior arctius contrahitur, ac inferius, medullæ oblongatæ caudici membranarum & vasorum nexu conjungitur. Porro firmioris connexionis gratiâ, ab anteriore ipsius parte, juxta ipsius apices, processus medullaris exoritur, qui cerebri fissuram subtendens, ad limbos ejus pertingit; quibus velut brachiis utrinque reflexis unitur: quæ quidem brachia medullæ oblongatæ caudicem amplectuntur, adeoque illum cerebri limbum sibi firmiter annectunt. B. Het weeragtig Uichhaam. G. Die Schwelsharte theill des gehirns. Gall. *Le corps calleux*. A. The pith of the brain.

CORPUS GLANDULOSUM, seu **GLANDOSUM**, idem quod *Prostata*.

CORPUS PAMPINIFORME, vide *Varicosum corpus*.

CORPUS VARICOSUM, vide *Varicosum corpus*.

CORPUS PYRAMIDALE, idem quod *Varicosum corpus*.

CORRECTIO, est quando medicamini sal quoddam aut aliud quid additur, ad effecta acceleranda: vel quando vis violenta reprimitur. B. *Verbetering*. G. *Verbesserung*. Gall. *Correction*. A. *Correction*.

CORRECTORIUM, est, quo Medicamenta meliorantur, ne cuiquam noceant, & facilius assumi queant, ut quando Sennis additur semen fœniculi, folia scrophulariæ &c. Ad hæc medici attendere solent, dum morbis profligandis accommodant remedia, quæ si sola non factis convenirent in datâ ægri temperie, additione aliorum ad scopum medicum diriguntur, & sic corriguntur B. *Gen Verbeteringe*. G. *Verbesserung*. Gall. *Correctifs*. A. *Idem*.

CORROBORANTIA, idem quod *Cardiaca*.

CORROSIO Chymica, est corporis misti, per res corrosivas, calcinatio. B. *Bptinge*. G. *Zernagung*. Gall. & A. *Corrosion*.

CORROSIVUM, est Medicamentum solida corporis animalis corrodendi vim habens, ut Ruptorium, Calx, Aqua fortis, &c. Cujus opẽ superflua carnis excrescentia absumitur vel depascitur; vel ut fontanella fiat ad pus vel aquam effusam evacuandam. B. *Cozrosyf*. G. *Zernagende mittel*. Gall. *Corrosif*. A. *A Corrosive*.

CORRODENTIA, sunt quæ acutis suis particulis carnem excrescentem edunt, & consumunt & quidem omnia, quibus applicantur. B. *Cozrosyf / knagend middel*. G. *Zernagende mittel*. Gall. *Corrosifs*.

CORRUDA, est Asparagus sylvestris, dictam volunt quod ubi adolevit facile corruat, decidatque. Ast cum græca apud Theophrastum vox sit à *κορῖα* verro, purgo, nam colligatis in fasciculum truncis, verrendo inservire possunt.

CORTEX, est exterius tegumentum, seu cutis vegetabilium, ut & nucum, malorum granatorum, arantiorum &c. Item exterior substantia cerebri & cerebelli.

Gr. *λίπιωμα*, φλοιός. B. De bast. G. Rinden am Baum. Gall. *Esorce*. A. The bark of a tree.

CORTICALIS SUBSTANTIA CEREBRI, & CEREBELLI, est substantia ejus exterior plurimis Labyrinthis & mæandris exterius dotata; tenui meninge obducitur, cinericea, mollis, humidior, cingens ubique, accurate, totam originem alterius substantiæ internæ, albissimæ, solidioris, exsuccæ magis, quæ medulla cerebri & cerebelli vocatur; ita ut hæc ab illa oriri primo manifeste videatur undequaque, tam in appendicibus, ventriculis, cruribus, medulla oblongata; in interiori verò parte medullæ spinalis similis est cortici recondita substantia, tota pariter ibi arteriosa, quam medullosa ambit, inversâ ratione quam in priori, & juxta *Malpighium* ex glandulis minimis ovalis figuræ composita, juxta alios & quidem verosimilius ex meris vasculis a vasis piæ matris oriundis. Corticalis hæc substantia ab interiori ergo cerebri parte medullarem seu fibrosam substantiam sibi vicinam habet, quæ ex cortice originem ducit, ut clare in cerebello patet. Usus est spiritus animales segregare & è massa sanguinea excipere, ex qua per medullarem substantiam & nervos distribuuntur, & per universum corpus deferuntur. Secundo, fortè memoriæ & somni sedes ibi collocatur. B. Bast-agtige substantie. G. Die Rindengleiche Theilen in gehirn. Gall. *Substance Corticale du cerveau*. A. The cortical substance of the brain.

CORTUSA, Est planta, quæ habet folia ex radice erumpentia, ampla, rotunda, incisa, aspera, saporis stipitici, caulibus longis adhærentia: Ex his nascuntur caules parvi, nudi, in summitate habentes flores quinque petalis constantes, purpureis: radix valde fibrosa; tota planta est valde odorata; crescit in locis arenosis, & argilla-ceis, satis convenit cum auricula urfi; dicitur & fanicula alpina, vel montana latifolia, laciniata. est Matthiolo Caryophyllatæ species, sic dicta quod à *Cortuso* primum hæc planta reperta sit.

CORYLUS, Est arbuscula, quæ plures habet ramos longos, flexiles, sine nodis, cortice tenui obductos: ejus lignum est tenerum, album: folia sunt ampla, sparsa, in margine dentata, acuta, in parte superiori viridia, in inferiori albescentia: flos mas constat tribus squamosis fo-

liolis, quorum exterius binis interioribus incumbit, ex infimo flore quatuor pedunculi emergunt, singuli habentes testiculum suum; omnes flores simul adnati axi longo referunt caudam cari: flos femina in eadem planta, loco diverso a mare nascitur, constans calice squammoso, foliolis multis se invicem succingentibus facto, intra quem ovarium latet instructum multis tubis incurvis, rubris, acutis: fit deinde fructus osseus putamine nucleum condens carnosum, hærens arcte innatus calici foliaceo: radix longa, crassa, robusta: Hæc arbor crescit in sylvis, cujus fructus nux Avellana & λεπτοκάρυον dicitur. Fortasse erit vox corrupta ex καρύα, cum κα sit mutatum in κρ, εν manet, deinde a in us, hinc corylus, si fallar, non mihi vitio vertite, est enim tantum divinatio. B. Hazelaar / Hazenote-boom. G. Hasel-nuß / Hasel-strauch. Gall. Noiselier, Noisettier, ou Condrier. A. Hasel-nut-tree, Hasle-tree, or a filberd-tree.

CORYMBI, sunt summitates Hederarum, velut uvæ dependentibus acinis coactæ. Transfertur tamen vox ad multos herbarum fructus.

CORYMBIA, CORYMBOS, CORYMBE, est Hedera arborea, sic dicta, quod supra arborum capita ascendat; derivatur à κάεω caput.

CORYPHE, est vertex capitis; item digitorum extremitas interior juxta unguis, à κορυφίω in verticem attollo.

CORYZA, sive GRAVEDO, est succorum nostri corporis, ab externo frigore, inspissatio, unde in minimis vasculis, ubi hi alluunt, fit obstructio; vel ab eadem causa vascula contrahuntur, hinc a liquido suo inflamman- tur, quod cum facillimè fit in locis ubi continuo alluit aër, tota membrana à Schneidero descripta, nares &c. investiens afficitur, unde ex glandulis ejus fit liquoris acris & falsi defluxus; sic & glandulæ pulmonarem fistulam perreptantes ob acrem succum excitant tussim. Coryza est vel sine vel cum febre, à κορυζάω gravedine laboro. vide Catarrhus. B. Verkoutheid / de snuf / zwaarhoof- digheid / druppinge uit de Nersenen. G Schnuppen / Fluß / oder beschwerung des Haupts. Gall. Enchiffrenement; Rhâ- me. A. Heaviness, or disiness.

COS VINUM, est Vinum, quod insigni colore, odo- re, & sapore pollet. Prior enim littera significat colo- rem;

Unable to display this page

cujus lignum est flavum, ramos dimittens rotundos, cortice rubicando & obscuro instructum: folia sunt ampla, venosa, fere rotunda, in longo pedunculo: Caliculus exiguus, quinquefidus; flosculus rosaceus, pentapetalus, in ramulis capillaceis: Ovarium fit fructus orbicularis, duro putamine impartibili tegens semen triangulare, coloris rubicundi, fusci aut nigri: radix lignosa: Hæc arbuscula crescit in montibus: dicitur etiam Coccigria, à *κόκκη* granum, & *ἀγρίη* sylvestris, quasi grana sylvestria. est Oleaster sylvestris, qui vocatur cotinus ad lineamenta modo conchilii colore insignis. Nomen fortè ab insula Hispanæ Cotinusa post Gades; ubi Oleaster seu Cotinus in magna copia alitur, me latet. B. *Wilde Olyfboom*. G. *Wald Delbaum*. Gall. *Fustet*; *Olivier Sauvage*. A. The Wild Olive-tree.

COTONEA, CITONIA & CYDONIA MALUS, Est arbor, quæ habet lignum tortuosum, durum, pallidum, albescens, habens corticem mediocriter crassum, satis politum, externe coloris cinerei, interne rubicundi; folia mali, integra, albescencia, in parte inferiori lanuginosa; flos est rosaceus, quinque vel plurimis petalis in orbem positus constans, cujus calix abit in fructum turbinatum, carnosum, in loculamenta divisum, seminibus plurimis, glutinosis, oblongis, & callosis facta; radix magna, coloris obscuri: crescit hæc arbuscula in montibus & locis aridis: sic dicta est, à Cretæ oppido, unde primum advecta est. *Cotonea*, vero à Sidonte Corinthi vico nominata est, primus Cato illud nomen dedit: quibusdam, quod mala ejus cotone, seu lana quadam tegi videantur. B. *Queen-boom* / *Quee-appel-boom* / *Quee-peer-boom*. G. *Quittenbaum* / *Ruttenbaum*. Gall. *Coignassier*. A. The Quince-Tree.

COTONIUM, COTONUM, COTUM, vide *Xylon*.

COTULA, est Chamomillæ species, quæ in duas dividitur, quarum una dicitur cotula fætida, five Chamæmelum fætidum, quæ habet folia Chamomillæ vulgari similia, odore abominabili, gustu amaro. Gall. *Camomille puante*. Altera species, dicitur cotula non fætida, & a foliis cotulæ fætidæ distinguitur solo narium judicio, sapore amaro, vocatur & Chamomilla inodora, Bupthalmum. Gall. *Oeil de boeuf*. datur & tertia species cotulæ, quæ

quæ est flore luteo radiato, five Chrysanthemum tenuifolium boeticum, five Bupthalmum tenuifolium, folio mille folii: nomen quod ei Thufci indiderunt satis declarat: *Cautam* enim appellaverunt, unde diminutivum *Cautula* deductum est, & tandem corrupta voce *Cotula*, à κείω uro, quia, illi qui in campis alvum exonerant, & deinde hac herba sedem abstergunt, paulo post intolerabili vexentur ardore. Alii à cote denominationem trahunt, quia fortè quibusdam in locis cotibus, seu rupibus innascatur. B. *Hoedille / Hoe-oogen.* G. *Strotendill / Suedtill / Snesaug.* A. Stinking May-weed, or camomil. Gr. Κουνημερίς, Κωβοστάνη.

COTYLA ATTICA, pendet uncias novem, ut *Hemina Italica*. *Cotyla Italica* vero est libra mensuralis unciam XII. vel capit semisextarium.

COTYLE seu **COTYLA**, est *Acetabulum* seu cavitas ossis coxendicis, quæ caput femoris ossis excipit. Gr. κότυλη γλῶττι *Theocr. interp.* B. *Het heuven-beens hol.* G. *Die schussel / oder hôle darin sich das Hüftbein füget.* Gall. *Le Creux d'un os, ou s'emboite un autre os.* A. The cavity in the Hip-bone.

COTYLEDON, idem quod *Cotyle*.

COTYLEDON, ACETABULUM, five UMBILICUS VENERIS, Est planta, quæ habet folia ex radice erumpentia, rotunda, pingua, succulenta, tenera, umbonem siue umbilicum quasi referentia, saporis visceris, & insipidi, pediculis longis adhærentia, ex quibus producitur caulis semi pedem altus, qui in plures ramusculos dividitur parvos flores gerentes: qui sunt monopetali, campaniformes, tubulati & multifidi, ex quorum calice surgit pistillum, quod infimam floris partem perfodit, abique deinde in fructum, ex plurimis vaginulis constantem, in capitulum collectis, a basi ad apicem dehiscens, ac semine fætis ut plurimam minutissimo: sic dicitur quod folium habeat instar vasculi excavatum, quo solebant veteres haurire, vel quod sit instar coxendicis concavum: κότυλη enim est cavitas dicta coxæ, in qua os femoris capite suo rotatur, à κείω jaceo, positus sum. Vocatur item γῆς ὀμφαλον, quod veluti oculus seu umbilicum densioribus cingeret foliis, adinstar majoris sedi. Gall. *Nombriil de Venus.*

COTYLEDONES seu **ACETABULA UTERINA**,
vel *πλεκπένας κερπίου*. Sunt glandulæ per externam fætus
membranam seu chorion dispersæ, quæ succum nutritium
fætui alendo ex utero segregant: sed hoc locum tantum
habet in quibusdam animalibus: in mulieribus vero pla-
centa uterina earum vicem gerit. Item venarum uteri
hiantium oscula, quæ acetabulorum & cotyledonum no-
mine veniunt. A foliorum Cotyledonis herbæ similitudi-
ne nomen fortiuntur.

COURAP, scabies quædam Indica est, Impetiginem
aut Herpetem referens.

COXA Os, Celso, aliis *Innominatum* & *Ilium*. *Co-
xendis*. Varroni *ἰχίον κόχων* *Hesych.* dicitur, eo quod ileum
intestinum contineat; lateribus ossis sacri annexum est;
in infantibus ex ossibus tribus constat, Ilio nempe, Ischio,
& osse pubis, per cartilagineas invicem conjunguntur us-
que ad septimum annum, tum triplici linea distinctum
apparet: quod adultis in unum coalescit. B. *Het heupen-
been / ps-been / de joukten*. G. *Das Hüft-bein*. Gall.
La Hanche. A. The Hip vel Huckle bone, or the
haunch.

COXENDIX, idem quod *Coxa* & *Ischium*.

CRAMA, **CROMA**, & **CHRAMA**, est mixtio cujus-
cunque rei, sive Medicamenti, sive Elementorum, à *κρ-
αίνωμι* misceo. B. *Gen mengsel*. G. *Ein Vermischung /
Vermengung*. Gall. *Mixtion, Meslange*. A. Mingling or
Mixture.

CRAMBE, Est planta, quæ habet folia Brassicæ ru-
bræ, sed magis crassa, magis carnosâ, visui gratiora, cir-
ca margines undulata, & veluti crispa, saporis non in-
grati, ex foliis nascuntur caules, qui in summitate habent
flores cruciformes, quatuor scilicet petalis constantes; ex
quorum calice surgit pistillum, quod deinde abit in fru-
ctum seu testam unicuscularem, bifariam dehiscens, se-
mine fætâ ut plurimum oblongo: crescit hæc planta
circa loca maritima: crambe est vox græca significans Bras-
sicam, sed cum hac male confunditur, nam Brassica est
aliud genus plantæ, hinc a Tournefortio optime ab invi-
cem distinctæ, & nomen Brassicæ sive crambe hic reten-
tum est ob defectum vocabulorum: dicitur quasi *Κοράμ-
βη* ἢ *Κόρα* τὸ κόρα, ἀμβλαύει quod oculorum pupillas, quas
Græ

Gr. *κόρας*, vocant, hebetet obtundatque. Sed alii dici volunt à *κόρα* quia brassica capitata est. Et alii ita vocatam asserunt quia *κόρα ἀπὸν* vel *ἀπὸν*, quod crapulæ advensetur. Vide *Brassica*. Gall. *Chou-marin sauvage d'Angleterre*.

CRANIA, est cornus, arbor; à *κράνον* caput, quod capitatum fructum ferat, vel, quod instar Calvariæ duri sunt rami. Vide *Cornus*.

CRANIUM, est compages octo ossium capitis, ad quod pertinent ossa frontis, sincipitis, occipitis, temporum, sphenoidis, & cibriforme: sese habet velut *κράνιον* Galea, quia cerebrum ab externis injuriis defendit, superior ejus pars ex diplomate, sive duplici tabulâ constat, ab aliis Calva & Calvaria appellatur. Vide *Calva*, forte à *κείρω* tondeo. B. *Het Bekke-neel / Hersen-bekken / Hoofspan / Hersen-pan / Hoof-schootel*. G. *Die Hirn-schale*. Gall. *Le Crane*. A. The Skull.

CRAPULA, est capitis dolor, ex nimio vini usu contractus, ex *κράω* caput & *πίνω* vibro. B. *Brassen / zathheit / verbuistheit*. G. *Hauptwehe von ubrigen trincken*. Gall. *Crapule; Ivresse*. A. Gluttony or a surfet.

CRASIS, sive TEMPERAMENTUM, est mixtio ex convenienti qualitatum constitutione. Temperamentum dicitur simplex vel compositum; *Simplex* cum una tantum qualitas excedit, ut calidum, frigidum, humidum, siccum, salsum, acre &c. *Compositum*, cum plures qualitates eminent, ut calidum & siccum, calidum & amarum, salsum & acre, acidum & frigidum, acidum cum acrimonia &c. Item aliud est *Insitum*, quod partibus inhæret; aliud *Influens* quod à spiritibus, & sanguine in partes influit: estque *Moderata* vel *Immoderata*: *Totalis* vel *Partialis*: *Nativa* vel *Adscititia*: *Permanens* vel *Fugiens*: ad *Pondus* vel ad *Iustitiam* & sic finguntur plurimæ differentiæ, quæ vix ullius momenti sunt, à *κράω* misceo. B. *Getempertheid / temperament / gematigtheid*. G. *Die Mässigkeit*. Gall. *Constitution, Temperament*. A. A Temperament, or Constitution.

CRASSULA, est Telephii species, sic dicta, ob folia solito crassiora: ut & vermicularis, eandem ob similitudinem *Crassula* vocatur *minor*.

CRATÆGONON, herba Cerealis videtur & affinis Me-

lampyro, cujus ufus & efus est semen vividum & genitale reddere; id enim τ ζῆνον κεφαλεῖν significat, semen robore acuere & quasi viribus imbuere.

CRESSIO, vide *Cardamon*.

CRATICULA, est instrumentum Chymicum ex bacillis ferreis quadratis digitalis crassitudinis, juxta se in acutum ita positis, ut semidigitale spatium inter illos intersit, factum focus conficiendis, carbonibus sustentandis inserviens. B. *Gen Hooster*. G. *Ein Kof*. Gall. *Un Gril*. A. A Gridiron.

CREA, est tibiæ anterior pars. Dicitur & *Ocrea*. Vide *Tibia*.

CREMASTER, Musculus, carneus oritur a magna parte inferiore, anteriore spinæ ossis Ilium, obliquo descensu adnascens carneis fibris ad marginem anteriorem, descendantem, ossis Ilium, versus os pubis, unde antrosum, deorsum, oblique se expandit, lateralia, & anteriora, tunicæ vaginalis amplectitur, dum a parte anteriore ossium pubis, post vaginalem tunicam fibræ carneæ ortæ, recta dimissæ, deorsum, se applicant parti posticæ tunicæ vaginalis, & ita simul formant musculum cavum, undique accurate clausum, quo tunicam vaginalem, testemque, elevat, sustinet, comprimit, exprimit, à κρημίζω suspendo. B. *De opschoztende spieren*. G. *Der hoden hangmauß*. Gall. *Muscle cremaster*. A. The cremaster muscles.

CRENÆ, sunt quædam in extremis oris incisuræ, à quibus crenata herbarum folia vocantur, hoc est serrata, & per ambitum secta.

CREPATURA, à *Crepere*, est quando hordeum aut aliud quid coquitur, donec crepat.

CREPITUS LUPÍ, vide *Orbicularis*.

CRIBRATIO, est pulveris tusi per cribrum dimissio, seu materiæ tenuioris à crassiore beneficio cribri separatio. B. *Ziftunge/ teemsinge*. G. *Siebung/ das Sichten*. Gall. *Criblement*. A. *Sifting, or Searcing*.

CRIBROSUM OS, vide *Ethmoides*.

CRIBRUM, Gr. κρημνός, κρημνός, est instrumentum, ex lanâ, linteo, cannabe, serico, setâ &c. quo olea, liquores &c. percolantur, vel pulveres trajiciuntur: atque est vel rarum vel densum, apertum vel clausum.

B. Zifte/ teemg. G. Ein Steb. Gall. *Crible*, *Tamis*, *Etamine*. A. A Sieve, or Searce.

CRIBRUM BENEDICTUM ANTIQUORUM, Veteres in renibus duas cavitates finxerunt secundum longitudinem sitas : unam supremam, in quam sanguis serosus ex vasis renalibus effundebatur : alteram infimam, transversa quadam membrana distinguere putabatur instar cribri angustissimis foraminibus pervia : Unde *Colatorium* vocarunt, & *Benedictum cribrum*, per quod voluere percolari serum in ureteres, sanguinem vero probum remanere pro nutritione renum.

CRICOARYTÆNOIDES, sunt muscoli à cartilagine cricoide sive annuliformi profecti, qui arytænoidi inferuntur, quam, dum retrorsum atque exterius abducit, rimam quoque laryngis dilatat, ex *κρίκος* annulus, *ἀρυτῆρ* vel *ἀρυτῆρ* apud Hesych. haustrum vasis genus apud Lucret. lib. 5. ab *ἀνοίγω* aperio, & *εἶδος* forma. B. *Des rings spleet - spleeren*. G. *Der ring mauß*. Gall. *Muscles Crico-arytenoidiens*. A. The cricoarytenodes muscles.

CRICOIDES, est capitis laryngis cartilago annuliformis, ex *κρίκος* annulus, & *εἶδος* forma. B. *Het ringe wys kraakbeen*. G. *Das ringgleiche knorpelbein*. Gall. *Cartilage cricoide*. A. The Ring like cartilage vel gristle.

CRICOTHYROIDES, est par musculorum ab annulari cartilagine ortum, & in scutiformem terminatum, nonnihil obliquè movendo, rimulam Laryngis dilatat, ex *κρίκος* annulus, *θυρεός* scutum, & *εἶδος* forma. B. *Des rings schild - beeng spleeren*. G. *Der schildbeins mauß*. Gall. & A. *Crico-thyroidiens*.

CRIMNOIDES seu **CRIMNODES**, est urina, cui crassa & farinacea sedimenta insunt, à *κρίνον* farina, & *εἶδος* forma. B. *Meelachtige pis*. G. *Dicke und dunkel harn*. Gall. *Urine Farineuse*. A. Urine with a thick Sediment like to Meal.

CRINALE, est Instrumentum quoddam Chirurgicum, Ophthalmicum, in Ægylopes cura commodissimum, cuius inventor est Aquapendens.

CRINIS, seu **PILUS**, corpus notissimum est, teres, solidum, filamentum instar, quod facillime in quacunque partem flectitur, microscopio perlustratum, transparent est : sæpe nodosum, extremitas ejus instar penicilli sæpe
S 5 filla,

fissa, radix sive bulbus ob figuram dicta intra cutim reconditur, verosimiliter cava est & vasculosa, ut pennæ avium in radicibus, quæ vasculosa pars folliculo includitur, in fetis & majoribus pilis conspicuo; oriuntur pili ex ipsis pinguedinis interpositis glandulis, vel folliculis; defendendæ cuti & firmandis poris, inserviunt in cute, ut & in aliis partibus, ut in cavo narium anteriore &c. dividuntur in capillos, in crines & pilos. B. *Haar*. G. *Das Haar*. Gall. *Cheveux*. A. Hair.

CRINON, liliū, dicitur & κρίνω, à κρίνω fecerno, quod folia ejus sint distincta, vel à κρίνω judico, est enim κρίσιον & indicium veris, vocatur & κρίσιον. Vide *Lilium*.

CRINONES, sunt vermiculi cutanei, qui & *Dracuncululi* vocantur. G. *Witesser*.

CRINONIA, idem quod *Crinon*.

CRISIMA, sunt signa decernentia, & judicantia, à κρίνω judico.

CRISIS, Veteribus erat subita, & repentina mutatio in morbo, ad salutem vel ad mortem contingens. Aliquando significat humorum secretionem. Sed magis frequens, & usitata est illius acceptio pro judicio super morbum habito. *Crisis* alia est *Perfecta*, alia *Imperfecta*: *Perfecta* est, quæ ægrum perfectè, & integrè à morbo liberat: Estque vel *Salutaris*, vel *Lethalis*. 1. Ut sit optimis signis Judicata. 2. Manifesta. 3. Ut die criticâ contingat. 4. Fida. 5. Secura. 6. Conveniens morbo & ægrotanti. *Crisis Imperfecta* est, in qua morbus perfectè non judicatur; sed tantum secundum partem, & alteri crisi futuræ locum post se relinquit; eaque duplex est, *altera ad melius*; *altera* vero ad *deterius*. Ad *melius* ea est, quæ non omnino tollit morbum, sed facit ut cum æger alacrius ferat. Ad *deterius* est, quæ morbum reddit vehementiorem, & periculosiorem. Crisim à Lunæ & siderum motu, & influentiis dependere, eorumque aspectus quadratos, oppositos, aut συζυγίας sequi, verum non est: à materiæ utique majori, vel minori maturatione crises videntur dependere, sed in hisce regionibus non observantur, à κρίνω judico, fecerno. B. *Ordeel / raming*. G. *Crisis / Urtheil*. Gall. *Une Crise*. A. A Crisis or judgment.

CRISPINUS & CRESPINUS, est *Berberis*: haud dubiè Græci à spinarum acuminatis cuspidibus *Oxycanthan* nominant: hinc Latinis fortè quasi *Cretica Spina*, unde voce contracta sonat *Crespinus*; vel devenit ab Italica voce *Crespino*, sive à *Spina*. Vide *Berberis*.

CRISTÆ, sunt carnis excrescentiæ circa anum pullulantes ex præpostera Venere ortæ, ad quarum radices plerumque scissuræ seu Rhagades adsunt. B. *Hane-hang-wyziige uitwassen*. G. *Ein Hanen kams gleiches aufwachse*. Gall. *Crêtes*. A. Excrescences on the Anus like a cockscomb.

CRISTA GALLI, est pars tertia ossis ethmoidis, sive processus interior gallorum cristæ haud absimilis, inter olfactorios nervos, sive processus cerebri papillares assurgens, cui infigitur extremitas sinus tertii duræ meningis. B. *Gen Hane-hang been*. G. *Das Hanen-kams been*. Gall. *Crête de coq*. A. A kind of a triangular process like to the comb of a cock. Cocks-combehone.

CRISTA GALLI, Gr. ἀλεκτορολόφος, sic dicitur à *florum* figura, cum eorum folliculis. Vide *Alectorolophus*.

CRITERIUM, idem quod *Crisis*.

CRITHAMUM, idem quod *Crithmum*.

CRITHB, est hordeum; dicitur quasi κρινον, secretum vel separatum, quod huic frumento multa opus sint ad fecernendas glumas. Vel ἀπὸ τὸ ἀκριθῖναι ἢ ἀκροθρίων, ἀπὸ θρίων ἢ ἡδῖον ἀπὸ τῆς καρπῶν, quod hordeum glandibus præferebatur; vel ἀπὸ τῆς ἀκριθῖναι, quod eo recepto, & in usum recepto, glandibus spretis à brutis homines distincti sint, à κρινω fecerno. Vide *Hordeum*.

CRITHE, vide *Hordeolum*, estque tuberculum parvum, oblongum, palpebræ cilio, qua pili sunt, adnascens; & sic ab hordei similitudine, dictum. B. *Gen strontje of scheetje der oog-scheelen*. Gall. *l'Orgolet ou Orgueil*. Item pudendum virile.

CRITMUM, CRITHMUS, CRITHAMUM, & CRETA, est Faniculum marinum, vocatur & *Crethmum*, Est planta, quæ habet caules sesquipedem circiter longos, ramosos, crassos, lignosos, interdum repentes, aliquando rectos: folia trifariam divisa, carnosâ, angusta, atro-virentia: flos est rosaceus & umbellatus, plurimis scilicet petalis in orbem positis, & calici insidentibus:

bus: Is autem abit in fructum compositum ex duobus feminibus conjunctis involucrum aliquod habentibus, quod per maturitatem deponunt, striatis, oblongis, albis, planis, odoratis: crescit in regionibus calidis super saxa circa mare: an à *κελίον*, quod semen aliquod contineat, instar grani hordei aut tritici? an à *κελίον* secerno, quia urinam & menses secernit? B. *Zee-venkel*. G. *Weer-senschell / Zee-senckel*. *Bacillen-kraut*. Gall. *Bacile*, *Fenouil marin*, *Perce Pierre ou Passe Pierre*. A. *Sampire*.

CRITICI DIES, sunt, in quibus subita morbi conversio fit. Eorum tres sunt *differentiæ*: alii *verè* & *perfectè critici*, dicuntur, alii *Indices*, alii *Interdicentes*. *Perfectè critici*, *Principes* aut *Radicales* appellantur, quoniam, quæ his diebus contingunt crises, omnes perfectæ criseos notas habent; ejusmodi sunt septenarii tres, nimirum septimus, decimus quartus, & vigesimus. *Indices*, qui *contemplabiles*, & *internuncii* nominantur, sunt, qui crisi in septenario die futuram indicant: suntque numero tres; quartus, undecimus, decimus septimus. *Intercidentes*, qui & *intercalares*, seu *irrepentes*, vel *provocatorii* nominantur, sunt qui inter principes, & indices intercidunt, crisesque imperfectas moliantur, suntque tertius, quintus, nonus, decimus tertius, & decimus nonus. Reliqui vero dies, qui neque principes sunt, neque indices, neque intercidentes, *vacui* & *medicinales* appellantur: suntque sextus, octavus, decimus, duodecimus, decimus sextus & decimus octavus. Dierum criticorum computatio instituenda est ab ea hora, in qua æger percipit manifestam actionum suarum læsionem. Hoc obiter notandum quod dierum criticorum supputationes, in hisce regionibus calculis Hippocraticis non exactè respondeant, Illi dies omnes dependent, à materiæ morbificæ citiori vel tardiori maturatione, à *κελίον*, judico. B. *Doordeel dagen*. G. *Die Tagen aus denen man die veränderung der Kranckheiten Urtheilet*. Gall. *Les jours Critiques, ou de Crise*. A. *Critical days*.

CRITICA SIGNA, sunt, quæ ex crisi, vel ad salutem vel ad mortem, desumuntur, suntque alia *Antecedentia* quæ vel tempus crisis prænunciant, vel speciem criseos significant; Alia concomitantia, quæ cum ipsa specie criseos simul apparent. Alia denique *Subsequentia* no-

mi-

Unable to display this page

Unable to display this page

Sanguinem à Cruore distinguit: Sanguinem contineri, dicit in arteriis; Cruorem vero in venis. Cruor à currendo, vel à corde dicitur, currit enim per venas ad cor. B. *Aderlyk bloed.* G. *Das Bluth.* Gall. *Sang.* A. The Blood.

CRURÆUS MUSCULUS, subjacet musculis vastis, femoris ossis involucro ubique, extima præter, affixus, hujus quatuor tendinæ expansiones in unum quasi collectæ validum fingunt tendinem communem, ipsius officium est tibiam cum cæteris musculis extendere. B. *Schenkel-spier.* G. *Der Schenkel-mauß.* Gall. *Muscle Crural.* A. The Crural or leg muscle.

CRUS, sive **MAGNUS PES**, Gr. *Σκέλον*, & *Κνήμη*, dicitur totum id membrum corporis humani, quod à natibus ad digitorum pedis extremitates extenditur, constans ex femore, tibia, & pede cum digitis propriè dicto. B. *De Schenkel.* G. *Der Schenkel.* Gall. *la Jambe.* A. The Leg.

CRUSTA LACTEA, est species Achoris, hac tamen cum distinctione, quod Achor tantum caput, verum Crusta lactea obtingit infantibus in lactationis principio, atque non solum faciem occupat, ast universam ferè corporis cutim inquinat. Crusta lactea albicat, Achores vero alium colorem obtinent.

CRUSTA VERMICULARIS, idem quod *Velamentum Bombycinum.*

CRUSTA ULCERIS, vide *Eschara.*

CRUSTULA, idem quod *Ecchymoma* in oculo, hoc est sanguis, qui ad conjunctivam tunicam à suis descendit arteriis cum ipsæ crepuerint, à percussione, vulnere, ulcere &c.

CRYMODES, est febris continua ardens cum inflammatione circa Pulmonem, & proinde ob circulationem sanguinis inæqualem, frigus magnum partes externas occupat, ex *κρυμὸς* frigus, algor, & *εἶδος* forma.

CYSORCHIS, est testiculorum virilium in abdomine occultatio. Ex *κρύπτω* abscondo, & *ὄρχις* testiculus.

CRYSTALLI, sunt pustulæ per universum corpus dispersæ lupini magnitudine, albæ ac instar crystalli diaphanæ.

CRYSTALLINA TUNICA, vide *Arachnoides Tunica* & *Aranea.*

CRYSTALLINUS HUMOR OCULI, etiam *glacialis* dictus, ipse intra tunicæ uveæ aperturam, quasi vitrum foramini impositum, anterieus habet humorem aqueum, posterius humorem vitreum, cui neçtitur ope membranulæ pellucidæ, à Choroeide reflexæ, radios undique adventantes colligit, ac refringit: hujus substantia instar glutinis, aut gummi arboris, admodum pellucida est, ac consistentia instar ceræ colliquescentis prædita, licet comprimi possit, haud tamen sponte diffluit, duriorque est humore vitreo, figura ejus in homine, ad speciem lentis accedit, cujus nempe superficies extima planior, ac intima gibbosior. Crystallinus humor dicitur, quia olim humor credebatur esse, sed hodie per Anatomicorum injectiones constat, quod componatur ex multis segmentis sphericis, sibi immediate impositis, pellucidissimis, mere vasculosis, humorem pellucidissimum vehentibus, tamen *Membranulâ* propriâ *Araneâ* dicta includitur; corpus hoc convexiori sua parte vitreo infidet humori ibi loci, ubi fovea satis notabilis vitreo est insculpta, cujus figuræ exactissime respondet, atque hac ratione præcipuam dictæ cavitatis partem implet, non vero totam, libere hæret in parte anteriore, & vitreo neçtitur parte posteriore & lateribus. à κρύος frigus, & συστέλλω concreresco. B. Het krystalline vogt. G. Die Crystalline feuchtigkeit. Gall. *Humour Crystalline*. A. Crystalline humor of the eye.

CRYSTALLISATIO, est alicujus salis depurati in crystallos redactio. Proprium est salium, quibus & Tartarum & Saccharum addere licet. Videlicet hæc in liquore aqueo soluta, si in frigidum locum reposita fuerint, concresecunt in crystallos. Ubi nota, si nimium liquoris adfit, antequam reponantur, aliquantulum exhalandum esse. Porro, postquam prima vice Crystalli exemptæ fuerint, quia reliquis in liquore sc. restantibus crystallis liquor disproportionatus est, exhalet nonnihil, hinc reponatur iterum. Sacchari crystallisatio fit mediante calore, in nimiam enim spissitudinem sacchari syrupus coquitur, deinde ollis, figuram metæ habentibus infunditur, deinde in Caldariis reponuntur, & quod superfluum per metæ cuspidem inversam (perforata enim est) destillat, & quod crystallisandum metæ lateribus adhæret. B. Krystallisatie. G. Crystallisierung. Gall. & A. Crystallisation.

CRYSTALLOIDES TUNICA, idem quod *Aranæ tunica*.

CRYSTALLUS, lapis transparentis est, aquam in glaciem conversam omnino referens. Gemmam si vocare licet, modo omnium mollissimam dixeris, vel à similitudine coloris, qua gemmas colorata Crystallus refert, pseudo-gemmam verbi gratiâ, pseudo-berillum, pseudo-topazium, pseudo-saphirum, pseudo-smaragdum, quæ veris gemmis molliores sunt. Sic & Iris vocata gemma à colore, quem fronti applicata exhibet. Crystalli species est. Invenitur variis in locis, etiam in Germania, Bohemia, Ungaria, Cypro & Lusitania, & nonnunquam in agris. Porro, quanquam coloratæ minimè negligendæ sint, ac præcipuè pseudo-adamas, quæ aliis nobilior, attamen in præparationibus Chymicis recipitur Crystallus propriè sic dicta, quæ eligenda est purissima, pellucidissima, ac eximie intensâ. Dicitur *Crystallus* à $\kappa\rho\upsilon\sigma$, gelu, & $\sigma\iota\lambda\lambda\omega$ contraho. B. *Krystal*. G. *Crystall*. Gall. *Crystal*. A. *Crystal*.

CUBEBE, fructus sunt aromatici, piperis magnitudine ferè, unicum petiolum singuli habent. Sapor piperis instar est. Crescit eodem ferè modo ac piper, hederæ modo per arbores repit. Fructus racematim cohæret. Flos est odoratus. Adfertur ex India orientali. B. *Steertpeper*. G. *Cubeben / Schwank-pfeffer*. Gall. *Cabebe*. A. *Cubebes*.

CUBIFORME, vide *Cuboides*.

CUBITÆUS, musculus *internus* est vel *externus*. *Primus* oritur à condylo ossis humeri interno, confundens principium cum palmari sublimi, per interiorem & anteriorem cubitus partem extenditur, inseritur forti tendine officulo carpi, quod primi ordinis est extimum, supra digitum minimum. Alter *externus*, ab externa brachii apophysi emergens, juxta cubi externi longitudinem stratus, auricularem infra digitum propè metacarpios quartum tendine definit spectabili. Vocantur quoque *Ulnares*. B. *Elleboog's spier*. G. *Der ellebogen mauß*. Gall. *Muscles cubital interne & externe*. A. The benders of the wraest.

CUBITUS, *Plauto* gibber brachii. $\alpha\lambda\epsilon\kappa\sigma\gamma\alpha\upsilon\omicron\nu$ *Atheniensibus*, $\alpha\gamma\kappa\omega\upsilon$ *Ruso*. $\kappa\upsilon\beta\iota\tau\omicron\nu$, $\kappa\upsilon\beta\omega\lambda\omicron\nu$. Est media pars inter humeri os & carpum; componitur ex duplici osse,

T

ulna

ulna sc. & radio: quorum extrema quidem commissa sunt; inter media autem ab invicem secedunt, quamvis membranoso ligamento copulata, à κέρτα pronus sum, inclino caput, nempe, in cubitam. B. Elleboog / boog-arm. G. Ein Ellenbogen. Gall. l'avant-bras, le Coude. A. The Elbow.

CUBITUS, est mensura quanta patet à cubiti flexura usque ad summum medium digitum, quæ sex palmis digitivse viginti quatuor constat. Gall. une Coudée.

CUBOIDES seu CUBIFORME, est quartum os tarsi in utroque pede, quod & os tessera, grandinosum, & πολυμορφον vocatur, ex κύβος cubus, & εἶδος forma. B. Het taerling-been. G. Das Würfel-bein. Gall. l'Os Cuborde. A. The Die like bone.

CUCULLARIS MUSCULUS, seu TRAPEZIUS, est primus scapulæ musculus à figura Cucullaris dictus. Incipit ab occipite & colli vertebrarum spinis, & subinde pluribus dorsi superioribus; inseritur tendine lato partim spinæ scapulæ, partim acromio & claviculæ. B. De Monnik-haps spier. G. Der Gucken gleiche maus. Gall. Muscle Trapeze. A. A muscle in forme of a Monks cowl, or hood.

CUCUMA, idem quod *Abenum*.

CUCUMER, CUCUMIS, Est planta, quæ habet caules plurimos, villosos, repentes; quibus alternatim adnascuntur folia, ampla, lata, angulosa, incisa & dentata, aspera, repentia, flores sunt monopetali, campaniformes, patentes, quinquifidi, flavi, ex quibus alii steriles sunt, nulli embryoni adhærentes, alii fæcundi embryoni insidentes, qui deinde abit in fructum variæ & singularis figuræ, (est enim oblongus, rotundus aut tortuosus,) carnosum, edulem, mollem, viridem aut flavescentem, verrucis aliquando præditum, corticem tenerum habentem, teretem in terna vel quatuor loculamenta divisum, semina oblonga, plana, alba, continentia, in medio paululum tumida seu convexa, candicantia, ad extremitatem acuta, seminibus melonum angustiora, corticem durum habentia, in quo latet amygdala dulcis, unctuosâ, saporis grati: radix fibrosa, alba, recta: hæc planta in hortis colitur. Varroni dicitur à curvore, quasi curvimer: plerumque enim incurvantur. Gr. Σίκυς & Σίκυς à

ὄνειαρ & κλειν concutere, ire, quia hæc planta longè late- que ramos suos spargit, vel à κλειν, quod scilicet appe- tentiam concumbendi minime stimulet. Sunt qui *Angu- riam* appellant. B. *Kemkommerg.* G. *Gurcke / Cucum- mer.* Gall. *Concombre.* A. A Cucumber.

CUCURBA, est integumentum capitis, fit ex cepha- licis magis odoratis, quæ in pulverem redacta, cotone moschato excipiuntur, & inter pannum sericum interpun- ctantur, quod adversus catharros (ut dicuntur) aliosque capitis morbos super caput geritur, vel pileo intus affui- tur. B. *Gen kruud-mutgsjen.* G. *Ein Kräutermuslein.* Gall. *Bonnét odoriferant, ou Cephalique.* A. An odorife- rious cap for the head.

CUCURBITA, est vas Chymicum turbinatum ex ter- ra vel vitro confectum, destillationibus per alembicum in- stituendis, aptum. Quandoque etiam pro cucurbitula su- mitur. B. *Gen holf / zypglas.* G. *Ein Kolb / cucurbit / furbs.* Gall. *Cucurbite.* A. A cucurbite, or Gourd-like- vessel.

CUCURBITA, Est planta, quæ habet plures caules sar- mentosos instar digiti crassos, longos, repentes, aut scandentes cum capreolis: folia sunt ampla, magna, rotunda, mollia, lanuginosa, in margine aliquantulum crenata; flores albi, campaniformes, ut plurimum quin- quifidi, villosi; ex quibus quidam steriles sunt; nulli embryoni insidentes; alii vero sæcundi, seu insidentes embryoni; qui abit in fructum, in quibusdam speciebus teretem & longum, in aliis lageniformem, vel inflexum; in sex loculamenta plerumque divisum, sæta seminibus pallidis, planis, oblongis, hinc obtusis, inde latioribus, & quasi introrsum emarginatis, seu auriculatis duabus apophysibus, quasi angulosis eminentibus; & duabus li- neis per longitudinem excurrentibus notatis; hic fructus habet corticem durum, lignosum, flavescens; ejus ca- ro est fungosa, medullosa, alba & insipida: radix tenera & fibrosa; hæc planta in hortis colitur: Latini vocarunt à concurvatu, quod facile, si quid obstiterit, quod mi- nus extendatur, concurvescat. Græci ex adverso voca- bulum imposuere, *Κολοκύνθω*, nominantes, quod sc. pu- mili brevæque sint partus, quos passim enititur, cum ta- men corporis mole, omnes herbarum arborumve fructibus

videantur superare. B. *Halwoerden*. G. Ein Kurbis / Kurbis. Gall. *Callebasse*, *Courge*. A. Gourd.

CUCURBITINI LUMBRICI, sunt vermes lati femini cucurbitæ similes, omnium longissimi, quamplurimas ulnas interdum æquantes, in humanis intestinis reperiendi; vocantur quoque *Teniae*. *Lumbrici lati*. B. *Halwoerde-zaat-gelyke woormen*. G. Kurbis samen gleiche wurmen. Gall. *Vers Cucurbitins*. A. Worms like the seed of a gourd.

CUCURBITULA seu **CUCURBITA**, est vas ventricosum, ex vitro vel stanno conflatum, quod corpori cum scarificatione; vel sine applicatur, ad sanguinem extrahendum: si sine scarificatione instituitur, *Cucurbita caeca* & *Ventosa* appellatur: Gr. *σικύων κέφλω* vocant. B. *Gen blinde kop*. G. *Blind-köpff*. Gall. *Ventouse* vel *Ventouse seche*. A. A blind Cupping-glass. Cucurbitulæ apponuntur in partibus maximè carnosis, ubi vasa magna & nervi lædi non possunt. *Tractio* illa quæ fit in cucurbitulis applicatis hoc modo peragitur: post cutis scarificationem, aër in cucurbitula contentus vi flammæ vel stupæ incensæ rarefit & dilatatur, postea vero frigefacto & condensato aëre interno minus spatium occupatur, tum aër externus premens carnem, sanguinem in cavitatem cucurbitulæ propellit. Gr. *σικύων κερτί ζωκυωσ* appellant. Cucurbitularum duo genera sunt, inquit Celsus, *æneum* & *corneum*. *Ænea*, altera parte patet, altera clausa est. *Cornea*, altera parte æquè patet, altera foramen habet exiguum. In æneum linamentum ardens conjicitur, ac sic os ejus corpori adaptatur, imprimiturque, donec inhæreat. *Cornea*, per se corpori imponitur; deinde ubi ea parte, qua exiguum foramen est, ore spiritus adductus est, superque cera cavum id clausum est, æquè inhærescit. At si cætera defecerunt, calculus quoque aut pultarius, oris compressioris, ei rei commodè aptatur. Ubi inhæsit, si concisa ante scalpello cutis est, sanguinem extrahit: si integra est, spiritum. Ergo ubi materia, quæ intus est, lædit, illo modo, ubi inflatio, hoc imponi solet. *Corneis* hodiè utuntur *Ægyptii*, ut patet ex *Prosp. Alpino*. B. *Koppen / laat-koppen / kop-glazen / potten*. G. *Köpffsen / schreyffen / ein screyff / had-koff*. Gall. *Ventouse*. A. a Cupping-glass.

CULEUS, est Veterum magna mensura, quæ capit urnas quadraginta.

CULMUS, frumenti calamus est, qui spicam sustinet.

CULUS, vide *Anus*.

CUMINUM, seu **CYMINUM**, Planta est officinalis, species est carvi, habet caulem in multos ramos divisum: folia sunt ut Fæniculi minutim incisa, sed minora: flores in umbellam crescunt in summitate ramorum, coloris albi: semina his succedunt bina sibi invicem juncta, oblonga, striata, minima, acuta ab utraque parte, coloris cinerei, viridescens aut flavescens, odoris penetrantis & ingrati, saporis plerumque acris sub amarescentis; radix tenuis, oblonga, quæ perit semine maturo. Cæterum satis convenit cum fæniculo, dicitur *παρὰ τὸ κύνειν* prægnans esse. Sato, inquit Plinius, *pavitum terra*: prægnantibus enim salutare, vel *ἀπὸ τῆς κύμης*, quod fundum ollæ fictilis denotat, *b* in *i* vel *v* mutato. Fundus ollæ fictilis sordidus ab igne esse solet. Homines enim parcos, sordidosque *κυμνοπίστους* vocarunt. Alii derivant à *καίω* calefacio, quia calefacit, sed minus recte, ut mihi videtur. B. *Rompin*. G. *Kümmich / Kümmel*. Gall. *Cumin*. A. *Cummin*.

CUNEIFORME OS, dicitur à cuneo, cujus formam referri volunt: Antiquis *πολύμορφον* *Multiforme*, ob varios, quibus asperatur intus & extra, processus, in media cerebri basi situm habet, eique basis instar substernitur, ita ut omnia ferè capitis, maxillæque superioris ossa tangat. Hinc quoque *Basilare os* dicitur & *Sphenoides os*. Vide *Basis*. B. *Det wigge-been*. G. *Das Keilgleiche-bein*. Gall. *l'Os Sphenoides, Basilaire, ou Cuneiforme*. A. *The Wedge like bone*.

CUNEIFORMIA OSSA, sunt quæ quintum, sextum & septimum os tarfi constituunt. *Sphenoidea, Innominata & Calcoidea Fallopio* dicta. B. *De wigge-beentjes*. G. *Das keil beinlein*. Gall. *les os Cuneiformes*. A. *The Little wedge like bones in the foot*.

CUNNUS, est pudendum muliebri, ex Clitoride, Nymphis, Labiis &c. constans à *κύνω* pario, concipio. Vocatur etiam *Natura Plin.* *Muliebria Eid.* *Cunnus Horatio.* *Virg.* *Hortus Ovid.* *Genitale arum Virg.* utrumque honesta metaphora. sic *κύνω* *Laërtio*, *κύνω* *Hesych.* *Interfemineam Apul.* *vulva*, porcus *Varroni* ad imitationem.

Gr. φύσις *Artemidoro*, γῆρ κλεις *Rufo*. στήριον, ἀπάρρητ
 Ἰ μυχός *Suide*. δόξα. *Etymol.* βλήχον, τήμα, ὑσαν, μύρτον, μέλαθρον *Hesych.* κλητῶεις, φορμίσιον *Aristoph.* ἄσφαξ *Eustathio*, γῆρον, ἐπίσειον, ἴκταρ *Hippocr.* κίταυρ τε-
 λε *Eustathio*, apud *Theopompum*, ὄστια γῆρας, ἔ βυοσὶς *Aristoph.* γλωττοκρομείον *Eubulo* comico, σινδικόν teste *Stephano*, παιδοπόρ, γῆσις *Epigr.* δῆλτα, στίροθ. B. *De Vrouw-
 wāheid.* G. Die Weibliche scham / das geburt glied. Gall. *La Vulve*, *la partie Honteuse d'une femme.* A. The Privie parts of a womam.

CUPELLA, COPELLA & CARELLA sive CATI-
 NUS, est catillus ex cineribus ossium elixiviatis depura-
 tifque, aut aliis rebus compositus, in quo, dum summo
 igni resistere potest, aurum & argentum à bracteis suis
 depuratur. Vide *Catillus Cinereus*. B. *Een Kappel / een
 hom.* G. Ein Kapell. Gall. *Coupelle.* A. A Test Cu-
 pell.

CUPRESSUS, idem quod *Cypressus*.

CUPRUM, vide æs.

CURATIO, seu MEDELA, est recta ratio & ordo
 inveniendi per intentiones & indicationes, certa cuique
 morbo remedia, quibus sanitas amissa restituatur. Gr. ἰ-
 ραπεία. B. *Genezinge.* G. *Genezung / Arhney / Cur / Heil-
 lung.* Gall. *Curation*, *Guerison.* A. An healing or Cu-
 ring.

CURCULIO, idem quod *Cion*.

CURCUMA, sive CROCUS INDICUS, est radix exo-
 tica, non tantum croceo colore apparens, sed & eodem
 alia tingens. Duplex communiter est, aliquando longa,
 aliquando radice rotunda: hæc multo acrior priori exi-
 stit, atque cum zingibere sæpe affertur: Folia habet &
 flosculos cannæ Indicæ junioris simillimos, qui plura de-
 siderat, consulat Hortum Lugduno-Baravum, ab *Her-
 manno* editum, derivatur ab arabica voce *Curcum*: estque
 crocus Indicus. Sed alii nomen inditum putant ab inæ-
 qualitate, quam habet, lupatis equorum simili; lupata
 multis nodis ferreis sibi cohærentibus olivarum instar quon-
 dam fiebant, hodieque etiam sunt. B. *Geelzugt - wortel /
 Curcuma / Indiaanse Saffraan* G. *Gelbwurz / Geelsucht-
 wurz.* Gall. *Curcuma.* A. Turmeric.

CUSCUTA, & CASSUTHA, est planta officinalis,
 an

an à *Cassus*, quia plantis noceat? an à *Cassis*, rete venatorium, quod plantas reti quasi involvat? an à custodire, quod plantas circumvolvendo custodiat? B. *Schorste / wange / vilt - kruid*. G. *Filth=kraut / Flacth=eyden / Todtern / Seyden=kraut*. Gall. *Goute du Lin, Cuscute*. A. *Dodder*.

CUSPIS & HAMUS, est fasciæ species: sunt binæ fasciolaræ, quæ & convenientem longitudinem habent; & duorum digitorum latitudinem non excedunt, mediæ humerorum capita complexæ dependent, & tam à dorso, quam ab umbilico fibulâ excipiuntur, post hæc inter se junguntur: quo factò obvolvitur geranis in speciem fascellæ. B. *Spits - band & Angel - band*.

CUSTOS OCULI, est instrumentum, quo in operationibus quibusdam circa oculum præcavetur, ne oculus lædatur. B. *Een oogbewaarder*. G. *Augwächter*. Gall. *Gardien des yeux*. A. *The Preserver of the eyes*.

CUTICULA, est operimentum cutis, sine sensu, membranæ modo, supra universam cutim foris extensa, innumeris porulis pervia, ad externarum injuriarum declinationem, vasorum cutaneorum occlusionem, & dum nudos nervos tegit, ad perfectiorem qualitatum tactilium perceptionem, iquammulis minimis accommodata, in sulcos areasque exsculpta. Nutritur, nam amissa denuo restituitur, licet ejus vasa minus sint conspicua. Non condensatur frigore, quoniam in fœtibus abortivis, eam sæpe ostendi. Nec vaporibus oleosis condensatur, propterea quod vapores condensati, facillimo negotio eluuntur. Gr. *ἐπιδερμὶς*. vid. *Epidermis*. B. *Het velletjen / opperhuidjen*. G. *Ein Häutlein / das äusserste Häutlein*. Gall. *La sur peau, l'Epiderme*. A. *The cuticle or liteskin*.

CUTIS, in vivo homine. Nam *Pellis* est à carne jam diducta, quæ & *Exuvie*: Illa *ζῳός*, hæc vero *δέρμα*, *παρὰ τὸ δέρεν*, & *δορά*, & *σέρφον* *Lycophr. παρὰ τὸ σέρφειν τὸ σέρμα ἀμφιεννύμνον*, & *ἱνὸν* *Homero*, *ἀνθρώπιν* *Herodoto*, *δέρμα* *ἑστῆρ*. Estque velamentum totius corporis externum, sive membrana satis crassa, ex filamentis vasorum sanguineorum, Lymphaticorum, nervorum, variè inter se complicatis contexta, quibus glandulæ numerosæ, & lymphæ ductus, sive sudoris & vaporum vasa excretoria densissimè interponuntur; plurimis poris hinc inde pervia est, variis

in locis sensibilibus ad necessariorum introitum & exitum perforata, ut circa os, nares, oculos, aures, pudendum, anum, &c. in capite est crassissima; in cervice, dorso, &c. mediocriter dura est; rarior in facie, pene & scroto; tenuis in lateribus, tenuissima in labiis, in quibusdam locis ut in cubito, fronte, plantis pedum &c. firmiter cohæret. B. *De huld.* G. *Die Haut / oder Fell.* Gall. *la Peau.* A. *The Skin.*

CYAMUS, est faba: Eustachius dictum vult *περὶ τὸ χύειν αἷμα*, prægnans esse sanguine, vel solummodo à *χύειν* quod granis intus prægnans esset, vel quod facie prætumida visceretur. Lat. *Faba.*

CYANUS, Est planta, quæ habet caules multifidos, angulosos, lanuginosos, excavatos, ramosos, albescentes: folia sunt oblonga, angusta, profunde incisa ut dentis Leonis, villosa, coloris viridis pallefcentis: flores in summitate ramorum crescunt, magni flosculi, plurimis scilicet flosculis sed dissimilibus constantes: Alii enim, qui meditullium occupant, cæteris minores sunt, in laciniis æquales divisi; cæteri vero ad circumferentiam positi, longe majores sunt, magisque conspicui, & veluti bilabiati, utriusque embryoni insident, & calice squammoso non aculeato comprehenduntur: Embryo autem deinde abit in semen oblongum pappis instructum: radix minima, lignosa, fibrosa: crescit inter segetes: nonnullis *Baptifecula*, quod secantibus & metentibus officiat, retusa, in ejus occursum, falce. Nam & seculam Veteres falcem dixerunt. Rectius tamen *Blaptifecula* vocaretur, quod *κλάπειν* Græcis, nocere significat. Nostri *Florem frumentorum* nominant, quod sc. in frumentario nascatur agro. *Cyanus* hæc, planta dicitur ob florem, quem profert, cæruleum, aut quod honorem, nomenque dederit cæruleo colori, an à *χαίτη* aer, cælum? B. *Koorn-blom.* G. *Korn-blam.* Gall. *Aubisoin, Blaveole, Bleuet Peroole.* A. *Blew bottles, corn flower.*

CYATHUS, Barbaris *Bickarium*, forsan à Germanico. G. cîn *Becker.* Arab. corruptè *Alcuatus* & *Alcuatum*, item Cuathum, mutatâ in tenuem asperâ, nomen duxit, *περὶ τὸ χύειν*, à fundendo nempe, vel ut aliis placeat, hauriendo vino in Græcorum conviviis, ubi simpulo sacrificiis relicto successit: Unde à Gr. *κυαθίζω*, *Plauto* Cyathif-

Cyathiffare, idem quod *Propertio* ad cyathos, & *Juvenali* Sat. XIII. *Suetonio* ad Cyathum stare, hoc est, pocula miscere, seu ritu Veterum convivii solenni, cyatho poscentibus convivis potum admetiri. De quo rei literariæ *Dictator Scaliger*, *Suidæ* pressius cum *Phavorino* ἀντλητήριον, μέτρον ὑγρῶν, *Hesych.* μικρὸν, ἢ ἀντλητήριον. Mensura est tam aridorum quam liquidorum, non, ut quibusdam visum, poculum vulgare, verum sextarii pars octava; sed ad drachmarum pondus decima, secundum Atticos, duodecima Simlero & Menæ, quomodo *Plinius* accipit. *Oribas.* Drach. XII. observatione communi, cui *Fernelius* subscribit, quibus addit *Ægineta* ΘΙV. quod *Angelocrat.* ζιβ ζι. & Θι expressit. *Nicandri* interpretæ ἐστὶ μέτρων: οὐκ ἔστι, inquit, ἔχει μίαν μικρὰς, ἢ τοὶ μύτρα μικρὰ δύο τὸ ἢ μύτρα ἔχει σταθμὸν σταθμίων τεσσάρων, ἢ τοὶ ἔχει ἡμισυ. ἐν ἄλλοις δὲ φασὶν ὅτι ὁ κύαθος ἔχει σταθμὸν ἔξιας μίαν ἡμισείας. *Hesychius* ἔξιας β' adstipulante *Phavorino* & *Fuchsio*, qui ad cap. 6. sect. 1. *Antidotarii Myresp.* notat *Nicolao* esse unc. ij. etsi Veteribus Græcis pro diversâ liquorum ratione variet, sunt qui putant continere vini unciam unam, dragmas quinque & scrupulum unum, vel sesquiunciam olei.

CYCLAMEN, seu ARTHANITA, dicitur ἀπὸ τοῦ κύκλου ab orbe, tum ob folii circinatum ambitum, tum ob orbicularem bulbum, vocatur etiam ἰχθυόμορον, quod pisces eo necantur. Romani *Raptum terræ*, quoniam ejus radix in terra velut Raptum extuberat. Qua sane ratione *Terræ tuber*, quod in molem quandam intumeat: aut *Umbilicum terræ*, quoniam ut Umbilicus circinata forma emergit, sic & Cyclaminus sub terra conspicitur, etiam appellarunt. *Panem porcinum* haud dubie primum vocarunt bubulci, qui pecori suo radicem hujus gratam pabulis cognoverunt. Cæteri antiquum cyclamini nomen ignorantes, quod sæpius radicem in orbem circum actam, intuerentur, quæ non in globum intumescens, sed veluti pressa sese in latitudinem explicaret, qua forma quotidiano usu panes visuntur *Terræ panem* cœperunt appellare. B. *Derkens - brood* / *Ward - appel*. G. *Erd=apffel* / *Sau=brodt*. Gall. *Pain de Pourceau*. A. *Sow-bread*.

CYCLISCI, sunt scalpra semilunaria, operationibus Chirurgicis accommodata, ἀκύκλωστος circulus.

CYCLOPHORIA SANGUINIS, idem quod *Periodus sanguinis*. Ex κύκλος circulus & φέρω, fero.

CYDONIA MALUS, vide *Cotonia*.

ΚΥΕΜΑ, idem quod *Embriou*, à κύω pario.

CYLINDRUS, est emplastrum oblongâ formâ, volutum Medicis *Magdaleo*, μαγδαλιου. B. Een zalf-rolle / rolle. G. Ein pflasterrolle. A. A plaister made into the form of a Roll.

CYLLOSIS, vide in *Cyllum*.

CYLLUM, est crus exterius luxatum. Item claudus & curvus, à κυλλώω claudum reddo, Unde *Cyloosis* claudicatio.

CΥΜΑ, CΥΜÆ, sunt teneri cauliculi, *juli* dicti, vel potius, cymæ sunt herbarum delicatiores tenerioresque colliculi, quos à prima germinatione, in summa stirpe proferunt. Nam cum vernum tempus appetit, primo quoque foliorum pullulatu, præclusis adhuc florum calycibus, quosdam quasi turiones, olus subministrat, in quibus floris primum, mox seminis fætus concluditur. B. Spruite / Scheute. G. Die Kelmen / Schößlein der Kräuter. Gall. Sommité, la Cyme, les Tendrons des chous. A. Little Shoots, or Sprouts.

CYMBALARIA, putant à cymbalio nomen corruptè traxisse hanc herbam.

CYMCIFORME OS, vide *Naviculare os*.

CYMINUM, vide *Cuminum*.

CYNANCHE, & κυνάγχη *Aurel.* quod canes ac lupos frequenter afficiat: est internorum musculorum laryngis inflammatio, cum respiratione difficillimâ & febris continuâ. Ex κύων canis & ἀγχο ango. Vide *Angina*.

CYNANTHEMIS, est cotula fœtida, seu flos caninus, ex κύων canis, & ἀνθεμις ab ἀνθος flos.

CYNANTHROPIA, est rabies canina, quâ ægri lucem & quævis clara ac splendida fugiunt, aquam metuunt, ac ad ejus conspectum & commemorationem contremiscunt. Nascitur plerumque ex veneno rabidi animalis, ut Canis, Lupi, &c. homini per morsum vel quovis alio modo, communicato, ex κύων canis, ἀνθρωπος homo, & ὀπτομαι video. B. Een dolle honts beet. G. Der von einen tollen hunde gebissen ist. Gall. la Rage, Morsure de Chien enragé. A. Madneff caused by the biting of a mad dog. Non-

nunquam designat delirium melancholicum, in quo homines sese credunt in canes mutatos, quorum actiones omnes æmulantur.

CYNICUS SPASMUS, vide *Spasmus Cynicus*.

CYNOBOTANE, est herba canina seu cotyla fætida, ex κύων canis & βοτάνη herba.

CYNOCOPRUS est stercus caninum, ex κύων canis & κόπρος stercus.

CYNOCRAMEE, Κυρία & Λιόζωσις, est brassica canina, seu mercurialis. Ex κύων canis, & καράμη brassica.

CYNODES OREXIS, est appetitus caninus, sive famæ præter modum aucta, nullo utcumque copioso cibo sedanda. Oritur ex fermento ventriculi nimium aucto, vel acrimonia quadam, vel robore fibrarum nimio. ex κύων canis, εἶδος forma, & ὀρέγνυμι. B. Honts honger. G. Hundts hunger. Gall. Faim canine. A. Canine appetite, or dog like hunger.

CYNODESMUS, est vinculum, quo membri genitalis cuticula cum glande colligatur, ex κύων canis, eo quod *Caninum vinculum* nuncupatur, & δεισμός vinculum, à δειώ vincio. B. Hondts-band. G. Hundts-band. Gall. Lien de chien. A. Band of the dog.

CYNODONTES, sunt dentes illi inter molares & incisores positi, quatuor numero. *Canini*, *Columellares* & *Oculares* dicti, ex κύων canis & ὀδὸς dens. B. Honts-tanden / oog-tanden. G. Die Dpitz Zähne / oder Augen Zähne. Gall. Dents canines, ou œillieres. A. The eye Teeth.

CYNOGLOSSUM, est Herba, quæ habet plures caules duos pedes altos, ramosos, lanuginosos: folia sunt longa, angusta, acuta, lanuginosa, mollia, albescentia, odoris penetrantis: flos monopetalus, infundibuli formis, & multifidus, hujus pistillum abit in fructum, ex quatuor capsulis constantem; ut plurimum asperis, & semine fere plano fætis, placentæ pyramidatæ & quadrilateræ affixis: radix oblonga, crassitie digitali, foris ex atro rubens, intus albida, saporis fatui mucosi, aliquando subdulcis, odoris graviusculi, aliquid fætidi canis redolentis, narcotici, si crescit in locis uliginosis, in ficcioribus inodora fere, admota naribus somnum conciliat. Lingua canina, ob canis linguæ similitudinem, quam folia referunt, dicta. vel quia hujus plantæ foliis credebant sic demulcere pos-

Unable to display this page

CYPHOS, idem quod *Cyphosis*.

CYPHOSIS, Lat. *Incurvatio*, est spinæ dorsalis versus posteriora incurvatio, à *κύπτω* inclino. B. *Gen bult / gebugchelt*. G. *Ein Buckel / ein Hocker*. Gall. *Bosse*. A. A Bunch back.

CYPRESSUS seu CUPRESSUS, est arbor frondis amænæ, procera, valde ramosa, pyramidalis: lignum habet durum, compactum, odoratum, coloris flavescens, cariei non facile obnoxium: folia squammatim sibi mutuo incumbunt, profunde sunt incisa, ut in Tamarisco, sed magis carnosæ, duriora, & firmiora: flos mas amentaceus, squamosus, apices pulverulentos habens: fructus est quasi nux nucis moschatæ magnitudine, subrotundus, siccus, griseus, dehiscens in multos quasi clavos, sub quibus semina angulosa, plana, rubicunda, medullosa: Hæc arbor semper viret, distinguitur in marem, qui ramis est extra se expansis, quæ vero ramos in mentæ fastigium erectos habet, dicitur fœmina: crescit in Græcia, Italia, Hispania, Creta & Asia, quæ in regionibus calidis crescit, fundit resinam, quæ per incisionem in trunco arboris, factam, educitur. derivatur δὲ τῆς κύβειν παρὰ τὴν τὴν ἀνεμύνας, à *partu parilium ramorum*. Poëtæ tamen cupressum à Cyparisso in hanc arborem converso dictam putant, Plutoni sacra est. B. *Cypres-boom*. G. *Cypressen-baum*. Gall. *Cypres*. A. The Cypress-tree.

CYPRUS seu ALCANNA, est Arbuscula: Dicitur à Venere, quæ Græcis appellatur *κύπρις*, quoniam fœminæ sese eadem tingunt.

CYRTOMA, est gibbus dorfi. Item tumor contra fanitatem in quacunque corporis parte excitatus, à *κυρτώω* incurvo.

CYRVOISIS, idem quod *Cyrtoima*.

CYSSAROS, est intestinum rectum, item podex: *κύρ* enim sive *κύσ* podex.

CYSTHEPATICUS DUCTUS, est is, qui in ductum hepaticum & folliculum fellis implantatur. Inspice Anatomiam nostram.

CYSTICA, sunt Medicamenta adversus Vesicæ morbos, à *κύστις* vesica.

CYSTICUS DUCTUS, sive BILARIUS, idem quod *Porus Biliaris*.

CYTI-

CYTINUS, & flos fativæ punicæ. Plinius cytinum interpretatur primum partum punicæ florere incipientis; à κύω prægnans sum.

CYSTIS, est vesica urinaria, aut fellis, à κύω prægnans sum, quia aliquid continet.

CYSTIS CHOLIDOCHUS, idem quod *Folliculus fellis*.

CYSTOTOMIA, est vesicæ sectio, sed per illam intelligitur *Lithotomia*, vide suo loco.

CYSTUS FELLIS, idem quod *Folliculus Fellis*.

CYTISUS, est frutex, qui crescit ad altitudinem quatuor vel quinque pedum: caules sunt tenues, lignosi, in multos ramos angulosos, flexiles, & virides se extendentes: folia terna, acuta, villosa: flores sunt papilionacei, leguminosi, coloris flavi, raro albi: flori succedit siliqua plana, ampla, nigra, villosa, in duas partes dehiscens, facta seminibus planis & oblongis: radix divisa est in multos ramos, nervosos, flexiles, flavos: tota planta habet odorem penetrantem, & saporem amarum: crescit in locis desertis & montibus: sic dictus à Cythiso vel Cythno insula, in qua inventus est, & abundat. Malunt alii à Cynthysa insula, quæ è Cycladibus est, nomen accepisse. Gall. *Citise*.

D.

Olim per hanc literam majusculam mysticè febrem quartanam denotabant.

DACRYDIUM, est succus Scammonii induratus, & cydonio excavato inditus, qui pasta obductus in furno vel sub cineribus assetur, & postea exemptus servetur usui, purgans est, creditur autem Scammonii vis violenta sic corrigi, & hac præparatione applicata tutius operari. Latinis *Lachrymula*; δακρυ enim est lachryma.

DACRYODES, sive LACRYMOSUS, est ulcus continuo saniem aut ichorem effundens. Gr. Δακρυώδες ἕλκος, à δακρύω lacrymo.

DACRYON, idem quod *Lacryma*, à δακρύω lacrymo.

DACTYLIOΣ, podex est, sunt qui eo nomine re-

Etum

Etum intestinum intelligunt, nonnunquam circulus est, pastillus sive orbiculus, quo in Medicina utimur, à δάκτυλος digitus.

DACTYLUS, est fructus palmæ, oblongo-rotundus, dulcis, intus durissimum continens nucleum. Arbor procera est, viginti passuum & amplius, crescit in Judæa, Syria, Ægypto, Africa, India &c. Folia ensibus similia habet, deorsum cannarum modo decidentia. Vere floret. Ramus enim quodam involucro oblongo, vesicæ modo, ad ver usque clauso, & tunc aperto præditus, flores emittit parvos, albos, odoratos, racematim deorsum ab involucro residentes, ac pendentis. Autumno fructus maturantur. Cujus ramum una cum dactylis appendentibus hic loci me vidisse memini, à Latinis appellatur *digitus*. Codices fortè malè dactylum habent pro Balano, quod glans est: & illi fructus glandes sunt, ergo: similitudinem enim cum digitis nequaquam repræsentant. Dicitur & φοινῖξ, hinc compositio illa *Diaphanicum* dicta, inde nomen habet, recipit enim dactylorum pulpam. B. Dadelen / daepen / dalen. G. Datteln. Gall. *Dattes ou Daëtes*. A. a Date.

DANICH, pendet grana octo, idem quod *Lupinus*.

DAPHNE, est laurus: cujus folia, dum uruntur, sonant, crepitant, à δάφνη vel δάφνη uro, & φωνῶ sonitum do. Alii à Daphne puella in Laurum conversa denominationem trahunt. Vide *Laurus*.

DAPHNE ALEXANDRINA, vide *Laurus Alexandrina*

DAPHNOIDES, est Laureola, sic ob Lauri similitudinem dicta, ex δάφνη laurus & εἶδος forma.

DARSIS, est exscoriatio cutis, à δάρα exscorio. Vide *Intertrigo*.

DARTUS, est membrana scroti, quæ cellulosæ tunicæ est lamella interior, cui accrescit musculus corrugator; estque vera bursula, ambiens Testem undique, cui ab altera parte alia similis accrescit, sicque septum dictum constituunt, vel potius faciunt duo scrota, unicuique testi unum, hinc proprie septum dici non debet à δάρα pellis.

DASYMMA, est palpebræ internæ inæqualitas superficialis cum rubore, à δάσος hirsutus.

DATURA, est Solani species. Derivatur ab indica voce *Datiro* & *Tatel* seu *Datel*. Vide *Stramonium*.

DAUCUS, duplex est vel creticus vel vulgaris: creticus est planta, quæ habet caulem sesquipedem circiter altum, rotundum, striatum, villosum: folia incisa instar fæniculi, sed tenuius, lanuginosa: flos est rosaceus & umbellatus, plurimis scilicet petalis constans inæqualibus in orbem positis, & calici insidentibus; is autem abit in fructum ex duobus seminibus compositum, rostro avium æmulis, striatis, hinc gibbis, inde vero planis, parum villosis, albescentibus; saporis acris aromatici, grati, odoris debilis: radix est longa, digiti crassitie, fibrosa, odorata, saporis pastinacæ: crescit in Insula creta sive Candia, colitur etiam in hortis: Daucus vulgaris habet semina compressa, cinerea, dauco cretico breviora, latiora, circa marginem utrinque villo oblita, saporis dauco cretico debilioris, odoris fragrantis; unde hæc planta a quibusdam Nidus avis dicitur, quia umbella est instar nidi avis. est planta, quæ ὄνιον ἢ δάιον, quod tormina sedet quietemque inducat, flatus discutiendo nomen accepit. B. *Kroontjes kruid* / *Vogel nest*. G. *Mohren-kumthel*. Gall. *Pastenade*, ou *Carotte Sauvage*, *Panais*. A. *Brids-nest*, *Wild-carrot*.

DEALBATIO, sive **LEUCOSIS**, pertinet ad artem cosmeticam, qua facies, dentes, cicatrices, vel aliud quid dealbantur. Utuntur hac voce quoque Spagyrici. B. *Witmakinge*. G. *Weißmachung*. Gall. *blanchissement*. A. *Whiting*, *Bleaching*.

DEARTICULATIO, sive **ABARTICULATIO**, idem quod *Diarthrosis*.

DEAURATIO, dicitur quando pilulæ ob amaritiam evitandam auro folatio obducuntur. Item Tinctura fucata metallorum, monetarum &c. in colorem aureum. Gr. χρυσοεις. B. *Bergguldung*. G. *Bergguldung*. Gall. *Dorure*. A. *A Gilding*.

DEBILITAS, est quando quis viribus minus pollet, seu musculos corporis satis movere nequit, quod vel ex lipothymia vel syncope, vel ex inedia quoque, vel ex morbo, Laxitate fibrarum, vel alio quovis modo exoritur. Gr. ἀδύναμις. B. *Zwakheid*. G. *Swachheit*. Gall. *Foiblesse*, *Debilité*. A. *Feebleness*, or *Weakness*.

Unable to display this page

Unable to display this page

DELIGATIO, est pars *Chirurgia*, quæ vulnera, ulcera, ossa fracta &c. deligat. Estque vel simplex vel composita. Simplex est æqualis vel inæqualis. Æqualis est tantum rotunda, quæ membrum affectum circumquaque sine ulla in partem alterutram declinatione completitur. Inæqualis in asciam & fimam dividitur: tamen saltem ratione majoritatis & minoritatis differunt; ascia parum à rotunda declinat, fima vero multum. Variæ fasciationis sunt differentiæ, sumptæ à partium, quæ vincuntur, vel quorundam animalium, vel aliarum rerum similitudine Gr. *ἐπιδήσις*. B. *Verbinding*. G. *Verbindung*. Gall. *l'Appareil, Deligation*. A. A binding.

DELIQUIUM ANIMI, sive **SURITUS ANIMI CASUS**, suis non caret gradibus; dicitur enim *Eclipsis*, *Lipothymia*, *Lipopsychia*, *Apopsychia*, *Syncope*, *Asphyxia* &c. quæ sunt totidem gradus. Observandum igitur primo, quod *Animi deliquium* hæc sæpe antecedunt; Cardialgia sc. Anxietas ex improvise, cordis quasi compressio, oscitatio, ventris murmur, gravitas vel dolor capitis, vertigo, tinnitus aurium, caligines, varii colores oculo obversantes, pandiculationes, horrores, frigus extremorum, pallor & pulsus mutatio. Secundo, his apparentibus & ingravescentibus, insequuntur lapsus si steterint vel federint; major pallor & frigus intensum, pulsus rarus, parvus, tardus, debilis, unguium livor, respiratio minuta, denique motus ubique & sensus intercepti; at in *Syncope* pulsus planè cessat, ut & respiratio & motus omnis, sudor frigidus & viscidus exprimitur; urina sæpe, alvi faeces aut semen effluunt. Tertio, quod soluto paroxysmo, qui brevior esse vel longior solet, suspiria fiunt, languor adest, imbecillitas, lassitudo, pigritia. Sed uti *Animi deliquium* gradum sternit ad *Synopen*; ita *Syncope*, prima mortis linea est. Quarto, hoc malum multis aliis morbis accidere solet; cum nempe vires profesternuntur, uti ex iis quæ de imbecillitate dicta sunt patet, ideo reperitur in febribus, in Asthmate, Hydrope; doloribus &c. Aliquando ab Hæreditate est, sed valetudinarii, Cachectici, Hypochondriaci, reconvalescentes, pueri, senes, macilenti, obesi facile in id incident; Verum alii id patiuntur ab odoribus, a conspectu rerum, quæ offendunt, ab esu etiam incio rerum, quarum fastidio

laborant, ab exercitiis vehementioribus, à nimio & repentino gaudio, à purgatione, venæ sectione, sudore, æstu, puris magna effusione, à gravi dolore, à venenis, aut ab iētibus vel morsubus animalium venenatorum. Dicitur & *Defectio*. *Defectio Virium*, *Langueur Virium*, *Imbecillitas*, *Debilitas*, Gr. ἀπνία, ἀδύναμις, ἐκλυσις, ἀρρώστια ἢ δυνάμειος. B. *Flauwte* / *magteloogheid* / *ommagt*. G. *Ohnmacht*. Gall. *Defaillance*. A. A Fainting or swooning. Faintnesse, Feeblesse.

DELIQUIUM CHYMICUM, est destillatio per inferiora mediante igne: vel calcis in cellis humidis suspensæ deliquatio & in humorem lixiviosum resolutio. B. *Smeltinge*. G. *Niederwerk distilliren*. Gall. *Distillation par defaillance*. A. The dissolving of any hard body into liquor in a moist place as salt &c.

DELIRIUM, est idearum ortus non respondens externis causis, sed internæ cerebri dispositioni, una cum iudicio ex his sequente, & animi affectu, motuque corporis inde sequente: atque his quidem per gradus auctis, solitariis, vel combinatis, varia deliriorum genera fiunt. Ponit semper cerebri medullofi affectionem morbosam a quacunque causa ortam. Gr. ἀφροσύνη. *Hippocrates* & *Galenus* variis vocabulis utuntur. *Hippocrates* quidem ad levem desipientiam significandam ferè vocabulo ἀφροσύνη & ληρώσει five ἀφληρείσει; *Galenus* vocabulo ἀφπαΐσει, ἀφκεΐσει, sicut ad gravem significandam ἐκσῆναι, μαῆναι & ἐκμαῆναι, utitur, ἀφκόψαι vero de utraque usurpant. Species variæ sunt, unde σιωπηροὶ qui pauca loquuntur: alii & sermone delirant, & ridicula, aliena, magnifica vel maledica non saltem cogitant, sed & proloquuntur: alii denique opere & factis cogitata exequuntur & hæc omnia præstant vel μετ' ἄλωϊ, vel μετ' ἀσθενείας, sed hi omnes delirantium ordines ad certas differentias redacti sunt. Sub delirio in genere dicto comprehenduntur ἀφροσύνη, φρενίτης, μετλαγχολία, μανία, & alii qui huc referuntur, affectus. Delirium iterum est cum vel sine febre. Cum febre φρενίτης vocatur, & quod simplex appellatur delirium, Gr. λῆρη vel ἀφρορεθῶ, vel παρὰληρη symptomata nimirum febrium ardentium. B. *Althoofdigheid* / *Ligthoofdigheid*. G. *Haupt=frankheit* / *Unwitz* / *Aberwitz* / *Wahnwitz*. Gall. *Radotement*, *Resverie*,
For-

Unable to display this page

Unable to display this page

dentiformis, & in corallii modum nodosa fit. Gall. *Dentaire*.

DENTAGRA, vide *Forfex*.

DENTALIUM, est conchula parva, tubulosa, alba, glabra, dentatam rimam habens, ingreditur unguento citrino.

DENTARPAGA, vide *Forfex*.

DENTES, Gr. ὀδόντες, sunt ossicula utriusque maxillæ per gomphosin infixæ; adultis plerumque triginta & duo; vel viginti octo tribuuntur, quantum extra gingivas eminent sine periosteo conspiciuntur, sed in maxillæ cavernis membranam a gingivis vasculosam, firma illa reddentem accipiunt. Continuo crescunt, secus ex frequenti detritione comminuerentur, non tantum arteriis & venis, sed & nervis prospiciuntur, a gingivis oriundis, ipsisque immixtis, quod dolor vehemens aliquando arguit. Quatuor anteriores *Primores*, *Incisores* Isidoro, *Tomici* Celso. Gr. Τομείς, διασηῆρες, κτίτες, Τομήται, γλασσοί. B. *Boter-tanden* / *lag-tanden*. G. Die fördersten breiten Zähne / die beisser. Gall. *Les dents de devant ou incisives*. A. The fore teeth. Qui à lateribus insequuntur acuti magis sunt, vocanturque *Canini*, *Oculares* & *Columellares*. Gr. κνωδόντες, μύλοι & γρυφοί. B. *De Hondts-tanden* / *oog-tanden*. G. Die Augen-zähne / spiß-zähne. Gall. *Les dents Oculières*. A. The dog teeth or the eye teeth. Posteriores qui tunc sequuntur *Molares* appellantur, & habent majores superficies, & duas, tres vel quatuor radices, cum priores unicam tantum acceperunt. Hisce cibi duriusculi à prioribus inclsi molâ quasi in pulmentum conteruntur. B. *Bak-tanden* / *maal-tanden*. G. Die stockzähne / die backenzähne / grosse-zähne. Gall. *Les dents molaires, ou machelières*. A. The jaw-teeth or the grinders. Qui post annum trigessimum & quadragesimum interdum erumpunt, *Morum* & *sapientia dentis* sunt. Item *Genuini*, Cic. *Intimi* Eid. Κεραντήρης, Ὀφθαλμοί, Σωφροισήρης appellantur. Dentalis vertebræ secundæ prominentia, dentis quoque nomine venit. Omnes dentes in genere vocari solent. B. *De tanden*. G. Die Zähne. Gall. *les Dents*. A. The Teeth.

DENTIDUCUM, vide in *Forfex*.

DENTIFRICIUM, est Medicamentum ad dealbandos, extergendos & stabiliendos dentes, gingivasque ro-

borandas paratum. Gr. ὀδοντότελλμας, σμῆγμα ὀδόντων. B. **Tant-poeper.** G. Zahn-pulver. Gall. *Dentifrice, poudre a frotter ou netoyer les dents.* A. Poudre to rub the teeth to make them white.

DENTILLARIA, idem quod *Dentaria.*

DENTIUM DOLOR, idem quod *Odontalgia.*

DENTIO, idem quod *Dentitio.*

DENTITIO, est tempus illud, quo infantium dentes erumpere incipiunt, quod fit mense septimo vel serius; & citius *superiores*, nonnullis citius *inferiores*, & in his anteriores prius: tempore dentitionis sæpè, febres, convulsiones, alvi profluvia, &c. exoriuntur. Gr. ὀδοντοφυία. *Ægin.* ὀδονίασις, à qua differt ὀδαξισμός Galeno, sive ἕλωσ ὀδαξισμός, ut ab *Hippocr.* vocatur, pruritus ille gingivarum, quem dentientes pueri sentiunt. B. **De tyd wann neer de tanden komen / tandinge.** G. **Zahnen / zahn gewinnen.** Gall. *La venue ou sortie de dents.* A. Breeding of teeth.

DENTO, est is, qui dentes eminentiores, prominulos, & os productum habet.

DEOBSTRUENTIA sive **DEOPPILANTIA**, sunt Medicamenta, quæ obstructions aperiunt.

DEOPPILANTIA, idem quod *Deobstruentia.*

DEPHLEGMATIO, est operatio, qua reiterata destillatione aqua superflua à spiritibus, vel puriori parte separetur. B. **Dan zun water-zulveren / dephlegmeren.** G. **Don wasser sauberen / abziehen.** Gall. & A. *Dephlegmation.*

DEPILATORIUM, idem quod *Psilothron.* Gall. *Depilatoire.*

DEPLUMATIO, idem est quod *Ptilosis*, ubi palpebræ una cum tumore calloso, pili quoque earundem decidunt; estque composita affectio ex *Madarasi* & *Sclerophthalmia.* Verum semper conjunctum non habet pilorum defluvium.

DEPURATIO, est rei alicujus puræ ab impuro separatio, ut est despumatio, clarificatio. B. **Zuivering.** G. **Säuberung.** Gall. *Depuration.* A. *Depuration.*

DERIVATIO, est actio qua humor, pus, urina, sanguis &c. qui in partem influxit, & nondum impactus est, artis ope per locum vicinum educatur, vel ex loco
uno

uno in alium allicitur, cujus resistantia aliquomodo tollitur; uti fit per V. S. Cucurbitulas, Epispastica, Frictiones &c. B. *Verleiding*. G. *Ableitung*. Gall. & A.

Derivation.

DERMA, idem quod *Cutis*, à *δέρω* cutim detraho.

DESCENSORIUM, est fornax Chymicis familiaris, distillationibus per descensum inserviens. B. *Een Oven* daar men mede na om lage destilleert. G. *Ein Ofen* dar in man unter sich treibt. Gall. *Fourneau pour distiller par descensum*. A. *Descensorie*.

DESCENSUM, seu per descensum destillare, vide *Deliquium*.

DESICCATIO, est superflui humoris vel humiditatis per calorem evaporatio. B. *Uitdrooging*. G. *Austrückung*. Gall. *Desechement*. A. *Desiccation or drying*.

DESICCATIVUM, est unguentum vel emplastrum, humores tenues ulceri insillantes exsiccans, à desiccare. B. *Opdrogend middel*. G. *Treugende / abtreckende mittel*. Gall. *Un desiccatif*. A. *A desiccative or drying medicine*.

DESIPIENTIA, est delirii species. Idem quod *Paraphrosyne*.

DESPUMATIO, est alicujus rei, ut syrapi, mellis &c. inter coquendum, spumæ detractio. B. *Schuiminge*. G. *Ubschaumung*. Gall. & A. *Despumation*.

DESQLAMATIO, Gr. *ἐκλέπισσις*, est, quando in carie ossis vel alias, ab osse squamæ quædam abscedunt. B. *Been-schilfering*. G. *Ausnehmung der beinen*. Gall. *Exfoliation*, *Desquamation*. A. *A scaling of bones*.

DESTILLATIO, eodem modo sumitur ut *Catarrhus*, vide suo loco.

DESTILLATIO, est partium spirituosarum, humidarum vel oleosarum, in halitus fumosve vi ignis extenuatarum, atque elevatarum extractio: destillatio fit per vesicam, cucurbitam, retortam, deliquium, filtrum, descensum, &c. eaque in balneo mariæ, arenâ, vaporibus, fumo, sole, reverberio, &c. peragitur. B. *Deerdruuplinge / distilleeringe*. G. *Distillierung / brenning*. Gall. *Distillation*. A. *Idem*.

DETERGENTIA, à *detergere*, vide *Abstergentia*.

DETONATIO, est deflagrationis modus cum sonitu,

Unable to display this page

Διαβρώσις peredo. B. *Dooz-eting*. G. Durchfressung / Zer-
nagung. Gall. & A. *Corrosion*.

DIACHORESIS, & **DIACHOREMA**, est excretio
quorumvis excrementorum, ab *διαχωρέω* secedo. B. *Uit-
werpels* / *uitdypfels*. G. Unflat. Gall. *l'Ordure*. A. Ca-
sting out.

DIACHYLON, dicitur emplastrum ex succis quibus-
dam compositum, ut & de gummis, ex *Διά* ex & *χλω*
succus. B. *Sap-pleister*. G. *Safft-pflaster*. Gall. *Empla-
stre Diachylon*. A. *Sap-plaister*.

DIACINEMA, dicitur cum ossa de loco suo nonnihil
recesserint, ex *Διά* ex, & *κινέω* moveo.

DIACLYSMA, est oris collutio, ad foetorem abigen-
dum vel dentes, aut gingivas sordidas vel ægras confir-
mandas. Vocantur *ἐπι τὸ πολὺ* collutiones oris; paran-
tur ex astringentibus variis, ut *Bistorta*, *Tormentilla*, *fl.*
Balaustiorum, *cort. granatorum*, *gallis*, *alumine*, *ung. Æ-
gyptiaco*, &c. sub eo quoque comprehenditur *Gargaris-
ma* & *Apophlegmatismus*, à *διακλύζω* colluo. B. *Mont-
spoeling*. Vide *Collutio*.

DIACODION, est Medicamentum ex papaveris capi-
tibus, siliquis dulc. rad. glycyrh. alth. & saccharo para-
tum, habetque syrui consistentiam. Ex *Διά* ex & *κωδία*
papaveris caput. B. *Bozst sypoop* / *Slaapbolle sypoop*. G.
Brust syrop. Gall. *Sirope pectoral*. A. A Syrup made of the
tops of Poppies, Breast syrup.

DIACOPE, præcisionem, vel discissionem in aliqua
parte significat, sive studio, sive casu, à *διακόπτω* præ-
fcindo. *Hippocrati* vulnus est omne quod altè descendit
impactumque est. *Galeno* est soluta in ossè capitis con-
tinuitas ab aliquo acuto occursante, atque abscindente,
vocaturque quoque *ἐγκύπτει* & *ἔδρα*.

DIACOPRÆGIA, est Medicamentum ex fimo capri-
no, adversus splenes & parotides, à *Διά* ex, *κώπρις* ster-
cus, & *αἶζ*, capra.

DIACRISIS, est distinctio & dijudicatio morborum
& symptomatum, à *διακρίνω* distingo, dijudico.

DIACRITICA, idem quod *Diacrisis*.

DIADOCHE, est successio per crisin, à *διαδοχῆ* sus-
cipio.

DIADOSIS, est alimenti distributio, sive per omnes
partes pervasio, ex *Διά* per & *δοσις* do, **DIÆ-**

DIÆRESIS, est exesio vasorum, fit cum à causa erodente, vel incidente, via aliqua, quæ adesse non debebat, aperitur. Nam primo potest Διαίρεσις fieri ab humoribus acris, qui erodendo unitatem solvunt, & viam patefaciunt; quod etiam Medicamenta acria præstare possunt, modo crassarum partium sint. Nam tenuium partium unitatem non rodunt, cum non hæreant diutius. Deinde humores crassi & acidi Αἰσθησις causa esse possunt, qui partem distendendo rumpunt. Tertio causæ plurimæ evidentes Αἰσθησις faciunt, omnes scilicet, quæ contundendo, & distendendo unitatem vasorum solvunt; qualia sunt motus vehemens, clamor, pondus grave, vulnerantia, contudentia, casus, saltus & similia, inter quæ & flatus referri possunt, qui retenti tantâ vi interdum corporis partes distendunt, ut non solum corporis cavitates dilatent, sed rumpendo etiam novas faciant, & ipsi quoque unitatem solvant. Item operatio Chirurgica quæ continuo separat, & fit incisione, ustione, trebratione, rasione, limatione, ferratione, exesione, à Αἰσθησις, divido. Vide *Diabrosis*. B. *Doorknaginge der vaten*. Gall. *Dierese*. A. a corroding of the vessels.

DIÆTA, est Methodus sanis moderate vivendi: at *Diæta ægrorum* est remedium in recto rerum, vitæ necessariorum usu consistens: eaque ratione consistentiæ est *crassa*, *mediocris* & *tenuis*. Crassa instituitur alimentis copiosis, firmis & solidis, multumque nutrire aptis, hæc simpliciter plena est, quæ fiebat olim per ptisanam hordeaceam integram. Vel est *plenior* & *crassior*; quæ fit per carnes pullorum & ova sorbilia. Vel est *plenissima*, quæ etiam carnes castratorum concedit. *Mediocris* est, quæ ex mediocris substantiæ & quantitatis alimentis constat. Hæc olim per panem jure tinctum, vel etiam per carnes pullorum fiebat. *Tenuis* est quæ & alimentis paucis, tenuibus & infirmis perficitur, quæ ut plurimum acutis morbis convenit: eaque triplex est, *tenuis simpliciter*, quæ olim per ptisanæ succum fiebat. Vel *tenuior*, in qua melicratum propinabatur; vel *tenuissima*, in qua nihil cibi æger sumebat. Verum nunc temporis diætæ non ita stricte observantur quam olim, præsertim in hisce regionibus, à Αἰσθησις nutrio. B. *Lebens wet / of Lebens manier*. G. *Ein gewisse Ordnung mit essen und trincken*. Gall. *Diète*, *Regime de vivre*. A. *Diet*. Diet

DIÆRETICA, sunt Medicamenta corrodentia & exedentia, a *διαιρέω*, divido.

DIÆTETICA, est pars Medicinæ præscribens cognitionem & usum rerum sex, quibus sanitas, & vita nostra, ejusque regimen maximè constat, ut imminentes morbi præcaveantur, & præsentès profligantur: Hæ sæpe dicuntur *res non naturales* à scholis: ut sunt aër, cibus & potus, motus & quies, somnus & vigilia, Animi Pathemata, excreta & retenta: quæ si modum excedant, morbos pariunt, ex *διαιτία* alo, nutritio. B. *Lebens wgs.* G. *Manier und ordnung zu leben.* Gall. *Partie de la Medicine qui enseigne la diete, & un reglement de vivre.* A. Diète.

DIAGNOSIS, est signorum præsentium cognitio: sive cognitio, qua præsentem morbi conditionem dignoscimus. Estque triplex partis *affectedæ*, ipsius *morbi*, ejusque *causæ* recta investigatio, ex *διγ* per, & *γνώσκω* cognosco. B. *Wentelken.* G. *Kenzeichen.* Gall. *Signe.* A. *Diagnostick* or the signs of a disease.

DIAGRYDIUM, vide *Scammonium*.

DIALEMMA, idem quod *Apyrexia*, ex *διγ* in, & *λείπω* relinquo.

DIALEPSIS, est quædam interceptio: item intermissio quædam in fractura cum vulnere vel ulcere, ubi intermedium spatium relinquitur, pro ulceris aut vulneris curatione, itaque est intermissio deligationis, à *διγ* *λείπω* inter relinquo.

DIANOEA, est mens præmeditata, à *διανοία* præmeditor.

DIAPASMA, Plinio, Medicamentum aridum ex ficis pulveribus conflatum inspersile, quod aut vestibus ad gratiam odoris, aut ulceri, vulnerique varia ratione, aut potui etiam ad luxum inspergitur, Gr. *διγ* *πισμα*, *κατιπισμα*, *κατιπιστὸν φάρμακον.* *Oribasius* non malè discrimen inter has voces ex *Antyllo* ponere mihi videtur, ut *ἐμπύσμα* sint, quæ sudoribus cohibendis, & commovendo pruritu adhibentur, quæ *Sympasmata* & *Aspergines Aurelianus* nominat: *κατιπίσματα* sunt, quæ ulceribus superponuntur, *ξηλεν* etiam dicta: *διγ* *πίσματα* vero conciliandæ fragrantia ergo inventa.

DIAPÉDESIS, est ea conditio vasorum, qua membranacea latera ita divelluntur a causa intus extendente,

ut inter fibras nascantur interstitia hiantia, quæ emittunt in cavitate contentum ex *Δις* per, & *πυδίο* salio, salto. B. *Witbersting*. G. *Ausbrechung*. Gall. & A. *Dilaceration*.

DIAPYCNEMA, est instrumentum Chirurgicum, dictum & *Intercolumne*, sive pars transversaria, ad crurum laterumque compaginem firmandam, à *πυκνίω* compingo.

DIAPHANUM, est omne quod pellucidum est, ut humores oculares, tunica cornea, septum lucidum &c. à *Δις* *φάνω* pelluceo.

DIAPHANICUM, est compositio ex dactylis. Ex *Δις* & *φάνις* Dactylus. B. *Conserf van Dalen*.

DIAPHORESIS sive **TRANSPIRATIO** & **SUDATIO**, est decedentia omnis generis effluviolorum per invisibiles corporis poros, ex *Δις* per, & *φίρω* fero. B. *Witwaassening*.

DIAPHORETICA, Medicamenta sunt, quæ invisibilem perspirationem ex vasis cutaneis minimis augment, sanguinem paululum magis agitando quam naturaliter solent. B. *Witwaassemde middelen*. Gall. *Diaphoretiques*.

DIAPHRAGMA, *φρένας* seu *septum transversum*, & *diaphragma* *ἰσοζωμια* *Arist.* est sepimentum musculosum thoracem ab abdomine distinguens, in medio tendinosum, exterius in ambitu musculosum est; œsophagus, arteria magna, vena cava &c. per illud transeunt: oritur inferiori parte dextra a tribus primis lumborum vertebra; sinistra ab ultima & penultima thoracis, tendineo, ac mox carneo, principio, fibris directis adscendit, tendinescitque; parte superiori, principio membraceo tenui statim carnosum ex toto margine cartilagosorum apicum costarum inferiorum & infima parte sterni ortum, fibris centrum petentibus decurrit, tendinescit, prioribus confunditur, unde agens ex convexo planum fit, hinc abdomen & contenta arctat & premit; hinc respiratori una cum cæteris musculis inservit, & motu suo excrementa alvina foras convehit, à *Δις* *φράσσα* sepio, munio. Tribuitur non tantum huic parti illud nomen, sed & Mediastino, septo in naribus, septo cerebrum in duo hemisphæria secanti, auris Tympani membranæ, aliisque, à *Δις* *φράσσα*, sepio, munio. B. *Middel - rift / middel - schot*. G. *Das Zwerchfell / brustfell / gehäge*. Gall. *Diaphragme*. A. *Midriff*, or *diaphragme*. DIA-

DIAPHRATTONTES, sunt membranæ, pleura, diætæ, quæ thoracem intus succingunt, & in medio septum vulgo, *Mediastinum*, relinquunt, à *Διαφραγίω* septio. Vide *Diaphragma*. B. *Middel-schot / middel-rift*. G. *Das zwerchfell / brustfell in leib*. Gall. *Diaphragmes*. A. The Pleura and mediastin.

DIAPHTHORA, est corruptio alicujus partis in corpore, à *Διαφθίω* corrumpto. B. *Bederving*. G. *Verderbung*. Gall. *Corruption*. A. Corruption.

DIAPLASIS, est membri luxati vel fracti restitutio, à *Διαπλάσω* conformo.

DIAPLASMA, est unctio sive fomentum à *Διαπλάσω* illino.

DIAPNOE, idem quod *Diaphoresis*, à *Διαπνέω* perspiro. B. *Uitwaasseming*. G. *Das Ausdempfung*. Gall. *Transpiration*. A. Exhalation.

DIAPYEMA, idem quod *Empyema*, ex *Διά* per & *πύον* pus.

DIAPYETICA, sunt Medicamenta pus maturantia, à *διάπύω* suppuo.

DIARIA FEBRIS, idem quod *Ephemera*.

DIARRHOEA, est copiosus alvi fluxus, in quo liquida egeruntur absque dolore, sanguine, pure. Diarrhœa in multis morbis evenit, præsertim in quibusdam febribus & habet suas species. I. *Gravis* est, ubi paucis interval-
lis, interdum fermè citra remissionem copiose per repetitos fluxus, nunc majores, nunc minores, excretis primo fœcibus, humores expelluntur visceri, aquei, biliosi, flavi aut aliter constituti una cum mucositate quodam fundum matulæ occupante: adsunt Febris, Anxietas virium Lapsus, neque dolor urget, sed murmur auditur subinde, cum dejectio fit, podex tamen nonnihil dolet, Nausea vel vomitus sæpe incidant, & potus vel cibus ingestus una transit. II. *Serosa*, ubi tantum aquea & fluida prodeunt, cum Murmure, Tenesmo & aliquo dolore: hæc Phthisi, Hydropi, Scorbuto &c. familiaris est, ac subinde in iis, qui sunt frigori sustinendo minus validi, vel quæ à pedibus refrigeratis accidit. III. *Maligna*, quæ est in Peste, Febribus malignis, Variolis, Morbillis cum recedere putantur ad interiora, contingit, in hac vires subito dejiciuntur & Anxietates non leves oriuntur. Hu-
mores

mores sunt omnis generis, sæpe fatentes, atque si à Variolis, etiam crustæ & pelliculæ in Excretis, quasi hæc via exirent variolæ, ipsæ apparent. IV. *Critica* dicta, quæ cum levamine evenit in morbis, vel etiam in sanis, quos nisi subinde Diarrhœa juverit, male habent. V. *Hypercatharsis*, sive *Superpurgatio*, id est Diarrhœa valida à Medicamento purgante, aut Emetico excitata, à διαρρῆω perfluo. B. *De Loop*. G. *Bauch-fluß / durch-lauff / die Ruhr*. Gall. *Flux de ventre, Cour de ventre, la Foire, Diarrhée*. A. A diarræa, Looseness or flux of the belly. Lufitan. *Biche*.

DIARTHROSIS, sive **ABARTICULATIO**, & **COARTICULATIO**, seu **DEARTICULATIO**, est compositio ossium ab invicem separatorum ad evidentem, validum, facilemque motum comparata: qualis est in brachio, manibus, femore, pede &c. Vide *Articulatio*. Ex αἰ per, ex, ἀρθρον membrum, articulus. B. *Anwürgting der beenen / losse leding*. G. *Gliederung*. Gall. *Diarthrose, espece d'Articulation*. A. *Conjunction of the Bones*.

DIASCORDIUM, est Medicamentum aliquod compositum, electuarii consistentia, usitatissimum, à Fracastorio autore inventum, Antidotum famosum.

DIASTOLE, est, Arteriarum, Auricularum & ventriculorum Cordis per impressum sanguinem dilatatio, quæ actio est opposita Systoli, qua sanguis per diastolen acceptus comprimitur, & expellitur; ex αἰ per, & δῆλω mitto. B. *Opening des herts*. G. *Öffnung des herts*. Gall. *Diastole ou dilatation du cœur*. A. *The dilatation of the heart*.

DIATERETICA, est pars Hygieinæ, qua sanitas firma conservatur, quæ pro ætate & constitutione hominis varia est, ex διαίτη victus ratio, & τρέφω servo. Vide *Dieta*.

DIATESSARUM, est Medicamentum ex quatuor ingredientibus compositum, ex Aristolochia nempe, Gentiana, Baccis lauri & Myrrha, quæ Melle excipiuntur, ex αἰ, ex & τεσσαρον quatuor. B. *Tonnehens Triakel / & Paarde Triakel*. Sed nomen nimis vile, pro tam egregio Medicamento.

DIATHESIS, est dispositio corporis sani vel morbo-

fi, qua ad actiones peragendas bene vel male sumus dispositi, à διαπθημι dispono.

DIAZOMA, idem quod *Diaphragma* seu *Septum Transversum*, ex δια & ζώνη cingulum.

DICHALCUM, est pondus duorum æreolorum, continens tertiam oboli partem: Obolus enim habet æreola sex.

DICHOPHYIA, est capillorum vitium, quando extrema eorum bifariam plerumque in partes finduntur, ex δια dupliciter, & φάω cresco. B. *Splutinge des hairs.*

DICROTUS, est pulsus bis feriens, ex δις bis, & κρῖω pulso. B. *Dubbelt slaande pols.*

DICTAMNUM, **DICTAMNUS**, species est Origani; planta est pulchra & visui grata, caules habet duos circiter pedes altos, villosos, purpureos, ramosos, aut in alas divisos; folia obrotunda, & parum acuta, lanuginosa, odorata, saporis acris: flores cum verticillis in longas & laxas spicas congeruntur, coloris purpurei, in singulo flore galea est erecta, bifida, subrotunda, barba tripartita: semina quatuor subrotunda, in capsula, quæ florit tanquam calix infervivit, inclusa; radix parva, numerosa: crescit hæc planta in Candia, in monte Ida unde ad nos sicca defertur; nomen accepit διὰ τὸ ἰκτείν à pariendo, quod parientibus opituletur, opemque promittat hæc planta. Gall. *Dictame de Candie ou de Crete.*

DICTAMNUS ALBUS, vide *Fraxinella*.

DIDYMI, sunt gemelli, unico partu editi. Item Testiculi, à δύο duo.

DIES CRITICI, vide *Critici dies*.

DIGASTRICUS sive **GRAPHOIDES**, est musculus biventer, qui à processu mammiformi ortum adipiscitur, descendens tendinem facit, quo per musculum stylohyoideum, & ligamentum annulare hyoidis transit, inde rursus carnosus fit, & in parte menti interiori mediâque interius definit; & maxillam inferiorem deorsum trahit, ex δις bis, & γαστήρ venter. B. *Twee-buikige spier.* G. *Der Zwenbauchige mauß.* Gall. *Muscle Digastrique.* A. *The two bellied muscul.*

DIGERENTIA, vocantur medicamenta, quæ vulneri; aut ulceri applicata, illa in hanc conditionem disponunt, ut bonum in iis nascatur pus, quod sit liquida

allata conservando ab acredine, & vascula excrefcentia ita moderando, ut nec luxurient, nec exedantur nimis, vel arida fiant. *Digestiva* quoque vocantur. B. *Ettermakende dingen*. G. *Eyter machend mittel!*. Gall. *Digestifs*. A. *Digestive*.

DIGESTIO, est, cum tincturæ, Infusiones, &c. blando ignis calore foventur, ut res crudæ in iis latitantes dissolvantur, crassæ incidantur, viresque affuso liquido communicent, inutiles vero in fundo desidant; atque hæc peragitur arenâ calefactâ, fimo equino, athanore &c. B. *Digerering / dooz warinte uithaling*. G. *Digerirung*. Gall. & A. *Digestion*.

DIGESTIVA, vide *Digerentia*.

DIGITALIS, est planta, quæ habet caulem duos vel tres pedes altum, crassum instar pollicis, angulosum, villosum, rubicundum, excavatum: folia fere verbasco similia, oblonga, acuta, in margine incisa, villosa, superne atro-virentia, inferne incana: flores monopetali tam singularis structuræ, ut perfecte referant digitabula parte anteriori, in bina labia sunt discissi, coloris purpurei, juxta caulium longitudinem plerumque nascentes, pedunculis brevibus villosis caulibus adhærentes; his floribus decisis sequitur fructus oblongus, villosus, in duas cavernulas divisus, semina exigua continens: radix est fibrosa, amara: hæc planta crescit in locis arenosis siccis, præsertim in montibus. quæ à similitudine florum, qui digitale pulchre referunt ac exprimunt, nomen habet. B. *Dingerhoeds - kruid*. G. *Fingerhut / Fingerkraut*. Gall. *Digitale*, *Gants nostre dame*. A. *Fox glove*.

DIGITUS, sive δάκτυλος. Singulis manibus, singulisque pedibus tribuuntur quinque. In Manu habemus *Pollicem*, *Indicem*, *Medium*, *Annularem*, & *Auricularem*. In pedibus propriis nominibus non gaudent. Est item quædam mensuræ species, quibus rerum intervalla metiuntur. B. *Den duim / de wys - vinger / middel - vinger / ring - vinger / pink*. G. *Der daum / der zeiger / der mittel - finger / der gold - finger / der klein finger*. Gall. *Le ponce*, *le doigt indice*, *le milieu*, *l'annulaire*, *le petit doigt*. A. *Thumb*, *Fore finger*, *middle finger*, *ring - finger*, *little finger*, *in Pede*. B. *Voorn*. Gall. *Orteils*.

DIG-

DIGLOSSON, seu **HYPOGLOTTON**, vocatur etiam *Laurus Alexandrina*, Latinis *Biflingna*, quod supra folium, aliud foliolum linguæ simile, gerat, ex *dis* duplex, & *γλῶσσα* lingua.

DILATATIO, est, cum meatus vel receptacula plus debito distenduntur, ut in Varice, Aneurismate &c. Gr. *Ἐρυσμός*, ab *ἔρυνω* dilato, amplio. Item, significat dilatorem cordis. B. *Een verwyderinge*. G. *Ausbreitung / Aufstreckung*. Gall. & A. *Dilatation*.

DILATATORIUM, est instrumentum Chirurgicum quo uterus, vel os ejus dilatatur & aperitur; vocatur etiam *Speculum*, & *Dioptra*, quia per id in os vel uterum introspicimus. B. *Een verwyderend instrument*. G. *Ein Ausbreitend instrument*. Gall. *Dilatatoire*. A. An instrument to stretch out, or open any place.

DILUENTIA, sunt quæ permista alicui fluido, ejus partes magis fluidas, vel partes antea non fluidas, jam fluidas reddunt, ea lege ne immutent partes ipsas. B. *Verdunnende middelen*. Gall. *Dilayans*.

DILUTUM, dicitur quod est mixtum: unde vinum aquâ mixtum dicitur *Dilutum*. *Dilutum* verò substantivum factum, est id liquidum, in quo aliquid certo tempore maceratum & infusum fuit: ut si in vas vini appositum absinthium fuerit, deinde post interjectum tempus abstractum, id vinum absinthii *Dilutum* vocatur, idem quod *Infusio*.

DINICA, sunt Medicamenta contra vertiginem, à *δίνας* circumago.

DINUS, idem quod Vertigo, à *δίνας* circumago.

DIOBOLON sive **GRAMMA**, est obulorum duorum pondus, sive scrupuli unius, ex *dis* & *ἄβολο*.

DIONYCIA, vide *Hedera*.

DIOPTRA, est speculum matricis, sive dilatatorium, quo uterus, in fœtus mortui extractione ejusque ulcerationum inspectione, dilatando ampliatur, à *διόπτρου* perspicio. B. *Een Moeder-verwyderend instrument / een Moeder-spiegel*. G. *Ein Mutter-spiegel*. Gall. *Dilatatoire de la matrice ou speculum matricis*. A. An Instrument to open the womb.

DIORTHOSIS, est operatio Chirurgica, qua membra aut corpora curva in debitum statum restituantur, à *διόρθωσις* corrigo, emendo.

DIOTA, est vas circulatorium à duabus auribus, utrumque brachium lateribus applicatum amplexantibus, dictum. Hujus inferior pars est in modum cucurbitæ, cui impositus est alembicus, in summo canalem, qui liquori infundendo inserviet, habens, in loco autem conveniente duobus rostris incurvatis & in cucurbitam à capitello humorem condensatum devehentibus præditum, ex *δις* duo & *ἄς* auris. B. *Een vat met twee ooren / een dubbelt vat.* G. *Ein zweyhenclichht faß / das zwey öhr hat.* Gall. *Vaisseaux à deux anses.* A. A Vessel with two Handles. Item est vasculum vel poculum, ex ligno odoro confectum & resina incrustatum. B. *Een riekende beker.* G. *Ein wolriechendes becherlein.* Gall. *Coupe odorante.* A. A Sweet smelling cup.

DIPCADI, est species Hyacinthii botryoidis; ex vox barbarica, dicitur & *Tipcadi*.

DIPHRYGES, est genus recrementi metallici, quod subfidet, dum æs in fornace fusum aqua frigida perfunditur.

DIPLASIASMUS, est morborum reduplicatio: Item duo muscoli brachii circumductioni inservientes, à *διπλόω* duplico, vel *διπλασίω* duplo major.

DIPLOB, est vas duplex, quod Chymicis usu venit, uti quando vas continens alio vasi arena, cineribus aut aqua repleto imponitur. B. *Dubbelt vat / een bad.* G. *Ein zweyfach faß.* Gall. *Vaisselle double.* A. A double vessel: à *διπλόω* duplico.

DIPLOE, seu **DIPLOIS**, est Cranii duplex tabulatum, paries, squama, seu lamina. Dicitur & tabula, quarum inferior vitrea, ob teneritudinem appellatur. five potius est substantia cellulosa, inter utrasque lamellas, quibus constat cranium, interjecta, in qua continetur substantia medullosa cranii. B. *Hersentafels / Tafelscheidfels / het mergachtig deel tusschen beide de tafels van t'bekkeneel.* G. *Die fugen der hirn-schalen.* Gall. *le Diploë.*

DIPLOMA, idem quod *Diploë*. Sumitur aliquando pro linteo complicato, *πτόγμω* *Aginetæ*, *πτόγμω* *εἰκῆς*, *δίπλωμα* *Hesychio*, *Plagella Celso*, *Aurel.* B. *Compres / gebouwen band / een opgerolde band.* G. *Ein Truch tuch / ein distillier zeng.* Gall. *Compresse.* A. Complicated linnen.

DIPSA

DIPSACUS, Est planta, quæ habet caulem quatuor vel quinque pedes altum, pollicis crassitie, erectum, firmum, ramosum, striatum, spinis quibusdam parvis cinctum: folia sunt longa, lata, bina opposita, juxta longitudinem caulis & ramorum in dorso & latere hirsuta, positu suo pelvis vel lavacri speciem constituunt, ubi humor semper continetur: flos est flosculosus, flosculis scilicet in capitulum quoddam collectis favis æmulum; capitulum autem componitur ex plurimis foliis imbricatis, squammarum instar positis, & axi medio affixis, e quorum alis surgunt flosculi multifidi, Embryonis parti supremæ insidentes, & abeuntes deinde in semen plerumque striatum quadrangulare, oblongum: radix lævis, candida, impense amara est. Est *Carduus fullonum*: ejus folia ita constituta sunt, ut circa truncum alterum excipiat alterum, ita ut catini instar aquam semper servent, ac si truncus sitiret, vel nomen à contrario invenit, quoniam concavo alarum sinu, rorem vel imbrem recipiat, quo velut ad abigendas sitis injurias abutitur, hinc à *διψα* sitio. Latinis *Labrum Veneris*, nempe à catinato foliorum habitu hoc nomen contraxit, quæ se anfractuosa sinuantia ambage, pelvis vel lavacri speciem constituunt, & intra se humorem nunquam non retinent. *Virga Pastoris* haud dubiè dicta est, ob longas virgas, quibus cardui ad poliendos pannos utiles insident, quas pastores fortè sumunt, & ea parte qua possit manu capi aculeis nudant, reliqua autem aculeata parte gregem ducunt. *Carduus* vero *Fullonius* cœpit appellari, quod ea rudes pannos, velut echino quodam expoliant, detractisque floccis conciant. B. *Haarden / Wolders - haarden*. G. *Carten-distel / Wesber-farten*. Gall. *Chardon de Foulon, chardon à Bonnetier, chardon à carder, Verge à Berger*. A. *Teasel*.

DIPSACUS, idem quod *Diabetes*.

DIPTAMNUM, idem quod *Dictamnium*.

DISCRETORIUM, est idem quod *Diaphragma*. Sic dictum quia Thoracem & ventrem, casu tamen, discernit.

DISCRIMEN, fasciarum species est, quæ in frontis phlebotomia & temporum, adhibetur.

DISCUTIENTIA, sunt medicamenta, quæ liquidum in vasis, vel extra ea, sive stagnans, sive coagulatum

subtilitate sua dissolvunt, dissipantque sine solutione sensibili continui in externis. B. *Verdyybende middelen*. G. *Berteibende mittlen*. Gall. *Discussifs*. A. *Discussing medicines*.

DISLOCATIO, idem quod *Luxatio*.

DISPENSATIO, Pharmacopæis dicitur, quando simplicia alicujus compositionis ordine dispensantur, ne quid ingredientium oblivisci possit.

DISPENSATORIUM, dicitur *Liber Pharmaceuticus*, continens omnia Medicamenta tam simplicia quam composita, secundum mentem Doctorum, qui in hac vel illa urbe praxin exercent, uti est Amstelodamense, Londinense, Bruxellense &c. Dicitur quoque *Pharmacopæa*. Ex hisce Medicamentis secundum normam, & dosin officina Pharmaceutica instruitur. B. *Gen Apotekers Winkel-boek*. G. *Apoteker-Buch / Apoteker Taxe*. Gall. *Dispensatoire*. A. A dispensatory.

DISPOSITIO, est habitus, quo ad actiones peragendas, bene, vel malè sumus dispositi. Vide *Diathefis*.

DISSEPTUM, idem quod *Diaphragma*.

DISSIMILARES, partes sunt, quæ in varias partes sibi dissimiles dividi possunt; ut manus, vena, musculus, quibus opponuntur similes. B. *Deelen die malkander niet gelyk zyn*. G. *Ungleiche Theilen*. Gall. *Parties dissimilaires*. A. *Dissimilar parts*.

DISSOLVENTIA, idem quod *Discussientia*.

DISSOLUTIO, est, quando metalla, lapides, salia, resinæ, aut aliud quid in spiritu vini aliove liquore dissolvuntur. Vel quando corpora arte Chymica, in sua elementa rediguntur. B. *Gen ontdoeninge / dissolutie / ontbinding*. G. *Auflösung*. Gall. & A. *Dissolution*.

DISTENSIO, est, quando partes ab alio inflantur, dilatantur, & relaxantur, ut ex effervescentiis vel contractionibus in intestinis concitatis, oriuntur flatus & non raro pressiones doloresque. B. *Gen uitrekkinge*. G. *Außstreckung*. Gall. *Distension*. A. *Distension*.

DISTICHIA, & **DISTICHIASIS**, est duplex pilorum in palpebris ordo. Item continuus Lachrymarum defluxus, à pilorum in palpebris, ordinariis pilis subnascentibus, punctione, ex *dis* malè, & *scizo* incedo, vel ex *dis* & *scizo* pilus. B. *Dubbele haarkens der Oogsehelen*.

DISTICHUM, vocatur Hordeum minus seu æstivum: sic dictum quod spica tantum duos granorum ordines habeat.

DISTORSIO, est, cum partes situ aut figura peccant. B. *Verdzapfinge / vertwzinging.*

DISTRIBUTIO, intelligi potest de quocunque humore singulari per corpus distributo; ut cum chylus ex ventriculo & intestinis papillas intestinales (à Willisio *tunica glandulosa* dicta est) subeat, & per venas lacteas, ductumque chyliferum, in venam subclaviam exantlatur, ut una cum sanguine circuletur & purpureo colore induatur. Vel quando sanguis ex corde, & succus cerebrialis ex nervis per totum corpus distribuatur, & talis distributio vocatur *ἀνάδρασις*. Verum de excrementis, dicitur *ἀγχιένσις*. B. *Distributie / uitdeilinge.* G. *Aufstetlung.* Gall. *Distribution, Division, Partage.* A. *Distribution.*

DIURESIS, est urinæ per renes secretio, quæ hoc modo peragitur: adjacent arteriis renalibus exiguæ glandulæ, vel laterales arteriolæ cincinnatæ, quibus serum à sanguine secernitur, & per canaliculos exiguos, (ex quibus renum substantia maximâ ex parte constat) ad carunculas papillares, & deinde ad pelvim, ureteres, vesicamque foras deducitur, ex *διὰ* per, *ῥέω* fluo. B. *Pis-scheidung / pissen.* G. *Harnen,* Gall. *Secretion d'Urine.* A. *Urine.*

DIURETICA, seu **URETICA**, urinaria Medicamenta *Aurel.* sunt Medicamenta, quæ sanguinem incidendo & dissolvendo, serum per renes, ad vesicam copiosius determinant, ex *διὰ* per, *ῥέω* urina, & *ῥέω* fluo. B. *Pisdrubende middelen.* G. *Harn oder wasser treibende mittlen.* Gall. *Diuretiques.* A. *Medecines Causing Urine, or pissdrivers.*

DODECADACTYBUM, sive **DUODENUM**, est intestinorum tenuium primum, à ventriculi pyloro incipiens, & primo perpendiculariter, deinde horizontaliter, a dextra abdominis parte versus renem sinistrum, excurrit: recipit, ad trium vel quatuor digitorum distantiam a pyloro, oscula ductus cholidochi & pancreatici, pro bilis & succi pancreatici susceptione: tunicarum ejus crassities major, quam reliquorum tenuium; sed cavitas fere minor; glandulas Brunneri copiosissimas habet: terminatur ubi jejunum incipit, ex *δέκα* duodecim, & *δάκτυλο* digi-

tus, ob longitudinem duodecim digitorum; quod tamen in nostris hominibus nunquam observatur; fortè Veteres ex brutorum inspectione hallucinabantur, fortè erunt digiti tantum transversi. B. *De twaalf vingerige darm.* G. *Der zwölff fingers darm.* Gall. *Duodenum.* A. The gut duodenum.

DODECAPHARMACUM, est compositio constans ex duodecim simplicibus, ut unguentum Apostolorum. Ex *δωδεκα*, duodecim, & *φάρμακον* Medicamentum.

DODRANS, est pondus unciarum novem. Item mensura duodecim digitorum, alias palmus major Latinis, & Gr. *σπιδραμή* dicitur. Dodrantalis itaque cauliculus vocatur, qui longitudine duodenas æquat digitos.

DOGMATICA, MEDICINA, seu RATIONALIS, quæ ex observatis & analogia ratiocinatur hujus author fuit *Hippocrates*, & post eum *Galenus*, qui experientiæ rationem addidit, ita à *δοξία* censeo. B. *Gen regelmatige Medecyne.* G. *Eine regelmässige und verstandige Arznei.* Gall. & A. *Medicine Dogmatique.*

DOGMATICI, sunt, qui experientiæ rationes inquisiverunt. B. *Rechtmatige Medicyne.*

DOLICHOS, est smilax hortensis seu phaseolus, est inter leguminum species, nomen accepit à longitudine filiquarum aut fructuum, *δολιχός* enim est longus.

DOLIUM, idem quod Lolium, mutato L. in D

DOLOR, Gr. *ἄλγεια*, *ὀδύνη*, *πόνος*. Quid sit, dici non debet, cum nemo sit, cui id persuadeas, nisi aut dolet, aut doluerit aliquando, quod animadverti debet adversus eos, qui putant, se bene definivisse, cum dolorem dixerint esse vel continui solutionem, vel periculum ruptionis fibrarum, vel denique summam distensionem, à qua ruptionis periculum abesse nequit, sed in iis non consistit dolor. Verum dolor est ingrata perceptio in mente orta, quod Nervus, ex Cerebro originem habens, tam valide per causas distendatur, ut periculum ruptionis incurrat. Si autem rumpitur, non amplius ille dolet, sed rami nervosi laterales jam magis quam ante distracti, eum sensum excitant. Pro varietate etiam variant nomina, ut *Algens*, si frigus adfit. *Gravativus*, si caput vel alia pars gravatur. *Pungens*, quando gladii instar pungit. *Ostocopus*, quando dolor circa ossa est. *Stupidus*,

pus, si vix sentiat, aut saltem ferri possit. *Tensivus*, quando tensio adfit. Sic à parte affecta, etiam varia fortitur nomina. In capite *Cephalalgia*, *Cephalæa*, *Hemicrania*, *Crapule*, &c. Circa articulos, *Arthritis* dicitur. In renibus *Nephritis*, in alvo *Colicus* &c. B. *Oppn / wee*. G. *Der Schmerz*. Gall. *Douleur*. A. A Pain.

DONAX, idem quod *Calamus*.

DORIA HERBA, est species *Solidaginis saraenicæ*. Nomen accepit ab *Andrea Doria*, Genuensi Duce, qui eam ex Africa attulit. Quidam *Doriam* à luteo aureoque colore, nomen accepisse dicunt: Aurum enim Gallicis *Or* appellatur.

DORONICUM, est planta officinalis, quæ habet folia ampla, subrotunda, viridia, lanuginosa, cucumeris fatis similia, sed magis exigua, & molliora: caulis pedem circiter altus est, parum lanuginosus, rotundus, striatus, in summitate in plures ramusculos divisus, floriferos: flos est radiatus *Astere* major, flavus: hujusque discus ex flosculis, corona ex semiflosculis componitur, semen est papposum, minimum, nigricans, calidum est, ac sudoriferum insigne: radix composita ex radiculis oblongis, rotundis, tuberosis, nodosis, digiti minoris crassitie, ex viridi pallescentibus, plures ex uno capite tenuibus quasi filis dependent, saporis subacris, subdulcis, ad *Glycyrrhizam* accedentis, odoris nullius, saporis minus aromatici, quam *Glycyrrhiza*. Hæc quibusdam suspecta est & venenata habetur, quia quibusdam animalibus exitiosa deprehensa fuit, unde non *Doronicum*, sed *dæmoniacum* appellat *Marantha*, & forte quia gustata in faucibus relinquit aliquam acrimoniam, & infesta dulcedine os replet; qui venenatam dixerunt, crediderunt esse *Aconitum Theophrasti* a *δαρδν* & *νίχην*: sed illam venenatam esse adhuc minime constat. *Avicennæ Durinigi* & *Doronigi*, atque hinc devolvitur *Doronicum*. G. *Gämbsewurz / Schwindel = kraut*. Gall. *Doronic*. A. *Leopardsbane*.

DORSUM, seu *Tergum*, pars thoracis posterior dicitur. Gr. *ὄπισθεν*. *Dorsum manus* vel *Pedis*, est exterior eorum facies. Ita gibba nasi, scapulæ & illi ossis pars etiam *dorsum* appellatur. B. *De Rug*. G. *Der Rücken*. Gall. *le Dos, l'Échine*. A. *The Backe*.

DOSIS, est Medicamenti determinata portio, five quantum unica vice exhibetur vel propinatur, à *δίδομι* do. B. *Gifte*. G. Gewisse Maß einer Arzneij. Gall. *Dose*, *Prise*. A. A Dose.

DOTHIEſ, idem quod *Furunculus*.

DRABA, vide *Arabis*.

DRACHMA, est & pondus & mensura. *Ægyptiaca* fuit olim & *Attica*. Illa pendebat obolum, hæc vero scrupulos tres, vel obolos sex, ut & hodie in officinis. Octo constituunt unciam. Signatur signo ζ olim *ὄλη* dicta fuit. Et signabatur cum Λ quod ab inferiore parte habebat, quandoque manipulum significat, à *δράττωμαι*prehendo, manu corripio. B. *Een drachme* / een vierendeel loots. G. *Ein drachme* / der vierte theil eines loths / ein quintlein. Gall. *Drachme*. A. A) Dram.

DRACO HERBA, Est planta, quæ habet caules plures, tres pedes altos, tenues, duros, parum angulosos, folia plurima gerentes longa & angusta instar lini, odorata, coloris viridis, obscuri, splendentia, saporis acris, aromatici, cum dulcedine quadam grata Anisum referente: flores in summitate caulis crescunt instar abrotani, sed minimi, his succedunt fructus parvi, rotundi, & squammosi, qui singuli continent semen: radix longa, ramosa: est herba non insuavis odoris ac saporis: ejus nomen videtur fuisse *Taracon*, *Tarchon*, *Tragum*, *Tragium* &c. hinc mutato T in D, oritur *Draco*, & B. *Dragon*. G. *Dragon*. Gall. *Estragon*, *Dragon*. A. *Taragon*.

DRACO ARBOR, & **DRACONIS SANGUIS**, est arbor exotica, cujus lachrymæ rubicundum & sanguineum fundunt succum resinofum, unde ei nomen impositum: additur *Draconis*, quoniam profluit ex arbore *Dracone* dicta, ex cujus cortice vel descisso, vel sponte destillat. B. *Draken-bloed*. G. *Drachen-blut*. Gall. *Sang de Dragon*. A. *Dragons-blood*.

DRACONIS SANGUIS, est *Lapathum Rubrum*, cujus folia costas habent obscure rubicundas, seu sanguineas. B. *Draken-bloed*. G. *Drachen-blut*. Gall. *Sang-Drakon*. A. *Dragons-blood*.

DRACONTHEMA, idem quod *Sanguis draconis*. Ex *δράκων* draco & *αἷμα* sanguis.

DRACONTIA, Est planta, quæ habet unicum caulem tres pedes circiter altum, pollicis crassitie, erectum, cortice tectum cutim serpentis referentem: folia profunde incisa in magnas, varias, & profundas lacinias, angusta, polita, carnosâ, splendentia, caulibus longis & fungosis adhærentia, cætera ut in aro: radix est crassa, fere rotunda, carnosâ, externe coloris flavescentis, interne albescentis, saporis dulcis: crescit hæc planta in locis umbrosis, præsertim in regionibus calidis. *Dracontium, Draconculus, Serpentaria.* Nomen à figurâ sumpsit: caulis enim glaber purpureisque respersus lituris, versicolori facie, corpus anguinum repræsentat, & æquat longitudine. Vertex quoque sinuoso oris hiatu, linguam exerens cruentam, caput exprimit. Atque hinc est quod Veteribus etiam Romanis *Colubrina* ac *Serpentaria* nuncupata sit: vel sic dicta, quod è terra ad primas serpentium vernationes exeat, rursusque cum iisdem se in terram recondat, nec omnino occultata ea appareat serpens: dicitur & polyphyllus. B. *Speer-wortel / Speer-kruid.* G. *Schlangenfraut / drachen-wurk.* Gall. *Serpentaire.* A. *Dragon-wort.*

DRACUNCULUS, idem quod *Dracontia.*

DRACUNCULUS, est ulcus quod nervum ipsum pervadit: Item lumbricus longus, planus, non admodum latus, albus, qui cruribus Indorum frequenter innascitur, à *dragón* draco. B. *Draak-gezweer / Draak-worm.* G. *Drach-geschwür / drach-wurm.* Gall. *Serpentaire.* A. A dragon ulcer vel worm so called.

DRAGETA, idem quod *Tragea.*

DRAGMA, idem quod *Manipulus.*

DRAGMIS, idem quod *Pugillus.*

DRASTICA, sunt Medicamenta præsentissima & multarum virium; in specie sic vocantur purgantia fortiora. à *dragón* facio. B. *Dan stonden aan helpende middelen.* G. *Bewahrte Urkney.*

DROPACISMUS, est medicamentum externum, partibus rubefaciendis, adeoque motum in iis excitando, dictum, quo membra externa omnia extenuata; resoluta, frigida & humida, oblini solent. Estque vel simplex vel compositus. *Simplex* ex pice modica oleo liquata, constat. *Compositus* præter picem oleo liquatam, recipit etiam piper, pyrethrum, bitumen, semen rorismarini: & si opus

opus fit ficcare, *Sulphur vivum*, *salem*, *cinerem sarmen-*
torum; sin vellicare *Euphorbium*. Forma varia est, qui-
dam enim emplastri referunt, alii cataplasmatidis formam.
Lat. *Picatio*, à *πέπω* decerpo, colligo. B. *Gen pit-plei-*
ster / *zalf om het hair uit te trekken*. G. *Ein Pech-pfla-*
ster. Gall. *Dropacisme*.

DROPAX, idem quod *Dropacismus*.

DROSOMELI, vide *Manna*.

DRUS, seu *Δρῦς*, quercus, à *δρῶ* excortico, ejus enima
cortex *βυρκοδίσκος* usui est: vel à *δρῦα* erumpo, pullulo.
Veteres omne genus arboris *δρῦς* appellatione intellexe-
runt: posterioribus *δρῦς* omnem arborem glandiferam tan-
tum significat, & præsertim *Quercum*. Etymologia fit
quoque à *δρῦα* seu *δρῦω* arboribus & herbis vireo.

DRYPEPES, *Olive*, sic vocatur quod fructus ex arbo-
re cadant, ex *δρῦς* arbor, ut apud Veteres, & *πίπτω*
cado.

DRYOPTERIS, est Filicis species, & propriè Poly-
podium quercinum, ex *δρῦς* quercus, & *πίτερις* ala, quod
folia alarum in modum se expandant.

DRYPIS, est planta spinosa, *δρῦς* à *δρῦπτω* à lancinan-
do, pungendo, vellicando.

DUCTUS ADIPOSI, vide *Sacculi Adiposa*.

DUCTUS AQUOSI, vide *Vene Lymphaticæ*.

DUCTUS BILARIUS, vide *Porus Biliaris*.

DUCTUS CHYLIFERUS, est canalus, qui a superio-
ri Receptaculi parte oritur, sive est tantummodo Rece-
ptaculum in arctiorem canalem protractum simili, tenui,
membranosa, satis tamen firma, tunica formatum, val-
vulis instructum, idcirco ubi chylo repletus, candidus ap-
paret, ubi vero inanis collabitur, ægre, nec nisi ab exer-
citato reperitur, ab hac origine (sæpe duplici, mox coeun-
te) flexuoso quodammodo (quandoque insulam formans)
mox recto itinere adscendit, in media corporum verte-
brarum thoracis sede, medio inter venam sine pari a dex-
tris & aortam descendantem a sinistris loco; ita tamen ut
aorta ipsi maximam partem incumbat: & hic est locus
ille, ubi certissime in quocumque cadavere reperiri potest
ille ductus; nam licet inanis & collapsus sit omnino,
levi ibidem loci, inter azygam & aortam vulnuscule pleu-
ræ influcto, atque illa paululum distracta, certo rep-
ritur.

Unable to display this page

pham, qua oculi irrigantur, suscipiunt, & per narium ossa incedentes in nares sese exonerant. B. *Traanbutzen*. G. *Der trähnen kanal*. Gall. *Trous lachrymanx, Conduits lacrymanx, Sacs lachrymanx, Conduits de Larme*. A. The lachrymal ducts.

DUCTUS PANCREATICUS, est canaliculus, ex pancreate ortum ducens, qui juxta, vel non procul à ductu bilario intestino inferitur; succum vehit Lymphaticum, quem in intestinum duodenum mittit, ad cibum (à fermento acido ventriculi & bilis admixtione) volatiliandum & fermentandum: *Doctiss. de Graaf* succum subacidum ex ipso ductu emulgere novit; alii etiam Medici cordati, inter quos *Phil. Matthæus Junior, Dom. Paisenius, Dom. Michaël Behm &c.* de succo istoc acido non parum ambigunt, & de morbis quibusdam, quos ex effervescentiis acidi succi pancreatici cum bile in duodeno derivat *Excell. Dom. Sylvius*, hætenus valde dubitant. Nos autem interdum pr. sanitatem acidum inveniri affirmamus, sæpe etiam falsum, & austerum; frequentius tamen insipidum & volatile, vide Anat. nostram Reform. B. *De albleys-buis / de groote kliers-buis*. G. *Der Pancreatische kanal*. Gall. *Conduit Pancreatique, ou Conduit de Virsung*. A. The pancreatic duct.

DUCTUS RORIFERUS, sic à *Nobiliss. Bilsio* dictus, idem est quod *Ductus Chyliferus*.

DUCTUS SALIVARES, sive salivarii, sunt meatus qui à glandulis maxillaribus, parotidibus, sublingualibus, & glandulis parvis, per totam membranam oris, præcipue per labra, palatum, buccas & linguam dispersis producti, succum salivalem effundunt in os, ad cibi solidioris dilutionem, missionem, solutionem, masticationem, deglutitionem, & nonnullam fermentationem promovendam. B. *Speeksel-baten*. G. *Geiffer Fasse / Speichel Köhre*. Gall. *Conduits salivaires*. A. The salivall ducts.

DUCTUS THORACICUS, idem quod *Ductus Chyliferus*.

DUCTUS UMBILICALIS, vide *Funiculus Umbilicalis*.

DUCTUS URINARIUS, idem quod *Ureter & Urethra*.

Unable to display this page

DYSENTERIA, Lat. *Tormina*, est Diarrhæa cum Tenefino levioꝛe vel graviore, totiusque ventris tormi- nibus, ac sanguinis, etiam puris excretionẽ; hisce acce- dunt anxietates magnæ, dejectiones frequentes, quæ sæ- pe habent brevia intervalla, deinde mucus & pelliculæ prodeunt, quando Dysenteria alba dici solet; siti adhuc, febrĩ, inquietudine, viriumque imbecillitate laborant. Sed Dysentericæ aliquando Epidemicæ sunt, aut cum peste, & in urbibus vel castris multos uno tempore affligunt. Nonnunquam excreta halitum exspirant qui adstantes in- ficiunt, à δὺς difficile, ἐντερον intestinum & ῥεῖα fluo. B. *Ho- loop / rood melizoen / bloedgang*. G. Die rothe Ruhr / der blutgang. Gall. *Dysenterie, Trenchée de ventre, Flux de sang*. A. The Bloody flux or dysentey. Lusit. *Biche*.

DYSEPULOTICA, sunt ulcera maligna, curationem respicientia, ex δὺς difficulter, ἐπὶ super & ἑλθῶ integer. Sed potius ab ἔμυμι perniciem infero, derivandum cen- sent. B. *Zweeren die niet willen toeheelen*. Gall. *Ulceres malins*.

DYSODES, δὺς αὐθῶ vel δὺς αὐθῶ. Est omne illud quod malè olet, ut excrementa. Ei opponitur *Euodes*, ex δὺς difficilè, & ὄζω oleo. B. *Stinkende dingen*. G. *Stinchende sachen*.

DYSOREXIA, est s̄appetitus diminutus, ex mala suc- corum in ventriculo dispositione, ex δὺς difficile, & ὀρέζω cupio. B. *Trage eet - lust*. G. *Wan man kein lust zu essen hat*. Gall. *Degout, sans appetit*.

DYSPATHIA, est patiendi difficultas, cui opponitur *Eupathia*, ex δὺς difficile, & πάχω patior. B. *Onpatientig*. G. *Ungedultig*.

DYSPEPSIA, est difficultas cibos concoquendi, seu attenuandi, & subigendi per liquida affusa in ventriculo & intestinis, unde non raro hi sequentes suam naturam, quam extra corpus animale induissent in simili calido humidoque loco, in nidorem, vel aciditatem convertuntur, ei op- positum est *Eupepsia*, ex δὺς & πίπτω coquo. B. *Moepe- lyke verdouwinge*. G. *Undaugligkeit des magens*. Gall. *Di- gestion difficile*.

DYSPHONIA, est loquendi difficultas, ex mala orga- norum dispositione, ex δὺς difficilè, & φωνέω voco. B. *Een zware stem*. G. *Schwere zu sprechen*.

DYSPHORIA, est tolerandi vel patiendi difficultas, ex *δύς* ægrè, & *φορέω* patior, tolero.

DYSPNOEA, est respirandi difficultas, cum dolore & fatigatione ab organis Respirationis vitiatis, obfessis, aut irritatis orta. Habetque duos gradus, nempe Asthma & Orthopnœam, de quibus suo loco, ex *δύς* difficile & *πνέω* spiro. B. *Moepelpke adem*. G. *Schwer athem / engbrustigkeit / keuchen*. Gall. *Respiration embarrassée, difficulté de respirer*. A. Difficultie of breathing.

DYSTHEREPEUTA, sunt morbi curatu difficiles, ex *δύς* pervicaciter, & *ἰεργασίω* curo. B. *Ziekten die zwaarte genezen zyn*. G. *Kranckheiten die nicht leichtlich weg gehen*. Gall. *Maladies difficiles à guerir*.

DYSTHYMIA, est animi ægritudo, ex *δύς* ægrè, & *θυμός* animus. B. *Zwaarhertig*. G. *Schwermuthig*. Gall. *Melancolie*. A. Heavie spirited, Heavie-minded.

DYSTOCIA, est partus difficilis, sive præter ordinarium cursum fœtus in lucem, editio. Hoc fit quando nempe obliquè, transversim vel pedibus primo egreditur, vel cum viæ ex inflammatione, vel alias angustæ sint, vel cum fœtus magnus, debilis, obesus, vel mortuus sit, ex *δύς* difficile, & *τίκτω* pario. B. *Een moepelpke baring*. G. *Schwære arbeit im geburt*. Gall. *Accouchement laborieux; Travail difficile*. A. Difficult birth or hard labour.

DYSURIA, est mingendi difficultas, ab organis malè dispositis, aut à calculo, arenis vel viscidis humoribus obstructis, plerumque cum ardore urinæ, ex *δύς* malè, *ἔρον* urina, & *πέω* fluo. B. *Een moepelpkheid in 't water maken*. G. *Harnstrenge / harn-wände*. Gall. *Difficulté d'Uriner*. A. Difficultie in pissing.

E.

EBENUM, **EBENUS**, vel **HEBENUS**, est arbor durissimi, gravissimi & nigerrimi ligni. Procul dubio ejus origo debetur voci Arabicæ *Alban*, *Albanos*, *Abenus*: Hinc facilioris elocutionis gratia *Ebenus*. B. *Ebben-hout boom*. G. *Eben-holtz-baum*. Gall. *Ebene*. A. Ebony tree.

EBISCUS, idem quod *Hibiscus*, vide *Althæa*.

EBULLITIO, ab ebullire, est liquorum, mediante igne rarefactio. Vel quando alcalia & acida mutuo commiscentur, ut in effervescentiis. B. *Opzieding*. G. *Das Steden / Aufkochen*. Gall. *Ebullition*. A. A Boiling, Bublbling.

EBULULUS, seu sambucus humilis a quo vix differt, nisi quod sit multo humilior. Græcis *ἄβυλλος*, ex *ἄ* bene, & *βυλλή* consilium, quia ægris bene consulat, atque ebullientes fervidosque humores per alvum ducat. Gr. *καμαλάκη*. B. *Hadig*. G. *Uttig / niederholder*. Gall. *Yeble*. A. Dwarf elder.

ECBOLICA, sunt Medicamenta, quæ fœtum in partu difficili expellunt. Item Medicamenta quæ abortum concitant, ab *ἐκβάλλω* deicio.

ECCATHARTICA, vide *Catharticum*, ab *ἐκκαθαίρω* expurgo.

ECCHYLOMA, idem quod *Extractum*.

ECCHYMOMA, **ECCHYMOSIS**, est cutis fugillatio, à sanguinis extravasatione ex vasculis minimis cutaneis, cava quædam formantis, ab *ἐκχύω* effundo, & *αἷμα* sanguis. B. *Blaauwe vlekken*. G. *Die Streichmasen / Blaw flacken*. Gall. *Echymose*. A. *Blew-nesse in the Shin*.

ECCHYMOSIS, idem quod *Ecchymoma*.

ECCOPE, idem quod *Extirpatio*, ab *ἐκκόπτω* excindo. *Eccope*, est quoque ossis incisio perpendicularis absque continui dissolutione, remanente tantum ligno. Hippocrates nominat *Hedram*, Latini *Vestigium* vel *sedem*.

ECCOPROTICA, idem quod *Cathartica*, sed leniora ab *ἐκκοπέω* alvum depono. Vid. *Ectoprotica*.

ECCRIMOCRITICA, sunt judicia de excretis particularibus ab *ἐκκρίνω* fecerno, & *κρίνω* judico.

ECCRISIS, est excrementorum secretio, ab *ἐκκρίνω* fecerno.

ECHIDNIUM, est diminativum ab *Echium*, vide suo loco.

ECHINOMELOCACTOS, est Melocarduus, planta Indica, ex *ἐχίνος* Echinus, qui echini animalis in modum spinis undique est obductus, & *μήλον* melo, pomum, & *κάρδος* carduus.

ECHINOPODA, quidam Genistam esse putant, ex *ἐχίνος* Echinus, ob spinas quas habet, & *πῶς* pes.

ECHI-

ECHINUS, est quicquid numerosa congerie aculeorum stipatur, sive tegmen, sive caput, sive cacumen fuerit, sic dictus quod globoso spinarum agmine maris herinaceum mentiatur. Sic vocari possunt castaneæ, capita carduorum &c.

ECHIUM, VIPERINA, seu *Ἀλκισιάδιον*, est herba, quæ habet caules lanuginosos, virides, & punctis nigris instructos: Folia oblonga, angusta, lanuginosa, aspera, saporis insulsi: flos monopetalus, infundibuliformis, ex angusto in latum instar cornu venatoris expansus, superior pars supra reliquas eminet, formatque quasi galeam: ex calice autem ad basin usque ut plurimum secto surgit pistillum, posticæ floris parti adinstar clavi infixum, & quatuor veluti stipatum embryonibus, qui deinde abeunt in totidem semina viperini capitis æmula, quæ in calice ipso longe ampliato maturescunt; unde herba viperina dicitur: vel quod contra ferarum ictus sint utilia semina: vel quod florescit planta capitulis viperæ similibus, *ἴχθυος* enim & *ἰχθύνια* vipera est. B. *Slangen-hoofd / Slangenkruid*. G. *Wild Ochsen-zung*. Gall. *Herbe aux viperes, Buglosse sauvage*. A. *Vipers Bugloss*.

ECLEGMA, sive **LINCTUS**, quem *Arabes Loeb* & *Lohoch* sic appellant, aliis *Illinctus*, & *ἐλεικτόν* est Medicamentum internum, quod consistentia inter syrupum & opiatum medium est, ex variis thoracis adversus asperæ & pulmonum affectus, ut lingatur, concinnatus, ab *ἐλεῖω* lingo, lambo. B. *Ein Likking / sikkking / sikkmarkat*. G. *Eine latwerge / lectsafft*. Gall. *Eclegme*. A. *Lambitive or Lohock*.

ECLIPSIS, est animi defectus: Idem quod *Eclipsis*, ab *ἐκλείπω* deficio.

ECLYSIS, *Animi Defectus*, ab *ἐκλείω* delinquo. Vide *Deliquium animi*.

ECRHRACTICUM, est Medicamentum incidens & deobstruens. Vide *Attenuantia*, ab *ἐκρῆξω* deobstruo.

ECRHRAxis, est alicujus partis, per Medicamenta incidentia deobstructio, ab *ἐκρῆξω* deobstruo.

ECRHYSESIS, est efflatio vel exspiratio confertim facta, ab *ἐκρυσσέω* efflo. A. Vid. *Efflatus*.

ECRHYsis, vide *Apophysis*. Item *Duodenum* significat. Vide *Dodecadactylum*, ab *ἐκρῆω* excreasco.

ECPIESMA, est succus expressus. Item fœces quæ ab expresso remanent. Item Calvariæ fractura, in qua partes cranii fractæ, meninges premunt, ab ἐπιέζω exprimo.

ECPIESMUS, est quædam expressio, sed maximè oculorum protuberantia, ab ἐπιέζω exprimo. B. Een uitwypking der oogten.

ECPLEXIS, est perterrefactio seu stupor, ab ἐπιπλίσσω perterrefacio. B. Verbaastheid / Verschrikking. G. Erschrecknuss / Erstarrung. Gall. Epouvante. A. Sudden fear or astonishment.

ECPNEUMATOSIS, vide *Exspiratio*.

ECPTOSIS, idem quod *Excidentia* & *Luxatio*, ab ἐπιπτω excido.

ECPYCTICA, sunt Medicamenta condensantia, Idem quod *Incrassantia*, ab ἐπιπυκάζω condenseo.

ECPYEMA, idem quod *Empyema*, ab ἐπίον ex, & pus.

ECPYESIS, vide *Empyema*.

ECRHYTHMUS, est pulsus, qui nullius ætatis rhythmum seu modulum observat, ab ἐκ ex, & ῥυθμῶ modulus. B. Een ongeregelde pols. G. Ein unordentlicher puls. Gall. Le pouls deréglé. A. An irregular pulse.

EC SARCOMA, idem quod *Hypersarcosis*, ab ἐκ, ex, & σάρξ caro.

ECSTASIS, est delirium sive mentis commotio, sive fuerit cum silentio, sive cum furore, interdum vigiliæ adsunt, interdum coma, ab ἐκστασις, graviter deliro. Dicitur etiam is, qui ita uni rei meditandæ intentus est, quasi in cælum esset sublatus. B. Buiten zyn zelven zyn. G. Erstummung / erstarrung. Gall. Extase. A. A ectasie, a trance, a swooning.

ECTASIS, cutis est quædam in longitudinem & latitudinem extensio, ab ἐκτείνω, extendo. B. Uitrekking des huids. G. Ausspannung der haut. Gall. Extension de la peau. A. a of Stretching of the skin.

ECTHLIMMA, est ulceratio, à violenta compressione, in cutis superficie oborta, ab ἐκλήζω exprimo.

ECTHYMATA, sunt pustulæ, sive cutis quædam efflorescentiæ, ut in Variolis, &c. ab ἐκθυμιάω exhalo, evaporo. B. Quisten. G. Ein Blatter. Gall. Amponilles, Bouzons. A. Wheale, or push in the Skin.

ECTO-

ECTOPROTICA, sunt Medicamenta purgantia, at quæ tam leniter stomachum & Intestina modo stimulant, ut hæc intus contenta tantum reddant, id est, stercus naturale expellant. B. *Zagte purgeer - middelen.*

ECTILLOTICA, sunt Medicamenta, quæ callos & clavos absumunt, crinesque evellunt, ab ἐκτίλλω evello. B. *Weer verdrypende middelen.*

ΕCΤΟΜΕ, idem quod *Exstirpatio*, ab ἐκτέμνω excindo.

ECTROPIUM, est vitium palpebrarum, quando inferior palpebra brevior est superiore ut oculum claudere non possit, item genæ &c. aut ejus inversio, ab ἐκτρέπω evertō. B. *Intrekkinge der oogten of wangen.* Gall. *Eraissement des paupieres.*

ECTROTICA, sunt Medicamenta quæ abortum inferunt, ab ἐκπρώσσω abortio. B. *Misval makende dingen.* G. *Unzeitige geburt vereursachende mittlen.*

ECTYLOTICA, sunt Medicamenta callum consummentia, ab ἐκ ex, & τὸ λὸς callus.

ECZEMATATA, sunt pustulæ rubicundæ fervidæ, & flammæ; quidam Hydroa pro Eczemate, sed malè, sumunt, ab ἐκζέω effervesco. B. *Duurige puisten.* G. *Feuer blâterlein.* Gall. *Ampouille ardente.* A. *Burning or red pushes.*

EDULCORATIO, & **DULCORATIO**, dicitur, quando calcinata sale gravida, aqua (ut plurimum calida) abluuntur, qua ablutione sal inibi contentum aquæ immiscetur. Vel dulcorare etiam dicitur, quando potiones, addito saccharo aut syrupis convenientibus, gratiores redduntur. B. *Afzoeting.* G. *Sûsmachen.* Gall. *Adoucissement.* A. *A making sweet, or edulcoration.*

EFFERVESCENTIA, ab EFFERVERE, est subitus & intestinus inter sales oppositos ut alcali & acidum, interveniente aqua, cum tendentia ad mutuam destructionem, motus, quem nonnunquam calor aut flamma subsequitur, ut in calce viva, fœno madidè reposito, & miscelis Chymicis. B. *Opgeftinge / opbzuising / opwellling / opziedinge.* G. *Das auffsteden / auffkochen.* Gall. *Effervescence.* A. *Idem.*

EFFLATUS, est valida aëris ex ore cöarctato expressio, quod fit per musculos abdominales, viscera ibi contenta sursum, adeoque Diaphragma in Thoracem prementes, & sic Aërem in Pulmonibus contentum expel-

lentes, clauso interim foramine narium per velum pendulum palatinum. B. Blaazinge. Gr. εὐφύσησις. Gall. Soufflement.

EFFLORATIO, sive EFFLORESCENTIA, idem quod *Exanthema*.

EFFLORESCENTIA, idem quod *Exanthema*.

EFFLUVIUM, idem quod *Aporrhæa*.

EGESTIO, idem quod *Dejectio*.

EJACULATORIA, EJACULANTIA VASA, vide *vasa deferentia*.

EJECTIO, idem quod *Dejectio*.

EΙΣΠΝΟΕ, idem quod *Inspiratio*.

ELÆA, olea, à λῆϊς lævis, quia ejus oleum læve est & glabrum.

ELÆAGNUS, ejus nomen diversis imponitur arbusculis, ex ἐλαία olea & ἄγνος Castus, hinc Agnus castus ita appellatur. Ego tamen imaginari nequeo, unde ἐλαίαγνος nomen acceperit, quum nec facie, nec flore, nec folio, nec fructu ullam cum oleo similitudinem habet.

ELÆOSACCHARUM, oleum est stillatitium cum saccharo mixtum, inter terendum pauxillum vitelli ovi recentissimi, purissimi, intermisceri potest tam saccharo quam oleo, ut reductio olei in aptiorem miscendo formam facilius abeat; sed tum mistum non potest tamdiu servari sine rancedine ex ἔλαιον, oleum, & saccharum. B. Geop. Ipse suiker. G. Zucker mit Oele. Gall. Sucre huileux. A. Oil and sugar mingled together.

ELÆOSELINUM, seu ELEOSELINUM, est Apium palustre, ex ἔλας palus, & σέλιον apium. Hinc etiam appellatur ὕδροσέλιον, sive *Apium aquaticum*.

ELAPHOBOSCUM, est pastinaca, ab ἐλαφός cervus, & βόσκειν pascere, quasi cervi pabulum; quod cervi eam plantam primum demonstrarint: hoc enim pabulo cervos serpentibus resistere, fama est.

ELAPHOSCORODON, est cervinum allium, ex ἐλαφός cervus, & σκρόδον allium.

ELASTICA VIS, est fibrarum solidarum corporis animalis virtus quædam, qua distractæ per causam cedunt, renituntur, nec solvuntur & causa cessante, sponte se in pristinum statum restitunt. B. De veerende fragt. G. Elasticität. Gall. Le Ressort. A. An elastick force.

ELÆ-

ELATE, est abies, dicitur ἐλάτη τὸ ἐλάω, ὃ ἐστὶν εἰς ὑψὺς ἀνατεταμένον, quod in præcellam proceritatem assurgat.

ELATERIUM, strictè est succus ille viridis, luridus, & viscosus, ex fructibus maturis cucumerum sylvestrium vel sua sponte vel leni compressione emissus, collectus, & inspissatus, qui veterum est elaterium: vel ex tota planta expressus, coctus, inspissatus in spissam duramque consistentiam redactus; coloris fusci, instar extracti; saporis amari, nauseosi & vinosi. Sed latè erit item omne Medicamentum forte, quo alvus purgando subducitur, ab ἐλαώνω agito, expello. B. Een sterck purgeer-middel van wilde komkommers. G. Ein stark purgerend-mittel von walde Cucummern. Gall. le Suc de Comcambre sauvage. A. The jugace of wild Cucumbers.

ELATINE, quibusdam Veronicæ, quibusdam Helxines species, fortè quasi μικρὸ ἐλάττων ἐλξίνη, parva seu minor Helxine.

ELCTICA, vide *Attrahentia*, ab ἔλω traho.

ELCUS, vide *Helcus*.

ELEAGNUS, idem quod *Elaagnus*.

ELECTRUM, vide *Succinum*.

ELECTUARIUM, ab ELECTIONE, dictum, est confectio ex speciebus, pulpis, gummis, syrupo vel melle excepta, consistentiâ conservæ instar crassâ. Estque simplex vel compositum. Simplex tantum ex pulpa cassiæ, tamarindorum, vel prunorum constat: Compositum vero ut plurimum ex speciebus, pulpis, succis condensatis, gummis, &c. quæ melle vel syrupo excipiuntur. Electuaria sunt digerentia, laxantia, purgantia, confortantia, alexipharmaca &c. B. Electuarien / te samen gestelde conserve. G. Ein auß geprester safft / lathwerge. Gall. Un Electuaire. A. An Electuarie.

ELEMENTA, seu PRINCIPIA, sunt corpora simplicissima, quæ nec ex se invicem sunt, neque ex aliis, sed ex quibus sunt omnia, & in quæ resolvuntur. Elementa quibusdam Chemicis dicuntur quinque, Spiritus, sal, sulphur, aqua, & terra, quorum postrema duo passiva, cætera activa dicuntur. Alii enumerant tria, Salem nempe, Sulphur & Mercurium, minus tamen rectè. Peripateticorum Schola quatuor existere, docet, Ignem sc. Aërem, Aquam & Terram. Verum isthæc elementa

omnia sunt ex aliis composita, propterea ex eorum Elemento quippiam constare, idem est quasi diceret, arborem ex radice, trunco, ramis, foliis, floribus &c. esse compositam. Omnium simplicius incedit *Cartesius*, qui materiam constituit *Primam, Secundam & Tertiam*, hoc est lumen emittens, idem transmittens, & idem reflectens. Vide tractatum nostrum de Fermentatione. Gr. Στοιχείον. B. De Elementen / hoost - stoffen. G. Ein Element. Gall. *Elemens*. A. The first principles or elements.

ELEMI, gummi sive resina, aut Lachryma pellucida, albicans, cum flavis particulis mixta, in massam redacta, suavem accensa halans suffitu odorem, venit ex Æthiopia, ubi ex arbore manat, quam oleum nonnulli volunt, alii cedrum, alii aliam arborem. Dicitur & *Elemni*.

ELEMNI, idem quod *Elemi*.

ELEOCHRYSON, & **HELEOCHRYSON**, recentioribus Botanicis *ελιχρυσον* & *ηλειχρυσον* vocatur; forte *ηλυχρυσον* Plinii. Planta est, quæ habet caulem in multos ramos divisum, lignosum, lanuginosum, album, pedem vel sesquipedem altum, habentem parva folia villosa, albescentia: gymnomono sperma est flore flosculo aureo & calyce aureo, unde nomen *ἀπὸ τῆς ἑλῆς & χρυσοῦ*, quod color ejus sit instar Solis, & Auri: dicitur hinc coma aurea, & stæchas citrina. Gall. *Immortelle, ou Amaranthe jaune*.

ELEOSELINUM, idem quod *Eleoselinum*.

ELEOSACCHARUM, vide *Eleosaccharum*.

ELEPHANTIASIS ARABUM, de quo morbo, ne verbum quidem fecerunt Græci; Arabes ejus mentionem passim faciunt, quæ varicibus cognata est, atque ex istis ortum habet, & tantum pedum tumor est. Agit de hoc *Avicenna* ubi de Varicibus tractat: *Rhases* dissentit tamen ab his, & Græcos sequitur *Haly Abbas*, qui Elephantem dicit esse morbum omnia corporis membra corrumpentem, & quasi cancrum universalem. Verum nec ipse sibi constat, cum scribit: Ulcera, quæ in pedibus & cruribus fiunt, Elephas vocantur. Et Elephanticus morbus apostema est melancholicum, quod in cruribus & pedibus apparet, & ejus signum est, quod pedis figuræ similis sit. Reliqui omnes seorsim de lepra & elephantia agunt, & ele-

elephantiam pedum tumorem esse dicunt à sanguine melancholico & pituitoso & varicibus ortum, ob quem pedes ægri pedibus elephantis figura & crassitie similes fiunt. Atque tumoris hoc genus in mendicantibus sæpe conspicitur, qui in viis publicis stipem petendo victum quærunt. B. *Nasert / Melaatsheid / Elephants ziekte.* G. *Ein Krankheit wie der aussatz / oder Matshey / schuppeche Haut.* Gall. *Ladrerie, Lepre.* A. *The Leprosie.*

ELEPHANTIASIS GRÆCORUM, quam *Arabes* lepram vocant. Appellatur autem *Elephas* & *Elephantiasis*, & *Elephantia* ab elephante, ob similitudinem quam hic morbus habet cum elephante: nimirum, ut nonnulli putant, quod eo morbo laborantes magni ut elephantes, fiant; quæ inepta est notatio, cum elephantiaci non majores fiant, nisi quis non magnitudinem corporis elephantiasi laborantium, sed morbi magnitudinem respiciat, vel quod malum in cruribus serpens, efficiat ea elephantis ritu ferè rigida & æqualia: vel quod inter alios morbos vehemens, ac validus sit veluti elephas, vel quod membra & cutis tumida, scabra, rugosa, tuberosa, & inæqualis, ut elephantum reddatur. *Galenus* de tumoribus cap. 14. malum hoc cum incipit, etiam *σατίεισμός* nominari scribit, eo quod facies similis Satyrorum faciei reddatur. Nam labia fiunt crassa, nasusque tumet atque ideo depressus apparet, aures tabescunt, maxillæ rubore perfunduntur, in fronte hinc inde tumores quasi quædam cornua apparent; quanquam alii ea etiam de causa *Σατίεισμός* hoc malum nominari censeant, quod in orsu valde libidinosi sint, quoniam videlicet malæ faciei iisdem cum rubore attolluntur, & musculis maxillaribus veluti convulsionem patientibus, mentum ipsum dilatatur, quemadmodum etiam ridentibus evenire solet, similitudine quadam ad picturas Satyrorum, quos *δαὶ τὸ ἴσασσένου* *Cal. Rhodiginus* ita nominatos putat, quod ore hiante labiisque diductis instar ridentium cantent & ludant, vel ut nonnulli, quod Satyris in Venerem propensione & libidine similes sint. *Celsus* ita describit, totum, *inquit*, corpus afficitur, ita ut ossa quoque vitari dicantur: summæ partes corporis, crebras maculas, crebrosque tumores habent. Rubor horum paulatim in

atrum colorem convertitur: summa cutis inæqualiter crassa, tenuis, dura, mollisque quasi squamis quibusdam asperatur, corpus emarcescit, os, suræ, & pedes intumescunt. Ubi vetus est morbus, digiti in manibus pedibusque sub tumore conduntur, febricula oritur, quæ facile tot malis obrutum hominem consumit, nobis sic observatur.

ELEPHANTIASIS, sive LEPROA & LEPROSIS, ut plurimum morbus cutaneus est, primo constat ex tuberculis in facie, malis, fronte, pectore, brachiis & circa coxas. Colore sunt livido ut cancri, absque tamen dolore, mobiles sunt; cum ita adveniunt, hujus morbi certum signum est & præsagium, nam semper cum istis tuberculis incedit. *Secundo* in faucibus ad linguæ radicem tubercula sunt, ut in grandinosis porcis apparent; eorum color flavus est vel lividus, quæ sunt certa lepræ signa. *Tertio* desinunt in ulcerationes planas & latas, raro cute profundiores, cum labiis duris & tumidis, & quod mirum est sine dolore, & serpunt, & si in uno loco sanentur, in altero denuo renascuntur, digitos manuum ac pedum vulgo occupant, internodia quoque & loca plana, item cubitum aliaque loca. Ulcerationes hæc certum præbent indicium, sed quia leprosi simulant, illam plagam ab adustione provenire, ad similia signa quoque attendendum est. Notatu denique dignum, huic ulcerum generi, imo & in tumoribus nullum adesse dolorem aut sensibilitatem, si acu pungantur. *Quarto*, ulcera quoque in ipsis naribus inveniuntur, quibus integer nasus cum ossibus sæpe depascitur: Denique ipsum palatum non intactum relinquunt tantum, verum & uvulam & asperam arteriam invadunt, unde & tandem vitam deponunt. *Quinto*, circa narium & aurium extremitates intumescencia est, cum incrassatione & extensione. *Sexto*, pellicula adest, qua tota obducitur oculi pupilla. *Septimo*, totius cutis scabrities conspicitur, quæ quasi intumescit sicca redditur & scabra, rimas agit & fissuras patitur: Obducitur squamis furfuribusque caput, præsertim & cilia; cutis porro pallida est, flava item, livida, & colore vivo orbata. *Octavo*, decidunt capilli, barba, sive quod pili rarescant, sive quod pili ex ciliis enascentes consumantur. Ungues denique fiaduntur, intorquentur, & ut brutorum

tum unguæ eodem modo excrescunt. Postea quidem muscoli & præsertim respiratorii aliquatenus mutilantur, idque propter tubera & exulcerationes: Lingua fit rauca, ob pelliculam visus amittitur, nec non & sensus tactus ob tubera & exulcerationes: & si contingat, circa extremitates fit. Post aliquot tempus, postque plurimas intumescencias, vasa sanguinea ita coarctantur, ut si acus immittatur, nullus sanguis, sed sanies effluat. Fœcundi sunt & ad coitum ardentiores, quia à coitu prohibentur. Atque hæc sunt φαινόμενα quæ nobis elucescunt de hisce videatur Aretæus. B. *Lazeri* / *Elephantz - ziekte*. G. ein Kranckheit wie der außak / oder Maltzey. Gall. *Ladrerie*, *Lepre*. A. The Leprosie.

ELEVATOR, idem quod *Elevatorium*.

ELEVATORIUM, ab elevando dictum, est instrumentum Chirurgicum, quo crania depressa elevantur. B. *Gen Hef-booni* / *been-hefter* / *hef-tuig*. G. ein Aufsheber. Gall. *Elevatoire*. A. An elevator, a chirurgicks instrument.

ELICHRYSON, idem quod *Eleochryson*.

ELIXATIO, est, quando res coquendo emolliuntur. B. *Hokinge* / *Opziedinge*. G. *Auffsedung*. Gall. *Elixation*. A. Seething or boiling.

ELIXIR, dicitur ab Arabica voce *Eleeschir*, five *Elieschir*, five *Aleschis*; quibusdam ab ἔλκω traho, aut ab αἰλίω auxiliior, estque tinctura seu essentia alicujus rei, per spiritum vini aut aliud simile menstruum, extracta; idem est quod *Tinctura*. B. *Mitreksel*. G. *Quintessenz* / *Elixir*. Gall. *Extract*, *Elixir*, *Quintessence*. A. Elixir, the quintessence, of any thing.

ELLEBORUS, **HELLEBORUM**, Melampodium seu **VERATRUM**, dantur duæ species, albi & nigri, Helleborus niger; est planta, quæ habet caules ex radice erumpentes, longos, rotundos, succo plenos, punctis purpureis instar serpentariæ notatos, horum singuli habent novem folia ut plurimum digitata, satis firma & crassa, viridissima, polita, in margine incisa; flores instar Rosæ expansi sunt, ex horum meditullio surgit pistillum plurimis corniculis inter stamina & petala jacentibus cinctum circa basim, quod abit in fructum, in quo velut in capitulum colliguntur vaginæ membranaceæ, in cornu plerumque

rumque desinentes, secundum longitudinem dehiscen-
tes, feminibus fætæ plerumque subrotundis vel ova-
tis: radix tenuis, fibrosa, nigricans, ex uno capite
prodeuns, saporis acris pungitivi, amari, nauseosi: est
illud famosum purgans Hippocratis; nomen accepit ἀπὸ
τῆ ἐλεῖν τῆ βορᾶ, quod esu perimat, cibumque corporis
eripiat: ἐλεῖν enim est *Capere*, & βορᾶ pabulum, esca. Hinc
quoque *Elleborastrum*, & *Elleborine* derivantur. Hellebo-
rus albus differt a nigro, quod corniculis careat, & se-
men habeat marginatum, & radicem albam: *Elleborine*
cognominatur à foliorum cum Ellebori albi potius simi-
litudine quam ab effectu. B. *Pies-kruid* / *Hellig kerst-
kruid*. G. *Nieß-wurk*. Gall. *Ellebore*. A. Snees-wort,
Bears-foot, Christ-mas-flower, Hellebore.

ELMINTHES, & HELMINTHES, sunt vermiculi
parvi, in intestinis, præsertim recto, geniti, ab ἐλμινθιά-
σῳ lumbricos patior. B. *Maepen*. G. *Bürmleins*. Gall.
Vermine. A. Little Worms.

ELODES & HELODES, febris continuo affligens
cum maximo sudore, ita ut ægri ob humiditatem in pa-
ludibus degere videantur, & exinde penè exsolvantur.
Fortè erit species *Sudoris Anglici*, ab ἐλῶ palus, & εἶδος
forma. B. *Zweet-koozts*. G. *Das Schwitz Fieber*. Gall.
Fievre Suante. A. The Sweating-feaver.

ELONGATIO, Gr. *πυρίστρωμα*, est luxationis imper-
fectæ species, quando ligamentum alicujus articuli tan-
tum elongatur, ita ut os ex junctura non prorsus exeat.
B. *Wittrekking* / *Verlenging*. G. *Berlengung*. Gall. *Alon-
gement*.

ELUXATIO, idem quod *Luxatio*.

ELYMOS, est panicum, ab ἐλίω (fortè) involvo, quod
ejus semina involucris involvantur, vel ab ἔλη, à calore
solari, quem amat.

ELYTHROIDES, vaginalis dicta, est tunica propria-
rum prima, darto nexa virilemque testem vaginæ in modum
includens, a peritonæo producta, sive capsulâ, qua in-
cluduntur vasa spermatica; singulo testiculo privatam va-
ginam concedit ab ἐλυθρον, vagina, involucrum, & εἶδος
forma. B. *Scheede-blies*. G. *Hod-sack* / *ein haut bedeckenz
de die hodlein*. Gall. *Tunique Vaginale*. A. The Vaginal coat
of the womb.

EMBRAPHIUM, five acetabulum, aut vasculum, quo Medicamenta aut alimenta induntur, vel mensurantur. Item vas in quod intingitur, ab ἐν, in, & βάπτω immergo, intingo. B. Een Bakstken.

EMBASIS, est balnei species, in quo quis aqua calida lavatur, ab ἐμβάσις ingredior. B. Een Bad. G. ein Bad. Gall. Bain. A. A sort of an hot bath.

EMBROCACIO, idem quod *Embroche*.

EMCROCHA, idem quod *Embroche*.

EMBROCHE, seu irrigatio, instillatio, stillicidium, fomentationis genus est, quando humor ex alto, pluviae instar, in partem aliquam destillatur, quæ fit vel proluione ex vasculo proboscide inclinata, vel destillatione, vel ex gutturnio. Adhibetur *Primo* super futuram coronalem, in cerebri intemperiebus, finiturque humor per sagittalem futuram decurrere. *Secundo* ad principium spinalis medullæ in nervorum morbis, finiturque humor per totam spinam defluere. *Tertio* ad calefaciendum vel exsiccandum ventriculum, finiturque materia per totum abdomen excurrere, si intestina quoque imbecillia sint, hepatis ceratum santalinum applicatur, quum ejus incensio metuatur. Embrocharum materia est aqua communis thermarum, decoctum ex herbis, lac, oleum, prout partis affectus & necessitas requirat, aliis est fomentationis species, quæ fit, quando calida manus parti affectæ imponitur; vel quando spongia, stupa convenienti liquore repleta, adhibetur, ab ἐμβρέχω intingo.

EMBRYON, est rudimentum fœtus in utero materno, ab ἐμβρύον pullulo. B. Een onvolwasse vrucht. G. Unzeitige Frucht / das Kind in Mutterleibe. Gall. Embryon; Germe. A. The rudiment of a child, or an embryo.

EMBRYOTHLASTES, Chirurgis instrumentum est usuale, ad contundenda ossa in extrahendo fœtu accommodatum, ab ἐμβρυον fœtus imperfectus & θλάω contundo. B. Een instrument om een kind af te halen. G. eine Saef. Gall. Un Crochet. A. A Crochet.

EMBRYULCLUS, uncus ferreus, fœtui extrahendo destinatus, ab ἐμβρυον fœtus imperfectus, & ἔλω traho. Idem quod *Embryothlastes*.

EMBRYOTOMIA, est fœtus dissectio anatomica, ex ἐμβρυον fœtus rudimentum, & τίνωω seco. B. De ontleding van een onvolwasse vrucht.

EMETICUM sive **VOMITORIUM**, est Medicamentum, quod particulis suis irritativis Ventriculi fibras versus superiora contrahit, & quicquid Ventriculo contentum molestum est, per os expellit. Conficitur ex decoctis, tincturis, infusionibus, &c. ideoque ut plurimum in liquida forma propinatur, licet in pilulis, pulveribus &c. etiam ægris porrigatur, ab ἐμέω vomo. B. *Gen bzaak-dzank / bzaak-middel*. G. *Spen=tranck*. Gall. *Vomitif, emetique*. A. A vomit or an Emetick, Medicine.

EMETOLOGIA, est descriptio de vomitoriis, ab ἐμέω vomo, & λόγος sermo. B. *Beschryving van de bzaak-middelen*. G. *Beschreibung der Spen=trancken*. Gall. *Une description des vomitifs*. A. A Description of a vomit.

EMETOS, vide *Vomitus*, ab ἐμέω, vomo.

EMMENAGOGA, sunt Medicamenta menses mulierum subsistentes, vel non satis fluentes cientia, ex ἐν in, μὲν mensis, & ἄγω duco. Hoc est quod intra spatium unius mensis fit. B. *Bloedwekkende middelen*.

EMMENIA, idem quod *Catamenia* & *Menses*, ex ἐν in, & μὲν mensis.

EMMOTON, est Medicamentum liquidum, quod penicillis vulnerariis vel linteo concerpto exceptum, pustulis aut ulcerum sinibus injicitur, ab ἐν in, & μωτὸς linteum quod vulneribus inditur. Hinc μωτῶ indo tale limentum.

EMOLLIENTIA, ab *Emollire*, seu *Μαλακκῆ*, sunt, quæ calefaciendo, dissolvendo, dissipando & penetrando, partes solidas molles reddunt, à *Μαλάσσω* emollio. B. *Verzagtende Dingen*. G. *Erweichende Mitteln*.

EMPASMA, est pulvis astringens, halitum ex ore foetidum corrigens, vel qui nimium sudoris effluxum cohibet, idem quod *Catapasma*.

EMPEIRIA, seu **EMPIRIA**, vide *Empirica*, est experientia in arte medica observationibus absque ratione innixa, ex ἐν in, & πείρα experientia. B. *Ervaring*. G. *Erfahrung*. Gall. *Empirisme*. A. Experience, practise.

EMPETALON, idem quod *Eupetalon*.

EMPETRON, vide *Saxifraga*.

EMPETRUM est frutex, qui habet caules ramosos, flexiles, lignosos, repentis, valde extensos, cortice fusco rubicundo instructos: folia sunt parva, oblonga, habitus *Ericæ*:

Ericæ: flos mas, apetalus, staminibus constans: fructus alio loco plantæ natus baccae similis est, fætus feminibus ossis & cartilagineis: radix lignosa, dura: Hæc planta crescit in montibus & locis Saxosis, ab *εἶ* & *πίρη* Σα-
xum.

EMPHRAXIS, est obstructio in quacunq[ue] parte facta, ab *ἐμφραγίσσω* obstruo. B. **Verstopping**. G. **Verstopfung**. Gall. **Obstruction**. A. A Stopping, or obstruction.

EMPHRACTICA, sunt, quæ poros obstruunt, ab *ἐμφρακτίω* obstruo. Idem quod *Emplattomena*.

EMPHYSEMA, est inflatio, ab aëre hospitante in aliqua cavitate, ut in tympanitide, vel in cellulis panniculi adiposi ubicunq[ue] loci, vocatur etiam Gr. *Ἐμπνέουματίσις* ab *ἐμφυσίω* inflo. B. **Opblazinge**. G. **Das auffblasen / Schwellen**. Gall. **Enflure, Emphise, bour-Souflure**. A. A Puffing up.

EMPHYTON THERMON, est calidum innatum, seu calor ex parentum semine primo in *fetu seminatus*, qui postea, inchoata respiratione & foetu per se subsistente, sensim perit. Calidum hoc, cum Philosophi tum Medici *Spiritum insitum & nativum* nominant, & ex tribus constare partibus asserunt, videlicet ex *Humido primigenio, insito spiritu, & calore*. Unde *Fernelius* definit *calidum innatum*, quod sit *humidum primigenium, insito spiritu, & calore undique perfusum*. Verum isthæc Veterum nugamenta nihil ad nos pertinent: calidum enim illud, locum duntaxat habet in recens natis. Quodque inspirando & alimenta sumendo perennatur, ab *ἐμφύω* innascor, & *ἰεργαίνω* calefacio. B. **De ingeboren wårnte**. G. **Angeböhne / eingeplantste wårnte**. Gall. **Chaleur naturelle, innée**. A. The innate heat.

EMPIRICA MEDICINA; vide *Empeiria*. Sed præter hanc secta olim fuit in Medicina, cujus Author fuit *Acron Agrigentinus*, juxta alios *Serapion*; qui neglectis rationibus, posthabitaque rerum investigatione & Anatomie, solis experimentis nitebantur, & in incognitis morbis ad similes affectus & similia remedia confugiebant. Floruit hæc secta potissimum apud *Ægyptios*, apud quos teste *Herodoto*, singuli morbi singulos ferè Medicos habebant. Progressu autem temporis homines experientiae rationem addere studebant, & ita paulatim ante *Hippocra-*

tem apud *Cnidios, Rhodios & Coos* nova secta subnasci cœpit, quæ primo dicta fuit *Dogmatica* seu *Rationalis*, ab *ἐμπειρία*, tento. B. *Proefkundige Medicynne*. G. *Probierte und bewehrte arhney*. Gall. *Medecine Empirique*. A. *Quack Medicine*.

EMPIRICI, sunt Medici, qui in curandis morbis experimentis solummodo contenti sunt, neglecta ratione. Vide *Empirica Medicina*. B. *Quakzalbers / Landloppers*. G. ein *Landfahrer*. Gall. *Medecins empiriques; Charlatans*. A. *Mountebanks, or Empericks*.

EMPLASTICA, idem quod *Emplattomena*.

EMPLASTRUM, est Medicamentum topicum, quod linteo vel pelli tenui inductum, cuti applicatur, eique tenacius adhæret. Componitur vulgo ex oleis, aut iis, quæ olei consistentiam ferè habent, qualia sunt axungia, medullæ, butyrum, mucilagines; Item ex pulveribus, & cera, aut iis, quæ ad ceræ consistentiam accedunt, ut resina, pix, gummi &c. cujus massa adhuc calida in teretes & longas figuras sive magdaleones cylindræas formatur, ab *ἐπιλάσσω* fingo, formo, illino. B. *Zalf / Pleister*. G. *Pflaster*. Gall. *Emplastre*. A. *A Plaster*.

EMPLATTOMENA, seu **EMPLASTICA**, & *Ἐμφρακτικά*, sunt medicamenta, quæ applicata corpori humano, illi sua tenacitate adhærent, meatusque externos ingrediendo constipant simul, id est, perspirationem istius partis una impediunt, ab *ἐπιλάσσω* illino. B. *Medicynne die de zweetgaten stopt*. Gall. *Remedes, qui empechent la transpiration*.

EMPNEUMATOSIS, sive **INSPIRATIO**, est adductio Aëris per os, nares, glottidem, tracheam, in Pulmones, qua Pulmonales vesicæ expanduntur, & ab invicem recedunt, causam habens Thoracis dilatationem, per musculos Subclavios, Intercostales, & depressionem diaphragmatis deorsum in abdomen: per inspirationem conciliatur vasis pulmonalibus libertas aperturæ pro sanguine à Corde dextro appulso. ab *ἐμπνέω* inspiro. B. *Inademung*. G. *Das Athem holen*. Gall. *Inspiration*. A. *An Inspiration*.

EMPROSTHOTONOS, est convulsio cervicis & reliqui corporis versus anteriora, ita ut mentum pectori applicetur & femora ventri, cum rigore, qui aliquandiu hanc

Unable to display this page

Unable to display this page

ENCHERIDÆ, sunt grumi, qui in Emplastris interliquefaciendum inveniuntur.

ENCHRISTUM, est unguentum aut linimentum, quo pars affecta illinitur, ab *ἐνχρίτω* inungo.

ENCHUSA, idem quod *Anchusa*.

ENCHYMOA, est sanguinis effusio, qua partes externæ lividæ & nigræ conspiciuntur, ut in scorbuto, & sugillationibus oculorum, aliarumque partium. Dicitur etiam *Vibex*. B. *Striemen* / *Blaauwigheid*. G. *Blawe Striemen*. Gall. *Meurtrissure*. A. An affusion or flushing of blood in any part. Item sanguinis effusio, quando nimirum ejus motus citatior fit, ut in ira, & gaudio effuso, ab *ἐγχύω* infundo, & *χυμός* humor.

ENCHYTA, seu **INFUNDIBULUM**, est instrumentum, quo liquida in oculos, nares vel aures insillantur, ab *ἐγχύω* infundo. B. *Gen Trichter*. G. *ein Trichter*. Gall. *Un Entonnoir*. A. A Funell.

ENCLYSMA, idem quod *Clyster*, ab *ἐν* intus, & *κλύω* abluo.

ENCOPE, est partis alicujus incisio, ut in Gangræna, &c. ab *ἐνκόπτω* incido. B. *Inspuding*. G. *Einschneidung*. Gall. *Incision*. A. A Cutting.

ENCRANIUM, idem quod *Cerebellum*, ab *ἐν* in, & *κεφάλιον* calvaria.

ENDEIXIS, est morborum indicatio, qua demonstratur, quid sit faciendum: ex. gr. vulnus indicat deligationem. Alvi obstructio indicat purgationem sive *ἀνά* vel *κῆνω*. Suntque *Conservatorie* vel *Curatorie*, ab *ἐνδείκνυμι* demonstro. B. *Inzigt* / *Intentie* / *Manwys*. G. *Anzeigung*. Gall. *Indication*, *intention*. A. Indications.

ENDEMIUS, sive **MORBUS VERNACULUS**, & **COMMUNIS**, est, qui omni tempore plurimos in una regione invadit, à causa, loco vel regioni propria, & inquilina proveniens. Ut Scorbutus Hollandis, ab *ἐν* in, & *δημιος* populus. B. *Land-zichte*. G. *Landkrankheit* / *eine Seuche*. Gall. *Maladie endemique*. A. A disease incident to one country.

ENDEMUS, idem quod *Endemius*.

ENDIVIA, seu **INTUBUM**. Hæc corrupta ab *Intubo* voce, in Hertruria passim *Endivia* appellatur. Dicitur etiam *Seris*, *Seriola*, & *Scariola*. B. *Endivie*.

G. Endivien. Gall. *Endive ou Scariole*. A. Endive.

ENEMA, idem quod *Clyster*. Ibidis Ægyptiæ inventum, ab ἐνίσιμι immitto.

ENERGIA, est agitatio vel operatio spirituum animalium, vel sanguinis, ab ἐνεργία, operor. B. *Werkinge*. G. *Wirkung krafft*. Gall. *Energie, Efficace*. A. *Efficacie, Force*.

ENERVATIO, est debilitas circa tendines & nervos. B. *Swakhheid / Krachteloosheid*. G. *Krafftloß / Schwachheit*. Gall. *Epuisement, Débilité*. A. *A Weakening*.

ENGIZOMA, est calvæ ictus, in quo offensum os, ad interiorem cerebri membranam descendit, eamque premit. Item instrumentum, quo in ejusmodi affectibus utimur, ab ἐγγίζω appropinquo.

ENGONIOS, est brachii, vel cruris flexura, ab ἐν in, & γωνία angulus.

ENIXUM SAL, per illud intelligunt sal quoddam, ex acido & alcali participans, dicitur quoque sal *neutrum* quia nec alcali verè est, nec acidum; & hujusmodi sunt sal commune, fossile, nitrum, alumen, vitriolum &c. B. *Zuur-zout*. G. *Saur-salß*. Gall. *Sel neutre*. A. *Sowre-salt*.

ENS, ab ESSE, est alicujus mixti pars essentialis.

ENSIFORMIS CARTILAGO, Gr. ξιφοειδής, est infima ossis sterni pars, ensis instar mucronata. B. *Herten dehzjel / Zwertachtig kraakebeen*. G. *Das herkenblat / das Schwerd gleiche Knorpel*. Gall. *le Cartilage Ensiforme ou Xiphoide*. A. *The Sword-like cartilage*.

ENTALIUM, testaceum quoddam marinum est, fistulæ modo longum & concavum, album, foris striatum, intus læve, raro longitudinem digiti superans, ingreditur ung. Citrino.

ENTERON, est fistula longa, membranacea, Mesenterio, ne confundantur intestina, annexa, flexuris variis dotata: suntque numero sex (nisi quis œsophagum, ventriculum, & vesicam, intestinis annumerari velit, perinde erit, ei non adversabor, cum eandem habent tum substantiam tum ferè actionem) Duodenum, Jejunum, Ileum, Cæcum, Colon, & Rectum; superiora tria *tenuia*, inferiora *crassa*: vel potius *angusta* & *lata* appellantur. Hoc versiculo complectuntur.

*Sunt duodenum, jejunum, post ileon atque
Cæcum, quod colon sequitur, tenet ultima rectum.*

tunicas habent quatuor; externa *membranosa* est, à peritonæo orta; secunda *fibrosa* seu *carnosa*, cujus fibræ exteriores *longæ*, interiores vero *rotundæ* sunt, sibi invicem ad angulos rectos superjacentes; tertia *nervosa* est, & oscula vasorum tum lacteorum, tum sanguiferorum in se continet, cui intus & quarta *glandulosa* seu potius *papillosa* adhæret, qua mediante chylus absorbetur venisque lacteis communicatur. Intestinorum *Magnitudo* seu *Longitudo* ut plurimum sexies plus minus superat longitudinem hominis cujus sunt. Vocantur item intestina, ἐντέρια, ἑνδία, κοιλίαι *Aurelians*, ἑντερι, ab ἐντῶ intus. B. *De Darmen*. G. Das Gedärm / das eingeweid. Gall. *Les Boyaux, les Entrailles, les Intestins*. A. The entrailles, guts. Rectum intestinum. B. *Den Recten-darm / Endel-darm*. G. Der After oder Mast-darm / Arsch-darm. Gall. *L'Intestin rectum ou droit*. A. The strait, vel Arse-gut.

ENTERENCHYTA, est instrumentum, quo Clysteres immittuntur: vocatur & *Siphon*, & *Syringa*. B. *Clyster-spuit / Springe*. G. eine Röhre / spruße / klister pipe. Gall. *Siringues*. A. Clyster pipe.

ENTEROCELE, sive Hernia intestinalis, est intestinorum præsertim ilei, per processus peritonæi dilatatos, ad inguina vel scrotum prolapsus, ab ἐντερον intestinum, & κήλη tumor. B. *Gebrochen / geschwelt / darm-bruch*. G. ein Bruch der gedärme / darm-bruch. Gall. *Descente, Hernie, Rompure*. A. A rupture when the bowells fall into the cods.

ENTEROEPIPLOCELE, est species herniæ, quando omentum & intestina simul in scrotum per dilatatum peritonæum, ejusque processum devolvuntur & prolabuntur, ex ἐντερον intestinum, ἐπίπλοον omentum & κήλη tumor. B. *Net en Darm-bruch*. G. Netz und darm-bruch. Gall. *L'Entero-epiplocele ou descente des intestins & de l'Epiploon*. A. A rupture when the Omentum of the intestines fall together into the cods.

ENTEROMPHALOS, est *Hernia umbilicalis*, cum intestina ob peritonæum hic facile dilatandum, in umbili-

co protuberant, quod mulierculis gravidis non raro contingit, & post partum non raro remanet, ex ἑπείρον intestineum, & ὀμφαλῶς umbilicus. Idem quod *Exomphalos*. B. Navel-bruch. G. Nabel-bruch. Gall. *Hernie du nombril*. A. A Navel rupture.

ENTRICHOMATA, dicuntur tarfi, sive extremipalpebrarum ambitus, unde excrescunt cilia.

ENTYPOSIS, est humeri acetabulum. Articulatio humeri item est cum brachio, diciturque ὀμοϋτόλη.

ENULA CAMPANA, vide *Helenium*.

ENYRNION, est infomnium, ab ἐν in, & ὕπνῳ somnus. B. Een droom. G. ein Traum. Gall. *un Songe*. A. A Dreame.

ΕΡΑΣΜΕ, idem quod *Anabasis*, ab ἐπαυμίζω increasco.

ΕΡΑΣΜΑΣΤΙΚΑ, est febris continuo invalescens, ab ἐπαυμίζω invalesco. B. Een groepende Hoofzts.

ΕΡΑΓΟΓΙΟΝ, est membri genitalis præputium, & ut *Gorræo* placet, malè affectum, quod nec reduci facile potest, ab ἐπίγω adduco. B. De Doozhuid. G. Die Vorhaut. Gall. *le Prépuce*. A. The fore Skin.

ΕΡΑΝΑΔΙΠΛΟΣΙΣ, seu REDUPLICATIONIO, vide *Anadiplosis*.

ΕΡΑΦΗΡΕΣΙΣ, est phlebotomia iterata, ab ἐπιφαίρω demo.

ΕΡΑΡ, vide *Hepar*.

ΕΡΑΡΜΑΤΑ, sunt tumores glandularum parotidum pone aures ab ἐπαίρω attollo, eo quod aures, hoc vitio, eriguntur.

ΕΡΗΒΑΕΟΝ, est locus ab Hypogastrio ad pudendum usque. Dicitur *Sumen*, *Pecten*, *Pubes*, *Aqualiculus* &c. ex ἐπὶ supra, & ἤεν pubes.

ΕΡΗΕΛΚΙΣ, est sanguinolentum illud, quod in Hæmoptysi expuitur. Item crusta ulceribus superinducta, ex ἐπὶ supra, & ἕλκῳ ulcus.

ΕΡΗΕΛΙΣ sive LENTIGO, est macula ruscida, ab insolatione ut plurimum excitata, vere & æstate maximè increbescit, idque potissimum in iis, qui cutim rarissimam habent, verum circa hyemem rursus evanescit; figura est magnitudine morsus pulicaris: maculæ hæ non raro totam faciem defædant, ex ἐπὶ supra, & ἕλκῳ sol. B. *Sproeten*.

EPICAUMA, est ulceratio crustosa oculorum nigredini obtingens, ex ἐπι supra, & καύω uro. Idem quod *Encauma*.

EPICERASTICA, sunt Medicamenta quæ humores acres obtundunt & temperant, ex ἐπι supra, & κερράγγυμω tempero.

EPICHEIRESIS, idem quod *Encheiresis*, ab ἐπιχειρέω manum adhibeo.

EPICOLICÆ REGIONES, sive **LATERALES**, **LAURENTIUS LUMBARES**, & **BARTHOLINUS**, ex *Aristotele*, Λαζώνες nominat, quasi diceret *Libidinis partes*: sed à *Glissonio* *Epicolica* dicitur ea pars, quæ coli intestini partibus incumbit: Unde denominationem accepit.

EPICOPHOSIS, idem quod *Cophosis*.

EPICRASIS, evacuatio quædam est per vices instituta, ab ἐπικεράγγυμω attempero. B. *By verpozing*. A. A criticall evacuation of bad humours.

EPICRISIS, est morbi dijudicatio, ab ἐπικρίνω judico.

EPICRUSIS, est levibus ferulis, partium mollium, percussio, Japonensibus familiaris, ab ἐπικρούω percutio.

EPICYEMA, est superfœtatio, sive super imprægnatio, cum muliere jam imprægnatâ, alio post tempus imprægnatur fœtu; unde differt à gemellis, quod hi contemperanei sint, illi vero observati sunt aliquot mensium differentiam habuisse, nec quoque eodem tempore uterque ex utero prodit, sed distantia mensium aliquot interdum intercedit, hoc tamen rarissimè contingit, ab ἐπι super, & κίω gravida sum. B. *Gen dubbelde verzwangeringe / oberbebrugting*. G. *Über eine empfangene frucht*. Gall. *Superfetation*. A. Idem.

EPIDEMIUS, est morbus communis, à causa communi invecus, & vario tempore nunc in una, nunc in pluribus regionibus multos simul invadens: ut pestes, febres malignæ &c. Causa videtur hæere in Aëre, victu, & dispositione corporis, quibus in certum statum redactis semina morbi adolescere posse videntur, & vim exercere in corpus animalis ita dispositi; dum vero causa tam communis est, seminium primum in aëre generatum & allatum fuisse verosimile est, ex ἐπι supra, & δημοσίου populus. B. *Gen Doorgaans in Zwang-gaande Zichte*.

E. etne Seuche die gemeintlich an einem Ort registret. Gall. *Maladie Epidemique.* A. A Common disease.

EPIDERMIS, est membrana tenuis, totam cutim, cujus quasi pars est arte ambiens, reliquis corporis integumentis superincumbens, ob tenerrima sua vascula, & ligamentula subtilissima, minima vi facile solvenda, integre a subjacentibus separabilis, in plurimas lamellas divisibilis, vasis constans nullis, quæ ulla arte visibilia reddi queunt, nullo sensu prædita, tota squamosa, squammis adeo parvis; ut incredibile, in sulcos areasque exsculpta, quæ ad apices digitorum spirales, maxime spectabiles, in medio horum sulcorum tutò condita hærent vasa sudorifera, in utroque autem sulci latere parallela priori series papillarum nervearum: unde liquet vasa sudoris, vasa exhalantia, papillas tactus, hoc tenui, nec impediendo sensum, nec crescente, munimento defendi. videatur *Cuticula*, ex *ἐπι* supra, & *δερμα* cutis.

EPIDESIS, seu **DELIGATIO**, est ligamenti injectio, ad cruoris fluxum sistendum, ex *ἐπι* super, & *δέω* vincio.

EPIDESMUS, est fasciarum superligatio, ab *ἐπι* super, & *δέω* subligo. B. *Bobenj-zwagtel.* Gall. *bandage.*

EPIDIDYMIS, sive **PARASTATA**, Latine *Supergeminalis*, est vas tortuosum & variis flexibus velut varicosum corpus, quod testium dorso affixum est, idemque constituens. Majori suo globo testis annectitur, constat ex uno vase seu ductu ex teste continuato, longitudinem quinque ulnarum facile excedenti, minori capite seu globo vasi deferenti jungitur, ex *ἐπι* supra, & *διδυμο* testiculus. B. *De opper-klootjes.* G. *Die oberste höddlein.* Gall. *Epididyme.* A. Idem.

EPIGASTRIUM, est anterior pars infimi ventris, cujus pars superior *Hypochondrium*; Media *Regio Umbilicalis*; Inferior vero *Hypogastrium* vocatur, ex *ἐπι* super, & *γαστήρ* venter. B. *Middel boven-buik.* G. *Der mittelbauch.* Gall. *L'Epigastre ou la region Epigastrique.* A. The upper part of the belly.

EPIGINEMA, est id quod morbis, velut symptoma supervenit. Item, ordo partium in generatione, qui per successum fit, à *ἐπιγενεσι* fit, nascor.

EPIGINESIS, idem quod *Epiginema*.

EPIGLOSSUM, est laurus Alexandrina, sic dicitur quod supra ejus folium, aliud foliolum instar linguæ habeat, ex ἐπὶ supra, & γλῶσσα lingua.

EPIGLOTTIS, sive **EPIGLOTTALIS**, est quinta laryngis cartilago, Lingulæ formâ, valde mobilis, glottidis sive rimulæ operimentum, cum Cibi & potus deglutiuntur, ne quid incidat in eam: vocatur item sublinguium. Græce γόνδρ^ο *Poll.* ex ἐπὶ supra, γλῶσσα lingua, & πίθημι pono. B. *Strotlap / het tongstien.* G. *Das Urdhem junglein / Zäpfflein im Hals.* Gall. *l'Epiglote.* A. The epiglottis.

EPIGONATIS, est mola seu patella genu, ex ἐπὶ supra, γόνυ genu, & πίθημι pono.

EPILEPSIA, sive **MORBUS CADUCUS**, à casu *Comitialis* dictus, quia ægri derepente in terram prosteruntur: vel *Herculeus*, quia difficulter curationem admittit. Item *Lunaticus* sive *Σεληνιακός*, quod ad lunæ cursum paroxysmus eveniat. *Lues Sontica*, *Deifica*, *Morbis sacer* &c. appellatur. Estque interpolata totius corporis convulsio, omnes actiones totius corporis lædens. Adfunt subitus prolapsus, si æger steterit, Motus convulsivi totius ferè corporis, oculi circumvolvuntur, abolitio sensus & memoriæ, spuma circa os, effluxus seminis, stercoris, urinæ, respiratio frequens & inæqualis, sonitus incongruus: atque hæc phænomena nonnihil variant, juxta gradus: In universali omnia hæc ferè sunt, non item in mitiori, vel in Epilepsia puerorum, quæ in dentitione, febri &c. evenit. Est porro vaga, vel certis temporibus rediens, hæreditaria, vel contingens, recens, vel inveterata &c. ab ἐπιλαμβάνω invado, prehendō. B. *De vallende ziekte / Sint Jans euvvel / Maan-ziekte.* G. *Die Schwere noth / fallende oder böse frantckheit / bößwehe / fallende fuchtag.* Gall. *Epilepsie, mal caduc.* A. The falling sickness.

EPILEPSIA INTESTINALIS, nihil aliud est, quam convulsio, quæ à rebus intestina irritantibus oritur, quod infantibus sæpe evenit.

EPILEPSIA PUERORUM, vide in *Epilepsia*.

EPILEPTICA, sunt Medicamenta adversus epilepsiam.

ΕΠΙΛΟΓΙΣΜΟΣ, est Medicorum suffragium, ab ἐπι- λέγω dico post.

ΕΠΙΔΗΜΙΟΝ, vindicta Romanis. Est planta, quæ habet folia hederacea, ampla, acuta, lata, viridia, satis dura, in margine dentata, terna juncta pediculis tenuibus, & rotundis: Intra hæc affurgit caulis pedem circiter altus, qui habet flores parvos, pulchros, coloris variegati, sunt cruciformes, quatuor scilicet petalis tubulatis constantes; ex quorum calice surgit pistillum, quod deinde abit in fructum, seu siliquam unicapfularem, bivalvem & seminibus factam fere rotundis: radix in multos ramos divisa, in inferiori parte fibrosa: crescit in locis humidis, ut in pratis.

ΕΠΙΜΕΛΙΣ, dicitur Mespilus; sic dicitur, quod juxta malos nascatur, ex ἐπὶ ad, juxta, & μήλον malus.

ΕΠΙΝΥΚΤΙΔΕΣ, sunt pustulæ humorem emanantes, noctu præsertim sævientes & cruciantes, sublivido colore vel subnigro vel albo, si aperiantur sanies effluit, cum inflammatione, ab ἐπὶ supra, νύξ nox, & πίθημι pono. B. *Nagt-gezwellen.* G. *Nacht-geswulst / die nacht-blattern.* Gall. *Enflures de nuit.* A. Night swellings.

ΕΠΙΠΑΡΟΧΥΣΜΟΣ, est, quando ægri plures febrium exacerbationes, quam solent, patiuntur, quod in febribus inordinatis contingit, ab ἐπιπαροξύνω iterum exacerbo.

ΕΠΙΦΑΝΟΜΕΝΑ, sunt signa quæ morbis postea superveniunt, ab ἐπιφαίνω insuper appaereo.

ΕΠΙΦΟΡΑ, est impetus quidam, ut dicitur, humorum, sive sanguinis, sive alterius humoris inflammatorius, in totum corpus vel in aliquam partem. Per impetum, intelligenda potius est humorum quædam subsistentia, in qua alii humores, ab arteriis affluentes, morantesque, incalescunt & phlogosin constituunt. Est & inflammatio propriè oculorum, & latè dicitur de totius corporis inflammatione, ἐπιφέρω infero. B. *Oog-ontsteking.* G. *Entzündung der augen.* Gall. *le flux de larmes chaudes, & acres, qui accompagne les grandes ophthalmies, ou en general toute defluxion d'humours en quelque partie que ce soit.* A. An Inflammation of the eyes.

ΕΠΙΦΥΣΙΣ seu **ΑΠΠΕΝΔΙΧ**, **ΑΔΝΑΣΚΕΝΤΙΑ**, **ΑΔΔΙΤΑΜΕΝΤΟΝ**, est os ossi adnatum, per contiguata-

Unable to display this page

plurimis vasis sanguineis, ductibus, & folliculis adiposis abundat; usus est intestina & ventriculum, pinguedine sua instar pulvinaris fovere, & pinguedinem recipere, quæ calore, motu, attritu, perpetuo in loculis hisce oleosis mirifice attenuatur, acrior, volatilior, bili similis redditur, ita ut tandem ex sacculis his adunatis, inque ductus quosdam patentibus, collecta hæc materies oleosa, mutataque ita expellatur ex omento, & per binas venas Epiploicam dextram & sinistram deferatur ad hepar, unde materiem bili in hepate suppeditat. ab ἐπιπλωτικὸν supernavigo. B. Het Det. G. Das Netz des Eingeweiðs / Darm-netzlein. Gall. l'Epiploon ou Coëffe qui couvre les intestins. A. The Caule.

ΕΠΙΡΟΜΑ, callus dicitur vel tophus in articulis enatus, & induratus, ab ἐπιπρωρόω induro.

ΕΠΙΣΑΡΚΙΔΙΟΝ, vel HYPOSΑΡΚΙΔΙΟΝ, idem quod *Anasarca*, ex ἐπὶ insuper, & σάρξ caro.

ΕΠΙΣΧΙΟΝ, est os pubis, seu pecten. Os transversum & latum in imo ventre quod pubi subjacer, & intestina munit, ex ἐπὶ super & ἰσχίον os coxæ. B. Schaambeem. G. Das Scham-bein. Gall. l'Os Pubis. A. The privie bonne.

ΕΠΙΣΚΟΠΑΛΕΣ VALVULÆ, à figura sic dictæ, vocantur & *Mitrales* & *Sigmoides*, tales duæ in vena pulmonari reperiuntur, ne sanguis è corde veniens refluat. B. De Bisschops gelyphetende miters klapvlitzen. G. Die Musen gleiche häutlein in herke. Gall. *Valvules mitrales*. A. The Mitral valves.

ΕΠΙΣΕΜΑΣΙΑ, est ipsa morborum invasio; sive illud tempus, quo morbus primo notatur, & propriè *Significatio* dicitur, ab ἐπισημασιόω insuper significo.

ΕΠΙΣΙΟΝ, est pubis regio sive *Aqualiculus*.

ΕΠΙΣΦÆΡΙΑ, sunt gyri & anfractus exteriori substantiæ cerebri insigniti, uti vasa sanguifera, per cerebri substantiam distributa, ex ἐπὶ supra, & σφαῖρα globus.

ΕΠΙΣΠΑΣΤΙΚΑ, Sunt quæ derivant liquidum in partem, cui applicantur, tantâ vi ut vasa tenerrima, lymphatica, & sudori & materiæ perspirabili dicata, rumpant; liquor autem effusus ab Epidermide illæsa, in vesiculas elevata, retinetur; hinc illa medicamenta, quæ id præstant constare debent ex partibus tam acribus & tenuibus,

ut per epidermidem illæsam transeuntēs sese lateribus distorum vasculorum infigant, atque aperiant; epidermidem vero intactam relinquunt, quia vasa, si adsunt, paulo adsunt numero, & vis vitæ ibi valde debilis. idem quod *Attrahentia*, ab ἐπιπείω attraho.

EPISTOMIA, sunt extrema vasorum oscula, ex ἐπι ad, & στόμα os. Chemicis sic dicuntur spiracula in furnis, quæ *Ventilia* & *Registra* quoque vocantur. B. Het *Coigt of Windgat*.

EPISTROPHÆUS, est colli vertebra secunda, sic dicitur à vertendo: nam ex medio ejus corpore assurgit appendix instar dentis canini, circa quam caput cum prima vertebra vertitur. Olim prima eodem nomine veniebat, ab ἐπιτρέφω circumverto. B. *Den Dzaep*. G. Die andere gelencke des halses. Gall. *la seconde vertebre du col, qui à une eminence en maniere de Pivot ou de dent*. A. The first joint or Vertebra of the Neck.

EPITHEMA, est Medicamentum externum liquidum, quod partibus corporis nobilioribus, præsertim cordi & hepatis, linteo stupave exceptum admouetur, ab ἐπιθήμι impono. B. *Ein betting / stoving*. G. ein *Warme Tuch / damit einman einen gliedmas Wärme Zusugt*. Gall. *Fomentation*. A. A kind of fomentation used chief ley to the more noble parts.

EPITHYMERUM, **EPITHYMBRA**, est musci species Thymbraæ adnascens, ex ἐπι ad, & θυμβρα Thymbra.

EPITHYMUM, est musci species, Thymo adnascens, ex ἐπι ad, & θυμός Thymus.

EPOMIS, est superior humeri pars, quæ & *Acromium* nominatur, ex ἐπι supra, & ὄμος humerus.

EPOMPHALUM, est Emplastrum vel aliud quid, quod extuberantiis umbilici applicatur, ex ἐπι supra, & ὄμφαλος umbilicus. B. *Nabel-pleister*. G. *Nabel-pflaster*. Gall. *Emplastre pour le nombril*. A. Navel-plaister.

EPSEMA, est decoctio musti in defrutum, ab ἐψω coquo.

EPULIS, est in gingivis excrecentia, ad intimos molares contingens, ita ut oris apertio impediatur, ex ἐπι supra, & ἔλος gingiva. B. *Bastert Tand-vlies*. G. *Aufwachs des Zahnfleisches*. A. An excrecence of besh in the gums.

EPULOTICA, idem quod *Cicatrizantia*, ab ἐπυλώω cicatricem infero.

EQUI-

EQUISETUM, Est planta duplex, majus aquaticum, & Equisetum minus terrestre vel arvense longioribus setis: Prius habet caules sesquipedem vel duos pedes altos, rotundos, asperos, excavatos, plurimis tubis in se invicem inarticulatis instructos, quæ articulatio nodos format per intervalla: folia teretia, pyxidatim articulata, cava: flores sunt apetalii, flaminei, apice fungiformi donati, spicati, fructus in equiseti speciebus, quæ floribus carent, sunt grana nigra aspera & fracta: radix est repentissima, nigricans: Hæc planta crescit in pratis & circa flumina. Altera equiseti species ab hac tantum differt in eo, quod folia & asparagi sunt longiores, tenuiores, molliores; Gr. *ἰσσοπέδιον*, est Planta cæudæ seu setæ equinæ æmula. B. *Paarde-staart*. G. *Rosß-schwanz / Pferd-schwanz / Schafftenhew*. Gall. *Prêle, Queue de Cheval*. A. *Horße taile*.

ERANTHEMUM, seu Delphinium, camomilla, sic dicitur quod vere floreat, ἔρ enim est ver, & ἀνθὸς flos.

EREBINTHUS, est cicer: sic dicitur quod femina in vasculo, quasi flatu distento, bina ferat ad instar testiculorum (quod tamen non de omni, sed de quodam cicere genere verum est) vel quod maximè venerem excitat. Vide quoque vocem *Orobis*.

ERGASTERIUM, furni pars.

ERICA, Est frutex, qui habet caules vel virgulta numerosa, dura, lignosa, ramosa, pedem unum vel sesquipedem alta, coloris rubicundi fusci, aut obscuri; folia exigua aliquantulum dura & aspera, semper virentia, Tamâriscum referentia: flos monopetalus, campaniformis, nudus, sæpe urceolum referens: ovarium in fundo sit fructus subrotundus, quadrifariam hians, quadrilocularis, foetus seminibus exiguis imo flore ut calice, tectus: radix lignosa est, se in terra extendens: hæc arbuscula crescit in sylvis, & sterili squalido, palustri, & spongioso solo viget: deducitur a verbo Graeco *ἔρεινω* frango, confringo: an, quia frangat, abradatque, idque scopis ex Erica colligatis, inque fasciculum redactis? an ab *ἔρημος* desertum, quod in desertis & sterilibus locis proveniat? at corrupta vox à Myrica, quod eam aliquomodo referat? B. *Heide*. G. *Heiden*. Gall. *Bruyere*. A. *Heath or Ling*.

ERICERUM, Gr. *Ἐριγγόρον*, Collyrii species est, cujus ali-

aliquot differentias *Aëtius* enumerat. Denominationem a fructu ericis accepisse videtur.

ERIGERUM, seu **SENECIO**, sic dici volunt, quod vere tam citò ejus flores in lanuginem vertantur: atque fenescat, seu quasi vernus senex, ab ἔρ Ver, & γέρων senex, unde & quoque *Senecio* dicitur. Vide *Senecio*.

ERINUS, est nomen variis plantis impositum; Latinis *Caprificum* sonat, sic vocantur quædam Campanulæ, Bazilici, & Ezulæ species, an ab ἔρις, quod cum ex arbore velut contendendum sit & luctandum, ut maturet fructus suos.

ERIOPHORUS BULBUS, quasi diceret bulbus laniferus, idque propter lanuginem, quæ inter radicum laminas, est ex ἔριον lana, & φέρω fero.

ERODENTIA, sunt Medicamenta, quæ peregrinum tenax adhærens in ulceribus, & ipsa vasorum ramenta tenuissima semi corrupta resolvunt, & consumunt. B. *Weghretende middelen*.

EROSIO, idem quod *Corrosio*.

ERPES, vide *Herpes*.

ERRHINUM, Barbaris *Nasale* & *Caputpurgium*, est Medicamentum, quod metæ forma naribus inditum, sine sternutatione, humores & præsertim viscidos evacuat. Estque liquidum, molle vel solidum. *Liquidum* fit vel ex succis herbarum errhinarum, & cephalicarum, ope vini, aut alterius liquoris, extractis, quibus aliquando spiritus vini admiscetur, *Vel* ex decocto simplicium idoneorum, additis nonnunquam succis, melle, oleo, vel succis excepto, & ad unguenti formam decocto. *Solidum*, *vel* forma pulveris datur, & hoc in sternutatoriis maximè locum habet, *vel* formâ turundæ & dicitur *Nasale*, paraturque ex pulveribus idoneis, mucilagine, cerâ, vel terebinthina exceptis, ab ἐρ in, & ρίς nasus. B. *Nies-water*. G. Eine Arßney die das Niesen bringt. Gall. *Sternutatoire*. A. A Sternutatory.

ERUCA, Planta officinalis antiscorbutica, est, cujus variæ dantur species, tum fativæ, tum sylvestres: fativa habet caules parum lanuginosos, duos circiter pedes altos: folia sinapi albi minora, tenera, glabra, sine lanugine: flos cruciformis, quadrifidus, coloris sub cærulei albi, punctis nigris notatus; flori succedit siliqua longa, divisa in duos

loculos, continentes semina subrotunda, flava: radix alba, tenuis, lignosa: hæc planta crescit in pratis, sapor ejus singularis: sylvestris parum a præcedenti differt. dici volunt, quod ob acrem saporem linguam erodat: hæc enim, ubi degustaveris, os & linguam satis acriter vellicat. Graecis *ῥυζαρον*, quoniam jura commendet, habeatque in eisdem peculiarem gratiam, ex *Ῥ* bene, & *ῤαυδος* jus, esculentum. B. *Raket*. G. *Rauken / Rauken-kraut*. Gall. *Roquette*. A. *Rakett*.

ERUCTATIO, vide *Ructatio*.

ERVILIA, & ERVUM, est leguminis minoris species, dicitur ab *Eruendo*, capitur enim & manu vellitur. Hinc fortè nostris *Erten / Erwtten & Erwteten*.

ERYNGIUM, & ERINGIUM, est Cardui species: est planta, quæ habet caulem sesquipedem vel duos pedes altum, rotundum, striatum, medulla alba repletum, in summitate in multos ramos divisum: folia sunt ampla, profunde incisa, dura, spinosa, alternatim in caule disposita: in summitate caulis sunt capitula squammosa aculeata, unita foliis quam plurimis repentibus, oblongis, latis, villosis: flores ad umbelliferos referuntur: forma capitulorum cum dipsaco convenit: radix est longa, digiti crassitie, & interdum pollicis, foris nigricans, intus alba, saporis subdulcis & grati; discissa & pressa succum dat croceum: hæc planta crescit in locis arenosis, in campis, maris littoribus. dicitur & *Iringus*, ab *ἰρύνειν*, ab eructando putant, quod capræ, quæ morfu surculum Eryngii præciderint, vel deglutiverint, cunctum gregem pone sequentem, quasi stupore attonitum sistant, donec Eryngium ructu rejecerint, aut Eryngiam non manducat capra. Sed *ἑρύνειον* vel *ἑρύνειον* aliis dicitur, ab *ἰρύνειν* amo, & *ἰρύνειον*, nempe ex *ἰρ* pro *ἑρ* & *ῥύνειον*, quod suis capitibus aspectu sit amabile, gaudet enim plurimis capitibus, hinc *centumcapita* appellatur. Vel dicitur quod *ἰρύνειον* sit *ἰρύνειον*, quod verno etiam tempore molestum sit suis spinis, quibus facile lædit. Vel quod radicem habeat longè lateque per agros serpentem rusticis admodum molestam. B. *Kruis-distel / Kruis-woxtel / Endeloog*. G. *Sichenskraut / Manns-treu / Roden-distel / Brackend-distel*. Gall. *Panicault, Chardon Roland, Chardon à cent têtes*. A. *Sea holly or eryngo*.

ERYSIMUM, Est planta, quæ habet caulem duos circiter pedes altum, rubicundum, villosum, ramos quosdam flexiles dimittentem: folia bina, sibi invicem opposita, sinapi referentia, profunde incisa: flores sunt exigui, quadrifidi, flavi, cruciformes; flori succedit siliqua tenuis, rotunda, septo medio divisa in duo loculamenta, seminibusque fæta, ut plurimum exiguis & rotundis, saporis acris & fervidi: radix alba, lignosa, acris, digiti minimi crassitie: hæc planta crescit in locis desertis & inter olera recensetur, nomen accepit ἀπὸ Ἐρισίμων, à multiplici foliorum sectione. Vel ἀπὸ Ἐριβίου, quod ob suam caliditatem maximâ trahendi vi præditum sit, quod inter fruges refertur, nomen invenit ab adverso, quasi ἐρύπιμον, quod minimè pretiosum & nobile est. Vocatur etiam *Irion* & *Rapistrum*. B. *Edèle Kahllette*. G. *Wegsenst* / *Herderich*. Gall. *Velar*; *Ravenou*. A. *Hedgemustard*.

ERYSIPELAS, Ignis sancti Antonii, ignis sacer *Columell*, ignis *Sammunico*, ἐρυσιπέλας *Pull.* πῦρ ἄγιον *Hippocrati*. Est tumor præter sanitatem in cute, aut quacunque parte carnea, vel membranosa excitatus, rubicundus, flavescens, latus, non altè ascendens, nec pulsans, sed cum dolore punctorio, à sanguine in vasis Lymphaticis impresso & hærente productus. Aliquando elevatur in bullas, ac si cantharidum emplastris essent excitatæ, tuncque dicitur nobis B. *de Belroos*. In genere tamen dicitur *de Roos* / *St. Anthonis vuur* / ex ἐρυθρον πέλας prope, fermè, varias habet differentias, prout altius affurgit, vel depressus est, aut majori aut minori cum calore, ut Tumor *Erysipelatodes*, *Phlegmonodes*, *Oedematodes*, *Scirrholes* &c. G. *Die Rose* / *das Heilige feuer* / *St. Antonius-feuer* / *das Rothlauff* / *die Brennende Raach* / *die Rosesse*. Gall. *Erysipelle*, *le feu Saint Antoine*, *la Rose*. Si occupaverit faciem, *la Rose au visage* dicitur. A. *St. Antonies Fire*.

ERYSIPELATODES, est tumor Erysipelati similis, sive Erysipelas spurium, ex ἐρυσιπέλας inflammatio, & ἔδος forma. B. *Roosagtig*.

ERYTHREMATATA, sunt rubores pulicares, in febribus pestilentialibus frequentes, ab ἐρυθραία rubesco. B. *Dlecken als vlope beten*. G. *Kleine Flecken*.

ERYTHROIDES MEMBRANA, est post *Elythroidem*

secunda, *rubea* dicta, testem involvens, externè adhæret vaginali tunicæ, internè vero albuginæ. *Rubea* dicitur à colore, nam *ῥυθρον* est rubrum, & *ῥοδη* forma. B. *Het roode bal - vlies*.

ESCHARA, Gr. *ἰσάρα*, est crusta ulceribus superinducta, vel cauterio aut ruptorio excitata, ab *ἴζω* habeo, & *ἴσα* terra; quia se habet instar terræ damnatæ, vel ab *ἰσάριον* crustam induco. B. *De Krost*. G. *Grind / Ruse / Kruste*. Gall. *Eschare*, *Croûte d'ulcere*. A. An *Escar*.

ESCHAROTICA, idem quod *Caustica*, ab *ἰσάριον* crustam induco.

ESCULUS, est arbor glandifera, fortè sic dicta, quod ejus glandes comedantur. Vide *Æsculus*.

ESCURA, idem quod *Eschara*.

ESSENTIA, essentiæ vocabulam significat accuratè loquendo balsamicam rei partem (seu in qua vires potissimum resident) à crassiori sepatatam, quare cum exactissima rei separatio beneficio extractionis peragatur, sit ut pars illa balsamica à crassiore corpore extracta essentia *ἰσῆ* dicatur, alias à modo fiendi extractum, nonnunquam attribuitur essentiæ vocabulum succis expressis ac spissatis. Verum præstaret hoc proprio suo nomine, quod minus confusio oriatur, nominare. Sunt & qui elæosachara essentias vocant, sed abusivè. B. *Wezenthheit / Het pit*. G. *Das wesen*. Gall. *Essence*. A. *Essence*.

ESSENTIA QUINTA, sive **CLYSSUS**, est Medicamentum, ex integris constituentium particulis energeticis sive activis constans, separatis ab inertibus. B. *De Wpse Wezenthheit / de quinte essentie / het pit of kragtigste der Medicamenten*. G. *Die nessel-sucht / quintessence*. Gall. & A. *Quint essence*.

ESSERE, **SORA** & **SARB**, etiam nominant: sunt tubercula parva, ad rubrum vergentia, duriuscula, cum insigni pruritu subito universum corpus occupantia, non secus ac si ab apibus, vel vespis vel culicibus, homo demorsus, aut urticis percussus esset: Non ita tamen post longum tempus evanescent, nulloque ichore vel alia humiditate affluente, cutis pristinam levitatem & colorem recuperat. Differt ab *Epinyctide*, quod in hoc affectu ichor manat, in *Essere* non item.

ESTHIOMENOS, est herpes exedens, causa est, quod

papulæ cutis humorem quendam acrem in se contineant, qui ob perspirationem inhibitam corrumpitur, & acrimoniâ suâ non tantum cutim, sed etiam subjectas partes corrodit, ab *ἐσθίω* comedo, *ἔγωγε* repo. B. *Haar-worm*. G. ein *Haar-wurm* / *Haupt-gründ*. Gall. *Estiomene*; *herpes*. A. An inflammation in the Shin, Sharp of biting.

ESULA seu **EZULA**, est Tithymali species, quæ distinguitur in majorem & minorem, hæc plures habet caules pedem altos, ramosos, folia gerentes angusta instar pini, lacte turgentia: flos ut in Tithymalo majori de quo sub titulo Tithymali: radix oblonga, esula majori tenuior, foris fusca, intus ex flavo albescens, lacte acri turgida: dicitur & Pityusa. nomen diductum à *πινύσση* videtur; duabus enim syllabis sublatis, remanet *ἔσση*, cujus diminutivum *Usala*, & vocali primâ mutatâ *Esula*. B. *Kleine spurge*. Gall. *petite Esule*. A. little small spurge.

ETHMOIDES, **OS CRIBRIFORME**, est ex octo ossibus capitis unum, situm est ad partem inferiorem ossis Frontis immediate supra nasum internum, sex apophysis donatum, & plurimis foraminibus pervium pro nervorum olfactoriorum transitu, ab *ἔθμος* cribrum, & *εἶδος* forma. B. *Het zeef-been*. G. *Das sieb gleiche bein*. Gall. *l'Os Ethmoide*. A. Thebone like à sieve.

EVACUATIO, est quæcunque depletio contentorum ex quolibet cavo corporis, Gr. *κίνασις*, est vel arte vel per se. *Arte* si sanguis evacuetur, aut purgando, vomendo &c. vitiosi humores ex ventriculo & intestinis evacuentur. *Per se* ut in hæmorrhagia, menstruorum evacuatione, mictione, sæcum alvinarum evacuatione &c. B. *Witleging*. G. *Aufführung* / *das Entledigen*. Gall. & A. *Evacuation*.

EVAPORATIO, idem quod *Diaphoresis*. Item fit, quando succi, lixivia, aliaque leni igne evaporando in spissiore consistentiâ rediguntur. B. *Witwaassening* / *Witdamping*. G. *Ausdempffen*. Gall. *Evaporation*. A. *Evaporation*.

EUCHROA, est color & nitor bonus, ab *εὖ* benè, & *χρῶμα* color.

EUCHYLOS, est qui succis bonis abundat. Ita alimenta, quæ bonum succum præbent, dicuntur, esse boni succi, ex *εὖ* bene, & *χυλὸς* succus. B. *Goed-sappig*. G.

Unable to display this page

Unable to display this page

gularis, in tria loculamenta divisus, unico facta semine oblongo. Nascitur in modum ac si singula folia repræsentarent aculeatos cucumeres; totum enim folium spinis albis obsitum est, ita ut manibus prehendi absque læsura non possit: Plantam hanc hic Amstelodami viventem vidi. Gummi igitur ex incisis foliis emanans sole induratur, illud debet esse purum, aliquando & spinas aliasque festucas admixtas habet, flavescit aliquomodo, aliquando albescit. Admodum & naribus & linguæ acre est, & vehementer alvum ducit. Venit ex Lybia, Mauritania, Peru &c. nomen adinvenit primum Juba Lybiæ Rex in monte Atlante ultra Herculis columnas, appellavitque *Euphorbium* Medici sui nomine, & Fratris Musæ, à quo divus Augustus fuit conservatus. Facile quoque nomen diduci posset ab *ἔφορβω*, modo facile ferri tolerarique posset, est enim vehemens Catharticum. Gall. *Euphorbe*.

EUPHORIA, idem quod *Eupathia*, ab *ἔφορβω* facile tolero. B. *Gen makhelyk verdrag*.

EUPHRAGIA, **EUPHRASIA**, vel **EUPFRASIA**, Est parva planta, quæ plures habet caules tenues, villosos, nigricantes: folia parva, oblonga, venosa, minutim incisa: flos monopetalus, anomalus, personatus, in duo labia distinctus, quorum superius surrectum, & multifariam sectum; inferius vero in tres partes dividitur, quæ singulæ quoque bifidæ sunt, coloris albi, multis punctis purpureis & flavis notatus: ex calice surgit pistillum posticæ floris parti ad instar clavi infixum, quod abit in fretum seu testam, exiguam, oblongam, in duo loculamenta divisam, seminibusque factam exiguis & albis: radix exigua, lignosa: crescit hæc planta in locis incultis circa vias. sic ejus nomen à Græcæ linguæ imperitis Pharmacopolis depravatum est, cum olim *Ἐφροσύνη* dicta sit, quod nimirum oculos, quorum caliginem discutit, deletet, ex *ἔ* & *φρω* lætus. Hinc quoque *Ophthalmica* vocatur. B. *Oogen-troost / Haar-oog*. G. *Augen-trost*. Gall. *Euphraise*. A. *Eyebright*.

EUPHROSYNÉ, idem quod *Euphragia*.

EUPNOEA, est respiratio probe constituta, sive respirandi facilitas, ab *ἔ* bene, & *πνοή* spiro. B. *Gen makhelyke ademing*. G. *Leichte athem*. Gall. *Respiration facile*. A. *An Easil breathing*.

EUPORIA, est Medicamentorum præparandi facilitas, vel eorum operationis promptitudo, ex δ bene & $\pi\omicron\rho\iota\omega$ gradior. B. *Vaardige Medicijne*. G. *Bewährte arthey.* Gall. *Une Medecine éprouvée.*

EURHYTMUS, est pulsus in homine sano, Rhythmum seu ordinem benè servans, ex δ benè & $\rho\acute{\upsilon}\theta\mu\omega$ modulus. B. *Ordentelyke pols.* G. *Ordentlicher puls=schlag.* Gall. *Le Puls regulier, egal.* A. *An Orderly Pulse.*

EUSARCOS, Gr. $\delta\sigma\alpha\rho\kappa\omega$, bene carnosus, seu torosus, sive quadratus, ab δ bene, & $\sigma\acute{\alpha}\rho\kappa\omega$ caro. B. *Wel in 't vleeq.* G. *Voll mit fleisch.* Gall. *Charnu.* A. *Fleshy.*

EUSEMIA, est bonorum signorum præsentia, ab δ bene, & $\sigma\acute{\eta}\mu\omega$ signum. B. *Een goed teken.* G. *ciu Gut zeichen.* Gall. *Un bon Signe.* A. *A good sign.*

EUSITIA, est bonus appetitus, ab δ bene, & $\sigma\iota\tau\acute{\iota}\omega$ alo, nutrio, pasco, sagino. B. *Goeden appetit.* G. *Gut Appetit.* Gall. *Bon appetit.* A. *A good appetite.*

EUSPLANCHNOS, est is qui optima & robusta habet viscera, ab δ bene, & $\alpha\omega\lambda\alpha\chi\eta\omega\upsilon$ viscus. B. *Die goede ingewanden heeft.*

EUSTOMACHUS, est bene constitutus stomachus: item cibus stomacho conveniens, ab δ bene, & $\sigma\acute{\upsilon}\mu\phi\chi\omega$ sinistrum ventriculi orificium. Quod & pro toto ventriculo sæpe sumitur. B. *Een goede maag.* G. *ein Gutes Magen.* Gall. *Un bon Estomac.* A. *A good stomach.*

EUTHANASIA, est facilis & levis sine convulsionibus dolorificis mors, ex δ bene, & $\theta\acute{\nu}\alpha\tau\omega$ mors. B. *Een gemakelyke dood.*

EUTHYPOROS, est rectus incessus, ab δ $\theta\upsilon\varsigma$ rectus, & $\pi\omicron\rho\iota\omega$ incedo.

EUTHROPHIA, est recta corporis nutritio, ab δ bene, & $\tau\epsilon\phi\eta$ alimentum.

EUTOCOS, seu **FÆCUNDA**, quæ benè gerit, & facile parturit, ab δ bene, & $\tau\acute{\omicron}\kappa\omega$ fætus, à $\pi\acute{\alpha}\tau\omega$ pario.

EUTONOS, qui firmus est, & debitum membrorum tenorem habet, ab δ bene, & $\tau\acute{\epsilon}\nu\omega$ tensio, à $\tau\acute{\epsilon}\nu\omega$ tendo.

EUTROPHIA, est optima nutritio, ab $\epsilon\upsilon$ bene, $\tau\epsilon\phi\eta$ nutritio. B. *Een goede voeding.* G. *Das gedeyen / Zunchmen.* Gall. *Une bonne nutrition.* A. *A good nourishment.*

EXACERBATIO, idem quod *Paroxysmus.*

EXAREISIS, sic vocatur Chirurgiæ pars, quæ extrahit peregrina è corpore nostro, quæ ei nocebant, ab *ἐξ* ex & *αἰρέω*, traho, demo. B. *Uitjhalinge*. G. *Auszziehung*. Gall. & A. *Extraction*.

EXAGIUM, est Veterum pondus scrupulos quatuor pendens.

EXALTATIO, Gr. *Μετωελζμός* seu **SUBLIMATIO**, est operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiorem substantiæ & virtutis dignitatem perducitur; vel est subtilisatio, res sensim dissolvendo, in puriorem & majorem virtutis suæ gradum transponens, & fit circulatione, ablutio, vel fermentatione. B. *Opheffing / verhooging*. G. *Erhöhung / verbesserung*. Gall. & A. *Exaltation*.

EXAMBLOSIS, idem quod *Abortus*. Gr. *Εξάμβλωσις* & *Εξάμβλωμα*, ab *ἐξ* ex & *ἀμβλωσις* Abortus.

EXANASTOMOSIS, est osculorum, sive extremitatum vasorum apertio, ab *ἐξ* ex, & *ἀνατομῶ* aperio, relaxo. B. *Opening der monden der vaten*.

EXANTHEMA, est **EFFLORESCENTIA**, seu **EFFLORATIO**, quædam super cutem apparens instar earum macularum quæ etiam in totius corporis cute apparent, à *Sennerto* dupliciter describitur; unum est quod colorem cutis saltem mutat, ut fit in febribus petechialibus, morbillis, maculis scorbuticis, hepaticis, lentigine &c. alterum in quo tubercula quædam in cute erumpunt, quæ papillarum nomine venire solent, ut variolæ, papulæ, pustulæ &c. ab *ἐξανθήω* effloresco. B. *Uitbottende vlakke / Puiste*. G. *Blattern / Bocken*. Gall. *Exanthème*, *Efflorescence*. A. *A pheale or pash*.

EXARTHREMA, idem quod *Luxatio*, & quidem totalis, quando totus articulus ex sede sua naturali excidit: ab *ἐξarthρέω*, ex artubus sum dimotus. B. *Ontlid*. G. *Verrenkung*. Gall. & A. *Luxation*.

EXARTICULATIO, idem quod *Luxatio*.

EXCATHISMA seu **SEMICUPIUM**, est balneum ex aqua calida.

EXCIDENTIA, sive **ECTOSIS**, idem quod *Luxatio*.

EXCEPTIO, est incorporatio aut permixtio pulverum siccorum cum humiditate quapiam: hoc pacto *Electuaria* conficiuntur, cum melle aut syrupo pulveres & pulpæ excipiuntur: & pulveres pilularum cum syrupo, melle, vino, aut succo.

EXCIPULUM CHYMICUM, vide *Receptaculum Chymicum*.

EXCISIO, sive **ECCOPE**, idem quod *Extirpatio*.

EXCIPULUM, idem quod *Recipiens*.

EXCORIATIO, idem quod *Darsis*.

EXCORTICATIO, est corticis exterioris denudatio, quod Pharmacopæis usitatum est circa radices, fructus, femina &c. B. *Gen ontbasting*. G. *Abshelung der rinde*. Gall. *l'Ecorcement*. A. *Apeling away of the bark*.

EXCREMENTUM, Gr. *Διαχέρημα*, *Περίπωμα*, notat omne quicquid ab alimentis post coctionem separatum, crassius, indissolutumque existens è corpore est secernendum, vel quicquid cum sanguine circumivit, & subtilius atque acrius est, quam ut corpus amplius nutriat, illive inferviat, per excretoria corporis eliminatur, ut sudor, aurium sordes, alvi & vesicæ excrementa &c. B. *Uitdng-zels / Drek*. G. *Unflat / Koth*. Gall. *Excrement*, *l'Ordu-re du corps*. A. *The Offall, the refuse of any thing or excrements*.

EXCRESCENTIA, idem quod *Hypersarcosis*.

EXCRETIO, Gr. *Διαχέρισις*, est actio excernendi. Vide *Excrementum*.

EXELCISMUS, est ossium à superficie in profunditatem deductio, ab *ἐξέλκω* extraho. B. *Indrukkinge des beens*. G. *Einfallen der beinen*. Gall. *Compression de l'os*.

EXERCITATIO, est motus corporis humani vehemens & voluntarius, sanitatis tuendæ, vel habitus boni comparandi gratiâ factus. Gr. *Ἀσκησις*, *Ἀσκημα*, *Γυμνάσιον*. B. *Oefening*. G. *Übung*. Gall. *Exercitation*, *Exercice*. A. *Exercise*.

EXERCITIUM, est motus, quo corpus sanitatis gratia exercetur & movetur, estque *triplex*. 1. Quod tantum ab aliis fit, ut in equitatione, navigatione, & curru. 2. Partim ab aliis & semetipsis, ut in gladiatoribus & luxatoribus. 3. A. semetipsis tantum, ut in ambulatione & pila, omnium optimè quod fit pila parva, vulgo *palletten*. *Exercitium* seu finis illius iterum triplex est; vel ad calorem, vel ad sudorem, vel ad anhelitum, & hoc sufficit. B. *Gen Oefening*. G. *Ein Übung*. Gall. *Exercice*. A. *Exercise*.

EXHALTATIO. Gr. *Ἀναθυμίασις*. Idem quod *Evaporatio*.

EX-

EXINANITIO. Gr. *κένωσις*. Idem quod *Evacuatio*.

EXISCIOS, est, quando os femoris luxatum est. Unde & illi, quibus nates rotundæ exstant & coxa eminent, dicuntur *Ἐξίσιος*, ab *ἐξ* ex, & *ἰσχίον* coxa. B. *Mank/huy-ontbygting*. G. *Verrenkung der hüfft*. Gall. *Luxation de la hanche*. A. *Luxation or the thigh bone*.

EXOMPHALOS, est umbilici protuberantia, infantibus frequens, ab *ἐξ* ex, & *ὀμφαλός* umbilicus. B. *Uitwulsting des Nabels*. G. *Das herauß wachsen des Nabels*. Gall. *Protuberance du nombril*. A. *Protuberance of the Navel*.

EXOPHTHALMIA, est oculi extra ordinarium situm protuberantia, ab *ἐκ* ex, & *ὀφθαλμός* oculus. B. *Gen uitwulsting der Oogen*. G. *Das herauß wachsen der augen*. Gall. *Protuberance des yeux*. A. *A Protuberance of the eyes*.

EXOSTOSIS, est ossium extuberantia & excrescentia, seu ossium tubera, & eminentiæ inordinatæ à Lue venerea aut alias, ab *ἐξ* ex, & *ὀστέον* os. B. *Uitwassing des beens / been-knobbels*. G. *Überbein / außwaschen der beinen*. Gall. *Exostose, excroissance de l'Os*. A. *A Extuberance of the bones*.

EXPECTORANTIA, Medicamenta sunt, quæ valent morbosam materiam intra Pulmonum bronchia contentam per Laryngem expellere. B. *Wozst-middelen*.

EXPLORATORIUM, idem quod *Specillum*.

EXPLOSION, erat juxta quorundam medicorum hypothesein actio spirituum, qua nervi subito contrahuntur: Causa dicebatur, quando spiritibus animalibus particula heterogeneæ accrescunt, vel in confusionem aguntur. Sed est potius operatio quædam Chymica, qua res accensæ subito inflammantur, ut fit, si cum nitro accendatur Antimonii pulvis. B. *Ontploffing*. G. *Das rauschen / Getöse*. Gall. & A. *Explosion*.

EXPRESSIO ab *EXPRIMERE*, est, quando amygdala, aliave semina pingua post debitam contusionem, aut decocta, aut herbæ tuscæ ob olea aut succum prælo exprimuntur.

EXPULSIO, idem quod *Expultrix vis*.

EXPULTRIX VIS, sive facultas. Antiquis dicebatur illa actio seu facultas, qua excrementa excernebantur,

tur, sed non necesse est ad cæcas vires confugere, cum scimus ea omnia à spiritibus animalibus fieri, motu scilicet peristaltico.

EXSOLUTIO, idem quod *Eclipsis*.

EXSPIRATIO, seu *ΕCΠΝΕΥΜΑΤΟΣΙΣ*, est aëris in Pulmone contenti per asperam arteriam, os & nares expulsio; cujus causa consistit in Thoracis dilatati collapsu, adeoque compressione Pulmonis; tum compressu musculorum abdominalium in viscera, proin in diaphragma; & denique in vi propria contractili fibrarum musculosarum Pulmonem constituentium. B. *Uitademing*. G. *Die Ausbläsung*. Gall. *Expiration*. A. Idem.

EXSTASIS, est iudicii & imaginationis depravatio, maniacis & melancholicis familiaris, qua diu cogitanda circa unum objectum, mens quasi fixa stat absque iudicio ab *εξ* ex, & *ἵστημι* statuo. B. *Gen verrukking van zin nen*. Gall. *Extase*.

EXSUCCATIO, idem quod *Ecchymoma*.

EXSUDATIO, idem quod *Ephidrosis*.

EXSUFFLATIO, idem quod *Ecphysefis*.

EXTA, Gr. *Σπλάγνα*, idem quod *Viscera*.

EXTASIS, idem quod *Extasis*.

EXTENSIO, idem quod *Anataxis*.

EXTENUATIO, est totius corporis macritudo. Gr. *Λεπτωσμός*, & *Λεπτίωσις*. B. *Derinagering*. G. *Magerheit*, oder mager werden. Gall. *Extenuation*, *Maigreux*. A. *Lean- nesse*.

EXTERGENTIA, idem quod *Abstergentia*.

EXTINCTIO, dicitur de lapidibus, v. g. CrySTALLIS, silicibus &c. toties candefactis, totiesque aqua extinctis, usque dum evaserint friabiles: ac interdum metalla ignita liquore aliquo extinguuntur, ut hic earum virium particeps. Ferrum aqua, Aurumve vino extinctum, cujusmodi extinctiones crebrò in usum Medicum adhibentur. *Extinguere* etiam est, quando argentum vivum terebinthina, aliove liquido ita involvitur, ut nec micula ejus amplius conspici possit. B. *Uitblussing*. G. *Aussleschung*. Gall. *Extinction*. A. *Quenching*.

EXTIRPATIO, est partis solidæ propter sphacelum, cancrum &c. abscissio. Præstat, duorum, trium, pluriumve digitorum spatium ab articulo, excisionem fieri, nisi

nisi mortificatio se extenderit ad brachii aut femoris superiora, hic enim articulum ipsum eligere cogimur. Certior est ablatio in parte sana, majori licet cum dolore. Gr. Ἀποκοπή, & Ἐκτομή. B. *Exstirpatie / afzettinge*. G. *Abfschneidung*. Gall. *Extirpation*.

EXTRACTIO, ab EXTRAHERE, est resolutio, qua corporis mixti partes subtiliores à crassioribus ope menstrui solventis segregantur: Ex gr. quando mediante spiritu vini vires ex quocunque Medicamento extrahuntur, tunc illud, quod post menstrui evaporationem relinquitur, vocatur *Extractum*. B. *Gen uittrekkinge*. G. *Auszziehung*. Gall. *Extraction*. A. An Extractio. Gr. Ἐκχύλωσις, Ἐκχύλωμα. Chirurgicè quoque sumitur pro extractione rei è corpore humano, e. g. dentis, calculi, polypi, globuli plumbei &c.

EXTRACTUM, Gr. ὄπός, unde *Opium* & Ἐκχύλωμα, est purum, sincerum & efficax illud, quod à partibus minus efficacioribus, mediante liquore, segregatum & ad justam consistentiam inspissatum est. B. *Gen uittrekzel*. G. *Dasß außgezogen is*. Gall. *Extrait*. A. An extract.

EXTRAVASATUM, dicitur de humore vel sanguine, qui è valis effluxit, sive adhuc hæreat intra partes corporis molliores, sive penitus ex corpore effluxerit. Gall. *Extravasé*.

EXTUBERATIO, idem quod *Apophsis*.

EXULCERATIO, Gr. Ἐλκωμα Ἐλκωσις, est solutio continui, à materia erodente originem trahens, in mollioribus corporis partibus, cum imminuta magnitudine. Differt ab abscessu, quod abscessus producit per se, prægressa tantum Inflammatione. Exulceratio item est magna, parva, lata, brevis, angusta, recta, transversa, sinuosa, æqualis, inæqualis, &c. B. *Gen verzweringe*. G. *Verwundung / verschrung der haut*. Gall. *Exulceration, Blessure, Entameure de la peau*. A. An Exulceration.

EXUMBILICATIO, est *Hernia Umbilicalis*, seu Umbilici proidentia. Idem quod *Exomphalos*.

EXUSTIO, est, quando quis ab igne læsus fuerit. Estque triplex, *prima* lædit cuticulam, & cum vesiculis aquosis elevatur; *secunda* ipsam quoque cutim; *tertia* partes etiam cuti subjectas. Gr. Ἐσχυσις. Illa *Exustio* sæpe studio & arte Chirurgica fit, ope cauteriorum candentium.

tium. B. Branding. G. Brand / brunst / verbrennen. Gall. *Brustlare*. A. A burning.

EZULA, vide *Esula*.

F.

F. Significat in fine formularum *Fiat*.

F. L. A. Est Fiat Lege Artis.

F. S. A. Est fiat secundum Artem.

FABA, habet caules tres pedes circiter altos, quadratos, excavatos: folia sunt oblonga obrotunda, crassa, pinnata, bina velut conjugata ad costam, quæ in mucronem abit: flores sunt leguminosi, oblongi, coloris aliquando albi, striis nigris instructi, aliquando purpurei, nigricantes: flori succedit siliqua longa, crassa, carnosa, unicapularis, fæta seminibus reniformibus oblongis, elatis vel ovalibus, coloris varii, plerumque albi: radix longa, partim recta, & partim repens, fibrosa: Gr. *Κόραμα*, & *Φάσιλα*, à Faliscis hoc vocabulum Latinis una immutata litera, dicebant enim *Habam*, quam Latini *Fabam*, propter literarum cognominationem *F.* & *H.* B. *Boonen*. Gall. *Fève*.

FABA SANCTI IONATII, sunt fructus Nucis vomicæ legitimæ Serapionis Camelli, habentes carnem amarā, flavā, avellanæ nucis magnitudine, variæ tamen formæ: sunt hi nodosi, durissimi, corneæ substantiæ, coloris inter album & glaucum medii: Ex India orientali affertur, estque celebre antifebrile in Tertiana.

FABARIA, sic appellatur Telephii quædam species, idque à foliorum figura & crassitie à faba. Vide *Telephium*.

FACIES, VULTUS, Gr. *Πρόσωπον*. Anterior capitis pars non capillata, continens oculos, nasum, os, labia, mentum, genas, frontem &c. B. *Het Aangezigt*. G. *Das Gesicht / Antlitz*. Gall. *La Face, le Visage*. A. The Face, the Visage.

FACIES HIPPOCRATICA, dicitur, quando nares acutæ sunt, oculi concavi, tempora collapsa, auriculæ frigidæ & contractæ, auriumque lobi inversi, quin cutis, circa frontem dura, tum circumtenta & arida, color to-

tius

tius faciei pallidus, lividus, plumbens aut niger. B. *Gen Hippocraats wezen*. G. *Bleiche farbe / ſibel auſſehen*. Gall. *La Face, vel le viſage d'Hippocrate; l'air Ethique*. A. The Face, or Viſage of Hippocrates.

FACULTAS, ſive *Δύναμις*, aut *Vis*, eſt actio quæ ab homine, vel ſolo corpore, vel corpore & mente, peragitur. Vid. Actio. B. *Magt / kragt*. G. *Macht / vermögen*. Gall. *Faculté, pouvoir, puissance*. A. Faculty, power.

FACULA, vide *Fecula*.

FÆX, vel FÆCES, ſunt reliquiæ, quæ poſt fermentationem deponuntur. Subſidentia item eſt liquorum, ſpiſſitudinem habentium, ex tenuioribus ſe ſeparantium, ex quorum ſpecie habentur fæculæ. B. *Giſt / ebel / droeſem / grond - ſop / onzuiverheid*. G. *Truſen / heſen*. Gall. *Lie, Fondrille*. A. The Dreggs, lees or groundes. Vide Excrementa.

FAGITRITICUM, & FAGOTRITICUM, idem quod *Fagopyrum*.

FAGOPYRUM, eſt frumenti ſpecies, ſive planta, duos pedes vel duos cum dimidio, alta, quæ habet caulem rotundum, mollem, excavatum, rubicundum: folia in initio obrotunda, poſtea anguloſa, hederam referentia, ſed minora: flos eſt apetalus, parvus, albus, in ſpicis vel racemis aut muſcariis habet octo ſtamina e calice quinque partito ſurgentia: Ovarium in calicis fundo innasceitur in placenta eleganter globulis in orbem poſitis ornata, eſt triquetrum tres emittens tubas, ſit ſemen triquetrum, nigricans, farinoſum, intus album: radix fibroſa annua: colitur in agris, & nullum ſolum quantumvis aridum, & macrum reſpuit, ſic dicta à ſeminis figurâ, quod Faginam glandem, figura triquetra, & colore ſordido, quodammodo reſert, licet quantitate multo minus: eſt enim vox ex Latino nomine *Fagus*, & Gr. *ωυπεδς* Triticum, Frumentum, compoſita: hinc loco *ωυπεδς* dicitur *Fagotriticum*, vel appellatur *Fegopyrum*, *φρυγες* enim arbor glandifera eſt. B. *Boek - weit*. G. *Seyden toin*. Gall. *Blé noir, ou ſarracin; Dragée aux Pourceax*. A. Buck-wheat.

FAGUS, eſt arbor glandifera, magna, craſſa, ramoſa, cujus cortex mediocriter craſſus, politus, coloris grifei

cine-

cinerei : lignum est durum, album : folia populi sunt mi-
nora, nigra, tenuia, mollia : flos mas, amentaceus,
glomeratus, constans staminibus plurimis e calice cam-
paniformi surgentibus : fructus in eadem arbore, a flori-
bus separati nascuntur, callosi, acuminati, quadrifido
apice dehiscences, foeti binis seminibus trigonis, duris,
politis, rubicundis, interne habentibus medullam albam,
edulem, saporis dulcis cum aliqua adstrictione : hæc ar-
bor crescit in pratis, & locis montanis, & magnam um-
bram facit. Gr. φηγός, ita dicta ἀπὸ τῆς φάγαν, à comedendo,
quod ante inventas fruges (ut fabulantur Poëtæ) ho-
mines ejus arboris glandibus solebant victitare : dicitur
etiam Græcis ὀξύη, ὀξύα, ὀξυρά, a foliorum forma, &
forsan calicis & fructus sapore. B. *Beuken-boom*. G.
Buch-baum / Buche. Gall. *Hestre, ou Fau, Fonteau, Fayant*.
A. *Beech*.

FALX, est duræ meningis duplicatio, finum *Falciformem*
dictum continens, figurâ falcem referens, inferius
finui tertio annexam, hinc autem anteriora versus pro-
gressa, cristæ galli implantatur; hujus autem membranæ
expansione, sub futuræ coronalis cursu posita cerebrum
in dextrum & sinistrum hemisphærium dividitur. B. *De*
Sichel. G. etn *Sichel*. Gall. *la Faux*. A. a *Sickle*.

FAMES, dicitur *Ordinaria* sive *Sana*, quæ est alimen-
torum appetitus, quo animal à vellicatione nervi paris va-
gi, & intercostalis in ventriculo, ab humoris per arterias
cœliacas, vel tunicam glandulosam huc delati, vel sa-
livæ continuo deglutitæ acrimonia, tum attritu mutuo la-
terum ventriculi ad invicem, excitatum, cibum sibi, ut
ejus remedium, appetit : vel est præter ordinem vel præ-
ter sanitatem, quæ est depravata, ut *Pica, Malacia, Ca-*
nina, Bovina, Abolita &c. Gr. *Λιμός, Πείνη*. B. *Hun-*
ger. G. *Hunger*. Gall. *Faim, Appetit*. A. a *Famine,*
Hunger.

FAMES CANINA, vide *Cynodes Orexis*.

FARCIMINALIS TUNICA, idem quod *Allantoides*.

FARCTURA, vel **FARTURA**, dicitur quando ani-
malia exenterata, aut fructus excavati medicamentosis
rebus, suas vires communicantibus, à pharmacopæis re-
plentur.

FABEFARA, est *Tussilago* seu *Ungula caballina*, di-
eta

ἄτα Gr. Βήζον, sic appellatur, quod ejus folia Populi albæ, seu Farfari foliis similia sint: hinc etiam *Populago* vocatur. Vide *Tuffilago*.

FARFARUS, est Populus alba, an à farre, farinæ species? an à Sabinorum flumine *Farfarus* dictus?

FARINA, est Plantarum pulvis molendo contritus, uti Farina lini, althææ, iridis, orobi, hordei &c. quæ usum in Medicina habet. Gr. Ἀλφιτόν, Ἀλβύρον. B. Meel. G. Mehl. Gall. *Farine*. A. Meal.

FASCIA, Fascicula Ciceroni, *Anadesmos* apud *Herodianum*, Τελαμῶν, Παρξισημα *Thucydidi*, Καμπάδιον *Suidæ*, Ἀνάδεσμος, Ἐπίδεσμος, Σπείρα, Ὄθονιον, Τελαμῶν Σουδούτης, *Polluci*. Est vinculum longum, & mediocriter latum, ad usus Chirurgicos idoneum: Fasciæ sunt glomeratæ, longæ & æqualiter latæ, in orbem convolutæ: aliæ scissæ, quæ uno quidem constant linteo, sed eo vel extremis vel mediis partibus scisso: aliæ assutæ, quæ ex fasciis & habenis in varia capita desinentibus, constant. Longitudine etiam differunt, quod aliæ sint longiores, aliæ breviores; ita & de latitudine se res habet. B. Gen *Wintzel*. Ligatura si fuerit octodecim capitum, dicitur *de boerwopze* *Ligatuur*. G. eine Binden / windel. Gall. *Bande*, *Doloire*, *le Mousse*, *le Renverse*, *le Rampant*, *Bandelette*. A. a Swadling-band.

FASCIA LATA & FASCIALIS MUSCULUS, vide *Membranofus Musculus*.

FASCIA LATA, est lumbricus intestinalis latus, ulnarum multarum longitudine, teres & albicans. B. *Windel-worm* / *Swagtel-worm*. G. ein Bindel-wurm.

FASCIATIO, est quædam fasciarum, circa membrum curandum, circumductio & convolutio. B. Gen *windinge*. G. Das wickelen / winden. Gall. *Bandage*. A. a *Winding* or *binding-up*.

FASCICULUS, vide *Manipulus*.

FASELUS, vide *Phaseolus*.

FASTIDIUM CIBI, idem quod *Anorexia*.

FAUCES & FRUMEN, idem quod *Pharynx*. quod vide. B. *De Kacchen* / *Houwen*. G. Speiß röhre.

FAVUS, vide in *Achor*, Gr. Κήρα.

FEBRIFUGUM, Gr. Ἀντιπυρετικόν, Remedium adversus febris insultus. B. *Middelen tegen de Hoofz*. G.

Arhney gegen das Fieber. Gall. *Remede contre la Fièvre.*
A. a Remedy against a Feaver.

*vide Index
Graecorum
Nominum
(apud Libr.
X) Sol. inter
= posit.)*

FEBRIS, Gr. Πυρετός, est sanguinis velocitas aucta; adeoque motus Cordis & Arteriarum frequentior, ita ut inde functiones Naturales lædantur: his enim notis solis, nempe pulsu frequentiori, cognoscitur Febris; verum multa plerumque comitantur symptomata, in variis Febris varia, uti sunt horripulatio, frigus, vomitus, tremor, calor, sudor &c. quæ in eadem Febre vario tempore quoque variant. Variæ licet dentur febrium species, ut Diaria, Intermittentes Quotidianæ, Tertianæ, Quartanæ, & ejusdem sortis Remittentes, Erraticæ, Continuæ symptomatice, &c. Unica tamen est febris, cujus species prætersæ gradibus ut magis, & minus ab invicem tantum differunt, quatenus in velociori pulsu earum Natura ponitur. B. *De Koozts.* G. Das Kalte / der Fieber. Gall. *La Fièvre.* A. An Ague; a Feaver. G. Febrem Erraticam vocant Unbeständige Fieber. Febris intermittens. B. *Geande en komende Koozts.* G. Kalte wehe / Fieber das da ablässet und eine Zeitlang innehält. Gall. *Fièvre intermittente.* A. Intermittent Feaver. Febris continua. B. *En gedurige Koozts.* G. ein Stät unauff hörendes Fieber. Gall. *Fièvre continue, Continuelle.* A. Continual Feaver. Febris quotidiana. B. *Dagelykse Koozts.* G. Das tägliche Fieber. Gall. *Fièvre quotidienne.* Tertiana Febris. B. *d'Underendaagse Koozts.* G. Dytägliche Fieber. Gall. *Fièvre tierce.* Febris Quartana. B. *Derden daagse Koozts.* G. Diertägliche Fieber. Gall. *Fièvre quarte.* A. a tertian Feaver, or quartan ague. Ephemera. B. *En daagse Koozts.* G. Das tägliche Fieber. Gall. *Ephemere, Fièvre Journaliere.* A. The Ephemere Feaver.

FEBRIS UNGARICA THERIODES, seu LUES PANNONIAE, vulgo *Cerebri vermis.* Iste morbus à *Schenkio* descriptus. Erat morbus castrensis, circa tertiam vel quartam à meridie horam invadebat, ejusque *πρωγνασία* cum levi rigore, qui frigus potius vel superficialium horrorem, quam rigorem præ se ferret, observabatur. Post horulæ dodrantem æstus illum excepit, qui noctes & dies sequentes assiduè excruciatos detinuit. Conquerebantur de capitis dolore, imo & molestia erat circa ensiformem cartilaginem & durities, & si summis digitis illum

illum locum attigisset, præ dolore ejulabant. Ab initio sitis adeo intenta, ut vel urnis non esset extinguiibilis. Postridie vel ad summum tertio die deliria ingruebant, ita tamen, quod inter delirandum, dum sibi non constarent, sermones tamen incompositos quisque de sua arte, quæstu, aut genere vitæ plerumque haberet. Exacerbationes circa vesperam: per noctem recrudescibat morbus; lingua torrida, labia fissa, quibusdam sputum sanguinis. Nonnulli diarrhæa laborabant, alii sanguinem coagulatum, alii loturæ carnis instar dejiciebant; quidam colici erant, vel lateralis dolor eos vexabat. Plurimis surditates oboriebantur, parotides frequentes. Erant qui paralytici passi, tuberculum, sed pessimum, in pedis dorso accipiebant, adeo ut nonnullis crure tenus pedes sint amputati. Vini potatores interiere. Papulæ five puncturæ pulicum morsulis similes omnibus equidem fuerunt, latiores aliis, minores aliis universum corpus quibusdam, majore tamen ex parte regionem thoracis & dorsum circa spinalem medullam occupantes, quamvis frequentes juxta scapulas & in brachiis apparent, coloris saturi plerumque, nisi in morituris quibusdam in lividum & atrum tendebant. B. *Ungerse Pest.* G. *Ungerische Stechte.* Gall. *Fievre pestilentielle de Hongrie.* A. *Pestilence of Hungary.*

FECULA & FÆCULA, Gr. *τρυφή*, Fæcis species est; Feculæ dicuntur esse pulveres in certis vegetabilium expressionibus, subsidentes, ut Fecula Bryoniæ, Aronis &c. Species est amyli. B. *Meerzalfel.* G. *Trusen / das dicke und trube auff den grund.* Gall. *la Lie.* A. *The Lees.*

FEGOPYRUM, idem quod *Fagopyrum.*

FEL, idem quod *Bitis.*

FEMEN, vide *Femur.*

FEMUR, FEMEN, Gr. *μηρός*, est superior pars pedis à natibus usque ad genu, à ferendo dicitur, eo quod animal ferat & sustineat, unico osse, sed maximo constat & longissimo totius corporis, cujus pars antica & externa magis gibba, interna & postica magis firma. *Femen* volunt Grammatici interiorem, carnosioremq; pulpam esse; *Femur* vero anteriorem & adverso homini propiorem. B. *Het ope-been.* G. *Der schenckel.* Gall. *Le Femur, la Cuisse.* A. *The Tigh.* *Femen.* B. *Het inuerp-*

ke deel der dye. G. Das inwendig am obern schenckel. Gall. *Le dedans de la Cuisse*. A. The inner part of the thigh.

FENESTRA, Gr. *Oveis*, in concha auris duo habentur Foramina, statim post tympanum occurrentia, unum dicitur *Ovale*, alterum vero *Rotundum*. B. *Gen Fenster*. G. ein Fenster. Gall. *Fenestre*. A. A Window.

FERMENTATIO, definitur, quod sit intestinus motus Vegetabilibus corporibus inductus, eadem ita mutans, ut destillationi subiecta primo prodant Spiritum inflammabilem, tenuem, volatilem, acrem, aquæ miscibilem: vel prodant liquorem minus volatilem, acrem, non Inflammabilem, acidum, aquæ pariter miscibilem, acetum dictum: ea fit vel *per se*, quæ sua sponte concitatur, ut in actionibus spontaneis; vel *arte*, quando rebus fermentandis aliquid additur, ut in pane, aliisque videre est. *Fermentatio* non fit tam subito uti effervescentiæ, sed lentè, quia acidum & alcali ab aliis oleosis particulis detinetur, ideoque lentè peragitur. B. *Gestinge / Kyzinge*. G. Das *Säuern / brausen / Bergöhren*. Gall. *Fermentation*. A. Idem.

FERRUM, est metallum, omnium minime ductile, igne non fixum, nam fumat, scintillas quasi a combustibili materie spargit, pondere assiduo minuitur; diu ante fluxionem ignitum, sonorum, coloris candidi, specificæ gravitatis ad aquam, ut 7852 ad 1000. Solvitur facillime ab omni sale, rubescens cum iisdem, sales solventes facillime perdit, in scorias consumitur ferruginosas, facillime destruitur inter omnia metalla, magnetem trahit. B. *Ezer*. G. Eisen. Gall. *Fer*. A. Iron.

FERRUM EQUINUM, est planta parva, quæ habet plures caules exiguos, angulosos, tenues, repentes: folia securidacæ, sedminora, pinnatim digesta, & per extremam oram latefcentia, leviterque in circuli formam fissa: flores sunt leguminosi, flavi, ex cujus calice surgit pistillum, quod deinde abit in siliquam compressam, articulis distinctam lunatis, ferrum equinum perforatum referentibus, in qualibet quasi articuli parte hærent semina ejusdem formæ: radix lignosa, exigua, alba, fibris circumcincta: hæc planta crescit in regionibus calidis, præsertim in locis desertis: est Leguminis minoris species, sic dicta, quod creditur, si equi eam calcent, ungulas ferreas decidere: sed hoc, experientiâ teste, verum non est, sed alii dictum volunt, quod

Unable to display this page

Unable to display this page

fibulis non est quod multa dicamus, cum earum usus fermè extinctus sit, & licet hæ ab Antiquis non describantur, non ob id tamen quomodo his uti possimus, tradere non desistunt, ut falso *Argentarius* arbitratur. Erat enim nota non tantum apud Medicos earum forma, sed & apud quosdam Veteres, quandoquidem in vulneribus fibulæ ex acia molli non nimis torta, ut & futuræ conficiebantur, ut *Corn. Celsus* conscripsit. Siquidem Chirurghi illi ab uno latere vulneris semicirculum quendam ex acia, quem vulgo *Asola*, hi vero fibulam nuncupabant; deinde utrumque acia alligabant, tum ut labia illa attracta ob vulneris latitudinem magnitudinemque fortius alligerentur, tum ut sanies liberius percolari posset. Quibusdam *Acia*, *Vinculum*, *Ligatura*, *Colligatio*, *Obligatio*, *Ligamentum*, *Δεσμός* &c. vocatur, qui plura desiderat, adeat incomparabilem *J. Rhodium*, de Acia dissertantem. B. *Gespe*. G. cine *Spange* / *hafft* / *häftlein*. Gall. *Boucle*, *Agraffe*. A. A Buckle vel Claspe.

FIBULA, sive os tibiæ minus, *Celso Sura*: *Hippocratis* & *Galenii* temporibus usque ad *J. Pollucis* ætatem *Πιγών* nominabatur, à similitudine ferramentorum, quibus trabes in ædificiis combinantur; etiã *Hippocrati* aliquoties brachii radius. Fibula in modum tibiæ musculos conjungere videtur; est os posterius inter femur & tarsum, tibia tenuius, eique extrinsecus attensum, ut radius cubito. Parte superiore caput rotundum genu non attingit, sed infra subsistit: At parte inferiore, infra tibiam pergit, ideoque æquè longum os est atque tibia: in medio ab invicem dehiscunt tibia & fibula, ob musculos pedis ibi locatos, quo intervallo ligamentum tenue & latum, secundum longitudinem hæc ossa jungit. Committitur etiã tibiæ ligamento communi superius & inferius. Inferius caput in acutum tendens, appendicem habet, quæ crassescens, gignit processum, dictum *Malleolum externum*, protuberantem illum locum externum, excarnem ad pedem, interno humiliorem. B. *Het Huut-been*. G. *Wade-bein* / *die Köhre im untern schenkel*. Gall. *le Peroné*. A. The lesser and outer bone of the leg.

FICUS, Est arbor mediocris altitudinis, cujus caulis non rectus, cortex est politus, licet aliquantulum asper,

coloris cinerei : lignum fungosum, intus medullosum, album : folia sunt magna, ampla, crassa, quinquefida, vitis similia, sed majora : flosculi hermaphroditi, monopetali ; longi, tubulorum forma, oriuntur cum ovariis, quæ sunt capsulæ testaceæ natæ in utriculis pulposis, positæ intra tracheas : fructus pyriformis, figuræ rotundæ ac depressæ, coloris ex flavo fusci : intus copiosissimis granulis per pulpam infarctus, saporis dulcis, odoris debilis, non ingrati, fructus non maturus dicitur grossulus, ubi crassior, sed nondum tamen maturus dicitur grossus seu grossa, & ficus demum, ubi maturuit, siccatus, carica seu ficus passa : Gr. *Σύγγυ* & *Σύκη*, hinc mutato *σ* in *Fi*, facile Ficus resultare videtur, fructus est satis notus ; verum à similitudine dicuntur quoque excrescentiæ circa anum aliasque partes, similitudinem ficuum habentes. Si thymi multum excrescant, ficus seu sycoses appellantur. Nominantur & *Mariscæ*, *Sycosis* & *Sycoma*. B. *Dyg-werten*. G. *Selgen* *Wark*. Gall. *Figue*. A. A Fig.

FIGENTIA, sunt, quæ volatilia domant, & acida concentrant. Vide *Fixatio*. B. *Dast-makende dingen*.

FILAGO, Est planta mollis lanuginosa, habens folia parva, oblonga, incana, mollia : flores sunt flosculosi, plurimis scilicet flosculis constantes, stellæ adinstar divisæ, embryoni insidentibus ; & calice squammoso, hæmisphærico, non lucido neque insigni quodam colore prædito ; Embryo autem deinde abit in semen pappis instructum : est Gnaphalii species, sic dicta fortè, quod ejus folia filis lanuginosis sint obducta. B. *Koer-kruid*, G. *Khur-kraut*. Gall. *Herbe à coton*. A. Cotton-weede.

FILICULA, est Trichomanes, vel adianthum ; hujus plantæ variæ sunt species, dim. à *Filix*. Vide quoque *Polypodium*.

FILIPENDULA, folia habet pimpinellæ saxifragæ, sed angustiora, profundius incisa, plura ad unam costam quasi per paria conjugata, coloris viridis, obscuri, splendentis : ex his assurgunt plures caules pedem circiter alti, duri, striati, rotundi, rubicundi, versus superiora in alas divisi, in summitate habentes flores rosaceos, plurimis scilicet petalis in orbem positæ constantes, ex quorum calice monophyllo, & multicauspido surgit pistillum, quod deinde abit in fructum fere globosum, cujus semina in-

capitulum doli æmulum colliguntur : radices glandulosa, olivares aut longiores, minusque ventricosa, Asphodeli more, foris ex rubro nigricantes, intus albentes, acrimoniam quandam cum adstrictione, dulcedine, & levi amaritudine sapientes : dicitur à numerosis & rotundis in radice glandibus, quæ velut ex filo quodam pendere videntur. Gr. *Oenanthe*. *Hoode steen-breke / wilde gerwe*. G. *Rother stein-brech / Wilde garbe*. Gall. *Filipendule*. A. Drop-wort.

FILIUS ANTE PATREM, dicitur de specie quadam *Lysimachii*, cujus vaginulæ feminales ante flores conspiciuntur, item de *Colchico*, *Croco*, *Pulsatilla*, cæterisque plantis, cujus flores ante folia prodeunt.

FILIX, Est planta, cujus variæ sunt species, imprimis mas & fœmina ; *Filix mas* habet folia, ex radice erumpentia, magna, ampla, aspera, dura, friabilia, viridia, odoris fortis, & grati, longa, in alas extensa, habentia multa alia foliola, vel in margine incisa; nullos habent flores apparentes, sed in dorso habent pulvisculum fuscum, & rubicundum, qui pulvisculus sunt semina plantæ juxta sententiam *Cæsalpini*, qui observavit, quod ubi ejus folia in terram fuerunt delapsa, postea similis planta creverit : verum *Tournefortius* de utriusque filicis semine curiose annotavit ; scilicet quod filicis maris vulgaris fructus foliis innascuntur bino plerumque ordine, pinnulis affixi clavi ope, altera parte retusi ; detracta vel corrugata membrana quadam convexa, quæ ferri equini formam habet, sese objicit oculis numerosa congeries vesicularum ferme ovatarum annulo elastica vi donato munitarum, cujus contractione rumpuntur illæ, seminaque fundunt minutissima. *Filicis fœminæ* vero & aliarum specierum fructus seu vesiculæ ovatæ occurrunt in sinibus quibusdam, namque autumnno pinnularum margo plerumque producit, incurvatur & complicatur : radix *Filicis maris* est carnosæ, crassa, fibrosa & nigra : Hæc planta nullum caulem habet : crescit ubique in sylvis, & neglectis incultisque locis. est herba aliformis, creditur ex Græco derivari, quando *πνλις* mutatur in *Pilix*, & sic in *Filix*, sed alii à *πνευλις* ala conantur originem demonstrare. B. *Daren*. G. *Fahren fraut*. Gall. *Fougère*. A. *Ferne*.

FILTRATIO, Chymica vox est, & species dicitur

Destillationis per descensum, quia guttæ cadendo decidunt. Modus quo filtratio fit, est triplex. *Primus* est per pannum expansum, ut fit in syrups clarificandis. *Alter* per *Manicam Hippocratis*, hoc est per saccum, superius latum, sed in conii punctum inferius terminans, pro vinis aromaticis colandis, ut in festis nuptialibus, & variis Medicationibus pro delicatulis usui venit. *Tertius*, & Chymicis magis familiaris, est colatio per chartam emporeticam, hoc est, si papyrus fuerit quadratæ figuræ, duplicatur, & illa Duplicatura reduplicatur, ad angulos re-ctos, hoc est tota papyrus sive charta quadruplicatur, post hæc iterum explicatur, instar cuculli Monachorum vel infundibuli & imponitur infundibulo, seu tritorio, deinde liquor clarificandus infunditur, & clarus guttatim decedit, relictis in filtro sæcibus. B. *Filtreringe*. G. *Filte-rierung*. Gall. & A. *Filtration*.

FILTRUM, est pannus laneus, vel charta bibula, per quam liquores percolantur ad clarificandum, ut fit per *manicam Hippocratis*. B. *Filtreer - tuig / doorzyp - tuig / lek - tuig*. G. ein *Filtz*. Gall. *Tamis*. A. A Strainer.

FIMBRIÆ, sunt vestium extremitates, à quibus & fimbriata folia dicuntur, quæ in ambitu in quasdam fimbrias exeunt: Sunt & pendulæ extremitates tubarum uteri.

FISSURA, Gr. *ῥαγμα*, est ossis quædam solutio continui, præsertim secundum longitudinem; quamvis & mollibus partibus quoque attribuitur, ut in fissuris labiorum, digitorum, manuum &c. B. *Gen spleet*. G. ein *Spalt*. Gall. *Fente*. A. A Cleft.

FISTACIUM, idem quod *Pistacium*.

FISTULA, Gr. *Σβεργή*, sumitur pro Canna oblonga & cavata, ideoque haberi potest pro siphunculo, quo liquor aliquis intestinis, auri, utero, vulnere &c. immit-titur. Sic *Urethra*, fistula urinaria est. *Trachea*, fistula respiratoria. Item sinus est angustus & longus, seu ulcus sinuosum, angustum, callosum & curatu difficillimum, quod plerumque ex abscessu ortum habet. *Fistula* à sinuoso ulcere, in eo differunt, quod fistulæ callosæ & duræ sint, non item ulcus. Aliquando *Fistula* pro *Fontanella* sumitur, de qua suo loco. B. *Gen yyp / spent / fistel / etter - hol*. G. *Fisteln / Nöhrwunden / Ruff-loch / Nöhr-eder hohl geschwäre*. Gall. *Une fistule*. A. *Pippe*.

FISTU-

FISTULA LACHRYMALIS, est morbus, ejus vitio lymphæ lacrymosa non per carunculam in nasum determinatur, sed per palpebras in genas cadit, qui fieri potest ex variis causis; inprimis verò ex vitio palpebrarum, carunculæ lachrymalis, punctorum lachrymalium, vel sacci lachrymalis, quæ partes varie affici possunt. B. *Tran-fistel/ oog-fistel.* G. *Sistel der aug-winkel/ augen-sistel.* Gall. *Fistule Lacrymale.* A. *Fistle of the eye.*

FISTULA PULMONIS, idem quod *Aspera Arteria.*

FISTULA SACRA, est spinæ pars forata, quam Gr. *ισογυρ σπινθη* vocant.

FISTULA URINARIA, idem quod *Urethra.*

FISTULARIA, est Criskæ galli species, sic dicta, quia ejus caules cavi sunt, & successu temporis in fistulas seu calamos mutantur. Vide *Pedicularis.* Gr. *Ἀλευκτορόλοφος.* B. *Katelen/ Hanekammekens.* G. *Kodel/ Laubkraut.* Gall. *Pediculaire des Prez.* A. *Pipe Weed, the'cock comb.*

FIXA, sunt, quæ vel magna ignis tortura non exaltantur, vel elevantur, ut *Salia Fixa.* B. *Waste dengen.*

FIXATIO, est materiæ fugacis quædam, ne avolet, retinentia. Gr. *πρῆξις, & πρῆξις.* B. *Wastmalinge.* G. *Fiegierung.* Gall. & A. *Fixation.*

FLAGELLÆ, dicuntur cymæ arborum & ipsarum summæ partes, quæ ad cujuscunque venti flatum moventur: unde etiam nomen traxerunt ab eo quod flatibus petantur. *Flagella* etiam sunt vitium rami oblongiores & productiores, aliis tamen minores, ab ipsis brachiis sursum ascendentes: dicta flabella prius, à venti flatu scilicet.

FLAMMA & FLAMMULA, fictitium quid est; putaverunt quidam cordi inesse flammam quandam, sed illud esse falsum, inspiciant qui corda perferutantur, ad hæc quod attinet, nec in hominibus, nec in brutis vivis unquam vidi vel minimam scintillæ flammam, Gr. *βιολοξ-νιου* dicitur, ac si esset vitæ lampas. Sed si bene velimus Philosophari, in eo vita consistit, ut circulatio sanguinis celerrimè circumvehatur. B. *Gen vlam.* G. *ein Flamm.* Gall. *Flamme.* A. *Flame.*

FLAMMULA, est Clematis species, dicta ob flammæum & igneum saporem, & vim erodendi cutim. Item *Ranunculus* est. Vide *Batrachium.*

FLATUS, sunt explosiones materiæ aëreæ agitatæ calore,

lore, vel fermentatione aut effervescentia assumptorum, quæ dum ex una parte Ventriculi aut Intestinorum in aliam propellitur, excitat *Bombos & Borborygmos*. B. Winden. Wind im leib / Bleyungen. Gall. *des Vents*. A. A blowing wind.

FLORES CHYMICI, subtiliores corporis partes sunt per sublimationem à partibus crassioribus sub formâ siccâ separatæ. B. Bloem. G. Blumen. Gall. *Fleurs*. A. Chymick Flowers.

FLOS FEBRUARII, est *Leucoion Album*, sive Hexaphyllon album bulbosum. Sic vocatur, quod Februarii mense, & die Divo Valentino sacro, ubi cœlum clementius fuerit, apparet. In Aprili, ubi appropinquare cœperit Majus, evanescit.

FLOS FRUMENTORUM, vide *Cyanus*.

FLUOR ALBUS, sive **FLUOR UTERINUS**, est præternaturalis humoris pituitosi & albi, vel varii coloris & odoris per muliebria excretio, orta a nimia vasorum uterinorum laxitate & debilitate, nubiles, maritatas, vetulas, steriles, gravidas, vario tempore invadens. Gr. *ῥεῖς λευκῆς*. B. Witte bloemen / witte bloed. G. Weiße fluß. Gall. *Fleurs blanches*. A. The white flixe.

FLUOR MULIEBRIS, vide *Fluor Albus*.

FLUOR UTERINUS, vide *Fluor Albus*.

FLUXIO, Idem quod *Catarrhus*.

FLUXUS ALVINUS, Idem quod *Diarrhœa*.

FLUXUS CHYLOSUS, Idem quod *Cœliaca passio*.

FLUXUS HEPATICUS, est *Dysentericæ* species, cum excreta sint instar loturæ carniū, copiosus plerumque est & nocturnus, sed absque dolore, valde tamen vires demoliens, sæpe post *Dysenteriam* contingit: Sic vocatur quia interdum sanguis coagulatus, splendens & niger, ac si essent hepatis frusta, adest. B. Leber - bloed / Levers - Doozloop. G. Leber fließung. Gall. *Flux hepaticque*. A. The fluxe of the liver.

FOCILE MAJUS, est ulna cubiti; vel tibia pedis. *Focile minus*, est cubiti radius, vel pedis fibula. B. Grootte en kleine elle ppp.

FOCUS, Gr. *ἑστία* dicitur esse locus in mesenterio, unde & febrium originem olim deducebant. B. Een nest. G. eine Feuerstett / der herd. Gall. *le Foyer*. A. An Hearth.

Unable to display this page

Unde ita appellatur invenire nequeo: fortè quod in Graecia inter fœnum plurimum reperiatur. Gr. Τύλις, Καρλίπς, Αιγόνος, Βάκος: atque sic dicitur à cornuum figurâ siliquarum, vocatur *Ægoceros* à caprini cornu similitudine, quemadmodum à Bubuli *Buceros*. Nonnullis *Siliqua*; aliis *Silicia*; quibusdam *Silicula* appellatur. B. *Griet hoop*. G. *Bocke-horn*. Gall. *Fenugrec*. A. *Fene-Greek*.

FŒTOR ORIS, est putredo circa dentes & gingivas: aliquando oritur ex pulmonibus & sanguine phthilico, vel scorbutico, aliquando ex stomacho. Fœtor vero in genere oritur ab humoribus stagnantibus, effusis, corruptis, vel venenatis; ut & ab omni causa, quæ sales & olea nimium attenuat, & volatilia reddit, ut est inedia, calor, motus nimius, acrimonia nimia assumti. B. *Stinckende adem / stank*. G. *Stinckende athem*. Gall. *Halaine puante, puanteur*. A. *A stinking breath*.

FŒTUS, Gr. Κύμα, est conceptus, quando fœmina concepit, ab initio dicitur *Embryon*, postea cum formam adeptus fuerit, propriè fœtus dici potest. B. *De vrugt*. G. *Die Frucht*. Gall. *le Fœtus*. A. *The young*.

FOLIACEUM ORNAMENTUM, est fimbria in extremitate tubæ Fallopianæ, qua ovum ex ovario muliebri, quasi tot digitis excipitur, & per tubam in uterum deferitur. B. *Het loof-werk*. G. *Blat Zierd*. Gall. *la Frange membraneuse, ou le Pavillon de la Trompe de Fallope*. A. *Garnishing of the leafs*.

FOLIUM INDICUM, idem quod *Malabattrum*.

FOLLICULUS, est theca rei cujuslibet tenuis, quæ granum vel semen continet involutum, sic membranosa cutis, *Acini Folliculus* dicitur.

FOLLICULUS FELLIS, est vesicula, quæ hepatis concavo annectitur, in qua bilis colligitur, quæ suo tempore per ductum choledochum, in intestinum duodenum exantlatur. Gr. Κύστις χοληδόχου. vid. *Vesica fellis*. B. *De Gal-blaas*. G. *Die Gall-blase*. *Vesie du fiel*. A. *The gall bladder*.

FOMENTUM CELSO, Fomentatio *Ulp*. Fetus *Plin*. est Medicati externi genus, quod corpori admotum ipsum fovet & calefacit. Θέρμασμα, estque duplex, & aridum & humidum, illud πνεύμα, πορείας *Diosc*. & πνεύμα:

hoc

hoc *Καπίντληρα Diosc.* & *Καπίντλησις* dicitur, quod effuso humore adhibetur: Estque vapor, liquor aut decoctum variis partibus, beneficio lintei, filtri, spongiæ, vel vesicæ, fovendi causa applicandum. B. *Stovinge / Verwarminge.* G. *Erwarming / ein Warmes Tuch damit man dem selbe Wärme Zufugt.* Gall. *Fomentation.* A. A *Cherishing or keeping warme.*

FONTANELLA, seu **FONTICULUS**, dicitur in fœtibus & recens natis, intra frontis os & duo sincipitis, apertura quadrangularis. B. *De Fontenel des Hoofds.* G. *Fluß-loch des hauptß.* Gall. *Fontanelle.* Item ulcusculum arte Chirurgica, in sanis corporis partibus excitatum, ut per id humores superflui & corrupti evacuentur, morbi curentur, vel etiam anticipentur: Fontanellæ excitantur cauterio actuali vel potentiali, lanceola & forcipe: in Fonticulis excitandis notandum est, semper locum inter duos musculos eligendum esse. B. *Fontanelle / Etterdyaften.* G. *Fontanelle / Etterhohl.* Gall. *Une Fistule.* A. *An Issue.*

FONTALIS, idem quod *Potamogeiton.*

FONTICULI, idem quod *Fontanelle.*

FORAMEN OVALE, dicitur apertura magna, media inter cordis sinum venosum dextrum sinistrumque, quorum paries intergerinus hoc foramine perforatus est: quo fit, ut sanguis ex sinu & aure dextra exire hoc foramine possit in sinum sinistrum, eique additam auriculam: e sinistro autem sinu aureque in dextrum sinum & aurem facile penetrare nequit, impediante membrana quadam, valvulæ officium præbente. Membrana hæc ex majore parte ambitus foraminis e parte sinus sinistri orta, totique prætenta foramini in duo quasi cornua abit, quæ ultra anteriorem foraminis partem procurrunt aliquantum similiter a parte sinus sinistri, evanescentque in eandem partem parietis intergerini sinuum. Itaque tali hoc foramen obductum est membrana, ut per se nunquam valde pateat; si veto sanguis sinus sinistri urgeat parietem intergerinum sinuum, urgeat etiam membranam, explicet, tendat, obtendatque foramini exquisite, ut nihil elabi possit: si contra urgeat sanguis sinus dextri, pellat membranam aliquantum in sinum sinistrum, ac sic viam sibi obliquam aperiat inter cornua ejus anterioremque foraminis

pat-

partem, totum enim foramen aperiri nequit, quoniam e maxime parte ambitus ejus valvula nascitur. Valvula tenuis est, ut explicari facile posset, repellique a sanguine sinus dextri: densa simul est, & quasi tendinea, ut sat haberet roboris. Foramen ovale quod etiam fenestra ovalis vocatur est apertura a figura ovalis dicta, in parte posteriori & superna conchæ internæ e regione membranæ tympani posita, habens situm stapedi parallelum, & configurationem ipsius basi respondentem, foramen illud stapes replet sua basi, & membranulæ tenuissimæ tenerri- mæ illud occludenti accrescit, servata interim mobilitate requisitâ. Foramen rotundum quod & fenestra rotunda dicitur, est altera apertura, quæ in tympani supernis par- tibus reperitur, scilicet in tympani cavitatis parte postero- ri, e regione tympani membranæ sita, paulo inferior quam fenestra ovalis, versusque occiput, priori minor & decli- vior, figuram incertam, nunc ovalem, nunc circularem habens, rotunda tamen vulgo dicta, sic sita in foco quasi elliptici hujus spatii centro membranæ tympani op-posito, patet in scalam inferiorem cochleæ, clauditur membranula tenui, pellucida, tenera, tensa, elastica, tremula, infixa striæ excavatæ in medio meatu: cum ve- ro nullo prædita sit musculo hæc membrana, variis gra- dibus tendi, adeoque variis diversis tremoribus distinctif- sine recipiendis aptari, hinc cum variis diversis sonis har- monice contremiscere, ut facit quidem membrana fene- stræ ovalis, non potest: hujus ergo tremores non erunt adeo accurati & distincti, ac sunt illi, qui ope membra- næ tympani & ossiculorum membranæ fenestræ ovalis in- primantur; adeoque sonorum diversitas ope membranæ fenestræ rotundæ distincte exhiberi non potest, sed illa tantum confusum strepitum, aut simplicem bombum ef- cere videtur. Hinc forte læso vel obstructo meatu audi- torio, læsa vel rupta tympani membrana, destructis os- siculis auditus &c. ope tubæ Eustachianæ, & membranæ foraminis rotundi, simplex adhuc bombi perceptio fieri potest. B. *Het ronde gat en het eywoyze gat in het Tym- panum.* Gall. *la Fenêtre Ovale, la Fenêtre Ronde.*

FORCEPS, est instrumentum, quo partes demortuæ & corruptæ, item res quæ corpori inesse non debeant, apprehenduntur, abscinduntur, vel evelluntur. Forcipes sunt,

sunt, figura varia, ut longæ, curvæ, dentatæ, rostratæ, semilunares, speculum oris, matris &c. quæ pro diversâ figura diversum usum obtinent. Varia nomina Belgica fortiantur, ut B. *Trektangen / Pellicaanen / Krauebekken / Korentangen / Rabensbekken / Papegansbekken / Mond en Moeders spiegels / &c.* G. eine Zange. Gall. *Pincettes Pellican &c.* A. A Pair of Nippers.

FORCEPS DECEPTORIA, est instrumentum incisorium, cujus acuta pars dum latet, ægroti, qui incisionem non admittunt, Chirurgica manu decipiuntur. B. *Bedrieg-tang.*

FORFEX, est instrumentum evellendis dentibus aptum, vocatur item *Odontagra*, sive *Dentagra*. *ὀδοντογρῆ* Erasist. *Dentiducum*, *Dentarpagaga* Varroni. B. *Gen Tandtrekker.* G. ein Zahn brecher Zange / *Pellican.* Gall. *Davier Pellican.* A. Sheares. Item est bifidum secans chalybeum Instrumentum. B. *Gen Schaar.* Gall. *des Ciseaux.*

FORMICA, non tantum insectum est, sed & verrucæ species, Gr. *Μυρμηκία*, id est *verruca formicaria*, tumens & callosa, colore nigricans, basi latâ & cute sessili, in excisione dolores adferens, morfiunculis formicæ simillimos, unde & ei nomen. *Wierus* testatur esse morbum ab Hispanis nobis communicatum, venenatum, malignum ac contumacem serpiginem; sumit initium à vrendis, progrediturque ab iis per universum corpus cum doloribus & intolerabili pruritu, Teutonicè. G. *Das Bitter mahl / Flechten.* B. *Kruispende Mier.* G. ein Dmetz. Gall. *Fourmi.* A. A ant, emmete, pismire.

FORMICANS PULSUS, est pulsus inæqualis, motui formicarum similis, vel potius vermiculans imminutus adeoque minorem vim cordis, & quantitatem sanguinis iadicat. B. *Gen mter gelpke po's.* G. ein Schwacher Puls.

FORMICATIO, vide in *Formica*.

FORMIX, idem quod *Esthiomenos Herpes*, vel *Noli me tangere* aut *Lupus*.

FORMULA, Gr. *Γραμματεῖον*, est præscriptum, quod à Medicis præscribitur, quædam paranda medicamenta indicans Pharmacopæis in ægrorum emolumentum. Vulg. *Receptum.* B. *Gen recept / Doctors ordinantie.* G. ein Recept. Gall. *Formule.* A. A form or receipt.

FORNAX, Gr. *Καμινός*, dicitur & *Furnus*. Vide *Furnus*.

FORNIX, est substantia cerebri callosa, nomen sortita, quod ædificia testitudinis instar, ita & sinus ventriculorum, ac molem deorsum inclinantis cerebri sustinere videtur. Subnixa est cruribus tribus, quorum duo posterius, versus cerebri basin deorsum porriguntur, & spinalis medullæ radicem, juxta latera complexa, singulari subjecta prominentia, recurvoque velut vallo, sinum inferiorem ventriculorum anteriorum utrinque designant. Gr. Καμάριον Ψαλλιδουδης Galeno. B. Het Welfsel. G. ein Gewelb. Gall. *Voute à trois piliers*. A. The Vault of the Brain.

FOSSA MAGNA, est pudendi muliebris interior cavitas, sive *Rima magna*, quæ & ob figuram *Navicularis* dici potest. B. d'Openting der Vrouwelykheid. Gall. *le Sinus*.

FOTUS, idem quod *Fomentum*.

FOVEA, idem quod *Fossa magna*.

FOVEA CORDIS, idem quod *Anticardium*.

FRACTURA OSSIS, est continui in duris corporis partibus solutio, quæ ab externo, & duro instrumento, vi partem frangens, efficitur, cujus differentia à forma, parte, & accidentibus desumuntur. Gr. Κλάσις, Κλάσµα, Κάπτµα. B. Een Been-breuk. G. ein Bein-bruch. Gall. *Fracture d'os*. A. A Breaking or rupture of a bone.

FRÆNULUM, est ligamentum membranaceum sub linguæ anteriori parte: hoc in recens natis quandoque totam linguam inferius occupat, eamque minus mobilem pro peragendis suis officiis reddit, unde divelli Chirurgi scalpello solent. B. De Span-ader / Tong-riem. G. Die Zung-riem. Gall. *Le Filet, Nêrf sous la langue*. A. A the bridle of the tongue.

FRÆNULUM, seu **FRÆNUM PENIS**, est membrana, qua præputium glandi alligatur, Gr. Κνωδίσµον. Alii *Canem* vocant. B. De hand. G. Die riem. Gall. *Le Filet, le Nerf le Frain*. A. The ligament, vel bridle of the fore skin.

FRAGARIA, Est planta, quæ habet radices fibrosas, oblongas, coloris fusci aut nigricantis, repentes, ex quibus emergunt flagella per terram repentia, unde novæ radices & plantæ nascuntur, & caules tenues, longi, villosi, habentes folia terna ad centrum conjuncta, rugosa, nervosa, summo pediculo insidentia: flores sunt rosacei, plurimis petalis in orbem positis constantes, ex quorum calice multifido surgit pistillum, quod deinde abit

in fructum fere globosum vel ovato acuminatum, cujus placenta modo carnosæ, modo siccæ adhærescunt multa semina; odoris admodum fragrantis est, & saporis subdulcis, vinosi: Hæc planta crescit imprimis in montibus, & locis umbrosis & sylvis. à fragro, seu odorem gratum emitto, quem fraga emittunt. Gr. κόραμος sive fragariæ fructus. B. *Waldbeeren-kruid*. G. *Erdbeer-traut*. Gall. *Fraisier*. A. Straw-berry bush.

FRANGULA, seu *Alnus nigra*, est arbuscula, quæ plures habet caules novem vel decem pedes altos, pollicem crassos, rectos, in plures ramos divisos: ejus cortex externe niger, interne flavus & croceus: lignum album, & fragile, medullam rufescentem continens: folia Alni vel cerasi, sed rotundiora, & magis nigra: flos est rosaceus, plurimis scilicet petalis inter divisuras calicis monophylli positus, constans: e calicis autem fundo surgit pistillum, quod deinde abit in fructum seu baccam mollem duobus plerumque seminibus factam planis & subrotundis: sic appellatur, quod ejus ramuli facile frangantur; dicitur etiam arbor fætida, a fætido tum colore, tum odore, tum sapore. Gall. *Aulne noire*, *Bourgene*.

FRAXINELLA, Est planta, quæ habet caules, duos circiter pedes altos, rotundos, villosos, rubicundos, medulla repletos: folia Fraxini sunt, pinnata, sed minora: flores polypetali, anomali, horum petala ita disponuntur, ut flos quasi bilabiatus appareat, post florem apparent plurimæ vaginulæ, elasticæ, quæ cum impetu ejiciunt semina plana, magna, nigra, acuta, & splendens: radix longa, alba, digiti minimi crassitie, odoris penetrantis, saporis amari: hæc planta crescit in regionibus calidis: dicitur Fraxinella à similitudine foliorum, quam cum fraxino arbore habent; ideoque diminutivum à fraxino esto: hujus radix in officinis vulgo dictamnus albus vocatur, quia ejus odorem, saporem, & vires habet, & albus, quia radices albas habet, ad differentiam cretici; nihil cum veterum dictamno commune habet. B. *Essen-kruid*. G. *Weißer diptam / Eschermurß*. Gall. *Dictam blanc*. A. White dittony.

FRAXINUS ARBOR, est magna, crassa, recta, ramosa, cortice tecta polito, cinereo, viridescente: Lignum est durum, politum, album: folia sunt oblonga,

bina, pinnatim nata ad communem costam, cujus apex definit in folium impar saporis parum amari & acris: flos mas, apetalus, cujus stamina apice gemino plerumque donantur: ovarium oblongum, ovatum, compressum, instructum tuba bifida; in fœmina per maturitatem fit fructus planus, membranaceus, linguiformis, fœtus semine medullosa similis figuræ; saporis acris & amari: hæc arbor crescit in locis humidis circa flumina & in sylvis. an à fragore filiquarum, quem, ventis agitatæ edant? B. *Esschen-boom*. G. *Esschen-baum*. Gall. *Frêne*. A. The Ash tree.

FRICATIO, seu **FRICTIO**, Gr. *Τρίψις*, & *Αραισις*, *sicca* est vel *humida*. *Sicca* est, quando corpus vel membrum solis manibus, aut linteis pannisve laneis siccis fricatur, quæ & chirothecis peragi aliquando solebat. *Humida* fiebat vel aqua, vel oleo, vel ambobus simul admixtis. Varia habentur genera, ut *Mollis*, *Dura*, *Intermedia*, *Multa*, *Pauca*, &c. B. *Dypvinge*. G. *Das reiben / fräßen*. Gall. *Frottement*, *friction*. A. A rubbing.

FRITILLARIA, est planta, quæ habet caulem, pedem circiter altum, tenuem, rotundum, interne fungosum, coloris virido purpurei vel nigri: folia mediocriter longa, angusta, excavata: flos est liliaceus, campaniformis, hexapetalus, pendulus, nudus, plerumque tessellatus, sex staminibus fœtus, ovarium complectens: Ovarium est instructum tuba bifida, triplici cavitate pergente usque ad cava Ovarii, fit fructus oblongus, ferens semina plana, gemina serie ordinata: radix duobus tuberibus carnosissimis constat, ex quorum medio caulis affurgit: hæc planta crescit in pratis, & colitur in hortis: dicitur, quod ejus flores maculis pingantur in modum fritilli. Vocatur & *Meleagris*. B. *Wolfs-eyeren*. G. *Brettspiel-blum*. Gall. *Fritillaire*, *le Meleagris*. A. Fritillari

FRONS, Gr. *Μέτωπον*, est superior faciei pars, terminata superciliis, temporibus, & crinibus capitis: quibusdam à ferendo dicitur, quia præ se fert animæ signa. B. *Het voorhoofd / de stern*. G. *Die stern*. Gall. *le front*. A. The fore head, front.

FRONS, inter vegetabilia interdum pro ramo ponitur. Propriè tamen dicitur id quod ipse ramus circumquaque producit, multa interdum folia habens, & nonnihil corticis, ac veluti cauliculi.

FRON-

FRONTALE, est medicamentum externum, quod frequenter, ad capitis dolorem & fervorem, fronti applicatur. Constat ut plurimum ex herbis, floribus, seminibus, farinis, & aceto rosaceo madefactis. Gr. *Προσωπιμιδιον*. B. *Doozhoost-middel*. G. *Stirn artzney*. Gall. *Frontal*. A. A frontlet.

FRUCTUS, sunt grandiores illi ac succulenti plantarum foetus, & feminum receptacula, ut poma, pyra, pruna &c. vel, quod carne & semine compactum est. Frequenter tamen pro eo, quod involucro perinde quasi carne, & semine coactum est, accipi solet. B. *Duchten*. G. *Fruchten*. Gall. *Fruits*. A. Fruit.

FRUMENTUM, dicitur à fruendo, quod maximo cum fructu ejus usus est. Estque quod geniculato culmo, & arundinaceis constat foliis, semenque panificio & pultibus aptum, in spicis aut jubis producit. B. *Koorn*. Gall. *Bled*.

FRUTEX, est planta inter herbas & arbores media perennis, & gemmipara, ad arboris magnitudinem non assurgens; ad ligneam tamen indolem proximè accedens, vel quod à radice caudice multiplici, ramosumque sese attollit, ut rubus. B. *Heester*. G. *eine Stande / Gesträuch*. Gall. *Arbrisseau*. A. Shrub. Vide *Thamnos*.

FUCUS, Est plantæ genus, quæ crescit in aquis, primo multos caules tenues, angustos & compressos germinat, qui sese postea extendunt in parvos ramos, habentes folia ampla, oblonga, quercum referentia, sed minora, substantia sua tenaci, membranosa, flexili, plerumque polita, aliquantulum lanuginosa, caulibus suis adhærentia: adsunt tubercula vacua, aut bulbulæ aut vesiculæ cum seminibus, oblongæ, vel obrotundæ, aliquando majores, interdum minores: hæc planta est plerumque humilis, aliquando tamen ad duorum pedum altitudinem crescit, recens capta est coloris flavi viridescens, sed siccata fit coloris nigri, nunquam flores habet, ab illis vesiculis supradietis supra aquam sustinetur. Gr. *Φύκος*, est herba marina, an à *φύω* cresco ut quidam volunt? est quædam species in Candiæ maritimis locis, quibus lintea, lana &c. purpureo colore inficiuntur: atque eo etiam foeminæ sibi fucum seu cosmeticum parant. Vide in *Alga* Hofmanni.

FULIGO, idem quod *Aporrhæa*.

FULMINATIO, idem quod *Detonatio*.

FUMARIA, Est planta, quæ habet plures caules ad altitudinem pedis vel sesquipedis crescentes, quadratos, excavatos, coloris partim purpurei, partim albescentis: folia minutim incisa, caulibus longis & angulosis adhærentia, lobata umbelliferarum instar: flores sunt polypetali, anomali, papilionaceis æmuli, ex duobus tantum petalis constantes, quasi bilabiati, labio superiori in caudam abeunte cum inferiori ad pediculum conjuncto: hæc inter labia velut in palato, cujus os a ligula occupatur pistillum positum est vagina obvolutum, quod deinde abit in fructum membranaceum nunc longiorem, nunc brevior, factum semine parvo, rotundo, ex nigro viridescente, saporis amari & ingrati: radix mediocriter crassa, fibrosa, alba: Tota planta habet saporem amarum & ingratum, crescit in pratis. sive Fumus Terræ, Gr. *καπνός* & *καπνιστός*, sic dicta, quod ejus succus oculis inditus, veluti fumus lachrymas moveat, oculosque mordicet. B. *Duibe-herbel* / *Ward-rook* / *Gypse-com*. G. *Dauben-kropff* / *Dauben-orbel* / *Erd-rauch* / *Kaßen-korvel*. Gall. *Fumeterre*, *Pied de geline*. A. Fumitory.

FUMIGATIO CHYMICA, est corrosio metalli; per fumum vel vaporem. B. *Rookenge*. G. *Räucherung*. Gall. & A. Fumigation.

FUMUS TERRÆ, idem quod *Fumaria*.

FUNCTIO, idem quod *Actio*.

FUNDA GALENI, est fascia, in quatuor partes divisa, in affectionibus maxillæ inferioris utilis, vel alibi fissis. B. *Slinger-band* / *een vierhoofdige Windel* / *Slinger-zwagtel*. G. *eine Vierhauptige Bindel*. Gall. *Fronde*, *Bandelète à quatre Chefs*. A. A Swathe consisting of four parts.

FUNGUS, Est plantæ genus nullos flores, folia, nec semina apparentia habens, utriculis & aëriis fasciculis pedunculus constat, qui pedunculus est brevis, crassus, fungosus, instructus capitulo carnosio, crasso, spongioso, obrotundo, aut compresso, aut acuto, foliaceo, sæpe plurimas fistulas inferius habet in formam organi pneumatici dispositas; falso creduntur nullum habere semen, nam inter lamellas habent uteros, qui infinita semina continent. Sed variæ sunt fungi species; quidam dici volunt

Unable to display this page

Unable to display this page

FUSIO, est liquatio cujuscunque materiæ fusilis per calorem ignis sæpe vehementissimi, ut fit in liquandis metallis & mineralibus; huic operi non raro follis adhibetur. B. *Smeltinge*. G. ein Guß / Schmelzung. Gall. *Fusion*. A. A Melting.

FUSTERNA, est superior pars Abietis, dicitur, quia nodosi solent esse fustes & baculi crebris nodis ut plurimum asperi, inferior pars vocatur è contra *Sapinea*.

G.

G. Græcum Γ Medicis Uncia est.

GAGATES, est Asphaltum eousque vi naturæ perfectum, ut evadat nigrum, durum, terrenum, scissile, politum, graveolens, resplendens: propter duritiam vocatur *Lapis Gagates*, vel *Thracius Nicandri*.

GALA, idem quod *Lac*.

GALACTOPHORI DUCTUS, propriè sunt *Vasa Lactea*, sive quæ chylum versus co. ex intestinis per mesenterium & ductum thoracicum ducunt. Item dicuntur Ductus lactiferi, chylum (ut quidam Neotericorum finxerunt) ab intestinis recta via ad glandulas mammarias ducentes: Rectius tamen hoc nomen arteriis imponitur, ex eo quod una cum cruore chylum mammis advehunt, in quibus lac, ad infantis usum sequestratur. Sic quoque vocantur tubuli ex glandulis mammariis lac in papillas ducentes, ex γαλά lac, & φέρω porto, duco. B. *Melk-buizen*. G. *Milch-gefäße*. Gall. *les Conduits Laiteux*. A. *The Milk-vessels*.

GALACTOPHERA, medicamenta sunt, quæ lactis copiam uberrimam faciunt, & ad mammarias glandulas determinant. B. *Melkmakende middelen*. Gr. γαλακτοποιητική. a γάλα & ποίω.

GALACTOPROJECTICE FACULTAS, Gr. Δύναμις γαλακτοποιητική, nihil aliud est quam aptitudo ad sequestrandum lac: de lactis sequestratione vide in *Lac*.

GALANGA, radix est aromatica, colore saturo rubra, duplex est *Major* & *Minor*, sed minor majori melior est: nondum authores conveniunt de hac planta; quidam utramque speciem ad Iridum genus referre volunt ob radi-

cis præfertim convenientiam, alii vero majorem tantum Iridibus accensendam esse censent, minorem vero frutici folia myrtum æmulantia gerenti annumerandam, credunt. Majoris radix crassior; intus alba, ex java & Malabar adducitur; minoris vero tenuior, nodosa intus & extra rubescens, sapore acris instar piperis, odore suavis; hæc vero ex China adfertur & hujus major usus est in Med. Ex India & China nobis adferuntur: ita vocatur a voce Arabica Galingia. B. Galiga. G. Galigant. Gall. Galanga. A. Galangal.

GALBANETUM, est compositio Galbanum recipiens.

GALBANUM, est gummi, succus, aut lachryma Ferulæ Syriacæ, quam *Metopium* vocant (quo nomine aliis gummi idem venit) intense flavum vel albidum, inflammabile; odore gravi Opopanacem referens, colore Tacamahacam. Optimum censetur cartilagosum (alii granulatum volunt, sed rarissime ob mollitiem in granis invenitur) flavum, sincerum, pingue, non lignosum, quod in se retineat nonnihil ex suis seminibus, & ipsis ferulæ sarmentis, gravis & ingrati odoris, nec nimis humidum, nec nimis aridum, cum accenditur flammam nutriens. Dicitur & *Chalbanum*.

GALEA, est dolor capitis, sic à loci similitudine dictus, quod totum caput in modum Galeæ comprehendat.

GALEA, pertinet quoque ad vasa Chymica, est enim vas cui retorta imponitur, ex terra aut alia materia confectum, ne retorta, nisi mediata, ab igne tangatur. B. *Ein klappmütz*. G. *Bappeln / ein Helm*. Gall. *le Chapiteau*. A. Cap.

GALEA, eam dicitur, quando caput foetus in lucem prodeuntis cum parte membranæ Amnios circumvestitur, cum Galea vulgo, *ten helm* / dicitur prodiisse. Sed si infans ex sexu feminino fuerit, *Vitta* dicitur de quibus obstetrices plurimas fabulas nugantur. Gall. *Né Coiffé*.

GALEGA, Est planta, quæ plures habet caules tres pedes altos, striatos, excavatos, ramosos: folia pinnata, bina conjugata, affixa costæ, in impar folium terminata, saporis leguminosi: flores sunt in spicam congesti, leguminosi, coloris albi, aut violacei albescentis: flori succedit siliqua teres & quasi cylindræa, fæta seminibus oblongis,

gis, & veluti reniformibus: radix exigua, alba, perennis: Hæc planta crescit in locis humidis, circa flumina, dicunt esse vocem corruptam à Polygala, à Fracastorio vocatur herba Gallica, an inde nomen habeat? lectoribus judicandum relinquo. B. *Geitenkruid*. G. *Sânß kraut/ Gess kraut*. A. Goates rue.

GALENICA MEDICINA, est quæ nititur fundamentis *Galenii*, ideoque *Galenici* sunt qui artis suæ fundamenta è *Galeno*, & philosophis petita, ratione probata, & experientia confirmata amplectuntur, & hoc duplici *verum* à falso distinguunt. Nituntur præcipuè quatuor elementis peripateticis, hinc illorum temperamenta, humores &c. B. *Galenische Medicine*. G. *Galenische Artzeney*. Gall. *Medecine Galenique*. A. The Physick of Galen.

GALIANCONES, sunt, qui ob capitis humeri in alam prolapsum brachium justo brevius & gracilius habent, partes vero circa cubitum tumentiores mustelæque cubito præditi sunt, ideoque *Mustelanci* vocantur, à *γαλίον* mustela, & *ἀνω* cubitus. B. *Kortarmig*. G. *Grumbein/ Kürs von armen*. Gall. *qui ont les bras courts*. A. Shortness of the Arm.

GALIOPSIS, vel **GALLOPSIS**, est species *Urticæ* mortuæ; vel lamii, quæ habet multos caules quadratos; folia ejus *Marrubium* referunt; flos est pulcher, coloris flavi, & multis punctis coloris croci notatus: flori succedunt semina oblonga, in capsula, quæ flori tanquam calix inservivit, contenta; hæc capsula in quinque partes divisa, infundibulum refert: Hæc planta crescit circa ripas & in montibus. à *γαλίαι ἄψα*, facie & rictu mustelæ, vel est nomen ex Græco & Latino compositum, quod ejus flores prorsus Galeæ aspectum referant. Hujus sunt variæ species. B. *Doove netelen*. G. *Todtnessel/ Taubnessel*. Gall. *Ortie morte*. A. Dead nettle.

GALLA, est tuberculum quoddam rotundum, foliis quercinis accrescens instar spurii fructus. Muscaram quædam species est, quæ ova sua intra folia recondant; & una cum folio crescunt: ex ovis deinde fiunt vermiculi, qui interiorem folii partem rodunt, & inde nascitur quasi folii scirrhus, qui intumescens *Gallam* repræsentat. Si latè fumatur, tubercula quoque denotent, quæ in foliis *Salicis*, *Cynosbati*, *Hederæ* terrestris, viticis &c.

con-

conspiciuntur, quæ & eodem modo producuntur, Gr. *Κηκίς* dicta, fortè à *κηκε* id est, fuligine, quod Gallarum, pannis nigro colore tingendis, magnus usus sit. B. *Gallenoten*. G. *Eychapffel* / *Gallapffel*. Gall. *Nois de Galle*. A. A oak-apple.

GALLICUS MORBUS, vide *Lues venerea*.

GALLINAGINIS CAPUT, vide *Caput Gallinaginis*.

GALLIUM, seu **GALIUM**, est Molluginis species, dicitur δὲ πάλαι πηγυρέειν ἀντὶ πτύου αὐτῷ, quod coaguli vice lac coagulet ac cogat. B. *Wal-stroh*. G. *Weger=traut* / *Wald=stroh* / *Unser=frauwen Bett=stroh* / *Weg=stroh* / *Leb=fraut*. Gall. *Petit Muguet ou caille lait*. A. Ladies Bed-strow.

GALREDA, seu **GELATINA**, succus est inspissatus, viscosus, lucidus, fitque plerumque ex coctis partibus animalium cartilaginosis, v. g. ex pedibus vituli. B. *Geliet* / *Lym* / *Lil*. G. *Galrey*. Gall. *Gelée*. A. Jelly.

GANGLION, est tumor in partibus tendinosi & nervosi, à casu, ictu, vel alias excitatus, renitens, in latera pressus non divertitur, nec in orbem circumagitur, oriundus ab extravasata Lympha ex vasculis ruptis, intra vaginam tendinis hærente. Vocatur etiam corpusculum oblongum, olivare, durum, capsula veluti tectum, in qua moveri potest pressione digitorum, carnei utcunque coloris, substantia nervosa nodi instar, multis in locis corporis quibusdam nervis veluti circumnatum, ubi multi nervosi furculi coeunt; formatur ex concursu duorum vel plurium nervorum cum suis membranis. B. *Genzenuw* / *knoot* / *pees-knoot*. G. *ein Ueberbein* / *sehne-knoyff*. Gall. *Ganglion ou noeud de Ners*. A. A Tendinous knot, or tumor.

GANGRÆNA, dicitur & *Ignis Persicus*, est mollis allicujus partis, cadaverosa corruptela, cum fœtoris, nigredinis & mortificationis initio conjuncta, inflammationem consequens à *μωρία* comedo. B. *Deet vuur*. G. *Kalte brand* / *Faul=fleisch* / *das wilde Fleisch*. Gall. & A. The Gangrene.

GARGARION, vide *Cion*, à *γαραρίζω* os colluo.

GARGARISMA, est Medicamentum liquidum, fauces & adjacentes partes, gargarizando, sine deglutitione colluens. Estque vel decoctum in quo syrapi convenientes

tes solvuntur; *vel* aquæ destillatæ, quibus syrups admixti, quandoque & spiritus minerales adduntur. Sed recentiores Medici, omnes syrups imo & acidus spiritus ex Medicina exturbant. Dicitur & *Gargarismus*, *Collutio oris*. Διακλυσμοί, à γαργαρίζω os colluo. B. Een Bozgel drank / Bozgel-water / Keel-spoeling. G. Gurgelwasser. Gall. *Gargarisme*. A. A Gargarisme.

GARGARISMUS, Idem quod *Gargarisma*.

GARUM, dicitur liquamen ex piscibus sale conditis, aut maceratis paratum, ita vocatum a garo pisce.

GARYOPHYLLATA, Vide *Caryophyllata*.

GARYOPHYLLI, Idem quod *Caryophylli*.

GAS, *Helmontii* loquendi terminus est, & denotat spiritum non coagulabilem: vel spiritus est vitæ nostræ Lumen & Ballamus præservans à corruptione. *Gas pingue sulphureum*, quod enecat homines, præsertim in cryptis subterraneis: *Gas Silvestre*; *Gas Ventosum*, quod aër. *Gas Succum*, est sublimatum: *Gas cerevisiæ*, est exhalans spiritus è doliis vel lacubus, quando fermentatur. *Gas Saliuum* est aqua, item uvæ. Derivatur fortè à Belgico idiomate B. Gist / vel Gest / aut Geest.

GASTER, Gr. Γαστήρ, *Venter*. Interdum totum abdomen denotat; non raro pro ventriculo tantum sumitur. Nonnunquam etiam pro utero habetur.

GASTRICUS SUCCUS, est pellucidus, tenuis, spumofus, leniter falsus succus, qui continuo ex acinis ventriculi glandulosi in ejus cavitationem, pro cibo solvendo, miscendo, & diluendo, stillat. B. Maag-Sap / Maaggest. G. Mage-safft. Gall. *Suc de l'Estomac*. A. The Juice of the stomach.

GASTROCNEMIUM, est sura, sive pars tibiæ posterior, unde ejus musculi à tumore ventricoso, *Gastrocnemii* dicti sunt. Sic tibia dicitur *Anticnemium*, à γαστήρ venter, & κνήμη tibia. B. De Huit. G. Die Waden. Gall. *Le Gras de la jambe*. A. The Calf.

GASTROCNEMII MUSCULI, sic vocantur duo, orti à posteriori condylo externo ossis Femoris, ventrem carnosum magnum constituentes, tendinem confundunt cum aliis, qui Achillis dicitur, & inseritur calcaneo. B. Huitspieren. G. Der Waden maul. Gall. *Muscles Gastrocnemiens ou les Grands jumeaux*. A. The muscles of the Calf.

GASTRO-

GASTROEPIPLOICA, est vena & arteria, quæ ad ventriculum & omentum porriguntur, ex γαστήρ venter & ἐπιπλοον omentum. B. *Net en Maag-vaten.* G. Die Nertz und Magen-gefäße. Gall. *Vaisseaux Gastro-Epiploiques.* A. The vessels of the cawl and the ventricle.

GASTRORHAPHIA, est connexio five futura in vulneribus abdominis adhibenda; ex γαστήρ venter, & ῥαφή futura. B. *Wulx heftung.* G. Der bauch naht. Gall. *Gastrographie ou suture des playes du ventre.* A. Suture of the belly.

GASTROTOMIA, est sectio abdominis & uteri, uti in cæsarea fectione, ex γαστήρ venter, & τέμνω secō. B. *Wulxsnidung.* G. Bauchschneidung. Gall. *Gastrotomie ou section du ventre.* A. Cutting of the belly.

GATTARIA, idem quod *Cattaria.*

GAUDIUM, est lætitia ex iudicio boni acquisiti, vel acquirendi; vel oblectatio orta a quadam perceptione. Gr. Χαρά, Ἐὐφροσύνη. B. *Wydtschap.* G. *Frowde.* Gall. & A. *Foye.*

GELASINI, idem quod *Dentes Incisores.*

GEMMÆ, dicuntur lapides pretiosi & haud inepte vocari possent lapides pellucidi; harum indoles vitro proxima omni fere dote; sed illud exsuperant duritie, soliditate, simplicitate, difficillima fusilitate ad ignem; videnturque sale & terra, perfectissimis, tenuissimis, intime commistis, conflari: ut cinis falsus igne fufus vitrum dat. Gemma vero perspicua, absque admistu ullius coloris, quam proxime vitrum imitatur.

GEMMÆ SAL, salis communis species est, in fodinis lapidum frangitur, specieque Crystallorum splendens eruitur, unde Gemmeum, à gemmis ob colorem nuncupatur, dicitur alias *Sal Fossile* & hujus purior pars *Sal Gemmæ.* In variis Germaniæ locis reperitur. B. *Steenzout.* G. *Stein-saltz.* Gall. *Sel Gemme.* A. *Sal Gem.*

GEMMA, in vite idem est quod *oculus*, quia veluti ocellus quidam conspicuus, aut Gemma quædam excellens conspici possit, cum primum è vite prodit, aut sarmento. Hæc ineunte vere sese ostendit, & ab ea primum flos, deinde fructus prodit tam in ipsis vitibus, quam arboribus: furculi est compendium, in quo futuri senii partes latitant, iisdem, quibus rami componuntur, integra-

tegratur partibus, originem suam debet nodo, qui tractu temporis in gemmam transit. B. *Gen Botte / een Beswas*. G. ein *Näbang / Beer-kopff*. Gall. *un Bourgeon, Bouton*. A. a Joung Budde.

GEMURSA, est morbi species inter pedis digitos, quæ ita olim Antiquis dicebatur.

GENA, MALA, Gr. *Μῆλον, Φαριὰ, Κύκλοι* Hippocrati: est faciei pars à naso ad aures. Item, mentum & maxilla, quæ est superior vel inferior. B. *Wange / koon / appel van de wange*. G. *Die wangen*. Gall. *la Jouë*. A. The cheeke.

GENERATIO, est actio corporea, qua Vir junctus mulieri, illi communicat aliquid corporei, ex quo postea nascitur, & prodit corpus humanum; Illud autem quod vir communicat est semen, quod fit fæcundum; si à fæmina prolifera acceptum, ejus ope aptum est transire in corpus humanum: Illud igitur semen à Viro ejectum in utero muliebris, ingressum Tubas Fallopias, ovulo ex materno ovario abrupto communicatum, causa est cur nascatur postea Fætus. B. *Doozt-teling*. G. *Zeugen / gebären*. Gall. *Generation*. A. *Ingendring, generation*.

GENICULATA, est planta amæni aspectu; sic dicta ob plurimos nodos, quasi genua.

GENICULI, sive **GENICULA**, sunt nodi, qui, in herbis, aut leguminibus, aut etiam suffruticibus apparent. Sic Geniculatæ radices nominantur, quæ nodis quibusdam interstinctæ protuberant, rotundæ & leviter capitulatæ Gr. *Γόνυον*. B. *Knoot*. G. ein *Knüttigen / kraut stengel*. Gall. *Noeuds, qui se trouvent aux tiges ou aux racines des herbes, & aux tuyaux de bled*. A. The Knot.

GENIOGLOSSUM, sive **MESOGLOSSUM**, est par musculorum ab interna parte menti carnosò principio ortum, dilatatum progrediens radici linguæ inseritur, & linguam versus anteriora trahit, à *ἔπος* mentum, & *γλῶσσο* lingua. B. *Des Kings Tong-spieren*. G. *Der Kinnen Zungbeinsmauß*. Gall. & A. *Genio-glosse*.

GENIOHYOIDES, sunt musculi à menti interna & humiliore sede sub Genioglossis orti, ad basin ossis hyoidis extensi terminantur: ex *ἔπος* mentum, *ἑπιδόν* os hyoides, & *ειδος* forma. B. *Des Kings Tongbeens-spieren*. G. *Der Kinnen Zungbeinsmauß*. Gall. *les Genio-Hyodiens*. A. *Geniohyoide*. GH-

GENISTA, GENESTA, vel GENESTRA, est frutex, qui crescit ad altitudinem sex vel septem pedum, cujus rami juncum referunt, rotundi, virides: folia sunt oblonga, acuta, alterno, aut verticillato ordine disposita: flores papilionacei, leguminosi, flavi, visui grati, saporis dulcis: his succedunt siliquæ planæ in duas partes dehiscentes, fætæ feminibus reniformibus, compressis, rubicundis, splendentibus, saporis ex dulci amaricantis nauseosi & ingrati: dum annosa sunt farinacei; crescit in regionibus calidis, ut in Gallia, & Hispania; variæ dantur genistæ species. dici putant quod genu modo flexilis ad nexus sit: vel ut aliis placet, quia genubus medeatur dolentibus; dicitur etiam spartium Græce *αραπτόν* a *αριεγω* semino, quia sponte, seminatur. B. *Brem.* G. *Genst / Genster / Psrimmen=traut.* Gall. *Genêt d'Espagne.* A. Broom.

GENISTELLA, est quasi minor Genista, ideoque ejus diminutivum. Gall. *Spargelle.*

GENSING, est herbæ Sinicæ *Gensing* dictæ radix digito longa, tenuior minimo digito, forma rapæ siccata, bifida, in extremitatibus filamentosa, flavescens, saporis subdulcis ex amaro: est pretiosissima, & a Sinensibus pro Panacea habetur; vocatur quoque *Nisin,* & *Ninsin.*

GENTIANA, est planta, quæ habet plures caules rectos, firmos, duos vel tres pedes altos: folia Hellebori albi, vel Plantaginis, nervosa, polita, coloris ex viridi pallescentis, quædam immediate ex radice erumpunt, alia ex nodis caulium, bina conjugata: flos est monopetalus, campaniformis, vel patens vel tubulatus, & multifidus; pistillum fit fructus membranaceus ovato acuminatus, bivalvis unicapsularis, ubi insunt semina marginata & rotunda, coloris rubicundi: radix est crassa, longa, foris fusca, intus ex flavo rufescens, saporis intense amari, odoris nullius, crescit hæc planta præsertim in montibus. primum inventa videtur à Gento Illyriorum seu Slavoniæ Rege, à quo etiam cognomentum habuit. B. *Maldergeer.* G. *Getzian / kreuz=wurz / Bitter=wurz.* Gall. *Gentiane.* A. *Gentian, Fell-worte.*

GENTIANELLA, est minor quasi Gentiana, ideoque ejus diminutivum.

GENU, est articulatio femoris cum ossè tibiæ & suræ, superius tegitur ossè *Patellâ* vel *Molâ* aut *Rotulâ* di-

Æt. Gr. *Γόνη*. B. *De Knepe*. G. *Das Knie*. Gall. *le Genouil*. A. The Knee.

GERANIUM, est planta, quæ habet plures caules pedem vel sesquipedem altos, nodosos, villosos, rubicundos, ramosos: folia quædam ex radice erumpunt, alia ex ramorum & caulium nodis, pediculis longis & rubicundis adhærentia, villosa, divisa, vel instar Matricariæ laciniata, odoris pumicis, saporis adstringentis: flos rosaceus, purpureus, pentapetalus, horum petala in orbem disponuntur, ex hujus calice villoso surgit pistillum, quod deinde abit in fructum rostratum quinque striis per longitudinem incisum, quibus totidem adhærescunt capsulæ, in longam caudam desinentes, per maturitatem a basi ad apicem extrorsum se resolventes, & semine fætæ ut plurimum oblongo: radix exigua, coloris subflavi. Crescit hæc planta in locis umbrosis, petrosis, desertis: Latinis *Rostrum Gruinum*, à similitudine seminis rostriformis. *Γέρον* enim grus est; in ejus quippe vertice fastigia confurgunt instantia, capitulis gruum cum rostellis similia, in quibus semen concluditur: dicitur etiam hæc planta veteribus *Rupertiana*, vel *Ruberta*, ob rubrum plantæ colorem & postea improprie *Rupertiana* & *Robertiana*, vocata fuit. B. *Opewaars bek / Robbregts - kruid*. G. *Sichtkraut / Gottes Gnad / Noth-lauffs-kraut*. Gall. *Bec de Gruë, Bec de Cycogne, Herbe Robert*. A. *Cransbill, Herb Robert*.

GEROCOMIA, est pars Hygieinæ, quæ senum vivendi rationem præscribit, ex *γέρων* senex, & *κομία* curam gero.

GERSA, ferè idem ac *Fæcula*; denotat alicujus radicis, ut *Serpentariæ*, *Ari* &c. pollen.

GESTATIO, dicitur illud tempus, quo foetus in utero materno moratur. B. *De Traght*. G. *Das Tragen / Traght*. Gall. *Grossesse*. A. *Bearing*.

GIBBUS, est is, cui eminet dorsum. B. *Gebogchelt*. G. *ein hocker / Buckel*. Gall. *Bossu, ou qui porte une Bosse*. A. *A buuch of the back*.

GILLA & GRILLUS, est sal vitrioli emeticum. Quidam sumunt pro vitriolo spontè sua in liquorem soluto, alii pro sale armoniaco liquato. *Gilla* est vox Arabica significans *Sal*.

GINGIBRACHIUM, est scorbutus, non tantum gingivas invadens, sed & brachia, comp. ex gingiva & brachium.

GINGIDIUM, est herba quædam Syriaca, quæ quoque alibi succrescit: cujus Etymologia adhuc me latet.

GINGIPEDIUM, est scorbuti symptoma gingivas non tantum depaſcens verum & ipſos pedes. Derivatur à gingiva & pes.

GINGIVA, Gr. *ὄλον*, & *ἔσλον*, est caro dura variis lamellis ſibi impositis conflata, quæ omnes ſunt mera vaſculorum ſanguineorum reticula, quibus nonnullæ glandulæ interjacent; dentes inſtar valli cingens, iſque plurima vaſa communicat; & in edentulis nonnihil etiam ad ciborum contritionem facit; quâ vel exefâ, relaxatâ vel nimis exſiccata, dentes vacillant vel excidunt. B. *Het Cant - vleefch*. G. *Das Zahn-fleiſch*. Gall. *la Gengive*. A. The gums. In edentulis, uti infantibus & ienibus, dicuntur. B. *Gagels & Hevels*.

GINGLYMUS, ſeu **CARDINIFORMIS**, est conjunctio offium cum motu manifefto, qua unius offis caput, in ſinum alterius reconditur, viciffimque hujus caput in illius cavitatem excipitur, à *γινγλυμοῦμαι* per ginglymum jungo. B. *Samen inboeging*. G. *Zuſammen fûnging*. Gall. *Ginglyme, ou articulation en forme de Charnières ou de Gonds*. A. A Joyning together.

GLACIALIS HUMOR, vide *Humor Oculi*.

GLADIOLUS, Est planta Iridi bulbosæ ſatis ſimilis; habetque folia longa, anguſta, acuta, dura, fortia, ſtriata, gladium figura referentia, caulem undique ambientia, & quaſi in vagina includentia: caulis duos vel tres pedes altus eſt, rotundus, aliquantulum nodofus, coloris ad purpureum accedentis; calix bifolius, binis foliolis vaginalibus ovarium & ei impositum tubum floris ſuſtinet: flos monopetalus, liliaceus, in exortu infundibuliformis, ſupra vero ampliatus, & in ſex magna ſegmenta fiſſus, quorum tria ſuperiora, majora, latiora, plus erecta, tria inferiora, longiora, anguſtiora, deorſum quaſi pendula, ita ut flos quaſi bilabiatus appareat, habens tria ſtamina enata ex pariete interno tubi floris, & inſidens apici ovarii: ovarium fit fructus oblongus, trilocularis, fætus ſeminibus rubicundis, ſubrotundis,

Unable to display this page

Unable to display this page

GLENOIDES, sunt duæ cavitates, in inferiore parte vertebræ primæ colli, ex *γλῶνη* pupilla, & *ἄσθ* forma.

GLOBULARIA, est planta, quæ habet caulem pedem circiter altum, rotundum, striatum, rubicundum, folia ad Bellidis formâ satis proximum accedunt, sed sunt magis dura, nervosa, saporis amari: flores flosculosi, plurimis scilicet flosculis constantes unilabiatis, multiscissis, & calice proprio comprehensis; e quorum fundo surgit pistillum, flosculi parti inferiori ad instar clavi infixum, quod deinde abit in semen, in capsula, quæ flosculi calix fuit, reconditum: capsulæ autem istæ insident placenta, quæ meditullium occupat calicis communis: radix est lignosa, dura, foris rubra, intus alba, fibrosa: est Scabiosæ species floribus cæruleis, sic vocata a florum glomerulis globisve. Gall. *Globulaire*.

GLOBULUS NASI, est nasi inferior pars cartilaginea & mobilis. B. *'t Spits der Neus*. G. Das runde spitzelein an der Nase. Gall. *le bout du Nez*.

GLOBULUS, seu **NODUS**, etiam significat tumorem rotundum & mobilem, & parum dolentem in labiorum parte glandulosa. B. *Gen Steen-knoop*.

GLOSSOCOMIUM, est instrumentum Chirurgicum, fractis membris accommodatum, à figura arculæ mercatorum dictum, quod olim à tergo gerebatur, ex *γλῶσσα* vinculi genus, & *κρημίζω* curam gero, porto. B. *Buſlee-schoef / bank van Hippocrates*. G. ein Glossecom / Schemel von Hippocrates. Gall. *Glossocome*. A. *Glossocone*.

GLOSSOPETRA, est lapis ut plurimum triangularis, è basi crassiore & scabra in eorum acutum & planum desinens, reliquo toto corpore lævis, & quasi corneus, sæpe minutis quibusdam dentibus ad latera crenatus, coloris cæsi, albi, lutei, rosei, cærulei, in variis mineris Angliæ, Lunenburgiæ, Melitæ reperiendus, diversæ magnitudinis; creditur quod sit Lingua serpentum petrefacta ob morsum *Pauli Apostoli*; alii tempore diluvii multas animalium partes, sic & has terra submersas, tempore petrefactas opinantur. B. *Serpent's-tongen*. Gall. *Langue de Serpent*.

GLOTTIS, est Laringis rimula, quæ ab Epiglottide tegitur, à *γλῶσσα* lingua,

Unable to display this page

GLUTOS, est natis, clunis. Item Trochanter sive rotator ossis femoris major, fortè quia natiùm musculi ei inferuntur. B. *De Bil.* Der *Ursch.* Gall. *les Fesses.* A. *Buttock.*

GNAPHALIUM, est planta, quæ habet plures caules ad altitudinem circiter pedis, satis crassos, lanugine alba obductos, habentes folia multa, oblonga, vertus extrema obrotunda, divulsa apparent flocculi lanuginosi: flores in summitate caulium nascuntur, superius stellæ ad instar divisi, calice squammoso & villoso comprehenduntur, flori succedunt parvi fructus albi, semen recurvum continentes, & speciem pilei acuti feminis caput obtegunt, habentes: radix lignosa, oblonga, crassa, nigra, aliquantulum fibrosa, odoris aromatici, stæchadis æmula, & saporis subsalsi. Dicitur & *Κναφάλιον*, à *κνήπτω*, seu *γιάπτω* carmino. Vocatur etiam *Centunculus*, quod centonibus cum tomento maxima sit cognatio: hinc *Centuncularis Herba* & *Cotonaria* à colore & mollitie. Gall. *Pied de Chat.*

GNIDIA GRANA, sunt Thymelææ vel Laureolæ baccæ rotundæ, pisi magnitudine, rubræ, sub tenui pellicula includentes nucleum cannabis semini similem, medulla candida plenum, saporis acerrimi & urentissimi: estque purgans vehementissimum.

GOMPHIASIS, vel potius *Agomphiasis*, est morbus dentium, præsertim molarium, quando nempe vacillant: Gomphosi enim loculis ossium utriusque maxillæ inferuntur, à *γυμφώω* clavum impingo. B. *Loosigheid der tanden.* G. *Das Wackeln der Zähnen.* Gall. *Relachement de dents.* A. *Wagging of the teeth.*

GOMPHOMA, idem quod *Gomphosis*.

GOMPHOS, est, quando oculi pupilla, pelliculas uveæ excedens clavum refert. Item ossium conjunctio clavorum instar, à *γυμφώω* clavum impingo.

GOMPHOSIS, sive conclavatio est, quando os ossi infigitur instar clavi, uti dentes maxillæ à *γυμφώω* clavum impingo. B. *Zwœrging / inschieting.* G. *Zusammenfügung.* Gall. *Gomphose; articulation immobile qui se fait en maniere de Clou ou de Cheville.* A. A. *Joyning one into another.*

GONAGRA, est arthritis genua occupans, ex *γόνυ* ge-

nu & ἀρθρῶν venor. B. Knie - eubel. G. Knie=übel / Knie=zipperlein. Gall. *Goute au genouil*. A. The goute in the knee.

GONGRONA, Gr. Γογγρόνη, est omnis tumor nervosis partibus adveniens, cum duritie & rotunditate. Sic & in specie *Bronchocele* nominatur.

GONGYLE seu STRONGYLE, dicitur rapæ radix, ob formam rotundam. Στρογγύλον enim, seu γογγύλον est rotundus.

GONORRHOEA, est fluor involuntarius liquidi purulenti & fordidi ex membri virilis urethra, cum dolore & ardore Urinæ, penis tentigine, ortus ab impuro coitu: fluidum quod exit, sæpe crassescit, flavescit, viridescit, & tum dicitur Virulenta gonorrhæa, ex γόνου genitura, & ῥέω fluo. B. Zaad - loop / een druipert. G. Samenfluss / das fließen des samens. Gall. *Chaudépisse*, *Gonorrhée*. A. Effusion of seed, Lusitan Scantamento.

GONORRHÆA CHORDATA, est, quando una cum gonorrhæa, urethra arcus instar tenditur, & ad inferiora cum dolore flectitur. B. Spanning in de schagt. G. Spannung des schwanz. Gall. *Gonorrhée Cordée*. A. Extending of the yard.

GOSSIPIMUM, seu GOSSYPIUM, Gr. ζύλον & Γοσσιπίον. Ægyptii vocant *Gotne Mségiar*, an ab Ægypto *Gotne*, *Gottipium* & deinde Gossipium dicta hæc planta sit? B. Boonwol / Wattoen. G. Baum-wolken / Womejin. Gall. *Cotton*. A. Cotton-tree. Bombace.

GRACILIS MUSCULUS, seu *Rectus inferior*, est Tibiæ musculus, oritur ex commissura ossis pubis, in tibiæ inferitur, circa epiphysin superiorem. B. De smalle scheen - spier. G. Der dunne scheinbeins mus. Gall. *Muscle grele*. A. The small. Muscle of the shin.

GRADUS, olim dicebatur de calore, frigore, siccitate & humiditate Medicamentorum; constituēbant enim quatuor gradus, pro numero Elementorum Peripateticorum; illi gradus adhuc sua extrema habebant, ut in initio, vel sine tertii aut quarti gradus. Chymici alios constituunt gradus, nempe circa calorem & regimen ignis, inter destillandum, digerendum &c. Sunt & qui alios tradiderunt, sed nugamenta sunt. Gr. Τάξις. B. Een Grad.

Græd. G. ein Grad. Gall. *Degrez.* A. Degree.

GRAMEN, dicitur à gradiendo, quod geniculatis internodiis mirifice serpat, vel à gignendi fœcunditate, quod crebro ab iis novas spargat radices. Gr. *Πόα* & *Άρρωσις*, quia in *άρρω* nascitur. B. *Gras.* G. *Gras.* Gall. *Herbe.* A. Grass.

GRAMEN CANINUM, pertinet ad plantas flore apetalato, cujus pistillum abit in semen subrotundum, vel oblongum parum, admodum farinaceum, calice obvolutum: radix tenuis admodum, longa, geniculata, alba, saporis subdulcis cum aliquasi in recessu acrimonia, odoris nullius. Caninum vocatur, quod a canibus quæsitum fedulo, ubi ægrotant, inde vomant & curentur. B. *Houtgras.* Gall. *Dent de Chien.*

GRAMMA, idem quod *Scrupulus.*

GRANA PARADISI, vide *Cardamomum.*

GRANATUM, dicitur fortè ab Hispaniæ regione Granata, quod in ea copiosè proveniat, vel ex eo, quia plurima intus grana contineat, ergo à Granis ei nomen impositum. B. *Granaat-appel.* G. *Granat-appfel.* Gall. *Grenade.* A. Pomè Granate.

GRANATUS, est gemma pellucida, ex flavedine rubens, ignis instar, minique nativi vel factitii colorem ferè referens. Sunt diversa genera gemmarum quæ colorem ignis æmulantur, adeoque sub carbunculis (quæ nomine à carbonibus sumpto gemmas illas in genere vocant) comprehenduntur, uti *Granatus*, *Hyacinthus*, *Rubinus* &c. hinc sunt qui Granatum faciunt Rubinum obscuriore colore, expositus enim luci aut soli, carbonis imaginem ostendit dilucidius, quam ipsemet Rubinus. Sunt Granati alii (vel aliæ) orientales, alii occidentales. Orientales, ut meliores ita & pretiosiores, proinde provinciam officinalem solis Occidentalibus relinquunt. Hi sunt tunc Hispani, tum Bohemici, tum Silesiaci, è quibus Bohemici reliquos antecellunt. B. *Granaat.* G. *Granat.* Gall. *Grenat.* A. Granate.

GRANDINOSUM OS, idem quod *Cuboides.*

GRANDO, vide *Chalasa.*

GRANULATIO, est Metallum ad ignem fusum, seu liquatum, in frigidam per scopas, vel aliud vas perforatum, pedetentim effundere, in qua tunc fit granorum

adinftar, videlicet eum in finem, ut ad solvendum fit aptius; estque nihil aliud, quam metalli alicujus fusi in grana reductio.

GRANUM, Gr. Σιτήριον, minimum pondus est quo utimur. Ejus loco sumuntur aliquando grana piperis albi, viginti scrupulum constituunt. In nativis semina sonat minutiora, sive rotunda ea sint, sive alius alicujus figuræ, uti hordei, tritici, piperis &c. B. Een Bzem. G. ein Korn / ein Graln. Gall. Un grain, graine. A. A. graine.

GRAPHOIDES, est processus styliformis, circa cranii basin ad posteriora vergens, ex γράφεισ stylus, & εἶδος forma. *Graphoides* etiam dicitur ille musculus *Digastricus* dictus: Vide suo loco. Gall. l' Apophyse stiloïde.

GRATIA DEI, Emplastri quædam species est, ex cerâ, resina, sevo, terebinthinâ, mastiche, olibano & aliquando ærugine. Sic fortè nominatur ob præstantissimas vires. B. Guds gunste / goentwasch. G. Grün wachz. Gall. le Beanne verd. A. Green wax.

GRATIOLA, & **GRATIA DEI**, species est digitalis, vel planta, quæ habet plures caules unum circiter pedem altos: folia sunt oblonga, angusta, instar fere Hyssopi, in margine striata, sibi in vicem opposita juxta caulium longitudinem: flos est monopetalus, anomalus, tubulatus, utrinque patens, & quasi bilabiatus, ex cujus calice surgit pistillum, posticæ floris parti, adinstar clavi infixum, quod deinde abit in fructum seu testam e rotundo acuminatam, bifariam dehiscens, in duo loculamenta, divisam, & seminibus fætam ut plurimum exiguis: fortè sic vocatur, quod qui ejus plantæ succum sumunt, (vomitum enim concitat) sese quasi morti exponant. B. Guds - genade. G. Wild Nurtin. Gall. Gratiola, herbe à pauvre homme. A. Hedge Hyssop.

GRAVEDO, idem quod *Coryza*.

GRILLUS, vide *Gilla*.

GROSSI, appellantur fici, quæ non maturefcunt, privatim tamen in bifera fico eas intelligunt, quæ per menses maturantur. Hos grossulos Græci vocant ὄλαρα.

GROSSULARIA, est frutex quinque vel sex pedes altus, valde ramosus undique spinas fortes, & acutas habens: cortex est purpureus: lignum est pallidum: folia parva, obrotunda, aliquantum incisa, viridia, villosa, sapo-

saporis acidiusculi; flores rosacei, pulchri, parvi, quinque petalis in orbem positis constantes, in incisuris calicis monophylli & pelvi-formis nascentibus: hujus autem posterior pars abit deinde in baccam vel fructum rotundum, carnosum, hirsutum, striatum, ante maturitatem viridem, succum acidum & austerum continentem, post maturitatem subflavum saporis dulcis & vinoti; seminibus fætum exiguis: dicitur & *Uva Crispa*, uva spina, nomen hoc habet ab intortis & veluti crispis foliis, & acinis sive baccis quas producit & videtur diminutivum à grossus, ficus immatura, quia inter sese similitudinem quandam habent. B. *Stehelbesien / kreisdoorns: kroesbesien.* G. *Kreuz-beer / Johannis-beer.* Gall. *Groselier ou groseilles.* A. Goos berrie.

GROSSEUS, ficus immatura, Gr. *ἄλωθος*, putant derivari à voce crassus; mutatâ enim priori syllabâ, mutatur in *Grossus*.

GRUMUS, est rei liquidæ in unam massam concretæ, & coagulatæ frustum; vulgo dicitur de sanguinis vel lactis concreto: *Thrombus* quoque dicitur. Grumosa dicitur radix, quæ multis constat tuberculis vel nodis sibi invicem adhaerentibus, quæ varias sortiuntur formas & magnitudines, ut in *Chelidonio minori*, *ranunculo hortensi*, aliisque plantis observare est.

GRUS, instrumentum Chirurgicum est, sive forceps, à figura rostri gruis sic dicta. B. *Gen Krane-bek.* G. *ein Kranichs schnabel.* Gall. *Bec de grue.* A. A Cranes bill.

GRYPHUS, species est forcipis apud Chirurgos. B. *Gen Stierenbek.* G. *ein Greiffen-schnabel.* Gall. *Bec de griffon.* A. The gryppel bill.

GUAJACUM, sive *Lignum Sanctum*, arbor est exotica, in America crescens, procera, quæ ex India occidentali ad nos transportatur. Sunt & variæ species. Lignum est ponderosum, solidum, resinosum, nigricans, variegatum venulis; acris saporis: cortex est extus cinereus, intus pallidus. Lignum, cortex & resina in usu sunt, præsertim in lue venerea: Sudorem enim prolicat.

B. *Pokhout.* G. *Frantzosen-holtz / heilig-holtz.* Gall. *Gaujac, Bois saint.* A. Holly-wood, Pock-wood.

GULA, idem quod *Pharynx*,

GUMMA GALLICUM, est offis quædam exesio seu erosio, in lue venerea aliisque morbis.

GUMMI, liquor est concretus, ex arboribus aut herbis destillans, in aqua solubilis, non inflammabilis, alioquin est *resina*. B. *Gom.* G. *Gummi*. Gall. *Gomme*. A. *Gum*.

GURGULIO, idem quod *Cion*.

GUSTUS, est sensus quo ex motu nervi gustatorii linguæ & palato inserti, anima sapores percipit. B. *De smaak*. G. *Der smach*. Gall. *Le goust*. A. The sense of Tasting.

GUTTA GAMANDRA, idem quod *Gutta Gamba*, gummi est, quod ante annos quinquaginta primum cœpit ex China adferri, sed etiam ex Siamo venit. Est succus concretus sive gummi (ut mihi retulerunt) alicujus arboris excelsæ, sed cujus propriè tamen sit ignoramus: Adfertur nobis ex India orientali: Purgat *ava ny ngata*. Græcis & Arabibus incognitum fuit. Color est instar mali ferè auriaci, ex rubro flavescens, sed si lingua madida contrectetur, flavescit. Sæpe in cannis ad nos vehitur. Sapor ferè insipidus, qui postea acrimoniam relinquit. Vocatur & *Gutta Gamandra*, *Gummi Gotta*, *Gutta Geman*, *Gutta gauma*, vel *Gemu*, *Gummi Peruvianum* sive *de Peru*, *de Jemu*, *de Gamandra*; aliis *Succus Cambici* vel *Cambrici*. Gall. *Gomme gutte* ou *Gutte gomme*.

GUTTALIS CARTILAGO, idem quod *Arytenoides*.

GUTTA ROSACEA, est rubedo maculosa, seu potius rubor cum tuberculis, quibus malæ, nasus & facies defædatur, ac si guttis roseis conspersa esset: sumunt ista tubercula interdum incrementum, unde facies inæqualis & horrida evadit, & nasus valde augetur. B. *Roosje* / *wpupuisien*. G. *Wein-blattern* / *Roth-tropf* / ein roth finnickt und Ruffferig angeseht / voller rothen bocken. Gall. *Pustule de Vin*. A. A redness of the face with pimples.

GUTTA SERENA, idem quod *Amaurosis*.

GUTTUR, idem quod *Larynx*.

GUTTURIS OS, idem quod *Hyoides Os*.

GUTTURNIFORMIS CARTILAGO, idem quod *Arytenoides*.

GYMNASTICA seu **EUECTICA MEDICINA**, est pars Medicinæ, quæ tractat de conservanda sanitate, si-
ve ὑγιεινῆς, ubi agitur de exercitiis modicis, à γυμνάζω
exerceo.

GYNÆCIA, Gr. Γυναικεία, in genere affectus mulierum
denotat, sed strictius apud Hippocratem sumitur pro mu-
lierum menstruis; Item pro lochiis habentur puerperii
tempore. Dicuntur & Ἐμμηρία & Καταμήνια, sive *Men-
strua*, à γυναικίζω fæminam ago. Vide *Menstrua*.

GYNÆCOMASTUM, est mammarum nimium incre-
mentum, ex γύνη mulier, & μαστός mamma, à μαστός
quæro, quia infantes lactis gratiâ mammas quærent.

GYNÆCOMYSTAX, est Barbula pilosa in superiore
pudendi muliebris parte; ex hac quidam de temperamen-
to uteri & testiculorum iudicium ferunt, ex γύναιξ fæmi-
na, & μύσαξ barba.

GYPNUM, est lapis albi coloris, qui tritus, coctus-
que, cum aqua mistus statim concrefcit in albam lapi-
deam substantiam, hinc in hæmorrhagiis validis est sum-
mi usus: effoditur in magna copia in Galliis, paratur ta-
men ex aliis lapidibus, uti ex *Alabaſtro*, *ſpaa*, *glacie ma-
rie* &c. B. *Plepfter*. Gall. *du Plafire*.

H.

HABENA, Gr. Τελαμών, est vinculi Chirurgici species,
quo vulnerum labia contrahuntur & futuræ vices su-
ſtinet. B. *Gen bind-tuig / tuigel-tuig*. G. *Zaumzeug*.
Gall. *Bride*. A. A *Bridle*.

HABITUS, idem quod *Hexis*.

HAMALOPS, oculus est cruentus, ex casu, aut alias
excitatus, ex αίμα sanguis, & ὄψ oculus. B. *Gen bloe-
dig oog*. G. *ein Blutig aug*. Gall. *l'Oeil Sanguinolent*. A.
Blondy eye.

HÆMATITES, est lapidis quædam species obscure ru-
bescens. Fractus, instar ligni petrefacti fibras oblongas
habet, & in modum acuum acutas. Reperitur nonnun-
quam inter ferri fodinas, rubricamque æmulatur, ex Bo-
hemia prope Uratislaviam adfertur; aliquando ex ostræ-
cite nascitur, uti propè Aſcalingium, sive Hildesium
con-

Unable to display this page

HÆMOPTYSIS, est sanguinis floridi per sputa è pulmonibus rejectio, fit hæc ruptura vasorum sanguineorum Pulmonalium, vel Bronchialis arteriæ, vel quod glandulæ Tracheæ per dilatata emissaria loco liquidi tenuioris sanguinem transmittant, ex αἷμα sanguis, & πτύω spuo. B. Bloed-sputwen. G. Das Blutspucken. Gall. Crachement de sang. A. Spitting of blood.

HÆMORRHAGIA, in genere significat omnem sanguinis effluxum, uti ex padendo muliebri, dentibus, vulneribus, oculis &c. verum in specie de narium stillicidio sanguineo dicitur, ex αἷμα sanguis, & ἔκχυσι rumpo. B. Bloeding / Neus-bloeding. G. Nasß = blut / Blut = fluß. Gall. Hemorrhagie, Perte de sang, Flux de sang. A. A Flix of blood.

HÆMORRHOIS, dicitur sanguinis profluvium ex venis, quæ sunt in ano; sed non raro denotantur hoc vocabulo *Hæmorrhoides Cæcæ*, sive tumores aut varices in ano absque sanguinis effluxu; nam si effundatur, *Hæmorrhoides Apertæ* dicuntur. *Internæ*, si in ano lateant, appellantur, & *Externæ* si exterius conspiciantur: sæpe non sanguinem, sed & pus effundunt, ex αἷμα sanguis, ῥέω fluo, & εἶδος forma. Illud malum. B. vocatur Specken / Ambepen / Daamen. G. Feigwarthen. Gall. *Hæmorrhoides*. A. Piles or Hemorrhoides in the Foundation. Item *Hæmorrhoidis Vena*, est ramus venæ portæ ad intestinum rectum & anum porrectus, vehens sanguinem in hepatis portam. B. Speen-ader / gulde-ader / quia Veteres putavere ejus apertionem esse salutarem, & ex liene ejici. G. Die Goldader / mast-forner / Ruck-ader / die spån / der blutfluß unter sich. Gall. la veine hæmorrhoidale. A. Hemorrhoides vel Piles.

HAGIOSPERMUM, dicitur semen sanctonici, idque ob vires eximias. Ex ἅγιον sanctum & σπέρμα semen.

HÆMOSTATICUM, est illud quod sanguinem sistit, ex αἷμα sanguis, & ἵσχυσι sisto. B. Bloedstempfel. G. Blutstillende mittel. Gall. Remede qui étanche le Sang. A. A blood stopping remedy.

HALFCACABUM, sunt fructus alkekengi.

HALIMUS, idem quod *Halymus*.

HALO, est area rubra utriusque papillæ in mammis circumfusa. *Halos* quoque dicitur. Gr. ἅλας. B. Hring om de tepel. Gall. l'Areole.

HALYPHÆOS, est arbor glandifera, sic ob corticem crassum vocatur, ex ἄλης vel ἀλῆς crassus, densus, & φλοιὸς cortex. Alii arborem illam quasi falsicorticem vocarunt, fumendo pro ἀλῆς illud ἄλς mare, fal, sed minus rectè.

HALYMUS, potius scribendum *Halimus*, est Portulaca marina, sic dicta, quod in æstuariis juxta maritima loca crescat; ideoque etiam falsi est saporis, & nomen sortitur ab ἄλς fal. Est & alia ejusdem nominis planta sitim & famem extinguens, & tunc derivatur ab α priv. & λιμὸς fames.

HALMYCIS, est Brassicæ marinæ sylvestris species; sic à falso sapore vocatur, derivatur ab ἄλς fal, mare, unde ἀλμυρὸς salus.

ἌΜΑ, cum Medicamenti dosis unica vice propinatur.

HAMMA, idem quod *Amma*.

HAMUS & HAMULUS, Gr. Ἄγκιστρον, est Instrumentum Chirurgicum pro fœtu demortuo aut mola extrahenda accommodatum. Interdum & fasciæ nomen est. B. *Gen Haak*. G. ein Angel/ Hafen. Gall. *Crochet, Hamefson, Croc*. A. An Hooke, a crooke, a caltrope.

HAMUS, B. Angel-band. vide *Cuspis*.

HANDAL, HANDEL, vid. *Albandal & Colocynthis*.

HARMALA, Est planta, quæ plures habet caules pedem altos, virides, nigricantes, ramosos arbusculam referentes: folia alterna, oblonga, incisa, crassa, carnosa, viridia, saporis viscosi & amari: flores in summitate ramorum crescentes, rosacei; post florem sequitur fructus subrotundus, tricapsularis, semina inæqualia, angulosa, coloris obscuri: radix longa, digiti minimi crassitie, coloris subflavi pallidi: tota planta habet odorem penetrantem & ingratum: est nomen veniens ab arabica voce *Harmel*: sed vulgo appellatur Ruta sylvestris. B. *Wilde Wpnrut*. A. Wild Rue.

HARUNDO, idem quod *Arundo*.

HARMONIA, est in genere convenientia sive membrorum sive qualitatum, sive alicujus medicaminis mixturæ; sed in specie est ossium per simplicem lineam conjunctio, ut in ossibus nasi, & palati conspici licet, ubi exterius modo linea apparet, quamvis in ipsa conjunctione multæ sint inæqualitates, ab ἄρω congruo, adapto.

B.

B. *Over-een-komst*. G. Zusammen stimmung. Gall. *Harmonie*. A. Harmonie.

HAUSTUS, sive **POTIO**, est liquida medicamenti interni forma, in unicam dosin, ex variis ingredientibus cum idoneo liquore, decoctione, infusione, aut dissolutione, ad purgandum, alterandum, vel sudandum &c. composita. B. *Gen Drinkjen*. G. ein Tranc / Tranclein. Gall. *Breuvage, Potion*. A. *Potion*.

HEBENUM, idem quod *Ebenum*.

HEBISCUS, idem quod *Hibiscus*.

HECATONTAPHYLLUM, sic vocatur Rosa foliis plenissima, quasi diceret *Centumfolia*; ex *ἑκατὸν* centum, & *φύλλον* folium.

HECTICA, est febris continua, lenta, ut vix observetur ab ægris, quæque singulis diebus exacerbatur; sed non nisi aliquot a partu horis, ex ipso corporis, ut dicitur, habitu orta, & longo tempore introducta, quæ adeo radices egit, ut vel ægerrimè expelli possit, cui plerumque adest ulcus pulmonum, macies & tussis, ab *ἕξις* habitus, quia in habitu corporis adeo fixa est, ut omnes partes tententur & emacientur. B. *Witterende en nitdzoogende Hoortg*. G. Die schwindsucht. Gall. *Fievre ethique*. A. An hectick or pying, Consumption.

HEDERA, est arbuscula, quæ habet cerros parasiticos radicantes in quocunque sustentaculum: cortex ejus est rugosus, cinereus; lignum ejus ut durum, album: folia ejus sunt magna, ampla, angulosa, dura, rigida, polita, semper virentia, splendentia, saporis adstringentis & acris: flos rosaceus, plerumque hexapetalus: ovarium in fundo floris fit bacca globosa, fæta seminibus ab una parte gibbis, ab altera planis. Gr. *Κισσός* & *Ἑλιξ*, sic dicta quod vetustis parietibus adhæreat, vel potius quia edita petat, & alte divagetur: vel quia id, cui adhæserit, edat atque corrumpat. Athenienses Bacchum appellarunt *Citton*, quo nomine rigens hedera, quæ sine adminiculo stat, sola omnium generum ob id vocata est *Cissos*: è diverso nunquam nisi repens humi Chamæcissus. Sic *Dionysia*, hoc est, *Bacchica*, nominata est à Baccho, qui primus ex Indis in Græciam Hederam apportavit: vel quod in tutela ejus fuerit: nam ut ille juvenis semper, ita hæc virêt. Nec secus omnia, sicut ille

ille mentes hominum, alligat κλειδός, forte à κείω scindo, quia alias arbores scindit & perdit. B. *Hilum / Dell.* G. *Ephew / Epyich.* Gall. *Liere.* A. *Ivy, Ivie.*

HEDERA TERRESTRIS, est species calaminthæ, quæ habet caules parvos, semipedem circiter altos, humiles, repentes, tenues, quadratos, nodosos, interdum rubicundos: folia rotunda, dentata in margine, villosa, parum aspera, pedunculis longis adhærentia, per intervalla sibi invicem opposita: flores ex foliorum alis nascuntur, superius labiati, coloris cærulei: flori succedunt quatuor semina oblonga sibi invicem conjuncta, & in capsula, quæ flori tanquam calyx infervit, inclusa: radix tenuis, alba, tota planta habet odorem satis penetrantem, & saporem amarum: crescit in locis umbrosis. & **CORONA TERRÆ**, Gr. *Chamæcissus* & ἡς σέφανος. sic dicta quod nunquam non repat humi, foliis Hederæ similibus. *Corona terræ*, quod ramulos suos per terram spargens, folioso veluti ferto eandem coronare videatur. B. *Onderhave / Wardveil / Hondg-draf.* G. *Gunderman / Erdepheue / Erdenkrenklein / Gundelreben / Gundelrab.* Gall. *Lierre terrestre, Lierre Trainant.* A. *Ground-Ivy.*

HEDERA, vide *Eccope.*

HEDYCHROUM, est Medicamentum jucundi coloris, ab ἡδύ jucundum & χροῦ color.

HEDYOSMOS, vide *Mentha*, ex ἡδύ suave & ὀσμὴ odor.

HEDYPNOIS, Est planta Rhagadiolo similis, quia calix idem est, sed fert fructum meloni-formam, qui diffilit in duas seminum species, quæ sibi invicem sunt conjunctæ, semina exteriora plus sunt expansa, quam interiora. vocatur Cichorei species: vel quod in cibo sumptum suaviorem & jucundiozem faciat animam id est, suavem anhelitum præstet, vel, ut alii malunt, quod jucundum conciliet somnum, ex ἡδύς suavis, & πνέω spirō, unde πνεῦμα spiritus.

HEDYSARUM, est planta quæ habet caules tres pedes altos, satis crassos, repentes; folia satis referunt Glycyrrhizæ sed breviora, magis ampla, sine lanugine, nisi in margine, conjugata, in extremum impar desinentia, terna vel plura: flores in spicam vel capitulum congesti,

ex

Unable to display this page

Unable to display this page

Heliotropium majus flore albo, est planta, quæ habet caulem pedem circiter altum, lanuginosum, albescentem, medullosum, ramosum: folia ocimi, oblonga, subrotunda, nervosa, albescencia, villosa: flos monopetalus, infundibuliformis, stellæ in modum corrugatus, & in decem partes alternatim inæquales ad oram incisus, ex calice surgit pistillum, infimæ floris parti ad instar clavi infixum, & quatuor veluti stipatum embryonibus, qui deinde abeunt in totidem semina, hinc angulata, inde gibba, quæ coloris cinericei: radix lignosa, fibrosa hoc nomine appellantur omnes plantæ sese foli obvertentes, ab ἥλιος sol, & γέωω verito. Gall. *Heliotrope*, *Herbe aux verruës*, *Tournefol*.

HELIX, est *Hedera* vel *Convolvulus*, sic dicitur, quia arboribus &c. circumvolvitur, ab εἰλέω circumvolvo.

HELIX, seu **CAPREOLUS**, est exterior auris crepido, seu Eminentiarum extima, quæ limbus est spiralis, a concha exurgens, intortus, sensim magis complanatus, angustatus, minus intortus, auriculæ ambitum, aliquando tantum ejus partem, præcipue versus superiorem sedem, contorti aggeris in modum circumambiens; sic ob tortuosum flexum nuncupata, interior *Scapha* dicitur Ἐλιξ *Rufa*, Κοχλία *Poll.* at *Scapha* seu Ἀνθήλιξ *Rufa*, Σκιάφω *Polluci*; ab εἰλέω involvo. B. De oor-rand. G. Der Ohr-rand. Gall. *Le bord de l'Oreille*. A. The ring, or brim of the ear.

HELLEBORINE, Planta est, quæ habet unum vel plures caules sesquipedem altos, rotundos, sine ramis, pulvisculum farinaceum habentes: folia veratri albi affinia, sed minora, sine caulibus, nervosa, saporis amari: flos est polypetalus, anomalus, sex petalis dissimilibus constans, quorum quinque in orbem posita sunt, inferius vero imbricatum: calix autem deinde abit in fructum seu utriculum tribus fenestris pervium, quibus adhærescunt valvæ seminibus fætæ minutissimis, ad instar scobis: radix fibrosa: hæc planta crescit in montibus vid: *Elleborine*. Gall. *Elleborine*.

HELLEBORUS, vide *Elleborus*.

HELLECEBRA, vide *Illecebra*.

HELMINTHAGOGA, sunt Medicamenta vermes intestinales occidentia & expellentia, ab ἕλμινθις vermis, &

αἴζω duco. Idem quod *Helminthica*. B. *Worm - middelen*. G. *Wurm totende-mittlen*. Gall. *Mort aux Vers*. A. *Wormseed*.

HELMINTHES, vide *Elminthes*.

HELMINTHICA, sunt Medicamenta vermes necantia, vide *Lumbrici*. B. *Worm - middelen*. G. *Wurm-trotende-mittlen*. Gall. *Mort aux vers*. A. A vermifuge.

HELODES, vide *Elodes*.

HELOS, sive CLAVUS, pedis est tuberculum rotundum, album, callosum, clavorum caput referens, & pedis cuti præduræ radicibus infixum, ortum ab inæquali cutis pressione; ab ἥλωσ clavam figo. Gr. ἥλωσ *Lab.* Clavus. B. *Lph - dooren / exteroogen*. G. *Eyerstenaug / ålsteraug / ein huner auge / liddorn*. Gall. *Un cor ou cal au pied*. A. A Corn.

HELOSIS, est inversio palpebræ reflexa, & in utroque oculi musculo convulsio, ab εἰλόω volvo, verto. B. *Omkrulling des oog - scheelg*. G. *Das Umbkehren der augenlideren*. Gall. *Renversement des Paupieres*. A. *Turning contrary wise of the Eylids*.

HELXINE, est herba sic dicta, quod prætereuntium vestes attrahat; sic dicitur *Parietaria*, à semine aspero, ab ἔλωω traho. Vocatur quoque *Urceolus*, *Muralium* & *Muralis*, quia muris & parietibus accrescit. *Perdicium* vero, quod eâ perdices præcipuè vescantur. Vide *Parietaria*.

HELXINE CISSAMPELOS, sive CONVULVULUS, VOLUBILIS, & VITEALIS, dicitur *Cissampelos*, quod in vineis potissimum nascatur & folio Hederaceo. *Convulvulus* vero, quod crebra revolutione vicinos frutices & herbas implicet, ex ἡσπὸς hedera, & ἀμπέλω vitis minor, est planta, quæ habet folia multo minora, quam convolvuli majoris, minus pinnata, magis tamen rugosa cum floribus ex albo purpurascens, aut etiam albis, turgentia lacte. B. *Zwarte Winde*. G. *Schwarzwinde*. Gall. *Liferon*.

HEMERALOPS & HEMERALOPIA, est affectus oculorum, ubi æger de die magna luce bene videt, decrescente lumine vix aliquid, oritur a nervo optico minus sentiente, vel pupilla nimis arcta: ex ἡμέρα dies, & ὀφθαλμος oculus. B. *By dag - ziende*. Gall. *Avenglement de jour*.

HE-

HEMEROCALLIS, est Liliæ species, sic dicta, quod die sereno bonum aspectum præbeat; noctu vero in sese quasi collabatur contrahiturque, ex ἡμέρας dies, & καλὴ pulchra, vel κάλλος pulchritudo.

HEMICERAUNIUS, Gr. ἡμικεράσιον, fasciæ nomen olim fuit, dorsi & pectoris deligationi inserviens, ex ἡμι femi, & κεραυδὸς fulmen, forte quia fascia fuit scissa, uti & fulmen se scindit.

HEMICRANIA, est capitis dolor alterutram cerebri partem obsidens, ex ἡμι femis, & κρανίον calvaria. B. *Scheele hoost-zweer.* G. Hauptwehe an einer seiten des Haupts. Gall. *Migraine.* A. The halfe head-ache, or Megrin.

HEMIDRACHMON, sive SEMIDRACHMA, est pondus dimidiæ drachmæ. B. *Een half vierendeel-lootg.* G. *Een half quintlein.* Gall. *Demi drachme.* A. Halfe a dram.

HEMIECTON, quasi semifextam mensuram significat dimidiati sextarii quatuor Chænicas capientem, estque pars duodecima Medimni Attici. Videtur quoque fellam significare pro suffitu immittendo mulieri. Imo & ollam significare potest, quatuor Chænicas capientem, cui velut fellæ insidere debet mulier ad capiendum suffitum diductis cruribus.

HEMINA, Romana vox ex Græco quidem ἡμισον, quod dimidia sextarii pars sit, derivata, Gr. κοτύλη nominatur: capit uncias decem mensurales.

HEMIOBOLION, est duodecima pars drachmæ; drachma enim continet sex obolos.

HEMIOLIUM, seu *Sesquiuncia*, *Sescuncia*, Drachmarum duodecim pondus est.

HEMIONIUM, nomen huic non impositum à figura, nec à potestate similive affectu, quam cum Hemiotide habet, sed quod exhibitum cum muli liene, ungula ac pelle, steriles reddat mulieres, uti sunt muli, mulæque: vel nomen illud accepit, quod muli hac herba delectentur, ex ἡμι femi, & ὄνος asinus, quia semi asini fiunt.

HEMIONITIS, est Asplenii species, dicta videtur, non quod hanc muli vorent, nec quod steriles reddat comedentes, sed quod ipsa sterilis instar muli sit, ex ἡμι femi, & ὄνος asinus.

HEMIPAGIA, ex ἡμι femi & πάγος concretus.

tus, fixus, quia dolor est fixus, idem quod *Hemicrania*.

HĒMIPLEGIA, est paralyſis unius lateris infra caput, proveniens ab obſtuctione in alterutra medullæ ſpinalis parte, vel à plaga exterius immiſſa; unde nullus ſpirituum animalium fluxioni aditus pateſcit, ex ἡμι ſemi; & πλήρωω percutio. B. Lamnighheid aan eene zyde. G. Der halbe ſchlag auff etner ſeiten. Gall. *Paraliſie d'un Coſté*. A. A Palsy of one ſide.

HĒMIPLEXIA, ex ἡμι ſemi, & πλήρωω percutio, idem quod *Hemiplegia*.

HĒMITRITÆUS, ſive **FĒBRIS SĒMITĒRTIANA**, eſt febris compoſita ex quotidiana & Tertiana, altera Intermittente alterâ continuâ ex ἡμι ſemi, & τριπῖος tertius. B. Halbe anderendaagſe koortſ.

HĒMIUNCION, denotat dimidiam uncix partem.

HĒMYXEſTON, idem quod *Hemina*.

HĒNOPHYLLUM, eſt unifolium, ex ἓ unum & φύλλον folium. B. Een-blad. G. Ein-blatt. A. One blade. Gr. Μονόφυλλον.

HEPAR, **JECUR**, ἧπαρ *Nicanor* eſt organum ſive viſcus in imo ventre, ſub diaphragmatiſ latere dextro ſitum, ejus craſſities & magnitudo in homine inſignis eſt; membrana cingitur tenui, à peritonæo orta; connectitur per tria ligamenta valida. 1. Abdomini per venam umbilicalem. 2. Superius diaphragmati, per ligamentum latum membranofum & tenue, à parte dextra. 3. Superius etiam diaphragmati à ſiniſtra per ligamentum teres & validiſſimum; dividitur in partem ſimam, cui veſicula fellis, & ductus hepaticus adhæreſcit. Color ejus rubicundus eſt. Hepatiſ ſubſtantia ex plurimis membranis & acinis ſive glandulis conſtat. Quod ex frequentibus lotionibus compertum habeo. In eo ſanguis ex cunctis viſceribus abdominalibus afferitur, qui in ſinu magno antequam Vena portarum fuit quinqueſariam diviſa, miſcetur, colligiturque, ex quo per totum hepar translato partes bilioſæ ab acinis glanduloſis ſegregantur, & per ductum hepaticum, & veſiculam felleam ad intellinum duodenum amandantur. In homine lobi nulli ſunt; aſt in brutis plures in partes dividitur, quos lobos, pinnas, Jecinoriſ fibras & ἑλικες vocant, ab ἐπίω operor: credebant enim Antiqui in eo ſanguinem elaborari & conſci,

cum

cum tamen sanguinis recrementa biliosa ibi separantur; unde ex sanguis, aut ver, quia viscus temperamentum est, quidam ab *ἡπαια* inopia, alii ab *ἡπαιον* benigne, mite. B. Leber. G. Die Leber. Gall. *Le Foye*. A. The liver.

HEPAR UTERINUM, idem quod *Placenta Uteri*.

HEPATICA; medicamenta sunt, quæ olim specificè contra hepatis morbos applicabantur. Sed quia specifica talia non dantur, illa vox apud veriores Medicos planè evanuit. B. *Middelen tegens de Leber - ziekten*. G. *Mittlen gege die Leber-sucht*. Gall. *Remedes Hepatiques*. A. Remèdie against the disease of the liver.

HEPATICA, eo nomine & insigniuntur variæ plantæ, quibus medici Hepatis malis medentur. B. Leber - kruid. G. Leber - kraut. Gall. *Hepatique*. A. Liver-wort.

HEPATICA VENA, idem quod *Basilica*.

HEPATICUS FLUXUS, malè ita nominatus, quia Hepar non est in causa, sed vasa ad intestina excurrentia, aperta, & sanguinem fundentia. Vide *Fluxus Hepaticus*. B. Leber - bloed. G. Leber - fluss. Gall. *Flux Hepatique*. A. The fluxe of the liver.

HEPATITIS, est Inflammatio in Hepate, sedem suam habens vel in sinibus venæ Portarum, vel arteriæ hepaticæ; orta à quibuscunque causis sanguinem increstantibus, & moventibus, vel vasa hæc comprimentibus; plerumque Icterus secum comitem habens, ut & dolorem, & tumorem in hypochondrio dextro cum febre continua &c. B. *Gen ontsteking in de Leber*. Gall. *Inflammation du foye*.

HEPATORIUM, idem quod *Eupatorium*.

HEPIALA, idem quod *Epiala*.

HEPTAPHYLLUM, seu septifolium, estque *Tormentilla*, sic vocatur, quod ferè semper septem folia ubique caulem ambiunt, ab *ἑπτα* septem, & *φύλλον* folium. B. *Zevenblad*. G. *Birck-wurz*. Gall. *Tormentille*. A. *Tormentil*.

HEPTADSEURON, est *Plantago major*, septenis costis gaudens, ex *ἑπτα* septem, & *πλευρῶν* costa. Vide *Plantago*.

HERALEA, illud nomen diversis inditur herbis; ab Heracle procul dubio accepit, sed qua de causa nescio.

HERACLEOTICUM, nempe *Origanum*, dictum ab *Heraclea Ponticæ*

HERACLEUS MORBUS, idem quod *Epilepsia*.

HERBA, est planta frutice minor, cujus caulis singulis annis perit, novo deinde renascente, vel a radice foliato, vel nudo, floribus & semine donato. In praxi tamen, pro foliis solis ut plurimum usurpatur. Gr. Βοτάνη, & Πόα. B. Kraut. G. ein Kraut. Gall. Herbe. A. Idem.

HERBA BENEDICTA, vide *Caryophyllata*.

HERBA SACRA, vide *Peristeron*.

HERBA STELLÆ, vide *Coronopus*.

HERCULEUS MORBUS, idem quod *Epilepsia*.

HEREDITARII MORBI, dicuntur quos & parentes habuerunt, & cum genitura jam filios invaserunt, ut sunt *Podagra*, *Phthisis*, *Nephritis*, &c. B. Erf-ziekten. G. Erb=krankheit / angeborene gebrechlichkeit. Gall. Maladie Hereditaire. A. An Hereditarie Sickness.

HERMAPHRODITUS, est homo utriusque sexus, id est, vir & femina simul. Verum muliebribus instrumentis duntaxat utuntur, rarissimè viri sunt; conformatio istæ & abusus inde contingit, quod plus justo clitoris propendeat, ex *Æquæ Mercurius*, sic dictus ab interpretando, & *Ἀφροδίτη Venus*. B. Een Man-Vrouw. G. Mann und weib zugleich. Gall. Hermaphrodite. A. Idem.

HERMETICA MEDICINA, quam *Ægyptii* falso à *Mercurio*. deducunt. Hæc morborum causas ad sal, Sulphur & Mercurium refert, & generosissima remedia, non modo ex vegetabilibus & animalibus, verum etiam ex mineralibus præparat. B. Hermetische Medicynen. G. Hermetische artzney. Gall. Medecine Hermetique. A. Medicine of Hermes.

HERMETICE SIGILLARE, scribitur sæpe duabus literis H. & S. est quando vitra ita ferruminantur, ut ne gry quidem possit exhalare, & fit sive vitri ipsius colliquatione, sive alterius indolis luto.

HERMODACTYLUS, Est planta, quæ habet folia triquetra vel quadrangula: radix bulbosa vel tuberosa ex appositis tuberculis composita, est rotunda, avellanæ magnitudine, compressa, externe coloris rubicundi, interne valde albi, substantia levis, fungosa, non fibrosa, valde fragilis, hinc facile in pulverem farinaceum reducitur, dum recens, est saporis acerrimi, dum annosa subdulcis farinacei, paululum viscosi, vel lenti, odoris nullus

lius cujus sit plantæ radix, non audeo dicere, dicunt esse colchici speciem, quod vix credibile est, cum omnes ejusmodi bulbi ad interius usque corculum tunicas habent, quæ in Hermodactylis non reperiuntur: Neque Iridis tuberosæ folio anguloso, flos enim Hermodactyli omnino ab eâ differt, & refert volitantem vespertilionem, unde horticultis dicitur vespertilio. B. *Blermupg.* solidiorem esse radicem crediderim, uti est aristolochia rotunda, quæ etiam tota in farinam facile tunditur, uti & Hermodactyli, figuram repræsentat corculi, intus alba est, adfertur ad nos ex Syria; saporem habet inspidum, & leniter purgat, unde nomen habeat nescio, nisi ab *ἡρωῆς Mercurius*, & *δάκτυλος Dactylus*, palmæ fructus vel potius Mercurii digitus, quia radix phalanges digitorum quodammodo refert. B. *Hermodactylg.* Gall. *Hermodacte.* A. Wild Saffron.

HERNIA, RAMEX, Gr. *κῆλη*, propriè est intestinorum, omenti &c. in inguina, & scrotum prolapsus, ob peritonæi lamellam interiorem relaxatam, utpote quæ ad processus vaginalis ortum in abdomine simplex, qualis annulum pro vasorum spermaticorum exitu tegit, facilius vi externæ cedit, unde hanc lamellam Intestina vi illata impellunt per annulum in tunicam vaginalem, sicque ea hærent in proprio sacculo, & tumorem, ubicunque hæserint, excitant. Item quando umbilicus protuberat. Impropiè dicitur uteri prolapsus; *Bronchocele*; *Varices vasorum spermaticorum*, item distensiones à flatibus, humoribus aquosis, vel tumoribus &c. B. *Gen bruch / gescheurtheid.* G. *ein Bruch / Zerreißung.* Gall. *Hernie, Rupture, Hargne, Rompeure, Descente.* A. A Chaf, a cleft, a bursting.

HERNIA GUTTALIS, idem quod *Bronchocele.*

HERNIA SCROTALIS, est, quando usque in scrotum Intestina deciderunt.

HERNIA VENERIS, idem quod *Testiculi Venerei*, est quando Testes, inflammatorio tumore ad vesiculas feminales orto, admodum dolent, & tument a materia seminali intus contenta nec effluere potente. B. *Denug-kloot / Zand-kloot.* Vid. Testiculus.

HERNIA UTERI, raro est, & maxima ex parte tuniçæ internæ vaginæ relaxatio & prolapsus. Vide in *Pro-*

Unable to display this page

acris: flores quadrifidi, cruciformes, coloris aliquando albi, aliquando purpurei, vel varii, odoris suavis & grati: post florem sequitur siliqua oblonga, tenuis, cylindrica, angulosa, teres, bivalvis, cui plures inhærent foveolæ, in quibus reconduntur utrimque femina plerumque rotunda, vel cylindrica, rubicunda, acria: radix parva, alba, lignosa: hæc planta crescit in hortis. Sic dicitur quod vespertino tempore & noctu melius oleat quam interdiu, ab ἑσπερος vesper. B. *Bloem van Damast.* Gall. *Juliane, ou Juliene.* A. *Dame-Violets.*

HETEROCRANIA, sive HEMICRANIA, est dolor alterutram capitis partem obsidens, ab ἑτερον alterum, & κρανιον calva. B. *Hoofst-pyn / die een van beide zyde des hoofts bezet.* G. *Hauptwehe an einer seiten des Haupts.* Gall. *Migraine.* A. *The halfe head-ache.*

HETEROGENEUM, seu ANOMEOMERES, est quando improportionatum quid sanguini & spiritibus, ut in febribus, vertigine, motibus convulsivis, & apoplexia, accrescit, ex ἑτερον alterum, & γένος sexus, genus. B. *Meerdaantig / veeldaantig.* G. *Ungleich / Manchsältig.* Gall. *Heterogene.* A. *Idem.*

HETERORHYTHMUS, est ætas alia, quam anni ferunt: Ex Gr. si juvenis senilem, & senex juvenilem ætatem degunt: Illa differentia etiam de pulsibus dicitur, cum in morbis diversus modulus pulsandi tenetur, ab ἑτερος alter, & ῥύθμος modulus.

HEXAGIUM, pendet quatuor scrupulos, Latinis *Sextula* est, alii drachmam unam cum dimidia esse dicunt.

HEXIS, est habitus seu habitudo corporis, ab ἔξω habeo. B. *Gesteltheit des Lighaams.* G. *Die Gestalt des Teibes.* Gall. *Disposition du Corps.* A. *An Habitude of body.*

HIBISCUS, vide *Ibiscus.*

HIDROA, SUDAMINA, PAPULÆ SUDORALES & SUDOSÆ, sunt quædam tubercula lata & humida, puriginosa granis milii similia, interdum sine pruritu, quæ cutim ἰλακώδης exasperant, fiunt hæc, quando sudor ob cutis densitatem erumpere impeditur, adeo ut materia ibi retenta, & tenuiori parte puris per vasa lymphatica reventa vel evaporata, cutis in tumorem elevetur. Affectus hic familiaris est pueris & juvenibus, præsertim
tem-

temperamento calidioribus, qui æstatis tempore nimis moventur & exercentur, in collo, scapulis, pectore, brachiis & femoribus, frequentius tamen circa pudenda & anum accidens. Arab. *Asef* & *Albafef*. Lat. *Sudamina*. Gr. *Ἐξέμερα*, ab *ἰδῶς* aqua, vel *ἰδρῶς* fudo. B. *Sweet-puisjes*. G. *Schweißblätter* / *hit Blätterlein*. Gall. *Vessie de sueur*. A. Sweating pushe.

HIDROCRITICA, sunt judicia, quæ à sudore desumuntur, ab *ἰδρῶς* sudor, & *κρίνω* judico. B. *Ordeel uit sweeren*. G. *Urtheilen auß das schwitzen*. Gall. *Jugement qu'on forme de la maladie en consequence de la sueur*. A. A judgment taken from sweating.

HIDRONOSUS, est febris, in qua plurimus sudor prodit; quæ ab *Anglis* *Sudor Anglicus* nominatur, ex *ἰδρῶς* sudor, & *νόσος* morbus. Idem quod *Hydopyretos* vel *Sudor Anglicus*. B. *Sweet-kooztg*. G. *Schweißfieber*. Gall. *Fievre suante*. A. The Sweating Feaver.

HIDROPYRETOS, idem quod *Sudor Anglicus*, ex *ἰδρῶς* sudor, & *πυρετός* febris.

HIDROS, idem quod *Sudor*, ab *ἰδρῶς* fudo.

HIDROTICA seu **SUDORIFERA**, sunt, medicamenta, quæ sanguinem humoresque omnes validius per totum corpus movent, eos incidunt, & attenuant; simulque imminuunt resistantiam in vasis exhalantibus circa cutim, atque ita ipsa partim in sudorem erumpunt & partim in halitum convertunt liquida circulantia, & quæcumque obvia sunt secum deferunt, & in ambitum corporis propellunt, ubi illa in sensibilem sudoris liquorem collecta erumpunt, ab *ἰδρῶς* sudor. B. *Zweet-middelen*. G. *Schmitz treibende mittlen*. Gall. *Remede Sudorifique, ou diaphoretique*. A. A Remedie producing sweat.

HIERABOTANE, vide *Peristeron*.

HIERACIUM, Est planta, quæ habet plures caules sesquipedem vel duos pedes altos, fortes, angulosos, coloris viridis fusci, cavos, in plures ramos divisos, & foliolis quibusdam instructos: folia inprimis ex radice erumpunt, repentia, longa instar *Taraxici*, in fine obtusa, incisa, viridia, superne tenera, villosa, inferne densiore lanugini canescentia, maculis pulchris interdum notata, sapore amaro & nitroso: flores sunt semiflosculosi, plurimis scilicet semiflosculis constantes, Embryo-
ni

Unable to display this page

Unable to display this page

HIRUDO, five **SANGUISUGA**, insectum est pal-
stre, apodum, oblongum, quod exugendo sanguini cæ-
carum hæmorrhoidum nonnunquam à quibusdam applica-
tur. B. *Bloed-zuiger*. Gr. *βδέλλα*. G. ein Blutigel. Gall.
Une Sangsue. A. A Blood Sucker.

HIRUNDINARIA, est *Asclepias* seu *Vincetoxicum*, sic
vocant à fructu, seu potius à filiquis quas producit, quæ
dehiscentes plumosum ostendunt semen, atque hirundinis
figuram referunt. B. *Swaluwe wortel*. G. *Schwalben-
wurzel*. Gall. *Domte-venin*. A. Swallow-wort.

HIRUNDINARIA, vide *Centum morbiâ*.

HIRUNDO, piscem & avem quidem denotat, sed apud
Medicos est cavum illud in flexura brachii, sunt & qui
volunt pudendum muliebri ita vocari.

HISPANICUM OLUS, est Spinachia, fortasse quod
ex Hispania primum duxerit originem, & deinde ad cæ-
teras tandem nationes translata sit. B. *Spinagie*. G. *Spinat*.
Gall. *Espinars*. A. Spynache.

HISPIDULA, est planta officinalis, pilosellæ species.
B. *Katzel-Doet*. G. *Kathenz-Fuß*. Gall. *Pied de chat*. A.
Cats-foot, a kind of small mous-ear.

HISTOS, Gr. *ἵσος* est instrumentum chirurgicum li-
gneum, in cuius summo aliud lignum transversum im-
ponitur, ex quo trochlea dependet, ad scalæ demissio-
nem.

HOLCE, Gr. *ὄλη*, idem quod *Drachma*.

HOLIPPÆ, sunt placentulæ ex infusione Medicamen-
tali farinaque triticeâ, addito insuper saccharo, subactæ.

HOLOSTEUM, seu **HOLOSTIUM**, est herba sic per
antiphrasin dicta, quasi minimè ossæ, sed potius tenera
& mollis, ac omni prorsus duritie carens, ex *ὄλον* totum
& *ὄσπον* os. B. *Spaansche Weegbzye*. A. Spanisch Plan-
tain.

HOMÆOMERES, vide *Similares Partes*, ex *ὁμοίον* si-
mile, & *μέρος* pars.

HOMOGENEA PARTICULÆ, sunt, quæ puræ, in-
tegræ & immixtæ, sibi que per omnia similes sunt, ex
ὁμοίον simile, & *γένος* genus. B. *Cendaantige deeltjes*. G.
Gleiche / gleichformige theile. Gall. *Homogene*. A. Idem.

HOMOPLATA, *Scapula*, *Spatula*, *Scoptula aperta* Cel-
so. Gr. *πλάται*, *Ὠμοπλάται*, *Ἐπινώσεις*, five os, quod hu-

meri latitudinem constituat, triangulare, latum, & tenue præsertim in medio, sed in processibus crassum, utrimque unum, incumbens superioribus costis parte postica instar scuti, processus sunt tres *Acromium*, sive humeri mucro; *Coracoides*, sive *Anchoralis*, & *ὤμη* sive *Cervix*. Usus ad costarum robur, ad humeri & clavicularum articulationem, & ad musculorum implantationem, ab *ὤμη* humerus, & *πλατὴς* latus. B. Het schouderblat. G. Das schulterblat. Gall. l'Os de l'Epaule. A. The Shoulderblade.

ΗΟΜΟΤΟΝΟΣ, est morbus eundem ordinem servans, vel est febris continua, æquali dramate suos actus, scenasque peragens, ex *ὁμῶν* æquale, & *τένω* teneo.

ΗΟΠΛΟΧΡΙΣΜΑ, est armorum, ut gladii, cultri, pugionis, &c. deligatio, qua creditur vulnera consolidari, quod tamen ridiculum, ex *ὄπλα* arma, & *κείω* ungo. B. Wapen-verbinding.

ΗΟΠΛΟΜΟΧΛΙΟΝ, est nomen instrumenti Chirurgici universalis, toti corpori humano adaptandi & applicandi.

ΗΟΡΑ, est Hippocrati determinatum anni tempus, quod liquet ex Aph. 1. sect. 3. *αἱ μεταβολαὶ τῶν ἀρίων μάλιστα πικτεσι νοσήματα, καὶ ἐν τῆσιν ἀρχαῖς*: Id est, mutationes temporum pariunt morbos ipsis anni temporibus &c. unde *ἄρῃ* annus, & *ἀργῆ* tempestivus.

ΗΟΡÆΑ, & *ὄπωρος*, sunt fructus tempestivi, seu æstivi, molles, & pulposi, ut poma, pyra, pruna &c. ab *ὄρος* tempus. B. Oostvughten / oest. G. Allerley obst. Gall. *Fruits d'Été*. A. Summer fruits.

ΗΟΡΑΡΙΙ ΦΡΥΚΤΟΣ, idem quod *Horæa*.

ΗΟΡΔΕΑΤΟΝ, est Medicamentum liquidum internum, ex hordeo: d crepaturam cocto & tuso liquoribus convenientibus affusis & colatis, præparatum, quibus amygdalæ, sem. papaveris albi, sem. quatuor frig. maj. &c. non raro accedunt. B. *Geu Gerste melk*. G. Gerstenmilch / Gersten-wasser. Gall. *Orgeade*, *Lait d'Orge*. A. Barley milke.

ΗΟΡΔΕΟΛΟΝ seu **CRITHE**, vel **ΗΟΡΔΕΟΝ**, est tuberculum in summo palpebrarum, magnitudine hordei enascens, cujus altera species grandio, tuberculum durum, mobile, pellucidum & rotundum, quæ vero tuber-

bercula majora hic eveniunt, ad Nodos, Melicerides, Steatomata & Cancros referuntur, omnes id habent, quod pondere suo, aliisque modis motui palpebrarum remoram injiciunt. Gr. *κείνη*, & *πρόβια*. B. Een strontjen / scheetsjen op 't oog / een Stypge. G. Gersten gleicher / Schwulst an den augen-gliedern / Werren. Gall. *l'Orgeolet ou Orgueil*. A. A swelling in the eye browslike a Barley corn.

HORDEUM, seu **ORDEUM**, est frumenti species quæ habet caulem secali minorem: folia latiora, spica crassior, calix, glumæ, Aristæ, flos, ut in tritico & secali; Aristæ vero asperæ: semen tumidius utriusque apice acutiore, glumæ tam arcte adhærenti unitum, ut non nisi trititando separatur. Gr. *κείνη*, dicitur ab horrore, quod ejus Arista mordacior sit quam tritici, vel ab oriendi celeritate, quod ante cætera frumenta pullulet, vel ab antiquo adjectivo, *Hordus*, quod significabat *Gravidum*. Vide *Crithe*. B. Gerst. G. Gersten. Gall. *Orge*. A. Barly, Barley.

HORMINUM, seu **ORMINUM**, Est planta salviam referens: Caules pedem circiter alti, rubicundi, quadrati, lanuginosi, ramosi: folia salviæ, sed minus sicca, nitidiora, valde lanuginosa, sibi invicem opposita, non valde odora, saporis amari, in summitate ramorum sunt multa folia conjuncta coloris violæ, flos monopetalus labiatus, cujus labium superius parvum & galeatum falcatum est, inferius vero in tres partes divisum, mediâ cochlearis instar excavata: Ex calice surgit pistillum floris parti posteriori instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui abeunt in totidem semina, in capsula, quæ floris calix fuit, recondita: radix fibrosa, lignosa; est Sclæræ species, & omnes hujus species horminum vocaverunt, verum quibus galea falcata est, hæ sclæræ dicuntur, horminam vero habet Galeam brevior, & magis apertam. dicitur *ὄρεον ἢ ὄρμινον*, quod impetu cæco agat, & cicat in Venerem. Gall. *Orvalle*. Vide *Sclæra*.

HORRIFICA FEBRIS, vide *Phricodes*.

HORROR, Gr. *Φείκη* & *Φείκιος* à *Φείνω*, est levis convulsionis species, in exterioribus corporis partibus contingens, minor quam *Tremor*, dum quasi corpus frigore invadit, & subinde tantum observatur, sed Tremor aliquo successivo tempore adest: symptoma in febrivini

initio plerumque ; item cum aëre frigido afficimur ; vel adlimus rei horrendæ enarrationi. B. *Gen houde yzing.* G. Zittern oder schawten. Gall. *Friffon.* A. Dread, Terror.

HUMECTANTIA, sunt medicamina, quæ particulas suas humidas corporis nostri poris possunt insinuare. Item sunt omnia fluida. Gr. *Υγραίνοντα* vel *Υγραίνεις.* B. *Verhogtigende middelen.* G. *Verfeuchtende mittlen.* Gall. *Remedes humectans.*

HUMERUS, illa pars corporis est, quæ apparet in ea articulatione, qua superior humeri pars, quæ *Epomis* & *Superhumeralis* dicitur, ad collum vergit, & à posteriori parte ossi scapulæ ; ab inferiori autem ei ossi, quod, dum totum brachium attollitur, manifestum fit & *Ala* nuncupatur. Alias *Humerus* quoque dicitur de parte prima brachii, quæ unico osse constat, quæ aliis *Brachium* per excellentiam appellatur, illius *os* appellatur *os Humeri*, *os Brachii*, & *os Adjutorium.* Gr. *ἄμω.* B. *Schouder.* G. *Schulter=bein.* Gall. *l'Espaule.* A. *Shoulder.*

HUMIDUM PRIMOGENEUM, est liquidum ex quo omnia in generatione fiunt, & rectè dicitur succus nervosus, qui prius ante omnia in generatione conspicitur. B. *Het eerste vogt.* G. *Die erste feuchttigkeit.* Gall. *l'Humide ou l'humeur radicale.* A. *The first liquor.*

HUMILIS MUSCULUS, est is, qui oculum deprimat, sic dictus, quia oculum deorsum versus malas trahit. B. *De nederige spier.* G. *Der niederdruckende augenmauß.* Gall. *le Muscle Humble, Abaisseur.* A. *The depressing muscle.*

HUMILUS, idem quod *Lupulus.*

HUMORES SANGUINEI, à Veteribus in *Sanguine* constituuntur quatuor nempe *Biliosus*, *Pituitosus*, *Melancholicus* & *Sanguineus* propriè dictus, idque secundum quatuor Elementa Peripatetica ; verum illa opinio, inventa circulatione sanguinis, prorsus concidit. Tamen vitio ipsius sanguinis à crasi descendentis, inveniuntur, sed sanguinis partem integram non constituunt : Sanguis enim est humor unicus ; secus si esset, tartarus in vino, & fæx in cerevisia, forent partes vinum & cerevisiam constituentes. In sanguine venis emissio tres duntaxat diversæ corporum species ad oculum comparent ; in superficie

Unable to display this page

HYDROMPHALUM, five **HERNIA AQUOSA**, est protuberantia umbilici, ex humoribus aquosis in abdomine contentis, ex ὕδαρ aqua, & ὀμφαλῶς umbilicus. B. **Gen. Waternabel**. G. **Wässrige Nabel bruch**. Gall. *Hydromphale*. A. Watery rupture of the Navel.

HYDRONOSOS, idem quod *Sudor Anglicus*.

HYDROPEGE, est aqua fontana, ex ὕδαρ aqua, & πηγή fons, quia πηδῶ ἐκ γῆς, quia aqua è terra salit.

HYDROPHOBIA, five **AQUÆ METUS**, est affectus, cum furore, liquidorum & splendorum fuga, aliquando cum delirio, feбри, aliisque symptomatis, summo cum vitæ discrimine invadens, ortus & propagatus ex morsu canis rabidi, eique analogo contagio, ex ὕδαρ aqua, & φοβία timeo. B. **Water-vrees / Dolheyd**. G. **Wasser-sucht**. A. The Fear or Water.

HYDROPTHALMIA, est, quando oculus in stupendam excrescit molem, & magna ex parte extra orbitam prominet, ex ὕδαρ aqua & ὀφθαλμὸς oculus. B. **Wateroog**. G. **Die Wasserfucht im Auge**. Gall. *Hydrophthalmie*. A. Idem.

HYDROPTHALMION, est illa pars oculis subjacens, quæ in cachecticis & Hydropicis intumescere solet. B. **Bolligheid onder d'oogen**. G. **Das auffschwellen unter den Augen**. Gall. *Enflure sous les yeux*. A. A swelling under The eyes.

HYDROPICA, sunt medicamenta hydropicis humores aquosos educuntia. B. **Water afsdybende Dingen**. G. **Wasser treibende artzneyen**. Gall. *Remedes qui poussent ou chassent les Eaux*. A. Idem.

HYDROPIPER, est Herba aquatica, Persicariæ non absimilis, sed linguam, piperis instar, urens, ex ὕδαρ aqua, & piper, quasi *Piper aquatile*; Gr. Ὑδροπικία, à loco & sapore nomen habet. B. **Water-peper**. G. **Wasser Pfeffer / Munccken-traut**. Gall. *Persicaire, plante aquatique qui a un gout de poivre*. A. Water-peper, Arsesmart, Catmirthe.

HYDROPS, est aquosi humoris in panniculo adiposo, vel membrana cellulosa corporis, vel in quadam cavitate alia stagnatio: estque *Generalis* ut Anasarca, Leucophlegmatia, & Ascites, quibus malè adjungunt Tympanitem; vel *Particularis*, ut Hydrocephalon, hydrops pectoris,

pectoris, manus, pedis &c. de quibus specialiter suo loco, ex ἰδῶρ aqua, & ὄπτωμαι video. B. Water-zucht 't water. G. Die Wasser-sucht / das zwischen fell und fleisch gesamlete wasser. Gall. *Hydropisie*. A. Dropsie.

HYDROPS ad MATULAM, idem quod *Diabetes*.

HYDROPYRETOS, idem quod *Sudor Anglicus*.

HYDROSACCHARUM, est syrupus ex aqua & saccharo coctus, ex ἰδῶρ aqua, & σάκχαρ saccharum: vel aqua saccharata. B. *Sproop van Water*. G. Wasser-syrup. Gall. *Sirap fait avec de l'eau*. A. A Syrup made of Water and sugar.

HYDROSELINUM, est Apium, seu selinum palustre, ex ἰδῶρ aqua, & selinum. B. Water-eppe. G. Wasser-eywich / Frosch-eywich / Wasser-merck. Gall. *Berle*; *Ache d'eau*. A. Water-parsley.

HYGIEA, *Sanitas*, est dispositio partium humani corporis, actionibus rectè perficiendis, apta, sive est ea conditio corporis, qua homo actiones omnes homini proprias exercere valet commode, jucunde, & cum aliqua constantia per aliquod tempus, ab ὑγίαινω bene valeo. B. *Gezondheid*. G. Die *Gesundheid*. Gall. *Santé*. A. Health, Sanity.

HYGIEINA, est pars Medicinæ, quæ sanitatem conservandi modum per quædam remedia, eorumque usum, tradit. Estque *Diateretica*, vel *Prophylactica*: ab aliquibus in tres partes divisa fuit in *προφυλακτικῶν*, morbos futuros & imminentes avertentem: *σωτηρικῶν*, quæ præsentem sanitatem tuetur; & *ἀναλεπτικῶν*, à quâ valetudinarij reficiuntur, ab ὑγίαινω, bene valeo. B. *Bewaringe der gezondheid*.

HYGROCIRSOCLE, est ramex varicosus, quem aliæ humiditates comitantur, quando circa Venas Testium oriuntur varices, & simul humor copiosus in feroto colligitur Ex ὑγρὸς humidus, κίρσος varix & κήλη tumor. B. *Aderbzeuk met water*. G. ein *Wässerig Aderbuch*. Gall. *Hernie humorale*. A. A Watery varice.

HYGROCOLLYRIUM, est medicamentum liquidum, oculis sanandis destinatum, ex ὑγρὸν humidum, & κολύριον, medicamentum oculare. B. *Oog-water*. G. *Augen-wasser*. Gall. *Collyre liquide*. A. An eye water, or medicine for the ey.

HYGROPHOBIA, idem quod *Hydrophobia*.

HYMEN, propriè membrana est; sumitur etiam pro membrana virginea, orificio vaginæ circumnata, ejusque orificium pro magna parte occludente; volunt *Alii* quod sit quasi membrana, quæ oritur ex corrugatione inferioris partis vaginæ, quæ in prægnantibus, incrassante utero, evanescit, ab *ὑμενώδης* matrimonio jungo. B. *Maagdenblies*. G. *Mägdeleins häutlein / oder jungfrauwes zeichen*. Gall. *l'Hymen, ou le Cercle membraneux, qu'on prétend marquer la Virginité, ou le Pucelage*. A. *Virginity, maiden head, properly a certain membrane which denotes it.*

HYOIDES, sive **LAMBDOIDES**, est os ad basin linguæ consistens à figura γ vel Λ appellatum, & *ειδο* forma. B. *Tong-been*. G. *Das Zungbein*. Gall. *l'Os hyoide*. A. *The bone at the root of the toungue.*

HYOSCYAMUS, Est planta, quæ plures habet caules sesquipedem altos, crassos, ramosos, valde lanuginosos: folia sunt magna, ampla, incisa, mollia, lanuginosa, albescentia, alternatim & sine ordine caulibus adhærentia: flores monopetali, infundibuli formes, expansi, & multifidi: vasculum seminale constat testa rotunda, cui natura operculum imposuit, quod per maturitatem diffilit, & cum testa in duas cellulas est divisa, hæ continent semina plurima, parva, rotunda, & nigra: radix est aspera, longa, crassa, interna coloris albi, externe fusci: Tota planta habet odorem ingratum, & crescit juxta vias & in pratis. corrupte *Jusquiamus*, Latine sonat, quasi *faba szilla*, aprinave, quod ut in *Historiâ* *Ælianus* tradit, pastu hujus herbæ convellantur fues aprive, præsentis mortis periculo, nisi copiosâ aquâ statim se foris & intus proluerint, adeuntque aquas, non ut proluant se tantum, verum etiam ut caneros venentur: iis enim nactis protinus sanitati restituantur, ex ζ , porcus, & *κίχνα* faba. *Apollinarem* vero Latini, ab Apolline Medicinæ inventore dixerunt: potius derivarem à Græco *δοξιδουμ* perdo, deleterea enim est planta. B. *Bilsenbruid*. G. *Bilsen=traut / Bilsamen / Bilsen / Doll=traut / Schlaff=traut / Sâw=bon / Rinds=wur / Ziegeuner=traut / Teuffels=augen*. Gall. *Jusquiamme, Hannebanne, de l'Endormi, la Mort aux poules*. A. *Henbame, Henebane, Henequal.*

Hyo-

HYOTHYROIDES, sunt musculi duo laryngis, ab osse hyoidis in cartilaginem scutiformem deducti, rimulæque astrictioni destinati, ex littera Υ , $\Upsilon\upsilon\theta\epsilon\sigma$ scutum, & $\epsilon\iota\delta\sigma$ forma. B. *De schiltachtige kraakebeens spieren.* G. *Der schilt gleiche knorpels mauß.* Gall. *les muscles Thyro-Hyoidiens, ou Hyo-Thyroidiens.* A. The sheildlike muscles.

HYPALIPTRON, est instrumentum illitorium, sive specillum illinitioni inserviens, vulgo *Spatha*, & *Specillum*, seu *Illinitorium*, ab $\Upsilon\pi\alpha\lambda\epsilon\iota\phi\omega$ sublino, inde $\Upsilon\pi\acute{\iota}\lambda\epsilon\iota\mu\epsilon\sigma$ Sublinitio, Inunctio.

HYPERCOON, Est planta, quæ plures habet caules pedem altos, in summitate in multos ramos divisos: folia tenera fumaricæ instar divisa: flos est exiguus, cruciformis, quatuor scilicet petalis constans, plerumque trifidis, subito evanescens, coloris lutei, pedunculo adhærens: floris pistillum abit in longum cornu articulatam, quod constat duabus valvulis per maturitatem dehiscentibus, quæ semina fundunt reniformia, & nigricantia: ovarium perfecte refert arietum cornu: radix longa, aliquando simplex, aliquando divisa, fibrosa, & rubicunda: hæc planta crescit in regionibus calidis, est planta siliquosa. alii *Alceam vesicariam* vocant, quidam *Cuminum Sylvestre corniculatum*; nonnulli speciem papaveris corniculati, an ab $\Upsilon\pi\alpha\kappa\epsilon\iota\alpha$ obedio, quod inter frumenta crescat, iisque obediat.

HYPERCATHARSIS, est *Superpurgatio*, sive purgatio modum excedens, ab $\upsilon\pi\epsilon\rho$ supra modum & $\kappa\alpha\theta\acute{\alpha}\rho\iota\sigma\omega$ purgo. B. *Obermatige buik - zuuberlinge.* G. *Eine all zu starcke purgation.* Gall. *Superpurgation.* A. *Idem.*

HYPERCRISIS, est excretio critica dicta, supra modum facta, ex $\upsilon\pi\epsilon\rho$ super, & $\kappa\epsilon\iota\upsilon\omega$ secerno.

HYPEREPHIDROSIS, est nimia sudatio, ex $\upsilon\pi\epsilon\rho$ super, & $\epsilon\pi\iota\delta\rho\acute{\omega}\omega$ insudo.

HYPERICUM, Est planta, quæ habet caules sesquipedem altos, rotundos, firmos, duros, lignosos, non flexiles, rubicundos, ramosos: folia sunt oblonga, nervosa, centaurium minus referentia, gemina ex gemmulis caulium semper nascentia, obversa foli innumeris fere poris acu quasi trajectis aciem tum nostram, tum solis radios transmittant: dicunt quidam non esse pervia illa folia, sed poros illos microscopio examinatos esse vesiculis

seculas lentis forma, pellucidas, & liquore limpidò, parum oleoso plenas, folia sunt saporis insipidi: flores rosacei, pentapetali, in summitate caulium crescentes, coloris flavi; post florem sequitur capsula, in tres conos assurgens, instar grani hordei crassa, oblonga, succum rubicundum continens, in tria loculamenta divisa, fæta seminibus exiguis, oblongis, ex fusco nigricantibus, saporis subamari, & resinosi, odoris picei: radix dura, lignosa, in multos ramos divisa, coloris subflavi: hæc planta crescit in silvis & locis incultis quibusdam dicitur, quod tota planta sit pulchra & perquam hilaris facie, & venusta, fortasse ex ὑπερ supra, & εἰκὼν imago, forma. Vocatur *Perforata*, vide suo loco. B. *Sint Jans - kruid*. G. *Sant Johans-kraut*. Gall. *Mille-pertuis*. A. S. *Johns-wort*.

HYPEROON, sunt duo foramina, in superiore palati parte, quæ pituitosos humores à naribus excipiunt, & facta excretionem per os rejiciunt, ex ὑπερ super, & ὄρον pars superior.

HYPERSARCOSIS, seu **ECZARCOMA**, est excrementa carnosæ in quavis corporis parte, ex ὑπερ super, & σαρκὸς caro. B. *Spongieus vleis dat uitwast*. G. *Schwammicht Fleisch*. Gall. *Excroissance*. A. *Spongie Flesh*.

HYPNOTICA, sunt medicamenta quæ spiritus figendo, nervos cerebri claudendo & angustando, soporem inducunt, vel potius, quæ dolorem tollunt, somnum conciliando; quomodo id præstant, nondum liquidò patet, ab ὑπνὸς somnus. B. *Slaap-middel*. G. *Schlaff-mittlen*. Gall. *Hipnotique*. A. A *Medicine causing sleep*.

HYPOCATHARSIS, est levis quædam purgatio, cui opponitur *Hypercartharsis*. B. *En zachte purgatie*. G. *eine gelinde purgation*. Gall. *Hypocatharse*. A. *Idem*.

HYPOCAUSTUM, est locus in quo medicamenta liquidiuscula siccantur, ut tabellæ, condituræ &c. vel quæ facile liquefcunt, sicca conserventur, ex ὑπο sub, & καυσω uro. B. *En Stoof*. G. *eine Stuben*. Gall. *une Etuve*. A. *Stove*.

HYPochæris, putant esse *Sonchum lævem*, fortasse dicitur, quod minus aspera quam reliqua sunt *cichoracea*, ὑπερ enim asperum, spinosum dici Botanicis videtur,

detur, ex *ὑπερ* super, & *χοῖρος* porcus & asper, quia porci fetis asperis obducti sunt.

HYPPOCHONDRIACA, AFFECTIO, vide *Hypochondriacus Affectus*.

HYPPOCHONDRIACA MEDICAMENTA, sunt, quæ in morbis Hypochondriacis usurpantur.

HYPPOCHONDRIMUM, sive **SUBCARTILAGINEUM**, est superior pars abdominis, sub cartilaginibus thoracis, ex *ὑπο* sub & *χόνδρος* cartilago. B. *Zpde boden - buik / het week aan de zuden*. G. Die Weiche der seiten. Gall. *les Hypochondres*. A. The lateral parts of the abdomen.

HYPPOCHONDRIACUS AFFECTUS, seu **AFFECTIO HYPPOCHONDRIACA**, Vulgo est morbus hic in Viris, qui in Fæminis *Hysterica passio* audit. Est autem melancholia aliquousque progressa, cum viscerum abdominalium aliquali obstructione a sanguine crassiori, verum qui diversis simul laborat acrimoniis, unde dolor, tensio hypochondriorum, & convulsiones in variis corporis partibus &c. ex *ὑπο* sub, & *χόνδρος* cartilago. B. *Miltzucht / buikzucht - zpde - ppm / boden - zpde buiks - gezwel*. G. *Miltzweche / miltzucht*. Gall. *Maladie hypochondriaque, mal de rate, hypochondrie*. A. Disease of the milt, à Hypochondriack disease.

HYPPOCHYMA, idem quod *Cataracta*, ab *ὑπο* *χόω* suffundo.

HYPPOCHYSIS, idem quod *Cataracta*.

HYPPOCISTIS SUCCUS, Germen seu plantula est, e radice cisti fruticosi dum florescit, seu viscum ex quercu profiliens: dicitur & *Limodorum*, aliis *Robithron*. Ex hac itaque plantula, cum floribus succulenta sit, exprimitur succus, qui in sole exsiccatus Glycyrrhizæ succo non absimilis evadit, sed saporis acidi & austeri est, atque ad nos, sed raro, asportatur, ex *ὑπο* sub, & *cistus*. Gall. *Hypociste*.

HYPPOCLEPTICUM VITRUM, est infundibulum vitreum turbinata figurâ, seu Tritorium, separandis oleis ab aquis destinatum, ex *ὑπο* sub, & *κλίωτω* furor: nam aqua suffuratur quasi ab oleo. B. *Scheitregter*. G. ein Scheidtrichter. Gall. *Entonnoir de verre*. A. Aglass tunnel or funnel.

HYPPODERIS, & HYPPODERMIS, est cuticula quæ obtegit clitoridem instar præputii. Hy-

HYPODESIS, sive **SUBLIGATIO**, est fascia, quæ ante injectas plagulas applicatur. B. *Onder-band / Onder-zwagtel*. G. *Unter-band*. Gall. *Soubande*. A. *Under-swathe*.

HYPODESMIS, idem quod *Hypodesis*.

HYPOGASTRIUM, est exterior abdominis pars inter Hypochondrium & umbilici regionem, ex ὑπὸ sub, & γαστήρ venter. B. *Onder-buik*. G. *Der Unter-bauch*. Gall. *la Region Hypogastrique*. A. *The Under part of belly*.

HYPOGLOSSIS, sive **RANULA**, & **BATRACHION**, est inflammatio vel abscessus sub lingua, ex ὑπὸ sub, & γλῶσσα lingua. B. *Een Hinkboÿsch gezwel*. G. *ein Geschwür auff der Zungen*. Gall. *le Batracos, ou Ranuncule, ou Grenouillette*. A. *Ranula*. Item medicamentum laryngis asperitatem demens. Vid. *Batrachus*.

HYPOGLOSSUM, dicitur *Laurus Alexandrina* feu *Bis Lingua*, aliis *Hippoglossum*, sic dicitur quod sub folio aliud majus, linguæ figuram exprimens, habeat, ex ὑπὸ sub, & γλῶσσα lingua. B. *Tongen-blad*. G. *Zapflein-kraut / Zungen-bladt*. Gall. *Laurier Alexandrin*. A. *Horse tongue, Double tongue*.

HYPOGLOTTIDES PILULÆ, sunt, quæ sub lingua, ad tussim demulcendam, collocantur, ex ὑπὸ sub, & γλῶττα lingua.

HYPOPEDIVM, idem quod *Supplantale*.

HYPOPHAULUM, est diæta vulgaris inter exquisitam & simplicem media, ex ὑπὸ sub, & φαῦλον vile, humile. B. *Een gemeene Lebens regel*.

HYPOPHEON, est *Hypocoon*, an ab ὑποφαίνω subluceo, substendo, quod ob humilitatem inter segetes sese vix ostendat.

HYPOPHORÆ, & *Σύεψα*, sunt profunda & fistulosa ulcera in ulceribus aut sinibus dehiscentia, ab ὑποφίρομαι laboro, decido. B. *Fistuleuse ulceration*. G. *Hole geschworen / Fisteln / Röhrenwunden*. Gall. *Ulcères profonds, ou Fistuleux*. A. *Fistulous ulcers*.

HYPOPHYSIS, idem quod *Cataracta*.

HYPOPHTHALMIA, est dolor oculi sub tunica cornea, ex ὑπὸ sub, ὀφθαλμός oculus, & ἄλγος dolor.

HYPOPYON, est puris sub oculi tunica cornea collectio: ὑποφθαλμία *Russo*, ex ὑπὸ sub, & πύον pus. B. *Een Etter-*

Enter - oog. G. ein Enter-aug. Gall. l'Oeil purulent. A. Matter collection of cerum under the cornea.

HYPOSARCA, idem quod *Anasarca*.

HYPOSARCIDIUM, idem quod *Anasarca*.

HYPOSPATHISMUS, est incisio tribus divisionibus facta, supra frontem ad pericranium usque; nec tamen tribus illis lineis vel sectionibus frontem incidisse satis est, sed subjicienda etiam est spatha, unde & sectioni huic inditum nomen fuit, & per subditas partes transmittenda; totumque id spatium usque ad pericranium excoriandum, ex *ὑπο* sub, & *σπάθα*.

HYPOSPADIÆ, sunt, qui jam inde à generatione; urinæ iter inferius sub glandis vinculo habent, ab *ὑπο* & *σπῆν* subtraho.

HYPOSPHAGMA, est sanguinis suffusio ab ictu in oculum, ex *ὑπο* sub, & *σφάζω* sanguinem effundo. B. **Blaauw - oog / Rotterdamsehe fop.** G. ein Blaw-aug. Gall. Oeil meurtri, A. Blew eye.

HYPOSTASIS URINÆ, est illud crassum generale contentum, quod in urina versus fundum descendit, in eaque subsidet, ab *ὑπο* & *στάσις* subsideo. B. **Grontsop / Zetfel.** G. Das sich om Grund setzet. Gall. *Hypostase*. A. Idem.

HYPOTHENAR, est spatium à digito, qui dicitur Index, usque ad digitum minimum. Item unus ex musculis pollicem adducentibus, ex *ὑπο* sub & *ἤναρ* vola. B. **Onderpalm / Onderpalm - spier.** G. Der unter mauß des Daumes.

HYPOTHESIS, est rei suppositio, ab *ὑπο* & *θήσις* suppono. B. **Onderstelling / een voor vast stelling.** G. eine Entwerffung. Gall. *Supposition*, *Hypothese*. A. Supposition.

HYPOZOMA, est membrana intersepiens, ut Mediastinum in thorace, ab *ὑπο* & *ζώνη* succingo.

HYPSILOIDES, idem quod *Hyoides*.

HYSSOPUS, Est planta, quæ plures habet caules pedem unum vel sesquipedem altos, duros, nodosos, ramosos, a parte superiore usque ad inferiorem folia angusta & oblonga habentes; saturejæ parum latiora: flos monopetalus, labiatus, cujus labium superius surrectum est, subrotundum, bifidum; inferius vero in tres partes divisum, media cochlearis instar excavata, bicuspide, & quo-

quodammodo alata: ex calice surgit pistillum posticæ flor-
 ris partis adinstar clavi infixum, ac quatuor veluti stipa-
 tum embryonibus, qui abeunt in totidem semina oblon-
 ga in capsula, quæ floris calix fuit, recondita: radix di-
 gitum crassa, dura, lignosa, tota planta habet odorem
 penetrantem, gratum, & aromaticum, uti & saporem
 paulo acrem. dicitur quasi ὑόμρον ἢ ἐστὶν χαυμόμρον ἐπὶ τῷ ὄψει,
 quod super oculos effundatur, ἀπὸ τῆς ὕψω, ἢ ἰσῶ, quod sig-
 nificat perfundo, & ὠψὶ facies, aspectus, vultus. Hanc
 nominis si sequamur derivationem, Hyssopos scribemus
 per simplex S. Malunt alii Hyssopum dictam quasi ὑόμρον
 ἐπὶ τῷ ὄψει quod vocem raucam, pulmonesque unice ju-
 vet, alii deducunt a voce Hebraïca Ezob, quæ significat
 plantam boni odoris, vel sacram, vel destinatam ad re-
 purganda loca sacra, ut in Psalmis dicitur, repurga me
 Hyssopo, sed quænam planta Hyssopus veterum fuit;
 ignoratur, id certum videtur, quod planta valde humilis
 esse debuit, cum dicitur, quod Salomon a Cedro ad Hyf-
 sopum plantas descripserit, quidquid sit; hæc vox jam huic
 herbæ tribuitur. B. *Hyssop / yssop*. G. *Ysphen / Ysop*. Gall.
Hyssope. A. Hyssop.

H Y S T E R A, idem quod *Uterus*.

H Y S T E R A L G I A, est uteri dolor, ab inflammatione
 vel aliunde excitatus, ab ὑστέρα uterus, & ἀλγέω doleo.
 B. *Moeder-pijn*. G. *Mutter-vehn*. Gall. *Douleur de la*
matrice. A. Pain of the Womb.

H Y S T E R I C A P A S S I O, dicitur & *Suffocatio hypochon-*
driaca, uterina, uteri ascensus &c. est motus convulsivus,
 in quo respiratio valde læsa & imminuta est, cum sensu
 ac si fauces nodo stringerentur, vel bolus ab inferioribus
 in eas insurgeret, hisce accedit *Anxietas*, & quasi animi
 deliquium, sæpe cum lapsu corporis in terram, absque
 tamen convulsivis motibus artuum, nisi *Epilepsia* quoque
 adfuerit, Jam viri perinde ac fæminæ hoc morbo, sed
 hæ frequentes; illi rarissimè laborant: hæ de murmure
 ventris, de globo ascendente & in latere subsistente, aut
 in fauces evolante conqueruntur. Porro *Paroxysmus*
 gravior est vel levior, nonnunquam habet periodos suas;
 cum solvitur *paroxysmus*, lassitudo, pallor aut æstus in
 facie cum rubore genarum, capitis, artuumque dolor,
 languor virium, cordis palpitatio, pigritia, ructus, sus-
 piria,

piria, anhelatio, ciborum fastidium, nausea &c. accide-
re solent. In paroxysmo sæpe vociferantur, aut, rana-
rum instar coaxant vel rident, vel lachrymantur. Deni-
que paroxysinum antecedunt Oscitatio, Pandiculatio,
Imbecillitas, Tristitia, Terror, Ira, Amor, Odor re-
rum suavium, à quibus momento citius sæpe excitatur
hoc malum, uti à fætidis lenitur. Dulcia etiam ore re-
cepta movent hanc passionem, sed in iis, quæ obnoxia
sunt ei: At in Paroxysmo etiam exteriora pallent, & fri-
gent rubentibus genis, ita ut fuerint, quæ per dies ali-
quot, quasi mortuæ, non habentes pulsum, non respi-
rantes, non loquentes, non sentientes, jacuerint. Aliæ
fuerunt sepultæ, & in sepulchris excitatæ tandem in la-
tus, vel aliam partem versas fuisse compertum est; ve-
rum quæ sic mortuæ videntur, genas tamen rubentes ha-
bere solent, sed, ut diximus, rubor imprimis conspicuus
est, cum paroxysmus finiri incipit, & suspiria audiri,
quibus plerumque terminatur: Tum vero per aliquot dies
sæpe remanet sensus ille constrictionis in faucibus, quæ
aliquando difficilem deglutationem una inducit, quæ au-
tem per intervalla, & frequenter laborant genas tumidas,
rubras lividasque cum varicibus habent. Gr. *Υπερικη πνιξ*.
B. *Opstoppinge / de moer / sinking des Uf-moeders*.
G. *Auffsteigen der Mutter / mutter krankheit*. Gall. *Vapeurs*,
Suffocation de la Matrice, *affection hysterique*. A. The suf-
focation vel the rising of the Mother.

H Y S T E R I C A, sunt Medicamenta, uteri morbis ad-
versa, ab *ὕστερα* uterus. B. *Kruiden tegen de Moer*. G.
Mutterkraut / Arhney wieder die Mutter krankheit. Gall.
Remede pour la Matrice. A. Medicines against the disea-
ses of the womb.

H Y S T E R O C E L E, est uteri prolapsus, qui tamen ra-
rissimè fieri solet, ex *ὕστερα* uterus, & *κύλη* tumor. B.
Baarmoeders Mitzinking. Gall. *Descente de la Matrice*.

H Y S T E R O T O M O T O C I A, sive **S E C T I O C Æ S A -**
R E A, est foetus ex utero excisio, quæ hoc modo pera-
gitur; sub umbilico ad latera lineæ albæ sectio semiluna-
ris instituitur, cavitate sua lineam albam respiciens, dein-
de secundum fibrarum ductum, post sectionem extracto
foetu, uteri vulnus à se ipso contrahitur, ita, ut sanguis
vix majori copia, quam in ordinario partu, effluat, ve-

rum

Unable to display this page

G. S. *Jacobs blum* / S. *Jacobs kraut*. Gall. *Jacobée*, *herbe ou Fleur de S. Jaques*. A. Ragwort.

JALAPPA, radix est crassa, oblonga, rotunda, resinosa, pinguis & carnea, sapore acuto, incidente, nauseoso, odore nullo, scissa in taleolos ad nos ex Indiis Occidentalibus adfertur, exterius subnigricans, interius rufescens cum circulis, si bona sit, nigris seu resinosis: radix integra longa est, & ab infima parte obtusa: Planta habet caulem quatuor vel quinque pedes altum: folia hederæ satis similia, sed minus crassa: flos monopetalus, infundibuli formis, plerumque leviter incisus, qui gemino calice donatur, altero a quo involvi, altero vero cui insidere solet, is autem deinde abit in fructum subrotundum semine factum ejusdem formæ est Convolvulus Mexicanus; vel mirabilis peruviana dicitur. Majoribus fuit incognita. Vocatur etiam *Gialappa*, *Chelopa*, *Celopa*, *Jalapium*, vel *Gelapo*. Item Mechoacanna nigra. vocatur etiam mirabilis peruviana propter admirabilem florum in eadem stirpe varietatem, hinc Gallis dicitur *Merveille du Perou ou Belle de nuit*. B. *Dagtschoon* / quia vesperi se aperit flos. A. Jalap. Purgans est validissima. Venit ex India ad nos in taleolis.

JANITOR, idem quod *Pylorus*.

JAPONICA TERRA, vide *Catechu*. Gall. *Cachou*, *Terre de Japon*.

JASMINUS, Est arbuscula, quæ habet multos ramos valde longos, tenues, nodosos, debiles, flexiles, virides, valde extensos, medulla alba fungosa repletos: folia sunt oblonga, acuta, bina costæ adhærentia in folium impar desinenti unaquaque costa ut plurimum septem foliis est instructa, aliquando quinque, pulchri viridis coloris: flos ex oblongo tubo in quinque lacinias totidem folia imitantes est expansus, coloris albi, odoris suavis, & valde grati, huic flori succedit plerumque bacca obrotunda, viridis, mollis, semina habens obrotunda & compressa: radix fibrosa. Gelseminum Italis, Arab. *Jesemin*, *Sambach*, vel *Zambach*. Jasminum, quasi violaceum, à violis, quas *ix* vocant. vel a Græca voce *jasme*, quæ significat odorem medicinale, quia hujus plantæ flos suavem odorem fundens in Medicina optimas habet vires; vel a voce Hebraica *Samin*, quæ Thus notat, quia

quia hic flos in locis optimum relinquit odorem. B. *Jasmin* / *Jesemin*. G. *Viol-reben* / *Jasmin-blumen*. Gall. *Jasmin*. A. *Jasmine*, *Shrub-trefoil*, *Jesemin*.

JASPIS, est Lapis pretiosus, varii coloris, cærulei, viridis, gramatias, therebinthifusi, purpurei, crystallini, cadmiæ, qui creditur hæmorrhagias sistere amuleti instar appensus.

JATROCHYMICUS, est Medicus qui Operationibus & Medicationibus Chymicis operam dat, ex *ιατρος* Medicus & *χημικός* Chymicus. B. *Gen Chymiste geneeskunder*. G. *ein Chymischer arzt*. Gall. *Medecin Chimiste*. A. *A Chymical Physician*.

IBERIS, est Nasturtii species, sic vocata quod in Iberia luxuriosè succrescat. Vocatur etiam *Καρδαμυνη* & *Αξιοναρδαμυνη*, item *Lepidium*, *Hiberis*, *Nasturtium Agreste*, *Cardamantice* & *Agriocardamon*, Græcis appellata, quod radici odor insit nasturtii: vel quod ejus folia partim nasturtio aquatico, quod à Dioscoride *Sisymbrium* vocatur, *Cardamine* dicitur, partim etiam hortensi, quod *Cardamon* Græcis nominatur, similia sint; vel quod gustu nasturtium referant.

IBIGA, est Chamæpytis, idem quod *Abiga*, vide *Iva*.

IBISCUS, & **HIBISCUS**, est Althæa, nomen videtur fictum ex *Malva* & *Viscum*, quasi diceret *Malvæ viscum*, unde barbaris pharmacopolis *Malvaviscum*, hinc forte descendit *Ibiscus* & *Hibiscus*, velut aliis placet *Ebiscus*, alii derivant ab *ιβυς*, quod sit magna ejus vis, vide *Althæa*.

ICHOK, sæpè significat serum sanguinis, aliquando est humor acris oleosus & aquosus, ex ulceribus manans. B. *Waterig bloet*. G. *Das Wasserige geblüt*. Gall. *Serofité*, *Sanie*. A. *Watery-blood*.

ICHOROIDES, est humiditas saniem referens, ex *ιχθωρ* sanies, & *ειδος* forma. B. *Water-bloedig*. G. *Wasser-blutig*. Gall. *Sanieux*. A. *Watery-blood*.

ICHTHYOCOLLA, est gluten alicujus piscis, qui dicitur esse sine ossibus, vocatur *Husa*, unde. B. *Huisen-blaas* / *siye Fischlym*. G. *Hausblasen*. Piscis magnus est, longitudine viginti quatuor pedum, pondere nonnunquam ad libras quadringentas accedens. In Danubio maximè ex Ponto venit. Gluten illud album est, ex illius corio, intestinis, ventriculo, pinnis & cauda confectum. Arab.

Alcanna. Gall. *Colle de Poisson.* A. Fisghlew, Ifing-glass. Vocatur etiam *Alzanaban* vel *Alchanach* sive *Alzanach.*

ICTERICA, sunt Medicamenta adversus icterum.

ICTERUS, est morbus, in quo cutis in flavedinem mutatur, ab obstructione ductus choledochi, vel glandularum hepaticarum, jecoris inflammatione, vel adiposæ, calculosæve materiæ, huc ex omento motæ, vel in vesicula fellis &c. hærentis, obstructione, aut scirrho, unde in sanguine bilis retinetur, *ἰκτερός* & *ἰκτιδός*, id est *Viverræ*, quæ est ex genere mustelarum, quo venatores utuntur, cujus oculi ejusmodi colore tincti cernuntur. Sive ab Ictero ave, ejus coloris, quam Latini Galbulum vocant, quæ si spectetur, (inquit *Plinius*, Lib. xxx. cap. 11.) sanari id malum, tradunt, & avem mori. Latinis *Regius Morbus* nominatur, malim ego ab auro metallorum rege, denominationem statuere, sicut & *Aurigo*, ab auri colore: nominatur & *fellis suffusio*. *Celso* ita dictus, quod in aulis Regum molliter curetur, (ut *Sammonicus* ait) ludis, lasciviaque, per quæ mens exhilaretur. *Arquatus* & *Arquatus morbus Celso*, à colore arcus cælestis æmulo. B. *De Geluw / Geelzucht / de Geele.* G. Die gelbucht. Gall. *la Jaunisse.* B. The Jaundice.

ICTERUS ALBUS, idem quod *Chlorosis.*

IDÆA, vide *Victorialis.*

IDEA MORBI, est proprietas & essentia morbi, ab *ἰδέω* video. B. *Eigenschap der ziekte.* G. *Eigenschafft der krankheit.* Gall. *La Propriété, ou l'Essence, ou la nature de la Maladie.* A. The Propriety and Essence of a Disease.

IDIOPATHIA, est morbus primarius, qui ab alio morbo non dependet, nec originem ducit, ab *ἰδίος* proprius, & *πάθος* affectus. B. *Eigen-lydig* G. *Eygenleitige Krankheit.* Gall. *Maladie qui provient du Temperament.* A. Idiopathie.

IDIOSYNCRASIS, est propria cuivis corpori temperies, ex *ἰδίος* proprius, *συν* cum, & *ἄρῆς* temperamentum. B. *Eigen Gematigheid.* G. *Juwendige beschaffenheit.* Gall. *Idiosyncrasie.* A. Idem.

JECORARIA VENA, idem quod *Basilica.*

JECUR, idem quod *Hepar.*

JECUR UTERINUM, vide *Placenta Uteri.*

JEJUNUM INTESTINUM, est secundum intestino-
rum tenuium, sic appellatur, quia frequenter vacuum est;
in eo, papillæ glandulosæ chylum absorbent, venisque
lacteis tradunt, vocatur à Varrone *Hilla*. Gr. *Νῆσις*. B.
De Duchttere darm. G. Das Lære gedärm. Gall. *L'intestin*
jejunum. A. The Empty gut, Hungry gut.

JESEMINUM, idem quod *Jasminus*.

IGNIS ACTUALIS, est, qui primo contactu adu-
rit, ut sunt ignis ipse & cauteria ferrea, sic *Actuali* igne
calcinantur animalium partes, ut ossa, cornua &c. ad
albedinem, seu ad particularum oleosarum & salinarum
exhalationem: quod alias *Combustio* dicitur, sicque Sa-
turnus in *Minium*, limatura ferri in *Crocum Astringen-*
tem, ut nimirum flamma, undiquaque materiam lambat,
calcinatur, quod & *Reverberare* dicitur. B. **Dadelpk**
vuur. G. Unbrennende Fehr. Gall. *Le feu actuel*. A. Real,
or actual fire.

IGNIS CIRCULATORIUS, est tepor, vel talis ca-
loris gradus, quem digiti facile ferunt.

IGNIS POTENTIALIS, est Medicamentum, quod,
postquam aliquandiu parti superimpositum fuerit, vires
suas exerit, eundemque effectum ac ignis actualis præ-
stat: Ut raptorium cæteraque exedentia, sic potentiali
igne solvuntur metalla, lapides &c. ope spiritus acidi ni-
tri, vitrioli &c. B. **Dermogelpk vuur / een gatbrandent**
Medicament. G. Gelind Fehr. Gall. *Le feu potentiel*. A.
Potential fire.

IGNIS PERSICUS, idem quod *Gangrena*, sumitur
etiam pro *Carbunculo*, seu *Anthrace*.

IGNIS REVERBERII, *Rota*, est quando in fornac-
e viva flamma in modum rotæ vas destillatorium am-
bit, estque maximus ignis gradus, dum undique a parie-
tibus fornacis determinantibus reflexus in vas medium
agit. B. **Fieberbereer vuur / wederom stuit vuur**. G. **Re-**
verberter fehr / schz starchy fehr. Gall. *Feu de Reverbere*. A.
Revebering fire.

IGNIS SACER, idem quod *Erysipelas*: quidam tamen
pro *Herpete* sumunt.

IGNIS SILVESTRIS, idem quod *Phlyctæna*.

IGNIS SUPPRESSIONIS, est, quando retorta in
arenâ collocata sit, & infra & supra arenam, ignis for-

tissimus, adhibeatur, uti fit in cinnabari antimonii &c. conficienda.

IGNITIO, est calcinatio per ignem facta. B. *Stalk-making*. G. *Salzsbrennung*. Gall. *Calcination de chaux*. A. Calcination by fire.

ILE, est cavitas à thorace ad coxæ ossa; in animalibus omnibus, homine & ove excepto, intestina omnia *Ile* appellari annotat *Plinius*, ab *είλω* circumvolvo. B. *Ingewands hol*. G. *Die Høhle der gedärme*. Gall. *Cavité pour les boyaux*. A. Cavity for the guth.

ILEUM MORBUS, vide *Iliaca passio*.

ILEX, Est arbor glandifera, quercui satis similis, porri vel pyri magnitudine, ejus cortex est fuscus, lignum est durum & compactum; rami lanugine alba repleti: folia sunt oblonga, in margine incisa, superius semper virentia, inferius albescentia & lanuginosa, saporis adstringentis, flos amentaceus, constans multis staminibus ortis ex calice infundibuliformi: fructus quercus: hæc arbor crescit in silvis, præsertim in regionibus calidis, quidam derivare volunt à voce Hebraica *Eloñ*, quercus quia species est quercus. Gr. *πεῖθε*, quia arbor ferrâ propter duritiem sit secanda, à *πεῖω* vel *πεῖλω* ferra seco. B. *Scharlaken-boom / Karmosyn-boom*. G. *Scharlachbeer-baum / Steinetche*. Gall. *Yeuse, Eouse, Chêne vert*. A. The Scarlet oak.

ILIA, partes dicuntur laterales inanes & molles ipsius abdominis, inter costas breves & pubem: *Celso* *λαγών, Κερίων, Δαπάνη*. B. *De Zpden / 't week van de buik*. G. *Die welche gegen dem bauch*. Gall. *Les Flancs*. A. The Flank. Aliis sunt loca illa, quæ offi ileo vicina sunt, initium fumentia à partibus mollibus, seque ad inguinâ extendentia.

ILIIACA PASSIO, sive DOLOR ILIACUS, MISERERE MEI, VOLVULUS, TORMENTUM, & CHORDAPSUS, est dolor in intestino ileo cum pertinaci alvi suppressione & horrendo vomitu, quo primum humores, deinde alvi fæces færentes excernuntur, cum insigni anxietate, & periculo mortis tanto, ut rarissimè ægri evadant. Solet hæc passio Herniæ non restitutæ sæpe supervenire. B. *De kronkel / darmking / dreck-braken / ontfermt uw mpenet / lank-eubel*. G. *Darm-gicht / grim*.

grimmien. Gall. *le Miserere ou Passion Iliaque*. A. The Iliack paine in the guts.

I LIACA VASA, est bifurcatio illa truncorum descenduntium arteriæ magnæ, & venæ cavæ, in abdomine intra pelvis regionem. B. *Scheidungge der vaten des onder-bullis*. G. *Die blut gefäße im unter bauch*. Gall. *Vaisseaux Iliques*. A. The Iliack Vessels.

I LIACUS MUSCULUS, est unus ex iis qui femur flectunt, inseritur tendine, qui Psoas musculi tendini connascitur, oritur à tota cavitate interna ossis ilii tenui carnosoque initio. B. *Darmbeens spier*. G. *der Darmbeins muß*. Gall. *Muscle Iliaque*. A. The Iliack muscle.

I LINGUS, vide *Scotomia*, ab *εἰλιτω* circumvolvo.

I LIUM, est intestinum tertium tenuium: oritur ubi jejunum desinit, & finem ad cæcum assequitur. Longitudine unam & viginti palmas æquat, ab *εἰλιω* circumvolvo. B. *De omgewonde darm*. G. *Der langedarm*. Gall. *Le long boyau, intestin Ileum*. A. The Winding, or turning gut. Iliack gut.

I LIUM OS, est pars ossis Innominati: sic dicitur quod intestinum ilium continet. Circumferentia ejus circularis est, pars superior latissima, connectitur ossi sacro. Superior pars spina, interior costa, & exterior dorsum appellatur. Amplius est mulieribus, propter partum, quam viris. B. *Darmbeen / Heupebeen*. G. *Das Darmbein*. Gall. *l'Os des iles*. A. The Iliak bone.

ILLECEBRA, *Hellecebra*, *Sempervivum minus acre*, per antiphrasin sic videtur appellari quod minimè propter acrimoniam illiciat. B. *Muur-peper*. G. *Maur-pfeffer*. Gall. *Pain d'Oiseau*. A. Stone-krup, Stone-hore, Wall-pepper.

ILLINCTUS, vide *Eclegma*.

IMBECILLITAS, est illa conditio corporis humani, qua ejus muscoli laxi, ob sanguinis vel spirituum animalium deficientium influxum imminutum in illorum fibras carneas nervosafque, ossa annexa non satis pro voluntate animæ movere possunt, vel cito defatigantur; est hæc imbecillitas generalis; Verum particularis est, quando quæcunque pars solida cohærens ex variis particulis sibi appositis composita, eas tam parva cohæsione annexas habet, ut minimæ vi ab actionibus in sanitate agendis re-

quisitæ vel nimis cedant, vel in unione dissolvantur. B. *Swakheid*. G. *Schwachheit*. Gall. *Foiblesse*, *Debilite*. A. *Weakness*, *Feebleness*.

IMMERSIO, est, quando metalla, vel mineralia rei alicui corroderenti immerguntur, ut tandem in calcem redigantur. Item lotionis species est, quando simplicia aquæ immerguntur, ut corticem duriorum vel inutilem, aut qualitatem nocivam deponant. Sic calx, cerussa, tutia igne candida &c. aquæ injiciuntur, ut à nimia acrimonia liberentur. Estque sicca vel humida. B. *Induis-kellinge*. G. *Das Tauchen*. Gall. *Immersion*. A. *Ducking*, *Dipping*.

IMMERSUS MUSCULUS, idem quod *Infrascapularis*.

IMMUTANTIA medicamenta sunt, quæ ipsas figuras particularum singularum fluidum constituentium, vel in fluido natantium, & figuris acutis lædentium, non per appositionem, sed propriæ superficiæ immutationem, ita in natura sua mutare valent, ut inertes vel obtusiores fiant.

IMPASTATIO, est quando materia ad pastam excipienda cum excipiente quodam commiscetur & pinfatur, ut fiat instar massæ.

IMPATIENS HERBA, sive **NOLI ME TANGERE**, sive *Balsamina lutea* sic appellatur, quod non patitur attingi, quin ejus seminales folliculi crepaturam patiantur, hinc tangi nolit. Eadem crepatura observatur circa folliculos *Balsaminæ fœminæ*, & *cucumeris asinini*. B. *Herudje roert my niet*. G. *Spring-kraut*. Gall. *Espece de Balsamine*. A. *Leaping Mercury*.

IMPERATORIA, seu **OSTRUTIUM**, Est planta, quæ habet folia magna, lobata, impari extremum claudente, dura, rigida, in tres partes divisa, dentata, quædam leviter alia profunde incisa, ex his nascuntur caules, duos circiter pedes alti, in alas divisi, & in summitate gerentes flores quinque folia habentes, & in umbellas crescentes: calix florum ab it duo semina plana, fere ovata, leviter striata & marginata, involucrium plerumque deponentia, candida & plana: radix oblonga geniculata, crassa, extrinsecus fusca, intus albicans cum folliculis liquore flavo plenis, saporis acris, paulo amari, totum os calefacientis: fortè ab imperando dicitur, quod cæteris plantis imperat: hinc fortasse *Magistrantia* quoque

Unable to display this page

Unable to display this page

lura actione, & passione crasin communem nanciscantur.
 B. *Uyfmakinge*. G. Zusammen backen/ vermischet. Gall.
Incorporation. A. Idem.

INCRASSANTIA, sive **ECPUCTICA**, sunt medica-
 menta; quæ crassis ramosisque partibus prædita, se suc-
 cis tenuioribus & liquidioribus nectendo, per vasa cor-
 poris fluentibus consistentiam crassiorẽ & stabiliorem
 ipsis conciliant. B. *Dikmakende Medicamenten*. G. *Dick-*
macheude mittlen.

INCUBUS, **INCUBO**, & **ASTHMA NOCTUR-**
NUM, Gr. *Ἐφιάλης* ab *Ἐφιάλλομαι* insilio, hoc affectu cor-
 reпти in infomniis, cum supini decumbunt, falsò sibi ima-
 ginantur aliquem ventri aut pectori incumbere, ita ut
 compressi spirare, loqui vel clamare se non posse putent,
 quod si expergiscantur, anxii sunt, turbati, facie ruben-
 tes & calentes, & palpitationibus obnoxii. Porro in
 suspiria, in vigiliis, & miras sæpe imaginationes de Dia-
 bolo, de hostibus, de spiritu ad coitum sollicitante, &
 cæteris incidunt: re autem bene perpensa, apparet hoc
 malum leve esse, & quæ in somno contingunt, suffo-
 cationem Hypochondriacam æmulari, dum plerumque
 a spasmo musculorum abdominalium originem trahit: his
 enim rigidis respiratio non nisi laboriosè & cum sensu
 ponderis incumbentis fieri potest, dicitur & *Supressio no-*
cturna. B. *Nacht - mery / Mare / Nacht - drukking*. G.
Der Alp / Mare / Das Nachtmänlein / Schrötle. Gall.
Cochemare; Incube. A. The Night-mare.

INCURVATIO, idem quod *Cyrtoma*.

INCUS, est unum ex ossiculis in aure interna conten-
 tis. Molarem dentem refert & malleum instar incudis
 recipit: dividitur in tres partes, nempe in corpus, & in
 duo crura, quæ ab auctoribus etiam vocantur, rami,
 apophyses, processus: pars anterior & superior corporis
 lati, crassi, solidi, plani, mobilis, committitur parti
 posteriori & laterali capituli mallei, binis tuberculis uno-
 que intermedio cavo præditæ, suis duabus cavitatibus cum
 protuberantia intermedia, articulatione ginglimi, firma-
 ta interventu parvorum accretorum nectentiamque liga-
 mentulorum: corpus hoc fere totum in eodem sulco,
 in parte superiori, anteriori, media, timpani excavato,
 unà cum mallei capite collocatur; processuum unus, sci-
 licet

licet brevior, latior, crassior, ad ostium sinus mastoidei, ibidem in parte superiori timpani ope ligamenti suspensorii tenuis & brevis versus posteriora libere suspenditur, & firmatur, servata interim mobilitate, & puncto connexionis pro hypomochlio inserviente; alter vero processus longior tenuior ad finem introrsum incurvus, sic rostrum quasi formans, extremum apicem, ut examinantia accurate constat, paulo convexum habens, parallelo sed altiori situ cum mallei manubrio membranæ timpani applicato perpendiculariter deorsum in timpani cavum descendens, ad inferiora excurrit, interim timpani membranam non tangit, sed ab eadem, notabili intermedio relicto interstitio, satis remotus, parte suâ extremâ, convexâ, incurvatâ, introrsum versus posteriora spectat, cui denique docente primo *Fr. de le Boe Silvio* accrescit latere suo anteriori parumper concavo, ossiculum orbiculare exiguum admodum, dimidiatum gradum milii vix æquans, hinc omnium auditus ossiculorum minimum, ossiculi stapedis ligamento innexum, hinc minime observabile, a *Fontano* squamosum, a *Lindano* cochleare, vulgo orbiculare, & quartum ossiculum *Silvii* appellatum, ab inventore, si situs spectatur, re verâ est in ordine tertium, cæterum vix ullam habet crassitiem, figuram ovalem, depressam, latus posterius paulò convexum; a *Perrault* perperam pro diffracta apophysios longioris incudis convexo apice habitum; hujusque ossiculi ope articulatur incus cum stapede. B. *Het Hambeelt-been.* G. *Das Knoch gleichhe beintlein.* Gall. *l'Enclume.* A. *Anvile.*

INDEX, Indicator, Salutaris & Demonstratorius digitus. G. sæpe dicitur *Δειχτικός* à *lingendo*, est digitus pollicis proximus, sic dictus, quia hoc digito aliquid demonstratur, ideoque *Δεικτικός* à *δείκνυμι* Gr. appellatus. Olim de diebus futuram crisin pronuntiantibus velut indicantibus dicebatur *Δάκτυλος*. B. *De Wys-vinger / voozste vinger.* G. *Der Zeiger.* Gall. *le second Doigt, le Doigt Indice.* A. *The Fore-finger.*

INDICANS, nihil aliud est, quam quoddam in corpore secundum aut contra sanitatem observatum & designatum, cujus gratiâ aliquid fieri dicitur, quod ei conferre debeat. B. *Het aanwyzende van 't gene moet gedaan wer-*

worden. G. Anzeigung. Gall. *Indication*. A. Idem.

INDICANTES DIES, sunt, qui crisin certis diebus futuram indicant; qui propterea indicantes & contemplabiles dicuntur, & sunt cujusque septenarii medii quaterni, ut dies quartus, undecimus, decimus, septimus, vigesimus quartus. Sed illa enumeratio apud nostrates non tanti usus est, dum vel medicamentis morbus a suo naturali cursu deflectitur, & clymatum varietas magna est ab iis, quæ in Græcia: a nonnullis, quamvis temere, jam ex facultate medica explosa. B. *Wandwys-dagen*. G. *Tagen die was anzeigen*. Gall. *Jours indicants*. A. Days indicant.

INDICATIO, Gr. *Ἐνδειξις*. B. *Inzicht*. Gall. *Indication*. id est, quod demonstrat quid in morbis sit faciendum: estque triplex *Præservatoria*, *Verhoedende* / quæ sanitatem à morbis præservat. *Curativa*, *Genezende* / quæ morbum jam inductum expellit. Et *Vitalis*, *Versterkende* / quæ vires & victus rationem respicit. Scopi à quibus indicationes sumuntur, trito hoc disticho comprehenduntur solent:

*Ars, Ætas, Regio, Complexio, Virtus,
Mos, & Symptoma, Repletio, Tempus & Usus.*

INDICATOR, est unus ex musculis, digitum indicem extendentibus. Qui ortus a facie exteriori & media Radii, implantatur secundo articulo digiti. B. *De Gebieder*. Gall. *le Muscle extenseur propre de l'Index*.

INDICATUM, est illud ipsum juvans, sive id quod indicanti congruit, aut consequens agendum, sanitatis restaurandæ gratia.

INDICES DIES, vide *Critici Dies*.

INDIGNATORIUS MUSCULUS, est musculus oculum abducens, unus ex quatuor rectis, oculo inferus ad latus circa parvum angulum. B. *De verontwaardiger spier*. G. *Der abfuhrende augen mauth*. Gall. *Muscle Abducteur ou Droit externe*. A. The discontent brawn.

INDURANTIA, vide *Sclerotica*.

INDUSIUM, idem quod *Amnios*.

INEDIA, est abstinencia à cibis, vel totalis, vel partialis, sic ut minus solito comedamus. B. *Ontrethinge van spyzje*. G. *Mangel an nahrung* / hunger. Gall. *Abstinence de manger*, *Diète*. A. Abstaining from meat.

INFIMUS VENTER, vide *Abdomen*.

INFLAM-

INFLAMMATIO, vide *Pblegmone*.

INFLATIO, est partis alicujus, à flatibus distensio. Gr. Ἐμφύσησις & Ἐμπνομήσις. B. Opblazinge. G. Aufblasung. Gall. *Enflure Boursofflure*. A. A puffing upp.

INFRASCAPULARIS MUSCULUS, sive SUBSCAPULARIS & IMMERSUS dicitur, à scapulæ inferiore latere, carnosus latusque defertur, atque in ligamento tertio humeri finem suum assequitur, sed tendine cæteris latiore. B. Onderfchouderbladſ spier. G. Der unter ſchulterbeins mauß. Gall. *Muscle ſous-ſcapulaire*.

INFRASPINATUS MUSCULUS, sive SUPRASCAPULARIS SECUNDUS, sub spina scapulæ ex tota superficie externa profectus, cum suprascapulari secundo carnosus & crassus, brevi latoque tendine in humeri ligamentum, quod numero quartum constituunt, excurrit. B. Ondergraatspier / Bovenschouderbladſ spier. G. Der uberschulterbeins mauß. Gall. *Muscle ſous-Epineux*. A. Idem.

INFUNDIBULUM, seu ENCHYTA, vulgo *Tritorium*, est vas transmittens in summitate latum; quod paulatim in fistulam cuspidatam definit: ex metallo fabricatur vel ex vitro. Gr. Χουμή. B. Een Trechter / Tremelle. G. ein Trechter. Gall. *Un Entonnoir*. A. A Tunnel; Funnel.

INFUNDIBULUM CEREBRI, Πύλος, Ἀγνὸς *Herophilo*. Idem quod *Choana*.

INFUNDIBULUM RENUM, est pelvis, qua ex renibus, ad ureteres & vesicam urina transit. B. Becken. G. Nieren becken. Gall. *Bassin*. A. Basin.

INFUSIO, est extractio virium ex ipsis Medicamentis, per liquorem convenientem facta: cum vel absque igne, quæ si purgans fuerit, unica vice absorberi potest, cui propriè nomen competit. Sumitur etiam pro cunctis medicamentis, quæ per certum tempus infunduntur, quæque foris applicantur. Gr. Ἀποβρίγμα. Dicitur & *Maeratio* vel *Dilutum*. B. Een afweiksel. G. das Einschensfen / ein Trancf. Gall. *Infusion*. A. Idem.

INFUSUM, idem quod *Infusio*.

INGREDIENTIA, dicuntur varia simplicia, quæ unicūm compositum constituunt.

INGUEN, Gr. Βυβών, dicitur ille locus à flexu femoris ad pubem. B. De lieffen / heupen / eigenisse. G. das

Unable to display this page

Unable to display this page

Heim ziehen / atheim holen. Gall. *Inspiration*. A. Idem.

INSPISSATIO, est, quando liquida materia evaporando in massam tractabilem & consistentem redigitur. Gr. Πύκνωσις. B. Verdickunge. G. Dickmachen. Gall. *Epaississement*. A. Idem.

INSUCCATIO, est quando aloë &c. in succo violarum, rosarum &c. inspissatur.

INSULTUS, est primum paroxyfmi tempus, quo morbus in ægrum subito quasi insilit. B. Het aandal der zefte.

INTEGUMENTUM, ab Anatomicis vocatur quodcumque externum alicujus partis operimentum est; sic corporis integumenta universalia sunt cuticula, Nervorum papilliforme reticulum, cutis, panniculus adiposus. Particularia sunt, uti membrana quævis, quæ musculum investit &c.

INTELLECTUS, Gr. Νῆξ & Σωσις, est ipsa mens humana, vel in illa aliquis habitus, quo omnia objecta, circa quæ se exercet, percipit. B. Begrepp / verstant. G. Der Verstand. Gall. *Entendement*. A. The understanding.

INTEMPERIES seu **DYSCRASIA**, & **ACRASIA**, est morbus, qui in qualitatibus corporis inconvenientia consistit, eaque vel Manifesta est vel Simplex, vel Composita; Simplex est quando una qualitas peccat; ut intemperies calida, aspera, rara, dura, acida, salsa &c. Composita est, ubi plures qualitates in vitio sunt: ut intemperies calida & salsa, frigida & acida &c. Intemperies occulta est quæ oritur à qualitatibus venenatis, ut ex aëre, animalibus venenatis &c. ex aëre provenit, quando nempe nitrum aëreum, ab aquis stagnantibus putridis, diurnis siccitatibus, terræ motibus &c. contagiosum evadit; unde febres malignæ, pestilenciales & pestes ipsæ nascuntur: Sublatis quippe vaporibus, id quod reliquum est (propter elementum sulphureum & salinum) fetorem contrahit, unde & aër ejusque nitrum à temperie & ~~optima~~ optima desecit & degenerat: idque similiter ex terris siccis fieri censeo: particulis enim aqueis in altum erectis accrescunt sulphureæ & tandem salinæ particule, quæ nitrum aëreum ita aculeatum reddunt, instar veneni arsenicalis, Mercurii sublimati, aut aquæ stygiæ, quæ inspirata sanguinis massam coagulant, erodunt, spiritus-

que avolare faciunt: unde anginæ, pleuritides, bubones &c. producuntur. B. *Ongematighelt / ongetempertheit.* G. *Unmäßigkeit / ein böser zustand.* Gall. *Intemperie.* A. *Unseasonableness, Untemperantnes.*

INTENTIO, idem quod *Indicatio.*

INTERCALARES DIES, sive intercidentes, & ab aliis provocatorii dicti, sunt, in quibus vel ob vehementiam paroxysmi, vel ob causam externam, corpus & succi irritantur ad intempestivam expulsionem præstandam: Tales sunt dies tertius, quintus, nonus, decimus tertius, decimus nonus. Sed illa enumeratio apud saniores Medicos evanuit. B. *Tussen beyden komende dagen.*

INTERCIDENTES DIES, idem quod *Intercalares.*

INTERCOLUMNS, idem quod *Diapagma.*

INTERCOSTALES MUSCULI, in utroque latere viginti duo sunt, undecim externi & totidem interni: Omnes costis intertextuntur. Fibras habent obliquas, & invicem instar X sese interfecantes. Externi oriuntur à superiorum costarum inferioribus partibus, & obliquè versus posteriora descendentes inseruntur in inferiorum partes superiores. Interni è contra. B. *Tusschen-ribbige spieren.* Die mäslein zwischen den rippen. Gall. *Muscles intercostaux.*

INTERCOSTALIS NERVUS, est nervus pari vago à medulla spinali accessorius, qui & in abdomine per omnia viscera spargitur, & cum carotide interna cerebrum ingreditur, conjunctusque cum pari tertio & quinto oculos petit. hinc ipso in cervice læso, visus animali perit, uti demonstravit *Petit in l'Hist. de l'Acad. Roy. An. 1727.* B. *De tusschenribbige zenuw.* G. *Die sehnen zwischen den Rippen.* Gall. *Nerf Intercostal.* A. *The Intercostal nerve.*

INTERCURRENS, vocatur Febris continuæ quædam species, quæ certis annis variat, & modo diversa est a febribus isto anno grassantibus, sive fuerit mitis vel sæva, unde inter febres istius anni stationarias modo huc & illuc intercurrit.

INTERCUS, vide *Anasarca.*

INTERFAMINEUM, idem quod *Perineum.*

INTERMISSIO FEBRIUM, vide *Apyrexia.*

INTERMITTENS FEBRIS, dicitur, quando per unum

num vel plures dies febris plane intermittit, quæ postea redit; eaque tunc est *Quotidiana*, *Tertiana*, quibus nonnulli *Quintanam* addunt. B. *Afsgaande Hoozts*. G. *Fieber das da ablasset / und eine zeitlang inne hält*. Gall. *Fievre Intermittente*. A. An Intermittent Fever.

INTERMITTENS MORBUS, est, qui quibusdam temporis periodis affligit & remittit. B. *Tusschen latting / gaande en wederkomende ziekte*. G. *Ein zeitlang blassen der franschheit*. Gall. *Maladie Intermittente*. A. An intermittent disease.

INTERNODIUM, est digitorum ossium mutua colligatio, articulatio & ordine successio. B. *De tusschenknopingen*. G. *das bislein so zwischen zweyen gelencken ist*. Gall. *l'espace qu'on trouve dans les jointures des doigts*. A. Internodation.

INTERNODIUM, inter Vegetabilia est, quod inter artus vel genicula medium intercedit. Gall. *l'espace entre deux noeuds dans les cannes, dans le Tuyau de Blé &c.*

INTERNUNCIII DIES, vide *Critici Dies*.

INTEROSSEI MUSCULI, sive **ABDUCTORES**, sunt sex in spatiis metacarpi, tres exteriores & tres interiores, qui cum vermicularibus coeuntes, per latera exteriora & interiora digitorum incedunt, tendinesque suos ad tria internodia extendunt, extensioni aliquantulum inserviunt. Externi palmæ incumbunt, interni volæ inter metacarpi ossa. Ita in pede decem habentur *Abductores interossei*, à pedis ossibus nati, & spacia Metacarpi replentes. Externi vel interni sunt, illi tendine lato ad primum digitorum internodium per latera assurgunt; hi ad secundum internodium: nonus vero ad pollicis, ad minimi digiti adductionem decimus inservit. B. *Tusschenheernige spieren*. G. *die Mäuslein zwischen der beinen*. Gall. *Muscles Interosseux*. A. Brawn's between the bones.

INTERPASSATIO, dicitur de sacculis seu fomentis ficcis, idemque est quod *Intersuere*, ne materia inclusa conglomeretur, cujus rei gratiâ quoque Gossypio pulveres suscipi solent. B. *Tusschen-naepiug*. G. *Zwischennath*.

INTERSCAPULARIA, sunt cavitates inter scapulam & vertebrae.

INTERSCAPULIUM, est processus scapulæ in gibba scapulæ parte, qui vulgo dicitur spina.

INTERTRIGO, vel **ATRITUS**, Gr. *Ἐρεμύσις*, est partium ano vicinarum seu partium inter femora sitarum, excoriatio, vel pelliculæ abrasio à motu vehementiori, præcipuè equitatione orta. Frequenter id evenit infantibus, ut cuticula in coxis à vera cute separetur & quasi abradatur, atque dolor eo loci excitetur, qui infantes insomnes atque inquietos reddit. Gr. *Δάρισις* à *Δίρα* excorio. B. *Ontbelling* / *Smertsel* / *blisk aars*. G. *Abgeschabene haut*. Gall. *Ecorchure*. A. A Gallings in the Skin.

INTESTINA, vide *Enteron*.

INTUBUS & INTUBUM, est Endivia, Gr. *Σίσιγ*. *Intubum* Latini vocarunt à cavo tubæ specie caule, vocatur etiam *Seris* & *Seriola*. Vide *Endivia*.

INTUMESCENTIA, idem quod *Tumor*.

INULA CAMPANA, vide *Helenium*.

INVERTENTIA, medicamenta sunt, quæ aciem stimuli infringunt, ita ut abeat in aliam naturam, figuramque; sic acerrimum acidum invertit acerrimum alcali in naturam mixtam, non acrem.

INVOLUCRUM CORDIS, vide *Pericardium*.

JONTHUS, sive **VARUS**, vocatur etiam *Ακνή*, quoniam hujusmodi tubercula potissimum in ætatis vigore oriuntur. Estque tuberculum parvum, durum, & callosum, in faciei cute excitatum, ab *ἄρθος* fimus, quia, faciem deturpat & fædat. Alii ab *ἄθος* flos, eo quod circa ætatis vigorem efflorescit, deducunt. B. *Gen werte* / *blek*. G. *Venus Blumlein* / *schwartze flecken*. Gall. *Bouton*, *le Tac*. A. A Spot.

JOVIS BARBA, Sedum majus appellatur, quod scilicet nonnullis locis plebis animos jampridem invaserit opinio, non feriri fulmine domum, in cuius tegulis vireat: hinc nostris B. *Donder-haard* / quoniam Jupiter Rex fulminum est. Vide *Barba Jovis*.

JOVIS FLOS, vocatur *Crocus*, propter splendorem, fulgoremque.

IPECACUANHA, Brasiliensium, est radix officinalis longa, tenuis, flexuosa, nodosa, multis exiguis porulis aspera, extus ruffa, intus pallida, saporis amari, nauseosi: est validum purgans & adstringens, vel potius emeticum mitissimum & tutissimum; & in dysenteria probatum specificum & famosum, uti & in reliquis hæmorrhagiis:

ragiis: non adeo certe specificum in illis casibus, quin summa cum cautela & prius bene cognita causa mali exhiberi debeat: vocatur quoque Hipocacuanha. Gall. *Mine d'or*, *Beconguille*. Lusit. *Cypò de Cameras*. A. Brazilian Root.

IRIO seu IRION, Gr. *Ἰρίον*, Viri docti *Trionum* legendum esse censent. Latini ab irruendo derivant, quod igneâ vi & fervido sapore irruat in gustum: nonnulli à voce *Iris* deducunt, quia summitates in modum iris incurvantur. B. *Herik / wilde Mostaart*. G. *Reg-senff / Sederich / wilder-senff*. Gall. *Tortille, Tortelle, Velar*. A. Hedge-mustard, Bank-kresses.

IRIS, duplex est Nostras & Illyrica, prior habet folia pedem unum vel sesquipedem longa, duos digitos lata, rigida, striata, acuta: intra hæc oritur caulis duos circiter pedes altus, rectus, rotundus, pulvisculo farinaceo obductus, in tres vel quatuor ramos divisus: flos liliaceus monopetalus, ad exortum veluti infundibuliformis, & in sex partes ampliatus, quarum tres partes sursum, tres vero deorsum spectant: pistillum e fundo floris surgit, tribus petalis instructum fornicatis, & partibus florum deorsum inflexis, ita incumbentibus, ut palati cujusdam speciem præ se ferant. Ovarium ex fine pedunculî natum fit fructus oblongus, trigonus, fætus seminibus obrotundis: radix oblonga, crassa, flexilis, carnosâ, repens, tuberosa, digitum crassa, paululum compressa, externe coloris rubicundi, flavescentis aut grisei, interne albi, saporis amaricantis, acris, subpinguis, odoris fragrantis & violacei: crescit hæc planta in pratis & arvis: Iris florentina parum ab hac differt; habet enim hæc folia angustiora, & flores albos, sed viribus valde differt Iris nostras ab Illyrica. Planta ab arcus cælestis similitudine, qua florum folia incurvantur, nomen sortitur, quam flores ejus repræsentant. In quibusdam codicibus habetur *isels*, & vertitur ideo *Consecratrix*, quod in sacrificiis, purificationibusque suis Antiquitas Iride sit usâ. Aliis *ἰριον* cælestis, quod cælestis arcus specie & modo floreat. Aliis *ἰριον* admirabilis, eadem ratione qua à Poëtis ille cælestis arcus Thaumantias dicitur, genus, originemque illi ex admiratione novæ rei, rudi adhuc sæculo, ut primus Plato indicavit, assignantibus Antiquis.

B. *Iſch*. G. *Silgen* / *viol-wurtz* / *Himmel=ſchwertel*. Gall. *Iris*, *Glayeul*, *Flambe*, *Fleur de lis*. A. Flower de Luce.

IRIS, in oculo vocatur circulus ille varie coloratus, in medio perforatus, qui anterieus in oculo, ubi cornea pellucida eſt, conſpicitur? Eſt hæc autem productio piæ matris nervum opticum involventis, quæ expaſa pro capacitate bulbi oculi, anterieus ubi cornea pellucida eſt, ab illa introrſum reflectitur, & ob arterias, venas, vaſa lymphatica in cavum corneæ hiantia, tam emittentia quam abſorbentia, infinitosque nervos ſuos, quaſi radiis totidem centrum petit, quæ in limbum orbicularem muſculoſum pariter deſinunt, quibus utriſque amplitudo & figura pupillæ deſinitur, dum ſe contrahunt vel relaxant. Vocatur pariter *uvea*. B. *De regenboog* / *het kroontjen*. *Iris*, eſt etiam circulus niger, qui papillam ambit. B. *De Boog*. G. *Das Krönlein nimb den augapffel*. Gall. *l'Iris*. A. Thebowe of the eyewith divers colours.

ISATIS, eſt planta, quæ habet caules tres pedes altos, minoris digiti craſſitie, rotundos, rigidos, politos, rubicundos, in ſummitate in multos ramos diviſos, habentes multa folia ſine ordine diſpoſita, oblonga, lata, ad cynogloſſum accedentia, polita, ſacculentiſſima: flores ſunt exigui, quadriſidi, flavi, in crucem diſpoſiti, pedunculis exiguis adhærentes: poſt florem, ſequitur ſiliqua compreſſa, oblonga, linguam exprimens, coloris nigricantis, quæ intus recondit duo ſemina plerumque oblonga: radix longa, alba, lignoſa, in inferiori parte minor, quam in ſuperiori, ſaporis amari & adſtringentis: hæc planta magna cura colitur in regionibus calidis, quâ lintea, lana, &c. cæruleo colore ſufficiuntur, fortè ab *ἰσάτις* æquo, complano, quod vim habeat tumores æquandi; quidam *Glaſtum* olim fuiſſe putant, nunc *Guadum*. Hinc noſtris Belgico idiomate *Glas* / ſive vitrum. Barbari depravata voce *Oſatim* appellant. B. *Weed*. G. *Weyde*. Gall. *Gueſde*, *Pafſel*. A. The plant woad.

ISATODES, eſt bilis cærulea, quæ glaſtum ſive iſatidem colore refert, ex *ἰσάτις* glaſtum, herbæ nomen, & *ἰσάτις* forma. B. *Blaauwe gal* / *weed-koleurige gal*. G. *Blawe Gall*. Gall. *Bile verte*. A. Blew bile.

ICHÆMA, ſunt medicamenta ſanguinem ſiſtentia, quæ emplaſtica, aſtrictoria, refrigeratoria, vel exſiccatoria ſunt,

sunt, vel meatus vasorum apertorum claudunt, vel sanguinis fluiditatem & motum vehementiorem imminuunt, vel sistunt. Ab *ἰχῶ* valeo, cohibeo, & *αἷμα* sanguis. B. **Bloed-stoppende middelen.** G. Blut-stoppende mittel. Gall. *Remedes, qui étanchent ou arretent le Sang.* A. Blood-stopping medicines.

ISCHÆMON, est graminis species, a Thracibus primum inventa, quâ ferunt sanguinem sisti; alii per antiphrasin contrarium scribunt, quod ejus spica naribus indita sanguinem potius proliciat, ab *ἰχῶ* sisto, contineo, & *αἷμα* sanguis.

ISCHAS, est ficus ficcatus; dicitur quasi *ἰχῶ* ab *ἰχῶ* arefactum, siccatum esse, ita vocatur etiam *Apios*, quod ejus radix exsiccatum ficum referat. Vide *Apios*.

ISCHIAS, est arthritis coxendicis, sedem suam circa articulum ossis femoris cum Coxendice in ligamentosis partibus habens, ab *ἰχῶ* lumbus, Ὀσφῶς *Hesychio*. B. **Heupe-gicht.** G. Hüftwehe. Gall. *Sciatique, Goute Sciatique.* A. A The Sciathica or Hyp-Gout.

ISCHIUM, est coxa, sive coxendix, ab *ἰχῶ* sustineo, contineo; sedentes enim sustinet. B. **Heupen-been.** G. Das Hüftbein. Gall. *Ischium, l'Os de la Hanche.* A. The hip, Huckle bone.

ISCHOPHONUS, est vox gracilis, ex *ἰχῶ* gracilis, & *φωνή* vox. B. **Kleine stem.** G. Kleine stim. Gall. *qui a la voix gresle.* A. A Smal voice.

ISCHURETICA, sunt medicamenta quæ urinam suppressam emingi curant, ab *ἰχῶ* validus & *πέω* fluo. B. **Dis ontstoppende dingen.** G. Harn treibende mittel. Gall. *Remedes contre la suppression d'Urine.*

ISCHURIA, est duplex *Vera* vel *Notha*. *Vera* est, quando urina in vesica hærens emingi nequit, quamvis æger perpetuo mingendi desiderio laboret, hic circa pubem tumor dolorque circumscriptus oritur, verum cathetere immisso prodit urina. *Notha* est, quando vitio renum vel ureterum nulla urina ad vesicam mittitur, nec dolor, tumor, nec conatus mingendi adest, sed vel urina non secernatur in renibus, vel secreta, ob impeditum exitum, readmisceatur sanguini. Quod in vesicæ aut renum calculo, in obstructione arteriarum renalium vel ureterum, vel urethræ à pituita aut concreto sanguine,

aut hærentibus lapillis, contingit. Etiam in sudoribus, vomitu, vel alvi fluxu copiosis: imo in imbecillitate, paralyfi vesicæ aut penis, delirio, apoplexia, lethargo &c. locum habet, ab ἴζω cohibeo, & ὕρον urina. B. **Pis-opping / opschoyting der pis.** G. Verhaltung und hinterbleibung des Harns. Gall. *Suppression d'urine.* A. A stoppage of the urine.

ISOPYRUM, non dicitur, quod ἴσων sit τῶ πυρῶ, quod triticum æmuletur, aut tritico simile sit, sed δὲ πύρος, quod florem edat flammæ similem, ob flammeum rutilantemque colorem, nec non formam, sic vocatur aquilegia, flos constantinopolitanus &c.

ISTHMUS, est ea pars, quæ inter os & gulam seu guttur in modum isthmi interjacet. B. **En engte.** Item, Intersepimentum vel Discrimen narium: Interfinium *Isidoro.* Imbrex narium *Arnobio* scitè dicitur. Item ἰσθμῶς, Σπυλῖς, Κῖον, Διάφραγμα, &c. B. **Middelschot der neusgaten.** G. Band der nafs löchern. Gall. *Isthme ou la cloison du Nez, ou du Palais.* A. The ridge or meddle part of the nostrils.

ITHMOIDEA OSSA, vide *Ethmoides.*

ITINERARIUM, est instrumentum chirurgicum, lithotomis in usu, quod urethræ intrusum, crenatum est, ut cum certitudine incisio in eo fiat. Vide *Catheter.* B. **En tintel - pfer / p̄ovet / hol - kele.** G. ein Harn sucher / Wundtisen. Gall. *Conducteur ou sonde Cannelée.* A. A probe.

IVA ARTHETICA seu **MOSCHATA**, est *Chamaepytis*, *Ajuga*, sive *Abiga*, Latinis dicitur. Invenitur & *Abiga* vocari, quod nomen ferè servant Illyrici, hinc abjectis duabus literis *i* & *g* fit *Iba*, & ab *Ajuga* abiectione literarum *a* & *g*, *Iva* manavit in vulgi nomenclationem. Vide *Abiga.*

JUBA, est arundinacea coma effusa, qualis est in milio.

JUDAICUM BITUMEN, vide *Asphaltum.*

JUDAICUS LAPIS, olivæ specie oblongè rotundus, tener, striis secundum longitudinem discurrentibus & æquidistantibus arte, ac si (torno sc.) factæ essent; colore est subcinereo, duritie silici vix cedente, fractus, intus glaber est & politus, reperitur in Judæa, unde &

nomen accepisse videtur, imo & ex Silesia huc adfertur. Alii putant medullam seu cor esse lapidis dunensis, sive arenacei. Majores vocant masculos, minores vero fœminas. In Nephritide sæpe præscribitur, B. Joden-steen. G. Juden-stein. Gall. Pierre Judaique, A. The Judaick-stone. Dicitur *Ætio* lapis Syriacus, aliis phrenicites, Tocolithos. Arab. Hager aliendi, & Agiar Alihend.

JUGALE OS, idem quod *Zygoma*.

JUGLANS, est arbor nucifera, sic appellatur quasi *Jovis Glans*, ob nucis præstantiam & excellentiam vocatur: Gr. *Διὸς βύλαου*, *Καρύος βασιλευς*. Porro Regia nux & Persica. B. Walnoot / Ouker-noot. G. Welsch-nuss / wal-nuss. Gall. *un Noyer*. A. Wal nut tree.

JUGULARIS VENA, est illa quæ juxta jugulum cranium petit, tam interna, quam externa. B. De kroy-ader. G. Die Hals-ader. Gall. *Veine jugulaire*. A. The Throate Veine.

JUGULUM, idem quod *Furcula*.

JUJUBA, est prunorum species, extus rubræ sunt, dulcem habentes saporem; arbor prunum vix superat, folia habet parva, & serrata, ex Italia fructus nobis adferuntur, qui in pectoris morbis usui sunt. B. Jujuben / boyst-pruimen. G. Buss-beerlein. Gall. *Jujubar*. A. The jujube-Tree. Dicuntur & *Zizipha*.

JULAP, vide *Fulepus*.

JULAPIUM, idem quod *Fulepus*.

JULEB & JULEB, vide *Fulepus*.

JULEPUS, est medicamentum liquidum internum sapore gratum & perspicuum, ex liquore idoneo cum syrupo vel saccharo ex tempore sine coctione mixtum, in tres quattuorve doses ad alterandum vel refrigerandum compositum. Constat communiter ex libra una & semisse aquæ hordei, vel ex aquis destillatis, rarissime vino, ex syrupo refrigerante ribesiorum, berberorum, violarum &c. frequenter aliquot guttæ spir. sulph. vitrioli, salis &c. ad gratum saporem admiscuntur. *Juleb*, unde *Fulepus*, nomen Persicum est, idemque sonat quod potio dulcis *Arabibus*, vox julebi à syrups non distinguitur. B. Een koel-drank. G. ein kühl-trauck. Gall. *Fulep*. A. Idem.

JULUS, JULI, sunt folia primum erumpentia. B. de Cersie.

Erste uitbreekende bladeren. G. Die erste aufschlesende blätter. Gall. *Chaton*. A. Leafs first breaking out. Strictè *Julus* tam Gr. quam Lat. est quod in corylo compactili callo racematim cohæret, & veluti prælongus vermis, singulari pediculo pensile nititur, & fructum præcedit. B. **Bloepsels voor de vrucht.** G. Die Blust an hasel stauden. Gall. *Chaton de noyer*. A. Long Flowers called catkins.

JUNCTURA, idem quod *Diarthrosis*.

JUNCUS, Est planta, quæ crescit in paludibus, aut juxta aquas, habetque plures caules vel tubos duos pedes altos, satis crassos, rigidos, acutos, cortice denso obductos, & medulla satis dura & fungosa plenos: & a radice tunicis foliosis rubris, ad pedis altitudinem instructos; flos rosaceus est, ex cujus meditullio surgit pistillum, quod deinde abit in fructum seu capsulam plerumque trigonam, trifariam dehiscentem, seminibusque factam ut plurimum subrotundis. Gr. $\Sigma\gamma\iota\upsilon\sigma$, à jungendo, quod viminum in modum jungat, vinciatque. B. **Bieze / Matten.** G. **Bintzen / Binse.** Gall. *Jonc aigu*. A. Rushe.

JUNIPERUS, Est arbuscula, cujus truncus tenuis & cortice aspero obductus: lignum est compactum, durum, albescens & subinde rutilans, saporis nullius, nec manifesti odoris, nisi fricetur durius, aut accendatur: valde ramosa est, habetque folia parva, angusta, acuta, dura, spinosa, semper virentia: flos amentaceus pluribus nempe foliolis apicibus donatis constans: fructus autem seu baccæ rotundæ per maturitatem nigricantes, includentes sub tenui pellicula pulpam, in qua tria officula dura, ab una parte convexa, ab altera plana reperiuntur: sunt saporis subdulcis, subacris adstringentis, & resinosi, odoris fragrantis. Gr. Ἰϋνιϋερὸν , & Ἰϋνιϋερὸν , est Arbor baccas ferens, dici putant, quod juniores & novellos fructus pariat; sola enim ferè arborem factus in biennium prorogat, qui ne maturescunt quidem, novis supervenientibus. Vide *Arceuthos*. B. **Jeneber Boom.** G. **Kramet=baum / Wach=holder=baum / Wach=holder=stande.** Gall. *Genevrier ou Genevre*. A. Juniper-tree.

JUNONIS ROSA, est Liliium, veteres Græcorum Poëte fingunt è Junonis lacte resperfa terra natum liliium. Namque cum Hercules puer, quem ex Alcмене sustulerat Jupiter, Junonis dormientis uberibus adnotus esset,

&

& lacte repleffet, post suctum digressus mamma lacte copiosè profluxit. Quod in cælo a puero vago & incerto suctu perfusum est, lacteam effecit viam: quod humi sparsum est *Lilium* Lacteo flore nitens creavit; unde *Rosa Junonis* dictum.

JUPITER, per Jovem Chymici significant *Stannum*, putant quoque ex planeta Jove influentias fieri in certa sublunaria corpora; sed hæc potius mera figmenta quam verisimilitudines sunt. B. *Uu.* G. *Zinn.* Gall. *Etain.* A. Pewter, Tinn.

JUSQUIAMUS, idem quod *Hyoscyamus*.

JUVANS, AUXILIUM, seu REMEDIUM, idem quod *Indicatum*.

JUXTANGINA, est Anginæ species, quæ dicitur *Cyananche*, vide suo loco.

IXIA, idem quod *Cirsos*, five *Varix*.

IXIA & IXINE, est Cardui species Chamæleontis nomine: dicitur quoque quibusdam in locis *ixis*, hoc est, viscum, hoc enim ad ejus reperitur radices, quo pro massiche utuntur mulieres.

K.

KALI, Est planta quæ ad altitudinem trium circiter pedum crescit, si bene colatur, multum se extendens, hebetque ramos longos, rectos, satis crassos, rubicundos: folia sunt longa, angusta, crassa, carnosâ, acuminata, succulenta, flos rosaceus polypetalus Tournefortio, aliis apetalus, fructus globosus, membranaceus, fætus semine unico in cochleæ formam intorto, in centro calicis: tota planta habet saporem salis, crescit in regionibus calidis, præsertim circa mare rubrum. est herba marina, vocatur & *Alkali*, & interdum *Salicornia*, ex ejus cineribus sal elicitur, ex quo vitrum, sapo, &c. componitur. Kali & Alcali nomina sunt Arabica. B. *Strabbe quaad.* G. *Glaswurtz.* Gall. *Soude ou la Marie.*

KEIRI vel CHEIRI & CEIRIM, est vox Mauritanæ idem quod *Leucoion*.

KERMES, *Chermes*, *Coccus Insectoria*, *Granum* & *Coccus Baphica*, *Granum Tinctorum*, *Scarlatum*. Fructus est famosissimi fructicis; qui inscribitur Ilex in quo Coc-

cus Baphica, nascitur in Creta, uti & in multis Hispaniæ locis, in Narbonensi etiam Gallia & Provincia, &c. B. Scharlaken beßen. G. Scharlach beer / Kermes-körner. Gall. *Du Vermillon*, *Graine d'Ecarlatte*, *Scherley*. A. Chermes berries. Vide *Chermes*.

KINA KINÆ, vide *Cina Cina*.

KIRATH, seu filiqua, est pondus Veterum, pendens grana quatuor.

L

LABELLA LEPORINA, vide *Labia Leporina*.

LABDANUM, idem quod *Ladantum*.

LABES, est is cui labia prominent, Gr. *χελών* & *χελών*.

LABES, est macula, Gr. *Στίλβ*.

LABIA LEPORINA, dicuntur ea, quæ ob vitiosam conformationem solutionem continui habent: quandoque solum labium superius fissum est sub naso, nonnunquam ipsa ossa palati simul dehiscunt, quæ nonnullis Rostra leporina sunt. B. *Gen Hazemont*. G. *Nasen schar-ten* / *Nasenslippen*. Gall. *Bec de Lièvre*. A. *Mare lip*.

LABIA PUDENDI MULIEBRIS, pudendum propriè est, inter quæ rima est externa constituta, extuberantias habet, quæ monticuli veneris dicuntur, pilis decorati. Sunt corpora oblonga, mollia atque substantiam habentia, qualis nulla est in toto corpore, partim ex cute & carne, partim & spongiosa, cui pinguedo subjacet duriuscula. Interna labiorum commissura, in virginibus tensa est, constricta ac veluti ligamentosa, in corruptis laxa, ut & in his quæ pepererunt. B. *De lippen van de vrouwelykheid*. G. *die lippen der Welblitche Schaam*. Gall. *Levres des parties honteuses d'une femme*. A. The Lips of the privitie of a woman.

LABIS, est *Volsella*, sive *Forceps*, qua aliquid extrahendi causa apprehenditur, Gr. *Λαβίς*.

LABIUM & LABRUM, est illa pars colore suo rutilo ob cutis hujus teneritudinem conspicua, carnea, quæ os nostrum undique ambiens, illud quoque à parte superiore claudit; sive oris margo. Sic & *Labia* dicuntur, quibus

quibus interiora muliebris pudendi clauduntur. Ita & vulnerum extremitates *Labia* appellantur. Sic & osium processus Labiorum nomine veniunt. B. *Lippen*. G. *Lefzen / Lippen*. Gall. *Levres*. A. A Lip.

LABOR, idem quod exercitium. *Laboratores Chymici* vulgo. B. *Gen Laborant*. G. *ein Laborant*. Gall. *Artiste*.

LABORATORIUM, est ille locus, in quo Chymici suas operationes magna cum instrumentorum & fornacum pompa peragunt; mihi omnia illa simplicissima sunt, & unica fornace ex tribus aut quatuor instrumentis omne quicquid volo perago. Sic & omnis officina pharmaceutica, laboratorium est. B. *Gen Stook-plaats*. G. *ein Distillierplatz*. Gall. *un Laboratoire, un lieu pour distiller*. A. A place of the distilling.

LABROSULCIUM, vide *Cheilocace*.

LABRUM VENERIS, est *Dipsacus*: nomen habet à carinato foliorum positu, nam Labrum repræsentare videntur, in quo semper aqua lymphida reperiri solet. Vide *Dipsacus*.

LABRUSCA, est *Bryonia*, sic dicta, quod in agrorum labris, hoc est, marginibus & sepibus nascatur. Vide *Bryonia*.

LABURNUM, est *Anagyridis* species, deducunt à Labor, quia fortè ex ipsius ligno arcus, pectines, aliaque elaborantur. B. *Ebben-hout / Groote Boom-kladet*. G. *Baum bonen*. Gall. *Arbre de Trèfle*. A. *Beantrefoil*.

LABRUM, est vas in quod *Balneum* instituitur. Idem quoque significat quod *Labium*.

LABYRINTHUS, proprie est corpus gyris & circumrotationibus inflexum: hinc nomen hoc translatum ad ossis petrosi partem, quæ spectat occiput; est hæc enim ossea fungosa, non tam dura ac os petrosum, sed quasi infinitis foraminibus pertusa, licet in superiori superficie glabra sit, in hac hærent tres canales semicirculares; magnitudine varii, & mire intorti, & tantummodo quinque orificiis hiantes in cavitate vestibuli, sicque verum labyrinthum æmulantes. B. *Doolhof des oors*. G. *Der Irsgang im ohr*. Gall. *Labyrinth*.

LAC, Gr. *Γάλα*, est liquor albus ex mammis, vel uberibus emulctus; fit sequestratione chyli à sanguine ar-

terioso, per glandulas mammillares. Lactis generatio incipit plerumque post fœtus gestationem vel paulo ante partum, definit vero in vetulis, gravidis & menstruatis. Ipse quoque chylus, lactis denominationem meretur. Sic & albi succi ex taraxaco, papavere, tithymallo, esula &c. emanantes, lac vocantur. B. *Melk*. G. *Milch*. Gall. *Du Lait*. A. *Milke*.

LAC LUNÆ, est substantia alba, fungosa, friabilis, levissima, in fornicibus speluncarum aut saxorum commissuris Helvetiæ & Norvegiæ reperiunda, saporis subdulcis, leviter adstringentis, convenitque in usu cum oculis cancrorum: vocatur quoque *Fungus petraeus*, *Agaricus mineralis*, *Stenomarga*, *Lapis morochtus*. A. *White Stonemarle*.

LACCA, in Pegu & Siamo vasta invenitur arbor, foliis quodammodo pruni, in cujus furculis & minutioribus ramulis magnæ alatæ & puniceæ coloris (non alatæ enim non laborant) formicæ, in terræ visceribus aliisque locis enatæ, hanc laccam elaborantes inveniuntur: hæc super flores, frutices, arbores ac herbas circumvolitant, ex quibus non secus ac apes, laccæ conficiendæ materiam colligunt, ac in communes operas conferunt. Atque hoc modo ramuli laccæ materia circumvolvitur, uti ad nos deferuntur. Eodem fortè modo & in aliis regionibus colligitur, uti in Sumatra insula, Bengala, Martaba, Malavar &c. Lacca colorem habet rubrum, & diaphanum; fumum igni injecta gratum emittit: Triplex in officinis prostat species. 1. lacca in ramulis. B. *Boom-lac*. Gall. *Lacque ou Gomme Lacque*, *Lacque en bâton*. A. *Stick-lac*. 2. Lacca in granis. B. *Zaad-lac*. Gall. *Lacque en grain*. A. *Seed-lac*. 3. Lacca in massis, quæ est purissima ex granulis liquatis confecta. B. *Schel-lac*. Gall. *Gomme Lacque plate*. Gr. *Κάσσινον*, Arab. *Lach* & *Sach*, unde nostrum *Lacca* appellari videtur.

LACERTUS, vide *Brachium*.

LACHANUM, est olus, à *λαχαινω* fodio, deducunt à *λα* & *χαινω*, quia terram fodere, est facere ut ea hiet, ut semina eo melius terræ mandentur.

LACHRYMA CHRISTI seu **LACHRYMA JOBI**, est *Lithospermum majus*; sic appellatur, quod ejus semen lachrymas referat.

Unable to display this page

pla, longa, acuta, mollia, coloris viridis obscuri caulibus longis & rubicundis adhærentia: flores juxta ramos dispositi, multis staminibus constantes: finis pedunculi intra calicem dat placentulam, cui innascitur ovarium triquetrum tribus tubis, apice eleganter fimbriato, quæ lateraliter eminent extra segmenta capsulæ: semina triangula, splendentia, in capsula membranosa inclusa: radix magna, externe fusca, interne flava, aut crocea, multas fibras habens, saporis amari, adstringentis: derivatur à *λαπάζειν*, ab inaniendo, quod ejus decoctum alvum moveat, exinaniatque: dicitur & patientia quia ejus est lenta vis; Rhabarbarum Monachorum, quia a Monachis Rhabarbari loco adhibetur. B. *Patick / paardig / patientie*. G. *Mengel-wurtz / grind-wurtz / streiff-wurtz / bubens-fraut / wilder-mangolt / Lenden-fraut*. Gall. *Patience*. A. *Dock*.

LAPIDES, in singulis tribus mundi regnis locum sibi vendicant: inter vegetabilia, cortices duriores nucleum includentes, dicuntur lapides. In animalium habentur, uti calculi ex corpore humano, Lapis porcinus, Bezoar &c. Inter mineralia sunt lapides pretiosi & minus pretiosi. ita autem vocantur Fossilia dura, non ductilia, sed fragilia, in igne fixa, neque facile fundenda ullo igne, in aqua haud solvenda. Nomen nonnullis quoque imponitur medicamentis, quæ ad duritiem lapideam vel terrestrem excocta sunt, ut Lapis prunellæ, infernalis &c.

LAPIDILLUM, est instrumentum chirurgicum, cochlearis forma, in extrahendis vesicæ calculis accommodatum. B. *Gen steen- lepel / lapidil*. G. *ein Stein-löffel*. Gall. *Une Curette ou Tenette*. A. *Lapidille*.

LAPPA seu **BARDANA**, Est planta, quæ crescit ad altitudinem triam vel quatuor pedum: caules habet rectos, angulosos, lanuginosos, rubicundos: folia magna, ampla, in superiore parte virido fusca, in inferiore albescentia, lanuginosa: constat flore flosculoso; semine pappis instructo brevibus, calice squammoso hamato, ac vestibus hærente comprehensis: semina sunt oblonga, crassiuscula, fusca, striata, saporis subamari, subacris, odoris nullius: radix crassa, oblonga, intus alba, foris nigricans, saporis subdulcis, acris, & amaricantis, odoris fere nullius. Crescit hæc Planta ubique circa vias in-

Unable to display this page

χθια Αρτηρια. Galeo tamen *Δάρυγξ*, propriè est caput & ostium asperæ arteriæ, sive cartilaginosa arteriæ, constat ex quinque cartilaginibus. *Primum* par *Θυροειδής* sive scutiforme dicitur, protuberantiam illam in collo, vulgo pomum Adami, constituens: *Secundum* par, *Κεκοειδής* sive Annularis, qui instar annuli turcici rotunda est: *Tertia* & *Quarta* cartilago aliis unica, sed si membrana exiit, apparet gemina, dicitur *Αρτυειναιδής* Guttalis & Glottis. *Quinta* *Επιγλωττις* appellatur, quæ rimam tegit & claudit. inservit voci & respirationi, à *λαρυγξίζω* clamo. B. *Strotten-hoofst* / *gozgel* / *de onrechte keel* / *Strot-appel*. G. *Die Gurgel* / *Κάε*. Gall. *Le Sifflet*, *le nœud de la Gorge*, *le Larynx*, *le Morceau d'Adam*. A. Head of the Wind Pipe.

LASER & LASAR, Gr. *Σίλφιον*, unde habeat originem me latet: videtur esse vox Cyrenaica & Barbarica, unde olim solebat advehi.

LASERPITIUM, Gr. *Σίλφιον*, cujus caulis ferulaceus *Μάσπιτον* appellatur, folia sunt Apio similia, ampla, magna, dentata: flos rosaceus, umbellatus, plurimis scilicet petalis constans cordiformibus, in orbem positis, & calici insidentibus: semen vero latum, membranofum, oblongum, albescens, odoris & saporis Angelicæ: radix longa, crassa, interne nigricans, odoris satis grati: ex cujus caulis & radice incisus *ὄσπ*, id est, succus colligitur: quibusdam caulis *Σίλφιον*, radix *Μαζιδυρα*, & folium *Μάσπιτι*, dicuntur: succum *Laser* vocant: Avicennæ planta *Laserifera* *Alsiht* & *Hiltit* dicitur; Interpretam aliqui *Asam* reddunt, fortè voce ex *Laser* corrupta, quidam putant derivari à *Lac* & *Silphion*: crescit in regionibus calidis in montibus. Vide *Silphium*.

LASSITUDO, est major defatigatio, & cum dolore aliquo, atque velut tensione motarum partium, quam non modo sentiunt, dum sese movent, sed etiam quieti sedentes, decumbentes, habetque rursus quinque gradus. 1. In tota cute carnibusque sentiunt ac si aciculis pungerentur, maximè si moveant se, aut lassâ membra contingant: dicitur *Lassitudo Ulcerosa*. 2. Cum in membris lassis præter alia ardorem percipiunt, dicitur *Lassitudo Pblegmonodes*, quæ in febribus ipsis citra laborem, aut si velis ab inquietudine evenit. Hinc illud *Hippocratis* spontanea

lassitudo morbum denuntiat, id est febrem futuram, quæ jam levis aliqua invasit. 3. Cum in profundo circa articulos, id est, in ligamentis & tendinibus, tensio urget, appellatur *Lassitudo Tensiva* sive *Tenodes*. 4. Cum adhuc profundius in ipsis quasi ossibus, id est, in ossium & Epiphysium & Apophysium periosteo, contusionis sensum habent, dicitur *Lassitudo contundens*, sive *ὀσσηπῶ*. 5. Lassitudo, quæ emaciatis, gracilibus Hecticis aut pueris aut senibus facilis est, Gr. *κόπῶ*, *κάμπτῶ*, B. *Dermoeptheid*. G. *Mudigkeit*. Gall. *Lassitude*; *Fatigue*. A. *Wearyness*.

LATERALIS MORBUS, idem quod *Pleuritis*.

LATHYRIS, est Esulæ, Cataputiæ aut Tithymalli species, ex *λα* valde & *ἔρω* calefacio, vel potius *ἔρω* ostiolum: nam dicitur quod folia duo, quæ caulis partem summam amplectuntur, cavitatem satis magnam ostendant: etenim inter duo folia, quæ umbellam ambiunt, semen quasi inter duas januas sive bivalvas continetur; vel à contrario, quod semen pluribus contineatur tunicis, nempe tribus. B. *Spring-kruud* / *Spurgie*. G. *Spring-fraut* / *Spring-körner* / *Treib-körner*. Gall. *E-purge*. A. *Spurge*.

LATHYRUS, est Cicercula, Leguminis species, habet caules flexiles, repentes, in multos ramos divisos, compressos, costa elata margine foliato, folia bina tantum conjugata ad nervum in clavículas abeuntem, oblonga, acuta, angusta: flores sunt leguminosi, albi: Ovarium vagina membranacea tectum fit filiqua teres, compressa, alba, facta semine modo Cylindraceo, modo anguloso, interne coloris flavi: radix exigua & fibrosa, hæc planta inservit ornamentis hortorum. Forte à *λαθεῖν* latere, quod in folliculis lateat. B. *Platte erwtten*. G. *Platte erbsen*. Gall. *Gesse*. A. *Cicheling*.

LATISSIMUS DORSI MUSCULUS, vide *Ani scalptor*.

LAVAMENTUM, idem quod *Fotus*.

LAVATIO, potissimum dicitur de resinosis, terreis, mineralibus & metallis, cum aqua vel alio liquore, ab eorum immunditie purgatis, posteaquam demum exsiccatis, ut in Aloë lota, lapidibus &c.

LAUDANUM, dicitur de solo medicamento ex opio con-

confecto, idque *Laudanum Opiatum* vocitant, ob vires nempe quas præstat laudabiles. Nonnulli dictum esse putant ab articulo barbarico & anodyna vi, quasi dicas *P Anodyna*, alii quod Ladanum cyprium simuletur. Occurrunt variæ apud Authores descriptiones, Dolores intolerabiles pellit, & fluxus quoscunque sistit.

LAVENDULA, seu **LAVANDULA**, & **PSEUDONARDUS**, Est planta, quæ habet caules duos vel tres pedes altos, duros, lignosos, quadratos, folia sunt oblonga, albescentia: flores parvi, summis caulibus & ramis verticillatim innati, in spicam oblongam tritici æmulam congesti, coloris cærulei: semina post flores parva, oblonga, capsulæ inclusa, quæ flori tanquam calix inferviit: radix lignosa: tota planta habet odorem penetrantem, aromaticum, gratum, saporem amarum. planta hæc officinalis sic appellatur, eò quod balneis & hominum lavacris expetatur, etotaque omnia, si permisceatur odoris commendet suavitate, ergo à Lavando nomen sortitur: spica quoque dicitur, quia sola spicas gerit inter omnes verticillatas plantas; Nardus plurimè etiam vocatur: num sit Nardus veterum, id aliis inquirendum relinquimus. B. *Lavendel / Spijk.* G. *Lavendel.* Gall. *Grand Lavande ou Aspic, ou Nard.* A. *Lavender.*

LAVER, sive **SION**, seu **BECABUNGA AQUATICA**, nomen haud dubiè à lavando contraxit, quod sonantibus aquis enatum semper elui gaudeat. Vide *Becabunga*.

LAUREOLA, seu **DAPHNOIDES**, arbuscula est semper virens, flore luteo, cujus baccæ validissime purgant, est diminutivum à voce *Laurus*: nam à lauri forma & specie, quam in foliis & fructu refert, dicta est. B. *Berg-peper.* G. *Zellant / Sellers-hals.* Gall. *Laureole.* A. *Laurel, Garland.*

LAUROCERASUS, est Frutex pulcher & visui gratus, foliis laurimis, sed majoribus, magis viridibus, & glabris; caulem habet rectum, ramosum; ejus cortex est virido fuscus; lignum est album, calix cavus, infundibuli formis, ora plana, quinquefida: flos rosaceus, pentapetalus, staminibus multis sæcundus: Ovarium in fundo calicis instructum tuba longa fit fructus ceraso similis, unde nomen impositum; fætus ille fructus est putamine ob-

rotundo, tenni, fragili, continente semen oblongum, saporis amari; Hæc arbuscula colitur in hortis. B. Laurier-herg. G. Lorbeer-kirschen / Lorbeer-stand. Gall. Laurier-Cherise. A. Laurel cherry.

LAURUS, Est arbor in regionibus calidis ad satis magnam altitudinem crescens; truncus politus, non nodosus: lignum porosum & satis debile: rami longi: folia longa, duos vel tres digitos lata, acuta, dura, semper virentia, parum succulenta, nervosa, polita, odoratissima, saporis acris, amari, & adstringentis, brevibus caulibus adhærentia: flores sunt monopetali, pelvi-formes, multifidi, & plerumque nudi, staminibus quasi ramosis & bracteatis constantes: sub cortice exteriori tegumentum corneum seu durum habet: antiquitas in laudis honorem solebat ex hujus arboris ramis coronas flectere: hinc à *Laude* sibi nomen adscivit, Gr. Δάφνη, quæ Poëtis fabulandi occasionem videtur præbuisse, Daphnen puellam ab Apolline adamatam, cum vim ejus effugere non posset, Deorum miseratione in laurum fuisse mutatam. B. Laurier-boom. G. Lorbeer-baum. Gall. Laurier. A. Laurel-tree.

LAURUS ALEXANDRINA, Gr. Δάφνη Αλεξανδρεια, vel *Idaia*. Officinis *Uvularia*, nonnullis *Bonifacia*, Theophrastus appellat *Ἐπιφύλλοναρον*, quod fructum super foliis ferat. *Alexandrinam* autem *Laurum* dictam putamus, quod Alexander Victor ea usus fuerit, hinc quoque *Victoriola* appellatur, quod nimirum Victores ea pro Lauro in triumpho & victoriæ signum uterentur. *Idea* vero appellatur ab *Ida* monte, quo in loco speciosior nascatur. Vide *Hypoglossum*. Gall. Laurier Alexandrin.

LAXANTIA, sunt medicamenta, quæ benignis stimulis hærentia in ventriculo & intestinis, solvendo, lubricando, ex alvo evacuant. B. Zagte uitdijvende middelen. G. Laxirende mittel. Gall. Remedes laxatifs. A. Laxative remedy. Hoc autem nomine à nonnullis donantur Medicamenta, quæ valent liquiditate sua intrare vasa corporis minima, illorum parietes sua gravitate remove; infarctumque expellere, apta fluori interponere, ita ut solida ante rigefacta, iterum horum ope reddantur apta flexioni absque solutione continui. B. Leeuwigmakende middelen.

LAZULI LAPIS, est lapis intensè cæruleus, non pellucidus, aureis punctulis, aut venulis exornatus, Armenio durior. Exinde præparatur color *ultramarinus* vulgo dictus. Alius est fixus, ex Oriente ferè allatus, qui colorem in igne non mutat, & alius est non fixus, cujus color in igne disparet, & is in Germaniæ locis reperitur. Pro deponenda alvo adhibetur intus. B. *Lazur-steen*. G. *Lazurstein*. Gall. *Pierre d'Azur*. A. *Lazur-stone*.

LEBBS, vide *Cacabus*.

LELYTHUS, vide *Pisum*.

LEDUM, est Cisti species, dicitur quod folia ejus neque lævia, neque nitida sunt, sed scabra & pannosa. *Ληθ* enim vestis ex panno raro ac detricto est, vel *λεθ* *ληθ* *ληθ*, quod capræ ac hirci pinguedinem ejus deprædentur ac diripiant; nisi placeat ab Arabibus nomen *Ladi* impositum, unde & *Ladanium* dici videtur. B. *Berg-roos* / *Alp-roos*. G. *Bähren-blust* / *Alproß* / *Huner-laub*. Gall. *Ourels*. A. *Hillrose*.

LEGUMEN, quid sit omnibus notum: nominatur à *legendo*, quod manu legatur. Gr. *Φακή*, *Χείρωψ*, *Όπειον*.

LEMNIA TERRA, est terra alba, tenax, ita tamen ut linguæ adhæreat sine mordacitate, lubrica ob pinguedinem, in insula Lemno effossa; usus ejusdem ac Terræ sigillatæ, vocaturque *Terra sigillata Turcica*. Gall. *Terre Sigillée ou Scellée*.

LENIENTIA, idem quod *Laxantia*.

LENO, & **LINON**, seu *Torcular Herophili*, est ille locus in cerebro, ubi sinus tertius meningis primo, secundo & quarto jungitur. B. *De Berg*. G. *Der Kelter im gehirn*. Gall. *le Pressoir d'Herophile*.

LENS, & **LENTICULA**, est legumen minus. Habetque caules pedem circiter altos, satis crassos, angulosos, villosos, ramosos, flexiles, in terram cadentes, nisi sustineantur: folia oblonga, conjugata uni costæ adnata, desinenti in viticulam: flores ex alis foliorum erumpentes, leguminosi, albi: flori succedit filiqua brevis, parva, compressa, fæta seminibus orbiculatis utrimque convexis, compressis, duris, politis, coloris albi, aut flavescentis, rubicundi aut nigricantis: radix exigua, alba, fibrosa: hæc planta crescit in locis aridis. Gr. *Φακή*,

&

& *Phages*, an a *Lenteo*, quia lentum & sanguinem tardigradum efficiant? vel lentam alvum procurent, quoniam nimiam laxam constipent? vel a lenitate, quia lenis est ejus superficies, quia lævis & planta: vide *Phase*. A. *Linse*. G. *Linse*. Gall. *Lentille*. Est & alia lentis species, quæ dicitur *aquatica*, foliola sunt viridia, lentis magnitudinem habentia, & aquis innatantia. B. *Water-linsen* / *Cendengroen* / *Kroost*. G. *Meer-linsen*. Gall. *Petite Lentille des Marais*; ou *Lentille d'Eau*. A. *Water fitch*, *Water-lentils*.

LENTA FEBRIS, est, qua homo lentè & emarcescendo consumitur, quæque ob parvitatem vix observatur cum adest, huic adsunt quoque viscerum quorundam obstructions. B. *Cape en trage Kroog*. G. *Ein langsame Fieber*. Gall. *Fievre Lente*. A. *Lingring Feaver*.

LENTICULARE INSTRUMENTUM, pertinet ad operationes Chirurgicas, quo ossa minus glabra poliuntur. B. *Wiskwys-tuig* / *polyst-tuig* / *schjaapmes*. G. *ein Polier Messer*. Gall. *Instrument Lenticulaire*, *Instrument pour polir les os*. A. *Instrument for the polishing or smooking of bons*.

LENTIGINES, sive **EPHELIDES**, sunt maculæ lentæ colore referentes, quibus, in fæminis præcipuè, facies imprimis, interdum Manus, Brachia, & thoracis pars superior aëri exposita, nunc densius, nunc rarius, quasi guttatim, conspersa est, sine omni dolore & molestia, in quibusdam ætatis solum tempore apparentes, hyemæ vero evanescentes, in quibusdam verò perennantes. Gr. *Phages*, B. *Zomer-sproeten*. G. *Sonnen-flecken* / *Sommer-flecken*. Gall. *Taches de rousseur*. A. *Freckles*.

LENTISCUS, est arbuscula mastichen exsudans, valde ramosa: rami ejus sunt crassi, flexiles, cortice cinereo obducti: folia Myrtim referunt, per paria ad unam costam disposita, non in unum folium desinentem, semper viridia, tenera, odoris fortis non ingrati, saporis adstringentis, acidiusculi, flores ex foliorum alis nascuntur instar racemorum dispositi, rubri, vel coloris herbacei pallidi, ad purpureum accedentis: fructus sunt baccæ rotundæ, nigræ, saporis acidi, habentes nucleum oblongum, nigrum, durum, continentem medullam albam vel viridem: ex hisce baccis in Italia oleum conficitur: crescit hæc planta præcipue in Insula Chio. dici videtur

à *Lenteo* verbo, sic propter ejus virgultorum lentitudinem deducunt, sed malunt alii à foliorum pinguedine lento-
reque, quem habent, cum manu tractantur. Gr. $\chi\acute{\iota}\nu\theta$
quasi $\chi\acute{\iota}\nu\theta\varsigma$ fissilis; quod facile & frequentur in dentitcal-
pia findatur. B. Mastix-boom. G. Mastick-baum. Gall.
Lentisque. A. Mastic-tree.

LEONTIASIS, idem quod *Elephantiasis*.

LEONTOPE TALON, Est planta, quæ habet folia am-
pla, fere rotunda, instar soldanellæ, hæc integra, illa
laciniata, venosa, coloris cærulescentis, longis cauli-
bus adhærentia: ex his nascitur caulis pedem circiter al-
tus, lineis purpureo pallidis notatus, in multos ramos
divisus, habens folia minora, & minus incisa quam sunt
inferiora: flores in summitate ramorum nascuntur, foliis
oblongis intermissi, & in spicam congesti, magni instar
ranunculi, quinque petalis constantes, oblongis, flavis,
vel rubicundis in stellam dispositi: flori succedit capsula,
habens in se semina magna, nigra: radix crassa, rotun-
da, inæqualis, gibbosa, externe coloris cinerei, externe
viridis subflavi, saporis amari: hæc planta crescit in locis
calidis folium Leoninum sonat, ex $\lambda\acute{\iota}\omega\upsilon$ leo, & $\pi\acute{\iota}\tau\alpha\lambda\omicron\nu$
folium. ejus radix iætibis serpentum mederi dicitur. B.
Leeuwen-blad. G. Löwen-blät. Gall. Feuille de Lion. A.
Lyons blade, Black-Turnep.

LEONTOPODIUM, sive PES LEONIS, est Gna-
phalii species: sic dicitur propter villosam foliorum & flo-
rum effigiem crus pedi annexum aliquantum referentem,
 $\lambda\acute{\iota}\omega\upsilon$ leo, & $\pi\acute{\epsilon}\varsigma$ pes. B. Leeuwen-boet. G. Löwen-fuß.
Gall. Pied de Lion. A. Lyons Foot.

LEPIDIUM, vulgo *Piperitis*: est planta, quæ plures
habet caules duos vel tres pedes altos, rotundos, poli-
tos, medulla repletos, ramosos: folia longa & ampla,
instar mali citreæ, acuta, pingua, ex viridi in luteum
vergentia, in margine incisa, alternatim disposita; folia
partis inferioris caulibus longis adhærent: flores in sum-
mitate ramorum crescentes, exigui, albi, quadrifidi, crú-
ciformes: post florem sequitur fructus, vel siliqua plana,
utcunque in cuspidem desinens, referensque ferrum vel
cuspidem hastæ militaris & dehiscens in duo loculamenta,
semina exigua, & oblonga continentia: radix longa, re-
pens, alba, digiti crassitie, saporis acris: hæc planta cre-
scit

scit in umbra: appellatur, quod *λεπίδας*, hoc est squammas & maculas in facie deleat, & repurget, vel *ἀπὸ τῆς λεπίξεως*, id est, *ἐκδέξασθαι* dictum, quod sua acrimoniâ urenti ulceret, excoriet, eaque facultate, vel ferro notas frontis fervorum iniustas deleat. Vide *Piperitis*. B. *Peperkruid*. G. *Spesser-kraut*. Gall. *Passerage*. A. *Dittander*, *Dittammer*, *Peper-wort*.

LEPIDOIDES, est sutura cranii *Mendosa*, sive *Squammosa*, à relatione appellata. Vide *Mendosa*, ex *λεπίς* Squamma, à *λέπω* decortico, & *εἶδος* forma. B. *De Schub-naad*. G. *Schup-nath*. Gall. *Suture fausse ou ecailleuse*. A. *The Scaly Suture*.

LEPORINA LABIA, idem quod *Lagochilus*.

LEPORINUS OCVLVS, vide *Lagophthalmus*.

LEPRA, est scabies sicca, qua cutis in squammulas, piscium instar mutatur: Differt à *Leuce* & *Albo*, eo quod lepra aspera est ad contactum & pruritus inducit; quandoquidem cutis sola affecta est, ideoque excoriata cute, subjecta caro sana apparet, à *λεπρόω* scabrum reddo. B. *Wlier-ziekte* / *Lazerie*. G. *Die Malthe / Aussch / Geld-sucht*. Gall. *Lepre*, *Ladrerie*. A. *Leprôsie*.

LEPRA ARABUM, idem quod *Elephantiasis Græcorum*.

LEPRA GRÆCORVM, sive *IMPETIGO CELSI*, Gr. *ἀπὸ τῆς λεπίδων* squammis denominata. Summus quidam *Pforæ* seu scabiei gradus est, mox autem in principio, ne quis authorum lectione turbetur, observandum, nos hic de *Græcorum Lepra*, non de *Arabum* loqui. Quem autem Arabes *Lepram* nominant, ille *Græcorum* est *Elephantiasis*; qui nihil aliud est, quam universalis totius corporis *Cancer*, dum inquit. *Lepra* est morbus ortum habens ex bile atrâ per totum corpus sparsa, unde intemperies partium, forma & figura, & tandem etiam ipsa continuitas corrumpitur, & est cancer communis corpori toti. *Græcorum* vero *Lepram* nominant *Arabes Albaram nigram*. *Albaras nigra*, idem est quod *Impetigo excoriativa*, & est scabiositas accedens cuti, aspera, vehemens, & facit squammas piscium cum pruritu. Major in *Lepra* est humorum corruptio & intemperies, quam in *Scabie*, & in *scabie* solum quædam corpora furfurea decidunt, in *Lepra* autem velut squammæ piscium; ita ut à pruritu per scabiem ad *Lepram* fiat transitus.

Nam

Nam pruritus est levis quædam cutis asperitas, in qua, nisi fortè violentius scalpatur, nihil ex cute decedit: in scabie postea jam humor evidentior est, & scalpentibus furfuracea quædam corpuscula, sed squamosa, seu scalpentibus, seu non scalpentibus decidunt: etenim in scabie materia est tenuior, summam saltem cutim depopulatur: deinde in *Lepra* materia crassior est, non solum summam superficiem, sed etiam profundiora cutis depascitur. Græcorum hanc *Lepram* procul dubio sub impetiginis nomine proposuit *Celsus*. Non vero *Lichenem Græcorum*, quæ aliis impetigo dicitur, intellexit. B. *De Griechse Lazerie*. G. *Die Griechsche Malthe*. Gall. *Lepre des Grecs*. A. *Leprosie of the Greekes*.

LEPTOPITYRON, est Furfur macer, ex λεπτός tenuis, gracilis, macer, & πύρον furfur.

LEPTUNTICA, idem quod *Attenuantia*, à λεπυρία attenuo.

LETHARGUS, est sopor in morbis profundior quam in comate vigili, sed minor quam in comate somnolento & caro: tum quoque delirium & febris adsunt. Tument facies, reliquum corpus marcescit, manus tremunt, sudant, & aliquando sudorem frigidum, oblivione tenentur, ut matulam fortè manu tenentes, mox ejus obliviscantur, Urina turbata est, & febris cum lenta, tum accessiones imprimis circa vesperam habens, ex λήθη oblivio. B. *Slaap-hooys*. G. *Die schlaff-sucht / schlaff-fieber*. Gall. *Lethargie*. A. *Dead-sleep*.

LEVATOR MUSCULUS, est unus ex scapulæ musculis, ita per excellentiam nuncupatus, à transverso secundæ, tertiæ & quartæ, nonnunquam quintæ colli vertebræ processu, vario fibroforum fasciculorum cætu emergens, circa medium ipsi intricatissimè connectitur, quæque etiam carnea alterius classis fibram nervosam sive tendineam recipit. Validus ex parte carneus, ex parte tendineus, elatiori atque inferiori scapulæ angulo infigitur, atque hic scapulam elevat. Dicitur & *Patientiæ Musculus*. B. *Opstigtende spier*. G. *Der Aufhebende mauß*. Gall. *Muscle Releveur*. A. *The Uplifting muscle*.

LEUCACANTHA, est spina alba, carlina, chameleon, &c. ex λευκή alba, & ἀκανθή spina. B. *Witte Weg-distel*. G. *Weiß Weg-distel*. Gall. *Chardon Argentin*. A. *White Thistell*, *Coton Thistell*. L. s. v.

LEUCANTHEMUM, Habet omnia, quæ in Chrysanthemum notata sunt, nisi quod folia florem coronantia sunt alba: radix est fibrosa repens, saporis acris, quasi albus flos, sic chrysanthemum flore albo vocatur: ex λευκὸν album, & ἄνθος flos, cumque flos Helenii sit instar, dicitur flos solis albus. Gall. *Marguerite*.

LEUCANTHOM, in genere planta est, flores produ-
cens candidos, ex λευκὸν album & ἄνθος flos.

LEUCE, seu **VITILIGO ALBA**, est mutatio, in qua pili cutis & nonnunquam subjectæ carnes in album colorem mutantur; caro ac puncta non sentit, nec sanguinem emittit sed humorem lacteum. Dicta est λευκή à populo alba: quoniam, ut in illa arbore, sunt veluti quædam lanugines, sic in istoc affectu apparet albedo in ipsa cute; differt ab *Albo* quod *Leuce* altius penetret & cutim mutet, ita ut etiam pili immutentur, à λευκῶν album reddo. Arab. *Albaras alba*. B. *De witte Lazery*. G. *Die Weiße Malkep*. Gall. *Lepre blanche*. A. *Whitte leprosie*.

LEUCELECTRUM, est succinum album, ex λευκὸν album & ἤλεκτρον succinum.

LEUCOBENUS, est vinum album, ex λευκὸν album, & οἶνον vinum, ab οἶνω juvo.

LEUCOION, Est planta, quæ habet caulem plus quam duos pedes altum, rotundum, lignosum, in multos ramos divisum, lanugine alba instructos, & in arbusculæ formam dispositos: folia sunt longa & ampla fere instar salicis, alba, mollia, lanuginosa: flores in summitate ramorum crescentes, quadrifidi, oblongi, cruciformes, coloris rubicundi aut purpurei, aut violacei, aut albi, odoris suavis: flori succedit siliqua oblonga, angusta, compressa, septo medio distincta, cui adhærescunt semina orbiculata, plana, ad margines foliata, coloris rubicundi, saporis acris: radix exigua, sed lignosa & fortis: hæc planta colitur in hortis; variæ hujus plantæ dantur species; flore albo vocatur flos keyri hortulanicus, violettes; vel est Narcisso Leucorum sive Leucorum bulbosum hexaphyllum, vel Leucorum bulbosum triphyllum, quasi planta ad Leucium & Narcissum accedens. B. *Muur-violetten* / *muur-bloemen*. Gall. *Giroflier*, ou *Violier*. ex λευκὸν album & ἴον viola. à λευκῶν dealbo, propriè vocatur viola alba.

LEU-

LEUCOLACHANUM, est olus album, five Valeriana campestris, ex λευκὸν album & λάχανον olus.

LEUCOMA, est cicatrix vel macula opaca, alba in cornea oculi tunica, ex incrassatis vasis per lamellas hujus tunicæ currentibus oriunda, à λευκὸν albus. B. *Ein wit Lid-reißen op 't oog.* G. ein Maal / oder weiß flecke am auge. Gall. *Cicatrice blanche sur l'Oeil.* A. White scar in the horny micle of the eye.

LEUCOPHAGUM, fit ex amygdalis in aqua rosarum maceratis, & carne caponis vel perdicis elixa, tusa & per fetaceum trajecta: usus est in phthisi. Ex λευκὸν album, & φάγω edo. B. *Ein wit Coebereidsel.* G. Weiße hunes brühe. Gall. *Blanc manger.*

LEUCOPHLEGMATIA, est Anasarca pituitosa, five hydrops per totius corporis ambitum, ex λευκὸν album, & φλέγμα pituita. B. *De witte zugt / sym- zugt / onge- daantheid.* G. Welk-sucht / Wasser-sucht. Gall. *Leucophleg- matie, Hydropisie.* A. Pituïtous dropesie.

LEUCOPIPER, vide in *Piper.*

LEUCORRHOEA, vide *Fluor albus.*

LEVISTICUM, Est planta, quæ habet caulem valde altum, crassum, striatum, nodosum, excavatum, ramosum: folia Apii, sed majora, & ampliora, coloris virido fusci, splendentis, odoris penetrantis, non ingrati: flos est rosaceus, umbellatus, plurimis scilicet petalis constans, in orbem positus, & calici insidentibus: Is autem abit in fructum ex duobus seminibus compositum oblongis, crassiusculis, Apii semine majoribus, hinc gibbis & striatis inde vero planis, saporis acris, aromatici subdulcis, odoris fragrantis: radix oblonga, pollicari crassitie, in fibras crassiores divisa, foris fusca, intus pallida, saporis acris aromatici subdulcis, odoris jucundi & fragrantis, nonnullis gravis & molesti: quibusdam *Smyrnion*, & *Ligusticum* vel *Laserpitium* germanicum: crescit in ea Apennini præcipuè parte, quæ Liguriæ imminet unde ei nomen: vel à levando, quod à flatibus, levet. Gr. Λιγυστικόν, & Λιβωστικόν. B. *Libas.* G. *Leb stöckel / bado frau.* Gall. *Livesche, Leveche, Ache de Montagne.* A. Louage, Alifander.

LIBANOS & LIBANOTOS, unde Olibanum, five Thus: sic dicitur à monte Syriæ, à λιβω vel λιβω stil-

lo, quia ex arbore Thurifera lachrymæ stillant. Vide *Thus*.

LIBANOTIS, alii Roremminum vocant, nonnulli aliam herbam ex ferulaceis unam: dicitur, quod Radix Thus seu olibanum oleat. Vide *Libanos*, & *Rosmarinum*. Arab. *Elkialgebar*. A. Candy All-heal.

LIBER, est vegetabilium pars corticis interior, quæ ligno pressius adhæret. Iis quibus scripsimus libris nomen dedit.

LIBRA, apud Medicos uncias duodecim pendet, apud mercatores sexdecim. Sumitur quandoque pro *Mina*. B. *Gen Pond*. G. *Ein Pfund*. Gall. *Une Livre*. A. A Pound.

LIBURNUM, est *Viburnum*, sic fortè dictum à Liburniæ regione.

LICHEN, est musci viridis species: quæ in Quercuum truncis crescit, aliquando in lapidibus muscolis, hepaticam fontanam refert, sed est multo major: folia ejus sunt aspera, sicca, dura, coloris cinerei, punctis notata, lanuginosa in parte inferiori, qua arbori adhærescunt, alba, fractu difficilia: sic appellatur, quod contra lichenes quo nomine vocantur omnes morbi cutanei, omnibus remediis anteponatur, vel quoniam saxa, quibus adhæret, linguæ modo lambat, à λείχο lambo. *Hepaticam* quoque recentiores vocarunt, quod jecinorum fibris similis conspiciatur. B. *Leverkrupd van de Steenen of Fonteynen*. G. *Lebertraut / Stein Flechten*. Gall. *Hepatique des bois ou herbes aux Poumons*. A. Liverwort, Stony or of the Fountain.

LICHEN, Barbaris *Serpigo* sive *Zerna*, *Haliabbas* vocat *Petiginem*, & *Sarpedinem*, vulgus appellat *Volaticam*. *Lichenes* sunt asperitates quædam cutis, & veluti tumores cum pruritu multo, ex quibus materia emanat. Gr. & Arab. duo fecerunt Lichenum genera, alterum benignum & mite: alterum ferum. Atque secundum *Avicennam* alia humida, ex qua confricata manat ros; alia vero sicca: atque humidam magis salvam esse; siccam vero fieri à pituita salsa conversa in humorem melancholicum. Et rursus scribit, aliam etiam Impetiginem excoriari ob vehementem siccitatem, & multitudinem profundationis; aliam vero non excoriari; & aliam esse ambulativam & malignam, aliam vero stantem. Alia etiam est antiqua, alia recens. Hinc liquet, Scabiem ipsius *Corn*. *Celsi* nihil aliud

aliud esse, quam Lichenes ipsos Græcorum, & Impetiginem Arabum. Fit in toto corpore, sed præsertim in facie & mento, ut habet *Galenus*, est enim Lichen, *Inquit*, menti injucundissima affectio, quoniam pruriginem multam inducit, facit partium affectarum circumtensionem: periculosa est non parum, proserpit per totam faciem, oculosque interdum contingit, & tandem etiam extremam sceditatem parit, *Lichen Græcorum* est *Impetigo Plinii*, sive inæqualitas cutis, cum insigni pruritu & pustulis siccis, ad vicina serpens & extendens. B. *De Waterwoym / Dyooog-krauffel*. G. *Flechten / schwinden / zittermaßl*. Gall. *Dartre*. A. *Tetter*, ringworme, wild fire. *Lichen* etiam callus in equorum pedibus dicitur.

LIEN, idem quod *Splen*.

LIENTERIA, est alvi fluxus, seu lævitas intestinorum, qua alimenta cruda mutata parum, vel separata, vel permixtis fæcibus excernuntur, ita tamen ut ab his ista dignoveris. Itaque alimenta non subsistunt in ventriculo, sed mox in alvum propelluntur, cum murmure aliquo, distensione, dolore & nausea. Hic vero fluxus diu perseverans, vires admodum frangit. Ex *αἰό* leve, *ἰσπεδ* intestinum & *πῖσ* fluo. B. *Spyg-loop / Afgang van Onverteerde Spyg*. G. *Der Bauch Flux*. Gall. *Flux de Ventrre*; *Lienteric*. A. *The Flixe*, laxæ, vel looseness of the belly.

LIGAMENTUM, Gr. *Σύνδεσμος*, est pars solida, & admodum fibrosa, simili fere cum cartilagine duritie, ex multis membranis sibi mutuo impositis & concretis ortum ducens, magnitudinæ, numero, situ, varia, lata vel rotunda, prout ad cartilaginis aut membranæ constitutionem accedit, siccior aut humidior, durior aut mollior; minus, magisque lenta & flexilis, colligendis partibus, maximè ossibus, ad faciliorem motum destinatur. B. *Geel Band / been-band / geel hair*. G. *ein Band / spannaden / sehnen*. Gall. *Ligament*. A. *Idem*.

LIGAMENTUM CILIARE, oritur ex circumferentia uveæ tunicæ, ubi duplicata membrana ejus posterior se reflectit ad crySTALLINUM, & constituit ligamentum illud seu *interstitium ciliare* dictum; quæ sunt tenuia quædam filamenta musculosa ex uvea producta, referentia lineas nigras, palpebrarum pilis similes, & vitreum hu-

morem antèrius protuberantem coërcent, cryſtallinum connectunt; quamvis autem hæc filamenta radiata & libera videantur, cum atrum ex oculo ablutum ſit; tamen naturaliter adest membrana, quæ fibras has radiantes connectit inter ſe invicem; radii vero hi ex uveâ, uti ex circumferentiâ emiſſi, coëuntès verſus cryſtallinum humorem, centrum quaſi peterent; infinitis gaudent vaſculis, tum per propriam ſubſtantiam currentibus, tum in ſpatiis intermediis luxuriantibus, & cum invicem communicantibus, quæ artiſicioſa anatomicorum injectio hoc tempore cum aliis claris inventis, in oculis balænarum, aliorum animalium, & dein in hominibus detexit: uſum vero habere videntur, dum ſphæricè antèrius protuberent, & poſtice premantur extrorſum ab humore vitreo, ut dum ſe contrahant muſculorum inſtar & quidem inſtar diaphragmatis, ſiant filamenta hæc radiata planiora, adeoque comprimant Vitreum verſus poſteriora, ſed ille reſiſtentiam multo majorem paſſus ob inflexiles fere tunicas oculi ambientes, Scleroticam & Adnatam &c. fertur iterum verſus antèriora in Cryſtallinum, ubi minima eſt reſiſtentia, adeoque Cryſtallini protuberantiam antrorſum conciliant. B. *Oog-haar gelyke band.* G. *Der Augenhaar band.* Gall. *Ligament Ciliaire.* A. The ciliar ligament.

LIGAMENTA UTERI, improprie dicta. Duo dicuntur rotunda ſive teretia, inſtar lumbricorum. Oriuntur à lateribus fundi uteri & in oſſa pubis deſinunt. Alterum par latum eſt & membranolum, vocanturque *Vespertilionum Ale.* Hæc habentur ad latera fundi. B. *De Moeder-banden.* G. *Banden der Bärmutter.* Gall. *Ligaments de la matrice.* A. The ligaments of the Womb.

LIGULA, quarta pars cyathi dicitur, hoc eſt, ſemiuncia, demptis ſc. duobus ſcriptulis. Item *Clavicula.*

LIGUSTICUM, vide *Leviſticum.*

LIGUSTRUM, Eſt magna arbuſcula, habens multos ramos longos, flexiles, cortice obductos cinereo, lignum eſt durum, & album: folia ex adverſo per intervalla naſcuntur, oblonga, anguſta, ſalicem referentia, ſed breviora & craſſiora, atro virentia, ſplendentia, ſaporis acris, amaricantis, & parum adſtringentis: flores monopetali, infundibuliformes, tetrapetaloides, & pentapetaloides, calici exiguo innitentes: ovarium in imo calicis ſit

fru-

fructus globosus, mollis, succo plenus, seminibusque factus ut plurimum quaternis hinc gibbis, inde vero planis: Lignum hujus arboris est adstringens, hinc ejus decoctum in morbis oris, scorbuto, diarrhæa convenit: folia & flores similiter usurpantur in affectibus ubi adstringendum, ut in affectibus quibusdam uvulæ & oris; herniis infantum &c. derivant à lego, quasi *Legustrum*, vel an à ligando, quod sepius alligetur? B. *Liguster* / *Mond-hout* / *Meel-kruid* / *Schynwilge* / *Witte vilt-kruid*. G. *Nartriegel* / *Bein-holz* / *Reine-weiden* / *Mund-holz*. Gall. *Troesne*, *Fresillon*. A. *Privet*, *peyvet*, *privat*, *prim-print*.

LILIAGO, est Phalangium, quia flosculosos habet lili in modum; est diminutivum à Liliū.

LILIASPHODELUS, est Hemerocallis; componitur vox ex Liliū & Asphodelus, vide suo loco.

LILIUM, Est planta, quæ habet caulem duos vel tres pedes altum, rotundum, rectum: folia sunt longa, satis ampla, sine caule caulibus adhærentia, polita, splendentia, tenera, succum viscosum habentia: flos veluti campaniformis ex petalis sex compositus, nunc magis nunc minus repandis: pistillum abit in fructum oblongum, ut plurimum trigonum, in tria loculamenta divisum, seminibusque factum quasi marginatis, gemina serie sibi incumbentibus: radix bulbosa, carnosis squammis constans, extrinsecus in orbem quasi sibi invicem appositis, intus alba, extus parum fusca, saporis mucilaginosi & lenti, odoris nullius: Gr. *Κεῖνον*, & *Λείριον*, unde fortè descendit Liliū, vel ab æqualitate & lævitate quasi *λεῖον εἶναι* pleonasmō *τὸ λεῖριον* Liliū dicitur, *Κεῖνα* à *κεῖναι*, quidam dici putant à pulchritudine & Majestate; quod cæteris floribus certet, judicium petat ac ferat. Iridis speciebus nomen illud *κεῖνον* imponitur. Vide *Rosa Junonis*. B. *Leli*. G. *Sille* / *Silgen* / *Silgen*. Gall. *Lys*. A. *Lilly*.

LILIUM CONVALLIUM, vide *Ephemerum*. Est planta, quæ habet folia Liliū vel Plantaginis, oblonga, satis ampla, viridia, polita: Caulis est parvus, semipedem circiter altus, tenuis, angulosus, nudus; finis pedunculi fit flos monopetalus, campaniformis, exiguus, obrotundus, in quinque vel sex segmenta fissus, pendulus, spicatus, albus, odoris grati, saporis amari; ex apice pedunculi intra florem ovarium nascitur, quæ fit bacca mollis, sub-

rotunda, rubicunda, continens femina dense congesta, rotundula, dura, amara: radix longa, parva, repens, alba: hæc planta crescit in sylvis & vallibus; hinc Lili-um vocatur a similitudine foliorum & convallium, quia in vallibus crescit. B. *Meibloemen / Veltjes van den Dale.* G. *Meien-blumlein.* Gall. *Muget.* A. Lilly-conval-ly, May-Lilly, Conval-Lilly.

LILIUM INTER SPINAS, est CAPRIFOLIUM, seu MATRISYLVA, sic dictum, quod inter virgulta Sylvestria, & Spinas, odore Lili albi, crescat. B. *Getten-blad / Memmekens-kruid.* G. *Waldwinde / Spect-tillen.* Gall. *Chevre-feuille.* A. Wood-bind, Wood-bine, Wordt-binde. I. Vinci bosco.

LIMATIO, est corporum duriorum mediante lima, tornove, in pulverem grossum redactio; locum quoque habet circa dentes acutos & ossa carie vel excrecentiis infecta.

LIMODORUM, quasi famem causans, à λιμός fames, & δῶρον donum. Vide *Orobanche.*

LIMONIA MALUS, & LIMONIUM, folia flos, fructus ut citrei, sed caro tenuior longe quam citrei, ipse fructus minor; cortex tenuior, pulpa copiosior, succus acidior; est citrei coloris fructus. Nomen videtur Indicum, ubi in utraque India à Lusitanis *Limmes*, & *Limmeties*. B. *Umoen.* G. *Simonien.* Gall. *Limonier.* A. Lemons, Limons.

LIMONADA, est species julepi, in quem limonum succus, cum saccharo ingreditur. B. *Umoen-drank.*

LIMONIUM, Est planta, quæ habet folia Lapathi mi-nora, læviora, politioraque, minus atra, sed hilari viro-re tineta, ex radice erumpentia, caules ex his assurgunt pedem alti, nudi, tenues, in plures ramos extensi: flores sunt vel cariophyllæi, vel monopetali: calix fit vascu-lum feminale, quod unicum complectitur semen arctissi-me, cum quo cadit: radix crassa, rubra, saporis adstringentis; in multis capitibus divisa: crescit hæc planta in locis aquosis & paludibus circa mare: herba Limonii ad-stringit, dicitur & Pyrola, seu Tintinnabulum, sed & nonnullis aliis herbis imponitur illud nomen, quod vi-detur, habere à λιμῶν pratum, palus, quasi à λείψω, quia rigatur, vel à λείπω, quod in eo uligo ab alluente aqua relinquatur.

Unable to display this page

unanimiter, versus posteriorem linguæ partem inclinationem, positionemque habent, ita ut æmulentur pectinem carminatorium: hæc corpora cartilaginosa in bove præcipuè videntur eam referre figuram, quam in aprino dente; in parte inferiori concavitatem quandam exhibent; componuntur ex densa & tenaci materia, fibrosa, quæ quasi virgularum aggeries videtur: circa linguæ latera gracilescunt, ut ferè obliterentur & in basi eorum loco membranosa quædam corpora collocantur, quæ conum, mox obtusiorum papillam æmulantur: singula exposita cornua exteriori linguæ membrana investiuntur; firmiter implantantur in tenaciori quadam linguæ tunica, & subjecta mucosa, seu nervosa substantia, iis præcipuè in locis, ubi insignes foveæ pari ordine expositæ observantur, ita ut in parte interiori non exigua eorum portio emineat, quæ in mucoso quodam corpore tenaciter implantantur. Membrana hæc totam investiens linguam in superiori ejusdem areâ inserta, & convoluta habet exarata cornua, & quibus in locis papillæ foras protuberant, attenuantur & gracilescunt, & in minimæ cucurbitulæ figuram excavantur: minimi in hoc tubere observantur poruli. Hac detracta sese offert glutinosa quædam substantia, & alba est ubi necitur. Membrana subnigra autem, ubi partem interiorem tangit, conspicua foramina singulis exaratis cornibus respondentia habet; inter quæ innumeri & exigui meatus ad extimam linguæ superficiem hiant. Deinde in conspectum sese offert nervosum & papillare corpus subflavum, quod membranæ instar excurrit, papillas etiam nerveas insignes miro ordine dispositas promit. Succedunt alterius ordinis papillæ copiosiores enarratis; quæ enim cornua exterius linguam tegunt, tot etiam hujus generis nerveæ papillæ intus reperiuntur; hæ exortæ à communi papillari corpore, in mediocrem altitudinem elevantur, & ab extremo capite nerveas propagines ulterius emittunt, circa hæc conspiciuntur innumeræ papillæ idem exordium sortitæ & ad eandem altitudinem elevatæ, graciliores tamen, quæ coni figuram referentes, proprios finis in jam exarata mucosa substantia excitatos subintrantes, tandem desinunt versus extimam membranam. Porro linguæ substantia musculosa est. Centrum autem linguæ ex multiplici fibrarum genere constat, longis,

gis, transversis & obliquis, quæ identidem invicem per superequitationem intextæ colliguntur, ita ut fiat veluti tegmen: musculis peculiaribus movetur, quibus retrahitur. Musculorum paria sunt *Styloglossum*, *Basioglossum*, *Genioglossum*, *Ceratoglossum* & *Myloglossum*. Gr. Γλώσσα & Ἐλώπια. B. *De touge*. G. *Die zunge*. Gall. *la Langue*. A. *A touge*.

LINGUA CANIS, vel CANINA, vide *Cynoglossa*.

LINIMENTUM, à LINIRE, est Medicamentum externum, consistentia inter oleum & unguentum media. B. *Smeering / stryking*. G. *Beschmierung / Bestreichung*. Gall. *Liniment, Oignement*. A. *Annointing*.

LINUM, Est planta, quæ habet caulem duos circiter pedes altum, exiguum, rotundum excavatum, in summitate ramosum: folia sunt oblonga, angusta, fere alterna, acuta: calix oblongus & tubiformis: flos caryophyllæus, cæruleus: flori succedit fructus pisi magnitudine, subrotundus, & acuminatus, continens in multis capsulis membranaceis multa semina oblonga, rotunda, compressa, in una parte magis acuta, lubrica, lucida, in medio tumida, medullam oleosam & mucilaginosam habentia, ex fusco cærulea: radix exigua. Gr. Λίνον, dictum est propter corticis, & libri stamina, in recta filamenta divelli scindique solita, quæ lina etiam vocantur; unde linea & Libellia, quæ directiones & parietum structuræ librantur. Vel deducunt à cymbrica voce *Ee* & *Lee* per conversionem nostram alterum alteri opponuntur: à *Lee*: quo molestum omne & displicens notatur, fit *Lii* longum, id est, patior, & *Lien*, pati, in modo infinito; hinc *Lin*, à quo *Linum*. B. *Linnekruid / Blas - kruid*. G. *Flachs & Frant / Flachslein*. Gall. *du Lin*. A. *Flax*.

LIPODERMUS, est vitium cuticulæ, glandem colis investientis, adeo ut non possit retrahi. Item præputii absentia, ex λείπω deficio, & δέρμα cutis.

LIPOPSYCHIA, est leve animi deliquium, sive virium prostratio, ex λείπω deficio, & ψυχή anima. B. *Gen flauwe ke*. G. *Hertzangst*. Gall. *Defaillance*. A. *Feebleness*.

LIPOTHYMIA, *Defectus animi, Defectio animæ, Deliquium animi*, Λειποθυμία *Philoteo*, Λειποψυχία *Hippocr.* sive insignis vivificationis læsio, quæ est magna virium omnium prostratio, ex sufficientis copiæ spirituum & ca-

loris in cor aliasque partes, impulsorum defectu. Hæc si magna fuerit *Syncope* vocatur. Vide *Deliquium animi*. Ex *λείπω* deficio, & *ψυχή* animus. B. Een qualikete / Zwimelighheid. G. Ohnmacht. Gall. *Pâmoison*, *Defaillance*. A. Feebleness, Weakeness.

LIPPITUDO, est ophthalmiæ species, seu asperitas quædam intra oculos, ac si arena esset inspersa. B. *Leepoogig*. G. Die Entzündung der Augen / das Augentrieffen / Augenfluß. Gall. *Chassie*, *mal des yeux quand ils pleurent* & *sont chassieux*. A. Blearedness.

LIPYRIA, est febris continua, in qua simul externa frigent & interna uruntur: sæpe contingit in inflammationibus ventriculi, hepatis, lienis, aliorumque viscerum, ex *λείπωμαι* deficio, & *πῦρ* ignis. B. Een heete koude koofts. G. Heiß kalte fieber. Gall. *Lipyrice*. A. Idem.

LIQUATIO, idem quod *Liquefactio*.

LIQUEFACTIO, est, quando oleosa, resinosa, ut pinguedines, cera, resina &c. super ignem lentè & integrè solvuntur, dicitur quoque de salibus, quæ, ut liquefiant, cellis committuntur.

LIQUID-AMERA, sive **LIQUIDA AMERA**, ob odoris suavitatem sic dicta. Resina est oleaginosa suavissimi ac gratissimi odoris, effluens ex arbore quadam pro-cera ac venusta, foliis hederæ, *Ococol* dicta. Estque partim siccior, quod sedimentum fortè est, quæ seorsim conservatur; partim tenuior sicciori supernatans. Alia quoque exprimitur, sed vilioris conditionis est: nascitur ista arbor in Hispania nova.

LIQUIRITIA, dicitur Glycyrrhiza; sed potius dicere rem esse ejus succum expressum & inspissatum, quoniam à *liquore* derivari videtur. Vide *Glycyrrhiza*.

LIQUOR, quamvis de quolibet humore dici possit, in specie tamen denotat per deliquium paratum, quem oleum alias, nonnunquam Balsamum dicere solent. Sæpe & pro destillato liquore haberi potest.

LIQUOR AMNII, est qui in Aranio continetur, ibi perpetuo renovatur, nonnihil mucosus, seu oleosus, ferro lactis haud absimilis, ad ignem tamen concrevens, ut albumen ovi, colliquamentum Harvæo dictum, cui fætus quasi innatat, ipsi recens nato adhæret toto corpore, atque ab Obstetrice aqua tepida, paucò vino, simi-

milibusve abstergetur. Cæterum ab urinoso liquore, copia, sapore, odore, bene distinguendus, nec cum eo confundendus est, ille enim excrementitius est, hic vero fœtui nutritium esse, verisimiliter conjicitur: 1º, quia tale liquidum in ore, Æsophago, ventriculo fœtus reperitur, quale est in Amnio, 2º, quia illud liquidum copiosum in initio, paulatim minuitur, nec alia ratione consumi videtur, quam a fœtu.

LIRION, vide *Lilium*.

LITHANTRAX, sive Carbo fossilis, est bitumen pingue, glebis petrosis, aut & forte metallorum scoriis mixtum, durum, assulatum, lamellatum, nigrum, scissile, inflammabile. B. *Steenkoolen*. A. *Ceale*.

LITHARGYRIUM, officinis spumosum excrementum est, è purificatione argenti, quæ per plumbum fit, residuum. Duo ejus genera communiter statuuntur, videlicet *Argenteum*, quod coloris minus saturi, & *Aureum*, quod saturioris coloris, magis ad rubedinem vergentis, existit. Verum tamen non nisi coctione differunt, *aureumque* magis coctum est, quam *argenteum*. Sed proprie nihil aliud est quam plumbum. B. *Glit / goud en zilber-glit*. G. *Gold glett*. Gall. *Litharge*. A. *Idem*.

LITHIASIS, est calculi in renibus, vesica, aliisque in partibus generatio, à *λίθιάω* calculos patior, calculis laboro. B. *De Steen*. G. *Der Stein*. Gall. *Pierre*. A. *The Stone*.

LITHOIDES, est os petrosum, sic ob duritiem lapideam: appellatum, ex *λίθος* lapis, & *εἶδος* forma. B. *Het steen-been*. G. *Das Steinbein*. Gall. *l'Os Petreux*. A. *The stony bone*.

LITHONTRIPTICA, sunt medicamenta saxifraga, sive quæ calculum Vesicæ urinariæ, vel renum frangunt, conterunt, & ex corpore expellunt, ex *λίθος* lapis, & *τρίβω*. B. *Steen-breekende dingen*. G. *Steinbrechende mittlen*. Gall. *Remedes Lithontriptiques ou contre la Pierre*. *Idem ferè* A.

LITHOSPERMUM, Est planta, quæ habet plures caules duos pedes altos, quosdam rectos, alios incurvos, villosos, tenues, rotundos, duros, asperos, in ramos divisos: folia vel alternatim disposita, vel sibi invicem opposita, longa, angusta, acuta, sine caule adhærentia, vil-

villosa, saporis herbacei: flos monopetalus, infundibuliformis: ex cujus calice quinquefido ad basin usque secto surgit pistillum quod abit in quatuor semina, stridula, dura, polita, minima, alba, splendentia, obrotunda, vel ovalia: radix lignosa, fibrosa, digiti crassitie: crescit hæc planta in locis incultis a λίθος lapis & σπέρμα semen, & dicitur conducere in calculo renum: semina adeo bene Margaritas referunt, ut, qui has vendunt, illa intermiscant Margaritis Occidentalibus, quæ non tam elegantes, quam Orientales, & sic eas divendunt pro puris Margaritis occidentalibus, sed fraus facile detegitur ex macula fulva his seminibus inhærens: sic vocatur ob seminis duritiem: Latinis *Milium Solis*, quod semen ejus candore solis & lucis splendore fulgeat. B. *Paarel - zaad / Steen - zaad*. G. *Meer-hirsche / Stejn-samen*. Gall. *Gremil, Herbe aux Perles*. A. Gromell, gromwel, graymil,

LITHOTOMIA, est chirurgica calculorum e vesica sectio; quæ hoc modo procedit. Imponit Lithotomus ægrotantem alicujus robusti sinui, pulvinari molli instrato, postquam ter, quaterve ex loco altiori in inferiorem profiliit, mox manum utrinque validè plantæ pedis alligat, genua vero utrinque adstantes duo ministri detinent, ita ut quam maxime a se invicem distent. Deinde primum sinistræ manus digitum solum, aut si necessitas exegerit, duos priores oleo liliorum alborum madefacit, eosque in anum immittit, dextra vero pubis superiora leviter comprimit, ut hoc modo ab osse pubis ad perinæum transferatur calculus, quem quum digitis dictis eo adegerit sinistro lateri inter testiculos & anum, proxime ad futuram perinæi, cultro utrinque acuminato vulnus pro calculi magnitudine infligit, calculo tenus cultrum deducendo: & vulnere si sua sponte, aut digitorum insertorum propulsione, exire detrectet calculus, forcipe, aut quod præstat cochleari sive lapidillo eum foras trahit. Extracto calculo, vinculis omnibus solutis, vulnus obligat modo debito, sanguinem sistentibus adhibitis mediis, brevique tempore, ut consolidetur curam adhibet, ne urinæ per locum vulneratum stillicidio laboret æger. Hic modus, *Apparatus minor* vocatur, & in pueris imprimis locum habet, licet sæpe in adultis hisce in regionibus instigatur. In *Apparatu majore* vero, æger eodem modo ut

supra,

supra, bene ligatus mensæ imponitur, & in ea detinetur, mox *Itinerarium* per urethram in vesicam intromittit chirurgus usque ad calculum, factoque foramine, ut supra, in sulcum itinerarii per vulnus *Conductorem* immittit, deinde itinerario ex urethra ablato, per vulnus inflictum *Forcipem*, lapidillum, aut instrumentum aliud, detrahendo calculo accommodatum, immittit, quò sic & apprehendere calculum & foras educere queat. Hoc facto, deligatio vulneris & consolidatio instituitur ut in pueris; adhibita, si nimis magnum fuerit, futura, impostaque ad dies duos aut tres cannula argentea, evacuationi sanguinis concreti, pituitæ, urinæque arenosæ apta. Occurrit adhuc alius calculos extrahendi modus, nempe foramine in abdomine facto, calculus ex fundo vesicæ excinditur, & hoc modo nunquam stillicidium est expectandum, ex λίθου lapis, & πέριω incido. B. *Steen-snyder*. G. Das stein-schneiden. Gall. *Lithotomie, Taille, Extraction de la pierre*. A. Cutting up of the stone or for the stone.

LITHOTOMUS, est chirurgus secandis calculis peritus, ex λίθου lapis, & πέριω secō. B. *Een steen-snyder*. G. ein Steinsneider. Gall. *Lithotomiste*. A. A Stone Cutter.

LITUS, idem quod *Linimentum*.

LIVIDUS MUSCULUS, una cum aliis musculis femur movens, dicitur & *Pectineus*, qui ab ossis pubis superiore ad commissuram parte, oblique decurrens, usque in femoris exporrigitur latus externum. B. *De lood-berwige spier*. G. Der Bleyfarbtge mauß. Gall. *Muscle Pectiné*. A. Leaden Coloured muscle.

LIXIVIUM, est sal aqua solutum: præparatur vulgo ex cineribus, ex quibus mediante aqua sal, quod continent, elixiviat. B. *Loog*. G. *Laugen*. Gall. *Lessive*. A. Lee, Lie.

LIXIVUM SAL, est Alkali fixum, quod mediante aqua ex cineribus, solutum, exsiccatum summas ignis torturas patitur, ut sal tartari, absinthii, &c. B. *Loog-zout*. G. *Laugen salts*. Gall. *Sel Lixiviel*. A. Lie.

LOBULI ADIPOSI, vide *Sacculi Adiposi*.

LOBULI PULMONUM, sunt fistulæ pulmonalis extremitates, quæ in Lobulos uniformes desinunt, constantque iterum ex plurimis vesiculis & omnis generis vasis. B. *Longedrusben*. Gall. *Lobules*. L o

LOBUS, est Phaseolus: venit à λήω seu λαμβάνω prehendo, quia fabæ in filiquisprehenduntur.

LOBUS AURIS, Est appendicula quædam mollis, flexilis, blanda tactu, auriculæ appensa, nullo unquam foraminulo naturaliter pertusa, sed a fæminis artificialiter perforatur pro ornamentorum commiffione, posita est directe infra antitragum, unde fæminarum ornamenta ellobia dicta. B. Het selletjen van 't Oor / oorzlapjen. G. Daß eufferste am ohr / Ohr-läplein. Gall. *le Lobe de l'Oreille*. A. The lobe or lap of the ear.

LOBUS HEPATIS, aut **PULMONIS**, sunt eorum viscerum magnæ divisiones, & distinctiones. B. Quabbe. Gall. *les Lobes du Foye*.

LOCALIA MEDICAMENTA, sunt quæ externè applicantur, ut emplastra, linimenta, unguenta &c. Gr. Τοπιχη. B. Plaats- middelen. G. Cussellich Gebräuchliche mittlen. Gall. *Remedes Topiques*. A. Topical Remedies.

LOCH, & **LOCHON**, idem quod *Eclegma*.

LOCH SANUM, & **EXPERTUM**, est Eclegmatis species, quæ in morbis pectoralibus utilis censebatur, & experta.

LOCHIA, sunt puerperarum expurgamenta, post fœtus & secundinarum exclusionem, prodeuntia, à λέχημα cubo; unde λέχη lectus, & λεψαιδες ὄρα tempora partus. B. De kraam / kraamzuivering / reiniging. G. Der Blutfluß / Blutreinigung. Gall. *Vuidanges*. A. Womans Evacuation in Child-bed.

LOCHON, idem quod *Eclegma*.

LOCI CHYMICI, dicuntur vasa & fornaces apud Chymicos usitata.

LOCI MULIEBRES, idem quod *Uterus*.

LOCULAMENTA, sunt in plantis feminum involucra, quæ veluti parvæ capsulæ ea occludunt.

LOCUSTA, **THECÆ**, idem ac oculi aut gemmæ; uti in avena & graminum quibusdam speciebus, in quibus semen includitur. Sed & insecta quædam denotat.

LOIMOGRAPHIA, est descriptio morborum contagiosorum. Ex λοιμός venenum pestiferum, & γράφω scribo. B. Een beschryving van besmettelijke ziekten.

LOIMOS, est venenum pestilentiale, quod oritur ex aëre particulis heterogeneis exhalationum nostro corpori

Unable to display this page

LORICATIO, est actio chemica, quando retortâ igni nudo exponenda luto, argilla, aut alia materia, ut à nimia ignis torturâ defendatur, obducitur. B. *Gen behar-nassing*. G. *Das Kleben und tünchen der Retorten*. Gall. *Lutter les vaisseaux ou les Retortes lors qu'on veut distiller*. A. Lorication.

LORIPES, est qui alterum vel ambos pedes habet contortos & incurvatos, dicitur quoque *Varus*. B. *Scheef-been / sliin-boet / krom-been*. G. *Krum-fuß / Krum-bein*. Gall. *qui a la jambe tortue*. A. Crooked legged.

LOTIO, est quodammodo Balneum particulare quo caput, axillæ, manus, pedes & genitalia abluuntur, idque decoctis medicamentosis. Lavantur etiam nonnulla medicamenta, idque propter eorum salsedinem & acrimoniam, ut in calce, tutiâ, aliisque lapidibus contingit, vel quando herbæ, radices sordibus argillaceis & arenosis aqua pura, aut vermes vino lavantur. B. *Wassinge*. G. *Das Waschen*. Gall. *Lotion, Bain*. A. A Washing.

LOTIUM, vide *Uron*.

LOTUS, est vel arbor, vel herba, nomen accepit à voluptate, ab antiquo verbo λῶ, quod significat θέλω, ἐπιθυμῶ βλέπω, volo, expeto, desidero, video. Illud nomen etiam habet *Trifolium Odoratum*, ut & *Melilotus*, aliæque plantæ.

LOZANGIÆ, sunt idem quod *Morsuli*.

LUES MORAVICA, seu **PANNONICA**, vide *Febris Ungarica*.

LUES VENEREA, *Morbus Gallicus, Italicus, Hispanicus, Siphylis Fracastor.* παρὰ τὸ σίειν τὰ φῦλα. Hic morbus ex India occidentali oriundus, in Europam translatus, post annum 1463. innotescere incepit; est hic autem contagiosus, ita ut ab infectis parentibus inquinati nascantur infantes; Lactatione contaminentur, contrectatione, salivæ per oscula communicatæ deglutione, sudore, & coïtu impurorum quilibet inficiatur: quæ autem pars primo fuit infecta, primo se manifestat inflammatione, ulcere erodente, dein per totum corpus efflorescunt pustulæ; labia, gingivæ, palatum, nares eroduntur, dolores nocturni circa medios artus fiunt ingentes, & articulorum rigiditas, capillorum totius corporis defluvium, & vox rauca cum aliis multis symptomatibus hunc morbum

bium declarant. B. *De spaanse pokken.* G. *Frantzosen / Spannesche franckheit.* Gall. *Véroles.* A. *Pockes, the French pockes.* Dolores circa ossa vocant Hispan. & Brailian. *Bubas.*

L U J U L A, est acetosellæ species, in officinis asservata, cujus vires refrigerantes insignes. B. *Schaapszuuring.* G. *Duchampffer.* Gall. *pain a Concoz; Allelusa.* A. *Woodforrel.*

L U M B A G O, est dolor in musculis lumborum à lue scorbutica obsessis, ita ut æger sese movere absque dolore magno nequeens, se recto situ tenere cogatur. B. *Uende-pyn / 't spit / lende-git.* G. *Uendewehe / Uendepein.* Gall. *Sciaticque.* A. *The paine of the loines.*

L U M E R I C A L E S M U S C U L I, sive **V E R M I C U L A R E S**, sunt quatuor in singulis manibus, totidemque in pedibus, sic ob exilitatem & figuram dicuntur. B. *De Woringelpken spieren.* G. *Der wurmgletche maus.* Gall. *Muscles Lumbricauz.* A. *Worm like muscles.*

L U M B R I C I, sive **V E R M E S**, sunt animalcula ex ovulis insectorum deglutitis cum cibis, in corpore nostro aliquandiu morantibus, producta. B. *Wormen.* G. *Wurmen.* Gall. *Vers.* A. *Wormes.* Alii sunt *Rotundi.* B. *Ronde wormen.* G. *Spulwurmen / Stunder wurme.* Gall. *Vers Ronds.* Alii, Cucurbitæ feminis forma, Cucurbitini dicti. Alii *Ascarides.* B. *Maeyen.* G. *Wurinten.* Alii *Dracunculi*, &c. Gall. *Ascarides, vers Cucurbitins.*

L U M B U S & L U M B I, Gr. *ὄστρον, ὄστρον, ἰστρον.* Propriè dicitur pars totius spinæ infra dorsum quinque vertebris omnium crassissimis, maximisque compacta, inter dorsum & os sacrum mediis; estque ea regio corporis, qua homines cinguntur. B. *De lenden.* G. *Die Lenden.* Gall. *les Lombes, les Reins.* A. *The loine, the Reine.*

L U N A, Chymicis denotat *Argentum.* B. *Silver.* G. *Silber.* Gall. *Argent.* A. *Silver.*

L U N A R I A, sive viola latifolia, vulgo *Bulbonac*: est planta, quæ habet caulem duos vel tres pedes altum, minimi digiti crassitie, ramosum, villosum, coloris cærulei vel rubicundi; folia urticæ interdum duplo vel triplo majora, villosa, dentata: flores in summitate ramorum crescentes, quadrifidi, in crucem dispositi, purpurei, odoris non penetrantis; flori succedit siliqua oblonga,

compressa, obrotunda, quæ continet semina ampla, reniformia, coloris rubicundi, saporis acris cum quadam amaritudine: radix glandulosa: sic dicta est quod seminum folliculi lunarem colorem & figuram habent. B. Penningbloemen / Maan-kruid / Paas-bloemen. G. Mon=traut / Pfenning=traut. Gall. *Lunaire*, or *Bulbonac*.

LUNATICI, dicuntur Epileptici, Σελωτικῶν, quia mutato lunæ cursu, Epilepticis paroxysmus exacerbatur. B. Maanziekte. G. ein Monnsüchtig. Gall. *Lunatiques*. A. Lunatikes.

LUPARIA, vide *Lycostonon*.

LUPIA, est tumor sive protuberantia, fabæ turcicæ magnitudinē, durus, glandulosus in cute; quidam pro *Meliceride* accipiunt, alii pro *Ganglione*.

LUPINASTER, est novum Plantæ genus, a Buxbaum inventum, crescit ad ripas Wolgæ prope Astrakan: habet folia instar Lupini digitata, flores papilionaceos, semina reniformia: describitur in commentariis petropolit. vol. 2.

LUPINUS, Est planta, quæ habet caulem duos pedes altum, mediocriter crassum, rotundum, rectum, villosum, ramosum, coloris viridis subflavescentis, medulla repletum: folia sunt in septem vel octo partes divisa, oblonga, angusta, manum apertam repræsentantia, superius coloris cærulei, albescentia & lanuginosa inferius, saporis leguminosi, amarescentis: flores in summitate ramorum crescentes, in spicas congesti, leguminosi, albi, pedunculis brevibus adhærentes: flori succedit siliqua compressa, villosa, turgidula, fæta seminibus planis, compressis in complanatam figuram sphericam, fossulam cavam utrinque habentibus, extus albis, intus medulla flava aurei coloris repletis; hujus sapor est amarus, ingratus: ex hac medulla confecere olim aurum comicum, & de homine qui omnium rerum experts erat, proverbialiter dicebatur; nescit quam distent æra Lupinis: est leguminum species, dicitur, quod sicut lupus terram appetit & in fame terrâ vescitur, ita Lupinus; adeo tellurem amat, ut quamvis fructuoso solo conjectum, inter folia, vepresque, ad terram tamen radice perveniat. Vel dicitur, quasi lupis relictus & expositus: quod impunè præterea jacet, vel derelictus etiam, si non protinus sicut obruant imbres, ab omnibus animalibus amaritudine sua tutus.

Gr.

Gr. ῥῆμμα . B. *Bohs* - boon / *Dyg* - boonen. G. *Feigbonen* / *wolffsbonen*. Gall. *Lupin*. A. *Lupines*.

LUPINUS, Gr. ῥῆμμα , dimidiæ drachmæ æquatur. *Danich Arabibus*: quod tamen *Fernelio* solum Gr. vi. *Agricolæ & Mercuriali* viii. sive tertiam scrupuli partem pendet. *Drachma* pendet lupinos novem: *Siliqua* dimidium; lupini tres scrupulum pendent. B. *En half vierrendeel loots*. G. *Ein halb quintlein*. Gall. *Demi drachme*. A. *Half dram*.

LUPULUS, Est planta, cujus caules sunt exigui, fermentosi, flexiles, villosi, scandentes, asperi, volubiles: folia ampla, angulosa, dentata, scabra, conjugata, caulibus satis longis & rubicundis adhærentia: flosculi apertali, albi pallidi, aut herbacei, staminibus præditi, calice quinque partito, stellatim expanso, excepti, racemosi in una planta: ovaria bicornia, in racemos squamosos ex multis foliolis axi adnatis compositos, congesta; singulis foliolis recondentibus singula semina fere rotunda; nigricantia, tegmine membranaceo occultata; radix tenuis, convoluta: Gr. *Βρύον*: dicitur à *Bryoniæ* similitudine, quam folia quodammodo habent. Appellatur quoque *Humulus*. Aliquot Italiæ rura, ob græcam appellationem alludentes, *Bruscandulam*, quasi *Bryon Scandile* nominant. *Lupus* vero *Salictarius*, quia subit scanditque salices, & arbuta omnia, circumvolvendo se, circumplectitur, appellatus est. Hinc quoque *Lupus Receptitius* nonnullis nominatur. B. *Hop*. G. *Hovsen*. Gall. *Houblon*. A. *Hops*.

LUPUS, est species cancri, crura & tibia occupans. B. *De Wolf*. G. *Der Wolff*. Gall. *le loup, ou le chancre aux jambes*. A. *The wolfe*.

LUPUS RECEPTITIUS, vide *Lupulus*.

LUPUS SALICTARIUS, vide *Lupulus*.

LUTATIO, est vasorum chymicorum lutatio sive obfignatio. B. *En toelwyning* / *een Verzegeling*. G. *Verluttierung*. Gall. *Luter*. A. *Idem*.

LUTEOLA, est planta, quæ habet folia ex radice erumpentia, oblonga, angusta, mollia, caules ex his erumpunt tres pedes alti, duri, virides, ramosi, folia superius minor habentes, quam sunt inferiora: flores polypetali, anomali, exigui, coloris flavi, post florem sequitur capsula obrotunda, triangularis, continens semina exigua, obru-

tunda, & nigricantia: radix ut plurimum digiti minimi crassitie, & interdum pollicis, lignosa, alba, saporis acris: tota hæc planta per siccitatem fit flava herba, sic dicta, quod eâ panni & telæ linteæ, candidæ quidem, colore luteo, virente vero, quum ante cæruleo tinctæ erant, inficiantur. Gall. *Gaude*; ou *Herbe jaune*.

LUTUM, Herba est, quo lintea, lanæ &c. luteo inficiantur colore: vel ut alii, quod à luto veniat luteus color. Aliorum opinio est vocem Lutum à Gr. *Λουγὸν* venire *Leutum*, *Lutum*. B. *Mouwre*. G. *Stretch=traut*. A. Dyers Woad.

LUTUM, est materia quædam glutinosa, aqua subacta, ut Farina triticea, fecalicea, lini feminis, amyllum, ovi albumen & similia, qua vasa destillatoria sibi imposita, ne quid expiret per rimas, probè obsignantur. B. *Leem*. G. *Zeim*. Gall. *Lut*, *Glu*. A. A Lute.

LUXATIO, seu **DISLOCATIO**, & **ELUXATIO**, est recessus ossis è proprio sinu & loco, in alienam sedem, motum arbitrarium impediens. B. *Ontwrichting / Uittieding*. G. *Ruß dem Gliedern / oder Gelencke gegangen / Berrenkung*. Gall. *Luxation*, *Dislocation*. A. A Disjointing.

Luz, an sit os vertebrarum, an vero sesamoideum in pede dubitatur.

LYCANCHE, est angina, quæ lupos strangulat, vide *Angina*.

LYCANTHROPIA, est *Rabies Hydrophobica*, à rabido lupo excitata, in qua homines luporum ululatus imitantur, ex *λύκος* lupo, & *άνθρωπος* homo. Vide *Hydrophobia*. B. *Wolfs=beet*. G. *Wolffs=biß*. Gall. *Morsure de Loup*. A. Biting of a mad Wolfe.

LYCHNIS, Est planta, quæ plures habet caules sesquipedem vel duos pedes altos, rectos, rotundos, ramosos, lanuginosos: folia sunt tres vel quatuor digitos longa, sesquidigitum lata, salviâ majora, acuta, lanuginosa, alba, conjugata bina simul, mollia: calicem habet tubulosum magnum, latum, longum, multifidum, magis bullatum quam in *Alfinis*, squamosum: flos cariophyllæus; floris pistillum fit fructus, ut plurimum in conum desinens, qui per maturitatem apice dehiscens fundit semina exigua, subrotunda, vel angulata, interdum reniformia; radix fibrosa, simplex: colitur hæc planta
in.

in hortis: nomen accepisse contendunt *πυρρὸ τὸ λύειν νύχθ*, *ἢ γυν σκοτθ*, quod *Tenebras* solvat: vel, quod tomentosis earum foliis Veteres ad lucernarum usum, pro elychniis uterentur, unde *Lucernula* dicta, ejus nominis sunt variae species. B. *Christus oogen*. G. *Fraumen-rostin*. Gall. *Ocillets de Dieu; Passe fleur, Passeroses*. A. *Rose Campion*.

LYCIUM, est arbuscula spinosa, sic dicta, quod in Lycia, Asiae regione, crescat. B. *Βοῦξ-δοοῦν*. A. *Box-Thorn*.

LYCIUM, est succus extractus & coquendo inspissatus ex ramis ac caudice arboris pyxyacanthæ sive Lycii, sed cujus sit succus varii dubitant. Provenit in variis locis, uti in India, Hispania, Creta, Capadocia, Lycia, unde nomen, &c. Est medicamentum astringens.

LYCOCTONUM ACONITUM, **ACONITUM PONTICUM**, **LUPARIA**, **LUPICIDA**, vel **CANICIDA**, quoniam ab iis devoratum, eos confestim interficit, ex *λύκθ* lupus & *κτείνω* occido. B. *Wolfs-wortel*. G. *Wolfs-murh / Wolfs-kraut / Stfft-kraut*. Gall. *Aconit, tue loup, tue loup jaulne*. A. *Wolfes Baine*.

LYCOIDES, est insania luporum instar, à semine retento, excitata, ex *λύκθ* lupus, & *ἰδθ* forma. B. *Wolfs-gebeer*. G. *Wolfs-geberden*. Gall. *Geste de Loup*. A. *Gesture of the Wolfe*.

LYCOPodium, est musci species, Latinis à similitudine *Pes Lupi* dicitur, ex *λύκθ* lupus & *πῆς* pes. B. *Wolf-klaww*. G. *Gurtel-kraut / Zenssel-klaaz / bår lapp*. Gall. *Pied de Loup. Mouffe terrestre*. A. *Wolf-claw*.

LYCOPSIS, seu **ANCHUSA**, vocari volunt ob radicis fuscum ex purpureo colorem: vel quasi *κυκίφως* vocatur à lupo, cujus color cinereus est, nigrorem præferens, sed non intensiorem. Sonat enim *Λύκοψις* lupi faciem, aspectumve, vel nomen accepit, ab hispida caulis, florum, foliorum, impexaque hirsutie, pedem lupinum imitata, sed *λυγπύς* tunc dicendum foret, ex *λύκθ* Lupus & *ψύς* vitus. Illud nomen *Anchusæ*, & *Buglossæ* imponitur. A. *Wall-Bugloss*.

LYGMUS, idem quod *Lynx & Singultus*.

LYMPHA, est humor lymphidus leviter falsus, igne avolans, fluens in vasis arteriosis minoribus, ortis lateraliter ab arteriis majoribus sanguineis vel serosis, quæque

vasa tandem desinunt in Venas Lymphaticas valvulosas, exonerantes sese, quæ ab inferioribus partibus veniunt, in ductum chyli ferum, quæ a superioribus in venam subclaviam: differt à sero sanguinis, quod est minus pellucidum, flavius, & igne concrefcit ut ovi albumen. B. **Water.** G. **Wasser.** Gall. *la Lymphé.* A. **Water.** Sumitur aliquando pro aqua illa, quæ ex puncturis nervorum aliisque vulneribus effluit. B. **Zenuw-water / Lee-water.** G. **Blutwasser.** Gall. *Synovie.* A. **The Lympha.**

LYMPHATICA VASA, vide *Venæ Lymphaticæ.*

LYNX, idem quod *Singultus.*

LYNCIS LAPIS, sive **BELEMNITES**, ἀπὸ τῆς βελέρου à sagitta, cujus effigiem refert, seu *Dactylus Idæus*, à figura Dactyli, & Ida monte cretæ Insulæ, ubi invenitur. Teres est & pyramidalis, sub variis coloribus repertus. Inveniuntur albi, nigri, cinerei, pellucidi, vini falerni instar. Et hinc forsan est, quem Veteres *Lyncurium* appellarunt, quem & succini speciem fecerunt, ob colorem, quo succinum refert, quemque ex urina lyncis, simul ac ea excernitur, coagulari, nonnulli fabulantur. Vetus hic lapis grave olet, & ne ustus quidem odorem deponit. Reperiuntur multis in locis Germaniæ, in Borussia, Pomeria, Episcopatu Hildesiensi, Helvetia, Ducatu Wurtembergensi, Goppingæ. In affectibus nephriticis præscribitur. B. **Wunder-steen / Lynx-steen.** G. **Altschoß / Schostein / Luchsstein / Tarpenstein.** (si niger sit.) Gall. *la Pierre de Lynx.* A. **Lyncian-stone.**

LYNGODES FEBRIS, est, quæ singultum habet comitem, à λυζω singultio.

LYSIMACHIA, seu **LYSIMACHIUM**, & **SALICARIA**, Est planta, quæ habet plures caules duos vel tres pedes altos, rectos, villosos, nodosos; ex singulis nodis erumpunt tria vel quatuor folia oblonga, acuta, salicis latifoliæ similia, superne atro virentiâ, inferne albicantia, & lanuginosa saporis adstringentis, flos monopetalus, rosaceus, in quinque lacinias divisus: post singulos flores pistillum fit fructus seu testa globosa quæ per maturitatem apice dehiscit, semen excutit: semina sunt Coriandri saporis adstringentis: radix est repens, rubicunda: crescit hæc planta in paludibus, & locis aquosis: flos convenit cum Blattaria, sed fructus in hac est bicapsularis,

fularis, cum in Lyfimachia sit tantum unicapsularis: appellata, ut ferunt, ab ejus inventore Lyfimacho: vel *πυρρὸ τὸ λυεῖν τὴν μίχλην*, quod pugnam & animalium certamen verberando solvat, dirimatque. *Salicaria* vocatur, quod inter folia salicis, aut inter salices nascatur. Hujus sunt varix species. B. *Wedzeich* / *Wederich* / *Fodenkruud*. G. *Wendereich*. Gall. *Soucy d'Eau*, *Perce-bosse*, *Corneille*, *Lyfimachie*, *Chasse-bosse*. A. *Loose-strife*.

LYTERIA, est signum solutionis magni morbi, à λύω solvo.

M.

M Simplex in præscribendis formulis positum immediate post alicujus herbæ nomen, denotat *Manipulum*, scribitur sæpe tribus literis ut *Man*. In fine formularum significat *Misce*.

MACERATIO, est species infusionis, quando dura quædam corpora in aquâ, aliove liquore, mediante frigore aut calore infunduntur per magnum temporis spatium, ut partes emolliantur, & ab aquâ penetrentur; cum illa misceantur, vel aptæ evadant miscelæ si decoquantur; omnia enim hoc modo magis aperiuntur. B. *Weihtug*. G. *Das einwässern*. Gall. *Maceration*. A. *Idem*.

MACHINA, est in medicina instrumentum aliquod grande, cujus ope magnus motus in resistens parvâ vi potentiæ applicatæ potest excitari, ut scammum, scala, Ambe, &c. quibus membra luxata restitui solent, dum enim luxatio plerumque plurium hominum vi & operâ indigeat in restitutione, ope artificiosarum machinarum, in hos usus accommodatarum, chirurgus solus omnium aliorum viribus satisfacit. Gr. *Μηχανή*, *Μηχανισμός*. B. *Werktuig*. G. *Eine Rüstung* / *Werkzeug*. Gall. *Machine*, *Instrument*. A. *An Engine*.

MACIS, quid sit, vide *Moschata Nux*. B. *Foely* / *Bloem van Notemoscaat*. G. *Muschatblum*. Gall. *le Macis*, *Ecorce ou ce qu'on appelle improprement Fleur de Muscade*. A. *Mace*. *Macer Veterum*, est ligni cujusdam cortex lignosus, crassus, rubescens ex Barbaria afferri solitus, gustu valde amarus & astringens, adeoque differt à maci, quamquam interdum à modernis confundantur.

Est & genus maceris Insularum orientalium, quod forsitan idem cum Veterum maci.

MACROCEPHALOS, sive **CAPITO**, est is, qui magnum habet caput, ex *μακρὴ* magna, & *κεφαλὴ* caput. B. *Broothoost*. G. ein *Groß topff*. Gall. *qui a une grosse tête*. A. Great headed.

MACROCOSMUS, denotat mundum universum, sicuti homo *Microcosmus*, sive minor mundus in comparatione, ex *μακρὸς* magnus, & *κόσμος* mundus. B. *De Groote waereld*. G. *Die Grosse welt*. Gall. *l'Univers*. A. The great world.

MACROPIPER, est piper longum, vide *Piper*.

MACULA EPATICA, est macula fusci coloris, vel ex flavo nigricantis, lata palmi magnitudine, inguina imprimis & pectus ac dorsum occupans, imo totum pectus interdum obtegens, cum cutis quadam levi asperitate, quæ squammas aut furfures quasi emittit, quæ tamen non uno loco hærent, sed hinc inde disseminantur, & modo evanescent, modo rursus emergunt. B. *Leber-blekhen*. G. *Leber-flecken*. Gall. *Taches du Foye*. A. The Liver spots.

MACULA MATRICALIS, *Nævus* Cic. Gr. *κηλὶς*, *Σπίλωμα*, *Σπίλον*, est macula, quæ cum foetu nascitur, obfusci coloris, constanter locum suum occupans; quæ tamen indifferenter per totam cutim spargitur, uti est in facie, manibus, dorso &c. aliquando rei alicujus imaginem exprimens, ut muris, mori, suberis &c. B. *Moeder-maal / blekhe*. G. *Mutter-mahl / Mutterflecken*. Gall. *Tache qu'on apporte en naissant*. A. The mother spot.

MACULA VOLATICA, est macula rubra, vel purpurea in cute hinc inde serpens, quæ si orificium aliquod, os puta, nares, oculos, aures, nates attingit, & eousque penetret, malum lethale fit, infantibus infestum. B. *Koode-blek*. G. *Kothe Flecken*. Gall. *Tache Volante*. A. Flying spot.

MADAROSIS, est capitis glabrities, sive capillorum defluvium, à *μαδάω* laevis & depilis sum. B. *Witruzen des hairs / het uitballen des hairs*. G. *Das ausfallen des haars*. Gall. *La Pelade*. A. A Baldness of the head.

MAGDALEONES, sunt cylindraceæ emplastrorum vel aliarum rerum massæ, à *μάσσω* pinso. B. *Een Holle zalf*. G. ein *Salb Rolle*. Gall. *Une Rouë d'Emplastre*. A.

A. Masses of plaister made up in form of a cylinder.

MAGISTERIUM, pulverem designat propriè solutione ac præparatione paratum, impropriè resinofam materiam simili modo productam, utpote quæ verius Extracti nomine donatur. Magisteria ut varia sunt, ita & variè parantur, semper materiæ siccæ, si fieri potest pulverisatæ, aut si necessarium, calcinatæ, affuditur liquor solvens, qui pro diversitate ejus diversus est, acetum simplex aut destillatum, tum per se, tum acuatam per spiritum nitri, vitrioli, salis &c. Imo hæc sola in mineralibus & animalibus; lixivium ex sale tartari, & aqua paratum in vegetabilibus, spiritus vini in his sulphureis, hoc est, oleosa parte præditis, hæc tamen magis ad extracta spectant. Soluto affunditur liquor præcipitationem efficere valens, ex specialibus cognoscendus, ferè ol. tart. per deliquium, urina, aqua salsa, spir. vitrioli, nitri &c. In mineralibus & animalibus, aqua communis, aut aluminosa in vegetabilibus & secedet ad fundum vitri Coagulum exsiccandum, & si necessitas urgeat primum edulcorandum, postea igniendum. B. *Meester-poeder*. G. *Meister pulver*. Gall. *Magistere*. A. A. *Magistry*.

MAGISTRALIA MEDICAMENTA, sunt, quæ à Medicis ad varios scopos & usus in officinis præscribi solent, *Usualia* vulgo appellantur, quia eorum usus frequens esse debet, semel sc. in septimana, vel bis in mense. B. *Meester-stukken*. G. *Ehr gebrauchliche mittel*. Gall. *Remèdes magistraux*. A. *Magistrals remedies*.

MAGMA, spiritium unguentum est; sed dicuntur quoque fæces post succorum expressionem, aut decoctionem, relictæ, à *μαζωω* pinso, subigo. B. *De Vuilgheld*. G. *Unflaet / dicke so sich auff den Grund seht*. Gall. *le Marc*. A. *Dregs*.

MAGNA ARTERIA, idem quod *Aorta*.

MAGNES, est lapis, polos mundi ostendens, ferrum, chalybemque, arenam Italicam & Indicam, aliaque corpora, attrahens, præsertim ferreo circulo armatus. plerumque duobus locis polaribus maximarum virium gaudens. Reperitur circa ferri fodinas in diversis Germaniæ, Norvegiæ, Sueciæ, & Italiæ locis. Vegetior plerumque cæteris esse solet, qui ferri colorem rufescentem habet. Ingreditur quibusdam emplastris, ut ferrum ex vulneribus

Unable to display this page

per excellentiam quoque *Folium* dictum. *Indicum* nomen illud conflatum videtur ex Indorum *Betre*, ut inde constat Indorum *Betre*, esse *Malabathrum* Arriani & Plinii, ex *Betre*, factum *Bathron*, & inde *Malabathron*. Indi *Tamalapatra* appellant, Arab. *Cadegi Indi*. G. *Indtainisch* *Blat*. Gall. *Feuille Indienne*. A. Indian Leaves.

MALA INSANA, Neapolitanis *Melanzana*, ab aliis *Amoris Poma*, dicta sunt, non quod Lethalia sint, sed quod difficulter concoquantur. *Amoris* autem *Poma* quod propter elegantiam & pulchritudinem digna sint, quæ amentur. B. *Gulden appel*. G. *Gold=Apffel*. Gall. *Pomme d'Amour*, *Pomme dorée*. A. *Gold-appel*. Est & alia *Maliæ* insanæ species. B. *Dol-appel*. G. *Doll=apffel*. Gall. *Mayenne*, *pomme d'amour*. A. *Madd-apple*.

MALACHE, est medicamentum alvum molliens, & tumores duros, à *μαλάωω* mollio.

MALACHITES, est lapis, jaspidis species, non translucens, malvæ virefcentis colore, vocatur quoque *Molochites*, in febribus calidis olim laudatus.

MALACIA, est fames depravata, qua ab usu humano aliena appetuntur: item corporis mollities, à *μαλάωω* mollio. B. *Gen verdozben honger / maagde honger*. G. *Lust zu unnütze sachen / salich Hunger*. Gall. *Faim corrompue, depravée*. A. *Depraved appetite*.

MALACTICA, sive **EMOLLIENTIA**, sunt, quæ mediocri sua calefaciendi & humectandi facultate, partes inter se firmiter coherentes, dissolvendo, & nonnulla dissipando, molles reddunt. *Malagma* idem majoribus sonat quod *Cataplasma*, à *μαλάωω* emollio. B. *Verzagten de middelen*. G. *Linderende arhney / erweichende mittlen*. Gall. *Remedes emolliens*. A. *Softning remedie*.

MALAGMA, idem quod *Malacticum*.

MALAXATIO, est, quando massæ quædam pilularum, in massam cum aliis rebus subiguntur, sive id manu fiat, sive pilâ, vel simili instrumento. B. *Kneading*. G. *Knâten*. Gall. *Pétrissement*. A. *A Kneading*.

MALICORIUM, quasi corium mali, est mali punici putamen.

MALIGNUS MORBUS, est qui sævit vehementius, aut perseverat diutius, quam indoles ejus præ se ferre primâ fronte videtur, & medicinæ non auscultans, mortem

sæpe

sæpe inducit, ut febris pestilens, ulcus cacoëthes &c. *E. Hwaatwillige ziekten.* G. Böse / gefährliche Krankheit. Gall. *Maladie maligne.* A. A malignant disease.

MALINATHALLA, est Cyperi planta, crescit in terra, cujus nomen *Malinathalla*, ex *αία* & *θαλλω* vel *θαλλω* conflatum videtur, quod Latinis regermino significat; vel ex *μελὰ* valde & *αίαθαλλω* regermino. Sata enim unica radix innumeras alias producit.

MALLEUS, est ex officulis illis quatuor in aure contentis unum a figura, non vero ab usu ita dictum, quod crassius sit altera sui extremitate, quæ caput dicitur, & tenuius altera, quæ manubrium appellatur; hoc officulum membranæ tympani a parte posteriori, tympani cavum spectante, versus interiora applicatur, habet caput superficiem ex una parte hemisphæricam, ex altera parte inæqualem duabus protuberantibus eminentiis cum cavitate intermedia donatam pro articulatione cum incude, quod locatur in foveolâ quadam, in parte anteriori, superiori, & media, tympani exsculpta, absque ulla tamen cum eadem connexionem, quo efficitur, ut penitus liberum & mobile sit hoc capitulum: manubrio suo longiori, tenuiori, incurvo, secundum membranæ tympani interiora protenditur, ultra ejus medium vel centrum recta descendit, ei interim firmiter accrescit, præsertim extrema manubrii parte, ubi illud paulo planius est, sic dictam membranam introrsum trahit, atque efficit, ut tensa admodum, interim intus versus tympanum conice gibba, extus vero versus meatum auditorium concava sit: habet præterea Manubrium duas apophyses, quarum una possidet processum breviorum, crassiorum, acuminatum, tympani membranæ parti superiori anteriori quodammodo infixum, eamque versus meatum auditorium aliquantum elevantem: alter vero processus longissimus, gracilissimus, tenerrimus, incurvus, flexilis, elasticus, fragilis, a plurimis neglectus & prætervisus, a Cæcilio Folio primum inventus, & postea a *Tb. Bartholino*, & *J. J. Rau* animadversus, locatur in sulco quodam ad finem meatus auditorii ossei in hunc finem excavato. B. het Hamertsen. G. der Hammer. Gall. *le Marteau.* A. Hammer, Beetle.

MALLEUS PEDIS, vide *Malleolus*.

MALLEOLUS, sive **MALLEUS**, Gr. *Σφουρα*, *Σφουρα*, *Πέλα*

νήζα Polluci, est duplex, *Externus* qui est inferior in pede ossis fibulæ processus. vel *Internus* estque processus inferior ossis tibiæ. B. *De enkele.* G. *Die knoren / gelencke im fuße.* Gall. *Malleole, la Cheville.* A. The Anckle.

MALLEOLUS, in vegetabilibus est novellus palmes innatus prioris anni flagello, cognominatus à similitudine rei, quod ex ea parte qua deciditur ex vetere sarmento, prominens utrinque malleoli speciem præbet, vel, quod capillatus utrinque & furculatus solebat feri.

MALTHACODE, est medicamentum cera emollitum, à *μαλάσσει* emollio, *μάλθη* est cera emollita.

MALUM MORTUUM, est scabiei genus, dictum quod corpus nigrum & quasi mortificatum appareat; quod est scabies cum livore & nigredine, ac pustulis crustosis, nigris & sædis, sine sanie & sensu ac dolore, in coxis & tibiis præsertim sæviens.

MALOGRANATUM, & **MALUM PUNICUM**, seu **GRANATUM**, est cartilago *Xiphoides*, sic ab Arabibus nominata, alias Fructum denotat.

MALVA, est planta, quæ plures habet caules longos, satis crassos rotundos, medullosos, villosos, ramosos, aliquando rubicundos, repentes: folia sunt rotunda; aliquantum incisa, villosa, mollia, coloris virido fusci, in margine dentata, caulibus adhærentia: flos est monopetalus, campaniformis, patens & multifidus, ex cujus fundo emergit tubus pyramidatus, staminibus plerumque onustus: ex calice vero exurgit pistillum, infimæ floris parti adinstar clavi infixum, quod deinde abit in fructum planum orbiculatum quandoque acuminatum, calice ut plurimum involutum, e plurimis capsulis constantem axi ita circumhærentibus, ut singulæ ejus striæ capsulam suam quasi articulatione quadam excipiant, semine sætam, non raro reniformi: radix simplex, longa, exigua, alba, saporis dulcis & viscosi: Gr. *Μαλαγγή*, ab emollienda alvo nomen traxit: *μαλάσσειν* enim mollire significat. Quin etiam sic Latinis, Varro *Malvam* quasi *Molvam*, quod alvum molliat, dictam esse contendit. B. *Maasjes-bladen / Maluwe.* G. *Pappeln / Käse-pappeln / Has-pappeln.* Gall. *Mauve.* A. Mallow.

MALVAVISCUM, vide *Althæa*.

MALUS, Arbor est, cujus truncus habet externe corticem cinereum, asperum, interne flavescens & politum;

litum; lignum durum, album, aut albescens: folia sunt oblonga, obrotunda, quædam acuta, altera obtusa leviter in margine crenata, ubi tenera in parte inferiori aliquantulum lanuginosa: finis pedunculi fit ovarium, cujus margo superior explicatur in coronam, instar calicis monophylli explicatam in quinque magna segmenta expansa: flos est rosaceus, pentapetalus, ovario intra coronam innatus, habet petala nata ex interstitiis segmentorum, & stamina multa orta ex calicis interno ambitu: ovario aucto, petalis excuffis, elapsis staminibus marcescunt quinque tubæ longæ ovarii, centro emissæ; contrahitur calix fitque fructus pomum umbilicatum, quinque loculare, carnosum: fortè à verbo *Malo*, desidero, expeyto, propter insignem usum alimentarium, cibariumque: vel à Gr. Μηλον. B. *Appel-boom*. Gall. *Pommier*.

MAMMÆ, MAMMILLA, UBER, Grammaticorum senatus curiosior *Ubera*, interiora; *Mammæ* ipsas eminentias dici voluit, Μαζός, Μασός, Τιτθός, Τιτθίον, Μηλον *Suide*, ob mali in rotunditate similitudinem, Ἰθάρα *Hom.* Ἰπήθρον *Suide*, uter propriè pro ubere animalium sumitur. Est corpus globosum, album & molle, utrinque musculo pectorali antè in pectore incumbens, intus ex glandulis conglomeratis constructum, quo mediante lac à sanguine arterioso segregatur, in ductus aliquos majores colligitur, & ex his & per tubulos minimos papillam transeuntes, foras in usum foetus convehitur. B. *De Boerst / Mammen*. G. *Die Brust / Dütlein*. Gall. *la Mammelle*. A. A dug, teat, pappe.

MAMMIFORMES PROCESSUS, sunt duæ ossium temporalium apophyses. B. *Mamtopze Witsteekfels*. G. *Brustalecher Auswachs*. Gall. *Apophyse Mastoide*, *Apophyse Mammiforme*. A. *Teatlike Process*. Vide *Mastoides*.

MAMMILLA, idem quod *Mamma*.

MANDIBULA, MAXILLA, Gr. Γαμφήλη, Σιαγών, Γένυς, Γένειον, Γνάθος. Estque superior vel inferior, *Superior*, è tredecim componitur ossibus, utrimque sex, cum uno impari 1. Ad angulum oculi externum, & cum processu ossis temporum anteriore conjunctum, apophysi suâ os jugale producit. 2. Oculi canthum internum constituit, meatu præditum amplo, per quem ad nares redundans oculorum humiditas descendit. 3. Intra oculi

Orbitam, reliquis duobus interpositum. 4. Maximum omnium, genarum, & palati potissimam, absolvit partem, identiumque cavernis elaboratum. 5. Juxta cum pari suo nasum constituit. 6. Extrema palati cum osse socio terminat, atque hæc omnia harmoniis potius, quam futuris combinantur. 7. Est impar, quod vomer dicitur, narium sepimentum. *Inferior* vero vigente ætate in os unicum coalescit, duritie, crassitudine, adeoque robore insigne, habet processus duos, acutum unum qui *Coroneum* retusum alterum, qui in capituli formam collectus *Condylus* appellatur. Foramina interna possidet duo, totidemque externa nervis egressum concedentia; inferiores dentes cavernulis excipit, & ossi petroso coarticulatur. B. *Vinnebakken*. G. *Der Back / Kinbacken*. Gall. *Maschoire*. A. A The jawbone.

MANDIBULARES MUSCULI, idem quod *Masse-
teres*.

MANDRAGORA, planta est, quæ habet folia immediate ex radice erumpentia, longa, in medio ampla, in fine angusta, polita, coloris viridis, subfusci, odoris ingrati: flores sunt monopetali multifidi, campaniformes: post florem sequitur fructus mollis, globosus, carnosus, continens semina compressa, ut plurimum reniformia: radix est longa, crassa, bifida, externa cinerea, ferruginea, interne pallida, odore ingrato, & viroso; caput feriente & narcotico: radix fere hominem refert, inferne duo crura habet, & si superne leviter vulneretur ab utroque latere, tum excrescunt quasi brachia, & tum superne facile in caput formari potest, unde dicunt autores esse hominem subterraneum, ob quam causam vocarunt quidam Anthropomorphon, Ἀνθρωπομορφον homo, & μωροφῆ figura, quasi figura hominis; vel ut aliis placet, quasi τὸ μάνδρα καὶ τὸ γόασι, speluncarum, stabulorumque honos, quod ad mandras pecorum, aliasque speluncas proveniat: Μάνδρα enim est spelunca, pecorum stabulum. Alii derivant à Belgico sermone, quasi à *Man* & *Dragen*, ac si diceret virigeram, hominigeram: idque ob radice formam, quam arte viri instar fingere norunt. Alii iterum nomen inditum putant, quod fœcundas reddat fœminas steriles. Gr. κερκαία Pythagoræ Ἀνδροπόμορφον, Latinis *Canina* aut *Terrestris Malus*. Qui *Circæam* vocarunt,

runt, nomen illi à Circe fecerunt, quoniam creditur radix ejus ad amatoria conducere. Pythagoras haud dubiè ab humanâ formâ, quam radix ejus referre videtur, Anthropomorphon appellavit. Hinc sumpta occasione, Agyrtæ & impostores illi circumforanei radices humana effigie insignitas circumferunt, quas Mandragoras esse testantur, cum tamen constet eas esse fictitias, & manufactas ex cantharum radicibus humana specie sculptis, postea plantatis. Nascuntur autem subinde radiculæ parvæ, quæ repræsentant capillos, barbam, pectinis pilos, & ex terra eum acquirunt colorem, ut radices esse appareant. *Terrestrem Malum* Romani dixerunt Mas vocatur *Μάσχορ*, & candida est. Fœmina nigra, Gr. *Θεραδικία* à similitudine foliorum appellata. Nonnulli *Dudaim* appellant. B. *Mandragers-kruid*. G. *Wraun*. Gall. *Mandragore*. A. Mandrake, Mandrage.

MANDUCATORII MUSCULI, idem quod *Μασσητες*.

MANIA, est imaginationis & judicii depravatio, cum excandescencia sine febris & timore: itaque nihil aliud est quam majoris ac inordinati spirituum animalium impetus, qui ab anima refrænari non possunt, quod non absurdè liquet ex fortitudine, quam furiosi habent, quæ equidem, deficientibus spiritibus, fieri nequit, à *μαινόμενος* furo, insanio; dicitur & *Rabies*, *Furor*. Gr. *Μανία*, *Μανικὴ ἔκστασις*, *Λύσσα*. B. *Dolligheid* / *razentheid*. G. *Tobsucht* / *wutende unſinnigſeite* Gall. *Fureur*. A. Madnesse.

MANICA HIPPOCRÁTIS, est sacculus laneus, figura pyramidalis, quo vina aromatica & medicamentosa, aliique liquores percolantur, ex *ἄνω* sub, & *κατώθεν* misceo. B. *Gen Hipocras zak* / *Hippocrates mouw*. G. *Spitziger Beutel*. Gall. *Chausse d'Hippocrate*. A. Hippocrates his sleeve a strainer with a narrow end.

MANIODES, est delirium Maniæ simile, à *μανία* furor, & *ἴδιον* forma.

MANIPULUS, est mensura sicca Medicis in præscribendis formulis familiaris; est enim determinata quantitas, quantum sc. unica manu comprehendi potest; hoc pondere plerumque herbæ metiuntur. *Manipulus Celso*, quod *Scribonio Largo* fasciculus, *Simpleri* indicio in nomencl. *Rei Nummar.* fol. 89. Quo sensu *Esthio* cap. i. §. i.

de remed. formal. definitur fasciculus, qui manu comprehendi potest *Rondeletio* cap. 2. Meth. cur. p. 17. cæterisque omnibus à Manipulo differt fasciculus, nili fortè cum *Agricola* lib. 2. de extern. pond. *δισμίδιον χειροπλάγης* intelligendum *Heurnius* lib. 1. Meth. Prax. utriusque discrimen explicatius tradidit, cui fasciculus, quantum plicatis brachiis capi potest. *Ovidius* de Medic. faciei, manipulum scitè circumscripsit: Quantum manus unaprehendat. Notatur vulgo signo M. vel Man. B. *Genhand - vol.* *Eine hand voll.* Gall. *Une poignée.* A. An hand full.

MANNA, dicitur esse ros pinguis arboribus adhærens; sed *Tb. Bartholinus* Calabriam peragrans, narrat se legisse ex fraxino Mannam. Dicit incolas alternis ictibus truncum arboris fraxini vel orni vulnerare, unde liquor destillat, qui à solis calore exsiccat. Porro narratur tota examina insectorum (cicadarum, ut *Bartholinus*, vel apicularum, culicum instar, ut *Christ. à Vega*) ex arboribus istis succum dulcem exugere, quem uti apes deponunt, unde manna foliis, lapidibus aliisque herbis sæpè communicatur, iisque adhærescit. Tempore laboris nulas habent alas, Teste *Herm. N. Grimm.* sed postea cum pluvia decedit, & manna eluitur, mutantur quasi in viscum quendam, qui instar clematis circa arborum ramos circumvolvitur; eo tempore, si tangas, resiliunt, virides crassasque alas obtinuerunt, quibus totum corpus contingitur. Error fortè inde venit, quia in sacris dicitur Mannâ roris in modum decidisse, sed si quis diversitatem spectet, facile judicabit non esse eandem Mannam. Manna hodierna est succus luxurians & concretus ex foliis quarundam arborum, ut fraxini productus; observat *Don. Anton.* ab *Altomari*, quod meridie tantum, ac calidissimis diei horis manna exsudet ex foliis; majori enim caloris gradu opus est; ut succus ad folia perveniat, & extra vasa sua deferatur; cælo enim sicco & mense Julio in regno Neapolitano & Sicilia spontè fluit liquoris limpidi instar & sensim concrevit; postridie cultri ope eam colligunt, ne a p'uviiis & cælo udo liquecant, & in vasis vitreis condunt, ac deinde soli exponunt in chartis nitidis donec manibus non adhæreat, aliter enim liquefceret & candorem amitteret. Manna spontanea a die 21 Ju-

lii ad finem usque Julii effluit, nisi adveniant pluviae. Julio desinente Rustici corticem fraxinorum incidunt ad materiem usque, tunc a meridie ad sextam fluit idem liquor, & in grumos crassiores cogitur, caloris paulo intensioris ope: Manna alia Granata dicitur, quod minoribus consistet granis, alia Mastichina, quæ Mastiches prope granis est æqualis. Venit ex Calabria, imo ex India orientali, Syria, Persia, Goa, ex Ormuz, Ceilon &c. Cum carduis adhæret vel cum liquida sit *Tereniabin* strictè appellatur: sed si fuerit durior, *Mastichina* dicitur vel *Granata*, quia in granis est. Item *Mel Aereum*, seu *Aëromeli*; *Men Siracost*, *Terniabin*, *Thereniabin*, *Trungibin*, *Terengibil*, *Drosomeli* &c. Leviter alvum morantem incitat, sapor est dulcis instar mellis; color debet esse albus, non fuscus aut rufus. Mannam quidam Veterum fuisse saccharum suspicantur. *Αροσμίλι* & *Αερομίλι* Gr. B. *Manna* / *Honngdaww*. G. *Wiltgaw* / *Himmelbrot* / *Manne* / *Himmel Honng*. Gall. *Manne*. A. Heavenly Food, Manna.

MANNA CHYMICORUM, ut Mercurii, est destillatum quoddam ex præcipitato albo, nive albissimum; vocatur & *Aquila Celestis*.

MANNA THURIS, vide *Thus*.

MANSORII MUSCULI, idem quod *Masseteres*.

MANUS, in genere sumitur pro ea parte à summo humero ad digitorum extremitates. Sed strictè dividitur in *Brachiale* vel *Carpum*, in *postbrachiale* & *digitos*. Interna post-brachialis pars *vola* seu *palma*, verum exterior dicitur *dorsum*. Gr. *χειρ*. B. *The Hand*. G. *eine Hand*. Gall. *la Main*. A. The hand.

MANUS CHRISTI, est saccharum perlatum, sic dicitur quod cardiacis ingreditur, quo utuntur morte proximi, fortè sic dicitur, quia Christi manus tunc necessaria est, sive in vita futura sive in morte. B. *Paerel-suiker*. G. *Perlen zucker*. Gall. *Sucre de Perles*. A. *Pearle Sugar*.

MARASMODES, est febris, quæ lento gradu tabem accersit, ex *μαροσμός* tabes, & *εἶδος* forma. B. *Gen uitdrogende koozts*. G. *Dirre* / *wan man am leib abnimbt* / *Verfallt* / *welch wird*. Gall. *Fieure lente, ethique, ou de langueur*.

MARASMUS, est summus Tabis seu Atrophiae gradus;

cus; oculi ægrorum hoc malo laborantium sunt concavi, collapsa tempora, nares acutæ, prominentia mala, costæ protuberantes, scapulæ instar alarum & claviculæ instar arcus eminent: exerit se spina dorsi, collabitur venter, clunes pendent, aut consumuntur, manus aridæ sunt incurvatis unguibus, cadunt pili, atque tota cutis evadit flaccida, arida, fusca, & in rugas contrahitur, venis interdum conspicuis & eminentibus, corpusque universum aliquando pellucidum & transparens conspicitur. Urget plerumque inexplebilis fitis, fames perit, respiratio existit summe difficilis, tandem alvi fluor, & tandem mors insequitur, hoc morbo senes non raro obnoxii sunt, à *μαρξίνω* marcesco. B. *Witterende ziekte*. *Verfallen / Mager werden / Schwinden*. Gall. *Consumption, Phtisie, Langueur*. A. *Consuming fever*.

MARATHRUM, est Fœniculum; Antiqui vocarunt *δῶδ' ἢ μαξείν*, *τὰτ' ἐστὶ λάμπειν*, *ἢ ἀφρῆν*, quod est videre, lucere, quia visus aciem excitat. Recentiores vocarunt, quod foliis teneris, mollibusque sit, vel quod molliendî vim habeat. Nonnulli tamen deducunt *δῶδ' ἢ μαρξίνω* à *Marcescendo*, cum ejus usus multus cum inaruerit & marcidum fuerit, ad condienda plurima. Vide *Fœniculum*.

MARCASITA, sive **BISMUTHUM**, est substantia, colore plumbi & stanni intermedia, utroque durior, stibio similis, fragilis & scissilis, fractum splendens & strias latas habens, ante ignitionem liquefcens, tinniens, manus inficiens, reperitur in propriis, vel in argenti fodinis; & albo nitore argentum æmulatur, sulphuris præsentis notas gerit, acidique actione bituminosa dimittit, metalla volatilia, atque friabilia admistu suo reddit. est autem sui generis metallum, & veteribus ignotum, quia in Misnia solum reperitur: est autem alia ejus species, flavedinis alicujus particeps, quæ marcasita aurea dicitur. *Gold-tieß*. prima autem vocatur. B. *Marcafite / bismuth*. G. *Bismuth / Marcafit*. Gall. *Marcafite, Bismuth*. A. *Bifinuth, Marcafite*.

MARCOR, idem quod *Marafmas*.

MARGA, est pinguis quædam materia, & quasi medullosa, in nonnullis saxis contenta, variorum colorum, ideoque *Medulla Saxorum* vocatur; viribus cum terrestribus reliquis convenit. B. *Merg in de steenen*. G. *Stefna*

marcf. Gall. *La moëlle de Pierre*, *Agaric mineral*, *Lait de Lune*. A. Marle, vel Marrow of Stones.

MARGARITÆ, *Perla* dictæ & *Uniones* si magnæ sint. Sunt lapides rotundi, in conchis nonnullis ex perittomate eodem quo testæ generantur, producti: imo & in ipsis animalculis, quæ conchis inhabitant, uti in Ostreis Anglicis, & Musculis nostratibus, sæpe inveni. Duplices censentur, *Orientalis* nempe & *Occidentalis*. Illæ splendidiore sunt, adeoque cæteris præferuntur & præfertim Persicæ. Hæ lactescunt, minusque sunt splendide. Inveniuntur etiam in multis Europæ locis, uti in Scotia, Silesia, Bohemia, Frisia, locisque maritimis aliis, sed vilioris sunt notæ. Majores itidem & quæ perforatæ sunt, censentur minoribus & non perforatis maturiores & præstantiores. In medicina dicuntur cor roborare: sed præcipue margaritarum vires consistunt in temperando acido. Gr. *Μαργαρίτης*. B. *Perel*. G. *Perlen*. Gall. *Perles*. A. *Pearle*. Arab. *Lulu*.

MARIS, est mensura decem choarum Atticarum, vel librarum octoginta trium cum unciis quatuor.

MARISCA, idem quod *Ficus*.

MARMARYGÆ, sunt oculorum fulgores & corruscationes, à *μαρμαρίω* resplendo. B. *Het vuur dat uit de ooggen springt*. G. *Feuer das auß den augen springt*. Gall. *Lors que les yeux étincellent*. A. The glinsterins and corruscations of the eyes.

MARMELATA, & MARMELADA, est succus cydoneorum in gelatinam crassiusculam cum saccharo condensatus: eaque tum simplex est, tum aromatizata, idque pro usu medico aut domestico. Venit à voce Lusitanica & Hispanica: *Marmelos* enim & *Marmellos*, illis malum cydonium est. B. *Marmelade / quee-bleys*. G. *Quitte-tenavffe fleisch / Quitte-tenavffe / marmelat*. Gall. *Marmelade, Cotignac*. A. *Marmelade*.

MARMOR, lapis est, insigniter durus ac ad splendorem accipiendum, si poliatur, ita aptus, ut statuæ vel columnæ egregiè nitentes inde sculpi possint. Genera multa sunt, cum nec certa illis figura, nec color certus sit. Alia sunt *Alba*, uti *Alabastrites*; Alia *Rubra*; Alia *Nigra*, ut *Lydius lapis*; Alia *Variis coloribus*, uti *Porphyrites*, *Ophites* &c. Gr. *Μάρμαρον* (à splendore B. *Marmere*

mersteen. G. Marmelstein. Gall. *Du Marbre*. A. Marblestone.

MARMORARIA, sed corruptè *Mamolaria*, est Acanthus seu Branca ursina, sic olim Romanis dicta, quod ejus folia columnarum maximè corinthiarum capitulis insculpebantur, quarum identidem tam scapi quam vertices marmore splendebant.

MARMORATA AURIUM est liquor tenax, pinguis, flavus, amari saporis, collectus in meatu auditorio, secretus ex glandulis meatum illum ambientibus, & hunc liquorem per tenues ductus evehentibus; inservit liquor inunctionibus membranæ intimæ meatus auditorii, ut servetur mollis, æqualis, polita, ab aëre defendatur, inviscesque omnia animalia & sordes cunctas, quæ alioquin ad Tympanum usque reperent, vel hanc membranam læderent. Gr. *Κυψαλίς* & inde *Κυψαλόδουσα* nuncupantur. Item *ἀπὸν ῥυπῶν*, aurium sordes. Vide *Cerumina*. B. *Coysmarz*. Gall. *la Cire ou l'espece de glu, qui se trouve dans la partie anterieure & cartilagineuse de l'Oreille*.

MARRUBIUM, sive Prassium est planta, quæ habet caulem lanuginosum, quadratum, ramosum, excavatum: folia obrotunda, sibi invicem opposita, rugosa, crassa, nervosa, in margine incisa, lanuginosa, villosa, albescencia, odorantia, saporis acris & amari: flores sunt minimi, albi, in verticillis densis distincti, circa caules nudi, labio superiori elato, & velut in cornua fisso, inferiori tripartito, media portione plerumque bifida: femina oblonga: radix fibrosa, nigra, odoris aromatici, penetrantis, & grati: crescit hæc planta in locis incultis: vocatur ita, quod marcescentibus & tabescentibus profit; vel quod ejus folia marcida & squalentia videantur, quasi à rubigine exesa forent. B. *Andorn / Malrow*. G. *Weisser Andorn*. Gall. *Marrube blanc*. A. *Hore hound*.

MARRUBIUM NIGRUM, vide *Ballote*.

MARS, Belli Deus, sed à Chymicis sumitur pro ferro aut Chalybe. Unde *Martialia* dicuntur Medicamenta, quæ ex Marte parantur. B. *Uzer / Staal*. G. *Eisen / Stahl*. Gall. *Fer, Acier*. A. *Iron, steel*.

MARSUPIALIS MUSCULUS, sive **BURSALIS & OBTURATOR INTERNUS**, habet foramen, uti &

externus, inter pubis & ischium os, dictorum ossium circuitui extremo lateri affixus, transversim atque exterius, majori infigitur femoris processui. Interim carnosum veluti marsupium constituit, nonus est ordine secundum nostram Anatomiam, quo femur movetur. B. *Die Innerliche stopspier / beurs spier.* G. *Der tasch gleiche musk.* Gall. *l'Obturateur interne.* A. The Bursal muscle.

MARTAGON, est Liliū purpureo croceum: est & vox Chymica, obscuræ significationis. *Martagon*, est origine Gallica, & fortè ex Turciâ translata.

MARTIALIS, vide *Mars*.

MARTIATUM UNGUENTUM, est duplex *Majus* vel *Minus*. Sed minus majori præstat, ex variis herbis aromaticis, oleis, cera, adipibus, gummis &c. componitur adversus nervorum & tendinum mala, nomen à Martiato Medico invenit. B. *Zenuwzalf.* G. *Sennsalb.*

MARTIUS PANIS, vel PASTA REGIA, fit ex Amygdalis excorticatis, instar pulmenti crassioris cum aqua rosarum contusis, & Saccharo ana, vel amygdalarum partibus duabus, Sacchari parte una, tum supra ignem in aheno diligenter agita, usque dum superflua humiditas evaporaverit, depeque simul in massam manui non adhærentem, ex qua deinde lautia præparantur.

MARUM, planta est exotica, Majoranæ figuræ & viribus similis; adeo ut pro una eademque Herba à nonnullis habeatur. Vidi speciem Mari Thymi foliis, altitudine ejusdem crescentem, & odore gravem. Ex Syria ad nos defertur. Dicitur volunt à Rege quodam Thraciæ, cui nomen *Maro* fuit: sed verisimilius ab Amaraco, per apocopen, nomen impositum, videtur esse origani species.

MAS, quid sit, omnibus notum; sed in republica Medica instrumentum oblongum est, & acuminatum, quod modiolō sive trepano inditur, ut trepanum in initio firmiter stare, vide *Modiolus*. B. *Het Dannerjes pan-boo?* G. *Der borer / Trepan.* Gall. *la Piramide du Trepan.* A. A borer or trepan.

MASLACH, compositio Turcis est ex opio præparata, cujus dosis est drachma, imo ad tres quandoque innoxie devorant, præsertim si Veneris aut Martis prælium sint inituri. Vocatur & *Amfion* vel *Amphion*.

MASSA, nominatur sæpe omnis sanguis, in toto corpore simul sumptus. Sic & *Massa* dicitur omnis compositio ex pulveribus aliisque rebus siccis cum fluidis in unam substantiam reductis, uti sunt massæ pilularum, massæ emplastrorum &c. Sic & pro *massa* habetur carnis quædam excrescentia. B. *Gen Deeg / Masse*. G. ein Teig. Gall. *Paste, masse*. A. Past, Masse.

MASSETERES, MANSORII, seu **MANDUCATORII & MANDIBULARES**, sunt musculi maxillæ inferioris, à maxillæ superioris osse primo & osse jugali producti, maxillæ inferioris margini inferiori, exteriori per spatium quatuor fere digitorum inseruntur; maxillam inferiorem fortiter adducunt ad superiorem, atque eam dextrorsum, lævorsum & antrorsum ob fibrarum diversitatem, commovere possunt, à *μασχωμαι* manduco. B. *Kauw - spieren*. G. *Kauw-maus / die Mäusse der Kinbacken*. Gall. *les Masseters*. A. The Muscles of the lowerjaw.

MASTICATION, & MANDUCATIO, est actio, quæ maxillam inferiorem versus superiorem adducendo, varie declinando, interceptos cibos dentibus comminuit, & salivæ in ore admiscet. B. *Kauwinge*. G. *Das Kewen*. Gall. *l'Action de mâcher*. A. Knawing.

MASTICATORIUM, est Medicamentum quod ore detentum, sæpius masticatum, salivam prolicit ex *Pyretbro, sale, mastiche* &c. præparatum. B. *Kauw - miodel*. G. *Eine artzney die man Kaut*. Gall. *Masticatoire*. A. Masticatory.

MASTIX, seu MASTICHE, est gummi, Resina aut lachryma ex lentisco arbore exsudans, venit ex Chio, Syria, Candia, Provencia, Hispania, &c. ex albo citrina est, pellucida, granulata, bene odorata, friabilis &c. à *μαστιχο* flagello, nam è caudice lentisci cæso exsudat. Vel fortè à masticando, quia masticatu plurimum salivæ elutriatur. B. *Mastix*. G. *Mastix*. Gall. *De mastice*. A. Mastick.

MASTOIDEI, & MASTOIDES, sunt processus mammiformes, qui à latiore basi in obtusum verticem protenduntur, & vaccinum uber figuræ similitudine expriment, ossibus temporum accreti, siti ad latus & infra meatum auditorium: Item sic vocantur *Musculi capitis flexorii*, qui à sterno & clavicula orti, in mammifor-

mem processum terminantur, ex *μαστις* mamma, & *ειδος* forma. Vide *Mammiformes processus*.

MASTOIDES, idem quod *Mastoiidei*.

MASTOS, idem quod *Mamma*.

MATER, idem quod *Matrix* seu *Uterus*.

MATER, idem quod *Uterus*. Præter hoc significat fœminam, quæ peperit.

MATER DURA, est membrana, quæ cranio intus in quibusdam locis firmiter adhæret, cerebrumque & cerebellum mediatè obducit; quatuor habet sinus, qui vicem venarum sustinent, & inter cerebrum & cerebellum simul conveniunt, quæ conjunctio ab *Herophilo*, *Torcular* vocatur. B. *Het dikke hersen - vlies*. G. *Das dicke Hirn - heutlein / vel Hirn - fell*. Gall. *la Dure Mere*. A. The Thick membrane of the brain.

MATER PERLARUM, **MACRA PERLARUM** seu **MARGARITARUM**, sunt conchæ & testæ, quæ intus splendore margaritarum nitent, ubi præsertim sunt ex genere *nautilus*, unde & nomen diductum. B. *Paerelmoer*. G. *Perlen - mutter*. Gall. *Nacre de Perles*. A. Mother of pearls.

MATERSYLVA, est *Caprifolium*, fortè ita vocatur, quod in sylvis, quasi mater, priores partes habet. Vide *Caprifolium*.

MATER TENUIS, est membrana quæ cerebrum & cerebellum immediatè investit sub dura matre, omnesque gyros & anfractus illius intrat, vasculis sanguineis quam uberrimè perfusa; nervis ex cranio egredientibus tunicam concedens. B. *Het dunne Hersen - vlies*. G. *Das dunne Hirn - heutlein / vel dunne Hirn - fell*. Gall. *la Pie Mere*. A. The Thin and inner membrane of the brain.

MATRACIUM, nihil aliud est, quam sacculus cui inest tartarum calcinatum, vel simile quid, etiam crucis in modum interpungitur, ut salia contenta inde in cella humida in liquoris formam, resolvantur: porro dicitur & vitrum tenue & purum, urinis inspiciendis accommodatum, quod etiam *Matula* dicitur, habetque formam ferè rotundam, cum collo satis spatioso. B. *Matras / Dis - glas / Urinaal*. G. *ein Harn glas*. Gall. *Urinal, matras*. A. Idem.

MATRICALIA, sunt, quæ matricis morbis destinantur medicamenta.

MATRICARIA, planta officinalis, chamomillæ species, habens plures caules, fatis crassos, rigidos, firmos, cannulatos, medulla alba, fungosa, repletos, in plures ramos divisos, folia sunt fatis lata, in segmenta divisa, ad unam costam conjugatim posita: flores habent calicem squamosum, subrotundum, suntque in umbellam congesti; sed plerumque laxiores: semina oblonga, saporis ingrati, amari, & odoris fortis. Gr. *Παρθέριον*: ita dicitur, quod matrici prodest. B. *Moeder-krupd.* Gall. *Matricaire.* A. Feverfew.

MATRIX, seu **UTERUS**. Inter Vegetabilia tamen denotat Medullam sive cor alicujus plantæ.

MATRONALIS FLOS, seu **VIOLA**, *Viola Damascena*, dicitur quod odoris gratiâ à Matronis atque virginibus coli soleat, iisque in deliciis fit. B. *Damast-bloemen / Damasten / Mast-bloemen.* G. *Damast-blum.* Gall. *Damas-violette, Violette de Dames.* A. Dame violets.

MAZA, est species panis apud Veteres, quæ tempore *Hippocratis & Galeni* coquebatur: constabat maximâ ex parte ex farina hordei tosta, oleo & melle; sed posterioribus temporibus, compositio ex amygdalis & saccharo, facta fuit, & *Mazæ* seu *Mazæ panes* & *Gallis Macrons & Macarons* dicitur. Apollodorus apud Athen. à *μαζών* manducare, comedere, derivari scribit: ipse vero Athenæus a *μαζία* pinsô derivat, quem & Eustachius sequitur.

MATURANTIA, sunt medicamenta, quæ partes suppurandas sua actione sic solvunt, ut omnes suppuratæ coeant in unum locum nullis distinctum cellulis, & ex quo aperturâ factâ omne suppuratum una vice expelli possit. B. *Sippmakende middelen.* G. *Reiff machhende mittlen.*

MATURATIO, Gr. *Πέριαισις*, chirurgica vox est, & dicitur de tumoribus in pus vergentibus, item de Variolis. Chymicis quædam exaltatio est rerum crudarum in maturiorem & gratiorem statum; estque *Digestio, Circulatio, Fermentatio & Projectio.* B. *Sippwerdinge.* G. *Die Reiffung.* Gall. *Maturité.* A. Ripeness.

MAXILLA, vide *Mandibula.*

MEATUS, Gr. *Πέρας*, est vas, ut vena, arteria, vasa lymphatica, ductus chyliiferi &c. per quod aliquid transit; alii sunt recti, alii ramosi, alii tortuosi &c. B. *Gen*

Doorgang / weg. G. ein Gang. Gall. *Passage.* A. *Idem.*

MEATUS AUDITORIUS, Canalis est, Conchæ continuatus, ab ejus cartilagine continuata, angustata, originem ducens, sic externo sui extremo ab Auricula principium sumens, porro temporalis ossis parti petrosæ insculptus, sic dictum os perforans, oblique ad anteriora versus faciem excurrens, longus, angustus, non rotundus, sed quodammodo depressus, in initio paululum ascendens, mox incurvatus iterum circulari sectione, descendens deorsum iterum ascendens, demum ultimo, maxime parte sua inferiori, ad extremam tympani membranam, qua terminatur, descendens, a qua obliqua sectione clauditur sic, ut faciat cum hac obtusum angulum parte superiori, & posteriori; acutum vero anteriori & inferiori; sic serpentino incessu progreditur, in toto tamen suo decursu plus descendit, quam ascendit, hinc deorsum paululum declinat, & figuram habet tubulosam, Cylindro-ellipticam, tortuosam; sed ut hujus cavitatis configuratio clare percipiatur, ad quam dilucide explicandam verba minus sufficiunt, nullus aptior modus est, quam si cera, vel alio liquato corpore eadem repleatur; ita enim ablatis postea partibus illam circumscribentibus remanet in concreta materia cavitatis distincta figura; canalis istius longitudo, in ipsius quidem medio desumpta, novem lineas, altitudo quatuor, latitudo vero tres æquat; quæ tamen latitudo in ipsius principio major est, constat hic meatus partim cartilagine conchæ elastica, continuata, partim osse petroso, protuberantiis quibusdam cartilagineis excipientibus, ut & ligamento validissimo ab extremitate conchæ proveniente, iisque variis, Hic ductus vere soniferus est, dum sonum versus interiora deferat; dum radios sonoros, ab auricula receptos, natos, impulsos, recipiat, retineat, redire & iterum ad exteriora egredi, impediatur; reflectat, & quidem creberime, & efficiat, ut omnes in medium sui finis currant, hoc est in membranæ tympani centrum, uniti, illibati, illæsi incurrant, dum interim hujus canalis obliquitas & tortuositas ejus longitudinem, superficiemque augeant; loca reflectionum, ipsasque reflexiones multiplicent, & simul impediatur corpusculorum heterogeneorum facilem ingressum, & transitum ad interiora. B. Het gehoort-gat.

G.

G. Der gang des ohrs. Gall. *Le Conduit auditif*. A. The auditory passage.

MEATUS URINARIUS, vide *Urethra*.

MECHOACANNA, est Radix purgans alba, Brionix instar, ex India Occidentali in taleolis ad nos mittitur, præsertim ex Hispania Nova. Duplex habetur ratione loci: Prima ex Mechoaca insula (unde nomen) affertur, altera vero ex continente circa Nicaragua nata, quæ priorè longè præstantior est. Inter Convolvuli species numeratur. Folia habet magna obscure virentia & lata, & in acutum desinentia. Vocatur & Mechocanna Peruviana, Rhabarbarum album. B. Witte Mechoacanna / *Witthaber van Mechoaca*. G. Weiß Rhabarb. Gall. *Mechoacan*. A. White Mechoacan.

MECON, Latin. *Papaver*, Gr. *Μήκων* à *μη κοιειν* hoc est ministrando, quod suis fungi muniis vescentes non patiantur, nam sensibus papavereo sopore vinctis, membra nequicquam agere possunt.

MECONIUM, est opium sive condensatus papaveris succus. Item excrementa fœtus, post partum intestinis adhuc inhærentia, à papaveris succi nigredine sic dicta, à *μήκων* papaver. Gall. *La colle*, vel *la poix*, sive *la larme du pavot le Meconium*. A. Juice of poppies.

MECONOLOGIA, est opii descriptio, ex *μήκων* papaver, & *λέγω* dico.

MEDELA, idem quod *Curatio*.

MEDIANA VENA, est illa sita in cubiti flexura inter Cephalicam & Basilicam media: ea tumefacta à perito Chirurgo tuto satis pertunditur, sed imperito non sine periculo læsuræ tendinis subjacentis, unde convulsiones, gangrænæ &c. procurantur. B. *De mediaan Ader / middel del Ader*. G. *Die Median-ader*. Gall. *La veine Mediane*. A. The median veine.

MEDIASTINUM, est sepimentum membranofum, Thoracem & pulmones bifariam dividens, estque ipsum duplex, dum pleura cingens Thoracem ab utraque parte in medio assurgit, hocque sepimentum constituit, hinc antè sternum attingit, posterius dorsi vertebrae. B. *Det middelſchot*. G. *Das brust fell / mittel fell*. Gall. *Le mediastin*. A. The Mediastin.

MEDICA, est Trifolii species, sic dicta quod in Me-

diã.

diâ plurimum crescat, unde nobis primum advecta: quæ & unica semente durat annos decem; cum Miliun annuam postulet curam. B. *Wlaber-rupsen*. G. *Schneekens-Hee / Heil-sutter / vieflee*. Gall. *Luserne, herbe au limasson, St. Foin*. A. Trefoil bardned, hedge-hog-tre-foil.

MEDICAMENTUM, est auxilium conveniens, quocum alteratione morbi impugnantur, eo fine, ut sanitas in integrum restituatur manente vita: vel quicquid corporis affectum depellit. Estque vel *Actuale* quod primo contactu corpus nostrum eâ, quâ præditum est, qualitate, afficit: ut ferrum candens, aqua frigida. Vel *Potenziale*, cujus vis non primo contactu, sed tum demum sese exerit, cum illa ex aliqua in corpore mora, in medicamento excitatur, ut Piper, Raphanus, salia acria &c. deinde medicamentum dicitur vel primis vel secundis, vel tertiis facultatibus esse præditum. Eæque omnes à temperamento & varia particularum in corpore nostro actione innotescunt. *Medicamentum* est triplex *Chirurgia, Pharmacia & Victus Ratio*. Vocatur etiam medicamen, ἴαμα, Φάρμακον, Κυτίειον, Ἀλέξιον, Remedium, juvans, & indicatum. B. *Gen Genees-middel*. G. *Mittel / genesß mitteln / arhney*. Gall. *Medecine, Medicament, Remede*. A. *A Medicine, Remedy*.

MEDICINA, est ars medendi, sive qua per convenientia remedia, quantum possibile est, introducatur sanitas amissa, conservatur præsens in corpore humano, à Galeno definitur à fine, quod sit *Ars præsentis sanitatis conservatrix, & labefactæ instauratrix*, & libro introductorio, *scientia sanitatis protectrix, & morborum expultrix*, ab Herophilo autem ex subjectis, *scientia salubrium, insalubrium & neutrorum. Medendi Methodus*. à Clarissimo Sylvio de le Boe, sic definitur, *Ars inveniendi & rite usurpandi Remedia reparandæ ac restituendæ valetudini amissæ maximè convenientia*. Medicina à Sennerto aliisque rectè in quinque partes dividitur; in *Physiologiam* nempe, in qua agitur de constitutione humana quatenus sana; ad hanc etiam pertinet *Anatomia*. 2. *Pathologiam*, in qua agitur de morbosa corporis nostri constitutione. 3. *Semeioticam*, de signis sanitatis & morborum. 4. *Hygieinam*, illa de regimine sanitatis conservandæ leges pronunciat. 5. Et *Therapeuticam*, quæ docet *Dietam, Chi-*

Unable to display this page

Unable to display this page

paria ad artus, ventres, cæterasque corporis partes emittit, si convenienti liquore diligenter lavetur, in plurimas fibrillas dispefcitur. B. Het rugge-merg. G. Das marck im ruck grad. Gall. *la Moëlle de l'épine*. A. The Marrow of the back bone.

MEGANSPHLANGHUS, qui viscera magna & tumida habet, à μέγα magnum & σπλάγιον viscus. B. Die grote ingewanden heeft.

MEL, Gr. Μέλι, quid vulgo fit, notum. Est substantia liquida crassiuscula ex albo flavescens, nata in variis vegetabilium floribus, & ab apibus in iisdem collecta. Mel differt tum ratione temporis, & loci tum ratione plantarum ex quibus colligunt illud apes; sic veteres locuti sunt de melle venenato, ubi in vicinia erant multa Rhododendra. Pharmacopæis denotat aliquando succum simplicem ad mellis consistentiam inspissatum, melque sapore æmulantem, sic convenit cum sapa sive Rob; uti mel passulatum, juniperinum. Non raro refert Syrupum cum melle paratum, ut mel rosarum, diamorum &c. B. Honig. G. Honig. Gall. *Miel*. A. Honie.

MELA, Gr. Μέλα, est instrumentum Chirurgicum, *Specillum* dictum. Imperitum vulgus à tentando *Tentam* vocat. Conficitur ut plurimum ex argento, vel ebore, idque ad exploranda ulcera, vel calculum urethræ infixum, extrahendum &c. aptum pro vario usu, varias habet formas. Gr. à μέλιω trunco. B. Een tentpzer / een tintel pzer / pzoet / pzoef-pzer. G. Probtzerseiser / wundeisen. Gall. *Sonde; speculum*. A. A Probe.

MELAMPIDIUM, appellatur sic Helleborus niger (quoniam Melampus caprarum pastor, furens in sepreti, filias hoc primum purgasse & sanasse, fertur) foliis platani.

MELAMPYRUM, Est planta, cujus caulis quadratus, lanuginosus, purpureus, ramosus: folia sibi invicem opposita per intervalla, quædam angusta instar Libariæ, alia ampla, & profunde incisa, aspera, coloris virido fusci, in summitate plantæ adsunt folia brevia, satis lata, coloris purpurei: flores ex alis foliorum erumpentes in foliáceas spicas congeruntur; post florem sequitur fructus aut testa subrotunda, ab inferiori parte ad superiorem in duas partes dehiscens; quæ singulæ in duo loculamenta sunt

sunt divisæ, continentia semina oblonga, nigra instar tritici: radix parva lignosa, fibrosa: hæc planta crescit in locis humidis & in Pratis, quasi triticum nigrum, vocatur etiam *Triticum Bovinum* & *Vaccinum*, ex μέλας niger, & πύρε frumentum. B. *Paerds-bloem*. G. *Fleisch-blumen / schwarze weizen*. Gall. *blé noir, blé de vache, blé de bœuf, Rouge herbe*. A. *Horle Flower, cowe-wheate*.

MELANAGOGA, sunt medicamenta atram bilem (Veteribus putatitiam) evacuantia, ex μέλας niger & αἴμα educo. B. *Genees-middelen tegen de zwarte gal / ofte zwaarmoedigheid*.

MELANCHOLIA, est delirium diuturnum & pertinax circa unum objectum absque febre, quo ægri sine causâ manifestâ admodum tristantur & metuunt; horrenda, nonnunquam etiam ridicula, imaginantur & sibi persuadent; color cutis externus est pallidus, flavus, vel fuscus, solitudinem amant, ut suæ indulgere possint meditationi; anxietatem, repletionemque ab assumtis in hypochondriis sentiunt, ructibus, flatibus, & spasmodicis frequenter sunt obnoxii &c. illa spectant vel ad corpus, vel ad animam: nam si corporis illis imaginatio fit, putant se nullum habere caput, nates, nasum &c. vel mortuos esse; sed quoad animam, de vita æterna desperant, & sibi persuadent à diabolo tentari, & cum eo sermones miscere &c. quoad reliqua videntur sani, imo sæpe sanissimi. B. *Doefgeestig / Zwaarmoedig*. G. *Melancholy*. Gall. *Melancholie*. A. Idem. Veteribus vocabatur hic morbus *Atra bilis*, quum illa sanguinis & humorum crassities ac malignitas acris aderat, unde hic morbus producebatur, sive tum a causis corporeis, sive a mente hæc dispositio inducta fuerit. Videbant enim vere quod in hoc morbo ægri sæpe evomebant materiam aterrimam instar picis, quæ omnium malorum causa fuerat, ex μέλας nigra & χολή bilis. B. *Swarte Gal*. G. *Boß / schwartz gelblich*. Gall. *Melancholie, la Bile noire*.

MELANOPIPER, vide *Piper*.

MELANOSMEGMA, est sapo niger, ex μέλας nigrum & σμῆγμα sapo, à σμῆω abstergo.

MELANTHIUM, est *Nigella*, ut & alia florum species: sic appellatur à nigro seminis colore, à μέλας niger & αἶμα flos. B. *Hardus-zaad*. G. *Schwartzes Kummich / Schwarz*

Schwarzer Coriander. Gall. Nielle. A. Fennel Flower.

MELAS, vide *Alphus*.

MELE, vide *Mela*.

MELBAGRIS, est *Fritillaria*: sic dicitur ab ave Meleagride, seu perdice Barbariæ, cujus plumas dicunt referre. Vide *Fritillaria*.

MELIA, est Fraxinus, dicitur & Milia, à *μελίζω* fortasse, *Trunco*, quod homines ea truncarentur: Hastæ enim ex ea fiebant.

MELICERIS, est tumor tunica propria conclusus, hærens vel in folliculis glandulosis quacunque in corporis parte, vel ubi membrana cellulosa vulgo adipem colligendo dicata reperitur, ex materia mellea ortus, indolens, rotundus, digitis facile cedens, sed ilico rediens, ex particulis lymphaticis non ritè circulantibus originem sumere videtur, quæ, evaporato humido, massam melleam relinquunt; eodem modo in Steatomate & Atheromate contingit, ex *μέλι* mel; & *κρηιον* favus. B. *Gen Honig-gezweil*. G. ein Honig geschwulst. Gall. *Meliceris*. A. Honey tumour.

MELICRATUM, est hydromel, sive mulsum, quod componitur ex una parte mellis & octo partibus aquæ pluvialis, ex *μέλι* mel, & *κρηίνω* misceo. B. *Honig-wasser meede*. G. *Wecth*. Gall. *Eau miellée*, *Hydromel*. A. *Metheglin*.

MELIGEION, est vox vix usitata, denominatio sumitur à *μέλι* mel; estque chirurgis humor ex ulceribus inanans oleosus & ferè mellis consistentia, sæpe cum ossis carie, cum fætore ferè in modum eboris recens raspati.

MELILOTUS, est species Trifolii odorati, habetque unum pluresve caules rotundos, striatos, excavatos, flexiles: folia terna, Fænum Græcum referentia, sed magis alba, in margine crenata: flores sunt exigui, leguminosi, in spicam longam dispositi, coloris flavi, aliquando albi, odoris grati: flori succedit capsula nigricans, nuda, non recondita in calice ut in trifolio, fæta uno vel altero semine rotundo, exiguo, pallido: radix longa, exigua, alba, flexilis, fibras multas habens: crescit hæc planta in locis arenosis & siccis. dicitur propter melleum saporem, qui ex caule ejus & radice deprehenditur, dum

comeduntur, ex μέλι mel, & lotus, nam inter Loti species etiam recensetur. Vocatur etiam *Sertula Campana*, quod flos ejus coronamentis dicatus sit, & quia ex ea antiquitus coronæ &serta factitata sint. *Corona* etiam *Regia* appellatur, quoniam luteis floribus supernè coronatur, atque superbit. B. Meloten / Malloten / welriehende klaveren / geele - steen - breek. G. Steinflee. Gall. Melilot. A. Melilot.

MELIPHYLLUM, est Melissa, ex μέλι mel, & φύλλον folium: quia apes Melissam amant, & ex ea mel colligunt.

MELISSA, ceu *Citrage*, vel *Apiastrum*: est planta, quæ habet caules quadratos, duros, ramosos: folia oblonga, acuta, satis ampla, aspera, lanuginosa, aliquantulum in margine incisa, coloris viridis, subfusci, splendentis, odoris citri, grati, saporis aliquantulum acris: flores in foliorum alis nati, annulos quasi formant, qui tamen non sunt integri circa caulem, neque omnino verticillati; galea erecta, subrotunda, bifida, barba tripartita; calix tubulosus est, quinquifidus, longus, tribus segmentis majoribus & binis inferioribus sic unitis, ut bilabiatus appareat: floribus decidentibus succedunt quatuor femina obrotunda, oblonga, sibi invicem adjuncta, in calice florum inclusa: radix fibrosa, longa, divisa, rotunda: sic vocatur vel à melle, quod apes ejus foliis gaudeant: vel ab apibus quæ Gr. μέλισσα & μέλισσα vocantur, vel dicitur quasi μέλι Malum, nempe citreum, & ἵζω sedere facio, quia citreus odor huic herbæ infideat, seu inhæreat, vel à μέλι mel. B. Melisse / citroen - kruid / kmoen - kruid / consielle de grein / Bpen - kruid. G. Meissen / Jven-blad / Sten-sang. Gall. Melisse, ou herbe de Citron. A. Balm, Bawn, Bauwme.

MELISSOPHYLLUM, sive MELIPHYLLUM, Lat. *Apiastrum* & *Citrage*, est Melissa, vel planta ei analogæ, ex μέλισσα Melissa, & φύλλον folium, nihil aliud, quam *Apum Folium* significat, quia apes ejus folio magnopere delectentur, vel mellis folium indicat. Sic itaque nominari cœpit quod hinc apes mellis materiam colligant. Pari ratione Latini *Apiastrum* haud dubiè dixerunt, quod ea herba apes plurimum lætentur, adeo ut si ea alvearia confricentur perunganturve, detentum in eis examen non fu-

fugiat. *Citraginem* autem vocarunt ab odore Citri: nāres enim si consulantur, citrum malum olebit.

MELITEMA, est Trageæ species ex melle & Medicamentis subacta. B. *Medicinale Honigkuchen*. G. *Honig Suchlein*.

MELLAGO, est medicamentum quodlibet ad consistentiam mellis reductum.

MELO, est cucurbitæ species: quæ habet caules longos, sarmentosos, repentes, asperos: folia cucumeris, sed minora, rotundiora, minus angulosa: flores sunt parvi, flavi; post florem sequitur fructus, in initio aliquantulum villosus, figuræ & magnitudinis diversæ, est vel glaber, rotundus vel rugosus, magnus vel parvus, habens corticem durum, crassum, coloris viridis & cinerei; caro est tenera, medullosa, humida, glutinosa, flava aut rubicunda, odoris & saporis dulcis, & valde grati, in terna loculamenta bifariam secta divisus, continens semina oblonga, plana, ex flavo albescentia, habentia corticem durum, sætum amygdala albissima, dulci, & oleosa; loculamenta, in quibus reconduntur semina, continent medullam liquidam rubicundam, boni saporis: dici volunt à numerofo semine, sive millenis seminibus, vel fortasse à μήλον pomum, quod figura pomum seu malum referat. B. *Meloen*. G. *Melaun / Pseben / Melonen*. Gall. *Melon*. A. *Melon*.

MELON, Gr. μήλον, fructus arboris mali, fortè à μήλω, quod idem atque φρονίζω, *Curo, Sollicitus sum*: quod Prisci, ut nunc, de malis admodum essent solliciti, easque omni cum diligentia & studio colerent.

MELOCACTUS, idem quod *Melocarduus*, ex melo & κάρδιος carduus.

MELOCARDUUS, MELOCACTOS, POMUM SPINOSUM, OPONTIATUM, ECHINOMELOCACTOS, sunt synonymia, est planta exotica, Meloni majori similis, in cujus superficie spinæ erumpunt, ex Melo & Carduus nominatur. Caules ejus sunt crassi, striati, lanuginosi, spinosi, ejus habitus est singularis, succulentus; echinatus, polygonus: flores monopetali, campaniformes, tubulati, nudi, multifidi, ovario insidentes, intus gerentes multa stamina: ovarium est carnosum, molle, fungosum, pulposum, sætum multis seminibus parvis,

oblongis: fructus hujus plantæ sunt edules, hæc plantæ crescit in saxis durissimis, quæ nullas habent rimas. B. *Meloen-distel / Indiaanse Doorn-appel.*

MELOCARPUS, est Aristolochiæ fructus, ob melonis minoris similitudinem, dictus ex Melo, & καρπὸς fructus.

MELOPEPON, est cucurbitæ species, inter melonem & peponem media, ex Melo, & Pepo. fructum habet carnosum, subrotundum, striatum, angulosum in quinque partes sectum, continentem femina compressa, placentæ spongiosæ affixa. Gall. *Potiron.*

MELOSIS, est exploratio chirurgica, specillo facta, à μελὶω specillis exploro. B. *Een Onderzoeking / tentezing.*

MELOTIS, Gr. Μελωτὴς & Μηλωτὴς, idem quidem quod *Mela*, sed minori forma, ut est specillum auriculare, ex μήλη specillum, & ἄς auris. B. *Een klein pövet / een klein oortent.*

MEMBRANA, est substantia nervosa, fibrosa, ex fibris vario modo vel intertextis vel accretis composita, lata, plana, alba, & dilatabilis, viscera, ventres, musculos &c. investiens, convolutione vasa constituens, exquisito sensu prædita. Gr. ὕμω. B. *Een Blies.* G. *Häutlein / eine dunne zarte Haut.* Gall. *Membrane, Tunique.* A. A Membrane.

MEMBRANA ADIPOSITA, sic proprie nominata est, quæ renes cingit, multo adipe referta, verum nulla est musculosa pars corporis, quantilla quoque sit, quæ non involvatur membrana cellulis multis constante, in quibus colligitur pinguedo, pro illinienda parte, ne motu atteratur vel arefcat, & hæc membrana adiposa pariter appellatur. B. *Het vet blies.* G. *Das fett häutlein.* Gall. *Membrane Adipose.* A. The fat or Adipous membrane.

MEMBRANA CARNOSA, idem quod *Panniculus Carnosus.*

MEMBRANOSUS MUSCULUS, sive **FASCIALIS LATUS & FASCIA LATA**, tibiam movet, qui superne illi spinæ, inferne femori ossis extremitati latissima, instar cæterorum ferè hujus partis musculorum involvitur, tendineaque alligatur expansione. B. *De blies-spier / byede windel-spier.* G. *Der Pergamentgleiche mauß.* Gall.

Gall. *Muscle Aponeurotique ou Muscle du Fascia lata.* A. The membranous muscle.

MEMBRUM, Gr. Κῶλον & Μέμβρῳ, est corpus organicum ex variis similibus partibus compositum, actionibus voluntariis perficiendis, destinatum. B. *Gen lid.* G. *Ein glied.* Gall. *Membre.* A. Member or part.

MENDOSA SUTURA, sive SQUAMMEA, Gr. Λεπιδειδῆς & Λεπιδειδῶν Προσκόλλησις, est connexio ossium squammosa, ut in osse temporum cum bregmate apparet. Vide *Lepidoides Sutura.*

MENINGOPHYLAX, est meningis sive membranæ cerebri custos, ut laminæ aureæ & argenteæ, quæ aperturis cranii accommodantur. ex μῆνιγγί membrana cerebri, & φυλάσσω custodio. B. *Hersen-beschermer.* G. *Hirn beschirmer.* Gall. *Meningophylax.* A. Preserver of the meninges.

MENINX, vide *Mater dura & Tenuis.*

MENSA, est dentium molarium, pars latior, quæ cibum comminuit, *Τρόπιζα Rusa*, at pars quæ gingivam contingit, *Μωμίσου* dens molaris *Poll.* sic & machinæ quædam Chirurgis & Anatomicis dicuntur *Mensa.* B. *Gen tafel / de kroon.* G. *Ein tisch / eine tafel.* Gall. *la Couronne de la Dent, ou une Table.* A. Idem.

MENSES, sunt sanguinis excretiones, quæ singulis mensibus proveniunt in mulieribus generationi aptis, idque ex ipso utero, ex collo, aut vagina. Incipiunt, cum juvenulæ pubescunt anno scilicet duodecimo vel decimo quarto, & plus sanguinis conficiunt, quam pro nutriendo suo corpore requiritur, unde oritur plethora, quæ maxime in vasis uteri collecta ob minorem ejus, quam aliarum partium, compressionem, per oscula vasorum huc hiantium dilatata exit: desinunt vero in gravidis, lactantibus & effœtis, etiam vocatur *Menstruum, Profluvium mulierum, Lunare virus Ovidio, Profluvium genitale Plin.* Gr. Μῶνις, Κατάρσεις Ἐμμηνοί, Ἐμμηνα, Γυναικεία, *Theop. Καταμήνια.* B. *De stonden / stonde-bloed / maandstonden / roode bloemen.* *Menstruis laborare, dicitur niet wel te pas zyn / het goed hebben.* G. *Blümen / die Monatliche reinigung / monat zeit / Frauen zeit.* Gall. *Les menstrues, les Mois, les Ordinaires.* A. Womens courses.

MENSIS CHYMICUS, seu PHILOSOPHICUS, constat ex quadraginta diebus.

MENSTRUUM ALBA, vide *Fluor Albus*.

MENSTRUUM MULIERUM, vide *Menses*.

MENSTRUUM, est id, quod in vase destillatorio est & destillationi exponitur; vel liquor quo metalla corroduntur, & lapides solvuntur, ut acetum, aqua fortis, sp. vini &c. sumi potest pro capite mortuo à destillatione relicto, vel vocatur corpus, quod lege artis applicatum alteri, illud dividit in minutas quidem partes ita, ut particulæ solventis inter partes divisas soluti, sint penitus intermixtæ; distinguuntur, licet satis improprie, in menstrua dura vel solida, & in fluida, nam quamdiu corpora talia sub forma dura consistunt, tamdiu neutiquam agent ut menstrua. Gr. à *μῆνω* maneo, vel à mense, quod res dissolvendæ quadraginta dierum spatio, sive per mensem Philosophicum agitantur & dissolvuntur. B. Een Scheetvocht. G. ein Scheid-feucht / Scheid-wasser. Gall. *Menstrue*. A. Idem.

MENSURA, est tam aridorum quam liquidorum quædam determinata quantitas. Gr. *μέτρον*. B. Een maat. G. Maß. Gall. *Mesure*. A. Measure.

MENTAGRA, est species Lichenis feræ, quæ tempore *Claudii* adhuc incognita erat, morbus dictus à mento, à quo incipit & faciem, pectus, manusque foedo quodam fursure occupat. Gr. *Λαχλω*. B. Geblekte of schubagtige Lazerie in 't aangezicht. G. Eine krätze umbs finn / schwinde / Flechte / zittermal. Gall. *Dartre*. A. A tetter, vel ring-worme.

MENTHA, Est planta, quæ caules habet quadratos, rubicundos, ramosos: folia sunt oblonga, satis angusta, acuta, in margine incisa, aliquantulum lanuginosa, coloris virido fusci: flores in spicas congesti in ramorum summitatibus, parvi, bilabiati, coloris albi, punctis quibusdam rubris notati: singulis floribus succedunt quatuor semina oblonga, tenuia, floris calice comprehensa: radix longa, fibrosa, & repens: nomen accepisse putatur à *Mintia* Plutonis pellice, in hanc plantam conversa. Alii dicunt nomen accepisse, quod odore suo mentem excitet, aut quod grato odore mentes percurrat. Nonnulli derivant à Mentula, quia ad coitum excitat, hominesque enervat. Gr. *Μέντη*, & propter suavem odorem *μίνθος*. B. Mint. G. Minz. Gall. *Mente*. A. Mint.

MENTHAS-

Unable to display this page

Unable to display this page

undecim externi & totidem interni sunt, ex *μείση* media, & *πλευρῶν* laterum. vide *Intercostales Musculi*.

MESPILUS, Est arbuscula mediocriter alta, cujus truncus tortuosus, rami duri & non flexiles: folia Lauri, sed lanuginosa, & in parte inferiori alba: flores sunt magni, rosacei, coloris albi aut rubri: post florem sequitur fructus rotundus post maturitatem rubicundus, carnosus, qui vocatur Mespilum, ejus cutis est tenera, caro dura, alba, saporis austeri, sed post maturitatem dulcis, vinosi, & grati, quatuor vel quinque officula dura, oblonga, inæqualia, & rubicunda habet, in singulis officulis hæret semen oblongum: Mespilum in arbore raro fit maturum, sed postquam ad suam magnitudinem naturalem pervenit, carpitur, & supra stramen deponitur, donec maturescat. Gr. *Μεπίλη* arbor Mespili est, *Μίσηλον* fructus, pro quo recentiores dixerunt *Μύσηλον*. Unde nomen, me fugit. Fortassis nomen imposuerunt Scythæ, qui lunam *Μίσηλλον* vocarunt. Hesychius *Μίσηλον ἢ σελλών τῶν Σκύθαις*. Verisimilius nomen accepit quod fructus mollior & e sui idoneus, pulpa constat sordida & aspectu ingrata, *Μίσηλον* ergo quasi *Μεσπύλον*. Nugari si liceat, à Belgis nomen impositum: His *Mispel* dicitur; & *Mispel* idem est, quod deficit spolium, sive frustra in pomario quæras, quod expiles, Mespila enim quando matura sunt, tempus est, quo nihil in arboribus restat spoliandum. B. *Mispel-boom*. G. ein *Mispel-baum*. Gall. *Neslier*. A. Medlar-tree, Meider, Medeler.

METABASIS, est transitus ab una indicatione in aliam, ab uno remedio in aliud, qui cum prudentia & non temere fieri debet, à *μεταβαίνω* transgredior. B. *Gen overtreding*. G. *Übertretung / Veränderung*. Gall. *Transition, changement d'indication*. A. A *Transgressing from one thing wanother*.

METABOLE, est temporis, aëris, vel morborum mutatio, à *μεταβάλλω* muto. B. *Verandering der zaken*.

METACARPUS, & **METACARPIMUM**, est manus pars posterior, constituitur ex officulis quatuor oblongis, volam manus expandentibus, quæ dicuntur *Postbrachialia*, ex *μῦ* post, & *καρπός* manus junctura. Vocatur item *Torus Manus*, *Tubercula*, *Μετακάρπιον*. B. *De Agterhand / nahand*. G. *Der berg in der Hand*. Gall. *Metacarpe*. A. The wrist, the back of the hand.

METACONDYLI, sunt postremi digitorum articuli unguibus proximi; quemadmodum medii condyli & primi Metacarpio proximi *Procondyli* dicuntur, ex $\mu\epsilon\tau\alpha$ post & $\kappa\acute{o}\nu\delta\upsilon\lambda\omicron\varsigma$ digitus. B. *De voorste vinger leden.* G. Die *Knöbel* / oder *forderste gelencke der fingern.* Gall. *Metacondyle.* A. The utmost bones of the fingers.

METALEPTICUS MOTUS, est musculorum translatus, sive transumptivus motus, & dicitur de motu quodam, quem muscoli habent, & similis est motui, sive tensionis speciei illi, quæ à superiori laqueo glossocomii perficitur, à $\mu\epsilon\tau\alpha\lambda\alpha\mu\beta\acute{\alpha}\nu\omega$ transumo. B. *Gen overboerende beweging.*

METALLUM, Gr. *Μέταλλον*, est substantia admodum ponderosa, solida & rigida, malleabilis, igne fusilis, frigore concrefcens, quæ in montibus & cryptis subterraneis invenitur: sunt Aurum, Ferrum, Argentum, Cuprum, Plumbum, Stannum, Argentum vivum, omnia illa hoc versiculo continentur, ut.

Sol, Mars, Luna, Venus, Saturnus, Jupiter, Hermes.

Inter metalla aurum solidissimum est, cujus tinctura magnis laudibus à Chymicis effertur, ex $\mu\epsilon\tau\alpha$ post, & $\acute{\alpha}\lambda\lambda\omicron\varsigma$ alter, quia una inventa vena, altera invenitur. *Hermes* sive *Mercurius* numeratur quidem inter metalla, sed quia Metallum malleabile quid est, ideoque Metallis accenseri non potest, & potius inter imperfecta, sive mineralia annumerandus erit. B. *Metaal.* G. *Metall.* Gall. *Metal.* A. *Metall.*

METALLURGIA, est illa operatio, qua metalla ex fodinis eruuntur, ideoque operariorum unusquisque vocatur.

METALLURGUS, seu **METALLICUS**, qui in terræ visceribus metalla scrutatur, ut chymici solent, ex $\mu\epsilon\tau\alpha$ metallum, & $\acute{\epsilon}\rho\gamma\omicron\nu$ opus. B. *Gen Metaal-werker / $\mathbb{M}$ pn-werker.* G. ein *Erzgräber* / *berg-knapp* / *bergmetzler.* Gall. *Metallurgiste, Maîtres de mines, Tireurs de Mines.* A. *Diggers of Metall.*

METAPEDIUM, Gr. *Μεταπῆδιον* idem quod *Metatarsus.*

METAPHRENUM, Gr. *Μετώφρον*, est pars dorsi post septum transversum, ex $\mu\epsilon\tau\alpha$ post, & $\phi\acute{\rho}\epsilon\nu$ præcordium. B. *De rug.* G. *Der rucken.* Gall. *le Dos.* A. *The back.*

METAP-

METAPTOSIS, est morbi in alium morbum degeneratio: ut febris quartana in tertianam & vice versa: apoplexia in paralyfin &c. à μεταπίπτω recido, relabor, degenero, transeo. B. *Verandering van ziekte.* G. *Veränderung der Krankheiten.*

METASTASIS, est morbi demigratio ab una parte in aliam: quod apoplecticis contingit, cum materia, qua cerebrum eclipsin patitur, ab eo in nervosum genus excutitur. unde paralyfis, à μεταστῆσι transstatuo. Vide *Apostema*. B. *Verplaatsing van ziekte.* Gall. *Metastase.*

METASYNCRISIS, est medicamenti foris applicati operatio, qua ex intimis recessibus humores evocentur. Vide *Oribasium* lib. I. cap. 34. ex μετῆ trans, & συνείνω coagmento.

METATARsus, sunt quinque ossicula, tarsi ossibus connexa, quæ plantam pedis constituunt, ex μετῆ post, & πῆξ crates, tarsus. B. *Agter-boet.* G. *Der Rieß auff dem Fuß.* Gall. *Metatarse, le dessous du pié.* A. *The instep.*

METHODICA MEDICINA, est, cujus Author fuit *Themison Laodiceus*, excultor *Thesalus Trallianus*, qui artem sex mensium spatio addici posse clamitabat. Hi signis & causis neglectis ad laxum & strictum in omni morbo respiciebant, ex μετῆ cum & ὀδδῆ via.

METHODICI, sunt, qui compendium artis methodo quæsierunt, scil. *laxi, stricti & medii* cancellis omnia comprehendentes.

METHODUS, est pars Medicinæ, qua per indicationes ratiocinando ex datis principiis auxilia inveniuntur, ut deperdita hominis sanitas restituatur, ex μετῆ cum, & ὀδδῆ via. B. *Beleid van genezinge.* G. *Manier zu genesen.* Gall. *Methode.* A. *Method.*

METOPIMUM, vide *Galbanum*.

METOPUM, est frons, sive pars faciei supra oculos, ex μετῆ post, & ὀδδῆ oculus.

METRENCHYTA, est instrumentum Chirurgicum, seu sypho, quo liquores vaginæ & utero immittantur, ex μήτρας matris, uterus, & χύμα fundo. B. *Een moeder trechter.* G. *ein Mutter-trechter.* Gall. *Metrenchyte.* A. *Mother-funnell.*

METRETES, est Mensura maxima apud Atticos, capiens

piens choas duodecim five libras centum & octo. Aliis centum & viginti libras continet, & olei circa centum & quinque.

MEUM seu **MEU**, Gr. *Μέιον* & *Μήιον*, Arabibus *Mu*, unde fortè nomen, ejus Herbæ folia sunt instar anethi aut faniculi, ideoque *Faniculum Porcinum* vocatur, ejus radix in usu est, ingrediturque Theriacæ & Mithridatio, aromatica est, est satis crassa, utcunque obtusa, unde radix ursina vocatur in officinis, est etiam oblonga, digiti crassitiei, foris ferruginosa, intus pallida, aliquantulum resinosa, saporis & odoris ad Angelicam & Ligusticum accedentis, ob nimiam fragrantiam nonnullis molesta & odiosa; crescit copiosè in sylva Hercinia, aliisque locis montanis, & in montibus campestribus & apricis: apud nos non nisi in hortis cultum inveni. Floret Junio ac Julio. B. *Beer-wortel*. G. *Beerwurth* / *Bärwurth* / *wilderdill* / *bärn=dill* / *bärn=senchel* / *mutter=wurth* / *herk=wurth*. A. Spignel, meu, wild dil.

MEZERÆUM, seu *Chamælæa*, est frutex, & *Laureolæ* species. Estque vox origine barbarica. B. *Berg-peper* / *zeel-bast* / *Miserie-booin* / *hemels-hals* / *Ward-leeuw*. G. *Zeitant* / *kellers=halß* / *Zeidel=bast* / *Leuß=traut* / *Seel=bast*. Gall. *Mezereum*. A. Pepper of the monut, Douchmezereon, spurge olive, widdow-wail.

MIASMA, est inquinamentum contagiosum, quod spiritibus & sanguini (ut in peste & scorbuto) accrescit, à *μῆαινα* inquino. B. *Besmettel*. G. *Alles was anstecket*. Gall. *Maladie contagieuse*. A. A Contagious infection.

MICLETA, dicitur Medicamentum sanguinem sistens.

MICROCOSMUS, sic homo dicitur quasi parvus mundus & compendium totius, à *μικρός* parvus, & *κόσμος* mundus. B. *De kleine waereld*. G. *Die kleine welt*. Gall. *Microcosme*. A. The little world.

MICROPTHALMUS, est, qui à nativitate parvos & fissos oculos habet, ex *μικρός* parvus, & *ὀφθαλμός* oculus. B. *Gen braad varken-oog* / *klein-oog*. G. *Kleine augen*. Gall. *Petit œil*, *œil de Cochon*. A. Little eyed.

MIGMA, est mixtio diversorum simplicium, à *μικτός* misceo.

MIGRANA, idem quod *Hemicrania*, sive capitis morbus, qui modo dextram, modo sinistram ejus partem occupat,

cupat, & ad futuram usque protenditur, quæ doloris interstitium est. *Migrana* compositum videtur ex *ipsi* semi & *καρπε* caput. Vide *Hemicrania*.

MILIARIS HERPES, vide *Herpes*.

MILIOLOM, est tuberculum exterioris palpebræ, magnitudine & duritie granulum parvum Milii referens, ortum ab humore incrassato hærente in folliculo adiposo.

MILITARIS, seu STRATIOTES, est herba aquis innascens, sic dicitur quod milites vulnerati, eâ sanguinem effluentem sistunt: idem nomen quoque *Millefolium* obtinuit, vocatur etiam *Aloe palustris*, *Sedum aquatile* & *Aizoon palustre*. B. *Gruiterg* - kruid / *Krabben* - klauw. G. *Wasser donderbar* / *Wasser bitter*. Gall. *Fourbarbe aquatique*. A. *Water House-leek*.

MILIUM, Planta est, quæ habet caulem mediocriter crassum: folia sunt ampla & instar arundinis: flos apetalus per fasciculos in paniculam laxam dispositus; singuli flosculi constant plurimis staminibus ex calice plerumque bifolio surgentibus: semina fere rotunda sunt aut ovalia, flava, aut alba, dura, splendentia, in cortice exiguo, tenero, inclusa: radix fibrosa, albescens: hæc planta crescit in locis arenosis & humidis. Gr. *Κεγγε*, sic vocatur à minutis ficuum granis, sive gygartis numerosissimis, quas *Κεγγεαμίδας* appellant. Fortè nomen illud inditum à *Κεγγεῖδι* avicula, quæ in altis urbium turribus nidificat. Milium itaque derivari volunt à *μίλιον* vel *μῆδον*, sed probabilius est dici à seminum copia, quasi millesimum ferat granum. B. *Geerg* / *Hirs*. G. *Hirz* / *Hirschen*. Gall. *Mil*, ou *Millet*. A. *Millet*, *Hirse*.

MILIUM SOLIS, vide *Lithospermum*.

MILLEFOLIUM, Est planta, quæ plures habet caules, rigidos, angulosos, villosos, rubicundos, in summitate ramosos: folia tenuissime & innumerabilibus fere segmentis divisa & subdivisa, juxta unam longissimam costam, disposita cui folia adnascuntur instar avium plumæ, odoris satis grati, saporis aliquantulum acris: flos est congestus in umbellam candidissimam, estque discoideus, radiatus: calix subrotundus, squamosus: semina valde parva: radix est lignosa, fibrosa, coloris fusci; crescit in locis incultis & arenosis; dicitur, quod ejus folia in plurima segmenta sunt conscissa & divisa. Gr. *Μυρίοφυλλον*.

Quercus, vocatur & Achillea, narrat enim Plinius Achillem a Chirone edoctum fuisse medicinam, & artem curandi vulnera, & Telephum proprio telo vulneratum hac planta curasse: *Stratiotes* sive *Militaris* etiam appellatur quod vulnera ferro facta sanet: atque adeo in militia & castris multus ejus usus sit. B. *Dutzend-blad* / *Beruwe*. G. *Garbe* / *Tausend-blatt* / *Garben-kraut* / *Schaaf-garbe* / *Schaafkrupp* / *Jungfern-auge* / *Branen*. Gall. *Mille-feuille*. A. *Nose-blede*, *Milfoil*, *Yarrow*.

MILPHÆ, est defluvium pilorum e palpebris, Item medicamenta quæ huic morbo medendo sunt dicata.

MINA, sive *MNA*, pate ex Dioscoride pondus fuisse unciarum sedecim, sive drachmarum centum viginti octo. Verum *Atticâ* levior erat Romana, & pendeat drachmas centum, sive duodecim uncias & semissem. *Romana* pendeat nonaginta & sex drachmas, sive uncias duodecim: *Alexandrina* videtur uncias viginti continere, sive drachmas centum & sexaginta, fortè illa differentia oritur à regionibus, in quibus drachmæ differebant. *Mina* sive *Mna* videtur significare mille. B. *En mine wigtz* / *een pond*.

MINERA, est terra sive materia, ex qua mineralia, & maximè metallica ignitionibus & liquefactionibus extrahuntur: uti sunt mineræ auri, argenti, cupri, stanni &c. B. *Mineraal*. G. *Mineral*. Gall. *Mine*. A. *Idem*.

MINERALIA, sunt corpora, quæ vel in Telluris superficie, vel in ejus gremio nascuntur, quorum fabrica est adeo simplex, ut nulla hæctenus perspicientia, ne quidem per microscopia acutissima detexerit in his varietatem inter vasa & ea, quæ his continentur, sed simillimam omnibus partibus affinitatem toti, licet in plurimis horum fluidarum & consistentium partium concursus certo cognoscatur permistu factus. Huc pertinent septem metalla: tum metalla imperfecta: gemmæ pellucidæ, & opacæ: Lapidés, Terræ, Salia, Sulphura. B. *Minustoffen* / *Mineralen*. G. *Mineralen*. Gall. *Mineraux*. A. *Minerals*.

MINIUM, est Plumbum forti igne calcinatum, & in pulverem rubrum redactum, ponderosius quam ante erat, virtutis mire refrigerantis, si externe apponitur. B. *Menne*. Gall. *Mine de Plomb*. A. *Red-lead*.

MINYANTHES, sunt qui Millefolium exponunt. Si

à *μύρια* mille, & *ἀβύσσος*, millefloscum denotat. Si à *μύριον* prode-
ναι prodere, indicare, quod flore suo prodat; an à phœ-
 nico colore seu purpureo floris, tum derivatio esto à
 Minyum?

MIRABILIS PERUVIANA, Vide *Jalappa*.

MIRACH, Arab. vox, idem est quod *Epigastrium*.

MISCĒ, scribitur plerumque per M simplex in fine
 formularum, & denotat mixtionem duorum vel plurium
 medicamentorum.

MISERERE MEI, idem quod *Iliaca passio*, & *Chor-*
dapsus.

MISTIO, idem quod *Mixtura*.

MISY, est minerale, sive potius chalcitidis efflores-
 centia, colore aurum imitans, aureisque scintillis, dum
 frangitur, splendens, natum super chalcitim & ex chal-
 citi, non secus ac ærugo nascitur super æs & ex ære.

MITELLA, est species fasciæ sive linteum, in quo
 brachium læsum fauciumque suspenditur. B. *Gen Arm-*
band / Arm-zwachtel / Dwale / daar men de zeere arm
in draagt.

MITHRIDATIUM, à Rege Mithridate compositum,
 & pro Antidoto habitum ad depellenda è corpore vene-
 na, ab antiquis plurimi æstimatur, verum quia constat
 ex simplicibus, quoad effecta, contrariis, nunc tempo-
 ris non tanti venit: nam si *Opium* & pauca calida deme-
 rentur, tota compositio viribus esset orbata. Hujus va-
 riæ dantur descriptiones. B. *Mithridaat*. G. Idem. Gall.
Mithridate. A. Idem.

MITRALES VALVULÆ, vide *Episcopales*.

MIVA, est caro sive pulpa mali cydonei cum saccharo
 in consistentiem spissam cocta. Vide *Marmelata*.

MIXTURA, MISTURA, MIXTIQ, MISTIO,
 CRAMA, CROMA & CHRAMA, est substantia *Soli-*
da vel *Liquida*, ex variis medicamentis commixta. Mi-
 xturæ pro scopi, quem habet Medicus, diversitate variæ
 admodum sunt: Guttis maximè, vel Cochlearibus, quan-
 doque Haustu usurpandæ, conficiuntur vel ex Liquori-
 bus solis, quales sunt præcipuè Aquæ destillatæ, spiri-
 tus & olea, quovis modo inter se mixtis, sic ut aquæ
 misceantur aquis, olea Oleis, Aquæ Spiritibus, &c. vel
 ex iisdem cum Syrupis convenientibus, Pulveribus, Con-

fe-

fectionibus, Opiatis, five Omnia concurrant, five Unum aut Alterum tantum adsumatur. B. *Gen mengsel.* G. *Vermischung.* Gall. *Mixtion, Mixture, Melange.* A. A mixture.

M N A, idem quod *Mina.*

M O C H L I A, est ossium luxatorum restitutio, *μὲλ* enim vectis est, & *μυχλίον* parva vectis.

M O D I U S, Gr. *Μόδιον*, est mensura continens sedecim sextarios.

M O D I O L U S, est *Trepanum*, five *Anabaptiston*; quo utimur in profundis ossium corruptionibus, contusionibus, fissuris & fracturis: non facile tamen adhibendum, nisi primo ossium prominentiæ & frustula pungant. 2. Cum suprema tabula integra, sed depressa & infima disrupta sit. 3. Cum sanguis extravasatus, corruptione sua, hominem jugularet. *Modus* perforationis hic est, derasis capillis, cutis in formam crucis usque ad pericranium, prudenter musculos temporales & futuras cavendo, est incidenda, & pro hac vice vulnus obligandum, nisi sanguinis profusio tam pauca sit, ut simul etiam pericranium à subjecto cranio diduci possit: deinde post aliquot horas, ægri auribus obturatis, Modiolum masculinum sumito; cujus cuspis firmiter in cranio est collocanda, sed tam procul à fissura five fractura, ne dentibus suis eam, multo minus futuram attingat; quanquam nonnulli futuras non magnopere vitent, & nos certiores reddant, se eas tam feliciter, quam alia quævis loca perforasse. Tum modiolum manu sinistra fortiter teneto, cum dextra circumducendo, donec circulum mediocriter profundum incideris, postea fœminam (in cujus medio nulla cuspis) accipe, & eandem ut ante circumducito: interim scobem auferto & modiolum ad lubricandum & refrigerandum in oleo & aqua tingito & madefac. Sanguis jam apparens, signum est te ad secundam tabulam penetrasse, & tum lenius premendum, ne meninx incautè lædatur, ubi vacillare incipit officulum, vectim inter crepidines inserito, dissolvito, & illud vossella eximito. Gr. *Χοιρινόν* & *Χοιρινός*. B. *Gen Beenboor / een Trepaan / Panboor / Boor - schypf.* G. ein Böhrevlein. Gall. *Un Trépan.* A. A Borer, or Trepan.

M O C I L A L O S, est is, qui cum difficultate loquitur,

ἐξ ἰσχύος vix & ἀλλήω loquor. B. Zwaar bespreekt.

MOLA, PATELLA, seu ROTULA, est os rotundum & latum, imponitur articulationi femoris & tibiæ, ubi genu, membranoso ligamento cingitur, excepta mola. Gr. κόγχη, Κόγχη, Μάλη, Ἐπιγονάτις, Ἐπιμουλίς Hippoc. Μυλακῆς Hipponacti. B. De Knie-schijve. G. Die Knie-scheibe. Gall. la Rotule. A. The Knee-pan.

MOLA CARNEA, est substantia carnosâ quandoque etiam fungosâ sine ossibus & visceribus; sæpe instar sanguinis concreti, nigra; & nonnunquam durissima, loco fetus in utero producta. B. Een Zuiger / vleisige Misdragt. G. Montalb / mutter-gewachs / mutter-kugel / montind / mutterkalb. Gall. Mole, faux germe, corps mollace. A. A molé or deformed birth.

MOLARES, seu MAXILLARES DENTES, Gr. Μόλοι & Γόμφιοι, vide Dentes. B. Bakstanden. G. Die Backen Zähne. Gall. Dents machelieres. A. The cheek tooth.

MOLLIENTIA, vide Emollientia.

MOLLUGO, est Aparines species, ob mollitiem dicta, quod ut Aparine, prætereuntium vestibus non adhæreat. B. Zagt-kruid. G. Meyer-kraut.

MOLOPES, Vibices, Enchymoma, Sugillationes, idem sunt, dicuntur rubores vibicum instar in febris malig-nis, & pestilentialibus producti, Gr. Μάλωψ vibex. Vide Enchymoma.

MOLY, Gr. Μῶλυ, est Allii aut cepæ species, omnia ut in Allio, sed odor suavis, aut non graveolens; dicitur δὲ μὴ κῆ ὄλω, sive ὄλωμι, quod ab interitu conservei, vel δὲ πρὸ μωλύειν τὰς νόσους, à mitigandis, sedandisque morbis, aliud tamen Etymon Ptolomæus Hephæstion adfert. De Moly deinde herba apud Homerum agit, quam è sanguine interfecti, in Circes insula gigantis, enatam ferunt, habereque candidum florem. Circes autem in pugna Socium solem, etiam gigantem interemisse dicitur, atque inde, quod Μῶλυ pugnam significet, inditum herbæ nomen.

MOLYBDÆNA, seu PLUMBAGO, Planta est, Perficaria, fortè dicta ob maculas; quibus maculatur, plumbeas, à μόλυβδος plumbum.

MOLYBDÆNA, seu PLUMBAGO, duplex Dioscoridi est: nativâ & factitiâ. Illa nihil aliud esse videtur, quam lapis, sive plumbi minera, seu potius mi-

nera Plumbi & Argenti simul. Factitia est species lithargyrii, videlicet est illud recrementum quod in argenti aurique purificatione cum plumbo, minerave plumbi instituta, fornacis folio concretum, & perustum adhærescit.
B. Potloot.

MOLYNSIS, idem quod *Miasma*.

MOMORDICA, Est planta, quæ habet caules exiguos, sarmentosos, angulosos, striatos, scandentes: folia Bryoniæ, sed minora, caulibus longis adhærentia, saporis acris & amari: flores sunt monopetali, campaniformes, quinquefidi, lati, expansi, coloris flavi, albescentis: post florem sequuntur elegantes fructus longi vel rotundi, magis minusve turbinati, cavi, carnosii, elastica vi rupti, & semina explodentes oblonga, vel ovata, rubicunda, obducta caliptra plana, margine denticulato: radix est parva, fibrosa: hæc planta colitur in hortis; est planta officinalis, refrigerans & astringens, cujus fructus pomiformis est in usu, Balsaminæ quoad faciem similis, quamvis prorsus ab eo distinguenda. **B. Balsen - appel.** **G. Balsam-ayffel.** **Gall. Pomme de Merveille.** **A. Male Balsam apple.**

MONOCEROS, idem quod *Unicornu*.

MONOCOLUM, est *Intestinum cæcum*.

MONOHEMERA, sunt morbi qui uno die curantur, ut *Ephemera* febris, ex *μὲν* sola, una, & *ἡμέρα* dies. **B. Eendaagse Ziekte.** **G. eine Fieber das nur einen tag wâret.** **Gall. Maladie d'un jour.** **A. A disease of one days duration.**

MONOPAGIA, vide *Monopegia*.

MONOPEGIA, est acutus capitis dolor, unum locum occupans, ex *μὲν* solum, & *πυγίω* compingo. **B. Eenzijdige Hoofst - pijn.** **G. Hauptwehî an einer seiten des haupts.** **Gall. Migraine.** **A. An acute fixed pain of the head.**

MONS VENERIS, nominatur superior pubis muliebris pars, præ reliquis nonnihil eminentior, & crispior, quam in Veneris castris militaturi omnium primo conscendere debent. **B. Venus - berg.** **G. Venus-berg.** **Gall. Eminence, ou Montagne de Venus.** **A. Mountain of Venus.**

MONSTRUM, **Gr. Τίγος**, nihil aliud est quam foetus, sive homo perverse enixus, hoc est, capite duplici, pedibus aut manibus deficientibus, vel abundantibus, ita ut perfecto homini similis non sit. **B. Een Monster.** **G. eine**

Bun-

Unable to display this page

Unable to display this page

MORTARIOLA, seu **CAVERNÆ**, Loculamenta sunt quibus singuli dentes sunt infixi. *Βάβεια Galeno*, *Ὀλμίσκοι Poll. Ruso*. B. *Tandg hollen*. G. *Die hölen der Zähnen*. Gall. *les Alveoles des dents*. A. *Caverns of the Teeths*.

MORTARIUM, est vas ex marmore, ære, ferro, ligno, vel vitro confectum, in quo pistillo ligneo, vitreo, ferreo, æreo, vel lapideo res quædam contunduntur. B. *Gen Mortier / Dyzel*. G. *ein Mörsel*. Gall. *Un Mortier*. A. *A Morter*.

MORTIFICATIO, idem quod *Sphacelus*.

MORUM, idem quod *Pladrosifis*, vel *Thymus*.

MORUS, **MORUM**, Est arbor magna & ramosa, cujus truncus satis est crassus, tortuosus, nodosus, cortice crasso & aspero obductus: lignum est durum, intus flavum: folia sunt instar manus ampla, oblonga, acuta, ferrata, dura & tactu aspera, saporis dulcescentis & viscosi, Bombycibus pabulum inserviunt: flos est amentaceus, plurimis nempe staminibus e calice quadrifolio surgentibus constans, sed sterilis: Embryo autem abit deinde in fructum nigrum, succum viscosum dulcem habentem, & e glomerulis squamarum, succum viscosum & dulcem continentium compositum, quæ semen amplectuntur subrotundum: an à morando? proinde cum hanc germinare viderimus, frigus minimè timendum fit. Sunt qui à Græco hoc nomen derivent, *Μόρον* enim nigrum denotat, quod ejus fructus ob saturum colorem rubicundum, nigri appareant. Gr. *Μορέα*, *Συκαμινέα*, & *Μόρον*. B. *Moerbezien-boom*. G. *Maul-beer baum*. Gall. *Meurier*. A. *Mulberry-tree*.

MOSCHATA NUX & MUSCATA, duplex habetur, *Oblonga* nempe, quæ & *Mas* dicitur; alia est *Rotunda*, quæ *Femina*, differentię gratia, appellatur. Nascitur arbor in Insula *Banda* Indiæ Orientalis: proceritatem habet arboris pyri: folia persicæ malo haud absimilia, vel ut verius dicam, breviora, & magis subrotunda, imo & latiora sunt. Fructus appositè malum persicum refert: cujus cortex externe per maturitatem instar juglandis non tantum dehiscit, sed eo incolæ quoque vescuntur. Hac remota, sequitur *Macis*, constans ex variis subrubicundis foliolis: hæc item durum corticem

investiunt, qui ipsam nucem Moschatam inclusam servat. Leguntur Noces maturæ, lectæ remotis putaminibus aqua marina consperguntur, & siccantur ad solem, siccatis adimitur macis, & postea nuclei lavantur calce, ut eo melius a corruptione serventur. Integram unam cum cortice exteriori servo. Dicitur & *Nux Aromatica*, *Moschocaryon*, *Moschocarydion*, *Nux Myristica*, seu *Unguentaria*. B. *Moscaat*. *Moot*. G. *Muscatsmûß*. Gall. *Noix Muscade*. A. Nutmeg.

MOSCHELÆUM, est compositio ex moscho & oleo.

MOSCHUS, quidam esse sanie ex tumore circa umbilicum alicujus animalis promanantem volunt: alii testiculos ejusdem, alii aliud quid censent. Moschifera caprea, capreæ minoris species est, dentibus duobus versus inferiora prominens, quadrupes, unguulis bifectis, sine cauda. Pilorum colore variegatus ex luteo castaneus, & maculis quasi superbit: Pili in abdomine cinerei, in capite ex albo & cinereo castanei, sunt & longissimi. Cæterum in abdomine non longè à posterioribus pedibus, eminentia quædam est, rotunda & dura, ovi gallinæ mediocris magnitudine, pilis albis, iisque non flexuosis, sed rectis, & ad folliculi fastigium porrectis obsita. Circa cujus partem inferiorem unica utrinque caruncula apparet, qualis etiam, licet paulo major, non longè ab istis in sinistro conspicitur latere. Ea autem eminentia, sive tumor nihil aliud est, nisi folliculus quidam in quo moschus saniei instar, colligitur. Est & alia species sed longe vilior. Colligunt enim hujus animalis sanguinem, quem quieti aliquandiu exponunt, deinde serum supernatans decantant, animali mortuo cutim detrahunt, & exenterant; reliquum minutim conscindunt, cumque sanguine miscent, hancque massam pelli ejusdem animalis includunt, terræ committunt, & per aliquot dies urina perfundunt, donec materies putrefacta sit; hanc mumiam exsiccatam pro Moscho venditant. Nonnulli intestina una cum fæcibus adjiciunt. Venit ex India orientali de Tonquin non procul à China. B. *Muskus*. G. *Misem*. Gall. *Musc*. A. Mosch.

MOTOS, est linteam captum, quod ulceribus inditur, quo etiam sanguinis fluxus sistitur, vulgo *Carpi*. B. *Muskel* à *μωτός* linteammentum vulneribus indo. Gall. *Charpie*.

MOTUS CONVULSIVUS, est convulsio, quæ al-

ter-

ternatim fit inter musculos, vel fibras antagonistas five oppositas. Hic vero motus convulsivus multa complectitur, & in multis morbis tragædiam suam exhibet, vulgo quidem cum vix intuentur, nisi in una illa specie, quam vocant *Epilepsiam*, quæ fermè universalis est, sed altera quædam particularis occurrit, cum in his illisve musculis, cum maximè in fibris motricibus, quæ longe, longeque frequentior est. B. *Stuip-trekkinge*. G. *Das Gltederspannen*. Gall. *les Mouvements convulsifs*. A. The convulsive motions or fits.

MOTUS PERISTALTICUS, vide *Peristalticus motus*.

MOXA, venit ex China & Japan. Lanugo quædam est ab inferiore parte Artemisiæ foliis accrescens, quæ scalpello abraditur, & postea caro pretio venum exponitur. Infervit ustioni, eodem modo ut in Ægypto gossypium, & olim Hippocratis tempore fungi seu *Muskus*, similem, sed magis fuscam lanuginem ex America allatam, vidi. Conficitur ex Artemisiæ vulgaris (latifoliæ) adhuc dum recentis foliis exsiccatis, longo tempore in aëre suspensis & obsoletis: colligitur vero ad Moxam eliciendam Artemisia non omni promiscue tempore, sed certis tantum diebus ab Astrologis indicatis. Præparatio Moxæ nullo artificio absolvitur: tunduntur primum impigro pistillo folia, ad mollitiem radioris stupæ; dein utràque manu agitantur & fricantur assidue, ut priori contusione jam attritis decedant duriores fibræ, & recrementa membranacea: quibus excussis, remanet desiderata illa insignis teneritatis homogeneæ & purissima lanugo, quæ tenellam Regii nominis Artemisiam præ cæteris herbis ditare natura studuit; Lanugo illa coloris cinerei est, concipiendo igni aptissima, eoque admisso moderate gliscens, scintilla minus conspicua, ardore temperato, progressu lento, donec in favillam tota depasta sit.

MUCCUS, idem quod *Mucus*.

MUCAGO, MUCILAGO & MUCUS, est extractio viscida mediante aquâ ex seminibus, gummi, radicibus &c. facta. B. *Slam*. G. *Slaim*. Gall. *Mucilage*. A. *Slime*.

MUCARUM, idem quod *Mucharum*.

MUCARUM, five MUCARUM, vocabulum est Barbarum, quo nonnulli infusionem rosarum per se, alii infusionem cum saccharo. in syrupum coctam intelli-

gunt, fortè illud *Mucharum* significabit saccharum.

MUCILAGO, idem quod *Mucago*.

MUCRO CORDIS sive APEX, est inferior pars cordis cuspidata. B. *De punt van 't hert*. G. *Die spitse des hertz*. Gall. *La pointe du cœur*. A. The point of the heart.

MUCRO, est acumen, in quod pars quæcunque definit. Sic foliorum multorum, filiquarum quarundam, & spinarum omnium extrema in mucronem acuminantur.

MUCRONATA CARTILAGO, vide *Ensisformis Cartilago*.

MUCRONATUM OS, vide *Ensisformis Cartilago*.

MUCUS, Gr. *Μύξα*, *βλέννα*, *κόρυζα*, est excrementum liquidum, crassum & viscidum, quod ad nares & palatum defluit, & secretum fuit ex glandulis membranæ nares earumque sex cavitates investientis. B. *Snot*. G. *Butzen / der Unslat / so durch die Nasen gehet / Rotz*. Gall. *Pituite, Mucosité, Morve*. A. *Snevil or snot*.

MUCUS INTESTINORUM, est quædam visciditas, ex glandulis exsudans, interna obliniens, ne intestina facile ab acerbis aut duris ingestis lædantur. B. *Darm-Spm*. G. *Stelm der Darmen*. Gall. *l'Humeur visqueuse ou muceuse que l'on trouve dans les intestins*. A. *The Slime of the Guts*.

MULIEBRIA, vide *Cunnius*.

MULOMEDICINA, idem quod *Veterinaria*.

MULSUM, idem quod *Hydromel*.

MUMIA, ejus habentur quatuor species, *Arabum* nempe, quæ est liquamen seu liquor concretus exsudans in sepulchro è cadaveribus Aloë, Myrrhâ, Balsamoque conditis. Altera *Ægyptiorum* est, sive liquamen ex cadaveribus pissasphalto conditis. Nimirum, hoc condiebantur cadavera & vilioris sortis, adeoque & ipsamet cadavera nonnunquam eo modo condita prostant. Tertia, *Pissasphaltum factitium*, id est mixtum pici bitumen, quod pro *Mumia* venditant. Quarta, cadaver sub arena solis æstu torrefactum. Fitque in Hammoniorum regione, quæ est inter Cyrenarum regionem & Alexandriam, ubi arenarum Syrtes ventorum turbine sublatæ incautos viatores obruunt, unde horum cadavera à flagrante solis æstu torrentur & exarescunt. Omnium præstat prior species.

MUNDATIO, sive PURIFICATIO, est, quando
me-

Unable to display this page

Unable to display this page

cus, acuminatus, trilocularis ea lege, ut locus primus contineat semen obrotundum, oblongum, & rubicundum, bini vero vacui apparent: radix crassa, alba, uno tantum anni durans, crescit in pratis, præsertim in regionibus calidis: nomen accepit, quod insistentes, vel prætervolantes muscas glutinæ suo implicet, & retineat, nec non captet, à *Μύια* musca, & *ἀρθεύω*, capio. G. & Gall. *Carmeline*. A. Gold of Pleasure.

MYCETÆ, MYCETES, sunt fungi: *Μύκης* Gr. *Μύκητας* vocarunt, ab ensis capulo, vel summo vertice vaginam occludente: *μύκη* ensis Theca, Gladii Capitulum, à *μύω* claudio.

MYCTERES, sunt nares, sive humorum pituitosorum receptacula. B. *Snöt-ontfangers*. G. Die butzen empfängerß/ die nasen löcher. Gall. *Receptacles de la morve, ou de Pituite*. A. The receptacles of pituitous humors.

MYDESIS, est corruptio sive putredo, ex nimio madore, à *μυδῶω* nimio humore & üligine vitior.

MYDRIASIS, est nimia pupillæ dilatatio, & diffusio, visui hebetudinem adferens, ex *ἀμυδρῶς* obtuse, & *ἀρῶν* videre. B. *Gen stomp gezicht*. G. *Blöd gesicht*. Gall. *Vue foible par la trop grande dilatation de la Pupille*. A. Dim sight.

MYELOS, idem quod *Medulla ossium*, vel *Cerebri* vel *Medullæ spinalis*.

MYLE, idem quod *Mola genu*.

MYLOGLOSSUM, est pars musculorum quod circa dentium molarium postrema oritur, & ligamento linguæ inseritur, linguamque sursum convertere perhibetur, & *μύλη* mola sive dens molaris, & *γλῶσση* lingua. B. *De Kauw-tandens tonge-spier*. G. *Der Backen zähnen-zung mauß*. Gall. *Myloglosse*. A. Idem.

MYOCEPHALUM, est inchoatus uveæ tunicæ prolapsus, in nigro oculi, ab exulceratione ortus, muscæ capiti similis, ex *μύια* musca, & *κεφαλή* caput. B. *Gen Muggekops-oog*. Gall. *Tête de Mouche*.

MYODES PLATYSMA, est musculoſa expansio, lata, a claviculis sternoque incipiens, in collo densissima, menti totiusque fere faciei cutem movendo dicata, nam immediate sub panniculo adiposo decurrit, ex *μύς* musculus, *εἶδος* forma, & *πλατὺς* latus.

MYOLOGIA, est illa pars Anatomices, quæ tradit structuram, situm, functionem omnium muscutorum totius corporis, sive hæc describendo, sive disseccando & demonstrando fuerit occupata, ex $\mu\upsilon\varsigma$ musculus, & $\lambda\acute{\epsilon}\gamma\omega$ narro.

MYOPIA, est quædam visus in rebus distantibus cernendis obscuritas vel abolitio, sed tamen in propinquis perspicacia, orta ob oculum antierius nimis globosum, oculum nimis longum, vel quod lens crystallina sit rotundior: hinc radii lucis ab objectis remotis emissi, ob refractiones per tres humores se fecerunt transversim antequam in retina colligantur, cui medendo appropinquatio objectorum, vel vitrorum concavorum applicatio convenit: ex $\mu\upsilon\varsigma$ mus, quia murium visum referunt, & ψ oculus. B. *Byziende / stikziende.* G. *Ein stumpff gesicht / der nicht in die lãnge oder ferne sehen kan.* Gall. *Myopie, la Veue courte.* A. Pur blind.

MYOPIASIS, vide *Myopia*.

MYOPS, est qui *Myopia laborat*.

MYOSOTIS, id est muris auricula, dicitur sic ob foriorum formam, ex $\mu\upsilon\varsigma$ mus, & $\sigma\varsigma$ auris: est planta, quæ habet caulem exiguum, lanuginosum, repentem: folia sunt obrotunda, crassa, lanuginosa: flores amæni, lactei, quinque petalis in medio aliquo usque unica divisione incisus, & striatis compositi, quos foris ad basin totidem hirsuta viridantia foliola sustinent, in medio vero stamina & stilus colore luteo: floribus succedit capsula sive fructus coma bovili æmulus, apice dehiscens, seminibusque fætus exiguis, plerumque subrotundis: radix est alba, repens, fibrosa: crescit hæc planta in montibus. B. *Mupzen oo?* G. *Meuz oislin.* Gall. *Oreilles de sauris.* A. Common Monse-Ear.

MYOSUROS, est parvula planta, quæ habet folia graminea, Coronopi instar, sed non laciniata: caules sunt parvi, tenues, rotundi aut cylindrici, nudi: calix quinque folius, singulis foliis appendice instructis, deorsum tendente: flosculi herbacei, staminibus præditi multis ex ambitu fundi ovarii, semina in spica longâ, tenui, acutâ, muris caudam referente: radix annua, fibrosa: hæc planta habet saporem acrem, & crescit in pratis: *Myosurus* vocatur a $\mu\upsilon\varsigma$ mus, & $\sigma\upsilon\varsigma$ cauda, quasi cauda muris,

inuris, quia spica hujus plantæ inuris caudam refert.

MYRACH, Arabica vox est, & idem sonat quod *Epi-gastrium*.

MYRACOPUM, est Unguentum lassitudinem aufe-rens, ex μύρον unguentum, & κρόκος labor.

MYRICA, est arbuscula, dicitur ἀπὸ τῆς μύριος à lu-gendo: sed quid impedit quod dicamus à contrario, quod Melancholicis proffit, tristitiamque & luctum omnem, quæ Melancholiam comitari solent, pellat? vulgo *Tamariscus* vocatur. Gall. *Tamarisc*.

MYRINGA, MYRINX, est *membrana Tympani*.

MYRIOPHYLLUM, est *Millefolium*, ex μυρία nume-rus infinitus, & φύλλον folium.

MYRISTICA NUX, idem quod *Moschata Nux*.

MYROBALANI, propriè significant glandes ungenta-rias, ideoque procul omni dubio Veteres Medici aliud quid sub hoc nomine intellexerunt: componitur enim vox ex μύρον unguentum, & βάλανος glans. Qui nobis in usû sunt, prunis exoticis annumerari debent, Veteribus græ-cis incogniti, ab Arabibus primum inventi, suntque *Chebuli*, *Citrini*, *Bellerici*, *Indi*, *Emblici*. *Chebuli* omnium maximi sunt, oblongi, intus nucleum continentes, ex-ternè colore fusco. Vocantur *Quebolia* & *Quebuli*, *Cepula*, *Chepulae*, *Chebulae*, maximi, oblongi, angulosi. *Citrini*, externè sunt colore citrino, & teretes, oblongi & ventricosi, dicuntur lutei, flavi, citrei Gr. ζάιθοι Arab. *Delegi azfar*, intus nucleum habent. Ipsi arbor folia instar Amygdali habet. *Bellerici* etiam oblongi sunt, cu-curbitam referentes, ejus arbor folia habet instar lauri. Vocantur *Belleregi*, *Bellilegi*, *Bellegu*. *Indi*, sunt ob-longi & nigri, prioribus minores; folia habent instar A-mygdali, vel ut alii volunt salicis. Fructus sunt octan-gulares. *Emblici* rotundi quidem sunt, sed semper ferè in frustra fissi. Folia habent tenuia, in modum fere sa-licis. Appellantur *Emblegi*, *Imblegi*, *Ambegi*, *de Seni*. Omnes illæ species pruni sunt, & inter eas censeri de-bent, quamvis foliis, regione & fructuum figura ab invi-cem differant: omnes quoque purgant & astringunt, ferè uti Rhabarbarum. Gall. *Myrobolans*.

MYRMECIA, est verrucarum species, sunt thymo-duriora, humilioraque, quæ radices altius agunt, majō-rem

remque dolorem movent, infra lata, supra autem tenuia; minus autem sanguinis mittunt: magnitudine vix unquam lupini modum excedunt. Nascuntur in palmis aut in inferioribus partibus pedum, à *μύρμηξ* formica. G. *Breyte-wartz*.

MYRON, idem quod *Unguentum*.

MYROPOLA, est Unguentarius, qui unguenta vendit, ex *μύρον* unguentum, & *πώλειω* vendo. B. *Gen Zalf-verhooper*. G. ein *Salb-verkäufer*. Gall. *Vendeur d'onguents*. A. A Salve feller.

MYRRHA, cujus arboris sit gummi adhuc incertum est. Est tamen Resina Gummea (concretus gummi resinofus succus) cujusdam arboris exoticæ, quæ, cortice vulnerato, Myrrham profundit, partim in substratas tegetes destillantem, partim circa caudicem concrefcentem. Plurima affertur ex Arabia, tum etiam ex Regione Alexim, quæ Æthiopia est. Debet esse friabilis, levis, undiquaque concolor, minutis glebis, amara, acris, odorata & quæ confracta, venas unguium modo candidas & leves ostendit. Antefertur *Trogloditica*, colore pallescens, seu subviridis, splendens ac mordax. Inutilis est ponderosa, & coloris picei seu nigra. Gr. *Σμύρρα*. B. *Myrre*. G. *Myrrhen*. Gall. *Myrrhe*. A. Idem.

MYRRHIS, Est planta, cujus caulis altus, ramosus, villosus, intus excavatus; folia sunt magna, ampla, striata, cicutam aquaticam referentia, sed magis albescentia, & sæpe maculis albis notata, mollia, parum villosa, coloris & odoris Chærophylli, & saporis anisi; flos rosaceus, & umbellatus, plurimis scilicet petalis constans inæqualibus, in orbem positus, & calici insidentibus; qui abit in fructum ex duobus seminibus compositum, oblongis plerumque striatis, sæpe levibus, aliquando hirsutis, quæ licet hirsuta, semper sunt striis excavata, nigricantia, gratum gustum anisi præbentia: radix longa, crassa, alba, mollis, fungosa, aromatica, dicitur & *Cicutaria*, sic dicta, quod cicutæ similis sit; an nomen à Myrrhâ, propter odorem, qui tamen non convenit, habeat, non audeo affirmare: an à *μύρον* unguentum suaveolens. B. *Wilde kerbel*. G. *Wilderkerfwel*. Gall. *Cicutaire*, *Perfil d'Asne*. A. Hemlock.

MYRTOCHEILIDES, dicuntur extremæ pudendi
 inu-

muliebris margines carnosæ, quæ quoque *Alæ* appellantur.

MYRTUM, est caruncula in muliebri pudendo, circa rimam, à corrugatione vaginæ excitata.

MYRTUS & MURTUS, Est arbuscula semper virens & odora, quæ habet caulem ramosum, flexilem: folia buxi, sed minora, acutiora, polita, splendentia, odoris grati: flores ex foliorum alis crescentes, singuli quinque folia in umbellam desinentia habentes, albi, odorati, & calicem incisum continentes: calix postea fit bacca ovalis, aut oblonga, coronam habens: hæc bacca est viridis, post maturitatem nigra, succulenta, polita, habens semina dura, albescentia, compacta, saporis adstringentis: hæc arbuscula crescit in regionibus calidis. Gr. *Myrtus* & *Myrtus*, à Myrsine Atheniensi puella, pulchritudine & robore insigni; amica Palladi, in quam, occisa, conversa fuit: at quibusdam sic dicta, propter æmulam Myrrhæ quandam odoris gratiam, quæ in baccis recentibus observatur. B. *Myrten-boom*. G. *Myrten-baum*. Gall. *Myrte ou Meurte*. A. Myrtle-tree.

MYSTAX, est labium superius, ejusque pili in lateribus excrecentes, à *μαστάριον* mando. B. *De Knevels*. G. *Der Knebelbart*. Gall. *La Moustache*. A. Muschadoes or whiskers on the upperlip.

MYSTRUM MAGNUM, est Antiquorum mensura continens tres uncias, & octo scrupulos vini, & olei tres uncias.

MYSTRUM PARVUM, est Mensura Antiquorum continens viginti Scrupulos vini, vel sex drachmas olei.

MYURUS, est pulsus decurtatus aut mutilus, sensim decrescens, vel accrescens, instar caudæ muris, ex *μῦς* mus, vel *μῦς*, pars divisa, & *ἄρξ* cauda.

MYXA, est mucus sive humor pituitosus, ex cavernis frontalibus, maxillæ superioris, ossis sphenoidis, & convolutionibus 4 officulorum spongiosorum membrana glandulosa investitis ad nares descendens. B. *Snot*. G. *Nos/hutzen*. Gall. *Morve Pituite*. A. Snevel.

MYXA, MYXARIA, vide *Sebesten*.

N.

No. Designat apud Medicos numerum, ex gr. *ἄ* jubarum N°. VI. hoc est *Numero sex*.

NAVIT, sunt quædam maculæ nativæ, æque duplices, protuberantes & planæ, quæ sunt figurâ variâ & colore diversimodo. Hi gravidis ex imaginatione falsa, ebrietate, ecstasi &c. eveniunt. B. *Moeder-blekken*. G. *ein Angebohren* *Maal am Leib* / *Flecken*. Gall. *Tache que les enfans ont en naissant*. A. A Mole, marcke in nativité.

NARIR, describitur à *Schenkio*, quod sit flatus furiosus, qui transit ab uno membro in aliud, cum dolore. B. Vocari potest. B. *Ein vliegende wind*. G. *Fliegende wind*. Gall. *Vent volant*. A. Flying winde.

NAPELLUS, est diminutivum à *napus*, sic dictus, quod *Napellus* radicem habeat quodammodo tuberosam. B. *Wolfs-wortel* / *Munniks-kapjes*. G. *Eisen-hutlein* / *Wolfs-wurtz* / *Rappenblumen* / *Starren-kappen* / *Tuffels-wurtz*. Gall. *Napel*. A. Wolf-bane.

NAPHA, sic proprie in officinis vocatur aqua destillata ex floribus arantiorum.

NAPHTHA, est colamen bituminis Babylonii, consistentia liquidum, ignis rapacissimum, colore nunc albo, nunc nigro: procul dubio est idem quod *Petroleum*.

NAPTA, idem quod *Natta*.

NAPUS, est *Raparum* species: & eadem vox est cum *Rapus*, vel venit à *Νάπι* seu *sinapi*: dicitur etiam *Bunias*. B. *Stek-raap* / *Parpsche-raap*. G. *Steckeruben*. Gall. *Navet*. A. *Navew*, *Long rapes*, *Furneps*, *Wild navew*.

NAPY, vide *Sinapi*.

NARCISsus, Est planta, quæ folia porri habet: caulis est excavatus, striatus, nudus: flos est lillaceus, monopetalus campaniformis in sex partes sectus, medullium ejus coronæ instar cingentes: calix autem, qui prodit plerumque e vagina membranaceo, abit deinde in fructum oblongum, vel subrotundum, trigonum, trifariam dehiscentem, in tria loculamenta divisum, seminibusque fætum subrotundis: radix est bulbosa, extus nigra, intus alba, viscosa, amara: nomen illud derivare student à *Narcisso* adolescente in florem sui nominis converso, vel quia torporem (qui Gr. *νάρκη* est) nervis incutiat, gravedinemque torpidam idcirco *Sophocles* ipsum vetus magorum *Deorum* coronamentum appellavit. B. *Oploos* / *Paas-lett*. G. *Nareß* / *Zett-loß* / *Hornungs-blum*. Gall. *Narcisse*. A. *Daffadil*.

NAR-

NARCOSIS, est stuporis inductio, ut fit in paralyfi; vel ex opio, aliisque stuporem inducentibus, à *ναρκός* stuporem induco. B. *Gen-verdoblinge*. G. *Unempfindligkeit*. Gall. *Assoupissement*. A. *stupiditie*.

NARCOTICA, sunt medicamenta, quæ stuporem inducunt, & dolorem sistunt, à *ναρκός* concilio: Lat. *Torpor*, *Stupor* & *Hebetudo* sensus motusque. Gr. *Νάρκη*, *Νάρκησις*, *Νάρκησις*. B. *Verdobende middelen*. G. *Artzneyen / welche schlaff bringen / und unempfindlich machen*. Gall. *Narcotiques*.

NARDUS, Gr. etiam *Νάρδος* & *Ναρδοσαύς* à *Naardo* urbe syriaca Euphrati contermina nomen accepisse, multorum est opinio. Aliis *Ναρδοσαύς*, quam inter aromatata Dioscorides recensuit. duplex hæc species prostat in officinis.

NARDUS CELTICA, vide *Spica Celtica*.

NARDUS INDICA, sive **SPICA INDICA**, in Java magna quantitate crescit, ejusdem in culina apud Javanos usus est, qui calami aromatici, ac junci odorati. Putant ex locis circa Gangem & Syriam quoque adferri. Crescit ferè ut cæpa aut allium, cujus inferior pars fibrosa est, exinde, tanquam basi aliquot bulbi sive spicæ se erigunt, an hæ infra terram lateant, uti videtur, an supra promineant, mihi adhuc incertum est. Singulæ spicæ sunt quasi fibrillæ sibi invicem connexæ, castanei coloris, odoris Cyperi: saporem habet nonnihil amaricantem, & aromaticum. B. *Spickenard van Indien*. G. *Indianisch Spicanarden*. Gall. *Spica nard*. A. *Indian Spickenard*.

NARES, Gr. *Μονήρσις*, sunt partes concavæ nasi utrimque positæ, quæ meatum præbent aëri in respiratione & odoribus, & exitum concedunt excrementis mucosis. B. *Neus-gaten*. G. *Die Nasen-locher*. Gall. *Narines*. A. *The Nostrils*.

NASA, idem quod *Natta*.

NASALIA, idem quod *Errhinâ*.

NASCALIA, sunt globuli, ex eadem substantiâ quâ pessaria formantur, qui matricis cervici immittuntur. Distinguuntur à *Pessô* & *Pessario*, quod *Nascale* sit penicillus in nodi effigiem mollissimus, ex cotonis vel lanæ flocculo &c. qui exsuccatur vel succo idoneo vel unguento convenienti. B. *Moeder-zetsel*.

NASTURTIVM vulgare, est planta, quæ habet caules ramosos, rotundos, solidos: folia oblonga, profunde incisa, saporis acris, sed grati: flores in summitate ramorum crescentes, exigui, quadrifidi, cruciformes, coloris albi vel purpurei: post florem succedit fructus ovalis, compressus, divisus in duo loculamenta, continentia femina obrotunda, parva, oblonga, sublutea, aliquantulum compressa, in cacumen pallidum desinentia, saporis acris, amaricantis: radix fibrosa, simplex, lignosa, alba: hæc planta in hortis colitur: Nasturtium vero aquaticum est species sisymbrii. fortè à nascendo, quod cito crescat. Alii autem appellari volunt à naribus torquendis, quod odore & feminis acrimoniâ sternutamenta provocet. Gr. Καρδάμων. Vide *Cardamon*. B. *Kresse* / *Starkost*. G. *Kresse*. Gall. *Cresson*. A. *Cresse*.

NASUS, est media faciei prominentia; estque externus vel internus. Intus constat ex duabus cavitatibus, nares dictæ, ossibus, cartilaginibus. *Externus*, habet partem superiorem immobilem & continet radicem, dorsum, spinam, & inferiorem magis mobilem: dividiturque in *Globulos*, *Alas* & *Pinnas* &c. Estque odoratus instrumentum. *Nasus* pro diversa conformatione varia accepit nomina, dicitur parvus, simus, aquilinus, acutus, magnus &c. Gr. ῥίς & ῥίς. B. *De neug*. G. *Die nase*. Gall. *Le nez*. A. *The Nose*.

NATA, idem quod *Natta*.

NATES, est infimi ventris posterior & inferior pars maximè carnosæ, qua sedemus. Gr. Γλαστοί. B. *Billen* / *Mars-billen*. G. *Die Arßbacken*. Gall. *Les fesses*. A. *The Hipples*, vel *Buttocks*.

NATES CEREBRI, sunt duæ prominentiæ orbiculares, post nervorum opticorum Thalamos, quæ superiori caudicis medullaris parti accrescunt, in homine minores sunt, in brutis vero Majores. Gr. Γλαστοί. B. *De Billen*. G. *Des Hiens arßbacken*. Gall. *Les Nates*. A. *The Buttocks of the braine*.

NATTA, est tumor magnus & mollis, sine dolore & colore, in dorso præcipuè excrescens, quandoque tamen in humero & aliis partibus erumpens, ex tenui quidem radice pendens, ita tamen incrementum sumens, ut aliquot libras pendeat & Melonis vel Cucurbitæ quantita-

tem

tem æquet, ejus materia est adiposa, ideoque ad steatomata referri debet. B. *Gen Speck-aposteum / Wenne.* G. ein Speckgeschwulst. Gall. *Steatome.* A. Idem.

NATURA, Græce φύσις dicta, a φύω cresco, nascor. Hujus vocis in medicina autor est Hippocrates, qua voluit, prout ex ejus scriptis colligendum, *Complexum omnium partium tam solidarum quam fluidarum corpus animale constituentium simul sumtarum, in suo motu vel quiete, prout bene se habent:* unde non est ens distinctum & singulare a corpore, verum ipsum corpus, ejusque omnia simul: Verum prout vocibus variæ attribui solent significationes, hinc postea sumta fuit pro Deo ipso, pro omnibus quoque ejus operibus: a Phycis pro illa in corporibus conditione, qua sola posita ponitur corpus, qua sublatâ tollitur; Vulgo sumitur pro nascendi vi, ideoque partes genitales utriusque sexus appellarunt *Naturam*. B. dicitur *Natuur.* G. Die Natur. Gall. *la Nature.* A. Idem.

NATURALES FACULTATES, sunt in corpore animali illæ, quæ faciunt, ut heterogenea alimenta assumpta fierent iterum pars corporis animalis, seu ejus naturæ: cum enim corpus perpetuo deteritur per suum motum, requiritur ut detritum restitatur, id fieri nequit nisi assumantur, quæ nondum sunt illud corpus animale (h: e: heterogenea) quæcunque igitur actiones in corpore mutant illa heterogenea, ita ut abeant in corpus ipsum, vocantur *Facultates Naturales*. Sunt igitur hæ Actiones Masticationis in ore, concoctionis ciborum in ventriculo, & Intestinis; concoctorum per lactea & ductum Thoracicum in sanguinem delatorum, in corde & Pulmonibus compressio, attritus, mutatio; applicatio in locum partium detritarum &c. B. *De natuurlyke werkinge.* G. *natuerliche werckung.* Gall. *les Facultez ou Fonctions naturelles.* A. The natural faculties.

NAVICULARE OS, dicitur & *Συρφοειδης* & *Cymbiforme*, est tertium os tarsi in utroque pede. B. *Het scheepbeentjen.* G. Das schiff gleiche beinlein. Gall. *Os naviculaire.* A. Ship bone.

NAUSEA, Gr. *Ναυτία*, est Fastidii species & ad vomitum conatus, qui aut subsequitur aut non, labiis inferioribus tremore actis, & plerumque humore ex ore fluen-

te ac fibris muscularibus Oesophagi, ventriculi, intesti-
norum incipientibus motu peristaltico inverso agitari. Est
etiam nausea non infrequens, quæ à vomitu peracto ali-
quandiu remanet. Nausea insuper secum trahit Fasti-
dium cibi, potus & medicamentorum, quæ tanta est sæ-
pe, ut nequidem deglutitio fieri possit. Tandem ut Vo-
mitus, sic Nausea cum multis morbis complicatur, &
iis evenit sæpius, qui in mari aut aquis agitatis à vento
peregrinantur. Sumitur & pro *Anorexia*, sive omni ci-
borum fastidio & averfatione. B. *Walgiug*. G. *Das*
grauen / der eckel / das wurgen. Gall. *Degouft*. A. Loat-
hing, a list to vomit.

NEBULA, est morbus oculi, quando tunica cornea
incrassatur, ejus diaphaneitas ita mutatur, ut æger omnia
quasi per nebulam videat.

NECROSIS, est sugillatio alicujus partis, à *Νεκρῶσις*
morte Afficio.

NECTAR, est potus Deorum, ut *Ambrosia* cibus.
Medicis autem dicitur potus medicamentosus, colore
tamen, gustu, & odoratu gratissimus. B. *Gode drank*.
Gall. *Nectar*.

NEFRENS, id est, dentibus carens sive in infantia,
sive in senectute. Sic dicuntur quia duriora dentibus fran-
gere non possunt. B. *Tandeloog*. G. *Zahnloß*. Gall. *E-*
dente. A. Toothless.

NEMOMENA, vide *Nomas*.

NENUPHAR, est *Nymphaea*, seu *Nenufar*: est vox
barbarica. Vide *Nymphaea*.

NEOGALA, est lac recens, ex *Νῆος* novum, recens,
& *γάλα* lac.

NEPA, vide *Genista*.

NEPENTHES, est Laudanum opiatum, medicamen-
tum vere laudatum. *Theodorus Zwingerus* vir summus
& insignis Medicus, primum illud ita appellari censuit.
Nepenthes, quod Latinè dicitur quasi nullus luctus, ob
summos & admirabiles quos exerit effectus laudani no-
men ei aptissimè & summo jure competit. *Nepenthes*
remedium *Helena* fuisse dicitur, quo omnes è corde lan-
guores & ægrotudines sustulerit, & hilaritatem lætitiã-
que induxerit. Legitur apud *Homerum* Od. δ. *φάρμακον*
νηπιθηε remedium tristitiam animo eximens: dicitur autem
à *νη* priv. & *πίθηε* luctus. NE-

Unable to display this page

Dardus / **Pigelle** / **zwarte Kumpn** / **Bloempjes in 't haer** / **Zuffertje in 't groen.** G. **Dardus-kraut** / **schwarzer Kumpnich** / **schwarz-kimmel.** Gall. **Nielle.** A. **Gith**, **Guinny-pepper.**

NIHILI ALBUM, idem quod *Rhombolyx*.

NISI, **NINSI** vide *Gensing*.

NITRUM, sive **Sal Petræ**, crystallos prismaticas formans octohedras; semifossile est, ex terra petitum nitrosa, acri; in igne mediocri fusile; vix aquam exhalat, satis fixum; cum omni materia inflammabili, ubi fustum, deflagrans; solvitur in aquæ 6½. Hæc nitrosa terræ, aut saxi nitrosi, indoles ortum debet excrementis animalium, horum putrefactis cadaveribus, præcipue sale marino non utentium, avium ergo imprimis, accedente vegetantium exustorum cinere non eluto & calce viva; denique parati sic nitri, plurima aqua diluti, per arenam transcolatione, atque in crystallos octohedras formatu. Nitrum generatur ex pingui, alcalina, terra, aëre. est sal sapore falsoamarum, estque præter Antiquorum nitrum, quod planè nobis incognitum est, triplex. Primum elixivatur ex terra; Secundum, muris lapideis adhærescit, & Tertium quod scopulis seu rupibus adnascitur: Attamen officinis nostris non nisi unicum usitatam est. Primum videlicet, idque excoquitur ex terris desertis. Nitrum nativum Alexandrinum rosei coloris est; ejusdem Neapolitanum, flavescens Puteolanum. Nitrum crystallinum & purum eligendum est. Tanto autem purius censetur quanto minus salis communis particeps fuerit, quod experiri licet, si injiciatur carbonibus candentibus, nihilque post phlogosin remaneat, derivari videtur *ἄσβεστος*, & *τὸ νίτρον*, quod abluendi, purgandique habeat facultatem. B. **Salpeter.** G. **Salpeter** / **Salniter.** Gall. **Salpêtre**, ou **Nitre.** A. **Salt peter**, **Salt of niter.** Chymicis **Cerberus**, **Sal infernalis**, **Hermes**, **Baurach**, **Algali**, **Sal Anderonæ**, **Anatron**, **Cabalatar** &c. **Basilio Serpens terrenus.**

NOCTAMBULO, seu **NOCTAMBULUS**, aut *Somnambulus*, est morbus à somno profundo, insomniis gravibus, & motu corporis compositus; adeo ut hic status sit proximus quidem vigiliis, sed ut somnambuli plane excitati nesciant, quæ perpetrarint, unde oblivio

hic regnat & somnum non adesse dicendum foret, nisi oculi clausi essent, & sensus externi omnes aboliti, somnambuli vero aliquos musculorum motus cient, surgunt, incedunt, stant, aut alia quædam agunt, nonnulli ad vitæ munia accedunt, & id aggrediuntur quod vigiles non auderent, quidam pullos è nido tollunt. Gr. *Νυκτοβάτης* & *Υπνοβάτης*. B. *Nacht Wandelaar*. G. *Ein Nacht Wandler*. Gall. *Noctambale*, *Promeneur de Nuit*. A. A person that waff in his sleep.

NODOSUM, dicitur de certa *Arthritidis* specie, quando materia tophacea articulis digitorum pedum, manuumque impacta & coagmentata post varios *Arthritidis* paroxysmos, efficit ut distorqueantur, cutis aperiatur, & pereunte motu membrum incurvetur. dicitur quoque de radicibus; vocatur radix nodosa, quoties oriundus ex ejus latera stolo & longe lateque horizontaliter sub terra discurrens hinc inde nodos format, ita ut singuli nodi radices emittant, & gemmam contineant novæ plantæ producendæ idoneam, ut in gramine canino repente, & solano vesicario sive *Alkekingi* officinarum quotidianum est observare, quæ ratio est, cur tam raro tales plantæ floreat, quoniam non sufficiens humorum copia sursum ad explicationem floris propellitur, maxima enim pars producendis ac nutriendis stolonibus absimitur, qui tamen, si singulis septimanis abscinduntur, flores explicant, simile quid in *Fragaria* sed supra terram contingit, quæ longa hinc inde quasi brachia extendens plantas nodulis inclusas gerit, quæ, ubi terram apprehendunt radices emittunt, & matre non indigent; hinc patet stolonem, licet ex radice prodeat, immerito pro radice parte haberi: pleraque autem tales plantæ sunt annuæ, & cum caule radix perit.

NODUS, est productio recentis Sobolis ex fibris ligneis & tracheis ortæ, ut exterius in nova folia & plantæ surculum seu gemmam compingatur, interim tamen varias, in quibus naturæ lusus elucescit, metamorphoses subireprehenditur.

NODULUS, **NODUS**, Gr. *Κεονυφάντων*, est saccus linteus, medicamentis morbo convenientibus impletus, qui in cantharo cerevisiæ aut vini pleno inditur, cujus tinctura ægris propinatur. B. *Gen yoyje / zalkje*. G.

Unable to display this page

Unable to display this page

stantiæ corporeæ defluxum, alimentis idoneis restauramus
Item, species quædam est incrassationis, aut potius aug-
mentationis, uti videre est in conficiendo unguento nu-
trito, in aloë, aliisque rebus. B. *Doeding*. G. *Das Ge-*
deyen / nahrung. Gall. *Nutrition*. A. Nourishing.

Nux, est species doloris capitis, quæ magnitudine nu-
cis sentitur; sicut ovum, clavus, aliæque species. Fru-
ctus item quosdam denotat cortice lapideo nucleum oc-
cludentes.

Nux UNGUENTARIA, idem quod *Balanus My-*
repfica.

NYCTHEMERUM, est tempus, denotans spatium
viginti quatuor horarum, ex νύξ nox, & ημέρας dies. B.
Gen etmaal.

NYCTALOPIA, est affectus oculorum, quo æger in
luce magna non potest videre, noctu vero, vel circa ves-
peram melius; oritur ab incipiente cataracta in medio
pupillæ, vel si nimis sensibilis fuerit nervus opticus; ex νύξ
nox, & ὀπτομειν video. B. *Statten oogen / Tagblind*. G.
Tag-blind / Katzaugen. Gall. *Nyctalopes, ou Aveuglement de*
jour. A. Cat-eyed, Day-blind.

NYMPHÆ, sunt colliculi seu summa pudendi mu-
liebris labia, sic dicta, quod aquis è vesica profiliantibus
adstare reperiuntur. Gr. Νύμφη, Μύρτον, Υωδεις, Κλητω-
εις, Ἐπιδεις, Κέρκωπις, ubi increverit. Item cavum in-
ferioris labri. Poll. τύπη. Nympha tamen ab Artis Me-
dicæ Principibus Paulo, Oribazio, & Aëtio sumitur pro
Clitoride nec illam confundunt cum Alis, quæ a veteri-
bus Græcis distinctissimæ πέρυζωματι, μυρτοχείλαι, & ab
Eurypho κρημοῖ vocabantur, & vocum abusu Nymphæ
dictæ fuerunt, vide *Oestrum Veneris*. Gall. *les Nymphes,*
le Clitoris.

NYMPHÆA, seu **NENUPHAR**, Est planta, quæ ha-
bet folia magna, ampla, orbiculata, crassa, carnosa,
fungosa, ad superficiem aquæ crescentia: caules sunt
crassi, fungosi, rotundi, rubicundi, teneri, succulenti:
flores sunt rosacei, polypetali, coloris lutei, sine odore;
calix pentaphyllus: post florem sequitur fructus obrotun-
dus, in plurimos loculos divisus, qui loculi continent
semina nigricantia, splendentia & oblonga: radix est lon-
ga, crassa, in cortice nodos habens, foris ex fusco flave-
scens,

scens, intus pallida, fungosa, levis, carnosâ, succum viscosum continens, in fundo fluminum vel aquarum crescit, saporis est adstringentis, austeri, odoris nullius. Barbaricâ voce, nomen sibi vindicasse videtur, quod aquosa amet loca: vel, ut ex Veteribus aliqui fabulati sunt, à Nympha, quæ Zelotypia Herculis intabuit & mortua, inque palustrem hanc plantam mutata est. B. *Blompen / water-rozen / meer-bladen.* G. *See-blum / Herk-wurz / Mummelken / Wasserlilgen.* Gall. *Nenuphar.* A. *Water Lilly.*

Nymphomania, idem quod *Furor Uterinus*.

Nymphotomia, est nympharum excisio, quarum niniâ protuberantiâ in nupturis virginibus, sponsus copula quandoque frustratur, aut saltem difficulter admittitur; earum excisio *Aegyptiis* frequens, talis erat: Virginem in sella locabant, assidensque retro robustus adolescens, brachia sua poplitibus puellæ subiciebat ad ejus crura integrumque corpus regenda; tunc Chirurgus ampliori forcipe Nympham corripuens, hanc manu sinistra extraducebat, dextra vero prope forcipis dentes resecebat, mensuram resectionis eandem, quam in amputatione columellæ, servando: maxime tunc commendata ad hæmorrhagiam sistendam pharmaca topica adhibebant: omni autem pharmaco hic efficaciorum fasciarum usum ignorasse videntur, qua simplici contra ossis pubis arteriarum compressione, pro lubitu Chirurgi, sine ullo malo subsequente symptomate, sanguinis fluxum cohibent: huic antiquæ methodo nil adjecit *Fabricius* nisi partis constrictionem cum filo, ad sensum ejus hebetandum, antequam culter applicetur. Reliqua à Chirurgo faciunda ex generali doctrina vulnerum facile cognoscuntur. ex *νύμφη* Nympha, aquarum & fontium Dea, & *τίμνω* seco.

O.

O Simplex, Chymicis *alumen*, denotat, verum si triplex fuerit, in basi nempe duo, & in superficie unum, *oleum* significat. Si Diametrum habeat, à dextris ad sinistrum latus, *sal* denotat; verum à superficie ad infimam partem, *nitrum*, erit; in superficie si aderit crux *antimonium*, sed si in infima parte, *cuprum* significabit;
in

in superficie semilunula recumbens dorso, & in infima parte crux, *Mercurii* erit signum, è Vertice, ad basin linea, & à dextris crux *vitriolum* denotat. Si habeat transversim telum *Mars* sive ferrum aut Chalybs est, in medio punctum, *Aurum* sive Sol esto.

OBELÆA, est *Sutura Sagittalis* in cranio, quæ antè coronalem postèrius Lambdoidem futuram attingit; fit enim ex mutua ossium bregmatis conjunctione. Gr. ab ὀβελός veru. B. De ppl-naad. G. Der Pfeilnath. Gall. la Suture Sagittale. A. Arrowe Suture.

OBLATÆ LAXATIVÆ, & purgantes, fiunt ex farina cum saccharo & speciebus purgantibus. B. *Medicina* le Oblieu. G. Purgierende oblat / moßellen. Gall. *Oublies laxatives*. A. A Laxatif Wafer.

OBLIVIO, est rerum antea perceptarum, è cerebro delapsus. Hoc fit cum impressio rerum percipiendarum, cerebrum leviter tetigerit; quemadmodum motus levis vix sentitur, ita vis leviter impressa facile elabatur. Gr. Ἐπιληψισμῶν, Ἀθήνη. B. Vergetelhepd. G. Vergessenheit. Gall. *Oubli*. A. A forgetting, forgetfulness.

OBOLUS; est dimidium scrupuli; pendet grana decem: sic à Medicis scribitur , nunc vero character iste *Hollandis* in usu non est. Est sexta pars drachmæ Atticæ sive æreola sex. B. Een Half Scrupel. Gall. *Obole*.

OBRIZUM, est aurum ab omnibus aliis admixtis metallis depuratum, ita ut summo igne & fluxu cum Antimonio nihil amplius deperdat. B. *Geloutert Goud*.

OBSESSUS, est, qui, ut dicitur, à Dæmone afficitur: sed illud interdum verius somnium est, quam verisimilitudo. Vulgares Medici non capiunt Christi Testamentum Gr. ideoque non Christi sensum, sed si Hebraicæ linguæ non essent rudes, certè aliud iudicium de rebus ferrent. Præiudicium aliquod veteres Judæos obsidebat, qui putabant, omnem morbum, à dæmone aut Diabolo oriri, atque hoc negatur, ergo. Inter epilepsia & Maniæ morbos recenseri debet. B. *Bezetenheid*. G. ein Besessener mensch. Gall. *Obsédé, demoniaque*. A. *Demoniake*.

OBSTIPITAS, idem quod *Scoliafs*.

OBSTRUCTIO, est canaliculorum a laterum tumore, callo, contractione, vel corpore impacto, aut laterum

rum a vicinis compressione occlusio, ita ut liquor requisitus per illos fluere impediatur. B. *Verstoptheyd.* G. *Verstopfung.* Gall. *Oppilation, Obstruction, Bouchement.* A. A stopping vel Schutting up.

OBSTRUENTIA, sunt constipantia, quæ poros sudorem nimium effundentes claudunt; aut sanguinem alibi exiliuntem, sistunt.

OBTUNDENTIA, medicamenta sunt, quæ figuram acrem, superposita alia inertî, tollunt, ut vagina respectu cultri facit; & oleosa respectu veneni. B. *Verstompende middelen.*

OBTURATORES MUSCULI, sunt ex iis qui femur flectunt & circumagunt. Horum *Prior* foramen inter pubis & ischium os occupans, dictorum ossium circuitui extremè latus affixus, transversim sive exterius majori infigitur femoris processui. *Alter* etiã *Bursalis* dictus, ejusdem ossium terminis appositus Superius inferiusque sub pectinæo musculo, validissimo tendineorum fasciculorum acervo, omnes abscondens quadrigemini tendines magni trochanteris implantatur concavitati. B. *De Stop-spiereen.* G. *Der Schenckel mauß.* Gall. *Muscles Obturateurs.* A. The bending muscles of the thigh.

OBULUS, idem quod *Obolus*.

OCCIPUT, Gr. ἰπίον, est posterior cranii pars. B. *Het Agter-hoofst.* G. *Das Hinterheil des Haupts.* Gall. *L'Occiput, le Derriere de la Teste.* A. The Hinderpart of the Head.

OCCULTA QUALITAS, sic dicebatur olim ea rerum conditio, quæ à nemine explicari poterat: sed nostra ætas qualitates occultas in manifestas mutavit. B. *Verborgge Hoedanigheden.* G. *Verborgene gestalten.* Gall. *Qualité Occulte.* A. Hidden quality.

OCCULTI MORBI, sunt, quorum causam sæpe ignoramus: vel qui in corpore nostro latent, ut sunt cancri, inflammationes in cerebro. B. *Verborgge Ziekten.* G. *Verborgene Krankheit.* Gall. *Maladie Cachée, Inconnue.* A. Hidden disease.

OCHEMA, est liquor, seu vehiculum aliquod, quo medicamenta sive nimis arida, vel nimis fortia miscentur, ut tutius & commodius assumi possint. Gr. ὀχημα τὸ τροφικόν, est vehiculum alimenti, sive serum in sanguine. Gr. ab ὀχέω & veho.

OCHRA,

ŌCHRA, terræ species durior, coloris flavi seu lutef, videtur ferri de acidulis præcipitati soboles. B. Geel Oker. G. Ocher geel. Gall. de l'Ocre, ou Rubrique. A. Yel lovv Okar.

OCHRUS, Est planta, quæ habet caules angulosos, flexiles, repentes: folia oblonga, articulata, modo simplicia, modo conjugata, in claviculam abeuntia: flores ex foliorum alis erumpunt, pedunculis brevibus adhærescunt, leguminosi sunt, & albi; flori succedit siliqua rotunda, & cylindrica, sed in superiori parte conica, recondens femina cylindrica, pisi minoris magnitudine, coloris obscuri flavi: radix est fibrosa; hæc planta crescit in pratis: femina sunt edulia, chylum viscidum parientia. Gr. ὄζον, Ochrum & Ochra, seu Pisum Minus, Ervilia, est Leguminis species, à luteo colore, quem medulla referat, nominatur. B. Kleine erwteten / Gemeene erwteten / Ronde erwteten / Heere erwteten. G. Erwerbsen. Gall. Petite Pois. A. Middel-pease.

OCHTHODES, sunt ulcera quorum labia callosa vel verrucosa sunt, non maligna tamen, ab ὄζον ripa, & εἰς forma.

OCIMASTRUM, est Herba, & ab Ocimo diminutivum.

OCIMUM seu **OCYUM**, vel **BASILICUM**, Est planta, quæ habet caulem densum, qui se in multos ramos lanuginosos & quadratos dividit, foliaque Parietariæ habet, sed minora, odoris fortis, aromatici, penetrantis, & grati: flores sunt verticilli in spicas satis longas, & in summitate ramorum dispersas congesti, odorantes; galea erecta, crenata, longa, quadrifida, simplex, amplior quam barba, cava, horizontaliter porrecta: succedit postea capsula, quæ femina oblonga, nigricantia, & minima includit: radix est nigricans, fibrosa, lignosa, annua: dicitur ab ὀκίμος, quod valet citò: sed alii, quod citò crescat: vel quod alvum citò citet bobus: nonnulli δὲ τὸ ὄζειν Redolere, odoratum esse, derivant. Gr. ὀκίμος, ὀκίμος & ὀκίμος. B. Balsam - kruid / basilika. G. Basilgen. Gall. Basilic. A. Basill.

OCREA, vide *Tibia*.

OCTUNX, est unciarum octo pondus.

OCULARES DENTES, vide *Dentes*.

OCULARES DENTES, idem quod *Cynodontes*.

OCULISTA, est medicus, qui in curandis oculorum affectibus, tum per remedia Chirurgica, tum pharmaceutica peritus est. Gall. *un Oculiste*.

OCULUS, est organum visus externum; componitur ex musculis sex, quatuor nempe rectis, duobus transversis, quibus in brutis septimus additur. Tunicas habet varias, adnatam, innominatam, corneam, uveam, Ruyfchianas, retiformem, crystallinam, vitream. Humores tres, aqueum, crystallinum & vitreum. Habet item Nervum opticum, itidem & pupillam. B. *Het Oog*. G. *Das Auge*. Gall. *Oeil*. A. The Eye.

OCULI, sunt etiam florum prodromi, idque flores & folia explicabiles. Quæ etiam *Gemmae* dicuntur. B. *Botten*. G. *Rebaug / kriechendes aug*. Gall. *Boutons*. A. Buds.

ODAXISMUS, est gingivarum pruritus, quando dentes infantibus erumpunt, ab *ὀδᾶξω* prurio. Vide *Dentitio*.

ODONTAGRA, est instrumentum, quo dentes evelluntur. Vide *Forfex*. B. *Gen Tant-trekker*. G. *ein Zahnbrecher zang / Ueberwurff / Pellican*. Gall. *Pincette ou tenaille pour tirer une Dent, Pelican ou Davier, ou Repoussoir*. A. A Tooth-drawer.

ODONTALGIA, sive DENTIUM DOLOR, unus est ex maximis doloribus, sive fit in uno dente, sive in pluribus, sive continuus, sive periodicus. Principio hic dolor solus est, deinde accedunt plerumque gingivarum tumor, & non raro inflammatio aut abscessus: tumor vero sæpe exterius genas, aut Maxillam inferiorem visibilibiter inflat, adeoque impedit masticationem, & deglutitionem. Sed caries dentium denique ex diuturno aut sæpius repetito dolore consequitur, ita ut dens vel pars ejus excipat, aut variis sinibus, iisque mirè contortis perforetur, quos si aër frigidus subit, ingens ilico dolor suscitatur: jam ut gravidæ nonnunquam hoc dolore graviter, atque toto gestationis tempore laborent, ita solet hic plerumque eos afficere, qui frigus, nebulas & pluviam aëris passi sunt. Invenies rursus dolorem, qui quietus est, si quis in aërem frigidiorum prodit, qui vero in calido loco admodum exacerbatur; alii vero ne minimum frigus, vel potum frigidiorum ferunt: sunt qui à dulci-
bus

bus ore assumptis, etiamsi à dolore liberi, mox eo afficiantur: denique cum tumor apparet, plerumque dolor solet minui, & evanescere. Vocatur & *Podagra Dentium*, ex ὀδὺς dens, & ἀλγία doleo. B. *Tandppn / Tandzweer*. G. Zahnwehe. Gall. *Odontalgie, Douleur ou mal de Dents*. A. Toot ach.

ODONTIASIS, idem quod *Dentitio, Odontophyia*.

ODONTICA, sunt medicamenta, quæ adversus dolores dentium adhibentur, ab ὀδὺς dens, vocantur & *odontalgica*. B. *Middelen tegens tandppn*. G. *Mittelen gegen Zahnwehe*. Gall. *Remedes contre la douleur des Dents*. A. A remédie for the tooth ach.

ODONTOIDES, quod denti simile est; ut dens secundæ vertebræ & aliorum ossium, ex ὀδὺς dens, & ὀδοῦ forma. B. *Tandachtig*. G. *Das den Zähnen gleich ist*. Gall. *Denté, Dentelé*. A. A tooth like process of bones.

ODONTOLITHOS, est petrosus ille Tartarus dentibus accrescens, ex ὀδὺς dens & λίθος lapis. B. *Stalk der tanden*. G. *Kalk der zähnen*. Gall. *La chaux des dents*. A. Lime of the tooth.

ODONTOPHYIA, idem quod *Dentitio*, five dentium eruptio, ex ὀδὺς dens, & φύω cresco. Vide *Dentitio*.

ODONTOTRIMMA, ex ὀδὺς dens & τρίβω tero. Idem quod *Dentifricium*.

ODORAMENTUM, est Medicamentum odoris gratia adhibendum; componitur ex *Labdano, Styrace, Benzoin, Moscho, Zibeto*, aliisque aromatis. Gr. Ἀρωμα & ὀσφενδόν. B. *Reuk-werk*. G. *Lieblicher geruch*. Gall. *Parfum*. A. Sweet savour.

ODORATUS; five **OLFACTUS**, Gr. ὀσφενδόν, est sensus, quo ex motu & irritatione nervorum, nasi membranis insertorum, per effluvia odorifera ideæ quædam sensorio communi offeruntur & repræsentantur. B. *De Reuk*. G. *Der Geruch*. Gall. *Odorat, Senteur*. A. Smell, Savour, Sent.

ODORIFERUM, idem quod *Odoramentum*.

OECONOMIA, est quidem rei familiaris dispensatio; sed & administratio quædam circa ægrorum dispensationem. Item, succorum in corpore nostro distributio *Oeconomia animalis* appellatur, ex οἶκος domus, & νέμω distribuo. B. *Huishouding / beschikking*. G. *Haushaltung*.

Unable to display this page

dicem exsiccatam vinum olere, ab $\delta\iota\omega$ vinum, & $\acute{\alpha}\theta\eta\mu\iota$ pono, vocatur etiam *Onagra*.

OESOPHAGÆUS, est musculus œsophagi constriCTOR, Sphincter dictus, ab utroque latere cartilaginis cricoidis ortus, os œsophagi amplexus, & extrorsum ambiens. B. *De Sluit spier*. G. *Mausi der Speisröhre*. Gall. *Muscle de l'œsophage, ou l'œsophagien*. A. The Muscle of the gullet.

OESOPHAGUS, est fistula membranacea, à faucibus ad stomachum tendens, qua cibus in ore masticatus & saliva mixtus ad ventriculum transit: tunicas habet quatuor; *Extimam* sive *membranaceam* à peritonæo, quo etiam ventriculus vestitur, sumit, vel potius à pleura, quia per thoracis posteriorem partem incedit, cujus interna latera pleura investiuntur: nam ob communem originem, de nomine non est disputandum: videatur Anatomia reformata, nuperrimè à me luci exhibita. *Secunda* est musculosa ex fibris longitudinalibus, externis, & orbicularibus internis composita. *Tertia* huic succedens est vasculosa, infinitis numero vasculis ad glandulas hic sitas contexta. *Quarta* seu *Intima* prorsus nervea est, quæ intus crusta villosa obducitur, & vere pro quarta sumi potest. Fortè ab $\delta\iota\omega\varsigma$ vimen, quia fibræ ejus viminis instar contextæ sunt: vel ab $\epsilon\iota\omega$ Fut. à $\phi\acute{\epsilon}\rho\omega$ feram, quia omnes cibos versus ventriculum fert, & $\phi\acute{\alpha}\gamma\omega$ edo, vocatur item *Gula*, $\lambda\alpha\upsilon\gamma\acute{\iota}\varsigma$, $\sigma\upsilon\mu\alpha\chi\omega$, $\iota\sigma\theta\mu\acute{\iota}\varsigma$ *Eustath.* $\Delta\iota\acute{\omicron}\ \epsilon\iota\sigma\tau\upsilon\ \pi\acute{\alpha}\ \sigma\iota\pi\acute{\iota}\alpha$. B. *De Slock-darin*. G. *Die Speisröhre / die fähle*. Gall. *L'œsophage, le gosier*. A. The gullet.

OESTRUM VENERIS, idem quod *Clitoris*, vel *Nympha*, est corpus exiguum, teres, rubellum, uvulæ apici non absimile, situm ante foramen urethræ, unde nomen Νόμῶν accepisse videtur, apparet deductis utrimque muliebris sinus labiis, sub monte veneris, in alarum summitate nidulatum; in diversis fæminis diversæ magnitudinis juxta ætatem, tempus, naturam moresque reperitur, plerumque tamen in adultis, bene natis, non libidinis extremi articuli infantis digiti magnitudinem æquat; situ vero, figura, substantia, fabrica, erectione, cōhi virili satis exacte respondet, quamvis ab eo exilitate, brevitate, imperforatione inprimis differat: pars enim ejus

externa glandi virili similis, & hinc eodem nomine donata, latitans hæret sub corrugata, membranæ labia interiora, alasque succingentis, productione, in superiori vulvæ parte ubi angulo acuto illa coeunt; efficiente tegumentum ante & retro supra glandem mobile, duplicatum, triplicatum, imo & quadruplicatum apparens, quod propter similitudinem & usum, quem cum virili præputio communem habet, præputii nomen accepit; licet tamen nomina sint eadem, præter exilitatem, a virili feminina glans maxime differt ratione qua producitur; illa enim, a retroflexo corpore fungoso urethræ, supra corpora duo penis nerveo spongiosa obtusa desinentia, efficitur; hæc vero nil est nisi ipse finis corporum duorum cavernosorum, Nymphæ corpus constituentium, & in glandis speciem desinentium; unde facile deducitur hanc glandem imperforatam esse; quamvis plerumque specie quadam oblongi foraminis cæci donetur, nec glans sola differt, verum & præputiolum præter exilitatem diversum est a virili in eo, quod partem glandis tantummodo superiorem tegit: illa autem corpora duo cavernosa sic in speciem glandis desinentia, non ab extremis uteri ligamentis rotundis, ut putabat Columbus, sed bifurcato principio oriuntur ab ossium pubis inferiore parte sub quibus utrimque oblique delata in unum corpus coeunt, in pinguedine pubis ante meatum urinarium molliter reconditum, mox in summitate vulvæ prominens, desinensque: hæc vero corpus proprie Nympha dictum, triplo fere brevius est ipsis corporibus, unde nascitur, quæ licet hoc respectu a corporibus colis nerveo-spongiosis differant omnino tamen similem substantiam habent, innumerabilibus enim inter se communicantibus cavis cellulis constant, in quibus arteriarum venarumque extrema oscula patent; quod post sanguinis elotionem, inflatis, exsiccatis, injectis facile demonstrant: vocatur etiam columella, quia parvo Gargareoni comparari potest; præter dicta nomina, plura alia inveniuntur ab usu, & a figura, tum apud Arabes, tum apud recentiores, Duce inprimis Columbo, qui illa a saphois sui ævi didicisse videtur. Gall. *le Clitoris.*

OE SY P U S, *Plin.* lana succida, vellus succidum *Mart. Ovidius*, OEsyphum exponit succum ab immundo ovis vel-

vellere demptum. *Plin. lib. 29.* sordes sudoremque lanis ovium adhærentes. Versantur itaque non parvo in errore, qui *Oesyrum* interpretantur pro scybalis & stercoris pilulis ovium lanæ inhærentibus; cum *Plinius* eodem in loco nomine alio, eas donet, videlicet sordes caudarum in pilulas concretas appellans, ὄϊον πῶμα quasi ὄϊος ῥύπον ovis sordes, & ὀπίον. B. 't *Det van de ongewasse Schape-wol / wolle met der joekken.* G. Ungewaschene wolle / die noch fett und schmutzig-ist. Gall. *Suin, ou Oesyre.* A. Fat or yoky Wool of a Sheep.

OFFICINA, Medicis est alia Pharmaceutica, in qua Galeni Medicamenta maximè præparantur: alia & Chymica, in qua essentia, ex mineralibus, Vegetabilibus & animalibus, in varia forma extrahuntur, & dicitur vulgo, *Laboratorium* à Laborando. Vide *Laboratorium*. Et alia est *Chirurgica*, in qua res ad Chirurgiam pertinentes tractantur. Gr. Εργαστήριον. B. *Gen Winkel / Werk- plaats / Werk- huis.* G. eine Werk-stadt / werckladen. Gall. *Laboratoire, Boutique.* A. A Shop, a Ware-house, Work-house.

OLEA, Est Arbor mediocriter magna, cujus cortex est politus, coloris cineritii, lignum solidum coloris subflavi, saporis amari: folia sunt oblonga, angusta, calicem referentia, acuta, crassa, dura, carnosâ, in superiori parte viridia aliquantulum, in inferiori albescentia, non lanuginosa, caulibus brevibus adhærentia, sibi invicem opposita: flos est monopetalus, calicem habens, ex quo pistillum egreditur, unde deinde fit fructus oblongus, ovalis, viridis, carnosus, succulentus, qui fructus *Oli-va* dicitur, sapor ejus est amarus, acer, acerbus, & ingratus, in se includens putamen osseum oblongum, quod continet semen ejusdem figuræ, hæc arbor crescit in regionibus calidis. à Gr. Ἐλαία, unde quoque *Oli-va*, à λείω lævis, quod cutis ejus quasi glabra sit & niteat: vel ab ipso fructuum succo pingui, glabro & lævi. B. *Olyf-boom.* G. *Oli-ven-baum / Del-baum.* Gall. *Olivier.* A. Olives.

OLEANDER, vide *Nerion*.

OLEASTER, est *Olea sylvestris*, vide *Etymon in Olea.*

OLECRANUM sive ANCON, est processus major

ulnæ five offis cubiti primi. Item suprema humeri pars, ab ὀλίγη cubitus, & κεφάλιον caput.

OLECRANUS, idem quod *Anconæus*.

OLENE, est *Cubitus*, five *Focile majus*.

OLEUM, Gr. ἔλαιον, est pinguedo quædam fluida ex fructibus aut seminibus expressa, uti est olivæ, palmæ, amygdalorum, raparum &c. vel est destillata ex rebus pinguibus, uti ex cinamomi cortice, caryophyllis, anisi semine &c. vel est composita, uti oleum jasmini, castorei, camomillæ &c. in genere est corpus liquidum, id est leni calore fluidum, ad sensus homogeneum, non tamen simplicissimum, totum inflammabile, & aquæ non permiscibile, in resinæ consistentiam condensari potens, tum que tenacissime adhærens. B. *Olpe*. G. *Del*. Gall. *Huile*. A. *Oyl*.

OLEUM PETRÆ, Gall. *Petrole*, ou *Huile de Petrole*. vide *Petroleum*

OLEUM TERRÆ, est pellucido-rubicundum, odoris fortis Petrolæum æmulantis, sed gratioris. Ante paucos annos nobis ex India Orientali allatum est, ubi ex monte quodam effluere dicitur, sed est oleum ex Nuce Cocos expressum atque Terris medicatis commistum; id enim quod genuinum est, ex India ad nos non affertur, sed a Regulis asservatur, venit quoque ex Bohemia atque ex Barbados. B. *Ward-olte* / *steen-olte*. G. *Stein Del*.

OLFACTUS, idem quod *Odoratus*.

OLIBANUM, vide *Thus*.

OLIGOPHOROS, est vinum tenue, paucis spiritibus gaudens, ex ὀλίγην paucum, & φέρω ferò.

OLIGOTROPHIA, est imminuta nutritio, ex ὀλίγην paucum, & τροφή alimentum.

OLIGOTROPHUS, est cibus minus nutriens, cui opponitur Polytrophus, Ex ὀλίγην paucum, & τρέφω nutrio.

OLIVA, est Oleæ fructus: derivatur ab *Olea*, virgilio triplex est, nempe *Orchites* à testium similitudine; deinde *Radii*, ita à Longitudine nominatæ, tandem *Amara Pausia Bacca* five viridi. Oliva à paviendo, id est tundendo dicta; aliter enim ex se oleum non facit. B. *Ollve*. G. *Ollwen*. Gall. *Olive*. A. Idem.

OLOSTEUM, vide *Holosteum*.

OLUS, ab alendo dicitur, quod oleribus alerentur homini-

mines, antequam fruges repertæ essent. Vide *Lachanum*,
OLUS ATRUM, vide *Hippofelinum*.

OLYRA, est frumenti species, affinis zeæ, an ἴλυρα
 quasi corruptior zeæ? ex ὀλύω perdo, corrumpo.

OMASUM, vide *Abomasum*.

OMENTUM, **RETICULUM**, sive intestinorum ope-
 rimentum, est membrana duplicata, intus cava, verum
 sacculum formans, intestinis instrata, pinguedine & va-
 sis sanguineis copiose adinstar retis piscarii intertexta, glan-
 dulis quoque duabus aut tribus dotata, Ventriculo, Co-
 lo, & Pancreati annexa, ut intestina calore suo foveat,
 tum hæcce pinguedine subtilissima, unâ cum vapore ro-
 rido ex tenuissimis vasculis exhalante, illiniat, ne vel a-
 rescerent, vel motu peristaltico attererentur, vel cum in-
 vicem concreverent; habet lactea quædam vasa & lym-
 phatica, item ductus & sacculos adiposos per plures, in
 quibus adipem colligit pro tempore, & aliquando in ma-
 xima copia, quam tamen quoque effundit per ductus par-
 vos in Venas sanguineas versus Hepar tendentes, ut unâ
 cum sanguine mixta inserviat generationi bilis, de quibus
 videatur *Anatomia nostra reformata*. Gr. Ἐπίπλοισιν. B. *Net
 net*. G. Das nets des eingeweids. Gall. *Le Coeffe, l'Omen-
 tum, ou la membrane, qui couvre les entrailles*. A. The-
 netlike fat which coverth the Guts, Cawle.

OMOGRA, est dolor arthriticus humerum afficiens,
 ex ὤμοσ humerus & ἀρθεῖω capio, quasi humeri captio.
 B. *Shoulder stercyn*. G. Der schultern fluß. Gall. *la Gon-
 te dans l'espaule*. A. The gout in the Shoulder.

OMOPLATA, sive **HOMOPLATA**, Lat. *Scapula*, est
 os latum & tenue, non tam ad costarum dorsalium tute-
 lam, quibus scuti instar incumbit, quam claviculæ &
 præcipue humeri, tutam articulationem comparatum. Fi-
 gura tringulum exhibet, longiore latere in basin porre-
 ctum. Angulum habet superiorem & inferiorem; intus
 concavum, extus, gibbum: processus obtinet tres; nem-
 pe *Spinam, Coracoidem & brevem*, ex ὤμοσ humerus & πλα-
 τὺς, latus. B. *Shoulder-blad*. G. *Schulter-bein / das schul-
 ter-blad*. Gall. *l'Omoplate, Paleron*. A. The Shoulderblade.

OMPHACIUM, est succus ex uvis immaturis expressus.
Agresta officinis dicitur. Gr. ὀμφάκιον. B. *Verjus*. G. *Agrest*.
 Gall. *du Verjus*. A. Verjuice. Item est oleum immaturum.

OMPHALOCARPOS, APARINE, vocatur ab umbilici nempe similitudine, quam semen ejus refert, ex ὀμφαλῶς umbilicus, & καρπὸς fructus.

OMPHALOCELE, est Hernia Umbilicalis: quando nempe Omentum, vel intestina circa umbilicum protuberant: quod fit relaxatione vel ruptione peritonæi, illud enim hic ob regressum vasorum umbilicalium est simplex, veluti quoque est in exitu vasorum spermaticorum, verum cæteroquin ubique in abdomine est duplex, adeoque viribus prementibus intestina inæqualis resistentia contrahitur, nempe hic loci minor ob simplicem lamellam, quare cedit: contingit hoc herniæ genus plerumque in mulieribus pinguiſſimis, laxiſſimæ structuræ & ætatis senescentis; rarius in viris, sed & his pariter pinguiſſimis & laxis; si macilentis contingat, a causa violenta externa fuit inductum, alias nunquam, itidem evenit in laxis infantibus; ex ὀμφαλῶς umbilicus, & κήλη tumor. B. Net - bzeuk / Navel - bzeuk. G. ein Nabel-bruch. Gall. Hernie du Nombril, Omphalocèle, sortie du Nombril. A. A rupture of the navill.

OMPHALOS, vide *Umbilicus*:

ONAGRA, vel ONOTHERA, Est planta, quæ habet caulem crassum, in parte inferiori rotundum, in superiori angulosum, ramosum, griseum, & in summitate punctis rubris instructum, medullam continentem: folia sunt longa, angusta alternatim disposita, sinuosa & in margine dentata: flores sunt rosacei, odorantes, cito caducæ, quatuor plerumque petalis in orbem positis constantes, calici insidentibus, e cujus superiori parte, quæ fistulosa est, surgit pistillum parte inferiori in fructum abeunte cylindraceum, in quatuor partes dehiscentem, & in quatuor loculamenta divisum, seminibus fætum ut plurimum angulatis, exiguis: radix est crassa, longa, alba, fibrosa: hæc planta crescit in America. dicitur quod bestias feras, maximè asinos, mansuetas reddat, ab ὄνος asinus & ἀγροῦ laboro, laborando enim & ferendo defatigantur: præsertim si lysimachio castigentur. Vide *Oenothera*.

ONITIS, est Origani species, dicta, quod ab asinis impetretur, ac in cibo gratum esset, ὄνος enim est asinus.

ONORRHEIS, est Leguminis species: sive planta, quæ

quæ habet caules rubicundos, repentes: folia Galegam referentia, sed minora, in parte superiori viridia, in inferiori alba & villosa, acuta, bina costæ adhærentia: flores dense spicati, & alis foliorum erumpentes, leguminosi, rubicundi, raro albi, flori succedit siliqua brevis, cristata, vel echinata, subrotunda, facta semine reniformi: radix longa, mediocriter crassa, extus nigra, intus alba; hæc planta crescit in pratis. dictam volunt ab asini rugitu, quod eo depasto fremant asini, ab ὄφις asinus, & βούχων frendo, strideo, vel, quasi ab ἀνα βούχων quod furtum una cum seaturiginibus erumperet, vocatur. B. *Hane-kammekens*. G. *Kerst-wurk*. Gall. *Saint foïn*. A. *Medick vetcheling*.

ONOLOSAT, est vox Arabica significans obolum vel scrupulum dimidium.

ONONIS, vide *Anonis*.

ONYX, vide *Unguis*. Onyx dicitur etiam Alabastrum.

OPERATIO, Gr. Ἐγχαζία, Ἐνεργία, est labor non tantum Chirurgis familiaris, ut operationes circa lithotomiam, Herniam &c. Sed & Chymicis, qui suos processus etiam *Operationes* nuncupant. Ita medicamentorum in corpore nostro effecta appellantur à Medicis *Operationes*. Ita & Pharmacopæi suas habent *Operationes*. B. *Werking / verrigting / uitvoering*. G. *Wirkung*. Gall. *Operation*. A. *A workinge or opration*.

OPHIASIS, est capillorum morbus, quo extenuati, hinc inde spatii intermissis, macularum serpentis instar, decidunt, ab ὄφις serpens, & ἴσος simile. Vide *Alopecia*.

OPHIOGLOSSUM, sive LINGUA SERPENTINA, est herbæ quædam excrescentia longa, linguæ serpentinæ æmula, planta hæc habet folia Betæ minimæ, sed crassiora, recta, polita, carnosâ, & angusta, aliquando ampla & rotunda; saporis viscosi & dulcis: caret hæc planta floribus, sed ex alis caulibus erumpit fructus figura linguæ compressæ, in plures cellulas bino ordine per longitudinem divisus, quibus sponte disruptis utrinque denticulatus fit, hæc cellulæ includunt pulvisculum minimum: radix est fibrosa, crescit in pratis & locis humidis. ex ὄφις serpens, & γλῶσσα lingua. B. *Adders-tong / Sprekkruid / Water-tong*. G. *Matten-zunglein*. Gall. *Herbe sans Couture, Langue de Serpent*. A. *Adders-tongue*.

OPHIS.

OPHISCORODON, five allium anguinum, est allii species, cujus caulis obscurè rubicundis seu nigris maculis commaculatur, vel est alia Allii species, cujus caput cum suprema caulis parte serpentis in modum contorquetur, ex ὄφις anguis, & σκώροδον allium. B. *Serpent-look / berg-look*. G. *Lang-lauch / sieg-wurk / wald knob-lauch*. Gall. *Pierre Serpentine*. A. *Serpents garlick*.

OPHITES, est Marmor instar porphyritæ durissimus, colore viridi saturato, dilutis ejusdem coloris maculis quasi aspersus. Sed & alium constituunt colore cinereo, & eadem duritie, nec non & nigriusculis maculis variegatum, & hunc mollitie alabastrita. Veteres Ophitæ genera fecerunt, *nigricans durum, cinereum punctis distinctum*; lineis quibusdam candidis interstinctum, candidum, molle. Hinc apparet Veterum Ophitem à nostratibus esse diversum. Foditur noster in locis variis Italiæ, Germaniæ, verbi gratia in Misnia, quod tamen ob mollitiem, rectius Alabastris accensetur, diciturque *Zeblicium*. Gr. ὀφίτης. Lat. *Serpentinus*. B. *Serpentstein*. G. *Serpentinstein*. Gall. *Pierre Serpentine*. A. *Serpentin-stone*.

OPHRIS, Est planta, quæ habet caulem rotundum: folia sunt plantaginis latifoliæ foliis similia, duo in qualibet planta quandoque tria, sibi invicem opposita, altero ex alterius sinu prodeunte, saporis viscidæ & quodammodo dulcis: flos est polypetalus, anomalus, sex petalis scilicet dissimilibus constans, quorum quinque superiora ita disponuntur, ut galeam quodammodo æmulentur, inferiori capitato & quasi antropomorpha: calix autem abit deinde in fructum seu utriculum, tribus fenestris pervium, quibus adhærescunt valvæ, seminibus fætæ minutissimis instar scobis. est *Bifolium*, *Plinius* scribit *Ophrys*, & significat supercilium, an à duobus superciliis, *Bifolium* sit appellatum; sumitur tum pro Orchidis specie, binis gaudens foliis, tum pro Lunaria quadam.

OPHTHALMIA, quam *Celsus* Lippitudinem vocat, est tunicarum oculi inflammatio, cum dolore analogo ac si spina esset oculo infixæ, cumque copiosis & ferventibus lacrymis in initio, sed quæ successive crassiores factæ in lippam mutantur, album oculi tumet valde, & vasis sanguineis scatet, ὀφθαλμὸς oculus. B. *Ontstekinge der ooggen / Oog-gezweel*. G. *Das Augenwehe*. Gall. *Ophthalmie*,
mal.

mal des yeux. A. An inflammation of the eyes.

OPHTHALMICA, sunt medicamenta adversus oculi mala. B. *Oog-middelen.* G. *Mittlen gegen Augenwehe.* Gall. *Remedes pour les yeux.* A. Remedy for the eyes.

OPIATA & OPIATUM, sive Electuarium, medicamentum internum est, quod consistentia opiatae Officinali (ut *Theriaca* vel *Mithridatio*) simile, ex variis rebus melle vel syrupo exceptis, in plures doses est concinnatum. Generaliter sumitur pro omni Electuario, sed specialiter pro iis tantum quæ opium, à quo denominatio, recipiunt, uti pro *Theriaca*, *Mithridatio*, *Diascordio*, *Philonio*, *Requie Nicolai* &c. B. *Een Opiaat / een gecomponeerde Conserf.* G. *ein Opiat / Conserw.* Gall. *Un Opiat.* A. An Opiat.

OPIOLOGIA, est Opii descriptio, ab *ὀπιο* succus, & *λόγος* narro.

OPISTHOCYPHOSIS, idem quod *Cyphosis* & *Opisthotonos*.

OPISTHOTONUS, est tetanus sive tensio aut convulsio cervicis & spinæ versus posteriora, contractis sursum pedibus, cum rigore aliquandiu perseverante, ex *ὀπισθεν* à tergo, pone, & *τείνω* tendo. B. *Agterwaartse spanning.* G. *Der krampff / der einen zeuchthinterwerck.* Gall. *Convulsion du col & de l'Epine en arriere.* A. Cramp of the neck.

OPIUM, sunt qui Opii ac Meconii nomen confundunt, & duo pro uno eodemque habent; sed malè. *Opium* enim lachryma est, quæ stillavit ex capitibus papaveris, dum maturescebant, leviter incis. *Meconium* è contra succus est ex iisdem expressus. Estque triplex, *Album* adfertur ex Cairo, quod & fortè *Thebaicum* vocatur & *Meceri*. *Nigrum* & durum venit ex Aden. Tertium flavescens magis & mollius, ex Cambaja & Decan mittitur. Turcæ ex albo colligunt papavere. *Opium* quod hic in Hollandia divenditur nigrum est, amarum & graveolens, forsan nihil aliud erit quam *Meconium*, quod javanenses *Poust* vocant, & eo utuntur infimæ fortis homines: sed quod ex ipsis capitibus stillat, *Affion* dicitur & à ditioribus tantum usurpatur, & in deliciis habent; præsertim si eo uti assueti fuerint. Alias paucula grana ad soporem concitandum sufficiunt, ideo frigidum non est, sed ob penetrandi vim, *Calidum*. Gr. *ὀπός*. B. *Eulsap.* G. *Magasament safft.* Gall. *Opium.* O P O

OPOBALSAMUM, vide *Balsamum*.

OPOCHRISMA, tale dicitur unguentum, quod si en-
sis aut aliud instrumentum vulnerans illinatur, vulnus
adaectum sua spontè sanetur. Ex ὄπλα arma, & ῥέω ungo.

OPODELDOCH, nomen est alicujus emplatri vulne-
ra & ulcera sanantis: istius descriptiones inveniuntur apud
Paracelsum, *F. Wurts*, *Mindererum*, aliosque authores.
Nomen est Chymicum fictitium, nihil significans: spe-
cies est Emplastri stichtici. Ideoque etiam B. sonat *Steck-
pleister* & *wond-pleister*. G. *Stichpflaster*.

OPOPANAX, est gummeus succus ex Herbæ Panacis
Heraclei radicibus & caulibus sauciatis stillans, ac con-
crescens, primo est albidi coloris, sed post siccationem
flavum & quasi croceum acquirit colorem, odor est gra-
vis, sapor amarus, friabilis est, intus albescit, & gra-
nulatim sæpe invicem adhæret. Gall. *Opopanax*.

OPORTET, quid in simplici sensu sit nemini non no-
tum, sed *Helmontius* ita describit, est, inquit, tribulus
& spina terræ, in vita media hominis. Vel restrictit ad
Necessarium, quo vitæ mediæ qualitates remanent in trans-
mutatis, ideoque vocavit *Magnum oportet*.

OPPILATIO, idem quod *Obstructio*.

OPPRESSIO, dicitur de Cordis & Præcordiorum an-
xietate in febribus ardentibus, ob sanguinis liberum trans-
fluxum impeditum oriunda.

OPTICA, vide *Opticus Nervus*.

OPTICUS NERVUS, sive visorius, qui in fundo
oculi explicitus & *retina* dictus, excipit radios lucis, hinc-
que rerum supra retina depictarum ideæ in Cerebro ad
sensorium commune deferuntur; utriusque nervi origo ex
thalamis nervorum opticorum provenit, postea hi nervi
coeunt, & cranium egressuri ab invicem sejunguntur. Ab
ὄπτιμα, video. *Optica* sunt medicamenta quæ adversus
oculorum affectus valent. B. *De oogzenuto*. G. *Der aus-
gen sennader*. Gall. *le Nersf optique*. A. *Optick nerves*.

OPUNTIA, Planta est ad altitudinem magnæ arbus-
culæ crescens: folia sunt magna, longa, crassa, viridia,
dura, tuberculis spinosis instructa, succo plena, viscosa,
nervosa: flores sunt rosacei, flavi, aut rubri; petalis plu-
rimis in orbem positis constantes, innati apici ovarii, nu-
merosissimis staminibus præditi: ovarium, cujus apex in
am-

ambitu speciem caliculi refert, fit fructus carnosus, umbilicatus, unicapsularis, excavatus, continens pulpam medullosam, rubram, saporem dulcem habens, fœtus feminibus annulatis, saporis non ingrati; hæc planta crescit in Italia & in Gallia: si unum folium terræ mandetur, crescit, datque novam plantam: tota hæc planta foliis constat, fertque ficus edules, quæ satis gratæ: ab urbe Opunte nomen habet: estque fici Indici species. Gall. *Figuier d'Inde; Raquette, Cardasse.*

ORBICULARE OSSICULUM, est auris internæ parvum, rotundumque ossiculum, incudis processui adnatum, quod articulatur cum stapede.

ORBICULARIS, sive CREPITUS LUPI, est Fungi species, sunt vel rotundi, vel semirotondi, sed incertæ magnitudinis. Nascuntur in campis desertis; nullum habentes pediculum, intus spongiosi sunt, & si recentes fuerint, aquam continent: siccati vero spongiosam, & pulverulentam continent materiam instar ochræ subnigræ, quæ semen est; extus pellicula obducuntur ejusdem ferè coloris: utuntur Chirurghi in sanguine sistendo. B. *Wolfsbeest / Boblst / Dult / Bult.* G. *Bubensist / Welbersist / Wolffsist / Pöfist.* Gall. *Vesse de Loup.* A. *Wolfs-fart.*

ORBITA OCULI, est antrum sive cavitas, e processibus ossis frontis ad canthos oculi protensis, & ossè maxillæ superioris illis conjuncto constans, oculi bulbum excipiens.

ORCHIS, Est planta, quæ habet folia ex radice erumpentia, simplicia liliaceis similia: caulis est rotundus; finis pedunculi exit in ovarium oblongum, trilobulare, trivalve, tribus fenestris pervium, continens pulverulentam seminula: flos insidet apici ovarii, mirabilis structuræ, hexapetalus, vix describendus: radix rotunda, carnosam, tuberosa in triorchin, Didymos, monorchin, vel carnosam palmatam formam formata, succulenta, albida, paululum compressa, viscosa, subdulcis odoris feminalis: hæc planta crescit in locis humidis. est *Satyrion*, Latinis *Testiculus*, sic dicitur, quod ejus radices ex duobus, aut tribus constant globulis, quasi tot Testiculis, qui pro variâ formâ, varia quoque obtinere nomina, ut *Cynosorchis*, *Tragosorchis*, &c. B. *Hondekens-kruid / Standel-kruid / Kullekens-kruid.* G. *Kuaben-traut / Stems*
dels

del-wurk. Gall. *Couillon de Chien*, *Satyrion*. A. Dog-stones.

ORCHIS, est testiculus, cujus substantia in viris nihil aliud est, quam minutissimorum vasculorum alborum, ordinatoque inflexu, in quibusdam dissepimentis locatorum, semen conficientium congeries; quæ sunt productiones ex Arteriis feminalibus hic tramite recto in vasa angustissima desinentibus, dum per laterales ramos & Anastomoses suum sanguinem Venis infundunt; & nervi quamplurimi, uti & Lymphatica copiosa hic terminari in vasculis quibusdam videntur: figuræ est ovalis, cui superius incumbit supereminens corpus, Epididymis dictum, testis continuatio, ast in fœminis longè aliter se res habet, componuntur autem in iis, ex multis membranis ac fibrillis laxè sibi invicem unitis, in quarum intercapedine plurima corpora alba reperiuntur: testiculi fœminarum ova pariunt, ideoque rectè *Ovaria* vocantur. Vocantur item *Testes*, *Colei* Cic. & Mart. *Vasa* Plauto, *ὄρχεις*, *Διδουρι*, *Μίζευ* Hesiod. *Μήδεια* Homer. *ὄρχεΐδρα*, *ὄλκως* Oppiano. Hoc etiam nomine gaudent radices Satyrii ejusque species. B. *Balletjes* / *Wlootjes*. G. *Noden* / *Nödlein*. Gall. *Testicules*. A. Testicles, Stones.

ORCHOTOMIA, est testiculi excisio. Vide *Orchotomus*.

ORCHOTOMUS, est, qui testiculos excindit, qua operatione animalia castrantur, ne cum aliis coëant, inde *Orchotomia*, sive testiculorum excisio, ex *ὄρχης* testiculus, & *τίμνω* feco. B. *Gen Lubber*. G. *Ein die der Hoden außschneidet*. Gall. *Châtreur*. A. Gilder, or Stone Cutter.

ORDEOLUM, Barbaris idem quod *Crithe* & *Hordeolum*.

OREOSELINUM, est Apium seu Selinum montanum, ex *ὄρος* mons & *selinum*, vulgo *Petroselinum*. Gall. *Persil de montagne*.

OREXIS, est ordinarius cibi appetitus, is oritur à fermento, tum à liquore gastrico ab arteriis cœliacis ventriculo inspirato, & laterum ventriculi mutuo contactu ob respirationem, quo tunica nervosa, ejusque nervi inordinatius moveantur, ad alimentum idoneum appetendum, ab *ὀρέζωμαι* cupio. B. *Honger* / *Get-lust*. G. *Hunger* / *begierd zu essen* / *lust zur Speisß*. Gall. *Faim*. A. Appetite of meat, Hunger, Famine.

ORGANICA PARS, est, quæ ex variis partibus, quarum natura & efficacia diversa est, constat, uti musculus constat ex carne, membranis, tendinibus, variisque vasis &c. ei opponitur *Similaris pars*, de qua *suo loco*. B. *Gen Organik-deel*. G. Ein Theil bestehend auß vielen anderen. Gall. *Partie Organique*. A. Organick part.

ORGANUM, est pars, quæ ad sui constitutionem, actionesque perficiendas, rectam & determinatam, sensibilemque conformationem requirit, ut brachium, musculus, cor, &c. B. *Gen werktuigig deel*. G. *Werkzeug*. Gall. *Organe*. A. Idem.

ORGASMUS, est impetus & incitatio sanguinis vel spirituum, ut si quando spiritus animales cum impetu in nervorum genus ruunt, ab *ὄργασμα*. B. *Dyist*. G. *Schnelle Dreibung*. Gall. *Orgasme*. A. Quick Motion.

ORICHALCUM, vide *Aurichalcum*.

ORIGANUM, Est planta, quæ habet caulem durum, quadratum, villosum: folia majora calamintham referunt, minima majoranam, villosa sunt, odorata, saporis aromatici acris: flores in spicas squamosas congeruntur, monopetali, labiati, horum labium superius sursum est, subrotundum, bifidum, inferius vero tripartitum: ex calice surgit pistillum, posticæ floris parti ad instar clavi infixum, ac veluti quatuor embryonibus stipatum, qui abeunt in totidem semina subrotunda, minima, in capsula, quæ floris calix fuit, recondita: radix est fibrosa, minima, lignosa: crescit in montibus: planta hæc Hippocrati maxime fuit commendata in morbis ubi calefaciendum, dissolvendum, & stimulandum: dici volunt quod montibus gaudeat, *ὄρος ἔργος* à monte, & *ἔργος* gaudio, sed alii, quod visum exacuat, ab *ὄργος* videre, & *ἔργος* clarifico, quasi aciem oculorum illustrans. Nonnulli nomen ex adverso datum putant, à *εἶργος* quod est algeo, fieri *εἶργος*, quasi rigens, censent, & tandem ascita littera principe O, in Origanum esse confictum, contrario tamen sensu, quod minimè refrigeret. B. *Origo / grobe Majorlein*. G. *Dossen / Wolgemuch / Bergmuns*. Gall. *Origan*. A. Origany.

ORMINUM, vide *Horminum*.

ORNAMENTUM FOLIACEUM, extremitas tubæ Fallopianæ uteri muliebris fimbriata est, eum in modum

comparata, ut quasi tot digitis, ovum ex ovario prodiens melius comprehenderetur. B. *Het Hoof-werk*. G. *Der Blätteren zierd*. Gall. *Frange membranuse*, ou le *Pavillon de la Trompe de Fallope*.

ORNITHOGALUM, Est planta, quæ habet folia longa, angusta ut graminis, mollia, repentia, excavata, lineam albam in longitudinem habentia; caulis est rotundus, nudus, tener: finis pedunculi ex caule membranula est longa, tenuis: flos est liliaceus, ex petalis sex in orbem positis compositus, cujus singulis intus ad superiora adnascitur stamen: Ovarium tuba longa, apice sphaerico instructa donatum fit fructus subrotundus, factus seminibus subrotundis, nigris: radix bulbosa aut tuberosa, bulbus est fere ut in narcisso, seu ut in porro, ita ut totus habitus ad porrum accedat. Ornithogalum quasi diceret *Lac avium*, est bulbus, flores lactis colore albidos proferens, qui in alis aut ovis gallinarum observatur, estque Asphodeli species, ex ὄρνις avis, gallina, & γάλα lac. B. *Veld-ajuin*. G. *Seldzwibel* / *Acket-zwibel*. Gall. *Churles*. A. *Dogs-onion*.

ORNITHOGLOSSUM, sive lingua avis, sic vocatur semen Fraxini arboris, ab ὄρνις avis, & γλῶσσα lingua. B. *Vogel-tong* / *Mussen-tong*. G. *Vogel-zung*. A. *Afhen Keyes*.

ORNITHOPODIUM, Est planta, quæ habet plures caules flexiles, debiles, ramosos, fere repentes, rotundos, villosos: folia coluteæ foliis minora, sibi invicem opposita, & juxta unam costam disposita: flores sunt exigui, leguminosi, in spicas in summitate ramorum congesti: flori succedit siliqua oblonga, articulata, sulcata, undulata, singulo quoque articulo continens semen unum, rotundum; siliquæ vero ad unum pedunculum, & eundem exortum crescunt multæ simul: radix est parva, & alba: hæc planta crescit in pratis. Ornithopodium est avis pes, sic dicitur quod ejus siliquæ pedem avis cum suis digitis, & articulis referant, ex ὄρνις avis & πῆξ pes. B. *Vogel-boet*. G. *Vogel-suß*. Gall. *Pied d'oiseau*. A. *Birds-foot*, *Birds-claw*.

ORNUS, est Fraxinus Sylvestris, an ab ornatu, ob elegantes rubicundos Fructus? an ab Hebraica voce *Oren*? B. *Haber-essche* / *Qualstier* / *Ufster-bezie* / *Quartel-*

kel-Bezje / Quaal-boom. G. Mal-baum / Vogel-beer /
Mas-beer. Gall. *Fresne Sauvage*, *Cormier Sauvage*, *Tor-*
migne. A. Wild-Ash.

OROBANCHE, est planta Orobum, allaque Legumi-
na angens & strangulans, ab *Orobus* & ἄρχω ango, stran-
gulo: vocatur etiam *Limodoron*: habet caulem rectum,
cylindricum, aut rotundum, fistulosum, fragilem, pal-
lidum, villosum; folia non habet, nisi in principio quæ-
dam exigua, angusta, spongiosa, cito cadentia: flores
juxta summitatem caulium nascuntur, a se invicem di-
stantes, villosi, coloris purpurei, pallidi, flavi aut viri-
dis, odorantes, post florem apparet fructus oblongus,
per maturitatem dehiscens in duas valvas, factus semini-
bus minutissimis, & albescentibus: radix est bulbosa, ob-
rotunda, squammosa, pollicis crassitiei, extus nigra, in-
tus albescens, aut flavescens, tenera, succum viscosum
amarum habens; per siccitatem fit adeo dura ac os: cres-
cit plerumque in locis arenosis. Gall. *Orobanche*. A.
Broom-rape.

OROBIDES, est hypostasis sive urinarum subsiden-
tia, ervis aut orobis similis, ex ὄροβος ervum & εἶδος for-
ma. B. *Erwtachtig gelykende Pis.*

OROBUS, est Leguminis species: habens caules exi-
guos, repentes: folia sunt oblonga, bina conjugata,
adnata costæ in mucronem abeunti: flores in spicas con-
gesti, sunt leguminosi, coloris purpurei aut albi: flori
succedit filiqua teres, obrotunda, nigra, erecta, facta se-
minibus subrotundis, angulosis, ovatis, fuscis; saporis
paululum amaricantis & ingrati: crescit hæc planta in syl-
vis. dicitur ὡςτὴν τὸ ἐρίπποδον ὑπὸ τῶν βοῶν, quod boves ea
vescantur & saginentur. Gall. *Orobe*.

ORTHOCOLON, est articuli rectitudo, ex ὀρθόν re-
ctum, & μέλον membrum.

ORTHOPNOEA: est species Asthmatis, sive vitiata re-
spiratio, qua ægri, ne suffocentur, non nisi cervice ere-
cta respirare possunt, ex ὀρθή recta, & πνοή flatus, spiri-
tus, spiratio. B. *Den Ademhaling / die alleen recht op-
zittende geschieden kan*. Gall. *Asthme*.

ORVIETANUM, vide *Orvietanus*.

ORVIETANUS, dicitur esse nomen alicujus agyrtæ
vel circumforanei, alias *Hieronimus Ferrantes* dicti, qui

inventione alicujus antidoti singularis, vel Electuarii alexipharmaci claruit contra omnia venena. Is enim primus ausus fuit publico foro deglutire ignotum sibi quodlibet toxicum. Vulgo vocatur *Orvietaan*. Nomen traxit ab urbe Italiae *Orvieto*, hinc *Orvietanum*.

O R Y Z A, planta est culmifera, cujus semen in usu domestico familiare, album, oblongum instar Tritici, in Asia multisque Europæ locis crescens; habetque caulem tritico crassiolem, per intervalla nodosum: folia longa, carnosa, porrum referentia. B. *Spst.* Gall. *Ris.* A. *Rice.*

O s, Gr. *ὄστρον*, est substantia totius corporis Animalis, durissima, compactissima, siccissima, alba, ex variis membranis lamellatim sibi incumbentibus, & firmiter sibi applicatis, perreptantibus mediis vasis contexta, ut sic corporis stabilimentum, ejusque motum facilem reddat & in munimentum quibusdam partibus se præbeat, destinata. Ossium numerus *Achangelii* 249. constituitur. Alii communiter 304. quidam tot, quot unius anni dies numerant. Numerus tamen incertus est, quia ossa infantium ab adultis differunt, item quod ossa sesamoidea & dentis in ipsis adultis, & senibus certo numero non determinantur. Variant figura, quædam rotunda, plana, acuta, obtusa, concava, spongiosa, solida, oblonga, triangularia &c. Gr. *ὄστρον*. B. *Been.* G. etn *Bein.* Gall. *Un Os.* A. A Bone. Os etiam est primus alimenti introitus qui duobus clauditur labiis. Gr. *ὄστρον*. B. *De Mond.* G. *Der Mund / das Maul.* Gall. *Bouche.* A. The Mouth. Phythologicis ossiculi vocabulum imponitur lapideis seu ligneis corticibus, qui nucleos circumdant. B. *De Steentes in de Duchten.* G. ein Stein / ein Kern. Gall. *Noyau.* A. Nut shell.

O S A T I S, vide *Isatis*.

O S C I T A T I O, est expansio omnium fere musculorum voluntariorum simul, maxime autem maxillarium, & explicatio ampla pulmonis, unde quam plurimum aëris lente & sensim inspiratur, qui aliquamdiu retinetur, & rarefactus iterum lente & sensim expiratur, hæc Februm quoque ordinarium symptoma est, sub initio incidens: at tamen & alibi evenit, & iis quoque, qui sani utcunque habentur: sæpe, dum è lecto surgimus, oscitatione aliqua afficimur, maximè si somno non sumus expleti, aut quando

quando pleno stomacho dormivimus; imo adeo frequens omnibus est Oscitatio, adeoque ei assuevimus, ut merito dictum sit, *Oscitante uno, oscitat & alter*, hinc qui imbecilles, pigri, lassii, defatigati, valetudinarii, & ii maximè, qui à morbis reconvalescunt, sæpius de die solent, aut spontè sua, aut aliorum exemplo velut excitati oscitare. Dicitur & *Oscedo*. Gr. *Χάσμη*, & *Χάσμηρα*. B. *Geeuwinge* / *Gapinge*. G. *Das Gähnen*. Gall. *Baillement*. A. *Gaping*, *Yawning*.

OSCUA, sunt extremæ vasorum aperturæ.

OSCUUM UTERI, est illud foramen partis inferioris Uteri, per quod semen ex pene virili ejectum intrat in uterum; in virginibus tam exiguum est, ut stylum tenuiorem solummodo excipiat, & nullo conatu vel minimus digitus in eam intrudi possit, ex eo etiam menstrua fluunt. Prominet in vaginæ capacitate, tincæ piscis ori, aut ut *Galenus* mavult, glandi virili persimile est; rimam habet transversam; in virginibus osculum illud exiguum, est in mulieribus quæ sæpe pepererunt, majus evadit; si nimium laxetur, vel exulceretur, cicatrice obducatur, vel humidum nimis fiat, sterilitas sequitur. B. *De Mond* / *van de Moeder* / *de Roze* / *de Kroon*. G. *Der Mund der Mutter*. Gall. *L'Orifice interne de la matrice*. A. *The Mouth of the Womb*.

OSMUNDA, est Filicis species, quæ dicitur *Regalis*, *Palustris*, *Aquatilis*, *Florida*. &c. habet caulem viridem, striatum, ramosum, se in latum extendentem: folia sunt ampla, satis angusta, parva, disposita supra unam costam in unum foliolum terminatam; summitas caulis se in multos dividit, qui singuli rami sustinent multos racemos fructus minimos habentes, quorum fructuum structura non examinari potest nisi microscopii ope; singuli racemi habent capsulas membranaceas sphaericas, quæ in duas partes apertæ fundunt semina quædam oblonga: hæc planta nullos gerit flores; radix est nigra, & longa; crescit in locis aquosis & humidis: An Etymologia sit ficta, an Barbarica, an ab ore mundando, necdum compertum habeo. B. *Water-varen*. G. *Wasser-farn*. Gall. *Osmonde*, *ou Fougere aquatique*. A. *Osmond royal*, *water-ferne*.

OSSA, vide *Os*, dicuntur & *Ossicula*, suntque duri & lapidei cortices, qui nucleos circumdant.

OS SEPIÆ, piscis sepiæ os candidum est, oblongum, angustum, compressum, superna superficie durum & læve, inferiori autem fungosa quasi medulla ejusdem coloris repletum. Gr. Σηπιον, quia intra vesiculam in corpore liquor ater, ac si esset putridus, reperitur, nam σηπειν significat putrescere. B. Zeeschuim. G. Fischbein / Blackfisch / Blakfittel. Gall. Séche, ou Boufron. A. The Cuttlefish.

OSTAGA, est *Volfella* seu forceps qua ossa eximuntur. Item, est instrumentum Chirurgicum, quo ossa vel attolluntur, vel deprimuntur, vel omnino loco moventur, ex ὀστέον os, & ἀγέδω capio.

OSTEOCOLLA, est lapis albo cinereoove colore offisque figuram æmulans. Nascitur Darmstatio in agro in Palatinatu, (aan de Berg - straat.) item in Saxonia, in Silesia &c. crescit per arenam forma corallii albi. Putant hoc Remedio ossa cito conglutinari, & callo obduci, si intus sumatur, & Emplastris admisceatur. B. Walsteen / Been - Iym. G. Bein-bruch / Bruch-stein / Beinwell / Walstein / Sand-stein / Stein-bein. Gall. Osteocolle, Pierre des rompus. A. The bone-binder.

OSTEOGENICA vel *Callum generantia* medicamenta dicuntur, quæ in ossibus impedimentum tollunt, quorum virtute impediabatur, ne humor in iis concreceret. B. Beenmakende middelen.

OSTEOLOGIA, est de ossibus enarratio seu descriptio, ex ὀστέον os, & λέγω narro. B. Beschrybinge der Beenen. G. Beschreibung der Beinen. Gall. Osteologie.

OSTEON, vide Os.

OSTOCOPI, sunt dolores ossium, sive potius dolores periostei aut nervorum, ossa subeuntium: ossa enim quatenus ossa non sentiunt, dicitur & *Lassitudo contundens*, ex ὀστέον os, & κόπος labor. B. Pyn der Beenen. G. Smertze der Beinen. Gall. Douleur dans l'Os. A. Pains in the Bones.

OBSTRUTIUM, seu *ASTRANTIA*, vel *MAGISTRANTIA*, est *Imperatoria*, dicitur & *Laserpitium*: primum videtur dictum, deinde depravata nomenclatura, *Osteritium*, postremo *Ostritium* cœpit appellari. Qui sanè lapsus admodum fuit, abjecta nempe littera prima *Asteritium*, & dein mutato *a* in *o*, *Osteritium* ac postremo magis concisè *Ostrutium* nominare imperiti cœperunt. B.

Meester-

Unable to display this page

rio, fœtus inventi fuere, unde nullum est dubium, quin in his conceptus fiat, & sint tantum animalculorum receptacula, ubi nutriuntur, augentur &c. B. *Gen Et. G. ein Ey. Gall. Un Oeuf. A. Egges.*

OVARIVM, est testis muliebris; utero ad distantiam binorum circiter pollicum lateraliter annectuntur per ligamenta valida duo Ovaria, quæ & ope membranarum aliarum a peritonæo ortarum obvoluta firmantur; hæc corpora sunt scabra, fere ovata; in superiori tamen parte magis plana quam gibbosa apparent, in horum superficie, sub membrana cingente reperiuntur spherulæ sive Bullulæ ova dictæ; ovariorum varia magnitudo est pro ætatis & temperamenti ratione, etenim in libidinosis, & ætatis flore constitutis plerumque sesquidrachmam pendent, in vetulis vero exsucca, parva, quasi corrugata, vix ad semidrachmam ascendunt, nunquam tamen evanescent, in infantibus adhuc minora quam in decrepitis. Substantia eorum membranosa est, fibrosa, plurimisque intertexta vasibus, spermaticis scilicet & hypogastricis, aliisque ante ingressum suum hic loci ita unitis, & cum nervis commistis & intricatis, ut fabrica haud describi queat, & hoc modo faciunt ovarii structuram. vide *Orchis. Gall. Ovaire.*

OVIDUCTUS, idem quod *Tuba Fallopiana.*

OVUM, est species doloris capitis, quæ sentitur magnitudine ovi: & sic à figura, quam ovum occupat, denominationem accepisse videtur. B. *Hoofst - pijn een Et groote.*

OVUM PHILOSOPHICUM seu **CHYMICUM**, est vitrum inferius rotundum, quodque in superficie fistulam ex eadem materia oblongam habet: hisceque utuntur ad circulandos & exaltandos liquores, dicitur & vas Hermeticum. B. *Gen Philosophis Et. G. ein Philosophisch Ey. Gall. Oeuf Philosophique. A. A Philosophical Egge.*

OXALIS, est *Acetosa*, ex ὄξύ acidum.

OXELÆUM, est mixtio aceti cum oleo, ab ὄξύ acetum, & ἔλαιον oleum.

OXYACANTHA, est Berberis; sic dicitur ab acidis bacis, & spinis, ergo ab ὄξύ acidum & ἀκανθα. Vide *Berberis.*

OXYACANTHA, est *Spina Acuta*, sive *Vallaris*, aut *Sepicularis*; ὄξύ enim est acutum, & ἀκανθα spina. B. *Hagedoorn.*

gedoorn. G. Hag-dorn, Gall. *Aubespine*. A. Haw-thorn,
White-thorn.

OXYCEDRUS, five acuta cedrus, quod cedri folia in
acutam desinant aciem, ex ὄξύ acutum, & cedrus.

OXYCRATUM, est aceti cum aqua mistio, Pusca vel
Posca dictum, ab ὄξύ acetum. & κροάγγυμι misceo. B.
Water en Eek. G. Wasser und Essig. Gall. *Oxicrat*, *L'eau*
melée avec du vinaigre. A. Vinegar mixt With water.

OXYCROCEUM, est emplastri cujusdam nomen quod
ex croco & aceto mixtum, pice aliisque rebus componi-
tur, ex ὄξύ acetum & κρόκος crocus. B. *Saffraan ple-*
ster. G. *Saffran pflaster*. Gall. *Oxycroce*. A. Idem.

OXYDERCICA, sunt medicamenta visum acuentia,
ex ὄξύ acutum & δερκω video.

OXYGALA, est lac acidum, ex ὄξύ, & γάλα lac.

OXYLAPATHUM, est Lapathum acutum, ex ὄξύ acu-
tum & Lapathum. B. *Paticch / Heerdig*. G. *Mengels-*
wurk / Strenff-wurk / Grind-wurk / Zitter-wurk. Gall. *Pa-*
reille. A. Dock.

OXYMEL, est compositio in formam syrupi, ex ace-
to & melle, ab ὄξύ acetum, & μέλι mel. B. *Αξυν Ho-*
ning. G. *Essig-meth*. Gall. *Oxymel*. A. Idem. Vide *Apo-*
meli.

OXYREGLIA, est acidus è ventriculo ructus, ab ὄξύ
acidum, & ἐρύγω ructo.

OXYRHODINUM, est acetum rosaceum, ab ὄξύ ace-
tum, & ῥόδον rosa. B. *Frozen-eek*. G. *Rosenehig*. Gall.
Vinaigre rosat. *Oxyrhodine*. A. Idem.

Oxus, Est planta, quæ habet caules longos, flexi-
les, teneros, rotundos, purpureos aut rubicundos: folia
sunt terna, cordiformia, eidem pedunculo adnascen-
tia, mollia, succulenta, saporis acidiusculi & grati:
flores sunt campaniformes, monopetali: post florem
sequitur fructus membranaceus, quinquelocularis, ob-
longus, fætus feminibus rubicundis calyptra elastica in-
volutis, ejusque vi cum impetu dissilientibus: radix cras-
sa, squammosa, fibrosa, alba, aut rubicunda, fibras lon-
gas & albas habens: hæc planta habet odorem gratum,
sed non penetrantem. *Trifolium Acetosum*, *Alleluya*, &
Panis Cuculi, vel quod Cuculus avis eo vescatur, vel
quia hoc erumpente, cuculus vocem suam edere incipiat.

Oxus vero vocatur ab acido sapore. Vide *Oxytriphyllum*.

OXY SACCHARUM, est compositio ex aceto & saccharo. Nonnunquam in aceto prius infunditur vitrum antimonii, & tunc dicitur *Vomitivum*; aliquando Scilla, & appellatur *Scilliticum*, ex ὄξος acetum, & σάκχαρον Saccharum. G. *Äzpnige Supher*. G. *Essig Sucker*. Gall. *Oxyfaccharon*, *Vinaigre sucré*. A. *Oxy sacchara*.

OXYNOSEMA, idem quod *Morbus Acutus*.

OXYTRIPHYLLUM, est trifolium acetosum, ex ὄξος acidum, & τριφύλλον trifolium. B. *Wlaber-zuring / Hoehs-hood / Hoehs-look*. G. *Saurer-klee / Buch-klee / Buch-ampffer / Buch-brot / Buchhugs-klee / Gauch-klee / Nasen-klee / Gauch-brot / Nasen-ampffer*. Gall. *Allelusia*, *Pain à Coucou*. A. *Wod-sour*, *Wood-sorrel*.

OZENA, est ulceratio interioris naris, tetrum odorem spirans, ossicula nasi, & tunicam palati serpendo erodens, oriunda ex lue venerea, polypo exulcerato vel catharris acribus: ab ὄζω olfacio. B. *Gen stinkende Neus-zweer*. G. *Näsen Geschwar*. Gall. *Ozene*, *Punais*, *Poupe*. A. *Stinking of the Nose*.

P.

P. Simplex Medicis *Pugillum* significat, imo & aliquando *pondo* vel π aut Π, vel π simplex.

P. æ. vel **PART. æq.** denotat partes æquales.

P. n. idem est quod præter Naturam.

PAR. significat *Paria*, Ex. g. *Rec. No. par. V.*

PART. æq. vide *Supra*.

PACHUNTICA, sunt medicamenta incrassantia, crassis ramosisque partibus prædita, quæ dum succis tenuioribus permiscentur, partes eorum conjungendo, & inter sese connectendo, crassiorem & stabiliorem consistentiam ipsis tribuunt, ut *Bolus armena*, *Amylum*, *Nymphæa*, *Amygdala*, *Papaver*, à παχύς incrasso. B. *Verdikende middelen*. Gall. *Remedes incrassans*.

PÆDARTHROCAE, cariem ossis significat; est scorbuti Symptoma, ex πᾶσις puer, ἀέθρον membrum & κενός malum, nam pueri hoc malo plerumque afficiuntur, verum & adultis quoque accidit, confunditur cum *Spina Veserosâ*. Nihil aliud ergo est quam caries ossium, maxime

circa

Circa puerorum articulos cum dolore obscuro & apparen-
te tandem articuli tumore conjuncta, orta à materia aci-
ri, dissolvente & corrodente, ab ossium medulla inci-
piens, ulterius serpendo ulcera sinuosa & maligni mo-
ris, fistulasque in vicinia producit. B. *Been - vzyter*. G.
Bein Grässer. Gall. *Gangrene de l'Os*. Vide *Caries & Tereedo*.

PÆDOTROPICA, est pars Hygieinæ, spectans ad pue-
rorum regimen, ex παις puer, & τροπή ratio, modus,
vel à τροφή nutritio. B. *Opvoedinge der kinderen*.

PÆONIA, vide *Pæonia*.

PALÆTYRUS, est caseus vetus, ex παλαιός vetus, &
πρός caseus, à τείρω sicco, caseus enim est lac siccatum.

PALATUM, est superior oris pars, instar tholi leviter
Concavum, unde & oris cœlum appellatur, constans
maxima parte osse quarto maxillæ superioris, & dein duo-
bus ossiculis propriè palati dictis, quæ omnia obvolvun-
tur membrana crassa, glandulosa, rugas versus postero-
ra determinatas habente. Item vocatur ὑπερών, οὐρανός,
οὐρανισμός Galeno. B. *Het Verhemelte des Mondts*. G.
Der Gaume. Gall. *le Palais*. A. *The Pallate*.

PALIMPISSA, vide *Pix*.

PALINDROME, est morbus recidivus, ex πάλιν ite-
rum & δρόμος cursus. B. *En wederkomende Ziekte*.

PALIURUS, Est arbuscula ad altitudinem arboris
quandoque crescens; rami sunt longi & spinosi, sed spi-
næ foliis proximæ sunt minores, & minus noxiæ quam
aliæ: folia sunt parva, obrotunda, acuta, coloris viridis,
obscuri, quasi rubicundi; calix est monophyllus, penta-
phylloides; flos rosaceus, flavus, pentapetalus, stamini-
bus quinque præditus: ovarium in fundo calicis fit fru-
ctus Cyperiformis, ossiculo fætus fere globoso, in tria
loculamenta diviso, in quibus adsunt nuclei ejusdem for-
mæ. dicitur quasi πάλω ερον, urinam moveo, à πάλω πάλ-
ω, vel dicitur quasi πάλιν ερον iterum urina, id est, bis-
mingens: Paliurus enim inter diuretica à quibusdam ha-
betur. A. *Prickly.bramble*, *White-thorn*.

PALLIATIO, sive CURA PALLIATIVA, est the-
rapeia, qua morbi incurabiles, quantum fieri potest, medi-
camentis localibus, mitigantur. B. *Plaats - middelen /*
Streel - middelen.

PALMA, est interior manus pars, *Vola* dicta. B. *De*
Hand.

Hand - palm. G. Das Flache Hand. Gall. *la Paume de la main.* A. The Palme.

PALMA, in vegetabilibus dicitur majus vitis flagellum, unde nascuntur uvæ.

PALMA, Gr. *Φοίνιξ*, arbor Asiatica, dicitur quod cœmam in cacumine habeat circumtensam, & ramos in digitorum modum protensos. B. *Dadel-boom.* G. *Dattel-Baum.* Gall. *Palmier.* A. Date-Tree.

PALMA CHRISTI, est *Ricinus*, sic appellatur, quod scilicet ejus folia in humanæ manus effigiem articulentur: ideoque etiam *Pentadactylum* vocatur. Vide *Ricinus*.

PALMA CHRISTI, est Satyrion Basilicum seu Regium, Arabibus *Bucheiden*, *Avicennæ digiti citrini*, nomen invenit à similitudine, quam ejus radix cum humana habet manu.

PALMARIA, est Planta, cujus folia palmam manus, & ob quinque divisiones, digitos referant. B. *Handekens-kruid.* G. *Kreuz-blum.*

PALMARIS MUSCULUS, venit ab interno humeri ossis tuberculo, tendineo, gracilique carneorum fascium cœtu ejectus, tendineus mox usque in volam atque digitorum limites expanditur: cuti exterior pars, nexis, non sine laceratione solubili, cohæret, volamque in rugas contactat. B. *De Palm-spier.* G. *Der Flache-hand-maß.* Gall. *le Cubital Gresle, ou le Long Palmaire.* A. The brauwn of the palme.

PALMITES, dicuntur quæ è stirpibus ac surculis quotannis prodeunt, sic nominatæ quod in modum humanarum palmarum virgulas quasi digitos edunt.

PALMULA, vide *Costæ*, & *Palma*.

PALMUS, est tremor & palpitatio cordis, à convulsione aut irritatione nervorum, cujus causa in sanguine vel succo nervoso consistit, vel in aquâ pericardii, à *πάλω* vibro, quatio. B. *Hert-bevlinge.* G. *Hertshebung.* Gall. *Tremblement de cœur.* A. Shivering, or palpitation of the heart.

PALPEBRÆ, Gr. *βλέφαρα*, sunt integumenta bina oculos claudentia & tegentia: constant ex cute, membrana cellulosa, sub qua carnosa, musculis, tunica, tarsis & ciliis, suntque vel superiores vel inferiores. B. *De Dog-leeden.* G. *Die Augen-lieder.* Gall. *les Paupieres.* A. Eyelids.

PALPITATIO, seu **PULSATIO CORDIS**, est motus convulsivus, non Arteriarum, sed cordis, nam licet violenter & perturbato motu contrahatur, extendaturque, in carpo vix tamen sentitur, sed ægri ipsi id percipiunt; non sine molestiâ aliquando maximâ; sæpe manu pectori applicatâ, palpitiatio dignoscitur, & cum maxima est, sonitum edit, quem è longinquo audimus, aut costæ diffringuntur, vel si ossa mollia sint, extrorsum cedunt, & in ipso verò corde & auriculis, aut altera tantum, vel principio arteriæ sæpe maxima extensio, & Aneurisma inducitur. Adhæc Palpitiatio Gradus habet, neque semper adeo ferax est, unde per Periodos incidit: at motu corporis vel animi perturbatione, æstu, vino, &c. intensior fit, quiete vero & somno lenior; cum Dyspnæa, Scorbuto, Cachexia, Chlorosi &c. plerumque jungitur, aut hi cum ista. Causæ sæpe sunt cordis obstructiones à sanguine coagulato, officulis, polypo, arteriæ initio angustato &c. B. Hert-klopping. G. Das Hert-klopffen. Gall. *Palpitation de Cœur, Tressailement & Tremblement de Cœur*. A. Panting of the Heart.

PAMPINI, sunt frondentium ramusculorum comæ colliculique fructum foventes & ab impendente vindicantes injuria. Hinc pampinare, est pampinos superfluos ex vinea detrahere, posteaquam fronduit.

PAMPINIFORME CORPUS, sive **VARICOSUM**, aut **PYRAMIDALE**, sunt arteriæ & venæ ad testiculos euntes, quæ communi tunica includuntur, & corpus referunt pampinis crispatis simile. Vide *Varicosum Corpus*. B. Wpnranks gelyke lighaam. G. Der Neb=bat Gleiche Thiel. Gall. *Corps ou vaisseaux Pampiniformes*. A. Vine Branchelike body.

PANACEA, est medicamentum universale, omnes morbos indifferenter curans; sed an detur dubito: de tabaco, tinctura solis, tartaro vitriolato, lapide Philosophico, plurima plurimi jactant, ex πᾶσι omne, & ἀίσιμα sano, medeor. B. Een algemeen genees-middel. G. ein allgemeine arhney / die fur alles hilfft. Gall. *Panacée*. A. Idem.

PANARITIUM, idem quod *Paronychia*.

PANATA, idem quod *Panarella*.

PANATELLA & **PANATA**, est pultis genus, ægrotis utile, ex medulla panis triticei vel secalicei cum aqua in pul-

pultis formam, coctum. Melioris nutritionis gratia ovæ interdum admiscunt. Sæpe semina melonum adduntur, ut magis esset refrigerans, à pane nomen sumpsisse videtur, licet Italica sit vox. B. *Brod-pap / Water-pap.* G. *Brodts-bruche.* Gall. *Panatellè, Panade.* A. Idem.

PANAX, & PANACES, est planta Pastinacæ latifoliæ species, cujus radix benignum præbet nutrimentum, dicitur *πανα ἀκείν*, hoc est, à sanandis omnibus morbis.

PANCHYMAGOGA, sunt medicamenta purgantia, quæ dicuntur vim habere, omnes humores vitiatos è corpore educendi; sed an tale detur, dubitandum, ex *παν* omne, *χυμός* succus, humor, & *ἄγω* duco. B. *Gen al-
gemein bulkzuiberent middel.*

PANCOENUS, idem quod *Pandemius.*

PANCRATIUM, dictum videtur, à profligandis & vincendis morbis omnibus, ex *παν* omne, & *κράτω* vincio, fortiter teneo.

PANCREAS, *Pancration, Pancreon, Callicreas, Callicreon & Lactes*, Synonima sunt. Gr. *πάγκρεας*. Est glandula conglomerata in abdomine, sub posteriore ventriculi parte sita & duodeno intestino alligata, usque ad hepatis & lienis regiones extensa, cujus munus est succum lymphaticum volatilem & insipidum, leniter salsum in esurientibus animalibus, per proprium ductum ad duodenum, ulterioris chyli solutionis, subactionis, nec non bilis subjugationis & attemperationis gratia, ablegare. Glandula hæc maxima est in toto corpore, in hominibus mediocris, in canibus ulnæ magnitudinem non raro excedit, ex *παν* omne, totum; & *κρέας* caro, quasi diceret totum carnosum. Vide *Callicreas*. B. *Abbleis / buik - klier - bedde / schoon bleis / de groote klier.* G. *Das Gektsgedrusse / die Grosse druse.* Gall. *le Pancreas.* A. The Pancreas, all flesh, vel sweet-bread.

PANDALEA, Neoterici ferè vocant idem quod Electuarium solidum, nisi quod *Pandaleon* integrum remanet. Etenim saccharum ritè coctum pixidi infunditur, ac solidescere finitur: æger fractam partem accipit instar eclegmatis: Pandaleon è Rotulis, Morfulisve non nisi forma differt.

PANDALITIUM, idem quod *Panaritium.*

PANDEMIUS, sive morbus communis, est morbus
ejus.

ejusdem speciei, qui in una regione plures simul invadit, ex πᾶσι omnis, totus, & δημοῦς populus. B. *Gen Allgemeine Ziekte.* G. eine Allgemeine Krankheit / eine Seuche. Gall. *Maladie Commune, vel Pandemique.* A. A Common disease.

PANDICULATIO, Gr. Σχορδινιασμός, Σχορδίνισμα, est convulsio brachiorum in altum sublatorum sub certâ figurâ, ac nonnihil versus lumbos contractorum, unde etiam ipsi lumbi nonnihil convelluntur, inflexo, & ad latus alterutrum, commoto corpore, imo etiam collo, ut facies quoque ad latus spectet, caputque versus dorsum inclinetur; verum in Pandiculatione convulsio non est convulsio diuturna, sed cum lenta, tum brevis: atqui plus, quam rigor solitam corporis figuram efficit, quæ de causa magis spectat ad Opisthotonon. Imo Pandiculatio sæpe cum Oscitatione una incidit; aut oscitationem excipit Pandiculatio, vel hæc istam, & plerumque mutuas vicissitudines fiunt inter Oscitationem, Pandiculationem & Horrorem, Rigoremque sese mutuo excipientes, aut alteram cum altera complicantes: nam Pandiculatio est tantum oscitationis maximus gradus. B. *Uitrekking.* G. Das Strecken und strecken des leibes. Gall. *Extension, Pandiculation.* A. Stretching.

PANICULA, dici potest quidquid sublonga vel subrotunda effigie tumet, ut quæ pendet à picearum ramis. Lanosam quoque comam in milio, panico, arundine, & qualem in arvis complures herbæ & in palustribus junci gerunt, Latini Paniculam dixere.

PANICUM, est Milii species cujus spica ex innumeris crassis, rotundis, albis aut flavescentibus seminibus in spicas minores digestis conflatur: à paniculis dici prohibent, Gr. Ἐλυμεῖ ab ἔλω palus, quia locis paludosis gaudet, vel ab ἐλάω involvo, quia multum seminis involvit. B. *Паника - коозн.* G. Heydelypsentch / psentch / fuchs schwants / psench / fesch welscher hirs. Gall. *Panis.* A. Panick.

PANICUS, est repentinus terror & consternatio, dicitur à *Deo Pan*, qui minatus terrorem immittit: *Pan* Pastorum nomen olim fuit.

PANNICULUS ADIPOSUS, est congeries multarum cellularum sub cute immediate positarum, membranis tenuissimis constantium, totum corpus ambientium

ubi

ubi cutis est, in quibus ex vasis sanguiferis huc decurrentibus deponitur oleum sanguinis, quod ibi per tempus stagnare potest, verum a majori sanguinis motu per ductus suos in venas sanguineas iterum impellitur & circulationem obit: potest hæc congeries cellularum in obefis continere quamplurimum pinguedinis; in macilentis parum. B. 't *Oltes* daar 't vet in bewaart wordt / onder de huid en tusschen de spieren. Gall. *Pannicule adipeux*.

PANNICULUS CARNOSUS, Gr. *Υψιλὸν Σαρνώδης*, est panniculi adiposi membrana inferior, cellulas ejus determinans, & sustinens, & proprie ad eas pertinens, quæ in plurimis locis satis crassa & musculosa, in aliis iterum membranosa, velamentum toti corpori præbet. Sed in brutis tantum reperitur, in hominibus rarissime, & ad certâ tantum quædam loca. B. *Het Bleizig oltes*. G. *Das fleischerne Häutlein*. Gall. *Pannicule charneux*. A. The *Fleshy membrane*.

PANNICULUS NERVOSUS, idem quod *Panniculus Carnosus*.

PANIS CUCULI, vide *Oxus*.

PANIS PORCINUS, vide *Cyclamen*.

PANNUS, oculi morbus est, quando vasa sanguinea ad angulos oculorum in tunica tendinosa excurrentia; propter obstructionem, sive inflammationem sanguine turgent. Postea crescente hoc malo, tela, quasi carnosâ oculum vel ex parte vel in totum in superficie, obducunt, adeo ut oculi à lumine maximè offendantur, & planè rubeant. B. *Een oog-lap*. Gall. *le Panniculus, ou espece d'Ongle*.

PANNUS, notat *Maculam* vel *Nævum* in cute sive ex lue gallicâ, sive ex alio morbo maligno dependentem, est macula grandior palmæ interdum magnitudinis, coloris subflavi, vel rubicundi, fusci vel subnigri, in facie sæpius proveniens, & sexum sequiorem deformans. B. *Honing-blekken / Zonne-brand*. G. *Die Honig-flecken / Sonnenbrand*.

PANOCHIAE, sunt *Bubones*, vel tumores in Inguinibus orti ab inflammatione, vel mala Venere &c. glandulas inguinales occupantibus. B. *Klap-ooren*. Vide *Bubo*.

PANUS, est species bubonis sub axillis, faucibus, auribus & inguinibus, in partibus sc: glandulosis. Sumitur etiam

etiam pro *Phygerlo*. B. *Wltergezwel* onder d'oxelen. G. *Schliergeschwulst* / drusen geschwulst.

PAP AVER, Est planta, quæ habet caulem ramosum: folia sunt oblonga, ampla, dentata, crispata, albescentia; vel ex atro viridia: calix bifolius, valde caducus: flos est rosaceus, quatuor plerumque petalis in orbem positis constans; ex cujus calice bifolio surgit pistillum, quod deinde abit in fructum, seu testam ovatam vel oblongam, capitello ornatam, sub quo in quibusdam speciebus series spiraculorum in circuitu aperitur in fructus cavitatem, variis per longitudinem foliis munitam seu lamellis; quibus tanquam placentis adhærent semina rotunda ut plurimum & minutissima. Gr. *Μηκων* dicitur à *μη κερειν* non ministrando, quod suis fungi muniis vescentes non patiantur. *Papaver* dicitur nomen habere à formoso puere *Papavere*, in florem sui nominis verso, alii derivant à *papo* lacteo infantum, vel quod ejus semen infantum lacti admiscetur, vel quia ejus folia lac fundant. B. *Heul* / *maan-kop*. G. *Magfanten* / *möhn*. Gall. *Pavot*. A. Poppy.

PAPILLÆ INTESTINORUM, sunt protuberantiæ exiguæ, quibus intima intestinorum tunica referta est, et ductibus glandularum, finibus nervorum, emissariis lymphaticorum & lacteorum contexta Vide. Anat. nost.

PAPILLA, est prominentia rubra in medio mammarum consita, cujus pori recipiunt omnes tubulos lactiferos, hic angustatos, à glandulis mammariis, prodeuntes. Gr. *Θηλα*. B. *De Cepel* / *speene*. G. *Brust-wartzelein* / *dutten* / *Wartzelein*. Gall. *le Mammelon*, *le bout de la mamelle*. A. The Nipple of a breast.

PAPILLARE OS, idem quod *Sphenoides*.

PAPILLARUM processus, sunt extremitates nervorum olfactoriorum, membranæ mucosæ viridi schneiderianæ numerosissime insertorum, sensationi olfactus inservientes, & hinc cum extremitatibus suis instar minimorum villorum eminentes. B. *De Cepelwvse uptsteekselg van De reuk-zenuwen*. Gall. *les Mammelons des Nerfs de l'Odorat*.

PAPPUS, tam Græcis quam Latinis lanugo ex floribus & fructibus decidua est. Sic etiam lanosi quidam villi, qui deflorescentibus aliquot herbis circum semen remanent, & postmodum in auras evanescent, pappi sunt, in senecione, soncho, & plerisque aliis fit.

PAPULÆ, idem quod *Pustulae*, vide *Exanthemata*. Item species morbillorum, quæ etiam *Boa Sudamina*, *Fervida Eruptiones* & *Rubicundæ Cutis Aspredines* dicuntur. B. *Hoed-jong / rood-hond / rood-jook / rood-bonk*. G. *Bittermaahl / Sitz blätterlein*. Gall. *Pustules, Bourgeons*. A. A pimples, whelkes, blisters.

PAPYRUS, est arundinis species Niloticæ: à Papyro, Cognomen Papyrii, *πῦρις* deductum est, à quo Papyriana tribus, estque res & vox Ægyptiaca, quia radice utebantur pro ligno ad ignem struendum: dici itaque posset à *πίω* & *πῦρ*, quod ignis pabulum esset. B. *Papier*. Gall. *Papier*. A. The Paper-Reed.

PARACELSISTICA MEDICINA, idem quod *Hermetica*.

PARACENTESIS, sive punctio, est perforatio Thoracis, vel Abdominis, per cannulam cuspidatam. In thorace fit, quando repletus sit pure vel aqua, & punctio instituitur in latere; intra quintam & sextam vertebra; in Abdomine vero cum illud Hydrope ascite intumet, ad latus lineæ albæ abdominis, in musculis rectis & oblique ascendentibus: adsint vires robustæ, & purgatio præcedat, etiam sint pulmones, intestina, reliquaque viscera incorrupta, quum umbilicus protuberet, aliam viam ne investigato, ibi vero apertionem moliri necesse erit. Pus aquamve ne simul educito, sic enim ægrum jugulares, sed per partes, ut septenis diebus libram, aut libram unam & semissem secundum ægri vires. Operatione peractâ emplastro astringente & conglutinante vulnus obturandum. Si meatus & vasa intus sint rupta, ex Paracentesi auxilium quærere, esset oleum & operam perdere, unde sibi met hæc committenda, à *ὑπερτίω* compungo. B. *Buisi-opening / buisi-steking*. G. *Eröffnung des Bauches mitt eisen*. Gall. *Paracentese, Ouverture du Ventre*. A. Perforation, of the Belly.

PARACHETEUSIS, idem quod *Derivatio*.

PARACMASTICA, est febris continua decrescens: item ætas declinans, à *ὑπερτίω* decreasco. B. *En asgaande Hoortg / of asgaande Ouderdom*.

PARACME, vide in *Acme*.

PARACUNANCHE, est inflammatio cum febre continua & respiratione difficili, in musculis laryngis exteriori-

rioribus, excitata, ex *παρὰ* de, *πῶς* canis, & *ἀγχο* ango.
Vide *Angina*.

PARADYSI GRANA, vide *Cardamomum*.

PARALYSIS sive RESOLUTIO, est movendi impotentia in his aut illis musculis, qui dicuntur arbitrio nostro subjecti, quod tamen non admodum strictè intelligendum: nullus adest dolor, vel sensus in parte, aliquando hic tamen est levis cum stupore, vel specie punctationis, semper sunt causa membra flaccida, sæpe etiam macilenta; & ad tactum frigidiora, subinde etiam sanguis quoque ablati est, aut vermes quasi repentes in partibus percipiuntur, oriunda ab omni causa, quæ impedit influxum spirituum animalium in nervos partibus affectis dicatos, vel quæ prohibet introitum sanguinis arteriosi in musculos partes eas moventes. Si in utroque latere fit, *Paraplegia* dicitur, si in uno *Hemiplegia*: si in hoc aut illo membro particularis appellari solet, à *παράλυσις* resolvo. B. *Lammigheid*. G. *Der schlag / paralyß / das Gut / troß*. Gall. *Paralyse*, *Affolure*. A. *The Palsey*, *Lameness*.

PARALYSIS HERBA, seu PARALYTICA, dicitur vulgo *Primula Veris*, & *Betonica Alba*: vocatur, quod paralyticis morbis medeatur.

PARAMESUS, est digitus medio proximus, minimoque vicinus, qui *Medicus* & *Annularis* dicitur, ex *παρὰ* juxta, & *μέσος* medium. Vide *Digiti*.

PARAPHIMOSIS & PERIPHIMOSIS, est penis vitium; cum cutis ita curta est, ut glandem adducta, contingere nequeat. Item, cum ea, quæ meatus præter sanitatem claudebant, remota fuerint. Item uteri angustia & contractio, ex *παρὰ* de, & *φίμωσις* como obligo.

PARAPHRENITIS, est delirium cum febre continua ex inflammatione diaphragmatis, vel membranarum illud cingentium tum in Thorace, tum in abdomine oriunda, cum dolore intolerabili punctorio ob membranas nervosas, qui immaniter increfcit in respiratione, tussi, sternutatione, unde ægri incidunt in risum sardonium, & brevi convulsionibus & furore pereunt, unde est morbus Pleuritidi affinis, illa tamen major, ex *παρὰ* ex, & *φρενίτις* phrenitis. B. *Vaastard razende Hoofts*.

PARAPHROSYNE, sive DELIRIUM, est levis quædam imaginationis & judicii alienatio orta ab inflamma-

tione aliquam partem corporis occupante cum febre continua, a quibus in consensum trahitur cerebrum, ex *ἄσφραξία* mente sum alienus. Vide *Delirium*.

PARAPLEGIA, est paralyfis quæ omnes corporis partes capiti subjectas occupat, ab utriusque trunci medullæ spinalis obstructione, ex *παρὰ* de, juxta & *πλήτω* percutio. B. *Lamheid des gantschen Lichaams*. G. *Allgemeine Schlag des gansen Leibes*. Gall. *Paralysie de tout le Corps*. A. Universal Palsy.

PARAPLEXIA, idem quod *Paraplegia*.

PARARHYTHMUS, est pulsus alterius indolis quam ætas fert, ex *παρὰ* præter, & *ῥυθμός* modulus. B. *Gen Wolg die tegen de gemeene regel staat*.

PARASTATÆ, idem quod *Epididymis*, è *παρίημι* juxta sto.

PARASYNANCHE, est inflammatio muscutorum ipsius pharyngis, seu faucium cum febre sæpe continua, ex *παρὰ* præter, *σὺν* cum, & *ἀγχο* stangulo, Gr. *Υάγχη* seu *Angina Porcina Aureliano*, suibus familiare fit malum.

PAREGORICA, sunt medicamenta mitigantia dolorem, tollendo asperitatem ejus, ut & acrimoniæ lædentis, à *παρηγορέω* lenio, mitigo. B. *Verzagtende dingen*. G. *Smertzen lindrende artzney*. Gall. *Paregoriques, Remedes qui calment les douleurs*.

PAREMPTOSIS, est casus, vel coincidentia: exempli gratia: quando è corde constricto, in arteriam magnam delabitur cruor, à *παρεμπίπτω* incido. Vide *Coincidentia*.

PARENCEPHALOS, idem quod *Cerebellum*, ex *παρὰ* juxta, post, & *εγκέφαλος* cerebrum. Gr. *Παρεγκεφαλις Herophilo*, *Ἐγκεφαλον Galeno*, *Ἐπίκεφαλος*. Poll. *Ὀπίδιος Ἐγκέφαλος*. Vide *Cerebellum*.

PARENCHYMATA, sunt viscera, quæ elaborant aliquid, quod usui communi totius corporis inservit: sic pulmo & cor conficiunt ex alimentis in primis visceribus contritis sanguinem per suam actionem & fabricam, & iterum ex sanguine conficiunt reliquos humores minores; Hepar elaborat bilem, quæ est Ciborum intimum resolvens & miscens: Pro omnibus visceribus aliquando paulo latius sumitur, à *παρεγχύω* transfundo. B. *Angewanden daar het bloed dooz vliet*. Gall. *Parenchime*. A. Idem.

PARDALIANCHES ACONITUM, sic vocatur quod pantheras necet & pardos; *παρδα* est pardus, & *αρχος* strangulo.

PARESIS, est Paralyseos species quæ post dolorem colicum inducitur, à *παρίημι* laxo, solvo. Vide *Paralysis*.

PARIETALE OS, idem quod *Bregma* vel *Sinciput*.

PARIETARIA, MURALIUM, Est planta, quæ habet caules rotundos, rubicundos, fragiles: folia oblonga, acuta, villosa, aspera, vestibis facillime adhærentia: flos est apetalus, quatuor plerumque staminibus constans ex calice quadripartito surgentibus, nunc campaniformi, nunc infundibuliformi, modo rotato: pistillum autem abit in semen, ut plurimum oblongum, in capsula, quæ floris calix fuit, reconditum. Gr. *Ἐλξίνη* & *Παρειτάρια* sic vocatur à parietibus, & muris, quibus accrescat, vel juxta proveniat. B. *Glas-kruid*. G. *Tag und nacht* / *S. Peteres-kraut* / *Glas-kraut* / *Maur-kraut*. Gall. *Parietaire*. A. *Pellitory of the wall*.

PARIS HERBA, seu UVA LUPINA, & UVA VERSA, est Aconiti species; quæ habet caulem mediocriter crassum, rotundum, solidum, in parte superiori viridem, in inferiori rubicundum: folia sunt in crucem disposita, oblonga, ampla, venosa, rugosa, aliquantulum acuta, nigricantia; calix quadrifolius, radiatim expansus: flores sunt tetrapetali, cruciformes, quatuor staminibus donati; flori succedit bacca mollis, globosa, quatuor tubis instructa, in quatuor loculamenta divisa, coloris obscuri, odoris ingrati, continens semina oblonga, exigua, alba: radix longa, parva, nodosa, repens: hæc planta crescit in sylvis. B. *Wolfs-bezie* / *Dollwurtel* / *Wolfs-wurtel* / *Spinne-kop*. G. *Wolfsbeer* / *ein beer* / *Doll-wurtz*. Gall. *Raisin de Renard*. A. *One Berrie & Herbe true love*.

PARISTHMA, sive AMYGDALÆ, sunt glandulæ quæ, in ore ad faucium initia positæ, ex conyolutionibus in sese constantes, quæ tenui, lataque productione inter sese connectuntur, sinum habent utrinque unum communem, amplum & ovalem in os apertum; usus præcipuus est, materiam quandam mucosam, sive pituitosam in fauces & os effundere. Vocantur etiam *Ton-*

silie, Ἀντιάδης, Μήλα & Σπύργος Hippocrati, *Amias*, ex παρὰ juxta, & ἰσθμὸς isthinus. B. *Amandelen*. G. *Manzdein*. Gall. *Amygdales*. A. Almonds.

PARONYCHIA, Est planta, quæ habet caules nodosos, se extendentes, & repentis; folia polygona, sed minora & breviora: calix est pelvisformis, sectus in quinque partes cucullatas: flos quinque staminibus constat: ovarium in calicis centro positum emittit tubam unam, erectam, fitque cum calice fructus pentagonus uno semine factus: radix perennis, longa, satis crassa, in multos ramos lignosos divisa, alba: hæc planta est alba, aut coloris argentei; & crescit in regionibus calidis circa montes; herbula hæc, sic fortè dicta, quod malis circa unguis medeatur, ex παρὰ ad, vel, juxta & ὄνυξ unguis, quasi ad unguem. A. *Felon*, *Whit low*, *Whit-low grass*.

PARONYCHIA, **PANARIUM**, **PANARITUM**, sive **REDUVIA**, est inflammatio subcutanea in apice digiti manus, in periosteo vel unguis radice hærens, quæ primo vix exterius conspicitur, dolore nihilominus acerrimo, qui vigilias molestas facit, cum ardore & pulsatione: sed tumore penè nullo in principio, aut rubore manifesto; tertio autem vel quarto die, cum tumor, tum inflammatio exterius elucent, & sæpe ad manum vel humerum usque extenduntur. Originem habet ex quacunque causa has partes inflammare, tum ex acri, & corrode humore, tendines, nervos, periosteum, imo os ipsum corrodere valente, ex παρὰ juxta, & ὄνυξ unguis. Lat. *Panaritium*. B. *Nyd-nagel* / *de Dyt / Woym / ziekte zonder naam*. G. *Finger wurm / Grippeln / das böse ding / Nagel-geschwar*. Gall. *Paronichie*, *Panaris*. A. *A felon*, or *whitlow*.

PAROPIÆ, sunt anguli oculorum minores, tempora versus spectantes, ex παρὰ juxta, & ὄπτομαι video. Vide *Canthus*.

PAROPTOSIS, antiqua quædam adustionis species est, quæ in variis morbis usu veniebat: item significat sudoris provocationem in balneo sicco cum prunis ardentibus à παροπτίω aduro. B. *Branding* / *Drooge stobing*.

PAROTIDES, sunt glandulæ duæ post aures sitæ, occupantes foveam inter processum mammillarem, condyloidem & os jugale factam, quæ ab carotidibus exter-

nis

Unable to display this page

Unable to display this page

villosa, in margine dentata, pinnata, ex aliis sat crassis, & costa magna sustentata composita, saporis grati & aromatici: flos est luteus, rosaceus: radices sunt crassæ, carnosæ, longæ, esculentæ, exterius flavo-fuscæ, vel dilutius flavescentes, intus albicantes: semina sunt parva, ovata, margine donata, per maturitatem sacculum deponentia: ejus nomen à pascendo dictum videtur; alit enim corpus & Venerem excitat, vel quod spontè in agris nascatur, eaque plebs sæpissimè depascatur: vel quod pastinum habeat, & ibidem referat radix (pastinum est ferramentum bifurcum, quo semina panguntur, & pastinaca vulgaris tale ferramentum unica furca refert: sic & piscis pastinaca, à tela pastino simili nomen accepit) certè postulat ratio ut pastinaca eodem modo dicatur. Gr. *Σπερδάλιν*. B. *Pastinaken / Dinsternakelen / witte wortelen*. G. *Pastenach / Weiße Ruben*. Gall. *Panais, Pastenade*. A. *Parfneps*.

PATELLA, idem quod *Mola*, *Genu*.

PATHEMA, est omnis passio, morbus, seu affectus præter ordinem, quo corpus nostrum laborat; Gr. *πάθος* & *πάθημα*, *πάθημα τῆς ψυχῆς*, sunt animi affectus, à *πάσχω* patior. B. *Lydinge / beweginge des gemoeds*. G. *Bewegung des gemüts*. Gall. *Affection, Disposition, Passion*. Ita quoque A.

PATHEPICUS, est nervus quarti paris intra cranium: quarto pari apud *Willisium*, & octavo apud *Fallopium* accensetur, hic cranio egressus per foramen tertium magnum oblongum, videtur totus impendi in musculum Trochlearem oculi, à *πάσχω* patior. B. *De lydende zenuw*. G. *Die leidende spannader*. Gall. *le Ners Pathetique*. A. *The pathetick nerf*.

PATHOGNOMONICUM, est signum proprium inseparabile, quod soli & omni convenit, ejusque essentiam indicat, quod etiam à principio ad finem durat: ut in pleuritide vera, semper adest febris continua, respiratio molesta, lateris dolor punctorius & tussis, ex *πάθος* affectus, & *γινώσκω* cognosco. B. *Gen eigen Teiken*. Gall. *Signe Pathognomonique*.

PATHOLOGIA, est pars Medicinæ, docens morbos corporis nostri, morborum differentias, eorumque causas unde orientur, & effecta quæ in corpore præstent,

ex πάθος affectus, & λέγω dico, narro. B. Verhaat der ongezondheid.

PATHOS, idem quod *Pathema*.

PATIENTIA, est corrupta vox ex *Lapathum*; si enim auferatur *La*, manet *Pathum*, ut patientiæ nomen resultare videatur.

PATIENTIÆ MUSCULUS, idem quod *Levator Scapulae*.

PECHIAGRA, est arthritis circa articulationem cubiti, ex πῆχος cubitus & ἀρθρίω capio. Vide *Arthritis*.

PECTEN VENERIS, ACULA, Gr. Σηγάδιξ, est species *Chærefolii sylvestris*: dicitur quod ejus seminum thecæ vel pecten referant, vel si singuli dentes sumantur, acui similes sint. B. Paalde kerbel. G. Wilde Mooren. A. Pinkeneide, storkes-bill, wild chervil.

PECTINÆUS musculus vide *Lividus*.

PECTINIS OS, idem quod *Os Pubis*.

PECTORALIA, seu BECHICA, sunt medicamenta, quæ agunt vel attenuando, vel incrassando & leniendo, ut ea quæ pulmonibus hærent & tussim excitant, ad expectorandum apta reddantur. Gr. Βηχικά. B. Bozstuideselen. Gall. Remedes pectoraux.

PECTORALIS MUSCULUS, duo sic vocati sunt musculi, alter est *Pectoralis major*, alter est *Pectoralis minor*. *Major* oritur a facie exteriori omnium costarum verarum & claviculæ, & inseritur ad latitudinem quatuor digitorum infra caput ossis humeri spinæ exteriori ejusdem, hujus musculi tendo duplicatur, & quasi intorquetur ut in tam parvo loco tot fibræ tendinosæ implantari possint, aliquæ etiam ejus fibræ carnosæ confunduntur cum deltoide, functio hujus musculi est *Humerum ad pectus adducere*. *Minor* oritur à facie externa 2. 3. 4. 5. costæ dentatis productionibus circum circa ubi costæ cartilaginibus sterni junguntur, & inseritur processui coracoideo scapulæ, hinc anteriorem & superiorem scapulæ partem versus inferiora & anteriora flectit. B. De Bozstspier. G. Der Brust-maus. Gall. Muscle Pectoral. A. The Muscle of the Breast.

PECTORIS OS, vide *Sternum*.

PECTUS, Gr. Σῆθος, Θώγξ, est pars thoracis anterior, quæ sub juguli clavicula est usque ad diaphragmatis

regionem extensa, cujus posterior pars *Dorsum* appellatur. B. *De Brust.* G. *Die Brust.* Gall. *la Poitrine.* A. *Breast.*

PEDAMENTA, sunt, quibus stat recta vinea, hoc est, quibus veluti pedibus nititur. Nominantur quoque *Pedamina.*

PEDICULARIA, & PEDICULARIS, dicitur *Staphis agria*, sic dicitur, quod pediculos necet.

PEDICULARIS, Est planta, quæ habet folia crispata instar cristæ galli & crenata; caules angulosos, debiles, excavatos, partim repentes, partim rectos: flores sunt monopetali, personati, bilabiati, labio superiori galeato, in inferiori trifido, coloris purpurei, aut rubicundi, aut albi; post florem sequitur capsula compressa, acuta, fere ovalis, inter duo folia latens, & diffiliens in duas partes, plurimis feminibus compressis & nigricantibus & figuram renum referentibus fætas; radix est digiti minimi crassitie, aspera, alba, in multas crassas fibras divisa, saporis amari: hæc planta crescit in pratis & in locis humidis. Gall. *Pediculaire des prez.* ab effectu nomen habet, si enim à pecoribus, ut fertur, inter cætera pabula devorata fuerit, pediculorum ingentem copiam procreat. Gr. *Ἀλεκτρολόφος* ceu crista galli censetur, cui folia similia gallinacæ cristæ sunt, imo ob florum congeriem, multiplicis & densæ gallinacæ cristæ modo fastigiatam, sic posteriores dici putant: aliqui *Fistulariam* nominant quod ad fistulas & sinuosa ulcera utilis esse credatur. Vide *Alectorolophos.*

PEDICULARIS MORBUS, idem quod *Phtiriasis.*

PEDICULUS, idem est quod *Petiolus*, quo nempe folium, fructus aut flos dependet. B. *De Steel.* Gall. *la Queuë.*

PEDICULUS, est insectum homini præsertim infestum. B. *Den Lups.* G. *Lauf.* Gall. *un Pous.* A. *The Louse.*

PEDICULUS ELEPHANTIS, est *Anacardus*, sic ob magnitudinem, & fortasse ob analogiam ita appellatur.

PEDILUVIUM, est balnei species, lavandis pedibus utilis, uti ipso vocis sono liquet. B. *Gen Doet-bad.* G. *Ein Fuß-bad.* Gall. *Bain pour les pieds.* A. *A Foot-bath.*

PEDIUM, idem quod *Planta pedis.*

PEDRA DE COERA, est lapis ovalis figuræ, ex uno latere planus, ex altero gibbosus, coloris fusci & splendens.

dentis, poris aliquot interspersus, reperiendus in serpente indico coronato, diademate seu conspiculo insignito, ejus virtus est alexicaca cum applicatur serpentum moribus. ita dictus lapis, vocabulo a Lusitanis imposito, adversus viperarum morsus præstat auxilium, externe applicatus. In serpente, dicit Cl. *Kæmpferus*, quod vulgo credunt, non invenitur, sed arte secreta fabricatur a Brahmenis. Pro dextro & felici usu, oportet adesse geminos, ut cum primus veneno saturatus vulnuscule decidit, alter surrogari illico in locum possit; hinc geminos habere debent indigenæ, quos cum gossypio capsulæ inclusos probe asservant: loquitur idem laudatus Autor de alia ophitide, quam possidebat, instar filicis durissima, ponderosaque, uncialis longitudinis, figuræ quodammodo tornatilis, & quasi ex annulis compactæ; quales inveniri in capitibus maximorum serpentum credulus persuadetur vulgus: ille vero Autor apophysin alius petrae, vel in ipsa petra molliori genitam judicat, velut lapides bufonius, aëtites, lyncius, oculus catti, glosso-petra, & si quos alios vulgi error transcribit ex animalibus. Fidem ipsi fecit collis petrosus, quem bidui itinere ab Isphahano urbe offendit, cujus sabulum ex petra dissolutum, innumeros exhibebat variæ figuræ bufonios & judaicos, quibus vel plaustrum impleviscet. Quo ipso fertur, ut istis lapidibus nihil efficaciam inesse credat, nisi quam actuali frigiditate sua, vel absorbendo præstant.

PEDRA DE PORCO, est lapis quadrupedis Hystricis dicti, constans ex tomento, fibrillis, & materia friabili, subruffa, amaricante, & deforis quibusdam in partibus, cetaceis, & subnigris quasi unguibus coopertus, substantiæ solubilis facile, ad linguæ attactum summe & illico amaricans, ejus vis sudorifera est insignis. dicitur etiam lapis Hystricinus: juxta Doctiss. *Kæmpferum*, coagulum est biliosum, rotundum, satis compactum, ut plurimum nucis myristicæ vel juglandis magnitudine, leve, coloris rufi, substantiæ quodammodo unguinosæ, saporis subtilissime amarescentis. Reperitur in vesicula biliaria hystricum terræ Malaicæ. Hoc coagulum bovino longe sui pretio ac virtutibus antecellere dicit, pro ut Bezoar Orientalis occidentali dicto vel aurum cupro præstat. Rarius generari accidit, quod ipsum inprimis, præter eximias

inias & præsentissimas facultates, pretium ejus extollit, ut in ditiorum duntaxat & principum nigritarum manibus versetur, qui illud sphaeris aureis argenteisve armari curant, adnexâ ex eodem metallo catenula, cujus adminiculo tractari valeat: Usus ejus est, ut suspendatur per horas aliquot, vel una alteraque vice agitetur in haustu aquæ communis, quam, vix grani pondere imminutus, amarore imbit: haustus, ita præparatus, habetur summe cordialis & alexipharmacus, tum in ictero, febribus putridis, malignisque, & in quibuscunque viscerum obstructionibus medicamentum efficacissimum; addamus & mirabilissimum qui tot & tam oppositos effectus valet producere inprimis si illi major, quam fides medica adhibeatur.

PEGANUM, vide *Ruta*.

PELECANATIO CHYMICA, idem quod *Circulatio Chymica*.

PELADA, sic vocatur species capillorum defluvii, præsertim ex morbo gallico oriundi.

PELICANUS, est instrumentum Chirurgicum, dentibus evellendis destinatum; forfex est rostro incurvato, dentibusque intus, melioris apprehensionis gratiâ, munito. Item Instrumentum est Chymicum circulatorium dictum à figurâ pellicani rostro pectus suum fodientis nuncupatum, amplo ventre sensim in angustius collum vergente, quod retortum & recurvum os rursus in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui, liquore infuso, hermetico sigillo occluditur, & calori admovetur. B. *Gen Pellican*. G. ein *Pellican*. Gall. *Pellican*. A. Idem.

PELICANATIO, vide *Pelecanatio*.

PELIDNUS, est color faciei plumbeus & lividus, Melancholicis frequens, à πῖλον niger, fuscus. B. *Loot-berwige Couleur*.

PELLICULA, idem quod *Membrana* vel *Tunica*.

PELLIS, cutis est brutorum, pilis aut lana necdum orbata, alias si præparationem subiisset corium appellaretur. B. *De Huid / Del*. G. *Die Haut / Fell*. Gall. *la Peau*. A. The SPin, Hide.

PELTALIS CARTILAGO, idem quod *Ensiiformis Cartilago*.

PELVIS, est locus ille in ventre imo, quo vesica & uterus continetur, & circumscribitur ossibus ilium, coxendicis, pubis, & osse sacro; in mulieribus hæc ossa magis a se invicem distant, & tenuiora sunt quam in viris, præsertim ossa pubis, ut sic cavitatem pelvis, & angulum inter ossa pubis & Ischii, majorem efficiant, pro fætus commodiori gestatione, faciliorique in partu exclusione. B. *Het Bekken*. G. *Das Becken*. Gall. *le Bassin*. A. A. *Basen*.

PELVIS AURIUM, vide *Cochlea*.

PELVIS CEREBRI, vide *Choana*.

PELVIS RENUM, est receptaculum membranaceum in utroque rene, quod urinam ex duodecim papillis recipit, & in ureteres effundit. B. *Het Nierbekken*. G. *Das Nierenbecken*. Gall. *Bassin des reins*. A. *Basen of the Kidney*.

PEMPHINGODES FEBRIS, est, quæ ob caloris intensiorem pustulas & bullulas, producit: aliis placet febrem esse ventosam & flatuosam, seu *Ampullosam*, ex πύμφη flatus, bulla, pustula, & εἶδος forma.

PEMPTÆOS, Quintana dicitur febris intermittens, quinto quoque die recrudescens. Sed an detur, in praxi mea necdum observare licuit, à πέμπτη quinta. B. *De vyfdeendaagse koors*.

PENICILLUS, est instrumentum Chirurgicum ex pilis aut linteo carpto accommodatum, eluendisque ulceribus aliisque medelis destinatum. Gr. *Κερίσκον*. B. *Gen Quastjen*. G. *ein Pinsel*. Gall. *Brosse, Pinceau*. A. A. *Pencil*.

PENICILLA, idem quod *Turundula*.

PENIDIUM, est sacchari clarificati, & depurati species, quæ in bacillos arte redigitur. B. *Penpa - suker*. G. *Penmy-sucker*. Gall. *Penide ou Espenide*.

PENIS, *Muto, Bolis, Colis, Veretrum* Suetonio: *Fascinus Virilis* Arnobio, *Caulis Lucillo*, *Nervus Juvenali*, *Tentum* Catullo, *Verbus, Virile: Virile membrum* Cic. *Scapus* Virgil. *Membrum genitale, Cercolipa* Catull. *Ἔσικλα*, à *Sica*. *Mentula, Virga, Priapus; Hasta, cauda salax*, Σάβη, Πέος, *Ἀναγκασίον* Artemidoro, Σάωσιον Cratino, Ταῶρος Suid. Δέμγος Plat. in comm. Ἐμβόλον, Βάλλαν, Aristoph. Ἐρέσθηος, Ὀυρῶ Eupolidi, Μύκης, Σίνος, Σπῆμγος, Τύλος, Κάσος, Αἰδῆς Hom. *Κωλή* Aristoph. *Φλέψ*

Ἐπίρη Epigr. quasi genitalis vena. Ῥόδωνιά, Φωλή, Κοώνη in oraculo quodam. Ποοθή Xenoph. Κεϊθή, Νόβρον, Τεϊροβολον, Ψοά, Κορκύτης, Ανδρεία Artem. est membrum virile, quod constat ex duobus corporibus nervosis, urethra, glande, cute, præputio &c. B. *De Mannelphe Boede*. G. *Das Manliche Glied*. Gall. *Verge, le Membre Viril*. A. A Mans yard.

PENIS CEREBRI, idem quod *Conarium* seu *Glandula Pinealis*.

PENIS MULIEBRIS, idem quod *Clitoris*.

PENSILIS VERRUCA, vide in *Verruca*.

PENTACULA, seu PERIAPTA, sunt signa, sigilla & delineamenta admirandis & incognitis aliquando literis & characteribus implicata, quæ collo appensa creduntur à malignis spiritibus. & quovis fascino præservare. Idem quod *Periamma*.

PENTADACTYLON, vide *Palma Christi*, ex πέντε quinque, & δάκτυλῶς digitus.

PENTAMYRON, est unguentum ex quinque ingredientibus compositum: constat enim ex styrace, mastiche, opobalsamo, cera & unguento nardino, ex πέντε quinque, & μύρον unguentum.

PENTAPHARMACUM, non tantum est medicamentum ex quinque constans medicamentis, verum etiam ex quinque alimentis, ex πέντε quinque, & φάρμακον Remedium.

PENTAPHYLLUM, est *Quinque Foliium*, quia quinque folia habet, unico insistentia petiolo, ex πέντε quinque, & φύλλον folium. B. *Wpf-binger-kruid*. G. *Funff-finger-fraut* / *Funff-blad*. Gall. *Quinte feuille*. A. *Cink-foyl, five finger grass, five leaved grass*.

PENTAPLEURUM, est *Plantago minor*, *quinque nervia* dicta, eo quod ejus folia costis quinque tanquam nervis distincta sunt, ex πέντε quinque & πλάτῃ costæ. Vide *Plantago*.

PENTATHETON, est emplastrum ad collisa, vibices flagellorum & cutim excoriatam destinatum, ex πέντε quinque, & πημι pono, quasi diceret ex quinque rebus compositum.

PEPANSIS, est vitiati, corruptique humoris in convenientiorem sanitatis statum deductio, à πηπίω ex coquo.

PEPASMUS, Vide *Coctio*.

PEPASTICUM, est medicamentum mitigans, & cruda concoquens, à *πεπαινω* excoquo. Gall. *Digestif*.

PEPLION, PEPLIS & PEPLUS, est Etulæ species: sic nominatur, quod ramulorum ambitu, & quasi rotundo amictu velum efformet ac tellurem operiat: peplus enim sive peplum, sindon est, sive vestis prætenuis, propriè mulierum, vel nomen *πέπλος* accepit, ob purpuream foliorum superficiem sive xerampelinam, quæ huic invinetis nascenti, & peplidi in maritimis fabuletis degenti, ut plurimum inest. Interdum ob colorem flammeum *Flammeolam* vocant. B. *Duibels-melk*. G. *Teufelh-milch*. Gall. *Reveille matin des Vignes*. A. Devils-milk, Petty Spurge.

PEPO, Est planta, quæ habet caules sarmentosos, crassos, repentes, in longum & latum se extendentes, cum capreolis vicinis plantis vel lignis adhærentes: folia sunt ampla, magna, incisa, dura, aspera, dentata, coloris viridis, subfusci, splendentia, caulibus longis, duris, aut spinosis adhærentia: flores sunt monopetali, campaniformes, lanuginosi, aliquantulum odorantes: flori succedit fructus oblongus vel rotundus, carnosus, corticem durum, & quasi lignosum habens, trifariam divisus, factus seminibus planis, oblongis, annulo quodam cinctis, quæ habent sub cortice amygdalam albam dulcem, & gratam: hæc planta in hortis colitur. Gr. *πέπων*, à *πέπω* coquo, vel à *πεπαινω* maturescere, est Melonum species, quæ mitis est & tenera, ac maturitate nactâ, facile flaccescit. B. *Pompoen* / *Pepoen*. G. *Plutzech* / *Pfeben*. Gall. *Citronille*, *Pepon*. A. *Pompion* Gourde.

PEPSIS, est coctio, sive actio ventriculi, Intestinorum, salivæ, liquoris gastrici, pancreatici, & bilis in cibos assumptos, qua acquirere incipiunt naturam a sua priori diversam, & similem ac corporis in quo continentur, & attenuantur, subiguntur, miscentur, ut cum modo dictis liquoribus in bonum chylum redacti per lactea vasa transire possint à *πέπω* coquo. Vide *Coctio* & *Fermentatio*.

PERACUTISSIMUS MORBUS, vide *Acutus Morbus*.

PERACUTUS, vide *Acutus*.

PERCIPIOLUM, est Medicamentum ad Morbum
com+

comprobatum. B. Een geprobeert middel. G. ein Probiert Artzney. Gall. Remède éprouvé, expérimenté.

PERCOLATIO, est, quando liquor turbidus per pannum linteum, chartam, pannum laneum &c. transmittitur, ut mundior reddatur. B. Een doozpging / doozkleinsing. G. Das durchsieben. Gall. l'Action de faire couler une liqueur, pour la rendre plus claire. A. Straining.

PERDICIUM, est planta, sic dicta, quod perdices se ad id volent, terramque suffodiant. Vide *Helxine*.

PERETERION, est Modiolus vel Terebellum rectum & acutum, à *magis* transfodio. B. Een Boortuig. G. ein Trevan / Böhlein. Gall. Trepan. A. Borer.

PERFECTA CRISIS, vide *Crisis*.

PERFOLIATA, Est planta, quæ caulem habet tenuem, firmum, striatum, nodosum, ramosum, saporis aliquantum aromatici: folia simplicia, alternatim disposita, ovalia, vel fere circularia, dilute virentia, sapore oleaceo sed fervidiore: flores in summitate ramorum nascuntur parvi, in umbellas flavas dispositi, singula ex quinque foliis componitur, in orbem positis: radix ut minimi digiti crassa, simplex, lignosa, alba: semina longa, striata nigricantia. dicitur, quia folia circa caulem sese ita comprehendunt, ac si essent mutuo coalita, ut vaccariæ, brassicæ &c. species quædam. B. Deur-wasch / Deur-blad. G. Durch-wasch / Buch-wurtz. Gall. Percefeuille. A. Thorow-wape, Thorow-Teasel.

PERFORANS MUSCULUS, perforato musculo substernitur *Perforans*, qui superiori cubiti, radiique parti adnatus, tendine quadripartito priorem perforans, in tertium usque excurrit articulum. Unde hos duos musculos, ex pluribus suorum generum simplicibus constitutos esse censendum est. Vaginis includuntur, præter quæ ex carpi armilla erumpit, membranaceo cartilagineis, unumquodque circa internodium semicirculari obductis ligamentulo: Emittunt præterea vaginæ hæ varias emissiones atque vincula, & digitos cum perforatore flectunt. Ita ut manus, sic & pes suum perforantem obtinuit. Supernæ tibiæ, ut & tibiæ ex parte ossis extremitati posterioris alligatus in quatuor inferius dissectus tendines, tertiis affigitur digitorum ossiculorum integumentis, perforat hic ut prior tendines muscoli perforati. B. De dooz-

borende Spier. G. Der durchbohrende Mauh. Gall. *Muscle Perforant communement le Profond.* A. The perforating Muscle.

PERFORATA, est Hyperici species, cujus folia plurimis punctis videntur pertusa. Gall. *Mille-pertuis.*

PERFORATUS MUSCULUS, prior Musculorum digitis adhærens, *Perforatus* dicitur, interno humeri ossis tuberculo alligatus; circa carpum tendines dispergit robustos quatuor, qui prope finem rima quadam perforanti musculo transitum præbente finditur, tandemque digitorum internodio secundo affiguntur, & cum perforante digitos flectit. In pede in planta situs est, superius calcis ossi adnatus; quatuor adhæret articulationibus secundis. Sic & *Coracoideus* etiam *Perforatus* dicitur. B. *De Doozgeboorde spier.* G. Der durchgebohrte mauh. Gall. *Muscle Perforé communement le sublime.* A. The perforated muscle.

PERIAMMA, *Periapton*, *Amuletum*, *Xenechton*, medicamentum est quod de collo suspensum morbum arce-re creditur, ac præcipuè pestem, ex *περίπτοι* circumverto. B. *Ein halbdracht.* G. Das man anhengt an halß oder arm. Gall. *un Amulet.* A. An amulet.

PERIANTHIUM, sive Calix, id est, circumvolutum flori integumentum, quod partim pro basi & fulcimento, partim pro tegmine erupturis deinceps petalis & staminibus inservit, pro quorum vario exortu variæ magnitudinis & figuræ deprehenditur, estque vel *Μονόφυλλον* ut in Quinquefolio, *Fragaria*, *Caryophyllata*, *Filipendula*, & similibus; vel *Διφυλλον* ut in *Papavere*, vel *Τείφυλλον*, ut in *Chelidonio minore*, vel *Τετραφυλλον*, ut in *Bursa Pastoris* non raro observatur, vel *πέντεφυλλον* & *Εξαφυλλον*, ut in *Ranunculo*: imo quandoque in secedim & ultra solvitur folia, quæ iterum in summitatibus vel levioribus vel profundioribus gaudent segmentis, & copiosis interdum pilis, fungis & spinis operiuntur, ut in *Rubis*, *Rosis*, & similibus apparet, angulare enim calicis foliolum tenui capillitio obductum laterales profert appendices, quarum extremitates rubicundis fungis liquidum quoddam fundentibus terminantur.

PERIAPTUM, vide *Periamma*.

PERICARDIUM, *Involucrum*, *Capsula*, *Bursa*, *Scro-*
tum

um seu *Sacculus Membraneus Cordis*, est involucrum membranaceum, quo totum cor investitur, & in quo libere hæret, quod ex glandulis vel ipsi, vel cordis basi insidentibus accipit perpetuo humidum aliquod tenuissimum, pingue, exhalans sponte, quodque perpetuo iterum absorbetur, & interservit humectando & flexiles tenendo fibras Cordis, duplici constat membrana, quarum exterior communis cum mediastino, interior propria, lubrica est, cum tunicis majorum vasorum continua. ex $\omega\epsilon\iota$ circum, & καρδία cor. B. Herte zakje / herte heursje. G. Hertz-bündel / Hertz-hauslein / vel Täschlein. Gall. *Pericarde*, *l'Envelope du Cœur*. A. The purse of the Heart.

PERICARPIUM, illud est, quod semen vel fructum ambit, in quibusdam edule est, ut in pomis, pyris, in aliis non, ut in nucibus, castaneis, &c. dicitur & *Folliculus*, & *Siliqua*. B. Peele / Peule. G. Die Hülsen / darinnen der Samen steht. Gall. *la Gousse ou l'Envelope*. A. The Huske of seed.

PERICHOLUS, est præter modum biliosus, ex $\omega\epsilon\iota$ valde, & πολλή bilis.

PERICLYMENUM, est *Caprifolium*, cujus nomine & alii frutices scandentes, & circumvolventes vocantur, à $\omega\epsilon\iota$ περιλύω circumvolvo: nam circumvolvendo ad se vicinas arbores aut frutices vocatur. Vide *Caprifolium*.

PERICRANIUM, est membrana, periosteo cranii super inducta, ab aliis ipsum periostium cranii dicitur pericranium ex $\omega\epsilon\iota$ circum, & κρόνον caput. B. Het Pan-vlies. G. Das Hirnhautlein. Gall. *Pericrane*. A. The car-nous membrane of the Skull of the head; or the Hairy scalp.

PERINÆUM, seu **INTERFEMINEUM**, est futura illa ligamentosa inter anum & Scrotum, quam *Aristophanes* Κοχόνιον videtur dixisse, & Πρωγαῖον. *Archippus* Προχόνιον locum sub pudendo, inter femora & nates medium, uti cum *Polluce* sentit *Aristoph. Scholiast.* B. De Bil-naad / Naad-sleuf. G. Der Ars-nath. Gall. *Perinée*, *Rhaphé*, *Perinée*. A. The Buttocksfuture.

PERINYCTIDES, sunt papulæ, pustulæ & tubercula papulis similia.

PERIODUS MORBORUM, est tempus in morbis intermittentibus ex intensione & intermissione constans, ex $\omega\epsilon\iota$ circum, & ἰδέω iter facio,

PERIODUS SANGUINIS, seu CIRCULATIO, & CYCLOPHORIA, est continua sanguinis per totum corpus circumgyratio. Hæc est duplex, vel est in *Adulto*, vel in *Fœtu*: in *Adulto*, sanguis omnis in venam cavam redux influit in sinum venosum ante dextram auriculam, inde impellitur in auriculam dextram cordis, hinc in cordis ventriculum dextrum, ex quo vi magna impellitur in arteriam pulmonalem, cum qua minima omnia loca pulmonis perfluit, & intrat venas pulmonales quæ ante auriculam sinistram in unum saccum quoque desinunt, ex hoc sacco pellitur in auriculam sinistram, inde in ventriculum cordis sinistrum, ex hoc iterum in arteriam magnam, quæ cum dispergatur ad omnia corporis viscera & loca, nullo excepto, sanguinem quoque ad omnes partes circumvehit; desinit autem vel immediate quævis arteria in venam, vel mediante cellula (ut in pene Virili &c.) hinc sanguis ex Arteriolarum finibus infunditur initiis Venarum, quæ omnes confluunt in venam cavam superiorem, inferiorem, & azygon, quæ junguntur in sinum venosum ante auriculam dextram, soletque hoc circuitu sanguis continuo ferri: Verum in *Fœtu* magna intercedit differentia ob placentæ Uterinæ vasa, canalem venosum in Hepate, canalem arteriosum ex Arteria pulmonali in Aortam hiantem, & foramen ovale, quæ cuncta percolantur in fœtu; & in adulto concreverunt; hanc circulationis differentiam vide in Anatomicis, ex *περὶ* circum & *ὄδῳ* iter facio. B. *De Omloop des Bloeds*. G. *Umbgang des Bluts*. Gall. *Circulation du Sang*. A. *Circulation of the blood*.

PERIOSTEUM, est membrana tenuis, ossa, paucis exceptis, immediatè investiens, ex *περὶ* circum, & *ὄστων* os. B. *Het Been-vlies*. G. *Das Hautlein der Beinen*. Gall. *Perioste*, *Membrane des Os*. A. *A Nervous membrane covering the bones*.

PERIPHERIA, est corporis vel alicujus visceris ambitus aut circumferentia, à *περὶ* circumfero. B. *De Omtrek*. G. *ein Umbkreis*. Gall. *Circumference*. A. *The roundness of any body*.

PERIPLOCA, sive APOCYMMUM, Est planta, quæ habet caules longos, lignosos, flexiles, nodosos, rubicundos, repentes, scandentes, & arbores vicinas amplecten-

plectentes: folia sibi invicem opposita, ampla, oblonga, venosa, acuta: flores sunt rotati, monopetali, quinquifidi, villosi, tamen sine lanugine: radix est fibrosa, repens: reliqua ut in Apocyno scandente: hæc planta succum lacteum in magna copia dat, & crescit in sylvis: est Convolvuli species sic vocatur quia circumvolvit & implicat cæteras herbas, à περι circum, & πλίκω plicō, necto, texo. A. Dogs-bane.

PERIPHIMOSIS, vide *Phimosis*.

PERIPNEUMONIA, est vasorum arteriosorum pulmonalium, tum arteriæ pulmonalis, tum bronchialis inflammatio, cum febris acuta, respirandi difficultate, tussi, & dolore gravativo, rubore omnium partium faciei, pulsu exili, molli & omni modo inæquali, & maxima anxietate conjuncta: distinguitur ab autoribus in *Veram* & *Notham*. *Vera* oritur ex sanguine phlogistico, *Notha* ex sanguine pituitoso: ex περι circum, & πνεύμων pulmo, à πνέω spiro. B. Een onsteking der longe / longe-zucht. G. Lungensucht / entzündung der lungen. Gall. *Inflammation des Poulmons*, *Peripneumonie*. A. An Inflammation vel disease in the Lightes or lungs.

PERISCYPHISUS & PERISCYPHISMUS, est sectionis chirurgicæ genus in sinipite ad calvariam usque, una tribusve lineis.

PERISTALTICUS MOTUS, est vermicularis intestinorum motus, incipiens a pyloro & desinens circa crassiora Intestina, contrahens Intestina perpetuo quasi vermes repentis essent, quo motu mediantibus spiritibus animalibus, excrementa alvina sensim egeruntur & chylus osculis lacteorum impellitur, à περιστέλλω contraho, arcto. B. Nederwaarts drukkende beweginge / ingewandte beweginge. Gall. *Mouvement peristaltique*.

PERISTERON, vocatur *Verbena*: Lat. *Columbina*, & *Columbaris*, quia columbæ hujus plantæ præsentia valde delectantur: περιστερον enim est columba, dicitur etiam ἱερά βοτάνη, sive *Sacra Herba*, quod ea olim apud Romanos domus purgabatur, familia lustrabatur, Jovis mensam ad sacrificium & epulas verrebant, & fœciales in sacris legationibus illa coronabantur; vel quod in expiationibus iuspena & alligata mirè utilis sit. *Sagminalis* etiam vocatur, quod inter sagmina, hoc est, gramina ex loco

facto, præsertim arce Capitolii, cum sua terra evulsa, primum hæc honorem haberet. Vide *Verbena*.

PERISTROMATA, sunt stragula, quibus ægri solent insterni. Item, tunicæ visceribus circumjectæ, ex *περιστερῶν* circumsterno.

PERISYSTOLE, est tempus quietis inter Systolen & Diastolen cordis. B. *De stillstand*.

PERITONÆUM, est membrana tenuis, polita, & lubrica; musculis abdominis transversalibus proxima adhærens, quæ totum abdomen interius, ejusque viscera exterius circumvestit, constat ex tunica velut duplici, innumerisque vasis sanguineis, Lymphaticis, & absorbentibus scatet. Arab. *Siphac*, à *περιτείνω* circumtendo. B. *De Penszak*. G. Das Netz so umb alle Eingeweiden gezogen ist. Gall. *le Peritoine*. A. The paunchfleece.

PERITTOMA, est excrementum, post humorum coctionem in corpore, relictum. Item reliquiæ morborum à *περιπίσω* redundo.

PERIZOMA, est cinguli species herniosis præsertim utilis. Vide *Anima*.

PERLA, vide *Margarita*.

PERNIO, Gr. *Χιμετλον*, & *Μάλκη*, *Theoni* est tumor rubens, pruriens, dolens, præternaturalis à frigore brumali, præcipue in pedibus & manibus excitatus, qui tandem in scissuras & ulcerationes terminatur. B. *Hak-hielen / winter-hielen / schyt-hielen*. G. Die frost-beulen / das bersten und auffbrechen der erfrorenen ferssen. Gall. *Mules aux talons*. A. A-kibe or chiblain.

PERONA, sive **FIBULA**, sic dicta, quod tibiæ musculos conjungere videtur; etiam *Sura*, *Canna Minor*, *Focile Minus* &c. est os minus & tenuius tibiæ extrinsecus attensum, ut Radius cubito, unde *Peronæus* tibiæ primus & secundus musculus sic appellatur. Vide *Fibula*. B. *Het Huit-been*. G. Das waden bein / die Röhre im untern schenckel. Gall. *le Peroné*. A. A The ex sinall bone of the leg.

PERONÆUS, vide *Perona*.

PERPERACUTUS, vide *Acutus*.

PERSEA, est arbor, fortè à regione Persia, quia ibi, ut malus persica in Perside, exitiosa esset, sed ambæ in Ægyptum translatae, mutari & in cibum recipi dicuntur.

PERSICA MALUS, est arbor, cujus rami sunt longi,

gi, extenſi, fragiles: folia oblonga, anguſta, acuta, in margine dentata, ſaporis amari: calix monophyllus in quinque vel ſex ſegmenta profunde ſectus, expaſus, cavus, intra hunc flos roſaceus, pentapetalus, vel hexapetalus, petalis ex margine calicis cavi interna enatis, & ſtaminibus triginta ſæcundus: ovarium in imo fundo calicis, inſtructum tuba longa apice globoſo, ſcabro, prædita, fit fructus carnoſus, fere globoſus, juxta longitudinem ſulcatus, fætus officulo profundis ſcrobiculis exſculptis ornato, in quo nucleus rubicundus, oblongus, plerumque unus, ejus caro eſt medulloſa, vinoſa, ſucculenta, ſaporis grati, nucleus eſt compreſſus, ſaporis aliquantulum amari ſed grati; hæc arbor colitur in hortis, hujus fructus in Perſia dicuntur pernicioſi, ſed in Ægyptum traſſata, vitioſam vim deponere creditur. Hinc ſic fortè appellata, quod ex Perſide primum advecta ſit. B. *Perſik-boom*. G. *Pferſich-baum*. Gall. *Pecher*. A. *Peach-tree*.

PERSICARIA, Eſt planta, quæ habet caules rotundos, excavatos, rubicundos, ramosos, nodosos: folia Perſicam referentia, aliquando maculata, aliquando non: flores ſpicati ex alis foliorum ſupremorum naſcuntur, longis pedunculis adhærentes, quinque ſtaminibus donati, coloris purpurei, aliquando albi; calix quadrifidus: ovarium in centro calicis compreſſum, ovatum vel orbiculare, tuba bifida, fimbriata præditum: ſemen planum ex ovato acuminatum, nigricans; radix fibroſa; creſcit hæc planta in locis aquoſis, & habet ſaporem ad acidum vergentem: ſic dici videtur, quod ejus folia perſicæ mali videantur æmula. B. *Perſik-kruid* / *vloo-kruid*. G. *Muckenkraut* / *ſloh-kraut* / *waſſer-pfeffer*. Gall. *Perſicaire*. A. *Flea-bane*, *ars-mart*, *peach-wort*.

PERSICUS IGNIS, denotat morbum cauſticum & igneæ indolis, eſtque vel *Anthrax* ipſa vel ei ſimilis. Vide *Anthrax* ſeu *Carbunculus*, ſumitur quoque pro *Gangrena*.

PERSOLATA, eſt *Bardana*, dicta ob foliorum magnitudinem, quibus ſi perſona faciem tegat, eam à ſolis calore defendat, idem quod *Perſonata*.

PERSONATA, & **PERSONATA**, Gr. *Προσωπικη*, *ἄσπις*, *ἄσπις*, eſt *Lappa* ſeu *Bardana*, appellata, quod

ob foliorum magnitudinem, personæ faciem tegat, atque à solis calore defendat. *Personatia* hac quondam ad personas utebantur, quoties in theatris aliisque locis qui cognosci à populo nollent, egisse quippiam volebant. Vide *Lappa*.

PERSPIRATIO, idem quod *Diaphoresis*.

PERSULTATIO, idem quod *Diapedesis*.

PERVIGILIUM, idem quod *Agrypnia*.

PERVINCA, vide *Clematis Daphnoides*.

PES, Gr. πῆξ, sumitur latè pro femore, tibia, & pede ipso. Vel strictè pro pede, qui dividitur in tarsum, metatarsum & quinque digitos. B. *De voet*. G. ein Fuß. Gall. *Un pied*. A. The feet.

PES ANSERINUS, est species Atriplicis: sic dictus quod ejus folia pedem anserinum referant. Gr. *Chenopus*, vide suo loco. B. *Ganzen-boet / Derheng-dood* G. *Gensfuß / schweinsfuß-todt / seutodt*. Gall. *Pied ou Patte d'oye, mort aux porceaux*. A. Goose-foote.

PES COLUMBINUS, est Geranii species, ob similitudinem cum pede columbino dictus. B. *Duiben-boet*. G. *Taubenfuß / scarter-kraut*. Gall. *Pied de pigeon*. A. pigeonvel dove foot.

PES CORNICIS, vide *Coronopus*.

PES LEONIS, vide *Alchimilla*.

PES LEPORIS, idem quod *Lagopus*.

PESSARIUM, est medicamentum oblongum, quod adversus varios uteri affectus, in crassioris, longiorisque digiti figuram efformatum, in cervicem ejus immittitur. B. *Steek-pillen / Moeder-pillen*. G. *Mutter zäpflein*. Gall. *Pessaire*. A. Idem.

PESSULUS, idem quod *Pessarium*.

PESSUS, idem quod *Pessarium*.

PESTIS, est morbus epidemicus, contagiosus ex miasmate venenato aëris nimis aculeato, & eveccto, primum suscepto, deinde per contagium propagato, ortum ducens, qui occultè & latenter homines plurimos simul subitissimo aggressus, febres validissimas, spirituum extinctioniones, cruoris solutiones vel coagulationes, ipsius & partium solidarum fiderationes & Νεκρώσεις infert, cum apparentia exanthematum, Bubonum aut Anthracum, nec non horrendo aliorum symptomatum apparatu, æ-

gros

gros in vitæ periculum adducit. Gr. Λοιμὸς. B. *De Pest / pestmettelpe ziekte*. G. Pestilenz. Gall. *Peste, Contagion*.
A. The pest or plague.

PETALE, idem quod *Phthiriasis*.

PETALOIDES, est urina foliacea aut squammea, ex *πτεταλον* folium, squamma, lamina, & *ειδος* forma. B. *Schubachtige pis*.

PETASITES, Est planta, quæ habet caules plures, crassos, excavatos, lanuginosos: folia initio angusta, acuta: ubi caulis est deciduus, oriuntur folia ampla, fere circularia, aliquantulum in margine incisa, superius virido fusca, inferius lanuginosa & albescentia, pedunculis longis adhærentia, crassis, rotundis, carnosis: radix oblonga, digitum crassa, ramosa, resinosa, foris fusca, albicans, saporis acris, aromatici, amaricantis, odoris fragrantis: nomen accepit à foliorum magnitudine, pileum seu petasum referentium. B. *Dokke - bladen / pestilentie - wortel*. G. *Pestilenz-wurtz / negen-krass*. Gall. *Chaperonniere, Herbe aux teigneux, Glouteron, Petasite*. A. Butterbur, lagwort.

PETECHIÆ, sive PETECHIALIS, italica vox est, *Pulicaris* dicta, est febris qua cutis maculis, pulicum morsui similibus, variegatur, derivatur à voce italica *Pettechio*, significans variolas purpureas. B. *Peper-koozn / bluts koozn*. G. *Fleck-fieber / blut flecken*. Gall. *Fievre Petechiale*. A. Petechial fever.

PETIA, est linteammentum ex quo sacculi formantur in usum medicum. B. *Gen zakjen*. G. *Ein sacklein*. Gall. *Sachet*. A. Sachell.

PETIGO, idem quod *Lichen*.

PETROLEUM, seu OLEUM PETRÆ, est liquamen, sive axungia Macrocosmi, pingue, liquidum ex bitumine fuso expressum, tenuissimum, levissimum, graveolens, inflammabile penitus, aquæ fontanæ sæpe innatans, oleo stillatio simillimum, è Petris & saxis effluens. In Italiæ regione Mutinensi stillat candidum & ruffum. In Sicilia fontibus innatat. Apud Mejanum pagum in tractu Parmensi Album est. Babylonicum autem in suo fonte flagrare dicitur, secus Italicum. B. *Steen - oyl / Peter - oyl*. G. *Stein - oel*. Gall. *Petrole, ou huile de Petrole*. A. Stone-oyl.

PETROSELINUM, est Apii species: sic appellatur, quod in petrosis rupibus, saxisque, locisque præruptis nascatur: vel quod calculi frangendi vim habet: vel quod Oreoselinum (id est selinum montanum) à linguæ græcæ imperitis, in Petroselinum mutatum sit. B. *Petersele*. G. *Peterlein / peterjûlg / garten Eppich*. Gall. *Perfil*. A. Parsly.

PETROSUM OS, est interna offis temporum facies, sic ob lapidis petrosam duritiem appellatum, canales tres semicirculares & cochleam continens ex $\pi\tau\epsilon\sigma$ lapis, & $\sigma\delta\omicron$ forma. B. *Het steen-been*. G. *Das steinharte-bein*. Gall. *Os petreux*. A. The stony bone.

PETUM, est Tabacum, dicitur Americanis *Petune*, hinc quia est vox barbarica, ejus etymologiam describere nescimus, vide *Tabacum & Nicotiana*.

PEUCE, est *Pinus*, *Larix*, an à $\pi\iota\upsilon\kappa\omicron\varsigma$ amarus, an quia $\pi\iota\upsilon\kappa\omicron$ $\epsilon\lambda\epsilon\iota$ aut à $\pi\iota\omicron\upsilon\alpha$ pix?

PEUCEDANUM seu **PEUCEDANUS**, Est planta, quæ habet caulem excavatum, ramosum: folia fœniculi foliis majora, laciniata, trilobata: semina sunt ovata, ampla, marginata, oblonga, involucrum deponentia: radix est crassa, longa, externe nigrescens, interne albescens, saporis pinguis, acriusculi, ut fœniculi radix, odoris sulphurei, est Fœniculus porcinus; nomen accipit à pinu, quæ Gr. $\pi\alpha\upsilon\kappa\eta$ dicitur, cui odore, ut & sapore quodammodo par est. Hinc posteriores Lat. *Pinzastellum* eum vocarunt. B. *Solfer-wortel / Derkens-ben-het*. G. *Haar-strang / sau-fenchel / schwebel-wurtz / himmel*. Gall. *Queue de Pourcean, Peucedane, Fenouil de Porc*. A. Hogs-fennel, sulphur wort, horse-strange, horse-strong, sow-fennle.

PEZA: significat imam plantam vel pedis malleolum.

PHACE, Gr. $\Phi\alpha\chi\eta$ & $\Phi\alpha\chi\omicron\varsigma$, est *Lenticula*, quasi à η $\pi\alpha\iota$ $\Phi\alpha\chi\eta$ $\upsilon\alpha\chi\eta\sigma\omicron\upsilon$, $\alpha\iota\omicron\varsigma$ $\Phi\alpha\chi\alpha\iota\eta$, vel $\Phi\alpha\chi\eta\sigma\omicron\upsilon$, quod oculos lædat & hebetet. Vel dicitur, quod semen ejus formam & ideam maculæ faciei, sive oculi referat. B. *Linse*. G. *Linse*. Gall. *Lenzille*. A. Lentil.

PHACIA, idem quod *Lenticula*.

PHACOS, est macula faciei lentem referens; unde *Lenticula* & *Lentigo* appellatur. B. *Gen Sproete*. G. *Schweiß-flecke / Sommer-flecken*. Gall. *Lenzilles ou taches de*

de rouffeur, qui viennent au visage & aux mains de la figure d'une lentille. A. Freckle.

PHACOTOS, est scalpri Chirurgici genus, lentem referens, à φακὴ lens.

PHÆNOMENA, sunt omnia quæ secundum & præter sanitatem in corpore nostro apparent, à φαίρω appareo. B. Verschynselen. G. Erscheinungen / zeichen. Gall. Phænomenes, Apparitions, Accidens. A. Anapeel. anc. or sign.

PHAGEDÆNA, est cancer exulceratus, à φάγω edo & δάκνω rodo. B. De Wolf. G. Der Wolff. Gall. Cancer, Loup. A. Wolfe. Item enormis edacitas, ut in *Balimia*.

PHAGEDÆNICA, sunt medicamenta carnem superfluam ulcerum, eorumque latera callosa exedentia; à φάγω edo, & δάκνω rodo. Item ulcera tumida, profunda, subjectas carnes erodentia, labia callosa habentia, & sanationi resistentia sic vocantur.

PHALACROSIS, est calvities sive capillorum decidentia & profluvium, ex ἀλω summas & φάλω albus. B. Witballen des Hairs. G. Daß auffallen des Haars. Gall. Pelade. A. The falling of ones Haire.

PHALANGIUM, & PHALANGITES, est planta florifera, cujus flos est nudus, hexapetalus, amplectens ovarium subrotundum, fætum seminibus angulosis: folia sunt longa, angusta, caulis ex imo foliorum erumpens, rotundus, sic vocatur, quia creditur morsus Phalangii animalis posse sanare.

PHALANGOSIS, est palpebrarum vitium, quando duplicem aciem pilorum repræsentant, vel quando interius crescunt, ita ut oculos pungant & lachrymas excitent, à φάλαγγ acies. Item est vitium palpebræ superioris, quod nimium sit relaxatum, oculique aperturam & visum impediatur, nisi æger palpebram manu elevet. Gall. *Espect de Trichiasse*.

PHALANX, est ossium digitorum series, velut in aciem structa. B. Gen Order. G. Ein Ordnung. Gall. Phalange, Ordre, Disposition. A. An Order.

PHALARIS, sive Canarina, est planta, quæ habet caulem nodosum; folia tritici, sed minora; spica est crassa, confecta ex glumis, semina oblonga, alba, splendentia condentibus, squammatim congestis; glumæ binæ, cavæ, carinatæ, semen medium utriculo involutum

tum tenentes, faciunt squammulas apparentes: hæc planta crescit in Hispania & regionibus calidis. nomen habet ἀπὸ τῆς φαλαγγῶν, quod semen splendidum, candidumque reddat. B. *Itanari-zaad*. G. *Kanarten=traut*. Gall. *Semence de Canarie*. A. *Grasse-corne*, *Petie-panick*, *Canary-seed*.

PHANTASIA, est sensus internus seu *Imaginatio*, qua aliquid menti repræsentatur & imprimitur, ut suo tempore cum ejus expressione proferatur. Videtur quod imaginatio sit spirituum animalium quædam undulatio, interius in cerebri medullis, & deinde versus ambitum ejus undequaque expansa à φαίνω repræsentato. Gr. *Φαντασία*. Lat. *Imaginatio*. B. *Inbeelding*. G. *Einbildung*. Gall. *Phantaisie*, *Imagination*. A. *Imagination*.

PHANTASMA, idem quod *Phantasia*.

PHARMACEUTICA, idem quod *Pharmacia*, vel sunt ea, quæ ab arte Pharmaceuticâ dependent.

PHARMACIA, est ars simplicia medicamenta colligendi, depurandi, solvendi, componendi, aliis miscendi pro scopo medici in usum ægrorum: Est hæc una ex tribus medicinæ partibus, cujus auxilio Instrumenta, quibus morbi profligantur, suppeditantur: aliæ enim duæ partes audiunt Chirurgiam & Diæticam, à φαρμακείω medicamentis purgo. B. *Konst der Apotheken* / *Artzenbereiding* / *Heruid-meng-konst*. G. *Der Artzneykunst* / *der Apotheker-kunst*. Gall. *la Pharmacie*. A. *Preparing of Medicaments*.

PHARMACOPŒA, est doctrina sive descriptio rerum medicamentarium quoad notas distinctionis, colligendi & depurandi modum, earumque vires & dosim exhibens, in usum medicorum & pharmacopœorum: seu est doctrina medicamentorum, adeoque & *Pharmacologia* eodem sensu dicitur. Vide *Dispensatorium*, à φάρμακον Medicamentum, & ποίω facio. B. *Artzen-konst* / *Heruid-meng-konst*. G. *Apotheker Tax*. Gall. *Pharmacopée*, *Apoticairie*, *boutique d'Apoticaire*. A. an *Apothecaries Shop*.

PHARMACOPŒUS, sive SEPLASIARUS, est vir pharmacie peritus, qui novit medicamenta colligere, eligere & componere: estque Medici manus sinistra, quamvis arte & scientiâ Chirurgus anteponeendus ipsi.

Læva manus *Medici Doctoris*, *Pharmacopæus*:

Dextraque *Chirurgus* jure vocandus erit.

Ἐξ φάρμακων medicamentum, & κρόπτω tundo, vel ποίω facio. B. Een Apotheker / Artzeny - bereider / Kruidmenger. G. ein Apotheker / ein neun und neunziger. Gall. *Apothicaire*. A. A seller or preparer of medicin.

PHARMACOCHYMIA, est illa chymia quæ tantum præparaciones medicamentorum tradit, quæ sanitati humanæ inserviunt, ideoque hac in parte à *Metallurgia*, arte *Spagyrica* & *Chrysopojetica*, facile distinguitur. B. Een *Chymische Artzeny* / *Scheikonsfige Kruid - menger*. G. *Chymische Artzney*. Gall. *Medecine Chymique*. A. *Chimical Medicine*.

PHARMACOPOLA, est is, qui medicamenta dividit, ex φάρμακον Medicamentum, & πωλέω vendo. B. Apotheker / Kruid - bereider. G. Apotheker. Gall. *Apothicaire*. A. A Seller vel preparer of Medicin.

PHARMACUM, REMEDIUM, seu MEDICAMENTUM, est quicquid manente vita morbos in corpore humano impugnat & prostigit, estque vel *actuale* vel *potentiale*: *simplex* vel *compositum*: *dogmaticum* vel *empiricum*: *externum* vel *internum*: *naturale* vel *artificiale*, à φαρμάκω medicamenta conficio, vel à φέρειν ferre, & ἀκθ medela. B. Een Medicament / Genees - middel / Kruidmengesel. G. etne Artzney. Gall. *Medecine*, *Remede*. A. A Medicine, Remedie.

PHARYNGETRUM, nunc pro pharynge nunc pro offe hyoidis sumitur.

PHARYNGOTOMIA, idem quod *Laryngotomia*.

PHARYNX, est superior pars OEsophagi, movetur & constat ex tribus muscutorum paribus, *Cephalopharyngæo*, *Sphenopharyngæo*, & *Stylopharyngæo*, quibus accedit *Sphincter*, qui & *OEsophagæus* vocatur, à φάγω comedo, deglutio. Latinis & *Fauces* & *Frumen Donato*. Gr. Φαρίγγιτρον, Ἀφάραγος, Βρογχός. B. Het Steel - gat. G. Der Rachen / Schlund. Gall. *le Pharynx*. A. The Upper part of the Gullet.

PHASEOLUS & PHASELUS, Est planta, quæ habet folia terna, Hederam terrestrem referentia, sed molliora, venosa: flores sunt leguminosi, papilionacei, albi: flori succedit filiqua longa, in acumen desinens, in initio viridis, post maturitatem albescens, in duas partes dehiscens: facta seminibus reniformibus, quæ semina Phaseoli

seoli dicuntur, plerumque albi, tamen aliquando inveniuntur nigri, rubicundi, & vario colore instructi; prima sunt ex Thracia delata, hinc Fabæ Turcicæ vocantur. Gr. Δόλιχον, utrumque nomen ab effigie & longitudine siliquarum, aut fructus accepit, qui lintrem, Lembumque seu Naviculam exprimunt. B. *Turkse of Roomse-boon*. G. *Welsche-bonen*. Gall. *Haricots*. A. *Kidney Beanes*.

PHEGOPYRUM, idem quod *Fagopyrum*.

PELLANDRIUM, est aquatica planta cicutæ ferè æmula, odore Sii, habetque caulem crassissimum, striatum, excavatum, nodosum, in multos ramos divisum, qui rami se in alas extendunt: folia ampla, in margine incisa, saporis grati, aliquantulum acris: flores in summitate caulium crescunt; semina sibi invicem juncta, Aniso crassiora, obrotunda, fere ovalia, compressa, odorata, nigricantia, reliquum simile est cicutæ; crescit in locis aquaticis, fortè à φειλλών fluito suberis more & ἀνδρέουω virile robur assumo, in aquis enim non tardè fluentibus intrepidè quasi & viriliter se erigit. A. *Water Hemlock*.

PELLODRYS, suberis est arbor, à φείλλον suber, & δρῦς quercus, quævis arbor.

PELLOS, vide *Suber*.

PEUTEUMA, an à φυτώω dicatur, dubium non puto. φυτώω non tantum *plantare* significat, sed etiam *producere, generare, ac parere*.

PHIALA, dicitur vas vitreum ex ventre amplo in modum sphaeræ rotundæ, gracilem canalem in proceritatem emittens; ejus usus frequens Chymicis in coagulationibus & solutionibus. B. *Gen Phistol-glas*. G. *Ein Biöle / Phistol*. Gall. *Une Phiole*. A. *A Vial, phial*.

PHILADELPHUS, est Aparine, sic dicitur, quod ob asperitatem vicinis herbis tanquam fratribus adhæret, ex φίλος amator, & ἀδελφός frater. Vide *Aparine*.

PHILANTHROS, est Aparine: sic dictus quod prætereuntium vestibibus adhæret, ex φίλος amans, & ἀνθρωπος homo. Vide *Aparine*.

PHILIATHROS, est is qui Medicam artem amat & in ea studet, ex φίλος amator, & ἰατρός Medicus. B. *Gen Liefhebber der Artzeny*.

PHILIPENDULA, est idem quod *Filipendula*.

PHIL-

PHILLYREA, & **PHILLYRA**, est Tilia, habetque folia oblonga, conjugata, semper virentia: flos est monopetalus, campaniformis, quadripartitus; calice quadrifido contentus: ovarium in fundo calicis fit fructus femine rotundo. Dictam volunt, quod in tenues assulas, sive Philyras discerpatur, alii derivant à φλοιός cortex, propter corticis utilitatem, vel dicitur à Phillyra Saturni filio. *Philyrea* propriè arbor est alterius generis. Gall. *Filaria*.

PHILOCHYMICUS, dicitur is qui Chymiam amat, ex φίλος amator, & χυμικός artis Chymicæ peritus. B. *Gen* *Liefhebber der Chymie*.

PHILONIUM, est Medicamentum Electuarii consistencia, & quia recipit Opium, Opiatis annumeratur. Ita ab inventore *Philone* vocatur: sed hujus Medicaminis variæ occurrunt Descriptiones.

PHILOSOPHICA CALCINATIO, vide *Calcinatio Philosophica*.

PHILTRUM, est concavitas labro superiori impressa & dividens, sic quasi amabile dicitur. Sumitur quoque pro medicamento amorem conciliante, *Amatorium virus* Plin. *Amatorium poculum* Cic. est, quale *Deliniamentum* vocat Afrianius. Gr. φίλτρον, ἴωξ. B. *Minne-dränk / volgt my na*. G. ein Liebrunck / das nach lauffen. Gall. *Philtre*. A. A Love Drink.

PHIMOSIS, est quando præputio arctè aded obtegitur glans, ut denudari nequeat, à φίμος obturamentum.

PHLEBORRHAGIA, est venarum ruptio, à φλέψ vena, & ῥήγνυμι rumpo. B. *Gen* *Uder herst*. G. *Uder bruch*. Gall. *Rupture de Veine*. A. The Breaking of a Vein.

PHLEBOTOMIA, est venarum sectio per lancettam. Vide *Venæ sectio*, ex φλέψ vena, & τέμνω secō. B. *Bloed-lating / Uderlating*. G. Das Uderlassen / öffnung der Uderren. Gall. *Saignée*. A. Cutting of a Veine or bleeding.

PHLEBOTOMUS, est is, qui venas secat: item instrumentum quo venæ secantur, ex φλέψ vena, & τέμνω secō. B. *Wlym / Lancet / Naat-pjer / Naat-meg*. G. ein Lancet / Glieten / Laseysen. Gall. *Lancette*. A. Idem.

PHLEGMA sive **PITUITA**, est materia subalbida, limpidâ, tenax, sero sanguinis crassior, ex sanguine erudo viscidoque, vel stagnatione diuturna lymphæ tenuioris in

cavis suis collectæ, & tenuissimis particulis spoliatae, oriunda; & imprimis in cavis narium, ventriculi, Intestinorum &c. hærens. B. *Slym* / *Snot* / *Fluimen*. G. *Kotz* / *Schleim*. Gall. *Phlegme*, *Pituite*. A. Fleame, Snevil. *Phlegma* item est destillatus aquosus, spirituosus liquor contra distinctus liquor: item nubeculæ quæ in aquis destillatis aliquando apparent *Phlegma* vocantur. B. *Slymigzetzel in 't gedistilleerde Water*. G. *Schleim*. A. *Phlegm* & *Flegm*. Apud *Hippocratem* inflammatio sic sæpè sonat. Sumitur interdum pro excretionem viscida. Item morbus gallinarum est. B. *De Pip* / à φλέγω uro, incendo.

PHLEGMAGOGA, sunt Medicamenta pituitam educentia, ex φλέγμα pituita, & ἄγω duco. B. *Slymdryvende de Middelen*. G. *Schleim austreibende Mittlen*.

PHLEGMASIA, est inflammatio, æstus, ardor, à φλέγω uro. Vide *Phlegmone*.

PHLEGMATICI, sunt qui nimiam pituitam abundant. B. *Slymige Luiden*.

PHLEGMONE, sive **INFLAMMATIO**, Gr. φλεγμονή & φλεγμοσία, est stagnatio sanguinis rubicundi in vasis arteriosis, angustioribus quam ut particulæ sanguinis transire possint, cum attritu sanguinis a tergo prementis, hinc conjungitur cum tumore, calore, rubedine, pulsatione & dolore loci; etiam contingit quia vasa naturaliter lympham vehentia admiserint in initio suo globulos rubros ob liquidi velocitatem & pressionem, vel quod ipsa vasa sanguinea fuerint angustata, vel quod liquidum transmittendum sit nimis crassum, à φλέγω inflammo, uro. B. *Gen Ontsteking*. G. *Entzündung*. Gall. *Phlegmon*, *Inflammation*. A. *Inflammation*.

PHLEGMONODES, est inflammatio levis, tumens, phlegmoni similis, ex φληγμονή inflammatio, & εἶδος forma.

PHLOGIUM, est violæ species, ejus nomen videtur impositum διὰ τὸ φλογὸς à flamma, & ἴον viola, quod ex violæ sit genere, floremque in quo flammei quid emicet, habeat.

PHLOGOSIS, idem quod *Phlegmone*, à φλογώω incendo.

PHLOGMOS ut & **PHLOMOS** & **PHLOX**, vocatur *Verbascum*, quia flammæ seu facis in modum assurgit, φλόξ enim est flamma. B. *Wolle - kruid* / *Wolle - bladen* / *Coors - kruid*. G. *Wollkraut* / *Kertzenkraut* / *Brennkraut* / *Sims*

Himmel=kraut / Königs=fertz / Himmel=brand / Unholdens=fertzen. Gall. *Bouillon blanc*, *Mollaine*, ou *Bon-homme*. A. Higtaper, Wolwort, Mulien, Milleyne.

PHLYCTÆNA, sive PAPULA, est pustula vel vesicula in cute excitata, alba, oriunda a stagnatione lymphæ in vasis lymphaticis, vel a ruptione & effusione lymphæ ex suis vasculis. B. *Waterpuiſt* / *Blaren*. G. *Wasser=bulſt* / *Hitz blätterlein*. Gall. *Bouton*, *Phlicteue*, *Pustule*. A. blisters. Item sub cornea tunica, ab ulcusculo puris collectio, vocantur & *Φλυκτῆδες*, *Φλυζάκια*, & *Φλύζεις*. Arab. *Saphati* ab aliis *Ignis Silvestris* appellatur. Item *φλύκταινα*, *φλυκτῆς*, *φλυζάκιον* Galeno a *φλυκταίνεμαι* in pustulas erumpo, vel *ἀπὸ τοῦ φλύειν* vel *φλύζειν* quod bullire & fervere est, pustulæ & vesiculæ quasi à ferventibus & acerrimis humoribus excitatæ, iis, quæ ab igne vel fervente aqua excitantur, similes. B. *Het wild vuur*. G. *Hitz=poſten* / *hitzi=ge Blattern* / *das wilde feur* / *Nachtbrandt* / *Bläſen* / *Blat=tern*. Gall. *Phlicteue*, *feu volage*. A. The Wilde Fire.

PLYCTÆNODES, sunt pustulæ phlyctænis similes.

PHLYSIS, idem quod *Phlyctæna*.

PHLYSACIUM, idem quod *Phlyctæna*.

PHOENICIUS MORBUS, idem quod *Elephantiasis*, sic vocatus forte, quia in Phœnicia aliisque orientalibus plagis grassatur, vel à colore rutilante, est & nomen alicujus Emplastri.

PHOENIGMUS, est Medicamentum, quod in cute per aliquod tempus applicatum, sua valida actione rubedinem excitat, uti & *Dropax* & *Sinapismus*, à *φαινισμα* rubefacio. B. *Del roodmakend en blaartrekend middel*.

PHOENIX, est palma seu dactyli arbor, quasi *φαινιξ*, à sanguineo cruentoque quarundam palmarum dicitur colore, à *φαινισμα* rubefacio. B. *Dadel-boom*. G. *Datt=ien=baum*. Gall. *Palmier*. A. *Date-tree*, *Palm-tree*.

PHOSPHORUS, est lapis Bononiensis, qui certo modo calcinatus, in tenebris lucem de se mittit. Sic quoque vocatur oleum Urinæ, quod summam ignis torturam passum; ignem in se intricat, & destillatione ex terrea retorta transcendens, in aqua exceptum, formulis adaptatis infundi & figurari potest, & in tenebris se verum esse ignem ostendit, ex *φῶς* lumen, & *φέρω* fero. G. *Ligt=brænger*. G. *Licht=trager* / *phosphorus*. Gall. *Phosphore*, *Porte Lumiere*.

PHRAGMITES ARUNDO, sic dicitur, quod inde sepes fiant, è *φραγμις* sepio: *φραγμις* enim est septum.

PHRENES, sunt *Præcordia*, idem quoque quod *Diaphragma*.

PHRENESES, idem quod *Phrenitis*.

PHRENITIASIS, idem quod *Phrenitis*.

PHRENITICI NERVI, sunt qui ad diaphragma pertinent.

PHRENITIS, **PHRENITIASIS**, seu **PHRENESES**, est delirium cum febre acutâ continuâ, sæpè cum furore & excandescencia, inquietudine, rubore oculorum & faciei, aspectu truculento, pulsu duro, respiratione rara & magnâ conjunctum, à spirituum animalium inordinato motu, ab excisionibus meningum, inflammationibus &c. productum; nam ab irritationibus istis convulsiones totius cerebri fiunt, unde imaginatio perturbatur, & objecta animæ non debite repræsentantur. Clariss. *Willisius* phrenesin hoc modo definit, quod sit nempe, totius animæ sensitivæ, sive spirituum animalium quoad totam eorum Hypostasim, phlogosis sive inflammatio, à *φελω* mens, quia mens laborat. *B. Bezende Koozts. G. Taub fieber / taub sucht. Gall. Phrènesie. A. The Frensie.*

PHRICE, idem quod *Horror*.

PHRICODES, est febris horrida, in qua una cum calore horrores sentiuntur, ex *φριξ* horror, & *ειδος* forma. *B. Bevende Koozts. G. Zitternde Fieber. Gall. Fievre Tremblante. A. Trembling Fever, dreadful Fever.*

PHRYGANIUM, sive **CREMIUM**, est Suffrutex: sic fortè dicitur à cremando, *φρύγειν* enim seu *φρύγειν* est cremare, arefacere quia ejus sarmentis ignes struuntur.

PHTHARTICUM, est Medicamentum corrumpens & deleterium, à *φθειρω* corrumpo.

PHTHEIROCTONON, est *Staphys Agria*, sic dicitur quia ejus semen pediculos enecat, à *φθειρ* pediculus, & *κτείνω* occido.

PHTHORA, est Napelli deleterii species, à *φθείω* corrumpo, perdo, tela enim hujus succo illita parant vulnera deleteria, nisi excisione pernicies antevertatur. Vide *Staphys Agria*.

PHTHIRIASIS, sive **MORBUS PEDICULARIS**, est affectio qua verminat corpus, scatetque pediculis. In

ho-

hominis corpore primo exiguae excitantur pustulae quae si aperiantur, facile curantur, sin minus in gravem morbum pedicularem incidunt. B. *Luis-ziekte*. G. *Lauff-sucht*. Gall. *Maladie Pediculaire*, *Pouilleus*. A. The Lowfie Evil. Aliud genus est quod dicitur *αἴγριον* sive ferum, quia ita corpori tenaciter adhærent, ut divelli nequeant, ne priori durius est. Gall. *Morpion* & *Paetas*. G. *Siltzlausse*. Aliud Genus dicitur *Petale*: sunt lati pediculi in barba, palpebris, pectine & sub axillis nidificantes. B. *Platluiszen*. G. *Siltzlausß*. A. Crab-louse. Huc referuntur *Syronnes*, *Dracunculi*, *Passio bovina*, *Ricinus* &c. quandoque infantibus *Pedicelli* succrescunt pedibus. B. *Luis-ziekte* / *Luis-zucht*. G. *Seuren* / *Lauff-sucht*. Gall. *Maladie Pediculaire*. A. The Lowfie evil.

PHTHIRIASIS, est palpebrarum scabies furfuracea & squammosa, à *φθιζιάω* pediculis scateo.

PHTHIRION, idem quod *Phtheiroctomon*.

PHTHISICUS, est qui pulmonum tabe laborat, à *φθίω* corrumpo. B. *Die een Teeringe heeft*. G. *Der die Schwind sucht am halse hat*. Gall. *Etique*. A. A consumption.

PHTHISIS, **TABES**, Gr. *φθίσις*, *φθίσις*, *φθίσις* &c. Plutarch, *Τυχεδὸν πύνη* Aretæo, est universi corporis consumptio, ex pulmonum, vel alterius visceris nobilioris ulcere orta, cum febris lenta & continua conjuncta; cur sæpe anhelitus foetens, sputa purulenta, & tussis comitatur, à *φθίω* corrumpo. B. *Longe-zweer* / *Teering*. G. *Darre* / *Ertich* / *Schwind-sucht* / *Lungen-sucht*. Gall. *Phthisie*, *Ethique*. A. Ulceration of the lightes, consumption.

ΠΗΘΟΕ, idem quod *Phthisis*.

PHU seu **PHI**, est Valeriana: illa vox à Ponti incolis Græcis mutuata: dici volunt à putore gravique odore, mixto nardeæ suavitati, quem *phi* seu *phy* adverbio admirantis, & abhorrentis adversamur subodorati. Vide *Valeriana*. B. *Speer-kruid* / *St. Joris-kruid* / *Valeriane*. G. *Baldrian* / *latzen-wurtzel*. Gall. *Valeriane*. A. *Valerian*.

PHYGETHLON, sive **PANUS**, est tumor ex inflammatione glandularum ortus, ut in Peste circa inguina &c. B. *Gen Bult*. G. *ein Geschwulst*. Gall. *Tumour*. A. *Tumour*.

PHYLACTERIUM, est amuleti species, qua venerati Morbi arcentur, ut Zenexon & alia.

PHYLLIREA, vide *Phillyrea*.

PHYLLITIS, est Scolopendriæ species: sic dicitur quod foliosus cespes appareat, ex φύλλον folium.

PHYLLUM, est Mercurialis: an sic dicatur, per excellentiam ob frondes & folia? frondosa & foliosa enim est planta, & φύλλον est folium.

PHYMA, sive **TUBERCULUM**, generaliter sic vocatur omnis tumor p. n. præsertim in ambitu extremo corporis a causa quacunque interna proveniens. Gr. Φύμα & Φυτὸν quatuor vel quinque generum sunt, Verrucæ, Calli, Vari, Furunculi & Hydroa sive Desudationes, de quibus suo loco. Aliis est tumor glandularum duntaxat qui statim augetur & ad suppurationem festinat, à φύω cresco.

PHYMATODES, est tuberculum *Phymati* simile.

PHYMOSES, idem quod *Phimosis*.

PHYMUS & **PHYMOSES**, idem quod *Phyma*.

PHYSALIS, est lupulus, vel potius ejus flores seu umbellæ: fortè dicitur à φυσίω inflo, quia cerevisia cum lupulo coacta facile in bullas elevatur. Eodem quoque nomine etiam vocatur Solanum vesicarium ob vesicas, φυσίλις enim est bulla, vesica. Vide *Lupulus*.

PHYSALOS, est Bufo, qui se mirum in modum inflare potest, à φυσίω inflo.

PHYSEMA seu **PHYSESES**, est inflatio in quacunque corporis parte, intestinis vel abdomine, ut in Tympanitide. Item Resina pini, à φυσίω inflo.

PHYSESES, idem quod *Physema*.

PHYSIOGNOMICA, sunt signa, quibus nonnihil ex vultu præfagiri potest, ex φύσις natura, & γινώσκω cognosco.

PHYSIOGNOMIA, est peritia in natura, hoc est, in creatis cognoscendis, à γινώσκω cognosco & φύσις, natura.

PHYSIOLOGIA, est medicinæ pars, quæ docet corporis humani constitutionem quatenus sana est, quoad omnes ejus partes, fabricam tam solidorum quam fluidorum, ex quibus constat exhibens, legesque tradens juxta quas hæc in se agant, quænam effecta producant, & cui usui omnia destinata sint, ex φύσις natura, & λέγω narro.

PHY-

PHYSIS, idem quod *Natura*.

PHYSOCLE, idem quod *Pneumatocle*.

PHYSODES, est quod flatibus abundat: à φυσίω inflo, & εἶδος forma.

PHYTEUMA, est species Linaniæ vel Stæbes &c. hujus Etymon etsi omnibus plantis commune videatur (quia φυτῶνται omnes) tamen φυτῶν non tantum *Plantare*, sed *Producere*, *Generare* ac *Parere* significat. Hæc cum ad amatoria maximè apta sit, & sic ad generationem, præ aliis φυτῶμα est appellata.

PHYTOLOGIA, est pars Medicinæ, quæ strictè ad *Pharmacologiam* & latè ad Physicos pertinet. Est enim vegetabilium & plantarum cognitio, ex φύτις planta, & λέγω dico. B. *Plantkenning*. Vide *Botanica*.

PIA MATER, vide *Mater Tenuis*.

PICA, est appetitus vix superabilis eorum, quæ in nutrimentum commutari queunt, vel eorum quæ neutiquam apta huic operi: hujus mali causam observationes docuerunt esse humorem acrem prædominantem in visceribus chylopoieticis, vel ad stomachum & intestina delatum, vix nisi infueto assumpto compescendum, circuitum cruoris mutatum, imaginationem depravatam; unde virgines, gravidasque mulieres, imprimis, mirabilis hic affectus occupat; raro autem viri eo infestantur, nisi qui aliquomodo Hypochondriaci. vide *Citta*.

PICATIO, vide *Dropacismus*.

PICEA, Gr. πίτσς, est abietis species, picem proferens.

PICRA, vide *Hiera Picra*.

PICRIS, sic nominatur Cichoreum, aliquando Hieracium, idque propter amaritudinem: πικρὸν enim est amarum.

PICROCHOLUS, est is, qui amaram bilem eructat, eaque abundat, ex πικρὸς amara, & χολή bilis. B. *Galactig*. G. *Cholerisch* / voll van Gall. Gall. *Bilieux*. A. Gallish.

PIESTRUM, est instrumentum chirurgicum ad contundenda ossa capitis in extrahendo fœtu mortuo; dicitur & *Pissorium* & *Contusorium*, & *Embryotblastes*.

PIGRITIA, est maxima corporis tarditas cum appetitu otii & somni, metuque defatigationis, lassitudinisque, sed raro sunt macilenti, unde Pigritia non tam in macie vel tabe pinguedinis carnisque & succorum defectu,

quam in succis non satis agilibus & fibris motricibus, hinc inde obstructis, consistit. Ideo qui pingues, carnosissimi, crassique sunt, longi item & ventre tumidi, solent pigri esse: at pigritia unum est ex præcipuis scorbuti dicti symptomatis; quæ vero Pigritia aliquos tenet, qui cum alacres sunt uni rei, ad aliam segnes existunt: Exempli gratia, qui ad studia lenti, magis amant vitam in strepitu, in militia, labore, peregrinatione, venatione, lusu, alea, joco, saltatione &c. quam tranquilliorrem & sedentariam: ea segnities non morbus in motu corporis tardiore, sed animi ægrotudo ex aliis causis cum corpore nimium agili. Gr. ὀκνησις. B. Luiheid / Traagheid. G. Faulheit / Trägheit. Gall. Pareisse. A. Slothfulness, idleness.

PILA, species mortarii est, ex varia materia fabricata, ut ænea, lapidea, vitrea, fictilitia &c. sumitur & pro pistillo. B. *Gen Mortier*. G. ein Morsel. Gall. *Un Mortier*. A. A Morter.

PILARIS MORBUS, idem quod *Phalangosis* & *Trichiasis*.

PILI, sunt corpora teretia & tenuia, variæ formæ & coloris, intus cava, in locis nonnullis exterioris ambitus corporis eminentia, per cutis poros penetrantia, radicem sub ea figentia bulbosam, multis vasculis ornatam, per pili substantiam distributis; inservientia fotui partium quibus supererminent, pororumque exhalantium defensionine ab externis comprimantur. Dicuntur & *Crines*, & *Capilli*, quamvis capilli capiti solummodo attribuuntur, quasi essent pili capitis. B. *Haar*. G. Das Haar. Gall. *Cheveux*, *Poil*. A. The Haire.

PILEUS, idem quod *Galea* in Fætu. Item est instrumentum chirurgicum metallicum, undique in vertice perforatum, quod exulceratis papillis nutricum applicari solet pro commodiori lactatione. B. *Gen Hoedtje*.

PILLOSELLA, est Gnaphalii species, dicta à copiosis pilis quibus folia investiuntur. Vide *Filago*.

PILULA, sive **CATAPOTIUM**, est Medicamentum solidum sphaerica figura, pili magnitudine, ex pulveribus, guminis, extractis &c. glutinoso liquore exceptis, efformatum, deglutationi faciliori inserviens. Suntque purgantes, vomitum concitantes, sudoriferæ, &c. B. *Pillen*.

Unable to display this page

spinosa, ablato tantum *s*, quasi spinus? B. *Pjn-boom* / *Pjn-appelboom*. G. *Hartz=baum* / *Fichten=baum* / *Kinsholt* / *Toren=holtz*. Gall. *le Pin*. A. pine-tree.

PIPER, ejus sunt variæ species, uti *vulgare piper* sive *nigrum*, *Melanopiper* Gr. Dictum. Secundo, *Album*, sive *Leucopiper*, & *Longum* Gr. *Macropiper*; in Malavar maxima piperis provenit quantitas; nascitur & in Malacca, insulis Javæ vicinis, Sunda & Cuda, aliisque locis, Seritur ad radices alterius arboris, ad cujus usque fastigium sese convolvendo scandere solet, foliis raris, mali assyrii effigie, sed minoribus, & per extremum acutis, virentibus gustu acri. Fructus uvarum ferè modo racematim cohæret, quamvis racemi & fructus minores sint; inter nigri & candidi plantam tam exigua est differentia, ut à nemine quam ab incolis dignosci possint. Longum nascitur in Bengala, cujus planta eadem quidem, sed folia teneriora & pallidè virescentia habet, imo & petiolum breviorum. Virtute omnia calefaciunt, sed album superat nigrum, & illud iterum longum sua præstantia. B. *Peper*. G. *Pfeffer*. Gall. *Poivre*. A. pepper.

PIPERITIS, est planta cujus folia & præsertim radices acrem & mordicantem habent saporem, ideoque à piperis acrimonia nomen mutuatur. Gr. *Λεπίδιοι*. B. *Peper-kruid*. G. *Pfefferkraut*. Gall. *Passerage*, *Poivrée*. A. Dittammer, pepper-wort.

PISO, idem quod *Mortarium*.

PISSAPHALTUS, est nativus vel factitius. *Nativus* describitur à Dioscoride, quod nascatur in Apollonia Epirotarum. Item, quod ex Cerauniis montibus devolvatur, & impetu fluminis raptum rursus æstu in littus expuatur, ibique concreseat. Et hac ratione nihil aliud esse videtur quam *Asphaltus*, de quo vide suo loco. *Factitius*, est mixtura ex pice ac bitumine, (unde & nomen accepit) videturque id esse, quod nostrates *Asphaltum* vocant, seu *Bitumen Judaicum*. Non desunt qui putant Arabum esse *mumiam*. attamen ipso vocis sono medium quid picem inter & bitumen notat; nigrum, terrenum, graveolens; forsitan variis coquantibus pinguibus cum bitumine fusco concrevit arte vel & natura.

PISSELEON, vide *Pix*.

PISTACIA, PISTACIUM, est arbor nucifera, cujus

nomen à Syris inditum, ideoque ejus originem nescimus. B. Pistassi-boom / Pisticen. G. Pimper-nuss-baum. Gall. Pistachier. A. pistach-tree.

PISTILLUM, est instrumentum Pharmaceuticum, quo res in mortario tunduntur. In Botanicis sic vocatur pars illa floris, quæ ejus centrum inter stamina occupare solet, & pistilli oblongi pharmaceutici formam habet. Sumitur a Cl. *Tournefortio* pro ovario sive feminali conceptaculo; eoque sensu est femininum plantæ organum semper bene tectum, & in intimo floris centro ut plurimum dispositum, quod semina, quæ vera sunt ova, usque in perfectam maturitatem continet, conservat, & ab externis injuriis defendit, & postquam fœcundata sunt, uteri vicem gerit; hæc autem singula fœtus ad instar umbilicali fune instructa assurgenti ex utero stylo annectuntur, qui intus cavus est; & ad superiora exprorectus in veram vaginam expanditur, quæ diversa plerumque figura prædita mirum in modum in extremis oris fimbriata apparet; hinc quum totum styli corpus maxima autem ejus superior pars Tubis Fallopiæ non absimilis sit, eodem a nonnullis nomine insignitur, non, quod ipsa fœcundi pulveris grana, quæ staminum apices ejaculantur & in vaginam excutiunt, ad imprægnata nondum ova deferat (hæc enim tantummodo vehiculi vices gerunt.) Sed, quod spirituosus ille halitus pulvere suo expeditus, & vagina exceptus, per Tubas Fallopias seu stylum delatus contenta ovario fœcundet semina. B. *Gen Stamper*. G. ein Kuls pistill / Stoffer. Gall. *Un Bistortier, un Pilon*. A. A pestle.

PISTOLOCHIA, est Aristolochiæ species fideliter partum expellens: hinc ejus nomen à πιστός fidelis & λοχός puerpera, gravis, à λέγω, id est κέμω jaceo, scil. ἐν τῷ λέγει, in lecto.

PISUM, Est planta, quæ habet caules longos, cavos, fistulosos, fragiles, coloris viridis, albescentis, ramosos, repentes: folia sunt oblonga, a caule quasi penetrata, cætera pinnata, costis apposita: flores sunt leguminosi, albi, punctis purpureis instructi, flori succedit siliqua longa, inflata, cylindrica, facta seminibus subrotundis, viridibus; sed post siccitatem angulosis, albis, aut florescentibus: radix est parva. Pisum primo distinguitur a magnitudine, secundo a colore, tertio a figura.

Gr. Πίσση, πίσση, & λέκυθος vel λέκυθος, nomen accepit, vel ἀπὸ τῆς πίσσης quod *Decorticare* significat; vel ab agro vel urbe Pifa, circa quam copiosissimè olim nascebatur. *Lecythus* est ovi vitellus cortice obductus, hinc pifa, quia cortice etiam vestiuntur. Gr. Λεκιθός nominant. Gall. *Pois*.

PITTACIUM, est pannus modicus, qui medicamento illitus, affecto loco imponitur. Πιτάκιον, Πλάτωμα, qui latior videtur, ut *Splenium* oblongior: *Splenium* Plinio, à splenis figura, longiusculum propriè emplastrum est. B. *Wondylaafter*. G. *Wund=plaster*. Gall. *Emplastre pour les playes*. A. A *Wound plaister*.

PITUITA, idem quod *Phlegma*.

PITUITARIA GLANDULA, vide *Glandula Pituitaria*.

PITUITARIA, vocatur *Staphys agria*, quia masticando pituitosam salivam copiosè elicit.

PITYRIASIS, vide *Furfuratio*, à πίτυρον furfur. B. *Zemelachtig Bel*.

PLTYROIDES, est urinæ sedimentum furfuraceum, ex πίτυρον furfur, & ἴδιον forma. B. *Zemelachtige Pis*.

PITYS, est *Pinus*, *Picea*, quasi à πῖς, quia pingui abundat, vel à πίττα, siquidem ex ea pix defluit. B. *Pih-hoom*. Vide *Pinus*.

PLYUSA, est *Ezula*, cujus folia pini foliis proximè accedunt: hinc nomen venit à πῖνυς pinus.

PIX, Gr. Πῖσσα, est pars resinosa ex arboribus resinosis, uti *Pinu*, *Abiete*, *Larice*, *Terebintho*, *Cedro* &c. vi ignis, extorta, modus fit per descensum. Primo venit pix liquida: deinde crassior & crassissima, affertur copiosè ex *Finlandia*, aliisque circa *Norvegiam* locis. Pix liquida, dicitur *Pisselaon Dioscoridis*. Pix illa ubi denuo coctione purgatur, seu si mavis dephlegmatur, crassescit magis & magis, diciturque pix sicca, *Palimpissa*, *Pix navalis* (quod navibus picandis adhibeatur) non quod à navibus maritimis deersa sit, quippe hæc appellatur *Zor-pissa*. B. *Pek / pik*. G. *Pech*. Gall. *De la Peix*. A. *pitch*.

PIX GRÆCA, vide *Colophonia*.

PLACENTA UTERINA, seu *Hepar uterinum*. B. *De Moeder-koek*. Est substantia rubra hepatis similis plurimis acinis glandulosis & innumeris vasorum tenuissimorum myriadibus referta. Habet venam unam, & arterias.

Unable to display this page

Unable to display this page

mo motu vehementiori, in statu sanitatis requisito, statim morbus inducatur: diciturque esse vel ad vasa, cum sanguis ita abundet, ut vasa quibus continetur, mole suâ distendat: vel ad vires, quando tanta est sanguinis copia, ut vasa quidem non supra modum repleat; viribus tamen sit gravis. Sed illa differentia, potius ad morbos referri debet, quam ad sanitatem: nam si vasa distendantur, crassum sanguinem & obstructions indicat: & si homines viribus fuerint graves, obstructions & compressiones vaporum minimorum & nervorum significat, à πλήρω impleo. B. Bloed-rijk / Dolsappig. G. Blut-reich. Gall. plein de sang, Plethore.

PLETHORICUS, est is, qui multo sanguine & succis abundat, à πλήρω repleo. B. Een die veel bloed heeft. G. Blutig / voll blut. Gall. Plethorique, sanguin. A. Bloudie, bloudish.

PLEURA, sive MEMBRANA SUBCOSTALIS, est membrana thoracem ejusque viscera intus succingens. B. Het borst-vlies / ribbe-vlies. G. Das brust-fell / ribben-fell. Gall. Pleure. A. The Breasts internal Membrane.

PLEURITIS, est, ut dicitur, pleuræ & musculorum intercostalium inflammatio, cum febre acutâ, continuâ, punctorio lateris dolore, aucto in inspiratu: in expiratu, vel animæ retentione mitiori, quare conjungitur cum difficili respiratione, pulsu duro, tussi, sputoque interdum cruento, estque vel Vera, ut supra definivimus, vel spuria, à πλευρα lateris. B. Zyde wee / Pleuris. G. Das Seiten stechen / Seitenwehe / brust geschwär / stich. Gall. Pleuresie. A. The pleurisie.

PLEURITIS NOTHA, seu SPURIA, est species pleuritis, in qua muscoli Intercostales externi, vel Musculi alii his incumbentes vera inflammatione corripiuntur, cum signis nonnullis pleuritis modo discriptæ. B. Een bastaart pleuris. Gall. Fausse Pleuresie, Pleuresie batarde.

PLEURORTHOPNOEA, est lateralis morbus, in quo non nisi erecto collo respirare possumus, ex πλευρα lateris, ὀρθος rectus, & πνέω spiro.

PLEXUS CHOROIDES, supra glandulam pinealem, velut supra fibulam suspendi videtur: iste plexus ad hunc modum constituitur: ex utroque medullæ oblongatæ latere, ubi cerebri limbus ei connectitur. duæ arteriæ e posteriorio-

sterioribus carotidum ramis, ubi vertebralibus uniantur, oriundæ, recta ascendunt; quæ statim divisæ, velut plures rivi juxta confiti, versus glandulam pinealem evehuntur, ibidemque mutuo occurſu terminari videntur; atque illic loci, è ſinu quarto furculi venoſi utrinque prodeunt, qui pariter in filamenta diviſi, arteriis capillaribus obviam fiunt, inque illos pluribus in locis inoſculantur, & varie complicantur; adeoque hæc vaſa, inter ſe plurimum irrita, & glandulis interſerta, plexus admirandos conſtituunt. B. *De netwijſ geblogten vlegting.* G. *Die netzgleiche geflochtene blut-gefaſe.* Gall. *le Plexus, ou Lacis Choroides.* A. The Net Choroides.

PLEXUS GANGLIOFORMIS, dicitur, quando varii nervi in unum nodum ganglio ſive nodo ſimilem coaleſcunt. B. *Zenuws vlegts knoop.*

PLEXUS NERVOSUS, dicitur, cum duo vel plures nervi coeunt, & extuberantiam velut nodum conſtituunt. B. *Zenuw-blechten / Zenuw knooping.* G. *ein Geflochten fennaders knoſſ.* Gall. *Noeud Nerveux.* A. The nervous plex.

PLEXUS RETICULARIS ſeu **RETIFORMIS**, vide *Plexus Choroides.*

PLICA, eſt morbus *Polonis* endemicus, quando capilli capitis; in unum cirrhum, vel plicam concreſcunt, inſtar caudæ vaccinæ, adhæc etiam gibbi fiunt, laxantur artus, membra conglobat & retorquet, pediculos fundit, aliaque ſymptomata inde proveniunt. Diligentiffimus *F. Ruiſch* mihi plicam oſtendit, quam in muſæo inter alia rariora ſervat. B. *Gen blecht.* G. *Maren=flecht & ſchrötleins jöyſſ / ſalben=jöyſſ / alii maren=lock / vel moren=lock / Wichtel Jöyſſe / juden=jöyſſe.*

PLUMACEOLA, idem quod *Splenia.*

PLUMBAGO, idem quod *Molybdæna.* Gall. *Plomb de mer, Plombagine, Mine de plomb noire, plomb de Mine.*

PLUMBAGO, eſt *Perſicaria*, dicta quod maculas habeat plumbeas.

PLUMBUM, eſt metallum molliffimum, ante ignitionem in igne liqueſcens, fumando avolans, & diu fuſum per vaſa pleraque tranſit, ante ignitionem calcem ejicit, vitreſcit cito, tum fuſum nullo vaſe in igne contineri ultra poteſt: cum metallis impuris vitreſcit, tumque eadem ſe-

cum

cum ex cava superficie catilli ~~de~~ cumallici abripit, solum aurum & argentum pura à cæteris relinquit, in aqua forti, non in aqua regia solvitur, salemque dat dulcem. minime sonorum est, coloris lividi, specificæ gravitatis ad aquam, ut 11345. ad 1000. B. *Loot*. A. Gall. *Plomb*. Lead.

PNEUMATOCELE, est rames seu Hernia ventosa: cum scrotum à flatibus distenditur, à *πνεύμα* ventus, & *πέλη* tumor. B. *Wind-breuk*. G. *Wind-bruch*. Gall. *Pneumatocelle*, *Hernie venteuse*. A. A windy rupture.

PNEUMATODES, est anhelosa respiratio, à *πνέω* spiro, & *ἄσθμα* forma.

PNEUMATOSIS, est spirituum animalium generatio, quæ fit in glandulosa corticali cerebri substantia, nisi forte vascula ex sanguineis recte oriunda sint nervorum communicatoria: illic arteriolæ deplentur, & spiritus extillantur, qui postquam cerebri medullium subierint, totum nervosum genus, motibus actionibusque sensitivis perficiendis, irradiant, à *πνεύμα* spiritus, & *πνεύμα* consilius. B. *Geestmakinge*. G. *Geistmachung*. *Generation ou Production d'esprits*. A. Generation of spirits.

PNEUMATOMPHALUS, est umbilici, à flatibus in ventre collectis, protuberantia, ex *πνεύμα* flatus, & *ὀμφαλός* umbilicus. B. *Gen Wind-breuk in de navel*. G. *Des nabels windbruch*. Gall. *Hernie Venteuse du nombril; ou Pneumatomphale*. A. Windy rupture in the navil.

PNEUMON, Gr. *Πνεύμων*, Lat. Pulmo, à *πνέω* spiro. Vide *Pulmones*.

PNEUMONANTHE, est Campanula autumnalis: & vox ipsa significat *Florem Pulmonalem*, sed an interserviat morbis pulmonum, necdum compertum habeo, ex *πνεύμων* pulmo, & *ἄνθος* flos. *Longe Bloem*. G. *Lungen blume*. A. Marsh-gentian.

PNEUMONICA, sunt quæ respirationem faciunt, à *πνέω* spiro.

PNIGALUM, idem quod *Epialtes*, à *πνέω* suffoco. B. *De nacht-maar*.

PNIGMUS, est suffocatio, seu strangulatio, à *πνίγω* strangulo.

PODAGRA, est Arthritis pedum, vide *Arthritis*, & *πῶς* pes, & *ἀγρῶς* capio. B. *Doetenwel / voet-sterechijn*. Cic. *Pedibus Captus*. G. *Das Biperle an den fussen*. Gall. *Goutte aux pied*. A. The gout in the feet. P o-

PODAGRA DENTIUM, idem quod *Odontalgia*.

PODAGRA LINI, idem quod *Cassutha*.

PODEX, idem quod *Anus*.

POEONIA, est planta, qua habet caules rubicundos, in multos ramos divisos; folia ampla, polita, splendentia, in parte superiori lanuginosa, caulibus rubicundis adhærentia: flores sunt rosacei, pentapetali, aut polypetali, rubentes, saporis fatui, odoris nullius; pistillum floris abit in fructum multis siliquis univalvulis constantem, in inferiori parte conjunctis, in superiori a se mutuo secedentibus per maturitatem, repletis feminibus crassioribus, oblongis, rotundis, nigris, lucidis, sub cortice crassiusculo, membranaceo, includentibus pulpam albam, saporis subdulcis, odoris nullius: radix est oblonga, crassa, tuberosa, foris fusca, intus pallida, saporis dum recens est, subacris, cum levi quadam amaritie, odoris nullius. Gr. Γλυκυσίδη & Παιονίη, casta herba Latinis. Γλυκυσίδη dicta, quod grana mali punici acinis similia habere videatur. Nam sidia mali punici grana à Bœotis nominantur. *Pœonia* ab ejus inventore, medicinæ peritissimo, Pœone appellata est, qui ea nempe vulneratum Plutonem ab Hercule curasse perhibetur. Nisi fortè nomen illud acceperit ἀπὸ τοῦ πείωμαι, sive πείω, vel τύπω ferio, percutio. Vel à πείων vel πείωνίζω hymnos cano, quod ob insignes virtutes multum laudaretur. B. *Peoni* / *Duurblom*. G. *Peonie* / *Benigroen* / *Psingst-rosen* / *Sicht-rosen* / *Konings-blum*. Gall. *Pivoine*, *Peone*. A. *Peony*, *piony*.

POLEMONIUM, nonnullis *Beën Album*, est planta flosculos albos producens, an habeat nomen à Cappadociæ urbe *Polemonium* dicta, asserere non audeo. A. *Wildlage*.

POLIUM, est planta graveolens, quæ habet caulem obrotundum, tenuem, durum, lignosum: folia oblonga, lanugine flava instructa, dentata, crassa: flos est monopetalus, labiatus, cujus labii superioris locum occupant stamina, labium vero inferius in quinque partes dividitur; ex calice autem surgit pistillum posticæ floris parti ad instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui abeunt in totidem semina in capsula, quæ floris calix fuit, recondita, obrotunda, minima; flores in capitulum collecti summis ramulis & caulibus innascuntur, suntque
aurei

aurei coloris, odoris penetrantis, aromatici, saporis amari: crescit hæc planta in regionibus calidis in montibus. dicitur à canitie, canisque capillamentis & tomento hirsuto, quæ non modo capitula corymbacea, sed etiam universam plantam incanam reddunt, perinde ac Gnaphalium. Gr. πολὺς canus est. Gall. *Polium*.

POLLEX, vide *Digitus*.

POLLUTIO nocturna, est involuntaria seminis, cum titillationis sensu, per libidinosam insomniam, excretio. B. Onwillige zaadloos-zinge. G. Samen flusz. Gall. & A. *Pollution*.

POLYACANTHAS, est Cardui spinosi species, ex πολὺ multum & ἀκανθα spina.

POLYANTHEMUM, est planta multos flores proferens, ex πολὺς multus, & ἄνθος flos.

POLYCHRESTON, est medicamentum multis morbis accommodatum: hinc hoc nomine nitrum sulphure accenso & ignitione præparatum donari solet. B. Een middel tot veele ziekten.

POLYCHRONIUS, est morbus diuturnus, qui ad menses & annos plurimos sæpe extenditur, ex πολὺς multus, & χρόνιος diuturnus. B. Een langduurige ziekte. G. Langwirige krankheiten / eine stete krankheit. Gall. *Maladie longue, Chronique*. A. A long disease.

POLYGALACTOS, est fœmina, quæ multo lacte abundat, ex πολὺ multum, & γαλαί lac. B. Die vol softe melk is.

POLYGALA, est herba lac generans, vel multum succi lactei habens, ex πολὺ multum, & γαλαί lac: habet caulem tenuem, sat durum, alterum rectum, alterum repentem: folia exigua, graminea, altera acuta, altera oblonga, & obrotunda: flores sunt monopetali, personati, perforati, exigui, in spicas congesti; labio superiori erecto, & inferiori bifido, quod magis prominet: post florem sequitur fructus compressus, in duo loculamenta, semina oblonga continentia, divisus; floris calix quinquifidus hunc florem involvit: radix lignosa, exigua, dura saporis amari & aromatici: crescit hæc planta in locis incultis oves præ omnibus graminum speciebus hanc eligunt, nullas vires præter eas, quæ graminei communes sunt; habere videtur.

POLYGALUM, idem quod *Polygala*.

POLYGONATUM, est sigillum salomonis, planta hæc habet caules rotundos, politos, nullos ramos dantes, in summitate aliquantulum incurvatos: folia ad caulem alternatim & quasi pendula, disposita, oblonga, ampla, nervosa, coloris subfusci: flores sunt monopetali, campaniformes, tubulati, nudi, multifidi, uni cauli adherentes pedunculis brevibus, in sex segmenta fissi, sex staminibus e latere interno floris enatis præditi: ovarium ex floris centro natus tubam emittit longam, apiculo fimbriato instructam, & fit bacca mollis, fere rotunda, ovalis, viridis, aut purpurea, continens semina ovalia, dura, alba: radix est longa, digiti crassitie, per intervalla articulata, & nodosa, aut tubulata, alba, multas fibras possidens, saporis subdulcis: hæc planta crescit in sylvis. sic dicitur à radice geniculorum frequentibus nodis ex intervallis tumente, ex πολὺ multum, & γένου genu, seu nodus. B. *Salomons zegel*. G. *Weiß-murk*. Gall. *Seau de Salomon*, *signe de salomon*, *Genouiliere*, *Geniculere*. A. *Solomons-iscal*.

POLYGONUM, seu **CENTUM NODIA**, est planta, quæ habet caules longos, tenues, rotundos, solidos, tenaces, plerumque repentes, creberrime geniculatos: folia oblonga, angusta, acuta, viridia, caulibus brevibus adherentia, & alternatim disposita; calix est quinquefidus, infundibuliformis, qui per maturitatem fit capsula seminalis: flores apetali, plurimis staminibus constantes, parvi, qui ad foliorum alas oriuntur: semen perfecte triangulare est, sat crassum, coloris castaneæ; radix longa, satis crassa, simplex, dura, lignosa, fibrosa, valde repens, saporis adstringentis: hæc herba in viis frequens, ex πολὺ multum, & γένου genu. Vocatur etiam *Proserpinaca*, fortè à proserpendo: & *Seminalis*, à seminis multitudine: & *Sanguinalis*, à sanguine cohibendo: ut & *Corrigiola*, an quod morbos corrigat? B. *Dutzend-knoop/ Berkenß-gras/ kreupel-gras/ knoop-gras*. G. *Weg-gras/ weg-frit/ denn-gras/ blut-kraut*. Gall. *Sanguinaire*, *Centinode*, *Renouée*. A. *Knot-grass*.

POLYGOPHORA, sunt potus seu vina plurimis spiritibus pollentia, ex πολὺ multum, & φορῶν fero. B. *Sterke wijn/ krachtige wijn*.

POLYMORPHUM OS, idem quod *Sphenoides Os* & *Cuboides*.
P O

Unable to display this page

Unable to display this page

les, contactæque farinae modo dispergitur. Eodem modo & Cadmia, vi ignis violenti in favillam seu tutiam redigi potest. Arab. *Tutia*, Lat. *Bulla*, nam *πομφόλυξ* Bullam significat, à *πίμφιξ* flatus; officinis *Nil*, unde Belgis *Niet* / sive *Witnet* / ad differentiam Tutiae, item dicitur *Nibili album*. G. *Wet nicht*. Gall. *Calamine ou Tutie Blanche*. A. The White Tutty.

POMUM & POMUS, latius patet quam malum, comprehendit enim ferè omnes fructus molliorem corticem habentes: fortè sic dictum, quod eorum plurima etiam fitim tollant, ita ut simul sint cibo & potui. Gr. *Μῆλον*, *Ὀπίσσο*. Nonnulli à *πόμω* porus derivant.

POMUM ADAMI, est protuberantia illa in collo anteriorius conspicua, sic dicitur quia vulgò persuasum est, in Adami faucibus Pomi partem ex pœna divina remoratum esse, & ad posteros translata. Nihil aliud est quam capitis laryngis protuberantia. B. *Adams Appel*. G. *Adams Appfel*. Gall. *Pomme d'Adam*. A. Apple of Adam.

POMUM ADAMI, est mali Aurantii species: nomen accepisse ferunt, quod cortex rimis quibusdam exasperatur ac si dentibus demorsus esset.

POMUM AMORIS & POMUM AUREUM, seu MALUM AUREUM, sic vocatur ob pulchrum & amabilem aspectum.

POMUM ODORIFERUM, idem quod *Pomambra*.

PONDO, de ponderibus *Joh. Rhodius* hæc habet: inter pondera Romana reliquorum omnium tam Ponderum quam Mensurarum veluti regula primas partes merito poscit *Libra*. Cujus schema *P. Celso* sine ulla adjectione, notat pondus solum, hoc est, Libram, non Mercalem, negotiatoriam, *Σταπηλὸν Polluci*, Gallis Regiam, quæ Senum Denum *Budeo*, de Ass. lib. 2. fol. 38. Sedecim unciarum *H. Junio*, sed Romanam, quæ tam mensuralis à mole, quam à gravitate ponderalis, Assis instar, Romanis usitatissimè XII. Unciarum sive 14. Denariorum erat: non quidem levi conjectura sed computatione legitima, nostræ æqualis. Hoc tamen discrimine, ut Libræ Unciæ XII. Mensurales, X ponderales respondeant, ex *Galeni* lib. 6. de comp. Med. S. gen. cap. 8. Sili. quod sciam, *Budeo* de Assè, duodecim & dimidiæ, cujus sententiæ momenta *Agricola* solidè infregit lib. 4. de ponderibus

bus & Mensuris, nostris sic notatur Pond & Lib. pro Regionum imo & urbium diversitate innumera penè dantur ponderum genera. Vide etiam *Libra*. B. *Cen pond.* G. ein Pfund. Gall. *une Livre*. A. A pound.

PONS VAROLII, sunt Processus quidam cerebelli globosi, propè vermiformes, sic à *Varolio* inventore dicti. B. *De Brug van Varolius*. G. eine Brucke von Varolius. Gall. *Pont de Varolius, Appendices vermiformes*. A. Bridg of Varolius.

PONTICUM ABSINTHIUM, nomen habet à Ponto regione in qua nascitur.

POPLES, est articuli istius, quo os femoris articulatur ossi tibiæ, pars interior, sive posterior, qua crus flexitur. Gr. *ἰγνὸς & ἰγνία*. B. *De Haassen*. G. Die Kniebuge. Gall. *le Jaret*. A. The hollow of the afterpart of the Kneethe Harm.

POPLITÆUS MUSCULUS, est unus ex iis quo tibia movetur. Externo infernoque femoris osseo tuberi adnatus, obliquè, itidem tibiæ superiori posteriorique eminentiæ quadrata ex parte figura inseritur. B. *De Haassen spier*. G. *Der Kniebiegen mauß*. Gall. *Muscle Poplitè, ou Jaretier*.

POPLITÆA VENA, ex duplici ramo crurali misto constat, & sub cute tecta posterius per medium poplitis flexum, excurrit usque ad calcem, aliquando ad malleoli cutim. B. *De Haassen Ader*. G. *Der Kniebiegen Ader*. Gall. *Veine Poplitée*. A. Idem.

POPULAGO, Est planta, quæ habet caules ramosos, rotundos; folia rotunda, ampla, polita, leviter crenata in margine, coloris virido-obscuri, chelidonii minoris foliis satis similia: flores sunt polypetali, rosacei, nudi, ranunculoidei: pistillum floris abit in plurimas vaginulas, quæ deorsum pendentes ferunt plurima femina plerumque oblonga: radix fibrosa, albescens: hæc planta crescit in locis aquosis: est *Tussilago* altera, dicitur & caltha palustris, & chelidonia palustris, sic dicta ob foliorum albedinem, quam cum populo arbore communem habet. Gall. *Peuplier*.

POPULEUM, est unguenti nomen, sic dictum, quia componitur ex oculis seu Gemmis Populi, quibus additur *Bardana*, *Hyoscyamus*, *Lactuca*, *Mandragora*, *Papaver*

ver nigrum, Sempervivum majus & Minus, Solanum, Violaria, Umbilicus veneris, Rubi cymæ, & Porci axurgia. B. *Populter Zalf / Popeljoen Zalf.*

POPULARIS MORBUS, idem quod *Endemius* seu *Epidemius*.

POPULUS, seu FARFARUS, est arbor procera, quæ habet folia fere circularia, incisa, dura, nigricantia, semper tremula, licet nullus adsit ventus: flos est amentaceus, plurimis nempe foliolis apicibus donatis constans, sed sterilis; teneri enim fructus innasci solent iis populi speciebus, quæ floribus carent, spicati, plurimis foliolis compositi, sub quibus latet campana quædam embryonem complectens; is autem abit deinde in siliquam membranaceam, bifariam dehiscentem, spicatam, seminibus factam pappis instructis: initio veris oculos seu gemmas producit, mucronatos, odorato, luteo, pingui, ac tenaci succo prægnantes: an à πίδαα vibro, quatio, concutio, quia à minimo aëris motu, Populi tertiæ speciei folia concutiantur. B. *Populter-boom / Abeel-boom / Kattelaar / Popelaar.* G. *Alberbaum / Pappelbaum / Aspen.* Gall. *Peuplier.* A. *Asp-tree, poplar-tree.*

PORCELLO, est insectorum species, quæ & *Aselli* & *Millepedes* dicuntur. B. *Zeugen / Krobben / Pissebedden /* ob odorem urinæ, quem spirant. Eorum pulvis valde diureticus est.

PORI, dicuntur meatus exigui & insensiles cutis aliarumque partium, per quos sudor & effluvia vaporosa ex corpore decedunt. B. *Sweet-gaten / Pypjes / Lucht-pypjes.* G. *Schweißlöcher.* Gall. *Pores.* A. *Idem.*

POROCLE, est Hernia ex callo aut calculo excitata, in membrana erythroide hærens, renitens, dura, & inæqualis ex πώρ callus, & κήλη tumor.

POROMPHALUS, est calculus aut callus, in umbilico protuberans, ex πώρ, callus & ἄμφαλλος umbilicus.

POROSIS, est calli generatio, à πώρ callum induco. B. *Celtmaking.*

POROTICA, sunt Medicamenta callum generantia, seu quæ exsiccando, incrassando, & astringendo partis alimentum in callum convertunt, à πώρω calleſco.

PORPHYRIZAS, est lapis ex filice aut porphyre, superficie lævi & æquali, super quo, ancillante alio lapide,

cursores dicto, alii lapides, gemmæ &c. in subtilem pulverem rediguntur. B. *Gen Dypf. steen / Preparer - steen.* G. *Reibstein / Preparierstein.* Gall. *Porphyre.* A. *Prepared-stone.*

PORRACEA BILIS, vide *Bilis*.

PORRUM, est planta, quæ habet folia ex tunicis radicis enata, plana, quandoque carinata; caulis est rectus, crassus, solidus, succulentus: flos hexapetalus, quasi campaniformis, ornatus staminibus latis, planis, in tria capillamenta exeuntibus, quorum medium apice donatur; flos in fasciculos globosos colligitur: ovarium fit fructus subrotundus, trilocularis, fætus seminibus subrotundis: bulbi sunt oblongi, angusti, fere cylindrici, tunicati, politi, splendentes, albi: tota hæc planta habet odorem allii, & colitur in hortis; planta hæc ita tunicata est, ut bulbus totus in tunicas possit resolvi, & folia sint tantum elongatæ squammulæ bulbi: nomen habere dicunt, quod porrò eat & longè lateque grassetur. Gr. *Πορρουν*, à *Πορρῶ* incendo, est enim calidum: habentur variæ species. B. *Parei.* G. *lauch.* Gall. *Poireau.* A. *Leke.*

PORRUS, est Verrucæ species, quæ habet quasdam radices ad extra, ad similitudinem porrorum, & ita minutim fixa. Vulgo *Oculus Gallinæ.*

PORRIGO, idem quod *Furfuratio*.

PORTA, Gr. *Πύλη*, sic vocatur Hepatis pars sima, ubi duæ parvæ inveniuntur eminentiæ seu protuberantiæ, quas *Portas* appellarunt veteres Medici, putantes chylum per facultatem attractricem suctum ex Intestinis in venas mesaraicas ad Venam portarum attrahi, & per vim Hepatis assimilatricem in sanguinem converti; quod falsum esse anatomicorum inventa, & imprimis Harveji observata evicerunt; *Vena* quæ ibidem loci ex visceribus imi ventris sanguinem in hepar ducit, ideo *Vena Portæ vocatur*. B. *De Leber - poort.* G. *Die Leber-spfort.* Gall. *Porte du Foye.* A. *The Livers port.*

PORTÆ VENA, vide *Vena*.

PORTULACA, **PORTELLA**, **PORTICULA**, est planta, quæ habet caulem rotundum, crassum, rectum, succulentum, tenerum, politum, splendens, rubicundum, in ramos divisum: folia succulenta, oblonga, fere rotunda, crassa, satis ampla, splendentia, carnosa,

uosa, coloris albescentis aut flavescentis, saporis viscosi, subacidi: flos est rosaceus, plurimis petalis in orbem positis constans, ex cujus calice monophyllo & bifido surgit pistillum, quod deinde simul cum calice abit in fructum, plerumque ovatum, seminibus factum orbiculatis, nigris, parvis, & duabus testis in summo donatum, quarum exterior, quæ calicis pars fuit bifida primo, interior vero, quæ aliud nihil est, quam pistillum ampliatum; postremo transversa bifariam dehiscunt, inferiori seu calicis altera parte pediculo affixa: radix est fibrosa, simplex. Gr. *Ἀνδράχνη*, *Πυλίσ*, *Πυλίδιον* quidam putant à porco, (quasi porcorum lactuca) nomen habere, unde *χειροβοτάνιον*, porci herba; vel à *πύλη* porta. *Ἀνδράχνη* quasi *Ἀδράχνη* quasi cum *αἰετῶ ἀγνή* pullulet. B. *Porzelein*. G. *Portulak* / *Burtselkraut*. Gall. *Pourpier*, *Porcelaine*. A. *Purslain*, *porcelain*.

PORUS BILARIUS, seu **HEPATICUS**, est canalis, ex tota Hepatis substantia undique oriundus, ex minimis in majores canales desinens, tandem in unicum, qui ductui Cholidocho inferitur; vehitque bilem, in glandulis Hepatis præparatam, ex Hepate; eamque in intestinum duodenum amandat. *Porus* etiam omnem ductum & meatum significat, à *πίεω* pervado. B. *Galleider*. G. *Der Gallen-lester*. Gall. *Pores biliaires* A. *The Bile Channel*.

POSCA, putatur dici à *πόσις* potio, idem quod *Oxy-cratum*.

POSSETUM, Gr. *Συζογαλα*, est lac decoctum, cui sub finem coctionis cerevisia infunditur, tunc liquidum serum in febribus sorbendum datur, & coagulum removetur, potio est Anglis familiaris. B. *Gen Biermelkjen*. G. *Biermilklein* / *Posset*. Gall. *Posset*. A. *Idem*.

POSYBRACHIALE, idem quod *Metacarpus*.

POTAMOGEITON, Gr. *Σταχίτης*, Lat. *Fontalis*, quia fontibus & præsertim fluminibus vicina est. Siquidem in aquosis & palustribus locis nasci amat. *Stachyites* vocatur, quasi spicata, ob caulem quem ex se mittit floribus & semine spicatum: ex *πόταμος* fluvius, & *γείτων* vicinus. B. *Fontein - kruid* / *Swem - kruid* / *Swam - kruid*. G. *Schwemmenkraut*. Gall. *Epi-d'Eau*. A. *Water-grass*.

POTENTILLA, sive **ARGENTINA**, an ita dicitur ob potentes vires sistendi sanguinem? vide *Anserina*, & *Argentina*.

POTERIUM, est Cardui species, quamvis illud nomen & aliis plantis imponitur. Sic dicitur, quod sit potrix herba; paludosum riguumque solum amet, vel fortè quasi ποτὶς, quod paludosi riguique soli amans sit, sed etymologia non arridet, quia potius montes & loca arenosa amat: potius quasi πολὺ ἔριον, vel πότε ἔριον, quod lanugine obducatur lanosa.

POTIO, seu **POTUS**, à potare, est mixtura vel dissolutio ex variis; vel decoctio, quæ bibitur, ut haustus, decoctum, emulsio, julapium &c. B. *Gen Drink*. G. *ein Trancf*. Gall. *Potion*. A. a Drink.

PRÆCIPITANTIA, sunt, quæ acidam in corpore nostro infringunt, & quasi præcipitant: est vox à Chymicis mutata, quia præcipitando res alterius indolis fiunt. Vide *Absorbentia*.

PRÆCIPITATIO, est quædam minimarum particulærum in liquore conveniente solutarum, & per contrarium liquorem infusum, subsidentia & reviviscentia. Si corallia aliive lapides, & Margaritæ, oculi cancri, argentum vivum &c. aqua forti soluta, & sal aliquod alcalicum injiciatur, particulæ antea invisibiles, statim sub pulveris formâ subsident. Ita sulphurea, ut succinum, lacca, resina &c. spiritu vini soluta, ab infusa aqua præcipitabuntur. B. *Schisting / nederstooting*. G. *Neiderschlagung / precipitation*. Gall. *Precipitation*. A. Idem.

PRÆCORDIA, Gr. *Φρένας*, sunt viscera omnia in thorace contenta. B. *Bozstingewanden*. G. *Das ober eingeweid / die gegend da das herß grublein ist*. Gall. *Les Parties autour du cœur*. A. The Entrails in the Breast.

PRÆFOCATIO UTERINA, vide *Hysterica passio*.

PRÆPARANTIA VASA, sed melius *Testicularia*, sunt venæ & arteriæ ad testes & Epididymides euntes, sic à Veteribus appellantur, ex præjudicio putantes in iis semen præparari: Vena plurimis ramificationibus & anastomosibus: Arteria vero recto ductu, duabus aut ad summum tribus bifurcationibus incedit, & Anastomosibus Lateralibus in Venam hiat. B. *Bereidende - vaten / Zaatvaten / Bloot - vaten*. G. *Die Samen-gefäße / die Bereitgefäße*. Gall. *Vaisseaux Spermaticques, ou Pampiniformes, ou Pyramidaux*. A. The preparing Vessels.

PRÆPARATA, in pharmacia denotat medicamenta

simplicia, videlicet solida, subtilissimum in pulverem, linguæ tactum fugientem, accedente aquâ convenienti, supra porphyritem lævigata, denuoque sub pastillorum formâ exsiccata: sic prostant corallia, cornu cervi &c. Nec non alia simplicia medicamenta, quæ interdum aceto, vino, vel alio liquore, per aliquot dies immerguntur, rursusque exsiccantur, correctionis nimirum, ut creditur, gratiâ, sub præparatorum numero quoque enumerantur, radices asari, ari, &c.

PRÆPUTIUM, Gr. *Ἀρεθυσία* & *Πρόθη*, est glandis, penis virilis, involucrum, estque tantum continuatio Epidermidis, cutis, & membranæ cellulosæ: à putando dictum, ab Hebræis enim & Turcis reseçatur, unde Appellæ & Recutiti appellantur. Item clitoridis projectura, estque Præputiolum in fæminis præter exilitatem a virikî diversum in eo, quod partem glandis tantummodo superiorem tegit. B. *De Voorhuyd*. G. *Die Vorhaut*. Gall. *Prépuce*. A. The fore Skin.

PRÆSEPIA, seu PRÆSEPIOLA, sunt foraminula illa utriusque maxillæ, quibus dentes continentur. Gr. *Φάρυγ* & *Φάρυα* Galeno. B. *Tant-berbels*. G. *Zahnhölen*. Gall. *Alveoles*, *Cavité des Dents*. A. The holes of the Teeth. Item Apum alvei sive cellulæ præsepia appellantur.

PRÆSERVATORIA INDICATIO, est modus quo per victus rationem & remedia convenientia, à morbis futuris præservamur. B. *Verhoedende inzicht*.

PRÆSIDIUM, idem quod *Auxilium*, *Remedium*, aut *Indicatum*.

PRÆT. NAT. vel P. N. significat præter naturam.

PRASSINA BILIS, vide *Bilis*.

PRASUM, est *Porrum*, à *πράω* incendo; quia porrum comestum sanguinem accendit, linguamque mordet. Vide *Porrum*.

PRASUM & PRASSIUM, vocatur *Marrubium* seu *Ballote*. Nomen impositum à cauliculis quadrangulibus videtur: *πεγασίαι* enim dicuntur dispositione quadrangulares: vel quod *ἐν ταῖς πεγασίαις* coleretur: adeo ut cum porro, ut viri docti voluere, nullam similitudinem habeat. Vide *Marrubium*.

PRÆGMA, vide *Bregma*.

PREHENSIO, vide *Catalepsis*.

PRESEYTIA, est obscuritas visus in rebus propinquis, cum tamen in distantibus aliqua sit perspicacitas, senibus familiaris, ex oculorum planiori figura oriunda, ex *πρῆσ-βος* senex. B. *Blindheid van Ouderdom / cud Bezicht*.

PRIAPISMUS, est *Tentigo*, sive pudendi diutina sine libidine erectio. Item membrum virile. Gr. etiam vocatur *Σατυρίασις*, à *πρῆσπ*. *Priapus*, *Veneris & Liberi Filius*. Vide *Satyriasis*. B. *Hoedestand tegens wil*.

PRIAPUS, idem quod *Penis*.

PRIMORES DENTES, sive ANTERIORES, ab officio in cibis incidendis dicuntur *Incisorii*. Item *Γιλάσσινοι* quia inter ridendum primi denudantur, *Tonici Celso*, *Τομῆς Διασῆρες*, *Κτῆρες*, *Τομῆται* &c. numero quatuor sunt superius, totidemque inferius. B. *De Botteranden*. G. *Die Fördersten zähne*. Gall. *Les Dents de Devant*, *ou Incisives*. A. *The fore Teeth*.

PRIMULA VERIS, sive BETONICA ALBA aut HERBA PARALYSEOS, est planta, quæ habet folia ampla, oblonga, aspera, rugosa, repentia; ex his erumpunt caules lanuginosi, rotundi, nudi: flos est monopetalus, hypocrateri formis, & multifidus, ex cujus calice (qui tubulatus est) surgit pistillum infimæ floris parti ad instar clavi infixum, quod deinde abit in fructum seu testam oblongam, in ipso calice vel ferme reconditam, apice dehiscentem, & seminibus fætam minimis, obrotundis, nigris, placentæ affixis: radix est satis crassa, squamosa, rubicunda, fibrosa, saporis adstringentis, odoris grati & aromatici: hæc planta crescit in pratis & sylvis. sic dicitur quod incipiente vere & ante illud tempus flores suos emittit. B. *Sleutel - bloemen / Hemel - sleutel / Back - kruid / St. Pieters - kruid*. G. *Schlüssel-blum / Himmel-schlüssel / St. Peters-schlüssel / weiß-betonie*. Gall. *Coucou*, *prime vere*, *Bavillon*, *Primerole*. A. *Cow slips*, *prim-rose*,

PRINCIPES DIES, vide *Critici Dies*.

PRINCIPIA, idem quod *Elementa*.

PROBOLE, idem quod *Apophysis*.

PROCATARCTICA, est causa morborum præexistens, vel præincipiens, una cum alijs agens, unde primo morbus producitur; sive illa sit externa sive interna,
ut

ut ita vel æstus aëris, Cacochymiam movens, febrimque inducens, à *αεργαμίεξω* antegredior. B. *Doortrekkende dooꝛzaak*.

PROCATARXIS, idem quod *Procatarctica*.

PROCESSUS, idem quod *Apophysis*.

PROCESSUS CILIARES, sunt quædam fibræ in oculo musculares, quibus oculi pupilla dilatatur & contrahitur. Ab oculi pupilla, velut radii à corpore luminoso profecti, in orbem disponuntur; fibræ istæ serie densa ordinatæ, antè, ubi corneæ tunicæ cohærent, colore variegato insigniuntur; interim ubi *crystallini humoris* margini, ac etiam tunicæ retinæ oræ contiguæ sunt, semper nigræ apparent: Iste processus ciliaris ex minusculis musculorum fasciculis subalbidis componitur, numerum octogenarium excurrentibus, ligamento cuidam ex totidem nigricantibus extructo, alligatis. Harum utriusque ordinis fibrarum quædam, ligamenti latitudinis margines ambos tangunt, quædam ad Medium pertingunt. Musculosa hæc contextura cum tota uvea membrana mobilis est. Ubi *crystallini humoris* limbum, ut & retinæ expansionem tangit, nigra planè est. Non tantum etiam oculi pupillam dilatant, aut contrahunt, quin & humorem *crystallinum* protrudunt, ac retrahunt, inque objectorum aspectus huc illuc deflectunt. B. *De regenboog& hairtge kring*. G. *Die augen winnen / der Regenboge gleiche haare treiff*. Gall. *Processus ciliaires*. A. Idem.

PROCESSUS CHYMICI, nihil aliud sunt quam Operationes Chymicæ integræ; quando nempe in rei examine procedunt, & tandem ad scopum quæsitum perveniunt. B. *Chymische Doortgang*. G. *Chymische arßenenstücke*. Gall. *Operations Chimiques*. A. *Procession Chymical*.

PROCESSUS PERITONÆI, describuntur, quod sint veluti fistulæ duæ oblongæ, vel canales laxiores viris in scrotum descendentes, per foramina tendinum musculorum obliquorum & transversorum, in quibus productionibus, vasa seminaria descendunt & recurrunt, atque propè testes processus hi magis explicantur, fiuntque testium tunicæ: Verum illud magis locum habet in brutis quam hominibus; quia vasa ad testes euntia per peritonæi duplicatam membranam excurrunt, nam si hominibus

bus contingerent, nemo ab Herniis esset liber. Verum si detur, quid tum fit, quam quod intestina in scrotum delabantur, cujus lapsus, *Hernia intestinalis* vocatur. B. *Wenzaks scheuten*. G. Der anhang des Bauchs häutleins. Gall. *Procès, ou Appendices du Peritoine*. A. The process of the peritoneum.

PROCIDENTIA ANI, est intestini recti, propter nimiam laxitatem, per anum delapsus. Vocantur item *Procidentia sedis* *Plin.* *procidua sedes* *Eidem*, προπίπτων δὲ σῆς, quando sedes prolabitur. Gr. προπίπτωσις δὲ σῆς ἢ ἕδρας. B. *Mis het Lyf uit gaat / uithangen des Eindel darins*. G. Das Vorgehen / auß fallen des achter-oder Mastdarms. Gall. *Chute ou Descente de l'Anus*. A. Falling down of the arse gut.

PROCIDENTIA UTERI, est relaxatio tunicae internae vaginae, qua per pudendum prolabitur, & à Medicis refecata fuit; olim & adhuc quidam uterum prolabi posse putant licet rarissimè fiat; & si fiat, per imprudentiam obstetricum fit, putantes se attrahere placentam, & ipsum arripiant uterum. De quibus legendus *Dom. Portal* qui Gallicè librum edidit *de l'Accouchements des Femmes*. B. *Mitval vel zinking des Lyfmoeder*. G. Das Herauß fallen / vorgehender barmutter. Gall. *Abaissement, Chute, ou descente de la Matrice*. A. A Falling of the Womb.

PROCONDYLI, sunt ossa digitorum, Metacarpio proxima, ex προ, & κόνδυλος digitus. Vide *Metacondyli*.

PRODROMUS, est morbus, ex suo genio alium super-venturum indicans: ut angustia pectoris, Phthisin vel Rachitim praesagit, ex προ, & δρῶ fugio. B. *Doorzlooper*. G. ein vorkäufer / vorbott. Gall. *Avant-coureur*. A. A Fore-runner or presage.

PRODUCTIO, vide *Apophysis*.

PROEGUMENA, est causa morbi Antecedens interna, in corpore ex alia remota ortum habens, & ita morbum producens, ut eâ sublatâ, morbus possit perseverare, quemadmodum cacochymia, à vitiata victus ratione producta, unde obstructio vasorum & meatuum vel constipatio viscerum producitur, à προγενεσις antecedo. B. *Doorzgaande -orzaak*. G. Vorgehende ursach. Gall. *Cause antecedante*. A. Antecedent cause.

PROFLUVIUM, multiplex est, nempe sanguinis ex naribus, vulneribus, ex pudendo muliebri, ut in expurgationibus, & mensibus nimis. Sic dicitur de femine ut in Gonorrhœa, sic de excrementis, ut in dysenteria, diarrhœa, lientexia; cœliaca passione: sic de lacte, nimia quantitate profluente, ita de capillis deciditibus &c. B. **Blod.** G. ein Fluß. Gall. *Escoulement*, *Perte*. A. A Fluxion, Flixe.

PROFUNDUS MUSCULUS, idem quod *Perforans Musculus*.

PROGNOSIS, & PROGNOSTICA SIGNA, sunt quibus futura, quæ ægro accidunt, præcognoscimus. Quæ imprimis petuntur ex observationibus in simili morbo notatis ac præsens hic adest. 2. ex viribus vitæ præsentibus cognitis, & comparatis cum causis morbi, quibus trutinatis num morbus diu, num brevi regnaturus sit, satis bene tutoque prævideri potest. 3. ex ægri prægressa vitæ ratione, corporis habitu firmo vel debili, ætate, sexu, clymate sub quo vivit, anni tempore, & prægressi in eodem corpore morbis. Si hæc omnia sollicitè perpendit medicus, singulaque exactè trutinat, tuto ex arte concludere potest quid in morbo secuturum sit, si nihil novi, quod mutet ægri statum, accedat; similibus Hippocrates insistens viis, tantam sibi conciliavit famam, unde nihil medicum Deo magis similem reddere, quam futura prædicere, asseruit, à *προγνώσκω* prægnosco. B. **Voorz** **kenning** / **Voorzegging**. G. Das Vorsagen. Gall. *Prognostique*. A. Prognostication or fore telling.

PROJECTIO, est terminus chymicus, & dicitur quando pulvis calcinandus crucibulo cochleatim sive per vices injicitur.

PROJECTURA, idem quod *Apopbysis*.

PROLABIA, Gr. *περόχειλα*, sunt extremæ labiorum partes prominentes. B. **Voorslippen**. G. Die Vorlâffen / Vorlippen. Gall. *la partie antérieure des Levres, ou le devant des Levres*. A. The Fore Lips.

PROLAPSUS UTERI, vide *Procidentia Uteri*.

PROLEPTICUS, est morbus semper anticipans: ut si febris hodie horâ quartâ adveniat, cras vero horâ tertiâ vel secundâ, à *προλαμβάνω* anticipo. B. **Gen Verboorgen** **de ziekte**.

PRONATORES MUSCULI, alter est *Rotundus*, alter vero *Quadratus*, & ambo radium movent. *Primus* à forma & munere dictus *Pronator Rotundus*, interiori humeri tuberculo alligatus, hinc ad radii medium, cui valido adhæret tendine, excurrit. *Secundus* dicitur *Quadratus*, ab internâ ulnæ ossis parte transversim productus, interno itidem radii lateri annectitur. B. *De voozomlikerende spieren*. G. *Der herumb-führende mauß*. Gall. *Muscles Pronateurs*. A. The pronator Muscle.

PROPAGO, dicitur vitis vetula depressa, atque in terram per inflexos arcus submersa, ut ex una plures emergant. B. *Astoring / Afzetting / Afsteking*. G. ein Alter resbestock / den man wieder einlegt; een Xeiß / das man Fortsteckt; das ein legen / Fort pflanzen. Gall. *Provin de Vigne*.

PROPHASIS, est prænotio in morbis. Item, occasio & causa antecedens, à *προφάσις* præluceo.

PROPHYLACTICA, est pars Hygieinæ, quæ morbos futuros & imminentes avertit, à *προφυλάσσω* præseruo. B. *Verhoedende inzicht*.

PROPHYLAXIS, idem quod *Prophylactica*.

PROPOLIS, est crassior apum materia, flava, odorata, styracem, ut scribunt, sed potius resinam odore referens, ceræ finitima; gluten in alveorum foribus repertum. Quidam *Ceram Sacram* vocarunt, quantum ego judico, non tantum ex aliorum relatione, sed *αίτησις* teste, nihil aliud est quam rudis quædam resina, nullam habens nec odore, nec sapore, nec consistentiâ cum cera similitudinem: sapor subamarus est, igni si imponatur, lignum aloës redolet, & consistentiâ spissior est, imo & colore subnigra. Illa materia lateribus alvei non tantum adhæret, ne aëris injuriæ apum generi nocuæ sint, sed hyemali tempore circa introitum sive alvei portam ob eandem causam, unde & ei nomen, maximè adhæret, ex *προ* pro, & *πύλη* porta. B. *Woozwasch*. G. *Die Wachswinden / vorstoß / nebenwachs*. Gall. *Propole*. A. Idem.

PROPOMA, est potus ex vino & melle vel saccharo paratus, à *προπίω* præbibito.

PROPOTISMA, est Medicamenti propinatio, à *προπίω* præbibito.

PROPTOSIS, est partis alicujus procidentia: ut Oculi, Omenti, Uvulæ &c. à *προπίπτω* procido.

PRORÆ OS, vide *Basilare Os*.

PROSERPINACA, vide *Polygonum*.

PROSPHEROMENA, sunt Cibi, vel Medicamenta, quæ intra corpus sumuntur, à προσφέρω offero, adhibeo, admoveo.

PROSPHYSIS, est agnascencia, cohærentia & coalescentia, cum sc. digiti sibi invicem connexi sunt & coalescunt, à προσφύω agnasci facio. B. *Gen t'zamen-was*. G. *Zusammen-wachung*. Gall. *Coalition*. A. Idem.

PROSTATÆ, ADSTANTES, sive CORPORA GLANDULOSA, sunt duæ glandulæ infra vesiculas feminales sitæ, juxta meatum seminarium; vel potius una, continua conica glandula, quæ adnascitur urethræ parti, quæ flaccida est ad vesicæ urinariæ collum, antequam bulbus sive corpus cavernosum ad urethram accedit, circumcincta est fibris muscularibus, & composita duodecim distinctis aggregatis glandularum ita, ut glandulæ cujusque aggregati per emissaria sua desinant in unum sacculum, cui infundunt suum humorem; hinc sacculi duodecim distincti totidem distinctis notabilibus emissariis hiantes in cavum urethræ ita, ut undique cingant exitum illum vesicularum: unde accurate hic miscentur semen & humor prostatæ: dum vesiculæ & prostatæ eadem membrana musculari cinguntur: humor hic factus, est blandus, pinguis, candidus, copiosus; post abstinentiam ab opere venereo diuturnam actione deponendæ alvi aut reddendi lotii, sæpe expressus, animalcula, quæ in semine adsunt; non continens, ablata testium, & vesicularum feminalium, actione, superflus, nec tamen tunc prolifer, videtur hinc semen crassius & cineritium diluere, vehere, & forte imprimis a coitu momentis nutrire animalcula in vero semine contenta, unde una cum semine ejicitur; forte & urethræ lubricationi inservit, titillationi ansam dare etiam perhibetur, simile quid in scæminis reperit Doctiss. C. Barthol. T. F. cum R. de Graaf, à προίστημι prostituo, præsum. B. *De Doozstaanders*. G. *Die Vorstände*. Gall. *Prostates*. A. *The Fore Standers*.

PROSTETHIS, est pectus, sive thoracis anterior facies: Item, pars carnosâ in manuum & pedum cavitate, nec non inter digitos nascens, ex προ, & στήθεσσι pectus.

PROSTHESIS, est pars Chirurgiæ, quæ quod deficit, restituit. Exemplum habemus in solutione continui, ut patet in ulceribus cavis & fistulosis, quæ arte chirurgica carne supplentur, à *προσθήκη* appono.

PROTOPATHIA, est morbus primarius, sive Idiopathia, quæ ab alio morbo non est orta, ex *πρωτος* primus, & *πάθηω* patior. B. *Een Doorname ziekte / of die op zich zelven bestaat.*

PROTUBERANTIA, vide *Apophysis*.

PROVOCATORII DIES, vide *Critici Dies & Intercalares*.

PRUNA, idem quod *Anthrax*.

PRUNELLA, sumitur aliquando pro *Aphthis* vel albicantibus, nigris vel puniceis, aliquando pro *Angina* vel *Febre Hungarica*. B. *De byune*. G. *Die Breune*. Gall. *Prunelle*. A. Idem.

PRUNELLA, sive Brunella, planta hæc sic videtur dici, quod conveniat in febribus ardentibus, quando os & lingua prunæ instar ardent recens planta veteribus incognita plane, quæ nomen traxisse videtur a vocabulo Germanico *de Bruyne*, quod est species anginæ, quæ semper intra paucos dies in gangrænam abit, estque morbus castrensis, & dicitur exercitus quidam hoc morbo fere totus laborasse, multaque remedia esse adhibita, & tandem hæc planta esse inventa, quæ omnes ægros hoc morbo laborantes curavit, succum hujus plantæ in gargarismate assumpserunt, & foliis pro cataplasmate usi sunt, unde perfecte curati fuerunt. B. *De Byune / Byunelle*. G. *Brunellen / Gotshell / St. Anthoni-kraut*. Gall. *Herbe au Charpentier, Brunelle*. A. *Self-heal*.

PRUNUS Sylvestris, est arbor cujus cortex est griseus, fere purpureus: folia Prunum sativum referunt, sed minora, saporis sunt subadstringentis: calix est monophyllus, quinquifidus; flos est albus, rosaceus, pentapetalus, staminibus triginta vel ultra præditus: ovarium in fundo calicis fit fructus niger, subcæruleus, ovatus, vel globosus sub tenui, glabra tunica pulpam mollem condens, in suo medio continentem officulum oblongum vel ovale, compressum, utrimque acuminatum, unico intus nucleo fætum: pediculus satis longus fructui suppositus.

Unable to display this page

Unable to display this page

oculorum dolor. B. *Schurftheid der oogen.* G. Die reus-
digkeit der augen. Gall. *Galle ou Gratelle des Paupieres.* A.
Itching of the eyes.

PSYCTICA, sunt Medicamenta refrigerantia, à ψύ-
ξις frigus.

PSYDRACIA, ut definiverunt *Paulus & Alexander*,
sunt exigua cutis capitis ulcuscula similia eis, quæ cutem
exardere solent. *Celsus* paulo diversius definivit, quod
sit paulo durior pustula subalbida, acuta, ex qua quod ex-
primitur, humidum est. Verum *Pollux* ex Medicis ipsis
definivit psydracia esse igneas efflorescentias ulceratas
spontè in capitis cute apparentes. *Psydraces* aliis sunt par-
væ pustulæ, tanquam bullæ, supra cutim, à frigore hye-
mali efflorescentes, à ψυδραξ frigus.

PSYLLIUM, est planta, quæ habet caules foliosos, far-
mentosos, ramosos, repentes: folia oblonga, angusta,
acuta, villosa, incisa, nervosa, & parum laciniata instar
coronopi: cætera sunt ut in plantagine & coronopo: fe-
mina sunt parva, oblonga, puliciformia, lubrica, luci-
da, ex fusco punicea, saporis primum mucilaginosi, post-
modum acris & nauseosi: hæc planta crescit in Italia &
Germania: est herba cujus semen pulici apprimè simile
est, vel ut nonnullis videtur, quia si viridis in domum
feratur, generari in ea pulices prohibeat, à ψύλλα, vel
ψύλλα pullex. Hinc *Pulicaris Herba* appellatur. B. *Bloo-
kruid.* G. *Psyllen=fraut / flos=fraut.* Gall. *Herbe aux puces.*
A. Flea-bane, flea-wort.

PSYLOTHRUM, vide *Psilothrum*.

PTARMICA, seu STERNUTATORIA, sunt, quæ
majori, quam Errhina, prædita acrimoniâ, tantopere
irritando, & corrugando nervos olfactorios & membra-
nam pituitariam in naso, pituitam circa nares exprimunt,
ut magna copia tum expellatur, tum erumpat, à πτερίω
sternuto. B. *Pleg-middelen.* G. *Mies=fraut.* Gall. *Ster-
nutatoire.* A. Sneezing powder.

PTARMICA, est planta, quæ habet caulem unicum,
tenuem, rotundum, fistulosum, satis firmum, undequa-
que instructum foliis Draconis esculenti foliis similibus,
argutis, asperiusculisque denticulis circumquaque ferra-
tis, atro virore splendentibus, sapore acri & fervido Py-
rethri mitiore: flos est radiatus, cujus scilicet discus ex

plurimis flosculis, corona vero ex semiflosculis constat, embryonibus infidentibus, & calice squammoso comprehentis: embryones autem deinde abeunt in semina parva: radix est longa & filamentosa: crescit hæc planta in locis incultis & arenosis, est Herba sternutationem promovens, à *πτερίω* sternuto.

P T E R I S, idem quod *Filix*.

P T E R N A, idem quod *Calx*.

P T E R Y G I U M, est *Ala* seu *Pinna* nasi vel oculi aut processus aliformis ossis sphenoidis. Item, excrescentia membranosa, *Unguis* & *Ungula* dicta, supra corneam oculi tunicam, ab angulo ut plurimum interno, versus oculi pupillam excrescens, eamque sæpe obscurans. B. *Gen nagel*. G. ein Fell uber dem auge. Gall. *Ongle*. Item Nymphæ pudendi muliebris, à *πίρον* ala.

P T E R Y G I U M, idem quod *Ala*.

P T E R Y G O I D E S, dicuntur processus & muscoli ossis cuneiformis à parte inferiore, duo tales ossei sunt processus in osse cuneiforme, verum duo sunt paria musculorum, quorum unum est *externum*, ortum ab externa parte alæ exterioris pterygoideæ, progressum retro inseritur forti tendine in spatio semilunari sito inter condyloidem & coronoidem maxillæ inferioris processum: alterum est *Internum*, ortum carneum & tendinosum ex tota interna superficie lamellæ externæ pterygoideæ, progrediens descendit, ac lato & robusto tendine affigitur fossulæ paulo supra angulum internum maxillæ inferioris sub magnis apophysibus; & hæc ambo maxillam inferiorem attollunt, ex *πίρον* ala, & *είδος* forma. B. *Wenigel-wyze spieren / of uitsteeksel*. Gall. *Muscles Pterygoïdiens*. Item, cui scoptulæ opertæ alarum in modum extant, teste *Galeno* & *Arateo*, quod genus hominum tabi obnoxium est, *Πτερυγίδης Hippocr.* & *Arateo*. *Θινιάδης Hippocr.* B. *Dien de schouder-bladen uitsteeken*. G. *Dem die Schultzer Heraus stehen*.

P T E R Y G O S T A P H Y L I N I, sunt muscoli Gargareonis sive uvulæ, qui à processibus aliformibus originem trahunt, & in uvulæ lateribus finem consequuntur; sunt duo internus & externus; Pterygo-staphylinus internus sive spheno-staphylinus oritur prope supremam processus Pterygodei partem ex osse sphenoidem, & finitur in parte

posteriori ac superiori uvulæ hic salpingo-staphylinus a Valsalva vocatur; quia e parte tubæ Eustachianæ provenit: Pterygo-staphylinus externus oritur juxta latus externum præcedentis, descendit inter utramque lamellam processus pterygoidei, tendinemque super apophysi tenui lamellæ interioris, quasi per trochleam, ad anteriorem uvulæ partem reflectit, unde ab hoc pari sursum & antrosum, a reliquis retrorsum, & ad latera videtur moveri: hic musculus a Valsalva Musculus novus tubæ vocatur, quia tubam Eustachii, ut & nares ab eo dilatari existimat: à πτερον ala, & σιφύλη uvula. B. De lel-spteren. G. Des Zapfsteins mäuß. Gall. *Muscles Pterygo-staphylins, Muscles de la Lnette.* A. The muscle of the roof of the mouth.

P T I L O S I S, est oculorum vitium, ut incrassatis palpebrarum marginibus, ciliorum pilis excidant. B. Een dikte der oog-scheelen met uitrusten des hairs.

P T I S A N A, est decoctio ex hordeo decorticato, passulis mundatis, glycyrrhiza &c. parata, à πτισω pinso, decortico. B. Een koel-drank/gersten-drank. G. Gerstensbrühe. Gall. *Ptisane.* A. Ptilan.

P T Y A L I S M U S, est major, quam naturaliter solet, salivæ ex ore secretio à πτύω spuo. B. Een geduurig Spuwen. Gall. *Flux de Bouche, Salivation.*

P T Y A L O N, est Sputum sive illa materia quæ tussiendo ex pulmonibus ejicitur; Saliva namque propriè significat liquorem per ductus salivales effusum, Humorem è naribus & supra palatum, pituitam cerebri; at Mucus tonsillarum, est materia viscida, quæ per tonsillas excernitur, à πτύω spuo. Vide Saliva.

P T Y S M A, idem quod Ptyalon.

P U B E S, est illa pars abdominis quæ pudendo proxima lanugine seu pilis tegitur, unde judicatur an quis maturerit nec ne: ideoque qui hujusmodi pilis non adornati sunt Impuberes dicuntur. Maribus decimo quarto accrescit, foeminis vero duodecimo. B. 't Schaam-hair. G. Das schamhaar. Gall. *Le poil des parties honteuses.* A. Hair in the drieve partes.

P U B I S O S, sive PECTINIS OS, est pars ossis innominati, quæ in junioribus cartilagine ab Ischio & Ilio separata, in adultis cum iis concrevit: est vero præcedentibus duobus minus, situm in parte anteriori ubi duo ossa

utriusque lateris se invicem contingunt, in hoc offe, ubi cum Ischio conjungitur, relinquitur foramen magnum, fere ovale: sic vocatur ob pudendorum viciniam. B. *Het Schaam-been*. G. *Das Schaam-bein*. Gall. *L'os Pubis, Pos Bertian, Pos Barré*. A. The Share bone.

PUDENDAGRA, idem quod *Lues Venerea*.

PUERPERA, foemina est, quæ jam jam peperit, & quamdiu ex incommodis puerperium sequentibus decumbit. Gr. *Παιδοτόκος*. B. *Gen Ittraambzouw*. G. eine kind betterin. Gall. *Une Accouchée, une femme en Couches*. A. A woman in child bed.

PUGILLUS, Gr. *Δεσμιδιον*, est mensura Medicorum, qua herbæ mensurantur; continet pugillus, quantum manu modica capi potest. Aliis tamen quantum tribus digitisprehenditur. *Galenus* abusive rutæ fasciculum dixit quantum duobus digitis comprehendi potest. B. *Gen Handvol*. G. ein Handvoll. Gall. *Une Poignée, Pincée*. A. Small Handfull.

PULEGIUM, est planta, quæ plures habet caules longos, quadratos, villosos, quosdam elatos, alios repentes: folia sunt obrotunda instar Majoranæ, sed tactui molliora, & nigriora, ex horum alis ramusculi oriuntur vel parva foliola valde tenuia: flores sunt verticillati coloris cærulei vel purpurei, aliquando rubicundi, raro albi, labiati, labium superius bifidum: flori succedunt semina minima: radix est fibrosa: sic vocant, quod ejus flores recentes incensi, pulices odore suo interficiant. Gr. *Βλήχων* seu *Γλήχων*, quod gustatum à pecore, cum floret, balatum concitet. B. *Polei / pulei / palei*. G. *Puley / poley / flöh-kraut*. Gall. *Pouliot*. A. Penny-grass, pudding grass.

PULICARIA, seu PULICARIS, idem quod *Psyllium*.

PULMONARIA, idem quod *Peripneumonia*.

PULMONARIA, est planta, quæ habet caulem angulosum, villosum, coloris purpurei, Buglossum referentem: folia quædam ex radice erumpunt dispersa & repentia; alia stipiti adhærent sine caulibus; sunt oblonga, acuta, ampla, in medio nervum habentia, lanuginosa, & plerumque maculata, semina obrotunda, in capsula inclusa: radix est fibrosa, saporis viscosi: crescit hæc planta in sylvis. pulmonum morbis medetur: vel sunt ea, quæ à similitudine cum pulmonibus, sic denominantur. Gall. *Pulmonaire*. A. Idem.

PUL-

PULMONES, Gr. Πνεύμονα, & πλέυμονα. Spiramentum animæ *Virg.* est illud organum respiratorium, in Thoracis utraque cavitate positum, eamque sua bifida loborum divisione replens, constans vasis sanguini solo vehendo, & mutando (ut Arteria & Vena pulmonali) Aliis suo sanguine tantum nutriendo hunc (ut arteria Bronchiali) Aliis solo aëri excipiendo (ut arteria aspera cum suis divisionibus) dicatis: atque innumeris nervis pari vago, & lymphaticorum copiosorum omni genere & magnitudine variis &c. Quatenus aerem accipit per Asperam Arteriam, post ejus varias divisiones continuo decrescientes, tandem abit in substantiam ex vesiculis sphaeroideæ figuræ conflata, membranaceam, subtilissimam, ultimo cæcam, expansilem ab aëre inflato, contractilem propria vi ut & Thoracis compressu, hæ vesiculæ undique vasis trajectoriis sanguineis & nutrientibus cinguntur &c. de quibus cunctis Cl. *Malpighius* inventor optime differuit. B. *De Longe* / *lygte* / *loose*. G. Die Lung. Gall. *Le poulmon*. A. The Lightes, or lungs.

PULPA, est caro fructuum, radicum, aliorumve corporum, quæ infusione, vel cōctione extrahitur, eam per setaceum trajiciendo: ut pulpa tamarindorum, cassiæ, althææ, dactylorum &c. vel contundendo, ut in cucumeris, melonumve semine; vel eligendo, ut pulpa colocynthidis &c. B. *Wleis* / *merg*. G. Das march / das Fleis / *schige* / *ohne gebetne*. Gall. *Pulpe*, *Chair*. A. Flesh-Marrow.

PULSATILLA, est planta, quæ habet folia Pastinacæ sylvestris satis similia, sed minora, huic tenui divisura, pilisque respondentia, ex pediculo longiori palmari circiter admodum villosa, & prope terram sulrubente, appensa, odoris acris & admodum nares ferientis dum digitis conteruntur, gustus acerrimi, ex horum medio producit cauliculus rotundus, cavus, lanugine spissa obductus: flos est rosaceus, plurimis scilicet petalis in orbem positis constans, ex cujus meditullio surgit pistillum staminibus plerumque obsitum quod deinde abit in fructum in quo velut in capitulum colliguntur semina in tenue capillamentum desinentia; folia etiam quædam caulem infra florem cingunt, non secus ac in Anemone, a qua differt semine nudo in caudam tenuato: radix est crassa, longa,

nigra, in plura capita interdum divisa. est Anemones species: sic appellatur, quod ostia anni quasi pulset, verque instare indicet; vocatur etiam Herba venti; quod sc. nimium tremuli pappi levissimo flatu huc atque illuc agitentur & propellantur: quare *ὀείζαρος* dici potest. B. *Keuken-kruid* / *Keuken-schelle*. G. *Keuchen=traut*. Gall. *Coquelourdes*.

PULSATIO, vide *Palpitatio*.

PULSATIO, CORDIS, vide *Pulsus*.

PULSUS, sive PULSATIO CORDIS & ARTERIARUM, est alterna Cordis & arteriarum dilatatio & contractio, facta ex sanguine influente & dilatante tum eorum arterias; & ex harum fibrarum musculosarum vi contrahente, in sanguinem dilatantem agente; eumque propellente; hæc actio in Corde dicitur *Diastole* & *Systole*, in arteriis dicitur *Pulsus*, hæ vicissitudines in Corde fiunt tempore contrario quam in arteriis, dum enim Cor constringitur, arteriæ a sanguine replente ex corde emisso dilatantur, prout igitur Cor vel arteriæ frequentius vel lentius agunt in sanguinem, pulsus variant, hinc observatur in morbis *Validus*, *Languidus*, *Celer*, *Tardus*, *Durus*, *Mollis*, *Plenus*, *Vacuus*, *Æqualis*, *Inæqualis*, *Deficiens*, *Myurus*, *Mediocris*, *Undosus*, *Vermicularis*, *Formicans*, *Tremulus*, *Serratus*, *Caprizans*, &c. B. *De Pols*. G. *Das Puls*. Gall. *Pouls*, *battement* vel *mouvement des artères*, *pulsation*. A. Pulse Beating of the Heart, and arteries.

PULVERISATIO, est, quando contundendo res duræ in pulverem rediguntur. B. *Poedermaking*. G. *Das pulvermachen*. Gall. *Pulverisation*. A. Pulverisation.

PULVILLI, idem quod *Splenis*.

PULVIS, vide *Species*.

PUMEX, lapix est erosus, porosus, spongiosus, exiguisque cavernulis, seu foraminibus plenus. Ad Confluentiam Germaniæ invenitur. Probatur, qui candore, minimoque pondere, ut & qui quam maximè spongiosi, aridique sunt, trituque faciles, nec fricando arenosi &c. B. *Puimsteen*. G. *Reimstein* / *reibstein*. Gall. *Pierre ponce*. A. Pumice-stone. Gr. *κίονες*. Arab. *Tanech*.

PUNCTUM AUREUM, vox est Chirurgorum, hernias curantium, atque illud fit, quando peritonæum ab hernia in sacculum formatum, reducto Intestino in abdomine au-

reo filo constringitur, ne rursus Intestina in eundem incidant locum. B. *De Gulde steek.*

PUNCTUM LACHRYMALE, vide *Collicia*.

PUNCTUM SALIENS, dum ovum grandescit, in interiori ejus tunica Amnios dicta, nubecula quædam comparet, quæ sensim crassior evadens, mucosam materiam acquirit, in cujus medio primo punctum saliens, deinde rude Embryonis corpusculum, ut informis galba, conspicitur: quod indies augetur majorem perfectionem nanciscitur.

PUNCTURA NERVORUM, est, quando nervus, tendo aut membrana, acu, spina, aut alia re acuta compungitur, unde sæpe symptomata lethalia orta fuerunt. B. *Gen Zenuw-steek.* G. *Senader steck.* Gall. *Piqueure de tendon, tendon piqué, Nerf piqué.* A. A puncture of a newe or Sinewe.

PUNICUM MALUM, Rami hujus arboris sunt exigui, angulosi, spinosi; ejus cortex est rubicundus: folia exigua, Myrthum referentia sed minus acuta, caules rubicundos habentia, contusa odorem satis fortem præbentia: flores sunt magni, rubicundi, rosacei, polypetali, ovario intra calicem innati, staminibus numerosissimis præditi: ovarium, excusso flore, emarcidis staminibus, calicem in umbilicum contrahens, fit fructus pomiformis, cujus cortex coriaceus, durus, rugosus, foris ex spadiceo luteo puniceus, intus vero luteus, saporis amaricantis adstringentis, austeri; fructus est fere globosus, coronatus, in plura loculamenta divisus, acinis succi plenis fæta, membranis tenuissimis distincta, & semine turgentibus ut plurimum oblongo: punica mala triplicia sunt ratione saporis, 1º. dulcia, 2º. Acido dulcia, seu vinosa, 3º. Acida: hæc arbor crescit in hortis præsertim in regionibus calidis, ut in Hispania: dici volunt à Pœnis, quod in Punicâ regione abunde inveniatur, aliis placet nomen diduci à colore puniceo, idem quod *Granatum*. Gall. *Grenadier.*

PUPILLA, seu PUPULA, est Choroides sive uveæ tunicæ apertio, in homine rotunda, quæ pro influxu spirituum animalium in fibras radiantes longitudinales, & orbiculares limbum internum constituentes, muscoli in modum contrahi vel dilatari solet. Gr. *κόρη & γλήνη.* B. *Oog-*
appel.

appel. G. Der stern in dem Aug / der Augapffel. Gall. *La prunelle de l'Oeil.* A. The Ball, vel Apple of the Eye.

PUPPIS Os, idem quod *Frontis Os.*

PUPULA, vide *Pupilla.*

PURGANTIA, sunt medicamenta, quæ externe vel interne corpori vivo applicata, irritando fibras musculares Æsophagi, ventriculi, Intestinorum ita agunt, ut hæ omnia in sua cavitate vel glandulis vicinis hærentia determinent sua contractione versus inferiora, & excernant per Intestinum rectum extra corpus. Gr. *καθαρτικά.* B. **Buikzuiverende middelen / Purgeer middelen.** G. **Purgierende arzneij.** Gall. *Remedes purgatifs.* A. **Purging Medicines.**

PURGATIO, seu **CATHARSIS**, & **COPROPHORIA**, est ipsa excretio materiæ contentæ in ventriculo & Intestinis per anum, producta vel ab ipsa se exonerante natura, vel medicamentis purgantibus. B. **Buikzuivering / Stoel-gang / afgang / hamer-gang / Purgatie.** G. **eine Purgation / abgang / reinigung.** Gall. *Purgation, Selle.* A. **Purging.**

PURPURA FEBRIS, est in qua corpus externè maculis purpureis coloratur, & inter lethiferas recenseri debet. B. **De Purperhoors.** G. **Purper Fieber.** Gall. *Fievre pourprée.* A. **A purple feaver.**

PUS, vide *Pyon.*

PUSBA, idem quod *Posca.*

PUSTULÆ, sunt sanguinis vitiosi efflorescentiæ in cute excitatæ, quæ vel propter Diaphoresin impeditam, vel propter pustularum materiam nimis viscidam eo loco hærent & inæqualitatem quandam excitant. B. **Puisten.** G. **ein Porpel / blätterlein / blatter.** Gall. *Ampoules, Pustules, Vessies.* A. **A Blister, wheale, pushe.**

PUTREFACTIO CHYMICA, est corporis concreti, per putredinem ordinariam, in calore humido substantiam ipsam corrumpente, ejusque penetralia referente, dissolutio. B. **Verrottinge.** G. **Das Verfaulen.** Gall. *Putrefaction Chymique.* A. **Putrefaction in Chymistry.**

PUTRIDA FEBRIS, sic olim vocabatur, sed talis non datur, nec dari potest, corruptis enim sanguine & succis, cætera non vivunt. Vide *Synochus.*

PYCNOISIS, vide *Pycnotica.*

Unable to display this page

Unable to display this page

dispositos, ut vaporibus vel humoribus in eos se insinuantibus, subtilis materia tales ibi inveniatur meatus, ut ipsa ibi vehementius mota, terrestres quasdam particulas duras & acutas, in iis natantes, impetuosius in vicinas partes agitet, atque ita calorem magis vel minus vehementem & diversimodè corrumpentem, vel immutantem, pro ratione sui motus & particularum movendarum diversitate excitet. Hæc sunt *Rubefacientia*, *Vesicantia*, *Cathartica*, *Septica*, *Escharotica*, & *Psilothra*, à *πυρόω* incendo. B. *Anzündende Medicamenten*. G. *Anbrennende Mittel*. Gall. *Remedes caustiques*.

PYRUM, **PYRUS**, truncus hujus arboris est magnus, lignum flavescens, habitus procerior & erectior quam mali: folia satis lata, obrotunda, aliquantulum oblonga, acuta, viridia, in fine albescentia, finis pedunculi abit in ovarium oblongum, cujus margo suprema fit corona expansa, instar calicis, in quinque segmenta, stellatim expansa, in centro cava: flos ovario innatus habet petala quinque expansa instar rosæ, nata ex interstitiis segmentorum coronæ, & stamina viginti vel ultra, etiam inde nata ex ora calicis, ovarii supremi centrum emittit tubas quinque terminatas in apicem scabrum, orbicularem, & ovarium ipsum fit fructus oblongus, turbinatus, quinque locularis, carnosus, umbilicatus, divisus in quinque loculamenta, fæta seminibus nigris: hæc arbor crescit in hortis. Pyrorum infinitæ occurrunt differentiæ multo plures quam Malorum, a fructus scilicet magnitudine, figura, colore, odore, sapore, consistentia, cortice, pediculis, tempore quo maturantur, regione in qua proveniunt, duratione &c. desumptæ Gr. *Ἄπριος*, sic dicitur quod fructus ad pyramidis similitudinem è lato in acutum spectet & in mucronem turbinetur. B. *Peer-boom*. G. *Birnbaum*. Gall. *Poirier*. A. Pear-tree.

PYULCON, est instrumentum Chirurgicum, quo pus vel sanies, è profundis sinibus trahitur, ex *πύον* pus, & *ἔλκω* traho. B. *Gen Etterlofer*. G. *ein Eiter Ausläßer*.

PYULCUS, est cannula argentea, rotunda, oblonga, vulnere vel ulcere proportionem respondens, cujus extremitas, quæ vulnere immittitur, variis perforata est punctis, altera quæ extra vulnus eminent, lamellam orbicularem circumpositam habet, ne vulnus intret, & alligari hinc parti potest.

PYXACANTHA, est buxea spina: nomen accepit, quod planta sit spinosa foliis buxeis, *πύξ* enim est buxus, & *ἀκανθα* spina. B. *Buhs - boom met doorn / Buhsdoozn.* G. *Buchs = doorn.* Gall. *Buys d'asne, Buys espineux.* A. Box-thorn.

PYXIS, Capsula est Pharmaceutica & Chirurgica; in qua nempe Medicamenta asservantur: hinc Unguentum quoddam olim, emolliens & inflammationes depellens, quia commodissimè in theca seu pyxide asservabatur, *Pyxidis* nomen sortitum est. Sinus item ossis coxæ quoque & *Pyxis* & *Acetabulum* & *Cotyla* appellatur. B. *Busse.* G. *eine Büchse.* Gall. *une Boëte pour les Onguens, ou un Etuy pour les instrumens.* A. A Boxe.

PYXIDIS OS, vide *Basilare Os*.

Q.

Q. PL. in formulis medicorum scriptum significat, *Quantum placet.*

Q. V. est quantum vis, quantum volueris.

Q. S. Hoc est, quantum satis, quantum sufficit.

QUADRANS, apud Medicos est pondus trium unciarum, id est Libræ Romanæ quarta pars. B. *Een vierent-deel / een Daandel.* G. *ein Viertel.* Gall. *la quatrième partie de la livre, un quarteron & en general, la quatries-me part d'un Tout.* A. A Quarter, of a pound.

QUADRATUS MUSCULUS, sic vocatur *Musculus abductor Femoris*, qui oritur a parte posteriore & exteriori tuberositatis ossis ischii & inseritur ossi femoris in cavitate inter utrumque Trochanterem: hoc nomine quoque gaudet *Musculus depressor labii inferioris*, qui oritur a labio exteriori baseos maxillæ inferioris circa locum synchondroseoos ejus, & recte ascendens ab utroque latere junctus, inseritur toti musculo orbiculari inferiori. Item sic vocatur *Flexor lumbi*, qui oritur principio lato & carnoso ab interna costa ossis ilii & ab ossè sacro, & desinit in transversis processibus vertebrarum lumbalium, & ultimæ dorsi. Vide porro in *Quadrigenus*, & *Promator*. B. *De vierkante Spier.* G. *Der vierschrötige Mäus.* Gall. *Muscle quarré.* A. A Fouresquare Muscle.

QUADRIGEMINUS MUSCULUS, est unus ex iis qui

Unable to display this page

Unable to display this page

R.

R. Idem est ac si diceret *Recipe*, quod signum Jovis infigne quoque fert, quasi Medici Deum prius invocarent, & notant ℞. vel ℥. in Principio formularum reperitur.

RABDOIDES, idem quod *Sutura sagittalis*, ex ῥάβδος virga, & εἶδος forma.

RABIES HYDROPHOBICA, vide *Hydrophobia*.

RACEMUS, pro uva accipitur, neque tantum ipsius vitis est, sed etiam Hederæ & aliarum herbarum, aut fruticum uvas quasdam producentium. Dicitur etiam ramosum id, è quo acini dependent.

RACHITÆ & RACHIAI, sunt musculi ad dorsum pertinentes, à ῥάχις dorsi spina.

RACHITIS, vide *Rhachitis*.

RADICALES DIES, vide *Critici dies*.

RADICULA, vide *Raphanus*, & *Struthium*.

RADIX, vide *Raphanus*.

RADIX CAVA, est *Aristolochiæ* species, cujus radix cava est.

RADIÆUS, est Carpi musculus; *Externus* est vel *Internus*. Posterior ab eodem ferè cum cubitæo protuberculo descendens radioque incumbens, primi Metacarpi ossis involucro, sub Indice affigitur. Alter *Externus*, ab externo brachii processu latus erumpens, radio impositus, circa prima metacarpi ossa duplici ut plurimum separatoque definit tendine; hic corpus flectit, ille vero extendit. B. *Elleppis* - spier. G. Der einbogen Mauth. Gall. *Muscle Radial*. A. Muscle of the Elbow.

RADIUS, est os cubiti minus, *Focile minus* dictum, obliquius est ulna, & ab ea in medio nonnihil distat, ubi tenue interest ligamentum: supra vero ulna Radium excipit; infra hic illam. Superior ejus pars cum externo brachii processu articulatur per diarthrosin, unde motus pronus & supinus. Inferior per appendicem cum carpi osse ad maximum digitum. Hujus superior pars tenuior, inferior vero crassior. Gr. Ἐπιερῆ, Κενὸς, Παραπύρον. Item, os tibiæ minus. B. *De kleine Elleppis*. G. *Armschiene / der kleine Einbogen pfelss / die spindel im arm*. Gall. *le Rayon*. A. The elbows bone.

RADIX, est infima pars plantæ, terræ infixæ, per quam nutrimentum capiens crescit, sive id, quo alimentum attrahitur: neutiquam tamen est tota illa pars, quæ ut a circumposita sibi nutriretur materia, terræ committitur, quæ proprie radicis truncus dicenda, & potius ad caulem seu caudicem, quam ad radicem referenda est, quum implicatis iisdem vasorum generibus constet, verum illa pars, quæ exteriori sui superficie matriæ contigua, infinitis osculis pertusa acceptos humores promoveret, ut per canales deinceps vasis lacteis non ab similes in ipsum plantæ corpus ferantur, proprie radix vocanda est: quæ quanquam stricta nimis videatur, generalissima tamen & omnibus plantis applicanda est definitio, competit enim æque his, in quibus nulla, ut vulgo putatur, ac illis, in quibus manifesta sensibus occurrit radix, minimis undique foraminibus pertusa deprehenditur superficies, per quæ nutrimentum hauriunt, ut in Pomo Aurantio, Nephthuni piscatoribus dicto seu Pila Marina, & nonnullis terræ tuberibus apparet, adeoque tota in hisce superficies pro radice inservit, quod idem in plantis quibusdam submarinis plane, ut videtur, lapideis obtinere credibile est; & ex analogia animalium deduci & utcumque probari potest, hæc enim sui juris facta non tantum per os alimenta ingerunt, sed tota quoque cutis humido aëri exposita eidem scopo inservire videtur; simile quid in ovis animalium observatur, quæ humore naturaliter in utero contento, & per membranas transeunte æque ac colliquamento seu liquoris Amnii principio nutriuntur. Plantæ autem, quæ conspicua & sensibus magis obvia radice sunt præditæ, hac in parte multum inter sese differunt, aliæ enim sunt Bulbosæ, quæ vel squamosæ vel Tuberosæ deprehenduntur, aliæ Grumosæ, aliæ Fibrosæ, aliæ denique Nodosæ, quas ut primarias radicum differentias notasse sufficiat: inutile foret minora, quibus inter sese differunt, signare discrimina, quatenus aliis, multæ, longæ, altæque sunt radices, ut Fico, Robori, Platano; aliis paucæ & summa terræ adhærescentes, ut oleæ: Punicæ, Malo: aliis nervosæ, ut Abieti: aliis carnosæ potius, ut Robori, aliis veluti nodosæ & villosæ; ut oleæ, quæ cuicumque frutici, suffrutici, herbæ & similibus applicari possunt.

RAMEX, vide *Hernia*, aut *Cirsos*.

RAMI, non tantum dicuntur brachia vasorum majorum, sed & plantæ, qui sunt ejusdem structuræ ac ejus truncus, & tantummodo ut ejus divisiones considerandi veniunt: quemadmodum enim ex minimis similibus collectis radiculis radice truncus & caudex oritur, sic ex caudice rami prodeunt: hic autem in nonnullis rectus affurgit, in aliis ilico in folia & ramos explicatur: Priores (quales imprimis sunt arbores) erectum habent stipitem, qui prolongatus tantum est caudex, quod in posterioribus seu plantis, quæ in folia explicantur, non ita obtinet: ambæ tamen in ramos expanduntur, qui in his foliacei, in illis stipitiformes deprehenduntur, in prioribus folia sunt ipsi rami, & hæc alia magnitudine sua longe exsuperant, in posterioribus, uti in omnibus arboribus, stipites dividuntur in ramos iterum ramosos, & suæ substantiæ ubique similes, quorum latera hinc inde, & ultimi fines in folia explicantur. Ramos autem iisdem fere partibus constare docet annotinus oblique in autumno abscissus ramus, in loco humido terræ commissus, depectæ enim partes inferius in radices, superius in folia & novam fecundamque arborem explicantur: hæc igitur omnia tantummodo sunt productiones radice, sic caudex nihil continet, quod non similiter in radice reperiatur, & contra nihil in radice observatur, quin itidem in caudice appareat, quumque radix in omni parte videatur habere illud rudimentum, unde tota deinceps perfecta planta producitur, idem in caudice & ramis obtinere probabiliter inde conjicitur, quia scilicet, si ex quacunque fere arbore. V. G. salice duo virgulta abscindantur, & absumptis partibus superioribus unum rectum, seu parte, quæ radici erat prior, alterum inversum terræ committitur, utrumque eodem crescit modo, nisi quod in posteriori rami magis horizontales, & folia paulo majora deprehendantur unde apparet in ramis quoque adesse illud rudimentum, quod in veras radices abire, & novam futuram plantam continere queat. B. *Gen Tack.* Gall. *des Ramaux.*

RANINÆ VENÆ, sunt eæ quæ sub lingua manifestè visuntur. B. *Stilbovgs Aders.* G. *Die frösch adern.* Gall. *Veines Ranines.* A. The frogge vessels or veins.

RANULA, sive **RANA** vide *Batrachium.*

RANUNCULUS, habet calicem pentaphyllum herbacei coloris ante floris perfectionem plerumque fugacem: flos est perfecte rosaceus, pentapetalus seu polypetalus: radix nonnunquam fibrosa, vel granulosa & digitata, nunc tuberosa, aliquando plane intorta, foliatura est lata vel angusta, secta vel minus secta, hinc nil characteris dat, folia quoque varia sunt, sed habet calicem pentaphyllum, & stamina innumerabilia, quæ circumcrescunt capiti frugifero, exceptis nonnullis. Gr. Βαρράχιον, à Ranis nomen accepit: quod limitibus humidis opacisque marginibus ranarum more lætetur: aut quod aquis ubi Ranæ degunt, potissimum gaudeat: aut quia inter ejus frutices ranæ frequenter inveniuntur. B. Boter-bloem / *Hane*voet. G. Schmalzblum / Hanenfuß / Frosch pfeffer. Gall. *Renoncule*. A. Crow-foot.

RAPA, & **RAPUM**, est planta, quæ habet folia oblonga, magna, ampla, repentia, profunde incisa, aspera: flores sunt quadrifidi, cruciformes, flavi; flori succedit siliqua cornu fungosum referens, septo medio divisum, semine subrotundo & rubicundo prægnans: radix est crassa, expansa, carnosâ, oblonga, aut rotunda, coloris viridis aut albi, aut rubicundi aut externe nigricantis, in parte inferiori fibras habens, interne dura, alba, saporis aliquando dulcis, aliquando acris: putant dici à ραπίς & ραφίς. Rapa vel Rapum, quasi Ruapum, vel Ruapa vocatur, quod è rure eruatur; vel quod facile extra terram ruat; vel quod magis placet, quod passim in cibis rapiatur: ergo nomen à rapiendo accepisse videtur: nam & à prætereuntibus etiam ex agris rapitur, & evellitur. Gr. Ρορσύλη, Ρορσυλίς. B. Raap / *Rinol* / *Rui*ve. G. Ruben. Gall. *Rave*. A. Turnepe, Rape.

RAPHANUS, habet folia magna, longa, lata, acuta, pulchre viridentia, Rhapontici foliis satis similia: caulis est rectus, firmus, striatus, cavus: flores sunt parvi, quadrifidi, cruciformes: his succedunt fructus parvi, fere rotundi, & tumidi, quibusdam seminibus prægnantes: radix est oblonga, pollicis crassitudine ac etiam crassior, gustu acerrimo, sinapi haud ab simili, odoris nullius; Ραφανίς, seu Ραφάνη, nomen habet ἀπὸ τῆς ῥᾶ, seu ῥαδίως φαίνεσθαι, quod nempe facile appareat, nam die tertio à fatu profilit, hoc nomine potissimum gaudet

raphanus rusticanus. B. *Hammelatzeu*. Gall. *Grand Raifort*. A. Horfe-radish.

RADICULÆ vel RADICES, est hæc planta *raphanus hortensis*, qui in obsoniis pro deliciis habetur, nomen sibi arrogavit, quod cæteras amplitudine corporis superet, vel quam paucissimis magnitudine cedat. Etenim plerumque in tantam molem coalescit, ut in frigidis locis, quibus gaudet, sicut in Germania, infantium puerorum magnitudinem æquet: folia habet magna, ampla, aspera, viridia, profunde incisa, Rapam referentia, sed magis sinuosa: caules sunt rotundi, ramosi, flores quadrisidos, purpureos, & cruciformes habentes: succedit fructus seu siliqua corniformis, crassa, spongiosa, duobus seminum subrotundorum ordinibus factam, mediastino tenui discretis: radix est longa, crassa, carnosâ, alba, rubicunda aut nigra, saporis acris aut penetrantis, sed grati: hæc planta in hortis colitur, radix e terra effoditur vere, quando est tenera, succulenta, fragilis, & esculenta. B. *Rapay*. G. *Nettig*. Gall. *Raifort*. A. Radish.

RAPHÆ, vide *Sutura*.

RAPISTRUM Monospermon, est Rapa sylvestris, est planta, quæ habet caules tenues, rotundos, ramosos, aliquantulum villosos; folia repentia, crassa, Rapam referentia ad principium laciniata, dein subrotunda, leviter sinuata & subhirsuta: flos cruceiformis, quatuor scilicet petalis constans, ex cujus calice surgit pistillum, quod deinde abit in fructum seu testam fere globosam, unicasularem, semine factam ut plurimum singulari, radix longa, fibrosa, & albescens. Gall. *Rave*.

RAPUM TERRÆ, vide *Cyclamen*.

RAPUNCULUS spicatus, est planta quæ habet folia ex radice erumpentia violam referentia, punctis nigris aliquando instructa, pedunculis longis adhærentia; caulis est angulosus, excavatus, succum lacteum præbens, folia oblonga, angusta habens: flores in summitate in spicam sunt congesti, coloris cærulei, purpurei vel albi; post florem sequitur fructus divisus in tria loculamenta, semina exigua, splendentia, & rubicunda continentia: radix alba Rapam referens: Rapunculus esculentus est campanula radice esculenta flore cæruleo: est diminutivum à Rapa. Gall. *Reponse*.

RAREFACIENTIA, sunt remedia, quæ moderato calore; vapores humoreque distillando, poros partium majores faciunt. Gr. *Ἀραιωτική*. B. *Dunnakende middelen*.

RASETTA, idem est quod *Carpus* aut *Brachiale*.

RASORIUM, est cultelli species, quo utuntur chirurgi in abradendis capillis, & ossibus cariosis, à radendo vocatum. B. *Gen Scheer-mes*. G. ein Schermesser / scharf sacht. Gall. *Rasoir*. A. Barbers Shop, Rasour. Idem quod *Raspatorium* aliquando.

RASPATORIUM, seu **SCALPRUM RASORIUM**, est instrumentum Chirurgicum, ossibus cariosis & squamosis abradendis, confectum. Gr. *ῤυσίον* vocant. B. *Gen Gasser*. G. Das Schroteisen / schrotmeißel. Gall. *Rugine*, *Ratissoire*. A. a Grater or rape.

RASPATORIUM, seu **RADULA**, à radendo, est instrumentum ex lamina ferrea pertusa & asseri parvo affixa, cujus inæqualitate & scabritie, radices, ligna &c. raduntur, Gr. *ῤύρα*. B. *Gen raspe*. G. Raspen. Gall. *Raspe*, *Racloir*, *Ratissoire*. A. Rasp.

RATIONIS OS, idem quod *Sincipitis*.

RAUCEDO, Gr. *Βεγγυξ*, est vox rauca, acutie strepens, absque ulla soni glabritie vel claritate, & exilis, sic ut sæpe non audiatur, nisi à propè adstantibus, adest etiam in hac sibilus aliquis: orta a siccitate vel asperitate Instrumentorum formandæ voci inservientium, hinc consequitur vel tussim, vel susceptum frigus, vel crapulam, vel nimias clamores, vel pulverem in fauces illapsam, vel consumptionem Instrumentorum vocalium à lue venerea: vel denique abusum ciborum aut Medicamentorum acrium. B. *Heesheid*. G. *Heissherheit*. Gall. *Enrouement*. A. Hoarsness.

RAVED SENI, est Rhabarbarum Orientale.

RECEPTACULUM CHYLI, idem quod *Sacculus Chyliferus*.

RECEPTACULUM CHYMICUM, est vas amplum, in quo guttæ & vapores destillantes ex rostro vasis, in quo Corpus destillandum habetur, excipiuntur: Vocatur & *Recipiens*, & *Excipulum*. B. *De Ontfanger*. G. *Borleg*, *Gläß* / *receptackel* / *eine Receptient*. Gall. *Un Recipient*, *Ballon*. A. A recipient, receiver.

RECEPTUM, idem quod *Formula*.

RECI-

RECIDIVUS MORBUS, est, quando materia à priorē morbo relicta, vel corporis morbosa diathesi non satis mutata in sanitati requisitam conditionem, denuo recrudescit & eundem similemve morbum resuscitat.

RECRUDESCENTIA, est, quando morbus jam desinens, aut mitis factus, denuo, ad eundem vigorem redit.

RECTIFICATIO, est destillatio repetita liquorum jam antea destillationi subjectorum, ad eos magis purificandos & exaltandos. B. *Verbeteringe*. G. *Verbesserung / das rectificieren*. Gall. *Rectification*. A. *Idem*.

RECTI MUSCULI, habentur inter externos abdominis Musculos: in quibus arteriæ & venæ Epigastricæ ab interna parte ascendunt, tum à mammariis interius propè mamillam descendunt. Circa Medium abdominis in latitudinem majores inscriptionibus binis, ternis, interdum & quaternis, in plures veluti musculos dirimuntur. Ad mucronatam pectoris cartilaginem, costarumque trium vel quatuor cartilagines, exortu carnosus sunt, in osse vero pubis, valido tendinosoque corpore defixi. Duo porro paria dicuntur *Musculi recti Majores & Minores capitis*. Par rectum majus, parvum est carnosum & gracile. Oritur à secunda colli vertebra, & desinit in Medium occiput, *Minus rectum* sub priori latet, venit à prima colli vertebra, & in Medium occiput terminum assequitur. Caput ambo retrorsum leviter ducunt & ad latus. B. *De rechte spier*. G. *Der rechte mauß*. Gall. *Muscles droits*. A. *The Right muscles of the Abdomen*.

RECTUM INTESTINUM, est omnium & præcipue Crassorum intestinorum ultimum, incipit à coli fine, & desinit in anum, gaudet musculis sphinctere, & duobus dilatatoribus. B. *Den Mars-darm / Endel-darm*. G. *Der Mastdarm / Ars-darm / Afferdarm*. Gall. *Le Boyau Culier, le Gros Boyau, le Rectum*. A. *The stright Gut*.

RECUTITUS, sive **APELLA**, est cui portio præputii resecta fuit, ut in Judæis & Mahometanis. B. *Besneden*. G. *Besnitten*. Gall. *Circoncis*. A. *Circumfised*.

REDUCIA, idem quod *Paronychia*.

REDUCTIO, est Metallorum ab acido aliquo corrosorum, mediante Alkali quopiam, nempe acidum absorbente, vel mutante, in pristinam denuo formam fusio.

REDUVIA, est levis quædam cuticulæ ad unguium ra-

dices fissura. Nonnulli sic quoque Paronychiam vocant. B. *Dijn-nagel*. G. *Nagelzwang* / der wurm oder das ungenant am finger. Gall. *Panaris*. A. The Loosness or cleft of the Skin about the root of the nails.

REFLECTIVA, idem quod *Analeptica*.

REFICIENTIA, idem quod *Analeptica*.

REFRIGERATORIUM, est vas ligneum, aquâ plenum, cui fistula recta vel spiralis ex stanno vel plumbo inest, qua aqua destillata, refrigerandi gratiâ perfluit. B. *Gen Hoelvat*. G. *ein Kühl-faß*. Gall. *Refrigerant*, *Refrigeratoire*. A. A cooling vessel.

REGENERATIO, sive PALINGENESIA, Chemicis vocatur quando res quædam operationibus in aliam formam redactæ, ope aliarum operationum, vel peregrinorum additorum, in eandem naturam, qua prius gaudebant, reducuntur.

REGIMEN, vox recepta est in arte Medica, denotans certam & a medico imperatam diætæ & victus rationem, tam in statu sano quam morbofo. Chymicorum turba etiam de Regimine ignis jactat, atque in eo suos habet gradus. Vide *Gradus*. B. *Bestuut* / *Regeeringe*. G. *Regierung*. Gall. *Regime*. A. idem vel Governing.

REGINA PRATI, est *Ulmaria*: sic dicitur, quod tam latè caput in pratis præ cæteris plantis erigit. Vide *Ulmaria*.

REGISTERES, REGISTRA seu VENTILA, spiraacula furni sunt, quæ aër ingreditur sub venti specie, vel quibus superne exit, & quibus hinc pro operatoris intento dirigitur ignis, iis enim clausis, ignis debilior fit, verum apertis intensior. Gr. *Ἐπισόμια*. B. *Logtgaten* / *regeerpijpen*. G. *Luftloch*. Gall. *Soupirast*. A. A hole to let in Aire.

REGIUS MORBUS, vide *Icterus*.

REGNUM, est certa quædam reductio rerum in tellure nostra reperiendarum ad aliquam classem generalem, quæ omnes in quibusdam proprietatibus conveniunt: Tale in medicina constitutum fuit triplex. 1. *Vegetabilium*, continens sub se omnium plantarum genera. 2. *Mineralium*, continens omnia, quæ ex terra effodiuntur, neque tam manifestam ex suo semine ac vegetabilia originem habent. 3. *Animalium*, complectens omnia animantium genera

nera in quovis medio vitam suam degentia. B. *Rijk* / *Geslagt*. G. *Ketch*. Gall. *Regne*. A. Kingdome.

REGULUS, Chymicis usitatissima vox est, qui in probatione aut fusione alicujus mineræ, illud quod manet in crucibuli fundo vel cupula, *Regem* vel *Regulum* appellarunt, fortè quia erat totius nobilissima essentia. B. *Hosningshen*. G. *Der König*. Gall. *Regule*. A. *Regule*.

RELAXANTIA, vide *Chalastica*.

RELAXATIO, est quarundam partium, uti musculorum, vasorum & membranarum dilatatio ultra elasticitatis suæ, h. e. virtutis contractoriæ, tonum, quâ partes in functionibus suis sanis impediuntur; uti in Strabismo, Varice, Aneurismate, Hernia &c. Gr. *Χαλασμός*, *Άνοιξις*, *Χαίνωσις*. B. *Gen Verwijdering* / *Verlamming*. G. *Das nachlassen* / *das erweitern*. Gall. *Relachement*. A. *A rereleasing*, *loofing*.

REMEDIUM, idem quod *Medicamentum*, seu *Auxilium*.

REMINISCENTIA, Gr. *Ανάμνησις*, est perceptio, quæ rerum antea perceptarum ideæ, menti sensatione, vel alia perceptione impressæ, per earum vestigia vel imagines cerebro impressas, vel voces aut alia earum signa oblata, animæ mediantibus spiritibus animalibus, in sensorio communi, rursus offeruntur; vel reminiscencia est arbitraria rerum cerebro antea impressarum, ad suos usus depromptio. B. *De geheugenisse*. G. *Gedächtnus*. Gall. *Reminiscence*, *Souvenance*, *Souvenir*. A. *Remembrance*.

REMISSIO FEBRIUM, est incalescentiæ supra modum sanguinis cessatio, quæ in febribus intermittentibus absolvi integre solet, in continuis vero partialis.

REMORA ARATRI, est Ononis, dicitur quod in opere arantes boves subinde fistat. Vide *Anonis*.

REMORA, est Instrumentum Chirurgicum apud Hildanum, quo os femoris restituitur.

REMULUS, vide *Costæ*.

RENES, Gr. *Νεφροί*, bini sunt in abdomine, sub peritonæi duplicatura positi, prope diaphragma, multa pinguedine involuti, ad eandem fere altitudinem quam Hepar & lien, quæ illos quoque tegunt; dexter in homine inferior est quam Sinister, accipiunt arteriam ab aorta perpendiculariter emissam, quæ dividitur in plurimos ramos

ver-

vermiculari reptatu currentes, & in se hiantes, ex quibus fistulæ laterales minimæ oriuntur, quæ in corpora papillaria duodecim terminantur, & Urinam a sanguine secretam evehunt in pelvim renis, in qua pariter similes fistulæ ab innumeris glandulis oriundæ in eundem usum desinunt: uterque ren emittit unam Venam, *Emulgentem* dictam in *cavam* statim terminatam; Nervisque quamplurimis & lymphaticis vasis gaudet. B. *De Nieren.* G. *Die Nieren.* Gall. *Les Roignons, Reins.* A. The Reynes, Kidneys.

RENES SUCCENTURIATI, vide *Capsulæ Atrabiliaria.*

REPELLENTIA, sunt, quæ ut dicunt, Veteres, sua frigiditate, vel astringendi vi, fervorem & affluxum humorum reprimendo, ac poros & meatus partium claudendo, intumescuntiam partis imminuunt, & allabentes humores alio pellunt. Hæc horum medicamentorum actio a nonnullis medicis circulationi sanguinis & humorum repugnare asseritur: tamen experientia multiplex, & solida ratio pro his medicinis militare videntur. Gr. *Αποκρυστικά,* B. *Te rugdrijvende Middelen.* G. *Zu ruck treibende mittlen.* Gall. *Repercussifs.*

REPERCUTIENTIA, idem quod *Repellentia.*

REPOSITIO, est operatio Chirurgica, qua membrum aliquod, quod loco suo debito excidit, cum violentia & artificiosè, in pristinum locum reponitur. B. *Herstellung,* G. *Herstellung.* Gall. *Replacement.* A. Idem.

RESEDA, est planta, quæ habet caulem excavatum, striatum, villosum, ramosum, curvum: folia alternatim disposita, profunde incisa, crispata: flores sunt anomali, in summitate caulium crescentes, coloris flavi, flori succedit capsula membranacea, triangularis, oblonga, continens semina exigua, obrotunda, nigra: radix est longa, tenuis, lignosa, alba, acris: hæc planta crescit in pratis: dici videtur, à resedandis doloribus, collectionibus, inflammationibusque, habet succum mollissimum hinc credibile est eum dolores sedare. B. *Dreemde raket.*

RESIDENTIA, est crassamentum seu fæces quæ in liquoribus turbidis ad fundum subsident.

RES NATURALES, sive RES DEBITÆ aut ORDINATÆ, vulgo recensentur tres: Sanitas, Sanitatis cau-

ſæ, & Sanitatis effecta. Alii ſeptem enumerant, ut Elementa, Temperamenta, Humores, Spiritus, Facultates, Actiones: ſed Elementa & Temperamenta pertinent ad Phyſicam: Humores, Spiritus & Partes, ſanitatis cauſis annumerantur, quæ conſtant ex bona temperie & apta conformatione; Facultates & Actiones, ſub Sanitatis effectis conſtituuntur. B. *Natuurlijke dingen* / vel potius *de behoerlijke* vel *oꝛdentelijke dingen*. G. *Natürlichen ſachen*. Gall. *Chofes Naturelles*. A. Natural things.

RES NON NATURALES, ſunt ſex, Aër, Cibus & Potus, Motus & Quies, Somnus & Vigiliæ, Animi pathemata, Excreta & Retenta, ſic appellantur, quia ſi modum excedant, ſæpe morbis anſam præbent. Hiſce merito à Sennerto aliisque adjunguntur *Applicata* corpori externa, uti ſunt balnea, fomenta, emplaſtra &c; omnia enim hæc bono uſu adhibita, corpori profunt, & ipſi naturalia ſunt; verum abuſu, nocent. B. Dicuntur niet *Natuurlijke dingen* / ſed potius *Doodzakelijke dingen*. G. *Unnatürliche ſachen*. Gall. *Chofes non Naturelles*. A. Not natural things.

RES PRÆTER NATURAM, ſunt Morbus, Morbi cauſæ, & Symptomata ſive morbi effecta, quorum præſentiâ, illa quæ in corpore ſano fieri debebant, nunc impediuntur, adeoque abundant in corpore. B. *Tegenatuurlijke zaken* vel *zondigende dingen*. G. *Über natürliche Sachen*. Gall. *Chofes contre Nature*. A. Things Againſt Nature.

RESINA, eſt corpus in certo frigoris gradu durum, fragile, pellucidum, ad calorem liqueſcens, & diffluens, in aqua non ſolvendum, in oleo, & in alcohole diluendum, in igne ardens inſtar olei. Gr. *ῤῥίζιν*, ſunt arborum aut herbarum concretæ lachrymæ, ut *Maffix*, *Tbus*, *Ammoniacum*, *Terebinthina* &c. quæ tempore & ſolari calore indurantur, ſubſtantiæ pinguis, inflammabiles, & in oleo ſolubiles ſunt B. *Harß*. G. *Harß*. Gall. *Reſine*. A. Roſin.

RESOLVENTIA, ſunt medicamenta, quæ liquidorum animalium moleculas, quæ præternaturaliter coiverant in ſe, in naturales iterum diſcerpunt, adeoque eas vel circulantes attenuant, vel hærentes in loco dividunt, & circulationi reſtituunt. B. *Openende of ontſtoppende Middelen*. Gall. *Remedes Reſolvans*, *Aperitifs*.

RESOLUTIO, idem quod *Paralyfis*.

RESORBENTIA VASA, vide *Absorbentia*.

RESPIRATIO, est thoracis alterna dilatatio & collapsus; qua priori aër per os, nares, asperam arteriam in vesicularem pulmonum substantiam intrat, eam sua gravitate & elasticitate expandit, sanguinis fluxum per arterias venasque adjuvat, & in sanguinem agit ob Thoracem ampliatum per contractionem muscutorum intercostalium, & diaphragma planius redditum: & quo posteriori aër ex pulmonis compressi vesiculis, aspera arteria, ore & naribus expellitur, ob thoracem collapsum vi cartilaginum costarum agentium, cessante sc. causa actionis muscutorum intercostalium, sed pressione muscutorum abdominalium agente in viscera, adeoque diaphragma intus in Thoracem intrudente, & simul juvantibus contractionem Thoracis musculo triangulari aliisque &c. Binæ hæ actiones sunt maxime necessariae ad Vitam in animali perfecto, iis enim impeditis vita cessat, quia humorum circulatio per vasa sua cessat. B. *De Aemhaling*. G. Das athem holen/ die lufft ein-und auß ziehen/ athemzuge. Gall. *Respiration*, A. A breathing.

RESTA BOVIS, est *Ononis*, dicitur, quod arantes boves nonnunquam sistat. Vide *Anonis*.

RESUMPTIVA à *Resumere*, seu *Restaurantia* à *Restaurare*, dicuntur pectoralia & alimentosa, ad ægros extenuatos restaurandos.

RETE MIRABILE, sic dicitur ob mirabilem structuram, constat ex plurimis arteriis & Venulis, subjicitur cerebri basi & glandulam pituitariam in ambitu suo complectitur, à lateribus ossis sphenoidis: usus est ne sanguis subito nimis ad cerebrum ruendo, aliquo modo suppressatur, in homine & equo, qui generosos effectus edunt, non ita invenitur. B. *Het wondernet*. G. Das wundernet. Gall. *Rets merveilleux*. A. The wonderful net.

RETICULARIS PLEXUS, idem quod *Choroides*.

RETICULUM, est membrana complicata, tenuis, plurimis arteriis, venis, & copiosa pinguitudine conspicua, intestinis superextensa: situm est in abdomine per totam fere ejus anteriorem partem, immediate sub Peritonæo expanditur superius lienem, jecur, qua parte cavum est, ventriculi fundum, ejusque partem posteriorem,

rem, Pancreas, intestinum Colon, ac ipsum dorsum attingit, hinc super intestina latum, usque immediate incumbens, ad umbilici regionem fere semper desinere videtur, sed ad os pubis usque plerumque pertingit, semper enim eo usque extendi potest, idque confirmat ejus aliquando in scrotum delapsus, licet id plurimi negent Anatomici, quia in demortuis ad umbilicum usque retractum observatur: duabus lamellis composita videtur, quarum posterior seu inferior a Peritonæo oritur, cui ad undecimæ circiter thoracis vertebræ altitudinem, ubi Aorta sub diaphragmate descendens venam cavam tangit, conjungitur, ejusque interventu firmissime dorso alligatur, hinc sinistra ejus pars Colo quatenus ventriculo subjacet, nec non Pancreati adnata, versus anteriora sinistrorsum tendit, lienis cavo nectitur ac fini anterioris lamellæ continuatur; dextra vero intestino duodeno & ventriculo connascitur ad hepatis cavum, ubi vena portarum illud ingreditur, pergit, parvo ejus lobulo sese jungit, & superior lamella dici incipit; hæc itaque hic loci inferiori continuata concavæ jecoris parti adhærens, ad sinistrum latus reflexa, duodeno, pyloro, fundo ventriculi inseritur, hinc ad lienem delata lamellæ inferiori occurrit, unamque continuam membranam cum ea constituit, adeoque reticulum hoc orbicularem quasi format ellipsin ad spinam dorsi elatiorem, ad fundum, ventriculi declivior; cæterum inferior lamella subter ventriculum progressa toti ejus posteriori sedi substernitur, via declivi versus anteriora vadit, ibi superiorem membranam contingit, indeque ambo sibi invicem incumbentes in quibusdam locis libere, in aliis arctissime affigitur intestinis. vide *Epiploon & Omentum*.

RETIFORMIS PLEXUS, vide *Plexus Retiformis*.

RETIFORMIS TUNICA, est quædam interioris substantiæ nervi optici in oculo expansio, instar veluti sericei villos formans eminentes, tenerrimos, postice & lateraliter humorem vitreum ambiens, quæ se habet ut paries albus in camera obscura, qui species visibiles per foramen camerae atratæ admissas excipit repræsentatque. Vide *Amphiblestroides*. B. *Net Netvlies*. G. *Das Netzhäutlein*. Gall. *La Rétine*. A. The netlike tunicle.

RETINA TUNICA, vide *Retiformis & Amphiblestroides*.

RETORTA, **CORNUTA** sive **MATRACIUM**, est vas Chymicum, ex vitrō, lapide, ferrove conflatum, figura rotunda, ad cuius latus rostrum est flexum, retortum, & cavum, quo destillanda ingeruntur & egeruntur. B. Een retort / kromhals. G. ein Retort / storcken-schnabel. Gall. Cornue, Retorte, Matras. A. A Retort.

REVERBERATIO CHYMICA, est ignitio, qua corpora igne vivo, in furno reverberii, calcinantur. Vide *Ignis actualis*.

REVERBERIUM, est fornax chymica, qua corpora ignienda vel destillanda, per ignem undique a parietibus reflexum in ipsa corpora vel vasa continentia, calcinantur vel reverberantur. B. Een weerstuit oven. G. ein Reverbier ofen. Gall. Reverbère. A. Reverberatory.

REVIVIFICATIO, est, quando ex gr. Mercurius ex cinnabari, additione salis alicujus, de novo suscitatur. B. Herlebendig-making. G. Wiederum lebendig werden. Gall. Revivification. A. Reviving.

REVULSORIA V. S. est operatio qua, sanguis in partem aliquam irruendo nimis agens, in contrariam, per venam, in parte satis remota opposita incisam, avertitur, ut ex parte affecta id quod hæret expellatur, vel si vasa rupta sint, minori vi nunc pressa tempus se constringendi adipiscantur: hæ leges circulationis, licet contradicantur, ex legibus hydraulicis vere demonstrantur. B. Aflapding der vogten. G. Das Ableiten. Gall. Revulsion. A. Idem.

REVULSIO, vide *Antispasms*.

RHA, idem quod *Rheum*, & ita per excellentiam vocatur *Rhaponticum*, ab amne *Rha* nominatur, qui suas aquas per Tanaim fluvium tandem in Pontum Euxinum evomit. Alii putant Rha significari radicem, & radicem esse ponticam. Est radix purgans, flava, longior Rhabarbaro.

RHABARBARUM, est Lapathi species: quæ habet folia ex radice erumpentia valde magna, ampla, lata, fere rotunda, crassa, caulibus longis, crassis, & nigricantibus adhærentia, coloris sunt saturate viridentis, gustus acidi satis grati, in medio hujus foliorum secundo aut tertio anno protruditur caulis crassus & robustus, non tam altus quam Lapathi hortensis Patientia dicti caulis, quam

Unable to display this page

fis costarum commissuris, in toto thorace, superinjecti sunt, à posteriore parte, nihil relinquentes, quod non contegant, sed omnes costarum radices, & vertebrarum processus, qui à lateribus sunt, adhæc, quid inter ipsas radices est, complectuntur. B. *De ruggegraads spieren.* G. Die mausse des Ruckgrades. Gall. *Muscles de l'Epine du dos.* A. The muscles of the Chine bone.

RHACHITIS, est medulla spinalis, quæ suo loco videatur. Item, morbus ex Anglia oriundus, ad Batavos, Germanos &c. dispersus, infantes juniores anno ætatis plerumque secundo invadens, qui est inæqualis nutritio cum partium laxitate, mollitie, debilitate, languore, ignavia, torpore, capite justo majore, infra caput macie, protuberantiis circa articulos, incurvatione ossium, angustia pectoris, tumida abdominis impletione, Hypochondriorum tensione, siti inextinguibili, tussi &c. nomen ab Anglis inditum est, *the Rickets*: sed quia dorsi spina in progressu morbi quandoque afficitur, semper fere versus dextrum latus se incurvando, haud incongruè à Cl. Glissonio Rhachitidis nomine indigitatur. G. *Uendevang / Engelsche ziekte.* G. *Uenden franckheit / die Engelsche siechte.* Gall. *Rhachitis, ou Charte.*

RHACHOS, à *ρήρυμι* rumpo, est linteamentum lacrum & detritum, & exinde ulcera quædam hoc modo nominantur, quæ lacera sunt & detrita. Dicitur & *Rhacosis*. B. *Gen gescheurde zweer.*

RHACOSIS, idem quod *Rhacos*.

RHAGADES, Latinis *Scissuræ, Fissuræ, Rimæ*, ut in aliis corporis partibus accidunt, ut manibus, pedibus, labiis, uteri ostio: ita etiam in ano, ac recti intestini extremitate, ac in sphinctere seu musculo anum claudente accidere possunt. Suntque rhagades seu scissuræ ani, oblonga quædam ulcuscula sine tumore, iis similia, quæ interdum in manibus à magno frigore excitantur. Suntque alia superficialia saltem, alia profundiora: alia sine duritie & callo, alia callosa latera habentia: alia humida & saniem fundentia, alia sicca & cancrosa, à *ρήρυμι*, rumpo. B. *Bersten / klooven des Fondaments.* G. *Die schründen an henden / Fussen von der kält.* Gall. *Fentes, ou crevasses qui viennent à plusieurs parties du corps.* A. Chinks, Clefts.

RHAGOIDES, est *Uvea Tunica* oculi, quæ & *Perforata* à structura vocatur, alias & *Choroides*. B. *Het Druiben-vlies*. G. Das Trauben häutlein / das schwarze Häutlein des augß umb den stern. Gall. *l'Uvée*. A. The grape-like tunicle of the eye.

RHAMNUS, est arbuscula spinosa crescens aliquando ad altitudinem arboris, ejus truncus est mediocriter magnus, corticem similem ceraso habens: lignum est subflavum: rami spinas quasdam *Pyrum sylvestrem* referentes habent: folia sunt ampla, viridia, mali foliis minora, in margine leviter denticulata: flos parvus, monopetalus, infundibuliformis, quadripartitus, in cujus fundo stamina surgunt cum pistillo, quod deinde abit in baccam mollem, succo virente plenam, *Frangulæ* parem, magnitudine pisi, per maturitatem nigram; in qua grana ut plurimum quaterna, *Pyrorum* granis pene similia, figura fere triangulari, cortice nigricante, callosa, hinc gibba, inde vero plana; sapor baccarum amarus & subadstringens, & qui facile gustanti nauseam movet; habet & succus peculiarem sibi odorem: volunt dici quasi *εἶον μύρο*, corumpens robur. B. *Styhn-bezie-boom* / *Duinbezie-boom*. G. Kreuz-beer / Wegen-dorn / Sand-dorn / Weiden-dorn. Gall. *Bourg-Epine*, *Nerprun*. A. *Rhamn*, *Christsthörn*.

RHANTERES, dicuntur oculorum anguli interiores, naso proximi: qui & *πηγυῖ* vocantur, seu *Fontes Lachrymarum*. Vide *Canthus*.

RHAPHE, SUTURA, quando vulnera consuuntur mediante emplastro conglutinante. Item suturæ cranii ita vocantur, de quibus suo loco. Vide *Sutura*.

RHAPHANUS, idem quod *Raphanus*.

RHAPONTICUM, eadem ferè radix est ac *Rhabarbarum*, sed magis oblonga, imo & vires eadem. Sunt qui putant *Rhabarbarum* & *Rhaponticum*, eandem esse radicem, prout hodie in officinis prostat; suprema nempe & crassa radice pars esset *Rhabarbarum*, inferior & crassa *Rhaponticum*, ut censet Cl. *Comelinus* cum *Hermanno*; credit autem Cl. *Tournefortius* peculiarem esse plantam, quæ etiam nunc in hortis colitur, & a Prospero Alpino descripta reperitur. Est species *Lapathi*, quæ florem habet monopetalum, campaniformem, & multifidum; ex cujus fundo pistillum surgit, quod deinde crassescit semi-

ne fætum triangulari, capsulæ triangulari pariter per maturitatem ita affixo, ut ab ipso divelli nequeat; differt quoque a Rhabbarbo, quod radix sit levior, minus compacta, minus odora, minus amara, si masticatur Rheo est viscosior. Defertur ad nos ex Asia, sic fortè vocatur ex *Rha*, radice, & *Ponticum*, quia in Ponto nascitur. B. *Rhaponticum*. G. *Rhapontick*. Gall. *Rhapontic*. A. Idem. Datur & alias species Rhapontici, quæ est Rhaponticum vulgare, seu centaurium majus, sive Pseudo Rhaponticum, quæ est planta, quæ caules dimittit quatuor vel quinque pedes altos, rotundos, rectos, ramosos: folia sunt magna, oblonga, valde divisa: flos est flosculosus constans flosculis multifidis, Embryoni insidentibus, & calice squammoso non aculeato comprehensis; Embryo autem abit deinde in semen pappis instructum, oblongum, splendens: radix longa, crassa, recta, carnosâ, extus nigricans, intus rubescens, saporis dulcis, postea adstringentis & acris: crescit hæc planta in montibus. Gall. *Grande Centaurée*.

RHEGMA, est partis alicujus ruptio: ut ossis, peritonæi, oculi &c. à *ρήγμις* rumpo.

RHEUM, idem quod *Rha*.

RHEUMA, dicitur vulgo humoris è naribus in subjectas partes fluxio; verum est, obstructio vasorum minimorum lympham vehementium, unde tumor cum dolore partis, sed non veluti in inflammatione sanguinea, non enim suppuratur, & contingit in partibus plerumque tenerioribus & membranosis, ut in membrana narium, faucium, œsophagi, &c. a *ῥέω* fluo. B. *Gen vloeyinge / snof / Zinkinge*. G. *ein fluß*. Gall. *Rhume, Catharre, Fluxion*. A. *Rheume, Catharre*.

RHEUMATISMUS, est dolor atrocissimus, dilacerans, & minimo motu summopere excitatus, vagus, obsidens articulos nunc hos, nunc illos, sæpe fixissimus in parte, cum tumore & rubedine loci quem occupat, & cum febre continua incipiens, quæ postea lenitur & ex intervallis longis quandoque redit; cujus causa est inflammatio, in arteriis lymphaticis membranarum juncturas ambientium ob materiæ inflammantis naturam non suppuranda, estque hic morbus arthritidi & podagræ affinis, à *ῥέω* fluo, unde Rheumatici dicti. *Vloeyinge*. G. *Das fließen / ein*

in flux. Gall. *Fluxion*, *Rhumatisme*. A. Rheumatism. *Lusit Curimentos*.

RHEXIS, idem quod *Rhegma*.

RHINENCHYTES, est siphunculus, quo medicamenta naribus immittuntur, ex ῥίς *nasus*, & ἔγχυω *immitto*. B. *Gen neus spuit*. G. *Nasen spruße*. Gall. *Siringue pour le nez*. A. *The nostrils syringe*.

RHIZOTOMUM MEDICAMENTUM, est quod morbum funditus & radicitus evelit, ex ῥίζα *radix*, & τέμνω *feco*. B. *Pets dat tot de wortel updijft*.

RHODELÆON, est oleum rosarum, ex ῥόδον *rosa*, & ἔλαιον *oleum*. B. *Rosen-olie*. G. *Rosen-vel*. Gall. *Huile de roses*. *Huile rosat*. A. *Oly of roses*.

RHODIA RADIX, est *Telephii species*, sic dicitur quod ejus radix contrita *Rosas oleat*: ῥόδον enim est *rosa*. B. *Roze-wortel*. G. *Rosen-wurzel*. A. *Rose wort*.

RHODINUM, est acetum rosaceum, aut aliud quid ex *Rosis* paratum, à ῥόδον *rosa*.

RHODIUM LIGNUM, *Asphalatorum* quatuor modernis innotuerunt species, cortice cinereo, ligno purpureo seu *Dioscoridis*. Secunda, colore *Buxi*. Tertia, *Albicans torulo citreo*. Quarta *rubens*. Verum officinæ nostrates non nisi secundam & tertiam suppetunt. Prior est *Asphalati species Lobelii*. Posterior dicitur *Rhodium Lignum*, quibusdam *Agallochum*, *Oleaque Æthiopica*, *Rhodium Lignum*, vulgare *roseum* habet odorem, durum est, in *Insula Rhodo* insulisque *fortunatis*, altitudine unius hominis crescens, crassitie *cerasi*, colore ferè *macis*. B. *Rhodes hout & Rozenhout*. G. *Rodisen-holts / rosen-holts*. Gall. *Bois de Roses*. A. *Rose-wood*.

RHODODAPHNE, est *Nerion* seu *Oleander*, sonat *Laurum roseam*: sic nuncupatur à flore, rosæ simili & foliis *Laurinis*, ῥόδον est *rosa*, & δάφνη *Laurus*. Vide *Nerion*.

RHODODENDRUM, idem quod *Rhododaphne*, ex ῥόδον *rosa*, & δένδρον *arbor*.

RHODON, sive *ROSA*, vetustas ex sanguine *Veneris* & *Turcæ* ex sanguine *Mahometis*, ortam sibi persuadent, cujus nomine folia rosarum humi jacere non patiuntur: hæc Gr. ῥόδον dicitur, quasi ῥόδον pro ῥόδον, ut *Plutarcho*, qui ῥεῖμα πάλυ τὸ ῥόδον (vel ῥόδον) ἀφίησι, quod largum

odoris effluviū emittat, à *ῥίω* fluo. B. *Rooz*. G. *elne*
Rose. Gall. *Rose*. A. *Rose*.

RHODOMELI, est mel rosarum, ex *ῥόδον* rosa, & *μέλι*
 mel. B. *Rozen honing*. G. *Rosen honing*. Gall. *Miel*
Rosat. A. *Hony of roses*.

RHODONIA, idem quod *Rhodon*.

RHODOSACCHARUM, est saccharum rosaceum, ex
ῥόδον rosa, & *σάκχαρον* Saccharum. B. *Roze suiker*. G. *Rosen*
sucker. Gall. *Sucre Rosat*. A. *Sugar of roses*.

RHODOSTAGMA, est aqua rosarum, ex *ῥόδον* rosa, &
ῥαζω stillo.

RHOE, vide *Rhus*.

RHOEAS, fortè à *ῥίω* fluo, quia flosculi statim deci-
 dunt, sic vocatur *Papaver Rhoeas*, sive *Papaver erraticum*
 rubrum, quod & inter frumenta sæpè reperitur. Contra
 affectus pleuriticos ejus syrupus & decoctio valde prædi-
 catur. B. *Woodsenheul / wilden heul / holle bloemen / han-*
ker bloemen / klapper rozen / koozn rozen. G. *Clapper ro-*
sen & torn rosen. Gall. *Coquelicot, pavot sauvage, & Con-*
farons.

RHOMBOIDES, est pars musculorum, initium habens
 à tribus inferioribus vertebrarum colli, totidemque supe-
 rioribus vertebrarum dorsi spinosis processibus: mox obli-
 què descendens, principio, fineque carnosum, ad scapu-
 læ basin fertur; quam retrorsum, sed & obliquè sursum
 agit, ex *ῥόμβος* figura quadrata, & *ἴδιος* forma. B. *Tar-*
botz Gelyke spieren. G. *Der rauten gleiche maulz*. Gall.
Muscle Rhomboide. A. *The rhomboide muscles*. Est e-
 tiam fasciarum species rhombi figuram repræsentans. B.
Tarbotz gelyke vierhante zwagtel. Gall. *Bandage de fi-*
gure Rhomboide.

RHOMBUS, est species deligationis chirurgicæ, figura
 rhombum referens, hoc est quadrangulum æquilaterum,
 sed non rectangulum: hujus deligationis variæ describun-
 tur species. B. *De tarbotz band / scheeve-rultz zwagte-*
ling. Gall. *Le Rhombus*. Dicitur & alia *Semirhombus* quæ
 vulneribus circa auris loca advenientibus inservit. B. *Schee-*
ve-rultz-gewpze zwagtel / ooz-zwagtel. Gall. *Demi-*
Rhombus.

RHUS sive RHOE, RHUS CULINARIUM, Σϋ-
 ΜΑΧΗ, est Arbuscula, quæ aliquando crescit ad altitu-
 dinem

dinem arboris; folia sunt pinnata, lata, oblonga, in margine incisa, rubicunda, Fraxini foliis fere similia: flores in racemos sunt congesti, albi; his in terram delapsis succedit capsula quædam, compressa, fere ovalis, membranosa, rubicunda, semen ejusdem figuræ habens inclusum, coloris rubri; sapor foliorum, florum, & fructuum est adstringentissimus; crescit in locis lapidosis, ejus fructus olim solebat cibus aspergi & in culinis adhibebatur loco salis ad carnem condiendam, hinc *Rbus culinaria* sive *Obsoniorum* appellabatur: & quia usurpari cœperat à coriariis, *Rhoë Coriaria* dicebatur. Tinctores etiam illam plantam adhibent; semen, quod officinis in usu est, Botri in modum crescit. Provenit in Hispania, Italia, Ponto, & quod sumach virginianum vocatur, crescit in virginia. Nomen accepit à colore coccineo acinorum, à voce ῥόσ Latinorum ruffum manasse contendunt, fortè à ῥόσ fluo, alii ab ῥεῦδρον rubrum derivant. B. Σινάκι. G. Ferber-baum / gerberrinden. Gall. Rb. A. Sumach.

RHYPTICA, sunt medicamenta detergentia & fordes abluentia. Quidam sumunt pro *Ruptoriis*, à ῥύπτω fordes abluo.

RHYTHMUS, est certa pulsuum, temporum, vitæ, ætatum &c. proportio, à ῥυθμίza ad numeros aptos refero.

RHYTIDOSIS, est corrugatio alicujus partis, à ῥυτίδιον in rugas contraho.

RIBES, sive **RIBESIVM**, est frutex, qui habet ramos duros, tortuosos: folia subrotunda, viridia, dentata; flores sunt in racemos congesti, pentapetali; post flores succedunt bæcæ rotundæ, albæ, vel rubræ, politæ, molles, succum rubicundum vel album continentes, saporis acidiusculi & grati, quæ bæcæ multa parva semina includunt: vox Mauritanica, ideoque græcam nec latinam originem habet. B. Malbezien / Gentvers / Dymbezien / St. Jans-bezien / St. Jans-dyuisjes / Bezien ober zee. G. Johannes-beer / Ribeset. Gall. Groselier rouge de Jardins, ou blanc. A. Corence, Corents, Currantf.

RICINUS, est planta, ad arboris altitudinem sæpe excrescens, ejusque formam habens, habet caules crassos, excavatos, lignosos, in superiori parte ramosos, coloris purpurei, pulverem album farinam referentes habentes.

tes: folia in initio rotunda, sed postea angulosa, profundissime incisa, mollia, ampla: flores apetalii, steriles, exigui: fructus a flore remotus in eadem planta, trigonus, plerumque membranula involutus, tres loculos continens, in quibus singulis semen instar testitudinis oblongum, fat crassum, coloris lividi, saporis subdulcis, acris, nauseosi, medullam albam & teneram continens, hæret: hic fructus bene maturus, semina cum magno impetu ejicit: radix est crassa, longa, dura, alba, fibrosa: vulgo *Catapuzia* major vel *Palma Christi*, vel *Manus Christi*, item *Mirabilis Arbor* ab proceritate, foliorum amplitudinem, florum suavitate, seminum picturam, & exsultationem, Ægypt. Gr. *Κικι*, & *Κρότων*. *Ricinus* & *Croton* à similitudine animalis, quod semen ejus referre videtur, nominata est. Sunt enim Gr. *Κρότωνις* & Latinis *Ricini*, insecta animantia, quæ canibus præsertim adhærent, quibus cibi nullus exitus est, colore livido, nullis discreta membris, in globum continuo crescentia, donec plenius faginata, post aliquot dies spontè sua decidant. B. *Wonder-boom* / *molle-kruid* / *kruis-boom*. G. *Wunder-baum* / *kreuz-baum*. Gall. *Ricin*, *Palme de Christ*. A. *Palme de Christ*, *wonder-tree*, *mole-wort*.

RICINUS, est insecti species sub cute nostra.

RIGOR, Gr. *ῥιγος* à *ρίζω* rigeo, est convulsio subito incidens in cute, & quibusdam musculis artuum, lumborum ac colli, ita ut, qui corripitur rigore, primum sentiat concussionem ex subita & improvisa contractione, deinde aliquandiu ita contractus rigidusque manet: unde in hoc differt ab *Opisthotono* & *Emprosthotono*, quod in rigore nullum membrum distorqueatur ab ordinaria, quæ in motu corporis esse solet, figura, at si ritè perpenderit, *Rigor* est primus gradus, & viam sternit ad *Opisthotonum* vel *Emprosthotonum*, utpote qui non sine rigore fiunt, sed ultra procedentes rigorem efficiunt cum insolita corporis figura: hic vero *Rigor*, de quo loquimur, vix alibi observatur, quam in initio febrium intermittentium, & in omnibus fermè, qui moriuntur, unde manifestum, quod fiat ab obstructione vasorum, per musculos quosdam currentium. B. *Stybigheid*. G. *Das erstarren vom frost* / *wen einen stewart im fieber*. Gall. *Eriffon*. A. *Stiff*.

RĪMA PUDENDI, sive **FISSURA MAGNA**, est pudendi muliebris oculo apparens rima, quæ sic dicitur quia ab ossium pubis inferiore parte ad anum usque fere pertingit; ita ut inter illam & anum spatium, quod perinæum sive interfœmineum appellatur, vix pollicis transversæ latitudinem excedat. Hæc repetito coitu dilatatur; usus est ejus canalis modo penem tanquam in fossam dirigere, urinæ & menstruis exitum præbere, & fœtus exclusioni inservire. B. *De Schammelhelds spleet*. G. *Die rief der schamen*. Gall. *la Grande Fente; Fente de la partie hontense*. A. Split of the privities.

RĪMA, est ossis fissura, quando os aut cranium ferè ruptum fuerit. B. *Gen Spleet*. G. *eine Spalt / Riß*. Gall. *Fente*. A. Split, Cleft.

RĪMULA LARYNGIS, est ea, quæ a cartilaginibus duabus Arytænoideis efformatur, & quæ ab epiglottidis cartilagine clauditur, ne quid cibi aut potus in laryngem incidat; nam si quid casu illabatur, illico tussis oritur, & non raro suffocatio, tunc nos Belgæ dicimus, 't *Is in de verkeerde keel*. B. *Het spleetjen des Strottenhoofsts*. G. *eine Spalt der gurgel*. Gall. *ouverture ou fente du Larynx, Sifflet la Glotte*. A. Split of the gullet pipe.

RISIGALLUM, vide *Arsenicum*.

RISUS APIUM, est Ranunculi species; nomen accepit, quod in cibo sumptum mentis alienationem cum labiorum contractione, eas convulsiones faciat, quæ risus speciem videntibus præbent, vocatur illa convulsio *Spasmus Cinicus & Risus Sardonicus*. Sic etiam appellatur *Apiastrum*, sive *Citrago*, quia eâ plantâ apes delectentur, iisque quasi risum pariant.

RISUS SARDONIUS, est spasmus utriusque maxillæ; *Oudaan* p. 333. est risus, sive faciei contractura risum simulans, in quo risu, nec voluntas, nec intellectus, ut causæ ullo modo concurrunt, sed illud sensitivum omni animali commune, hinc oritur a quacunque causa partes faciei contrahens, quæ in risu vero agunt: nomen Sardonicum traxisse videtur ab Herba Sardea vel Sardonio, ita dicta, a solo nativo Sardinia, ubi primo inventa fuit, quæ vocatur & Risus Apium.

ROB, idem quod *Apochylysmus*.

ROBERTIANA, seu **ROBERTI HERBA**, est Gera-

nii species, haud dubiè à superstitione aliqua Divi, quæ superior ætas mirificè imbuta fuit, appellatur.

ROBIGO, idem quod *Rubigo*.

ROBORANTIA, idem quod *Cordialia*.

ROBUB, idem quod *Apochylyisma*.

ROBUR, est arbor glandifera, sic à vastitate & firmitate dicta.

ROCHUM ALUMEN, sive **RUPBUM**, orta à Gallica voce *Roc*, quod *Rupem* denotat, vulgo *Alumen Rockæ* vocatur. B. *Alip-aluin*. G. *Stein-alaum*. Gall. *Alun de roche*, ou *de glace*. A. *Rock alum*.

РОНОВ, vide *Apochylyisma*.

ROBELLA, vide *Ros Solis*.

ROBIFERUS DUCTUS, idem quod *Ductus Chyliferus*.

ROS, Antiquis dicebatur, cum prima humiditas ab extremitatibus vasorum excidit, & in membrorum substantiam dispersa est. *Ros*, inquit *Galen*. 7. method. 6. tertia humiditatis species unde partes corporis nostri nutriuntur, quæ continetur in omnibus animalis partibus, ceu *Ros* quidam per earum substantiam sparsus: hæc est Antiquorum opinio, optime vero sic vocari potest ille humor vaporosus, qui in abdomine animalium semper adest, & sub specie vaporis exit, dum animal exenteratur, similis ros est in Thorace, & pericardio aliisque partibus perpetuo præsens, exhalans è vasculis minimis, ad oblinendas partes ac humectandas destinatus, per alia vascula continuo quoque absorptus. B. *Dauw*. G. *Thau*. Gall. *Rosée*. A. *Dew*.

ROSA, est planta, quæ habet ramos duros, lignosos, spinosos, corticem plerumque spinosum: folia oblonga, dentata, aspera, pinnata, in impar extremum exeuntia, finis pedunculi format ovarium sphericum, coronatum in fastigio suo corona profunde quinquefida, radiata, cujus segmenta longa, atque laciniata calicem referunt: flos est pentapetalus, cujus petali oriuntur ex margine interno calicis, unde & stamina numerosissima: ovarium emittit ex centro apicis capitulum tubis multis, fimbriatis ornatum, quod sit fructus unicapularis, fetus seminibus plurimis, angulosis, villosis, instructus apice foliaceo: hæc arbuscula crescit in hortis. B. *Rosen*. Gall. *Rose*.

Gr. *ῥόδον*, dicunt vocari ab oleo, vel per antiphrasin, quod minimè oleat, num odorata existat, vel à Gr. *ῥόδον*, vel quod rubricanti colore rubeat. Vide *Rhodon*.

ROSA, idem quod *Erysipelas*.

ROSMARINUM, ROSMARINUS, est Arbuscula, quæ habet caulem longum, tenuem, cineritium, habentem folia angusta, dura, non flexilia, in parte superiori viridia, in inferiori alba, odoris penetrantis, aromatici, saporis acris: flos est monopetalus, labiatus, cujus labium superius bifidum, & sursum versus posteriora revolutum est cum staminibus aduncis, inferius vero in tres partes divisum, media cochlearis instar excavata: ex calice autem bidentato vel tridentato surgit pistillum, posticæ floris parti adinstar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui deinde abeunt in totidem semina subrotunda, in capsula, quæ floris calix fuit, inclusa, & ad se invicem juncta: radix est fibrosa, minima: crescit hæc Arbuscula in regionibus calidis, ei nomen impositum videtur, quod folia qua parte minus viridia sunt, quandoque albedine quadam aspersa sint quæ rorem videntur mentiri, quæ ipsa albedo quandoque etiam in parte viridiorè observatur, vel nomen illud accepit, quod collibus roribusque gaudeat marinis. Gr. *Ῥοσμῆρις*, quod odorem thuris seu olibani reddat. B. *Rosmarjn.* G. *Rosmarejn.* Gall. *Rosmarin.* A. *Rosemary.*

ROSSALIA & ROSSANIA, sunt nomina Neapolitana, ab aliis *Purpure* vocantur & *Rubores*, ac Gr. *Ἐρυσσῆσις*. Sunt maculæ rubræ & quasi ignitæ, cum vix affatu digno tumore, per universum corpus, quasi quædam *Erysipelata* parva, in principio morbi seu die quarto vel quinto morbi erumpentia. Progressu morbi totum corpus occupant, ut id quasi ignitum appareat, ac si *Erysipelate* laboret; qui color in declinatione iterum, ut in principio, in maculas mutatur, quæ tandem septimo vel nono die evanescunt, epidermide squammarum instar decidente.

ROS SOLIS, ROSELLA, DROSUM & SAESIORA, SPONSA SOLIS, nomen habet, quod ejus folia, semper quasi rorida sint, est planta, quæ habet cauliculos exiguos, longos, inferius lanuginosos, folia obrotunda, concava, pallide viridia, tenuium rubescentiumque staminum

num veluti cilio circumquaque fimbriata, aspergine rorida guttularum, etiam per ferventissimos æstus pilis adhærescentibus, madida: flos est rosaceus, plurimis scilicet petalis in orbem positis constans, ex cujus calice tubulato surgit pistillum, quod deinde abit in fructum ovatum vel acuminatum, apice dehiscentem, seminibusque fætum subrotundis, vel oblongis: radix fibrosa, & tenuis instar capillorum. B. *Zonne-dauw / Loo-pig-kruid*. G. *Sonnen-thau / sonthau / sondaum*. Gall. *Rosée du Soleil*. A. *Sonne dewe, seu-dew, moror-grass, red-rot, youth-wort*.

ROSTRIFORMIS PROCESSUS, vide *Coracoides*.

ROSTRUM PORCINUM, vide *Dens Leonis*.

ROSTRUM, dicitur fistula illa quæ galeis seu capitellis destillatoriiis continua est, per quam ex galea liquor destillatus in receptaculum suppositum destillatur. B. *De Bek / de Snuut*. G. *ein Schnabel*. Gall. *Bec, Tuyau*. A. *Snoute*.

ROSTRUM, est forceps excisoria, & dicitur, pro variâ figura, *Psittacea & Vulturina*, valet ad ossis aliquod frustulum, in curatione vulnerum capitis, partim rumpendo, partim incidendo, auferendum. B. *Gen papegaais-bek / gieren-bek*.

ROTATOR MAJOR, & MINOR, sunt duæ Apophyses in superiore ossis femoris parte, Trochanteres dictæ, quarum major externa, minor interna; in quibus plurium musculorum tendines terminantur. B. *De Dyebeeng Diapers*. G. *Des ober schenckels umdreher*. Gall. *Le Trochantere*. A. *Turner of the thigh*.

ROTULA, idem quod *Mola genu*.

ROTULÆ, vide *Tabellæ*.

ROTUNDUS MUSCULUS MAJOR brachii, qui brachium retro deorsum trahit, & deltoidi musculo contrahitur. Ab inferiore scapulæ margine & extimo angulo, unde transversas quasdam complectitur fibras radiosas, pronatus, brevi latoque tendine, brachii ossis infra cervicem desinit. Alter *Rotundus Minor* est seu *Brevior*, totus carnosus est, qui initio acuto ex infimo scapulæ angulo pullulat; postea magis magisque crassescit ad medium usque ventrem, inde sensim gracilescens, acuto fine finitur in ligamentum, quo humeri caput vestitum est,

obli-

obliquè fitus est, aliisque *Transversus Musculus Brevior* appellatur. Videtur non sine ratione, partem esse præcedentis rotundi majoris. Tertius *Rotundus* radii est, *Pronator* dictus, vide *Pronator*. B. *De ronde spier*. G. *Der runde mausß*. Gall. *le grand Rond*. A. A round brawne.

RUBEFACIENTIA, sunt medicamenta, quæ externe cuti applicata, titillationem, ruboremque illi inducunt, adeoque inflammationem levem, suntque hæc varii gradus Gr. *Φοσιζορτα*, & conveniunt ubi humores in locum alliciendi sunt. B. *Roetmakende of blaar trekkende middelen*.

RUBEOLA est planta, quæ habet caules plurimos, tenues, quadratos, repentes: folia caulém ambientia, angusta, splendentia: flores in summitate ramorum crescunt, parvi, in quatuor partes divisi, coloris rubri, aliquando albi, odoris grati, Jasminum redolentes: succedunt floribus semina bina sibi mutuo adhærentia, aspera, oblonga, pulpam albam continentia: radix est fibrosa, longa, lignosa, crassa, nigra: Rubeola dicitur quasi Rubia parva, quia hæc planta parvam Rubiam refert; vocatur etiam Cynanchica a Cynanche Angina, quia Anginam curare dicitur.

RUBEOLA, est species variolarum vel morbillorum, sunt enim exanthemata tubercula rubra, cum calore ac tussi invadentia, morbillis minus periculosa. Invadunt autem quandoque sola, quandoque inter variolas insperguntur, quandoque iis sanatis superveniunt. B. *Roedjonk*. Ein Rötteln sive rötteln à rubore appellant.

RUBIA, est planta, quæ habet caules longos, sarmentosos, quadrangulares, nodosos, asperos: folia oblonga, angusta, caulem in formam stellæ ambientia, numero incerta, aspera: flos est monopetalus, campaniformis & multifidus; calice abeunte in fructum ex gemellis baccis constantem semine ut plurimum fætis umbilicato; baccæ sunt nigræ, sibi invicem adhærentes, succo plenæ: radix oblonga, tenuis, succulenta, extus & intus rubicunda, saporis ex dulci amaricantis & adstringentis; odoris nullius. Gr. *Έρυθρόδαρον*, officinæ *Rubiam Tinctorum* appellant: à radicis rubro colore nomen accepit, quo lanæ & lintea tinguntur: sic græca vox fluit ab *Έρυθρον* rubrum. B. *Krappe / Mee / Mee-krappe / Rotte*. G.

G. Röhre / Ferber-röhre / ferber-wurz. Gall. Garance. A. Maddiz.

RUBIGO, ROBIGO, USTILAGO, Gr. *Ἐρσιβη*, est frumentum vitiosum, cujus spica quasi ob nigredinem, adusta conspicitur. B. Brand / koren-brand. G. Melzthaw / brand in korn. Gall. Mielle au bled, Brulure. A. Bligt, brand-korne, blasting of korn, est quoque flos ferri vel cupri, aëre vel acri liquore exesi & versi in calcem materiam. B. Röst. Gall. Rouille.

RUBINUS, est Gemma diaphana rutilans, rubensque (exigua portiuncula est rubicundi coloris) ac limam respiciens. Rubedo ipsius est instar sanguinis, laccæ Indicæ coloris coccinei. G. Kerm sine. Gall. Escarlatte. A. Scarlet, Crimson colour. B. Schaarlaken koler. Nobiliores Rubini in insula Zeilan nascuntur, alii minores, in Coria, Calcut, Cambria, & Bisnagari; Optimi in flumine Pegu. Exploratur Bonitas ore & lingua: nam duriores & meliores reputantur. Nascuntur in lapidea matrice rosei coloris, primumque candicant, deinde paulatim rubescentes ruborem contrahunt. Hinc albi immaturi. Nascuntur plerumque in aurifodina, ubi Saphiri reperiuntur. Gr. *Ἄρραξ*. Arab. Jacut. Lat. Carbunculus, *κατ' ἰσοχλω*. B. Rubyn. G. ein Rubin. Gall. Rubis, ou Carboncle. A. Ruby, rubin.

RUBRICA, vide in *Impetigo*.

RUBUS, est Arbuscula, quæ habet ramos longos, flexiles, debiles, virides, medullosos, spinis acutis instructos: folia oblonga, acuta, dentata, dura, aspera, in parte superiori viridia, in inferiori coloris albi, trifoliata: calix est quinquefidus: flores sunt rosacei, pentapetali, in summitate ramorum crescentes, exigui, pedunculis brevibus adhærentes, numerosis staminibus stipati in centro calicis, cui adnascitur fructus globosus, ex pluribus acinis succulentis compositus, placentæ affixis, in initio rubicundis, sed post maturitatem nigris, saporem dulcem habentibus, factis seminibus oblongis, singulis instructis sua tuba; radix parva, repens: hæc arbuscula crescit juxta vias: inter dumeta & secus margines agrorum. Gr. *Βάρος*, à rubicundo succo nomen habere putem, vocatur etiam, *Sentes*. Aliquibus *Moravatica*, corrupta voce, ejus fructus dicuntur, cum dicendum esset *Mora*
Vaci-

Vaccinia: Nam in hodiernum usque diem Græci mora illa à *σάβη*, *βάνια* & *βανία* cognominant. Virgilius in Bucolicis unius literæ immutatione *Vaccinia* vocavit, nunc *Mora Bacci* appellantur, cum dicendum esset *Mora Bazi*. Gall. *Meure de Renard*. Vocatur etiam *Chamæbatos*, quasi humilis rubus. B. *Bzaam-bezie* / *Bzommel-bezie*. G. *Brombeer* / *bromen*. Gall. *Ronce*. A. Rouces, *bramblebussé*, *black-berje bussé*, *black-berry tree*.

RUBUS IDÆUS, est Frutex, sic à monte Idæo appellatus, producens fructus moris ferè similes, rubros vel albos. B. *Bzaam-boizen* / *Hinne-bezien*. G. *Hunbramen* / *Hind-beeren* / *Hin-beeren*. Gall. *Framboisier*. A. *Rasberrys*, *rasp-berry-tree*.

RUCTATIO, sive **RUCTUS**, **BOMBUS**, aut **ERUCTATIO**, est flatuum ex ventriculo per Oesophagum adscensus, & ex ore egressus cum sonitu majore vel minore, qui oriuntur ex quacunque materia elastica in ventriculo rarefacta & aliquandiu retenta, sed subito explosa sursum. Sed quatuor gradus agnoscit. I. Cum flatus copiosè ejiciuntur. II. Cum eructandi conatus est major quam ructus, sæpe non sine dolore & flatuum ascensu in oesophagum cum descensu eorum mox subsequente. III. Cum in Nausea & ante Vomitum Ructus fiunt, aut magnus conatus. IV. Cum Ructus sonori sunt, & acres, acidi, falsi, fætidii aut humidi. Gr. *Ἐρύκτις*, *Ἐρύκτις*, *Ἐρύκτις*. B. *Rispinge* / *rupzinge* / *optipzing*. G. *Ein Groltzer* / *sawre kopper* / *oder Rulhez lassen*. Gall. *Rot*, *Rottement*. A. *Belching* vel *Breaking of wind upward*.

RUCTUS, vide *Bombus* & *Ructatio*.

RUGITUS, est aëris in Intestinorum circumgyrationibus contenti, ob eorum motum perpetuum, de loco in locum migratio, sive ob leves spasmos intestinorum diutius quam par est hæsitet & rarefactus fuerit, sive ob cibos aëris magna copia scatentes assumptos oriatur. B. *Rommelinge*. G. *Gemummel* / *ein Getöse*. Gall. *Grouillement*. A. *Murmur*.

RUMEX, est Lapathi species: hanc propriè Romani appellarunt Rumicem, forsitan quod ab ea succus non aliter atque ex mamma, quam *Rumen* Veteres dixerunt, fitientibus exugi soleat. Rumo Antiquis erat lacto.

RUPPIO, vide *Rhegma*.

RUPPIO-

RUPTORIUM, est Medicamentum causticum, quod cuti applicatum exedit, & quo abscessus sæpè aperiri solent, paratur vulgo ex lixiviis, vel ex crystallis lunæ aliisque rebus.

RUSCUM, **RUSCUS**, Est arbuscula, duos vel tres pedes alta, quæ habet ramos multos, flexiles, fractu difficiles: folia Myrti, sed rigidiora, duriora, acuta; pungentia, nervosa, inodora, sine caule, saporis amari & adstringentis: Calyx monophyllus, multifidus; intra hunc flores monopetali, campaniformes, globosi, exigui, lutei: flori succedit bacca rotunda, mollis, rubens, Asparagi baccis major, continens sub tenui pellicula modo unum, modo bina semina durissima, flava, saporis subdulcis: radix crassa, oblonga, tortuosa, obliqua, implexa, inæqualis, dura, repens, alba, fibras crassas demittens: crescit in locis incultis, ut in sylvis, ex Italia & Gallia huc adfertur; colitur hic in hortis. Officinæ litteram addunt, appellantque *Bruscum*. Gr. *ὄζυμυροῖν* & *κεντρομυροῖν*, forte nomen habet, quod *Rari* ex Rusco fiant scopæ, vel quod folia Myrti acuta & spinosa sunt; *ρωακίνθα* etiam dicitur, quia rustici olim supra suum corpus ponebant, ut illud a muribus defenderent, vocatur etiam *Laurus*, quia Laurinis coronis nectendis inservire posse videtur, & *Alexandrina*, quia in Alexandria crescit. An non *Myrsine* Dioscoridis? jure merito suspicatur. B. *Muisen-doojn* / *Steckende-palm* / *Heer-bezien*. G. *Mäus-dorn* / *Brusch*. Gall. *Houx frelon*, *Petit Houx*, *Fragon*, *Brusc*. A. *Butchers Broom*, *tree-holly*.

RUTA, Hæc planta crescit in formam arbusculæ, caules habet crassos, lignosos, ramosos, cortice albescente obductos; folia sunt in segmenta divisa, exigua, oblonga, carnosa, satis crassa, polita, bina: flores tetrapetali, rosacei, coloris flavi: post florem sequitur fructus in quatuor loculos per diaphragma divisus; continens semina parva, recurva, semilunata, coloris modo flavi, modo nigricantis, saporis ingrati, odoris gravis: in capsulis feminalibus est omnis vis, ex illis enim plus olei extrahitur, quam ex integris feminibus & caulibus: radix fibrosa, lignosa, & flava est; tota planta habet odorem ingratum, saporem amarum & acrem, crescit in hor-

hortis ubique. Gr. Πήγανον, Ρύτι, dictam volunt rutam, quod una ex omnibus plantis, propter multiplicem ejus usum maximè eruatur. Alii ἀπὸ τῆς ῥυτίδος derivant, quod libidinosos nimiumque veneri addictos frenet. *Peganum* appellatur quod siccitate & caliditate sua coagulet ac condenset semen; hinc uterum gerentibus inimicum esse ajunt, à πηγύρι compingo, concreasco. B. Rute / Wpn - ruit. G. Rauten / Wein-raut. Gall. Rue. A. Idem.

RUTABULUM, est instrumentum ligneum vel ferreum, quo materia igni imposita, vel coquenda sæpe agitur. B. Een Roer - stok. G. Rührhacke. Gall. Fourgon. A. Coal-rake, Maukin.

RYAS, est nimia lachrymarum fluxio non ordinaria.

S.

S. N. idem quod **SECUNDUM NATURAM**. S. Gr. Σ vel etiam C. utrumque characterem enim Græcis in usu fuisse docent Numismata. Alias Latinum S. est nota characteristica ponderis vel mensuræ, denotans dimidium præcedentis, vel *Semis*.

SABINA seu **SAVINA**, est frutex, qui perpetuò viret, folia habet foliis Tamarisci similia, sed duriora & magis spinosa, odoris fortis, saporis acris & urentis: flos est amentaceus extremitati ramorum innascens, sed sterilis; embryones autem seu baccæ baccis juniperi similes, nucleis turgent angulosis, & asperis: datur & altera sabinae species, quæ est arbor instar Amygdali magna. Gr. Βαγίτης, & Βάρεθρον, dicitur Romanis à regione, in qua multum nasceretur, an à σάββα Deos honorare, quia dicuntur Sabini præ cæteris gentibus Deos veneratos esse. B. Zeben-boom / zavel-boom. G. Siben-baum / Seven-baum / Gade-baum. Gall. Savinier, Sabine. A. Savin.

SABULUM, sive **Arena**, sunt granula solida, parva arenæ terrestri similia sed naturæ ejusdem ac Calculus humanus, quæ in urina reperiuntur, eminguntur, in renibus vel vesica nata. Gr. Ἄμμο & ῥάμμο. B. Zand / Gra-beel. G. Sand / Grseß. Gall. du Sable; du Gravier. A. Gravel.

SACCHARUM, seu **SACCHAR**, **ZUCCHARUM**, **ZACHAR**, **ZACCHARUM**, **SUCCHARUM**, **MEL ARUN-**

DINACEUM, **MEL CANNÆ**, arundo hæc non tantum in India Orientali & Occidentali, sed & in Africæ locis, imo & in quibusdam Europæ regionibus crescit. Exhibet autem Saccharum, partim incisione Cannæ unde Saccharum instar lachrymæ exstillat, quod candidum est & rarum; partim elixatione potissimum medullæ ac radicis, donec scil. Saccharum in fundo instar salis concreverit. Vulgare Saccharum est succus ex arundinibus expressus, dulcissimus, concretus, & in salis formam reductus: ideoque *Sal Essentiale* jure vocari potest. Pro varia præparatione varia sortitur nomina, ut *Nigrum*, *Rubrum*, *Album*, *Albissimum*, *Cantum* id est *Angulosum*, seu *Crystallinum*, *Penidium* &c. Ex plumbo etiam paratur cum aceto destillato *Sal*, quod ob dulcedinem *Saccharum Saturni* appellatur. Gall. *Sucre de Saturne*. B. *Suis her*. G. *Zucker*. Gall. *Sucre*. A. *Sugar*. Arab. *Zazar*, *Sudur*, *Sutter*.

SACCUS, à *Σάκκος* onero: est intestinum cœcum quod sacci instar propendet. B. *Ein zak*. G. *ein Sack*. Gall. *Sac*. A. *A Sack*.

SACCULI seu **DUCTUS ADIPOSI**, seu **VESICULÆ ADIPOSÆ** aut **LOBULI**, observamus, ubicunque pinguedo est, præcipuè circa cutim & in musculorum interstitiis, ibi inveniri multiplices membranas sacculorum adinstar, & lobulorum excavatorum, quæ substratæ cuidam membranæ crassiori adhærent. Per hanc propagari Venas & arterias, quarum trunco à lateribus pinguedinis moles, veluti milii acervus, cumulatur. Vasa sanguinea expandi in ramos, arborum instar, quorum extremitatibus appenduntur membranosi sacculi seu lobuli, pinguedinosis globulis referti, qui veluti folia arboris adnata, arboris exactam figuram complent. Membranosi isti sacculi varie figurantur. Sunt enim leviter depressi & ovalem penè figuram habent, instar glandularum conglomeratarum. Nectuntur ad invicem membranis, quibus efformantur, & vasorum rete. Glandulas habet copiosissimas, mediantibus quibus pinguedo & adeps ex arteriis immediatè accipitur & exinde in sacculos adiposos defertur. B. *Smeer zakken*. G. *Die Fettsäcke*. Gall. *Vesicules adipeuses*; ou *graisseuses*. A. *The fat saksor ducts*.

SACCULUS CHYLIFERUS sive **ROEIFERUS** est
Re-

Receptaculum chyli (saccus lacteus *D. van Horne*, Cisterna Lumbaris aliis) est inferior pars ductus chyliferi, in homine est sacculus membrana tenui conflatus, qui fibrosis quibusdam vinculis eam ambientibus constringitur, & hinc diversam, pro ut hæc magis minusve solvuntur, capacitatem obtinet, fere ut intestinum Colon varium deprehenditur, dum vincula ejus sensim solvuntur, unde iusta Receptaculi hujus magnitudo & figura vix determinari possunt; nam modo unicus apparet sacculus, & solutio fibris pluribus constare videtur, hinc plura dari Receptacula in uno homine dixere egregii viri: tenuis adeo est membrana hujus receptaculi ambitum firmans, ut peluceat, & hinc, ubi hoc chylo repletum, a transparente ejus colore, albida appareat, sed & inde fit, ut Receptaculum vacuum, & proinde collapsum, difficulter in conspectum veniat; quæ forte ratio est, quod Bartholinus id in homine non animadverterit, nec depinxit, ejus loco glandulas novas substituens. Ponitur ad dextram corporum superiorum vertebrarum lumborum, hisque immediate incumbit; tum ipsi a dextris accumbit, & pro parte incumbit appendix musculosa dextra diaphragmatis, a sinistris vero illud suprascendit arteriæ Aortæ descendens truncus, antè emulgens dextra arteria ab Aorta, supra illud tendit ad renem dextrum; supra quam descendit vena cava inferior, ibi quoque suas venas emulgentes utrimque emittens. Deinde perfectissime in homine ejus pars infima reperitur sub vena emulgente sinistra, inter Venæ Cavæ inferioris & Aoræ descendens truncum; estque summa cura adhibenda, ne ille locus inter eximendum intestina lædatur, si enim illæsus manserit, semota nimium molesta intestinorum mole, ipsum Receptaculum, in quovis subjecto, quocunque post mortem tempore, facile demonstratur: circumponuntur receptaculo glandulæ lombares, quod jam animadvertit *Rudbek*, minus tamen bene illustravit, tum pariter sibi in homine visum testatur *Cl. van Horne*, & eadem sunt, quas pro receptaculo Chyli descripsit Bartholinus. Porro huic receptaculo loculoso inferuntur venæ lacteæ secundi generis, & venæ lymphaticæ propemodum omnes inferiorum partium, unde quasi communis cisterna, accipiens & commiscens maximam chyli, (excepto qui per

absorbentes venas, oris, œsophagi, ventriculi, intesti-
norum, immediate in venas infunditur) & lymphæ to-
tius corporis partem. B. *De gyl-zak*. G. *Der speis sack /*
der gyl sack. Gall. *Sac Chylifere*. A. The chyle sack.

SACCULUS CORDIS, vide *Pericardium*.

SACCULI MEDICINALES, componuntur ex variis
simplicibus, scopo Medici convenientibus; eaque si opus
fuerit conteruntur, saccoque, cujus figura parti affectæ
quadrat, extipiuntur, qui sæpè, ne materia in unum lo-
cum coacervetur, acu, in quibusdam locis intersuitur.
B. *Popjes*. G. *Sacklein / beutel*. Gall. *Un sacbet*. A. A
little sack, bag.

SACER IGNIS, vide *Herpes Exedens*.

SACER MORBUS, vide *Epilepsia*.

SACERDOS PENIS, vide *Arum*.

SACRA FISTULA, idem quod *Medulla Spinalis*.

SACRUM OS, Gr. *πλατὸν ἢ ἱερὸν ὄστρον, Ἰπποπόσιδον,*
Τρητὸς Κόκκυξ est os triangularis figuræ, vertebrae lumbo-
rum subpositum, a lateribus ossibus innominatis conjun-
ctum, constat, ex vertebrae inferioribus sex, cui ossa coc-
cygis annectuntur, in abdomine à parte posteriori consti-
tuit pelvim. B. *Het heilig been*. G. *Das heilige bein / das*
grosse ruck bein. Gall. *l'Os Sacrum*. A. The holy bone.

SAGAPENUM, lachryma seu gummi est *Ferulæ* in Me-
dia nascentis, ejusdem cum succo nominis, ex qua sau-
ciata educitur. Nascitur in Media regione, unde Ale-
xandriam, ac hinc Venetias atque in alia Europæ loca
transportatur. Optimum debet esse sincerum, transluc-
idum, foris colore fulvo vel ruffo, intus albido, gustu
acre, odore gravi, porrumque æmulans. Appellatur &
Sacoponium, *Serapinum*, *Sacopenium* &c. B. *Gom Zaga-*
peen. G. *Sirapinsafft*. Gall. *Sagapene*. A. *Sagapen*, *Se-*
rapin.

SAGITTA, palustris Planta est, & species *Ranuncu-*
li, quæ habet folia aquis innatantia raræ formæ, pulchræ
alatae sagittæ mucronem æmulantia, fuscis hinc inde in
superna parte maculis notata, quædam ex primis in acu-
men non desinunt, sed rotundantur, saporem obtinent
nonnihil subdulcem, & viscidum, cum vestigiis obscuræ
acrimonie: ex radice erumpunt plures caules, obrotun-
di, excavati, fungosi, in summitate habentes flores vi-

fui gratos, tetrapetalos, rosaceos, albos, plura stamina habentes in medio rubra; floribus succedunt fructus parvi, rotundi, fragorum magnitudinis, asperi, coloris virido-rubri; qui singuli continent plura semina, tenuia, acuta, in capitulum unum congesta; & figuram unguis avis habentia: radix fibrosa, longa, crassa, spongiosa, pallida: sic dicitur à foliorum formâ tricuspidi, supernè in unam, infernè in duas desinentium. B. *Serpents-tong / flange-tong*. G. *Pfelf-fraut*. Gall. *Queue d'Arondelle, espece de Renoncule*. A. Adders-tongue or arrow klad.

SAGITTALIS SUTURA, vel veruculata, Gr. οβελιαία est illa quæ à Coronali incipit, & in Lambdoidem definit, inter duo ossa bregmatis decurrens. B. *De ppl-naad*. G. *Die pfeilnath*. Gall. *Suture Sagittale*. A. Shaft Suture, streight seam.

SAGMINALIS, vide *Peristeron*.

SAL, est materia in aqua solubilis, igne liquefcens, adeo simplex, ut quælibet ejus particula eandem toti naturam referat, linguæ saporem inprimat, estque *Fixum*, vel *Volatile*: *Acidum* vel *Alcalinum*: vel *Sal Compositum*, seu *Neutrum*. *Fixum* est quod magna ignis vi non avolat, sed ejus torturam secure patitur, ut sal tartari; cardui benedicti &c. *Volatile* est quod sponte, vel minimo ignis calore sursum evehitur & in auras evanescit, uti omnia salia Volatilia arte facta. *Acidum* est quod sapore tali se prodit, vel solutum cum alcalicis effervesceat, uti Vitriola. *Alcalinum* est quod ignei vel urinosi saporis, cum acidis solutis ebullit, ut sal Tartari. *Neutrum* est, quod nec ebullit cum acidis, nec cum alcalinis, ut sal marinum, gemmæ &c. Omnia salia naturalia cognita sunt, Sal maris, Sal gemmæ, Sal de fontibus salinis, Nitrum, Borax, Sal ammoniacum spontaneum, alumen, acidum vagum fodinarum. Sal fossile, cujus purior pars, Sal Gemmæ appellatur, in fodinis variis, per orbem sparsis, copia ingenti, ad summas profunditates, perfectum eruitur. Sal Fontanum, aqua dilutum, scaturiens, depuratum, inspissatum, simillimum est Sali marino. Sal Maris, in eo diffusum, sola exhalatione, & defæcatione, in crystallos reducitur. Hæ tres, ab ortu diversæ, salis species, ejusdem naturæ, eadem aquæ copia solvuntur, sc. in 3¼; in aëre deliquescent nostro

sua sponte; crystallos formant fere similes, cubicas, parallelopipedæas, vel pyramidales, lentiore vel celeriore coactu; affusæ ad aquam fortem aurum solvunt, vi ignis destillant in spiritus acidus ejusdem naturæ; solutæ in aëre humido multum terræ deponunt; & liquorem pinguem, acrem, austerum, relinquunt; crepitant in igne; fluunt in igne magno; diu in illo fixi manent, si puri funduntur; nec tum mutantur; nec spiritus fundunt, & parum modo aquæ; alcali non dant; nec putrescendo mutantur. reliqua sãlia vid. suis locis: derivatur à Gr. Ἄλς sal. B. Zout. G. Salt. Gall. Sel. A. Salt.

SALACITAS, vide *Satyriasis*.

SALICARIA, vide *Lysimachia*.

SALICORNIA, est Kali marini species, plurima cornua falsi saporis habens. Vide *Kali*.

SALIVA & SALIVUM, quibusdam *Sputum*. Gr. Πτυε-
λιν & Σιλαϛ, est liquor insipidus pellucidus, igne non
concreescens sed avolans, albus, spumans, imprimis si
conquassatur, in ore reperiendus, cui infunditur ex glandulis Parotidibus & submaxillaribus per ductus patentès à glandulis maxillaribus emissos; ut os & œsophagum madefaciat, masticationi, solutioni, dilutioni, & miscelæ probæ ciborum inserviat, eosque in ventriculo aliquomodo digerat & fermentet. B. Specksel. G. Geiffer / Specksel. Gall. Salive. A. Spittle.

SALIVANTIA, sunt medicamenta quæ salivam copiosè eliciunt, inter quæ Mercurialia Principem sedem obtinent. Gr. σιλαγωγία. B. Dupl - middelen. G. Geiffer treibende mittlen. Gall. Remedès, qui excitent ou produisent la salivation. A. Remedys causing spitting.

SALIVARIS, vide *Pyrethrum*.

SALIVATIO, est sputi vel salivæ per medicamenta salivantia evacuatio, ut sunt mercurialia; quandoque tamen in morbido statu pro pytalismo sumitur. B. Gen Salibatte / Specksel - making. G. Salvation / das Gãfern. Gall. Salivation, Flux de Bouche. A. Salivation.

SALIUNCA, Germanicum est vocabulum, quo significatur *Spica celtica vera*, quam in pharmacopoliis, *Spicam Romanam* appellant. Vide ulterius de *Spica celtica*, eleganter ejus radix Orcitunica est appellata, quæ sacci se habet instar vel tunicæ. Dioscorides à patrio nomine

Aliun-

Aliungiam vocari scribit. *Celtica* dici videtur à loco natali, hinc nonnunquam Gallica appellatur. Germani plerique eandem herbam adhuc proprio veterique nomine *Seltunck*, quasi animam juvenilem reddens, appellant.

SAL NITRUM, sive HALINITRUM, idem quod *Nitrum*, seu *Salpetra*.

SALIX, arbor est satis magna, mediocriter crassa, cortice polito, tactui molli & flexili obducta; ramorum cortex est purpureus vel albus: lignum est album, flexile, fractu difficile: folia sunt oblonga, angusta Oleæ similia, superne virentia, inferne candicantia, utrinque hirsuta, potissimum vero parte inferiore ac in extremitatibus virgarum supremarum, quandoque tamen glabra, interdum serrata, saporis amaricantis: flos est amentaceus, plurimis nempe staminibus in spicam congestis constans, sed sterilis; embryones autem his salicis speciebus innasci solent, quæ floribus carent, spicati pariter, abeuntque deinde in fructum seu capsulam corniformem bifariam dehiscentem, seminibusque fætam pappis instructam: aquosis nitrosisque suis exhalationibus aëris æstum refrigerat, unde in musæis ægrorum febricitantium aquæ imponi solet: dicitur à saliendo, quod ea celeriter crescat, ut salire videatur. Gr. *ἰτιά* ab *ἔτιω*, quia ita crescendo celeriter. B. *Wilge-boom* / *Wind-hout-boom* / *Sint-hout-boom*. G. *Weide* / *Weiden=baum* / *Selber=baum*. Gall. *Saule*. A. *Willow*, *Ozier*, *Sallow-tree*, *Withie*.

SALOMONIS SIGILLUM, vide *Sigillum Salomonis*.

SALPETRA, idem quod *Nitrum*.

SALVATELLA, est vena quæ à brachii ramis tendit ad digitum minimum. B. *De Hoofd-beschermster* / *Pink-ader*. G. *Die Miltz=ader*. Gall. *La Salvatelle*. A. *The Salvatelle*.

SALVIA, est planta, quæ habet caulem ramosum, lanuginosum, lignosum, coloris viridis albescens: folia oblonga, ampla, obtusa, rugosa, aspera, albescens, crassa, lanuginosa, sicca, parum succulenta, spongiosa, diversi coloris, odoris penetrantis, fortis & grati, saporis aromatici, amari, & acris, os calefaciens: flores in summitate ramorum crescentes, & in spicas quasi congesti, sunt verticillati, galea falcata vel fornicata, barba trifida, segmentum medium vix excavatum: fe-

mina obrotunda, nigricantia, in capsula, quæ floribus tanquam calix inservivit, inclusa: radix fibrosa, dura, ignota: quasi Salvatrix, quod multis incommodis medeatur, ægròsque salvos præstet. Gr. *Ελελισφακον*: quoniam illa herba semper retorrída & exsucca videatur, factum est, ut Græcis *Elelisphacon*, quasi in tabem redacta vel in syderationem flaccescens dicta sit: *ελελιζειν* & *σφακον*, vocibus in unam coalescentibus appellationem, est autem *σφακον* seu potius *σφακελον* malum in Plantis, cum per ætatem & ardentissimum canis æstus, vi solis altius penetrante, humoreque quò nutriuntur deficiente, languent & arefcunt. B. *Salie* / *Zelf* / *Zable*. G. *Salbey*. Gall. *Sauge*. A. A Sage.

SAMBUCUS, Arbor est vel Arbuscula, cujus rami sunt longi, rotundi, medulla multa, alba repleti, lignum rarum habentes, initio virides, deinde grysci: truncus cortice aspero obductus est, fissio, colore cinericeo, sub hoc exteriori cortice latet alter viridescens, cujus in Medicina usus est cognitus: ejus lignum est solidum, flavescens: folia quinque vel sex ad unam costam instar Nucis juglandis, sed minora, in margine dentata, & odoris fortis: rami in summitate habent umbellas amplas & laticas, quibus adhærent flores parvi, monopetali, rotati, multifidi, albi, odoriferi, quorum meditullium a mucrone calicis tanquam a clavo perfoditur: calix autem deinde abit in baccam instar grani juniperi crassam, rotundam, initio viridem, sed per maturitatem nigram, succo valde rubro repletam, seminibus ut plurimum tribus oblongis factam; vocantur Baccæ grana *Actes*: crescit hæc arbor humectis præfertim & tenebrosis locis, juxta sepes & muros; hujus cortex medianus vi purgante famosus in usu est; videtur ab Authore appellata, cui nomen *Sambux* fuit, vel à *Sabuca* musico instrumento, quod alii petida nominant, alii Magadin. Gr. *Ἄκτις* & *Ἄκτις* forte à littore, quod fluviorum littora amet, vel ab *ἄζω* frango, quod undæ littoribus allisæ frangantur: sed à contrario *ἄκτις* dicta esse potest, quod non facile à ventis propter flexibilitatem frangatur, vel ab *ἄζω*, quod facile ob eandem flexibilitatem ducatur. B. *Ulier-boom* / *Dlaar-boom* / *Flier-boom*. G. *Holder-baum* / *Hollunder-baum* / *Hollunder-stande*. Gall. *Sureau*. A. Elder-tree. Nonnulli derivant ab Hebr. *Savac* implicari.

SAMPSUCHUM, & SAMPSUCHUS, dicitur Majorana, vel Amaranthum: unde Etymologiam trahat, in Lexicis invenire nequivi.

SANAMUNDA, dicitur *Fuschio* Caryophyllata: quia sanat & mundat, appellationem sibi videtur adscivisse. Vide *Caryophyllata*.

SANDARACHA ARABUM, Vulgo vernix, est Gummi Juniperinum, colore Mastichem referens, sed globulos habet longiores, est friabile, saporis resinosi, & odoris cum accenditur fragrantis. B. Zandzak / Vernis / Jeneber-gom.

SANDARACHA GRÆCORUM, est Arsenicum rubrum, sed in pulverem redactum, color mutatur in intense croceum seu flammeum, instar corticis mali aurantii. B. Aug-geel. Vide *Arsenicum*.

SANCTI VITI CHOREA, vide *Chorea Sancti Viti*.

SANGUIFICATIO, vide *Hematosis*.

SANGUINALIS & SANGUINARIA, vide *Coronopus*.

SANGUIS, est liquor rubicundus, venis, arteriis, aliisque sinibus corporis contentus; compositus ex cibis potibusque per lactea vasa in Venas infusus, & circulatione diuturna, actione cordis, pulmonum, aliorumque viscerum & arteriarum mutatus in animalem indolem, & colore adscititio inde rubro gaudens; inserviens nutritioni & vitæ sustentaculo, & ex quo omnia reliqua liquida animalia fecernantur, detexitque microscopium quod sanguis ruber ex globulis componatur, qui singuli ex sex minoribus pellucidis, albis, in unum compressis, & rubrum globum formantibus, constant, vocatur etiam *cruor*, anima *Virgilio*. $\kappa\rho\upsilon\acute{\nu}$ *Aristoph.* $\alpha\iota\mu\alpha$, *Eap Poët.* B. Het bloet. G. Blut / Geblut. Gall. Du Sang. A. Blood.

SANGUIS DRACONIS, est Lapathi species cujus costæ rubicundum habent colorem. B. Drake-bloed / Roo ridder / Swarte of roode patich. G. Roth-ritter. Gall. Sang de dragon, ou Patience rouge. A. Dragons-blood.

SANGUIS DRACONIS, est resina rubra, penitus in sp. Vini alcoholisato solubilis, saporis adstringentis, profluens ex arbore *Draco* dicta, diebus canicularibus partim sponte, partim vulnere cortici illato, quæ Solis æstuum exsiccat: adfertur nobis in folliculis ex foliis hu-

jus arboris convolutis. Arbor ista crescit in insula Porto sancto, truncus est admodum durus, superius dividitur in octo & plures ramos, qui iterum subdividuntur, in cujus extremitate folia se erigunt instar Pancratii, vel juccæ Americanæ, memini me hanc plantam vidisse Amstelodami. Fructus cerasis similes sunt, colore subflavo, gustu subacido. Intus dicunt, detracta pelle, draconem repræsentare. Sunt qui *Dioscoridis* cinnabarim esse velint. Accuratissimus *Kæmpferus* notat duplicem nobis exhibere sanguinem Pharmacopolia, haud quaquam sola puritate, quod creditur, sed ipso genere arborum, ex quibus colligitur, differentem: unum nimirum in glebis, cujus ex Occidente quoque; alterum in guttis, cujus ex solo Oriente nobis fit copia: Ille in Canariensi insula manat, ex dehiscente caudice arboris pruniferæ cujusdam, Draco, dictæ, si Chufiano candori fides est; si Arabibus Persisque credendum; idem ex arbore fantalina rubra prolucitur: hos ita sentire persuasit communis lachrymæ cum Santalo color, bonitatis nota, virtus & demum patria, videlicet Cholomandela (vulgo Cormandel) Madagascar & Æthiopia, sive potius Æthiopiæ ora illa, quæ sangibara, vel Zanguebara inscribitur: suffulcit opinionem etymi inter diversas gentes cognatio & consensus: quandoquidem vocabulo, quo Persæ Draconis succum *Chuni Sengijoon*, id est sanguinem sangibarensem nuncupant, eodem quoque gentiles Gangetici, fantali rubri lignum indignant, id appellantes, vel lingua sua populari Decanicâ: *Reket Tsjandan*, id est sanguineum fantalum: vel doctâ Brahmenum sanscreticâ: *Rakta Tsjandoonam*, quod idem sonat: vel, *Rakta Tsjandoonam Sangghi*, id est sanguinem fantalum sangibarense, sive Æthiopicum. Ex alia rursus arbore eundem succum derivari contendunt alii: nec mirum, dissenter de illius natalibus, addit Cl. Autor: variam enim adulterium, quin supposititium hujus nominis genus, quod arte componitur, & pro encauftis & piëtoribus venale prostat, variam conjecturæ & erroris occasionem ignaris rimatoribus suppeditant. De hoc vero posteriori, quem sanguinem in guttis appellant, inter Nigratas Orientis, Malajos, Javanosque exploravit Autor, quod artificio eliciatur ex fructu parvulo, strobili figura, arboris *μονοβλάστη* spinosissimæ: eliciendi

hic modus est: reponuntur fructus in craticula supra vas amplum, fictile, quod aquam ad sui dimidium continet; quo facto, vas leviter operculatum supra prunas collocatur, eo fine, ut elevatus aquæ bullientis vapor fructus emolliat, atque emaciet; ita fit, ut tinctura sanguinea, quæ in dissecto fructu, calente halitu extricatus, exudet, & in superficie fructuum fistatur. Hæc bacillo abrasa, in folliculos reconditur, ex foliis arundinaceo complicatos, mox filo nectendos in seriem, & in aëre tamdiu suspendendos, donec inclusus sanguis exaruerit. Ab aliis simplici coctione opus perficitur: nimirum usque eo strobili excoquantur, donec rubedinem in aqua deposuerint; hæc, rejecto fructu, coctione ulteriori in spissum succum redigitur, folliculis pariter involvendum, hujus plantæ descriptio apud Cl. *Kœmpferum* videri potest. Gr. *Αἷμα Δρακόντιον*. B. *Draken-bloed*. G. *Drachen-blut*. Gall. *Sang-Dracōn*. A. *Dragons-blood*.

SANGUISORBA, est herba Pimpinellæ similis, sic dicta quod vulneribus injecta ferrum & spicula facile & citra sensum doloris exigat, ut nonnulli arbitrantur: sed potius quod ei in sistendo sanguine undecunque emanarit, mira admodum insit efficacia; adeo ut hunc ipsum absorbere videatur. Idem quod *Pimpinella*.

SANGUISUGA, idem quod *Hirudo*.

SANICULA, Planta officinalis, quæ plurima folia habet ex radice erumpentia lata, obrotunda, dura, in quinque partes divisâ, denticulata, polita, pulchri coloris viridis, splendentis, & interdum in margine rubra, pediculis longis adhærentia: caules ex his enascuntur, inferioribus rubicundi; & in summitate habentes flores rosaceos & umbellatos in capitulum conglobatos; plurimis petalis constantes in orbem positis ad centrum floris plerumque reflexis, & calici insidentibus: is autem abit in fructum ex duobus seminibus compositum, hinc gibbis & echinatis, inde vero planis: ex floribus nonnulli sæpe steriles sunt: dicitur & *Diapensia*, à vulneribus sanandis nomen traxisse vulgo constat. B. *Zanikel*. G. *Sanikel / sanikle*. Gall. *Sanicle*. A. Idem.

SANIES, est in vulneribus vel ulceribus materia pure tenuior, acrior, sanguinolenta, omnia vascula quæ in sinu ulcerato attingit, erodens cum dolore. B. *Bloedige*
Et

Etter. G. Blutig Eiter / dunner Eiter. Gall. *Sanie*, *matière sanguinolente*. A. Bloodie matter.

SANITAS, vide *Hygieia*.

SANTOLINA, est planta, quæ instar Arbusculæ habet caules vel virgas lignosas, leviter lanugine obductas, teneras, ramosas: folia parva, valde angusta, canna, minutim denticulata, ita ut quatuor fere denticuli in eadem phalange agminatim dispositi conspiciantur, odore medicamentoso, & cum quadam suavitate gravi, sapore partim acri, partim amaro: flos est flosculosus, globosus, plurimis scilicet flosculis constans multifidis, embryoni insidentibus, foliolis imbricatis intermediis, & calice squamoso quasi hemisphæriis comprehensis: embryo autem deinde abit in semen, pappis nequaquam instructum: est Chamæcyparissus: nomen videtur habere à Santonibus Galliæ Aquitaniæ populis. Gall. *Garderobe*. j

SANTONICUM, seu **SEMENTINA**, dicitur à Santonibus Galliæ Aquitaniæ Populis, apud quos copiosissime provenit. B. *Worm-kruid* / *Zeber-zaad*. G. *Zitwen-samen* / *Burm-samen*. Gall. *Barbotine*, *Poudre à vers*, *semence contre les vers*, *Santoline*, *Semencine*, *Xantoline*. A. Worm-wood.

SAPA, vide *Apochylisma* & *Defrutum*.

SAPHÆNA, est venæ cruralis ramus internus, qui per interius cruris latus sub cute fertur ad malleolum internum, ubi cum aliorum ramulis varie inosculatur: hanc antiqui in uteri affectibus frequentissime secabant. Fortè à *Σαφῆς* manifestus, quia manifestè demonstrari potest. B. *De Moeder-ader*. G. *Die Frauen* / vel *Rosen-ader*. Gall. *La Saphène*. A. The saphene.

SAPHATUM, est exulceratio crustosa in capite, non absimilis Achori. Vide *Achor*.

SAPHYRUS, est Gemma cæruleo colore, pellucida & diaphana. Sunt aliquæ colore cæruleo albidæ, aliæ cæruleo saturo: hæ mares, illæ fœminæ appellantur; aliæ omni colore carent, albæque vocantur. Orientales inveniuntur in Calecut, Cananor, Bisnagar, Zeilan, & præstantissimæ in regno Pegu. Occidentales, variis in locis reperiuntur. Confinia Bohemiæ, & Silesiæ satis præstantes ferunt. Præstantiores tamen sunt orientales. Color in igne facile aufertur. B. *Zapphyer*. G. *Ein Saphir*. Gall. *Saphir*. A. Sapphire. SA-

SAPIENTIAE DENTES, vide *Dentes*.

SAPINUS, est Abies, sive ipsius arboris infima pars, quæ enodis est.

SAPONARIA, Planta officinalis, lychnidis species, quæ plures habet caules tenues, rotundos, nodosos, rubicundos, valde teneros: folia sunt ampla, nervosa, Plantaginis foliis similia, sed minora: flores crescunt in summitate ramorum umbelliferi; pentapetali, ut plurimum coloris pulchre purpurei, interdum rosei, aliquando albi, odoriferi: floribus succedunt fructus plurimis seminibus tenuibus, obrotundis, rubris, fæti; radix est longa, rubra, nodosa, oblique repens in terra: sic dicitur, quod saponis loco substitui potest ob succum ei insidentem vere saponaceum. Gr. Σπερδιον, aliis *Radicula*, & *Lanaria*. Vide *Struthium*. B. Zeep-kruid. G. Wasch-fraut / Seyffen-fraut / Speichel-wurtzel. Gall. Saponaire, Herbe à Foulon. A. Saop-wort.

SAPONEA, est linctus ex amygdalis confectus.

SAPON, est compositum ex Sale alcalino & oleo expresso vel destillato, coctione unitis, & redactis ad materiam consistentem vel plane solidam, virtutis miscendi oleosa aquosis, & abstergendi quasvis sordes: qui cum oleo expresso fiunt *Vulgares* sunt: qui cum destillatis oleis, saponos philosophorum nuncupantur. B. Zeep.

SAPOR, vide *Gustus*.

SARACENICA SOLIDAGO, à nonnullis corrupta voce *Cartafilago*, vel magis depravata *Filago* nominatur, cum dicendum esset Ceratophylace, quia nimirum partem oculorum corneam seu ceratoida defendat, saluti que percussam ac læsam restituat. Dicitur etiam *Herba Fortis*, vel quibusdam placet *Sortis*, fortè à Saracenis reperta fuit. B. Heidens-wond-kruid. G. Der Heidenwund-fraut. Gall. Verge dorée. A. Confound of saracyns.

SARCITES, idem quod *Anasarca* & *Leucophlegmatia*.

SARCOCELE, est Hernia carnosa testiculorum, quando processus peritonæi vasa spermatica in se continens intumescit, & increfcit in carneam substantiam, figuræ farciminalis, cumque eodem, ac Herniæ, loco fiat, κήλη vocata fuit, quamvis hic Hernia proprie non adsit, ex σαρξ caro, & κήλη tumor. B. Cey Dleeg-breuk. G. Carnosel / Fleisch-bruch. Gall. Sarcocèle.

SARCOCOLLA, est lachryma gummea in granulis, mannæ seu pollini Thuris similis, colore subruffo vel flavo, sapore amaro, dulcedinemque glycyrrhizæ æmulantem post se relinquentem, profluit ex arbore quadam exotica, spinosa & nodosa, ejusdem cum lachryma nominis, quæ tum spontè, tum fauciata lachrymam illam profundit. Adfertur nobis ex Persia, ex σάρξ caro, & κίλλα gluten, quia dicitur ossa conglutinare, vel potius carnes; Osteocollo ossa agglutinare dicitur. B. *Bleis-Iym.* G. *Fleisch-leim.* Gall. *Colle chair, ou Sarcocolle.* A. Idem.

SARCOPIPLOCELE, est *Hernia carnosæ omentalis*, quando omentum in carneam substantiam accrescit, & induratur, sive circa umbilicum, sive in scroto fiat, ex σάρξ caro, ἐπίπλοιον omentum, & κήλη tumor. B. *Gen Nabels-bleis-breuk.* G. *Des nabels=fleisch-bruch.* Gall. *Hernie charneuse du nombril, ou sarco-epiplocele.* A. A fleshy omental rupture.

SARCOMA, est carnis in naribus, vel alio corporis loco p. n. excresecientia. Item molarum in utero productio, à σάρξ caro, & ηρμιζω porto, affero. B. *Gen bleezig Mitwas.* G. *Ein Fleischern Aufwachs.* Gall. *Sarcome.* A. Fleshy excresecency or mole.

SARCOMPHALUM, est carnosæ in umbilico excresecientia, ex σάρξ caro, & ὀμφαλὸς umbilicus.

SARCOPHAGUM, idem quod *Catharticum*.

SARCOSIS, vide *Sarcoma*.

SARCOTICA, sive carnem generantia sunt, quæ moderato calore & vi deterforia, sordes è vulneribus & ulceribus tollendo auferunt simul impedimentum illud, cujus virtute impediatur efficacia illius causæ, per quam omnia in nobis nutriuntur, à σαρκίω incarno. B. *Middel den die Bleis doen groejen.* G. *Fleisch machende mittelen.* Gall. *Sarcotiques.*

SARDIUS LAPIS, seu **SARDA**, est Gemma semi-diaphana, loturæ carnis, seu carni sanguinolentæ similis, unde *Carneolus*, vel corruptè *Corneolus* vocatur. Non omnes uniusmodi inveniuntur coloris, alii enim sunt rubri, alii exigua sanguinis rubedine. Laudatissimus Carneolus in Sardinia invenitur, hinc in Epyro & Ægypto, sed Babylonius cæteris præfertur, Indici & Arabici etiam non contemnendi, ut nec Europæi. Nam in Bohemia

Silesia,

Silesia, aliisque regionibus præstantes inveniuntur. B. *Zar-*
duß / Carneool. G. ein *Carneol.* Gall. *Cornaline.* A. A
 Sardis stone, *Carneol.*

SARDONIUS RISUS, est risus præter voluntatem nobis adveniens, ex convulsionibus ortus, cum labiorum oris diductione. Esse in insula Sardinia fontes dicunt, circa quos maximè *Herba Sardonis* succrescit, Apio similis, quæ comesta vescentium nervos contrahit, rictu ora diducit; ut, qui ita moriuntur, ridentium facie intereant.

SARE, idem quod *Essere*.

SARMENTA, prælongæ sunt vitium virgulæ, in quas vitis luxurians spargitur, hoc est, vitis ipsius, brachiorum & caulium ligna, tam dum sunt in ipsa vite, quam dum exacta vel exempta sunt. Gall. *Sarment.*

SARSA PARILLA, Radix est fere insipida, lignosa, fibrosa & uniformis. Color externus obscure griseus, vel aliquantulum flavescens. Adfertur ex nova Hispania, Peru, aliisque locis Americanis, quam maximè Smilacem asperam referre asserunt. Præscribitur in podagricis doloribus, Lue venerea, aliisque morbis. B. *Zalza Parill / stekende Winden.* G. *Sarsa Parill.* Gall. *Sarcepareille.* A. *Salsa Parille.* Dicitur & *Zarzapillo.*

SARTORIUS MUSCULUS, sive **FASCIALIS LONGUS**, est inter eos qui tibiam flectunt. Hinc interiori Ilii ossis tuberculo affixus, decussatim cæteris superstratus musculis anteriori sub genu tibiæ ossis acutæ eminentiæ implantatur. B. *De Windel-spiet / Snper-spiet.* G. *Der Windlen Mrauß.* Gall. *le Couturier.* A. A *swadle Muscle.*

SASSAFRAS, arbor est prægrandis, nascens in Florida, folio ficulneo, cortice ex fulvo nigricante, aliquantum acri sapore sed aromatico, odore ferè fœniculi & cinamomi mixto redolente. Dicitur & *Paname.* Cortex & lignum in morbis podagricis & lue venerea in maximo usu sunt, præsertim si ex radice sit, quippe radix reliquis partibus prævalet, adeoque & ejus cortex. B. *Sassafraß-hour.* G. *Genchel-holtz.* Gall. *Sassafras.* A. Idem.

SATURANTIA, sunt quæ acidum è corpore nostro absorbent. Vide *Absorbentia.*

SATURATUS, terminus est Chemicus, usurpatur quando

do salia duo eum invicem effervescentia, affunduntur sibi pedentim ea copia, donec unum aut alterum sal non magis prædominetur, vel effervescentia inter ambo observetur.

SATUREIA, sive **CUNULA**, est herba aromatica, quæ habet caulem parvum, rotundum, acutum, lanuginosum, rubicundum, ex uno pedunculo plures tales caules nascuntur: folia angusta, parva, oblonga, Hyssopum referentia, aliquantulum lanuginosa, multis foraminibus pertusa, quæ non penetrant, odoris Thymi, sed debilioris & minus penetrantis, saporis acuti, grati: flores sunt parvi, in alis foliorum sparsi, non in capita congesti, nec verticillatim dispositi, in pedunculis ramosis crescentes, galea erecta, bifida, barba trifida, segmento medio crenulato: semina minima, fere rotunda, in capsula, quæ floris calix fuit, inclusa: radix minima, simplex, lignosa: hæc planta in hortis colitur; putatur à saturando nomen habere; sed alii à Satyris nomen traxisse putant, quod sc. marcescentes ad coitus stimulet. *Theoph.* Θύμβρον forte δὲ τῆς θύτης ob fragrantiam. B. *Heule / kunne / kunneste / boon-kruid.* G. *Sengen-traut / garten-Issoy / satirey.* Gall. *Sariette, sardée, favorée.* A. *Savory.*

SATURNUS, per eum intelligunt Chymici *Plumbum* Unde *Saturnina*, quæ ex plumbo parantur.

SATYRIASIS, **SATYRIASMUS**, **PRIAPISMUS**, vel **SALACITAS**, est nimia in Venerem propensio, hinc Saturiasis dicta, quod Satyri tales esse creduntur. *Priapismus* autem est Priapus sive virilis membri invita erectio, etiam absque appetitu congressus, convulsio & Tetano diu affecto pene, quod non sine dolore fieri solet, ita ut tensio à coitu peracto non remittat, uti in Satyriasi accidere solet, licet & in hac mox nova erectio, eaque sæpius subsequatur; habet tamen Priapismus id quoque, quod subinde remittat, mox iterum revertatur, unde partim convulsio, partim motus convulsivus est: Reperiuntur vero hi affectus complicati cum aliis morbis, & quidem Satyriasis cum Elephantiasi, Priapus cum Gonorrhœa, & Salacitas in iis qui multi roboris sunt, in hernia, colica cum multis flatibus, Calculo, Epilepsia, & cæteris aliquando incidit Priapismus, subsequente pollutione,

tionē, id quod etiam in animi deliquio & iis evenit, qui laqueo suspenduntur: huc quoque spectat *Pollutio* dicta *Nocturna*, quæ etiam diurna est, ac verius diceretur *fomnosa*, id est, in fomno & infomnio contingens. Dicitur & *Tentigo Veretri*, à *σείτωρ* simius silvestris hominem referens, & venerem summopere appetens, vel à *σείτην* membrum virile. B. *Venus Quellung / Schagtsstevigheid.*

SATYRIASMUS, idem quod *Satyriasis*.

SATYRION, hujus plantæ sunt variæ species, variæque nomina, à Satyris nomen sibi invenisse putatur, qui primi sylvestres Dii colludentes Nymphis per sylvas & antra ad firmiorem venerem herbam hanc invenerunt. Vel dicitur *σείτην ἢ σείδω*, τὸ αἰδῖον. Gr. *Σείτην* enim est pudendum virile, & *αἰδῖον* inguen, pudendum. Vide *Orchis*.

SAURE, Gr. *Σαύρη*, putatur esse *Nasturtium*, quod instar lacertæ mordeat sua acrimonia.

SAXIFRAGA, *SAXIFRAGUM*, & *SAXIFRAGIA*, est herba, quæ habet caulem minimum, tenerum, rotundum, villosum, ramosum, purpureum; folia obrotunda, in margine incisa, Hederam terrestrem fere referentia, sed succulentiora & magis alba, pediculis mediocriter longis & villosis adhærentia: flos est rosaceus, pentapetalus, calici quinquefido innatus; post florem apparet fructus obrotundus, qui in duo loculamenta per maturitatem dehiscit, fundens semina minima, rubicunda, longiuscula: radix est fibrosa, cui adhærent tubercula instar seminum *Coriandri* crassa, coloris partim purpurei, vel rubicundi, partim albi, saporis amari; hæc tubercula vocantur ut plurimum semina saxifragæ: hæc planta crescit in locis incultis, ut circa montes, qua dicitur saxa seu renum calculos posse frangi: dicitur etiam *ἑμπεριτρον*, quoniam in saxi proveniat. Gall. *Saxifrage*.

SAXIFRAGA, seu *LITHONTRIPTICA*, sunt ea medicamenta, quæ valent calculum in renibus vel vesica hærentem frangere, & expellere ex corpore. B. *Steenbreekende middelen.* G. *Steenbreekende mittelen.*

SCABIES, est durior cutis aspretudo, levisque exulceratio pruriens, & interdum rodens, in hac pustulæ oriuntur modò humidiores, modo sicciore: his ruptis ulcus fit; id purgata sanie crustula tectum obdurefcit; eò

autem gravius malum est, quò magis cutem asperat, quoque prurit magis, & quo plures occupat partes, & quo somnum magis aufert: pravis ea radicibus, quæ talis est, nititur, magnoque negotio tollitur, itaque hanc Græci *αἰνείαν*, id est feram nominaverunt: scabies aliis quidem ex toto definit, aliis certo anni tempore revertitur; ægerrime autem in senibus fanescit, pessimaque in capite esse solet, Gr. *Ψώρα*, vel potius *ξυσμός*: scabies est humida vel sicca; humida est cutis inæqualitas ab obstructione vasculorum lymphaticorum, cum pustulis humidis & purulentis cum prurigne quadam conjuncta: Sicca est quadruplex, Pruritus, Impetigo, Pfora & Lepra; de quibus suo loco. B. Schurf. G. Die Keudigkeit / grind / kratze / schebigkeit der haut. Gall. Gale, Rogne. A. A Scab, scabbie, vel scabbedness.

SCABIOSA, est planta, quæ folia habet ex radice erumpentia oblonga, ampla, villosa, forma Valerianæ majoris, profundius subinde laciniata, alias minus, sapore subacri: ex his erumpunt caules rotundi, villosi, cavi, foliolis quibusdam cincti inferioribus similibus, sed minoribus: flos est flosculosus, plurimis scilicet flosculis inæqualibus constans, calice communi comprehensis: horum autem alii, qui medullium occupant, quadrifidi, aut quinquefidi, cæteri ad oram positi, bilabiati sunt, singuli embryonis supremæ parti coronatæ insident, & calice proprio comprehenduntur, qui deinde abit in capsulam vel simplicem vel infundibuliformem, semine factam coronato, quod prius embryo fuit: radix est longa: crescit in arvis, in segetibus planis, & levioribus passim obvia: Herba hæc appellatur vel à scabro herbæ habitu, vel quod scabiei medeatur. B. Schoyft-kruid / aposteem-kruid. G. Apostemkraut / grindkraut. Gall. Scabieuse. A. Scabious.

SCALA, est instrumentum Chirurgicum, quo articuli dislocati restituuntur, dicitur quoque *Ambe*. Gr. *κλίμαξ*. B. Een leder / ladder. G. Ein Leiter / stegen. Gall. Eschelle. A. A Ladder. Item sic vocatur lamella partim ossea partim membranacea, quæ cochleam auris internæ dividit bifariam, ita ut ejus dimidia cavitas cum altera non communicet. Vide *Cochlea*.

SCALENUM, est par musculorum cervicem extendentium;

rium; oritur à prima thoracis costa vertebrarumque cervicalium processibus transversis, anteriori tamen parte fibris obliquis adhærentes in ipsis finem suum consequuntur. Perforati sunt ut nervis cervicalibus ad brachium tendentibus, venis & arteriis viam præbeant. B. *De onogelphæ dyiehoekige spier.* Gall. *le Scalene.*

SCALPELLUM, vide *Scalprum.*

SCALPELLUM UMBILICARIUM, Gr. *ὀμφαλοσῆς.* Poll. Est cultellus, quo obstetrix præcidit infantium umbilicos.

SCALPRUM, est cœlum, quo non tantum digitorum, verum etiam cubiti & radii capita amputantur. B. *Gen Bettel.*

SCALPRUM CHIRURGICUM Celso, *Scalpellus* eid. *Plebotomum* Ilidor. *Φλεβοτομὴν, Μαχαίρις* Ammonio, *Μαχαίρις ὀξυβολῆς* Hippocr. Galenus *Φλεβοτομὴν* vocat. Idem *Μαχαίριδα Στηθεῖδῃ* nominat, quod *Σπιλίον Γαστροειδῆς* Galenus; nimirum cujus medius alvus latior sit & ventricosior. Vide *Lancetta.* B. *Dlpm / Laat - yzer / Lancet.* G. *ein Flettermesser / Laßeisen / ein Langet.* Gall. *Lancette.* A. *Lancet.*

SCALPRUM RASORIUM, idem quod *Raspatorium.*

SCAMMONIUM, SCAMMONEUM, SCAMMONIA & SCAMMONEA, est succus inspissatus ex lactescente radice alicujus convolvuli, *Scammonea* dicti; Extrahitur succus vel radicem adhuc crescentem incidendo, eandem (dubio procul cum foliis & caule) prælo submitendo. Planta similax est, & flosculos producit albos. Estque Planta Syriaca, Monspeliaca, Valentina &c. Optimum est quod ex Antiochia adfertur, dein Armenium, Europæum omnino pravum est. Probatum quod nitidum, splendidum; (instar Gummi) rarum, cito liquefcens, friabile, colore, cum frangitur, fulvo, non valde ponderosum, tactu linguæ lactescentem, nec vehementer eam calefaciens, (nimirum hoc Tithymalli admisti signum est) purgans est egregium. Scammonium cum cydoniis præparatum dicitur *Diacrydium*, quasi diceret *διακρόδιον*, sive lachtymulam. Gall. *Scammonée.*

SCAMNUM HIPPOCRATIS, est Instrumentum longitudine sex ulnarum seu cubitorum, membri luxatis & fractis restituendis, accommodatum. B. *De Bank*

van Hippocrates. G. ein Schemel van Hippocrates. Gall. *le Banc d'Hippocrate.* A. Bench of Hippocrates.

SCANDIX, est planta, quæ habet folia longis pediculis appensa, Coriandri divisura tenui, sapore subdulci, subacri, & nonnihil nauseoso; caules habet tenues, ramosos, villosos, superius virides, inferius rubicundos: flos est rosaceus & umbellatus, plurimis scilicet petalis constans in orbem positus, & calici infidentibus; is autem abit in fructum compositum ex duabus partibus acum referentibus semine factis: radix est digiti minimi crassitudine, simplex, alba, saporis dulcis: est *Pecten Veneris*, aut *Gingidium*: an à *σκέω*, id est *ξέω* seco, quia semen ei acutum. Vide *Pecten Veneris*. Gall. *Peigne de Venus*.

SCAPHA, est fasciarum species capiti propria, inferviens venæsectioni in fronte institutæ. B. *Schuit-zwagtel.* G. *Schislein-windel.* Gall. *le scafa*.

SCAPHA, dicitur Cavitas, quæ inter bina Anthelice cornua excavata est, & versus anteriora, Helicis portione, terminata.

SCAPHOIDES, est tertium os tarfi in pede, *Naviculare* dictum, à scaphæ seu cymbæ similitudine: connectitur cum talo, & tribus ossibus posterioribus. Gall. *l'Os Scaphoide*.

SCAPUS, est caulis qui in styli modum sursum proreptat, aut in altum fertur, dicta à columnaribus scapis similitudine.

SCAPULA, vide *Homoplata*.

SCARIFICATIO, est incisio cutis scalpello vel phlebotomo, quæ fit cum vel sine cucurbitulis; sine cucurbitulis fit in membris & partibus gangræna corruptis, ut viva pars a mortua separetur, & liquores stagnantes inferius atque perpetuo putrescentes, liberius exhalare queant. Cum cucurbitulis autem fit, ut extrahatur sanguis ex vasculis cutaneis, inservitque loco Venæ sectionis. Gr. *Εγχείρησις, Καταχυσμός. Απόσκησις Hippocr. Αποχυσμός.* B. *Inspdinge / Scarificering / Oliemen / Schzabben.* G. *Das Schrepffen / Kopffen / Auffbickung der Haut.* Gall. *Scarification.* A. Idem.

SCARIFICATORIUM, est instrumentum, quo scarificatio sive incisio fit. B. *Gen scherf-pzer.* G. *Das schrepffessen.* Gall. *Scarificateire.* A. Ferè idem.

SCARLATINA FEBRIS, hæc a Sydenhamo descripta,

pta, invadere solet tempore æstivo imprimis infantes, maculis parvis rubris, crebrioribus & multo latioribus magisque rubentibus, sed non tam uniformibus quam in Morbillis, cutis universa inficitur, quæ ad 2 vel 3 dies persistunt, postea evanescent, cuticula squammatim decidit, quod bis vel ter abit reditque. Gall. *Fievre Pourprée*.

SCARLEA, idem quod *Sclarea*.

SCAURUS, est is cui tali sunt extantes.

SCELERATA, vide *Batrachium*.

SCHELETUM, est ossium totius corporis arida compages, arte anatomica articulis suis conjuncta, & locis debitis reposita, à Σκέλω arefacio. B. Een been geraante. G. Ein Weincörper / ein scelet. Gall. *Un Squelette*. A. A Skeleton.

SCHELOTYRBE, est cruris perturbatio, nunc ad hanc, nunc ad illam partem inclinans, sæpe ex scorbuto proveniens, ex Σκέλω crus, & τὴνβη tumultus, unde aqua scelotyrbitis, quæ adversus scorbutum usurpatur. B. Blauw-schuyt. G. Mund-säule / der scharbock. Gall. *Scorbut*. A. Scurvy.

SCHESIS, est corporis dispositio: unde schetica febris, quæ in dispositione est, non in habitu, à σχημαίω dispono, effingo.

SCHETICA FEBRIS, opponitur Hæctica, schetica quippe in sanguine ita modo radices egit, ut facile curam admittat; Hæctica vero in ipsa *ἕξ* sive partibus solidis ita altius radicata est, ut non nisi difficulter medicamentis curetur.

SCHIDACEDUM, est fracturæ species, per ossis longitudinem, non per transversum factæ, quæ Καυληδὸν vocatur. Vide *Cauledon*.

SCHISMA, est scissura in dura vel molli parte, a σχίζω findo: strictè de pudendo muliebri dicitur.

SCHIATICA, vide *Arthritis*.

SCIRRHOISIS, idem quod *Scirrbus*.

SCIRRHUS, & SCIRROMA, Barb. *Sclirofis*, est tumor durus, lividus, renitens, & doloris expers, in parte glandulosa, oriundus a quacunque causa materiam in folliculo glanduloso hærentem inspissante vel comprimente, ut exire nequeat, inflammationem prægressam plerumque habens. à σκίρρωω induro. B. Verhard Gezwel /

een Knoest-gezwel. G. Harte / en Geschwulst / das hart ist geworden. Gall. *Scirrbe*. A. Idem.

SCHOENANTHUM, & **SCOENANTHUM**, juncus est arabicus, qui & fœnum Camælorum appellatur, est valde aromaticum, & ferè roseo sapore, altitudine unius pedis; flosculos etiam aromaticos in summitate gerit, crescit in Arabia, uti hic loci graminum species. B. *Itemels hop* / vel *Itemels strop*. G. *Camels-heu* / *Camels-stroh*. Gall. *Schoenante*, ou *jonc odorant*. A. *Camels-hay*, ex $\Sigma\chi\omicron\iota\upsilon$ fœnum, & $\Lambda\prime\theta$ flos, vocatur & *Squinanthum*.

SCHOENOS, Gr. $\Sigma\chi\omicron\iota\upsilon$, est juncus, $\alpha\delta\epsilon\iota\tau\omicron\ \tau\omicron\ \chi\epsilon\iota\upsilon$, id est retinendum, ligandum, junco enim vincitur. Vide *Juncus*.

SCHOENOPRASUM, est porrum junceum, ex $\chi\epsilon\iota\upsilon$ juncus, & $\pi\epsilon\delta\omicron\alpha\upsilon$ porrum. B. *Bies-look* / *bies parret* / *Honds-look* / *Ast-look*. G. *Schuit-lauch* / *bryß-lauch* / *bintzen-lauch* / *asilauch* / *abslauch*. Gall. *Petit poireau*, *ap-petits*. A. *Porret*, *cive*.

SCILLA, est planta quæ habet folia longa, ampla, lata, carnosâ; viridia, succum viscosum & amarum habentia: flores Ornithogalo vel Hyacintho stellari similes: in spica crescentes, antequam folia apparent: fructus est rotundus, trigonus, fœtus seminibus nigris: radix bulbosa, maxima, pugnum crassa, cepacea, ex plurimis tunicis vel lamellis compacta, inferius multis crassis fibris prædita, saporis acris, amari, odoris nullius: hæc planta crescit in Hispania, Lusitania, & Sicilia circa mare; nomen accepit vel quod inter hanc & marinum testaceum piscem, à tunicatâ squammarum compactili serie, *Scyllam* vocatum, magna similitudo. Vel $\delta\iota\omicron\ \tau\omicron\ \sigma\iota\lambda\acute{\iota}\mu\sigma\tau\omicron$, id est, *Ariditate*, quod in sabuletis marinis, sole retorridis oriatur, dicitur etiam *Squilla*. B. *Zee-ajuin*. G. *Meer-wibel*. Gall. *Scille*. A. *Squills*, *Sea onion*.

SCINCUS, animal est quadrupes, oviparum, magnitudine & figura lacerti viridis, squammis exiguis & frequentibus tectum, coloris sublutei, in Arabia, & circa mare rubrum reperiendum; ingreditur Mithridatium ob vires alexipharmacas. Gall. *Scinc*.

SCIRPUS, est *Juncus*, sic fortè dictus, quasi sine scrupulo, hoc est sine nodo; hinc nascitur proverbium in meticulosos & nimium circumspicientes, nodum in scirpo

scirpo quærit, quia scirpus nullos nodos habet. Vide *Juncus*.

SCLAREA, seu **SCARLEA**, Gallitricum, Orvala, Tota Bona, est Horminum, dicitur quod oculos claros reddat; est planta, quæ habet caulem duos circiter pedes altum, digitum minorem crassum, lanuginosum, quadratum, fortem, medulla alba repletum, in alas aut ramos sibi invicem oppositos divisum: folia magna, ampla, lanuginosa, rugosa, albescentia, aspera, in basi sua magis ampla, deinde in apicem obtusum desinentia, in margine incisa, caulibus longis adhærentia, inprimis inferiora, quæ ex radice erumpunt, alia bina sibi invicem opposita juxta longitudinem caulium & ramorum: flores in summitate caulium crescunt verticillati, in spicas longas congesti, galea longa, falcata, adunca, barba tripartita, segmentum medium, bifidum, & cavum; galea major labium pedemque Leonis referens: semina fati crassa, polita, subrotunda, rubicunda, in capsula, quæ flori tanquam calix inservivit, inclusa: radix est lignosa, longa, fibrosa, coloris fusci, saporis non ingrati, sed qui os quasi inflammat; tota planta habet odorem penetrantem, & saporem amarum: notandum, quod vina, vel cerevisiæ, in quibus vel per se, vel cum floribus sambuci fuit infusa, cito inebriant, capitisque dolores insignes excitent: nomen etiam habet à *σκληρὸν* durus, siccus, quia hæc planta habet caulem durum & siccum. B. *Scarlei* / *algoede*. G. *Scharlach* / *Scharleyen*. Gall. *Orvale*, *totte bonne*. A. *Clary*.

SCLERIASIS, est alicujus partis induratio, à *σκληρόω* induro: proprie de palpebrarum interiori duritie dicitur.

SCLEROMA, idem quod *Scleriasis*.

SCLEROPHTHALMIA, est Lippitudo dura, cum dolore, motu oculorum tardo, rubedine & siccitate, à *σκληρὸς* durus, & *ὀφθαλμία* dolor oculorum. B. *Hardigheid der Oog-schelen*.

SCLEROSARCOMA, est abscessus progerminans plerumque in gingivis, carneus, durus, interdum galli coronam vel cristam, interdum ostracodermi carnem referens, differens aliquantum ab Epulide.

SCLEROTICA, vide *Cornea*, à *Σκληρόω* induro.

SCLEROTICA, sive indurantia sunt, quæ partes fir-

mius inter se conjungunt: idque vel tenues & molles dissipando, vel eas interdum retinendo. Illud fit, ubi per nimis calefacientia scirrhus induratur; hoc, ubi, per sempervivum, solanum, portulacam, vel lentem palustrem, aliave refrigerantia & astringentia, pars ex. gr. œdematosa duritiem acquirit. Ideoque horum materia, in calefacientibus, & refrigerantibus, ac astringentibus, est quaerenda, à *σκληρώω* induro. B. *Verhardende Middelen*.

SCLERUNTICA, idem quod *Sclerotica*.

SCLIROISIS & SCLIROMA, idem quod *Scirrhus*.

SCOLIASIS, est spinæ dorsæ, in hoc aut illud latus distortio, à *σκολιόω* intorqueo.

SCOLOPENDRIA, SCOLOPENDRUM, five **ASPLENIUM**, planta officinalis est, dici putatur, quod ejus folia scolopendræ animalis similia sint. B. *Hertzstong*. G. *Hirschenzung*. Gall. *Langue de Cerf*. A. *Hartstongue*.

SCOLOPOMACHÆRION, est cultellus chirurgicus, quo vulnera thoracis angusta dilatantur, magnis item tumoribus aperiendis summopere convenit; abdominis item aperturæ maximè utilis, ex *σκολόπιζ* gallinago, & *μάζαιε* culter.

SCOLYMUS, est *Cinara*, seu *Articocalus*: appellari volunt à *σκολίπειν*, hoc est *κρύβειν*, & *ἐκπίπειν λιμόν*, quod famem arceat, cohibeat, extinguat, vel à *σκόλα* spina. Vide *Articocalus*.

SCOPTULA, idem quod *Scapula*.

SCOPUS, in vegetabilibus est racemosum id, è quo dependent acini.

SCORBUTUS, est morbus omnibus accollis maris septentrionalis frequentissimus, & endemius, qua manus, pedesque, maculis sæpe lividis conspurcantur, ac accedit item crurum debilitas, & tumor eorum accedens & recedens, oris fætor, dentes vacillantes, sanguinem manantes gingivæ, spasmi, dolores, arthritidesque vagæ, colica & sexcenta alia; prædominantem acrimoniam in toto corpore habens vel acidam, alcalinam, vel muriaticam, & sanguinem ita afficiens, ut partim sit acer & ferofus, partim crassus, ita ut V. S. e ductus scateat mucoso flavo-viridi &c. Antiquitati hunc morbum non fuisse incognitum liquet ex *Hippocrate*. Lib. 2. Cap. 42. ubi

Scor-

Scorbuti symptomata enarrat evolvitque, ut & ex aliis auctoribus liquet. B. *De Scheurbuik / Blaauw-schuit / Schimmel-ziekte / Blaauw-zugt.* G. *Schurbuck / Scharbock / Scharbock / Schor-mund.* Gall. *Scorbut.* A. *Scurvie.*

SCORBUTICA, sunt medicamenta acrimonia scorbuti emendantia, & causam mali ex corpore eliminantia, quæ proin pro variâ acrimoniâ variant. B. *Scheurbuik's middelen.*

SCORDIUM, est planta, quæ habet caulem ramosum, quadratum, repentem, villosum; folia mollia, villosa, in margine incisa, oblonga, albescentia: flores sunt parvi, labiati, quinquefidi, in alis foliorum crescentes, coloris rubri: flori succedunt quatuor semina tenuia, rotunda, in capsula, quæ floris calix fuit, inclusa: radix fibrosa, oblique repens in terra: est herba *Allium olens*: à *Σκόρδον* ab *Allio* nomen habet: vel propter *Allii* acrimoniam. B. *Water-look.* G. *Wasser-batehnik / Sacken-Knoblauch.* Gall. *Scordion, Germandrée d'eau; Chammaraz.* A. *Water-germander.*

SCORIÆ, sunt recrementa metallica, sive partes metallorum, quæ in fusione, vel in cudendo, vi ignis corroduntur in massam mortuam, non solubilem amplius; & quæ a vivis partibus sponte separantur. B. *Schuim der Metalen / Sleik / Hamerslag.* G. *Schlacken / Metalen Schaum.* Gall. *Ecume, Impuritez, scories.* A. *Dross, Rust or refuse of Metals, Scories.*

SCORDOTIS, est planta *Marrubio* non absimilis: an vero sit *Scordium*? an *Alliaria*, quia *allium olet*, an ejus, ut videtur, species, in medium relinquo? videtur derivari à *Σκόρδον* *Allium*.

SCORODON, est *Allium*: dicitur quasi *σκαίων ῥόδον*, id est, rudis rosa, quod asperè supra modum redoleat, & olfacientium nares offendat, vel à *σκαίω ῥόζον*, quod *fæde olet*, tanquam stercus. Vide *Allium*.

SCORODOPRASUM, est planta inter *Allium* & *Porrum* media. *Σκόρδον*, est *allium*, & *πράσον* *porrum*. B. *Look-parei.* G. *Acker-knoblauch.* Gall. *Ail poireau.* A. *Leek schallot, Italis Rocobole.*

SCORPIO, **SCORPIUS**, sive **DORONICUM**, est *Aconiti* species, cujus radix scorpii caudæ similis est, à *σκορπιζεν* à spargendo veneno.

SCORPIOIDES, est parvula planta, quæ habet caules tenues, angulosos, aliquantulum villosos, in latitudinem se extendentes, repentes: folia oblonga Bupleurum vel Perfoliatam referentia, sed pinguiora & magis nervosa, saporis acidiusculi: flores sunt exigui, leguminosi, flavi; post florem sequitur siliqua villosa, longa, hispida, articulosa, Cochleæ aut Eruçæ ad instar eleganter in se convoluta, continens in singulis articulis semen ovatum: radix est exigua: hæc planta crescit in regionibus calidis, præsertim in locis aridis: est legumen, cujus siliquæ scorpii similitudinem habent, ex Σκορπίου scorpius, & εἶδος forma. Gall. *Chenille*.

SCORPIURUS, est Heliotropii species, cujus summitates caudæ scorpionis similitudinem habent, ex Σκορπίου scorpio, & οὐρά cauda.

SCORSONERA vel **SCORZONERA**, est planta, quæ habet caulem rotundum, striatum, cavum, in plures ramos longos divisum, levi lanugine obductos: folia sunt longa, satis ampla, Tragopogoni foliis similia, polita, basi caulem amplectentia, aliquando parum crispata & sinuosa, nervosa, in acumen satis longum desinentia, coloris virido-obscuri: flores in summitate ramorum nascuntur, semiflosculosi, calice oblongo, tenero, squammoso comprehensi: his succedunt semina longa, tenuia, alba, pappis instructa: radix longa, digiti vel pollicis crassitie, simplex, foris nigra, intus alba, tenera, fragilis, carnosa, succulenta, lactea, subdulcis ac grati saporis, odoris nullius: Hispanis *Scurzoneræ*, ab Hispanica voce *Scurzo*, quod est vipera: hinc dicitur *Viperina*, *Viperaria* vel *Serpentaria*: ita dicta quod hujus plantæ radix habeat eximias vires contra viperarum morsum. B. Gift-wortel / flange-wortel / adders-kruid. G. Schlangenwurd. Gall. *Scorzonere*, *Cercifi d'Espagne*. A. *Vipersgrass*.

SCORTUM, idem quod *Scrotum*.

SCOTODINOS, idem quod *Scotomia*.

SCOTOMA, idem quod *Scotomia*.

SCOTOMIA, **VERTIGO**, Gr. Δῖον, ἰλιγῆ, ἰλιγῆ, Σκῶτιμα, Σκοτιμα, διὰ Πάθον, *Aigin*. Σκοτιδινόν *Hippocrat.* Σκοτιδία *Platoni*, est illa oculorum conditio mala, qua objecta externa videantur circumrotari, orta a quavis causa sanguinem vehementius determinante ad caput; vel
spi-

Unable to display this page

Unable to display this page

SCYTHICA RADIX, vide *Glycyrrhiza*.

SEBEL, idem quod *Pannus Oculorum*.

SEBESTEN, prunorum species est, dicuntur & *Myxa* & *Mixaria*. Crescunt in Ægypto pruni instar, folia obrotunda, in margine dentata; flores parvi, albi, pentapetali, rosacei in racemos congesti, & Geranio proximi, à quibus fructus crescunt parvis rotundisque prunis similes, quorum nuclei tricostrati cernuntur, viscosi sunt admodum masticati, exterius, siccati nigri: pro tussi assumentur. B. *Bozst-pzulmen / sebesten*. G. *Brust beerlein*. Gall. *Sebesten*. A. Idem.

SECACUL, dicitur sigillum Salomonis, est vox Arabica.

SECALE, est planta, quæ habet caules valde altos, hominis altitudinem superantes, rectos, firmos, folia gerentes pauca, longa, sed tritici foliis angustiora: flos apetalus, per fasciculos in spicam dispositus, singuli nempe flores plurimis staminibus constant ex calice surgentibus; pistillum autem abit dein in semen oblongum, tenue, farinaceum, gluma, quæ floris calix fuit, obvolutum; hanc tamen facile deponit: singuli fasciculi axi dentatæ affixi spicam, tritici spica magis compressam, constituunt: grana sunt triticeis longiora, strigosiora, tenuiora, & intensius flavescentia, aut fusca, saporis farinacei, subdulcis, est frumenti species, à secando dici videtur, quod messis tempore falce secari solet, dicitur & *Farrago*, *Rogga*, *Siligo*, *Briza*. B. *Rogge*. G. *Rocken / torn*. Gall. *Segle*. A. Rye.

SECTIO CASAREA, vide *Hysteromotocia*.

SEC. NAT. significat Secundum naturam, vide infra suo loco.

SECUNDÆ, idem quod *Secundina*.

SECUNDINÆ, sunt tres membranæ, Chorion, Alantois & Amnion, quæ una cum placenta uterina & lochiis ex utero post partum excluduntur. B. *De nageboorte*. G. *Nachgeburt / affter geburt*. Gall. *l'Arriere fais*. A. The secundine.

SECUNDUM NATURAM, res sic fieri dicuntur in corpore animali vivo, quando sese debito modo habeant, ut in statu sanitatis. Cui opponitur *Præter Naturam*, in eo statu omnia male aut pessimè sunt, vide quid de *Natura* dixerim.

SECU-

SECURIDACA, est planta, quæ habet caules ex radice erumpentes, ramosos, repentes: folia oblonga, plura uni costæ adnascencia: flores sunt leguminosi, flavi, in umbellam radiatim dispositi: post florem sequitur siliqua longa, plana, recta, angusta, articulosa, annulata, carinata, in singulis articulis continetur semen Rhomboideum introrsum emarginatum, coloris rubicundi, saporis amari; siliquæ securim militarem exhibent, ut veterum Dacarum, vel gladium Hungarorum: radix longa, alba, fibrosa: hæc planta crescit in locis incultis, est Hedyfari species; sic appellatur ad formam ejus seminis securim referentis. B. *Dylkens - kruid*. G. *Weil-fraut*. A. *Axede, Ax-wurt*.

SEDIMENTUM URINARUM, sunt particulæ, quæ in urina natantes, tandem sua gravitate præponderante subsident; suntque pro vario morbo, ejusque statu diverso variæ formæ, gravitatis, coloris, & Naturæ. Gr. *Υρό-σασις*. B. *Zetzel / grond-zetzel*. G. *Das Dicke / daß sich im urin auff den boden setzt*. Gall. *Sediment*. A. *sediment, subsistence*.

SEDUM Majus, est planta, quæ habet folia succulenta, oblonga, acuta, crassa, carnosâ, tenerrimæ structuræ, pulposa, terræ ac radicibus proxima, semper viridia, in latum se extendentia: flos est rosaceus, polypetalus, coloris purpurei: caulis est rectus, & crassus, folia habens angustiora & acutiora; calix multifidus; floribus succedit fructus ex plurimis veluti capsulis vaginalium æmulis, in capitulum quoddam collectis compositus, seminibusque factum ut plurimum exiguis; radix parva & fibrosa: est *semper Vivum*, seu *Barba Jovis*: est planta sessilis, nam supra ejus radicem sedere videtur, datur & sedum minus. Gall. *Trique madame*. B. *Huis-look / Donderbaard*. G. *Haus-lauch / Haus-wurtz*. Gall. *Jozbarbe*. A. *Hous-leek*.

SELENITIS, est *Lunaria*; dicitur à Luna, quæ Gr. est *Σελήνη*. Vide *Lunaria*.

SELIBRA, est libræ dimidia pars, sive uncia sex. B. *Sen half pond*.

SELINUM, vocatur *Apium*: dictum scribunt ab *ἄλο*, à *Palude*, quod in locis palustribus libenter nascatur: alii à *Σελήνη* diducere volunt, quod epilepsia laborantibus obsit
ac

ac novum paroxysmum creet, aliis quasi ἔλεος σφόδρα, hoc est paludibus impulsus: paludosis enim gaudet, & in iis enatum lætius exurgit. Vide *Apium*.

SELLA EQUINA, seu **TURCICA**, est cavitas ossi sphenoidis insculpta, interius intra cranium conspicua, quatuor protuberantiis ad angulos eminentibus gaudens, quæ continet glandulam pituitariam, & rete mirabile in brutis. B. Het saal-been. G. Das sattel-bein. Gall. *Selle sphenoidale*, *selle de Turquie*, ou *Fosse Pituitaire*. A. Saddle bone.

SELLA SPHENOIDIS, vide *Sella Equina*.

SELLA TURCICA, vide *Sella Equina*.

SEMEIOSIS, idem quod *Diagnosis*.

SEMEN VIRILE, est humor albus, calidus & spirituosus, crassus, viscidus, subsalsus, ex sanguine tenuissimo & liquido nervoso mixtis, in testibus & Epididymidibus elaboratus, qui ad generationem foetus, per vias proprias in uterum muliebrem ejaculatur, constatque infinitis numero anguillulis viventibus, rapidissime in alio liquido natantibus, capite grandiore caudâ tenuiori donatis, per microscopium facile conspicuis: & in semine omnium animalium hæctenus observato talia animalia in- sunt; in nullis vero aliis humoribus totius corporis simile quid reperitur: Est & in *foeminis* alia materia, semen appellata, ea enim ex lacunis, prostaticæ glandulosæ vaginæ substantiæ insertis, provenit, quod non raro in lascivientibus prorumpit & foris emittitur; facit plurimum ad titillationem, ut concupiscibilis esset coitus, Secus in foeminarum ovarii sive testiculis, in quibus ova reperit *Insignissimus de Graaf*, quæ maturitatem adeptæ, à Tubis & foliaceo ornamento comprehenduntur, uteroque materno traduntur. Vocatur item Genitura *Plin.* semen genitale, Urina genitalis. Gr. Σπυροει, Σπείριμα, Δρόσος. *Aristoph.* Γονή, Θορός, Θορή, *Aretæo*: in vegetabilibus semen est plantæ Embryo cum placenta uterina seu cotyledone simplici, duplici vel multiplici, cui fune umbilicali necessestur embryo. B. Saad. G. Saamen. Gall. *Semence*. A. Seed.

SEMEN, in officina minutiores plantarum fructus denotat, ex quibus simile nasci potest.

SEMICONGIUS, est dimidium congii, est nomen

men-

mensuræ liquidorum, continens aquæ libras quinque, olei libras quatuor cum dimidia.

SEMICOTYLE, est dimidium cotylæ. Vide *Cotyla*.

SEMIMEMBRANEUS, seu **SEMIMEMBRANOSUS MUSCULUS**, est inter tibiæ motores: ab eadem, cum bicipiti meta proventus, in tibiæ usque ossis involucrum tendinis, lati productione extenditur; hic a dissimili tendinum, supra carneam superficiem, inflexione tendinis respectu, membranæ præ se fert speciem. B. *De half vliestige spier*. G. *Der haut gleiche mauß*. Gall. *Muscle Demi-Membraneux*. A. The semimembranous muscle.

SEMINALIS, vide *Polygonum*.

SEMINERVOSUS MUSCULUS, eandem hic cum semimembranoso sortitur alligationem, præterquam quod posterius paulo atque inferius, tibiæ affigitur, usque etiam ad ossis medium provehitur, antequam tendinis arripit occasionem: hujus tendines separatas cum teneant carneas classes, masculum constituunt, intuitu primo, in duos divisum, cum revera unus idemque maneat. B. *De half Zenuwagtige spier*. G. *Der Halb Sehnige Mauß*. Gall. *Muscle Demi-Nerveux*. A. The seminervous muscle.

SEMIOBOLUS, est oboli dimidium, vide quantitatem *Oboli*.

SEMIOTICA, est pars Medicinæ, sanitatis & morborum signa tradens, à *σημειώω* significo, vel signa exhibeo.

SEMIS vel **SEMISSIS**, est uncix demidia pars, & scribitur S. vel $\frac{3}{4}$. β.

SEMISIDERATUS, idem quod *Hemiplegia*.

SEMISPECULUM, est instrumentum Chirurgicum, ad dilatandum vulnus in collo vesicæ, ut lithotomus forcipem facilius inducere valeat, quæ cum sit magna, dilatationis ope tamen per parvam incisuram ingredi potest. B. *Ein halbe spiegel*.

SEMISSIS, vide *Semis*.

SEMISPINATUS MUSCULUS, est dorsi musculus, oritur à spinis ossis sacri & lumborum, omnibus apophysibus lumborum transversis, spinisque vertebrarum thoracis omnibus affigitur, easque amplectitur, donec in spina thoracis prima sibi ponit terminum, dorso movendo una cum aliis musculis & extendendo destinatus. B. *De Halfgratige spier*. G. *Der Halbe Rückgrads Mauß*. Gall.

le Demi-Epiueux, ou Transversaire du dos. A. Muscèle femispinate.

SEMIUNCIA, seu SEMUNCIA, est uncia dimidia, vide *Semis* & scribitur $\zeta\beta$. B. Een half ounce. G. Ein Loth. Gall. *Demie Once.* A. Halfe an Ounce.

SEMPERVIVUM, Gr. $\Delta\epsilon\iota\zeta\alpha\omicron\nu$, id nominis sibi vendicat, quoniam ejus folia semper vireant. Vide *Sedum*.

SEMPERVIVUM MARINUM, vide *Aloës*.

SEMUNCIA, idem quod *Semiuncia*.

SENECIO, est *Erigerum*, est planta, quæ habet caulem rotundum, excavatum, striatum, aliquando rubicundum, ramosum, habentem folia uncialia & longiora, pediculo vidua, hirsuta, circumrosâ, sapore aliquatiter acidulo, colore obscure viridicante: calix admodum oblongus, simplici petalorum vallo constans: flores flosculosi sunt in summitate ramorum, singuli umbellam habentes, radiati: floribus succedunt semina pappis instructa: radix fibrosa: nascitur passim in hortis, in agris secus vias, sylvosisque gaudet & arenosis locis, sic appellatur, quod flores capillorum ritu vere canescant, sive senectutem induant, dicitur etiam *Senetio*. Vide *Erigerum*. B. *Kruis - kruid / kruis - wortel / grind - kruid.* G. *Kreut - wurk / grind - kraut / bald - greiß.* Gall. *Senecôn.* A. Groun - fell.

SENTIS, est *Rubus*: dicitur quod à tangentibus quamprimum sentiatur. Vide *Rubus*.

SENNA, est duplex Alexandrina, quæ & Orientalis, Ægyptiaca & Syriaca dicitur, quæ habet folia acuta, & ea est præstantissima: vel Italica, foliis magis obtusis, quæ priori substituitur. Appellatur & *Sena*, est planta, quæ habet caules lignosos, ex quibus erumpunt folia oblonga, acuta, coloris subflavescentis: flores sunt rosacei, pentapetali: flori succedit siliqua plana, crassa, carnosa, valde succulenta, incurva, bivalvis, membranosa, coloris obscuri, continens semina instar gigartorum renem figura referentes, a se mutuo distincta parvis sepiementis, nigra aut alba: hæc arbuscula crescit in regionibus calidis, præsertim in Indiis Orientalibus, in Alexandria, Ægypto & Arabia, ut & in Italia; virtute purgante folia sunt celebria. B. *Zenebladen.* G. *Sennenblät - ter.* Gall. *Senné.*

SENSORIUM COMMUNE, est illa pars in cerebro ubi sensuum nervi terminantur vel incipiunt; olim a *Cartesio*, hæc assignata fuit glandula pinealis; ab aliis Initium medullæ oblongatæ; hic enim omnes motus corporis per nervos delatos afferri, & ab anima percipi voluerunt; verum quamdiu veram originem nervorum ignoramus, nihil certi stabiliri & probabilia multa dari poterunt. Gr. τὸ Πρῶτον Αἰσθητήριον. Vide *Aistheterium*.

SENSUS, Gr. Αἰσθησις, est receptio, qua motus à corpore aliquo objecto, fibrillis nervorum impressus sensorio communi, vel potius animæ, mediantibus spiritibus animalibus in nervis existentibus, communicatur. Vide *Aisthesis*. B. *Zin / bebat*. G. *Empfindlichkeit / der Sinn*. Gall. *les Sens*. A. The sense, perceiving.

SEPARATIO, Chirurgis est, quando caro emortua, à sana, & caries ossis ab integro osse, arte separatur. B. *Scheidunge*. G. *Absonderung / das scheiden*. Gall. *L'exfoliation, separation*. A. Separating.

SEPARATORIUM, seu **HYPOCLEPTICUM**, est vas Chymicum vitreum oleis ab aqua separandis destinatum. Est vas transmittens quodammodo uniforme, oblongum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo, in modum acus acuatō materiam rursus emittendi gratia, præditum: In Medio ventricosum est, ad capiendam materiæ sufficientem capacitatem. B. *Schei-glas / Schei-tuig / Schei-trech-ter*. G. *Der Scheid-trichter*. Gall. *Un separatoire, Vaisseau propre a separer*. A. separator by sisting.

SEPHIRUS, est inflammatio alicujus partis induratæ.

SEPIÆ OS, vide *Os Sepiæ*.

SEPLASIARIUS, à foro Capuæ in Italia nomen habet *Seplasia* dicta; erant ii, qui odorama & unguenta aromatica divendebant. Tunc temporis circumforanei ita vocabantur, & Pharmacopœis illud nomen, sed improprie, quoque attribuitur.

SEPTA, idem quod *Septica*.

SEPTANA, dicitur de febre, quæ septem dierum spatium periodum absolvit. An detur dubitandum? B. *Zevendaagse Hoogs*.

SEPTICA, sive **PUTREFACTENTIA**, sunt, quæ calore & acrimoniâ malignâ, carnem tenuem colliquant, putre-

putrefaciunt, & corrumpunt, à *omni* putrefacio.

SEPTIFOLIUM, vide *Heptapleuron*.

SEPTUM AURIS, est membrana Tympani. Vide *Tympani membrana*.

SEPTUM CORDIS; est carnosum interstitium Ventriculorum dextrum à sinistro dividens, sic apparet inspicientibus; verum concipiendum est Cor sinistrum, quasi unum corpus cavum, rotundum; cui externe accrescit semisaccus, qui est Cor dextrum; unde septum cordis proprie est paries ipse Cordis sinistri, nec quidquam distinctum inter sinistrum & dextrum Cor. B. *Het Harte schot*. G. *Der herzk zaun*. Gall. *la Cloison du Cœur*. A. The middle parting of the Heart.

SEPTUM LUCIDUM, est sepimentum, propter tenuitatem diaphanum, cerebri ventriculos distinguens. B. *Het doorschijnende spiegelvlies*.

SEPTUM NARIUM, est Sepimentum illud partim cartilagineum, partim osseum, membrana glandulosa obductum, quo nares ab invicem in duo foramina dividuntur. B. *Het Neusshot*. G. *Der Nazen zaun*. Gall. *la Cloison du Nez*; *L'entre deux des narines*. A. The Middle-part, or Bridge of the nostrils.

SEPTUM TRANSVERSUM, vide *Diaphragma*.

SEPTUNX, est pondus unciarum septem.

SERAPIAS ORCHIS, est Satyrionis species: dicitur quod hujus flores insecta quaedam referant lasciva & fecunda, tanquam à Serapide Ægyptiorum idolo nomen habentia, cujus in Canopo Ægypti urbe, magnificentum templum erat, ubi lascivis & impudicis cantibus, & saltationibus colebatur. B. *Dosse-kulleheng / Vlieg-bloem*.

SERAPIUM, idem quod *Syrupus*.

SERICUM, est tegmen bombycinum. Illud erudum & integrum folliculi serici dicuntur, qui Hyacinthorum confectionem ingrediuntur. B. *Zpde*. G. *Seiden*. Gall. *Soye*. A. *Silke*.

SERIOLOLA, idem quod *Seris*.

SERIPHUM ABSINTHUM, dicitur marinum Absinthium: à Seripho insula nomen habet, in qua copiosissime crescit.

SERIS, SERIOLOLA, est *Intubus*, sive *Endivia*; nomen quidam à serendo derivant, quia cum sylvestris sit

planta serendo melior fiat: alii quod aqua tacta, quasi recenter facta foret, virescat, sed nomen non Latinum sed Græcum est, & originem potius à *σαίρω* vel *σαίρω*, *Mundare, Purgare*; non quod purgandi vim obtineat, sed quod uti mundata & purgata, inanis & vacua sit, à caule itaque cavo nomen potius habere videtur. *Seris* itaque à *σαίρω* *Inanis sum*. Vide *Endivia*.

SERPENTARIA, dicitur Scorzonera, quod serpentum moribus venenatis medeatur. Item sic Bistorta appellatur, sed quare, nescio. Ita quoque Ari species vocatur, ob nigras & purpureas, quas habet caulis, maculas. Vide *Dracontia*, & *Centum morbia*.

SERPENTARIUM LIGNUM, vide *Colubrinum*.

SERPENTINA, est Stellariæ species, sed latere fateor me ejus nominis Etymon, quia proserpit & folia Stellæ in modum explicat?

SERPIGO, vide *Lichen*.

SERPILLUM, est Thymus sylvestris, est planta, quæ habet plures caules quadratos, duros, lignosos, rubicundos, humiles, parum villosos, quosdam rectos, alios repentes, folia Thymi latiora, cætera cum Thymo plane conveniunt. Gr. *Ἐρμιλλοῦ*, à serpendo tam Græcis quam Latinis dictum: quoniam si quæ ejus particula terram attingit, inibi radices demittit. Gr. *Ἐρπω* enim est serpo. B. *Quendel / wilde thym / onzer vrouwen bedstroo*. G. *Quendel / huerhohl / künlein / kumel / wild doley*. Gall. *Serpolet*. A. *Mother of thyme, wild-time*.

SERRA, est Instrumentum Chirurgicum lamellâ dentatâ constans, qua ossa ferrando auferuntur. Gr. *Περίαν*. B. *Gen Zaag*. G. *Ein säge*. Gall. *Scië*. A. *A sawe*.

SERRA VERSATILIS, est instrumentum chirurgicum, tympanis duobus, iisque dentatis præditum; utile maximè ad intercidenda duorum vel trium, modiolis factorum, interstitia. B. *Daep - zaag*.

SERRATA, vide *Chamædrys*.

SERRATULA, est planta, quæ habet folia oblonga, ampla, Betonica majora, incisa: caulis ad altitudinem duorum pedum crescit, rectus, striatus, rubescens, in parte superiori in multos ramos divisus, folia gerentes instar scabiosæ incisa, & ab inferioribus diversa: flores ut in jacea; his succedunt semina pappis instructa: radix est

est fibrosa, saporis aliquantulum amari: hæc planta crescit in sylvis, in pratis, & in locis tenebrosos & humidis. Planta sic vocatur à foliis primum è terrâ erumpentibus, ferramque æmulantibus. Vide *Chamedrys*.

SERRATUS MUSCULUS, quadruplex est, *Postici*, habentur duo & totidem *Antici*. *Posticus Primus Superior*, tenui ac membranoso principio, à tribus inferioribus vertebrarum colli posticis processibus, primaque spinæ productus, post in descensu carnosus ad tres quatuorve superiores costas fertur, prout duobus aut tribus dentatis productionibus præditus fuerit, costas sursum trahere videtur. Alter *Posticus Inferior*, non minus dorso quam lumbis adhæret. Ab ilii ossis margine, sacri posteriore fede, spinosisque lumborum processibus ortus, à costis, quibus omnibus inferius duplici tendinea insertione, trium circiter digitorum à spinis spatio alligatur, maximum fibrarum accipit acervum. Alterum par *Anticum* est. Istius inferior musculus major est, latus & undique carnosus, cum abdominis obliquo descendente ferratam compagem efficit. Oritur carnosus ex basi interna scapulæ, alii à costis duabus supernis usque ad claviculam, quæ costæ videntur immobiles. Porrigitur tendineis quinque inæqualibus extremis ad costas quinque superiores, nonnunquam & ad inferiores seu breviores duas, quas attollit. Alterum par *Superius Anticum Minus* sub pectorali musculo latens. Costis superioribus quatuor, prima excepta, totidem extremitatibus adnascitur, hinc ad scapulæ processum coracoidem implantatur. Antrosum ad thoracem scapulam adducit. B. *De Zaagspier*. G. *Der Sägen gleiche Maus*. Gall. *Muscles Dentelés*. A. *The Saw Muscle*.

SERRIOLA, vocatur endivia, ut & lactuca sylvestris: sic dicitur quod ejus foliorum colla media, à posteriore parte, spinis ferræ in modum, sit aculeata. Vide *Endivia*.

SERTULA CAMPANA, vide *Melilotus*.

SERUM, Gr. *ὀρρός*, est sanguinis humor aqueus, tenuis, subflavus, & subsalsus, constans ex plurima aqua, mediocri sale & paucio sulphure; usus est ut sit vehiculum sanguinis rubri, seu alimenti, deinde ut sanguinem diluat, ut per vasa minima fluat, ea nutriat, & ex illo tenuissimi corporis liquores segregentur. Apud Hippo-

cratem vocatur *ὄχημα ἢ τροφή*. B. *de Wei van 't bloedt*. G. *Schotten / molcken / floret / maticken*. Gall. *la Serosité du Sang*. A. *Whey*.

SESAMOIDEA OSSA, sunt officula, 16, 19, 20, & plura aliquando, à figurâ sesami feminis dicta, quæ in internodiis manuum & pedum reperiuntur, ut ossium tendines hæc supercandentes majorem vim in elevanda parte acquirant. B. *De Zaadbeentjes*. G. *Die saamen beintsein*. Gall. *Les os Sesamoides*. A. *Seed-bones*.

SESAMUM; planta hæc nomen habet à *σῆσω*, quod quandoque *σείω* denotat, *Concutio, Impello*; & *ἀμείω* *Mezo*, quod subitò & quasi impetu ad messem propellere-tur. Vel, nomen accepit ab Ægyptiis, Syrisve fortè Indis. Ægyptiis *Sempsem* dicitur. B. *Blas-dotter*. G. *Lein-dotter / flachs-dotter*. Gall. *Jugeoline, Sesame*. A. *Sesamy*.

SESCUNCIA sive SESQUIUNCIA, continet unciam unam & semissem, sive drachmas duodecim. Sic notatur $\zeta i \beta$.

SESELI, SESELEOS, & SESELIS, planta est officinalis, dicitur & *Seseli*, hinc manavit vitium lectionis vulgatæ *Sili*, sed haud scio an vox *Sili* sit rejicienda. *Silatium* Antiqui dicebant, quod nunc jentaculum dicimus, eo quod tum jejuni, vini sili herba conditum, absorbebant, Veteres etiam *Seli* vocabant, dicitur & *Fæniculum tortuosum*, quod est planta, quæ habet caulem striatum, medulla alba repletum, qui statim ubi ex radice erupit, dividitur in plures ramos, firmos, tortuosos, nodosos, satis crassos, dispersos: folia fæniculi foliis similia, sed aliquantulum crassiora, breviora, duriora, & magis a se invicem remota, coloris similis fere Anethi foliis: flos est rosaceus & umbellatus, pentapetalus, coloris albi, interdum purpurei: flore deciduo calix fit fructus compositus ex duobus feminibus oblongis, ab una parte gibbis, sulcatis, planis, ab altera parte figura ad Fæniculi femina accedentibus, coloris grisei albi vel pallidi, odoris valde aromatici, saporis acerrimi: radix est longa, digiti interdum crassitie, alba: tota planta odorem habet fortem, & gratum, crescit in locis arenosis & in regionibus calidis. Gall. *Seseli de Marseille, ou Fenouil tortu*.

SESQUI, vocabulum cum aliqua mensura vel modi, vel numeri vel temporis collocatum, non integrum modo id cui jungitur explicat, sed integrum & semis. Sic sesquilibra libram unam & semissem significat. Sesquimensis integrum menssem & semissem.

SESQUIHEMINA, est Hemina una & dimidia.

SESQUILIBRA, est libra una & dimidia.

SESQUIOBOLUS, est obolus unus cum dimidio sive grana quindecim.

SESQUICYATHUS, est Heminae quadrans, vel sextans cum uncia dimidia.

SESQUIPLUM, est libra una cum dimidia.

SESQUISEXTARIUM, est sextarius unus cum dimidio.

SESQUIUNCIA, idem quod *Sesuncia*.

SETACEUM, à seta dictum, pertinet ad Operationes Chirurgicas, est, cum cervicis cutis perforante utrimque acu compungitur, vulnusque per setas aut ligulam apertum servatur, ut per id vitiosi humores evacuentur. Sed intentio illa nullius est momenti, nam per illud ulcus nihil evacuatur quam pus in ipso ulcere generatum, ideoque materia morbifica non exantlatur: Et si quis attentus fuerit ad rem, nunquam experietur, morbos hoc modo, nisi casu, vel ab aliis medicamentis, aut bona diæta, curari; idem sit dictum de *Fonticulis*, hæc enim circuitui Sanguinis contrariantur. B. *Gen Seton*. G. idem, uti & Gall. & A.

SEUTLOMALACHE, vel **SEUTLOMACHIUM**, quidam Betam, alii Spinachiam esse tradunt Gr. Σεῦτλον enim Beta est, & Μαλάχη Malva.

SEVUM, est pinguedo duriuscula, tumiturque à solis quadrupedibus corruptis.

SEXCUNX, idem quod *Semiuncia*.

SEXTANS, est libræ sexta pars, uncias duas continens.

SEXTARIUS, mensuræ Romanæ genus est, quod si melle repleatur, pendet uncias triginta; si oleo, uncias octodecim; si vero aqua repleatur, pendet aquæ uncias viginti. Capit (ut alii dicunt) mensurales uncias viginti olei: pondere vero habet uncias sedecim, Drachmas quinque & scrupulum unum, continet duas heminas vulgo, seu uncias decem & octo. Dicitur sexta pars Congii. Aliis est vini libra cum unciis octo, & olei libra una cum

femisse. B. Een halbe mate. G. Ein Möffel. Gall. *Setier*.

SEXTULA, pendet scrupulos quatuor.

SEXUNX, est pondus sex unciarum, sive libra dimidia.

SEXUS, sive CUNNUS, est differentia inter marem & feminam, B. *Geflagt / humne / sexe*. G. *Geschlecht / oder art*. Gall. *Sexe*. A. A Kind, or sexe.

SIAGONAGIA, est arthritis Maxillarum, à *σιαγών* maxilla, & *ἀγρεύω* capio. B. 't *Flerecijn der kake*.

SIALAGOGA, sunt Medicamenta, quæ salivam movent,

SIALISMUS, idem quod *Ptyalismus*.

SIALOCHUS, idem quod *Ptyalismus*.

SIALON, seu SIELOS, idem quod *Saliva*, à *σιελίζω* salivam emitto.

SIBILUS AURIS, idem quod *Tinnitus Auris*.

SICILICUS, seu SICILIUM, ponderis nomen veterinariis usitatum, pendens unciam dimidiam sive drachmas quatuor; alii putant esse quartam uncix partem.

SICYS & SICYOS, est *Cucumer*: dici volunt à *σιύειος* & *κίειν* moveo: quia cucumeres cito crescunt: hinc *Σικύα Cucurbita*; Alii a *σιύειος* concitari & *κίειν* osculari, vel utero gerere, quoniam dicunt eo cibo venerem accendi; sed hoc verum esse nequit, nisi a contrario veritas eluceat. Vide *Cucumer*.

SIDA, alii Althæam volunt: sed alii Malum punicam ejusque fructum; alii quid simile putant: nomen est à *Sida* Bœotix oppido.

SIDERATIO, idem quod *Sphacelus*, & *Apoplexia*.

SIDERITIS, dicitur Herba judaica, aut Millefolium &c. est planta, quæ habet caulem lanuginosum, quadratum, flavum; folia sibi invicem opposita, oblonga, in margine incisa, lanuginosa, rugosa, saporis adstringentis, aliquantulum acris: flores verticillati, in alis foliorum plerumque incisorum congesti, coloris albi, subflavescentis, punctis rubris notati; singula pars horum florum sustinetur a duobus foliis subrotundis instar cristæ galli incisæ, quæ folia multum ab aliis foliis in parte infima crescentibus differunt: semina sunt oblonga, nigricantia, in capsula, quæ floris calix fuit, recondita: radix lignosa: hæc planta odore *Lanium* refert; crescit in montibus, locis siccis & incultis. Latinis *Ferraria*, quia

vulnera ferro ic̄ta firmiter conglutinat. Σίδηρ⊙ est ferrum, ensis. Gall. *Crapaudines*.

SIEF ALBUM, est Collyrium siccum. Vide *Collyrium*.

SIELISMUS, idem quod *Salivatio*, à σιελίζω sputum emitto.

SIELOCINETICA, idem quod *Salivantia*, ex σίελον sputum, & κινέω moveo.

SIGILLUM SALOMONIS, five **POLYGONATUM**, planta est sic dicta ob characteres sigilli modo radicibus impressos. Vide *Polygonatum*.

SIGMOIDES, sunt Apophyses ossium semilunares; ut processus Ancyroides scapulæ, & sinus ossis radii, Græcorum antiquorum C. referentes.

SIGMOIDES, sunt valvulæ tres arteriæ magnæ, circa cor foris spectantes, sanguinem ex ventriculo sinistro in Aortam quidem admittentes, sed illi regurgitare conanti sua explicatu & immediatâ clausura resistentes, dictæ à littera C. seu sigma & εἶδος forma. Vide *Valvula*.

SIGNUM MORBI, Gr. Σημεῖον, est, quidquid sensibus nostris est obvium, vel aliquid ad ipsum pertinens, quod potest indicare, quare id quod ad curationem necessariam pertinet, indicatur. Signum est morbi causa vel Symptoma: signum est proprium vel commune: hoc separabile; proprium inseparabile five Pathognomonicum, Syndreumon, Epiphainomenon, Bonum, Malum, Certum, Incertum, Salutare, Lethale &c. *Signa Sanitatis* sunt, Actiones integræ, Qualitates convenientes, excreta & retenta benè convenientia. B. *Zeichenen der Ziekte*. G. *Die Zeichen der Krankheiten*. Gall. *Signe de Maladie*. A. A Token of the disease.

SILER, est Ligustici species, & dicitur *Montanum*, hinc corrupta voce, in omni linguâ, *Sermontaine* appellatur: derivant nonnulli à saliendo, sed quare, me latet: est planta, quæ habet caulem valde altum ad hominis quidem altitudinem, ramosum, pedunculos longos pro-jicientem, qui habent folia ampla, magna, in alas extensa in plures partes divisas, quibus tria adhærent foliola ut in Meliloto, sed angustiora & molliora, aliquantulum odora, ubi contunduntur: flos est rosaceus & umbellatus, pluribus scilicet petalis constans in orbem positus, & calici insidentibus: is autem abit in fructum

Unable to display this page

SILICUASTRUM, seu piper Brasilianum, est Capsici species, à filiquis filiquastrum dictum: est arbuscula, quæ habet ramos a se invicem distantes, corticem purpureum, nigricantem habentes: flores sunt papilionacei, ante folia vere erumpentes, leguminosi, purpurei, plures simul juncti, pedunculis brevibus & nigris adhærentes, quinquefidi, ex quibus duo in inferiori parte positi superiores exsuperant magnitudine: post florem sequitur siliqua longa, plana, membranacea, purpurea, feminibus reniformibus & duris facta: folia sola & alterna nascuntur rotunda, Asarum referentia, sed majora, nervosa, in parte superiori viridia, in inferiori albescentia, alæ vexillo supererminent: crescit hæc arbuscula in regionibus calidis circa flumina. Gall. *Gainier*.

SILIO, est is, qui habet nasum resimum, hoc est, sursum versus repandum, more simiæ. B. *Hamuis Neus*. G. *Kumpffnaß / der eine ubergestilpte Nasen hat*. Gall. *Camus*.

SILPHIUM, est ex genere ferulacearum. Cyrenensibus *Σίλφι*, aut *Σίλφι*, item *Σέρφι*, unde Gr. *Σίλφιον*, Lat. *Sirpe*, *Silpe* & *Serpe*, atque porro *Lac Serpicium*, unde *Laserpicium*. Vide *Laserpicium*.

SIMILARES PARTES, sunt, quæ sibi ubique per totum similes sunt, nec variationem aliquam ullibi obtinent, tales autem partes solæ sunt fibrillæ ultimæ, solidæ, non magis vasculosæ, omnium partium firmarum corporis animalis, hæ enim sunt meræ expansiones longitudinales, & firmæ; ac ubique in tota longitudine eadem, oriundæ & compositæ ex meris particulis elementaribus, antea fluidis, nunc consolidatis; fibræ hæ erunt proin sibi similes; verum omnes partes de quibus Anatomici tam sollicitè agunt suis divisionibus in *Similares* & *Dissimilares*, non ubique sunt similes, sed ex plurimis componuntur: veluti *Os*, constat substantia durissima, sed ubique habet vasa sanguinea, membranas in cancellulis suis, glandulas, medullam, ductus medullares &c. unde id minime pars similis dicenda erit. B. *Veendaantige Deelen / enkele Deelen* / *Similare Deelen*. G. *Theilen die einander gleich sein*. Gall. *Les Parties Similaires*. A. The simple Parts, similar Parts.

SIMPLICES PARTES, vide *Similares Partes*.

SIMPLICIA, sunt medicamenta unius generis & nominis,

minis, ex quibus seorsim collectis componitur materia medica, ut sunt radices, herbæ, semina, flores, gummi, succi, partes animalium &c. B. *Enkele Geneegmiddelen*. Gall. *des Simples*.

SIMUS, est cui nares depressæ superius. Gr. *Σιμός*. B. *Itamuis*. G. *Schaff Maß / der eine flache / oder mitten eingedrückte Nasen hat*. Gall. *Camus*. A. Flat nosed.

SINAPI, & **SINAPIS**, est planta, quæ habet folia Rapæ, sed minora & magis aspera: caulis quatuor vel quinque pedes altus est, rotundus, villosus, in multos ramos divisus: flores quadrifidi, cruciformes, flavi, post florem sequitur siliqua oblonga, brevis, angulosa, acuta septo intermedio (cui valvæ utrinque adhærescunt) in duo loculamenta divisa, seminibus facta ut plurimum subrotundis, rubicundis, aut nigricantibus, parvis, saporis acris, fervidi; siliqua in cornu quoddam fungosum simili femine prægnans plerumque desinit: radix est lignosa, fragilis, alba, fibrosa Gr. *Νάπυ* vel *Σινυπι*, ejus nomen venit è Græciâ in Latium, censeturque dici, *ὅτι σίνιπαι τὴς ἄπας ἐν τῇ ὀσμῇ*, hoc est, quod olfactu luminibus officiat, ergo à *σίνειν* lædere, & *ὀψ* oculus, vel à *νῆ* & *πίω*, quod parum pascat, vel à *νῆ* & *πίω*, quod ob acrimoniam non possit bibi. Pleraque Græcia *Napy*, nominat, quasi *Naphy*, quod sit acris, & proinde incommoda. Alii *Napy* per privationem videlicet *Νέπιον*, quasi immite dici volunt, quoniam acrimoniam vehementis particeps sit. B. *Moostaart*. G. *Senff*. Gall. *Montarde*. A. Mustard.

SINAPISMUS, est medicamentum, ardorem, ruborem, doloremque cuti, cui applicatur, inducens; forma ejus est similis cataplasmati, vel massæ duriori. Paraturque, ex *Sinapi*, *Raphano Silv. Sale* & *Fermento Acido*, à *Σινυπι* sinapi semen. B. *Sen Mostert-pap*. G. *Eine arhney von senff / damit man die haut auffbeisset*. Gall. *Sinapisme*. A. Mustard Cataplasme.

SINAPIUM, est embamma vel intinctus, ex semine sinapi paratus.

SINCIPUT, Gr. *Βρέγμα*, est pars anterior cranii, à fronte usque ad suturam coronalem excurrentem. B. *t Doozste Been des hoofds*. G. *Der Halbe Kopf / die fõrdere theil des hauptes*. Gall. *Le Devant de la Tête*. A. The fore Part of the Head.

SINGULTUS, Gr. *Αυγμός* & *Αύγξ* à *αύζω* singultio. Est convulsio fibrarum muscularium œsophagi, qua diaphragma, cui annectitur inter transeundum, & ipsum ventriculum, ubi desinit, sursum trahit valida vi; dum simul eodem tempore ipsum diaphragma deorsum convellitur, unde ex compressione ventriculi, aër sursum pulsus sonitum aliquem edit, & si diu durat malum, partes quibus diaphragma annectitur, uti cartilaginee sunt ensiformis & costarum spuriarum dolent, quod tam valide intrus trahantur. Laborant autem Singultu, qui cibo aut potu non satis bono se impleverint; maxime autem nonnulli febricitantes, Hystericâ affectione afflictæ fœminæ: imo sæpe ii, qui Pleuritidem, Colicam, Nephritidem, Iliacam passionem, gravem Vomitum, alvi fluxum vel Dysenteriam patiuntur: quinimo cum aliis convulsionibus incidit, & à vomitoriis & catharticis, aut julapiis refrigerantibus perperam datis, à cibis nimis celeriter ingestis sæpe efficitur; quinetiam moribundos exercere solet. Denique reperitur singultus non lethalis, qui per aliquot hebdomadas perseverare solet. B. *De ntk / hok.* G. *Das Fluren / schlucken / der Heetsch / Hecker.* Gall. *le Hoquet.* A. *Yexing, Hicket, Hiccough.*

SINUS, est, cum abscessus & ulceris initium satis angustum apparet, profunditas vero se in latitudinem diffundit. Gr. *κόλπος*, *Υπόκομος*, *Ελάκος* Diosc. B. *Bogt - gezwær / Boesem - zweer.* G. *Ein eiterstoc / ein schwar so sich in die Krumme zeucht.* Gall. *Fistule.* A. *Bosome of an ulcer.*

SINUS MENINGIS, sunt cavitates, quas Galenus ventriculos crassæ membranæ vocat; non enim sunt Arteriæ, vel venæ, sed inter ambas jacent intermediae, quare merito alio nomine donantur: primus & secundus five laterales inter cerebrum & cerebellum situm habent, & desinunt in sinibus vertebralibus; tertius ab osse cribriformi incipit, & in medio priorum sinuum finem consequitur; quartus à glandula pineali oritur & in medio lateralium sinuum desinit: quorum insertio vocatur *Torcular Herophili*: cranio egressi partim venis jugularibus continuantur, partim per totam medullæ spinalis partem ad os sacrum usque descendunt, usus est venarum vicem agere, nam omnem sanguinem à cerebro & cerebello accipiunt ex venulis tenuissimis, & brevissimis, valvulâ sem-

per

per in hos terminatis, & partim in venas jugulares, partim in sinus vertebrales se exonerant. B. *Boezem-hollen / Hoek-hollen*. G. *Die Krümme / oder busen der hirn-häutlein*. Gall. *Sinus de la dure Mere, entre les quels on comprend le Torcular Herophili, c'est à dire le Pressoir d'Herophile*. A. Cavitie of the meninx.

SINUS OSSIUM, sunt cavitates, quæ capita aliorum ossium admittunt.

SION, & **SIUM**, est planta, quæ habet caules crassos, angulosos, striatos, excavatos, in ramos divisos, quatuor vel quinque pedes altos: folia conjugatim adnata uni costæ, in margine incisa, crassa, oblonga: flores in umbellas crescunt, ex quinque petalis albis constantes, in orbem positis; floribus succedit fructus ex duobus seminibus compositus subrotundis, minimis, hinc gibbis & striatis, inde vero planis: habitus reliquus hujus plantæ est instar Pastinacæ: radix est parva, fibrosa, nigra: tota planta odorem bituminis habet, est Becabunga seu Anagallis aquatica & Laver quibusdam, aliis vero Phellandron, vel Nasturtium aquaticum &c. nomen sibi adscivit à concussu, quod Gr. à *σείειν* derivant: nam excutiendi vim nactum est, ut pote quod à renibus calculos pellat, urinam & menses ducat. Vel ut aliis placet ab eodem *σείειν*, quod in aquis vacillando, ab aquis præterlabentibus succutiatur. Vide *Laver*.

SIRENES, idem quod *Sirones*.

SIRIASIS, est cerebri & meningum, ab ardore solari, inflammatio, seu (rectius) incalescentia; pueris propter tenuitatem cranii, vel fontanellam tenuissimam frequens, à *σιρ* cavitas sincipitis. G. *Das blatfallen / schief-sen / oder eine enßundung am hirn und hirn-häutlein der kleine kinder*. Gall. *Sorte de maladie causée par l'Inflammation des membranes du cerveau, qui arrive souvent pendant les jours caniculaires par les grandes chaleurs*.

SIRONES seu **CHIRONES**, sunt pustulæ, quæ in vola manus & pedum plantis oriuntur, in quibus minutissimum quoddam vermiculorum genus sub cuticula latet. G. *Scurn / reit-leuffen*.

SISARUM, & **SISER**, est planta, quæ crescit ad altitudinem duorum circiter pedum: folia plura uni costæ adhærent ut in pastinaca, sed minora, viridiora, & molliora,

liora, leviter in margine incisa: flos est rosaceus, & umbellatus, parvus, quinque petalis ut plurimum constans albis, in orbem positus, odor: hunc sequitur fructus parvus ex duobus feminibus compositus, oblongis, paululum Petroselini feminibus majoribus, angustis, hinc gibbis & striatis, inde vero planis, coloris obscuri: radices ex uno capite plures pendulæ, glandulosæ, teneræ & fragiles, rugosæ, cortice tenui, pallidoque obductæ, pulpa candida, digitali crassitudine, pedales quædam, quædam breviores multo, dulci & grato sapore nonnihil aromatico dicitur esse radícula saccharea: vocatur nonnullis, quod singulæ radices colli ac summi pectoris ornamenta, quæ ex auro, argento, gemmisque quondam fiebant, mentirentur. Sed malunt alii à sio & sione. Sunt qui extritis prioribus literis diminutrice forma *Servillum* aut *Servellam*, aut *Chervillam*, pro *Siserculo* nominent. B. *Suiker-wortel*. G. *Gierlein / Suiker-wurzel / Klingen-rübelein*. Gall. *Chervi*. A. Scirrets.

SISYMBRIUM, est planta aquatica, quæ habet caules tres pedes altos, striatos, aliquando rubicundos, excavatos: folia oblonga, acuta, profunde laciniata, dentata, alternatim caulibus adhærentia: flores in summitate ramorum crescentes, pedunculis longis & tenuibus adhærentes, quadrifidi, flavi, cruciformes: flori succedit siliqua exigua, brevis, divisa in duos loculos continentes femina obrotunda fere: radix oblonga, alba, acris, minimi digiti crassitie: hæc planta crescit in paludibus, & locis aquosis, est Cardamine, ut & Mentha aquatica: dicitur à sisymbrio, quæ fuit Veteribus in comædiis meretricula, appellatur etiam *Corona Veneris*: vel quod ob odoris suavitatem, quam præ se fert, eo juvenus quæ amoribus gaudet coronata, in commestationibus suis blando odoris oblectamento suas illecebras commendaret. Vel potius, quod Sisymbrii caulis articulatim per internodia verticillato florum ambitu concinnè coronatur.

SISYRINCHIUM & SISYRICHION, est Iridis species, seu bulbus esculentus: dicitur vel à pabulosa atque carnosa radice: vel à rostrata forma hujus plantæ, rostro fuillo simili. *Σύς*, est porcus: & *Σίγ* fovea in usum Granarii excavata. Gall. *Comme qui droit Groin de Cochon*.

SITANION, est frumenti species, à *σῖτον* frumentum.

SITIS, est defectus humoris (salivæ nempe) ad irrigationem oris, linguæ, labiorum, faucium, dein partium internarum, necessarii; quo sensus inde excitatus sibi imaginatur potum esse in auxilium vocandum, ut id incommodi, quod corpus ex defectu humoris patitur, tollatur. Sitis etiam est ordinaria, quæ homini sano obtingit; vel præterordinaria & nonnunquam depravata quæ ægris. Gr. *Δίψος*. B. *Durst*. G. *Der durst*. Gall. *la Soif*. A. Thirst.

SIUM, vide *Sion*.

SMILAX, nomen hoc variis plantis imponitur; ut Sarsaparilla vocatur similax aspera Peruana; convolvulus dicitur similax lævis, Phaseolus similax filiqua sursum rigente: & unifolium dicitur similax unifolia humillima: similax vero aspera est planta, quæ habet caules longos, duros, striatos, ramosos, flexiles, scandentes, spinis instructos, arbusculas vicinas & arbores apprehendentes; folia sigilli B. Mariæ foliis fere similia, sed longe crassiora, rigida, nervosa, spinis non tantum per margines horrentia, sed & secundum nervos, nunc ampla & viridia, modo angustiora, & albis maculis conspersa, acrimoniam aliquam habentia: flores hexapetali, nudi, albi, exigui, in spicas digesti, inodori: Ovarium in fundo floris sphericum, brevi tuba instructum fit bacca spherica, mollis, post maturitatem rubicunda, sub tenui pellicula recondens semina spherica, lævia, mollia, exterius coloris rubri obscuri, intus albi; saporis ingrati: radix parva, perennis, repens, fibrosa, alba, saporis subdulcis: hæc planta crescit in sylvis, Gr. *Σμίλαξ* & *Μίλαξ*, Lat. *Convolvulus*: est nomen puellæ, quæ amore Croci pueri capta extabuit, mutataque est in fruticem sui nominis, quæ similis est Hederæ. B. *Winde*. G. *Windestraut*. Gall. *Liseron*, *Liset*. A. Bind-weed.

SMILE, est *Scalpellum*, sive instrumentum chirurgicum, quod utrinque aciem habebat, & lineas utrasque, utrinque curvas; sed alteram concavam, alteram vero illi oppositam, gibbam. Cuspis autem acuta erat; diversi generis erant; aliud magnum, aliud parvum, aliud mediocre. Gall. *Bistouri*.

SMYRNA, idem quod *Myrrha*

S M Y R N I U M, est planta, quæ habet caulem tres pedes altos, ramosos, striatos, aliquantulum rubicundus: folia Apii foliis similia, sed majora, incisa in partes magis rotundas, odoris aromatici, saporis Petroselinum referentis: flores rosacei & umbellati, parvi, albi, pentapetali: his succedit fructus fere globosus compositus ex duobus seminibus sibi invicem junctis crassiusculis, obrotundis, striatis, nigris, saporis amari, odoris Myrrhati: radix mediocriter magna, circularis, alba, succum amarum gustui præbens, & saporem & odorem Myrrhæ habens: nomen accepit, quod radix lacrymam emittat Myrrhæ similem: vel, quod huic idem odor sit, qui Myrrhæ: *Σμύρνη* enim est Myrrha. Vulgo vocatur *Levisticum*; quibusdam *Ligusticum*. Gall. *Maceron*.

S O C O T O R I N A A L O E, vide *Succotrina*.

S O D A, idem quod *Cephalalgia*.

S O D A, idem quod *Ardor ventriculi*.

S O D A, sunt cineres ex herba kali usti, quibus vitæ conficiuntur.

S O L, quid sit notum. Sed à Chymicis sumitur pro *Auro*: adeo ut Medicamenta solaris sint ex auro parata.

S O L A N U M, vulgare sive hortense, est planta, quæ habet caulem sesquipedem circiter altum, ramosum: folia oblonga, acuta, satis ampla, mollia, nigricantia, aut virido obscura, quædam angulosa, altera crenata, quædam integra, saporis herbacei, insipidi, succum viridem habentia: flores sunt monopetali, quinquefidi, stellæ instar expansi, coloris albi, in medio pluribus staminibus donati: calix est monophyllus, quinquefidus, stellatus non vesicarius: flori succedit bacca initio viridis, per maturitatem fit mollis, succulenta, ovata, vel globosa, nigricans, fæta seminibus planis, exiguis, flavis: radix longa, fibrosa, albescens: hæc planta crescit juxta vias, ejus Plantæ variæ sunt species, plerumque somnum concilians: dicitur & *Solatrum*, *Cuculus*, *Uva Lupina*, *Uva Vulpis* & *Morella*. Gr. *Τεύχνη*, vel *Στεύχνη*, fortè à solarine dictum, quod dolores intensos sopiendo sistat: hinc Gr. *τεύχνη* vel *στεύχνη* mollis, lenis, quod emolliat, leniatque dolores ardentis. B. *Nagt-schade* / *bofskruid*. G. *Nacht-schatten* / *saukraut*. Gall. *Morelle*. A. *Night-shade*.

SOLDANELLA, & SOLDANA, alias *Convolvulum Marinum*, est *Brassica Marina*, quæ est planta habens caules tenues, flexiles sarmentosos, rubicundos, repentes: folia obrotunda, polita, splendentia, Chelidonium minus referentia, sed crassiora, succo lacteo repleta, caulibus longis adhærentia: flores sunt ut plurimum campaniformes, monopetali, ora repanda; his floribus succedit fructus obrotundus, membranofus, includens semina angulosa, nigra, aut alba: radix minima, fibrosa: tota planta habet saporem amarum, & salum: crescit circa mare, nonnulli à voce *Solidus* Etymologiam trahunt, sed ratio non videtur suadere, an à solidandis vulneribus? an à Belgica fictitia voce *Sautenelle*, vel *Soutenelle*, quasi diminutivum à *Saut*, *Sal*. B. *Zee-winde* / *zee-kool*. G. *Meer-winde*. Gall. *Soldanelle*, *Chou marin*. A. *Sea-kole*, *sea-bind-weed*. Gr. *Κρόμβη θαλάσσια*.

SOLEN, Chirurgis est instrumentum oblongum, intus cavum, in quod membrum fractum, crus aut femur, imponitur, aut continetur.

SOLEUS MUSCULUS, est latus & tibiæ fibulæque ossis commissuræ posterius insertus robustissimus existit, suræque maximam constituit molis partem. Variam ob tendinum connexionem, varios fingit, ut *Gastrocnemius*, musculos. B. *De Zool-spier*. G. *Der Solen gleiche mauß*. Gall. *Muscle Soleaire*. A. *The sole Muscle*.

SOLIDAGO SARACENICA, vide *Saracenicæ Solidago*.

SOLIDAGO, est Herba vulnera consolidans: derivatur ergo à solido, sano. Gr. *Σύμφυτον*.

SOLIDUM, est Antiquorum pondus pendens scrupulos quatuor.

SOLUTIO CHYMICA, est operatio qua corpus quodcumque vel naturaliter, vel arte variis aliis heterogeneis partibus constans, in sua principia, Spiritum nempe, Sallem, Acidum, Sulphur, Aquam & Terram, ex quibus omnia mista conflata sunt, resolvitur & reducitur. B. *Ontdoening der scheikunst*. G. *Die Entbindung durch die Chemie*. Gall. *Solution*. A. *Idem*.

SOLUTIO CONTINUI, est separatio partium antea cohærentium in unione a quacunque causa facta, in vulneribus, ulceribus, fracturis &c. B. *Gen scheidung des geheels*. G. *Das auflösen / die entbindung der theilen*. Gall.

Solu-

Solution de Continuité. A. Solution of the parts.

SOLUTIVA, à solvendo, quia humores intestinales solvunt, idem quod *Laxantia*.

SOMNAMBULO, vide *Noctambulo*.

SOMNIFERA, Gr. *Υπνοποιή*, sunt, medicamenta quæ valent somnum producere, & plerumque agunt duplici de causa; nimirum 1. per causas naturales tollendo impedimenta somni naturalis, qualia plerumque sunt Objecta externa, Dolores, Calores, sudor, animi curæ, & quæcunque sanguinis circuitum augment, his igitur sublatis per varia varii generis medicamenta, quæ tamen omnia vocari solent *Υπνοποιή*, sequetur somnus: 2. agunt per causas nonnaturales, opprimendo scilicet causas naturales vigiliarum, & impediendo fluxum spirituum animalium per nervos; quare hoc medicamentorum genus maxime in Cerebrum & nervos agit. B. *Slaapmiddelen*. Gall. *Remedes Somniferes*.

SOMNIUM, Gr. *Ενύπνιον*. *Insomnium*, est quando dormiendo nobis varia videntur occurrere, eodem modo ac si essemus vigiles, estque regulare, quando apparentiæ seu phantasinata connexionem quandam habent; vel irregulare, quando contrarium evenit. B. *Gen droom*. G. *Ein Traum*. Gall. *Songe*. A. A Dreame.

SOMNOLENTIA continua, est assidua in somnum procidentia & inclinatio; oritur, quod pori extremi corticalis substantiæ cerebri viscositate quadam obliterantur, vel clauduntur quacunque ex causa comprimente, ita ut liber transitus spiritibus animalibus denegetur in musculos voluntariis actionibus inservientes. Gall. *Assoupissement*, *envie de dormir*.

SOMNUS, est pororum cerebri & nervorum confidentia & angustatio, à quiete vel defectu, vel impedito fluxu spirituum animalium à compresso Cerebro orta, qua sensus externi ab operationibus externis desistunt. Somnus dicitur *Naturalis* vel *Præternaturalis*, qui iterum divinus vel diabolicus, vocatur item *Sopor* & *Quies*. Gr. *Υπνος*. B. *Slaap*. G. *Der Schlaf*. Gall. *Sommeil*. A. *Sleepe*.

SONCHITES, vide *Hieracium*.

SONCHUS, duæ dantur species generales, una quæ est lævis, altera aspera; prior est planta, quæ habet cau-

lem sesquipedem altum, intus excavatum, tenerum, purpurefcentem: folia longa, lævia, fere glauca, dentis Leonis divisura, latiora, incisa vel laciniata, alternatim disposita, alia pediculo longo, alia nullo gaudentia, sed latiore basi caulem amplectentia, in circuitu quasi dentata, in quibus vel nullæ spinæ vel molles, lacte prægnantia, falsa, amara: flores semiflosculosi, plurimi scilicet semiflosculis constant embryoni insidentibus, & calice crasso comprehensis, qui per maturitatem conicus fere evadit: embryo autem abit deinde in semen pappis instructum, thalamoque affixum, oblongum, rubicundum: radix minima, fibrosa, alba. Sonchus vero asper habet folia sonchi lævis crassiora, obscurius viridia, in crebras lacinias divisa, ad Endiviæ folia accedentia, basi sua caulem inanem amplectentia, spinulis longioribus, & rigidioribus aspera, (quin etiam folia extrema & laciniæ in angustiores & acutiores mucrones desinunt) lac fundentia falsum & amarum: cætera quæ de soncho lævi dicta fuerunt, huic conveniunt, dicitur *ἡ δὲ τὸ σῶν χείρ*, quod salubrem succum de se fundat; vel nuncupatur quasi *σμπὸς* ab inanitate caulium. Lat. *Cicerbita*, *Lactuca Leporina*, *Lactucella* & *Lactero*, quia lac fundit, & nutricibus lactis copiam præbet. B. *Haze-latouw* / *Haze-zalade* / *Konpnen-kruid* / *Ganzen-distel* / *Hazen-fruik* / *Dauw-distel* / *Melk-weye*. G. *Nasen-kohl*. Gall. *Palais de Lievre*, *Laiteron*, *Laiteron epineux*. A. Sow-thistle.

SOPHIA CHIRURGORUM, est nasturtium sylvestre, quasi Chirurgorum sapientia: quia fortè ad illam plantam, ob salubres effectus, solebant effugere, ac si illorum tota sapientia in istius herbæ usu consisteret. A. Flixweed.

SOPHRONESTERES, sunt sapientiæ dentes. Vide *Dentes*.

SOPORARIÆ ARTERIÆ, idem quod *Carotides*.

SOPORIFERA, idem quod *Somnifera*.

SORA, idem quod *Esjere*.

SORBETTUM, vulgo *Serbet*.

SORBITIO, est ea actio, qua clausis naribus interiorius velo palatino, ore antè arctato, ut fiat parvum foramen, vacuum excitatur Boylianum in ore, dum lingua

Unable to display this page

quæ nimirum fundamenta sua medica, & mutationes corporis animalis, humorum, statum morbi, & actiones medicamentorum ponit & explicat ex mutationibus, quæ inducuntur corporibus aliis ope vulgaris ignis, adeoque analogice ubique & in quocunque corpore sic fieri statuuntur: à *σπείω* traho & *ἀγείρω* congrego.

SPANACHIA, vide *Spinachia*.

SPARADRAP, sive SPARADRAPUM, est linteum utrinque unguento spisso vel emplastro tinctum, & hoc modo fit; post liquationem unguentorum vel emplastrorum, linteum penitus immergitur, quod tinctum extrahitur, extenditur & in usum medicum asservatur, dicitur etiam Tela Gualteri, seu Emplastrum ad Fonticulos. Gall. *Toile Gautier*, *Sparadrap*.

SPARAGUS, idem quod *Asparagus*.

SPARGANIUM, est gladiolus aquatilis, vel platanaria: est planta aquatica habens caulem rotundum, tres circiter pedes altum, politum, tortuosum, medullam albam habentem, in multos ramos divisum: folia longa, angusta, acuta, aspera, scindentia, saporis subdulcis: flores mares polypetali, herbacei, numerosissimis staminibus fecundi, arctissime congeruntur ad caulem in formam globi: ovaria nascuntur in eodem caule, sed infra priores flores masculos, suntque tubæ incurvæ, parvæ, filiculosæ, quæ maturæ fiunt capsulæ seu officula, unicapularia, vel bicapsularia, nucleo quodam farinaceo plerumque fæta, colliguntur & hæc ovaria in globos instar nodorum: radix fibrosa, nigra, repens: hæc planta crescit in locis humidis: an à *Σπείραγον* fascia, vel *Σπαραγγίων* fasciola, quod foliis ejus pro fasciis uterentur nutrices? vide *Platanaria*.

SPARGANUM, vide *Fascia*, à *σπείραγον* fasciis ligo.

SPARGANOSIS, est mammarum, à nimia copia lactis, distensio, à *σπείραγον* fasciis distendo.

SPARGIRIA, idem quod *Spagirica*.

SPARSI MORBI, vide *Sporadici Morbi*.

SPARTUM, SPARTIUM, est Arbuscula, cujus duæ dantur species, una dicitur spartium primum Clus. Hisp. habet caulem pollicis crassitiei, sesquipedem circiter altum, cortice aspero & striato obductum, in plures ramos divisum, virgulas exiguas, tenues, flexiles, instar junci

junci virgularum germinantem, folia exigua, oblonga in initio habentes, quæ folia floribus apparentibus cadunt: flores sunt leguminosi, exigui, flavi, inodori, pediculis adhærentes, qui e virgularum lateribus producuntur: flori succedit siliqua brevis, oblonga, aut rotunda, turgidula, cartilaginea, fæta semine reniformi, duro & nigro: radix est dura, lignosa: altera species spartium secundum Clusii Hispanicæ est: utraq; species provenit in regionibus calidioribus præsertim Hispania, locis sabulosis, & sterilibus: est Genistæ species; ita dicitur quod funiculi ac vinculi usum in alligandis vitibus præbeat, à *σπειρίω*, quia in spiram flecti & convolvi potest.

SPASMA, idem quod *Spasmus*.

SPASMOTICA, sunt medicamenta spasmus pellentia, influxum spirituum vel sanguinis inordinatum vel corrigendo vel acere quodcunque stimulant & in musculo hærens tollendo, vel sensum partis nervorum compressa hebetando. B. *Kramp en Stuij- middelen*. G. *Krampff Stillende Mittlen*.

SPASMOLOGIA, est de contractione nervorum & tendinum enarratio, à *σπασμός* contractio, & *λέγω* enarro. B. *Verhalinge der krampe*.

SPASMUS, & SPASMA, ut cum *Doctiff. Willisio* loquamur, denotat quemlibet motum convulsivum in genere: nam *Cardanus* affectus convulsivos dividit dupliciter, in Tetanum & Spasnum; per illum contractionem constantem, qua membrum rigidum & inflexile evadat; per hunc vero motus celeres & concussiones, quæ interjecta quiete, alternatim cessent redeantque, intelligit. Spasmus fit cum acri dolore in artubus, crure, supra, pede, &c. Spasmus fit, qui aut momento uno aut altero, aut aliquot horis perseverat; accidit vero ægris & iis qui utcumque sani sunt; in febribus, scorbuto, crapula, & sæpe in somno: ac cui semel evenit, ei solet sæpe contingere, ita ut somnus interrumpatur. Hujus species sunt, spasmus in vulneribus, spasmus cynicus, Strabismus, Ritus sardonius &c. à *σπῆω* contraho. B. *De krampl de klem*. G. *Der krampp / der cinen zeuct*. Gall. *Spasme*. A. *Crampe*.

SPASMUS CYNICUS, sive CANINA CONVULSIO, est convulsio musculorum oris. Hoc est, quando mu-

sculi maxillares convelluntur, & os, nasus, oculus, atque adeo dimidii faciei pars in obliquum & rugas torquetur, imo & irati canis effigiem repræsentant, ita ut qui correpti, efflare aërem, aut humorem expuere nequeant, saliva ex ore fluente. B. *Honds Trekking / Honds Kramp.* G. *Hunds Krampff.* Gall. *Ris Sardonien.* A. The doggs Crampe.

SPATHA, Gr. Σπάθη & Ἐλάτη, est integumentum fructus palmarum; à *σπάθω* texo.

SPATHA, est instrumentum oblongum, ex argento, chalybe, cupro aut ligno confectum: inferius latum, quo electuaria vel conservæ & emplastra absque manuum iniquatione commodè tractantur, Chirurgis & Pharmacopæis, familiare. Vide *Spatula*. B. *Gen spatel.* G. *Ein spatel.* Gall. *Une Spatule.* A. A spatule.

SPATHOMELA, sive SPECILLUM LATUM, vide *Spatha*.

SPATILE, est species alvi lubricæ.

SPATULA, vel SPATHULA, est instrumentum minori forma, quam *Spatha*. Significat quoque *Scapulam*, à *σπάω* traho, ut putatur. B. *Gen spateltje.* G. *Ein spatel.* Gall. *Spatule.*

SPATULA FOETIDA, est Iridis species: à foliorum figura ita dicta, *Spatha* enim gladium significat. Est enim illi folium ancipiti novaculæ similis, acutiore acie, & tenuiore, rigidioreque quam gladioli aut iridis mucrone. *Foetida* cognominatur, quod gravem exhibet odorem. Gr. *ζυείς* gladius, novacula. B. *Wand-luis-kruid / stinkende-lig.* G. *Wandt-laus-fraut.* Gall. *Espatule; Glayeul puant.* A. Stinking gladwin.

SPECIES, seu PULVIS, dicuntur in officinis simplicia (ingredientia) pro compositis conficiendis coordinata. Sic dicuntur species theriacæ, id est ex quibus theriaca compilatur: sic sunt & species decoctorum usualium, præ reliquis tamen hoc nomen sibi vendicant pulveres nonnulli, tum aromatici, tum cathartici. Forsan quia ordinati fuerint olim, ut inde conficerentur electuaria, morsuli vel rotulæ, sic sunt species aromatic. rosac. Species Diaturbith cum rhabarbaro, &c. B. *Poeder.* G. *Pulver / staub.* Gall. *Poudre.* A. Powder.

SPECIFICA MEDICAMENTA, sunt, quæ vi specifica
fica

fica tantum in eam causam agunt, quæ morbum in corpore producit, partem affectam tantum movendo, & mutando, nihil vero in reliquas corporis partes efficiendo; sic oleum viperinum applicatum morsui viperæ; Cortex peruvianus in febribus intermittentibus; Opium in conciliando somno & quamplurima alia sunt: solet tamen plus de aliis jactari, quam quidem sana ratio, & genuinus candor concedunt.

SPECILLUM, est instrumentum chirurgicum, Spithamæ longitudine, tenue ex argento, vel chalybe, ab una extremitate latum, rotundum & nonnihil incurvatum; ab altera vero rotundum nodulum habet; specillis vulnerariis, vulnere, fistularumque altitudo pertentatur. Videtur esse diminutivum à *Speciem*, quo usus est *Pacuinus*, *Μήλη*, *Τεθυμωπική Μήλη Galeno*, *Ίχνη Hippocr.* à tentando imperitum vulgus *Tentam* vocat. B. *Gen Tintel-pzer / tenten-pzerken / pzoet / wond-pzer / pzoef-pzer / zondeer.* G. *Ein such-essen / wund-risen / pruffeisen.* Gall. *Sonde.* A. A Lancette.

SPECULUM ANI, est instrumentum chalybeum, quo Chirurghi anum dilatant, & spinas, aliaque inhærentia extrahunt, vel innata absumunt. B. *Gen aars - spiegel.* Gall. *Speculum Ani.*

SPECULUM LUCIDUM, idem quod *Septum Lucidum.*

SPECULUM OCULI, est *Aranea Tunica Oculi.*

SPECULUM MATRICIS, vide *Dilatatorium.*

SPECULUM ORIS, G. *Mund-stuck.* Matricis &c. Vide *Dilatatorium.*

SPELTA, Gr. *Σπelta*: nonnullis *Far.* Vox videtur descendere à *Spelta Italorum*, quæ est Frumenti species. B. *Spelt.* G. *Tinckel & dincckel-korn.* Gall. *Speautre, Blé locular, Froment locar, Froment rouge.* A. *Spelff.*

SPERAGUS, idem quod *Asparagus.*

SPERGULA, dicitur etiam *Πολύγαλα*, an à *σπείρω* sero, femino, spargo, & *γάλα* lac: quia ejus semen lactis gratia spargitur, nam creditur vaccis lac augeri, si illa planta vescatur. B. *Sputie.* G. *Spergel.* Gall. *espece de Morigeline.* A. Franke or spury.

SPERMA, idem quod *Semen.*

SPERMA CETI, quid propriè sit, necdum constat. Alii *Balænae* semen putant, & mari instar spumæ supernatans,

natans. Alii alicujus Ceti Macrocephali cerebrum, lixivio peculiari purificatum autumant. Alii adipem collectam in cervice piscis alicujus ex balænarum genere, quæ vocatur B. *Gen Potbisch* / autumant: sed verosimilius videtur esse oleosa materies, quæ reperitur ingenti copia in cavo maxillæ inferioris istius animalis, quæ inservit istius partis motui; non est cerebrum, sed est oleosum quid, olei enim dotes refert, est pingue, molle, recens verum olei saporem habet, & ubi diu aservatur, rancescit instar olei, & flavescit; fluit & ardet in igne; aquæ non miscetur sed cum ovi vitello dissolvitur. post artificiosissimas præparationes massa producta est substantia pinguedinosa, facile flammam suscipiens, alba, adipis ferè odore. B. *Walschot*. G. *Walroth*. Gall. *Nature de Baleine, ou Blanc de Baleine*. A. *Parmacity, Seed of the whale*.

SPERMATICÆ PARTES, sunt venæ & arteriæ, sanguinem à testiculis abducentes & adducentes. *Item*, vasa feminis excretoria. *Item*, partes albidæ, quæ olim propter albedinem censebantur ex semine duntaxat generari, ut nervus, membrana, os, cartilago &c. Verum omnes partes ex semine successive generantur, quia ex ovo, quod totius fœtus rudimentum continet, generantur: imo & omnes partes, quotquot habentur; si sanguis alique succi eluantur, etiam albidæ apparent. Hinc omnibus illud nomen ex æquo competit. Ex *σπέρμα* semen. B. *Zaad - delen*. G. *Saamen theilen*. Gall. *Les Parties spermaticques*. A. *The Spermatick Parts*.

SPERMATOCELE, improprie ita dicitur, quia non semen, sed vas feminis ejaculatorium corrugatum in Scro-um delabitur, ex *σπέρμα* semen, & *κύλη* tumor.

SPERMATOPÆA, medicamenta sunt, quæ liquidi prostaticarum, Vesicularum seminalium, & Testium generationem & elaborationem augent in maribus, ita ut deficiens ex ægritudine semen restituatur, & quæ in fæminis humores ad suscipiendum requisitos elaborant. B. *Zaadmakende middelen*.

SPERNIOLA, seu SPERNIOLUM, vocatur *Sperma Ranarum*; est enim mucilaginosam quædam substantiam, aquis innatans. B. *Witborisch Schot*. G. *Der Saamen der Fröschen*. Gall. *Frais de Grenouilles*. A. *Seed of Frogg's*.

SPHACELODES, est quid sphacelo simile, ex Σφάκελος sphacelus, & εἶδος forma.

SPHACELUS, est Sideratio, sive sensus & vivificationis in quacunque parte extinctio, ad ossa usque plerumque penetrans: ἀσφάκτω interficio. Gr. Σφακελός, Σφακελισμός, Τελεία Νέκρωσις. B. Het Heet Duur. G. Der kalte Brand / die vollzogene eysterbung. Gall. *Sphacele*, *Mortification*. A. Sphacele.

SPHACELUS, vide *salvia*.

SPHÆRITIS, quasi planta globosa, seu capite globoso, quia capitula habet rotunda & globiformia, à Σφαιρα globus.

SPHÆROCEPHALUS, est cardui species, capitula habens rotunda, à Σφαιρα globus, & κεφαλή caput.

SPHAGITIDES, sunt venæ jugulares in collo, à Σφαιγιάζωμα jugulo, mactō.

SPHATULA FOETIDA, idem quod *Spatula Foetida*.

SPHENDAMNOS, sic vocatur Acer. Gr. Σφένδαμον dicitur durus, firmus, ob ligni duritiem.

SPHENOIDEA OSSICULA, vide *Cuneiformia*.

SPHENOIDES, vide *Cuneiforme Os*.

SPHENOIS, sive **SPHENOIDES**, vide *Cuneiforme Os*.

SPHENOPHARYNGÆUS, est par musculorum, à sinu alæ internæ ossis cuneiformis ortum ducens, atque obliquè deorsum inclinans, in œsophagi latera extenditur; gulam dilatat, ex σφῶν cuneus, & φάρυξ œsophagi caput sive fauces. B. *Wiggebeens strotspier*. Gall. *Muscles Sphæno-Pharyngiens*, ou *Sphæno-Salpingo-Pharyngiens*.

SPHINCTER, hoc nomine in variis partibus musculi gaudent qui hanc proprietatem habent, ut circulariter ambientes partem rotundam mollem, vim hanc plane constringendi possident, uti est musculus constrictor œsophagi, Ani, Vesicæ &c. à σφίγγω constringo. B. *Sluitspier*. G. *Der Schliesmauß*. Gall. *Muscle sphincter*. A. *Muscle Sphinctere*.

SPHONDYLUM, est planta, quæ habet caulem duos vel tres pedes altum, rectum, rotundum, nodosam, villosam, striatum, excavatum: folia sunt ampla, laciniata, in multas partes divisa, lanuginosa, saporis dulcis: flores in summitate ramorum in umbellas crescunt, singuli ex quinque foliis constant; liliacei, coloris ut plurimum

rimum albi, aliquando purpurei, sed raro: flore deciduo calix fit fructus ex duobus magnis feminibus compositus, compressis, striatis, marginatis a parte superiori, in dorso striatis; ubi se invicem tangunt duabus lineis nigris notantur; radix est simplex longa, perennis, altissime depacta, & sat crassa, carnosâ, inordinate divisa, succo flavo prægnata, saporis acris; idem quod *Spondylium*. Gall. *Berce, ou Branc-Ursine batard*.

SPYGMICA, est pars Hygieinæ, agens de pulsibus, à *σπύζω* pulso.

SPHYGMUS vide PULSUS.

SPICA, in frumento dicitur totum illud quo granum continetur, & ad similitudinem plurimæ plantæ, earum summitates spicatae spica nominantur, ut lavendula, spica celtica, indica &c. *Spica* dicta quasi *Specâ*, à spe, nam quum fruges in spicam exeunt, spem præbet hominibus. Aliis dici putant à figurâ spiculi, quam refert, ubi primum è folliculis erumpit. Tria vero continet, Granum, glumam & aristam. *Spica mutica* est, quæ non habet aristam, & *Mutica* quasi mutila nominatur. Gr. *Σπίχης* à *Σπῆξ* ordo, quia certos habet granorum ordines, vel à *σπῶ* & *χύω* fundo. Seges suo stat caule, & spicæ fluitant quasi à vento fusæ alii derivant, quod verticillato ambitu florem & orbibus spicarum caules cingentibus coronetur. Gall. *Epy de Blé*.

SPICA CELTICA, sive NARDUS CELTICA, crescit in Liguria, Carinthia, Styria, in Alpibus Tyrolis, montibusque Pyrenæis, ad spithami altitudinem: folia ferè salici similia habet, unde *Saliunca* forte dicitur, sed minora, erigit spicam, huc mittuntur folia cum radice fibrosa, aromaticum spirant odorem. B. *Celtische spicenard*. G. *Celtischer narden*. Gall. *Spica nard*. A. *Celtick Spikenard*.

SPICA INDICA, vide *Nardus Indica*.

SPICA, deligationis species est unius vel utriusque humeri luxati, alia est, cujus fascia ab una extremitate voluta est; alia quæ ab utraque.

SPINA, vide *Acantha*.

SPINA DORSI, Vocatur Columna illa ossea, a capite ad anum usque extensa, spinalem medullam continens. vide *Acantha*.

Unable to display this page

Unable to display this page

thoracicum revehitur. Sunt igitur hi spiritus, tenuissima, elaboratissima, agilissima sanguinis pars, nam in nervis vel Cerebro vix deprehenditur, nisi mador aliquis albus pellucidus, subitissime exhalans, nullo modo igne concrescens: unde sunt multo subtiliores quam lymphæ, neque ignem alunt uti facerent spiritus fermentati vegetabilium, neque acres sunt, eroderent enim nervos illico, quare optime comparari possent cum Aqua subtilissima; licet tamen id non sint, uti origo eorum evincit. Usus istius succi est sensibus non tantum inservire, sed & actionibus, sive motibus tam voluntariis, quam involuntariis, imo & nutritioni. Gr. πνέμα. B. Geesten vel Herzenzap / zenuwzap. G. Die Geister / sennader feucht. Gall. Esprits. A. Spirits.

SPIRITUS CHYMICI, sunt liquores, qui distillando non tantum tenuissimi sunt redditi, sed incorruptibiles & majoris efficaciam. Sunt triplices, *Sulphurei*, *Acidi* & *Salsi*. *Sulphurei* sunt, qui facile flammam concipiunt, atque post plenariam vegetabilium fermentationem producti sunt, ac inter destillandum decurrunt striatim juxta latera capitelli; leviores & mobiliiores sunt quam aqua, & constant ex particulis oleosis, ut est spiritus vini & omnes spiritus ardentes ex baccis ribium, fragorum, sambuci &c. *Acidi* sunt qui constant ex particulis acidis & aqua, ut sunt spiritus vitrioli, sulphuris, salis &c. Qui veri spiritus non sunt. *Salini* sunt, qui ex sale volatili & aqua constant, ut spiritus salis armoniaci, spir. urinæ, fuliginis &c. Alii sunt simplices, ut jam recensiti; alii *Compositi Sulphurei*, ut spir. aromatici, spiritus diuretici. *Acidi Compositi*, ut Aqua fortis, spiritus nitri dulcis, aqua regia &c. *Salini Compositi*, ut sal volatile oleosum, spir. salis armon. acidus &c. B. Geesten. G. Subtile Geister / oder Spiritus. Gall. Esprits. A. Chymical Spirits.

SPLANCHNICA, sunt Medicamenta, adversus morbos intestinorum, à σπλαγχνικά, exta in manus sumo.

SPLANCHNON, est viscus, sive pars organica, in magna cavitate contenta. Vide *Intestina*.

SPLEN, sive **LIEN**, Gr. Σπλήν, est infimi ventris viscus, à parte sinistra situm, post ventriculum, rubrum seu sanguinolentum quidem, sed & sæpe lividum, adeo ut obscurè rubeat. Pars ventriculum spectans sima est, ubi

ubi & vasa sanguinea cum nervis & vasculis lymphaticis conspiciuntur. Ab altera parte gibba, & lumbis & diaphragmati, & peritonæo adhæret. Interior substantia constat ex plurimis vesiculis seu sacculis, quibus glandulæ interspersæ sunt, qui vicem venarum gerunt, plantæ pedis non absimilis est, in vaccis & bobus bovinam linguam affabre refert. Usus est à sanguine lympham segregare, eandemque in cisternam chyli ablegare, & sanguinem præparare, ut ex eo inde ad Hepar delato bilis generetur; hinc lienes tam obscurè rubent; nam sanguis lymphæ sua orbatus, intensum colorem amittit. Hinc olim putarunt receptaculum esse humoris melancholici. Sive ut alii excrementorum falsorum & terrestrium, ut ibi mediantibus spiritibus animalibus volatilifentur, & sanguine denuo ad ulteriorem fermentationem inspirentur. Sed hoc verum non est, & si liveat, & atro sanguine turgeat, casu hoc factum aut à morbo & incrassato sanguine putata. Cum Lien non habet amissarium, ut alia viscera, per quod humorem singularem sua fabrica factum emittat, sed effert omnia mista simul per ingentem venam lienarem, apparet, quod omnis hujus actionis fructus ipsi neutiquam inserviat: verum quum omnis, sic confectus humor eat in unam venam Portarum, & hepar; patet usum splenis inservire hepatis bilem paranti. B. *De Milt.* G. *Die Miltz.* Gall. *La Rate.* A. *The Milt.* *Lienes Morbidi*, valde obstructi & tumentes, etiam vocantur, *Lienes.* a *Σπλάγχνον* viscus, vel à *σπλάγχνον* contraho valde. B. *Milt* *gezwel-* *len.* G. *Miltz* *Krancheit* / *miltz-sucht.* Gall. *Rateleux*, *Mal de Rate.* A. *A Disease in the milt.*

SPLENETICA, sunt Medicamenta, adversus splenum morbos. B. *Milt* *middelen.*

SPLENIA, PLUMACEOLI, seu PLAGULÆ, componuntur ex linteo, ter, quater & quinquies duplicato, ita ut *Spleni* crassitie quadret, quæ vulneribus, ulceribus & fracturis imponitur. Sic à figura & crassitie lienis, dicta plumaceola antiquis, quia vulgo ex pluma inter duos pannos confuta constabant à splenis figura, splenia dicuntur. Item pulvilli, quod pulvinaris formam referant. Differunt ratione figuræ, longitudinis, latitudinis & crassitie. Figura triplex est, pro positionis sc: eorundem modo. Quidam enim parti secundum longitudinem rectè, qui-

quidam obliquè, quidam vero transverse imponuntur, & quidem nunc singuli, nunc plures; pro usu parti affectæ debito, ad deligationem firmandam, membra crassitudine inæqualia, aut partes graciles & concavas æquandas & explendas, ut tota deligatio æqualis evadat; partes item à fasciarum & vinculorum onere defendendas & saniem ichoresque exprimendos & imbibendos. Imponuntur interdum sicca vel liquore aliquo imbuuntur & madefiunt. B. *Plumezolen / Compressen / Mondkussentje.* G. *Plus mesole / Tructuch / Compressen.* Gall. *Plumasseaux, Compresses.* A. *Bolsters.*

SPLENICA, sunt, quæ validius attenuando, incidendo, & volatilizando, obstructionibus splenis corrigendis conducunt. B. *Milt-middelen.*

SPLENII MUSCULI seu **TRIANGULARES**, sunt, origine gemina, partim à quinque spinis vertebrarum colli inferiorum, partim à totidem apicibus vertebrarum thoracis superiorum prodeunt: atque obliquatis nonnihil fibris inferuntur; caput ad posteriora trahunt: sic à laterum figura nomen inditum est. B. *De spalk-spieren.* G. *Die langlichte mause.* Gall. *Muscles Splenius, ou les Mastoïdiens posterieurs.* A. *The Spleen Muscles.*

SPLENION, est Scolopendriæ species, dicitur spleni, seu lieni mederi. Constatque sic inventum, cum exta super eam projecta essent, fertur adhæsisse lieni, eumque exinanisse. Ob id à quibusdam *Splenium* vocatur. Narrant sues, qui radicem ejus edunt, sine splene inveniri. Vide *Asplenium*. B. *Steen-varen / Milt-kruid.* G. *Stein-farn / Milt-kraut.*

SPLENITIS, est Inflammatio, vel obstructio arterias splenicæ occupans, cum tumore, dolore ardente obtuso, febre acuta: vel cum sensu ponderis in sinistra hypochondriorum parte. Gall. *Inflammation, ou Obstruction de la Rate.*

SPODIUM, est favilla eadem ac *Pompholyx* ob gravitatem in pavementum decidens. Dicitur *Spodium Græcorum* ad differentiam *Spodii Arabum*, quod nihil aliud est, quam radix Alcannæ combusta, & Officinæ nostrates *Ustum Ebur* ejus loco substituunt. *Spodium Græcorum* uti specie à *Pompholige* non differt, ita & viribus inter se conveniunt. Gr. *Σπόδιον & Σπόδιον*, Lat. *Spodium Græcorum*, Offic. Nil vel

Nibili Gryseum. B. *Grauwe Tutia / Spodium.* G. *Stratt Dicht.* Gall. *Tutie Grise.* A. *Spodium, Grey Tutey.*

SPONDYLIS, vel SPONDYLUM, est Panacis Hera-
clei species, nomen habet à vertebra vel verticillis fuso-
rum: sed alii malunt ab odoris gravitate, à Spondyle sc.
insecti specie odoris gravis.

SPONDYLUS seu VERTEBRA, VERTICILLUS,
sunt ossa triginta capiti subjecta, in medio excavata pro
transitu medullæ spinalis, variis processibus, pro insertio-
ne musculorum, & foraminibus, pro vasorum & nervo-
rum transitu, prædita. Septem collo; duodecim dorso,
quinque lumbis, & sex ossi sacro tribuuntur. Conne-
ctuntur per ginglymum. Gr. Σπόνδυλος, Στροφέϊς, Ἀσπίδα-
λοι Hom. Κύβοι, Σπόνδυλον deducunt, à σφίξω, quod ver-
tebræ inter se constrictæ sint: alii à σπᾶν δύνειν, quod alte-
ra alteram quasi attrahat & subingrediatur. B. *Wervel-
beenen.* G. *Die gelencke im Ruck-grade.* Gall. *Vertebre.* A.
Bak bone Chine bone.

SPONGIA, spongas inter vegetabilia Antiqui olitores
vocarunt radículas illigatas & connexas. Hinc Asparagi
fativi & altilis radices multis irretitæ capillamentis coa-
lescentes, & inter se implicatæ, ac quasi in unitatem
coëuntes spongiolæ, & spongiæ, spongiosæque appellan-
tur. Sic aliquando muscus quidam comosus est, in me-
ditullio continens alveolos præduros, vermiculari sobole
instructus, ex variis fibrillis villosis constans, ut in Cy-
nosbato fieri inquit Cl. *Hagenorn.*

SPONGIA, est Musci marini species rupibus adnascens,
five plantæ species mollis, levis, porosa, quæ fungum
refert, in mari rupibus adhærens, coloris nunc albican-
tis, flavescentis & spadicei, odore & sapore carens; omnes
fere adferuntur ex mari Mediterraneo: est Insula quæ-
dam in Asia Icaria dicta, ubi in magna copia inveniuntur,
ibi juvenes, qui uxorem ducere volunt, in mare se im-
mergunt ad spongas educendas, & qui plus in mari de-
git, illi virgo præmii loco datur: qui mos inde est ortus,
quia Turcarum Domino, has spongas tanquam tributum
dare debent: si microscopio lustretur spongia, vera plan-
ta videtur, totum quod apparet spongiosum, e mare ex-
tractum, apparet limoso corpore plenum; hujus natura
fungis est proxima, de vegetabilium marinorum genere,
com-

combusta tamen ad partes animalium accedit, & dat odorem cornu cervi calcinati, per destillationem dat ingentem copiam olei & salis volatilis: aquam quasi attrahunt spongiæ, & tunc in omnem dimensionem extenduntur, & deinde aquam attractam diutissime retinent, & nisi exprimitur, non facile dimittunt: recentes e mari emersæ graves satis sunt ob limum in earum foraminibus contentum; vera radice firmantur in fundo maris, & quamdiu ibi hærent, habent motum quasi systoles & diastoles, contrahuntur, & tunc difficulter avelli possunt; motum inesse negari non potest, si extracta ex mari, pars una in aqua, altera vero sit in aëre, pars sub aqua motum contractilem & distractilem retinet: duo genera spongiarum constituit Dioscorides marem atque foeminam, marem densioribus atque minoribus foraminibus constare docet, foeminam majoribus & rotundis; alii tertium addunt, in quibus lapides nascantur duriores, qui credebant spongiam esse animal, dicebant esse calculos in ejus corpore generatos. Gall. *Pierre d'Eponge*; vivunt spongiæ scropulis, testaceis & arenæ radice affixæ; avulsa a sua radice repullulant, & ut aliæ plantæ crescunt: dicitur *ὅτι τὸ σπῆν πὲ ὕδα*, quod liquida attrahat & combibat. Gall. *Eponge*.

SPONGIOSUM OS, idem quod *Cribriforme Os*.

SPONGIOIDEA OSSA, vide *Cribriformia Ossa*.

SPORADICI MORBI, sunt, qui specie differentes, plures homines simul uno tempore, & in una regione infestant: item venarum propagines hinc inde palantes, a *σπορα* sero. B. *Derspreidende ziekte*. G. *eine feuche*. Gall. *Maladies epidemiques*. A. *Sprinckling disease*.

SPURII MORBI, ut febres spurix, pleuritis & angina spuria &c. sunt qui ordinarium rhythmum non absolvunt, item *Costæ* breves, dicuntur *Spurix*. Vide *Notæ Costæ*.

SPUTUM, est liquor saliva paulo crassior, ab Amygdalis &c. in os effusus. Gr. *πύελος*. B. *Spog / spouzel*. G. *Speichel*. Gall. *Crachat*. A. *Spittle*.

SQUAMMOSA SUTURA, vide *Lepidoïdes*.

SQUILLA, bulbus est, ex Italia vel Hispania huc allatus, non procul à mari crescens, Floribus subalbidis, ad sulphureum colorem, quantum memini, nonnihil vere

gentibus. Exinde componuntur trochisci pro Theriaca, & acetum scilliticum; dicitur & *Scilla* & *Capa marina*. Vide *Scilla*. B. Zee-ajult. G. Meer zwiebel. Gall. *Scille*, *Oignon marin*. A. Sea-onion.

SQUINANTHIA, barbaro vocabulo dicitur Angina. Vide *Angina*.

SQUINANTHUM, idem quod *Schoenantum*.

SRINT, morbi apud Hungaros familiaris nomen, quo omnis tumor in ore, gutture vel ano inflammatorius indigitatur.

STACHYS, dicta quod verticillato florum ambitu, & orbibus spicarum caules cingentibus coronetur. Vide *Spica*.

STACTE, sive gutta, à *σάκτω* stillo, sunt guttæ alicujus gummi, ut styracis, myrrhæ &c. item significat lixivium per cineres guttatim destillans. G. Zimmet und myrthen fass.

STAGMA, sunt latices, qui destillationi exponuntur, à *σάκτω* stillo.

STALAGMA, est id quod à stagmate destillatum est, à *σάκτω* stillo.

STALTICA, idem quod *Sarcotica*.

STAMINA, in plantis sunt qui in medio calycis erumpunt apices: sic dicta, quod veluti filamenta ab intimo floris sinu profiliant, Stamina autem ut pote nobilissimæ plantarum partes (quamquam vilissimas abjectissimasque Celeberrimus Tournefortius habuerit) inter alia generationis organa non ultimum fortiuntur locum: mascula quippe in his & multiplicandæ proli idonea virtus eminet, haud secus ac in animalium maribus fieri observatur, ubi simillimæ his partes simili quoque scopo inserviunt. Componuntur hæc stamina Capitulis, quæ vulgo Apices dicuntur, & caudis quæ filamenta & columnæ vocantur.

STANNUM, est metallum, post plumbum mollissimum, flexile, ductile, facillimo igne liquefcens & avolans fumos edens sulphureos, a parte metallica facile separandos, & fere combustiles, per se vix sonorum, candidi coloris, & metallorum levissimum, nempe gravitatis respectu aquæ, ut 7321. ad 1000. crudum proprio cum adhærente sulphure a sola aqua regia solvitur, calcinatione a sulphure purius & aceto liquefcit, minimumque

que solventis requirit: plumbo & Antimonio adeo resistit in tigillo documastico, ut quam difficillime inde separari queat, & ne sic quidem absque auxilio Cupri. Chemicis vocatur Jupiter. B. *Tin.* G. *Stn/ Weißbley.* Gall. *Etain, Plomb blanc.* A. Tin, Piuter.

STAPES, est officulum parvum in aure interna positum; est ultimum quatuor officulorum auditus si situs spectetur, a Vesalio Græcorum literæ Δ ac triangulo ob similitudinem comparatur, stapedis nomen habet, quia stapedem equestrem exactissime refert: articulatur extremo apici convexo rostri incurvi processus longioris incudis, seu potius lateri posteriori convexo ovalis officuli sylvii (ligamento parvo tenui membranoso totam hanc articulationem ambiente, firmante, officulum sylvianum includente.) mediante parva cavitate capitulo stapedis insculpta, cui os orbiculare superpositum est: hujus sc. stapedis bina crura, seu latera, tenera, ad capitulum unita, sensim magis a se invicem recedentia, incurva, qua parte se invicem respiciunt sulcata, versus interiora elongata, efficiunt, ut stapes quasi horizontaliter introrsum procedat, & ad intima tympani pertingat, ubi basios suæ ellipticæ, latæ, planæ, tenuis, teneræ, non foraminulentæ, sed in pluribus iisque minimis locis præ tenuitate pellucens, parte convexa interiora spectante (cum altera capitulum respiciens concava sit) foramen a figura ovale dictum, in parte posteriori & superna cochæ internæ e regione membranæ tympani positum, habens situm ipsi parallelum, & configurationem stapedis basi respondentem, replet, & membranelæ tenuissimæ, tenerrimæ illud occludenti accrescit, servata interim mobilitate requisita, cum hæc membrana in adferendis sonis contremiscit. B. *de Stysbeugel.* Gall. *L'Etrier.*

STAPHIS AGRIA, delphinii species est, quæ habet caulem sesquipedem vel duos pedes altum, rectum, rotundum, nigricantem, ramosum: folia sunt magna, ampla, in plures partes profunde incisa, viridia, Ricini vel Platani folia referentia, pediculis longis adhærentia: flores sunt polypetali, anomali, ex plurimis nempe petalis dissimilibus constantes, quorum superius in caudam tenuatur, excipitque aliud petalum bifidum, & pariter caudatum:

tum; pistillum medium occupans abit in fructum, in quo veluti in capitulum colliguntur vaginæ secundum longitudinem dehiscentes, seminibus fætæ instar parvorum pisorum crassis, triangularibus, rugosis, asperis, arcte sibi invicem junctis & unitis, extus nigris, intus albescensibus aut flavescentibus, saporis acris, urentis, amari, valde ingrati: semen, quod piper Murium aut Glirium appellatur in usu est; ad pediculos arcendos & abigendos, pulvis ejus capiti & vestibis inspergitur: nomen à foliorum divisuris accepit, quibus vitem imitatur sylvestrem: vocatur & *Pedicularis*, quia enecat pediculos: & *Pituitaria*, quia manducando salivam pituitosam elicit. B. *Huig-kruud*. G. *Leusi=kraut / speichel=kraut / bisimint / Mauß=pfeffer / Ratten=pfeffer*. Gall. *Herbe aux pouilleux* vel *aux poulx*. A. *Staves-ager*.

STAPHYLE, idem quod *Cion*.

STAPHYLEPARTES, est instrumentum chirurgicum, quo uvula laxior elevatur & attollitur, dicitur & *στυφυλάχρα*. B. *Gen huig-ligter*. G. *Eine Zaffleins=zange*. Gall. *Pincettes pour la lnette*. A. *The rossifto*.

STAPHYLINOS, est *Pastinaca*, à *Στυφίς*, uva, sed cur, divinare nequeo, cum pastinaca uvas non ferat: neque folia vitis similitudinem habent.

STAPHYLODENDRON, Arbor est vel arbuscula densa, cujus lignum flexile, medulla alba repletum: folia ut plurimum quinque aliquando septem uni costæ adnascuntur, sambuci folia referunt, sed aliquantulum minorra sunt, in margine dentata: flos est rosaceus, pentapetalus, erectus velut in campanam, staminibus quinque fætus: ovarium in fundo calicis tubis duabus præditum, fit fructus membranaceus, inflatus instar vesicæ, divisusque in loculamenta fæta seminibus Nucibus Avellanis similibus, cortice ligneo obtectis, sed tenui, coloris rubicundi, fragili; horum substantia est viridescens, saporis subdulcis, insipidi, & nauseosi: gaudet locis humidis præsertim in Helvetia: est nux vesicaria, ferens nuces in vesiculas elevatas. *Στυφίς* uva est, sed hic potius nucem denotat, & *δένδρον* arbor. B. *Dimpernoten*. G. *Dimpernuß*. Gall. *Nex Coupez*. A. *Bladder-nut*.

STAPHYLOMA, est oculi vitium, quando cornea rupta, & tunica uvea ei subjecta, acini instar excidit, à *στυφίς* uva,

uva, Latinis *Uvatio*. B. *Druif* gezwel. Gall. *Staphylome*.

STATER, est nomen ponderis unciam semis pendentis.

STATUS MORBI, vide *Acme*.

STEATOCELE, est tumor scroti sebaceus, ex *σάου* sebum, & *κίλη* tumor. B. *Kloot zaks - spek* gezwel.

STEATOMA, est tumor propriâ tunicâ contentus, originem trahens à materiâ sebo simili, ejusdem ubique coloris, mollis, ab exiguo principio augmentum paulatim fumens, digitis difficulter cedens, ab iis remotis facile ad primam magnitudinem rediens, in folliculis panniculi adiposi plerumque originem habens, ex *σάου* sebum. B. *Teu spek - gezwel*. G. *Ein spek geschwulst*. Gall. *Steatome*. A. Idem.

STEGNOSIS, est pororum constrictio & constipatio, à *στέγω* constipo.

STEGNOTICA, idem quod *Astringentia*.

STELLÆ HERBA, idem quod *Coronopus*.

STENOTHORACES, vocantur homines dispositi ad Phthisin, qui sunt angusto & breviori Thorace, quia brevius est intervallum a claviculis usque ad extremum sterni, vel quia pectus anterius est nimis planum, ac proinde capacitate angustius.

STERCUS, est excrementum crassum, ab alimentis residuum, bile permixtum, & nutritioni inutile, quod per intestinum rectum & anum excernitur, vocatur item *Excrementum Alvi*, *Alvus*, *Merda*. Horat. Gr. *Σκαῶρ*, *Κόπρος* & *Ἀποπάτημα*, *Ἀπόδουσις*, *Πύρα* & *Nicandro*, *Σπαπλή* *Aristoph.* *Πάτ* & *Σκύβαλον*, *Ἀφόδου Γαστρός* *Nicandr.* *Ἀφόδουμα*, *Διαζώρημα*. B. *Stront / dzeik / uitdpyzel*. G. *Koth / dreck / mist*. Gall. *Estron*, *merde*, *fiente*, *ordure*. A. *Dung*, *Excrement*.

STERILITAS, idem quod *Agonia*.

STERNOHYOIDES, est musculorum par ossis hyoidis quod recto ductu deorsum movet, à supremo sterno exterius profectum, in basin ossis hyoidis ascendit, à *στέρον* pectus, & *υοιδής* os Hyoidis. B. *Tongbeens borstspieren*. G. *Brust-blats maus*. Gall. *Muscles Sterno-Hyoidiens*. A. *The breast bones muscle*.

STERNOIDEI MUSCULI, idem quod *Triangulares Musculi*.

STERNOTHYROIDES, est par musculorum cartilaginis

ginis scutiformis, eamque deorsum trahens, à superiore atque interna parte profectum, inferiori scutiformis cartilaginis lateri inferitur, ex *σάπρον* pectus, & *ὑποειδής* scutiformis. B. Schild-wyze-krake-beens bofst-spiereu. Gall. *Muscles Sterno-Thyroidiens.*

STERNUM, est os quod in anteriore thoracis parte costarum cartilaginibus adnatum est & insternitur, unde *Sternum* dici putant; constat nunc ex quatuor ossibus, in adultis sæpe in unum solidum os facescit: inferius ei cartilago entiformis adhæret. B. Het Bofst-been. G. Das Brust-bein. Gall. *L'os de la Poitrine, le sternum.* A. Breast Plate. The breast bone.

STERNUTAMENTUM, idem quod *Sternutatorium.* Vide *Ptarmica.*

STERNUTATIO, Gr. *πταρμός*, à *πταίω* sternuto. Est fortis ac subita aëris inspirati & diu retenti efflatio per nares potius quam per os: sed ita, ut in altum sublatis visceribus abdominis, imò altius quam solent, per convulsionem muscutorum abdominalium, tum etiam & pulmonibus fortius constrictis, valida ac subita exspiratio subsequatur cum forti pæne totius corporis concussione, atque ita fit sternutatio, quæ raro una vice, plerumque bis vel pluries successive contingit, sed cum sæpius repetit, admodum molesta est non modo naribus, à quarum vellicatione incipit, sed toti corpori & maxime ventri ex illa concussione, aliquando cum tussi illis in morbis reperitur. Sunt etiam sani, nares humiditas habentes, qui sæpius de die sternutant. Sic à sternutatoriis frequens est sternutatio. B. Niesinge. G. Das Niesen / Brausen. Gall. *Eternuement.* A. Sneezing, sneezing.

STERNUTATORIUM, STERNUTAMENTUM, Cic. Gr. *πταρμικόν*, est medicamentum quod naribus inditum, membranæ Schneiderianæ nervos in motus convulsivos concitando per sternutationem quicquid in lacunaribus propinquis hæret, expurgat. B. Nies-poeder. G. Nies-pulver / nies-fraut. Gall. *Sternutatoire.* A. Sneezing Powder.

STERTOR, Gr. *ῥόγχο* à *ῥέγχο* sterto, est sonus insolitus, qui inter respirandum auditur, maximè vexat quosdam moribundos, cum viribus detritis, loquela abolita est. Sed etiam multi inter somniandum stertunt, sic ut alios secum dormientes excitent; iisque molesti sũt.

In Asthmate vero, Apoplexia & Epilepsia frequens est stertor. Sed Asthma nunquam sine stertore, aut si gradus minor sit, sine sibilo, sive sonitu paulo arctiore respirationem difficilem facit: cum tussi denique etiam, stertor sæpe auditur, & tum Asthmatis initium; & in tussi etiam sonus auditur, qui tamen non est stertor. B. *Ronking / snozking*. G. Das schnarchen. Gall. *Ronflement, le Rale*. A. Snoring, snorting.

STIBIALIA, sunt quæ ex stibio seu Antimonio parantur.

STIBIUM, quod & *Stibi* & *Stimmi*, Gr. *Στίβιον*, idem quod *Antimonium*.

STICHAS, idem quod *Stœchas*.

STICA, sunt astringentia externa, ut bolus, sanguis draconis &c.

STICTICUM EMPLASTRUM, est vulnerarium, fortificans, desiccativum, consolidans.

STIGMA, est cicatrix unde cutis deformatur, à *σίζω* pungo. B. *Gen Lid-telken / Brandmerk*. G. *Brand-mal / Brandzetchen*. Gall. *Cicatrice, ou Marque de quelque Playe*. A. A Skarr, gash, marke.

STILLICIDIUM SUPRA PARTEM, vide *Embrosche*.

STILLICIDIUM URINÆ, idem quod *Stranguria*.

STIMULANTIA, sunt medicamenta, quæ motus oscillatorios fibrarum motricium vasorum augent, tum motu magno, tum frequentia hos accelerando, unde per vasorum crebriores & majores contractiones liquida intus contenta velocius propelluntur; unde stimulantia non movent liquida nisi per secundam causam. B. *Priskelen- de Middelen*.

STIPES, est pars plantæ inter radicem & ramos, idemque quod caulis.

STIPULÆ, sunt folia culmum ambientia.

STOEBE, est species Scabiosæ, Jaceæ &c. dici volunt à *σπιβάζω* instipando, cogendo: fortè quia juxta vias calcandas succrescat.

STOEBHAS & STICHAS, est planta Arabica spicata, arbusculam referens, plures habens caules vel virgas sesquipedem vel duos pedes altas, lignosas, in ramos divisas: folia Lavendulam referunt sed non tam magna, angusta, spissa, crassa, densa: flos monopetalus est, labiatus,

hiatus, cujus labium superius erectum est, bifidumque, inferius vero tripartitum, sic tamen secantur ambo, ut primo aspectu flos quinque partitus videatur, flores varia serie disponuntur in capitulis squamosis, e quorum cacumine aliquot foliola eminent visui grata, quæ Clusius membranaceas ligulas vocat: ex calice autem surgit pistillum, posticæ floris parti ad instar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus stipatum, qui deinde abeunt in totidem semina fere rotunda, nigricantia, in capsula, quæ floris calix fuit inclusa; radix lignosa: tota planta est odoris aromatici, saporis acris subamari: colitur in hortis. Stichas nomen accepit à Stœchadibus ex adverso Massiliæ sitis Galliæ insulis, in quibus provenit, Arabicæ factionis Authores patriam stichada reliquis omnibus prætulerunt, hinc sequaces illorum gentili cognomento *Arabicam* nuncuparunt. Sunt qui rectius *Stachyn*, quasi spicam, dici existiment. B. *Stachas bloemen*. Gall. *Stecas Arabique*.

STOLONES, vocatur coliculorum soboles, inutilisque è radicibus fruticatio, quibus evulsis plantantur Coryli &c. Vide *Nodus*.

STOMA, Os, seu cavitas, lingua, dentibus, palato &c. præditum. Item, oscula vasorum dehiscentia, dicuntur *Stomata & Ora*. B. *Mondkens*. G. *Mundlein*.

STOMACACE, est scorbuti symptoma, illud ob oris malè olentis & putridi vitium cum gingivarum erosionibus, & spontaneis hæmorrhagiis ex vasculis gingivarum, tum & in illis gangrænâ, dicitur. B. *Scheurbuphs stin- hende aassen*. G. *Durch-seule*.

STOMACIA, idem quod *Stomacace*, & *Scelotyrbe*.

STOMACHICA, sunt medicamenta, adversus stomachi morbos. B. *Maagmiddelen*. Gall. *Remedes Stomachiques*.

STOMACHUS, quandoque sumitur pro toto stomacho, verum strictè refertur ad sinistrum & superius ventriculi orificium quod est Oesophagi terminus in ventriculum, sive Oesophagus continuatus, situm est magis ad undecimam thoracis spinæ vertebra, quam cartilagini ensiformi propinquius, perpendiculari linea ventriculi medio fere incumbit; estque cibis recipiendis destinatum, & plurimis nervis ex ramo paris vagi & intercostalis intertextum, ex *τογάς* os, & *χίω* fundo: vel à *σπίγας* os, &c.

& ἀγγυα coarctato: aliis à στενός & μακρός, angustus & longus.
 B. *Trop der maag / de linker Mond des maags.* G. Das
 unterste an der Speise=röhre / der Magen. Gall. *l'Estomac.* A.
 The stomach.

STRABILISMUS, idem quod *Strabismus.*

STRABISMUS, seu STRABILISMUS & STRABOSITAS, est oculi spasmus, quo pupilla versus nares, vel tempora, vel frontem, vel genas trahitur: ita ut objecta cerni nequeant è directo, sed in contrarium flexo oculo. Est vero hic spasmus plerumquē perpetuus, vel in uno tantum, vel in utroque oculo, atque iis versus unam partem, vel altero versus contrarium, contortis. Hinc evenit, quod objecta dupliciter repræsentantur. Causa non tantum à spasmo sed à relaxatione, paralyfi, nimia musculorum oculos moventium longitudine, aut brevitate &c. à σπαβίλω sum oculis distortis. B. *Scheel-oog / Dubbelt gezigt.* G. Das schielen / ein schielender. Gall. *Louche, Bigle.* A. *Asquint.*

STRABOSITAS, idem quod *Strabismus.*

STRAMONIA, *Pomum Spinosum, Malum Spinosum, Nux Methel, Datyra,* synonyma sunt: est planta, quæ habet caulem duos circiter pedes altum, digiti crassitiei, in ramos divisum: folia ampla, lata, angulosa, acuta, solanum referentia, sed majora, mollia, pingua, graveolentia, summam narcosin spirantia: flores sunt monopetali, pentagoni, infundibuliformes, oblongi: pistillum fit capsula seminalis aculeis donata, quadrangularis, in quaterna loculamenta divisa septo cruciformi, in quorum singulis est placenta, cui semina adnascuntur plurima, reniformia: colitur in hortis. B. *Dooyn-appel.* G. *Stech-appfel / Rauch-appfel.* Gall. *Pomme epineuse.* A. *Thorn-apple.*

STRANGURIA, sive URINÆ STILLICIDIUM, est, quando urina guttatim cum dolore & ardore stillat, cui adest indefinens mingendi conatus, fit autem vel ex potu, &, ut passim creditur diverso, una vice haurito; vel gonorrhæa, in dyfuria, vesicæ calculo, & causa est, quod materia mucosa, quæ naturaliter oblinat interne vesicam, ne ab acrimonia urinæ erodatur, abrasa sit a tunica vesicæ, vel fecerni impediatur ex sanguine, unde nuda hæc tunica ab acrimonia urinæ exeditur, & sensum
 hunc

hunc excitat molestum, &c. ex ζούρη gutta, & ἔρον urina. B. Doppelpis / de koude pis. G. Kältpiß / der harnwind. Gall. Strangurie, difficulté d'uriner, retention d'urine. A. The strangury.

STRATIFICATIO, est corrosio per pulveres corrosivos; fit cum crucibulum, metallo laminato & pulveribus corrosivis repletur faciēdo S. S. S. hoc est ponēdo aliquid de pulvere corrosivo in crucibulum, & huic supersternendo tenuem laminam corporis metallici, & sic pergendo, donec vas repleatur, postea ponuntur carbonies per circuitum, vel datur ignis reverberii paulatim augendo, ut res postulat.

STRATIOTES, vide *Millefolium*.

STRATIOTES, vide *Militaris*, à στρατιώτα milito. Στρατιώτης est miles.

STRATUM SUPRA STRATUM, vide *Stratificatio*.

STRIÆ, in plantis partes sunt quædam quæ protuberant & eminent. Hinc striatus caulis, qui hujusmodi striis seu fibris longitudinalibus eminentibus est præditus, aut striaturis est exasperatus. *Strigiles* etiam, si Vitruvio credimus, appellantur.

† STRICTOR seu CONSTRICTOR, idem quod *Sphincter*.

STROBILUS, est Articalus seu scolymus: sic dicitur quod ejus capitulum structili nucleorum serie pineam nucem referre videtur, à Στροβός vertex, turbo. Vide *Articalus*.

STRUMA, idem quod *Scrophula*.

STRUTHIOFERA, est Filicis species; sic dicta, quod ejus folia avem struthium referant.

STRUTHIUM, vocatur *Ostruthium*; sed Theophrastus aliam plantam innuere videtur, qua fullones utuntur. Nomen non habet à στρουθία quod lanas purget, candidasque reddat: sed vox στρουθία à στρουθία derivata est, quod herbâ hac lanæ mundarentur. Verisimilius nomen illud impositum à floris pulchritudine & similitudine alarum passeris, quam fetus foliorum struthii præ se fert. Vide *Saponaria*, à præcipua & utiliore parte *Radicula* Romanis est appellata.

STRYCHNOS, STRYCHNON, dicitur & Στρυχνόν, vide in *Solanum*.

STRYPHNA, vide *Astringentia*.

STUPEFACIENTIA, idem quod *Narcotica*.

STUPHA seu STUPA, est linteum liquori intinctum & parti dolenti admotum, idem quoque quod *Laconicum balneum* vel *Sudatorium* aut *Vaporarium*.

STUPOR, est sensus tactus obtusus, inductus a Nervorum compressione vel obstructione, ita ut spiritus animales functionibus suis fungi non possint, ut in Paralyti: Vel quando quis ex casu, lapsu aut alia plaga in caput stupet, & talis stupor vocatur. Gr. Ἐκπλαξίς. Idem fit in *Hæmodia dentium*. Vel quando pes, brachium, diu in eodem situ retinentur, & postice musculos premendo, influxus sanguinis & spirituum in musculos non bene processerit, dicuntur dormire, & quando remittuntur, punctiois sensus subsequitur. B. Doof-gevoelig / een slapend geboel. G. Erstarrung / Erstummung. Gall. Engourdissement. A. Numness.

STUPPA vel STUPA, vide *Stupha*.

STYLUS, vide *Pistillum*.

STYLOCERATOHYOIDES, sunt muscoli ossis Hyoidis oblique sursum trahentes, oriuntur à Styliformis appendice externo, qui in ossis Hyoidis cornua porriguntur, ex σῦλσ stylus, & κερειδής cornuformis. B. Piem-wpze tong-beeng hoorn-spiere. Gall. Stylo-Hyoidiens.

STYLOGLOSSUM, est par musculorum linguam attollens, à styliformi appendice natum, quod circa linguæ medium inferitur, ex σῦλσ stylus, & γλῶσσα lingua. B. Piem-wpze tong-spiere. Gall. les Stylo-Glosses.

STYLOHYOIDES, idem quod *Styloceratohyoides*.

STYLOIDES, seu BELENOIDES, sunt processus ossi styliformes, posterius basi ipsius cranii infixi, ex σῦλσ stylus, & εἶδσ forma.

STYLOPHARYNGÆUS, est par musculorum gulam dilatans; ab appendice styliformi descendens, in gulæ latera exporrigitur, ex σῦλσ stylus, & φάρυγξ gula. B. Des piem-wpziggen ragchen-spiere. Gall. les Stylo-Pharyngiens.

STYMMMA, est spissamentum seu crassamentum rerum (florum, rerumque aliarum) quod remanet post macerationem & expressionem oleorum.

STYPTICA, idem quod *Astringentia*, à σῦψω astringo.

STYRAX, sive STORAX, est *Siccus* & *Liquidus*, sic-
cus

cus dicitur *Calamita*, à cannarum calamis sic dicta, in quibus olim ex Pamphilia apportabatur. Est gummi alicujus arboris Betulæ vel Cydonio non absimilis, sed folia habet minora, oblonga, firma, superius viridia, inferius alba, & lanuginosa: flos est monopetalus, albus, parte inferiore tubulata, superiore multifida, instar stellæ expansilibus laciniis: ovarium ex centro calicis dentati, multifidi, ampullosi, fit fructus subrotundus, Avellanæ Nucis magnitudine, albus, cortice carnosò obtectus, saporis aliquantulum amari, uno vel altero officulo plerumque factus, in quo continetur nucleus medullosus, oleosus, odoris ut gummi styracis, saporis ingrati: Ex cortice stillat illud gummi seu resina, quæ concretescens odoris est suavissimi. Fertur ad nos non in cannis, ut olim, sed in globulos concretus. Venit ex Syria, Sicilia, Pamphilia &c. Debet esse pinguis, lentus, fragmentis albicantibus rufescens, vel flavus, odore perseveranti, qui dum mollitur, melleum liquorem reddit: *Styrax* porro *Liquidus*, instar Terebinthinæ spissus est & graveolens. Unde veniat necdum ita planum: quidam putant esse factitium quid, alii quod ex fructibus & corticibus ejusdem arboris exprimatur: Alii esse Myrrhæ stacten. Gr. *Στόραξ* dicitur tela seu canna, in quibus olim solebat colligi & conservari. Gall. *Storax*.

SUBACTIO, est, quando res quædam manibus tractatur; & dicitur de mistione & emollitione Emplastrorum ceræ & similium massarum, manibus vel in mortario cum pistillo facta, vox hæc etiam usurpatur, dum cibos in ventriculo solutos, & cum omnibus liquoribus tum ingestis externe, tum interius hospitantibus permistos tam bene conspiciamus, ut modo una massa uniformis appareat: sic etiam chylus in sanguinem infusus, integre cum eo mistus, vocatur subactus. B. *Onderbrenging*. G. *Auffweichen / erweichen*. Gall. *Subaction*. A. Idem.

SUBCARTILAGINEUM, idem quod *Hypochondrium*.

SUBCLAVIA VASA, sunt venæ & arteriæ quæ sub clavicula transeunt, & majores sunt, qualis est illa utrinque vena, in quam unam hiat Ductus Thoracicus inferne & sinistrorsum, modo & superne Vena jugularis; tum & omnes venæ brachiorum; & qualis est illa Arteria utrinque, quæ ex aorta oriunda prospicit mammis & brachiis

chiis. B. *Onder ſteutelbeens Daten.* G. Des unterſchlüſſelbeins Gefäße. Gall. *Vaiſſeaux Souclaviculaires, & Souclaviers.* A. The Veſſels under the Channel Bone.

SUBCLAVIUS MUSCULUS, ita dictus quod ſub clavicula ſitus ſit, ſpaciū replet inter claviculam & primam coſtam. Oritur carnoſus à parte interiore & inferiore claviculæ: inferitur carnoſus in partem ſuperiorem primæ coſtæ, quam ſurſum & extrorſum trahit. B. *De Onderſteutelbeens Spier.* G. *Der Schlüſſelbeins Muß.* Gall. *Muscle Souclavier.* A. The under Muſcle of the Channel Bone.

SUBER, eſt Arbor mediocris magnitudinis Quercui ſatis ſimilis, parum ramaſa, ſed truncus eſt craſſior, & corticem habet multo craſſiorem, valde levem, ſpongioſum, coloris ex grifeo flaveſcentis, facile fiſſilem, & ab arbore ſeparabilem, quia a ſuppoſito novo cortice propellitur foras: incolæ regionum, in quibus ſuber occurrit, circumſcindunt arborem, qua ſtipes telluri committitur ad lignoſam uſque materiam, aut uſque ad novum ſubtus naſcentem corticem, pariterque in ſummis humeris, antequam in brachia dividat ſeſe arbor, mox a ſummo ad imum finditur & detrahitur cortex. Hic deinde in fruſta diſſectus diverſæ magnitudinis, & craſſitiei aquæ committitur, lapidibusque oneratur, ut hoc mediante quaſi prelo denſior minusque poroſus evadat, & admodum planus reddatur. Quo factò exſiccatur, & per omnem ſerre terram diſtribuitur & divenditur: Arbores interim non intereunt, ſed novo cortice teguntur, qui in tantam craſſitiam excreſcit, ut ulnam & ultra, ſi fides authoribus eſt habenda, ſuperet: dicunt à ſubire, quod mergi nequeat, vel à Græcâ voce *σύφωρ*, ſive corium, nam cortex eſt; vocatur etiam *φειδός* à *φειδωρ* à levitate, quod aquis ſemper innatet, nec obruatur. B. *Hoſk-boom / Blot-hout.* G. *Gorck-baum / Pantoffel-holzbaum.* Gall. *Liedge.* A. Cork, an à *Σύφωρ*, cortex exuvium.

SUBETH AVICENNA, idem quod *Coma*.

SUBLIGACULUM, idem quod *Bracherium*. Vide *Anima*.

SUBLIMAMENTUM, idem quod *Enæorema*.

SUBLIMATIO, eſt ſicca ſubtiliorum partium per ignem in ſublime elevatarum, & vaſi adhærentium de-

stillatio. Uti sunt Mercurius dulcis &c. significat quodque exaltationem alicujus rei, quando à debiliore statu res in statum majorum virium elevatur. B. *Opheffinge / verheffinge*. G. *Erhöhung*. Gall. *Sublimation*. A. Idem.

SUBLIMATORIUM, est instrumentum vitreum vel figulinum, instar cucurbitæ cum capitello non rostrato, in quo res volatiles & siccæ in altum elevantur, uti sunt Mercurius sublimatus, cinnabaris flores, salis armoniaci &c. nomen habet à sublimando, inde *Sublimatum*, materia ignis ope elevata; & *Sublimatorium*, instrumentum quo elevatur. B. *Gen Sublimmeer-tuig*. G. *Ein Sublimier-gefäße*. Gall. *Sublimatoire*. A. *Sublimatorie*.

SUBLIMATUM, est res elevata per ignem, uti flores sulphuris &c. B. *Sublimaat / bloem / opheveling*. G. *Sublimat*. Gall. *Sublimé*. A. Idem.

SUBLIMIS MUSCULUS, idem quod *Perforatus*.

SUBLINGUALES GLANDULÆ, sunt duæ sub lingua positæ, a Bartholino inventæ, quæ ad apicem linguæ ductum in os apertum emittunt, per quem salivam in sua fabrica secretam emittunt. Gall. *Glandes Sublinguales*.

SUBLINGUALES PILULÆ, sive Hypoglottides, sunt quæ sub lingua collocantur, ad bonum halitum, ad tussim &c.

SUBLUXATIO, sive elongatio, est quando os paululum tantum promovetur à sinu: ita ut non omnino ex illo exciderit; vel est ossis alicujus de loco suo aliqualis dimotio. B. *Verbynging*. G. *Das verrucken / verrucken*. Gall. *Luxation, Dislocation*. A. Idem.

SUBSCAPULARIS MUSCULUS, vide *Infrascapularis*.

SUBSIDENTIA, idem quod *Hypostasis*, & *Sedimentum*.

SUBTILISATIO, Chymicis dicitur dissolutio, qua partes crassiores à subtilioribus separantur, Illa est quando corpora brevi temporis spatio dissolvuntur, estque iterum duplex, *Elevatio* vel *Descensio*. Hæc dicitur, quæ tempore longiore res dissolvit. Estque *Exaltatio* & *Digestio*.

SUBVOLA, idem quod *Hypothenar*.

SUCCAGO, vide *Apochylysis*.

SUCCEDANEUM, idem quod *Antiballomenon*.

SUCCENTURIATI RENES, vide *Capsule Atrabiles*.

SUC-

SUCCIDUS, idem quod *Oesyprus*.

SUCCINUM, à quibusdam inter mineralia recensetur; alii tamen illud pro terebinthina habent, quæ æstivo tempore ex arboribus (quæ juxta aquas crescunt, in aquam, & ex ejusmodi fortis arboribus, in terram, quæ certis temporibus, maris nempe fluxu & refluxu, aqua marina obducitur) destillat; postea hinc & inde aquæ superficiem innatans, vel potius fundum petens, in succinum mutatur. Colore differt, habetur enim *Album*, *Flavium* sive *Phalernum*, *Citrinum* sive *Cereum* & *Nigrum*, quod omnium vilius est, sed album præ omnibus est præferendum. Chymica Analysis docet, *Succinum* ex multo oleo, pauca aciditate, & magna salis volatilii parte constare, illud oleum & sal volatile, optima sunt medicamenta: sed ipsum succinum crudum tanti non est æstimandum, juxta nonnullos succinum ex arboribus stillat, & ratione originis est lacryma aut resina arborum resiniferarum Pini, Abietis, Alni, Populi, in mare defluens & ab eodem congelata & ad littora delata: sed melius videntur judicare illi, qui statuunt succinum esse bituminis subterranei speciem scaturientem vel e fundo maris, vel in prope positis locis, potissimum invenitur in regionibus ad mare Germanicum & mare Balticum sitis, Prussia præprimis, & hinc Pomerania; ut & versus Pillaviam: in primo ortu succinum liquidum est, quod testari videntur varia animalcula, quæ involuta in eo reperiuntur, uti muscæ, culices, araneæ, festucæ &c. uti inter rariora mea videre est: in rarioribus habetur etiam frustum, in cujus cavo liquidum, mobile, bituminosum datur, unde evidenter patet succinum in sua origine fuisse liquidum, & sulphuris bituminosi esse progeniem, nam in igne ardet & fluit; docet insuper Analysis Chemica Sale acido liquido, imo & concrecente in glebas, adeoque forma solida, constare, tum & oleo fossili, quod quam proxime Petroleum refert. Dicitur *Ambra*; *Electrum*; *Chrysolectrum*; *Carabe*; *Glessum*; (*Gentarum* Prussorum, *Smalthernium* Scytharum; *Sacul* Ægyptiorum putatur) Paracelso. B. Amber / Barnsteen / emmer. G. Agstein / bernstein / gentar / bornstein / brennstein. Gall. *Succin*; *Ambre janne*. A. Amber.

SUCCISA, est *Morsus Diaboli*, sic dicta, quod ejus ra-

dix semper quasi succisa & commorsa existat. B. *Duisvels beet*. G. *Teuffels-abbiß / Abbiß*. Gall. *Succisa*. A. *Devils bit*.

SUCCOLLATA, vide *Chocolata*.

SUCCOTRINA ALOE, dicitur quibusdam quasi constans ex succo citrino, quia pulverem præbet crocei coloris; vel denominatio venit ab insula *Socotra* ubi copiosè crescit.

SUCCUBUS, est *Incubus* mulieribus noctu adveniens, putantes se cum incubu rem veneream habere. Idem quod *Ephialtes*, vide *Ephialtes*.

SUCCUS, succi in officinis vocantur expressi liquores, seu expressæ essentia ex radicibus, foliis, floribus, fructibus &c. succi aliquando in spissam condensantur consistentiam, evaporando nempe, ut succus glycyrrhizæ, acaciæ, hypocistidis, &c. item, qui ex arbore, vel frutice sauciata emanat, ut succus vitis, betulæ &c. B. *Sap*. G. *Safft*. Gall. *Suc*, *Jus*. A. *Juice*.

SUCCUS CEREBRALIS, vide *Spiritus*.

SUCCUS NERVOSUS, *Spiritus*.

SUCCUS PANCREATICUS, vide in *Callicreas* & *Ductus Pancreaticus*.

SUCCUS NUTRITIUS, idem quod *Chylus*.

SUCTIO, est ea actio, qua infans ore papillam uberis materni amplectens, velum pendulum palatinum per Musculos pterygostaphilinos applicat foramini narium interno, idque exactè claudit, tum genas gingivis immediate apponit, linguâ aërem in cavo palatino contentum deglutit, eam palato adducendo, tum os anterius vacuum Boyleanum habens, lac ex uberibus maternis in hunc locum minus resistentem pulsus ab aëre externo recipit. Gr. *μυζοσις*. B. *Zuppen*.

SUDAMINA, Gr. *ἰδρωα*, sunt exanthemata in summa cute corporis hærentia, granis milii simillima, quæ *ἰλκώδης* cutem exasperant, à *Plinio* papulæ sudorum appellantur. Affectus familiaris est pueris & juvenibus, præfertim temperamento calidioribus, qui ætatis tempore nimis moventur, & exercentur, in collo, scapulis, pectore, brachiis, & femoribus, frequentius tamen circa pudenda & anum accidens. B. *Zweet - zweertjes / water-puisjes*. G. *Grubel-sucht / schwülen / schweiß-flecke*. Vide *Hydroa*.

SUDATIO, est sudoris eruptio, hoc est, materiæ fluidæ ex vasculis quibusdam parvis extus in cuticula totius corporis terminatis, sub specie parvarum guttularum, quæ fit à morbo, ab exercitio, aut medicamentis diaphoreticis. Gr. Ἰδρωσις. B. Zweetinge. G. Das Schwetzen. Gall. *Suement*. A. A sweating.

SUDATIONES, idem quod *Sudamina*.

SUDOR, est humor aquosus, ex plurimâ aquâ, mediocri sulphure & sale constans, caloris & motus corporis vehementioris ope, interdum quoque & sanguinis fluiditate & tenuitate per cutis poros, sive glandulas, aut tubulos lymphaticos, expulsus, qui in cute in guttas colligitur. Istum humorem, cutis glandulæ, si calor fuerit paulo intensior, à sanguine separant, qui deinde per lymphatica vasa, & tubulos foras erumpit. Gr. Ἰδρῶς. B. Zweet. G. Schweiß. Gall. *Sueur*. A. Sweat.

SUDOR ANGLICUS, sive **HYDRONOSOS**, & **HYDROPYRETOS**, in Anglia febris est species, qua quis unico die liberatur vel moritur, vagabunda est & contagiosa, finitur ut plurimum per sudorem, unde & febrem etiam *Sudorem* appellant incolæ. Quibus per sudorem solvitur, ferè omnes evadunt, sin minus, maxima pars perit. B. Zweet-koozts. G. G. Schweiß fieber. Gall. *Fievre Suante*. A. The Sweating feaver.

SUDORIFERA, vide *Hidrotica*.

SUFFERSURÆ, dicuntur exanthemata, vel pustulæ, quæ pueris ex calore solent evenire, interdum sicciore, interdum humidiores.

SUFFIMENTUM, idem quod *Suffitus*.

SUFFITUS, est pulvis crassiusculus, ex plurimis odoriferis paratus, qui super carbones vivos injectus, non ingratum odorem & fumum à se diffundit. Inservitque vel aërem inquinatum depurando vel morbos quosdam profligando; sic per suffitum rerum adstringentium curantur hæmorrhoides externæ, Coryza narium, odontalgia, &c. nonnulli quoque per suffitum mercurii salivationem excitare soliti fuerunt. Vocatur & *Suffimentum Plin.* *suffitio Ibidem*, *Suffimen Ovidio*, Gr. Θυείαρις, Θυείαρις. B. *Roeking*. G. Das Rauchern / Veräuchert. Gall. *Parfum*, *Parfumement*. A. A Perfuming, fumigation.

SUFFOCATIO HYPOCHONDRIACA, vide *Hysterica Passio*.

SUFFOCATIO UTERINA, vide *Hysterica passio*.

SUFFRUTICES, sunt plantæ quæ compluribus ramulis, furculisque lignosis scatent, sed minutis constant foliis.

SUFFUMIGABULUM, est instrumentum, quo utimur in suffimentis accendendis. B. *Cen Hook-tuig*. G. *Rauchzeug*. Gall. *Encensoir*. A. A Censor, smoaking vessel.

SUFFUMIGIUM, vide *Suffitus*.

SUFFUSIO, vide *Hypochyma & Cataracta*.

SUGILLATA, vide *Enchymoma*.

SUGILLATIO, vide *Enchymoma*.

SULPHUR, est resina, sive terræ pinguedo vitriolica, aciditate graviora, igne liquefcens & in aëre aperto inflammabilis, totum deflagrans cum flamma cærulea, & vapore volatili, animalibus lethali: in vase clauso totum & immutatum ab igne elevatur sulphur, Aquæ non miscibile, neutiquam malleabile, & in forma sicca friabile. *Nativum* seu *Vivum* prostat in officinis & *Factitium*. *Nativum* ex terra effoditur, purum, solidum, interdum scissile & ignis expers. Habetur & *Solare Americanum Pellucidum*, quam speciem inter alia sulphura reservo. *Factitium* vel ex vivo sulphure impuriori vi ignis educitur, vel ex aquis sulphureis excoquitur. *Sulphur Caballinum* fæces sunt è coctione sulphuris vivi impurioris relictæ & in urceos admixtis nonnunquam squammis martis transfusæ. Adhærescunt quoque interdum quædam striæ sulphuræ camino, ubi vitriolum ex sua vena excoquitur, quæ nihil aliud sunt, quam sulphuris flores ex vitriolo, dum excoquitur, elevati. Horum copiam exhibet Suecia sat magnam. Exhibet chymia & artificialia sulphura, ex Antimonio, cinnabare &c. sulphur stillatitium, nitidissimè figuratum, & purissimum, inter *μύλια* mea reservo. Eligatur colore optimè flavescens, facile inflammabile, luculenter ardens, fumumque magis cæruleum halans. Gr. *Θείον*. Arab. *Cibut*, *Chybut*, *Crybtit*, *Rabric Albusao*. Chym. *Akiboth*, *Abusal*, *An*, *Anerit*, *Anerick*, *Americk*, *Kibritb*, *Kaprili*, *Lamare*, *Tifasum*, *Tin*, *Usifur*. B. *Zwavel* / *Solphur*. G. *Schwefel* / *Schwessel*. Gall. *Soufre*. A. *Brimstone*, sulphur. Omnia etiam olea, resinæ, Adipes & pinguedines Chymicis sub nomine sulphuris veniunt, sive ex vegetabilibus,

bus, five ex animalibus; imo omne, quidquid est inflammabile, sulphur habet. Sulphur propriè constat ex particulis ramosis, facile aliis adhærentibus.

SULPHUR COELESTE, est Alcohol vini.

SUMACH, est vox Arabica: idem quod *Rhus*.

SUMMITATES, seu COMÆ, aut CORYMBI, sunt cacuminula herbarum, *Summitates* dictæ, & dicuntur de herbis foliorum minutiorum, ut absinthii, centaurii &c. B. De opperste topjes. G. Der wipffel / das oberste am frâutern. Gall. *Le Sommet*. A. The tops.

SUPERBUS MUSCULUS, est is qui oculum attollit, superius locatus & ex quatuor rectis unus: oritur juxta foramen ubi nervus opticus oculi orbitam intrat, venter ei carnosus est & teres: finis tendo tenuissimus est ad corneam porrectus. B. De hobaardige spier. G. Der Hoffertige mauff. Gall. *Muscle Superbe, ou Relever*. A. High minded muscule.

SUPERCILLUM, dicitur quod *Super cilium* fit. Gr. *Ἐπισκῳίον* & *Ὄφρῶς*. *Supercilia* sunt duo arcus circa oculi orbitam superiorem, compositi ex pilis conicis, rigidissimis, radices habentibus versus nares, apices versus tempora: radices eorum inhærent glandulis sub cute sitis bulbosis, ex ultimis nervorum finibus producantur; excipiunt quæcunque corpora à capite defluunt, ne in oculos delabantur. B. Wymbrauwen. G. Die Augbrauen / Augen wimpren. Gall. *Les Sourcils*. A. An eye browe. Partes ad sinuum orbem instar labrorum circa ossa prominentes, & sinus cavitatem augentes, *Supercilia* quoque dicuntur & *Labra*.

SUPERFOETATIO; seu EPICYEMA, est cum post conceptum fœtum, intercurrente aliquo tempore, ex congressu iterum novus concipiatur, unde partus quoque non uno, sed diverso tempore horum duorum evenit, cujus exempla apud *Sennertum* aliosque prostant. B. Over bevrugting. G. Ueber Empfangung. Gall. *Superfetation*. A. Idem.

SUPERGEMINALIS, idem quod *Epididymus*.

SUPERHUMERALIS, idem quod *Epomis*.

SUPERIMPRÆGNATIO, idem quod *Superfoetatio*.

SUPERLIGAMEN, idem quod *Epidesmus*.

SUPERLIGULA, idem quod *Epiglottis*.

SUPERPURGATIO, vide *Hypercatharsis*.

SUPERSCAPULARIS SUPERIOR, idem quod *Supraspinatus*.

SUPERSCAPULARIS INFERIOR, idem quod *Infraspinatus*.

SUPINATOR MUSCULUS, est duplex, amboque movent radium. Primus est *Supinator Longus*, ab extremo humeri ossis tuberculo, ad radii apicem tendine membranaceo, funiculoso ac valido descendit ad inferiorem. Alter *Brevis & Supinator*, ab extremo brachii processu emergens, circa radii medium tendineus ut supra, definit. Hi ambo radium extrorsum movent. B. *De achteromkeerende spieren*. Gall. *Muscle Supinateur*.

SUPLANTALIA sive **HYPOPEdia**, sunt Medicamenta externa, quæ in formam cataplasmatum pedibus alligantur: componuntur ut plurimum, ex fermento acido, sinapi, raphano silvestri, sale, sapone, pulvere pyrio &c. B. *Doet-pappen*. G. *Fuß-pappen*. Gall. *Supplantaies*. A. Feet pultise.

SUPPOSITORIUM, à *Supponendo*, dicitur & *Glans* & *Balanus*, est Medicamentum rotundum, longitudine digiti medii in adultis: in pueris digiti minimi aut paulo minus, ex melle, sale, & speciebus purgantibus, ut plurimum confectum, quod ano inseritur. B. *Gen zetpill*. G. *Stulzäpflein*. Gall. *Suppositoire*. A. Suppositorie.

SUPPRESSIO MENSUUM, est, quando mulierum mensium expurgatio cessat, sive à morbo, sive ab imprægnatione, aut lactatione. B. *Ophouding van de Vrouw zuivering*. G. *Stillstand der monatfluss*. Gall. *Suppression de mois*. A. A stopping of the menstrual fluxe.

SUPPRESSIO URINÆ, idem quod *Ischuria*.

SUPPRESSIONIS IGNIS, est terminus Chemicus, quando vas destillatorium in arena positum, non tantum excipit ignem inferne, sed majoris effectus ergo ponitur quoque ignis supra arenam.

SUPPURANTIA, sunt ea quæ alicujus loci vascula a suo liquido obstructa, rumpunt, liquidum effundunt, idque cum solidis fractis miscent, liquidissimum dissipant, reliquum movent & coquunt in materiam albam, crassusculam, pus dictam. B. *Suppende middelen*. G. *Eiter Machende mittlen*. Gall. *Suppuratifs*.

SUPPURATIO, vide *Abscessus*.

SUPRASCAPULARIS, idem quod *Infraspinatus*.

SUPRASPINATUS MUSCULUS, sive SUPERSCAPULARIS SUPERIOR, aliis *Rotundus minor*, supra axillam carnosus & oblongus implet cavitatem inter costam scapulae superiorem, & ejusdem spinam, è qua nascitur. Inferitur vero tendine lato & valido cervici humeri ad articuli ligamentum, articulum primum supervectus. Brachium ad exteriora circumagere retrorsum videtur. B. *Bobengraadtspier*. Gall. *Muscle Sus-Epineux*.

SURA, est posterior, intra genu & pedem infimum, maxime carnosus & extuberans pars. Gr. *Γαστρονομία*. B. *De Wape / De Hult*. G. *Die Waden am Schenckel*. Gall. *le Gras de la Jambe*. A. *The Calfe of the Legge*. Item *Os* significat *Fibulae*. Vide *Fibulae Os*.

SURCULUS, est quod ex ramis simplex ac individuum oritur, estque velut germen quoddam ex ipso trunco vel caudice productum.

SURDITAS, idem quod *Cophosis*.

SUSPIRIUM, est cum magno nixu profunda respiratio fit, rursusque cum sonitu efflatur susceptus aer. Hoc evenit tristibus & iis, qui saepe contristantur, in consuetudinem transeunt, ut etiam inscii, & sine tristitia suspirent in morbo quoque Melancholico; in Cachexia, in debili valetudine, & maximè cum quis ab animi deliquio revertitur: foeminae quoque magis suspiriis afficiuntur quam viri. Gr. *Σπιναιγμός*, & *Σπιναιχία*. B. *Zugthg*. G. *Seuffher*. Gall. *Soupir*. A. *Sigh*.

SUSURRUS, idem quod *Tinnitus*.

SUTORIUM ATRAMENTUM, idem quod *Vitriolum*.

SUTURA OSSIUM, est connexionis species, imitans compagem duarum ferrarum, vel vestium ex plurimis pannis laceris compositionem. In cranio futurae sunt Coronalis. B. *Kroon-naad*. G. *Scheytel-nath*. tum Sagittalis, Lambdoides & Mendosa. Commisturae cranii item vocantur. Gr. *ῥάφαι*, *Συμβολαί*, *Ραφμαί*. B. *Gen Naad*. G. *Eine Fuge / Nath*. Gall. *Suture*, *Jointure*. A. *Suture*.

SUTURA, est connexio labiorum vulneris aut aliarum partium mollium, quae duplex est; *Actualis* quae fit acu triangulari, cannula & filo cerato. Sutura autem hoc modo fit: in medio vulneris acu duplex filum trahente,

si vulnus sit magnum, vulneris labia transfiguntur, & facto nodo filum paulo supra nodum refecatur, deinde in mediis utrinque spatiis alii punctus simplici filo fiunt, & facto nodo similiter filum abscinditur, idque continuandum donec labia vulneris rectè confuta sint. Quæ futura interscissa vocatur, quod post singulos punctus facto nodo filum abscinditur; prospiciendum ne nimis rara nec nimis crebra fiat, monendum, futuras ita faciendas esse, ne ore ipsæ extorto se contingant, ut si quid intus humoris concreverit, sit, qua emanat. Unde Chirurgi turundas vel penicilla unguentis illita, immittere solent. Est & alius futuræ modus, qui prorsus eâ ratione perficitur, quâ pelliones pelles consuere solent, vulneratis intestinis & venis & arteriis dissectis accommodatus. Aliam describit *Celsus* quæ fit duabus acubus. Et *Potentialis*, sive emplastro firmiter conglutinante, quæ vocatur futura per glutinum, est in hac apparatus talis: lintea comparantur valida, æqualia, mollia, quadrangularis, triangularis, vel alterius figuræ, prout vulneris situs & membri, cui applicari debent, constitutio requirit, quæ in parte, qua vulnus respiciunt, complicantur vel suantur subtiliter & fila per latitudinem eorum aliquoties trajiciantur: linteis illis annectuntur ansulæ è filo duplicato vel multiplicato & contorto cera oblito, ea distantia, quam futuræ habere solent, aut etiam minore: linteis istis inducatur glutinum ex medicamentis astringentibus & viscosis compositum, qualia sunt *Albumen Ovi*, *Bolus Arm. Thus*, *Mastix*, *Sarcocolla*, *Farina Volatilis*, *Gypsum*, *Tragacantha*, *Gummi*, *Resina pinguis* &c. Sutura hæ, circa corpora aut vulnera tenera adhibentur, quæ acum non ferunt. B. *Genhegting*. G. *Eine fuge / nath / haftung*. Gall. *Connexion*, *Conjunction*, *Suture*. A. *Suture*.

SYCAMINOS, & *SYCAMINEA*, est *Morus*; volunt dici quasi *σύκω ἀμείνω*, quod fructum ferat, *Qui Ficibus Melius Sapiat*. Sed alii à *σύν* τὸ σύνειν sive *σύνειν* τὸ κίμνω *& Movendo*, *Expellendo* & *Colore*: quod lignum cum sit validissimum & firmissimum; una nocte, magno cum impetu expellat germina, florem, fructumque, adeo ut sonitum etiam excitet. Quidam derivant à particula *σύν* & *κίμνω*, quasi dicerent, tu nigra es morus. Vide *Morus*.

Unable to display this page

Sympathetico integrum librum scripsit *Kenelmus Digb. eus.*
Gall. *Poudre de Sympathie.*

SYMPERSIS, est humorum in abscessum abeuntium
coctio, à συμπίπτω concoquo.

SYMPHONIA, idem quod *Harmonia.*

SYMPHYSIS, est ossium coalitio, quæ fit absque mo-
tu, & duo tamen ossa se invicem tangunt, vel ad se mu-
tuo appropinquant; estque vel absque medio, ut *Rha-
phe, Harmonia, Gomphosis*: vel per medium, ut in car-
tilagine, ligamento, carne, à συμφύω concreresco. B. *Man-
groeping.* G. *Umwachs.* Gall. *Symphyse.* A. *Joining.*

SYMPHYTON, vide *Emphyton.*

SYMPHYTUM, est *Consolida major*: est planta, quæ
habet caules duos vel tres pedes altos, digiti crassitie, vil-
losos, asperos, excavatos: folia quædam ex radice erum-
punt, alia juxta caules, sunt ampla, longa, acuta, aspe-
ra, lanuginosa, coloris viridis obscuri: flos monopeta-
lus, infundibuliformis, oblongus, & quasi campanifor-
mis, ex calice secto surgit pistillum, quatuor veluti sti-
patum embryonibus, qui abeunt in totidem semina capi-
tis viperini æmula, splendentia, nigra in calice ampliato
maturescentia: radix pollicem crassa, oblonga, nigra,
intus alba, furculosa, fragilis, succum glutinosum, in
quo ejus virtus inest, in se habens tam magnum, ut ex
hujus usu nimio damnum sæpe irreparabile inferatur.
Saporis subdulcis, mucilaginosi & visceridi; odoris nul-
lius: hæc planta crescit in locis humidis, dicitur à συμ-
φύω concreresco, conglutino, quia vulnera citissimè
consolidat. *Solidago & Consolida*, è consolidando
etiam appellatur. Vide *Consolida.* Gall. *Grande Consou-
de, ou Confiere.*

SYMPTOMA, sive **ACCIDENS**, est res contra sani-
tatem in corpore nostro à morbo profecta. Estque vel
morbus à morbo ortus, vel morbi causa à morbo nata:
vel Symptoma simplex. Hoc postremum est actio læsa,
excrementorum vitium, qualitas corporis immutata, à
συμπίπτω accido. B. *Gen toeval / een Accident.* G. *Ein-
zufall / Accident.* Gall. *Symptome, Accident.* A. *An Acci-
dent, Chance or Symptom.*

SYNACTICA, sunt Medicamenta contrahentia, à
συνάγω contraho.

SYNAITIA vel **SYNÆTIA**, vide *Continens Causa*, ex *συν* cum, & *αἴτια* causa.

SYNANCHE, est Anginæ species, quæ dicitur vel à suspendii similitudine, quod non secus, quam laqueus præfocans enecet. Gr. *Ἀγγών* enim laqueus est; vel à *συνάχων*, quod spiritum continendo respirationem inhibeat, ut *Aurelianus* inquit, est anginæ species, sive inflammatio p. n. in musculis faucium exterioribus. Vide *Angina*, à *συνάγγα* coarctio. B. *Quade keel*. G. *Braune / Kälengeschwar / Halswehe*. Gall. *Esquinancie*. A. The quinsey.

SYNARTHROSIS, est articulatio duorum ossium cum invicem, cum motu parvo & obscuro, interveniente cartilagine, uti ossium carpi & metacarpi &c. à *συναρθρώω*. B. *t'zamen-leding / nauw in malkander gestote leding*. Gall. *Synarthrose ou Coarticulation, c'est adire, Articulation conjointe*. Vide *Articulatio*.

SYNCAMPE, est flexura, sive locus, ubi pars brachii inferior committitur cum superiore, & ad hanc inflectitur.

SYNCAUSIS, est combustionis species, quando excrementa, æstu quasi febrili, indurata sunt.

SYNCHONDROSIS, est ossium interveniente cartilagine concretio uti in ossibus pubis ad anteriora connexis observatur ex *συν* cum, & *χόνδρος* Cartilago. B. *Kraak-beens vereentiging / kraak-been binding*. Gall. *Synchondrose ou Symphyse cartilagineuse*.

SYNCHYSIS, est sanguinis aut humorum confusio p. s. in oculo, à *συνχώνω* confundo.

SYNCIPUT, vide *Sinciput*.

SYNCOMISTUS, vide *Antopyrus*, item est cataplasma ex pane cibario paratum, à *συνίζω* conveho.

SYNCOPE, est magna omnium virium cum pulsu debili aut deficiente & motus sensusque privatione conjuncta prostratio, à *συνέπτω* concido. *Defectio Animæ Celsi. Deliquium Animi. Præceps Virium Lapsus*. Vide *Deliquium Animi*. B. *Onmacht / zwpueling / hert-bang*. G. *Eine schnelle und grosse ohnmacht / das beschweimen*. Gall. *Defaillance*. A. *Feebleness*.

SYNCRITICA, sunt medicamenta relaxantia.

SYNDESMUS, idem quod *Ligamentum*.

SYNDROME, est congressus variorum symptomatum

in uno morbo concurrentium. Gr. Συδρομή concursus.

SYNEDREUONTA, sunt signa communia, quæ una cum morbo invadunt: hæc cum morbis necessario non cohærent, nec fluunt ab eorum essentia, declarant tamen aliquid circa morbum: magnitudinem sc: durationem, morem &c. à συνδρεῖν confideo.

SYNNEUROSIS, est ossium nexus seu alligatio, quæ fit interventu partium, ligamentorum sc: ut os femoris cum tibia &c. ex συν cum, & νεῦρον nervus. B. **Bandhegting / Bandige t'zamenboeging.** Gall. *Syneurose ou symphyse ligamentuse.*

SYNNYMENSIS, est talis connexio, quæ fit ope membranarum, uti in recens natis ossa sincipitis junguntur cum osse frontis, ex συν cum, & ὑμῶν membrana.

SYNOCHA, est Febris continua, quæ continuo intenditur & remittitur, quæ ad plurimos dies extenditur, cum insigni ardore & nonnunquam putredine conjuncta. Estque vel quotidiana, tertiana, vel quartana, à συνοχία una veho, sustineo. B. **Een geduurige verminderende en verheffende koozts.**

SYNOCHOS, est febris continens, nullas remissiones habens, quæ ad plurimos dies quandoque extenditur, nec gravia secum fert symptomata: Estque *simplex* vel *Purrida*, prout intensius vel mitius sæviat, à συνέχω contineo. B. **Een geduurige koozts zonder verminderinge.**

SYNOVIA, est liquor glutinosus intra articulorum commissuras, majori copia collectus hærens. Item, recensetur inter species luis venereæ quando ille succus acris fit factus, membranas & ossa erodat &c. B. **Ud-water.** G. **Glied-wasser.** Gall. *Synovie.*

SYNTASIS, est partium, à tumore vel alias, distensio, à συντείνω distendo.

SYNTENOSIS, idem quod *Syneurosis*.

SYNTERETICA, est pars *Hygieinæ* quæ præsentem sanitatem tuetur.

SYNTEXIS, *Plin. Consummatio Ciceroni*, est contabescencia & colliquatio corporis, quâ mollis primum caro tabescit, mox etiam solidarum partium substantia, à συντίχω colliquo. Vide *Marasmus*.

SYNTHESIS, est totius corporis structura & compages: sed strictè pro ossium compositione anatomica acci-

cipitur, à σωπθῆμι, compono. Gall. *la Charpente offeufe du corps humain.*

SYNULOTICA, vide *Cicatrisantia*, à σωβλώω cicatricem infero.

SYPHILUS, idem quod *Lues Venerea*. Ex σῦς porcus & φιλέω amo: vel ut alii ex σῶ cum & φίλια amor. B. *Derkeng-lust.*

SYPHON, idem quod *Syringa*.

SYRINGA, est instrumentum, quo liquores in anum, uterum, & aures, &c. injiciuntur. Item, vas fistulosum, ut arteria aspera. B. *Gen spuyt / spring.* G. *Eine sprüße.* Gall. *Syringue.* A. A spout or syringe.

SYRINGA, Arbuscula est pulchra, in latum se valde extendens, caules & rami sunt nodosi, & cortice rubicundo obtekti vel cinereo, medulla fungosa alba, repleti: folia sunt oblonga, lata, venosa, in margine leviter dentata, acuta, Pyri foliis fere similia, sed asperiora, fibi mutuo opposita, saporis aliquantum acris: calix est monophyllus, quadrifidus, segmentis magnis expansis: flos est rosaceus, pentapetalus, staminibus plurimis fætus: ovarium in fundo calicis instructum quatuor tubis erectis, apiculatis, fit fructus turbinatus, quadrilocularis, niger, quadrifariam dehiscens, fætus seminibus exiguis, & oblongis: radix in multos ramos est divisa: colitur hæc Arbuscula in hortis, derivatur à Σύειγξ fistula, quod ex illa arbuscula fistulæ fiant, vel quod fistulis utilis sit, sed quod inanis fit & totus concavus, ad fistulæ instar, minimumque habeat carnis & ligni.

SYRINGOMATA, sunt cultelli chirurgici, quibus fistulæ incidunt, quibus variæ sunt formæ pro loco vario & ipsa differentia ulceris, quos vide apud Scultetum, aliosque Chirurgos. B. *Fistelmessers / Dopp-snyderg / Fistsel-snyderg.* G. *Ein Fistelmesser.* Gall. *Syringotome.* A. Idem.

SYRINGOTOMIA, est Fistularum incisio, ex σύειγξ fistula, & τέμνω feco.

SYRINGOTOMUS, est culter, quo fistula inciditur: vel is qui fistulam incidendo accomodat, ex σύειγξ fistula & τέμνω feco. Gall. *Syringotome.*

SYRONES, vide in *Phthiriasis*.

SYRUPUS, SERAPIUM, Gr. Δρόσικτον Nic. Σιρόπιον
Αδνα-

Actuario, aliis Συραπός, quasi κύρασις ὀπός, ut cuidam placuit. Aliis à σύρω traho & ὀπός succus, vel à *Sirab* voce Arabica significans potionem. *Serapium* fortassis à *Sirapa*, quam vocem adulta Latinæ linguæ ætas, quæ *Columellam* tulit, agnovisse videtur, pro usitato quodam condituræ olivarum genere: unde ad similes condituras translata sit vox; est medicamentum internum fluidum, ex decoctis, succis, vel infusione, cum addito saccharo vel melle, in eam consistentiam coctum, ut gutta in marmore non diffuat: estque simplex vel compositum: item Alterans, Purgans, ad Tussim, Confortans, Stomachicum, Nephriticum, Scorbuticum, &c. B. **Œn Syroop**. G. Sirup. Gall. *syrop*. A. Syrup.

SYSSARCOISIS, est connexus ossium mediante carne, ut in Hyoidis osse conspicitur. Ex σὺ cum, & σαρξίω incarno. B. **Blies-band / bleis-hegting**. Gall. *syssarcoise ou symphyse charnue*.

SYSIRINCHIUM, vide *Sisyrrinchium*.

SYSTEMA, idem quod *Synthesis*, à συνίστημι constituo.

SYSTOLE, est cordis contractio, ejusque ventriculorum commissio, qua cruor in arteriam aortam expellitur, à συστέλλω committo. B. **Coeflusting des herts**. G. Das zu sammen drucken des Herz. Gall. *systole, contraction du cœur*. A. Contraction of the heart.

SYSYGIA, est debita temperies, ex σὺ cum, & σύζυγόν jugum.

T.

TABACUM, est Petum; nomen habet ab insula *Tabago*. B. **Tabak / Toubak / bilzen -kruid van Peru**. G. *Indianisch-bein-welle / Indianisch-wund-kraut / Heilich-wund-kraut / Toback*. Gall. *Tabac, Nicotiane, Herbe de la Reine, de l'Ambassadeur, Petum*. A. *Tobacc*.

TABELLA, est medicamentum internum, solidum, ex pulvere & triplo vel quadruplo sacchari, in liquore accommodato soluti, ad spissam syrupi consistentiam cocti & supra lapidem marmoreum in orbiculos effusi, confectum. B. **Hoekjes / vide Morsuli**. G. *Küchlein / morsell*. Gall. *Tablette*. A. A *Morsel*.

TABES, vipe *Atrophia*.

TABES DORSALIS, ex spinali medulla præcipuè vere recentes sponfos & libidinosos corripit: hi ægri Febris sunt expertes, bene comedunt & colliquantur, quod si ita affectum percuncteris, asserent, sibi videri ex superioribus partibus à capite velut formicas in spinam demitti, cumque urinam aut stercus reddunt, semen genitale copiosum & liquidum eis effluit, neque generatio fit, & inter dormiendum, cum uxore dormiant, nec ne, veneris ludibria patiuntur. Cumque alias, tum præcipuè cum per locum arduum iter fecerunt aut cucurrerunt, anhelosi, & imbecilles evadunt, caput gravatur, & aures sonant. Sic temporis progressu vehementibus febribus correpti pereunt ex lipyria febre. B. *Rugge Tering.* G. *Schwind Sucht / Rücken Darre.* Gall. *Consumption.* A. *A Consumption in the spinal marrow.*

TABULA, vide *Tabella & Morsuli.*

TABUM, est sanies tenuis varii sæpe coloris, aliquando subsanguinei è malo ulcere exiens. B. *Waterig bloed.* G. *Wasserich blut / dicker oder zehrer Syter.* Gall. *sanie.* A. *Waterish-blood.*

TACAМAНACA, resina est, ex Hispania nova huc allata. Colligitur ex vulnerata arbore instar Populi proce-
ra, admodum odorata, cujus fructus rubet, pœoniæ semen æmulans. Resina autem colore accedit ad Galbanum, unguibus est albis, uti Ammoniacum, odorum ac saporem gravem refert, cutique tenaciter adhærescit.

TACTUS, est sensus, quo tactiles quorumvis corporum tactilium qualitates, ex diverso motu nervorum, per totum corpus diffusorum, (& præcipue eorum, qui ad digitorum apices tum manus, & pedis, cutem transeuntes, retis in modum expanduntur, & suis villis prominentibus in theculis cuticulæ defenduntur, qui ut ibi copiosissimi ob accuratiorem sensum, sic alibi per totum corpus pauciores sic dispositi erunt) communi sensorio offeruntur, ibique percipiuntur; vel Tactus est rei tactæ, mediante cute, per nervos sensorio communi oblata, ibique perceptæ, sensus. B. *t Gevoel.* G. *Das fühlten.* Gall. *le Tact, l'Attouchement.* A. *The Sense of touching.*

TÆNIÆ, sunt lumbrici lati, vide *Lumbrici*, ubi *Cucurbitini* vocantur.

TAGEТES, planta est, cujus plures dantur species;
ha-

habent caulem plus minusve altum, & crassum, nodosum, ramosum, plurima medulla alba repletum: folia Tanaceti foliis satis similia, oblonga, acuta, in margine dentata, viridia, plura supra unam costam disposita terminatam per unum foliolum; odoris nec valde gravis, nec grati: flores radiati; quorum scilicet discus ex plurimis flosculis multifariam incisus, corona vero ex semiflosculis componitur, embryonibus infidentibus & calice monophyllo & tubulato comprehensis: Embryones autem deinde abeunt in semina longa, angulata, nigra, capitulo foliato instructa, & thalamo affixi: radix ex multis fibris tenuibus, & mollibus constat. Etymon vide in Tanacetum. Gall. *Oeillet d'Inde*.

TALPA, est tumor ita dictus, quod sicut talpa sub terra repit, hic sub cute cranium depascit dum sæpe materiam albam in se continet: referri potest ad species atheromatis. B. *Gen Blind Gezwel*. G. *Ein blind geschwulst*. Gall. *la Tanpe*. A. Mole tumour.

TALPARIA, idem quod *Talpa*.

TALUS, vide *Astragalus*.

TAMARINDUS seu THAMARINDUS, est arbor Fraxini aut juglandis, castaneæve amplitudine; Folia sunt folsequia, noctu se contrahentia, interdiu se explicantia, minutim incisa, vere forma & virore ciceris arietini, palmi magnitudine: flores fert albos & odoratos mali aurantii floribus perquam similes, è quorum medio exeunt quatuor fila alba & tenuissima, ex quibus filiquæ crassæ producuntur; primo virides, tandem maturæ cineritiæ, quæ intus nonnulla semina crassa, rubentia, dura & inæqualia, lupinorum magnitudine, pulpamque nigram gustui acidam, continent, per totam Indiam orientalem ferè. *Tamar* Arabibus & *Tamar-Indi* idem vult ac *Dactylus* Indi, quamvis dactylum vel glandem non referat. Gr. *Οξυφόνιξ* Palmula acida: fructus conditi ad nos vehuntur. B. *Tamarinde*. G. *Tamarinden*. Gall. *Tamarins*. A. The Tamarind-Tree.

TAMARISCUS, TAMARICE, TAMARIX, & AMARIX, Est arbor mediocriter alta; cortex est asper, extus griseus, intus rubicundus: lignum est album: folia sunt parva, longa, rotunda, tenuissima, cupressi foliis fere similia, coloris viridis pallefcntis: calix est exiguus: flores

rés in summitate ramorum crescentes, exigui rosacei; pentapetali, albi, & purpurei; ovarium est capsula oblonga, membranacea, bivalvis, feminibus pappolis & nigris plena: radix crassa, lignosa, in multos ramos divisa: crescit hæc arbor in regionibus calidis circa flumina, hujus fruticis cortices in usu medico adhibentur, vi adstringendi maxime pollentes: nomen ex Gr. factum volunt à *Mueinga*, præposita syllaba *ni*, & *v* littera mutata in *a* *Tamarica*. Lat. dum *Tamaricem* nominant, non aliud dicere videntur quam adstrictas & minimè luxuriantes aquarum divitias; qua è *tammer-ryk*: amat enim loca aquosa. B. *Tamarischboom*. G. *Tamarischen-holtz*. Gall. *Tamaris*. A. *Tamarisk-wood*.

TAMUS vel **TANUS**; est vitis sylvestris seu *Bryonia* species: est planta, quæ habet fermenta exigua sine capreolis serpentina, & plantas vicinas amplectentia: folia caulibus longis adhaerentia, & alternatim disposita, cyclaminis folia figura fere referunt, coloris viridis splendentis, saporis viscosi: flores ex alis foliorum erumpentes, hexapetaloidei, nudi, stellati, sex parvis staminibus præditi, e latere interno flosculi enatis ad intermedia segmentorum, coloris flavi, viridescentis, aut pallidi: hi flores sunt hermaphroditi; sed & sunt flores mares, absque ovario nati simili modo in aliis plantæ locis: flores digeruntur in racemis: finis pedunculi sustinet ovarium, quæ est bacca oblonga, ovata, pulposa, rubicunda, aut nigricans, continens tubam longam, membranaceam, cylindricam, in fastigio trifidam, segmenta iterum bifida, incurva; villosa, fætam feminibus subrotundis: radix est magna, crassa, tuberosa, fere rotunda, extus nigra, intus alba, profunde in terra depressa; dantur duæ species *Tamæi*; *Tamnus* racemosa flore minore luteo pallescente, cui hæc descriptio inprimis convenit; altera *Tamnus* baccifera flore majore albo. Etymologiam non inveni. Ejus baccæ sunt rubicunde coccineo colore & uvæ *Taminæ* dictæ: an à *Minio*? vel an à *Tanus*, qui est in *Peloponneso* fluvius per *Argiam* fluens? vel, an à monte *Siciliæ* ejus nominis? B. *Wilsden-wyngaart*. Gall. *Sceau de Notre Dame, ou Racine Vierge, ou Couleuvre Sauvage*.

TANACETUM, est planta, quæ crescit ad altitudinem duorum vel trium pedum; caules sunt rotundi, radiati,

medullosi: folia magna, longa, instar alarum extensa, & in margine dentata, coloris virido-flavescentis: flores sunt flosculosi, in summitate caulium crescentes & in capitulum quoddam congesti; coloris aurei splendentis, raro albi, calice squammoso & quasi hemisphærico comprehensi: his succedunt semina parva, oblonga, per maturitatem nigra: radix longa, lignosa, divisa in multas fibras repentes: tota planta est odoris ingrati, & saporis amaricantis: dicunt esse corruptum nomen à voce *Tagetes*; vel derivant ab *Athanasia*, quasi immortalis, quia ejus flores longæ sunt durationis. Alii à Tannaco, quo nomine Parthenium appellatum fuit. *Tagetes*, an à *ταγέτω* primus sum, quia primas partes in Medicina habeat? B. *Worm-kruid* / *Keim-baar*. G. *Netn-farn* / *Wurmtraut*. Gall. *Tanéfie*. A. *Tansej*, *Tansie*.

TAPSUS BARBATUS, est *Verbascum*: putatur dici à voce *Taxus*, quia animal *Taxus* à serpentibus morsus illâ plantâ se restituere potest, sic ergo dicitur quod Toxicis adversetur: & *Barbatus* à Lanugine. Vide *Phlomos*.

TARAXICUM, est *Dens Leonis*, sive cichoreum sylvestre: est planta, humilis, quæ ex radice habet folia erumpentia longa, mediocriter ampla, repentia, utroque margine profundis incisuris, veluti per lacinias, divilis, cichorei sylvestris æmula, sed læviora, cuspidata, saporis amaricantis: flos est semiflosculosus, plurimis scilicet semiflosculis constans embryoni insidentibus, & calyce comprehensis; embryo autem abit deinde in semen pappis instructum, in capitulum globosum collectum, & thalamo affixum: radix in plures ramos divisa, minimi digiti crassitie, tenues, lacteo succo turgentes, amaricantes: hæc planta in omni parte habet succum amarum & lacteum, sed non tantum ac ipsum cichoreum: crescit ubi vis in campis, pratis, hortis, agrorum marginibus; à *ταράξω* altero, quia sanguinem alterat. B. *Paarde-bloemen* / *Hengste-bloemen* / *Papen-kruid* / *Hanker-bloemen* / *Honds-Rozen* / *Schorst-bloemen*. G. *Pfaffenklat* / *Münchskopff* / *Kohl-kraut* / *Pfaffen-orlein* / *Leven-zahn*. Gall. *Pisse en Lict*, *Dent de Lyon*. A. *Dande lyon*, *dent de Lyon*.

TARAXIS, est humorum oculi, ventriculi, aut alvi perturbatio, à *ταράξω* turbo.

TARSUS, est palpebrarum extremitas cartilaginosa, ex qua pili erumpunt, est segmentum circuli cartilaginei positum in extremo margine palpebrarum, ab angulo minori seu temporali procedit usque ad angulum majorem, quem non absolvit, finitur membrana tenuissima; à Latinis *Cilium* dictum. Item octo ossa pedis posteriora, cratium more ordinata. Gr. $\Sigma\tau\alpha\rho$ *Ruso* $\pi\rho\acute{o}\sigma\eta\theta\eta\varsigma$. B. *Dooyvoet*. G. Die fuß blege / der rieß auff dem fuß. Gall. *Le devant du pied, Tarse, Le cou du Pied*. A. Instep.

TARTARUS, & **TARTARUM**, significat illum Salem, qui rubri vel albi coloris, vini doliis instar lapidis accrescit; & verus sal essentialis plantæ est: sed & latius deducitur ad quodvis sabulum in rebus fermentantibus, imo ad crassamentum sabulosum in corpore humano. B. *Wyn-steen*. G. *Weinstein*. Gall. *Tartre*.

TATURA, vide *Datura*.

TAXIS, sive reductio, est vox familiaris iis, qui Hernias restituunt.

TAXUS, est Arbor, quæ Abietem refert, lignum est valde durum, rubicundum; folia abietis foliis similia: flos est amentaceus, plurimis nempe apicibus plerumque fungiformibus constans, sed sterilis; embryo autem deinde abit in baccam concavam seu campaniformem, succi plenam, & semine fætam: occurrunt quandoque & fructus glandiformes, cupula scilicet donati, semen complectentes: videtur derivari à $\tau\alpha\chi\eta\theta\upsilon$ venenum, quia est arbor venenata, præsertim in Hispania: vel à $\tau\acute{\alpha}\sigma\omega$ ordino, quod folia ejus in ordinem sunt disposita. B. *Iben-boom*. G. *Eiben-baum*. Gall. *If*.

TÆCMARSIS, est morborum conjectura, cum ob intricatas causas, mira & anomala symptomata medicus morbi genium ignorat, adeoque de dignotione, prognosi & cura conjecturas suas probabilissimas format, à $\tau\epsilon\kappa\mu\alpha\iota\sigma\omega$ conjicio.

TELEPHIUM, idem ulcus est cum *Chironio*, ita à *Telepho* dicitur, qui tali ulcere longo tempore afflicus fuit.

TELEPHIUM, sive **CRASSULA**, aut **FABARIA**, est planta, quæ habet caules crassos, rotundos, politos, in parte inferiori rubicundos: folia Portulacæ foliis similia, sed majora, carnosâ, succulenta, plurima in margine leviter incisâ: flores in summitate caulium crescunt

Unable to display this page

TENACULUM, idem quod *Forceps*.

TENDO, est musculorum continuata pars, coloris albi, durior, tenuior, parti movendæ annexa, constans ex fibris mulcularibus hic tenuioribus & magis compactis redditis, ac proin liquidum tenuius tantum admittentibus, sunt igitur fibrarum hic ultimi fines, quæ cum nervis originem suam, debere videntur, dictæ fuerunt *ἄκρο-νεύρα*, id est, nervorum fines. Gr. *τένω* à *τένω*, tendere. B. *Gen Dees*. G. *Sine semnader / spanader / die senue / das geäder der fleisch mauß / haarwachs*. Gall. *Tendon*. A. *A tendon*.

TENESMUS, TENASMUS, Gr. *ἰσχυρὸς* & *ἰσχυρὸς*, est continua confidendi cupiditas, qua tamen nihil præter pauca cruenta, mucosa aut purulenta excernitur: aliquando Vermes & præsertim *Ascarides* in causa sunt. Hic morbus sæpe diuturnus esse solet, & in gravidis non raro abortus est causa, *Tenesmus* dicitur *ἄκρο νεύρα*, id est contentione & nisu, qui tum fit cum vehementi cupiditate egerendi, & lassii crebro exurgere coguntur. B. *Per- sing / krupinge / druckinge / waan - stoelgang / lang - eu- vel / dwang tot stoelgang*. G. *Das trucken oder treibende noth des stuelgangs / mit wenig wirkung*. Gall. *Tenesme*. A. *Idem*. Lusitan. *Pucho*.

TENTA, idem quod *Mela*, vel quod *Turunda* aut *Penicillus*.

TENTIGO, idem quod *Priapismus*.

TENTIPELLUM, est Medicamentum, quod cutim explanat, rugasque, videtur ex *Tendere*, sive *Extendere*, & *Pellus*, sive *Cutis* derivari.

TEPHRION, est collyrii nomen.

TEREBELLUM, idem quod *Modiolus*.

TEREBINTHINA, in officinis duplex est *Veneta* & *Vulgaris*. *Veneta* quæ etiam dicitur *Chia*, & *Cypria*, est liquidiuscula, referens Balsamum, sive Oleum crassiusculum, colore ex albo flavescens, sapore acris, lenta, cutique tenaciter adhærens. (Avicennæ est *Gluten Albotin*.) Paracelsus *Lorchet* appellat. Optima debet esse clara, pellucida, alba, vitrei coloris in cæruleum vergentis, acris & odorata. Venit ex Chio, Lybia, Cypro, Ponto, Syria, Judæa, Arabia &c. Ipsius arbor non admodum procera est, multos emittit ramos, cujus folia

instar Fraxini ferè divisa sunt, & singuli nervi habent septem, novem vel plura folia, ut in fraxino, rosis, sambuco &c. videre est. *Terebinthina Vulgaris* depromitur ex Larice arbore, ideoque & *Laricea* appellatur, & ex aliis plurimis arboribus resiniferis, ut Abiete, Pinu &c. obtinetur; vulnerantur nempe hæ arbores terebra ad cor usque, sic exstillat Terebinthina. Hæc quanto priori similior, tanto quoque præstantior. Pollet viribus cum priori, ast non est adeo pellucida. Gr. Τερέβινθος & Τέρπηρος. An nomen à serpente, quod ejus corniculum in modum serpentis, contortum sit? B. *Terpentyn / termenton*. G. *Terpentem*. Gall. *Terebenthine*. A. Idem.

T E R E B R U M, vide *Modiolus*.

T E R E D O five **C A R I E S** ossis, vocatur & *Teredum*, Gr. *Pædarthrocace*, & ab Arabibus, *Spina ventosa*. Idem quod *Caries Ossis*. B. *Been-vreter*. G. *Bein-fresser*. Gall. *Carie, ou Vermoulissure des Os*. A. *Worm-eating of Bones or Caries*.

T E R E D U M, idem quod *Caries*.

T E R E N I A B I N, vide *Manna*.

T E R E S R A D I I M U S C U L U S, vide *Pronator Rotundus*.

T E R E T R U M, vide *Modiolus*.

T E R G U M, vide *Dorsum*.

T E R M I N T H U S, est tumor in cruribus supra quem pustula nigra eminent, fructus terebinthini magnitudine. G. *Die braune blattern / hunds-blateren*.

T E R R A D A M N A T A, idem quod *Terra Mortua*, & *Caput Mortuum*.

T E R R A J A P O N I C A, vide *Catechu*.

T E R R A M O R T U A, quæ post destillationem, vel combustionem ignis aperti, dein diutinam elixiviationem residua, omnibus salibus oleis, & facultatibus efficacibus destituta. B. *Doode Harde*. G. *Todte Erde*. Gall. *Terre Morte*. A. *Dead Earth*.

T E R R A E P A N I S, vide *Cyclamen*.

T E R R A E T U B E R, vide *Cyclamen*.

T E R T I A N A F E R R I S I N T E R M I T T E N S, est febris, quæ tertio quovis die (id est, uno tantum die vacuo interdus exacerbationes) ægrum invadit, & detinet per 12. plerumque horas, tum plane remittit, & post diem liberum

berum unicum rursus invadit: distinguitur a medicis in *Vernales & Autumnales*, quod hæc diu durent & vix nisi arte curentur; illæ brevi & sponte cessent; suntque vel *Exquisite*, quæ modo per 12 horas ægrum detinent; vel *Nothæ* quæ per plures horas excutruunt. Gr. *Τετανοειδης*. B. *De anderendaagse Hoors*. G. *Dreitägiges fieber*. Gall. *Fievre Tierce*. A. A Tertian Fever.

TESSELLÆ, idem quod *Rotulæ* aut *Tabellæ*.

TESSERÆ, vide *Cuboides*.

TESTES MULIEBRES, dicuntur *Ovaria*. Vide *Orchis*.

TESTES VIRILES, sunt duo ovalia corpuscula Scroto inclusa, in quibus semen generatur: exterius variis tunicis obducuntur. *Colei* Cic. & Mart. *vasa* Plautio, *ὄρχις*, *Διδυμι*, *Μίξια* Hesiodo, *Μιδεα* Hom. *ὄρχιδια*, *ὄρχι* Oppiano, *Poma Amoris* quibusdam. Vide *Orchis*. B. *Ballen*. G. *Mantich Hoden / Hodlein*. Gall. *Testicules*. A. *Testicles, Stones*.

TESTES CEREBRI, sunt prominentiæ duæ posteriores cerebri ob similitudinem testes dictæ, prope glandulam pinealem, & adhærentes duabus majoribus protuberantiis, quæ nates vocantur.

TESTICULUS, vide *Testis & Orchis*.

TESTICULUS VENEREUS, est, quando testis post contagiosam Venerem valde intumescit, indurescit, non sine doloris sensu. B. *Zand-kloot / Venus-kloot*. G. *Sand-balle / Venus-balle / Venus-Hoden*. Gall. *Testicule Venerien*. A. *Swiling of the Stones*.

TESTUDO CEREBRI, vide *Fornix*.

TESTUDO, est tumor magnus, mollis, vel non valde durus in capite, latiore forma in modum testudinis, à cujus similitudine accepit nomen, in principio in castaneæ, postea vero in formam ovi excrescit, in quo mollis materia, tunica quadam obducta, continetur, (unde ab authoribus ad Melicerides refertur) quæ calvariæ ita inhæret, ut ipsam plerumque vitiet, ipsique cariem inducat. B. *Ein Schildpad gewel*. G. *Ein Schiltrot Geschwulst*.

TETANUS, est convulsio five tensio ex Emprosthotono & Opisthotono composita, contractis utrimque muscularibus extensoribus, proin antagonistis in cervice, spina

& artubus : ita ut corpus rigidum efficiatur & inflexile : quo ipso patet Tetanum esse Rigorem vehementem , qui à communi rigore vehementiâ differt & duratione ; tum etiam quod alter ille febrilis Rigor plus affligat fibras in cute , seu panniculo carnofo. Tetanus vero musculos utrîque , ita tamen ut semper vel Emprosthotonus , vel Opisthotonus , nonnihil excedat. Aliquando quoque *Particularis* est , qui membrum quoddam , vel articulum privatum respicit , à *τείνω* extendo. B. *Krampe trekinge / regt - styvigheid / spanning*. G. *Die Hals Starre*. Gall. *Convulsions*. A. Constant Contraction.

TETARTÆUS, idem quod *Quartana*.

TETRADRACHMON, sunt quatuor uncix.

TETRAPHARMACUM, est Medicamentum ex quatuor ingredientibus constans, ut est unguentum Basilicum, ex *πίτερος* quatuor, & *φάρμακων* medicamentum. Gall. *Onguent Basilic*.

TETROBOLON, est pondus quatuor drachmarum.

TEUCRIUM, est Arbuscula ut plurimum satis parva & humilis, aliquando ad hominis altitudinem crescens : caulis est minimi digiti crassitie, cortice albo obtectus, & in ramos albos divisus, quorum duo sibi invicem oppositi : folia oblonga aut obrotunda, in margine incisa, chamædrios foliis paulo majora, quæ vero virgularum fastigia ornant, ad Hormini folia quodammodo accedunt, nequaquam per ambitum incisa, & circa basin latiora, in acumen desinunt, saporis acriusculi, cum amarore non ingrato : flores sunt labiati, albi, calice albo comprehensî ; his succedunt quatuor semina obrotunda : hæc planta semper est viridis, & crescit in regionibus calidis, ut in Italia circa mare : aliis *Chamædrys* : ita à Græcis pariter ac Latinis, quod Teucer Ajacis frater hanc herbam invenit ; cum exta in sacrificio super eam projecta fuissent, lieni adhæsit, eumque exinanivit ; proinde quod casus ostenderat, observatumque à Teucro fuit, ad æternum humani beneficii decus & famam illa accrevit. B. G. & A. *Gamandelin*.

TEUTLON, Gr. *Τεύτλιον, Σείτλον*, est beta, à *σείω* concutio, agito, ab impulsu nempe, quod facile excreseat. Vide *Beta*.

THALAMI NERVORUM OPTICORUM, sunt 2.

PRO-

protuberantiæ magnæ in Cerebro, supra quas nervi optici decurrunt, & ab iis tanquam Thalamis sustentur. Gall. *les Couches des Nerfs Optiques*.

THALICTRUM seu **THALIETRUM**: est planta, quæ habet caules ad hominis altitudinem crescentes, rigidos, striatos, ramosos, quasi angulosos, intus excavatos, coloris ut plurimum rubicundi purpurascens, & aliquando viridis: flos est rosaceus, plurimis scilicet petalis in orbem positis constans, ex cujus medietate surgit numerosa staminum congeries pistillum cingens, quod deinde abit in fructum, in quo velut in capitulum colliguntur, capsulæ modo alatae, modo alis carentes, seminibus sætæ singularibus, ut plurimum oblongis: radix fibrosa est, repens, coloris flavescentis, saporis amaricantis, ingrati: dictum volunt *ῥάϊν* & *ῥάϊν* virere, quod dum germina protrudit, eleganter vireat: tamen ita non est, cum sint punicei purpurei coloris. Fortè sic dictum, quod folia, cum primum expanduntur, ac præsertim minora eleganter vireant. Verisimilius dicitur *ῥάϊν* & *ῥάϊν* vel *ῥάϊν* furculo, ramulo, & *ῥάϊν* geniculo, quod cauliculos seu furculos geniculatos proferat. B. *Water-ruit / Poel-ruit / Valische-rhabarber*. G. *Wiesen Raute*. A. *Bastard-rubard, meadow-rue*.

THAMAR, Arabibus *Dactylum*, palmæ arboris fructum significat; unde confectio quædam *Diathamaron*, corrupte *Diacamaron*.

THAMARINDUS, vide *Tamarindus*.

THAMNOS, *Thamnion*, *Thamniscos*, *Thamnoides*, est *Frutex*; videtur dici, quasi creber ramis, à *ῥαμνός*, creber & quasi densus.

THAPSIA, est planta Ferulæ similis, foliis tenuiter dissectis: flos est rosaceus & umbellatus, plurimis scilicet petalis constans, in orbem positus, & calici insidentibus: is autem abit in fructum, ex duobus seminibus compositum, longis, striatis, ala cinctis amplissima, foliacea, utrinque introrsum plerumque emarginata: in usu medico adhibetur radix, quæ violenter purgat. Vocatur à Thapso insula, in qua primum creditur inventa. Gall. *Tapsie, ou Turbith batard*. A. *Deadly Carrots*.

THAPSUS, vide *Tapsus Barbatus*.

THEE, Frutex est Chinensibus, Japonensibus, & Tartaris

taris indigena; dicitur & *Chà* vel *Chià*. Folliculum amygdali foliis ferè similem, obscure viridem profert. Estque virgultum quod in ramulos varios aut virgulas sese diffundit. Flores fert Cisti fœminæ & Gossipii mediam faciem referentis, quinis foliolis albicantibus aut pallidis constantes, staminulis multis medium florem occupantibus. His demum succedunt fructus, dum adhuc vigent, ut ferunt, virides, resiccati autem cortice magis rugoso, ex spacideo fusco vestiti; Figura sæpe globosa est, magnitudine globuli lusorii, semen tantum unicum continent: Alii contra geminati, sive in duos loculos seu scrotum caninum dispersiti: Alii vero trigoni, & tria semina continent. Folia porro hujus fruticis colligunt, & ignis calore in sartaginibus resiccant, quæ postea, urgente siti, aquæ fervidæ injiciuntur, quorum tinctura tunc ex vasculis myrrhinis sorbillando ebibitur: Folia masticata leviter astringunt, & non ingratum saporem relinquunt. B. & Gall. *Thé*.

THELYGONOS, sic dicuntur plantæ, quæ sunt ex fœminino sexu. Gr. *Θήλυς* est fœmineus, & *γένος* soboles, generatio.

THELYPTERIS, vide *Filix*.

THENAR, est unus ex musculis pollicem abducentibus, qui oritur a ligamento annulari, & inseritur in totam superficiem primæ phalangæ, & parti superiori secundæ. *Thenar* quoque habetur pro cavitate omni interiore manuum & pedum, quæ dicitur *Vola*: item pro *Planta*: suntque carnosæ portiones sub digitis manuum & pedum, sed strictè sumitur pro *Vola Manus*, sive *Palma*. B. *The hand - palm*. G. *Die Fläche hand*. Gall. *le Thenar, ou la Paume de la main, ou la Plante du pied*. A. *The palme of the hand*.

THEODORETOS, quod & *Διωνυσοργόδιον* vocatur, est Antidotus, ad frigidas capitis affectiones.

THEOPHILION, est collyrium quoddam.

THEOPHRASTICI, sunt Sectatores *Paracelsi*.

THEOREMA, vide *Theoria*.

THEORETICA, vide *Theoria*.

THEORIA, est pars Medicinæ, quæ ratiocinando agit de fabrica partium corporis humani, tam solidarum, quam fluidarum; de earum naturali constitutione, usibus

vel

vel publicis vel privatis, effectibusque solidorum in fluida, horumque in illa, juxta regulas quasdam in aliis scientiis demonstratas, & huc assumtas, uti hæ scientiæ imprimis spectant huc Mechanica, Chemia, & Anatomia, à θεωρίω contemplor, unde Theorema, quod est speculatio: & Theoretica, quæ ad Medicinam speculativam pertinent. B. *Bespiegelende deel der Medicynen.* Gall. *Theorie.*

THERAPEUTICA, est pars Medicinæ, quæ materiã medicam instruit ex variis medicinis, vario tempore & observatione notatis, quarum quoque ritam præparandi methodum, ut scopo proposito satisfaciant, edocet: diætæ observandæ regulas tradit: Tandemque veram medendi methodum, sive manuum operam, sive remedia pharmaceutica requirat, à θεραπεύω sano. B. *Genezende deel der Medicynen.*

THERENIABIN, sive Tereniabin, est Manna orientalis; quæ *Drosomeli & Aëromeli* Gr. dicitur. Gall. *Manne liquide.*

THERIACA, est medicamentum venenum expellens, à θήρ fera, quia ferarum moribus medetur: vel quia viperinæ carnes ejus compositionem ingrediuntur; ab ἀντίμου sano. B. *Dziakel.* G. *Thirlact.* Gall. *Theriaque, Antidote.* A. *Treacle.*

THERIOMA, est ulcus ferum, carcinomati simile, à θηρίω in ferinam indolem degenero.

THERMÆ, sunt balnea, vide *Balaneum*, à θερμαίνω calefacio.

THERMANTICA, sunt Medicamenta calefacientia, à θερμαίνω calefacio.

THERMINTHUS, vide *Terminthus.*

THERMOMETRON, est calor debitus qui ex pulsibus deprehenditur, à θερμαίνω calefacio, & μέτρον modus. B. Vulgo *De natuurlyke Warmte.* G. *Die naturliche hitte.* Gall. *Chaleur naturelle.* A. *Natural heat.* Est etiam fistula vitrea cum vitreo globo, vini spiritu plena, qui calore & frigore rarefactus vel condensatus, gradus quoque eorum docet, hinc utilissima est machina in calore febrium ardentium &c. dimetiendo. B. *Gen weer-glas.* G. *Ein wetter-glas.* Gall. *Termometre.* A. *Idem.*

THLASPI, est planta, quæ habet caules rotundos, ramo-

ramosos, villosos: folia habentes sine pediculis, instar minimi digiti longa, ad basin ampla, & sensim ad apicem acuta facta, dentata, coloris viridis, saporis acris: flores sunt exigui, albi, Bursam Pastoris referentes, cruciformes, quatuor scilicet petalis constantes: post florem sequitur fructus, seu capsula seminalis orbiculata, compressa, ora plerumque foliacea & suprema fissa, in duo loculamenta divisa septo intermedio, respectu valvarum, ad perpendiculum oblique posito; seminibus facta parvis, oblongis, compressis, rufis, saporis acris & fervidi: radix est satis crassa, & fibrosa, lignosa, alba, aliquantulum acris: hæc planta crescit in locis desertis. Gr. *Θλασσίδιον*, *Σίνηπι Ἄγριον*, item *Capsella* & *Scandulaceum*. Sunt hujus temporis Herbarii qui *Nasturtium Tectorum*, & *Sinapi Rusticum*, quod digitis fricatum sinapim suboleat, appellent. Alii *Bursam Pastoris* vocant, non sane quod sit revera ejus herbæ species, sed quod ad formam illius quamproxime accedat. Propriè est nasturtii species. Græci à fructus forma dictum volunt, qui nasturtio similis est, sed latior velut infractus & contusus. *Θλάσξ* enim iis contundi est & infringi, infringendoque, quod globosum tumidumve erat malleo, lapide, pedeve cum dilatatione exæquare.

THLIPSIS, est vasorum compressio, a causa externa, qua eorum interna cavitas tollitur, ac proin liquidi transmittendi fluxus impeditur, à *θλίω* comprimo.

THOLUS DIOCLETIS, est fasciarum species, quæ vulneribus circa aurium regiones applicatur. B. *Sluitzhalks Zwagtel* / *Θοξ zwagtel*. Gall. *Tolus de Dioclete*.

THORA, est Napelli species: dicitur & Phthora, Vide *Phthora*.

THORACICA, sunt medicamenta adversus pectoris mala.

THORAX, sive medius venter, est totum id, quod circumscribitur superiore parte, à claviculis; inferiore, à Diaphragmate; parte antica, sterno; postica, ab ossibus dorsi; lateribus à costis; ovalis figuræ est, continet cor, & pulmones, intus membranâ pleurâ circumtenditur; ab *Hipp.* & *Aristotel.* pro thorace sumebatur totum id quod à claviculis, ad pudenda usque excurrit, hoc est, medius & infimus venter, à *θώρα* salio, quia in eo cor continuo salit.

Galit. B. *De Boſtholligheld.* G. Die ganze bruſt. Gall. *la Poitrine* A. The bulke, breast.

T H O R E X I S, eſt vini generoſioris potus, pectus calefaciens & quaſi loricis circumdans, à *θωρέξω* lorico.

T H R O M B U S, eſt ſanguinis, aut lactis in grumos coagulatio, à *θρομβώω* grumeſco. B. *Geronne bloed.* G. *Geronnen blut.* Gall. *Grumeaux de ſang, ou ſang caillé* vel *Coagulé.* A. Clodded bloud.

T H R Y A L L I S, eſt Verbaſci ſpecies, ex quo Elychnia ſolebant fieri. *Θρυαλλίς* enim eſt Elychnion, à *θύρω* & *ἀλλομαι*: quod *Caleat* & *Surgat*: quod convenit Elychnio accenſo.

T H U S, ſive **O L I B A N U M**, Gr. *λίβανος* & *Λιβανωτός*. Refina eſt duriuſcula, obſcurè pellucida, profluens ex arbore Arabica, quæ, ut ajunt, lentilcum appoſitè refert, quod tamen incertum. Genera thuris traduntur duo, *Masculinum* ſc. quod propriè *Olibanum* vocatur, ſeu *Melax*, Arab. *Melaſon*: & *Fœmininum*. *Masculinum* ex albo flaveſcit, & teſticulorum inſtar rotundum eſt, guttarumque formam referens, candidum intus & pingue: *Fœmininum* magis reſinoſum eſt ac molle, cito ardens & flavum. Præfertur *Masculinum*, ut quod ex arboribus montanis colligitur. *Cortex* etiam in uſu eſt, debet eſſe craſſus, pinguis, odoratus, recens, minimè ſcaber. *Manna Thuris*, ſunt micæ fragmenta, pollen ac farina Thuris, quæ ex collisione, dum in ſaccis vehitur, colliguntur. Dicitur *Tus*, à tuſis glebis: ſed potius à græco verbo *θύω* ſacrifico nomen habere videtur, quod Veteres Thure ſacrificabant & ſupplicabant. Gr. *λίβανος καὶ δειρολίβανος*: quemadmodum lachryma *λιβανωτός*, quæ Hippocrati *λιβανωτῆ κρεπός* dicitur, *λίβανος* à *λείβω* ſtillo: licet Græci fabulentur à Juvene Aſſyrio hujus nominis, quod Deos ſtudioſè coleret, ab invidis occiſo & in hunc fruticem converſo dici: hinc Diis Thure gratius nihil eſſe. B. *Wierook.* G. *Weyrauch.* Gall. *de L'Encens.* A. Frankincenſe. Arab. *Lovan, Conder, Thus* vel *Tus* oriri putent à tundendo.

T H Y M A, idem quod *Eſthyma*.

T H Y M B R A, eſt herba aromatica, forte *ὄπιον* ἢ *θύειν* *Odores Accendere*, idque ob fragrantiam: vel à *Thymus* ob ſimilem forte odorem.

T H Y-

THYMELÆA, est Arbuscula, cujus truncus sæpe instar pollicis crassus est, plures habens virgulas vel ramos sesquipedem circiter longos, pulchros, rectos, foliis Lini foliis fere similibus instructos, sed majoribus, latioribus, semper viridibus, viscosi quidquam, si dentibus atterantur, præbentibus: flos monopetalus, utcunque infundibuliformis, quadrifidus: ovarium in centro floris fit fructus ovatus, succi plenus, fætus semine oblongo, habente pelliculam nigram, splendens, fragilem, sub qua invenitur medulla alba fervidi saporis: radix longa, crassa, dura, lignosa, externe grisea, aut rubicunda, interne alba; in initio dulcis, sed postea acris & caustica: hæc planta crescit in locis incultis: quibusdam *Chamælea*: dictam volunt quasi Tithymelæam, ex tithymali & oleæ mixta facie. Sed malunt alii nomen esse compositum, ex Thymo & olea: ast Thymum non olet, neque eam, ut Thymum, consecretantur apes, dicitur potius quod oleæ fert folia, & tithymali instar alvum solvat: vel quod foliis sit oleaceis, angustis, admodum viscidis, pinguibus, inter Tithymalum, Cyparissium & Paralium. Gall. *Garon*.

THYMIAMA, idem quod *Suffitus*.

THYMION; est verruca minor super corpus in cute eminens, ut *Acrochordon*, tenuis, supra latior, subdura & in summo aspera. Idque summum colorem thymi repræsentat floris, à quo denominatur, habet magnitudinem fabæ Ægyptiacæ. Modo unum, modo plures nascuntur in palmis, talis & plantis pedum: pessima sunt in obscœnis locis, maximè ubi sanguinem fundunt.

THYMUM, **THYMUS**, est planta, quæ habet caulem tenuem, lignosum, album: folia parva, opposita, tenuia, angusta, albescentia, vel virido-obscura, saporis acris: flores sunt in capitula collecti, minimi, purpurei, galea surrecta plerumque bifida, barba tripartita: semina quatuor obrotunda his succedunt in capsula, quæ floris calix fuit, inclusa: ab odore, etiam dici videtur à *θύω* suffio: quod eo Veteres primum usi sint in sacris, quæ accenso igne fiebant, vel à *θυμός* animus, quia ejus odor corroborat: quodque iis adhibetur, qui animi deliquium patiuntur. B. *Thym*. Gall. *Thym*.

THYMUS, est tuberculum p. n. carnosum, quod supra

pra corpus instar verrucæ eminent, florem thymi referens: unde ei nomen impositum est. Item est glandula conglomerata, sita in superiori parte Thoracis, antè immediate sub jugulo, & extensa secundum longitudinem aortæ & venæ cavæ inferioris usque ad pericardium, quæ, quo animal est magis juvenile, eo major est, secernit lympham a sanguine, quam per peculiare ductus pulmonum vesiculis pro obliniendo infundit. B. *De borst-klier.* G. *Brust-drüsen.* Gall. *Thyme.* A. The breast glandule.

THYROARYTÆNOIDES, est par musculorum, ortum habens à cartilagine scutiformi, antè in latera Arytænoidis conscendens, laryngis rimulam astringit, ex *ὑπερὸς* scutum, *ἀεὶώω* aërem haurio, *ἀνοίγω* aperio, & *εἰδῶ* forma. Gall. *Muscles Thyro-Arytenoidiens.*

THYROIDÆÆ GLANDULÆ, sunt numero duæ, substantiam habent viscidam, solidam, sanguineam, vasis omnis generis communibus, membranaque duriore mirè perfusam, ovi gallinacei ferè magnitudinis atque figuræ, sitæ circa laryngis sedem humiliorem, ad latera cartilaginum, thoracis, cricoidis, primorumque aliquot annulorum asperæ arteriæ, quibus partibus immediatè incumbunt, ita tamen ut facillimè ab iis separentur, nisi, ubi pertinacius adhæreant circa principium & finem; per ductus peculiare intra asperam arteriam suam oblinientem humectantemque liquorem effundentes. Gall. *les Glandes Thyroïdiennes.*

THYROIDES, est *Scutiformis* seu *Clypealis Cartilago*, laryngis omnium maxima, & antice in collo prominens. Item foramen ossis pubis, ex *ὑπερὸς* janua, scutum, & *εἰδῶ* forma. B. *Het schilt-gelyke kraakebeen.* G. *Das schildgleiche knorpel bein.* Gall. *le Cartilage Thyroïde.* A. Shield like gristle.

THYRSUS, est caulis, idque nomen sibi vendicavit, quod virgulæ in modum, vel teli in rectitudinem assurgat.

TIBIÆ OS, Gr. *Κνήμιν*, est pars inter genu & talum: ossibus duobus constat; unum exterius quod *Focile Minus*, alterum interius & majus, totius nomine donatur & *Tibia* dicitur, *Κνήμιν* aliis *Focile Majus*, *Canna Major* &c. superius processum habet à femoris cavitate exceptum, & sinus binos oblongos, pro femoris capitibus, quorum sinuum profunditatem auget annexa per ligamenta cartilago,

go, mobilis, mollis, lubrica & humore unctuofo delibuta, in ambitu crassa, centrum versus attenuata, unde lunata dicitur, antèrius aspera veniunt ligamenta, quæ cartilagine lunares augent. Anterior pars acuta & longa, spina dicitur inferius, adest processus ex interno latere gibbus & prominens juxta pedem, diciturque malleolus internus. Anterior pars *Crea* & *Ocrea* quibusdam dicitur. B. Het scheen-been. G. Das schein=bein. Gall. *Le Tibia, un des os de la Jambe.* A. A Shin, Shin-bone.

TIBIÆUS MUSCULUS, idem quod *Tibialis Musculus*.

TIBIALIS MUSCULUS, *Anticus* dicitur & *Posticus*. *Primus* flectit pedem antrorsum. Tibiæ fibulæque ex parte ossis superiori extremitati alligatus, tibiæque involucro lateris exterioris affixus, sub annulari pedis ligamento proventus tarsi ossis pollicis subjecto ligamentaceo ligamento; ut plurimum adhæret, bifido namque nonnunquam tendine metatarsi, ut & innominato pedis ossi affigitur; inferior hic tendo ubi sub extimo fibrarum fasciculo, ossiculum abscondit minusculum, Sefainoideum appellatum. Alter, sive *Posticus*, Tibiæ fibulæque ossia interlocatus horumque involucris, ubi dehiscunt, penniformiter sive radiatim affixus, juxta interioris malleoli posteriora, tendinem tarsi ossis, quod tesseræ conterminum est, ligamentaceo integumento inseritur: atque hic inter oblique moventes & adductores & ab aliis inter extensores numeratur. B. *Scheen-spieren.* G. *Der Schien-mauß.* Gall. *le jambier anterieur & posterieur, Muscles de la Jambe.* A. The Shin Muscle.

TIGILLUM, idem quod *Crucibulam*.

TINCTURA, seu **ELIXIR**, est Coloris, qualitatis & virium alicujus rei, mediante convenienti menstruo, extractio. B. *Verffel / Aufverffel / Mitverffel.* G. *Die Farbe / Färbung / ein Tinctur.* Gall. *Teinture.* A. A Tincture.

TINEA, est scabies capitis, cutem erodens cum squammis & crustis, pilorumque evulsione, colore cineritio; odore fætido, orta ab acrimonia sanguinis in glandulis subcutaneis hærente, Triplex ejus datur species 1. squamosa, dum enim scalpitur multas furfuraceas squammas de se remittit. 2. ficiosa dum hæc crustâ suâ flavâ denu-

datur,

datur, apparent vivæ rubræque carnis grana ficuum interioribus granis similia cruentam materiem ex se emittentia. 3. est Achor, quem vid. supr. morbus hic infantes, sed plerumque adultiores invadit: dicitur *Tinea* quia haud raro in eo latent vermiculi copiosi, vel pediculi, vel quia proserpit erodendo ut *Tinea* in vestibus. B. *Quaad zeer/ doogge schurft.* G. *Eine schabe/ motte/ finder wurmer im leib.* Gall. *Tigne.*

TINEARIA, dicitur etiã Ageratum, & *Stichas citrina*, ita vocatur, quod ejus flores, vestes cistis asservatas, à *Tineis* arceat, conservetque.

TINUS, **TINNUS** & **TYNNUS**, est Arbuscula, quæ habet virgas longas, quadratas, ramosas: folia magna, ampla, bina, juxta ramos sibi invicem opposita, nigra, splendentia, aliquantulum lanuginosa, semper virentia, inodora, saporis amari cum aliqua adstrictione: caliculus est geminus, inferior trifidus, superior quinquefidus, uterque monophyllus: flos est monopetalus, rotatus, quinquefidus, infra breviter tubulatus, quinque staminibus ex pariete interno tubuli floris ortis: ovarium in fundo calicis, tuba longa, triquetra, scabra instructum, fit fructus olivæ similis, umbilicatus, fætus semine unico pyriformi: hæc Arbuscula crescit in locis saxosis. est *Laurus sylvestris*: Gr. *Δάφνη Αγρία.* Gall. *Laurier tein.*

TINNITUS AURIUM, sive **SIBILUS**, est susurrus quidam aurium, ab obstructione arteriarum membranam tympani perreptantium, vel re intus vel extus aurem irritante, qua aër in auris cavo ab arteriis pulsantibus continuo movetur & tympanum leviter verberatur, unde susurrus & bombus producitur. B. *Kuischinge in het ooz/ doztulting/ oozsuisfing.* G. *Das sanffen/ und brausen/ das klingen der ohren.* Gall. *Bruit dans l'Oreille, Tintement.* A. The noise of the ears in Ohren.

TINTINABULUM TERRÆ, est *Pyrola*, dictum à floribus ejus *Tintinabulo* similibus.

TIPHA, vide *Typha*.

TITHYMALUS, est planta, quæ habet unum pluresve caules, sesquipedem altos, rotundos, minimi digiti crassitie; folia dura, oblonga, Amygdali minora: ex summitate ramorum nascuntur ramusculi gerentes flores nigros, monopetalos; campaniformes, globosos, multifidos, &

duobus foliis cinctos, quæ calicis vice fungi videntur: flori succedit fructus exiguus, trigonus, & in tria loculamenta, singula unicum semen oblongum continentia, divisus: radix dura, lignosa, lacte acri, mordicante turgidula; ubique fere sat copiose provenit in locis aridis, incultis, sterilibus, *Lactaria*, *Lactuca Caprinà*, à πηῆς mamma, quia lac fundit & μαλακῆς tener, quasi tenera Mamma; vocatur etiam Characias Dioscoridi id est val-laris a χαρρακίῳ vallo, dicitur & Euphorbia, & Esula major, vid. Esula. B. *Groote Spurge* / *Groot Wolfs-melk* / *Groote Duivels-melk*. Gall. *Titimale*. A. Graat Spurge.

TITHYMELÆA, idem quod *Thymelæa*.

TITILLATIO, est in voluptatis sensu gradus, propè dolorem proximus: nam ut voluptatem percipiamus, cum organum sensus ita concutitur, vires uti sint ad resistendum majores: ita, si concussio fiat aliquantulum major, minor vero vis, quæ resiliat, oritur *Titillationis Sensus*, qui cum habet aliquam conjunctam molestiam, proxime ad dolorem gradum struit, quare ad morbos referri debet: solet autem maximè sentiri in latere, & sub planta pedum, ubi nudissimi jacent nervi, & in iis, quibus cutis tenera est, & non assuevere titillationi. Gr. Γάργαλλος. B. *Mittlinge*. G. Das kuscheln. Gall. *Chatouillement*. A. Tickling.

TOBTICA, idem quod *Attenuantia*.

TOMENTUM, Latinis omne id quod culcitæ ad molliorem & calidiorum quietem infarcitur, dicitur, sive id lana sit sive pluma, sive quod voluerit aliquis, excipien-dis molliter & fovendis calore corporibus nostris aptum. Sic dictamni folia, quod mollia videntur esse, tomentitia & lanæ dicuntur, hoc est γναφαλοειδῆ: ita ex graminis Eriophori lanuginosis summitatibus anaclinteria seu culcitæ fiunt. Gall. *Duvel*.

TOMICI DENTES, vide *Dentes*.

TOMOTOCIA, idem quod *Hysterotomia*, ex τήνω feco, & τέκω partus, à τέκω pario.

TONICA, sunt quæ membris foris illinita, nervis & tendinibus robur conciliant, à τείνω porrigo, tendo.

TONICUS, idem quod *Tetanus*.

TONOTICA, idem quod *Tonica*.

TONSILLÆ, vide *Paristhmia* & *Antias*.

TOPASIVS, idem quod *Chrysolithus*.

TOPHUS, Gr. $\tau\omicron\pi\theta\upsilon\varsigma$, est concretio quædam lapidosa, seu gypsea, calci non absimilis, in quacunque parte, præsertim ossibus, excitata. B. *Kalk-bullen / Kalk-knobels*.

TOPIARIUM, opus est, quod ex arbore, frutice vel herba ad decorem componitur in testudines aut cameras fornicatum. Hinc *Topiaria* dici merentur arbores vel herbæ, quæ nimirum huic operi, quod flexiles sunt, ac suo lentore sequaces, accommodantur.

TOPICA, sunt medicamenta externa, quæ medentur singulari corporis parti, actione quadam illi parti propria, v: gr: Emplastra vulneribus; Epicarpia febribus; &c. à $\tau\omicron\pi\theta\upsilon\varsigma$ locus. B. *Plaats middelen*. G. *Platz-mittlen*. Gall. *Remedes Topiques*. A. A *Topike*.

TOPINARIA, idem quod *Talpa*.

TORCULAR, vel **TORCULUM**, est prælum, quo olea vel succi exprimuntur. B. *Gen Pers*. G. *Ein telter / presse*. Gall. *Un pressoir*. A. *Press*.

TORCULAR, est instrumentum, quod chorda duobus bacillis, circumagitur, in extirpandis membris, ut vasa sanguinea constringantur. B. *Dæjer*. G. *Ein trott / eln drehstock*. Gall. *Un Tourniquet*. A. A *presse*.

TORCULAR HEROPHILI, est ille locus ubi quatuor sinus crassæ meningis cerebri conjunguntur. B. *De Pers van Herophilus / Herffen Persbak*. G. *Die presse von Herophilus*. Gall. *le Pressoir d'Herophile*. A. *Press of Herophil*.

TORDYLIUM, est Sefeli creticum, sive planta, quæ habet caulem pedem circiter altum, striatum, villosum: folia sunt oblonga, obrotunda, aspera, villosa, dentata, plura uni costæ adnata & disposita: flos est rosaceus & umbellatus, plurimis scilicet petalis constans inæqualibus, cordiformibus, in orbem positis, & calici insidentibus: is autem abit in fructum fere orbicularem, ex duobus seminibus compositum, planis, margine elato, ut plurimum denticulato, involucrium facile deponentibus: radix tenuis, lignescens, alba, simplex & annua: nomen ei impositum, quod semen ferat copiosum, circinatum, quasi *Toreumatis* elaboratum, orbiculatum, compressum, geminisque valvulis conflatum, clypeoli speciem

referens, dicitur etiam *Torgylum*, *Tordilium* & *Tordylon*.
A. Heart-wort.

TORI, sunt in vegetabilibus prominentes partium calli & in se pulparum modo collecti; Gr. Κοινδύλας vocant. Hinc καρδύλας, id est, torosus, quod idem Latinis est ac nodi formam præ se ferens.

TORMENTILLA, Gr. ἑπταφύλλον, sive **SEPTIFOLIUM**, quia ejus folia ex septem constant incisuris, sic dictam volunt, quod tormentum cruciatumque dentium sævissimum placet, atque venenatarum quarundam rerum compescat furorem, & cruciatum. B. *Zeben-dlad*. G. *Birck-wurk* / *roth-heilwurk* / *roth-gunkel* / *blad-wurk* / *ruh-wurk*. Gall. *Tormentille*. A. Tormentill.

TORMINA, vide *Dysenteria*.

TORMINA ALVI, idem quod *Colica Passio*.

TORMINA HYSTERICA, sunt hystericæ *Passiones*, vide *Hysterica Passio*.

TORMINA INFANTIUM, sunt dolores infantium ventris.

TORMINA POST PARTUM, sunt dolores, quos puerperæ post partum patiuntur, quando nempe lochia ritè non procedunt, vel adhuc qui torminibus partus sunt nonnunquam plane similes; post laboriosissimos partus etiam sæpe dolores aliqui remanent. B. *Baween*. G. *Nachwehe*. Gall. *Douleurs apres l'Accouchement*, ou *l'Enfantement*. A. Pangs, or throwes afer Child bearing.

TORREFACTIO, idem quod *Tostio*.

TOSTIO, est actio qua medicamenta igne torrentur, ut vires mutantur, uti fit in tostione Rhabarbari, quod cum ante fuerit purgans, nunc fit adstringens; torrentur quoque turundæ nonnullæ; quæ orificiis ulcerum ad dilatandum intruduntur, ut sic tostione imminutæ, per alluentia ulceris liquida tumere eo plus possint.

TOXICA, sunt Medicamenta venenata, quibus Barbarorum sagittæ illiniebantur.

TRACHEA, idem quod *Aspera Arteria*.

TRACHELAGRA, est Arthritis cervicis.

TRACHELIUM, est Campanulæ species: Lat. *Cervicaria* fortè dictum, quod cervicis & colli malis medeatur. Gr. Τραχῆλας est collum. B. *Hals-kruid*. G. *Halskraut*. Gall. *Cantelet*, *Canteletz*. A. Throat-wort.

TRA-

*Torrefactio
vide
Stupor*

TRACHOMA, est, quando palpebræ invertuntur, densiores & inæquales factæ; vel cum asperitate etiam rubent cum pruritu & pustulis, instar milii granorum; vel cum inveterato malo, insuper à parte interiore exulcerantur cum fissuris & callis, à *τραχύω* aspero. B. *Stouwe Oog-scheelen*. Gall. *Dartre des Paupieres*.

TRACHOMATICUM, est Collyrii species, quæ olim in usu erat.

TRAGACANTHA, seu **TRAGACANTHUM**, est Gummi fruticis ejusdem nominis pellucidum, album, subdulce, leve ac sincerum, in granis plerumque fragmentisve contortis: ejus frutex pumila admodum est, habetque ramos lanuginosos, spinisque instructos, rigidos, firmos; lentis fere folia & pallida, pinnata, velut conjugata, costæ adhærentia, abeunti in mucronem albescentem: flos est papilionaceus, ex cujus calice surgit pistillum, quod deinde abit in siliquam secundum longitudinem divisam, bicapsularem, brevem & quasi ovatam, continentem semina reniformia. Frutex hirsuta est, unde nomen, *τρίγυ* Hircus, & *ἀκανθα* spina, hic dicitur *Spina Hirci*. Gall. *Barbe-Renard, ou Epine de Bouc*. Exudat hoc gummi radice incisa, vel ut alii volunt, spontè sua. Præstat pellucens, gracilis, levis, sincera & subdulcis. B. *Dragant*. G. *Tragant*. Gall. *Gomme Adragant*. A. *Gum-Drabant*, tragacanth.

TRAGANOS, & **TRAGOS**, est uva marina: à *τράγω* comedo: quia fructum editem fert.

TRAGOPOGON, est planta, quæ habet caulem sesquipedem circiter altum, rotundum, solidum, in plures ramos divisum: folia longa, angusta, acuta, croci folia referentia, sed breviora, & latiora: flos est semiflosculosus, plurimis scilicet semiflosculis constans, embryoni insidentibus, & calice comprehensis multifido, sed nequaquam squammoso, in multas lacinias diviso, quæ ita longæ sunt, ut ipsum florem recondant: embryo autem deinde abit in semen membrana seu involuero obvolutum, pappis instructum, thalamoque affixum: crescit in paludibus & locis aquosis, est *Barba Hirci*; ex *τρίγυ* Hircus, & *πόγον* barba. Nomen sibi adscivit, quod è calycis summo, floribus evanescentibus, papposa prodeat cæfaries, seu comosa lanugo, cui cum hirci barba non-

nulla similitudo. Vel ita vocarunt propter ramulos florum fœtura racemosa amictos, in prælongas quasi comantes barbularum effigiatos, aruncos spirilloſque caprarum imitantes: candore niveo, puniceo, roſeoque colore intermixto, viſu & odoratu perſucundo. B. *Boſſ-baard / Joſephſ-bloemen / Morgen-ſter*. G. *Boſſ-bart*. Gall. *Barbe de Bouc*. A. *Buckes-bearde*, goats beard.

TRAGEÆ, non differunt à pulveribus, niſi quod tenuiſſimè adeo Medicamenta, ex quibus parantur, haud terantur, & vel externè adhibentur corpori, appoſitæ aut in fumum reſolutæ; vel ſacculo lineo incluſæ in vino aut alio liquore detinentur, ut vires ſuas liquori communicent. Aliquando tamen componuntur etiam ex ſpeciebus Antidotorum, odoratiſque aliis rebus & medicamentis ſimplicibus in pulverem redactis, ſaccharo addito. In his conficiendis communiter capitur uncia una ſacchari, ad ſingulas drachmas ſpecierum, præſertim amariorum & minus gratarum. Fortè *τραγινος* à *τραγος* Hircus, caper, lacte quippe caprino in inſulâ Rhodo educatus Jupiter: videtur dici quaſi *Panis Jovis*. B. *Hoehjeſ*. G. *Pſaffenfutter / fuchlein*. Gall. *Dragées*. A. *Cake*.

TRAGEMA, idem quod *Trageæ*.

TRAGI, TRASI, vel TRASSI: vocatur & *Dulcibinum*, & *Cyperus*: eſt nomen origine Italica.

TRAGIUM, vocatur Fraxinella: à *τραγος* Hircus, quia Hircum olet.

TRAGOCEROS, eſt *Aloë*, ob folia cornuformia, Hirci cornibus ſimilia, à *τραγος* Hircus, & *κέρας* cornu.

TRAGOS, eſt *Caprificus*; à *τραγος* caper. Vide *Caprificus*.

TRAGOPYRUM, ſic aliquando vocatur *Fagopyrum*: quaſi Hirci frumentum, ex *τραγος* Hircus, & *πυρος* frumentum. Vide *Fagopyrum*.

TRAGORCHIS, eſt ſatyrium Hircidum vel caprinum: ex *τραγος* hircus, caper, & *ὄρχις* Teſticulus.

TRAGORIGANUM, eſt origanum Hircinum. Non alia forſitan ratione ſic dictum, quam quod ejus pabuli voluptate animal hoc caperetur, ex *τραγος* hircus, & origanum.

TRAGUS, ſeu Hircus eſt auris eminentia, quæ tempora ſpectat, poſita ſub Helicis exortu, erecta, formæ trian-

triangularis pilis aliquot hispida, in quibusdam densam hirci barbulam exprimens. B. *De Bok.* G. *Der Bok.* Gall. *le Tragus, ou le petit bouton anterieur, qui est au dessous de l'extremite anterieure du pli de l'oreille.* A. Bucke.

TRANSFUSIO, est deductio sanguinis vivi & in vasis animalis fluentis, ope tubulorum sibi continuatorum in vasa alterius animalis vivi; in scopum vasa inanita languentis animalis replendi, sanguinem mutandi, morbos curandi, vitamque longiorem ducendi; quod in majoribus animalibus, & ipsis hominibus, postquam circulatio sanguinis inventa fuit, sæpe tentatum est; aliquando felici, sæpe infortunato successu; vasa enim in uno animali suæ capacitati proportionatum liquidum continentia, non respondent robori, magnitudini &c. vasorum in alio animali; liquida pariter vel sunt nimis solida, crassa, & alterius indolis, vel nimis fluida, facilius resolvenda in uno quam alio animali, adeoque, quod uno animali conveniebat salubre liquidum, in alio est lethiferum, atque hæret in minimis, obstructions irresolubiles excitat, vel si liquidum tenuius fuit, ex vasculis omnibus excretoriis effluit, neque viribus vitæ sustinendis par est; unde hæc medicinæ methodus jure exoluit. B. *Bloedbzenging upt 't eene dier in 't ander.* Gall. *Transfusion.*

TRANSPIRATIO, idem quod *Diaphoresis.*

TRANSVERSALES MUSCULI, primum par exhibet sese membranoso principio, ab ipsis transversis lumbalium vertebrarum processibus, osse item Ileum cartilaginosoque: præterea costarum confinio interius profectum, peritonæo subjecto inhæret, & ad eandem cum cæteris abdominis metam fertur. Alterum par cervici extendendo vel in posteriora flectendo destinatum, oritur à sex aut septem primarum vertebrarum processibus externis, & inferuntur exterius in omnes vertebrarum cervicis transversos processus. B. *Dwers spieren.* G. *Der Zwerch-maß.* Gall. *Muscles Transverses, ou Transversaires, ou Transversaux.* A. *Over Thwart Muscle.*

TRANSVERSUS MUSCULUS HUMERI, idem quod *Rotundus Minor.*

TRAPESIUS MUSCULUS, sic dictus à figura Geometrica. Vide *Cucullaris Musculi* descriptionem.

TRAVLUS & TRAVLOTES, est blæstas, sive vitium

tium in L & R pronunziando, à *ταχυλιζω* balbutio. B. *Usspende/ een Ussper of Ussperaar.* Gall. *Begayer.*

TRAUMA, vide *Troma.*

TRAUMATICA, sunt, medicamenta quæ in decoctis & potionibus assumpta, serosos & acres humores seu succos è corpore educunt, vel mitigant, sanguinemque nimis torpidum movent, vel nimis motum retardant, nimis fluidum inspissant; nimis crassum ita attenuant, ut in partes vulneratas, ruptas vel contusas commodè propelli possit; & quibusdam partibus adstringunt, & detergent: hinc videmus quod vulneraria medicamenta specifica nulla sunt, quæ in omni conveniunt ægro, verum quod dato ægro accommodanda sunt pro ægri viribus, statu, & liquidorum ac vulneris conditione: ista lapsis, contusis, & vulneratis conducentia, *Vulneraria* nuncupantur, à *τραυματίζω* vulnero. B. *Wond-middelen.* G. *Wund-arknei.* Gall. *Remedes Vulneraires.* A. *Wound remedy.*

TREMOR, Gr. *Τρόμος*, à *Τρέω* tremo, est motus convulsivus minus vehemens, in quo contractiones & alternæ sunt & crebriores, sed non ita violentæ versus principium, quare Motus convulsivus plus habet de convulsione, at Tremor plus de motu ordinario. B. *Schuddinge/ Bevinge.* G. *Das zittern/ Schaudern/ beben.* Gall. *Erison, Tremblement.* A. *Trembling, Quaking.*

TREPANATIO, est operatio Chirurgica, qua Trepano sive Modiolo hominis viventis cranium perterebratur, cum vel fractum & intropressum fuerit cranium, vel spinæ ossæ abruptæ pungunt cerebrum, vel extravasatus sanguis ex vasis ruptis, qui comprimit cerebrum, &c. ut hæc cuncta ex foramine facto educi possint. B. *Trepaneringen.* G. *Trepanterung.* Gall. *Trepan.* A. *Trepanation.*

TREPANUM, idem quod *Modiolus.*

TRIANGULARE OSSICULUM, est illud os quod in Cranio inter suturam Lambdoidem & Sagittalem situm est; quod ad epilepsiam quoque conducere ferunt. Gall. *Os Triangulaire.*

TRIANGULARES MUSCULI, est aliquando unicus, sed non semper, à summo cubiti ortus, & circa medium ejusdem carnosus, angustoque sine desinens. Verum *Casseri* putat se invenisse duos parvulos, circa articulum

ticulum cubiti exiles, & opposito modo incedentes, atque instar trochleæ pronum & supinum radium moventes. Sunt & alii Triangulares muscoli, dicti Sternoidei, sub sterno oriuntur è medio sternoidei musculosi fasciculi, pro parte triangulari linea circumscripti, si oblique costarum extremis partibus ut & cartilaginibus quatuor, quinque & sex superioribus alligantur, cum intercostalibus tam indissolubili nexu sæpe coherent, ut alterutrorum fasciculi sine laceratione separabiles non existant: imo vero, nonnunquam radiata solummodo intercostalium musculorum fibrarum vestigia longè ab invicem remota inveniuntur, atque hoc in casu, pleura sub sterno solito crassior reperitur. B. *Bozt-beens spier / Dyrphantige spier.* G. *Der Brustbeins mauß / der dreischrotige mauß.* Gall. *Muscle Triangulaire; les Muscles Sterno-costaux communement le Triangulaire du sternum.* A. Idem.

TRIBULUS, terrestris est planta, quæ habet caules semipedem circiter longos, repentes, rotundos, nodosos, villosos, rubicundos, in ramos divisos: folia pinnata Lenticulæ, incana, pilosa: flores sunt rosacei, plurimis scilicet petalis in orbem positis constantes, lutei: ex horum calice surgit pistillum, quod deinde abit in fructum, quodammodo cruciformem vel turbinatum, ex pluribus partibus plerumque compositum, muricatis, in capitulum collectis, & seminibus fætis, ut plurimum oblongis, in loculis nidulantibus: radix fibrosa; hæc planta crescit in pratis præsertim in regionibus calidis; dici volunt *ἀπὸ τῆς τείβειν* à *Terendo, Tundendo*, quod attritum, tactumque non admittat; lædit enim ac pertundit, vel *ἀπὸ τὸ τείρειν*, quod molestus ac infestus sit, affligit enim & vulnerat tangentem. Vel dicitur quasi *τῆς βολῆν* à *Triplici Cuspide*, ad similitudinem ferreorum muricum, qui forma trigona sunt, vel *παρὰ τὸ τῆς βάλλειν*, quod fructu suo tria vulnera infligat, vel quod cuspidatum trifariam feriat. Malunt alij à seminis triquetra figura tribulo bellico instrumento simili. B. *Angels / Mink-pzers / Doetangel.* G. *Wasser-nuß / Weiber-nuß / Stachel-nuß.* Gall. *Tribule.*

TRICA INCUBORUM, est plicæ polonicæ species. G. *Maren flegt / schrötleinszeyff / maren löck / vel morenlöck.*

TRICHIASIS, est ciliorum introreflexio, ita ut pili oculum pungant; quod fit vel phalangosi, vel cum alia pilorum succrescit series. Item Urina pilosa, cui ab humoribus pituitosis, pili innatare videntur, à τριχίλος pilus. Gall. *Trichiaſe*.

TRICHISMUS, est fracturæ osseæ quædam species tenuissima, & veluti pilaris, plerumque juxta offis longitudinem excurrens, rimæ tenuis instar, ita ut sensum fere effugiat, hinc etiam mortis aliquando causa existit, quia se non facile prodit, admodum dolorifica, & magnis cum symptomatibus: à τριχίλος pilus. B. *Hair-scheur*. Gall. *Fente Capillaire*. A. *Hair-cleft*.

TRICHOMANES, planta est, quæ plures parvos caules habet rotundos, fragiles, nigricantes, quibus adhærent folia minima obrotunda, leviter crenata, tenera, ordinatim disposita, in dorso habentia multa corpuscula minima, quæ microscopii ope apparent esse fructus hujus plantæ, in quibus occurrunt capsulæ sphericæ funiculo vi elastica donato instructæ, qui contractione sua has capsulas semina minutissima includentes, aperit: radix est filamentosa, & nigra: hæc planta crescit in petris & muris juxta fontes & rivos; tota hyeme viret, *Filicula*, *Capillaris*, *Polytrichum*, dici volunt, quod fluentem capillum expleat, & subnasci faciat: *μαγνόν* enim rarum vocant, & *τρίχον* capillum: hinc quoque *Capillaris* vocatur. B. *Weder-dood* / *Wouwen-hair* / *Steen-breeke*. G. *Wieder-todt* / *Stein-brech* / *Abthon*. Gall. *Politric*. A. *Mayden-hair*, *Venus golden locks*.

TRICHOPHYLLON, sunt plantæ cujus folia capillorum similitudinem habent, ut fœniculum, corallina &c. ex τριχίλος capillus, & φύλλον folium.

TRICHOSIS, idem quod *Trichiasis*.

TRICOCCOS, est Mespili fructus, sic vocatus à tribus nucleis quos continet, à τρία tria, & κάρυον nux, bacca, granum.

TRICONGIUS, est mensura octodecim sextariorum.

TRICUSPIDES VALVULÆ, sic vocantur tres membrana, figura tricuspide, variis lacertulis præditæ, ante ostium venæ cavæ in Corde locatæ, sic sitæ ut sanguinem ex vena cava quidem admittant in Cor, non vero remittant; sed à sanguine ex Corde contracto egredi

conante explicantur, viam omnem intercipiunt, unde in arteriam pulmonalem solam impellitur. B. *Dreipuntige Klappbliezen*. Gall. *Valvules Triglochines ou Tricuspides du ventricule droit du cœur*.

TRIENS, est tertia pars libræ medicinalis, continens uncias quatuor. Continet quatuor cyathos.

TRIFOLIUM, est planta, quæ caules habet sesquipedem circiter altos, tenues, rotundos aliquando parum lanuginosos, quosdam rectos, alios repentes: folia terna, raro quaterna aut quina, nunc rotunda, nunc oblonga, acuta, villosa, interdum spiculatis lineis albis notata, nonnunquam obliquis candicantibus striis virgata: flores sunt exigui, albi, papilionacei, simul cum ovario vagina fimbriata obvoluti, in spicam congesti: ovarium fit capsula calice recondita, & facta semine ut plurimum reniformi, rubicundo, per maturitatem arcte adhærente capsulæ: radix parva, fibrosa, tortuosa, lignosa, alba: hæc planta crescit in pratis. Gr. *Τριφύλλον*, planta vocatur à tribus, quæ habet, foliis. Ejus sunt in pratis variæ species. B. *Klaver*. G. *Klee*. Gall. *Trefle des Prez*. A. *Trefoil*.

TRINITAS, idem quod Trifolium: à tribus nempe foliis. *Viola Tricolor* etiam vocatur *Trinitas*, ob tres diversos colores.

TRIOBOLON, est pondus drachmæ dimidiæ, sive trium obolorum.

TRIORCHIS, est Satyrion species, quæ non duabus, sed tribus testiculatis radicibus in terrâ nitatur, ex *τρεῖς* tres, & *ὄρχις* testiculus.

TRIPHYLLON, est trifolium, à tribus foliis sic dictum, ex *τρεῖς* tria, & *φύλλον* folium.

TRIPLOIDES, est instrumentum Chirurgicum, sic ob triplicem basin, *Trioides* dictum, in usu fuit si Cranii depressio tam magna est, ut cæteri vectes, ob infirmitatem, non sufficiant. B. *Drievoetig Hef-tuig*.

TRIPOLIS, vel Terra Tripolitana, est substantia terrea, facile friabilis, coloris citrini intensi, saporis adstringentis, eruta ex fodinis. B. *Crappel-steen*. A. *Englisch oker*.

TRIPOLIUM, est Asteris species; dictum quod ejus flos ter de die colorem mutare perhibetur: ita ut mane candidus, meridie purpureus, vesperi puniceus aspiciatur:

tur: idque fortè, cum flores omnes non simul, sed particulatim & sensim floreat, & perficiantur, facile contingit, tres florum colores conspici incipientium, completorum & deficientium, ex *τρίς* ter, & *πάλιν* muto, verso. Sed alii, quasi dicas ter caesum seu canescens: *παλίον* canus est. B. *Zee-sterre-kruid* / *blauwe Hamille* / *blauwe Madelieven*. G. *Meer-sterne-krout*. Gall. *Espar-goute de Mer*. A. *Sea-star-wort*.

TRIPSIS, est contritio, sive contusio, à *τρίβω* ter o,

TRISMUS, est dentium stridor: sive convulsio violenta & invita musculi Temporalis & Masseteris, qua dentes tam valide contra se invicem contrahuntur, ut ad minimum motum obliquum supra se invicem exterius vel interius per musculos pterygoideos factum, sonus acutissimus oriatur & ingratus auribus, qui stridor vocatur, à *τρίζω* strido. B. *Innersinge der Tand*. G. *Das Zahn Klappern*. Gall. *Grincement des dents*. A. *Grinding of the teeth*.

TRISSAGO, & **TRIXAGO**, vocatur Scordium, & ob similitudinem cum Trixagine, sive Chamædri, Trixago vocatur.

TRITÆOPHYES, est febris continua remittens, quæ tertio quoque die exacerbatur, ex *τρίταιον* triduanus, & *φύω* cresco. B. *Gen geduurige anderendaagsche Hoofz.*

TRITÆUS, idem quod *Febris tertiana intermittens*.

TRITICUM, est planta, quæ plures habet caules vel culmos quatuor vel quinque pedes altos, satis crassos, rectos, per intervalla nodosos, excavatos, foliolis quibusdam longis, angustis instar graminis instructos: flores sunt hermaphroditi, apetali, constantes staminibus masculinis, simplicibus, ferentibus suos testiculos tenues, gracilesque; intra hos positum est ovarium binis, recurvis tubis instructum: utraque hæc defenduntur binis foliis petaloidibus, sæpe aristatis, per appendicem longam, acutam, gracilem, jam pilosam, alias glabram; cinguntur rursum duobus foliolis cavis carinatis calicis vicem præstantibus: sustentantur hæc uno pedunculo, qui cum aliis accretis uni axi facit spicam densam: semina sunt magna, oblonga, gibba, una parte sulcata, extus coloris flavescens, intus albi, farinosa, nutrimenti optimi: radix tenuis, filamentosa: est frumentum, dictum, quod ex spicis

Spicis fit tritum, vel, quod trituræ destinatur. Gr. *Πυρός* & *πυρόν* quasi *αυρόν* vel *αυρόν*, ἀπὸ τῆς *αυρίστου* feminando dictum volunt, vel nomen habet ab acutie, aut à similitudine, quam cum nonnullorum fructuum granis, vel Gygartis habet, quæ *πυρίαι* dicuntur, vel *πυρός* à flavo rutilantique igneo colore ac fulgore, dicitur & *Σίτος*, cibus, quæ vox omnibus Cerealibus convenit. B. *Tarw / Terwe / Weit*. G. *Wetzen*. Gall. *Froment*, *Blé*. A. *Wheat*.

TRITORIUM, idem quod *Infundibulum*.

TRITURATIO, est contusio, qua medicamenta in pulverem rediguntur, ut eo aptius cum aliis misceri, vel virtus eorum extrahi possit,

TROCHANTER, idem quod *Rotator*.

TROCHISCI, est medicamenti interni & ficci genus, nempe sunt rotulæ seu orbiculi signati: fiunt ex pulveribus cum mucilagine exceptis, & in pastam redactis, ex qua orbiculi in umbra siccandi formantur, à *τρόχος* rota, vocantur item *Pastilli*, *Δακτύλιοι Hippocr.* ab annuli specie, *Ἀρπυγίς*, quod panem referat, *Κυκλισμός* à circuli figura. B. *Stoekjes*. G. *Kuchlein / Trozischten*. G. *Trochisques*. A. *Troches*.

TROCHLEA, vide *Bathmis*, & *Trochlearis Musculus*.

TROCHLEARIS MUSCULUS, est Musculus oculi obliquus superior, sive major, & omnium tenuissimus, habens tendinem longissimum, oculum circumagit ad angulum internum: nam communi principio, cum primis quatuor ortus, ad internum angulum recta fertur, ibi per trochleam cartilagineam intra anteriora orbitæ sitam transit, & recto angulo ascendit ad eum locum, ubi quintus inferebatur. Dicitur *Trochlearis*, quia quasi per trochleam circumrotatur, quæ trochlea cartilago est in oculo propendens, sita ad os Maxillæ superioris juxta internum oculi angulum. Hic cum altero obliquo, *Amatorius* appellatur. *Trochlea* venit è *τροχίζω* torqueo. B. *Watrof-spier*. G. *Der Rollen=mauß*. Gall. *Muscle superieur de l'Oeil*, ou *le Muscle Trochleateur*. A. *The Pully Muscle*.

TROGLODITICA MYRRHA, est ea quæ optima est, & in Trogloditi patria nata. Vide *Myrrha*.

TROMA, est vulnus, à causa externa inflictum, à *στράωκω* vulnere.

TROMBOSIS, est coagulatio lactis, vel sanguinis in corpore humano. Vide *Coagulatio*.

TROMOS, idem quod *Tremor*.

TRUNCUS, dicitur illa pars arteriæ magnæ & venæ cavæ, quæ descendit à corde ad vasa iliaca, verum hoc in genere; verum specialiter attribuitur ramulis majoribus, qui è trunco magno emittuntur ad viscera speciatim, ut truncus splenicus, hepaticus &c. B. *De Stam. G. Ein Stam. Gall. Le Tronc. A. The Trunc.*

TRUNCUS, est totum animalis corpus, exceptis capite & artibus adhærentibus. B. 't *Uyf / Romp.*

TRYPANUM, idem quod *Modiolus*.

TRYSMUS, vide *Trismus*.

TUBA EUSTACHIANA, est canalis amplus, tenuiorem calamum scriptorium admittens, apertus, ad palati extrema vel narium posteriora tendens, ortus a tympani parte anteriori & inferiori, prope tympani membranam, principio ampliori, patente, elliptico, mox iterum sensim coarctatur perfecte tubæ instar, sic conum ellipticam basin habentem referens, oblique deorsum versus interiora, inferiora, anteriora delatus, ante canalem ossium arteriam carotidem internam continentem situs, post trium circiter vel quatuor linearum progressum in plures partes inæquales, rupta quasi spatia efficientes, desinit, hætenus osseus est, & ossi petroso insculptus, sensim interim in circulum mutatâ ellipsi. Huic apponitur dein canalis alius, priori continuatus & similis, sed eo duplo longior, angustus admodum in suo principio, multoque angustior quam est canalis osseus (tota enim tuba eo in loco quasi arctiore sulco excavata videtur) sensim dilatatus, hinc etiam conicus, inversus, tandem ad finem multo rursus, quam est ossea pars, amplior, constans partim substantia cartilaginea, respiciente occiput, & constituyente partem superiorem, lateralem, posteriorem pro majori, lateralem anteriorem pro minori parte, & maximam partem labrorum orificii, partim membranacea, respiciente foramen auris, constituyente & absolvente reliquum tubæ partem, sic supplente cartilaginis defectum. Denique cartilaginea hæc pars, ad extremum tubæ finem præcipue vero ad posteriora latefcens, expansa, incrassata, reflexa, constituit marginem semilunarem, cartilagineum,

gineum, robustum, extuberantem, cornua sua in interiora narium procurrentia habentem, formantem labra orificii ampli, patuli, elliptici conniventis, nunc aperti, nunc iterum valvula hac cartilaginea (quæ fini tubæ quasi janitor præfecta videtur) adducta claudendi, eaque semper muniti, quo tandem totus hic canalus definit ad latus internum alæ internæ pterigoidei processus ossis sphænoïdalis, a latere foraminis postici narium, supra palatum mobile, velum pendulum palatinum vulgo dictum, ubi supra uvulæ basin terminatur. Hujus necessariam existentiam primus intellexit Aristoteles, dixit enim, quod ex aure in oris palatum usque semita pertendat: ut &, quod Alcmaeon capras aliquando auribus spirare, observaverit: cæterum veteribus incognitus, ab accuratissimo Eustachio inventus & descriptus, à *Stenone, du Verneyo*, multisque aliis, præsertim Gallis Aquæ ductus vocatur; sed ad evitandam confusionem cum Aquæ ductu Fallopii, cum quo a multis docente *Schelhammero* passim confunditur, nomine a similitudine inventorisque cognomine desumpto, & a *Valsalva* excogitato, Tuba Eustachiana potius appellandus. *B. de Trompet van Eustachius. Gall. la Trompe d'Eustachius.*

TUBA UTERI, idem quod *Tubæ Fallopiæ.*

TUBÆ FALLOPIANÆ, sunt duo canales fere conici, tortuosi, membranosi, ex binis superioribus foraminibus uteri exeuntes, utrinque unus, ex angustatata capacitate circa matricem sensim dilatati, in hemicyclos cellulosos flexi, VI. VII. vel quandoque VIII. circiter digitos longi; horum amplitudo circa medium fere parvum digitum æquat: pervii sunt, si enim per tubulum in eorum principium immissum flatus versus extremitatem propellatur, per eam illico erumpet, quod in omni animalium genere semper observavit Graafius: extremitas utero juncta & in ejus cavum hians minima est, fetam enim tantum aut stylum tenuem transmittit; at in progressu sensim dilatatur, & circa medium latissima: altera vero extremitas in abdomine fluctuans quartam solummodo digiti auricularis crassitie partem admittit, fimbriisque multis muscularibus ornata est, ovario, quando opus est, se applicantibus. Tubarum substantia membranacea est, duplicique constant membrana, quarum interna originem

ginem habet aut saltem communis est cum illa quæ internam substantiam uteri cingit, hæc glandulosa est, intusque rugosa, & lubrico humore imbuta: externa vero membrana communis est cum ea, quæ externam uteri substantiam obvelat, estque prope uterum crassior: vasa copiosissima corpus cavernosum intra membranas earum efficiunt, ut erigi sive rigidæ reddi queant, quando ovario applicandæ; a quibus etiam humectantur: si diligenter aperiantur & dilatentur, tubæ cujusdam æneæ extremum orificium expriment. Usus est, ut ova à testibus recipiant, & in uterum deferant, secundum Doctiss. *R. de Graaf*: ex inspectione cuniculorum &c. nunc hæc veritas manifesta est. B. *Trompetten / Eper-leiders*. G. *Fallopianische Mutter Röhre*. Gall. *Trompette de Fallope*. A. The Fallopian pipe or duct.

TUBERCULA, idem quod *Phymata*.

TUBEROSA, est Hyacinthus Indicus tuberosus, flore Hyacinthi orientalis: nomen à tuberosa radice ab Italis datum. Vide. *Tuberosæ*. Tuberosa etiam dicitur radix, quotiescunque veræ radici, quæ in medio est, multa undique & magna satis adnascuntur tubera, quæ perperam vulgo pro radice partibus habentur, quum potius gemmarum species dicendæ sint, novam enim (ut certis constat experimentis) plantam in se continent, imo propriis fibrosis, unde nutriuntur, gaudent radicibus ab inferiori parte sibi appositis, ut in *Asphodelo* & *Pæonia* observatum fuit: hyeme vero perit omne plantæ capillitium, & remanent sola cum crassioribus radicibus tubera, quæ sequenti anno germinant: sic ratio in promptu est, quare radices officinales, quæ eo modo constructæ sunt, hyeme, saltem antequam vigere incipiant, effodi & colligi debeant, quia tunc scilicet radix totam jam futuram plantam, omnesque ejus vires concentratas & collectas continet, quæ radicem deinceps pro maxime parte destituunt, & per omnes plantæ partes disperguntur.

TULIPA, est planta, quæ habet caulem unicum, rotundum, medullosum, duobus vel tribus foliis longis, latis, crassis, duris, in margine undosis, acutis, instructum: flos est liliaceus, hexapetalus, forma quodammodo urcei, nudus, in fastigio caulis, unicus, erectus, sex staminibus præditus: ovarium, quod fit fructus oblongus,

longus; trifariam dehiscens, in tria loculamenta divisus, feminibusque fetus planis bino ordine sibi incumbentibus: radix est bulbosa interdum brevior, nonnunquam oblongior, crassa, foris vel flavescente vel magna ex parte, nigricante membrana obducta, quæ interna parte lanuginosa est, castanearum corticis instar, aliquando autem adeo denso tomento plena, ut mollissime recubet bulbus, qui solidus est, firmus, & velut albumen ovi coctum candidus, gustanti dulcis, saltem non ingratus: nomen accepit à Pili Sclavonici similitudine, qui Turcis dicitur *Tulipant*, *Dulpant*, *Dublent*. Hunc pileum videtur hic flos forma exprimerè. B. *Tulp.* G. & Gall. *Tulipe.* A. *Tulip.*

T U L U S, idem quod *Callus*.

T U M O R, Gr. *ὄγκος*, *ὄδιμα*, est Morbus quo partes humani corporis præter solitum modum ampliantur, & extenduntur, per affluxum plurium liquidorum, vel concretionem solidorum, ita ut destinatam operationem perficere, ut par est, nequeant. B. *Gen gezwel.* G. *Schwulst / Geschwulst.* Gall. *Enflure; Tumeur.* A. *A Swelling.*

T U N E T A N U S F L O S, est Flos Africanus aurei coloris, sic dictus, quod in regione Africæ Tunetenli crescat. Hinc *Theunis / & S. Anthonis Bloem.*

T U N I C A, inter vegetabilia est tenuis cortex & veluti membranaceus, quo vel arbor, vel radix investitur. Sic capæ folliculis est tunicatum.

T U N I C A, est *Betonica*, detractis duabus litteris prioribus: eo nomine etiam veniunt flores caryophyllei: fortè ob odoris florum similitudinem.

T U N I C A, idem quod *Membrana*.

T U N I C A C O R N E A, vide *Cornea Tunica*.

T U N I C A R E T I F O R M I S, vide *Retina & Amphiblestroides*.

T U R B I T H, seu **T U R P E T U M**, putatur esse radix purgans alicujus convolvuli Indici, quæ vario, longoque reptatu ad tres quatuorve cubitos ascendit. Radix pollicem & amplius crassa, lignosa, in aliquot ramos divisa, crasso fuscoque cortice tecta, qui ruptus, stillat succum lacteum, glutinosum, & pallidè flavescentem refinam, illico concrefcentem. Folia habet althææ, flo-

remque monopetalum convolvuli vulgaris magnitudine, & forma candidum. Adfertur nobis ex Guzarata, Canara, Goa, Cambaja, Dio insula, Bacia &c. in officinis eligitur non cariola, intus alba, & resinosa. Fortè species erit scammonii, cujus radix etiam resinosa, & ejusdem indolis: aliqui à turbando deducunt, quod propter magnam violentiam, purgando corpus turbet. B. *Turbit-woztels*. Gall. *Turbith*.

TURBITH MINERALE, seu TURPETHUM MINERALE, est pulvis flavus ex Mercurio præparatus. Gall. *Turbith-mineral*.

TURBO, inter vegetabilia dicitur quidquid ex acumine tendens in amplius spaciatur. Hinc turbinatum, quod ex angusto continenter in latius prodit. Sic turbinata conspicitur pyrorum forma. Permulta etiam herbarum folia in mucronem turbinantur. Gall. *ce qui va en pointe*.

TURGESCENTIA HUMORUM, idem quod *Orgasmus*.

TURIONES, sunt teneritates summitatum ipsarum arborum, quæ singulis annis crescunt.

TURPETHUM, vide *Turbith*.

TURRITIS, TURRITA, est Nasturtii species; sive planta, quæ habet folia ex radice erumpentia, oblonga, villosa, sinuosa, repentia; caulis ex his nascitur solidus, rotundus, habens folia exigua, acuta, instar acetosæ, sine pediculis: flores in fastigium turris instar assurgentes, exigui sunt, albi, quadrifidi, cruciformes: flori succedit filiqua compressa, continens semina exigua, rubicunda, saporis acris: radix est fibrosa, alba: hæc planta crescit in pratis, sic dicta, quod caulis ejus se turris in modum erigat.

TURUNDA, idem quod *Turundula*.

TURUNDULA, seu TURUNDA Varr. *Linamentum* Celso, *Pannus* Colum. *Μοτὸς*, *Ἐμμοτον*, est linteam conceptum, quod unguento illitum, ulceribus imponitur. B. *Gen Wieke*. G. *Die Wiecken* / *Turundeln*. Gall. *Turonde*, *Charpie*, *Tente*. A. Idem. *Turundula oblonga*. B. *Kapittel-stokjen*.

TUS, idem quod *Thus*.

TUSSEDO, idem quod *Tussis*.

TUSSILAGO, est *Farfara*, est planta, quæ plures habet

bet caules tenues, qui in summitate habent florem radiatum, citissime caducum, cujus discus ex flosculis corona ex semiflosculis componitur, embryonibus insidentibus, & calice multifido comprehensis: embryones postea abeunt in semina pappis instructa: flos ante folia mense Martio vel Aprili erumpit: radix est saporis subacris cum levi lentore, odoris nullius: folia ex radice erumpunt magna, ampla, angulosa, circularia fere, superne viridia, inferne alba: crescit in locis humidis, quod hæc planta tussientibus medeatur, appellationem habet. B. Hoef-blad / Daardg-klauw. G. Koff-huff / Brand-lattich / Huff-lattig Gall. Pas d'Asne, Tussilage. A. Colts-foot, Fole-foot.

TUSSIS, Gr. Βῆξις à Βήνω, tussio. Est motus convulsivus musculorum & motricium fibrarum, quibus respiratio peragitur, ita ut exspiratio variis vicibus interrupta, iterumque repetens, aërem expellendo è pulmonibus, & repellendo contra latera ramorum Asperæ arteriæ, tandem post aliquot ictus, & nisus cum sonitu graviore, vel acutiore, non sine vi, & sæpe humoris vel phlegmatis excretionem peragitur: hinc ex tussi perinde ut in sternutatione concussio corporis fit, adeo ut in vehementiore tussi non levis labor fit, & motus suffocationis, ideoque facies & oculi rubore & livore afficiuntur, atque à tussi aliquot horas durante identidem, repenti vires admodum franguntur, & venter, pectus atque caput dolore affliguntur, præsertim in *Sicca tussi*; aliquando etiam vomitus subsequitur, aut ex illa concussione viscerum, Hernia in inguine, vel umbilico fit. Verum Tussis comitem agit in Asthmate, Pleuritide, Hydrope, Empyemate, vulneribus pectoris, malo Hypochondriaco, Hæmoptoë, gravedine, phthisi &c. Dividitur in *Tussim siccam* in qua nihil, vel parum excernitur, uti omnis tussis in Principio est. In *Humidam* in qua sanguis, pus, pituita vel tenuis liquor excernitur, sed ea ex accidenti fit. In *Nocturnam* & *Infantium convulsivam*, quæ & etiam ex accidenti est. Dicitur quoque *Tussedo*. B. Derr Hoest. *Sicca* dicitur Hink-hoest. G. Der Husten. Gall. la Toux. A. Cough.

TUTIA, sive CADMIA FACTITIA, est corpus densum, ex fuligine æris, dum in fornace conficitur,

cóncretum, adhærens lateribus, camerisque fornacum, vel & in partem infimam delabens. Triplicis id fit generis, nominibus à re, quam repræsentare videtur, sumptis. *Botritem* appellant, quæ uvæ speciem refert: *Ostracitem*, quæ testis similis est: *Placitem*, quæ crustis. *Botritis* reperitur in fornacis parte media. *Ostracitis* in infima; *Placitis* in editiore. Sunt qui *Capnitem* & *Calamitem* addunt. *Capnitem*, quæ in ipso fornacum ore reperitur, tenuissima, exusta & nimia tenuitate simili favillæ. Verum hæc à Pompholige vix vel parum differre videtur. *Calamitem* vocant, figura calami, quam à pertica ferrea acquirit. Nimirum decutitur hæc à ferreis perticis, quibus cadmia, dum æs fufum iis agitatur, adhærescit. Optima est *Botritis*, densa, modice gravis & in lævitatem magis inclinans, racemosa facie, quæ fracta cinerulenta est. Vulgo in officinis dicitur *Tutia*, vel *Cadmia Græcorum*. Gr. *Καδμεία*. Arab. *Climia*, vel *Chlimia*. B. *Tutie / niet / kleime / oogniet*. G. *Augen nicht / Nücttenrauch*. Gall. *Tutzie*. A. *Tutty*.

TYLOMA, idem quod *Callus*.

TYMPANIAS, idem quod *Tympanites*.

TYMPANITES, **TYMPANIAS**, *Aqua intercus sicca*, est tumor abdominis fixus & constans, æquabilis, durus renitens, & à pulsione sonitum edens, plerumque in fastigium assurgens, absque gravitatis multo sensu; oriundus ex paralyfi partis Intestini, & a flatu intercepto summopere dilatati: vel ab humoribus in abdomen exhalantibus, non resorbis, sed putrescentibus, & aërem sic ex se veluti generantibus; vel a vermibus peredentibus Intestinorum tunicas, unde aër tum abdomen intrat, calore expanditur, & tumorem excitat; dicitur quoque *Hydrops sicca*, à *τυμπανίζω* tympani instar sono. B. *Trommel-water / Wint-water / Wint-zucht*. G. *Windig-wasser-sucht / Drucken-wasser-sucht*. Gall. *Hydropisie Tympanite*. A. *Tympany*.

TYMPANI MEMBRANA, ita dicta, quia subjectæ cavitati tympani nomine insignitæ superinducta est, sita ad finem meatus auditorii, quem terminat, claudit, a tympano separat, & sic aërem internum ab externo hic loci secludit, & corpuscula quæcunque per aërem volitantia, insecta, cæteras aëris externi injurias, & similia ab interiori-

terioribus arcet, & ita tandem apprime defendit: situs ejus non perpendicularis, sed valde obliquus, ita ut ad superiora meatus inclinet, ab inferioribus excurrat, hinc ad superiora & posteriora obtusum, ad inferiora & anteriora acutum cum meatu angulum format, sic auget superficiem plus, quam si ad perpendiculum apponeretur, hinc locum facit ampliorem pluribus radiis sonoris incurrentibus, inprimis autem efficit, ut incurrant radii præcipue in medium hujus membranæ centrum, ut sic facilius & validius tremat. Accipit sic etiam figuram ellipticam, quæ alias esset circularis, ut in Leone & Fele testante *Perraulto*; estque sua circumferentia elliptica infixæ in sulco cuidam paræ figuræ, parietibus meatus ossæ ad marginem interiorem insculpto, non integram ellipsin absolventi, sed in suprema suæ peripheriæ regione paululum deficienti, qui idem est cum crena, parti interiori annuli, jam descripti, in fætu & junioribus incisa, satis profunda, ampla, tympani membranam excipiente quæ cava est a parte meatus auditorii, convexa a parte ossis petrosi: est hæc membrana in omnibus junioribus, adultis, senibus, etiam brutis quibuscunque, semper integra, nunquam foraminulenta, aut etiam quodam aperto & naturaliter patente foramine pertusa; sed ablato musculo mallei externo, verum foraminulum ibi adest, oritur enim ille extra tympanum, ut illud intret, transit inter os & membranam tympani ad superiora, ubi annulus in fætu, in adultioribus meatus auditorii finis deficere observatur, hinc dictam membranam ibi quasi perforat, unde hoc ablato foramen conspici debet, & naturaliter musculo transeunte, nullum adesse debet, sed in quibusdam casibus vere morbofis, laxatis partibus, locus ille magis dilatatus & ampliatus esse poterit, & sic satis facile fluidam materiam, præsertim pressam transmittere. Membrana hæc est tenuissima, hinc pellucida, etiam minime aspera, undique foris ac intus lævis, polita, interim tamen non ex una simplici, sed ex tribus distinctis lamellis, sibi invicem applicatis, unitis, connexis, ut in fætu optime patet, constans: dum cutis meatum auditorium investiens, sensim tenuior facta, ad finem meatus tenuissima, det lamellam externam attenuatissimam, meatus cavum respicientem; cui interne similiter appli-

catur lamina admodum tenuis, tympani cavitatem spectans, quæ duræ matris, in tympani cavum protractæ, illudque intus obvestientis, propago est; inter quas binas intercepta est cellulosa quædam substantia, flatu immisso detegenda, & in cavernulas elevanda, collapsa laminam membranaceam tenerrimam referens, nullam unquam pinguedinem continens, a membrana cellulosa, meatum investiente, & sub cute hærente, hic protracta, expansa, oriunda, vasculosa admodum, dum extremæ lamellæ vix vasa habent, accipiens, transmittens, ordinans, vasa arteriosa & venosa, hic elegantissimo, & singulari reptatu, prorsusque diverso ab eo, qui in aliis partibus, etiam in membrana tympani cavum obvelante, conspicitur, dispersa, dum ramulus arteriæ carotidis externæ, ut ipsa vasorum artificiosa repletio docet, accedens ad malleum, secundum ejus manubrium pergens, ad centrum tympani membranæ delatus, emittat undique numerosos minimos, arteriosos ramusculos, a centro ad peripheriam radiorum instar distributos, & sic densissima ramificatione totam membranam stelliformi decursu perreptantes. Hæ tres lamellæ ad dictam crenam pertingentes, eam ingrediuntur, ejus substantiæ ossæ annectuntur, in sulco firmantur, inde iterum emergunt, sibi invicem applicantur, uniuntur, concresecunt, & sic membranam tympani formant, quæ per totum annuli intermedium spatium extenta est, sic cum externa & interna aure quam maxime communicans, & simul ab hac compositione plurimum roboris accipiens. B. *Het Trommel-vlies.* G. *Das Trummel Hautlein im ohr.* Gall. *le Tympan de l'oreille.* A. The drum of the ear.

T Y M P A N U M, est cavitas pone tympani membranam versus interiora, temporalis ossis parti petrosæ insculpta, ampla, lata, cæteris cavitatibus, in eodem ossè petroso etiam reperiundis, major; habens superficiem asperam & inæqualem admodum, cavernulis, eminentiis, sinibus, foraminibusque maxime interruptam; hinc sortita figuram valde irregularem, ad ellipticam tamen optime accedentem; parte sua anteriori clausa membrana tympani; per sinuositatem mastoideam, in parte posteriori & superiori tympani sitam, communicans cum mamillaris ossis temporum processus cellulis multis, magnis, am-

amplis, cavis, in se invicem patulis, in infante recenter nato non inveniendis, sensim cum tempore formatis, tympani cavo unitis, illudque quam maxime augmentibus, ampliantibus, complentibus, hinc ab eo non distinguendis, præsertim cum in iis animalibus, in quibus hi cancelli non adsunt, ipsa tympani cavitas multo amplior observetur. Hujus autem cavi interna facies tota obducta est membrana quadam tenui, tenera, a dura matre, per commissuram inter os temporale, & partem petrosam occurrentem tympanum ingrediente, ibique sese expandente, suppeditata; hinc falso a Vesalio, aliisque, pro nervi auditorii expansione habita; cavernulas mastoideas etiam ingrediente & investiente, sic verum periosteum hic efficiente; ditata interim vasculis arteriosis quam plurimis a carotide duram matrem perreptante oriundis, mirabili & prorsus singulari reptatu hic distributis, ut artificiosa horum vasorum repletionem detexit primo dexterimus Ruyschius: hæc vascula videntur ex ultimis suis ramulis per fistulas minimas laterales emissas, nullo mediante glanduloso folliculo in cavum tympani hiantes, ibidem eructare liquidum tenuissimum, aqueum, ad membranam omnia investientem irrigandum, humectandum, obliniendum, laxandum. Tympanum dicitur hæc cavitas ob aliqualem cum bellico hoc instrumento similitudinem, ab aliis Concha interna (sed minus recte ob confusionem cum Cochlea externa & vestibulo, quod quidam etiam cocham vocant. B. *De Trommel*. Gall. *la Caisse du Tambour, le Tympan*.)

ΤΥΡΗΑ, seu ΤΙΡΗΑ, est planta palustris, quæ habet plerumque caulem unicum, rectum, politum: folia longa, angusta, crassa, spongiosa, subdulcia, quædam ex radice, alia ex nodis caulium erumpentia: flosmas, solis staminibus nudis, valde pulverulentis constans, flores in gracilem dense compacti congeruntur spicam: ovaria in spicam densissimam composita hærent sub spica priori, sunt tenuia, multisque instructa filamentis: utæque spicæ in formam clavæ per eandem continuatam longitudinem porriguntur: radix repens, interne albissima, saporis insulsi: à πφϙ palus, locus uliginosus. B. *Lis-dodde / donsén / dullen / polsen / papenhul / zotg-hap*. G. *Kolben rohr / narrentolben / ließ-knospen*.

Gall. *Masse*. A. Cattys-tayle, Reede Mase.

TYPHODES, est febris symptomatica continua & ardens in qua primo statim die ægri copiose sudant, sudore ipso parum aut nihil allevante; hinc sudorifera vocatur; velut ab inflammatione viscerum, ex τύφῳ fumus & εἶδῳ forma.

TYPHOMANIA, est delirium cum phrenesi, & Lethargo, ex τύφῳ incendo, effero, & μανία furor. Vide *Coma Vigil*.

TYPHONIA, idem quod *Typhomania*.

TYPUS, sive **PERIODUS** & **CIRCUITUS**, est ordo febrium, constans ex intensione & remissione, à τύπτω verbero, tundo.

TYRIA, idem quod *Ophiasis*.

TYRIASIS, idem quod *Elephantiasis* & *Satyriasis*.

TYROIDES, vide *Thyroides*.

TYROSIS, est quando lac comestum, in materiam caseosam coagulatur, à τυρός caseus. B. *Maas-achtigheid*.

V.

VACCARIA, est planta in pratis proveniens: fortè nomen à vacca, quod à vaccis adametur. B. *Deur-was / Deur-blad*. G. *Durchwachs / Bruchwurz*. Gall. *Perfoliate*. A. *Thorouw-waxe*, *Cow basil*.

VACCINIA, **VACCINIUM**, sic vocatur viola, quæ nomen habet ab Io, quæ in vaccam mutabatur: atque Io significat vaccam, unde *Vaccinia* illud nomen sibi etiam adscivit uva ursi, sive *Myrtillus*: idque à baccis *Baccinia*, & mutato B. in V. *Vaccinia* manet. Vide *Viola*.

VACUATIO, vide *Evacuatio*.

VACUI DIES, sunt, quibus rarissima & imperfecta ac mala crisis plerumque contingit: iique sunt 6. 8. 10. 12. 16. 18; quibus nonnulli addunt 22. 23. 25. 29. 30. 32. 33. 35. 38. 39. hi Medicinales appellantur, quod in iis medicamenta exhiberi possint, verum illi dies hic loci non observantur tam exacte.

VAGA ARTHRITIS, vide *Arthritis Vaga*.

VAGINA UTERI, dicitur & *Matrix*, uteri ostium, uteri cervix, Αἰδοῖον, Γυναικῆιον, Κόλπος Γυναικῆιος. Est meatus ille, cui virilis in coitu penis inditur, non aliter quam

quam vaginae gladius aut culter; sita est in regione pubis, figura oblonga; magnitudo, pro ætate & Veneris usu variat. Crassities ejus in superiori parte latitudinem straminis adæquat, in inferiori vero propter accretionem, eandem duplo vel triplo superat. Latitudo, qualis recti intestini, internè nervea & rugosa. Perforatur plurimis porulis, præsertim in inferiori parte circa meatus urinarii exitum, lacunæ, ut circa urethram, ita & in tota vagina, uterique cervice hinc inde reperiuntur, fetas sæpe admittentes, & liquidum mucosum excernentes. B. *De scheede der Ufmoeder.* G. *Die Scheide der mütter.* Gall. *le Vagin, ou le grand Conduit de l'Uterus, ou le col de l'Uterus.* A. The sheath of the womb.

VAGINA PORTÆ, idem quod *Capsula Glissonii.*

VAGINA HEPATICA, idem quod, *Capsula Commanis Glissonii.*

VAGINALIS TUNICA, vide *Elythroides.*

VALERIANA, est planta, quæ habet caules tenues, rotundos, excavatos, ramosos; folia conjugata, quædam integra, alia profunde laciniata: flores monopetalii, infundibuliformes, multifidi, in summitate caulium, in umbellas vel spicas congesti sunt: post singulum florem unicum semen nascitur, ut plurimum oblongum fere planum, pappis instructum: radix est oblonga, rugosa, digitum crassa, superficie geniculata, foris ex cinericeo fusca, intus pallida, numerosis fibris dotata, saporis acris, aromatici, odoris fragrantis & gravis, qui ad Nardum accedit. Gr. $\phi\bar{\nu}$, & $\text{N}\acute{\alpha}\rho\delta\text{ } \text{A}\zeta\eta\lambda\alpha$, à *Valere* sibi nomen adscivisse videtur: quia eâ utentes se à venenis defendunt: insignibus enim & plurimis pollet viribus. *Nardus dicitur* ab odore radice. G. *Raſen-kraut / & Augen-wurzel /* quod sc. catti odore radice ejus, quo eorum oculi roborantur, intensè delectentur, Vide *Phu.* Gall. *Valeriane.*

VALERIANELLA, est planta, quæ habet caulem debilem, rotundum versus terram repandum, rubicundum, striatum, excavatum, nodosum, ad singulos nodos ut plurimum in duos ramos divisum, & hi rursus in alios minores ramusculos: folia sunt oblonga, tenera, delicata, colore herbaceo, nullo pediculo appensa, interdum ferrata superiora, sapore subdulci & insipido: flos est monopetalus, infundibuliformis, & calici insidens;

qui abit in fructum monospermon, femina continentem compressa parumper, in summo acuta, & per obliquum rugis quibusdam exornata, albicantia, satis magna pro plantulæ modo: radix parva, fibrosa, alba: crescit hæc planta in regionibus calidis, est diminutivum à *Valeriana*.

VEEL GUTTA, est Oreoselinum: quasi diceret *Mulzibona*: est vox composita ex duabus Belgicis vel Germanicis: à *Veel goed* / vel *Biel gut*; quia planta est ad plurimos morbos utilis.

VALETUDINARIUS, est is, qui optima sanitate non fruitur, verum continuo morbis obnoxius est Gr. *Νοσιάδης*, *Νοσηματικός*. B. *Ziekelyk*. G. *Einer die immer Siecht und krankt*. Gall. *Maladis, Valetudinaire, Infirme, sujet à être malade, mal sain*. A. *Sicklie, subject to Sickness*.

VALGUS, est is, cui pedes vel crura extrorsum versa sunt, Vide *Blæsus*.

VALETUDO, est partium nostri corporis qualiscunque sive bona sive mala agendi dispositio. B. *Welbarendheid / gezondheid*. G. *Gesundheit*. Gall. *la santé, une bonne Santé*. A. *Health*.

VALVULÆ, sunt membranulæ tenues in vasis aut corde sitæ, valvam referentes, à variâ figuratione variam denominationem accepere, ut *Sigmoides, Semilunares, Tricuspides, Mitrales* &c. reperiuntur in venis, arteriis, vasis lymphaticis, lacteis, & juxta me in fibris musculosis, quas nostra curiositas primo detexit, usus est sanguinem & alios liquores à regressu impedire. B. *Wap-blijzen*. G. *Fall-hautlein*. Gall. *Valvules*. A. *Idem*.

VALVULÆ, etiam reperiuntur in intestinis, in tenuibus & crassis, præsertim in jejunis & circa initium intestini ilei, quæ à figura semicirculares vocantur. Hæ valvulæ, non uti priores in Corde integrum canalem claudunt, sed sunt modo eminentes plicæ, quæ quo propius accedunt ad ileum, paulatim incipiunt magis magisque obliquari, & in principio ilei minus obliquantur quam in progressu ejusdem. Similiter propè finem jejuni, plicæ sensim longius ab invicem distant: & in ileo similiter quo ulterius descendit, adhuc longius. In principio & medio jejuni vix semi pollicem distant; in ileo, pollicem integrum & amplius. Digito impulsæ aliquantulum cedunt,

dunt, & huc atque illuc mobiles sunt. In principio colli valvula carnosâ & circularis est, & præter hanc varias adhuc obtinet colon. *Usus* est cibos nonnihil remorari, ut melius misceantur cum succo pancreatico, bile, liquore gastrico, mucô Intestinali, itaque ut ulterius assimilentur humoribus nostris, attenuentur, & quasi fermententur, chylus in lactea distribuatur, adjacentes partes calore foveantur, postremò ne iterum adscendant. B. *Dal-bliezen / Hlap-bliezen.* G. *Fall-häutlein.* Gall. *Valvules.* A. *Idem.*

VAPORARIUM, sive ÆSTUARIIUM, est, cum non in liquore sedet æger, sed vapor ex fella perforatâ exhibetur. Ollâ subditâ, decocto calente ex rebus morbo curando convenientibus, quantitate sufficiente parato plenâ, quo frigido, aliud infunditur. B. *Zweet-stoof / Bad-stoof.* G. *Bad-stub.* Gall. *Bain de vapeur.*

VARICIFORMES PARASTATÆ, epididymidibus continuæ sunt, ita nominata vasa, quod varicum instar flexuosa, contortaque spectentur, ad majorem, ut putant feminis elaborationem. Præ cæteris nervosa est, atque tangenti duriuscula deprehenduntur, hisce continua sunt vasa semen ad vesiculas feminales deferentia.

VARICOSUM CORPUS, dicitur ille plexus vasorum sanguineorum, qui testiculos ingreditur. Dicitur & *Corpus Pampiniforme*, ut & *Corpus Pyramidale.*

VARIOLÆ, est morbus contagiosus, plerumque Epidemicus, infantes imprimis corripit, febre acuta continua incipiens, cum dolore capitis & lumborum, anxietate & inquietudine conjunctus: succedentibus 3. vel 4. die punctis parvis rubris instar morsus pulicum, quæ faciem, manus & brachia, tum totum corpus deturpant, quæ suppurantur deinde post 3, 4. ve dies, & sub epidermide cutem exedentes, non raro fædissimas profundas foveas in facie relinquunt: oritur hic morbus ex contagio infecti communicato, vel ex aëris contagioso & ignoto statu, quo nunc mitius, nunc ferocius, sævit. Arab. *Bothor*, Lusitanis *Befigas*. Gr. *Ἐξωσφύρα*. B. *Hinder-pokjes*. G. *Die Kindtblatters / die Purpulen à colore rubro, Pocken / Pocken / Urschlechten.* Gall. *les Petites Véroles.* A. *Small Poxe.*

VARIIX, vide *Circos.*

V A R U S, vide *Jonthus*. *Varus* quoque sumitur pro *Arthritide vaga*; vide suo loco, item pro eo, cui pedes introrsum flexi sunt, & valgis oppositi.

V A S A, sunt canales cavi, ex convolutis in se membranis compositi, conici, vel cylindrici, per quos liquores transeunt in nostro corpore ad omnes partes; ut sunt vena, arteria, vasa lymphatica, ductus chyliiferus, ductus salivales &c. *Vas* Gr. ἄστρον, ἄστρον. B. Een Vat. G. Gefäß. Gall. *Vaisseaux*, *Canaux*. A. Vessels.

V A S B R E V E, vide *Breve Vas*.

V A S A C A P I L L A R I A, vide *Capillaria Vasa*.

V A S A D E F E R E N T I A, dicuntur, quæ semen ex testiculis in vesiculas seminales deferunt, ex teste singulo emittitur unum, quod coloris albi, instar nervi crassioris, sursum fertur per processum peritonæi cum vasis spermaticis, quæ deserit circa abdominis introitum, & reflectitur ad posteriora vesicæ urinariæ, tandemque vesiculis seminalibus inseritur. B. *Zaadaanbrengende Vaten*. G. Röhre die den saamen anführen. Gall. *les Vaisseaux deferents*.

V A S A L A C T E A, sunt vasa tenuia in mesenterio; ab intestinis præsertim tenuibus principio minimo orta, plura minora coeunt ad angulos acutos, creant majorem fluvium, iterum a se mutuo recedunt, iterumque, facta insula, coeunt in canalem unum, qui mox cum similibus eadem patitur, ut inde fiant majores fistulæ, quæ omnes valvulis plurimis, ubique fere interstinctæ, deinde, recta, obliqua, decussata, divisa, via, tendunt ad glandulas vagas, in mesenterio sparsas, valde molles, eo concurrunt, has intrant, velant, cingunt, sed iterum exeunt, minus ramosæ, quæ sunt primi generis; deinde quæ secundi generis sunt ab istis glandulis ad sacculum chyliiferum deducuntur; *Usus* est chylum ab intestinis ad sacculum chyliiferum & ductum thoracicum vehere. Eorum inventor primus *Asellius* est, in quibus postea dexterrimus *F. Ruischius* valvulas detexit, quæ sunt utriculares, geminatæ semper, sua parte convexa receptaculum chyli, parte concava venam subclaviam respicientes; præter has valvulas etiam semilunarem, aperturæ ductus thoracici in venam subclaviam appositam, ita ut cornua ejus venam subclaviam respiciant, admittentem liquidum ex

du-

ductu in venam subclaviam, sed regressum ipsi negantem, pingit Lower. B. *De Melk-aderen / Melk-baaten / Chyl-baten*. G. *Die Milchadern*. Gall. *Les Veines lactées*. A. Milky vessels.

VASA LYMPHATICA, vide *Venæ Lymphaticæ*.

VASA PRÆPARANTIA, vide *Præparantia Vasa*.

VASA SEMINARIA, dicuntur venæ & arteriæ ad testiculos euntes. Vulgo *Præparantia*. B. *Zaad-baten*. G. *Saamen-gefäße*. Gall. *Vaisseaux Spermatiques*. A. The Preparing vessels, seed vessels.

VASA SPERMATICA, idem quod *Vasa Seminaria*.

VASA UMBILICALIA, sunt duæ arteriæ & una vena: arteriæ oriuntur ab hypogastricis, quarum primi rami sunt; decurrunt primo per latera pelvis; post a lateribus vesicæ urinariæ, sub peritonæo: dein oblique umbilicum versus, inter peritonæum & transversos abdominis musculos: toto hoc decursu inhærent substantiæ cellulosa, quæ exteriori parti peritonæi adhæret, cujusque interventu cum peritonæo partibusque vicinis cohærent: procedunt ad umbilicum & ibi cum vena umbilicali coeunt, & substantia cellulosa connectuntur inter se: una dein exeunt umbilico; & primo lineam albam quasi perforant; linea alba, quæ ex conjunctione tendinum transversorum & obliquorum abdominis musculorum fit, in umbilico foramen habet rotundum, tendinei marginis, quo vasa exeunt; hoc foramen tam magnum est, ut non stringat vasa, nec tam facile elabi sinat intestina: neque multum metuendum erat, ut elaberentur, quoniam, cum fætus non respiret, neque tam valide, neque inæquabiliter premuntur: cum perforarunt lineam albam immergunt se funiculo umbilicali, is proprie cuti circa umbilicum continuatus est, quamquam & epidermis in ejus superficiem externam abeat; sed substantia ejus plane singularis est, ipsique propria, homogenea, duriuscula, obsequiosa tamen, per hanc decurrunt vasa ad placentam usque, sic ut eam sibi circumfusam habeant, & undique adnexam: unde vasa toto tam longo decursu, & conjuncta sunt in unum funiculum, & sustinentur, ne facile collabantur aut comprimantur: inde & firmior ille funiculus, e quo pendet embryo primis temporibus, quem diversimode premit grandior fœtus: non recta autem per funiculum decurrunt

currunt hæc vasa, sed se quasi in spiræ modum contorquent, tanquam si triplex filum torqueretur, ut unitas fieret; unde per totum hunc decursum arteriæ venam contingunt, juvantque sanguinis per venam fluxum: ubi funiculus ad membranas ovi, Amnion & Chorion delinit; arteriæ penetrant ad superficiem externam Chorion, & ubi penetrant, statim in ramos abeunt, qui tanquam ex centro radii, quaquaversum decurrunt per exteriora Chorion, & in ramos minores minoresque paullatim se spargunt specie radicularum: in Chorion autem superficie arteriarum venarumque ramuli mutua implicatione quadam laxaque cohæsiōne placentam efficiunt, quæ adnexa utero, cujusque interventu ovum fætus, atque adeo ipse fætus cohærent cum matre; & quo vasa hæc propiora illi superficiem placentæ, quæ utero adnexa, eo ramosiora & subtiliora, ultimoque ad totam illam superficiem in myriades vasorum subtilium desinunt, quæ infixæ utero; & videntur ultimi arteriarum venæque umbilici ramuli se cum venis & arteriis uterinis, ad superficiem internam uteri desinentibus conjungere, & ita quidem ut ex arteriis placentæ humores penetrare in venas uteri possint; ex arteriis uteri in venulas placentæ: sed notandum quod ubi vasa umbilicalia ad placentam pervenere, primum ab externa superficie funiculi abscedit Amnion, post ipsa funiculi substantia se explicat, efficitque Chorion, per cujus deinde externam superficiem nudi vasorum rami, quo dictum est modo, decurrunt, sic ut majores rami ipsi Chorion substantiæ adhæreant, & quasi inhæreant; minores autem qui a majoribus illis producuntur, quique sensim fiunt ramosiores, efficiant placentam. B. *Nabel & Aderen.* Gall. *Vaisseaux umbilicaux.*

VASTI MUSCULI, extendunt tibiam, quorum *externus* à radice tota trochanteris magni, & cruris osse subjecto: *internus* à trochantere parvo, utrinque paulo patellam infra ad latus Recti inseruntur. B. *De vaste spier.* G. *Der starke Mauh.* Gall. *Muscles Vastes externes & internes.* A. The great Muscle.

VECTIS, est instrumentum Chirurgicum, quo in fine perforationis cranii utimur, nam labiis incisi ossis immittitur, ad officulum hinc inde movendum, ut vacillet, & volsellæ parte dentata auferri possit. Item instrumentum,

mentum, quod in depressionibus cranii elevandis usurpamus. B. *Hef-boom / Been-lichter.* Gall. *Levier.*

VEGETABILE aut VEGETANS, ita vocatur Corpus Hydraulicum, variis vasis diversos humores gerens, quod parte quadam suâ externâ alteri corpori adhæret, unde per hanc partem haurit materiem nutrimenti & incrementi sui: Vegetabilia proinde sunt omnes plantæ molles, frutices, arbores, mucagines, lichenes &c.

VEHICULUM, vide *Ochema.*

VELAMENTUM BOMBICINUM, est lanuginosa quædam substantia interiorem ventriculi, Æsophagi, Intestinorum partem, crustæ instar, aut musci villosi succingens. Alii *Vermicularem crustam* vocant; in intestinis si membrana villosa levi in aqua tepida maceretur, & crebro abluatur, & lubrica visciditas concavæ intestinorum parti adhærens detergatur, & tunc intestinum invertatur, & in liquore limpidò suspendatur, tota interior intimæ tunicæ facies nitidum quasi holofericum mentitur; dum scilicet microscopio in sole examinata, innumera quasi filamenta pendula totam illam superficiem obsidere videntur; ex injectionibus & variis præparationibus liquet, maximam partem horum villorum esse tantum arteriolas & venulas minimas, ex vasculis, quæ per cellulosam internam sive juxta alios nervosam membranam decurrunt, & ad internam tunicam copiose accedunt, oriundas, accepta ab illa vagina, productas intra cavum intestini, ibidemque pendulas; omnibus simul ad extremum finem abscissis quasi & patulis. B. *De Fluweele Darmrok.* G. *Das Sammetgleiche Darm häutlein.* Gall. *Tunique ou membrane veloutée.* A. *Velvet Membrane of the Guts.*

VENA ARTERIOSA, est Arteria pulmonalis, cujus ope sanguis ex dextro cordis Thalamo in pulmones ducitur, tres obtinuit valvulas cuspidales, nè sanguis regurgitet, e dextro cordis ventriculo oritur, fere directe sursum ascendit, & ad curvaturam Aortæ in duos ramos laterales dividitur, quorum unus dexter vocatur arteria pulmonalis dextra, alter vero sinistra dicitur, dextra sub curvatura, aortæ procedit, hinc major est sinistra: ambæ toti pulmoni impenduntur & mire se dividunt. B. *De long-slagader / de slag-aderijke ader.* Gall. *La veine arterielle, ou l'Artere Pulmonaire.*

VENA CAVA, Gr. Φλέψ, Ἐπιεισιμὸς *Eudoxo*, Διζωμένη *Hesychio*, species sunt Vena Cava, Portæ, Lymphaticæ, & Lactææ. Arteriæ aliquando pro venis sumuntur. Constant ex quatuor tunicis, nervosa sc. glandulosa, muscolari & membranosa, & additur *Cellulosa*. Vena cava proprie vocatur truncus ille magnus, in quem omnes venæ se exonerant ab Iliacis usque ad sinum venosum Cordis dextri, dein a venis jugularibus usque ad Locum eundem: ejus rami superiores vocantur Venæ jugulares; quæ ad Brachia tendunt *Axillares*; in cor, vasa *Coronaria*, in pulmones *Pulmonaria*; sic dicitur *Hepatica*, arteria in hepate; *Phrenica* in diaphragmate; in cruribus *Cruralis*; in renibus *Emulgentes* seu *Renales*, & sic à variâ ramificatione variam denominationem accepit, hæc format amplum, atque membrana arteriosâ simili obductum sinum, qui in cava auris dextræ cordis, & in thalamum dextrum partim, desinit. B. *De hõlle ader.* G. *Die hõhle ader.* Gall. *la Veine Cave.* A. The great vein.

VENA AZYGOS, vel SINE PARI, aut JUGO, vide *Azygos*.

VENA PORTÆ, est vena ex Venis lienis, ventriculi, mesenterii, Intestinorum, pancreatis, & omenti composita, Hepar transeuns, ibique arteriæ formam induens, ejusque crassitiem, & omnem sanguinem à dictis visceribus per Hepar ferens, tandem in venam cavam desinit. B. *Port-ader.* G. *Die Pfort-ader.* Gall. *La Veine Porte.* A. The Port vein.

VENA UMBILICALIS, oritur ab uno trium magnorum ramorum, in quos se vena portarum hepar ingressura dividit; decurrit ad umbilicum, exit eo cum arteriis, cum quibus & per umbilicalem funiculum pergit, penetratque ad superficiem Chorii externam, inque ramos, earum ad exemplum, ipsis etiam in universum comites abit; vena multo major est arteriis, unitatemque ejus natura compensavit magnitudine; imo major est utrisque arteriis simul sumtis; & quidem juxta Cl. *Roubaultum* diameter venæ ut plurimum est quatuor linearum, cujusque vero arteriæ tantum duarum: descendit, recta petens umbilicum: cum itaque ramus venæ portarum a quo oritur, in dextra parte abdominis situs sit, umbilicus autem in medio; a dextris descendit oblique sinistrorsum:
primum

primum autem decurrit sub hepate, ut pote sub quo oritur; ibique in hepate sinus primum oblongus, per quem decurrit, factus, ne hepatis moles eam comprimeret; illeque sinus amplior est, quam venæ requirit magnitudo, quo fit ut hepar situm suum paululum mutare possit, ut mutat varia inclinatione corporis, nec tamen premat venam: dein pergit per fissuram, quam unam habet hepar hominis, in imo tenui margine suo; atque hoc etiam factum est, ut liberior sit ab omni pressione; post pergit ad umbilicum per geminatum peritonæum, ad similitudinem mesenterii: cum enim, ubi ab hepate recedit, distet aliquantum a partibus continentibus abdominis, ne inde ad umbilicum usque quasi vaga esset, produxit natura proximam partem peritonæi, eaque circumdedit venam: constat hæc peritonæi productio e duabus lamellis, quæ sibi invicem applicatæ sunt; mediaque substantia cellulosa coherent, per quam vena incedit. Gall. *Veine umbilicale*.

VENÆ, vegetabilium sunt costæ, quæ in plantarum foliis, imo & fructibus apparent, & ramulos & humorem habentes.

VENÆ, sunt canales similes fere arteriis figura & distributione; sunt amplitudine majores, numero forte plures; membranis omnibus longe tenuiores, inertiores; valvulas habent, solitarias fere oblongas, digitabuli forma utcunque, ad loca insertorum in truncum majorem ramorum, & binas ut plurimum junctas in venarum majorum truncis rectis, a corde remotioribus, atque perpendiculariter sursum vehentibus cruorem, quæ sic factæ sunt, & cavis canalium applicatæ, ut humorem ex minori ramo in majorem truncum admittant, retrogressum caveant corde contracto, molemque ferant. Ea vero vasa ipsa vitæ actione non micant, neque saliant; habent extrema sua varia, ut in arteriis observatur, initia radicum venularum vel ex bibulis cuticulæ osculis, vel a resorbentibus in membrana omni interiore positis, vel ex arteriæ sine in venulam porrecto, vel ex similibus quibusdam singularibus, ut in pene, clitoride, liene, vel ex pulpa forte glandulosa. B. *Uderen*. Gall. *Veines*.

VENÆ LACTEÆ, vide *Vasa Lactea*.

VENÆ LYMPHATICÆ, vascula sunt parva, pellucida, alba, nodosa ubique ob binas valvulas elevatiles,

cavitatem exacte claudentes, quæ suam lympham a vasculis arteriosis lymphaticis, vel à glandulis conglobatis accipiunt, hanc in venas sanguineas, vel in chyli cisternam exonerant. B. *Water-vaten*. G. *Wassergefäße*. Gall. *Veines Lymphatiques*. A. *Lymphatik vessels, Lymphatik ducts*.

VENÆ SECTIO, est sanguinis, qui in vasis continetur, per venam arte sectam, evacuatio. B. *Gen Aderlassing*. G. *Das aderlassen*. Gall. *saignée*. A. *Letting of blood, opening of a vein*.

VENENUM, Gr. *Φάρμακον*, est omne illud quod corpori nostro communicatum, illud destruendo, sive solida erodendo, sive fluida circulationi inepta reddendo mortem adfert, ut sunt Arsenici genera, & pleraque Mercurialia deleteria qualitate prædita. B. *ſenyn*. G. *Gift*. Gall. *Poison, Venin*. A. *Venom, poison*.

VENEREA LUES, vide *Lues Venerea*.

VENERIS OESTRUM, idem quod *Clitoris*.

VENTER, dicitur triplex *Infimus* sumitur pro Abdomine. *Medius* pro Thorace, & *Supremus* pro Capite. Vide *Cavitates*. Sed strictè sumitur pro Abdomine. B. *Bulst*. G. *Bauch*. Gall. *Ventre*. A. *The Bellie*.

VENTER EQUINUS, Chemicis dicitur & fimus equinus, in quo, ob lenem calorem, suas tincturas & essentias collocant. B. *Paarde-mist*. G. *Koß-mist*. Gall. *Fumier de Cheval*. A. *Horse-dung*.

VENTER INFIMUS, vide *Hypogastrium*.

VENTOSA, vide *Cucurbitula*.

VENTRES, vide *Cavitates*.

VENTRICULUS, est viscus membranosum, situm in abdomine sub diaphragmate inter hepar & lienem, hepar quidem a dextris ipsum ad unguem complectitur, lien vero à sinistris sima sua parte adjacet: Os superius connectitur diaphragmati, mediante gula: quæ foramine facto superiorem partem musculi inferioris & sinistri diaphragmatis penetrans ventriculo continuatur, tunicæ nerveæ suos insigens terminos: Os inferius duodeno: Fundo ejus adhæret ala anterior omenti. Posterior est aorta; subjacet Colon & pancreas; huic tanquam molli pulviniari incumbit: tibiam utricularem figura eleganter exprimit, præsertim Oesophago intestinoque adhuc connexus;

ab angusto enim ore in latam capedinem sinuatus, rursus in angustum definit; in sinistro tamen latere multo amplior, quam in dextro; ut & inferne quam superne: dividitur in dorsum, fundum, & orificia. Dorsum vocatur illa pars inter orificia superior. Fundus illa inferior pars multo amplior & sinuosa. Orificiorum quidem alterum superius, alterum inferius nuncupatur. Superius in sinistro latere, non quod elatius situm, cum ambo sint in ventriculi superiore regione, sed eo, quod cibum & potum prius admittat, quidam veterum cor appellarunt: vocatur & stomachus: inferius alterum in dextro latere situm, ratione officii *πυλωρὸς*, sive janitor vocatur, quoniam portæ in modum ea, quæ excreturi sumus, emittit: constans ex plurimis tunicis, prima, est illa externe lævis membrana, quæ totum ambit ventriculum, pro sobole Peritonæi ab omnibus agnita anatomicis, unde ipsi ventriculo non est propria, videtur hæc nata ad ventriculi robur, & firmitatem: secunda est carnosæ sive musculosa, plurimis fibris triplici serie distinctis constans, prima series transversarum statim avulso peritonæo se prædit; hæc satis numerosæ ac invicem contentæ a summo orificio incipiunt, & in pylorum terminantur: altera series est orbicularium; quæ itidem ab ore summo incipientes ad pylorum progressæ, orbiculariter vel spiraliter ventriculi cavum ambiunt; tertia series constat ex duplici fibrarum ordine, oriuntur juxta superius orificium, idque ambiunt, & a sinistra parte dorsi ipsius ventriculi, unde aliquæ per idem dorsum recta feruntur ad inferius ostium, quod & ambiunt, sed pleræque ad fundum versus idem ostium inferius: hæc cingitur & tegitur cellulosa *Ruyschiana*, quæ oleum suppeditat fibris musculosis laxandis, lubricandis, necessarium; tunc sequitur nervæ dicta a *Willisio*, sive potius vasculosa, & in non admodum distento ventriculo rugosa, quæ in convexa parte donatur mira textura vasorum, cui adhærent glandulæ sive potius cryptulæ quam plurimæ, quarum excretoria in concava parte ceu tot punctula atque meatus se produnt; præterea in hac concava parte conspiciuntur (præsertim si in aqua calida aliquantisper demersus fuerit ventriculus) innumeri villi penduli, qui videntur tantum esse extremitates arteriarum, venarum, & nervorum; qui ultimi fa-

mis sensum vacuo ventriculo excitare videntur. Officium in genere est cibos accipere & concoquere; vocatur item Stomachus, Aqualiculus. Gr. Γαστήρ, ἢ Ἄνω Κοιλία, Στόμαχος Κοιλίας. B. *De Maage*. G. *Der Magen / der Bauch*. Gall. *le Ventricule, l'Estomac*. A. The stomach.

VENTRICULI CEREBRI, sunt quatuor cava in Cerebri medulla; duo anteriora distinguuntur per fornicem, tertium versus cerebellum a fornice bifurcato constituitur, quartum autem sub Cerebello medullæ oblongatæ insculpitur, in his cavis colligitur continuo lymphæ, ea humectans, quæ per pelvim deducitur partim ad glandulam pituitariam, partim per venas plexus choroidei resorbentur. B. *Hollighedden der Hærffenen / Hærffengroeffjes*. G. *Die Hohle im Hirn*. Gall. *Ventricules du Cerveau*. A. The Ventricles of the Brain.

VENTRICULI CORDIS, duo sunt cava magna, circiter liquidæ sibi capientia, in medio corde reperiunda: ventriculus primus sive Dexter sanguinem è venâ cavâ & auriculâ suâ dextrâ, dum contrahitur, recipit & pulmonibus tradit: Alter sive sinister à pulmonibus sanguinem refluentem in saccum venosum & Auriculam sinistram recipit, & per arteriam magnam in totum corpus propellit. In contractione ventriculorum sive Systole, apex cordis attollitur & accedit ad basin ejus latiore, cor pallet, brevius fit & durius, fibræ musculares ventriculorum cava ambientes spiritaliter in se recedunt, cava imminuunt, & sic in iis contentus sanguis exprimitur: in Diastole seu expansione & dilatatione, sanguis recipitur & admittitur. B. *De holligheid des Herts*. G. *Die Hohle im Hert*. Gall. *Ventricules du Cœur*. A. Ventricles of the Heart.

VENUS, vide *Cuprum*, *Æs*.

VERATRUM, est Helleborus: dici volunt, quod mentem motam in sanitatem convertat. Vide *Elleborus*.

VERBASCUM, sive Tapsus Barbatus, est planta, quæ habet caulem satis altum, ramosum, durum, lignosum, crassum, lanuginosum, rotundum: folia sunt magna, longa, ampla, mollia, villosa, lanuginosa, alba, quædam repentina, alia caulibus alterne adhærentia, latiora, & hirsutiora sunt Blattariæ foliis: flores monopetali, multifidi, rotati, & tamen profunde incisi, ut ex quinque petalis constare videantur, in arctiores spicas quam Blat-

Blattariæ flores congesti: post florem succedit capsula ovato acuminata, lanuginosa, septo intermedio in duo loculamenta divisa, semina exigua, nigra, & angulosa continentia: radix est oblonga, sat crassa, alba, lignosa: hæc planta crescit in locis arenosis: puto dici quasi *Herba Barbata*: videtur mihi vocem esse contractam: sunt qui *Candelam Regis*, *Candelariam*, *Lanariamque* nominant, quia caulibus ejus adipe, sevo vel aliquo pingui illitis, nonnulli pro lucernis utantur. Vide *Phlogmos*. B. *Wolle-kruid*. Gall. *Bouillon blanc*, ou *Mollaine*, ou *Bon homme*.

VERBENA, est planta, quæ habet caules angulosos, duros, aliquantulum villosos, interdum rubicundos, ramosos: folia profunde incisa, oblonga, rugosa, saporis ingrati & amari: flos est monopetalus, labiatus, cujus labium superius surrectum & plerumque bifidum est, inferius vero tripartitum, sic tamen secantur ambo, ut flos quinque partitus, primo aspectu videatur: ex calice fit capsula, continens semina tenuia, oblonga, sibi invicem juncta: radix est fibrosa, oblonga, crassiuscula, saporis amaricantis; crescit in locis incultis: *Verbenaca*, *Columbaris*, *Columbina*, dicitur quasi *Herbena*, ab *Herba*, quia Antiqui proprie non *Verbenam* intellexerunt, sed quaslibet herbas in Sacrum usum destinatas. Vide *Peristeron*. G. *Uzer-kruid* / *Uzer-hard*. G. *Eisen-kraut* / *eisen reich* / *eisen-hart* / *dauben-kraut*. Gall. *Vervéne*. A. *Vervain*, *Fren-gies*.

VERETRUM, idem quod *Penis* seu *Membrum Virile*.

VERMES, vide *Lumbrici*.

VERMICULARIS CRUSTA, est interior tunica Intestinorum villosa & gyrosa, seu rugosa, reliquis longior, vide *Velamentum Bombycinum*.

VERMICULARIS, est sedum minus, à similitudine nempe foliorum, quæ rotunda sunt, & figuræ ovalis, ut vermiculos putes, unde & *Crassula* minor appellatur. B. *Kleine donderbaart*. G. *Klein hauff-wurck* / *klein donderbaar*. Gall. *Petite joubarbe*. A. *Trick-madam*.

VERMICULATUM, in plantis est, quod rosæ modo, quasi purpurisso, rutilat.

VERMIFORMIS PROCESSUS, est prominentia cerebelli, sic à figura dicta. B. 't *Wormwipg* *uttsteeksel*.

Gall. *Appendices Vermiformes*. A. Wormlike Processes.

VERMIFORMIS APPENDICULA, est canalis parvus crassitie inftar vermis oblongi, qui hiat & accrevit Intestini Cæci fundo; substantia tunicarum est satis crassa; supra Colon se contorquet veluti vermis, & peritonæi membranæ annectitur, extremitate vero sua Reni dextro; a mesenterio autem est liber, longitudinis est quatuor digitorum, latitudinis digiti unius, intus angustissimæ capacitatis, secernens copiosissimam lympham ex suis glandulis, quæ obliniendis fæcibus inservit; forte quoque absorbet quicquid tenuis bonique chyli huc cum fæcibus devolutum est, qui lactea vasa præterivit nimis subito. Gall. *Appendice vermiculaire*.

VERMIFUGA, à *Verme* & *Fuga*, idem quod *Anthelmintica*.

VERMIS CEREBRI, vide *Febris Ungarica*.

VERNACULUS MORBUS, idem quod *Endemius*.

VERNIX, quod & *Vernisium* & *Sandarache*, sive *Gummi Juniperinum* vocatur. Sed aliquando vocatur sic compositio quædam liquida, inserviens obducendæ crustæ aliis rebus ne corrumpantur; sic ex lacca, mastiche, Copal, Succino, simplicibus vel mixtis in alcohole vini, oleo Terebinthinæ, aut lini, coctis & solutis fit proprie *Vernix*. B. *Bernis*. G. *Bernis*. Gall. *Vernis*. A. *Varnish*.

VERONICA, est planta, quæ habet caules exiguos, longos, nodosos, repentes, lanuginosos, rotundos: folia sibi invicem opposita, juxta caulis longitudinem nascuntur, Pruni foliis similia, villosa, in margine incisa, saporis amari & acris: flores sunt monopetali, rotati multifidi, ex quorum calice fit fructus membranaceus, in duo loculamenta divisus, plurima semina exigua, rotunda, & nigricantia continens: radix est fibrosa, hinc inde in terra sparsa & repens; hæc planta crescit in locis petrosis & arenosis: quamvis alia sit herba quam vulgaris *Betonica*, tamen à *Betonica* videtur descendere *Veronica*, mutato B. in V. & z in r quod lapsu temporis ut & ab rerum ignavis facile fit. B. *Cer-en-pygs*. G. *Ehren-press*/grundheil. Gall. *Veronique*. A. *Luellin*, *Fluellin*.

VERRICULARIS TUNICA, idem quod *Amphiblestroides Tunica*.

VERRUCA, sunt species tuberculorum; Gr. *Απορογ-δης*.

Sars. Acrochordones dicuntur, eo quod si vertices horum tuberculorum inspiciantur, similes sunt resectæ chordæ. *Celsus* hujus appellationis eam causam videtur attulisse, quod in fundo sint angustiores, in summo latiores; adeo ut pendere videantur, ideoque à plerisque verrucæ pensiles appellantur. Dicuntur Porri, eo quod si inspiciantur summitates ipsorum, videntur æmulari brevia illa capillamenta porrorum. Est tuberculum durum, eminens, è cute erumpens, callosum, parvum, & in omnibus corporis partibus nascens, imprimis ubi inæqualis pressio & attritus fieri solet. B. *Gen Wratte / Werte*. G. *Warhen*. Gall. *Verruë*. A. A wart.

VERRUCARIA, dicitur *Heliotropium*, quia creditur ea verrucas abigi. Sic etiam vocatur *Tithymalli* species, cujus succo lacteo verrucæ decidunt. B. *Zonne-wende*. G. *Sonnen-wende*. Gall. *Tournesol, herbe aux verrues*. A. *Turn-sole*.

VERUMONTANUM, vide *Caput Gallinaginis*.

VERTEBRA, idem quod *Spondylus*.

VERTEX, est pars capitis inter *synciput* & *occiput* media altissima omnium & gibbosa. Gr. *Κορυφή*. B. *De Kruyn*. G. *Der Werbel auff dem Haupt*. Gall. *le Sommet*. A. *The Top of the Head*.

VERTICILLI, idem quod *Cotyledones*.

VERTICILLUM, in plantis florum vel foliorum ambitus, qui cauliculos aut ramulos herbarum coronat, existit; ab instrumenti muliebris similitudine dictum, quod fuso vertendi gratia solitum est adhiberi.

VERTIGO, vide *Scotomia*.

VESANIA, est furoris species vel delirium ex nimio amore.

VESICA, est pars membranacea cava, in qua liquor excernendus colligitur & continetur: ut *Vesica urinaria*, *Biliaria*, *Seminaria*. Gr. *Κύστις, Ουροδόχος Κύστις*. B. *Gen Blaas*. G. *Die Blase*. Gall. *Vessie*. A. *A bladder*.

VESICA ÆNEA, est cucurbita magna cuprea, destillationi plantarum inserviens.

VESICA BILARIA, est *Vesicula* ad figuram pyri accedens, sita in parte hepatis concava, parvo ovo gallinaceo ut plurimum similis; fundus, nobis erectis deorsum, collum vero sursum spectat, habetque quasi sphincterem peculiarem, incumbit vesicula Colo, illudque suo

colore tingit; constat ex quatuor membranis: 1°. comuni: 2°. vasculosa; 3°. musculari, ex fibris rectis, obliquis & transversalibus 4°. nervea, intus rugosa seu reticulata, humore unctuofo imbuta, in qua subinde minima glandulae apparent, quae fabrica ductibus biliaris communis esse videtur; exit in ductum qui cum poro biliario ad angulum acutum jungitur, & sic uniti faciunt ductum communem majorem prioribus; oblique descendentes, qui ad angulos acutos appositus duodeno, penetrat exteriorem ejus tunicam, dein inter hanc & alteram descendens, mox perforata & hac, inter secundam & tertiam longo itinere progressus, foramine rotundo in cavum intestini libere exit, idem quod *Folliculus felleus*.

VESICA DESTILLATORIA, est vas æneum sive ahenum cupreum, superius capitello cum tubo donatum, qui inseritur tubo serpentinis ductibus incurvato; inservit destillationibus plantarum aquosis, spirituosis, decoctis &c. *B. Een Blaas. per vesicam destillare, Dooz een blaas distilleren.*

VESICA URINARIA, Gr. Κύστις: est ea, quae in viris posterius intestinum rectum habet: in foeminis vero uterum, cujus vaginae alligatur, semper extra abdomen in loco tutissimo a concursu ossium sacri, Ileon, Ischion, & Pubis formato, & mediante supra expansa peritonæi lamella, cui fundus vesicæ accretus, a contentis abdominis separato, hæret, qui pelvis dicitur: habet hæc vesica tres membranas, externa peritonæo ortum debet, hujus officium est vesicam investire: media membrana est muscularis, fibris longitudinalibus, & spiralibus prædita, huic in toto corpore similis non reperitur, valde explicabilis, & magna vi elastica prædita: intima membrana glandulosa est, valdeque sensibilis, si microscopii ope conspicitur, deteguntur infiniti exigui folliculi, rotundi, humore mucoso instar olei amygdalarum pleni; unde hæc membrana tam lubrica est, ut attrectationes digitorum eludat; quo vesica contractior, & minus stimulat, eodicti folliculi magis clauduntur, humorem mucosum colligunt, & ad usum reservant; quo vero magis dilatatur & stimulat, eo oscula folliculorum patentiora redduntur, & humor ille majori copia fluens vesicam ab irritante quocunque acri vel stimulante defendit: tandem ne

urina continuo efflueret ex vesica appositus est superiori cervici vesicæ sphincter. Accipit urinam ex renibus per ureteres, eamque per urethram, quæ in viris quam fœminis longior est, deponit. B. *De Pis-blaas*. G. *Harnblase / die blasen*. Gall. *la Vessie*. A. The urine bladder.

VESICARIA, vocatur Alcea veneta, ut & Alkeken-
gi, quia ejus fructus & semen in vesiculis continetur:
vel quoniam vesicæ & calculis prodest.

VESICATORIA, sunt medicamenta, quæ externe cu-
ti applicata, in locum determinatum tumorem quendam
ex liquido ibi ante non hærente conciliant, illud liqui-
dum nempe eo hac vi derivando, ut per illud ultimum
vasculum nimis distentum rumpatur, adeoque in locum
fracturæ liquidum exeat, communique cavitate colliga-
tur; Veluti fit a Cantharidibus. Vocantur quoque *At-
trahentia*, *Derivantia*. Gr. *ἐπιμασθησά*. B. *Bleintrekkende
dingen / spaanse vliegpleister*. G. *Ein pflaster von spansche
fliegen; blätter machende mittlen*. Gall. *Vesicatoires*. A. *Ve-
ficatorie*.

VESICULÆ ADIPOSÆ, vide *Sacculi Adiposi*.

VESICULA FELLIS, idem quod *Folliculus Fellis*.

VESICULÆ SEMINALES, sunt receptacula quædam,
seu intestinula cæca in gyros, cryptas, recessus, compli-
cata, quæ collo vesicæ a parte posteriori neantur per
membranas; solummodo in viris reperiuntur, nunquam
in fœminino sexu; sedem habent inter vesicam urinariam
& intestinum rectum, duæ sunt & constant ex membra-
na satis tenui, & avium minorum intestinorum instar va-
riis modis contortæ sunt, nisi quod hinc inde varicum
adinstar mirum in modum dilatatæ & interna cavitate ma-
gis contractæ conspiciantur, in has desinit vas ejaculato-
rium sensim latius & sinuosum, rursus angustius, ubi in-
curvatum ingreditur fere recto itinere in hæc intestinula
versus horum fundum capacissimum: quæque vesicula
prædita est alio canale emissorio cum priori ad angulos
acutos juncto, qui bini emissorii in urethra ad angulum
obtusum junguntur, & in unum canalem emissorium in
urethram patentem desinunt, qui medius & unus, inter
alios binos longe minores, & altiores, ab utroque ejus
latere appositos, locatur; ut ita per tria distincta oscula
seminalis humor huc expellatur: interimque ambæ hæ

vesiculæ membrana musculosa colligatæ sunt, & semen asservant, & tempore orgasmis venerei, excernunt. B. *Zaad-blaasjes*. G. *Saamen-blaslein*. Gall. *Vesicules Seminales*. A. The Seed Vessels.

VESPERTILIONUM ALÆ, sunt ligamenta duo lata & membranosa, utrinque unum, quibus uteri fundus ossibus Ilii laxè connectitur: *Aretæus* Vespertilionum alis assimilat. B. *De bleeruijs gelyke banden*. G. *Die flader Mauß gleiche Nasen Bänder / die beide Setzlein zu Unterst an der Nasen*. Gall. *Ailes de Chauve souris*. A. Bats-wings.

VESTIBULUM, in aure dicitur pars media inter labyrinthum & inter cochleam; est vero cavitas ossea, superficie inæqualis; ejus pars anterior obducitur membrana fenestræ ovalis, opposita pars spectat membranam Tympani, in eo hiant novem foramina 1. fenestra ovalis 2. duo foramina nervorum. 3. quinque foramina canalium trium semicircularium, 4. superior pars cochleæ a parte faciei huc aperitur. B. *Het Doortaal van 't doolhof*. Gall. *le Vestibule*.

VETERINARIA MEDICINA, est ea ars quæ de Medicatione circa jumenta & pecudes agit, vulgo *Mulo-medicina*.

VETERNUS, vide *Lethargus*.

VETONICA, *Vettonica*, *Vettonicum*: est Betonica, sic ab inventoribus Vetonibus, Hispaniæ populis, nominata est, Gr. *Κέσπος*, idque à varietate & copia remediorum dicta est. Vide *Betonica*.

VIBEX, vide *Enchymoma*.

VIBRATIO, est agitatio & motio corporis & membrorum involuntaria, ut conquirere non liceat, etiamsi strenuè renitatis. B. *Schuddingen*. G. *Das Erschüttern / Schwingen / Wackeln*. Gall. *Branlement, Agitation; secousse*. A. Shaking, Quaking.

VIBRISSÆ, dicuntur pili, qui è naribus excrescunt. B. *De Neushaaren*. G. *Die nasen-härlein*. Gall. *le Poil des Narines*. A. The haire in the nose.

VIBURNUM, est arbuscula, cujus rami longi, digitum crassi, valde flexiles, corticem albescentem habentes: folia ad Alnum vel potius sorbum Alpinam accedunt, lata, sublonga, crassiuscula, in ambitu crenata, hirsuta, & pulvisculo albo, maxime inferna parte, quæ ob id
etiam

etiam magis candicat, conspersa, gustu adstringente: flos est monopetalus, rotatus, quinquefidus, umbellæ in formam digestus, staminibus quinque præditus: ovarium in ora superiore coronatum caliculo quinquefido, instructum tuba erecta veluti triglobosa, abit in fructum seu baccam mollem, succi plenam, unico semine osseo, compresso, striato, fætam; hæc arbuscula crescit in locis incultis, saxosis, & montibus: à *Viendo*, id est, *Ligando*, dictum, quo rustici utuntur ad colligendos fasciculos. Vulgo *Viorne*.

VICIA, est planta, quæ caules habet angulosos, villosos, excavatos: folia oblonga, angusta, villosa, bina, quasi conjugata, costæ innascentia, in claviculas abeunti: flores sunt leguminosi, purpurei aut cærulei: flori succedit siliqua villosa, fæta seminibus subrotundis, aut angulatis, nigris: fortè & secundum veri similitudinem à Gr. *Bixia* vel *Bixlov* nomen habet. Dici videtur à vinciendo, quod item ut vitis capreolos habeat, quibus sursum versus serpit, vel quod inter frumenta vitium sit. B. *Ditsen* / *Ditsken*. G. *Wicken*. Gall. *Vesse*. A. *Vetch*.

VICTORIALIS, dicitur *gladiolus*, ut & *allium montanum*. B. *Victori-wortel* / *Das-lock* / *Deld-lock*. G. *Sieg-wurk*. Gall. *Ail Serpentina*. A. *Victory root*, wild & broad garlick.

VICTORIOLA, vide *Laurus Alexandrina*.

VICTUS RATIO, est modus vivendi, quo sanitas per convenientia alimenta, quibus in humano usu vulgo utimur, conservatur & morbus propellitur: consistit in recto usu rerum necessariarum, estque in Morbis triplex, Crassa, Mediocris, Tenuis: item est tenuis simpliciter, tenuior & tenuissima, vide *Dieta*.

VIGILIA, est spirituum animalium in cerebro & per nervos facilis agitatio, quæ per organa sensuum nostrorum motus objectorum sensorio communi, facili negotio, offeruntur. Si nimis hi spiritus agitantur, vigiliam pervicacem inducunt. B. *Waken*. G. *Das Wachen*. Gall. *Veille*. A. *Watching*.

VIGILIA NIMIA, idem quod *Agrypnia*.

VIGOR MORBI, vide *Acme*.

VILTRUM, idem quod *Filtrum*.

VINACEI, grana sunt acinorum, *Γιζαγε* Gr. nomi-
nan-

nantur, quæ pressis uvis cum folliculo abjiciuntur.

VINCA PERVINCA, vide *Clematis Daphnoides*.

VINCETOXICUM, est Hirundinaria, seu Asclepias: quidam dici putant Νικητοξικόν, quod illi adversus venena insignis vis insit. Derivatur à Vincere vel νικῶν quod idem est, & τοξικόν venenum. Vide *Hirundinaria*.

VINUM COS, est vinum Colore, odore & sapore pollens; Gall. *Vin Theologal*. Anglorum Schola Salernitana nitorem addit hoc versiculo:

Vina probantur, odore, sapore, nitore, colore.

VINUM HIPPOCRATICUM, est cui saccharum & aromata infusa fuerint, quæ post per manicam Hippocratis colantur. B. *Hippocras-Wyn* / *Specerp-wyn*. G. *Hippocras*. Gall. *Hypocras*; *Vin d'Hippocrate*. A. Wine of Hippocrates.

VINUM MEDICATUM, est vinum, cui medicamenta infusa sunt in usum ægrotantium. Præsertim quando cum musto ad fermentandum reponuntur. B. *Genees-wyn*. G. *Kräuter-wein*. Gall. *Vin Medicinal*.

VIOLA, est planta, cujus folia ex radice erumpentia, sunt obrotunda, ampla, in margine incisa, viridia, caulibus longis adhærentia: flos est pentapetalus, anomalus papilionacei floris æmulus, hujus enim duo petala superiora vexillum, duo lateralia alas, inferius vero, quod in caudam definit, carinam quodammodo repræsentant, coloris purpurei aut cærulei, odoris suavis & grati: post florem apparet capsula, per maturitatem in tres partes divisa, continens semina exigua, obrotunda, albescentia: radix est fibrosa: putatur dici ab Ion, quod Nymphæ quædam Ionix, florem illum Jovi primum dederit muneri: sed alii, quod cum Io in vaccam à Jove conversa esset, terra florem illum pabulo bovis ejus fuderit. Latini quoque detrita. t. litera, violam quasi vitulam imitatione Gr. videri possunt appellasse: alii dici volunt ἀπὸ τῆς ἰωνίας; quoniam prius cæteris floribus veris tempore proveniat. Hinc ejus folia *Violaria* vocantur. B. *Viola*. G. *Viola*. Gall. *Violette*. A. Violet.

VIOLA MATRONALIS, vide *Matronalis Flos*.

VIORNA, seu vitis alba, sed Fuchsio vitis nigra: videtur corrupta vox à *Vsbarno*: fortè sic dicta quod propter

pter flexibilitatem, clematis in modum, omnes adstantes plantas circumligat, vinciatque.

VIPERINA, vide *Echium*.

VIRGA PASTORIS, vide *Dipsacus*.

VIRGA, vide *Penis*.

VIRGA, in vegetabilibus est, quæ ex radicibus, aut caudicis lateribus exit; à nonnullis virgæ appellatæ sunt foboles.

VIRGA AUREA, & solidago faracenicæ, est planta, quæ habet caules rectos, rotundos, striatos, firmos, & medulla alba repletos: folia sunt oblonga, acuta, in margine incisa: flos est radiatus, caulium suprema fastigia floribus abundant, qui quasi in spicas colliguntur, quæ rursus in adunatam quasi virgam conjici solent; sunt flores coloris flavi aurei, calice tubiformi & multifido comprehensi: his succedunt semina pappis instructa: radix fibrosa, saporis aromatici. B. *Heidens Wondkruid / Gulden roede*. G. *Heidnisch Wundkraut*. Gall. *Verge Dorée*. A. *Consolide Sarasine*, *Golden Rod*, *Sarasens Consound*. A. *Sort of Red Comfrey*.

VIRGINALE CLAUSTRUM, vide *Hymen*.

VIRIDE ÆRIS, vide *Ærugo*.

VIRGINEUS MORBUS, vide *Chlorosis*.

VIRGULTUM, surculus is est, qui terræ committitur, ut in arborem infurgat.

VIROSUS, est, in quo *Virus* sive *Venenum*; sæpe etiam pro teterrimo & graveolente fopore aut odore sumitur.

VIRUS, est humor fluens, & accipitur quoque pro *semine*: *venenum* etiam significat, nec non *ichores* ex ulceribus manantes.

VISCARIA, est floris Amerii species, quæ & *Muscipula* vocatur, muscas ob foliorum viscositatem, irretiens.

VISCERA, sunt organa, in cavitatibus majoribus contenta, quæ elaborant aliquem humorem in usum publicum & toti corpori inservientem; sic ventriculus & Intestina elaborant cibos nutrituros universum corpus, sic Cor compingit, comminuit, movet sanguinem, unde postea omnes liquores fiunt & secernuntur &c. vocantur item *Extæ*, *Interranea*. Gr. *Σπλαγχνά*, *Ἐγκέτω*, *Ἐγκέλια*.

B.

B. *Ingetwanden.* G. Das Eingewelde. Gall. *Entrailles.* A. Bowells, *Entrailles.*

VISCUM, vel **VISCUS**, est frutex peculiaris in arborum quarundam ramis enatus, semper virens: uti est viscus quercinus, dicitur etiam lignum sanctæ Crucis; species est fruticis, quæ ad altitudinem duorum circiter pedum crescit, caules habet ut plurimum digiti crassitie, duros, lignosos, compactos, graves, extus coloris fusci, rubri, intus albi, flavescentis: plurimos germinat ramos lignosos, flexites, intricatos, cortice viridi obteetos: folia sunt bina opposita, oblonga, crassa, dura, Buxi foliis satis similia, sed aliquantulum longiora, venosa, coloris viridis flavescentis: flos est monopetalus, pelviformis, quadrifidus, verrucis conspersus, tanquam apicibus pulverem effudentibus: ovarium alio a flore loco natum, tenerum, quatuor foliolis succinctum, fit bacca subrotunda, glutine plena, mollis, alba, splendens, fæta semine plano & cordiformi, per totam hyemen viret hæc planta. Mira de hujus visci generatione narrantur: quidam cum Theophrasto & Plinio credunt, quod tantummodo nascatur ex semine baccarum per alvos turdorum palumbarumque, & aliarum avium, postquam acinorum pulpam concoxerunt, reddito, unde & cum Plauto dicunt de Turdo, quod ipsi sibi avis mortem creat, & Turdus exitium sibi cacet, ob gluten, quod ex eo fit, quo postea aves capiuntur: huic sententiæ autem uterque Bauhinus & Scaliger se opponunt acriter, qui viscum ex arboribus, quasi cornua ex ossibus animalium educi persuadere volunt: sed R. J. Camerarius in Eph. Nat. Cur. demonstravit, baccas visci deferri posse ad ramos arborum, tam delapsu raptuque ventorum, quam ab avibus non solum devoratas, & redditas per alvum, sed rostro delatas; nec spherica sua figura a ramulis rotundis tam facile decidere, quam ruptas vel sponte vel ab avibus, suo glutine adhærere: adhæret viscus non tantum quercui, sed & aliis arboribus, abieti, tiliæ pyro, pomo, corylo &c. Gr. *ἴξυς* & *ἴξια*. B. *Marentaken.* G. *Mistell.* Gall. *Guy.* A. *Missel* or *Misseltoe.*

VISUS, est sensus, quo ex materiæ lucis in retinam sani oculi impingentis motu, lumen & colores ab anima percipiuntur. Gr. *ὄψις*. B. *Gezigt.* G. *Gesicht.* Gall. *Vûe.* A. *Seeing, Sight.*

VITA, in animali perfecto, est præside ac movente anima, continuus fluxus ac refluxus, plus minusve sensibilis, aëris, sanguinis, & spirituum animalium, per organa & ex organis vitalibus, satis probe constitutis, & mutuo atque alterne plus minusve sensibilibiter agitatis & agitantibus: in animali vero nondum perfecto vita non requirit aëris actionem in pulmones respiratoriam, quare in hoc erit vita modo circulatio sanguinis per viscera vitalia, & motus spirituum Cerebelloforum per nervos a Cerebello oriundos: de his lege *Lancisium* de mortibus subitaneis. Gr. Βίη, ζωή. B. Leben. G. Leben. Gall. la Vie. A. Life.

VITALIA, idem quod *Cardiaca*.

VITALIS FACULTAS, est actio in corpore excitata, qua mediante homo vivit, quæque peragitur ipso vel infcio, vel involuntarie; qualis est motus Cordis, Arteriarum, respiratio; quæque dependet maxime a Cerebello, & nervis ab eo oriandis, vel in eo terminatis.

VITALIS INDICATIO, est cognitio conditionis viscerum & virium vitalium, quæ in homine, cui medicinam facit medicus, nunc præsens est, simul cum scientia remediorum, quæ vel augendis, minuendis, vel conservandis, aut restituendis viribus vitalibus conducunt pro scopo præsentis requisito; habetur autem cognitio illius conditionis ex pulsu perspecto, & respiratione observata. B. Het Leebens inzicht.

VITBALIS, vide *Helxine Cissampelos*.

VITELLINA BILIS, vide *Bilis*.

VITEX, est *Agnus Castus*; est arbuscula, quæ habet ramos longos, flexiles, fractu difficiles, cortice cinereo tectos: folia sunt longa, angusta, acuta, lanuginosa; flores sunt monopetali, tubulosi, in spicas congesti: his succedit fructus sphaericus, in quatuor loculamenta divisus, continens semina obrotunda, grisea, Coriandrinis fere paria magnitudine, coloris grysei, saporis acris aromatici. Gr. Ἄγνος, id est, Castus: item Λόγος vimen, propter invictam fere ramorum exilitatem, unde fortè nomen viticis, à vico. Vide *Agnus Castus*.

VITICELLA, vide *Bryonia*.

VITICULÆ, non palmites aut sarmenta sunt, sed flagella quæ vitis modo repentia longè latèque vagantur,

ac vicinos frutices nocta sic intricant eos, ut iis perinde quasi pedamentis abutantur: vel scandentia suis irretiunt claviculis, quibus quasi digitis adhærent, quales in nasturtio indico, cucurbitis & plerisque aliis inveniuntur.

VITILIGO, vitiliginis tres species sunt. Gr. Ἀλφῶ, ubi color est albus, ferè subasper, & non continuus, ut quædam quasi guttæ dispersæ esse videantur. Interdum etiam latius, & cum quibusdam intermissionibus serpit. Μέλας colore ab hoc differt, quia niger est, & umbræ similis. Cætera eadem sunt. Λευκὴ habet quiddam simile Alphi, sed magis albida est, & altius descendit, in eaque albi pili sunt, & lanugini similes. Omnia hæc serpunt, sed in aliis celerius, in aliis tardius. *Vitiligo* volunt dici vel è vitio, vel à vitulo, Festo teste. B. *Witte ruidigheid*. G. *Weisse rãudigkeit*. Gal. *Gratelle blanche*. A. *White leprosy*.

VITIS, est Arbuscula, quæ habet caulem tortuosum, obductum cortice fisso, rubicundo; sarmenta plurima longa veluti brachia dimittentem, quibus vicinas arbores & pedamenta apprehendit: folia sunt ampla, varie laciniata, ut ficus, alia majora profundius incisa, quandoque ad pediculum usque in lacinias acutas divisa; alia tenuiora, alia crassiora, alia viridia, alia rubentia, alia maculata, alia ad tactum duriora, alia molliora, alia lævia, alia subhirsuta: flos est rosaceus, pentapetalus, staminibus quinque præditus: ovarium in fundo floris natum, tuba brevi, pilosa, instructum, fit bacca mollis, pulposa, succulenta, rubra, aut alba, seminibus plurimis, plerumque quatuor, fæta: fructus & flores in racemos congeruntur: à vinciendo, quod arbores &c. claviculis vinciat: vel quod invitetur ad uvas pariendas: vel dicitur à vitio ferendo. Gr. Ἄμπελῶ, ab ἄμψ *Una*, & πηλὸς Jon. pro οἶνῶ *Vinum*, hinc οἶνοφόρῶ *Vinum Gerens*: ab οἶνῶ *vinum*, & φέρω *fero*. B. *Wpngaard / dꝛulbe-boom*. G. *Wein-stock / wein-reben*. Gall. *Vigne*. A. *Wine, vel grape bearing, vine tree*.

VITIS IDÆA est Arbuscula, quæ habet ramos tenues, cortice viridi obductos: folia sunt oblonga, ampla, in margine leviter incisa, saporis adstringentis, flores monopetali, campaniformes, globoso ovario innati, coloris albi, subrubicundi: flori succedit fructus mollis, seu

feu bacca umbilicalis succo plena, juniperino fere similis, per maturitatem violacea potius, quam nigra, sapore grato & acido primulum degustata, quæ tamen paulo post aliquid nauseabundi in ore relinquit, purpureo violacea fatisque pertinaci tinctura, cui grana immerguntur multa, parva, albescentia vel rubentia: radix lignosa, tenuis, repens. B. Myrttil. G. Heidelbeer / Standelbeeren / Bickbeer oder Bickelbeer. Gall. Airelle, ou Myrtille. A. Shrub like Myrtle-tree.

VITIS ALBA, seu VITALBA, contractâ voce, dicitur non modo quod Vitem sativam foliis utriculisque referat, verum etiam, quod fructum in exiguæ uvæ similitudinem, acinis licet raris confirmatum producat. Vide *Bryonia*.

VITIS NIGRA, Gr. Ἄμπλο μίλανα, nigra dicitur vitis à radice nigra, & quod vitis similitudinem obtineat.

VITREA TABULA, vide *Diploë*.

VITREUS HUMOR, vide *Humores Oculi*.

VITRIOLUM, est sal minerale metallis proximum, ac præcipuè cupro &c. varia sunt ejus genera pro indole mineræ, quam in se continent, differentia; præcipua autem, quorum hoc tempore est existimatio, sunt primo *Ceruleum*, Sapphyri instar, compactum, ut saccharum candum, tactu siccum, *Hungaricum* vocant; vel *Cyprium*, aut *Gallicum* ex agro Lugdunensi; Secundo *Subviride*, herbacei coloris, magis granulatum, grumosumque instar salis communis, paulum unctuosum, manuique tangentis adhærens, quale *Gostariense*, *Saecicum* &c. Tertio *Album*, in formam parvulorum panum effectum, tactu siccum. *Eduardus Brouw*, etiam de *Rubro* mentionem facit. *Ceruleum* & *Album*, de cupro participat, *Viride* autem de ferro. Vitriola sunt vel nativa sive fossilia; vel artificialia, sive factitia: nativa duplicia reperiuntur, alia ex ferro, quæ colore viridi præstant, ex ære alia, quæ cærulea plerumque amænitate commendantur: cætera metalla vix soluta in fodinis apparent, quia illorum solventia, nitri acida, vel marini salis spiritus haud reperiuntur in fodinis; unde Auri, Argenti vivi, plumbi, stanni, succi soluti vel concreti nunquam fere inveniuntur, utique non multa. Sed tamen metallica plumbi levi acido solvi posse ut constat, ita simul difficillime in cristal-

los cogi posse, ars Chemica docet, sed statim fere in pulverem cerussæ, excusso iterum acido, verti; id & de stanno ita verum. Omne ergo fossile vitriolum, quod erutum hæctenus, ex solo ferro aut ære habetur: tamen ramenta forte vel pulveres aliorum metallorum soluto vitriolo, inter concrescendum immisceri posse nihil vetat; sed eodem solvente soluta alia metalla, iis intime nupta esse, necdum constat: solvens Martis & Veneris idem acidum, igne violento inde separandum titulo spiritus aut olei vitrioli; quod ipsum ex alumine exprimitur arte, aut de sulphuris accensi fumo colligitur; imo vitriola & sulphura eadem matrice concipiuntur, foventur, eduntur, lapide scilicet Pyrite dicto effosso, aëri exposito, sulphuri abundanti liberato, contuso, in aqua soluto ad bacillos ligneos crystallifato; aut etiam ex Misy veterum naturali solutione & crystallifatione ilico producitur: unde vitriolum est quintuplex. 1. Viride ex solo ferro & spiritu sulphuris, medicatis viribus laudatum, atramento optimum. 2. Cærulescens, ferro plurimo, pauciori cupro, per spiritum sulphuris soluto, constans; cujus solutio aqua facta lamellas ferri immixtas rubro æris colore tingit, sic parum admixti æris demonstrans. 3. Vitriolum album videtur parum differre a vero viridi, forte paulo majori calori originem debens, ut in factitio apparet: namque omni cæterum dote idem omnino exhibet. 4. Chalcites, verum Chalcanthum, vel vitriolum rubrum, quodque simillimum viridi, in eadem resolvendum; forte & aliquid admixti æris capiens: inprimis ferro & acido sulphuris compositum videtur. Cyprium vel Hungaricum, cæruleum penitus; solo cupro fit, & eodem acido sulphuris liquore. Factitia fiunt, quoties sales solventes, acidi inprimis, discerpserunt metalla in ramenta minima, atque iisdem arte adhærescentia, concrescunt una in glebulas, in aqua dilui aptas integre, sine ulla fece omnino, quamdiu nimirum hanc vitrioli veram formam obtinent: talia igitur numerantur auri, argenti, plumbi, mercurii, martis, veneris, stanni vitriola, quamdiu acido solvente idonea parte aquæ, metalli particulis, ita certa proportione adunatis constant, ut maneat perspicua, & liquida, cristalli aut vitri instar. Quo autem uberius copia acidi solventis metallo in vitriolum coacto affun-

affunditur, eo semper facilius illud in aqua deinde dilui poterit: quando autem aqua calore leni difflatur ex vitriolo, ut jam opacæ evadant glebulæ, tum solent ilico disponi partes metallicæ ita, ut dein in aqua adeo facile dissolvi nequeant, quam quidem prius: imo vero si continuatur hæc cristallorum exsiccatio, tum tandem materies evadit penitus dissolvi impos; licet interim multum acidi solventis retinuerint in se: igitur omnibus nativis vitriolis ferrum & æs, basin dat, acidus sulphuris succus solvens præbet, aqua vero diluens acidum, glebulasque metalli ordinans, figuram dat & perspicuitatem: unde pro varia proportione horum trium omnis diversitas in his intelligi videtur. Gr. *χάλκηρος*. Arab. *Canstantum*, *Calcant*, *Alcalcadis*. B. *Vitriol* / *Woperrood*. G. *Vitriol* / *Supferroth* / *Supferwasser*. Gall. *Vitriol*. Vitriolum nomen accepisse videtur à vitro, quia vitrum aliquatenus, modo purum fuerit, refert.

VITTA, dicitur pars tunicæ Amnios, quæ capiti infantis, cum in lucem prodeat, adhæret, atque hoc locum habet in sexu foeminino, verum in masculis *Galea* appellatur. Vide *Galea*.

ULCERATIO, vide *Exulceratio*.

ULCUS, est solutio continui, à materia erodente ortum ducens, in mollibus corporis partibus, cum immunita magnitudine: differt igitur a vulnere, quod ibi sit solutio recens & cruenta, hic vero plerumque purulenta aut ichorosa, ibi sit causa solvens illico, & externa, sciens; hic autem causa lentius solvat, interna, & erodens inveniatur, vulnus igitur antiquum & purulentum, erit ulcus. Gr. *ἔλκος*. B. *Œen zweeringe*. G. *Ein geschwer* / *eiterstock* / *eiterbeule*. Gall. *Ulcer*. A. *Botch*, *Sore ulcer*.

ULMARIA, est planta, quæ habet caulem tres pedes circiter altum, rectum, angulosum, ramosum, excavatum, coloris rubicundi, purpurascens: folia oblonga, in margine incisa, rugosa & superius viridia instar Ulmi, inferius alba: flores sunt parvi, rosacei, pentapetali, in racemos congesti, odoris grati; pistillum floris sit fructus, ex plurimis vaginulis membranaceis intortis, & in capitulum congestis compositus, semineque fætus ut plurimum singulari & exiguo: radix digiti crassitie est, odora, extus nigra, rubro-fusca intus, plurimis fibris rubris

Unable to display this page

bitum carpi articulo firmans. B. *De Groote Elle* - ppp. G. *Ellen bein / Elle / das Fordertheil am arm.* Gall. *l'Os du Conde.* A. *The el Bow.*

ULNARIS MUSCULUS, vide *Cubitus*.

ULOMELLA, est totius membri integritas, ex ὄλον integer, & μέλος membrum.

ULVA, est herbæ palustris species: dicitur fortè ab uliginosis, seu aquosis locis, in quibus reperitur. B. *Zee-moſ / Meer.* G. *Wasser-moſ.* Gall. *Feuille de mer.* A. *Sea graſſ, Sedge.*

UMBELLA, est floris, seminifve pedamentum, in plures digestum longiores pediculos, qui simul ex fastigio eodem orti, in latius continuo radiantur, singulique vel florem, vel semen sustinent, in orbem circumactum. Græci hunc floris habitum ομβέλιον, Latini vero, quoniam umbellæ, qua mulieres vultum vindicant à sole, & æstum arcent, circinatam effigiem gerit, umbellam dixerunt.

UMBILICALIS FUNICULUS, continet præter Urachum, tria notabilia vasa sanguinea, duas scilicet arterias, atque unam venam, cujus diameter ad minimum unius cujusque arteriæ duplum est, insuper corpore spongioso, quod ipsis tutum transitum præbet, componitur: hoc corpus spongiosum, subcartilagineum satis mobile & non facile comprimendum, secundum plurimos anatomicos, duplici membrana constat, externa, quæ a panniculo adiposo, interna, quæ a peritonæo ortum ducit; secundum alios vero ab epidermide, cute, & panniculo adiposo: sed D. *Rouhault* illum unica solummodo membrana tenui succinctum esse invenit, sub qua infinitarum cellularum compages se prodit, in quibus humor pellucidus, viscosus, quem *Warthon* gelatinam nominavit, magna copia reperitur; quo continuo affluente, hujus funiculi flexibilitas, quæ fætus motui obsequi debet, conservatur: in hujus funiculi umbilicalis longitudine, quæ non semper eadem est, conspiciuntur aliquot quasi varices sive vesiculæ sanguine plenæ, nodorum similitudinem habentes; ex quorum copia, inquit *Harvæus*, *obstetrices de futuræ sobolis numero divinare solent, & si nulli ejusmodi nodi adfuerint, steriles in posterum fore pronuntiant puerperas: ex eorundem quoque ab invicem distantia de puer-*

periorum intervallo; & ex colorum varietate de sexus discrimine aniliter haviolantur: Natura eos non paravit, ut hac arte caveret, ne sanguis in fætum confertim refluat, ut vult Harvæus: verum obstetrix, dum funiculum umbilicalem prehendit, eumque tanquam filum Ariadnæum ad placentam usque sequitur, ut tuto eam ab utero separare possit, variis eum in locis comprimit, eoque exprimit sanguinem e locis compressis, cogitque in minus compressa cedere quæ inde intumescunt: quapropter similes vesiculæ in arteriis umbilicalibus quoque inveniuntur, sed minores; poterunt simili modo oriri a vasorum umbilicalium contorsione: sic autem produci apparet, si vasa umbilicalia aqua, aliove idoneo liquore implentur; statim enim ita evanescent, ut æque inani opera nodos in his vasis, quam in scirpo, quæri possunt: hujus funiculi crassities circum circa digitalis est, aliquando tamen tenuior, vel crassior. vid. Funiculus Umbilicalis; & vasa Umbilicalia.

UMBILICUS, Umbo, *ὀμφαλῶς*, *ῥίζα γαστρὸς* *Aristoteli*, est umbo in medio abdominis situs, cui in fœtu intestinulum umbilicale conjungebatur, quod post partum abscinditur. *B. De Nabel. G. Der Nabel. Gall. Le Nombril. A. The Navel.*

UMBILICUS MARINUS, est testaceum quiddam, planum, ab una parte rubrum, ab altera fuscum: habentur majora & minora. *B. Zee-nabel. G. Meerbonen. Gall. Nombril Marin. A. Sea-navel.*

UMBILICUS, id in pomis est, quod in iis medium vel prominet, vel conditur.

UMBILICUS TERRÆ, vide *Cyclamen*.

UMBILICUS VENERIS, & cæteræ herbæ, quæ umbilici nomen ferunt, dicuntur sic à foliorum similitudine cum umbilico humano.

UNCIA, est duodecima pars libræ medicinalis; continet uncia drachmas octo. *Gr. ὀγκία. B. Een once / twee lood. G. Eine unze / zwey loth. Gall. Once. A. Ounce.*

UNCUS, idem quod *Hamus & Hamulus*.

UNDEMI, idem quod *Oedema*.

UNEDO, putatur esse Mespilus; quidam tamen illud nomen Arbuto attribuunt. *Gr. Ἐπιμηλῖς*, quæ etiam ab Italis rusticis vocatur *Unedo*, estque quasi Malus Sylvestris.

stris. Inde nomen habens quod plures edi non possunt.

UNGARICUS MORBUS, sive HUNGARICUS, est species febris Epidemicæ malignæ, plerumque cum nimio capitis dolore, delirio, aut angina periculosissima invadens, aliquando cum petechiis, sive maculis pulicariis.

UNGUENTUM, ab UNGUERE, est Medicamentum externum, quod consistentiam linimento paulo crassiorrem habet, vocatur etiam *Unguen* Plin. Gr. Ἄλειμα & Ἄλειφαρ. B. Zalf. G. Salbe. Gall. *Onguent*. A. Ointment.

UNGUICULI, idem quod *Alabastris*.

UNGUIS, Gr. ὄνυξ, est pars corporis animalis flexilis, alba, dura, digitos ab externis injuriis defendens, & quodammodo exornans, eorum extremitati dorsali imposita; radix ejus ligamento cuidam jungitur, & ob vicinos aditusque ei tendines, sensilis est. Constitui videtur, ex collectione minimarum fistularum, densè sibi invicem adhærentium & in longitudinem excurrentium. Ubi incipiunt, inveniuntur quædam fibræ nervosæ in modum papillarum elongatarum, quarum elongatæ partes ad unguem usque conspiciuntur. Si autem vi abrumpan- tur, foramina diversa relinquuntur. Ita ut cornea unguium substantia retis figuram obtineat. Hisce accedit corpus papillosum ungui subjectum, una cum suis vasis excretoriis. Apices unguium sunt, qui ultra carnem exseruntur, Ἀκρουχία sive Extremitates; partes quæ præciduntur, *Segmenta unguium* dicuntur; partes sub ungue, Κεῦπτε, pars alba & semilunaris radici proxima, Ἀναπλή, sive exortus, & Ἀργαρόν ab albedine, ipsa initia eorum cuti adnata, Ριζῶνες, unguium radices vocantur; latera Ρᾶνες ἢ Κορυφαί, rima & vertices; anguli, Γονίαι, maculæ albæ, Νεφέλια, nubeculæ & cicatrices albæ. B. Nagelen. *Unguis* etiam dicitur *Pterygium*, oculi quoddam vitium, vide *Pterygium*. B. De Nagel. G. Ein Nagel. Gall. *Ongle*. A. A Nail.

UNGUIS ODORATUS, vide *Blatta Byzantia*.

UNGUES, in rosis & foliatis floribus intellexerunt Veteres imas suorum foliorum partes, quibus in capite suo cohærent, decoloresque dependent, vel unguis infima pars foliorum rosæ alba appellatur.

UNGUULA, ὄνυξ *Hippocr.* est uncinus seu Hamus educendo mortuo foetui comparatus. Embryorectes *Fertuliano*, dicitur lib. de Anima, nisi placeat eo loco repone ex *Galeno* Ἐμβρυοθλάσης, sic enim ille nominat, aut Ἐμβρυαλχός qua voce *Hippocrates* utitur, à quo idem instrumentum etiam Ἐλκυσήρ, item πύστρον, lib. de mulieribus, & Ἰχθύη dicitur. Gall. *un Crochet.*

UNGUULA CABALLINA, est Tussilago seu Farfara: sic dicta sc. quod istius plantæ folia equinæ unguulæ per similia sint. Vide *Tussilago.*

UNGUULA OCULI, idem quod *Pterygium.*

UNICORNU, sæpè à Medicis maximoperè laudatur, verum, an verum detur necdum demonstratum est, nuperrimè frustum dimidii spithami ostensum est, quod quia striis carebat, non videbatur mihi esse de dente piscis in Groenlandia *Narhval* dicti. Intus erat albi coloris & sine medulla. Sed si daretur, quis diceret, tantis viribus valere, ut ignota Medicorum turba clamitat: facile est credere non aliis virtutibus, quam cornu rhinocerotis, aut cornu cervi gaudere. Quod pro eo venditant, est dens alicujus piscis Groenlandici, *Narhval* dicti: Piscis iste in juventute duos habet dentes, quod illi mihi narrarunt, qui illas regiones frequentarunt, imo & stigma & locum sive foramen, in quo collocatus fuerat, vidi: cum adoleverit sinister excidit, & locus evanescit, verum dens dexter, qui remanserat, ut esset pisci æquilibrium, non recta via enascitur, sed sinistram versus partem magis ac magis inclinatur. Asini cujusdam Africani cornu pro vero monocerote sæpe divenditur. Cornua illa, sive potius dentes, aliquando sex pedes superare vidi: albi sunt instar eboris sed cochleæ in modum striati. Gr. *Μονοκερδς.* B. *Einhooren.* G. *Einhorn.* Gall. *Unicorne.* A. *Unicorn.*

UNIO seu MARGARITA aut PERLA, est Gemmæ maritimæ quædam species, in ostreis, musculis & forte aliis conchis nascens. Ob vires insignes valde laudatur. Sed si res intimius inspiciatur, nihil aliud faciunt quam acidum temperare, uti & mater perlarum, & omnia conchilia faciunt. Vide *Margarita.*

VOLA, est postbrachialis pars interna manuum, *Palmæ* dicta, Gr. *Δάρον, Κοίλον χειρδς, Θείαρ,* Pind. Schol. Item vola est concavitas pedis, Gr. *Κοτύλη, Κοίλον ποδδς.*

B. Het hol van de Doet / of Hand. G. Die höhle am hand oder fuß. Gall. *la Paulme de la main*. A. The palme of the hand.

VOLATICA, idem quod *Lichen*.

VOLATILIA, sunt, quæ facile avolant, uti sunt omnes spiritus & salia volatilia, Mercurius &c.

VOLSELLA, seu **VULSELLA**, & **ACANTABOLUS**, Gr. *Μαδισηρίον*, *Τεχολαβίς*: *Τεχολάβιον*, est instrumentum, quo pilos prehenso radicitus è corpore extirpant; seu forceps chirurgica, quæ pro vario usu varia forma est. B. *Gen Hair-trekker / Pyp-tang / Korten-tang*. G. *Kornzanglein / Rauffzanglein*. Gall. *Pincettes*. A. A Paire of Pincers.

VOLVA, est species fungi, ovi vitellum referens: volva dicitur, ceu in ovo est Luteum, Italis *Boloscioli* & *Ovole* dicuntur, quod ovorum vitellum referant.

VOLUBILIS, dicitur planta, quæ sub sinilacis nomine venit, cujus sunt variæ species: à circumvolvendo ergo nomen habet, quod juxta crescentibus plantis, stipitibus &c. circumvolvendo adhæret.

VOLVULUS, vide *Iliaca Passio*.

VOMICA, est tuberculum in Pulmone natum p: n: membranâ propriâ inclusum, pure plenum: ortum a quacunque causa partem pulmonis prius inflammante, dein suppurante, sed tamen ita, ut in membrana quadam, quæ simul crescit ac extenditur, contineatur: nec sputo excernatur; aliquando in initio nec tussim nec febrim inducit; postea vero cum sensim aucta, vasa Sanguifera vicina comprimit, quin sanguini præterfluenti effluvia sua imprimat, proinde febricula, cum inquietudine & marcore succedit, tandem illa ad plenitudinem aggesta & diuturna concoctione in pus sincerum maturata, cystin seu nidum dirumpens vel solvens, pus solum vel sacculo inclusum ejicitur. B. *Longe zweer*. G. *Lungen Geschwær / Eiterbeule*. Gall. *Vomique; Abscès dans le Poulmon*. A. Impostume of the lights.

VOMITORIUM, est Medicamentum internum, cujus vehementi irritatione materia in stomacho contenta, violento motu per gulam in os & ex eo ejicitur, adeoque motus peristalticus playe invertitur, vide quid de vomitu mox dicitur. Vide *Emerica*. Gr. *Ἐμερικόν*. B. *Gen*

Braak - drankje. G. Ein spey Trant / arhney / darron Man
sich brechen muß. Gall. *Un Emetique, Vomitif.* A. A
Vomiting Drinke.

VOMITUS, Gr. *Ἐπιεσις*, ab *Ἐπιω* vomo. Est ven-
triculi & œsophagi & muscutorum abdominalium con-
vulsivus motus, quo versus superiora contrahitur ven-
triculus, Pyloro occluso & fundo ac lateribus in se co-
actis versus sinistrum orificium, & compressis omnibus vi
muscutorum abdominalium, unde per partes convulso
etiam œsophago ab imo ad fauces, contenta, si quæ sint
in cavitate, expelluntur in os & ultra; Hinc *Anxietas*,
Dolor in cordis & ventris regione, *Respiratio nonnihil*
est impedita, *facies rubet & tumet sæpe*, *caput distendi-*
tur, *labia tremunt*, *sudor exprimitur*, si vomitus diu
durat, & identidem repetit, ut solet: nam convulsio hæc
per vices repetit, unde contentorum ejectio una vice
major, altera minor est: neque enim *Respiratio conce-*
dit diuturnam convulsionem, & quasi *Tetanus*, sed sur-
sum actus ventriculus ab *Inspiratione aliisque causis*, bre-
vi deorsum urgetur, licet mox revertantur convulsiones,
quæ rursus remittunt: atque in tali vicissitudine vomitus
fit. Hujus species sunt, ab *Ebrietate*, *Fastidio*, *cibis vel*
potibus acribus, *venenis*, *Emeticis*, *Catharticis*, in gra-
vidis, *vulneribus cerebri*, *viscerum inflammatione*, *eo-*
rumque dolore, ut in *colica*, *ileo*, *nephritide*, *Febribus*,
&c. Estque vel rei ingestæ, *sanguinis &c.* B. *Waking /*
Spouwing / Geubeling. G. Das brechen / ubergeben /
spenen. Gall. *Vomissement.* A. Vomiting, Casting, Spe-
wing.

VOPISCUS, dicitur is, qui ex duobus conceptibus,
uno abortu exclusa, ad partum legitimum reducitur.

URACHUS, est canalis in fætibus exilis, membrano-
sus, figuræ depressæ, crassitie circiter acus textoriæ, co-
loris placenta obscurioris, a fundo vesicæ exeuns, tran-
seus infra amnion, recta usque ad cervicem allantoidis, per-
vius, vel saltem transitum urinæ permittens, intra aliquot
dierum spatium, ex substantia mucosa in veram membra-
nam mutatus: est verus ductus urinarius, transmittit enim
ex vesica in Allantoidem urinam a sola vesica fætus in Ute-
ro hærentis per tantum temporis spatium non retinendam;
hic vero post fœtus editionem in substantiam ligamento-
sam.

sam faceffit, & vesicæ pro suspensorio cedit. Conjun-
gitur umbilico & vesicæ fundo. Græc. *σπερδος*. B. Water-
vat / blaas-band. G. Der Blasen-band. Gall. *Urache*.
A. Urinary passagie, urakus.

URANIA, est iridum nomen, à colore & figura Iri-
dis cælestis: *σπερδος* enim cælum est.

URCEOLARIS, & URCEOLA, vocatur Parietaria,
quod detergendis Urceolis vitreis polleat. Vide *Helxine*.

URKENTIA, vide *Pyrotica*.

URETER, est vas fistulosum & membranofum ab
utroque rene emissum, ex ejus pelvi oriundum, fere co-
nicum, ut plurimum inæquale, scilicet in diversis locis
angustius; constatque tribus membranis; externa est proles
peritonæi, media est muscularis, fibris motricibus præ-
dita, tertia & intima similis est membranæ vesicæ interi-
ori: hic canalis in statu sano nullam præternaturalem
extensionem passus valde angustus est, unde fit ut sibi
commissus ob tunicam muscularem fere clausus existat,
donec materia secreta in pelvim continuo stillans sensimque
augescens, ad superandam vim contractilem satis virium
acquirat; unde liquor secretus non ilico ex pelvi efflue-
re potest, quod in hunc finem factum videtur, ne liquor
ipso momento, quo in pelvim stillat, effluat, sed ibidem
continuo adsit, ut papillarum oscula hunc liquorem stil-
lantium humectet, & impediatur, ne præ siccitate concre-
scant, alias de Urinæ secretionem brevi actum esset, hinc
liquor hic in pelvi retardatus instar balnei fovet, & hu-
meat, papillas suis osculis in pelvim hiantes a concretio-
ne præservat: hæc fistula, ut ad vesicam, in quam ter-
minatur, perveniat, utitur primo recto, mox vero ad
anteriora flexo itinere, sub peritonæi lamella decurrens,
in posteriorem vesicæ partem, duorum digitorum ab al-
terius renis inserto uretere, uti & a cervice distantia; er-
go in talem locum, ubi mutationibus vesicæ modo
plenæ, modo vacuæ minime obnoxius est, inseritur: tunc
oblique deorsum inter tunicas vesicæ spacio parvi digiti
procedit, & ibi intima vesicæ membrana penetrata suam
urinam infundit: hæc mirabilis insertio nullo operculo
vel valvula prædita, retrogressum urinæ ex vesica in ure-
terem omnino impedire valet, oblique intra vesicæ mem-
branas se aperiens; unde urina à renibus, vesicæ tra-
ditur.

ditur. Vena alba *Celfo* dicitur, ab ὑρον *urina*. B. *Gen Dis-leider / Dis-butts*. G. *Harn-gänge*. Gall. *l'Urethere*. A. *Urine-pipp, the ureter, urinary Passage*.

URETHRA, vel FISTULA, Gr. οὐρηθῆρ, οὐρήθῆρ, πύξ, οὐρηθῆρ, est meatus urinarius, quo ex vesica per penem, vel vulvam sive pudendum muliebri, *urina* excernitur. Item, inservit feminis ejectioni. In initio suo per duo foramina vesiculæ feminales, quum opus fuerit, se exonerant, iisque prostatæ glandulosæ, etiam plurimis foraminibus circumstant: quibus caruncula apponitur: Canalis est miræ structuræ; constat binis membranis, ubi primo ex vesica, cujus protractio tantum videtur, sed his deinde interponitur corpus cavernosum sive fungosum, quod inter binas has lamellas decurrit, ad latera sensibilius quam in medio, inter finem prostatæ & unionem corporum cavernosorum est crassissimum, dein toto decursu gracilius, ad anteriora penis crassescit, & extrorsum flexum, linquit in medio apertum os urethræ, in glande, deinde vero constituit superficiem externam spongiosam glandis, terminatam in eminenti ejus fimbria circa nexum præputii; in cavum suæ fistulæ recipit emissaria obliqua ex glandulis Cowperianis confectum humorem blandum præcipue flaccido veretro dimittentia in usus necessarios superficiem interiori urethræ; tum & plurima hic patent oscula majora, minora, hæc fines sunt canaliculorum sub urethræ membrana, eructantes humorem blandum, quo lubricatur meatus, & a concretione defenditur: urethræ progressus non est rectus, sed singulari modo progreditur, in primis in viris, ubi per anfractus descendit, assurgit, incurvatur, descendit; & variis sui decursus locis in latitudine sua etiam variat; ab ὑρον *urina*, vel ὑρίω *urinam reddo*. B. *De Dis-gang / de schaft*. G. *Harn-röhre*. Gall. *l'Urethre, Conduit de l'Urine*. A. *The urinary Passage*.

URETICA, idem quod *Diuretica*.

URINA, vide *Uron*.

URINA PERICARDII, vide *Aqua Pericardii*.

URINALIS HERBA, dicitur *Linaria*, quia *urinam* pellit sic vocatur.

URINARIA FISTULA, idem quod *Urethra*.

URINOSA, sunt Medicamenta *Urinam* pellentia, ut *spir.*

spir. Urinæ, salis armon. &c. ea poros cerebri dilatant & excitant, unde in affectibus comatosi laudatissima sunt.

URINA, est magna Veterum mensura, continens vini quadraginta libras, & triginta quinque olei circiter.

UROCRISIS, idem quod *Urocritica*.

UROCRITERIUM, est iudicium de urina, ex ὕρον urina, & κρίνω iudico.

UROCRITICA, sunt signa quæ ex urinis observantur, ex ὕρον urina, & κρίνω iudico.

URORMANTIA, vide *Urocriterium*.

URORMANTIS, est qui ex urinis aliquid divinare valet, ex ὕρον urina, & κρίνω vates.

URON, *Urina, Latium*, οὖρον & οὐρημα, est excrementum serosum à sanguine in renibus, cum multo sale, pauculo sulphure, terra & spiritu, per ureteres ad vesicam delatum, donec convenienti tempore & loco excernatur, ab ὕριον urinam reddo. B. *De Piss.* G. *Der Harn / Brunh / wasser.* Gall. *Urine, Pissat.* A. *Urine, Pisse.*

UROSCOPIA, est urinæ inspectio, ab ὕρον urina, & σκοπέω inspicio.

UROSCOPIUM, idem quod *Matracium*.

URTICA, est planta, quæ habet caules plus minusve altos, quadratos, rigidos, lanuginem pungentem habentes, excavatos, ramosos: folia in caule bina opposita, oblonga, plus minusve ampla, Melissam referentia, acuta, in margine incisa, spiculis urentibus obsita: flos est apetalus, stamineus, mas, calici tetrapetaloidi, cruciformi insidens ut plurimum; in medio caliculi habens stamina aliquando quatuor, quandoque plura; testiculi in foliacea plana diffiliunt: fructus plerumque in planta non florifera fit vel capsula bivalvis, semine facta, & aliquando in globulos congesta, vel vossell: semen comprehendens, tuba filamentosa instructa, & caliculo, sed & ovaria in planta mare inveniuntur: unde fiunt urticæ mares, fæminæ & hermaphroditæ: radix fibrosa, repens, coloris flavescentis; plures dantur urticæ species, maxima, minor, & Romana sive mas cum globulis: planta hæc dicitur ab urendo, quod prurimum pustulasque igni similes excitet. Gr. Ἀγκαλίφη ab ἀ priv. καλή & ἀφή, quia non

non bona tactu, & pruriginem excitet. Item *Κνιδη* vocatur, à *κνίζειν* quod vellicet, pungat, à suo morfu sensum laceffat. B. *Petelen*. G. *Bren=nessel*. Gall. *Grande Ortie*, *Petite Ortie*, *Ortie Romaine*. A. Nettles.

URTICATIO, est Operatio Chirurgica, qua membra corporis urticis recentibus percutiuntur, ad calorem nempe revocandum.

USNEA, est muscus offibus vel arboribus adnascens. Propriè tamen sumitur pro musco calvariis humanis increcente, est vox Arabica. B. *Mosch*. G. *Mosß*. Gall. *Usnée humaine*, ou des plantes. A. Mosse.

USTILAGO, ab urendo dicitur. Vide *Rubigo*.

USTIO, est, quando res in cineres rediguntur, ut arte falis ex vegetabilibus elixiviatio fiat. Vel ut res melius in pulverem redigantur, uti fit in cornu cervino calcinando. *Ustio* Chirurgis quoque familiaris, quando cauteriis urunt. B. *Brandung*. G. *Verbrennung*. Gall. *Brûlure* ou *action de bruler*. A. Burning.

UTERI ASCENSIO, idem quod *Hysterica Passio*.

UTERI LIGAMENTA, vide *Ligamenta Uteri*.

UTERI OSCULUM, vide *Osculum Uteri*.

UTERI PROCIDENTIA, vide *Procidentia Uteri*.

UTERUS, *Loci*, *Matrix*, Gr. *Δελφύς*, *Ἰστέρα*, *Νηδύς* Hesiod. & *Homer*. *Γονή* Hippocr. *Μήτρα*, *Ἀρτήριον κοιλίης* Galeno. Est pars organica in abdominis inferiori parte, pelvi dictâ, mulierum sita, quæ in fundum, colulum & vaginam dividitur. Ligamenta duo lata & totidem teretia habet. Substantiam obtinet nervosam & fibrosam; crassities variat pro ætate, & tempore gestationis fœtus. Intus in fundo osculum habet, ex cujus cavitate menses profluunt, in quo & conceptio & generatio contingit: antè vesicam habet, postè intestinum rectum, & sic homo inter sterces & urinam nascitur. B. *De Moeder* / *de Uyf-moeder*. G. *Der leib* / *die barmutter*. Gall. *la Matrice*. A. *The Wombe*, *Matrixe*.

UVA, idem quod *Cion*.

UVA CRISPA, frutex est: volunt dici ab intortis, fereque in circulum versis, (*Crispam* alii vocant) foliis & acinis quos producit. Latinius fortè *Uva Intorta* nuncuparetur. B. *Kruis-bezie-boom* / *Stekel-bezien* / *Kroeg-bezien* / *Knoezelen*. G. *Kreeß-beer* / *Krusel-beer* / *Kloster-beer* /

beer / Krausel=beer / Stichel=beer. Gall. *Grofeilles*. A. Goose-berry.

UVEA TUNICA, dicitur & *Uviformis*, vide *Rhagoides*.

UVEA MEMBRANA, ACINIFORMIS TUNICA, sive CHOROIDES, est hæc tunica posterius oriunda a pia matre Nervi optici, & bulbum oculi ambiens immediate sub Sclerotica, antè ubi illa pellucida Corneam facit, ab ea reflectitur intus paulum, & perforatur aperturâ pupilla dicta, quæ ope muscularium longitudinalium & circularium fibrarum Iridis contrahi & dilatari potest. B. *Quis-bezie-blies*. G. Das Trauben Häutelein. Gall. *l'Uve*. A. The Grapelike membrane.

UVULARIA, vide *Laurus Alexandrina*.

VULNERARIA, vide *Traumatica*.

VULNERARIA, est planta, quæ habet caules pedem altos, tenues, rotundos, villosos, aliquantulum rubicundos, incurvatos: folia bina, costæ adhærentia, Galegam referentia, sed magis medullosa, in parte inferiore villosa, in superiore albescentia, flavescencia, viridia, saporis dulcis, subacris: flores in summitate ramorum crescentes in umbellam dispositi, leguminosi, flavi: calix tubulatus, turgidulus, lanuginosus, coloris argentei: flori succedit siliqua brevis fæta semine subrotundo, in calice membranaceo floris recondita: radix longa, recta, lignosa, nigricans, saporis leguminosi: hæc planta crescit in montibus. Gall. *Vulneraire*.

VULNUS, solutio est continui, externo aliquo instrumento, scindente &c. recens in parte facta, cum cutis apertione: estque varium, tam ratione loci & partis affectæ, unde aliud nervi est, aliud carnis: quam instrumenti infligentis, unde si ab aliquo acuto cæsim illud fiat, *Scissio* vel *Incisio*, si vero ab acuto punctim fiat, punctura, vel punctio dicitur. Gr. *τερυμω* & *τρῶμω*. B. *Ein wunde*. G. *Ein Wunde*. Gall. *Playe*. A. A Wound, a Hurt.

VULSELLA, vide *Volsella*.

VULTUS, idem quod *Facies*.

VULVA, est *Pudendum Muliebre*, sive foramen majus dicitur, infra os pubis positum, vide *Cunus*.

VULVA CEREBRI, est fovea quædam, inter eminencias cerebri, oblonga.

UVULA, vide *Cion*.

UVULÆ CASUS, vide *Cion*.

X.

X. ζ. in quibusdam scriptis Medicis denotat unciam.
XANTHIUM, est planta, quæ habet caulem sesquipedem altum, angulosum, villosum, punctis rubris notatum, ramosum, in latum se extendentem: folia Bardanæ, sed minora, viridia, in margine incisa leviter, saporis acris & aromatici: flores sunt flosculosi: fructus oblongus, aculeatus, vestibus adhærens, in duos acutos, rigidosque mucrones desinens, qui distinctis loculis duobus totidem grana oblonga condit: radix parva, alba, fibris satis crassis instructa: hæc planta crescit contra parietes, & in paludosis locis exsiccatis. B. *Kleine Klitten*. G. *Klein fletten / Bettlerlause*. Gall. *Petit Glouteron*. A. Burdock the less. est Lappa minor seu Lappa inversa, sic dictum quod ξαυθής, hoc est, flavos capillos faciat.

XENEXTON, idem quod *Zenechdon*.

XERAPHIUM, est medicamentum adversus capitis, & menti exanthemata utile.

XERASIA, est capillorum vitium, quando lanuginis instar apparent, & velut pulvere conspersi. Inter species Alopeciae referri debet.

XEROCOLLYRION, est collyrium siccum.

XEROMYRUM, est unguentum desiccans, sive compositio ex aromatis, pro suffitu, amuletis &c. constans, utimur quoque adversus fætorem axillarem.

XEROPTALMIA, est arida & sicca lippitudo, ex ξηρός aridus, & ὀφθαλμία oculorum dolor. B. *Ξεογθενδε Oogen*.

XEROTES, est sicca corporis dispositio, à ξηρός sicco.

XIPHIUM, sive **GLADIOLUS**, est juncus floridus, à foliorum similitudine dictus, à ξίφος gladius, habet folia longa, lata, mollia, coloris viridis, pallidi, aut albescentis: flos & fructus sunt Iridis: radix bulbosa, externe nigricans, interne alba, saporis dulcis: crescit hæc planta in regionibus calidis ut in Hispania.

XIPHOIDES, est cartilago pectoris mucronata, inferior

rius sterno adhærens, ipso tenuior & flexilior, in acumen ex lato abeuns, adeoque ensi similis, ex $\xi\iota\phi\theta$ ensis, & $\epsilon\iota\delta\theta$ forma.

XYLAGIUM, est lignum sanctum.

XYLOALOEIS, est lignum aloës, vide *Agallochum*. **G.** Aloës holz. Gall. *Du Bois d'Aloes*. A. Aloes Tree.

XYLOBALSAMUM, est frutex vel sarmentum aut surculus Balsami. Amputabatur enim ab incolis, & vānibat propterea, quod eo decocto in unguentis vice Opo balsami multi uterentur; etiamsi ex toto Balsamo minima illi inesset odoris gratia. Vide *Balsamum*.

XYLOCASSIA, sive **CASSIA LIGNEA**, vide *Cinnamonum*.

XYLON, est Gossipium. Barbaris & Arabibus *Cotum* & *Bombax* seu *Bombasum*. Lignum ejus *Cotonium* vulgo vocatur, sicut lanugo ipsa *Cotonum*, ab hujus generis planta *Vestes Xylinae*, & *Lina Xylina* nominata sunt. Jurisconsulti *Lanam* hanc *Ligneam*, nuncupant, $\xi\acute{\iota}\lambda\omega\iota$ enim lignum est. Vide *Gossipium*.

XYLOSTEUM, est Arbuscula, Periclymeno satis similis, habens caules mediocriter crassos: lignum est album; rami rotundi, corticem initio rubicundum postea albescentem habentes: folia sunt oblonga, mollia, viridia, albescentia, aliquantulum lanuginosa; pedunculi finis format calicem constantem binis foliolis majoribus, quatuorque brevioribus; quorum duo hinc inde majoribus interponuntur: calici huic gemina ovaria innascuntur rotunda, in apice suo coronata caliculo quinquefido; emittuntque ex centro sui fastigii tubam longam, apice globofo donatam: flos apici ovarii, intra calicem innatus, monopetalus, oblongus, tubulosus, campaniformis, quinquefidus, expansus, quinque staminibus ex pariete interno tubulosæ partis floris enatis præditus: flori succedunt baccaë gemellæ, molles, semineque factæ compresso & subrotundo; hæc Arbuscula crescit in montibus & sylvis, quasi lignum osseum, est cerasus canina; ex $\xi\acute{\iota}\lambda\omega\iota$ lignum, & $\delta\acute{\iota}\pi\epsilon\iota\tau$ os.

XYMPHYSIS, idem quod *Symphysis*.

XYNTASIS, idem quod *Syntasis*.

XYRIS, quasi rasorium cultrum; sic appellantur folia gladioli, ob rasorii vel ensis figuram, à $\xi\eta\epsilon\acute{\iota}\omega$ rado.

XYSTER, est scalprum rasorium, radendis ossibus aptum, à $\xi\iota\omega$ rado.

Unable to display this page

langua, quos flores sequuntur loculamenta terna. Habetur *Longa & Rotunda*, quæ promiscue usuales. Item *Tuberosa Nigricans & Geiduar* minus usitatae. Priores species externè cinerei coloris, intus vero fusci sunt. Odor & sapor aromaticus valde & acris. Quoad vires non differunt, dicitur & *Zerumbet Serapionis*, & à quibusdam *Anthora*. B. *Zedoar*. G. *Zitwer*. Gall. *Zedoaire*, *Gingembre Sauvage*. A. *Zedoary*, *Setwal*.

ZENECHDON seu **ZENEXTON**, est vox arabica, & idem est, ac si dicerem *Diarfenicum*, seu compositio ex arsenico, arsenicum enim cum Arabum *Arsenas*, *Zenech* & *Zene* idem sonat: per aphæresin, *senium* pro *Arsenicum*, *Zenech* pro *Arsenech*; & sic *Zenechdon*, pro *diazenech* dicitur. Idem quod amuletum.

ZENEXTON, idem quod *Zenechdon*.

ZENICON, Gr. *ζηνικόν*, sic appellatur Venenum, quo olim utebantur venatores Celti Galli, quibus tum audiebat *Venenum cervarium*, quod tam præsentis erat virtutis, ut quamprimum cervus vel animal sagittâ hoc lurido veneno tinctâ læderetur, concideret, & confestim accurrere venatores necesse habuerint; ne virus illud penitus per totum corpus dispergeretur, carnemque circum adjacentem telo exciderint; quam effodere solebant circumquaque circa vulnus ad spithami latitudinem, ut tuti essent a veneno; hoc experimento itaque clare evincebant quod loca in corpore humano à venenatis animalibus læsa illico largiter undiquaque excissa, non habeant venenum tam cito dispersum, ac proinde hoc modo optime curabilia sint: Veneni hujus antipharicum dicuntur esse *folia quercû* vel *Fagi*, aut *Coracina* applicata illico locis vulneratis.

ZEOPYRON, est frumenti species inter *Zeam*, & *πυρόν* sive *Triticum*.

ZERNA, idem quod *Lichen*.

ZIBETHUM, est liquor pinguis felis zibethicæ, vesiculis glandulosis, intra penem & testes collocatis, emanans, qui premendo exprimitur & colligitur; & quod hic videntur esse vesiculæ zibethicæ, easdem in Castore Castoreum dicerem: liquor hic gravis est odoris, nisi adsit pauca quantitas. Dicitur & *Civetta* & *Zibetta*. B. *Civet*. G. *Zibeth*. Gall. *Civette*. A. *Civet*.

ZINGIBER, radix est tuberosa, ramosa, brevis, & paululum compressa, pallida, fibris crebrioribus dotata, saporis aromatici acerrimi fervidi, instar piperis, odoris aliquantulum fragrantis, geniculatis repit internodiis; singulis annis folia habet iridis, aut gladioli in modum, crescit copiose in India Orientali, unde & ad nos portatur; variæ sunt species Zinziberis, quæ tantum differunt ratione fibrarum, quo vero plures fibræ, eo ignobilius, quo pauciores, eo præstantius: est radix plantæ, quæ habet folia cannatori: flos in scapo singulari, pentapetalus, difformis, quasi bilabiatus, insidens ovario trigono, triloculari; radix colligitur foliis plantæ arescentibus, & postmodum ad solis ardorem aut in fornacibus exsiccat: a quibusdam luto, creta, aut rubrica obducitur, ut eo melius præservetur, hinc prostabat Zingiber album & rubrum ita dictum, non quod sint duæ distinctæ species, sed tantum coloris externi ab aspersa creta vel rubrica provenientis ratione. Dicitur quoque *Zinziber*, *Gingiber*. B. *Gember*. G. *Jngber* / *Jngwer*. Gall. *Gingembre*. A. *Ginger*.

ZIRBUS, Arab. idem quod *Omentum*.

ZIZANIA, Lat. *Lolium*. Gr. quoque *ζίζανια*, & *ζίζανια*, est frumenti vitium: derivatur itaque nomen à *ζίζανια* & *ζίζανια* quod frumento insideat.

ZIZIPHA, idem quod *Jujube*. Vide *Zizypha*.

ZIZYPHA, **ZIZYPHUS** & **ZIZIPHUS**, est jujubarum arbor: cujus truncus est tortuosus, instructus cortice aspero, inæquali, striato; rami duri, spinosi: folia sunt oblonga, aliquantulum dura, obtusa, coloris viridis, splendentis, leviter in margine incisa: calix monophyllus, quinquefidus: flos est rosaceus, pentapetalus, staminibus multis præditus: ovarium in fundo calicis instructum tuba longa, donata apice globoso, fit fructus olivæ magnitudine, callo pulvinateo, minus spisso, sicciore, condens officulum rugis minus profundis ornatum, in quo nucleus plerumque unus, utrinque acuminatus, inclusus pulpæ molli, fungosæ, saporis mellei & vinosi: ex Barbaricis tractibus in Italiam translata est: Italis *Sufine*, unde procul omni dubio *Zizyphus* derivari debet. vide *Jujubæ*.

ZONA, à *Zarva* cingo, est ea pars corporis, qua cingimur.

gimur. Item Herpetis seu Erysipelatis species, tantum eo loci quo corpus cingitur. B. *Den Hoden omloop*. G. *Der feurige umb lauff*. Gall. *Zone*. A. *Idem*.

ZOOGONIA, est animalium perfectiorum generatio, qua vivi foetus excluduntur, ex ζῷον animal, & γονή genitura.

ZOOTOMIA, est animalium artificiosa sectio, ex ζῷον, animal, & τέμνω feco.

ZOPISSA, vide *Pix*.

ZOTICA, est facultas vitalis, à ζῷον vivo.

ZURUMBETH & ZERUBETH, est species Zedoariae quæ radicem habet rotundam & globosam, & afferitur cum Zedoaria Longa. Vide *Zedoaria*.

ZYGOMA, est os jugale circa tempora situm; ac partim a processu ossis Temporum, partim a primo osse maxillæ superioris compositum, & prominens ac extans extra os Temporum. à ζυγός jugum. B. *Het sok-been*. G. *Das Joch-bein*. Gall. *le Zygoma*. A. *Yoke bone*.

ZYTHOGALA, idem quod *Poffetum*.

Ἰψίω μόνω δίεα κλίθ' τῆς θιά.

AUTHORES.

Qui huic Lexico partem contulerunt.

A Benzoar.	à Castro.
Acta Societ. Regiæ in	Celsus.
Anglia.	Charleton.
— in Gallia.	Ciceró.
Ægineta.	C. Clusius.
Agellius.	Columbus.
Agricola.	Columella.
Ammonius.	Coles dictionari.
E. ab Aquapendente.	Comelini Cat. Plant.
Arantius.	Contingius.
Aretæus.	Cordus.
Aristoteles.	Deusingius.
Afellius.	Diemberbroekius.
Athenæus.	Dodonæus.
Averrhoës.	Entius.
Avicenna.	Ephem. Germ.
de Back.	Erotianus.
Bapt. Porta.	Euripides.
Barbette.	Eustachius.
Casp. Bartholinus.	Fallopianus.
Th. Bartholinus.	Fannius.
Barckhausen.	Fernelius.
Bauhinus.	Foesius.
Beguinus.	Fontanus.
Beverovicus.	Forestus.
Bidloo.	Fuchsius.
Blasius.	Galenus.
Boeclerus in Hermannum.	Gemma.
Boerhaave.	Glissonius.
Bontius.	Gorrhæus.
Boyleus.	Gorter.
Budæus.	de Gradibus.
Calepinus.	Grammatici.
des Cartes.	de Graaf.
Cardanus.	Guido.
Cassianus.	Harvæus.
Castellus.	Heister.

A U T H O R E S.

Helmontius.	Minficht.
ab Heers.	Munting de Plantis.
Herodotus.	Needham.
Herophilus.	Nicander.
Hefychius.	A. Nuk.
Hesiodus.	Oribafius.
Hofmanni Lexicon.	Ovidius.
Otto Heurnius.	Owenus.
Joh. Heurnius.	Pacuinus.
Higmorus.	Pancratius Bruno.
Hildanus.	Paracelfus.
Hippocrates.	Paræus.
Hobokenus.	Pafferatius.
Hofmannus.	Pavius.
ab Hogelande.	Pecquet.
Hollerius.	Philoteus.
Homerus.	Pifo.
van Horne.	Pindarus.
Horflius.	Pinæus.
Journal des Scavans.	Platerus.
Ifidorus.	Plautus.
Junius.	Plempius.
Johnfonus.	Plinius.
Kircherus.	Plutarchus.
Kœmpfferus.	Pollux.
Krollius.	Primerofius.
Kyperus.	Portal.
Langius.	Quercetanus.
Laurentius.	Regius.
Lemery.	Renodæus.
Liddelius.	Reufnerus.
L. de Bils.	Rhodiginus.
van der Linden.	Rhodius.
Lowerus.	Riolanus.
Marchette.	Riverius.
Malpighius.	Rolfinkius.
Martialis.	Rondeletius.
Massarias.	Rouffettus.
Mattiholus in Diofc.	Rubekkius.
Mœbius.	Ruifch.
Mercurialis.	Sala.

A U T H O R E S.

<p>Salus Diverfus. Sanctorius. Santorinus. Saxonia. Scaliger. Scapulæ Lexicon. Schenkus. Scheinerus. Schola Salernitana. Schroderus. Scultetus. Senguerdus. Sennertus. Severinus. Simson. Spigelius. J. Sylvius. D. Le Boe Sylvius. Stenonius. Suida.</p>	<p>Swaluwe. Swammerdam. Swelfer. Tertullianus. Theophrasti Eresii commen- tatores. Tulpius. Valsalva. Valverda. Varro. Verney. Vesalius. Vesslingius. Virgilius. Walleus. Wekkerus. Whartonus. Willisius. Wormius.</p>
--	--

& alii plures.

F I N I S O P E R I S.

CHARACTERES

qui apud medicos auctores

vulgo occurrunt.

Acetum	⊕
Acetum Destillatum	✱
Aër	△
Æs, crüprüm, venis	♀
Æs ustüm	♀
Alcohol vini	∨ ^s
Alembicum	XX
Alumen	○
Amalgama	āāā
Ana	an, ā, āā.
Antimonium seu Stibium	♁
Aqua Destillata	▽
Aqua Fortis	▽
Aqua plüvialis	▽
Aqua Regia	▽
Aqua Vitæ	♁
Arena	⋮
Argentum, Luna	☾
Argentum Vivum	♁
Arsenicum	♁
Auripigmentum	♁
Aurum sive sol	☉

Balneum arenosum	Ⓐ
Balneum Maris vel Maris	MB.BM.
Balneum Vaporosum	⒱
Borax	Ⓐ ↗
Calx	Ⓒ
Calx viva	♀
Cancer	♄
Caput mortuum	☠
Chalybs vel ferrum & Mars	♂
Cineres	Ⓔ
Cineres clavellati	Ⓕ
Cinnabaris	♁
Cornu cervi	CC.
Cornu cervi ustum	CCV.
Crocus martis	♁
Crocus veneris	♁
Cucurbita	♁ ⚠
Cricibulum	♁ ⚠
Cuprum, æs. vel venis	♀
Destillare	♁
Dies	♂
Dies & Nox.	♁
Drachma	3
Ferrum chalybs, mars.	♂
Fiat	F
Granum	gr
Gutta	gutt
Hora	⌚
Ignis	△
Ignis Rotæ, sive Reverberii	⊙

1800

Handwritten text in a vertical column, possibly a list or index, including symbols like a triangle and a circle.

Main body of handwritten text, appearing as a list or series of entries, with some lines indented.

Sal gemma	♄
Sal nitri vel petrae	⊙
Sal volatile	☉
Saturnus	♄
Scrúpulus	☉
Secundum artem	s. a
Semis	β
Sol. aurum	⊙
Spiritus	♃ sp
Sp: vini	♃
Sp: vini rectificatus	♃
Sp. vini Rect. s. Alcohol	♃
Stella reguli antimonii	✳
Stratum super stratum	s. s. s.
Sublimatum	♃
Sulphur	♁ ♁
Talcum	×
Tartarum	♁
Terra	♁
Tinctura	℞
Tutia	⊗
Venus, cuprum, aes	♀
Vinum	♃
Viride aeris	⊕
Vitriolum	♁
Vitrum	♀
Uncia	℥
Volatile	♃
Urina	□

AANWIJZER

der

NEDER-DUITSE

GENEES-

KONST-WOORDEN

In 't vorige Werk begrepen.

A.			
Aal.	61	Aardappel.	98. 297
Walbezien.	743	— aakers.	154
Nambeelt.	478	— bezien.	402
Nambozstig.	110	— — boom.	89
Nambozstigheid.	62	— brood.	98
Nan een gewassen oogschee-		— nood.	79
len.	250	Narde / die aarde schroomt	
— verknogte zielte		te raken.	115
	254	— gal.	202
— groeiing.	241	— leeuw.	572
Nangenomene.	16	— nooten.	98. 154
Nangelwasse been.	364	— olie.	616
— Oogvlies.	17	— rook.	406
Nangezigt.	382	— veil.	434
Nangroepfel.	17	Nars.	75
Nangroeiing.	842	— billen.	594
Nanstonds helpend middel.		— darm.	729
	331	— krabber.	63
Nanbal.	647	— maeyen.	104
— der ziekte.	483	— spiegel.	809
Nanwas der oogscheelen.	57	— spieren.	422
— des tongriems.	57	— toegroeiing.	114
Nanwassing.	364	— wormen.	104
Nanwys.	355	Nbeelboom.	695
Nanwyzende.	479	Accident.	842
— daagen.	479	Adamsappel.	693
— van 't geen ge-		Abbers kruid.	778
schleden moet.	479	— tong.	619
		Adelaar-steen.	21

A A N W I J Z E R.

Ademhaling	734	Agter-bzein	207
— gemakkelyke	375	Agter-hand	569
— regtoberend	627	Agter herffenen	207
— hpging	62	— hooft	608
— stinkende	398	— omkeerende spieren	838
Aderen	897	— peng	2
Aderberst	671	— voet	571
Aderbzeuk met water	458	Agterwaartse spanning	621
— gebozfen	235	Ajuin	161
— lating	671. 898	Alkeleien	87
Aderlyk bloed	287	Alkerziekte	510
Aderlyke slag-ader	97	Alabaster	28
Ader-spat.	235	Allant-wortel	436
— uytgerekt	235	Alchimie	226
— zonder paar	124	Alembek	33
— vlies	223	Alfranken	335
Afgaande koozts	485. 642	Algemeen geneesmiddel	197
— ouderdom	642	— buikzuiverend	637
Afgang	306. 716	— middel	638
— van onverteerde		— schelbogt	30
spys	515	Algemeene ziekte	639
Afgieting	305	Algoede	144. 775
Afhangfel woymwys	84	Alkhanne-wortel	31
Afhookfel.	84	Alloë	29
Afleiding	704	— hout	22. 929
— der bogten	736	Alpwoos	507
Aflosing	704	Alsem	4
Afshilling	305	Alst	4
Afshuuring	116	Albleis	163. 638
Afsmelding	3	Albleisbrys	334
Afstrekking	74	Aluin	42
Afsvagende middelen	5	— pluim aluin	47
Afverffel	864	— rots aluin	42
Afwasfchinge	250	Amandelen	70. 646
Afweikzel	480	Amandelboom	51
Afzettinge	80	— melk	51
Afzetting	381. 704	Ambeeltbeen	478
Afzietzel	84	Amber	833
Afzoeting	341	— bal	692
Agaat	9	— gryp	45
Agrimonie	24		

A A N W I J Z E R.

Ambelen	431	Asar-wortel	104
Amelbonk	51	Afche	231
Amethist	47	Aschgat	259
Ammoniak-gom	48	Aschmalinge	231. 476
Anacarden	52	Aspergies	106
Anatomie	56	Astlook	774
Anderendaagse kooz	855	Atlas	113
Andoorn	549	Averrone	3
Angelband	295. 432	Averruit	3
Angelieren	188	Axe	123
Angels	873	Azyn	9
Anker gelyke uitsteeksel	58	Azynige zuiker	634
Anthonisbloem	881	———— honing	633
Anthonis vuur	370		
Antimonie	72	B.	
Antoffels	68		
Apys	63	B aard	129
Apenhoofst	73	———— van koozn	94
Aposteemkruid	770	Baarmoeders	uitzinking
Aposteun	83	———— wortel	466
Apotheeker	669	B ad	125. 324. 349. 482
Apotheekkonst	668	———— in 't bad distilleren	127
Apotheekers	winkelboek	———— daar men in zit	482
	326	———— droog	497
Apozema	84	———— van zand	707
Appetyt	85	———— stoof	891
Appelboom	542	———— stobe	125
Appel van de wange	415	Bak-kruid	128. 700
Appelzalf	692	Bakje	349
Arabise gom	87	Baktanden	311. 577
Arendsteen	21	Ballen	855
Arm	147	Balletjes	624
Armband	95. 575	Balsam	128. 129. 275
Arindwale	575	———— appel	578
Armswagtel	575	———— kruid	609
Armenie-steen	94	Balzak	780
Artichokken	100	Band	402. 515
Artyk	99	———— gebouwen	324
Artzeny-bereider	669	Bandhegting	844
———— bereiding	668	———— opgerolde	324
———— konst	668	B ank	

A A N W I J Z E R.

Bank van Hippocrates	421.	Beenbles	660
	771	— vzeer	182. 635. 813.
Bandinge samenboeging	844	Beerenklauwa	854
Baren/ moejelyk	337	— — look	6
Baring	648	— — ooz	90
Barnsteen	833	Beerwoztel	120
Basilick	609	Beet	572
Bast	273	Begin van 't lange merg	135
Bastagtige substantie	273		481
Bastaard pleuris	685	Begrip	483
— razende kooz	643	Begroeping	483
— ribben	275. 603	— bezozderende	
— saffraan	114. 240	— middelen	260
— tandbles	366	Beharnassing	528
— vles	407	Behoozlpke dingen	733
Bederbing	319	Beitel	771
Bedieninge van 't lighaam	14	Bek	748
	401	Bekken	480. 654
Bedzlegtang	401	Bekkeneel	165. 279
Beekeboom	132	Beker die ruskat	324
Been	628	Beleid van genezing	571
— agtige ring	64	Belemmert	60
— band	515	Belette doozwaseming	16
— beschyping	630	Belroog	370
— hooz	576	Benzoin	134
— vzeuk	192. 402	Berberisse-boom	135
— geraamte	773	Bereidende vaten	698
— hefter	347	Berglook	620
— indzukking	378	Berkenboom	136
— inbzigtig	378	Bergopebaar	430
— knobbel	379	Bergpeeper	505. 572
— lichter	895	Bergrood	232
— lpin	630	Bergroog	507
— makende middelen	630	Bernagie	145
— merg	558	Beroertheid	82
— ongenoemde	487	Bersten	738
— ppi	630	Bertramkruid	718
— samenbzigtig	99	Beschikking	611
— schilfering	313	Beschyping van besmette	
— uitwassing	379	— lpke ziekte	526
		— der beenen	630

A A N W I J Z E R.

Beschryping der zenuwen	599	Bilnaad	659
—— van bzaakmidde-		Bilsen kruid	459
len	350	Bilsen kruid van Peru	848
Beslag groot en klein	84	Bindhout boom	759
Besloote winden	145	Bingelkruid	568
Besmetfel	572	Bindtuig	429
Besmettelijkheid	261	Bischops miters klapblie-	
Besmettelijke ziekte	527. 665	zen	365
Besneden	76. 729	Bismuth	547
Bespiegelende deel der me-		Blaaren	673
dicipne	859	Blaartrekkend middel	673.
Bestuur	730		749
Besuikerde zaaden	258	Blaas	903
Betonie	136	—— band	923
Betting	366	—— inspuiting	197
Bebat	786	—— peilder	197
Bebatting	27	Blaazing	342
Bebende kooz's	674	Blaauwe gal	488
—— oogen	448	—— kamillen	876
Bebergeil	191	—— madelieven	876
—— zwijn	191	Blaauwigheid	355
Bebing	872	—— oog	464
Beukenboom	384	—— schuit	773. 777
Beunhaas	26	Blaauwe vlekken	338
Beurs-spier	156. 550	—— zugt	777
Bewaring der gezondheid	458	Bladen wolligheid	500
		Blanketzel	257
Beweeging des gemoeds	649	Bles	165
		Bleintrekkende middelen	
Bezetheid	607		905
Bezie	124	Blikaars	486
Bezien over zee	743	Blinden darm	246
Bier	208	Blindheid van ouderdom	
Biermelkjen	697		700
Bieslook	774	Blind gezwel	848
—— parrei	774	Blinde kop	292
Biest	252	Blixemgout	224
Biezen	492	Bloet	761
Bil	423	Bloedige etter	764
Billen	594	Bloed ingewandelt	644
		Bloedig oog	429
		Bloed-	

A A N W I J Z E R.

Bloedgang	336	Woks-doozn	533
Bloeding	431	Wollen	126. 154
Bloed-kruut	430	Wolkruid	801
— lating	671	Wolligheid onder d'oogen	457
— making	430	Wombazyn	144
— omloop	660	Woog	488
— oberbzenging	871	— hout	7
— rpk	685	Woom	88
— spulwen	431	— armen	146
— steen	430	Woomigheid	430
— stempend middel	354	— klaber	495
— stempel	431	— lack	496
— sterking	180	— des leebens	88
— stoppende middelen	489	— baaren	691
— vin	408	— wol	144. 424
— waterig	469	Woonen	382
— wortel	430	Woonkruid	768
— zuiger	449	Woozt	220
— zuivering	41	Woozschyf	576
— zuiverende drank	37	Wooztuig	657
— zweer	408	Wozras	145
Bloem	396. 832	Wozsekens-kruid	156
— des Ipdens	238	Wozst	542. 650
— van damast	445	— been	824
— van notemuscaat	535	— beens spier	873
Bloempjes in 't hair	601	— buig	333
Bloemen / witten	396	— holligheid	861
Bloefel	492	— ingewanden	698
Blutskooz	665	— klier	863
Blpdschap	414	— middelen	132. 379. 650
Bochhel	301	— puiuen	491. 781
Boekbunge	132	— spier	650
Boekswyze ligatuur	385	— sproop	315
Boekwyt	383	— vlies	685
Boeltjens-kruid	374	Wozt	220
Boezemhollen	798	Wozboom	157
— zweer	797	Woter	157
Bogtgezweer	797	Woterbloem	726
Bok	871	— tanden	311
Bokhs-baard	870	Wot-	
— boon	531		

A A N W I J Z E R.

Botte	415	Blood ongezuurt	124
Botten	610	— pap	638
Bottertanden	700	— gehonigde	100
Bovenschorider - blad - spier	480	Bruine	706
— 3 ^{de} bulks gezwel	462	Brunellen	706
— zwagtel	361	Bruids traanen	236
Bovist	623	Bruine	706
Borbaard	448. 870	Bruinettekens	17
Braadbarcken oog	572	Brug van Barolius	694
Braak - belettende middelen	67	Brye	193
— beschryving	350	Brypuiſt	113
— drankje	922	Buksboom met doorn	720
— middel	350	Buksdoorn	720
Braam - bezien	751	Bult	301. 623
— bolzen	751	Bultagtig na vooren	527
Braiding	109	Bug	421
Braking	922	Buſſe	720
Brand	750	Buik	43. 898
Brandende koozſ	200	— glaſ	143
— middelen	196. 199	— hegting	414
Brander	227	— klier bedde	163. 638
Branding	200. 382. 646. 926	— middelen	43
Brandmerk	825	— opening	642
Brandoog	61	— ſnyding	414
Braſſen	279	— ſteeking	642
Brape	839	— water	104
Breedewindelspier	564	— wee	220
Brem	416	— zuivering	197. 716
Breuk	152. 443	— zuiverende middelen	716
— der klootaders	234	— zuiverende pillen	193
— der leiſmoeder	444	— 3 ^{de} ppi	462
— band	47	Buil	675
Breien	208	Buisjes	498
Brok	144	Buitenkoozſigheid	85
Brommel-bezien	751	— zig zelve	340
Blood van meel 30 als		Buizen	168
’t van de molen komt	122	Buxboom	157
— ongebuilt	122	Bvdag ziende	438
— ongeheebft	124	Bye	77
		Bpen-kruid	562
		Bpher-	

A A N W I J Z E R.

Byhersenen	207	Citroen	236
Bylkenskruid	782	— — kruid	562
Bytinge	272	Citrullen	62
Byberpozing	360	Civet	931
Byboet	97	Clysteer pyp	240
Byziende	588	— — spuit	357
C.		Colph	249
Calcinatiē / philosophische	162	Collectie	249
Calmoes	12	Complexie	255
Campher	168	Compositie	255
Candelizeering	170	Compres	324
Candysulker	170	Compressen	817
Carneool	767	Consielle de grein	562
Castagne boom	191	Conserf	80
Cataplasme	193	Conserve	257
Catarn	195	Conserben	343
Catheter	197	Conserf van dalen	318
Celletjes	201	Consistentie	260
Celtische spicenard	812	Consumaat	260
Centaurie	202	Contusie	262
Ceroen	209	Coypulentigheid	692
Ceruis	210	Cozyrosp	272
China wortel	217	Curcuma	294
Chrysolpt	225	Cyperwortel	300
Chirurgie	218	Cypresboom	301
Chirurgyn	218	D.	
Christus oogeu	533	Daamen	431
Chyl	225	Daauw	746
Chylvaten	893	— — distel	804
Chymie	226	— — boerder	773
Chymist	227	— — wozm	444
Chymische artzenep	669	Dadelboom	636. 673
— — voortgang	701	Dadelen	303
Chymiste geneeskunder	469	Dadelpk brand pzer	200
Cicers	228	— — vuur	471
Cichorep	228	Dag-blind	605
Cinnaber	232	Dagelpkse koozs	722
Circuleerglas	234	Dalen	303
		Damaftbloemen	553
		Da	

A A N W I J Z E R.

Damaſten	553	Diſſolutie	328
Dampige boꝛſt	110	Diſtilleren	
Darmbeen	473	—— dooꝛ een blaas	904
—— beenſpier	473	Diſtilleriꝅ	313
—— blinde	246	Diſtributie	327
—— bꝛenk	357	Doctoꝛs oꝛdonnantie	401
—— endel	357	Dokkeblaaden	502. 665
Darmen	357	Dol appel	539
—— king	221. 472	Dolheid	457. 482
—— nugtere	471	Dolle hondꝛ beet	298
—— omgewonde	473	—— verlieftheid	77
—— regte	357	Dolligheid	544
—— ſcheelꝛ pꝛin	249	Dolwoꝛtel	645
—— ſcheurzel	152	Donderbaard	129. 486. 782
—— ſcheil	568	Donder-goud	224
—— ſlinger	221	—— kruid	259
—— ſpꝛin	584	—— ſteen	534
—— ſpoeling	240	Donkergeziꝅt	45
—— uitval	357	Donzen	857
Daſlook	90. 907	Doode aarde	854
Dapen	303	—— kop	178. 248
Deeg	551	—— neetelen	500
Deel	647	—— overſchot	178
Defenſief	306	Doofgeboelig	829
Dekriet	101	Doofheid	264
Denneboort	2	Doolhof deꝛ ooꝛꝛ	495
Dephlegmeeren	312	Dooꝛborende ſpier	657
Verdendaagſe kooꝛꝛ	721	Dooꝛ eeting	52. 315
Deſtilleriꝅ	313	Dooꝛgaang in ſwang gaan	
Deſtilleren in 't bad	127	de ziekte	360
—— dooꝛ de blaas	904	Dooꝛgang	554
Deur blad	657. 888	Dooꝛgebooꝛde ſpier	658
—— waꝛ	657. 888	Dooꝛkleinziꝅg	657
Diamant	15	Dooꝛknaging der vaten	316
Digerering	322	Dooꝛn	6
Dikke herſen-vlieꝛ	552	—— appel	827
—— bulk	364	Dooꝛnen	14
Dikte	260	Dooꝛntang	5
—— der oogleden	711	Dooꝛſchynend ſpiegelvlieꝛ	
Dikmakende middelen	477		787
Dil	59	—— ſulkeriꝅ	258
		O o o	Deeꝛ

A A N W I J Z E R

Doo?waaffeming belet	16	Drooge ftooving	646
— zigtigheid	198	Droom	358. 803
— zygning	657	Droppelpis	828
— zeigfel	247	Drukking	853
— zygtuig	247. 394	Druiping uit de herffenen	274
— zwelving	306	Druif-bezie vlieg	927
Doobenectelen	411	— gezwel	823
Dofst	800	Druifjes wilgen	814
Draadjeg	390	Druipert	424
— in de blom	173	Druibeboom	912
Draaper	366. 867	— kruid	146
Draaping in 't hooft	779	Druibenblies	739
Draapzaag	788	Dubbele haartjeng der oog-	
Draakgezweer	331	scheelen	326
— wozm	331	Dubbeld gezigt	827
Drabant	869	— flaande pols	321
Dragne	330	— vat	324
Dragon	330	Dubbelde verzwangeringe	360
Dragt	417	Dullen	887
Draakenbloed	330. 761	Dulle ker'vel	229
Drank	84. 698	— peterceff	229
Drankjen	433	Dult	623
Drabig	19	Dunne herffen vlieg	552
Drek	378. 823	Dunmakende middelen	728
— braaken	221. 472	Duim	322
Draakel	859	Duinbezieboom	739
Drethoofdige fpiet	309	Duitfche-gember	101
Drethantige fpiet	873	Duibekervel	406
Dretpuntige klaphliezen	875	Duibels beet	580. 834
Dreboetig heftuig	875	— brood	407
Driift	625	— drek	103
Driinkfpiet	139	— melk	656
Droefgeeftig	560	— oog	17
Droefheld	23	Duiben voed	664
Droeffem	383	Duizendblad	574
— van olie	50	— grein	444
Drogift	96	— gulde kruid	202
Droogbad	497	— knoop	690
— jenkende oogen	928	— hoozn	444
— krauffel	515		
Drooge fchurft	865		

Dui-

A A N W I J Z E R.

Druizend kruid	203	Elleboog	57.290
— schoon	94	— spier	289
Dwang tot stoelgang	853	Elleppspier	723
Dwersbzeuk	199	Elzenboom	38
— spieren	871	Emmer	833
Dpebeen	387	Endeldarm	357.729
Dpebeens drapers	748	Endeloos	369
— innerlyk deel	388	Endivie'	355
E.		Engbozstig	110
Ebbenhout	495	Engelze ziekte	738
— boom	337	Engelwortel	60
Eekels	126	Engezoet	691
Eelt	164	Engte	490
Eeltmaking	695	Enkelen	111
Eenblad	440	Enkele	541
Eendaagse kooz	359	— deelen	795
— ziekte	578	— geneesmiddelen	796
Eendaantige deeltjes	449	Enklaaw	111
— deelen	795	Epye	79
Eendengroen	508	Erzichten	442
Eenhooren	920	Ervaring	350
Een booz 't ander	722	Erweten	369
Eenzydige hoofdypn	578	— kleine	609
Eer en pyss	902	— spaanse	609
Eerste bogt	452	— gemene	609
Eerstuitzuekende blaaderen	492	— heere	609
Eetlust	624	— ronde	609
— trage	336	Erwtagtige pis	627
Eetzucht	155	Esschenboom	404
Edele vakette	370	Essenkruid	403
Edik	9	Etenlust slappe	476
Evenveel gewicht	51	— onlust	105
Eggerigheid	430	— walg	105
Elementen	344	Etmaal	605
Electuarien	343	Etter	717.764
Elementshelder	90	Etterbozst	353
Elephants ziekte	345.347	Etterdagten	399
Else	40	Ettergezwel	83
		Etterhol	394
		Etterlosser	719
		Ettermakende dingen	323
		O o o 2	Ete

A A N W I J Z E R.

<p>Exteroog 464 Evel 383 Evene die gebaard is 19 Ebenbeel gewigt 51 Euſen 161 Eulſap 621 Exteroogen 438 Extirpatie 80. 381 Ep 632 Eperleiders 880 Eppen gematigheid 470 Eppeniffe 480 Eppenlydig 470 Eppenſchap der ziekte 470 Eppen teeken 649 Epheboom 722 Epke met bittere eikelen 209 Ephenbaaren 691 Eppenboom 916 Ezelkens 691</p> <p style="text-align: center;">F.</p> <p>Fakkelkruid 208 Fenpn 898 Filtreering 394 Filtreertuig 394 Fioolglas 50 Fiſtel 394 — meſjes 845 — ſnyderſ 845 Fiſticen 681 Fiſtuleuſe ulceratien 463 Flaawte 308. 521 Flerecyn 99 — der haken 792 — middelen 67 Flierboom 760 Florphkruid 271 Fluweel bloemen 44 Fluweele darmrok 895</p>	<p>Fluimen 672 Foeli 535 Fontanellen 399 Fontenel des hooſes 399 Fonteinkruid 697 Fyk 408</p> <p style="text-align: center;">G.</p> <p>Gaande en komende ziekte 485 — koozſ 386 Gagels 418 Gal 140 — blaawe 488 Galagtig 140. 220. 677 Galantwoztel 436 Galblaas 398 Galbraken 220 Galenſche mediepnen 411 Galiga 410 Galleider 219. 697 Galnooten 412 Ganzen diſtel 804 Ganzerpk 66 Ganzen boet 664 Gaperkens 73 Gaping 629 Gaſthuis 603 Gat het ronde en het eywyzegat in het tympanum 400 Gatbrandend middel 471 Gatſpoeling 240 Gebaarde ebene 19 Gebieder 479 Gebocheld 90. 301. 417 Gebooztehoek 683 Gebozſten ader 235 Gebzandheit 46 Gezooken 357</p> <p style="text-align: right;">Gecom-</p>
---	--

A A N W I J Z E R.

Gecomponeerde conzerf	621	Geluto	470
Gedistilleert water	85	Gemakkelyke dood	376
Bedzaayde wieken	185	Gematigtheid	279. 841
Geduurige anderendaagze		Gember	932
koozſ	876	Gemeene dooſ van gliffon	
_____ koozſ	386	_____ erweten	177
_____ koozſ zonder ver-		_____ leebens reegel	609
minderung	261	_____ zin plaats	463
_____ niet vermindering	261	Gemoeds beweging	27
Geduurig ſpuitwen	711	Gemoeds beweging	649
Geele	470	Genees-bier	208
Geel hair	515	_____ heer	557
_____ koper	118	_____ konſt	557
_____ Oker	609	_____ middel	122. 556
Geele ſteenbzeels	562	_____ Koninklyk	669
Geelzugt	470	_____ wjn	130
_____ wortel	294	Genezende deel der medicy-	236. 908
Geerſ	573	nen	859
Geest	90. 413	_____ inzicht	479
Geesten	815	Genezinge	294
Geestmaking	687	Geolide ſuiker	342
Geesten ſap	815	_____ wjn	612
Geewing	629	Gezobeed middel	657
Gehonigde broodpap	100	Geraaktheid	82
Gehoor	116	Geraamte	773
_____ gat	555	Geronnenbloed	861
Gehoorzmiddeleu.	12	Gerſt	451
Geheugenis	731	Gerſtendrank	711
Geheim	89	Gerſtemelk	450
Geiten baard	916	_____ waater	456
_____ blad	175. 518	Geruwe	574
_____ kruid	411	Gerwe / wilde	393
_____ oog	18	Geschapentheid	258
Gekheid	482	Geschubde lazerpe	566
Gekookte moſt	306	Gescheurde zweer	738
Geleding	100	Gescheurt	357
Geleerde in de geneeskonſt		Gescheurtheid	453
_____	557	Geschabde wieken	185
Gelei	412	Geſlagt	731. 792
Geoutert goud	607	Geſpe	391
		_____	Geſt.

A A N W I J Z E R.

Groene ziekte	158	Haan	211
Groenwasch	426	Haanebeuk	185
Grofspyghheit	692	Haaffen	694
Grond	130	———— ader	694
Gronoffels	188	———— spier	694
Grondjop	383. 464	Haastige ziente	15
———— zetfel	782	Hadig	338
Groot beslag 't groot en klein	84	Hagedoorn	632
———— boomklaaver	495	Hair	282. 678
———— elleppij	396. 917	———— pzerg	119
———— eppe	448	Haartjes	390
———— hersenen	208	Hatreloosheid	39. 91
Groothoofst	536	———— middel	708
Groote ingewanden	559	Hairfcheur	173. 874
———— klier	163. 638	———— fplutinge	321
———— spurge	866	———— trekker	921
———— wolfs melk	866	———— uitryzing	536
———— duivels melk	866	———— uitval	39
———— kliersbuis	334	———— uitvalling	91
———— patich	447	———— uitvallend middel	708
———— slag ader	75	———— wozin	372. 444. 515
———— waereld	536	Hairige vaatjes	173
Grove majolein	625	Halfanderendaagse kooz	440
Grpzecon	406	Halfgratige spier	784
Gryfheid	171	Halfpond	782
Gruichelheil	53	———— once	785
Gulden ader	431	———— scrupel	607
———— appel	539	———— vierendeel loots	439.
———— roede	909	————	531
Guldesteek	715	———— vliessige spier	784
Gulzigheid	16	———— zenuwagtige spier	784
Gyl	225	Hals	209. 250
Gylleider	333	Halsterband	174
Gylvoeder	333	Halsdragt	656
Gylzak	756	Halskruid	209. 868
		Hals der lpfmoeder	250
H.		Halsfpanning voozwaards	353
Haag appelboom	89	Halve anderendaagse kooz	440
Haak	432	Hal	

A A N W I J Z E R.

Halbe maat	792	Hazen poot	499
— ronde rings gewyze		— salade	804
gaten in 't ooz	169	— struik	804
— spiegel	784	— voet	499
Hamertjen	540	Heelkonst	218
Hamerslag	777	Heelmeeſter	218
Hand	546	Heelbleis	163
Handekens kruid	636	Heemſt	41
Handewiel	217	Heerdig	633
Hand ſtereyn	217	Heeze erweten	609
Handgods	82	Heesheid	728
Handigt	217	Heeſter	405
Handkyling	217	Heet koude kooz	109. 359.
Handlyk konſt	447	— vuur	412. 811
Handpalm	636. 858	Hefboom	347. 895
Handvang	217	Heftuig	247
Handbol	545. 712	Hegting	840
Hanehammen	33	Hei	367
Hanehammetjes	395. 619	Heidens'wond kruid	765. 909
Hanehamsbeen	282	Heiligbeen	756
— wyzige uitwas	283	— bitter	447
Haneboet	726	— kerſt kruid	348
Hardigheid der oogſchelen	775	Heldere drop	44
Hardlybigheid	43. 265	Helin	33. 182. 410
Hars	733	Hemelſteutel	228. 700. 852
Harswortel	209	Hengſte bloemen	850
Hart	180	Hennen hoofd	177
Haber	117	Herderſtas	156
Haber-elzen	805	Herſt	122
Habereſſche	626	Herik	487
Habik	7	Herleevendig making	736
Habikkruid	447	Hermetiſe medicynen	442
Hazelaar	274	Hermodactyls	443
Hazelwortel	104	Herſſen bekken	165. 279
Hazelatouw	804	— beſchermer	565
Hazemont	424. 499	— geſtel	354
Hazelnooten	117	— groeſjes	900
Hazenooten boom	274	— holligheeden	900
Hazen oogen	499	— merg	558
		— van	279
			Herſ-

A A N W I J Z E R.

Herffen persbak	867	Hypacinth	454
— sap	815	Hiel	165
— tafels	324	Hypging	62
— vlieg	552	Hik	797
Herstelling	732	Hinnebezen	751
Herte	265	Hypocras	236
Hert	180	— mouta	544
— beebinge	636	— wezen	383
— beursje	659	— wyn	908
— buile	408	— zak	544
— dekzel	356	Hirs	573
— gespan	180	Hysop	465
— holligheid	900	Hitte	90
— hoozn	271	— in 't aangezigt	718
— hot	105	Hoedaniggeid	721
— klopping	637	Hoedtje	678
— ooren	121	Hoefblad	882
— opening	320	Hoekhollen	798
— peesjes	253	Hoender beet	580
— pilaartjes	253	Hoepelbloem	94
— putjen	70	Hoest	883
— ppi	181	Holle ader	896
— schot	787	Hol van de hand	921
— sluiting	843	Holligheden	199
— spongie	143	— der herffenen	900
— sterking	180	Holligheid	246
— stikking	180	— des herts	900
— tonge	141	— des heupenbeens	8
Hertstong	776	Hol der kaken	152
— wanne	143	Holkeele	490
— bang	843	Holppp	172
— water	86	Hol van de voet	921
— wee	181	Holwortel	93
— zakje	659	Hollezweeren	76
Herbatting	247	Horn	498
Heul	641	Honds band	299
Heupe	480	— beet	299
Heupenbeen 278. 473.	489	— dood	80
Heupe gicht	489	— draf	434
Heupenbeens hol	277	— gras	425
Heupontvrigting	379	— honger	299

A A N W I J Z E R.

Hondkens kruid	623	Hooznagtig vlies	269
Hondskramp	808	Hooznen des moeders	206.
— kullekens	300		269
— look	774	Hoop	397
— roze	300. 850	— grieks	398
— tanden	300. 311	Hop	531
— tonge	300	Hovaardige spier	837
— trekking	808	Hulpbeen	17
Honger	384. 624	Hulst	24
Hongerloosheid	66. 82	Humeure	453
Honing	559	Hup	790
— dauw	546	Huid	296. 653
— gezwel	561	Huig	233
— koeken	563	Huiglichter	822
— blekken	640	Huishouding	611
— waater	456. 561	Huislook	129. 782
Hoofd	177	Huizenblas	469
— ader	204		
— beschermster	759	I.	
— dragend werbelbeen	113	S. Jacobs kruid	467
— hair	173	S. J. Jans bezien	743
— kap	174	— brood	794
— middelen	204	— gordel	97
— pan	279	— dzuifjes	743
— py	204. 445	— eibel	362
— een Cy groote	632	— kruid	97. 461
— scheel	165	Janpottagie	26
— schotel	165. 279	Jasmy	469
— stoffen	344	Jbenboom	851
— wassing	174	Jelet	80
— zugt	39	Jeneber boom	492
— zwaarheid	181	Jenbers	743
— zwagtel	174	Jesemy	469
— zweer	204	Jenebergom	761
— zwymel	779	Jeugdigheld	23
Hoogte	260	Jeukte	707
— tot een hoogte te ko-		Jigt	99
ken	260	In de vlam zetten	306
Hoop	7	Inademing	352. 482
		Inbeelding	668
		Inbzan-	

A A N W I J Z E R.

Inbranding	354	Inboeging	423
Inbrandende middelen	719	Inwzigting der beenen	320
Ineest mes	476	Inzigt	355. 479
Indiaanse saffraan	294	Joodenkruid	535
———— doorn appel	564	———— lyn	107
Indoofsel	129	———— fteen	491
Indrukking des beens	378	Jokbeen	933
Induikeling	309. 474	Jokboom	185
Ineetend middel	200	Jokhout	185
Ingeboren warmte	140. 351	Josephs bloemen	448. 870
———— lucht	21	Joukken	278
Ingewanden	910	Judas ooren	120
———— goeden	376	Juffertje in 't groen	601
———— grooten	559	Juffrouw markt	79
———— daar bloed door		Jujuben	491
loopt	644		
———— kleine	648	K.	
Ingewands hol	472	Kakefierecpi	792
———— beweging	661	Kaakspier	152
Ingewortelde hoofzweer	203	Kaalhoofdigheid	165
Ingroen	153	Kaarden	325
Inhoek van 't schouder been	131	Kaarsjes rukkende	125
Inleiding	354	Kaasagtigheid	888
Inmondig der vaten	55	Kaasjes bladen	541
Innerlyk deel der dye	387	Kaawing	551
Innerlyke stop spier	550	Kaawmiddel	551
Inplanting	482	Kaawspieren	551
Inschieting	423	Kaawtandens tongespier	587
Inspydning	355. 772	Kaf	15
Inspuiting	481	Kakebeen	543
in de blaas	197	Kakelaar	126
Instrument om af te haa-		Kakenhol	152
len	349	Kakhielen	662
moeder verwyde-		Kakkooz	157
rend	323	Kalcinatie der Philosophen	162
wond verwyde-		Kalfsbek	73
rend	323	Kalfsmuil	73
Intentie	355	Kalfsneus	73
Intrekking der oogen	341	Kalfs-	

A A N W I J Z E R.

Halssnuit	73	Matzelboet	449
Halssvoet	101	Matwoerden	292
Halssihout	422	————— zaat gelyke woꝝ	
Halk	165	men	292
Halkbanding	162	Meel / onregte	503
Halkbuilen	867	Meelgat	669
Halkknobbels	867	Meelkruid	517
Halkmaking	162. 472	Meel ontsteeking	61
Halk der tanden	611	Meelscheur	149
Halmeissteen	161	Meelspoeling	413
Hamergang	716	Meizers kroon	475
Hamillen	213	Memelshals	572
Hamperfoelie	176	—— hopy	774
Hampernoeljen	407	—— stopy	774
Hamuis	796	Meerbezlen	752
———— neug	795	Mennip	171
Hanariezaad	668	Menteiken	317
Handeel	236	Mermillers	213
Handelzeering	170	———— stinkende	155
Handysuiker	170	Merse	594
Haneel	231	—— boom	205
Hankerbloemen	742. 850	Merfoudwe	134
———— gezwel	178	Mervel	210
———— in de mond	603	—— dulle	229
———— waterhanker	603	—— wilde	590
Hanon	172	Metel	26. 157
Hapel	294	Meukenkruid	714
Happittelstokjen	882	Meukenschelle	714
Happerboom	175	Meule	768
Hardinaals muts	192	Mevels	418
Harmoosyn	242	Meikens	94. 585
———— boom	472	Meizerlyke sneede	467. 648
Haroten	189	Meizerkroon	475
Harteldarm	252	Micheren	62
Hatern	195	Milboos aders	725
Hatrol	50	———— gezwel	132. 463
Hatrolspier	877	———— schot	810
Hattekruid	194. 597	Vin	567
Hattenoogen	605	Vind / dat in 't baaren met	
Hattestaartjes	604	de voeten boozkomt	25
Hattoen	144. 424	Vinderglas	50

A A N W I J Z E R.

Kinderpokjens	891	Kleine spurgie	372
King	110. 221	— siem	489
Kinkhoest	206. 883	— waereld	572
Kinnebakken	542	Klein van ingewanden	648
Kins tongspieren	415	Kleins doek	252
— tongbeenspiere	415	Klier	419
Kittelaar	239	— groote	638
Kitteling	866	— op een getaste	259
Kwitseieren	404	— vatagtige	259
Klaarmaking	237	Klieren	779
Klaarrog	375	Kliergezwel onder d'oxelen	641
Klaare waarheid	123	Klim	434
Kladden	502	Klipaluin	42. 746
Kladpapier	214	Kliffen	502
Klapmuts	410	Kliffers	154
Klapooz	151	Klootjes	624
Klapoozen	640	Klootaders-gezwek	234
Klapperrozen	742	— swelling	234
Klapbliezen	891	— baaten	698
— mitergelykne	365	— zakje	780
Klaretten wjn	236	— zaks spek gezwel	823
Klaren	236	Klooven des fondaments	738
Klaver	875	Klyfsteer	240
Klaver rupfen	556	Knagend middel	272
Klaverzuring	8. 37. 634	Knaptand	73
Klawieren	175	— kruid	73
Kleefkruid	76	Kneeding	539
Klem	807	Kneebels	591
Klep	93	Knerffen der tanden	150.
Kleimel	884		876
Klein beslag	84	Kneuzing	262
Kleine donderbaard	901	Knie	417
— elleppp	396. 723	— eubel	424
— erweten	609	— schyf	577
— hersens	207	Knoest gezwel	774
— kardamom	179	Knoezelen	926
— klitten	928	Knokelen	257
— oog	572	Knol	726
— oortent	564	Knoop	100. 415
— probet	564		
— sbeil	568		

A A N W I J Z E R.

Knoop der nek	604	Knoorn brand	750
— gras	690	— tang	921
— zwellen	257	— rozen	742
Knoppen	27	Knoortg	386
Knozbeen	185	— anderendaagse	386.
Knobalt	241	—	855
Knokles	246	— beschyving	718
Knoedil	155. 277	— dagelykse	386
— honger	155	— derdendaagse	386
Knoekjes	580. 846. 870. 877	— eendaagse	386
Knoekjes brood	8. 37. 634	— gaande en komende	386
— look	634	— geduurige	386
Knoeldrank	491. 711	— geduurig verminderen=	
Knoetboot	730	de en verheffende	844
Knoeoogen	155. 277	— geduurig zonder ver=	
Knoeliander	268	minding	261. 844
Knoelbloemen	742	— opklimming	117
Knoeloquint	250	— zweetkoozgs	835
Knoelph	249	— middelen	385
Knoeken tot zeliere dikte	260	— uytzogende	433
Knoeking	245. 347	— uitterende	433
Knoelzypglas	291	— vpfdaagse	654
Knom	294	Knoot	111
Knomkommerg	291	Knooper	19
Knompres	324	Knoopglaazen	292
Knompn	293	Knooppen	292
Knooningsken	731	Knooperroeft	19
Knooningshaarsje	170	— rood	915
Knooninklyk genees middel	130	Knooraal	217
Knooningsinne kruid	374	Knooralkruid	106
Knooningsnagelen	188	— mosch	266
Knoonpnen kruid	804	Knoorentang	401. 921
Knoonserf	259. 343	Knooriander	268
— van dalen	318	Knoozl	11
Knoool	148	Knoozkboom	831
Knoookfel	84	Knooznoeljeboom	269
Knooon	415. 536	Knoozst	371
Knooord	221	Knooztademing	110
Knooorn	405	— armig	411
— blom	296	— bondige spreek	77
		Knoozt=	

A A N W I J Z E R.

Kroftbozfig	110	Kriflal	289
Krofte elleboogs fpiet	148	Kriflallifatie	288
— ribben	275	Kriflalline vogt	288.453
— vat	148	Kriflalmaking	258
Kroft	148.275	Krobben	691.695
Khoutgezwel	612	Kroesbezien	427.926
Kroude pis	828	Krombeen	528
— pzing	452	— hals	736
Krouwen	385	Kronkel	472
Kraajebeck uitfteekfel	270	— darm	252
Kraajenboet	271	Kroon	565
Kraakbeen	186	— der Ipfmoeder	629
Kraam	526	— naad	270.839
— vrouw	712	— nagelen	188
— zuivering	526	Kroontjeskruid	304.436
Kraanebek	401.427	Kroontje der teepel	488
Kraakbeenige band	220	Kroonbaten	270
— beenbinding	843	Krooft	508
— beens vereeniging	843	Kropader	491
Krabbenklaaw	573	— been	237
Krabbe quaad	493	— van de maag	180.827
Kragt	90.383	— flagader	184
Kragteloosheid	356	— zweeren	779
Kragtige wjn	690	Kruellende haikwoztel	234
Kragtigfte der medicamen-		Kruid	442
ten	371	Kruidbereider	669
Krakinge	305	Kruidentier	96
Kramp	807	Kruidkenning	146
— befchryping	807	— mengkonft	668
— middelen	807	— menger	669
— trekking	264.856	— mengfel	669
Krankte	579	— mutsien	291
Krankzinnigheid	580	— nagelen	188
Krappe	749	— wjn	236
Kreeftband	169	Kruiden tegen de moer	466
— gezwel	178	Kruidje roer my niet	128.
— oogen	169		474
Kreupel gras	690	Kruine	165
Kreveling	220	Kruin	903
Kriekjens over zee	36	Krupinge	853
Kring om de tepel	431	Kruipende mifer	401
		Kruig =	

A A N W I J Z E R.

Kruisbezenboom	926	Lapidil	501
— boom	744	Lasbuil	151
— distel	369	Lasklier	151
— doornig	427	Latouw	498
— kruid	785	Labas	513
— wortel	369. 785	Labendel	505
Kullekens kruid	623	Laurierboom	506
Kunne	792. 768	— hars	506
Kunneke	768	Lazerp	345. 347. 510
Kurkuma	294	— griekse	511
Kusbaten	55	— gebekte	566
Kuisboom	23	— witte	40
Kuit	8. 413. 839	Lazuursteen	507
— been	391. 662	Leden	100
— spieren	413	Ledenkrankheid	99
		Leedenstyping	192
L.		Leedenzugt	55. 99
Laage eiken	213	Leeder	770
Laat koppen	292	Leeding / losse	320
Laatmes	671	Leem	532
Laatzjer	500. 671. 771	Leenigmakende middelen	506
Laborant	227. 495	Leepel	244
Laborateur	227	Leepoogig	522
Lach tanden	311	Leeschroef	421
Ladder	770	Leeven	911
Laminigheid	643	Leevens inzicht	911
— des ganschen lig-		— manter	316
haams	644	— wet	316
— aan eene zyde	440	— wipse	317
— schaaps	135	Leeber	440
Lammekens ooz	144	— ader	130
Lamblies	48	— doo?loop	396
Lancet	500. 671. 771	— kruid	24. 441
Landloopers	352	— van steenen	514
Landziekte	355	— middelen	441
Langduurige ziekte	223. 689	— ontsteking	441
Langeubel	221. 472. 853	— poort	696
Lange merg	558	— vlekken	536
Langsame koking	147	— bloed	396. 441
Langste rug spier	527	Leewaater	534
		Lee?	

A A N W I J Z E R.

Leeuwenblad	509	Linse	508. 666
Leeuwenboet	32. 509	Lippen	495
Lektuig	394	Lippen der byzouwfikheid	28.
Lell	233		494
Lelfpieren	711	Lipsboozreken	498
Lelletjen van 't ooz	526	Lifch	488
Lelletjes van den daalen	518	Lisdodden	887
Lelie	517	Lifpen	141
Lenden	529	Lifpende	872
Lendegigt	529	Lifper	141. 872
Lendepynn	529	Lifperaar	872
Lendenspiereu	708	Litten	100
Lendenbang	738	Logtgaten	730
Lid	100. 565	Lombartfe linfen	253
Lidbad	568	Longen	713
Lidteeken	825. 227	Longader	97
Lidwaater	844	Longflagader	895
Liefelyke reuk	435	Longebloem	687
Liefhebber der Artfenep	670	— drupven	525
— der Chymie	671	— ppp	106. 150
Liefen	480	— pppjes	149
Liesbreuk	152	— zweer	675. 921
Lieszwellig	152	— zugt	661
Lighaams gefteltheid	445	Lood	335
— bedieninge	14	Loodberwige coleur	653
— zielwerking	63	— — spier	523
Ligte	713	Loodwit	210
Ligtbzenger	673	Loofwerk	398. 626
Ligthoofdigheid	308	Loog	525
Ligufter	517	Loogzout	525
Likflohjes	125	Ldok	37
Likking	339	Loekparepi	777
Lil	412	Loek zonder loek	37
Limoen	518	Loop	320
— dzank	511	Loofe	713
— kruid	562	Loot	687
Linte / witte	519	Loptighruid	748
— boozeggenide	579	Lozkenboom	502
Linkermond des maags	827	Lozkenzwamme	22
	521	Loffigheid der tanden	423
Linnenkruid		Loffe leding	320
		P p p	316

A A N W I J Z E R.

Rubber	624	Maag slinkermond	826
Rubbing	191	baten	414
Rugt	21	Maags slagader	246
Rugtader	106	Maapen	348. 529
Ruchtpypies	695	Maaltanden	311
Ruiheid	678	Maandstonen	192. 565
Rupe hendzift	112	Maankop	246. 641
Ruis	651	kruid	530
Ruiskruid	822	ziekte	362. 530
Ruisziekte	675	Maat	566
Ruiszucht	675	Madellieven	134
Rydensbloem	238	blaauwe	876
Rydende zenuw	649	Magneetsteen	538
Rydinge	649	Magt	383
Ryf	878	Magteloosheid	114. 308
Ryfmaaking	477	Majer	143
Ryfmoeder	926	Maydank	37
bzeuk	444	Majolein	538
hals	250	grobe	625
scheede	889	Makkelyke ademing	375
Ryfwater	55	Makkelyk verdrag	375
Ryfdoozn	237	Maldergeer	416
Ryfdooznen	438	Malloten	562
Rym	249. 412	Malrow	547
Rymfap	422	Maluwe	541
Rymsteen	534	witte	41
Ryfterbezie	426	Mammen	542
		Mamschpf	92
M.		Mamwvze uitsteekzels	542
Maage	900	Mandzagerskruid	544
goede	376	Mank	237. 379
Maagden honger	539	Manna	546
Maagdelieven	134	Mannelykheid	655
Maagdepalm	238	Mannelyke roede	655
Maagdenblyes	459	hoof	126
Maagde ziekte	218	Mannetjes panbooz	550
Maag gest	413	Mansbloed	59
middelen	826	Man-vrouw	442
pyn	181	wv	58
fap	225. 413	Marcasite	547
		Mare	477
		Ma-	

A A N W I J Z E R.

Marentakken	910	Melkijē	353
Margrietē	134	Melkaderen	893
Marmelade	548	— buizen	409
Marmersteen	548	Melking	497
Marsstriek	178	Melk koozē	497
Masse	551	Melkmakende middelen	409
Mastbloemen	553	Melkbatē	893
Mastboom	2	Melkweie	804
Mastriek	551	Melissen	562
— boom	509	Meloen	563
— kruid	239	Meloen distel	564
Materie	717	Meloten	562
Matras	552	Memmekenskruid	176. 518
Matten	492	Mengsel	278. 576
Mapen	104	— van olie en wa-	
Mazelen	579	ter	455
Medelydentheid	259	Menie	574
Medelydigheid	841	Mensch beschryving	69
Mediaan ader	555	Merg	265. 557. 713
Medicament	669	— herffenen	558
Medicinale honigkoekjes	563	— ruggen	559
— oblien	607	— in de steenen	547
Medicynē regelmatigē	328	— der steenen	557
Medicynē regelmatigē	328	Mes tot de tongriem	58
Mee	749	— tweesnydend	50
Meede	456. 561	Metaal	570
Meekrappe	749	— konst	226
Meel	785	— quakking	43
Meelagrige piē	281	— scheidung	226
Meerbladen	606	— wecker	570
Meerdaantig	445	Meypbloemen	518
Meerdaantigheid	65	Meyp	6
Meesterpoeder	537	Middel vooz veele ziekten	689
— stuk	537	— ader	555
— wortel	474. 631	— booven buyk	361
Melkdrank	37	— lypsband	193
Melaatigheid	345	— punt	202
Melde	115	— rift	318. 319
Melizoen rood	336	— schot	318. 319. 555
Melk	496	— der neus	490

A A N W I J Z E R.

Middelste longeypp	150	Moeder snee	467
Middelvinger	322	— spiegel	323. 401
het Midden des Nabels	14	— trechter	571
Middernacht	568	— verwyderaar	323
Mtergelyke pols	401	— vlekken	536. 592
— kruipende pols	401	— zetfel	593
Milt	816	Moerbezien boom	581
— gezwollen	816	— drank	580
— kruid	108. 817	Moernagelen	68. 188
— middelen	817	Moer	466
— zucht	462	Moerftikking	466
Minderbrein	207	Moeyelyke adem	337
— drank	143	— baring	337
Mine gewigts	574	— piffen	337
Mineraal	574	— fpraak	130
Minkpzer	873	— verduwing	336
Minnedrank	671	Mogelyke branding	200
Misbaaring	3	Mollekruid	744
Misdragt	3	Mond	152. 628
Miserieboom	572	Mondekens	826
Miskraam	3	Mond der Iyfmoeber	629
— middeley	45	Mondfpiegel	401
Mispelboom	569	Mondfpoeling	315
Misval	3	Mondsftinkende kanker	603
— makende dingen	341	Monnikkaps fpiet	290
Mitridaat	575	Monfter	578
Mynftof	574	Monthout	517
Moeder	926	Moordjaat	65. 238
— ader	764	Morgenfter	448. 870
— banden	516	Mortier	581. 678
— hoozing	269	Mofcaat noot	582
— hoek	682	Mofch	586. 926
— konftige ontleding	467	Mofachtige klier	258
— kruid	553	Mottenkruid	23. 142
— maal	536	Mofaart	796
— nagelen	188	— pap	796
— ontleding	467	Mout	157
— pillen	664	Muggekops oog	587
— remedie	466	Munniks kappes	592
— ppn	465	Munt	566
		Muskel	586
		Mus	

A A N W I J Z E R.

Muskus	582	Nagt wandelaar	602
Muur	40	Nahand	569
— bloemen	512	Nardus	601
— kruid	40	— zaad	560
— peper	473	Natertong	619
— violetten	512	Natuur	595
Muffentong	626	Natuurlyke dingen	733
Muis	586	— warmte	859
Muizendoorn	752	— werking	595
— ooz	120. 588	Nabel	918
— met staarten	154	— aderen	894
Mynstoffen	574	— bzeuk	358. 364. 618
Mynwerker	570	— middelen	13
Myrrhe	590	— pleister	366
Myrtenboom	591	— streng	407
Myrtil	913	Nabels uytbulting	379
		— uypuiling	379
N.		Nabelbleisbzeuk	766
Naad	839	Naween	868
Naadseuf	659	Neederstooting	698
Naageboorte	683. 781	Neederige spier	452
Naageboortens binnenste		Neederwaards drukkende	
vlies	248	beweging	661
— buitenste vlies	223	Neegenooq	69
— water	453	Neerdruktuig	305
Naakte vrouwen	248	Neerdrupping	313
Naalde	15	Neerzakfel	387
— kervel	650	Neetelen	926
Naaw in malkander geslooten leeding	843	Nek	209. 604
Nagel	188. 710. 919	Nekput	604
— bloemen	454	Neyte	597
Nagelen	188. 919	Nest	396
Nagelhout	189	Net	365. 617
Nagelwortel	187	— bzeuk	357. 364. 618
Nagtdrukking	477	— en darm bzeuk	357
— gezwellen	363	— gelyk	223
— maar	687	— haaten	414
— merrie	477	— vlies	735
— schaade	801	— des oogts	50
— schoon	468	— wys gevlogten vlegting	686

A A N W I J Z E R.

Reetelen	926	Oeffening	378
—— dooben	500	Oleander	598
—— verkeerde	500	Olie	616
Neus	594	Olyfboom	615
—— bloeding	431	—— wilde	276
—— gaten	593	Olyphant's ziekte	347
—— hairen	906	Olve	616
—— ſchot	787	Olmboom	916
—— ſpits	421	Ondryfglaſ	234
—— ſteunſel	252	Omgevonden darm	473
—— vleugels	28	Omkrulling des ooglidſ	438
—— zweer	634	Omtrek	660
Nier	598	Omloop des bloedſ	660
Nieren	732	Onbezugtheid	24
Nierbekken	654	Onbeweeglikheid	11
—— doosjes	176	Once	918
—— hout	597	Onderband	463
—— klieren	176	Onderbrenging	830
—— baten	353	Onderbuick	463
—— wee	598	Ondergraatſpier	480
Nieſkruid	348	Onderhaabe	434
—— middelen	709	Onderkin	152
—— poeder	824	Onderpalm	464
—— water	368	—— — ſpier	464
Niet	693. 884	Onderschouderbladſ ſpier	480
—— natuurlyke dingen	733	Onderſteutelbeens ſpier	831
—— wel te wagt zyn	565	—— — — baten	831
Niezing	824	Onderſtelling	464
Nigelle	601	Onderſteunſel	130
Nip	597	Onderzoeking	564
Nipte	194	Onderzwagtel	463
Nock	797	Oneendaantige deelen	326
Noodzakelyke dingen	733	Ongebuild brood	122
Note muſcaat	582	Ongedaanhaid	158. 513
Noppen	79	Ongedurige ſigt	99
Nuchtere darm	471	Ongehebelt brood	124
Nydnaagel	646. 730	Ongel	16
Nyptang	921	Ongelyke dryehoekige ſpie	771
	O.		
Oblen/ medicinale	607		
Ockernoot	491		

A A N W I J Z E R.

Ongeelpke pols	160	Ontschorsing	305
— boeding	39	Ontsluiting der vaten	55
Ongematigheid	13. 484	Ontsteking	672
Ongeneeslyke zweezen	336	— der keel	61
Ongenoemde oogbeen	481	— der longe	661
— oogrok	481	— in d'oozen	363.
— vogt	481		227
Ongeregelde pols	101. 340	Onstoppende middelen	733
Ongestalte	335	Ontastbaar poedermaking	
Ongetempertheid	13. 484		498
Ongeboelighed	53	Ontrekking van spyze	479
Ongeboeltige pols	108	Ontbelling	486
Ongezuurt brood	124	Ontwrigting	532
Onquuren honger	236	Onverteering	76
Onlust tot eeten	66. 105	Onverzadelyke honger	155
Onmagt	308. 843	Onvolwasse vrugt	349
— om te beweegen		Onwillige zaadloozing	689
	335	Onzer vrouwen bedstroo	788
Onmatigheid	13. 335	Onzinnigheid	65. 482
Onpasselykheid	192	Onzuiverheid	383
Onpatientig	336	Oost	450
Onregte heet	503	— vrugten	450
Onrypheid der ziekte	286	Oog	610
Ontbasting	378	— appel	715
Ontbinding	54. 326	— beevende	448
Ontdeeltje	114	— bewaarder	295
Ontdoening	54. 326	— bloedig	429
— der seheykionst		— boog	488
	802	— braad varen oog	572
Ontfanger	728	— fistel	18. 395
Ontfang buizen	753	— droogjenkende	928
Ontfanging	256	— gelten oog	18
Ontfermt u myner	221. 472	— gezwel	620
Onthouder	4	— hapren	229
Ontleeder	56	— hayr gelyke band	516
Ontleding	54. 56	— hoek	172
— van kinderen	349	— hoekjes	448
— der moeder	467	— kiertje	186
Ontleedkundige	56	— lap	640
Ontlid	377	— leden	636
Ontplofing	314. 379	— leedens bevoegtigers	333

A A N W I J Z E R.

⊙og leep	522	⊙oꝝ zwagtel	742. 86a
— middelen	621	⊙oben	407
— niet	884	— om naar laag te di-	
— ontsteeking	227 363. 620	— stilleren	313
⊙ogscheelen	636	⊙opblaazing	351. 48a
— dubbele hartjens	326	⊙opbruyfing	341
— aanwas	57	⊙opdoogend middel	313
— hardigheid	775	⊙p een getaste klier	259
— omkrulling	438	⊙peeten der beenen	182
— rouwe	869	⊙penende dingen	76
— verrottinge	250	— middelen	55. 76
⊙ogfchemering	45	⊙pening des herts	32a
— tanden	299. 311	— in de Longeypp	149
— troof	375	— der vaten	60. 377.
— verminktheid	250	— der Vrouwlyk-	
— togten	453	— heyd	402
— water	250. 458	⊙pgerolde band	324
— winkel	172. 448	⊙pgefting	341
— zenwa	622	⊙pheffing	377/832
⊙oꝝ	121	⊙pheveling	832
⊙oꝝdeel	282	⊙phouding der vrouwe	
— dagen	284	— zupbering	838
— uit zweeten	446	⊙piaat	621
⊙oꝝgat	41	⊙pklimming van kooꝝs	117.
— gezwellen	647	⊙pligtende fpiet	511
— klieren	647	⊙pper gencesheer	90
— lappen	119	— hoofdsbeen	148
— lapjen	26	— huyden	295
— middelen	631	— kloojes	361
— pyn	631	— rib	191
— rand	437	⊙pperfte topjes	837.
⊙oren van 't hert	121	⊙pripzing	751
⊙oꝝ fmarkt	549	⊙pfehoytende fpieten	280.
— opperfte	28	⊙pftuyginge	466
— fmeer	210	⊙pboeding der kinderen	635.
— fpuil	631	⊙pwelling	341
— fupffing	865	⊙pzieding	338. 341. 347
— top	679	⊙ranje appelen	118
— tupting	865	⊙rant	73
— zee	210	⊙dentelyke dingen	733

A A N W I J Z E R.

Oydentelyke pols	37	Paddebrood	407
Oyder	667	— stoelen	407
Oydonnantie	401	Palletten	378
Orego	625	Palep	712
Organik deel	625	Palm	157
Ossebzeke	66	— des handg	636
— tong	56. 153	— spier	636
Osterlucie	93	Van van 't hoost	165
Overbezugting	360. 837	— booz	576
— eenkomst	433	— vlieg	659
— treeding	569	Vanik koozn	639
— val	647	Vap	193
— voerende beweging	570	Vapegaapsbek	401. 748
— matige buykzupbering	460	Vapenhout	374
Ouderdom	20	— krupt	850
Oud gezigt	700	— kul	887
Oxel	28. 122	Vapgezwel	113
— bloedvaten	123	Vapier riet	642
— hape	448	Paradys grepn	179
Opebaar	229	— hout	22
Opebaars bek	417	— koozn	179
		Varep	696
		Varysche raap	592
		Vassiebloem	238
		Vastinaken	649
		Vatich	501. 633
		Patientie	501
		Deele	659
		Deerenboom	719
		Deeze	81. 853
		— knoop	412
		Dek	682
		Dellcaan	401. 653
		Denning bloemen	154. 530
		— kruid	154. 203
		Denszak	662
		— scheuten	702
		Denpn supker	654
		Deonie	688
		Deeper	680
		— koozn	665

P.

Paaling	61
Paards bloem	560. 850
Paardig	501
Paardsklaauw	883
Paardemist	898
— staart	367. 448
— triakel	320
Paards pzer	389
Paerel	548
— moer	552
— supker	546
— zaad	524
Paasbloemen	530
Paasch telp	592
Paddebloem	155

P P P. 5

Dee.

A A N W I J Z E R.

Deeper kruyd	510. 680	Dis ontstoppende middelen	
Depoen	656		489
Ders	507. 867	— opschorting	490
— van Herophilus	867	— opstopping	490
Dersik boom	663	Dissen	307
— kruyd	663	Disschepping	327
Dersing	853	Disbloed	314
Dest	665	— vlieg	37
— buyl	151	Distassieboom	681
— kool	69	Dit	265. 371
Destilentie wortel	665	— der medicamenten	371
Deterolpe	665	Plaatsmiddelen	526. 635.
Deterselpe	666		867
— dulle	229	Plant	683
— van Alexandrien	448	— kening	677
	659	— spier	684
Deule	659	Platlupzen	580. 675
Philosoophs Ey	632	Platten erwteten	504
— kalkmaking	162	Pleuris	685
Phioolglas	670	— bastaart	685
Pik	682	Plepster	249. 352. 429
— boom	682	Plompen	606
— plepster	332	Plumezolen	817
Pillen	679	Pluksel	185. 582
— buik zuiverende	193	Pluym aluyn	47
Piment	146	Podde hayr	500
Pimpernel	679	Poeder	808
Pimpernoten	822	— making	714
Pink	322	— ontastbaar	498
— ader	759	Poekruyt	857
Pinsternakelen	649	Pokhout	427
Pip	672	Poley	712
Pis	925	Pols	714
Pissebedden	691. 695	— allengsjes verminderende	108.
Pisblaas	905	— angeboefig	108.
— buys	924	— die tegen de gemeene reegel is	644
— dypbende middelen	327	Palsen	887
— erwtagtig	627	— dubbeld staande	321
— gang	924	— wiergelyke	401
— glas	552		
— leider	924		

A A N W I J Z E R.

Polsen zonder order	101	Purgeermiddelen	716
— ongeregelde	101. 340	Purgeer doozn	448
— ordentelyke	376	Purper kooz	716
— pleysters	359	Pupmsteen	714
Polpft bezien	108	Puyften / vurige	340. 377.
— tugg	508		716
Pompoeu	656	Pylnaad	757. 607
Pond	514. 574. 694	Pyn	329
Pooztader	896	— in de beenen	630
Pooztier	717	— appelboom	680
Pootjes	99	— appeltje	256
Popelaar	695	— appellier	256
Popeljoen zalf	695	— boom	680
Populier boom	695	— distel	100
— zalf	695	— stillendmiddel	65
Popelsye	82	Ppp	197. 394
Poyje	602	— cassie	189
Poyjes	756	— krupt	229
Poyzeleyn	58. 697	— snyders	845
Poytaal van 't doolhof	906		
Potafch	42. 231	Q.	
Potten	292	Quaadaardig zeer	217.
Potloot	578		865
Potvisch	810	— — zweer	159.
Pzangwortel	66		335. 603
Pzeparereersteen	696	Quaadbloedigheyd	159
Pziewwyze ragchen spier		Quade dzift	159
	829	— gal	159
— tong spieren	829	— gyl making	159
— tong beens hoozn		— keel	61. 843
spieren	829	— pols	160
Pziewwys uitsteekzel	133	— sappigheyd	159
Pzikkellende middelen	825	— boedzaamheyd	159
Pzoeffkundige medicynen		— boeding	160
	352	— bogtigheyd	159
Pzoeffpzer	809. 559	— uytspzaak	159
Pzobet	490. 809. 559	— willige ziekte	540
Pzupm boom	707	Quaalboom	626
Pulep	712	Quabbe	526
Punt van 't hert	584	Quackzalver	26. 352
Purgatie	197. 716		Qua.

A A N W I J Z E R.

Qualfite	117. 522	Recept	407
Qualfiter	626	Regenboog	488
Quartel bezien	151	————— harrige kring	701
————— bezie	627	Regeering	730
Quaftjen	654	Regeer ppen	730
Queeappelboom	276	Regelmatige medicyne	328
————— boom	276	Regtmatige medicyns	328
————— peerenboom	276	Regte darm	357
————— vleys	548	————— spier	729
Quendel	788	Regtftyvighepd	856
Quickberepdzels	567	Reimette	916
————— zilber	123. 455. 567	Reiniging	526
Quinantie	61	Reynbaar.	850
Quinteſſencie	371	Reſtauraat.	260
Quylmiddelen	758	Retort	736
————— wortel	718	Rieberbereer buur	471
		Reuk	611
R.		Reukbal	692
		————— lieffelpke	435
Raap	726	Reukwerk	611
Raawe gylbloed	246	Reuzel	123
Racchen	385	Rhabarber van Mechoaca	555
Radys	727	————— valſe	857
Raket	369	Rhodes hout	741
————— edele	370	Rhynebezieboom.	739
————— tyeemde	732	————— bloemen	23
Raming	282	————— willige	517
Rammelatzen	727	Ribben	275
Rand van 't ooz	437	————— vleys	685
Raponticum	740	Ridderspooren	309
Raspe	728	Riekende beeker	324
Rasper	728	————— ſpecerpe	96
Ratelaar	695	Riet	101. 156. 162
Ravensbek	401	Rietgras	684
————— ſpier	266	Ring	234
————— uytſteekſel	266	————— beenagtige	64
Ratelen	33. 395	————— vinger	322
Razentheyd	544	Rings ſchildbeens ſpiere	281
Razende honger	155	————— ſpleet ſpiere	281
————— hoozs	674		
————— moet	408		

A A N W I J Z E R.

Ringwys kraakbeen	281	Rooktuug	836
— uytsteeksel	63	Roo melizoen	336
Ringworm	475	Roomsche boonen	670
Riolen	168	Roo ridder	761
Risping	751	Rooſ	370. 742
Ritsighepd	408	Rooſagtig	370
Robbegts krupd	417	Rooſter	280
Roedens hooft	126	Rosmarjn	747
Roedestand teegens wil	700	Rots alupn	42
Roerkrupd	392	Rotte	749
— ſtok	753	Rottenkrupd	96
Roest	750	Rotterdamſche foon	464
Rogge	781	Rouwe oogſchelen	869
Rolle	298	Roozen	746
— zalf	536	Rozedrup	428
Romp	878	Rozeneek	633
Rommeling	751	Rozenhoning	742
Ronde erweten	609	Rozenhout	741
— klier	258	Roze laurier	598
— ſpier	749	— der ipfmoeder	629
— wormen	529	Rozenolie	741
Rondhol in 't oog	246	Rozenſupker	742
Rondom bezetting	72	Rozenwortel	741
Ronking	825	Rubjn	750
Rodee balbkeſ	371	Rug	320. 570. 603
— bloemen	565	Rugdrubende middelen	732
— heul	742	Ruggegraat	6
— omloop	933	Ruggegraads ſpiereu	738
— patſch	761	Rugge merg	559
— ſteenbzeekie	393	— teering	847
— vlek	536	Rus geel	761
Roodhond	143. 642	Ruſping	751
Roodjonk	143. 749	Rute	753
Roodjong	642	Rupbal	648
Roodjook	642	Ruphende kaarsjes	125
Rooloop	336	Rupterskrupd	573
— melizoen	336	Rupſching in 't oog	865
Roodmakende middelen	673.	Rupbe	726
	749	Ruph	731
Roodvonk	143. 643	Ruppende middelen	838
Roking	55. 406. 835	Ruppmakende middelen	553
		Ruppe	

A A N W I J Z E R.

Kyppwerding	553	Sardus	767
Kyft	628	Sassefras hout	767
Kyzing	388	Sauceboom	135
		Sabie	760
S.		Sabelboom	753
Sabbelaar	126	Scarley	775
Saffraan	285	Scarificeering	772
———— bastert	114. 240	Schaambeen	365. 712
———— indiaanse	294	———— hape	711
———— pleyster	633	Schamelhepds spleet	745
Salade	498	Schaapsclammighepd	135
Sal armoniak	95	———— tong	56
Salie	760	———— zuuring	529
Salibatie	758	Schaar	401
Salomons zegel	690	Schast	924
Salpeter	601	Schagts stevighepd	769
———— schupm	78	Scharlaken besfen	494
Salpeterige maaghoking	600	———— boom	472
		———— coleur	750
Samen gestelde dingen	255	Scheede der Lysmoeder	889
———— geboegde spieren	254	———— vlies	348
———— leeding	843	Scheefbeen	528
———— inboeging	418	Scheele hoost zweer	439
———— puntig van zuur	256	Scheel oog	827
en zout	256	Scheenbeen	864
———— stelling	255	———— spieren	864
———— firemmend mid-		———— smallen	424
del	241	Scheepbeentjen	595
———— trekkend	111	Scheerling	229
———— trekkende midde-		Scheermes	604. 728
len	111. 162	Scheetje	283
———— verknogte ziekte	255	———— op 't oog	451
———— was	705	Scheebe rupts zwagtel	742
———— wrighting	99	Schelkens krupt	215
Santorie	202	Schellack	496
Sap	834	Schenckel	287
Sappleyster	315	———— spier	287
Sapphier	764	Scherf yzer	772
		Scherpe ziekte	15
		Scheurbuik	777
		———— middelen	777
		Scheur	

A A N W I J Z E R.

Scheurftinkende aeffem	826	Schypfen	383
Scheute	298	Schubagtige Lazery	566
Schepding	786	————— pis	665
————— der vaten des on-		Schub naad	510
derbuphs	473	Schudding	872
————— des geheels	202	Schuddingen	906
Schepglas	786	Schulp des oirg	256
————— konst	226	Schurft	770
————— konstige krupdinenger	669	Schurftheid	10
————— reegel	77	————— des hoofds	10
————— trechter	462. 786	————— der oogen	709
————— turg	786	————— krupd	770
————— bogt	30. 566	Schupmagtige pis	692
Schepl	568	Schupm der metaalen	777
————— kleyn	568	Schupminge	313
————— vaaten	568	Schuytzwagtel	773
Schifting	698	Schuythielen	662
Schiltagtige kraakebeens		Scrupel	780
sieren	460	Sebesten	787
Schildgelyke pleyster	780	Senebladen	785
————— pad gezwel	855	Serpentynsteen	620
————— gelyke kraak been	863	Serpent look	620
————— wyze kraakebeens boyst		Serpents tonge	421. 757
sieren	824	Seron	791
Schilfering der beenen	313	Seugen	691
Schimmel ziekte	777	Seutsel	123
Schloffer	115	Sexe	792
Schoon vleys	638	Sigmaarts krupd	31
Schoyft bloemen	850	Sikkel	384
Schouder	452	Similaare deelen	795
Schouderbeens hooft	13	S. Anthonis bloem	881
————— blad	450. 617	S. Jans brood	206
————— ferecyn	617	————— eubel	362
————— inhoek	131	————— krupd	461
————— gigt	617	S. Joris krupd	675
————— top	13	S. Pieters krupd	700
————— uytsteeksel	710	Siring	645
Schoyfte	295	Slaa	8
Schrabben	772	Slaap	803
Schraapmes	508	————— van 't hooft	852
		————— volle sproop	315
		Slaap	

A A N W I J Z E R.

Slaapbol	246	Slimkalf	419
— kooz	511	— prop	692
— middel	461. 803	— zugt	513
— slagader	184	— zuiverend	81
— spier	852	Slimig zetsel	672
— ziekte	187. 193. 254	Slimige menschen	672
— zugt	187. 193	Slootjes	498
Slapelooshejd	26	Smaak	428
Slapend gevoel	829	Smak	743
Slagaderlyke ader	895	Smalle scheenspier	424
— — buis	169	Smeer	16
— — beuk	60	— wortel	260. 852
— — groote	75	— zakjen	754
Slagaders opening	98	Smeering	521
— — snyding	98	Smeltinge	308. 409
Slag van 't hoost	852	Smelthroeg	286
Slangenhoofd	339	Sinertsel	486
— — hout	252	Sinettelyke ziekte	527
— — krupd	779	Smorende zinking	195
— — tong	757	Snof	740
— — wortel	778	Snozking	825
Slaphed	114	Snot	142. 584. 591. 672
Slappe eetens lust	476	— ontfangers	587
Sleep pypmen	5	Snuf	274
Slek	777	Snuyt	748
— — been	244	Snyer spier	767
Sleutelbeen	237	Snykonst	56
— — bloemen	700	— mes	476
Slikking	339	Solphur	836
Slikmarkt	339	— — wortel	666
Slimboet	528	Sondeer	809
Slinger band	406	Spaansche ertweten	228
— — zwagtel	406	— — pokken	529
Slokdarm	613	— — vliegen	172
— — hoost spier	204	— — vlieg plepster	905
Sloping	805	— — weegbree	449
Sluypspier	613. 811	Spaansgroen	19
— — balkis zwagtel	860	Spalken	389
Slym	583. 672	Spalkspieren	817
— — dypbende middelen	672	Spanader	37. 402
— — geswel	612	Spanning	856
			Span

A A N W I J Z E R.

Spanning in de schagt	424	Spier / kaakspier	133
Spargies	106	— kaawtandens tonge-	
Spatel	808	spier	587
Spatelste	808	— katrolspier	877
Specerpe	96	— kings tongspieren	415
— wjn	908	— kings tongbeensspieren	
Speeksel	758		415
— making	758	— korte elleboogs	148
— vaaten	334	— kuptspier	413
Speenader	431	— langste rugspier	527
Speenen	2. 431. 641	— lel	711
Speeningen	2	— lendenspiereu	708
Speenkrupd	779	— loodberwige	653
Speerkrupd	331. 619. 675	— monnikhags spier	290
— wortel	331	— nahaalende	15
Spek aposteun	595	— neederige	452
— gezwel	823	— ondergraat	480
Spelt	809	— onder palm spier	464
Spiegel / hars	252	— onder schouderblads	
Spier	586		480
— affhalende	2	— onder sleutelbeens spier	
— aarskrabber	63		525
— boovengraadt	839	— ongelpke driehoekige	
— boovenshouderblads		spier	771
	480	— opschortende	280
— breeke windel	564	— plant spier	684
— breeeste spier van de		— pylemwyze rachen	
rug	63	spier	829
— driekantige	873	— pylemwyze tong spier	
— driehoofdige	309		829
— drink spier	139	— pylemwyze tongbeens	
— dwers	871	hoozn spier	629
— dpebeens dzaper	748	— ravensbekis spier	266
— elleboog	289	— rechte spier	729
— elleppp	723. 814	— rings schild beens spier	
— graat	814		281
— halfgratige	784	— rings spleet spier	281
— halfvliessige	784	— ronde spier	749
— halfzenuwagtige	784	— ruggge graads spier	738
— hobaardige	6. 837	— samen gehoegde	254
— innerlyks stopspier	550	— schesuspiereu	864

A A N W I J Z E R.

Spier / schenkel spier	287	Spies glas	72
— — schildagtige kraake-		Spicanard van Indten	593
beens spieren	460	Spinagie	449. 813
— — schildwyzse kraakebeens		Spinnekop	88. 645
bozst spier	824	— wees vlies	88
— — slaapspier	852	Spit	529
— — solidarins hooft spier		Spitsband	295
	204	— glas	72
— — sluyt spier	613. 811	— der neus	421
— — smalle scheen spier	424	Spleet	394. 745
— — spalk spieren	817	— der schamelheyd	745
— — tarbots gelyke spier		Spleetjen des strottenhoofts	
	742		745
— — tongbeens bozst spie-		Spleetmakende kraakbenen	
ren	823		101
— — tongbeens ravenbek		Splytinge des hayts	321
spieren	266	Spodium	817
— — tongbeens hoozn spie-		Spoelinge	250
ren	206	Spoelwater	250
— — tong's neerdrukkers		Spog	819
	130	Spongicus vleesch	461
— — tuffen beenige spieren		Spoufel	819
	485	Spouwing	922
— — twee buykige	321	Sprakeloosheyd	77
— — twee hoofdige	139	Spreehoom	805
— — vaste	894	Spreken moeselpk	130
— — verontwaardiger	479	Spreenw bezienboom	805
— — vierdubbelde	721	Springkruid	504
— — vierkantige	720	Sproeten	358. 666
— — vleugels spieren	35	Sprout	78
— — vleugel wyze spieren		Spruyte	298
	710	Spurie	809
— — vlieg spier	564	Spurgie	504
— — booz om keerende	704	Spuyt	394. 845
— — water-boozt-dyvers		— zetting	240
	7	Spyk	505
— — wiggebeens strot spier		Spyze	35
	811	Spygloop	246. 515
— — wormgelyke spieren		— lust	85
	529	— ontrekking	479
— — zaag spier	789	— verbranding	241
		Spys	

A A N W I J Z E R.

Spyſswalg	82	Steenzaad	524
— walging	66	— zout	414
St. Anthonisbloem	881	Steentjes in de vrugten	628
— Jans bezien	743	Steertbeen	242
— Jans brood	794	— peper	289
— Jans druysjes	743	Stekblind	44
— Joris kruid	675	Stekelbezen	427. 926
— Pieters kruid	700	Stekende winden	767
Staal	211. 549	Stekraap	592
Staar	194	Stem / kleine	489
Staartbeen	242	— zwaare	336
— peper	289	Stemmeloosheid	77
Stads dochter	90	Sterk purgeer middel	343
Stalkruid	66	Sterke wip	690
Stam	199. 878	Stern	404
Stamper	681	Sterre benaming	112
Stameling	127	— kruid	109
Stank	398	— kunde	112
Standelkruid	623	Stietbeen	242
Starkost	594	Stikking des lymoer	466
Steekende palm	752	Stikziende	588
Steekmesje	500	Stilstand	662
— pillen	664	— der ziekte	13
— plepster	622	Stinkende adem	398
Steel	199. 651	— dingen	336
Steen	162	— gouwe	215
— der blaaze	573	— kermis	155
— been	666	— lig	808
— bzeekie	874	— neuszwere	634
— bzeekende middelen	523. 769	Stoechas bloemen	826
— knoop	421	Stoelgang	716
— koolen	523	Stof by een bzenge	227
— kruid	107	— scheider	227
— leepel	501	— scheiding	226
— olte	616. 665	Stokjes	125
— snyder	525	Stoksuiker	170
— snyden	525	Stomp gezigt	587
— snydjag upt de nier	598	Stonden	192. 565
— varen	108. 817	— bloet	565
		Stoof	461
		Stoekplaats	495
		Q q q 2	Stoof

Unable to display this page

A A N W I J Z E R.

Teegenschent	262	Tongbeen	459
— slangentrek	68	Tongbeens borst spieren	823
— stander	67	— ravenbexspieren	266
— strpbighepd	72	— hooznspielen	206
— trekking	74	Tongenblad	463
— vergift	71. 138	Tongsneerdukkers	130
Teems	281	Tongriem	57. 402
Teemsinge	280	Tongriems aanwas	57
Teering	115. 675	— belemmering	57
— ziekte	675	— mes	58
Temperament	279	Tongskens	362
Tenteering	564	Tonnekens triakel	320
Tentyzer	559	Toonen	322
Tentenyzer	809	Toozskrupd	208. 672
Tepel	641	Top van ziekte	11
— kring	480	Toubak	846
Tepelwyz kiliertjes	187	Traage eetlust	336
— uytstekfels	641	Traaghepd	678
Tesaam terugtrekkend	80	Traanen	497
Termentyn	854	Traanbuysen	334
Terpentyn	854	Traanfistel	395
Te rugdypbende middelen	732	Traangooten	249
Terwe	877	Traankiliertje	354
Teshenskrupd	156	Traanoog	18
Testbloemen	188	Trechter	218. 355. 480
Tepken	214	Trechterswyzig kraakbeen	101
— der ziekte	793	Trekking	262
Theunisbloew.	881	Trektang	5
Thym	862	Trektangen	401
Tienoncen	314	Tremelle	218. 480
Tin	493. 821	Trepaan	576
Tintelyzer	491. 559. 809	Trepanering	872
Toegroeying der deelen	114	Trommel	887
Toelyming	531	— water	884
Toemaakfel	258	— vlieg	886
Toesluyting des herts	846	— hoozd	221
Toestoppende middelen	260	Trompet van Eustachius	879
Toeval	842	Trompetten	880
Togtgat	366		
Tong	521		

A A N W I J Z E R.

Tryffelsteen	875	Dat	892
Tulp	881	— inmondig	55
Turbit-wortels	882	— doorknaging	316
Turkse boonen	670	— ontsluiting	55
Tuffen beentige spieren	485	— opening	60
— beyde komende daa-		— met twee ooren	324
— gen	484	Datachtige klier	259
— knopingen	485	Dederik	535
— lating	485	Veel bloed hebbende	685
— naajing	485	Veel daantige	445
— ribbigespier	484	Veel deeltighepd	65
— ribbigezenuw	484	Veel eeting	691
— rupinte	91	Veel goed	890
Tuffchen tyd der kooztsen	85	Veelvoeding	692
Tutie	884	Veelvoet	692
Tuygeltuyg	429	Veelzadig	692
Tuylkens	94	Veerdighepd in de ontleed-	
Tydeloozen	248	— kunt	354
Tyloos	592	Veerende kragt	342
Twaalfvingerige darm	328	Veezelen	390
Tweebuikige spier	321	Veil	433
Tweehoofdige spier	134	Vel	653
Tweelood	918	Veldajuin	626
		Veldcypres	214
		Velletjen	295
		Veldlook	907
		Velmakende medicamenten	
			227
		Velroodmakend middel	673
		Venkel	397
		Venster	388
		Venusberg	578
		— buyl	151
		— hayr	16. 174. 692
		— kloot	443. 855
		— nabelkrupd	7
		— quelling	769
		Veranderd:ank	37
		Verandering der zaaken	569
		— van zichte	571
		Verbaasthepd	340
		Ver-	

V.

Vaandel	720
Vaardige medicinen	376
Vaaren	393
Vaaten des onderbuiks	473
Valeriane	675
Vallende ziekte	362
Valsche rhabarber	857
Valvlies	194
Valvliezen	891
Van een scheuring	83
Vaste dingen	395
Vastmaking	395
Vastmakende middelen	392
Vaste spier	894

A A N W I J Z E R.

Verbeetering	272. 729	Verkalking met stof	201
Verbinding	307	Verkeerde neetelen	500
Verborgen hoedanigheeden	608	Verkengsblood	98. 297
———— ziekte	608	———— dood	664
Verbrandhepd	353	———— gras	690
Verbrand oog	69	———— lust	845
Verbruyzeling	56	———— venket	666
Verbuysthepd	279	Verkleurthepd	12
Verdikkende middelen	257. 634	Verhouthepd	274
Verdikking	257. 483	Verlamming	731
Verdikkend middel	241	Verlenging	348
Verdonkerthepd	44	Verlepding	313
Verdozven honger	236. 539	Verliesthepd / dolle	77
Verdobende middelen	593	Vermagering	380
Verdoving	593	Vermeerdering	116. 117
Verdozapinge	327	Vermiltoen	232
Verdybende middelen	326	Vermoeidhepd	265. 306. 504
Verdunnende	115	Vermogelyk brandyzer	200
———— middelen	323	———— vuur	471
Verdunning	115	Vermozyeling	56
Verduwing	245	Verniewing	247
Verenigende middelen	260	Vernis	761. 902
Verffel	864	Verouderde ziekte	73
Verfriszalf	12	Verontwaardiger spier	479
Vergetelhepd	607	Verplaatzing van ziekte	571
Vergruyping	40	Verpozing	360
Vergulding	304. 476	Verrigting	619
Verhaal der ongezonderhepd	650	Verrotte oogseheelen	250
Verhardende middelen	776	Verrotting	716
Verhard gezwel	773	Verrukking van zinnen	380
Verhemelte des monds	635	Verscherven	14
Verheffing	647. 832	Verschrikking	340
Verhoedende inzicht	479. 699. 704	Verschynselen	667
Verhoedmiddel	306	Verspreidende ziekte	819
Verhooging	377	Verstand	483
Verhuys	617	Verstandelooshepd	65
Verkeerde keet	503	Versterkende inzicht	479
		Verstompnde middelen	608
		Verstopthepd	608
		Verstopping	351
		Verteerlooshepd	76
		Der	

A A N W I J Z E R.

Verbogtigende middelen	452	Blees	183. 713
Verbizinging	327. 832	— bzeuk	765
Verbroegende ziekte	703	Bleessig uitwas	766
Verbroegen van de ziekte	70	— blies	183. 640
Verwarminge	399	Bleys	713
Verwassing	75	— hegting	846
Verwerfzel bzeuk	166	— lpin	766
Verwperend instrument		— makende middelen	
	323		684. 766
Verwpering	323. 731	Bleissige heubeltjes	187
Verzagtende middelen	350.	— misdragt	577
	539. 644	— blies	640
Verzameling	249	Blegt	686
Verzeegeling	531	Blekken als bloopbeeten	370
Verzen	165	Blek	486
Verzweering	83. 381. 915	Bleugelspiereu	35
Ver	16	— wyze uptsteekfels	28.
— van ongewassen wol	615		710
— blies	564. 640	— — spiereu	710
Depl	434	Bliegbloem	787
Victoriewortel	907	Blieneer	585
Dierdubbelde spier	721	Bliegende jigt	99
— hoofdige windel	406	— wind	592
— hante spier	720	Bliemen	772
Dierendeel	720	Blierboom	760
— — loots	330	Blies	564
Dilkruid	295	— ader der nageboorte	
Dinger	322		223
— — hoedskruyd	322	— hand	846
Dinkhoorde	238	— spier	564
Diole	908	Bloed	703
Dischlpin	469	— witte	396
Ditseu	907	— wekkende middelen	
Ditriool	915		350
Dlaarboom	760	Bloejingen	200
Dlam	395	Bloejing	740
Dlassen baard	500	Blookruyd	663 709
Dlasdotter	790	Blothout	831
— kruyd	519. 521	Blym	671. 771
Dleermuus gelyke banden	906	Doedend sap	225
		Doedens gevezel	115
			Doeg

A A N W I J Z E R.

Doeding	36. 605	Doozeggende striepen	519
Doedzel	35	— zegging	703
Doermans band	121	Doozste been des hoofds	796
Doet	130. 664	— vinger	478
— angels	873	— — — leeden	570
— bad	651	Doozkrupping	46
— eubel	99. 687	— teelling	415
— fterecyn	687	— trekkende oozzaak	701
— pappen	838	Doozschē beet	580
— zool	683	Doozstaart-gras	39
Dogelkrupd	40	Doozskullekens	787
— nest	304	Doozemde raket	732
— tong	626	Doozet	178. 603
— voet	626	Doozouwelikhed	294
Dogten	453	Doozouweghair	16. 174. 692.
Dolders haarden	325	— mantel	874
Dolgt my naa	671	Doozucht	398. 648
Dol melk	689	— onbolwassen	255
Dolsappig	685	— ontleding	255
Dol zog	689	Doozugen	405
Doozarm	290	Doozpe tyd	85
— gaande oozzaak	702	Doozpfsteen	696
— hand	185	Doozpfsterziekte	218
— herffenen	208	Doozpbing	404
— hoofs	404	Doozpuilghed	537
— middel	465	Doozpuur dat uit de oogen	
— hupd	358. 699	springt	548
— ken in de opperste lip	498	— bloem	688
— kenning	703	— wortel	718
— lippen	703	Doozpuurige pupsten	341
— looper	702	Doozpuur dendaagse kooz	654
— naame ziekte	706	Doozpuur vingerkrupd	655
— omkserende spieren	704	Doozpuur de weezenthed	371
— oobertrekking	353	Doozpuur gboonen	531
— standers	705	— gezwel	841
— vast stelling	464	— werten	392
— voet	851	Doozpuur	646
— waardsē halsspanning	353	Doozpuurzel	581
— wasch	704	Doozpuur Ungerse pest	387
		Q 99 5	Doozpuur

A A N W I J Z E R:

Uptademing	380	Uptbloefels	82
Uptberfing	318	Uptboering	619
Uptbluffing	380	Uptwaaffeming	318. 319.
Uptbottende vlakke	377		372
Uptbulting des nabels	379	Uptwaaffemende middelen	318
Uptdamping	372	Uptwas	81
Uptdeeling	327	— des moederz	207
Uptdoozing	313	Uptwassing des beens	379
Uptdoozende kooz	433.	Uptwerpsels	315
	546	Uptwaking der oogen	340
Uptdoozend middel tot de		Uptzinking	306
wortel toe	741		
Uptdoozel	315. 378.	W.	
Uptgaan van 't lyf	702	Waakende flaapzucht	254
Uptgerekte ader	235	Waalwortel	260
Uptthalinge	377	Waanftoelgang	853
— dooz warmte	322	Waereld / groote	536
Uptthangen des endeldarins	702	— kleine	572
Uptteeding	532	Waken	26. 907
Uptteeging	372	Walg	85
Uptpupling der oogen	379	— kooz	109
Upttrekking	55. 639	Walging	596
Uptropzen des hairs	536	— van fypz	82. 105
Uptsteekzel	13. 81	Walnoot	491
Uptsteekend van fehonder-		Walfchoe	810
bladen	710	Walsteen	630
Uptteerende kooz	433.	Walftroo	412
— ziekte	547	Walvifch	210.
Uptteering	93	Wandluitkrupd	808.
Upttrekkende	116	Wange	415. 538
Upttrekking	55. 326. 348	Wangedaante	158.
— des huyds	340	Wangedaantig	157
Upttrekzalf	332	Wankoleurig	10
Upttrekzel	381. 804	Wanftal	158.
Uptval	306	Wanbrugt	3
— der lpfmoeders	702	Wapen verbinding	450.
Uptvallen des hairs	39. 536.	Warmte / ongebooren	140.
	667		358
— der winkbratwen	54	Wafch	205
		Wafch	

A A N W I J Z E R.

Waschrupd	209	Waterbaten	898
— pleyster	206. 209	— breez	457
— smeerzel	208	— zugt	104. 458
— zalf	206	— in de pisypot	314
Wassinge	528	Waterig bloed	469. 847
Water	85. 104. 458. 534	— oogvogt	453
— afdryvende midde-		— vogt	455
— len	455. 457	Weder dood	874
— bad	125	— dryping	233
— blaasjes	455	— komende ziekte	635
— bloedig	469	— overhaling	247
— breuk	456	— overtrekking	247
— bunge	132	— stuytbuur	736
— en Eek	633	Wederich	535
— en Olte mengsel	455	Wee	329
— eype	458	Weede	420
— gedistilleert	85	Weed	488
— gooten	249	— koleurige gal	488
— hoost	456	— asch	231
— kanker	215. 603	Weegbree	95
— kers	132	Week aan de zyden	462
— kloot	456	— buikigheid	43
— linsen	508	— van de buik	472
— look	777	Weelig vleis	407
— loop	86	Weeragtig lighaam	271
— meloenen	62	Weerdryvende middelen	341
— of reid mente	161	Weere	164
— naabel	457	Weerglas	859
— in de nageboorte	453	Weerkouw	721
— oog	457	Weeromstuytbuur	471
— yap	638	Weerstuyt oven	736
— patich	447	Weg	554
— peper	457	— distel	511
— pupst	673	— scheetse	211
— pupsjes	834	— breevende middelen	368
— rozen	606	— wachte	228
— rupt	857	— wyzer	257
— baaren	629	Wegewaart	228
— vat	923	Weldoorwaastemen	373
		Welfzel	402
		Welz	

A A N W I J Z E R.

Welgestelthepd der sappen		Wolgenboom	759
	373	Windbloem	59
Wel in 't vles	376	— bzeuk	687
Welriekende klaveren	562	— — in de nabel	687
Welbarendhepd	890	— doorn	813
Wennie	595	— dypvende middelen	83
Werde	13	Winde	800
Werkhups	615	Windelspier	767
— plaats	615	— wozm	385
— twg	535	Winden	396
— tuggig deel	625	Winding	385
Werkinge	356. 619	Windgat	366
— van 't lighaam	14	— oben	59
Werte	486. 903	— houtboom	759
Wervelbeenen	818	— water	884
Wep	790	— zugt	884
Wepking	537	Windsel	385
Wept	877	Winkel	615
Wezenhepd.	371	— boek der Apothe-	
Wieke	882	— kers	326
Wielboom	185	— naad	499
Wier	34. 917	Wintergroen	718
W'erook	861	— hielen	662
Wiggebeen	130. 293	— ling	229
Wiggebeentjes	293	Wit van 't ey	30
Wiggebeens' strotspier	811	— van 't oog	29
Wikken	907	— lidteiken op 't oog	513
Wikwystupg	508	Witte bloemen	396
Wilde gerwe	393	— lazery	512
— heul	742	— linie	519
— herbei	590	— mechoacanna	555
— homkoramers	343	— oogvlek	29
— mostaart	487	— ruidighepd.	912
— olpboom	276	— viltkrupd	517
— saffraan	240	— vles	29
— thym	788	— bloed	396
— vpgenboom	175	— wegdistel	511
— wpngaart	151. 849	— wortelen	649
— wprupt	432	— zugt	513
Wild vlag	519	Witmakinge	304
— buuc	673	— niet	693.

A A N W I J Z E R.

Wit toebereydsel	513
Woelentheyd	482
Wolf 178. 444. 531.	667
Wolfsbeet	532
— bezie	645
— gebeer	533
— hlaauw	533
— veest	623
— wortel 12. 533.	592.
	645
Wolfs	597
Wolken in de pig	354
Wolkjes	604
Woleblaaden	672
— met de poekken	615
— krupd	672. 901
Wolligheyd der blaaden	500
Wond	927
Wonderboom	744
— net	734
Wondkuffentjs	817
— meester	218
— middelen	872
— plepster	622. 682
— teeken	227
— pzer	809
Wozggezweel	61
Wozmen	529.
— ronden	529
— als katwoerde	292
Wozmgelyke spieren	529
— gewpze afhangzel	84
— krupd	764. 850
— middelen	438
— wps uitsteeksel	901
— ziekte zonder naam	646
Wozstbles	37
Wouw	532. 420
Wzang	122

Wzang vftkrupd	295
Wzatte	13. 903
— krupd	220
Wzigtig	100
Wurmkrupd	71. 764. 850
Wynbezien	743
— hzaauwe	837
— gaard	912
— — parep	49
— pupsten	428
— rankg gelyke lighaam	637
— — vaatjes	175
— ruyt	753
— steen	851
Wpsvinger	322. 478

Y.

Ylhoofdighed	308
Ypenboom	916
Ysbeen	278
Ysop	465
Yzer	388. 549
— hard	901
— krupd	901

Z.

Zaad	783
— aanbzetigende ba-	
ten	892
— beentjes	790
— blaasjes	906
— deelen	810
— doosjes	177
— hupsje	165
— lak	496
— loop	424
— makende middelen	810
— vaten	698. 893
Za-	

A A N W I J Z E R.

Zadelbeen	359. 783	Zeeferrekruyd	876
Zadelooshepd	24	Zeevenblad	441. 868
Zaag	788	— boom	753
— spier	789	Zeevenkel	284
Zaalbeen	783	Zeeverzaad	764
Zalf	352. 919	Zeewinde	802
— rolle	298	Zedoar	930
— verkooper	590	Zegegroen	153
Zagtkruyd	577	Zelf	760
Zagte purgatie	461	— beweging	122
— purgeermiddelen	341	— roersel	122
— uptdryvende midde-		Zemelagtighepd	407
— len	506	Zemelagtige pis	682
— waszalf	206	— schurft	708
Zak	754	— vel	682
Zakje	602. 665	Zenebladen	785
Zalve booz vermoeltheyt	12	Zenuw	599
Zalzaparil	767	— beschryping	599
Zamenleiding	843	— achtig lighamen	271
Zamenwas	705	— knooping	686
Zand	753	— knoop	412
Zandagtighepd in de pis		— middelen	599
	707	— sap	815
Zandbad	92. 707	— steek	715
Zandighepd	91	— vlegten	686
Zandraak	761	— vlegtknoop	686
Zanikel	763	— waater	534
Zandkloot	443. 855	— zalf	550
Zathepd	279	Zetpil	838
Zabelboom	753	Zetzel	464. 782
Zable	760	Zevendaagse kooz	786
Zauceboom	135	Zeuken	695
Zeeajupn	774. 819	— brood	98
Zeebeen	372	Zeylsteen	538
Zeehool	802	Zieden	930
Zeelbast	572	Ziekelpk	890
Zeemos	917	Ziekenhups	603
Zeenabelg	918	Ziekte	579
Zeepp	765	— aan een verknogte	255
— kruyd	765	Ziek	
Zeeschupm	630		

A A N W I J Z E R.

Ziekte / algemeene	639	Zomerspzoeten	508
— in zwang gaande	360	Zondigende dingen	733
— die op zig zelven be-		Zonnenbrand	640
staat	706	— daauw	748
— eigenschap	470	— volgende wolfsmelk	436
— goedaardige	134	— wende	436, 903
— haastige	15	Zoospier	802
— hoogte	11	Zozbenboom	805
— quaadwillige	539	Zozgzaad	805
— scherpe	15	Zotſchap	887
— ſonder naam	646	Zout	758
— ſtilſtand	13	Zugtig	157
— ſwaar te geneezen	337	Zugting	839
— top	11	Zuur	11
— verandering	571	— boom	135
— verborzene	608	— bekende middelen	4
— verouderde	73	— bronnen	125
— verplaatſing	571	Zuuring	8
— gaande en komen-		Zuurmatigende middelen	67
de	485	Zuure oprifping	12
Zielwerking	63	Zuurzout	356
Ziſte	281	Zupper	577
Ziſtinge	280	Zupperen van water	312
Zilver	92, 529	Zupperend middel	353
— glit	523	Zupperende dingen	585
— krupt	66	Zuppering	250, 312, 585
— ſchoon	66	Zupperzout	31
Zin	786	Zwaar beſpreek	577
Zinking	195, 740	Zwaardenkrupt	419
— des Ipfmoeders	702	Zwaarhertig	337
— in de ruggegraat	195	Zwaarhoofdigheid	204, 274
Zinnen	27	Zwaarhoorig	335
Zinplaatſ	27	Zwaarhoorigheid	130
— bang	192	Zwaarmoedig	560
Zode	91, 241	Zwaare ſlaperigheid	197
Zoethout	422	— ſtem	336
Zog gebrek	22	— ziekte	337
		Zwaavel	836
		Zwag	

A A N W I J Z E R.

Zwaagtcl	860	Zweetmiddelen	446
— wozm	385	— pupsjes	446
Zwakhepd	304. 356. 474	— pppjes	695
Zwaluwe wortel	105. 449	— stoof	891
Zwarte gal	560	— stoppende medicynen	352
— doosjes	176	— zweertjes	834
— middelen	560	Zwelling der klootaders	234
— kumpn	601	Zwemkrupd	697
— paticj	761	Zwpmelighepd	522
— winden	438	Zwpmeling	779. 843
Zweeren die hol zyn	76	Zpde	787
Zweeringe	915	— boobenbupk	462
Zweertagtig kraakbeen	356	— des bupk	472
Zweet	835	— wee	685
Zweeting	835	Zpgdoek	247
Zweetgaten	695	Zppglas	291
— kooz	348. 446. 835		

REGISTER

Der

Fürnemster KUNST-WORDEN

Durch ganze Buch hien zu finden.

A.			
		Achsel	28. 123
		— blut adern	123
		— hayt	448
A rktraker	63	Achse	123
Abbiß	834	Ackley	87
Aberwik	308	Acker eyhlen	154
Abfuhrende augen mauß	479	— knoblauch	49. 777
Abgang	306. 716	— zwibel	626
Abgeißung	305	Adams apffel	693
Abgeschabene haut	486	Aderbruch	235. 671
Abgesottener tranck	84	— häutlein	223
Abgeißung	305	— lassen	671. 898
Ablaffung von fieber	85	— offnung	898
— von krankheit	74. 485	— ohne paar	124
Ableitung	74. 313. 736	Adlerstein	21
Abnehmen	115. 546	Adonisblum	17
Abreißung	83	Affodil	108
Abschäumung	313	Affensch	3
Abschelung der rinde	305. 378	Asterburt	683. 781
Abscheuliche kraß	798	— darm	357. 719
Abschneidung	80. 381	Agelen	87
Abflaß	774	Agrest	617
Absonderung	786	Agstein	833
Abstreichende mittlen	5	Ahorn	7. 684
Abthon	874	Alabasterstein	28
Abtrennung	83	Alankwurß	436
Abtrockende mittel	313	Alat	6042
Abwäsung	2	Alaun	42
Abziehen	312	Alberbaum	695
Accident	842	Albtraut	374
		Rit	218

REGISTER.

Abſchoß	534	Angebohren wärme	351
Alembick	33	Angel	432
Allgemeine artznen	637	Angelik wurth	60
----- franchett	639	Angelicht	382
----- platz der ſinnen	27	Angewachſen	17
----- ſcheifaugt	30	----- häutlein	17
----- ſeuche	639	Anhang	17
----- ſlag des gansen lei-		----- des bauchs häutleins	702
bes	644	Anhörung	116
Allerley obſt	450	Anhs	63
Almen	916	Anker gleiche aufwachs	58
Aloe	39	Anſteckend	572
Aloeshoefs	22. 929	----- ſeuche	527
Alp	477	----- franchett	261
---- flecke	99	Anſtoß	647
---- roß	507	Antliß	382
Atraum	544	Antonius feuer	370
Aſteraug	438	Anwachsung	364
Alter	20	----- der angliedern	57
----- grünend	23	----- des jungriems	57
----- rebestoß	704	----- des fiebers	57
----- rhum	20	Anzeigung	479
All zu ſtarcke purgation	460	Anzeigragen	479
Amber	45	Anzeyung	355
Amboß gleiche heinlein	478	Apffel ſalbe	692
Amethiſt	47	Apoſtem	83
Ammel mahl	51	----- frau	770
Ammoniac	48	Apotheker	669
Amulet	658	----- buch	326
Anwachs	842	----- kunſt	668
Anatomie	56	----- faye	326. 668
Anatomie	56	Arabiſcher gum	87
Anbrennen	353	Arbeiten	648
Anbrennende mittlen	719	Arm	147
Anker gleiche aufwachs	58	----- band	95
Andorn / weiſſer	549	Armenier ſtein	94
Anfall	647	Armschiene	723
Anfang des marcks in rucks-		Arß	75. 423
grad	481	----- backen	594
Angbruſtig	62	----- darm	357. 729
Angeborne gebrechlichkeit	442	----- kratzer	63
Angebohren maß	592	----- mauß	422
			Arß

REGISTER.

Arz nath	659	Attig	338
— wirmlein	104	Aufbickung der haut	772
— zugewachsen	114	Aufblasen	351
Art	792	Aufblasung	480
Artzney	71. 122. 294. 556.	Aufgeblasene adern	235
	557. 669	— samenadren	234
— allgemeine	637	Aufheber	347
— die für alles hilft	637	Aufhebbende mauß	511
— wider alle krankheit-		Aushorendes fieber	261
— ten	197	Auftochen	338. 341
— die man fawt	551	Auflösen	802
— hier	208	Auflösung	54. 326
— gegen das fieber	386	Aufschneidung	55. 56
— königliche	130	Aufschwellen unter den augen	
— vermengte	255		457
— die das niesen bringt		Auffieden	341
	368	Auffeigung	55
— mit sucher	258	Auffeigen der mutter	466
— wider gift	33. 34.	Aufweichen	839
	71	Aufziedung	347
— mutter krankheit		Auge	610
	466	Augapffel	716
— von senff	796	Augenartzney	250
— von quecksilber	567	— bebende	448
— dar on man sich bre-		— blutig	419
— chen muß	922	— brand	62
— kunst	668	— blau	464
Arzt	557	— braven	229. 837
Aspen	695	— entzündung	363
Affen	231	— feuchte	443
— loch	259	— fistel	19. 395
— falk	31	— fuß	18. 522
Afchmachung	231. 476	— gersten geschwulst	
Ast	146		451
Astlatick	774	— haarband	516
Athembolen	353. 483. 734	— haartein	229
— beschwärt	62	— lieder	636
— leichte	375	— liederen wasser röbre	
— ziehen	483		313
— zuge	734	— mittlen	629
— junglein	233. 362	— nicht	884
Atlas wirbel	113	— reudigkeit	709

REGISTER.

<table border="0" style="width: 100%;"> <tr><td>Augenart:ney schlieren</td><td style="text-align: right;">186</td></tr> <tr><td> — fennader</td><td style="text-align: right;">622</td></tr> <tr><td> — stern</td><td style="text-align: right;">716</td></tr> <tr><td> — triessen</td><td style="text-align: right;">522</td></tr> <tr><td>Augentrost</td><td style="text-align: right;">375</td></tr> <tr><td> — umkerung</td><td style="text-align: right;">438</td></tr> <tr><td> — wachter</td><td style="text-align: right;">295</td></tr> <tr><td> — wasser</td><td style="text-align: right;">250. 458</td></tr> <tr><td> — röhre</td><td style="text-align: right;">333</td></tr> <tr><td> — wehe</td><td style="text-align: right;">620</td></tr> <tr><td> — winckel</td><td style="text-align: right;">172. 448</td></tr> <tr><td> — wimpren</td><td style="text-align: right;">701. 837</td></tr> <tr><td> — wurzel</td><td style="text-align: right;">889</td></tr> <tr><td> — zahne</td><td style="text-align: right;">311</td></tr> <tr><td> — zächyn</td><td style="text-align: right;">299</td></tr> <tr><td>Ausblasung</td><td style="text-align: right;">380</td></tr> <tr><td> — brechung</td><td style="text-align: right;">318</td></tr> <tr><td> — breitung</td><td style="text-align: right;">323</td></tr> <tr><td> — breittent instrument</td><td style="text-align: right;">323</td></tr> <tr><td> — dempfen</td><td style="text-align: right;">372</td></tr> <tr><td> — dempfung</td><td style="text-align: right;">319</td></tr> <tr><td> — dem gliedern</td><td style="text-align: right;">532</td></tr> <tr><td> — gelencke</td><td style="text-align: right;">532</td></tr> <tr><td> — fall</td><td style="text-align: right;">306</td></tr> <tr><td> — fallen des haars</td><td style="text-align: right;">39. 91. 536. 667</td></tr> <tr><td> — des mastdarm</td><td style="text-align: right;">702</td></tr> <tr><td> — der mutter</td><td style="text-align: right;">702</td></tr> <tr><td> — führen</td><td style="text-align: right;">372</td></tr> <tr><td> — führende arhney</td><td style="text-align: right;">197</td></tr> <tr><td> — geprester saft</td><td style="text-align: right;">343</td></tr> <tr><td> — gezogen</td><td style="text-align: right;">381</td></tr> <tr><td> — leschung</td><td style="text-align: right;">380</td></tr> <tr><td> — nehmung der beinen</td><td style="text-align: right;">313</td></tr> <tr><td> — saß</td><td style="text-align: right;">510</td></tr> <tr><td> — schneiden des lendensteins</td><td style="text-align: right;">598</td></tr> <tr><td> — schneidung des heimlichen glids</td><td style="text-align: right;">191</td></tr> <tr><td> — spannung der haut</td><td style="text-align: right;">340</td></tr> <tr><td> — spülung</td><td style="text-align: right;">250</td></tr> <tr><td> — theilung</td><td style="text-align: right;">327</td></tr> </table>	Augenart:ney schlieren	186	— fennader	622	— stern	716	— triessen	522	Augentrost	375	— umkerung	438	— wachter	295	— wasser	250. 458	— röhre	333	— wehe	620	— winckel	172. 448	— wimpren	701. 837	— wurzel	889	— zahne	311	— zächyn	299	Ausblasung	380	— brechung	318	— breitung	323	— breittent instrument	323	— dempfen	372	— dempfung	319	— dem gliedern	532	— gelencke	532	— fall	306	— fallen des haars	39. 91. 536. 667	— des mastdarm	702	— der mutter	702	— führen	372	— führende arhney	197	— geprester saft	343	— gezogen	381	— leschung	380	— nehmung der beinen	313	— saß	510	— schneiden des lendensteins	598	— schneidung des heimlichen glids	191	— spannung der haut	340	— spülung	250	— theilung	327	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr><td>Austreibende</td><td style="text-align: right;">116</td></tr> <tr><td> — triickung</td><td style="text-align: right;">313</td></tr> <tr><td>Ausserste häutlein</td><td style="text-align: right;">295</td></tr> <tr><td>Auffrückung</td><td style="text-align: right;">323. 326</td></tr> <tr><td>Aufwachs</td><td style="text-align: right;">81</td></tr> <tr><td> — der augen</td><td style="text-align: right;">379</td></tr> <tr><td> — des zahnfleisches</td><td style="text-align: right;">366</td></tr> <tr><td> — der barmutter</td><td style="text-align: right;">207</td></tr> <tr><td> — griffelgleiche</td><td style="text-align: right;">133</td></tr> <tr><td> — der beinen</td><td style="text-align: right;">379</td></tr> <tr><td>Aufstehung</td><td style="text-align: right;">377. 381</td></tr> <tr><td colspan="2" style="text-align: center;">B.</td></tr> <tr><td>Bachbungen</td><td style="text-align: right;">132</td></tr> <tr><td>Bacillenkraut</td><td style="text-align: right;">284</td></tr> <tr><td>Back</td><td style="text-align: right;">543</td></tr> <tr><td>Backen</td><td style="text-align: right;">152. 538</td></tr> <tr><td> — mauß</td><td style="text-align: right;">152</td></tr> <tr><td> — zahne</td><td style="text-align: right;">311. 577</td></tr> <tr><td> — zähnen zung mauß</td><td style="text-align: right;">587</td></tr> <tr><td>Bad</td><td style="text-align: right;">349. 482</td></tr> <tr><td> — in 't bad distellern</td><td style="text-align: right;">127</td></tr> <tr><td> — kopff</td><td style="text-align: right;">292</td></tr> <tr><td> — kraut</td><td style="text-align: right;">513</td></tr> <tr><td> — stube</td><td style="text-align: right;">125. 891</td></tr> <tr><td>Bähren ohrlein</td><td style="text-align: right;">120</td></tr> <tr><td> — blust</td><td style="text-align: right;">507</td></tr> <tr><td>Bald greiß</td><td style="text-align: right;">785</td></tr> <tr><td>Balsam</td><td style="text-align: right;">128. 129</td></tr> <tr><td> — apffel</td><td style="text-align: right;">578</td></tr> <tr><td>Band</td><td style="text-align: right;">515</td></tr> <tr><td> — der naß lochern</td><td style="text-align: right;">490</td></tr> <tr><td>Banden der barmutter</td><td style="text-align: right;">516</td></tr> <tr><td>Bärlapp</td><td style="text-align: right;">533</td></tr> <tr><td>Barmutter</td><td style="text-align: right;">926</td></tr> <tr><td>Bärndil</td><td style="text-align: right;">572</td></tr> <tr><td> — fenchel</td><td style="text-align: right;">572</td></tr> <tr><td> — wurß</td><td style="text-align: right;">572</td></tr> <tr><td>Barth</td><td style="text-align: right;">129</td></tr> <tr><td> —</td><td style="text-align: right;">Ba</td></tr> </table>	Austreibende	116	— triickung	313	Ausserste häutlein	295	Auffrückung	323. 326	Aufwachs	81	— der augen	379	— des zahnfleisches	366	— der barmutter	207	— griffelgleiche	133	— der beinen	379	Aufstehung	377. 381	B.		B achbungen	132	Bacillenkraut	284	Back	543	Backen	152. 538	— mauß	152	— zahne	311. 577	— zähnen zung mauß	587	Bad	349. 482	— in 't bad distellern	127	— kopff	292	— kraut	513	— stube	125. 891	Bähren ohrlein	120	— blust	507	Bald greiß	785	Balsam	128. 129	— apffel	578	Band	515	— der naß lochern	490	Banden der barmutter	516	Bärlapp	533	Barmutter	926	Bärndil	572	— fenchel	572	— wurß	572	Barth	129	—	Ba
Augenart:ney schlieren	186																																																																																																																																																												
— fennader	622																																																																																																																																																												
— stern	716																																																																																																																																																												
— triessen	522																																																																																																																																																												
Augentrost	375																																																																																																																																																												
— umkerung	438																																																																																																																																																												
— wachter	295																																																																																																																																																												
— wasser	250. 458																																																																																																																																																												
— röhre	333																																																																																																																																																												
— wehe	620																																																																																																																																																												
— winckel	172. 448																																																																																																																																																												
— wimpren	701. 837																																																																																																																																																												
— wurzel	889																																																																																																																																																												
— zahne	311																																																																																																																																																												
— zächyn	299																																																																																																																																																												
Ausblasung	380																																																																																																																																																												
— brechung	318																																																																																																																																																												
— breitung	323																																																																																																																																																												
— breittent instrument	323																																																																																																																																																												
— dempfen	372																																																																																																																																																												
— dempfung	319																																																																																																																																																												
— dem gliedern	532																																																																																																																																																												
— gelencke	532																																																																																																																																																												
— fall	306																																																																																																																																																												
— fallen des haars	39. 91. 536. 667																																																																																																																																																												
— des mastdarm	702																																																																																																																																																												
— der mutter	702																																																																																																																																																												
— führen	372																																																																																																																																																												
— führende arhney	197																																																																																																																																																												
— geprester saft	343																																																																																																																																																												
— gezogen	381																																																																																																																																																												
— leschung	380																																																																																																																																																												
— nehmung der beinen	313																																																																																																																																																												
— saß	510																																																																																																																																																												
— schneiden des lendensteins	598																																																																																																																																																												
— schneidung des heimlichen glids	191																																																																																																																																																												
— spannung der haut	340																																																																																																																																																												
— spülung	250																																																																																																																																																												
— theilung	327																																																																																																																																																												
Austreibende	116																																																																																																																																																												
— triickung	313																																																																																																																																																												
Ausserste häutlein	295																																																																																																																																																												
Auffrückung	323. 326																																																																																																																																																												
Aufwachs	81																																																																																																																																																												
— der augen	379																																																																																																																																																												
— des zahnfleisches	366																																																																																																																																																												
— der barmutter	207																																																																																																																																																												
— griffelgleiche	133																																																																																																																																																												
— der beinen	379																																																																																																																																																												
Aufstehung	377. 381																																																																																																																																																												
B.																																																																																																																																																													
B achbungen	132																																																																																																																																																												
Bacillenkraut	284																																																																																																																																																												
Back	543																																																																																																																																																												
Backen	152. 538																																																																																																																																																												
— mauß	152																																																																																																																																																												
— zahne	311. 577																																																																																																																																																												
— zähnen zung mauß	587																																																																																																																																																												
Bad	349. 482																																																																																																																																																												
— in 't bad distellern	127																																																																																																																																																												
— kopff	292																																																																																																																																																												
— kraut	513																																																																																																																																																												
— stube	125. 891																																																																																																																																																												
Bähren ohrlein	120																																																																																																																																																												
— blust	507																																																																																																																																																												
Bald greiß	785																																																																																																																																																												
Balsam	128. 129																																																																																																																																																												
— apffel	578																																																																																																																																																												
Band	515																																																																																																																																																												
— der naß lochern	490																																																																																																																																																												
Banden der barmutter	516																																																																																																																																																												
Bärlapp	533																																																																																																																																																												
Barmutter	926																																																																																																																																																												
Bärndil	572																																																																																																																																																												
— fenchel	572																																																																																																																																																												
— wurß	572																																																																																																																																																												
Barth	129																																																																																																																																																												
—	Ba																																																																																																																																																												

REGISTER.

Bastgen	609	Benzoin	134
Bathengel	213	Beräuchert	835
Bauch	43. 895	Beräuchung	56
— fuß	246. 320. 515	Berberos stand	135
— glaß	143	Bereit gefäße	698
— grimmen	249	Bergblaw	94
— hautleins anhang	702	— knapp	570
— nahr	414	— in der hand	569
— offnung	642	— meister	570
— schneidung	414	— munß	625
— wehe	249	Berlauch	90
Baum	88	Bernstein	833
— bonen	495	Bersten der erfroren fersen	662
— farn	691	Bertram	718
— wol	144. 424	Beschirm mittel	306
Beben	872	Beschmierung	521
Bebende augen	448	Beschnitten	76
Becken	480. 654	Beschreibung der beinen	630
Beer	645	— der speytrancf	350
Beeren	124	— der Mensch	69
Beerkopff	415	Beschweimen	843
— miltchlein	697	Beschwering der hauptes	274
— wurß	572	Beseßener Mensch	607
Befeuchtende mittlen	452	Besnitten	729
Begierd zu effen	85. 624	Bestreichung	521
Beifuß	97	Betonien	136
Bellkraut	782	Bentel	756
Belmstein	714	— mauß	156
Wein	628	Bewährte arhney	376
— bruch	192. 402. 630	Bewerhte arhney	331. 352
— corper	773	Bewegung des gemuts	649
— feule	182. 813	Beysuß	97
— frässer	182. 635. 813. 854	Bibergeil	191
— hautlein	660	— kraut	202
— holz	517	— nell	679
— marck	558	Bibinel	679
— schiene	864	Bickbeer	913
— well	260. 630	Biensang	562
Belßer zahne	311	— schienen	389
Benedicten wurß	187	Bier	208
Engelkraut	568	— miltchlein	697
Benigroen	688		

REGISTER.

Bilsamen	459	Blinde darm	248
Bilsenkrant	459	Blind geschwulst	848
Bilsen	459	— kopff	292
Bindel würm	385	Blod gesicht	587
Binden	385	Blumen	396. 565
Binersch	813	Blust an hasel ständen	492
Bingelkraut	568	Blut	287. 761
Binsen	492	— flecken	665
Bingen	492	— fluß	526. 431
— laich	774	— fluß unter sich	431
Bircken baum	136	— gang	336
Birekwerk	441. 868	— gefasse im unter bauch	473
Birnbaum	719	— gerunne	861
Bisem	582	— geschwer	408
Bissen	144	— kraut	679. 690
Bischoffeller fallen	365	— machen	430
Bismunt	822	— reich	685
Bitterfuß	335	— reinigung	526
Bitterwerk	416	— Trauct	37
Blackfisch	630	— speyen	431
Bladdermachend mittel	905	— stein	430
Bladwerk	868	— stillende mittlen	354. 431
Blattittel	630	— stoppende mittel	489
Blanckegel	275	— troppfe	94
Blasen	673. 903. 905	— wurk	430
— band	923	Blutig	685
— stein	162	— aug	429
Blatfallen	798	— elter	769
Blatter	340. 716	Blutigel	449
— lein	716	— umgang	660
— machende mittlen	905	Bock	871
Blattern	277. 673	Bocken	377. 579. 891
Blattern zierd	626	— wuah	217
Blat zierd	398	Bocks bart	448. 870
Blaw aug	464	— horn	398
Blawflecken	338	Bokspeterlein	679
Blawe gall	488	Boden	130
— friemen	355	Böhrerlein	576. 657
Blehungen	396	Bomesin	424
Bleiche färben	383	Boretich	145
Bleyfarbige mauf	525	Borer	550
Bleyweiß	210	Bornstein	832
			Borz

REGISTER.

Borras	145	Brocken	144
Bose düwing	159	Brodt bruche	638
Böse ding	646	Brombeer	751
Bosß gebluth	560	Bromen	751
— geschwar	159. 217. 335.	Brüch	443
	603	— hand	47
Bdze krankheit	362. 540	— der gedarme	357
— schwarz Gebild	159	— in den gemachen	152
— spitziige räude	444	— der mutter	444
Bosfwehe	362	— kraut	109. 444
Boser zustand	484	— der hooden	443
Brand	46. 382	— der netzes	364
— in korn	750	— des nabels	628
— in ange	69	Bruchstein	630
— lattich	883	— wurk	657. 888
— mal	825	Brucke van Barolius	694
— zeichen	825	Brunellen	706
Bratung	109	Brunnen kress	132
Braune	843	Brunst	306. 382. 925
— blactern	854	Brusch	752
Braunwurk	779	Brust	542. 651
Brausen	388. 824. 865	— arzneu	132
Brechen	922	— beer ein	491. 781
— mittlen	67	— bein	824
Brennen	200	— beinmauß	873
Brennende ferw	471	— blats mauß	823
Brenn helm	127	— drüsen	863
— kraut	672	— fell	318. 319. 555. 685
Brenneisen	200	— geschwär	685
Brenn maß	825	— kanal	333
Brennende mittel	196	— gleicher aufwachs	542
— raach	770	— grublein	70
Brenneffel	926	— mauß	651
Brenning	313	— stechen	585
Brennöfen	407	— syrop	315
Brennstein	833	— warkein	641
Brettspiel blüma	404	— windel	193
Breune	706	— wurk	169
Brey geschwulst	113	Breyß läuch	774
Breyen	126	Bubensist	623
Breyte zahne	311	Bubenkraut	501
— warh	520	Buchampffer	37. 529. 634

REGISTER.

Buchßbaum	157	Chyl	225
Buchbaum	384	Chymey	226
— brot	634	Chymist	227
Buchse	720	Chymifer artze	16. 469
Buche	384	— artkney	669
Buchsborn	720	— artzney stücke	701
Buchflee	634	— furtgang	701
Buckel	301. 427	— verfaulen	716
Burreß	145	Circulier glaß	234
Burretsch	145	Citrullen	62
Burtfelkraut	58. 697	Clapper rosen	742
Busen der hirn hautlein	798	Claret	236
Buhen	584. 591	Clarificirung	237
— empfangers	587	Clystier	240
Burbaum	157	Colick	249
C.		Coler lufet feuchtigkeit	158
Camelsheu	774	Colmarkraut	53
Camelstroh	774	Coloquinth	251
Canel	231	Complexion	255
Cappeln	410	Compressen	817
Carfbunckel	69	Confeit	257
Cardamomlein	179	Conserf	80. 258. 259. 621
Carfunckel	69	Consumaat	260
— blatter	69	Coral	267
Carnafel	765	Corallen	267
Carneol	767	— moss	266
Carten distel	325	Cornrosen	742
Carthuser blümen	94	Crisis	282
Cassien	189	Crüßall	289
Cassiefistel	189	Crystalline feuchtigkeit	288
Carheter	197	Crystallzierung	288
Cauterie	200	Cubeben	289
Celtischer narden	812	Cucurbit	291
Cement	201	Cudummer	291
Cerrachel	209	Curbs	294
Chamü	213	Cyperwurk	300
Cholerisch	677	Cypressen baum	301
Cholerische Feuchtigheit	140.	D.	
Chrysolich	220	Damastblum	553
	225	Dämpf mittel	306
		Darm	

REGISTER.

Darm	356	Dollkraut	459
Darmbein	473	— kornet	246
Darmbeins mauß	473	— wurk	12. 645
— blinde	246	Donner barth	129
— bruch	357	— wasser	573
— gicht	221. 249. 472	— bonen	852
— grimmen	473	— gold	224
— grosse	252	— wurk	259
— neklein	365	Dorn	6. 14
— lauge	473	Dörrung	93
— winden	249	Doffen	625
Darre	115. 675	Drachenblut	330. 763
Datteln	303	Drachgeschwâr	331
— baum	636. 673	Drachme	330
Dauben körbel	406	Drachwurm	331
— frau	901	Drachenwurk	331
— kropff	406	Dragoen	330
Daum	322	Dravig	19
Denngraß	690	Drech	823
Dicken	260. 782	— stoß	867
— auff den grund	387	Dreueckige fuge des hirnſche-	
Dickbauch	364	dels	499
— hirnheutlein	552	Dreuhauptige mauß	309
— machen	260. 483	Dreyschrotige mauß	873
— machung	257	Dreytägliche fieber	386
Dicke haut	164	Dreitägiges fieber	855
— machende mittlen	477	Drusen	151. 419
— und dunkel harn	281	— geschwulst	641
— so sich auff den grunt setz	537	Dunkelheit der Augen	45
— im urin	782	Dunne eiter	764
Digertrung	322	— hirnfell	552
Dyllenhoch kraut	59	— hirnheutlein	552
Dinkel korn	809	— scheinbeins mauß	424
Distillierung	313	— zarte haut	564
Distillirer	227	Dunmachende	115
Distillier platz	495	Dunsten	16
— zeuch	324	Durchbohrende mauß	658
Distillieren in bad	127	— brennende mittlen	199
Distilliert wasser	85	— freßung	315
Doll apffel	539	— gebohrte mauß	658
Dollheit	482	— lauff	320
		— seihung	247

REGISTER.

Durchseihen	657	Einlegen	704
Durchseüle	826	— gemachte sachen	257
Durchschlag	247. 252	— schencken	480
Durchschlechten	579	— schneidung	355
Durchwasß	657	— spruzung in die blase	197
Durchwachs	657. 888	— spruzung	240
Durre	546	— tägige fieber	359
Durrwurß	259	— tauchung	309
Durß	800	— taucht	129
Dütlein	542	— wassern	535
Dutten	641	— weicht,	129
— warcklein	641	Eisen	388. 549
E.		— hare	901
Ebenholz baum	237	— hüttelein	12. 592
Eckel	66. 596	— kraut	901
— zum essen	476	— reich	901
Egel kraut	203	Eiter	717
Ehren preis	902	— aug	464
Ehshüttelein	12	— aug läßt	729
En	632	— beulen	915. 921
Eibenbaum	851	— brust	353
Eibischkraut	41	— machend mittell	322
Eichapffel	412	— stock	797. 915
Eichbaum	722	— machend mittellen	838
Eichel	126	Eiterige materie in brust	353
Eierstenaug	438	Elasticität	342
Eigenleitige krankheit	470	Element	344
Eigenschaft der krankheit	470	Elephanten lauff	52
Einbildung	668	Flux	347
— blat	44	Etle	917
— brennung	354	Einbogen	72. 290
— brennhelm	127	— yseiff	723
— fallen der beinen	378	— mauff	289. 723
— gebohre wärme	140	Elbein	917
— geweide	357. 910	Ellernbauch	38
— gedruckte nasen	796	Empfangnis	256
— gemachte mit sucker	257	Empfindlichkeit	27. 768
— geplante wärme	351	Emulsion	353
— gewende	357	Engbrüstig	140
— horn	920	Enbrüstigkeit	110. 337
		Endvrien	356
		Engelfuß	691
			Enz

REGISTER.

Engelsche flechte	738	Ernehrung	35
Engelwurz	60	ungeleiche	39
Entbundung durch die Chimie	802	Eröffnung der Aderen	55
der theilen	803	des bauches	642
Entfarbt	10	der gefässen	64
Enthälter van wein	4	der gurgel	140
Entledigen	372	der mandlen	70
Entwehnung	2	Eröffnende mittlen	55
Entwerffung	464	Erscheinungen	667
Entzündung	647. 672	Erschrecknuß	340
am hirn	798	Erschüttern	906
der augen	227. 363.	Erstarrung	340. 829
des halses	522	Erste ausschliessende blätter	492
der lungen	61	Ersten bart haar	506
der mandlen	661	feuchtigkeit	452
Eyff	79	Erst verdarote speise	225
Eyffich	79	Erstarren von frost	744
Ephem	434	Erstickung der herß	195
Eppich	79. 434	Erstickende fluß	195
gross	448	Erstummung	340. 829
Erbffel	135	Erzgräber	570
Erbkrankheit	442	Erwärmung	399
Erd apffel	98. 297	Erweichen	830
beer kraut	403	Erweichende mittlen	350. 539.
enchlen	154	Erweitern	731
seygen	154	Erwerbhen	606
gall	202	Erzitterung	829
harß	107	Esschen baum	404
testen	154	Esch lauch	126
Erdenkreuklein	434	Escher wurk	403
Erdephem	434	Eßig	9
Erdnuß	154	meh	633
pumedig	214	sucker	634
rauch	406	Etterhohl	399
schwebel	107	Ettich	675
wurz	98	Eusserste am ohr	526
Erfahrung	350	Eusserliche mittlen	526
Erhaltung	35		
Erhöhung	377. 832	F.	
Erlenbaum	38	Fackel kraut	208
		Fahren kraut	393
		Fah	

REGISTER.

Fahrende sinerken	99	Ferber wurß	750
Falich hunger	539	Ferßen bein	111
Fallende franckheit	362	Fette hennen	852
— fuchtag	362	Fett	16
Fallen des zapfleins	233	— sacke	754
Fäll hautlein	890. 891	— häutlein	564
Fallopianische mutter röhre	880	Feuche	819
Farbe	864	Feuchten	453
Farb anstreichende mittlen	275	— im aug	453
— sucht	218	Fewrige umblauff	933
Färbung	864	Fewer das auß den augen springt	548
Fäselein in blumen	173. 390	— blätterlein	341
Fasachtige trusen	259	— stett	396
Faul fleis	412	Fickenfen	200
Faulheit	678	Fieber	306
Fauler heinz ofen	112	— fleck	665
Fäzelein	390	— das nur einen tag waret	578
Fech welscher hirs	639	— kraut	202
Federkraut	73	— das da ablasset	386. 485
— weiß	47	— einstat un auffhorendes	386
Fetgenbaum / wild	175	— treitägliches	386. 855
— warhen kraut	779	— viertagliches	386. 721
— warh	392	— langsames	508
Feigwarhen	841	Fiegierung	395
— bonen	531	Filß	394
— warhen	257. 431	— kraut	295
Feinste von ein ding	32	— lauß	675
Feist eingewendt	2	Filterierung	394
Festterdarm	2	Fichten baum	680
Feiste	16	Finger kraut	322
Fell	296. 653	— hutt	322
— über dem auge	710	— wurm	646
Felberbaum	759	Fischbein	630
Feldroßlein	17	Fisteln	394. 463
— sucht	511	Fistelmesser	845
— safran	114	— der aug winkel	395
— zwibel	626	Flache hand	636. 858
Fenckell	397	— hand mauß	636
Fenichel holth	767	Flachs seyden	295
Fenster	388		
Ferber baum	743		
— röthe	750		

Flachs

REGISTER.

Flachslein	50. 521	Fluß	99. 200. 274. 703. 740.
— kraut	521	— des hauptes	741
— dotter	790	— in ruckgrad	195
Flache nasen	796	— loch des hauptes	195
Flamm	395	— loch	394
Fläder mauß gleiche nasen bän-		— des saamen	424
der	906	Fontanellen	399
Flechten	401. 515. 566	Fördere theil des hauptes	796
Flecken	592	Forderste gelencke des fingern	570
— angebohren	592	Fördertheil am arm	917
— kleyne	370	Fördersten zähne	700
— rothe	536	Forenholz	680
Fleck fieber	665	Fortflanken	704
Fleisch	183	Frangosen	529
— häutlein	183	Frantzosen holz	427
— blumen	560	Frassigkeit	16
— bruch	765	Frauwen ader	764
— mauß	586	— haar	16. 174. 692
— machende mittlen	684.	— kraut	275
— leim	766	— roslin	533
Fleischige	713	— zeit	192. 565
Fleischern aufwachs	766	Fressende geschwure	46
Fleischerne häutlein	640	— wurm	444. 603
Fliegende gicht	99	Frewert im fieber	744
— wind	592	Froerer	3
Fliesen	740	Froschen bitz	580
— des samens	424	Frosch adern	725
Fließend papier	214	— eppich	458
Flieten	671	— pfeffer	726
Flietmesser	771	Frostbeulen	662
Flöh kraut	663. 709. 712	Frowde	414
Floret	790	Frucht	398. 405. 648
Flör amor	44	Fuchs schwanz	639
Flugeln	28	Fuchsen schwanz grass.	40
— der frauwen scham	28	Fuge	839. 840
— von das kellbein	28	— der hirnshalen	270. 324
— mauß	35	Fühlen	847
— das nasen	28	Fuhrmans windel	121
— das ohrs	28	Funff blad	655
		— finger kraut	655

REGISTER.

Furgehende urfach	700	Gauch brot	634
Furnemster artz	90	— hell	53
Furnemste krafft	90	— flec	634
Fuß	664	Gaume	635
— bad	651	Geäder der fleisch mauß	853
Füssen von der kält	738	Gebären	415
Fuß biege	851	Gebär mutter	926
— pappen	838	Gebeine	713
— solen mauß	684	Geberung	648
		Gebissen von einem tollen hunde	298
G,		Gebhut	761
G äbelein	175	Gebochelt	90
— gleiche gefäßlein	175	Gebrauchliche mittlen	537
Gacker	126	Geburt	648
Gäfern	758	— glied	294
Gähnen	629	Gedachtuus	731
Gall	140	Gedarm	357
— apffel	412	— hohle	472
— blase	398	Gedenen	376. 605
— blawe	488	Geelsucht wurß	294
— gang	219	Gefährliche krankheit	15. 540
— krankelt	220	Gefäß	892
— leiter	697	Geflochten sennaders knopff	686
— suchtig	220	Gefraß	178
Galenische arzneyn	411	Gegenbock	74
Galgant	410	— bruch	262
Galmey	161	— Gegen Crayß	68
Galmeystein	161	— gift	71
Galrey	412	— naturliche sachen	733
Gamandelin	856	— stander	67
Gämbse wurß	329	— streckung	74
Gang	554	Gehägen	318
— des ohrs	555	Gehaimniff	89
Gänge brust	861	Gehonigte brood papp	100
Garbe	574	Gehirn	208. 209
— wilde	393	Gehor	116
Garbenkraut	574	— mittelen	12
Garmanderlein	213	Geiffer	758
Garten eppich	666	— faße	334
— issop	768	— treibende mittlen	758
Garthaglen	3	— wurk	718

REGISTER.

Geypeln	646	Geschlecht	792
Geisbart	916	Geschwollene adren	235
Geiß. blatt	176	saamen adren	234
kraut	411	Geschwulst auff der zungen	463
Geissen aug	18	Geschwür	83. 915
Geister	815	Geschwulst	675. 881
Geistmachung	687	dat hart ist gewor-	
Gekocht most	306	den	774
Gekröse	568	hinter den ohren	647
Gekröß gedrusse	638	Gesicht	910
Gelbsucht	470	Gestalt	258. 721
Gelbwurk	294	des leibes	445
Geleiche Thelle	51	Gestaltmüß	255
Gelecke des halses	366	Gesträuch	405
im fuße	541	Gesundheit	458. 890
der hand	185	Geröfß	379. 751
im ruck grade	818	Getäß im leibe	145
Gelind fere	471	Getranck	84
Gemein kistlein von gliffontis	177	Gewachs	683
frankheyt	579	Gewelb	402
synplak	27	bruch	166
Gelinde purgation	461	Gewisse maß einer artzney	330
Gemummel.	145. 751	maß zu leben	316. 317
Genesung	294	Gewurk	96
Genesß mittel	556	wein	236
Genick	209	Gicht	99
Genkerich	66	rosen	688
Genst	416	stillende mittelen	67
Genßfuß	664	Sterlein	799
Genstar	833	Sieck kunst	226
Gentian	416	Sießfaß gleiche knorpel	101
Gerber rinden	743	mauß	101
Geronnen blut	861	Gies puckel	263
Gersten	451	Gist	898
brühe	711	gallig	140
milch	450	kraut	12. 533
gleicher schwulst	451	wurkel	262
wässer	450. 456	Gilgen	488. 517
Gerst-wurk	3	Gylführer	333
Geruch	611	Gylfact	756
lieblich	435	Glaß wurk	493
		Glaserne feuchtzkeit	453
		Glaß	

REGISTER.

Glaß krautt	645	Grensch	66
Glake	165	Grie. sche maltzen	511
Gleichformige theile	449	Grieff	91.753
Gleiche theile	51.449	— hofz	252.597
Glidwasser	534	— stein	597
Glied	565	Griffel gleiche aufwachs	133
— bad	568	Grimmen	249.473
— massen	100	Grind	371.770
— schwamm	407	— kraut	770.785
— wasser	844	— wurz	501.633
— wehe	99	Grippeln	646
Glieder	100	Grolker	751
— franckheit	99	Grosse darm	252
— spannen	583	— drusen	163.638
Gliederung	320.354	Groß Eyffich	448
— der beinen	100	— kopff	536
Glossecom	421	Großer Hunger	155
Gold	122	Grosse ohnmacht	843
— ader	431	— pulk ader	75
— apffel	539	— ruel bein	756
— finger	322	— welt	536
— gelb		— zahne	311
— glett	523	Grubel sucht	834
— wurz	216	Grublein auff der Brust	70
Gorckbaum	831	Grund	130
Göttes gnad	417	— eyhlen	154
— hand	82	— heil	902
Gotshell	706	— fessel	464
Gotterspeiß	46	Grun span	19
Grad	425	— wachs	426
Gran	426	Gruck gucks	242
Granat	425	— hugs flei	634
— apffel	425	— gauch flei	37
Gras	425	Gucken gleiche mauß	290
— bum	188	Gummi	428
Grät. fänglein	5	Gundeleben	434
Graven	596	Gunder man	434
Grav blau	420	Gunzel	153
— haar	171	Gurchen	62
— nicht	817	Gurcke	291
Gretffen schnabel	427	Gurgel	150.503
Gretffig	211	— geschwulst	149
		Gur	

REGISTER.

Gurgel wasser	413	Halbe ruckgrads mauß	784
— kraut	533	Halb quintlein	439. 531
Guß	409	— schnitzge mauß	784
Gut	643	— schlag	440
— appetit	376	Halß	250
— temperament	373	— ader	491
— zeichen	376	— bein	237
Guter Heinrich	144	— der barmutter	250
Gute hölden	99	— geschwär	61
— verdarung	374	— geschwulste	61
Gutes magen	376	— kraut	868
— safft	373	— mandlen	70
		— starre	856
		— wehe	843
H.		Hamer	549
Haar	282. 678	Hand	546
— außfallen	91. 667	— voll	545. 712
— von korn	94	Hanen buchen	185
— kleine gefäßlein	173	— kams bein	283
— spalt	874	— kams gleiche außwachs	283
— strang	666	— fuß	726
— wachs	853	Harnen	327
— wurm	372. 444	Harn	925
Harlein	390	— außführende pfeffe	197
— an den augliederen	229	— blase	905
Haber / wilde	19	— fluß	314
Habern	117	— gänge	624
Habich kraut	447	— glaß	552
Hack	349. 432	— häutlein	37
Haffe	391	— hinter bleibung	490
Haffting	840	— kraut	444. 519
Haffelein	391	— röhr	924
Hagapffel baum	89	— strenge	337
Hagdorn	633	— sucher	490
Hagel geschwulst	211	— treibende mittel	327.
Hahn	211	— verhaltung	489
Hahnenkams gleiche außwachs	283	— voll mit sand	707
— bein	283	— wände	337
Haken	432	— wind	828
Halbe kopff	796	Harte	774
Halb man halb weib	38	Sif	Hark

REGISTER.

Harz	733	Hauß lauch	782
Harzbaum	680	— wurß	129. 782
Harte beutzel	647	Hausenblaß	469
Harthew	105	Haut	296. 653
— hörung	130. 335	— dicke	164
— leibig	43	— bedeckende die hodlein	348
— leibigkeit	265	— gleiche mauß	784
— riegel	517	— machende arhney	227
Hasen ampffer	634	Hautlein	295. 564
— augen	499	— der beinen	660
— brot	19	Hawhechel	66
— fuß	499	Hecker	797
— klee	37. 499. 634	Hederich	370. 487
— kofhl	804	Heetsch	797
— lippen	494. 499	Hefen	51
Hasel minsch	104	Heydel pfenich	639
— nuß	117. 244. 274	— beer	913
— papel	104	Heiden	367
— wurß	104	— blümlein	94
Hasß pappeln	541	— korn	383
Hasen scharfen	494. 499	— wund kraut	765. 909
Hasels trauch	274	Heilige bein	756
Haupt	177	— bitter	447
— ader	204	— feier	370
— arkeneyen	204	— hoh	427
— grind	372. 407	— wundkraut	846
— haar	173	Heilfutter	556
— franckheit	308	Heischerheit	728
— lein	564	Heiß kalte fieber	522
— pein	204	Hellung	294
— reintaende mittlen	204	Helter-tropff	44
— schedel	165	Helm	33. 410
— schwindel	779	Herauß fallen der barmutter	702
— waschung	174	— stehen der schulter	710
— wehe	181. 204	— wachsen der augen	379
— wehe an einer seithen	439. 445. 578	— wachsen der nabels	379
— wehe von trincken	279	Herbe	430
— wehe von langer ziet	203	Hermetische arhney	442
— windel	174	Herstellung	732
Hauß haltung	611	Herd	396
— laub	129	Hersch	

REGISTER.

Höhle geschwäre	76.394.463	Huner augen	438
— am hand	931	— biß	40.580
— dar heupen	8	— darm	40
— im herz	900	— hohl	788
— im hirn	900	— laub	507
— des hufftbein	277	Hunger	384.479.624
— der ohren	41	Husten	883
— in ohr	256	Hutten rauch	96.884
— von des armbeins	131	Nyacinth	454
— der zahnen	41.581		
Hollunder baum	760	I.	
— stände	760		
Holz mangolt	718		
Hol wurk	93	J acobs blum	468
Honig	559	— kraut	468
— flecken	640	Jasmin blumen	469
— geschwulst	561	Jbisch	41
— fuchlein	563	Jedes gemengtes effen	580
— pappe	100	Je lenger je lieber	214.335
Hopffen	531	Jffen holz	916
Horn harte hautlein	269	Jgels knöpfen	684
Hornungs blum	592	Jlm	916
Hospital	603	Jndianisch beinwelle	846
Hufftbein	278.489	— blat	539
— wehe	489	— spicanarden	593
Hufflattig	883	— wundkraut	846
Huiße	122	Jngber	932
Hulsen	659	Jngrün	238
Hunbramen	751	Jngwer	932
Hunds band	299	Jnwendige am obern schenckel	388
— blatern	854	— beschaffenheit	470
— blumm	155	Jochbein	933
— dill	155	Johannes beer	427.743
— hunger	299	— brodt	794
— knaben	300	— Gurtel	97
— knoblauch	90	— kraut	59.461
— kramppf	808	Jrgang im ohr	495
— kraut	335	Jrop	465
— kurbis	151	Jspen	465
— rosen	300	Jucken der hand	707
— todt	80	Juden pech	107
— zung	300		Juo

REGISTER.

Judenstein	491
— zepffe	686
Jungfern augen	574
Jungfer siechte	218
Jungfrauw's zeichen	459
Jungling	23
Jvenblad	562

K.

K adden	99
Käizers kron	475
Kalb schnabel	73
Kalck	165
— brandung	162
— brennung	472
— maching	162
— machen mit staub	201
— saltz	31
— der zahnen	611
Kähse	619
Kahlen geschwär	843
Kalte	386
— brand	412. 811
— fieber	109
— wehe	386
Kält piß	828
Kamamillen	213
Kamillen	213
Kamel heu	774
— stroh	774
Kampffer	168
Kanäle	168
Kanarien kraut	668
Kaudit sucker	170
Kandelzirung	170
Kapell	294
Kappen blumen	592
Kappern baum	175
Carneol	767
Käß pappeln	541
Kahaugen	605

Kahaugen fuß	449
— tlee	499
Kah korbes	406
— kraut	194. 597. 889
— mung	194. 597
— nept	597
— wadel	448
— wurzel	675
Kaum arznei	551
— mauß	551
Keilbeinlein	293
— gleiche bein	293
Kein lust zu essen	336
Kelkerliche schnit	467. 648
Kelen geschwulst	61
Kellers hals	505. 572
Keller wurm	691
Kelmen	298
Kelter	867
— im gehirn	507
Kenzeihen	317
Kepten	194
Kerbel kraut	210
Kerich baum	206
Kermes forner	494
Kermesine	750
Kern	628
Kerß wurß	619
Kerßen kraut	672
Kessel	26. 157
Keuchen	337
— kraut	714
Keusch baum	23
Kewen	551
Kicher	228
Kichren	228
Kielgleiche bein	293
Kinbacken	543
Kind betterin	712
— in mutterleibe	349
Kinholt	680
Kinds blattern	579. 891
Sff 3	Kinds

REGISTER.

Kinds noth	648	Knie bogen ader	694
Kinder wurmen	529	— scheinbe	577
— wurmer imleib	865	— übel	424
— stecken	648	Kniezipperlein	424
Kinnen zung mauß	415	Knobel der fingern	570
— zungbeins mauß	415	Knoblauch	37
Kinn	567	— kraut	37
Kirch baum	206	Knobwald	467
Kistlein von Glissonius	177	Knoch	111
Klapperstein	21	Knod	111
— rosen	742	Knoden	257
Klarheit	198	Knöpfte	27
Kleben und tunchen der retorten	528	— am den planten	100
Klebkraut	76	Knötlein	603
Klee	875	Knorpel	186
Kley	15	Knorpelichte zusammen fugung	
Kleine augen	572	der heinen	220
— donderbaar	901	Knorre	541
— einbogen psaff	723	Knotten kraut	779
— finger	322	Knötigen	415
— flecken	370	Knubel	257
— gekrose	568	Knüttel	151
— haupwurß	901	Künlein	788
— kletten	928	Kobalt	241
— stim	489	Kochung	245
— welt	572	Kohl	69. 148
Kleister	422	Kolb	291
Kletten	502	Kolbles kraut	679
Klingel rubelein	799	Kolben rohr	887
Klingen der ohren	865	Kolbwurßel	154
Klistier peipe	357	König	731
Kloster beer	926	— blum	688
Kluxen	797	— kerß	673
Knabenkraut	300. 623. 852	— liche arßney	130
Knäten	539	Kopff	177
Kneaug	277	Kopffen	292. 772
Knebelbart	591	Kopff am schwanz	126
Knedtill	277	Koral	267
Knie	417	— moß	266
— bügen	694	Korbel	210
— bügen mauß	694	Koriander	268
		Korlkraut	850
		Korn	

REGISTER.

Korn	426. 781	Kresse	594
Kornblomm	296	Kreuz baum	744
Kornel baum	269	_____ blum	636
Kornlein	11	_____ beer	427. 739
Kornungs blum	592	_____ wurß	417. 785
Kornrosen	742	Kretechendes aug	610
Kornzanglein	921	Krystal machung	258
Korffel kraut	210	KrySTALLINE feuchtigkeit	453
Koth	378. 823	Kronlein umb den augapffel	488
Krachen	305	Kropff	779
Kraehenfuß	271	Kropffel bein	186
Kraey schnabels aufwachs	270	Krotendill	155. 277
Krafft	356	Krotten flachs	519
Kraffelöß	356	_____ kraut	146
Krafft mahl	51	Krumbein	411. 528
Krampff	807	Krumfuß	528
_____ ader	235	Krumme in ohr	256
_____ hindwerß	621	_____ der hirnhautlein	798
_____ hunds	808	_____ der Bärmutter	269
_____ stillende mittlen	807	Krumb hulsticht	527
Kranckheit	134. 579	Kruselbeer	926
_____ algemeine	639	Kuchlein	846. 870. 877
_____ wan die am hefftig-		Kuchenschelle	718
_____ ste is	11	Kuhl faß	730
_____ daß da ablasset	485	Kuhe hunger	155
_____ gefarliche	15	Kuhl tranck	491
_____ geschwinde	15	Kummel	293. 788
_____ wie der auffaß	345	Kummich	293
	347	Kunigund kraut	374
Kraßen	305. 404. 770	Kupfferich angesicht	428
_____ umbs kinn	566	Kupffer	19
Kranichs schnabel	427	Kupffer grun	19
Krauselbeer	927	_____ roth	915
Kraut	442. 683	_____ wasser	915
Kräuter mußlein	291	Kurbel	210
_____ wein	908	Kurbis	292
Kraut kennung	146	Kurbis	292
_____ stengel	415	_____ samen gleiche wurmen	292
Krebs	178. 603	Kurker baum	269
_____ geschwär	178	Kurß von armen	411
_____ windel	169	Kurße Ellenbogen mauß	148
Krees beer	926		

REGISTER.

Kurze Gefäß	148	Leben	217
— rypen	275	Lebens baum	88
Kurtzer spruch	77	Leber	441
Kuttel-kraut	3	— ader	130
Kuttenbaum	276	— faplein	177
Kugeln	866	— flecken	536
		— fließung	396
L.		— fluß	441
		— luchlein	683
L aborant	495	— kraut	441. 514
Lachtwerge	343	— pfort	696
Lacken knoblauch	777	— sucht	441
Lallender Tropff	126	leb kraut	412
Land franckheit	355	leck safft	339
— fahret	352	Leffzen	495
— fahret	26	Leib	926
— fetche	355	— trunck	878
— streicher	26	— gestaltnis	445
Lange darm	473	Leibwasser	55
— marck	558	leichte arhem	375
— ruckmauß	527	leidende spannader	649
Langlichte mäufe	817	Leim	249. 422. 532
— lauch	620	— paff	532
— same Kochung	147	Leindotter	790
— sames fieber	508	— kraut	519
— wirrige franckheit 73.	223	Letter	770
	689	Lenden	529
Lanhet	500. 671. 771	— franckheit	738
Lare gedarm	471	— kraut	501
Laz eyfen	500. 671. 771	— maufz	708
Latzwerge	339. 343	— pein	529
Lattich	498	— spitz	529
Lauch	696	— wehe	529
Lauffende smerken	99	— stein	598
Laugen	525	— auffschneiden	598
— falk	525	Lerchen baum	502
Lauff	651	— dunnen	502
— fraut	395	— fcham	22
— sucht	675	Leutz kraut	33. 572. 822
Lawendel	505	Leuchel	37
Lavierende mittelen	43. 506	Leuwen fuß	32
Lazur stein	507	Leuwen zahm	850
			22

REGISTER.

Sewen maul	73
Siddorn	438
Siebtlich geruch	435. 611
Siebstockel	513
Liebtranc	671
Stecht trager	673
Steiß knospen	887
Silgen	517
Stmoenien	518
Sind bast	916
Sinderende arhney	539
Sinien im handen	519
Sinze	508
Sippen	495
— der weibliche schaam	494
— an der schame	28
Sispeln	141
Sispelt	141
Sochlein	201
Söffel	244
Sorbeer baum	506
— kirschen	506
— rosen	598
— stand	506
Soth	335. 785
Söwen blat	509
— fuß	509
— maul	73
Suchsstein	534
Sufft / mitgeböhne	21
— loch	730
— röhr	106
— ein und auß ziehen	734
Sung	713
— ader	97
Sungenblume	687
— geschwer	921
— sucht	661. 675
Sufft zu unnütze zachen	539
— zur speiß	624
— zu essen	85. 624

M.

M aal	523
Macht	383
Magdlein's häutlein	459
Magen	900
— drucken	181
— gefäße	414
— gutter	376
— linker mund	827
— pulß ader	246
— safft	413
Mager werden	380. 547
Magerheit	380
Magistrantz	475. 631
Magnetstein	538
Magsamen saffe	621. 641
— kopff	246
Mähler kraut	37
Majer	143
Majoran	538
Malbaum	627
Malß	157
Maltzey	345. 347. 510
— von der grieken	511
— weiße	40
Man und weib zu gleich	442
Manchfaltig	445
Mandeln	70. 646
— baum	51
— milch	51
Mangel an nahrung	479
Mangolt	135
Manier zu genesen	571
— zu leben	317
Manliche glied	655
— hoden	855
Manne	546
Mannstreu	364
Marcasit	547
March	713
Sff 5	March

REGISTER.

Marek	265.	557	Mauß backen zahne zung mauß	587
— in beinen		558	— beutel mauß	156
— im hirn		558	— bleyfarbige mauß	525
— lange		558	— brustbein mauß	873
— in ruckgrad		559	— brustblats mauß	823
Marenflecht	686.	873	— darmbeins mauß	473
— lock	686.	873	— dorn	752
Marmelat		548	— dreihauptige mauß	309
Marmelstein		549	— dreischrotige mauß	873
Marr		477	— durchbohrende	658
Maß		566	— durchgebohrte	658
Maseran		538	— flache hand	636
Masbeer		627	— flugeln	35
Masern		579	— fuß solen mauß	684
Masen säule		253	— giesfaß gleiche	101
Maßholder		684	— guckengleiche	290
— baum		7	— halbe ruckgrads	784
Masoran		538	— halbsehnige	784
Mässigkeit	279.	841	— hautgleiche	784
Massufelen		134	— herzuführende	15
Maßdarm	357.	729	— hoden hangmauß	280
— forner		431	— hoffertige mauß	837
Maßty		551	— hinweg führender	2
— baum		509	— der kinbacken	551
— kraut		239	— kinnen zungmauß	415
Materialist		96	— kinnenzungbeins mauß	415
Maticken		790	— kniebugen mauß	694
Maglieben		134	— kurtze elnbogen mauß	148
Maul		628	— langlichte mauß	817
— beerbaum		581	— lange ruckmauß	527
— tranck		580	— lenden mauß	708
Maukraut		645	— niederdrucker der augen	452
— pfeffer		473	— oberschenckels undreher	748
Maußlein zwischen den rippen		484	— ohreien	120
— zwischen den beinen		485	— pergament gleiche	564
Mauß akführenden augen		479	— pfeffer	822
— arz kraut		63	— rabenschabels	266
— arz mauß		422	— rauten gleiche	742
— aufhebbende mauß		511	— rechte	729
— backen mauß		152		

Mauß /

REGISTER.

Maus / ringmauß	281	Megelkraut	679
— rollenmauß	877	Mehl	385
— des ruckgrades	738	— fleck	40
— runde mauß	749	Meyer	143
— sagen gleiche mauß	789	Meyen blumlein	518
— sauffer mauß	139	Meyer kraut	109. 577
— schenckel mauß	287	Meyeran	538
— schultgleiche knorpels mauß	460	Meisterpulver	535
— schlaff mauß	850	Meysterwurz	475. 631
— schlies mauß	811	Melaun	563
— schluffelbeins mauß	831	Melancholey	560
— solengleiche	602	Melissen	562
— des speis röhrs	613	Melonen	563
— speis röhrs haupts mauß	204	Melthaw	750
— stachel mauß	814	Mengelwurz	447. 501. 633
— starke mauß	894	Mensch beschreybung	69
— uberschulter beins mauß	480	Mespelbaum	569
— vierfache mauß	721	Messer	50
— vierschrotige mauß	720	Metall	570
— waden mauß	413	Metallen schaum	777
— windlen mauß	767	Meth	456
— wurmgleiche mauß	529	Meuß orlein	588
— zapfleins mauß	711	Middel punct	202
— zungbeins horn mauß	206	Milch	496
— rabenschnabels mauß	266	— an den fischen	498
— zweibauchige mauß	321	— adern	893
— zweykoffige mauß	139	— fieber	497
Median ader	555	— gebrech	22
Meerbonen	918	— gefäße	409
— gras	34	— haar	500
— hirsche	524	— saugung	497
— linsen	508	— stoffung	2
— moß	266	— von gersten	450
— fenichel	284	— von mandlen	51
— sternkraut	876	Milten	115
— winde	802	Milß	816
— zwibel	774. 819	Milßader	759
Meeth	561	— franchet	816
		— kraut	817
		— sucht	462. 816
		— wehe	462
		Mineral	574
		Mus	

REGISTER.

Misgeburt	3	Muffel	286
_____ mittelen	45	Mummelken	606
Miff	823	Munckenkraut	457
Miffell	910	Münchs kopff	850
Mithridaat	575	Mund	628
Miteffer	282	_____ der bärmutter	773
Mittel	556	_____ von den magen	180
Mittelden	259. 841	_____ der mutter	629
Mittelen gegen zahnwehe	611	_____ faule	773
_____ leberzucht	816	_____ holz	517
_____ fieber	73	_____ fein	826
_____ saur	67	_____ voll	144
Mittelbauch	361	Münz	566
_____ fell	555	Muschat blum	535
_____ finger	322	_____ niß	582
_____ punt	202	Muschel der ohren	256
_____ von der nabel	14	Mutter arznei	465
Mitternacht	568	_____ aufsteigen	466
Möhn	641	_____ auswachs	207
_____ haupter	246	_____ bruch	444
Mohren kummet	304	_____ banden	516
Molcken	790	_____ flecken	536
Molten	115	_____ halß	250
Monatblümlein	134	_____ gewachs	577
Monatliche reinigung	192. 565	_____ kalb	577
Monatzeit	192. 565	_____ francheit	466
Mondkraut	154	_____ frau	466
Monfüchtig	530	_____ kugel	577
Monkalb	577	_____ mahl	536
_____ kind	577	_____ nägelen	68
_____ frau	154. 530	_____ nelcken	188
Mord jahr	65. 238	_____ peyn	465
Morenloch	686. 873	_____ scheide	889
Morsel	580. 581. 678. 846	_____ spiegel	323
Morsellen	607	_____ schnitt	467
Mosß	386. 926	_____ trechter	571
Motte	865	_____ wurz	572
_____ blume	23	_____ zäpflein	664
_____ frau	23. 142	Musen häutlein in herze	365
Mucken pulver	241	Myrrhen	590
_____ frau	663	W. rehen fast	611
Mudigkeit	265. 306. 504	Myrtenbaum	591

Myr

REGISTER.

Myrten gleiche bissein fleisch	187	Narrenkappen	12.592
		Narrenkölben	887
N.		Nase	594
		— beyde zeitlein	28
		— blut	431
		— geschwär	634.692
		— härlein	906
		— locher	587.593
		— saulen	253
		— spruze	741
		— zaun	787
		Naterwurk	141
		Nath	839.840
		Natten jungeln	619
		Natur	595
		Naturlichen sacken	733
		— hize	859
		— werckung	595
		Nawehe	868
		Nebenwachs	704
		Regenkrafft	665
		Reiderschlagung	698
		Melcken	188
		— holz	189
		Messelsucht	371
		Mek umb alle eingeweiden	662
		— bruch	364
		— und darwbruch	357
		— des eingeweids	617
		— häutlein	735
		— des eingeweids	365
		— gleiche gefäßelein	223
		— geflochtene blut ge-	
		— fäse	686
		Neun	669
		Neunziger	669
		Nicht durch brennende cauterie	200
		Niederdrucker	305
		Niederdruckende augen mauß	452
		Niederwerk distillieren	308
		Nie	
Naß blutht	431		
— locher	593		
Nabel	918		
— das mittelst	14		
— bruch	385.364.618		
— fleisch bruch	766		
— herauß wasschung	379		
— mittelst	14		
— kraut	7		
— pflaster	366		
— rtem	407		
— schuur	407		
— windbruch	687		
Nacht blattern	363		
— brandt	673		
— geburt	683.781		
— geschwulst	363		
— griffe	99		
— lassen	731		
— lauffen	671		
— manlein	477		
— wandler	602		
— schatten	801		
Nahwehe	868		
Nacke	209.604		
— kraut	209		
Nagel	919		
— blumen	188		
— geschwär	646		
— zwang	730		
Nagelein	188		
— blumen	188		
Nagtschatten	801		
Nahrung	35.479.605		
Nareiß	592		
Narduskraut	601		

REGISTER.

Nieren	598. 732	Ohrlein an das herß	121
— Becken	480. 654	Ohrlaylein	526
— fäse	353	Ohrpein	631
— holder	338	Ohr rand	437
— kittere	176	Ohren schmaltz	210
— sacke	176	Ohrmerßen	631
— wehe	598	Ohrsprüß	631
Niesen	824	Oleander	598
Nieskraut	824	Oliven	616
Niespulver	824	Olivenbaum	615
Nieswasser	368	Omeiß	401
Nießwurß	348	Ondermennig	24. 374
Roßel	792	Opiat	621
	O.	Or	122
D ber eingeweid die gegen da		Ordentlicher pulz schlag	376
das herß grublein ist	698	Ordnung	667
Oberschenckels undreher	748	Osterlucet	93
Oberste des hauptß	265	Ostreich	475. 631
— hödlein	361	Quetschenbaum	707
— am krautern	837		
— rippen	191	P.	
Ocher geel	609	P aissel, beer	135
Ochsenbrech	66	Pancreatischen kanal	334
— zunge	56. 153	Pantoffelholz baum	831
Oder gelencke gegangen	532	Papp	193
Delbaum	615	— van honig und brodt	100
Del	616	Pappeln	41. 541
Ofen dar in man unter treibt	313	Pappelbaum	695
Offen	407	Pappen	422
Offnende mittlen	76	Paralytice	643
Offnung der aderen	671	Paradieß körner	179
— des herß	320	— Oß	22
— der pulß ader	98	Passions brume	238
Offc wiederholtes distillirung	233. 247	Pastenach	649
Ohnmacht 113. 114. 308	522.	Pastel	420
	843	Pech	682
Ohr.	121	Pech pflaster	332
Ohren drüsen	647	Pellican	401. 610. 653
— fleugel	28	Pensncker	654
		Peonie	688
		Pergamentgleiche mauß	564
		Perz	

REGISTER.

Perlen	548	Piessen	135
— mutter	552	Pillulen	193. 679
— zucker	546	Pimpernuß	822
Pestilenz	665	— baum	681
— wurß	665	Pinsel	654
— blatter	169	Pyramid gleiche maß	717
Pest kohl	69	Platten erbsen	504
Petersilg	666	Platzmitteln	867
Pfaffenfutter	870	Plauderer	126
— blat	850	Pleister	249
— ohrlein	850	Plucksel	185
— Pint	101	Plumzole	817
Pfanne	157	Plußen	656
Pfanlein der beinen	8	Pocken	891
Pfeben	563. 656	Posist	623
Pfeffer	680	Poley	712
— kraut	510. 680. 757	Polier messer	508
Pfeil nath	607. 757	Porpel	716
Pfench	639	Portulak	697
Pfenich	639	Poffet	697
Pfennig kraut	203. 530	Potasche	231
Pferdschwanz	567	Precipitation	698
Pferstich baum	663	Preparierstein	696
Pfifferling	407	Presse	867
Pfingst rosen	688	— von herophilus	867
Pfinnig	211	Pressung des lufft	72
Pflanze	683	Probierte artzney	352. 557
Pflaster	352	Probier eiser	559
— rolle	298	Pruff eisen	809
— von spansche fliegen	269.	Pstilkraut	709
	905	Pflaumen baum	707
— da wachs by ist	209	Puley	712
— von wachs	206	Puls	714
Pflaumenbaum	707	— adren außgannung	60
Pfortner	717	— ader kanäl	169
Pfort adern	896	— pflaster	359
Pfrimmen kraut	416	Pulver	808
Pfund	514. 694	Pulvermachen	714
Philosophise brennung	162	Purgation	197. 716
Philosophisch Ey	632	Purgierende artzney	716
Phtol	670	— oblat	453
Phosphorus	673	Purper sieber	716
			Dir.

REGISTER.

Purpulen 579. 891
 Puzen 142

Q.

Queck arkney 567
 — silber 123. 455. 567
 Quendel 788
 Quetschenbaum 707
 Quintheß 347. 371. 716
 Quintlein 330
 Quitten appelfleisch 548
 — baum 276
 — latwerch 548

R.

Räbäng 415
 Rabenschnabels aufwachs 266
 — mauß 266
 Rachen 669
 Raspen 728
 Raß wurzel 151
 Rattenpfeffer 822
 — pulver 96
 Rauchapffel 827
 — ball 692
 Rauchern 835
 Räucherung 406
 Rauch kugel 692
 — zeug 836
 Rauchen kraut 369
 Räude 371
 — des hauptß 10
 Rauffänglein 921
 Rauschen 379
 Rautengleiche mauß 742
 Rebaug 610
 Recept 401
 Rebblat gleiche thiel 637

Receptakel 728
 Recipient 728
 Rechte mauß 729
 Recken des leibes 639
 Rectificieren 729
 Regelmässige arkney 328
 Regenbogen gleiche haar kreiß 701
 Regierung 730
 Reiben 404
 Reibstein 696. 714
 Reich 731
 Reiffmachende mittlen 553
 Reiffung 553
 Reinfarn 850
 Reinigung 237. 716
 Reinigkeit 585
 Reinweiden 517
 Reiß 704
 Reißende Sicht 99
 Reitgrasß 182
 Reitleussen 798
 Rettig 727
 Retört 736
 Reudigkeit 708. 770
 — der augen 709
 — des hauptß 10
 Reumte zwischen den gefäßen 55
 Rewerberter ofen 736
 — feur 471
 Rhapontik 740
 Rheyne blumen 23
 Rhyrkrant 392
 Rißbenfell 685
 Riebesel 743
 Riem 402
 Reiß auff dem Fuß 571. 851
 — der schamen 745
 Rinden am baum 273
 — gleiche thilen im gehirn 273
 Rindswurz 459
 Ring

REGISTER.

Ring	234	Röthe hocken	428
— gleiche aufwachs	67	— finnische	428
— gleiche knorpelbein	281	— flecken	536
— blumen	163. 165	— gungel	868
— mauß	281	— heilwurk	868
Rinnen	241	— lauffkraut	417
Rippen	191	— lauff	370
Riß	745	— pastenack	189
Ritteln	749	Rother steinbrech	393
Rittersporen	309	Rochritter	447. 761
Rocken	781	— ruben	189
Rodel	33. 395	— ruhr	376
Roden distel	364	— tropff	428
Rodisen holz	741	Rötteln	749
Rohre	101. 162. 168. 357	Ros	584. 591. 672
— geschwäre	394	Ruben	726
— im unternschenkel	391. 662	Rubin	750
— die den samen anführen	892	Ruch fuglein	648
— wunden	394. 463	Rücken	329. 570. 603
— lein	172	— ader	431
Rollen salb	336	— darre	847
— mauß	877	— grad	6
Römische rübe	151	— gradsmart	559
Rose	370. 412	Rufe	371
— ader	764	Ruhr	320
Rosesse	370	Rührhacke	753
Rosenezig	633	Ruhrpsill	681
— holz	741	— wurk	868
— honig	742	Rulher lassen	751
— hüt	33	Rumpnas	795
— oel	741	Runckel	135
— sucker	742	Rund fläschlein	50
— wurkel	741	Runde mauß	749
— huff	883	— trusen	258
Rosmarein	747	Rustbaum	916
Rosmist	898	Rüstung	535
Rosschwanz	448		
Rost	280	S.	
Röstung	109	S aamen	783
Röthe	750	— blaslein	906
		— heinlein	790

REGISTER.

Saamen der froschen	810	Sandige harn	757
— fäsclein	177	Sanikel	763
— fluß	424. 689	Sant Johans kraut	461
— gefäße	698. 893	Säns kraut	411
— theilen	810	Saphir	764
Saar	78	Sarsaparil	767
Sack	754	Sattelbein	359. 783
Sacklein	603. 665. 756	Saturen	768
Sadebaum	753	Sauberkeit	585
Saffe	834	Säubern von wasser	312
— kraut	37	Sauberung	312
— pflaster	315	Säuber saltz	31
Saffran	285	Säubrodte	297
— pflaster	633	Saufenchel	666
Säge	788	Sauffer mauß	139
Sägelloch strick	178	Sankraut	801
Sägengleiche mauß	789	Saur-ampffer	8
Salat	498	— brechende mittlen	4
Salbe	919	— bronnen	125
— vor müdigkeit	12	— mittlen	67
— von wachs	208	— saltz	356
Salb rolle	536	Saurerklee	37. 634
— verkauffer	590	Saurick	135
Salben zöpff	686	Sautwurz	779
Salbey	760	Säwbon	459
Salivation	758	Säwern	388
Salmiac	95	Sawre kopper	751
Salniter	601	Schabe	865
Salpeter	601	Schaben kraut	142
— schaum	78	Schaafrupp	574
Salz	758	— garbe	537
Samlung	249	Schaaffen-haulein	48
Sammetblumen	44	Schaffbew	448
— gleiche darm haut-		— naß	796
— lein	895	Schäffelein	691
Sant Johans brodt	206	Schaffer nuß	154
Sand	91. 753	Schaffthau	448
— had	707	Schaff husten	206
— balle	855	Schaffinulle	23
— dorn	739	Schaffzunge	96
— körnlein	707	Schafftenhew	367
— stein	630	Scham am leib	481
		Scham	

REGISTER.

Scham bein	365. 712	Schildgleiche knorpels mauß	460
— haar	711	Schilt krot geschwulst	855
— zünglein	239	— pflaster	780
Scharbock	773. 777	Schirlinek	229
Scharbocktsche gicht	99	Schyswurtz	3. 151
— zipperlein	99	Schlacken	777
Scharlach	775	Schlaß	203. 852
— beer	494	— arhneyen	593
— beerbaum	472	— fieber	511
Scharleyen	775	— kraut	214
Schärpfen	14	— mauß	852
Scharyffsinigkeit	198	— mittlen	461
Scharfack	728	— pulß ader	184
Schaudern	872	— zucht	187. 193. 254.
Schawren	452		511
Schebigkeit der haut	770	Schlag	82
Scheiden	786	— auf einer zelten	440
Scheid feucht	30. 566	— des ganschen leibes	643
— kumst	226	Schlangen kraut	331
— trechter	462. 786	— mord	778
— wasser	566	Schlarper	115
Scheide der mutter	889	Schlehdorn	4
Scheiß fieber	157	Schleim	672
Schelkraut	216	— auftreibend	81
Schelnwurk	216	— auftreibende mittlen	81. 672
Schemel van Hippocrates	772.		
	421	— drusen	419
Schenckel	287. 387	— der darmen	584
— mauß	287. 608	Schlier	151. 419
Schermesser	604. 728	— geschwulst	641
Schieffen	798	— an den nieren	174
Schieferweiff	47	— am halße	779
Schielen	827	Schliesmauß	811
Schielender	827	Schlucken	797
Schienmauß	864	Schlund	669
Schienbein	864	Schlupffer	115
Schiezen des zarffleins	233	Schlüsselbeins mauß	831
Schiffgleiche beinlein	595	— blum	700
Schistein windel	772	Schmach	428
Schiltfroh	101	Schmalz	123
Schiltbeins mauß	281	— blum	726
Schildgleiche knorpelbein	863		

REGISTER.

Schmeer	16. 123	Schurffel	115
Schmelzung	409	Schussel des hufftblain	277
— kunst	226	Schwacher pulß	101. 401
— tiegel	286	Schwachheit	304. 356.
Schmerbauch	1. 480		474
Schmerbel	144	Schwähr so sich in die krumme	
Schmerz	329	zeucht	797
— stillende mittlen	65	Schwalben kraut	216
Schnabel	748	Schwalben wurz	105
Schnarchen	825	— wurzel	449
Schnecken klee	556	Schwamme	78. 407
— gleiche beinlein	244	Schwammiche fleisch	461
Schneidmesser	476	Schwamm gewachs	407
Schnelle ohnmacht	843	Schwangern weiber lust	236
— treibung	625	Schwanz beinlein	242
Schnittlauch	774	— pfeffer	289
Schnuppen	274	— spannung	424
Schnur vonder Nabel	407	Schwarzer Cortander	561
Schormund	777	— flecken	486
Schorbock	777	— geblüth	560
Schöfleyn der krauter	298	— hautlein des außß	
Schofftein	534	umb den stern	739
Schotten	790	— kimmel	601
Schramm	227	— kummich	560. 601
Schreibfe' er	162	— staar	44
Schrey n	292. 772	— weitzgen	560
Schrepreissen	500. 772	— winden	438
— horlein	292	Schwebel	836
— kopf	292	— wurz	666
Schroteisen	728	Schwein brodt	98
— meißel	728	— sucht	115
Schrötle	477	— todt	664
Schrotleinszapff	686. 873	Schweiß	835
Schrundem an henden	738	— blätter	446
Schuißel	8	— fieber	446. 835
Schulter bein	452. 617	— flecke	666. 834
— blat	450. 617	— locher	695
— blats theil	13	— mittlen	446
Schuternfluß	617	Schwellen	351
Schuppechte haut	345	Schwemme	407
Schup nach	510	— frau	697
Schurbuck	777	Schwere arbeit	337
			Schw

REGISTER.

Schwere athem	62. 110. 337	— frau	293
— francheiten	362. 337	Sench tuch	247. 253
— muthig	337	Senffentkraut	765
— schlaafsucht	197	Seiten	121
Schwar zu sprechen	130. 159	— gleiche, sennader im ohr	121
	338	— stechen	685
Swercklich van reden	60	— wehe	685
Schwerdgleiche knorpel	356	Senff	796
Schwertel	419	— arhney	796
Schwefel	836	Sengentkraut	768
Schweken	835	Senne	853
Swiele an fussen	164	Sennader	853
Schwielharte theill des gehirns		— arhney	599
	271	— theile des manliches	
Schwindell	268	glieds	271
— frau	329	— feucht	815
Schwinden	407. 515. 547.	— stich	715
	566	Sennenblätter	785
— der glieder	115	Sennsalb	550
Schwindsucht	115. 433. 675	Sermalnung	56
	847	Sernagung	52
— am halse.	675	Serpentinstein	620
Schwingen	906	Sessel frau	209
Schwtk sieber	348	Seton	791
— treibende mittlen	446	Settigkeit des leibs	692
Schwülen	834	Seu brodt	98
Schwulst	881	Seurn	798
Scarten frau	109. 664	Seuche	261. 579. 739
Scelet	773	Seuche die an einen orht regies	
Screyff	292	ret	355. 361
Scrupel	780	Seuffker	839
Seeblum	606	Seuren	675
Seelbast	572	Seutode	664
Sehnen	515. 599	Sevenbaum	753
— ader	853	Sibenbaum	753
— adrige theiles des man-		Sich selbst bewegende	122
lichkeit	271	Sichel	384
— arhney	599	Sichen frau	369
— knopff	412	Sichhauß	603
— stich	715	Sichtkraut	417
— salb	558	Sichten	280
Seiden	787		

REGISTER.

Steb	281	Spannesche krankheit	529
Siebung	280	Spannung des schwanz	424
Stechelich	890	Spargen	106
Sieblgleiche beim	372	Sparrbaum	805
Sieden	338	Spatel	808
Siegmurk	620. 907	Speccrey	96
Sigmars kraut	31	Speck geschwulst	595. 823
Sigmunds wurf	31	— gilgen	176
Siber	529	— lilien	518
Sympathie	259	Spelchel	758. 819
Singrun	238	— frau	822
Sinnama	32	— röhre	334
Sinn	27. 786	— wurk	718. 765
Sinnen benennung	192	Speiren	805
— plas	27	Speiß röhre	385. 613
Sipffels	79	— röhre haupt mauß	204
Sirapeinsafft	756	— sack	756
Sirup	846	Sperberbaum	805
Sleim	583	Spergel	809
— der darne	584	Speyen	922
Smerken lindrende arhney	644	Spentranck	350. 922
Smerke der beinen	630	Spierbaum	805
Sode	91. 241	Spiegelharz	252
Solen am fusse	683	Spieß glas	72
— gleiche mauß	802	Spinat	813
Sommerflecken	359. 508. 666	Spindel im arm	723
Sondaum	748	— baum	374
Sonnenbrand	640	Spinet	449. 813
— flecken	359. 508	Spinnerwebs häutlein	88
— thau	748	— netlein	50
— wende	903	Spiritus	815
— wendel wolffs milch	436	Spitigerbeutel	544
Sorgsaamen	805	Spitze des herz	584
Spalt	394. 745	— an den ahren	94
— der gurgel	745	— zähne	299. 311
Spän	431	Spitter der hirnschale	173
— grün	19	Sprachlosigkeit	77
Spange	391	Sprev	15
Spannen	262	Springforner	504
— des halß	353	— frau	474. 504
Spanadern	81. 515. 599. 853	Springende gicht	99
		Spruße	357. 845
		Spuls	

REGISTER.

Spulwürmen	529	Stein oel	616. 665
Staar	194	— peterlein	679
— fett	194	— saltz	414
Stabwurk	3	— samen	524
Stachel	6. 14	— schneiden	525
— maß	814	— schneider	525
Stäck flüß	195	Stendelwurk	624
Stackelnuß	873	Stengel	199
Stahl	211. 549	Stern	404
Stalkraut	66	— im den aug	716
Stamm	878	— kraut	409
— eines baums	199	— kunst	112
Stammeln	127	Stete	223
Stande	405	— trackheit	689
Standel beeren	913	Stetwehrende hauptwehe	203
Starch feur	471	Stich	685
Starcke maß	824	— pflaster	622
— purgeer mittel	343	Stichelbeer	927
Statt arzt	90	Stiefwurk	151
Stat fieber	261. 386	Stilstand der monatfluß	838
Staub	808	Stim / kleyne	489
Stechapffel	827	Stinkende athem	398
— palmen	24	— fachen	336
Stechrüben	592	Stirn	404
Stegen	770	— arkhney	405
Stein	523. 628	Stobil dorn	100
— alaim	746	Stoßzahne	311
— bein	523. 630	Storcken schnabel	736
— brech	874	Stoffer	681
— brechende mitelen	523. 769	Strecken des leibes	639
— buchen	185	Streiffwurk	501. 633
— dacht	47	Streichkraut	532
— eiche	472	— masen	338
— farn	817	Streiswurk	447
— flachs	47	Strick	502
— flechten	514	St. Anthoni kraut	706
— harte beiz	666	St. Peters kraut	645
— klee	562	— schluffel	700
— löffel	501	Stulzapflein	838
— marek	347. 557	Stuben	461
— nagel	94	Stulgang	306
		Stumpff gesicht	588

A A N W I J Z E R.

Sublimat	832	Teig	551
Sublimier glas	41	Temperament gile	373
_____ gefäße	832	Teuffels abbiß	580. 834
S. Dirs tank	222	_____ augen	459
Subthileste geist	90	_____ dreck	103
Subtile geister	815	_____ tirß	151
Subtilizerung	115	_____ flau	533
Sucheisen	809	_____ milch	656
Suckerwürfel	799	_____ wurk	592
Sundel rab	434	Teutscher ingver	101
_____ reben	434	Thannen baum	2
Süß fahren	691	Thau	746
_____ holz	422	Theill	647
_____ machen	341	_____ bestehend auß vielen an-	
_____ wurzel	422	deren	625
Symphatie	259	_____ die ein ander gleich sein	
Synaw	32		795

T.

T afel	565	Thirlack	859
Tag und nacht	645	Thranen löcher	249
_____ blind	605	Thürhüter	717
Tagen die was anzeigen	479	Tinkel korn	809
Tägliche fieber 261. 386.	722	Tinctuur	804
Tamarinden	848	Tirlacks kraut	87
Tamarischen holz	849	Tisch	565
Tanne	2	Toback	846
Tappenstein	534	Tobsucht	544
Tasch gleiche mauß	550	Todte erde	854
Tasschenkraut	156	Todtern	295
Taub fieber	674	Todten kopff	178. 248
Tauben fuß	664	Todtnessel	411. 500
Taubheit	264. 335	Todtliche ohnmacht	108
Taubnessel	411. 500	Torhend	580
Taubsucht	482. 674	Torschen kraut	208
Tauchen	474	Trächter	355
Tausendblat	574	Tragant	869
_____ guldenkraut	202	Tragen	417
_____ korn	444	Tragheit	678
_____ schön	44	Tragt	417
Terpentein	851	Trähnen	497
		_____ kanal	334
		_____ locher	249
		Tranck	433. 480. 698
			Tranck

REGISTER.

Trancé wie milch	535	Überschulterbeins mauß	480
Tranclein	433	— tretung	569
Traubenkraut	146	— wurff	610
— häutlein	739. 927	Übung	378
Traum	358. 803	umhgang des bluz	660
Traurigkeit	23	— kehren der augliederen	438
Trechter	218. 480	— kreiß	660
Treibende noth des steulgang	853	— sich freßend geschwäre	178
Treib forner	504	Unbeständige fieber	386
Trepan	550. 657	Underschlusfelbeins gefässe	831
Trepanierung	872	— schulterbeins mauß	831
Treugende mittel	313	Unbeweeglichkeit	11
Tropff	82. 643	— dauglichkeit	336
Trosselbein	237	Under backe	543
Trott	867	— mauß des daums	464
Trozischken	877	Unempffindlichmakende arhney	593
Trube auff den grund	387	— pfindlichkeit	54. 192.
Druckbad	497	— — — — —	593
— tuch	324. 817	— — — — —	der zähnen
Drucken des stuelgangs	853		430
— wasser sucht	884	Unflat	315. 378. 537. 584
Drummel häutlein im ohr	1886	— durch die nasen	142
Drusen	51. 383. 387. 419	Unfruchtbarkeit	24
Duffelwurh	592	— gedeyen	160
Düttlein gleiche schlieren	187	— gedultig	336
		— gehuffelt	124
U,		— gemeine dicke	692
Ubel auß sehen	383	— genante augen häutlein	481
— — beschaffenheit	158	— — — — —	bein
— — — — —	159	— — — — —	feuchte
— — — — —	10. 12	— — — — —	am finger
— — — — —	160	Ungersche sichte	387
— — — — —	160	— gewasschene wollen	615
Uberbein	379. 412	— gezaurd.	124
— empfangung	837	— gersche sichte	387
— empfangene frucht	340	— gleich	445
— geben	922	— — — — —	theilen
— gestilpte nasen	795	— — — — —	slagende pulß
— — — — —	733	Unholden kerzen	673

REGISTER.

Unholden kraut	598	Venusblumlein	488
Unlust zu essen	82	— hoden	855
Unmäßigkeit	13. 484	Veränderung	335. 569
Unmuth	23	— gestaltentz	335
Unnaturlichen sachen	733	— der krankheiten	571
Unordentlicher pulß	340	— farbe	12
Unruhigkeit	13	Verbesserung	272. 377. 729
Unruß	482	Verbindung	307
Unser frauen bettstroß	107.	Verborgene gestalten	608
— — — — —	412	— krankheit	608
— — — — — flachs	519	Verbrennen	382
Unsinnigkeit	65. 482	— brennung	46. 306. 926
Unflat	584	— dävung	245
Unterbacke	152	— derbung	319
— band	463	— fallung	93. 546. 547
— bauch	463	— faulen	716
— mauß des daumes	464	— gefessenheit	607
— schlüsselbeins gefäße	831	— gift mein nicht	213. 214
— — — — — mauß	480	— göhren	388
— theil des leibes	481	— gulden	476
— — — — — des schenckels	165	— güldung	304
Unterste an der mage	827	— haltung des harns	490
— — — — — speise röhr	827	— hinderte aufflauf	16
Unze	918	— kochung	76
Unzeitige geburt machende mit-		— lengung	348
— — — — — tien	341	— lütterung	532
— — — — — frucht	349	— mehrung	116
Unzerrenlich stücklein	114	— menge arñney	255
Unwiz	308	— mengung	278
Unschlechten	891	— mischung	255. 278. 578
Urtheit	282	— mische	477
— Tagen	284	— mischte arñney	255
Urtheilen auß das schwitzen		— mögen	383
— — — — —	446	— niß	902
		— püffung	314
		— renefung	377. 532
		— — — — — der hüfft	379
		— renefen	832
		— rucken	832
		— schlingung	306
		— schuelung	306
		— sehung	32 382
			Derjen
U acillen kraut	284		
Baldrian	675		
Venusballe	855		
— berg	578		

REGISTER.

Derfen	165	Vorläfftzen	703
— fenckung	309	— läuffer	702
— stand	483	— leg glas	728
— standige arkney	328	— lippen	703
— stopffung	351. 608	— fagen	703
— treibende mittlen	326	— ftänder	705
— wachfung	75	— ftoß	704
— wirrete franchheiten	255	Brackend diftel	369
— wundung	381	Buckel	361
Diecklee	556	Burckelkraut	58
Dieckfuß	692		
— gefaltig	65	W.	
— gut	890		
Viele zu fammen gefügten franchheiten	255	W achen	907
Vierfache mauß	721	— Bachholder baum	492
— hauptige windel	406	— ftande	492
— fhrotige mauß	720	— fwinden	704
— tägliche fieber	386. 721	Wachende fhla fffucht	254
— theil	720	Wachs	205
Vierte theil eines loths	330	— drufen	151
Viole	670. 908	— kraut	209
Viol reben	469	Wackeln	906
— wurz	488	— der zähnen	423
Vitriol	915	Waden	413
Vogelbeer	627	— bein	361. 662
— fuß	626	— mauß	413
— kraut	40	— am fheneckel	839
— zung	626	Wahn wif	308
Vollblut	685	Wahrfagung auß den händen	217
— mit fleifch	376	Wald Cucummern	343
— van gall	677	— diftell	24
— mit gut fafft	373	— flachs	519
Vollkomener fpruch	123	— gilgen	176
Von der milch ftoffung	2	— hopff	105
Volzogene erfterbung	811	— knoblauch	90. 620
Vorbott	702	— töl	718
— gebochelt	527	— mangolt	718
Vorgehen deß maftdarms	702	— oelbaum	276
— der bärmutter	702	— winde	518
— urfach	702		
Vorhaut	358. 699		

Walz

REGISTER.

Walnuß	491	Wasser pfeffer	457. 663
— roth	810	— sucht	104. 513
— fein	630	— — im aug	457
Wallwurk	260	— — des hauptß	456
Waldstroh	412	— syrup	458
Wandlauch kraut	808	— treibende mittlen	327.
Wangen	415. 538	— und essig	457.
Wahrsagen auß den handen	447	—	633
Warmes tuch	366. 399	Wasserich aderbruch	458
Warte	13	— blut	469. 847
Wargen	903. 841	— feuchtigkeit	453. 455
— kraut	220	Wasserige nabelbruch	457
Wartlein	641	Weberkanten	325
Marklein kreiß	92	Wechsel jahr	238
Waschen	528	Wegerig	95
Wasser.	534. 924	Wegendorn	739
— bathenig	777	Wegerkraut	412
— bitter	573	Wegdistel	511
— blasen	455	— gras	690
— blatterlein	455	— senfft	370. 487
— blutig	469	— stroh	412
—bruch	456	— tritt	690
— bulk	673	— weiß	228
— bungen	132	— weiser	257
— distilliert	85	Weiberfist	623
— dohl	86	Weibliche scham	294
— donderbar	573	Weiche gegen dem hauch	472
— dost	374	— der selten	462
— eppich	458	Weichleibig	43
— farn	629	— machende salbe	206
— fürcht	457	Wende	420. 759
— gang	86	Weidasche	231
— gefässe	898	Weidenbaum	759
— geschwulst	612	— dorn	739
— haupt	456	Weyderich	535
— krebs	215	Weihernuß	873
— lilgen	606	Wein blattern	428
— merck	458	— raut	753
— moß	917	— reben	912
— nabelbruch	457	— stein	851
— im nachgeburt	453	— stock	912
— nuß	875	— vermischet mit oel	612
			Wein

REGISTER.

Wein der sich entholt	4	Wlcken	385.882.907
Weyrauch	861	Wickelen	385
Weyffer andorn	549	Widergiff	71.72.138
— ansatz	60	— wertigkeit	72
— augenfell	29	Wiederholtes distilliren	233
— augen hautlein	29	— einlegt	704
— betonte	700	— todt	874
— bley	821	Wiederum lebendig werden	736
— diptam	403	Wiesen raute	857
— flecke am auge	513	Wild aurin	426
— fluß	396	— dil	572
Weiße haare	171	— doley	788
— huner bruse	513	— feygen baum	175
— in augen	29	— feur	673
— in Ey	211	— fleisch	412
— linie	519	— garbe	393
— machung	304	— haber	19
— malkey	40. 512	— ham	546
— nicht	693	— kerewel	590
— räudigkeit	912	— mangolt	501
— rhabarb	555	— mooren	650
— ruben	649	— oxsen zung	339
— sucht	513	— saffran	240. 248
— wegdistel	511	— senffe	487
— wurk	690	— zitwan	151
Wetken	877	Winden / schwärze	385
Welsche boonen	670	Windblum	59
— kirschen	269	— bruch	687
— linsen	253	— kraut	800
— nuß	491	— im leib	396
— sene baum	253	— ofen	59
Werbel auff dem haupt	903	— treibende mittel	183
Wermuth	4	Windel	385
Werkladen	615	Windig wasser sucht]	884
— stadt	615	Windlen mauß	767
— zeug	535. 625	Winter grün	718
Werren	451	Wipffel	837
Werkel blummen	454	Wirchung	619
Wesen	371	Wirkung	356
Wetschen baum		Wismuth	547
Wetterglas	859	Wolcken	597
Wichtel zopffe	686	Wolcklein	604
			Wolck=

REGISTER.

Wolcklein in das wasser	354	Wurmtreibende mittlen	438
Wolff	178. 531.	Wursamen	764
— beer	645	Wurst häutlein	37
— biß	532	— kramer	96
— bonen	531	Wütende geilheit	408
— fiff	623	— liebe	77
— geberden	533	— mutter	408
— kraut	12. 533	— unsinnigkeit	544
— wurk	533. 592	Wäterich	229
Wolgemuth	625	Wutscherling	229
Wollichte an krautern	500		
Wolriechendes becherlein	324		
— kerhlein	125	Z.	
Wonde viole	154		
Wullkraut	672	Zahne	311
Wunde	927	— augen	311
Wundark	218	— backen	311
— arkney	218. 872	Zahnbrecher zang	401. 610
— eisen	490. 559. 809	— fleisch	418
— heilende arkney	227	— fordersten breiten	311
— kraut	154. 852	— gewinnen	312
— mal	227	— gleich	611
— pflaster	682	— grosse	311
— reinigende mittlen	5	— hōlen	581. 699
— scherling	229	— kalck	611
— stuck	809	— klappern	876
Wunderbaum	744	— loß	596
— geburt	579	— pulver	312
— — scherling	229	— spiß	311
— — nek	734	— stock	311
Würchung	14	— wehe	611
— von der seele	63	— wackeln	423
Wurfelbein	290	— unempfindligkeit	430
Wurgen	596	— wurk	718
Wurmen	529	Zanblauw weg wart	228
Wurm am finger	730	Zange	401
— gleiche anhang	84	Zapflein zange	822
— — mauß	529	— im halß	362
— kraut	850	— kraut	463
— lein	348. 529	— mauß	711
— tod	4	Zäsemeln	390
— todteute mittlen	438		

REGISTER.

Zäferlein	390	Zitwer	931
Zaumzeug	429	Zitwensamen	764
Zeefenchel	284	Zu aschen verbrennen	231
Zeelbast	568	Zubel apffel	256
Zehrer eyter	847	Zucker	754
Zeychen	214. 667	fandey	170
der franckheiten	793	mit oele	342
Zeydelbast	572	Zufall	842
Zeyger	322. 478	Zunehmen	376
Zeylant	505. 572	Zunge	521
Zeytlosen	248. 592	Zungbein	459
Zeyren	497	Zungbeins horn' mauß	206
Zeyrntschung	263	rabenschnabel mauß	266
Zeymalung	56	Zungenblatt	463
des metals mit quick-		geschwulst	132
silber	43	niederdruckers	130
Zeynagung	272. 315	Zungstem	57. 402
mittlen	272	messerleyn	57
Zeyreiffung	443	Zurück treibend	80
Zeyrstoffung	262	treibende mittlen	732
Zeycht	264. 807	Zurüstung	84
hinterwerck	621	Zusammen backen	477
Zeygen	415	drucken des herck	846
Zeyling	176	fügung	418. 423
Zeybeth	931	fügung der beinen	99
Zeygeuner kraut	459	gebogener mauß des	254
Zeymmer	231	haupts	241
fast	820	geloffen	254
trinde	231	gewickelte franckheit	254
Zeyn	493	ten	257
Zeynober	232	rinnen	433
Zeypperlein	99	stimmung	255
der händen	217	vermenging	241. 705
an den fussen	687	wachsung	262
Zeyser erbsen	228	ziehen	111
Zeytern	452. 872	ziehende arhney	199
Zeyternde fieber	674	Zwerchbruch	171
Zeytlein	580	Zwerchmauß	171
Zeytter mahl	401. 444. 475.		Zwerck
515. 566. 642			
Zeytterwurck	633		

REGISTER.

Zwerckfell	318. 319	Zwey loth	918
Zweybauchige mauß	321	Zwiebel	161
Zwey ohr faß	324	Zwischen nath	485
Zweyfach faß	324	welte	91
Zweyhentlicht faß	324	Zwölff fingers darm	328
Zweytöpffige mauß	139		

T A B L E

Des

TERMES FRANÇOIS,

Dont il est fait mention

Dans cet Ouvrage.

A.			
<i>Abcés</i>	83	<i>Atromion</i>	13
<i>— dans le Poulmon</i>	921	<i>Action</i>	14
<i>Abducteurs, muscles</i>	2	<i>Adducteurs, muscles</i>	15
<i>Abortifs, remedes</i>	2	<i>Adducteur de l'Oeil, muscle</i>	139
<i>Abouchement des vaisseaux</i>	55	<i>Adeptes</i>	16
<i>Abricotier</i>	94	<i>Adiante</i>	16. 174
<i>Absinthe</i>	4	<i>Adonis, espece de Renoncule</i>	17
<i>Absorbants, remedes</i>	4	<i>Adoucissement</i>	342
<i>Abstergants, remedes</i>	5	<i>Adstringens (remedes)</i>	111
<i>Abstinence</i>	479	<i>Ægyptiac, espece d'Onguent</i>	19
<i>Acacia</i>	5	<i>Æthiops mineral</i>	25
<i>Acante</i>	6	<i>Affection</i>	649
<i>Accelerateurs, muscles</i>	67	<i>— hysterique</i>	466
<i>Accidens</i>	667	<i>Affliction</i>	21
<i>Accord</i>	259. 841	<i>Agacement des dents</i>	430
<i>Accouchée</i>	712	<i>Agaric</i>	22
<i>Accouchement</i>	648	<i>— mineral</i>	548
<i>— — — difficile</i>	337	<i>Agathe</i>	9
<i>Acetabule</i>	8	<i>Age</i>	20
<i>Accroissement</i>	116	<i>Ægeraton</i>	23
<i>Ache</i>	79	<i>Agglutinatifs, remedes</i>	23
<i>— de montagne</i>	458	<i>Agitation</i>	906
<i>Acide</i>	11	<i>Agnus castus</i>	23
<i>— (remedes contre l')</i>	67	<i>Agonis</i>	23
<i>Acier</i>	211. 549	<i>Agoniser</i>	24
<i>Aconit</i>	12 533	<i>Agraffe</i>	391
<i>— (espece d')</i>	68	<i>Agripaumè</i>	180
<i>Acorus</i>	12	<i>Aide</i>	122
		<i>Aigre</i>	11
		V V V	41

T A B L E.

<i>Aigre, remèdes qui temperent ou</i>		<i>Aliment</i>	35
<i> corrigent, (l')</i>	4	<i>Alkekenge</i>	36
<i>Aigreur</i>	12	<i>Alkermes confectiion (d')</i>	36
<i>Aigremoine</i>	24	<i>Allaiter</i>	497
<i>Aigrette</i>	135	<i>Alleluia</i>	8.529.634
<i>Aiguille</i>	15	<i>Alliaire</i>	37
<i> à Cataractes</i>	15	<i>Aloë</i>	39
<i>Aiguifer</i>	14	<i>Alongement</i>	348
<i>Ail</i>	37	<i>Alopecie</i>	39
<i> poireau</i>	49.777	<i>Alose</i>	40
<i> serpentin</i>	620.907	<i>Alveoles des dents</i>	41.581.699
<i>Ailes des apophyses de l'os spher-</i>		<i>Aludel</i>	41
<i> noide</i>	28	<i>Aluine</i>	4
<i> de Chauve souris</i>	906	<i>Alun</i>	42
<i> de l'oreille</i>	28	<i> de plume</i>	42
<i> du Nez</i>	28	<i> de roche</i>	746
<i>Aimant</i>	138	<i>Amalgame</i>	43
<i>Aine</i>	481	<i>Amandier</i>	51
<i>Air</i>	21	<i>Amarantbe</i>	44.344
<i> Ethique</i>	383	<i>Amas</i>	7
<i> inné, ou celui qui est dans</i>		<i>Ambre gris</i>	45
<i> l'interieur de l'Oreille derriere</i>		<i> jaune</i>	833
<i> le Tympan</i>	21	<i>Ambrette</i>	2
<i>Airelle</i>	913	<i>Ambrosie</i>	46
<i>Aiselle</i>	28.113	<i>Ametiste</i>	47
<i>Aubour ou Aubier</i>	30	<i>Amiante</i>	47
<i>Alambic</i>	33	<i>Ammi</i>	48
<i>Alantoide, membrane</i>	37	<i>Amome</i>	49
<i>Alaterne</i>	29	<i>Amnios (la membrane)</i>	49
<i>Albâtre</i>	28	<i>Amollir</i>	539
<i>Albuginée, membrane</i>	29	<i>Amphore</i>	50
<i>Alcahest</i>	30	<i>Ampouille</i>	50
<i>Alcali</i>	30	<i>Ampouilles</i>	340.716
<i>Alcalisation</i>	31	<i>Amulette</i>	50.658
<i>Alcée</i>	31	<i>Amydon.</i>	51
<i>Alchymie</i>	32	<i>Amygdales</i>	70.646
<i>Alcohol</i>	32	<i>Anacarde</i>	52
<i>Alcyon</i>	31	<i>Analise</i>	54
<i>Algaroth Poudre (d')</i>	34	<i>Ananas</i>	54
<i>Algue</i>	34	<i>Anastomose</i>	55
<i>Alhandal</i>	34	<i>Anatomie</i>	56
<i>Alienation d'esprit</i>	65	<i>Anatomiste</i>	56
			57

T A B L E.

<i>Ancolie</i>	87	<i>Appareil</i>	307
<i>Anchylose</i>	56	— (le grand & petit)	84
<i>Ancylotomie</i>	58	<i>Appendices du Peritoine</i>	702
<i>Anemone</i>	59	<i>Appendice vermiculaire</i>	902
<i>Anet</i>	59	— vermiculaire	902
<i>Aneurisme</i>	60	<i>Appetit</i>	85. 384. 624
<i>Angelique</i>	60	— (bon)	376
<i>Angle de l'oeil</i>	172	— depravé	236
<i>Angoisse</i>	23	— desordonné	535
<i>Anguille</i>	61	— devorant	152
<i>Anneau</i>	232	<i>Apré</i>	7. 126
<i>Année Climacterique</i>	65. 238	<i>Aqueduc</i>	86
<i>Anis</i>	63	<i>Arachnoide (membrane)</i>	88
<i>Anodin, remede</i>	65	<i>Aragne</i>	88
<i>Antagoniste</i>	67	<i>Araignée</i>	88
<i>Antidote</i>	33. 34. 71. 72. 74.	<i>Arbouffier</i>	89
	859	<i>Arbre</i>	88
<i>Anthelix</i>	68	— de Dians	88
<i>Anthrax</i>	69	— de vie	88
<i>Antimoine</i>	72	<i>Arbrisseau</i>	405
<i>Antipatie</i>	72	<i>Archangelique</i>	89
<i>Antiperistase</i>	72	<i>Ardeur d'Estomac</i>	91. 241
<i>Anus</i>	75	<i>Areole</i>	92. 431
<i>Aorte</i>	75	<i>Argent</i>	92. 529
<i>Apepsie</i>	76	<i>Argentine</i>	66
<i>Aperitifs, remedes</i>	55. 76	<i>Argille</i>	93
<i>Aphthes</i>	78	<i>Aristoloché</i>	93
<i>Apium</i>	79	<i>Aritenoide cartilage</i>	101
<i>Aphorisme</i>	77	<i>Armoniac (sel)</i>	95
<i>Apocyn</i>	80	<i>Armoires & Armoires</i>	94
<i>Aponeurose</i>	81	<i>Armoise</i>	97
<i>Apophyse</i>	82	<i>Arreste-bœuf</i>	66
— coronôide	270	<i>Arriere-faix</i>	683. 781
— coracoïde	266	— saison	122
— mammi-forme	542	<i>Arroche</i>	115
— styloïde	133. 426	<i>Arsenic</i>	96
<i>Apophyses Pterygoïdes</i>	28	<i>Arteres carotides</i>	184
<i>Apoplexie</i>	82	<i>Artère</i>	97
— remedes contre l'	82	— caliaque	246
<i>Aposome</i>	84	— (dilatation de l')	60
<i>Apostume</i>	83. 353. 717	— (ouverture de l')	98
<i>Apothicaire</i>	669	— pulmonaire	805

T A B L E.

<i>Artere veneuse</i>	97	<i>Avelines</i>	117
<i>Arteriotomie</i>	98	<i>Aveuglement de jour</i>	438.605
<i>Artichauts</i>	100	<i>Aulne noire</i>	403
<i>Artichaut sauvage</i>	813	<i>Aune</i>	38
<i>Articulation</i>	99.485	<i>Aunée</i>	436
——— <i>conjointe</i>	843	<i>Avortement</i>	3
——— <i>en forme de charniere</i>	418	<i>Avortifs, remedes</i>	45
<i>Artiste</i>	495	<i>Aurone</i>	3
<i>Ascarides</i>	104.529	<i>Austere</i>	122
<i>Asclepias</i>	105	<i>Automate</i>	122
<i>Ascite</i>	104	<i>Automne</i>	122
<i>Aspalat (bois)</i>	106	<i>Aux d'Ours</i>	90
<i>Asperges</i>	106	<i>Axiome</i>	123
<i>Asphodéle</i>	108	<i>Azyme</i>	124
<i>Aspic</i>	505		
<i>Aspre Artere</i>	106	B.	
<i>Assa fetida</i>	103	<i>Bacile</i>	284
<i>Assation</i>	109	<i>Baguenaudier</i>	253
<i>Assimilation</i>	109	<i>Baillement</i>	629
<i>Assistance</i>	122	<i>Bain</i>	125.147.349.482.528
<i>Assoupissement</i>	593.803	—— <i>de sable</i>	92
<i>Asthmatique</i>	110	—— <i>de vapeur</i>	891
<i>Asthme</i>	110.627	—— <i>Marie ou de vapeur</i>	127
<i>Astragale</i>	111	—— <i>pour la tête</i>	174
<i>Astrologie</i>	112	—— <i>pour les Piés</i>	654
<i>Atelles</i>	389	—— <i>pour une seule partie</i>	568
<i>Atbanor</i>	112	—— <i>sec ou de vapeur</i>	497
<i>Atherome</i>	113	<i>Balaustes</i>	126
<i>Atlas</i>	113	<i>Balle</i>	15
<i>Atome</i>	114	<i>Balon</i>	728
<i>Atrabile</i>	560	<i>Balsamine, espece (de)</i>	474
<i>Atrape-mouches</i>	585	<i>Banc d'Hippocrate</i>	772
<i>Attenuans (remedes)</i>	115	<i>Bandage</i>	361
<i>Attenuation</i>	115	—— <i>de figure Rhomboide</i>	742
<i>Attouchement</i>	847	—— <i>restreintif</i>	47
<i>Attractifs (remedes)</i>	116	<i>Bandelette de Charretier</i>	121
<i>Avant bras</i>	185.290	—— <i>de tête</i>	174
<i>Avoine ou Avoine</i>	117	—— <i>pour la poitrine</i>	193
<i>Aubepine</i>	633	<i>Bandes</i>	385
<i>Aubifoin</i>	296	<i>Bandes à quatre Chefs</i>	406
<i>Aubours</i>	495	<i>Bar-</i>	

T A B L E.

Barbe	129	Biliaux	140.677
— de Bouc	448.870	Biere medecinale	208
— de l'épy de Blé	94	Bismuth	547
Barbotine	764	Bistorte	141
Bardane	502	Bistouri	476.800
Bas-ventre	1	Bitume judaïque	107
Base	130	Blanc de Baleine	810
Basilic	609	— manger	517
— sauvage	239	Blanchissage des cheveux	171
Basio-Glosse ou muscle qui abaisse		Blanchiment	304
la langue	130	Blattaire	142
Bassin ou Bassinet des Reins	480.	Blaveole	296
	654	Blé	405.877
Basteleur	26	— locular	809
Batracos	132.463	— noir, ou sarrasin	383
Baume	129	— noir, de vache, ou de boeuf	560
— blanc ou vrai Baume	128	Blettes	143
Beaume verd.	426	Bluet	296
Bayes	124	Bochet	697
Bec	748	Boîte pour les onguens	720
— de Lièvre	494.499	— de l'ischium	8
— d'Oye	66	Bois couleuré	252
— de griffon	427	— d'Aloë ou de Perroquet	22.
— de Grue ou de cigogne	417		929
Beconguille	487	— de Gerofle	189
Begayer	872	— de Roses	741
Begayement	127.141	— Nephretique	597
Begue	141	— saint	427
Belemnite	133	Boiteux	237
Belles de nuit	468	Belus	144
Benjoin	134	Box Henri	144
Benoite	187	— homme	673.901
Berce	812	— suc	373
Berle	132.458	— temperament.	373
Betoine	136	Bonnes Dames	115
Bette	135	Bonnet cephalique	291
Bezoar	138	— de Prêtre	66
Biceps, muscle	139	Borax	145.224
Bigle	827	Borborygmas	145.751
Bile	140	Bord de l'oreille	437
— noire	560	Basse	301
— verte	488.159	V v v 3.	Besse

T A B L E.

Bosse en devant	527	Brosse	654
Bossu	417	Brouillard	10.597
Botanique	146	Bryone	151
Boyaux	357	Bruit	145
Boyaux Culier	729	— dans l'Oreille	865
Bouche	152.628	Brulûre	46.382.926
Bouchée	144	Brunelle	706
Boucle	391	Bruyere	367
Bouffron	630	Bubon	151.640
Bouillon blanc	673.901	Bubonocèle	152
Bouis	157	Bugle	153
Bouleau	136	Buglosse	153
Boulimie	155	— sauvage	339
Bourande	66	Bugrande	66
Bourg-Epine	448.739	Buis	157
Bourgene	403	— épineux	720
Bourgeois	79.415.642	Bulbes	154
Bourrache	145	Bulbonac	530
Bourse	780		
— a berger	156		
Bour-soufflure	351.480	C.	
Bout de la Mammelle	641	Cabaret	104
— de l'Oreille	679	Cacao	159
— du Nez	421	Cachectique	158
Boutique	615	Cachexie	158
Boutons	100.340.415.486.	— remede contre (la)	70
— rouges	610.673	Cachou	196
Branc-Ursine	428	Cacoehymie	159
Branc-Ursine bâtarde	6	Cadmie naturelle	241
Branches	842	Cecum	246
Branloment	146	Caffé	247
Bras	906	Caille lait	412
— courts	147	Caisse du Tambour	887
Preuvage	411	Calament	161
Bride	433	Calamine	161.693
Brion	429	Calamus	12
Br tannique	266	Calaneon	165
Broicement	148	Calcination	162
Bronches	56	— philosophique	162.
Broncocéle	149		472
Broncotomie	149	Callebasse	292
		Callus	164.438
		Cal-	

T A B L E.

Calvitie	165	Casse en baton, ou laxative	189
Cameleon blanc	183	Cataplasme	193
Cameline	587	———— composé de miel & de	
Camomille	213	pain	100
Camphre	168	Cataracte	194
Canus	796	Catarrhe	195. 740
Canal arterieux	169	———— de la moëlle de l'épine	
Canaux	168. 892	————	195
demi circulaires	169	suffocatif	195
Cancer	178	Cathetiques	196. 199
Candisfaction	170	Catheter	197
Cannelle	231	Catoche	192
Canne	101. 162	Cavitez	182. 199
Cannule	172	des dents	699
Capeline	174	Cavité de l'os, ou il s'emboîte	
Capillaires	16. 174	avec un autre os	277
Caprier	175	du bas ventre	472
Capsules atrabilaires	177	Cause antecedente	702
feminales	177	Cautere	200
Capsule de la veine Porte, ou de		Causiques	196. 199
Glisson	177	Cauterisation	200
Carbocle	750	Cedre	201
Cardamine	179	Cellules des intestins	201
Cardasse	623	Cendre	231
Carte	182. 854	gravetée	231
Carlina	183	Cendrier	259
Carminatifs	183	Centauree	202
Carottes	189	Centinodo	694
Carotte sauvage	304	Centre	202
Carpene	184	Cephaliques	204
Carouche	794	Cephalo-Pharyngiens (muscles)	
Carouquier	206		204
Cartilage	186	Cerato-Glosses (muscles)	206
Ensi forme ou Xiphoido		Cerats	206. 208. 209
s	356	Certifi d'Espagne	778
Thyroide	863	Cercle	234
Caruncule	177	osseux	64
lachrymale	186. 354	Cerfeuil	210
Cartunculés myrtiformes	187	Cere	209
papillaires	187	Cerisier	206
Castor	191	Cerveau	208. 354. 558
Castration	191	Cervella	208. 354. 359

T A B L E.

Cerveles	207	Chaudron	157
Ceruse	220	Chausse d'Hippocrate	544
Ceterac	108	Chaudiere	26
Chair	183	Chaudron	26
Chaleur	90	Chauveté	165
—— au visage	718	Chaux	165
—— de la fièvre	20	—— des dents	611
—— naturelle	140. 351.	Chelidoine	216
	859	Chêne	722
Chambre de l'Oeil.	166	—— vert	472
Chammaraz	777	Chenille	778
Champignon	407. 841	Cheveux	173. 282. 678
Changement de maladie	571	—— cheute (des)	39
—— d'indication	569	Chevestre	174
Chancre	178	Chenille	541
Chandelles odoriferantes	125	Chevre-feuille	176
Chanvre	172	Chervi	799
Chaperonniere	665	Chignon du cors	209
Chapiteau	410	Chimie	226
Caractère	214	Chimiste	227.
Charbon	69	Chine	217
Chardon a cent têtes	369	Chinorrhodon	309
—— argentin	511	Chiromantie	217. 447
—— commun	813	Chirurgien	218.
—— de Foulon, ou a Bon-		Chirurgia	218.
netier	325	Chlorose	218
—— Roland	369.	Chocolat	219.
—— nerette	183	Chorion, membrane	223
Charlatan	26. 352	Choroïde, membrane	223
Charme	185. 376. 692	Choses contre nature	733
Charpente osseuse du corps hu-		—— naturelles	733
main	844	—— non naturelles	733
Charpie	184. 185. 882	Chou marin	802
Chartre	115. 738	—— marin sauvage d'Angleter-	
Chasse bosse	535	re	279
Chasse	522	Choux	148
Chateignier	191	Chyle	225.
Châton de noyer	492	Chylification viciée	159
Chatouillemens	866	Cicatrice	227. 825
Châtreur	624	—— blanche sur l'Oeil	513.
Chaud (le) de la fièvre	20	Cicatrizants	227
Chaude-pisse	424	Cichorée	447.
		Cicho-	

T A B L E.

Cichorée sauvage	228	Cocquelicot	742
Cicutaire	590	Coëffe	165.617
Cigogne	229	— qui couvre les intestins	365.735
Cigue	229	Coeur	265
Cils des Paupieres	229	Cohobation	247
Cime	298	Coignassier	276
Ciment	201	Coin de l'Oeil	172
Cinabre	232	Colature	247
Circée	233	Colchique	248
Circonference	660	Colique	249
Circoncis	76	— (remedes contre la)	70
Circofele	234	Colle	422
Circulation chimicale	233	— chair	766
— du sang	660	— de Poisson	470
Cire	205	Collyre	250.458
— de l'Oreille	549.210	Colonne du Nez	253
— vierge ou Propolis	740	Colonnes charnuës du voeux	253
Ciron	6	Colophona	252
Ciseaux	401	Coloquinte	251
Ciste	235	Colubrine	151
Citerne lactée	756	Combat	23
Citronier	236	Complexion	255
Citrouille	62	Composition	255
Civette	931	Compresse	324.817
Clarification	237	Concoction	245
Classe	237	Concombre	291
Clavicule	237	Concretion	257
Clitoris	239.605.614	Condensation	257
Cloportes	691	Condriille	220
Cloison du coeur	787	Conducteur	253.490
— du Nez	490.787	Conduit auditif	116.555
Clou	408	— commun du fiel	219
Clous de Geroffle	188	— de l'Urine	924
Clystère	240	— de l'Uterus	889
Coagulation	241	— Pancreatique ou de Vir-	
Coalescence	241	— sung	334
Coalition	705	— Thoracique ou du chyle	333
Coarticulation	843		168
Cobalsum	241	Conduits	
Coccis	242	— aqueux ou lymphati-	
Cochemare	477	— ques de l'Oeil	333
Cocles	59		

T A B L E

Conduits des points lacrimaux		Coqueret	30
———— lachrymaux	249	Coquerourdes	59.714
———— laiteux	334	Coques du Levant	246
———— salivaires	409	Coquille de l'Oreille	256
Condylome	334	Coquiolo	19
Confection	257	Cor	237.438
Confiers	258	Coracoide, apophyse ou eminence	58
Conformation	260.842	Corail	267
Congelation	258	—— de jardin	176
Conise	258	Coralline	266
Conjonctive (la) membrane	259	Corde de la membrane du Tympan	221
Connoissance des signes des mala-	17	Cordial	180
dies	317	Cordon ombilical	407.918
Conque	256	Coriandre	268
Conserve	80.257	Cornier	805
Consistence	260	—— sauvage	627
Consummé	260	Cornaline	767
Consumption	93.547.847	Corne de Cerf	271
———— (remedes contre la)	71	Cornée	269
Consoude	260	Cornes de la Matrice	269
———— moyenne	153	Corneille	535
Constipation	265	Cornier	269
Constitution	279	Cornus	736
Contraction	262	Cornouillien	269
———— du coeur	846	Corps calleux	271
Contre-fente-fissure ou contre-		caverneux	272
coup	262	Pampiniforme	635
Contrayerva	262	Corpulent	692
Contre extension	74	Correctifs	272
———— poison	33.34.71.72	Correction	272
Contusion	263	Corrosifs	272
Convenance	259.841	Corrosion	52.272.315
Convulsion	264.856.353	Cors	13
———— du Cou & de l'Epine		Corruption	319
en arriere	621	Costus Arabiqua	275
Convulsions (remedes contre les)	74	Côtes	275
Coq	128	Cotignac	548
Coqueluche	206	Coton	144.424
Coquemar	26	Cotonneux	508
		Cou	250
			Cass

T A B L E

Cou de la Matrice	250	Croisette	286
Couches des Nerfs Optiques	857	Cubebes	289
Coucou	701	Curcuma	294
Coude	57.290	Cucurbite	291
Coudrier	274	Cuillier ou Cuillerée	244
Couler ou passer quelque liqueur	653	Cumin	293
Couleur (qui a une mauvaise)	10.12	Cure Palliative	635
Couleuvrée	151	Curette	501
——— sauvage	849	Cuscute	295
Couloir	253.786	Cuisse	387
Coupelle	294	—— (la partie interne de la)	388
Coupure	3	Cuiffon	245
Cour de ventre	320	Cuivre	118
Courge	292	——— jaune	19
Couronne de la dent	565	Cyme	298
Courte-Haleine	62.110	Cypres	301
Court Palmaine	183		
Couteau à deux tranchans	50	D.	
Crachat	819	D artres	444.515.466
Crachement de sang	431	Dartre des Paupieres	869
Crane	279	Dattes ou Dactes	303
Crapaudine	793	Davier	610
Cresson	594	Debilité	304.474.356
——— aquatique	132	Debord	220
——— des Prez.	179	Decoction	84
Crêtes	283	Decrepitation	305
Crête de Cocq	33.283	Decussoire	305
Crevasses qui viennent a plusieurs parties du corps	738	Defaillance	308.521.522.843
Creuset	263.286	Defensif	306
Creux de l'Oreille	256	Deflagration	306
Crible	287.247	Deglutition	306
Criblement	280	Degout	66.82.105.336.476
Cricoïde (Cartilage)	281	Degrez	425
Crise	282	Dejection	306
Crystal	289	Delire	309
Crystallin	288	Demangeaison	707
Crystallisation	288	Demi drachme	439.531
Croc	432	—— once	335.782.785
Crochet	349.432.920	Demoniaque	607
		Dent de Chien	310.423
		—— de Lyon	850
			Denté

T A B L E.

Denté ou Dentelé	617	Difficulté de parler	130. 158
Dentifrice	312	———— de respirer	337
Dents	311	———— d'urine	337. 828
—— canines ou oeilletes	299	Digestion	245. 322
—— incisives	311. 700	—— (bonne)	374
—— molaires ou machelieres	311	—— difficile	336
—— oeilletes	311	Digitale	322
Dephlegmation	312	Dilaceration	318
Depilatoire	708	Dilatation	323
Depuration	312	—— des orifices des vais-	
Derivation	313	seaux	55
Derriere de la Tête	608	—— du cœur	320
Desechement	313	Dilatatoire	323
Descente	306. 357. 443	Dilayans	323
—— dans l'aine	152	Diploë	324. 553
—— de la matrice	444. 466	Discontinuation de la fièvre	85
—— des Intestins & de l'E-		Dislocation	832
piploon	357	—— de la Hanche	37
Description des remedes vomitifs	350	Dispensatoire	326
Desopilatifs (remedes)	76	Disposition du corps	445
Despumation	313	Dissection	56
Desquammation	313	Dissolvant	566
Desiccatif	313	—— universel	30
Dessous du pié	571	Dissolution	54. 326
Detonation	314	Distension	326
Devant de la tête	796	Distillation	313
—— des levres	703	—— par desfaillance	308
Diabete	314	Distribution	327
Diagnose	317	Division	327
Diamant	15	Doigt Annulaire	322
Diaphragme	318. 319	—— du milieu	322
Diaphoretiques	318	—— Indice	322. 478
Diarrhée	320	Dompte venin	105. 449
Diarthrose	320	Doronic	329
Diastole	320	Dorsal (le grand)	63
Dictam blanc	403	Dorure	304. 476
—— de Candie ou de Crete	321	Dos	329. 570. 603
Diète	316. 479	Dose	330
Dierese	316	Douleur	329
		—— continue de tête	203
		—— de dents	611
		—— de la matrice	465
		Don-	

T A B L E.

Douleur de tête	18. 204	Echelles	779
— d'Estomac	181	Echine	8
— d'Oreille	631	Echymose	338
— nephretique	598	Eclegme	339
Douleurs dans les os	630	Ecoulement	703
— qui surviennent apres l'Accouchement	868	Ecrasement	56
Drachme	330	Ecuelles	779
Dragées	870	Ecume	777
Dragon	330	Ecusson	780
Drave	87	Edenté	596
Droque	96	Effervescence	341
Dropacisme	332	Efficace	356
Dulcamere	335	Efflorescence	377
Duodenum (intestin)	328	Eglantier	300
Dure Mere	552	Egarement d'esprit	65
Durété de ventre	43. 265	Elan	31
Durillon	55. 164	Electuaire	343
Duvet	866	Elemens	344
Dysenterie	336	Elevatoire	347
Dyscrasie	335	Elixation	347
Dyspepsie	336	Elixir	347
Dysurie	337	Elleboré	348
		Elleborine	437
		Embryon	349
E.		Emetique	922
E au	85	Emphiseme	351
— d'Orge	456	Eminence de l'os	82
— distillée	85	Empirisme	350
— du Pericarde	86	Emplastres	352
— melée avec du vinaigre	633	Emplâtre Diachylon	315
— miellée	456. 561	— pour le nombril	366
— que l'on trouve dans l'Ar- riere-faix	453	Emplastres môlets ou onguens emollient	206
— sucrés	458	Empyeme	353
Ebene	337	Empyreume	353
Ebullition	338	Emulsion	353
Ecarlate	242	Emunctoires	353
Ecorce	273	Enarthrose	354
— de Muscade	535	Encens	861
Ecorcer	378	Enchiffrenement	274
Ecorchures	3. 381. 486	Enclume	478
		Endive	356
		Enter-	

T A B L E.

Energie	356	Epouvante	340
Enfant, qui presente les pieds en naissant	25	Eprevier	7
Enflure	351. 480. 612. 881	Epuisement	356
— des paupieres	363	Epurge	504
— sous les yeux	457	Erable	7
Engourdissement	829	Eraillement des paupieres	341
Enrouement	728	Erection involontaire de la verge	702. 769
Entamure de la peau	381	Erysipelle	370
Entendement	483	Escarlatte	750
Entero-epiplocele	357	Eschalotte	126
Entonnoir	218. 355. 486	Eschare	371
— de verre	462	Eschine	329
Entrailles	357. 910	Esclaire	216
Entre deux des narines	787	Espace	91
Enveloppe	165. 659	Espargoatte	109
— du cœur	659	— de mer	876
Envie de dormir	803	Espaule	452
Enule Campana	436	Espergoute	155
Eoufe	472	Espice	96
Espace entre deux noeuds dans les cannes &c.	485	Espicerie	96
Epaississement	483	Espicier	96
Epi d'eau	697	Espinars	449
— de blé	812	Esprit	90
Epicarpes	359	Esprits	815
Epiderme	295	Esquinancie	61. 843
Epigastre	361	Esquine	217
Epiglotte	362	Essence	371
Epilepsie	362	— de la maladie	470
Epinars	813	Essieu	123
Epine du dos	6	Estoillée	109
— espece d'epine ou de char-	6	Estomac	827. 900
— don	6	— (bon)	376
— blanche ou Aubepine	633	Estragon	330
— blanche sauvage	813	Etain	493. 821
— vinette	135	Etamine	281
Epines	14	Etendre ou Allonger	639
Epiphyse	364	Eternuement	824
Epiplocele	364	Ethique	675
Epiploon	365	Etincelement des yeux	548
Eponge	819	Etrier	821
		Eturgeon	11
			Etu-

T A B L E.

Etave	461	Fatigue	306.502
Evacuation	372	Faulx	384
Evaporation	372	Fausse couche	3
Eupatoire	324	—— Pleuresie	685
Euphorbe	375	Fausses côtes	275.603
Euphrase	375	Faux acacia	708
Exaltation	377	—— distanne	708
ExcantHEME	377	—— Germe	577
Excrement	315.378.823	Febrifuge	73
Excrescence de la matrice	207	Fêces ou la lie de l'huile	51
Excroissance	17.461	Femme en Coucha	712
—— de l'os	379	Femur	387
Exercice	378	Fenêtro	388
Exeresse	377	—— ovale & ronde	400
Exfoliation	313.786	Fenouil de Porc	666
Exhalation	12	—— doux, ou de Florence	397
Exoptbalmie	329	—— marin	284
Exostose	379	—— tortu	790
Explosion	379	Fente	394
Expiration	380	—— Capillaire	874
Extase	380	—— de la partie bontense	745
Extension	35	—— du Larynx	748
—— de la peau	340	Fentes qui viennent à plusieurs	
Extenuation	380	parties du corps	738
Extirpation	80.381	Fenu grec	398
Extraction	377.381	Fer	388.549
—— de la Pierre	525	— à cheval	389
Extrait	347.381	Feret d'Espagne	430
Extremitez	14	Fermentation	388
Escuelles	8	Fesses	423.594
Exulcoration	381	Fetsu	19
		Feu actuel	200.471
F.		— ardent	151
F ace	382	— de reverbere	471.736
Faculté	383	— potentiel	200.471
—— animale	63	— Saint Antoine	370
Faculté naturelle	595	— volage	444.677
Faim	384.614	Feus	382
—— canins	299	—— d'Egypte	251
Farine	385	Famille de Lion	509
		—— de mer	917
		—— Indienne	530
			FF.

T A B L E.

<i>Fibras</i>	390	<i>Fleurs blanches</i>	398
<i>Fiel</i>	140	— <i>de Grenadier</i>	126
— <i>de terre</i>	202	<i>Flux céliaque</i>	246
<i>Fievre</i>	386	— <i>de bouche</i>	711. 758
— <i>(accroissement de la)</i>	117	— <i>de larmes chaudes & acres</i>	363
— <i>avec sueur</i>	835. 348. 446	— <i>hepatique</i>	396. 441
— <i>avec devotement</i>	157	— <i>de sang</i>	431
— <i>chaude</i>	109. 200	— <i>de ventre</i>	320. 515
— <i>continue</i>	386	— <i>d'urine</i>	314
— <i>de lait</i>	497	<i>Fluxion</i>	195. 200. 746. 741
— <i>Ephemere ou d'un jour</i>	359. 386	<i>Foiblesse</i>	114. 304. 474
— <i>intermittente</i>	386. 485	<i>Foin</i>	397
— <i>lente ou ethique</i>	433. 508. 546	<i>Folie</i>	482. 580
— <i>maligne d'Hongrie</i>	387	<i>Follettes</i>	115
— <i>petechiale</i>	665	<i>Fomentation</i>	366. 399
— <i>pourprée</i>	716. 773	<i>Fonctions naturelles</i>	595
— <i>quarte</i>	386. 721	<i>Fondement</i>	75
— <i>quarte (remede contre la)</i>	73	<i>Fontanelle</i>	399
— <i>quotidienne</i>	386. 722	<i>Formule</i>	401
— <i>sans intermission</i>	261	<i>Fosse Pituitaire</i>	783
— <i>tierce</i>	386. 855	<i>Fougère</i>	393
— <i>tremblante</i>	674	— <i>aquatique</i>	629
<i>Figue</i>	392	<i>Fourgon</i>	753
<i>Figuier d'Inde</i>	623	<i>Fourmi</i>	401
— <i>sauvage</i>	175	<i>Fourneau</i>	407
<i>Filaments</i>	390	— <i>à vent</i>	59
<i>Files de la langue</i>	57. 402	— <i>pour distiller per descen-</i>	
<i>Filets</i>	173. 390	— <i>sum</i>	313
<i>Filipendale</i>	393	<i>Foyer</i>	396. 441
<i>Filtration</i>	394	<i>Fracture de l'os</i>	192
<i>Fistule</i>	394. 399. 797	— <i>du crane</i>	166
— <i>lachrimale</i>	18. 395	— <i>transversale</i>	299
<i>Fixation</i>	395	<i>Fragon</i>	752
<i>Flamme</i>	395	<i>Frais de Grenouilles</i>	810
<i>Flancs</i>	472	<i>Fraisier</i>	403
<i>Fleur de jalousie</i>	44	<i>Framboisier</i>	751
— <i>de Muscade</i>	535	<i>Frage membraneuse</i>	398. 626
— <i>de Passion</i>	238	<i>Fraxinelle</i>	483
<i>Fleurs</i>	192. 396	<i>Frenesie</i>	482
		<i>Fresne sauvage</i>	627
		<i>Friktion</i>	404
		<i>Fri-</i>	

T A B L E.

Friffon	452.744.872	-sprits	687
Fritillaire	404	Genet d'Espagne	416
Froment	877	Genevrier ou Genevre	492
—— locar, ou rouge	809	Gengive	418
Front	404	Genouil	417
Frontal	405	Gentiane	416
Frottement	116.404	Germandrée	213
Fruit	405	—— d'eau	777
Fruits d'Eté	450	Germe	349
Fume-terre	406	Geroffles (grands)	68
Fumier de Cheval	898	Gesse	504
Fungus	841	Gingembre	932
Fureur	544	—— sauvage	932
Furoncle	408	Ginglyme	418
Fusain	66	Girard Rouffin	104
Fusion	409	Giroflier	512
Fustet	176	Girofflée	188
		Glais	419
G.		Gland	126
		Glande	16.419
G ainier	795	—— conglobée	258
Galanga	410	—— conglomerée	259
Gale	444.770.708	—— pineale	256
—— ou Gratelle des paupieres		—— pituitaire	419
—— de tête	709	Glandes sublinguales	832
Galiet	187	—— sur-renales	176
Galles	412	—— Thyroïdiennes	863
Ganglion	412	Glands de terre	154
Gangrene	412.635	Glaucome	420
Gantelet	209.868	Glayeul	419
Garance	750	—— de marais	182
Garderobe	764	—— puant	808
Gardien des yeux	295	Gletteron	502
Gargarisme	250.413	Globulaire	421
Garou	862	Glossocorne	421
Gastrophie	414	Glouteron	665
Gastrotomie	414	Glu	422
Gaude	532	Goëtre	149
Gayac	427	Gomme	428
Generation	415	—— Adragant	869
—— ou Production d'e-		—— Ammoniac	48
		—— Animé	62

T A B L E.

Hepatique	441	Hestre	185.384
— des bois	514	Heterogene	65.445
Herbe	425.442	Homme (description de l')	69
— ou fleur de S. Jacques	468	Homogene	449
— à coton	392	Hoquet	797
— à foulons	765	Hospital	603
— à pauvre homme	426	Houblon	531
— au chat	194.597	Foux	24.86
— aux cuilliers	244	— frélon	752
— au lait	420	Huile	616
— aux mites	142	— de Petrole	665
— aux Perles	524	— de Roses	741
— aux Poumons	514	— de terre	616
— aux poux	822	Humer	805
— aux puces	709	Humeur innominée	481
— aux Teigneux	665	— aquee ou aqueuse	453.455
— aux verruës	437	— crySTALLINE	288.453
— aux viperes	339	— serense que l'on trouve	
— benite	187	— dans l'Arriere-faix	453
— d'or	436	— Vitree	453.454
— de Cire	209	Humeurs de l'œil	453
— de citron	562	Hyacinthe	454
— de la Reine	846	Hydatides	455
— de Saint Joan	97	Hydragoges	455
— de Saint Christophle	223	Hydrocele	456
— des Aulx	37	— & Enterocèle	455
— du coq	128	Hydrocephale	456
— jaune	532	Hydromel	456.561
— Robert	417	Hydromphale	451
Hermaphrodite	58.442	Hydrophobie	457
Hermodaëte	443	Hydropisie	458.513
Hernie	357.443	— Anasarce	55
— aqueuse	456	— Ascite	104
— de la Matrice	702	— Tympanite	884
— des vaisseaux spermati-		Hymen	459
— ques	234	Hypercatharse	460.461
— du NombriL	358.364.618	Hypochondres	462
— humorale	458	Hypochondrie	462
— inguinale	152	— (remedes contre l')	
— ventreuse	687		69
— ventreuse du NombriL	687	Hypociste	462
Herniole	444	X x x 2	Hypo-

T A B L E.

Hypocras	908	Infusion	480
Hypostase	464	Injection	481
Hypothese	464	———— dans la vessie	197
Hyssope	465	Inquietude	482
———— des Garignes	436	Insensibilité	54
I.			
F acée	467	Insertion	482
Facinthe	454	Insomnie	26
Jacobée	468	Inspiration	352.482
Falap	468	Instabilité des yeux	448
Fambe	287	Instrument lenticulaire, ou pour polir les os	508
———— tortue	528	Intemperie	13.484
Faret	694	Intention	355
Fasseur	126	Intermission de la fièvre	85
Fasmin	469	Intervalle de la fièvre	85
Faunisse	470	Intestin Colon	252
Idiosyncrasie	470	———— Duodenum	328
Imagination	668	———— Jejunum	471
Immersion	129.474	———— Ileum	473
Immobilité	11	———— Rectum ou Culier	729
Immortelle	344	Intestins	357
Impatience	336	Jointure	257
Imperatoire	475.831	———— des os	839
Imperforé	114	Jonc aigu	492
Impuissance à se mouvoir	335	— fleuri	156
Impuretez	777	— odorant	774
Incineration	476	Joubarbe	129.782
Incision	355	———— aquatique	573
Incorporation	477	———— des vignes	852
Incube	477	Joue	415.538
Indication	355.479	Jours Critiques ou de Crise	284
Indigestion	76	———— qui indiquent le tems au quel la Crise se doit faire	479
Infatigable	5	Joye	414
Infirmes	890	Iris	488
Inflammation	672	Ischium	489
———— de la Rate	817	Isthme	490
———— des Poumons	661	Jugement que l'on forme de la maladie en consequence de la sueur	446
———— des yeux très violente	227	Jugoline	790
———— du foye	441	Juiss-	

T A B L E.

Jujubes	491	Laurier	506
Julep	491	— tein	865
Juliane ou Julienne	445	— Alexandrin	463. 506
Jus	834	— cerise	506
Jusquiame	459	— Rose	598
		Laxatifs	43
L.		Leucophlegmatie	513
Laboratoire	495. 615	Lentilles	358
Labyrinthe	495	Lentille d'eau	508
Lac	502	Lentisque	509
— d'Hune	178	Lepre	345. 347. 510
Lacque	496	— blanche	40. 512
— en baton	496	— des Grecs	511
Lacunes	498	Lessive	525
Ladrerie	345. 347. 510	Lethargie	187. 511
— de porc	211	Leton	118
Laineux	500	Levesche	513
Lait	496	Levier	895
— d'Amandes	51. 353	Leures	495
— de Lune	548	— des parties honteuses	28. 594
— defaut (de)	22	Lie	383. 387
Lait des Poissons	498	— de l'huile	51
Laitron	804	Liège	831
— doux & epineux	804	Lienterie	515
Laitue	498	Lierre	434
Lampane	500	— terrestre	434
Lancette	500. 671. 771	Ligamens de la matrice	516
Langue	521	Ligament	515
— de Chien	300	— cartilagineux	221
— de Cerf	776	— ciliaire	516
— de Serpent	421. 619	— circulaire & membra-	
Langueur	547	neux	95
Larmes	497	Ligne blanche	519
Larynx	503	Lignes par ou l'on pretend prédire	
Lassitude	265. 306. 504	notre destinée	519
— medicamens ou on-		Limaçon	244
guens, dont on se sert pour oter		Limonier	518
(la) du corps	12	Lin	521
Lavande	505	Linàire	519
Lavement	2. 240	Louche	827
Laureole	505	Linge enduit d'onguent, dont on	
		X x x. 3.	fa

T A B L E.

<i>Mammelons des Nerfs Optiques</i>	641	<i>Medecin Chimiste</i>	469
<i>Mandragora</i>	544	—— (premier)	90
<i>Manie</i>	544	<i>Medecine</i>	556-557
<i>Maniquette</i>	179	—— Chymique	669
<i>Manne</i>	546	—— Doxmatique	328
<i>Marbre</i>	549	—— Empirique	352
<i>Marc</i>	537	—— éprouvée	376
<i>Marcafite</i>	547	—— Galenique	411
<i>Marquefites</i>	334. 512	—— Hermetique	442
<i>Marie</i>	493	—— univerfelle	197
<i>Marjolaine</i>	538	<i>Mediaslin</i>	555
—— (efpeces de)	44	<i>Melancolie</i>	337. 560
<i>Marmelade</i>	548	<i>Meleze</i>	502
<i>Marmite</i>	157	<i>Meliceris</i>	561
<i>Maronnier</i>	191	<i>Melilot</i>	562
<i>Marque</i>	214	<i>Melinet</i>	209
<i>Marrube blanc</i>	549	<i>Meliffe</i>	562
<i>Marrube noir ou puant</i>	127	<i>Melon</i>	563
<i>Martagon</i>	550	<i>Membrana</i>	564
<i>Marteau</i>	540	—— adipeufe	564
<i>Maffe</i>	551. 888	—— veloutée	895
<i>Maflic</i>	551	<i>Membre</i>	100. 565
<i>Maflicatoire</i>	81. 551	—— viril.	655
<i>Matiere d'une playe</i>	717	<i>Menftrues</i>	192. 565
—— ichoreufe	469	<i>Menftruo</i>	566
—— mucilagineufe des Inte-		—— Univerfel	30
flins	584	<i>Menthe</i>	566
—— fanguinolente	764	—— de chat	194
<i>Matras</i>	552. 736	<i>Meningophilax</i>	565
<i>Matricaire</i>	553	<i>Menton</i>	567
<i>Matrice</i>	926	<i>Mercure</i>	123. 455. 567
<i>Maturité</i>	553	—— de vie	34
<i>Mauvais appetit</i>	236	<i>Mercuriale</i>	568
<i>Maulve</i>	541	<i>Mercuriaux</i>	567
—— fawvage	31	<i>Meres de Gerofles</i>	188
<i>Mayenne</i>	539	<i>Merveille du Perou</i>	468
<i>Mechoacan</i>	555	<i>Mefentere</i>	568
<i>Meconium</i>	555	<i>Meflange</i>	278. 576
<i>Medicament</i>	556. 669	<i>Mefocolon</i>	568
<i>Medecins Empiriques</i>	352	<i>Mefure</i>	566
<i>Medecin</i>	557	<i>Matacarpe</i>	569
		<i>Metacondyles</i>	570
		Xxx 4.	<i>Metal</i>

T A B L E.

<i>Metal</i>	570	<i>Morgeline</i>	40. 53. 580
<i>Metallurgiste</i>	570	—— (espece de)	809
<i>Metastase</i>	571	<i>Morpions</i>	580
<i>Metatarsse</i>	571	<i>Morsure de Chien enragé.</i>	298
<i>Methode</i>	571	—— de loup enragé	532
<i>Meure de Renard</i>	751	<i>Mors au Chien</i>	248
<i>Meurier</i>	581	—— aux vers	438
<i>Meurte</i>	591	<i>Mortier</i>	581. 678
<i>Meurtrissure</i>	263. 355	<i>Mortification</i>	811
<i>Mezereum</i>	512	<i>Morve</i>	142. 584. 591
<i>Microcosme</i>	572	<i>Mouches à miel</i>	77
<i>Miel</i>	559	—— <i>Cantharides</i>	172
—— <i>rosat</i>	742	<i>Mouron</i>	40. 53
<i>Migraine</i>	439. 445. 578	—— <i>violet</i>	73
<i>Mil</i>	573	<i>Mousse</i>	586
<i>Mille feuille</i>	9. 574	—— <i>marine</i>	266
<i>Mille-pertuis</i>	464	—— <i>terrestre</i>	533
<i>Millet</i>	573	<i>Moufon</i>	53
<i>Mine</i>	574	<i>Moustache</i>	591
—— <i>de Plomb</i>	574	<i>Moutarde</i>	796
—— <i>de plomb noire</i>	578. 686	<i>Mouvement peristaltique</i>	661
—— <i>d'or</i>	487	<i>Mouvements convulsifs</i>	583
<i>Mineraux</i>	574	<i>Moxa</i>	583
<i>Minuit</i>	568	<i>Mucilage</i>	583
<i>Miserere</i>	221. 473	<i>Muet</i>	77
<i>Mithridate</i>	575	<i>Musle de veau</i>	73
<i>Mixture</i>	278. 576	<i>Muguet</i>	518
<i>Moëlle</i>	557	<i>Mules aux talons</i>	662
—— <i>Allongée</i>	558	<i>Musc</i>	582
—— <i>de l'Epine</i>	559	<i>Muscle</i>	586
—— <i>de l'os</i>	558	—— <i>Abaisseur de l'Oeil</i>	452
—— <i>de Pierre</i>	548	—— <i>Abducteur de l'Oeil</i>	479
—— <i>du dos (commencement</i>		—— <i>Abducteurs</i>	2
—— <i>de la)</i>	481	—— <i>Accelerateurs</i>	7
<i>Mois</i>	565	—— <i>Adducteurs</i>	15
<i>Mole</i>	577	—— <i>Adducteur de l'Oeil</i>	139
<i>Mollaine</i>	673. 901	—— <i>Angulaire ou Releveur</i>	
<i>Monceaux</i>	7		511
<i>Monstre</i>	579	—— <i>Aponeurotique</i>	565
<i>Morceau</i>	144	—— <i>Basio-Glosse</i>	130
—— <i>ou Pomme d'Adam</i>	693	—— <i>Biceps</i>	139
<i>Morelle</i>	801	—— <i>Buccinateur</i>	152
			<i>Muscls</i>

T A B L E.

<i>Muscles</i> Céphale - Pharyngiens		<i>Muscles</i> Grand Rond	749
_____ Cerato-Glosses	204	_____ Grele	424
_____ Complexes	206	_____ Humble	452
_____ Coraco-Brachial	254	_____ Hyo-Thyroidiens	460
_____ Caraco-Hyoidiens	266	_____ Jambier antérieur	864
_____ Coraco-radial	139	_____ jambier greffe	684
_____ Court extenseur de l'a-		_____ jarretier	694
_____ vanibras	148	_____ Iliaque	473
_____ Court-Palmaine	183	_____ Intercostaux	884
_____ Couturier	767	_____ Interosseux	485
_____ Cremaster	280	_____ jumeaux	139
_____ Cryco - Arytenoïdiens		_____ Long Dorsal	527
_____ Crico-Thyroidiens	281	_____ Long Palmaine	636
_____ Crotaphite	852	_____ Masseters	551
_____ Crural	287	_____ Mastoïdiens	552
_____ Cubital	289	_____ Mastoïdiens postérieurs	817
_____ Cubital greffe	636	_____ Mylo-glosses	587
_____ de l'Épine du dos	738	_____ Obturateurs	608
_____ de la Luette	711	_____ Obturateur interne	550
_____ de la jambe	864	_____ Oesophagien	613
_____ Deltoïde	309	_____ Palmaine cutané	183
_____ Demi-Épineux	785	_____ Pectiné	525
_____ Demi - Membraneux		_____ Pectoral	650
_____ Demi-Nerveux	784	_____ Perforant	658
_____ Dentelé	789	_____ Perforé	658
_____ Digastrique	321	_____ Plantaire	684
_____ Droits	729	_____ Poplité	694
_____ Droit externe de l'Oeil		_____ Profond	658
_____ Épineux	479	_____ Psoas	708
_____ Extenseur propre de		_____ Pterygoides	35
_____ l'Index	479	_____ Pterygoïdiens	710
_____ du Fascia lata	565	_____ Pterygo-Staphylins	711
_____ Fessiers	422	_____ Pyramidaux	717
_____ Gastrocnemiens	413	_____ Quadrijumeaux	721
_____ Genio-Hyoidiens	415	_____ Quarré	720
_____ Genio-Glosses	415	_____ Radial	723
_____ Grand dorsal	63	_____ Releveur ou Angulai-	
_____ Grands jumeaux	413	_____ re	511
		_____ Releveur de l'Oeil	837

T A B L E.

Muscles Rhomboïde	742	N	
—— Scalene	772	Napel	592
—— Joleaire	802	Narcisse	592
—— sans scapulaire	480	Nard	505
—— souclavier	831	—— sauvage	104
—— sous-Epineux	480	Narines	593
—— spheno-Pharyngiens	811	Nates	594
—— salpingo-Pharyngiens	811	Nature	595
—— sphincters	260.811	—— de Baleine	810
—— splenius	817	—— de la maladie	470
—— sterno-costaux	873	Navet	592
—— Hyoidiens	823	Nausée	596
—— Thyroidiens	824	Né Coiffé	410
—— sublime	658	Neslier	569
—— superbe	837	Nephrotomia	598
—— supinateur	838	Nerf	599
—— sus-Epineux	839	—— intercostal	484
—— supérieur de l'Oeil	877	—— Optique	622
—— Stylo-Glosses	829	—— Pathetique	649
—— Hyoidiens	826	Nerprum	448.739
—— Pharyngiens	829	Nenuphar	606
—— Temporal	852	—— (espece de)	580
—— Thenar	858	Neurologie	599
—— Thyro-Arytenoïdiens	863	Nez	594
—— Thyro-Hyoidiens	460	—— coupez	822
—— Trapeze	290	Nicotiane	846
—— Transverses	873	Nielle	561.601
—— Transversaire du dos	785	—— au blé	750
—— Triangulaire du sternum	873	Nitra	601
—— Trochleateur	877	—— (Ecume ou fleur de)	78
—— vastes internes & externes	894	Noctambule	602
Myologie	588	Noeuds	100
Myopia	588	—— qui se trouvent aux tiges ou aux racines des herbes &c.	415
Myrobolans	589	Noeud de la Gorge ou Pomme d'Adam	693
Myrrha	590	—— Nerveux	686
Myrte	591	Noiselier	274
Myrtilla	913	Noisettier	274
		Noisettes	117
		Noix	

T A B L E.

Noix de Galles	412	Oeil de Cochon	572
— Muscade	582	— de Lievre	499
Nombriil	918	— meurtri	464. 429
— le milieu (du)	14	— purulent	464
— marin	918	— (ulcere caustique & brulant	
— de venus	8. 277	de l')	69
Noyau	628	Oeillet d'Inde	848
Noyer	491	Oeillots	188
Nourriture	35	— de Dieu	533
Nummulaire	203	Oesophage	613
Nuage dans l'urine	554	Oesyne	615
Nuages (petits)	604	Oeuf	632
Nuit (qui va ou se promene de)		— le blanc, ou le glaire (de l')	
	602		29. 30
Nuque du cou	604	— Philosophique	632
Nutrition	36. 605	Oignon	161
— — imparfaite	39	— marin	820
— — vitiée	160	Oiselets	117
— — qui se fait bien	376	Olives	616
Nyctalopes	605	Olivier	615
Nymphes	605	— Sauvage	276
		Omentum	617. 735
O.		Omphalocèle	618
Obliteration	35	Omoplate	450. 617
Obole	607	Once	918
Obstruction	351. 608	Ongle	710. 919
— de la Ratte	817	— (espece d')	640
Obturbateur interne	156	Onguent	919
Ocre	609	Operation	619
Occiput	608	— Césarienne	467. 648
Odeur agréable (ce qui donne		Operations chimiques	701
une)	435	Ophthalmie	620
Odontalgie	611	Opiat	621
Odorat	611	Oppilation	608
Oeconomie	612	Opium	621
Oedeme	612	Or	122
Oeil	610	— fulminant	224
— le blanc (de)	29	Orange	118
— de bœuf	155. 276	Orcanette	31. 56
— de chat	73	Ordure	823
— de Chevre	18	Ordinaires	192. 565
		Oreills	120. 121
		Oreil-	

T A B L E.

Oreille le trou de (l')	41	Os Scaploide	772
— de Judas	120	— Sesamoides	790
— de lievre	155	— Sphenoide, Basilaire, ou	
— d'homme	104	Cuneiforme	293. 130
— d'Ours	120	— triangulaire	872
— de Souris	126. 588	Osmonde	629
Oreillette	104	Osteocolle	630
Oreillette du coeur	121	Osteologie	630
Organe	625	Otalgie	631
Orgasme	625	Otruche	475
Orge	451	Ovaire	632
Orgeade	450	Oubli	607
Orgueil	283. 451	Oublies laxatives	607
Orgeolet	283. 451	Ourels	507
Orifice de l'Estomac	180	Ouverture du Larynx	745
— de la Matrice	250	— des vaisseaux	60
— interne de la Matrice	629	Ouie	116
Origan	625	— dure	335
Orme	916	Oxicraz	633
Ormeaus	916	Oxymel	633
Orobancha	627	Oxyrrhodin	633
Orpin	852	Ozeille	8
Ortie morte	411. 500	Ozene	634
Orties	926		
Orvalle	451. 775	P	
Os	628	P aille	15
— Cuboide	290	Pain a chanter ou sans le-	
— de l'Epaule	450	vain	124
— de la Hanche	489	— a coucou	37. 634. 529
— de la Poitrine	824	— de Pourceau	98. 297
— de la queue	242	Palais	635
— des Iles	473	— de Lievre.	804
— du Coude	917	Pales couleurs	218
— du Tarse	851	Palmaire cutané	183
— Ethmoide	372	Palme de Christ	744
— Hyoide	459	Palmier	636. 673
— Innominé	481	Palpitation	636. 637
— Naviculaire	595	Panacée	637
— Parietal	148	Panade	638
— Petreux	523. 666	Panais	649
— Pubis	712. 365	Panaris	646. 730
— Sacrum	756	Panatelle	638
			Pa-

T A B L E.

<i>Dance (la)</i>	2	<i>Passe-velours</i>	44
<i>Pancreas</i>	163. 638	<i>Passion</i>	649
<i>Panicault</i>	369	— <i>Hysterique</i>	466
<i>Pannicule adipeux</i>	645	— <i>iliaque</i>	221. 473
— <i>Charneux</i>	640	<i>Paste</i>	551
<i>Panniculus</i>	640	<i>Pasté</i>	128
<i>Panis</i>	639	<i>Pastenade</i>	304. 649
<i>Papier</i>	642	<i>Pastel</i>	420. 488
— <i>brouillard</i>	214	<i>Pastille</i>	648. 692
<i>Paracentese</i>	642	<i>Patience</i>	501. 633
<i>Paralyse</i>	643. 644	— <i>rouge</i>	761
— <i>(remedes contre la)</i>	72	<i>Patte d'Oye</i>	664
— <i>d'un coté</i>	440	<i>Pavillon de la Trompe de Fallo-</i>	
<i>Parelle</i>	633	— <i>pe</i>	398. 626
<i>Parenchyme</i>	644	<i>Paume de la main</i>	636. 858. 921
<i>Paresse</i>	678	<i>Pavot</i>	246. 641. 742
<i>Parfum</i>	56. 611. 835	— <i>cornu</i>	420
<i>Parietaire</i>	645	<i>Paupieres (concretion des)</i>	57
<i>Parler difficile</i>	60. 130. 159	<i>Peau</i>	296. 653
<i>Paronichie</i>	646	<i>Pecher</i>	663
<i>Parotides</i>	647	<i>Pectoraux, remedes</i>	122
<i>Paroxysme qui avance</i>	70	<i>Pediculaire des prez</i>	395
<i>Partage</i>	327	<i>Peigne de Venus</i>	772
<i>Partie</i>	647	<i>Pelade</i>	536. 667
— <i>anterieure des levres</i>	703	<i>Peler</i>	305
— <i>de la Medecine, qui en-</i>		<i>Pellican</i>	401. 610. 653
— <i>seigne la Diète</i>	317	<i>Penetration d'Esprit</i>	198
— <i>honteuse de la femme</i>	294	<i>Penide</i>	654
— <i>Organique</i>	625	<i>Perce-bosse</i>	535
<i>Parties de la Poitrine</i>	698	— <i>feuille</i>	155. 657
— <i>dissimilaires</i>	326	<i>Perfoliate</i>	188
— <i>similaires</i>	796	<i>Pericarde</i>	659
— <i>spermatiques</i>	810	<i>Pericrane</i>	659
<i>Pas d'Asne</i>	883.	<i>Periné</i>	659
— <i>moison</i>	113. 522	<i>Perioste</i>	660
<i>Pasquettes</i>	134	<i>Peripneumonie</i>	661
<i>Passage</i>	554	<i>Peritoine</i>	662
<i>Passer ou couler quelque liqueur</i>		<i>Perles</i>	548
	657	<i>Perools</i>	296
<i>Passerage</i>	510. 880	<i>Peroné</i>	391. 662
— <i>sauvage</i>	179	<i>Persicaire</i>	457. 663
<i>Passeroses</i>	533	<i>Persil</i>	666
		<i>Per-</i>	

T A B L E.

<i>Persil d'Asne</i>	590	<i>Phthisie</i>	93.547.678
— <i>de marais</i>	79	— (remedes contre la)	72
<i>Perte</i>	703	<i>Pie mere</i>	552
— <i>de Sang</i>	431	<i>Pied</i>	664
<i>Pervenche</i>	238	— <i>d'Alouette</i>	309
<i>Pesanteur de tête</i>	204	— <i>de chat</i>	423.449
<i>Pessaire</i>	664	— <i>de Lievre</i>	499
<i>Peste</i>	665	— <i>de Lion</i>	32.509
— (remedes qui preservent de la)	51	— <i>de loup</i>	533
<i>Petasite</i>	667	— <i>de Pigeon</i>	664
<i>Petit Cardamom</i>	179	— <i>de veau</i>	101
— <i>Cerveau</i>	207	<i>Pierre calaminaire</i>	161
— <i>Chêne</i>	213	— <i>d'Aigle</i>	21
— <i>Doigt</i>	322	— <i>d'Aimant</i>	538
— <i>Glouteron</i>	928	— <i>d'Armenie ou Armenienne</i>	94
— <i>Houx</i>	752	— <i>dans les Reins ou la Vessie</i>	523
— <i>muguet</i>	412	— <i>d'Azur</i>	507
— <i>œils</i>	572	— <i>de Lynx</i>	133.534
— <i>poireau</i>	774	— <i>de la vessie</i>	162
<i>Petite bouche</i>	152	— <i>judaique</i>	491
— <i>Esule</i>	372	— <i>des rompus</i>	630
— <i>joubarbe ou pain d'oiseau</i>	473	— <i>Hematite, ou sanguine</i>	430
— <i>joubarbe</i>	901	— <i>Nephretique</i>	597
— <i>Lentille des marais</i>	508	— <i>ponce</i>	714
— <i>veroles</i>	891	— <i>serpentine</i>	620
<i>Petrole</i>	665	<i>Pimen</i>	146.176
<i>Peuplier</i>	695	<i>Pimprenelle</i>	679
<i>Phanomenes</i>	667	<i>Pinceau</i>	654
<i>Phalange</i>	667	<i>Pin</i>	680.682
<i>Phantaisie</i>	668	<i>Pincée</i>	712
<i>Pharmacie</i>	668	<i>Pincettes</i>	401.921
<i>Pharmacopée</i>	668	— <i>pour relever la luette</i>	822
<i>Pharynx</i>	669	— <i>pour tirer les dents</i>	610
<i>Philtre</i>	671	— <i>qui servent à tirer les corps étrangers</i>	5.6
<i>Phiole</i>	50.670	<i>Pilon</i>	681
<i>Phlegme</i>	672	<i>Pilules</i>	193.679
<i>Phlegmon</i>	672	<i>Piquants (des)</i>	14
<i>Phlictenes</i>	673		Pi-
<i>Phosphore</i>	673		
<i>Phrenesie</i>	674		

T A B L E.

<i>Piquette de nerf ou de tendon</i>		<i>Pointes</i>	14
	715	<i>Poireau</i>	696
<i>Piramide du Trepan</i>	550	<i>Poirée blanche</i>	135
<i>Pisse en Lict</i>	850	<i>Poirier</i>	719
<i>Pistachier</i>	681	<i>Pois</i>	682
<i>Pituite</i>	584. 591. 672	— <i>ciches ou pois Beers</i>	228
<i>Pivoine</i>	688	<i>Poison</i>	898
<i>Plane</i>	684	<i>Poitrine</i>	651. 861
<i>Plantain</i>	96	— (le creux de la)	70
— <i>de montagne</i>	35	<i>Poivre</i>	680
<i>Plante</i>	683	— <i>d'Inde, de Guinée, ou</i>	
— <i>du pied</i>	683. 858	— <i>du Bresil</i>	176
<i>Plastre</i>	429	<i>Poix</i>	682
<i>Platane</i>	684	— <i>resine</i>	252
<i>Playe</i>	927	<i>Polium</i>	689
<i>Plein de sang</i>	685	<i>Politrice</i>	692. 874
<i>Plethore</i>	685	<i>Polype</i>	692
<i>Plethorique</i>	685	<i>Polypode</i>	691
<i>Pleure</i>	685	<i>Pomme ou morceau d'Adam</i>	693
<i>Pleuresie</i>	685	— <i>dorée ou d'amour</i>	539
— <i>batarde</i>	685	— <i>épineuse</i>	827
— (remede contre la)	72. 73	— <i>de merveille</i>	578
<i>Plexus ou Lacis Choroïde</i>	686	<i>Pommier</i>	542
<i>Plomb</i>	687	<i>Pont de Varolius</i>	694
— <i>de mer</i>	578. 686	<i>Porcelaine</i>	58
— <i>de mine</i>	578. 686	<i>Porcelets de Saint Anthoine</i>	697
<i>Plombagine</i>	686	<i>Pores</i>	691
<i>Plumasseaux</i>	817	— <i>biliaires</i>	697
<i>Pneumatocelle</i>	687	<i>Porphyre</i>	696
<i>Pneumatomphale</i>	687	<i>Porreau</i>	13
<i>Poignées</i>	545	<i>Porte du foye</i>	696
<i>Poignet</i>	185	<i>Portion égale</i>	51
<i>Poil</i>	678	<i>Possédé</i>	607
— (chute du)	91	<i>Potion</i>	433. 698
— <i>des narines</i>	906	— <i>alteranté, pour purifier</i>	
— <i>des parties honteuses</i>	711	— <i>le sang</i>	37
— <i>des paupieres</i>	229	— <i>Cordiale</i>	180
— <i>folet</i>	500	— <i>de menté</i>	580
— <i>qui vient dessous l'Aiselle</i>	448	<i>Potiron</i>	402
<i>Point doré</i>	715	<i>Poudre</i>	808
<i>Pointe du Cœur</i>	584	— <i>à vers</i>	764
		— <i>aux Rats</i>	96
			Pott-

T A B L E.

Poudre de sympathie	842	Prudes femmes	215
Pourcelets	691	Prunelle de l'Oeil	716
Poulain	151	Prunier	707
Pouce	322	— — sauvage	707
Pouliot	194.712	Puissance	383
Pouilleux	675	Pulmonaire	712
Poumons	713	Pulmonique	110
Pourpier	58.697	Pulpe	713
Pourriture de l'Os	182	Purgation	197.716
Pous	651.714	Punais	634
— dereglé	430	Purification	585
— inegal	160	Pus	717
— irregulier	101	Pustules	642.673.716
— mauvais	160	— qui viennent par la	
— qui defaut	108	sueur	446
— regulier & egal	376	— rouges	428
Poussif	110	Pylore	717
Pouvoir	383	Pyrethre	718
Précipitation	698	Pyrole	718
Préle	367		
Prépuce	358.699	Q.	
Préseruatif	33-34.71.72	Qualité	721
Pressoir ou Presse	867	— occulte	608
— d'Herophile	507.867	Quarteron	720
Priapisme	700	Quantité égale	51
Primerole	700	Queue	651
Primevere	700	— de Cheval	367
Prise	330	— de pourcean	666
Procés Ciliaires	701	— de Renard herbé (de)	40
— du Peritoine	702	Quid pro quo d'Apothicaire	722
Production d'esprits	687	Quintessence	347.371
Profond Assoupissement	193.	Quinte feuille	655
	197		
Prognostique	703	R.	
Propolis	704	Rable	529
Propriété de la maladie	470	Rachitis	738
Protuberance annulaire	63	Racines rondes	154
Protuberance de l'Oeil	379	Racine	724
— — — du Nombriil	379	— salivaire	718
Prostates	705	— vierge	839
Pterygoïdes (muscles)	35		
Ptisane	456		

Racloir.

T A B L E.

Racloir	728	Remedes Absterghans	5
Rage	298	— Adoucissans	309
— d'Amour	77. 408	— Anodins	65
Raisfort	727	— Aperitifs	55. 76. 733
Raisin de Renard	645	— Astringens	111
Raisine	306	— Attenuans	115
Rale	325	— Attractifs	116
Rameaux	725	— Carminatifs	183
Rape	728	— Cathetiques	196. 199
Rapontic des montagnes	447	— Caustiques	196. 199.
Rapports aigres	12		719
Raquette	623	— Cephaliques	204
Rasoir	604. 728	— Cicatrizants	227
Ratelleux	816	— Composez	255
Ratissoire	728	— Corrosifs	272
Ratte	816	— Contre l'Acide	67
Rave	726. 727	————— l'Apoplexie	82
Rayon	723	————— la Cachexie	70
Receptacle du Chyle	756	————— la Colique	70
Recipient	728	————— la Consommption	71
Rectification	729	————— la Dysenterie	71
Rectum	729	————— la fièvre	386
Receptacles ou Reservoirs de la matiere pituiteuse des Narines	587	————— la fièvre quarté	73
Reduction en cendres	231	————— la goutte	67. 69
Refrigerans	730	————— la lassitude	12
Regime	316. 730	————— la Paralyse	72
Region Epigastrique	361	————— la Peste	71
— Hypogastrique	463	————— la Phthisie	72
Reglisse	422	————— la suppression d'U-	
Regne	731	rine	489
Regule	731	————— la verole	74
Rein	529. 598	————— les convulsions	74
Reins	529. 732	————— le dormir ou l'As-	
— (remedes contre les mala-		soupissement	69
ladies des)	72	————— l'Hypochondrie	69
Reine des prez	916	————— les maladies des	
Relachement	731	Reins	72
— des dents	423	————— le scorbut	73
Remedes	122. 556. 669	————— les Vapeurs	69
— Abortifs	2	————— les vers	68. 71.

T A B L E.

<p>Remedes Contre les vertiges 70 ——— les vomissemens 67 ——— Desoppilatifs 76 ——— Diaphoretiques 318 ——— Digestifs 322 ——— Dilayans 323 ——— Discussifs 326 ——— Diuretiques 327 ——— Emetiques 922. 350 ——— Emolliens 539 ——— Eprouvé ou expérimenté 657 ——— Hepatiques 441 ——— Humectans 452 ——— Hydragoges 455 ——— Hysteriques ou pour la matrice 466 ——— Incarnatifs 684 ——— Incrassants 634 ——— laxatifs 43. 506 ——— Narcotiques 593 ——— Paregoriques 644 ——— Pectoraux 132. 650 ——— pour attenuer & briser la Pierre 523. 769 ——— pour embellir ou blanchir la peau 275 ——— pour les maladies de la Rate 817 ——— Purgatifs 197. 706 ——— pour le mal des yeux 350 ——— pour les Nerfs 599 ——— pour les yeux 521 ——— qui assoupissent les sens, & excitent le dormir 461 ——— qui calment les douleurs 644 ——— qui empêchent la transpiration 352 ——— qui etachent le sang 354. 431. 489</p>	<p>Remedes qui excitent la salive 792 ——— qui excitent ou produisent la salivation 758 ——— qui excitent de la rougeur & des vessies sur les endroits du corps ou ils ont étéz appliquez 673 ——— qui purgent la melancolie, ou l'Atrabile 560 ——— qui purgent les Eaux 457 ——— qui retablissent la memoire 54 ——— qui temperent les acretez 852 ——— qui tuent les vers 73 ——— repellens 80 ——— repercussifs 732 ——— resolvans 733 ——— restaurans 54 ——— sarcotiques 766 ——— scorbutiques 777 ——— secrets 89 ——— simples 796 ——— somniferes 803 ——— spasmodiques 807 ——— sternutatoires 824 ——— stomachiques 826 ——— styptiques 111 ——— sudorifiques 446 ——— suppuratifs 838 ——— Topiques 526. 867 ——— Vesicatoires 905 ——— Vomitifs 350. 922 ——— Vulneraires 872 ——— Universel 197 ——— Usuels 537 Rencontre vaisseaux (de) 33 Renoncule 132. 463. 726 Renouée 690 Renversement des paupieres 438 Repellens, remedes 80 Re-</p>
--	---

T A B L E.

Reponse	727	Rougeole	579
Repoussoir	610	Rouille	750
Reservoir du chyle	756	Rouleaux d'emplatres formés en Cilindres ou bâtons	536
Resine	733	Rubarbe	737
Respiration	734	Rubis	750
—— aisée	376	Rubrique	609
—— embarrassée	337	Rue	753
Respirer (difficulté de)	62	— de mur	692
Ressort	342	— de muraille	16
Restaurans remedes	54	Rugine	728
Rétine	50. 735	Rupture de veine	675
Retention d'Urine	828		
Retorte	736	S.	
Rets merveilleux	734	Sable	91. 707. 753
Reverie	309	Sabine	753
Revivification	736	Sablon	91
Revulsion	74. 736	Sac	754
Rhubarbe des Moines	447	Sacs lachrymaux	334
Rhumatisme	741	Sachets	603. 665. 756
Rhume	195. 200. 274. 740	Sadrée	768
Ricin	744	Saffran	285
Ris	628	—— sauvage ou batard	114. 240
— de veau	498	Saignée	60. 671. 898
— sardonien	808	Saint foin	619
Rogne	707. 708	Salade	8
Roignon	598. 732	Salivation	711. 758
Rompure	357. 443	Salpetre	601
Ronce	751	Salive	758
Rondelle	104	Sang	287. 761
Ronflement	825	—— caillé ou coagulé	861
Rongement	52	—— de Dragon	330. 761
Roquette	369	—— Dragon	330. 763
Roseau	101. 162	—— menstrual	192
Rose	370. 742. 746	—— purification (du)	41
—— de Chien	300	—— sue	449
Rosée	746	Sanguification	430
—— du soleil	748	Sanguin	685
Rosier sauvage	300	Sanicle	763
Rosmarin	747	Sanie	469. 890. 764. 847
Rots	751		
Rotule	576	Y y y z	82
Rouge herbe	560		

T A B L E.

Sanieux	469	Sebesten	781
Santé	458.890	Seche	630
Santoline	764	Secours	122
Saphir	764	Secouffes	906
Sapin	2	Secrets, remedes	89
Saponaire	765	Secretion d'Urine	327
Sarce pareille	767	Sediment	782
Sarcocele	765	Segle	781
Sarcocolle ¹	766	Sein	61
Sarco-Epiplocole	766	Sel	758
Sarcome	766.841	— Armoniac	95
Sariette	768	— Gemme	414
Sassafras	764	— lixiviel	525
Satyrion	300	— neutre	356
Sauge	760	Selle	716
Savinier	753	— du Turc	359
Saule	759	— sphenoidale ou de Turquie	783
Savon	765	Semence	783
Savorée	768	— contre les vers	764
Saxifrage	769	— des Canaries	668
Scabieuse	770	Semencine	764
Scafa	772	Senegon	785
Scammonée	771	Senné	785
Scarificateur	772	Sens	27.786
Scariole	356	Sensation	27
Sceau de nôtre Dame	849	Sensitive	20
— de Salomon	690	Sensoir commun	27.786
Schoenanthé	774	Sentence	77
Sciatique	489.529	Senteur	64
Scie	788	Separation	3.54.787
Scille	774	Seringue	845
Scine	774	Sermontaine	794
Scirrhe	774	Serositez du sang	790
Scolopendre (vrais)	108	Serpentaire	331
Scorbut	773.777	Serpoles	788
— (remedes contre le)	73	Setier	792
Seordion	777	Seton	791
Scories	777	Savrer	2
Scorzonere	778	Sexe	792
Scrophulaire	779.780	Signe de maladie	793
Scrotum	780	— Pathognomonique	649
Scrupule	780	Signe	

T A B L E.

Signe qui est bon	376	Spode	817
Signes antecedens	67	Squelette	773
Sinus ou fosse de l'os du bras	131	Staphylome	823
— de la Dure Mere	798	Steatome	595. 823
Siringotome	845	Stecas Arabique	826
Siringue	357	Sterilié	24
Soif	800	Sternum	824
Soldanelle	802	Sternutatoire	709
Solution	54. 802	Staphisaigre	822
— de continuité	83. 803	Storax	830
Sommet	837. 903	Strangurie	828
— de la tête	165	Stupidité	580
Sommets	79	Styptiques, remedes	111
Sommeil	803	Subaction	830
— profond	193. 254	Sublimation	832
— (remedes contre le)	69	Sublimé	832
Sommitex les plus tendres des herbes	298	Substance corticale du cerveau	273
Sonde	197. 493. 559. 809	Suc	834
— cannelée	490	— de Concombres sauvage	343
Songe	358. 803	— de l'Estomac ou Stomacal	413
Sorbier	805	Succin	833
Sortie ou la Pouffe des dents	312	Succisa	580. 834
Sory	805	Sucer	834
Souci	163. 165	Sucré	754
Souchet long ou rond	300	— caudi	170
Souffle	342	— huileux	342
Soufre	836	— rosat	742
Soupirail	730	Sueur	835
Soupir	839	Suer	835
Sourcils	837	Suffocation	180
Souvenir	731	— de la matrice	466
Soye	787	Suffusion	194
Sparadrap	806	Suin	615
Spargelle	416	Sumach	743
Spasme	264. 807	Superfétation	360. 837
Spatule	808	Supposition	464. 838
Speautre	809	Suppression des ordinaires	838
Speculum Ani	809	— d'urine	490
— matricis	323	Suppuration	83
Sphacele	811	Surdité	130. 264
Spica naræ	593. 812	— remedes contre (la)	12

T A B L E.

Sureaus	760	Taches qu'on apporte en naissant	536. 592
Sur-peau	295	—— volantes	536
Suture	840	Tact	847
—— coronale	270	Taille	525
—— des os	839	Talon	III. 165
—— des playes du bas ventre	414	Tamarinds	848
—— fausse ou ecailleuse	510	Tamaris	849
—— Lambdoide	499	Tamis	281. 247. 394
—— sagittale	607. 757	Tanésie	850
Sujet à être malade	890	Tapsie	857
Sympathie	841	Tarse	851
Symphyse	842	Tartre	851
—— cartilagineuse	843	Taupe	848
—— charnue	846	Taye blanche à l'Oeil	29
—— ligamenteuse	844	Teigne	10. 407
Synarthrose	843	Teinture	869
Synchondrose	843	Tempe	852
Syneurose	844	Temperament	279. 841
Synovie	534. 844	Tenailles pour tirer les Dents	610
Syphon	571	Tendons	175. 853
Syrop	846	Tendrons des herbes	298
—— avec du l'eau, du vinaigre, & du miel	634	Tenesme	853
—— avec du vinaigre & du sucre	634	Tenette	501
—— fait avec de l'eau	458	Tente	882
—— pectoral	315	Terobenthins	854
Syringue pour le Nez	741	Termometre	859
—— pour l'oreille	631	Terre glaise	93
Syffarose	846	—— morte	854
Systole	846	—— noix	154
		—— sigillée ou scellée	507
		Testicules	624. 855
		Testicule venerien	855
		Tête	177
		—— de Mouche	587
		—— de Poule	177
		—— de veau	73
		—— morte	178. 248
		Thé	858
		Theorie	859
		Therapeutique	859
		Theriacque	859
		Thym.	

T A B L E.

Thym	862	Troesne	517
Thymus	863	Trochanter	748
Tibia	864	Trochisques	877
Tige des herbes	199	Trompes de Fallope	880
Tigne	475. 865	Trompe d'Eustachius	879
Tintement d'Orcillo	865	Trou de derriere	75
Tireurs de mines	570	Trouffe galant	220
Titimale	866	Tue-loup	12. 533
Toile Gautier	800	Tulipe	881
Tolus de Dioclete	860	Tumeur	675. 881
Topaze	225	———— aquusuf	612
Tormentille	441. 868	———— Chancreufe	603
Torrefaction	109	———— aux levres	215
Tortelle	487	Tunique	564
Tortille	487	———— tendinofe, ou albuginée	481
Tournement de tête	779	de l'Oeil	348
Tournesol	37	vaginale	895
Tourniquet	867	Tunique veloutée	882
Toute bonne	144. 775	Turbith	857
saine	59	bâtard	882
Toux	883	mineral	444
fèche ou convulfive	206	Turquette	883
Trachée Artera	106. 150	Tuffilage	884
Tragus	871	Tutle	693
Traine pieds	115	blanche	817
Traitement	294	grife	168. 748
Transfufers	871	Tuyau	197
Transfion	569	pour tirer l'Urine	887
Transpiration	319	Tympan	
supprimée	17		
Travail d'enfant	648		
Trefle des Prez	875		
Tremblement	872		
ou Traffaillement de		Vagin	889
Coeur	636. 637	Valeriana	675. 889
Trempement	129	Valatudinaire	890
Trenchées de ventre	249	Valvules	890. 891
Trepan	576. 872	Triglochines ou Tricus-	875
Tribule	873	pides	365
Trichiafe	874	mitrales	466
Trique madame	208	Vapeurs	69
Tronc	199. 878	(remedes contre les)	
		Yyy 4	Varico

T A B L E.

Varice	235	Ventre	43.898
Vaisseaux	892	— constipé, ou paresseux	43
— à deux anses	324	— inférieur	1
— absorbans	4	Ventricule	900
— Axillaires	123	— du Cerveau en forme de plume	162
— bref ou court	148	Ventricules du Cerveau	900
— capillaires	173	— du coeur	900
— circulatoires ou de ren-		Ventru	364
contre	234	Vent	396
— coronaires	270	Venue des dents	312
— deferens	892	Verd de-gris	19
— emulgens	353	Verdet	19
— Gastro-Epiploïques	414	Verdure de mer	718
— Ombilicaux	894	Verge	655
— Pampiniformes	637	— dorée	765.909
— pour sublimer	41	Verité incontestable	123
— Pyramidaux	699	Verjus	617
— spermatiques	893.698	Vermillon	242
— sous-claviers	831	Vermine	348
Veilles	907	Vermolure de l'Os	182.854
Veine dilatation de la	235	Vernis	902
— arterielle	895	Verole (remedes contre la)	74
— Azygos	124	Veroles	529
— Basilique	130	Veronique	902
— cave	896	Verruë	13.903
— Cephaliques	204	Vers Cucurbitins	292.529
— du poulmon	97	— (petits)	104
— hamorrhoidale	431	— plat ou a ruban	385
— jugulaire	491	— (remedes contre les)	68
— mediane	555	— (remedes qui tuent les vers)	73
— Ombilicale	897	Verfer par inclination	305
— poplitée	694	Vertebre	818
— Porte	896	Vertige	779
— salvatella	759	Vertiges (remedes contre les)	71
— saphéne	764	Vertus	90
Veines	897	— plastique	684
— lactées	893	Vervene	901
— lymphatiques	898	Verumontanum	177
— Ranines	725	Vesicatoires	905
Velar	370.487	Vesicula du fiel	308
Venin	898	Ves-	
Ventouses	392		

T A B L E.

Vesicules adipeuses ou graisseuses	754	Ulceres profonds ou fistuleux	463
—— aqueuses	455	Unicorne	920
—— seminales	177.906	Univers	536
Vesse de loup	623	Vomissement	922
—— sauvage	87	—— (remedes contre les)	67
Vesseron	87	Vomique	921
Vessie	903.905	Vomitif	922
Vessies	716	Voix grasse	489
Vestibule	906	Voracité	16
Vie	911	Vouze	90
Vif argent	567	—— à trois piliers	402
Vigne	912	Urache	923
—— blanche	151	Urethre	924
Vin huileux	612	Urinal	552
—— clair	236	Urine	925
—— cuit	306	—— farineuse	281
—— d'Hippocrate	908	—— sablonneuse	707
—— medicinal	908	Usnée	926
—— qui ne boit point de vin	4	Uvée, Membrane	11.739.927
—— Théologal	275	Vuë	910
Vinaigre	9	—— courte	588
—— alcalisé	9	—— foible	587
—— philosophique	9	—— obscure	45
—— radical	9	Vuidanges	526
—— rosat	633	Vulnereux	927
Vincq poison	105	Vulve	294
Violier	512	X.	
Violettes	908	Xantoline	764
Violettes de damas	553	Y.	
Virginité	459	Yable	338
Visage	382	Yeuse	472
Vis de Prêtre	101	Yeux d'Ecrevisses	169
Vitriol	915	Yvette	214
Ulceration	3	Z.	
—— des intestins	3	Zedoaire	935
Ulcere ambulans.	46	Zone	933
—— chancreux	178	Zygoma	933
—— creux	76	Yyy 5	EN
—— malin	159.217.603.		
—— sordide	336		
	354		

ENGLISH

I N D E X

In which all the

PHYSICAL TERMS,

Are very accurately demonstrated.

A.			
A Bondance of humours in the body	159	Agrimony	24. 374
Abortion	3	Ague	386
Abortive	45	Aide	122
Aborbent vessels	4	Air	21
Aborbng. Medicine	4	Aire innate	21
Abstaining from meat	479	Akernel	11
Abterfive Medicine	5	Alabaster	28
Accident	842	Alchymi	32
Acid	11	Alder-tree	38
Action	14	Alembick	33
Actual cantery	200	Alexanders herb	448
fire	471	Alk	31
Acute disease	15	Alkali	31
fixed pain of the head	578	Alkanet	56
Acuteneff	198	All-flesh	163. 638
Adders tongue	619. 757	Almond milk	51
Adipous membrane	564	tree	51
Adonis flower	17	Almonds	70. 646
Adulteration	18	Aloë	39
Affection	649	Aloes tree	929
Affusion of blood in any part	355	Alterng. potion	37
Agarick	22	Alifander	513
an Agat	9	Allum	42
Agony	23	Amber	833
		grease	45
		Amethist	47
		Ammoniack gum	48
		Amnion	49
		Amulet	658
		Ana-	

I N D E X.

Anacards	52	Arrow-klad	757
Analyzing of any thing	54	—— future	607
Anappareance	667	Arse	75
Anat	59	—— gutt	357
Anatomy	56	—— imart	457
Anatomist	56	Ars-mart	663
Ancle	541	Arteriotomy	98
Aneurisme	60	Arterious vessel	169
Angélica	60	Artery, great	75
Animal faculty	63	Art of physick	557
Anise	63	Artichocke	100
Annular protuberance	63	Articulation	100
Anointing	521	Afarabacca	104
Ant	401	Ascarides	104. 529
Antagonist	67	Ash-tree	404
St. Antonies fire	370	—— wild	627
Antecedent cause	702	Ashen keyes	626
Antimonie	72	Ashes	231
Antidote	33. 71. 72. 138	—— burning	231
Antipathie	72	—— hole	259
Anvile	478	—— making	231
Apeling away of the bark	378	Asptree	695
Apodel	108	Atphodil	108
Apostume	83	Asquint	827
Apophyse ciliare	701	Affa fætida	103
Apoplexy	82	Astonishment	340
Apoxem	84	Assistance	122
Apertive medicines	76	Astringent Medicine	111
Apothecaries shop	668	Astrology	111
Appetite	85	Astronomy	112
—— of meat	624	Atlas whire bone	113
Apple of Adam	693	Atome	114
—— the eye	716	Attenuating	115
Aqueduct	86	Attracting Medicines	116
Arane	88	Auditory passage	555
Arme	147	Avens	187
Armenian stone	94	Augmentation	116
Arm-hole	123	Auricular clyster	631
—— pit	123	Auricle of the heart	121
Aromatic wine	236	Axede	782
		Axis	123
			Axiom

E N G L I S H

Axiom	123	Bafin	157.480
Ax-wurt	782	Bastard ribb's	603
Aid	123	—— rubarb	857
		—— saffron	240
		—— fenna	253
		Bath	125.482
		—— for a particular mem-	
		ber, or more	568
		—— of the sand	707
B Abbler	126	Bats-wings	906
Back	329.417.570	Bauwme	562
—— bone	6.818	Beantrefoil	495
—— of the band	569	Beard	129
Bad for à member	568	—— of corn	94
—— nourishment	160	Bearded wild oats	19
—— pronounciation	159	Bearing	417
—— pulse	160	Bears ear	120
—— of sand	707	—— foot	348
Bag	756	—— garlick	49
Baeg	603	Beating of the heart	714
Bal of the eye	716	Becabung	132
Baldnesse	165	Bed straw	412
—— of the head	536	Beech	384
Balm	129.562	Beer	208
Balsam	128.129	Beet	135
—— Apple	578	Beetle	540
—— tree	128	Beginning of the oblongated	
Band of the dog	299	marrouw	481
Bank creffes	487	Belching of wind upwares	
Barbers shop	728		751
Barberry tree	135	Bellie	898
Barke of a tree	273	Bellied glasse	143
Barley	451	Belly	1.43
—— melke	450	Bench of Hippocrates	772
—— water	456	Benders of the wrist	289
Barrenneff	24	Bending of the back-bone	
Bartram	718	forwards	527
Base of the heart	130	—— muscles of the thigh	608
Bafen	130.654	Benjamin	134
—— of the kidney	654	Bennet	187
Basil	609	Ben-	
—— wild	239		
Basilc vein	130		

I N D E X.

Benjoin	134	Blisters	642. 673. 716
Berry true love	645	Blite	143
Berry	124	Blood	287. 761
Betony	136	— letting	60
Big bellied	364	— making	430
Bile	140	— stone	430
— channel	697	— stopping	Medicine 431.
Bilious	140		489
Binding	III. 307	Bloody flux	336
— medicine	111	— matter	764
— up	385	Blotting paper	214
Bind weed	800	Bloudie	685
Birch-tree	136	Bloudish	685
Birds-claw	626	Bloudy eye	429
— foot	626	Bloud-making	430
— nest	304	— stone	430
Birr	163	— stopping remedy	431
Birth-wort	93		488
Bismuth	547	— sucker	449
Bistort	141	Blowing wind	396
Bitting of a mad wolfe	532	Body of a tree	199
Bittersweet	335	Boil	159. 408
Black-berry bushe	751	Boile	151
— tree	751	Boiling	338. 347. 245
— turnep	509	Bolsters	817
Bladder	903	Bolus	144
— nut	822	Bombace	424
Blasting of the body by a pla-		Bone at the root of the ton-	
net	93	gue	459
Bleaching	304	Bone	628
Blasting of corn	750	— binder	630
Bleardneffe	522	— like a sieve	372
Bleeding	671	Borax	145
Blew bile	488	Borer	550. 576. 657
— bottles	296	Borrage	145
— eye	464	Bosom of an ulcer	797
Blewnesse in the skin	338	Botany	146
Bligt	750	Botch	915
Blind	588	Bound in belly	43
— cupping glass	292	— body	43
Blind gut	84. 246	Bounding in belly	265
		Bow	

E N G L I S H

Bow of the eye with divers colours	488	Bridge of the nostrils	787
Bowels	910	Brim of the ear	437
Box-thorn	533. 720	Brimstone	836
— tree	157	Broad garlick	907
Box	720	Brook-lime	132
Boyling	245	Broom	416
Brain	208. 354	— rape	627
Bramble bush	751	Broskettle	26
Branches of trees	146	Brown-paper	214
Brand-korne	750	Bruising	56. 263
Brank urfne	6	Brying	109
Brass	118	Bryony	151
— ore	241	Bubbling	338
Brazilian root	486	Bubo	151
Brawne between the bones	485	Bucke	871
— of the bil of the raven	266	— horn plantain	271
— of the palme	636	— wheat	783
Breaking of bones	192. 402	Buckles beards	870
— a crosvage	199	Buckle	391
— of a vein	671	Buds	610
— of wind upwarcs	751	Buglofs	153
Breast	651. 861	Bugle	153
— bone	824	Bulbs	154
— internal membranes	685	Bulken	861
— fyrup	315	Bunch-back	301. 417
— 's muscle	823	Bur-dock	562
— glandule	863	Burnet	679
— plate	824	Burning	46. 306. 382. 417.
— swaddle	193	— inward	926
Breathing	734	— in to ashes	354
Breeding of teeth	312	— feaver	231
Bridle	429	Burr	200
— of the fore skin	402	Burred	502
— of the tongue	402	Burfal muscle	182
Birds nest	304	Burft-wort	550
a Bridg of varolius	694	Burfting	444
		— of the mother	443
		— of stons	443
		— when the bowell's	443
		fal into the coddcs	357
		But-	

I N D E X.

Butchers-broom	752	Caput mortuum	248
Butter karr	502	Carbuncle	69
—— bur	665	Cardamom	179
Buttock	423	Carminative Medicine	183
Buttock's	594	Carfir tree	457
—— of the braine	594	Carneol	767
—— muscles	422	Caries of bones	854
—— future	659	Carnous membrane of the skull	659
Button	27	—— membrane	183
C.			
C		Carob tree	206
Acochymy	159	Carot	189
Cake	870	Carrot, wild	304
Calaminar-stone	161	Carotid arteries	184. 223
Calcination	162	Carter	96
—— by fire	472	Cartilage	186
—— philosophical	162	Cartilaginous ligament	221
Caldron	157	Caruncle of the eyes	186
Calf	413	—— in the reins	187
—— of the legge	839	—— mirtiform	187
—— muscles	413	Cassia in the pipe of cane	189
Calfes snout	73	Casting	922
Caltrope	432	—— out	315
Calum'ns of the heart	253	Castor	191
Cammock	66	Cataplasn	100. 193
Camomile	213. 277	—— of honey and bread	100
Camels-hay	774	Cataract	194
Camphire	168	Catech fly	585
Candy allheat	514	Cat-eyed	605
Candying	170	Catharrh	746
Canary seed	668	Catheter	197
Cane	101	Catkins	492
Canine appetite	299	Catmint	194. 597
Canker	178	Catsfoot	449
Canterburry-bell	209	Catoche	192
Cap	410	Cat's-taile	888
Caper-tree	175	Caverns of the teeths	581
Cap-paper	214	Caustik	199
Capillary-veffels	173	Cavities	199
			Cu-

E N G L I S H

Cavities for the guts	472	Cherry tree	208
—— in the guts	201	Chervil	210
—— of the meninx	798	Chilblain	662
Cavity in the huickle bone	277	Chich-peafe	128
—— in the hlipbone	8	Chiches	128
—— just below the ster-		Chick-weed	40. 580
non	70	Chiefest phyfician	90
Caul	365	Child bearing	648
Cautery, actual	200	—— membrane	223
—— potential	200	Chimical Medicine	669
Cauterifing	200	Chymift	227
Caul	617	Chin	567
Celandine	216. 780	China root	217
Celiack artery	246	Chin bone	818
—— paffion	246	—— ftony	818
Celidon	216	Chinks	738
Celondine	216	Chiromancy	217. 447
Celtic fpike nard	812	Chirurgeon	218
Cement	201	Chittelin	2
Cenfer	836	Chives	79
Centaurie	202	Choler	220
Centory	202	Cholerick	140. 220
Cephalick vein	204	Chrift-mafhflower	348
Cephalicks medicine	204	—— thorn	739
Cefarian cutting or Opera-		Chronical difeafe	223
tion	467	Chryfolite	225
—— birth	467	—— fack	756
Chaf	443	Chymical circulation	233
Chaff	15	—— phyfician	469
Chalk	165	—— fpirits	815
Changes important in Bodies	65. 238	Chymick flowers	396
Chance	842	Chymift	227
Channels	168	Chymiftry	226
Charter	121	Cicatrifing medicines	227
Chaft-tree	23	Cicheling	504
Cheek	152. 415. 538	Cichory	228
Cherifhing	399	Ciliar ligament	516
Chermes berry's	494	Cinamon	231
Ches nut	126	Cinque foil	655
		Cinnabar	232
		Circle of the nipple	92
		Cir-	

I N D E X.

Circulation of The Bloud	660	Coeliack passion	246
Circularory glaiſſ	234	Coffe	247
Circumciſed	76	Cohobation	247
Citron tree	236	Colander	253
Citruls	62	Colcothar	248
Cive	774	Collection	249
Civet	931	Cole-wort	148
Claret-wine	236	Colick	249
Clarifying	237	Collection of ſerum under the Cornea	464
Clary	775	Colophony	252
Claspe	175. 191	Coloquintida	251
Clavicular bon'es	237	Colts-foot	883
Clearing	237	Columbine	87
Cleavers Graſſ	76	Colms of the heart	253
Cleft	394. 443. 730. 738.	Comfrey	260
	745	Comminution	56
Clifter	240	Common allum	42
— pipe	357	— diſeaſe	361. 639
Clitoris	239	— paſſage of the gall	219
Clodded bloud	861	— mouſe ear	588
Cloude	597	— ſenſory	27
Clove july flower	188	— cover of gliſſon	177
Clouves	188	Complex diſeaſes	254
— great	188	Complexion	255
Clyſter	240	Complicated diſeaſes	255
— pipe	357	— linnen	324
Coagulation	241	Compoſition made of wax	206
Coal-rake	753	Compoſition	255. 258
Coale	69	Compound diſeaſes	255
Coalition	705	— medicines	255
Coarticulation	99	Conception	256
Coat	269	Concoction	245
— containing the crystal- line humour	88	Concretion	257
Cobalt	241	Condensation	257
Cocks combebone	283	Conductor	257
— comb	33. 395	Comfits	258
Cocles	244	Conformation	258
Cod	780		
Coeliack artery	246		
		Z z z	Con.

E N G L I S H

Confrey	260	Convulsion in the fore part	
Congeeing together	258	of the body	353
Conglobate gland	258	Cooling vessel	730
Conglomerate gland	259	Copal	264
Conjunction of the bon's		Coral	267
	320	Corallin	266
Connexion of ligament	57	Cordial medicine	180
Consent	259. 841	Corence	743
Conserve	80. 259	Corents	743
Consistence	260	Coriander	268
Consolide farafine	909	Cork	831
Confoumption	115	Corn	438
— — in the fpinal		Cornel tree	269
marrow	847	Corner of the eye	172. 448
Confound of faracyns	765	Corners of the womb	269
Constant contraction	856	Corn flower	296
Constitution	158. 279	Coronal future	270
Consummate	261	Corpulent	692
Consuming feaver	547	Correction	272
Consumption	115. 433. 675	Corroding of the vessels	316
— — in the fpinal		Corrosion	52. 272. 315
marrow	647	— of metall by Mer-	
Contagion	260	cury	272
Contagious infection	572	Corrosive	272
Content that swim in the		— ulcer of the eye	69
middle of urine	354	Corruption	319
Continent feaver	261	Coruscations of the eyes	548
Continual pain of the head		Cortical fubftance	273
	203	Cosmeticks	275
— feaver	261. 386	Coftive in belly	265
Continued feaver	261	Cotton	144
Contracting muscle	15	— tree	424
Contraction	262	— weede	392
— — of the heart	846	— thistle	511
Contre-coup	262	Cough	883
— fente	262	Counter poyfon	262
— fiffure	262	Cow-bafil	888
Contufion	263	— flips	700
Conval lilly	518	— wheafe	560
Convulfive motions	583	Cox comb	395
Convulſion	264	— bone	283
			Crab

I N D E X,

Crab	178	Curing	294
Crabs eyes	169	Cuticle	295
— lowfe	675	Cutting	355
— warte	169	Cutting up of bodies	56
— tree	89	— for the stone	191
Cramp	264. 807	— knife	476
— of the neck	621	— of an extirpation	80
Cranes-bill	417. 427	— of the windpipe	149
Cremasters muscles	280	— of the belly	414
Cress	594	— of a vein	671
Cricoarytenoides muscle	281	— of womb	467
Cricothyroides muscle	281	— up of the stone	525
Crimson colour	750	Cuttle-fish	630
Cripple	237	Cypress tree	301
Crises	282	Cyprus	302
Critical days	284		
— evacuation. of bad humours	360	D.	
Crochet	349	Daffodil	592
Crooke	432	Daisy	134
Crooked legged	528	Dame violets	445. 553
Crookedness	90	Dande lion	850
— swelling vein	235	Dandriff	407
Crow's foot	726	a Date	303
— vessels	270	— tree	637. 673
Crown suture	270	Dattes	303
Crucible	263. 286	Dayblind	605
Crural muscle	287	Days indicant	479
Crystal	289	Dead earth	854
Crystalline humour of the eye	288. 453	— head	178
Crystallization	288	— nettle	500
Cubebes	289	— sleep	193. 197. 511
Cuckow pintle	101	Deaffness	264
Cucumber	291	Decantation	305
Cucarbite	291	Decoction	84
Cummin	293	Decortication	305
Cupel	294	Decrepitation	305
Cupping glass	292	Deep sleep	193. 254
Currants	343	Defensive	306
Curdling	241	Zzz z	Delta-

E N G L I S H

Deflagration	306	Dilatation	323
Deformed birth	577. 579	———— of the artery	60
Degree	425	———— of the heart	320
Dejection	306	Dill	59
Deltoide muscle	309	Dimness	44
Demoniack	607	Dim sight	587
Dent de lyon	850	Dipping	309. 474
Dephlegmation	312	Discontent muscle	479
Depraved appetite	539	Discussing Medicines	326
———— chyle	159	Disease	579
Depresse the tongue	130	———— common	639
Depressing muscle	452	———— of one dayes dura-	
Depuration	312	tion	578
Derivation	313	———— incident to one	
Descensory	313	country	355
Description of a man	69	———— milt	134. 816
———— of a vomit	350	———— of the lightes	661
Desiccation	313	———— of the milt	462
Desiccative Medicine	313	———— old	73
Despumation	313	———— under the tongue	
Destillation	313		132
———— in the Bath	127	Disjointing	532
Detonation	313	Dispensatory	326
Devils bit	834	Disposition	158
———— milk	656	Dissecting knife that cuts on	
Dew	746	both sides	50
———— worm	444	Disjunctive parts	326
Diabetes	314	Diffines	274
Diagnostick of a disease	317	Dissolving in to liquor	308
Diaphragm	318	Dissolution	328
Diarrhea	320	Distemper	158
Diete	316. 317	Distension	326
Diffieult birth	337	Distillation	313
Difficulty of breathing	337	———— in the bath	127
———— in pissing	337	Distilled waters	85
———— in speaking	60. 130	Distortion of the eye lids by	
Digesting	245	an inflammation	227
Digestion	322	Distribution	327
Digestive	322	Ditches	168
Diggers of metal	570	Dittammer	510. 680
		Dittander	510
		Doa-	

I N D E X.

Boating	309	Drying medicine	313
Dock	501. 633	Ducts of the eyes	333
Dodder	295	Ducking	474
Dog's bane	80. 248. 661	Dug	542
— hunger	299	Duivel-bit	580
— kramp	808	Duivils bit	580
— onion	626	Dulness of sight	45
— rose	300	Dumbness	77
— stone	300. 624	Dung	823
— teeth	311	Dwarfelder	338
— tree	269	Dye-like bone	390
Dose	330	Dysentery	336
Dotage	309		
Doting	309	E.	
Dove foot	664	Eagle-stone	21
Double tongue	463	Ear, in most ring	68
— vessel	324	— of corn	94
Doch-mezereon	572	— wax	210
Down	500	Eare	121
Dragant	869	Earth-flax	47
Dragens blood	330. 761. 763	— nut	154
— ulcer	331	Easily breathing	375
— worm	331	Ebony	337
— wort	331	Ectasy	340
Dram	330	Edgeness of the teeth	430
Dread	452	Edulcoration	341
— full feaver	674	Effervescence	341
Dream	358. 803	Efficacy	356
Dregg's	383. 537	Effusion of seed	424
Drink	698	Egges	632
— muscle	139	— philosophical	632
Dropacifin	332	Elastick forces	342
Dropfy	55. 104. 458	Elbow	57. 290. 917
— in the belly	104	— s'bone	723
Drop-wort	393	Elder-tree	760
Dross of metals	777	Elecampane	436
Drum of the ear	886	Electuary	257. 343
Dry bath	497	Elements	344
— cough	206	Elemni	344
Dryers wood	532	Elevator	347
Drying	313		
		Zzz 3	Eli-

E N G L I S H

Flixir	347	Excreſcence hanging out of	
Elm-tree	916	the womb	207
Embryo	349	———— of fleſh in the	
Emetick medicine	351	gums	366
Emmete	401	Exercife	378
Empericks	352	Exhalation	82. 319
Empty gut	471	Expectorating Medicines	132
———— ſpace	91	Experience	350
Emolgent veſſels	359	Expiration	380
Emulſion	353	Exploſion	379
Emunctory veſſels	353	Extaſe	380
End of the noſe	253	Extending of the yard	221.
Endive	356		424
Engendring	415	Extirpation	80. 381
Engine	535	Extract	381
English Mercury	144	Extraction	377. 381
———— oker	875	Extuberance of the bon's	379
Entrailles	357. 910	Exulceration	381
———— in the brealt	698	Eye	610
Ephemere feaver	386	— bright	375
Ephiphyſe	364	— brow	837
Epiglottis	362	— lids	636
Equall portion	51	———— growing to	57
Erynge	569	— teeth	299. 311
Eruption	318	— water	458
Eaſy breathing	375	Eyes-like hares	499
Eſcar	371		
Eſſence	371	F.	
———— of a diſeaſe	470	F Ace	382
Evacuation	372	— of Hippocrates	383
———— by women in		Faculty	383
childbed	526	Fainting	113. 308
Evaporation	372	Faintneſſ	308
Evil diſpoſition	159	Falling out of ones haire	91.
———— pulse	160		667
———— ulcer	159	———— down	306
Eupatory	374	———— ſickneſs	362
Ewerlike cartilage	161	———— of the arſe gut	702
Exaltation	377	———— uvula	233
Excrement	378. 823	———— womb	444. 702
Excreſcence of the anus	283		

Fal-

I N D E X.

Fallopian duct	880	Fistle	395
— pipe	880	Fistulous ulcer	463
Famine	384. 624	Fit of the disease	647
Fat	16. 123	Five finger grass	655
— big bellicd	364	— leaved grass	655
— ducts	754	Fixation	395
— membrane	564	Flame	305
— sack	754	Flank	472
— wool of a sheep	615	Flat nosed	726
Fatal line's	519	Flax	521
Feaver	386	Flea-bane	259. 663. 709
Fear	452	— wort	709
— of water	457	Fleame	672
Febrifuge	73	Flegm	672
Feebleness	304. 348. 474.	Flesh	183
	521. 522. 843	Fleshy membrane	376. 640
Feet	664	— Excrefcency	766
— poultace	838	— marow	713
Fell-worte	416	— mole	766
Felon	646	— omental rupture	766
Fenegreek	398	Flix	515. 703
Fennel	397	— of blood	355. 431
— flower	561	— of the liver	441
Fermentation	388	Flix weed	804
Fern	393	Flower gentle	44
Fetter	475	— de luce	488
Feyer few	553	— of the passion	238
Fibres of the heart	253	Fleullion	902
Fig	392	Flux of blood of the belly	320
— tree	175	— of the liver	396
— tumour	841	Fluxion	703
— wort	780	Flying spot	536
Filbert tree	274	— wind	592
Filets	390	Folding of the carotid arte- ry	223
Filtration	394	Fole-foot	883
First principles	344	Fomentation	399
— liquor	452	Food	35. 36
— joint of the neck	366	Foot bath	651
Firtree	2	Force	356
Fishglew	470		
— thistle	6		

E N G L I S H

Fore finger	322. 478		
— heat	404		
— lips	703		
— part of the heat	796		
— presage	702		
— runner	702		
— skin	358. 699		
— standers	705		
— teeth	311. 700		
— telling	703		
Forget fulnes	607		
Forgetting	607		
Form	401		
Four double muscle	721		
Fouresquare muscle	720		
Fox glove	322		
— tail graff	40		
Frank	809		
Frankincense	861		
Freckles	358. 508. 667		
Freezing	258		
French pox	529		
Frengies	901		
Frensy	674		
Frittillary	404		
Frog-bit	580		
— swelling	132		
— veins	725		
— vessels	725		
Front	388. 404		
Frontlet	405		
Fruit	405		
Fumigating	56. 406. 835		
Fulminating gold	224		
Fumitory	406		
Function	14		
Fundament	75		
Funnel	218. 355. 480		
Furnace	407		
Fury of the womb	408		
		G.	
		G Alangal	410
		Gall	140
		— appel	412
		— bladder	398
		— common passage	219
		— flix	220
		Galling in the skin	486
		Gallish	677
		Gamanderlin	856
		Gangren's spreading	46
		Gangrene	412
		Gaping	629
		Gargarism	413
		Garland	505
		Garlich	37
		Garnishing of the leafs	398
		Gash	825
		Gastern privet	31
		Gathering-together	249
		Gelding away	191
		General dissolvent	30
		— Medicine	197
		Generation	415
		— — of spirits	687
		Genioglosse	415
		Gentian	416
		Geniohyoide	415
		Germander	213
		Gesture of the wolfe	533
		Giddiness in ones head	779
		Gild, to gildpils	476
		Gilder	624
		Gilding	304
		Gilly-flower	188
		Ginger	932
		Girdle for the ruptur's	47
		— for a truss	42
		Gith	601
		G landle	419
		G lals	

I N D E X.

Glass bottle	50	Grafs	425
— funnel	462	Grasse korn	668
— tunnel	462	— wrack	34
Glassy humour	453	Grater	728
Glistning of the eyes	548	Gravel	91. 598. 753
Glonesty	154	— sand	707
Glossocome	421	Gray of colour	420
Glue	249. 422	— hair	771
Gluttony	279	— mil	524
Goats beard	448. 870	Grease	16. 123
Goates-rue	411	Great artery	75
Goes berrye	927	— cavity	246
Going to stool	306	— cloves	188
Gold	122	— gutt	252
— of pleasure	587	— headed	536
Golden Rod	909	— muscle	894
Good appetite	376	— preparation	84
— digestion	374	— vein	896
— habit of body	373	— world	536
— nourishment	373. 376	Greediness	16
— sign	376	Grenoille	725
— stomach	376	Green sickness	218
Goos-berry	427. 927	— waxe	426
Goose-foot	664	Grey tutey	817
— grafs	76	Gridiron	280
Governing	730	Grindets	311
Gourd	292. 656	Grinding of the teeth	876
— like vessel	291	Griping of the gut	221
Gout	99	Gristle	281
— in the feet	687	Grocer	96
— in the hache bon's	687	Groin	481
— in the hands	217	Grommell	524
— in the knee	424	Gromwel	524
— in the shoulder	617	Ground Ivy	434
— wandering	99	— pine	214
Grain	426	Groundes	383
Grains of paradise	179	Grounfel	785
Granate	425	Growing to of the eye lids	57
Grape bearing	912	— together	241
Grape-like tunicle of the eye	739. 927	Grypel bill	427
		Guide	257
		Z z z	5
		Guin-	

E N G L I S H

Guinny-peper	601	Harm	694
Gullet	613	Harmony	433
Gum	418. 428	Harts-tongue	776
— amoniack	48	Hasel-nut	117. 274
— arabick	87	— tree	274
— dragant	869	Haunch	278
— succory	220	Haver	117
— wher in the Teeth	be	Haw-thorn	633
set	418	a Hawk	7
Gut duodenum	328	Hawke vede	447
— wort	43	Hay	397
Gutters	249	Haye	397
		Head	177
H.		— of the wind-pipe	503
		— of the yard	126
H Abitude of the Body		— swadding band	174
	158. 445	Headach	204
Hail stone swelling	211	Healing	294
Hair	282: 678	Health	458. 890
— cleft	874	a Heap	7
— nose	91. 906	Heart	180. 265
— in the privie parts	711	— burning	91. 241
— of the head	173	— wort	868
— on the eye-lids	229	Hearth	396
— worme	444	Hearing	116
Hairi scalp	659	Heat	90. 367
Halfe drachm	439. 531	Heaveness	181. 204. 274. 335
— head ache	439. 445	— of hearing	335
— ounce	335. 785	Heavenly food	546
Hammer	540	Heavig-minded	311
Hand	546	— spirited	311
— full	545	Heavy sleep	254
Hanging wart	13	Hectick	433
Hard-beam tree	185	Hedge-hog-trefoil	556
— Labour	337	— Hyssop	426
Hardness in the skin	164	— mustard	370. 487
— of hearing	130	Heel-bone	165
Hare mouth	130	Height of disease	11
— bells	454	Helpe	122
— lip	494	Hellebore	348
Hares foote	499	Hemlock	229. 590
			He-

I N D E X.

Hemorrhoides	431	Holy bitter	447
Henbane	459	— bone	756
Hen-bit	40. 580	— wood	427
Henebane	459	Homogene	449
Hennequal	459	Hony	559
Herb	442	— of roses	742
— alexanders	448	— fuckle	176. 209. 435
— bennet	187	— tumour	501
— robert	417	— wort	209
— true-love	645	Hook	432
Hereditary sickness	442	Hops	531
Hermaphrodite	58. 442	Hore hound	549
Heterogene	65. 445	Horn-beam	185
Heterogenous-kind	65	— fleece	269
Hicket	797	Horns of the womb	269
Hic kup	797	Horfe dung	898
Hide	653	— flower	560
Hidden disease	608	— radish	727
— quality	608	— strange	666
High minded muscle	837	— strong	666
Hightaper	673	— tail	367. 448
Hill-rose	507	— tongue	463
Hinder-part of the head	207. 608	Hospital	603
Hindred perspiration	17	Hotbath	349
Hip gout	489. 278	Hotness of the face	718
Hippes	594	Hounds-tongue	300
Hipp-bone	277	House-leek	129. 782
Hippocrates his sleeve attracter with a narrow end	544	Huckle bone	111. 278. 489
Hirse	573	Humours	453
Hoarsness	728	— of the eye	453
Hogs lice	691	Auger	85. 384. 624
— fennel	666	Hungry gut	471
Hole to let in air	730	Hurt	927
Holes of the teeth	699	Husk of seed	659
Hollow of the afterpart of the knee	694	Hyacinth	454
— ulcer	76	Hydropick	458
Holly tree	24	Hydroagoge	455
		Hydrophthalmic	457
		Hyp	489
		— gout	489
		Hypocatharfe	461
		Hy-	

E N G L I S H

Hypoehondriack disease	462	Incontinency of urine	314
Hypostase	464	Incorporation	477
Hyffop	465	Increase	116
		— of a feaver	117
I.		Indian berry	246
Jacinth	454	— cockles	246
Jack by the hedge	37	— grain	246
Jaundice	470	— leaves	539
Jasmine	469	— spike nard	593
Jaw bone	543	Indication	355. 479
— teeth	311	Indigestion	76
— wern in the teeth	311	Indisposition	335
Icie humour	453	— of the gall	159
Idiopathy	470	Inflammation	672
Idiosyncrafie	470	— in the skin	372
Idleneff	678	— of the almonds	70
Jelly	412	— of the eyes	621
Jesemin	469	— of the eye lids	363
Jews ear	120	— of the lightes	661
— pitch	107	— of the lungs	661
Iliack bone	473	Inflamming	672
— gutt	473	— of almonds	70
— gutts bone	473	Infracapulaire	480
— muscle	473	Infufion	480
— paine in the gutts	473	Ingendring	415
— veffels	473	Injection in the bladder	197
Ill coloured	10	Inmoft cavity of the heart	
— found	159	— ring of the ear	41
— ftate of body	158	Innate air	21
Imagination	668	— heat	351
Immobility	11	Inner membrane of the brain	
Imperial crown	475	— part of the thigh	388
— cutting	467. 648	Innominate bone	481
Impoftume	83	— liquor	481
— in the cavity of the		Insensible	54
breast	353	Inpiration	352. 483
— of the lights	921	Inpiffation	483
Inarticulation	354	Inftep	571. 851
Incarnative	684	Inftrument to ftretch out	323
Incineration	476	Inftitu-	

I N D E X.

Instrument for the smoothing of bones	508	Juice of the stomach	413
———— fort the polishing	508	———— of wild cumcubers	
———— to draw out the urine	197	Jujube-tree	343
———— to open any place	323	Julep	491
———— to open the womb	323	Juniper-tree	492
Interperate	13	Ivig	434
Intercostal brawne	484	Ivy	434
———— nerve	484	———— bread	96
Intermittent disease	485		
———— feaver	386. 485	K.	
Internodation	485	K Anker of the mouth	215
Inveterate distemper	223	Keeping warme	399
Inward obturator	156	Kepper-nut	154
St. Johns bread	794	Kernel	11
———— wort	59. 461	———— of a swine	211
Joky of a sheep	615	Kettle	157
Joining	842	Kibe of the heel	157
one into another	423	Kib-blain	662
together	418	Kidney	598. 732
Joints	100. 257	———— beanes	670
Jointing	100	Kind	792
a Joung budde	415	of a corns	126
Joy	414	of bile	69
Iron	388. 549	of small mous ear	449
Irregular pulse	340	of swelling	113
Ising-glass	470	Kingdom	731
Issue	399	Kings-evil	779
Iteching	707	Knawing	551
of the eyes	709	Kneading	539
Judaick stone	491	Knee	417
Judgment	282	———— pan	577
taken from sweating	446	Knife that cut on both sides	50
Juice	834	———— for the ligament under the tongue	58
of popies	555	Knots of the fingers	257
		Knott	257. 415
		———— graff	444. 690
		Knuckles	100. 257
		Knuck-	

E N G L I S H

Knuckles of the back bones	5	Leaneneff	380
Krenck gewslip	120	Leaping Mercury	474
L.		Leayened	124
L Aabyrinth	495	Lee	525
— Lachrymal ducts	334	Leek schallot	777
— fistle	19	Lees	383. 387
Ladder	770	— of oil	51
Ladies bedstraw	412	Leg	287
— flower	454	— muscle	287
— mantle	32	Leke	696
Lagwort	665	Lemons	518
Lambtive	339	Lentil	666
Lambs-tongue	96	Leopards-bane	329
Lamdoides future	499	Leprosy	345. 347. 510
Lameneffe	643	— of the greekes	511
Lancet	500. 671. 809	— white	40. 512
Lap of the ear	526	Lesser bone of the leg	391
Lapidille	501	Lettes	498
Larch-tree	502	Lettice	498
Lark's foot	309	Letting of bloud	898
— knaw	309	Libbards bane	12
— spur	309	Lie	525
Lateral part of the belly	462	Life	911
Lavender	505	Ligament	515
Launcet	500. 771	— of the arme	95
Laurel	505	— of fore skin	402
— cherry	506	— of womb	516
— tree	506	Lightes	713
Lax of the belly	515	Lilly	517
Laxative Medicine	43. 506	— of the vally	518
— remedy	43. 506	Lime	165. 422
— wafer	607	— of the tooth	611
Lazur-stone	507	Limm	100
Lead	687	Limons	518
— stone	538	Lingring feaver	508
Leaded couloured muscle	525	Linnet	519
Leafs first breaking out	492	Ling	367
		Lip	495
		Lips of the privity of a wo-	
		man	494
		Lipyric	522
		Li-	

I N D E X.

Liquor in wich any thing is dipped	129	Long marrow	558
—— innominate	481	—— muscle of the back	527
—— when strained	247	—— rapes	592
Liquorifs	422	—— sleep	254
Litpe	141	Loose strife	535
Lispeth speaking	141	Loofing	731
List of vomitive	596	Loofnefs	43. 730
Lithargy	523	—— of the skin about	
Lithonriptick	523	root of the nails	730
Little braine	207	—— of the belly	515
—— cloudes in the piffe		Lorication	528
604		Lofs	114
—— ——— urine	604	Louage	513
—— eyed	572	Loufe	651
—— finger	322	Love drinck	671
—— an great prepara-		Lowfig evil	675
tion	2	Luellin	902
—— mesentery	568	Lunotick	530
—— preparation	84	Lungs	713
—— sack	756	Lupines	530
—— shoots	298	Lutation	531
—— skin	295	Lute	531. 532
—— sprouts	298	Luxation	377
—— wedgelike bone	293	—— of the thigh bone	
—— world	572		379
—— worms	104. 348	Lympha	534
Liver	441	Lymphatick vessels	898
—— flux	396	Lyncian stone	534
—— port	696	Lyons blade	509
—— remedy	441	—— ——— foot	509
—— smal spurge	372		
—— spots	536	M.	
—— wort	441. 514		
Loathing	66. 105. 476. 596	M Ace	535
—— feaver	109	Maceration	535
Lobe of the ear	526	Madd apple	539
Lohoch	339	Madder	750
Loin	529	Madnefs	65. 544
Long difeafe	689	—— by the biting of a	
—— flowers	492	mad dog	298
			Ma-

E N G L I S H

Magistery	537	Mastick	551
Magistrals remedy	537	—— tree	509
Maiden-hair 16. 174.	692. 814	Masticatory	81. 551
—— head	459	Matras	552
Majoran	538	Matrixe	926
Making into ashes	231	Matter	717
—— sweet	341	—— collection under the	
Malacca beans	52	cornea	464
Maladie	579	Maudling	23
Malignant disease	540	Maukin	753
Mallows	541	May-lilly	518
Malt	157	—— weed	155
Manna	546	—— stinking	276
Mandrage	544	Mead	456
Mandrake	544	Meadow saffron	248
Mans yard	655	—— sweet	916
Many feet	691	—— rue	857
Maple tree	7	Meal	385
Marasmode	546	Measels	579
Marble stone	549	Measure	566
Marcasite	547	Meat	35
Mare-lip	494	—— of the gods	46
Marigold	163	Meadon sweete	916
Mark	214. 825	—— wurt	916
—— in nativity	592	Median vein	555
Marle	548	Mediaftine	555
Marmelade	548	Mediek vetcheling	619
Marrow	557	Medicine 556. 557. 669	
—— like part of the		—— wich cause abor-	
brain	558	tion	45
—— of the back bones	559	—— absorbing	3
—— of the bones	558	—— absterfive	4
—— of the stones	548	—— aperitive	55
Marsh-mallows	41	—— astringent	111
—— gentian	687	—— attracting	116
Maffe	551	—— against acids	67
—— of plaister	537	—— deafness	12
Mast-bearing	209	—— discuffing	326
Master-wort	475. 631	—— diseases of the	
		womb	466
		—— the gout	67
		Medi-	

I N D E X

Medicine poison	33. 34. 71	Member	100. 565
_____ weariness	12	Membrane	564
_____ binding	111	_____ of the guts	895
_____ carminative	183	Membranous muscle	565
_____ cicatrifying	227	_____ — ligament	95
_____ cordial	180	Menstrue	566
_____ of the distempers		Mercury	123. 568
of the head	204	Meregrim	439
_____ dogmatick	328	Mesentery	568
_____ expectorating	132	_____ little	568
_____ for the eye	250.	Metal	570
_____	458	Metheglin	565
_____ general	197	Method	571
_____ of hermes	442	Meu	572
_____ hydropick	457	Middle finger	322
_____ laxative	43. 506	_____ of the navel	14
_____ mercurial	567	_____ of part of the heart	
_____ noble	130	_____	787
_____ that allays pain	65	_____ of the nostrils	490
_____ purgative	197	_____ of a body	202
_____ repelling	80	_____ pease	609
_____ causing sleep	461	Midnight	568
_____ to stop bleeding		Midriff	318
_____	354	Midst of the bowels	568
_____ vomit	350	_____ of the guts	568
_____ against weariness		_____ of the mesentery	568
_____	12	Milfoil	574
_____ which purge the		Milk	496
head	204	Milking	497
_____ against vomiting		_____ feaver	497
_____	67	_____ vessels	409. 893
_____ causing urine	327	Milleyne	673
Medeler-tree	569	Millet	573
Medewurte	916	Milt	816
Medlar tree	569	_____ wast	108. 817
Megrin	439	Mineral	574
Melancholy	560	Minded muscle	837
Melder-tree	569	Mingling	278
Melilot	562	Mint	566
Melon	563	Missel	916
Melting	409	_____ toe	919

E N G L I S H

Mithridate	575	Murmering of the gutts	143
Mitral valves	365	Muschadoes on the upper-	
Mixture	278. 576	lip	591
Mole	577. 592. 766	Muscle	586
— tumour	848	— of the breast	650
— wort	744	— of the calf	413
Money-wort	203	— of the cheeks	152
Monks rubarb	447	— contracting	15
— hood	12	— coracoides	266
— muscle	290	— of the gullet	204.
Monster	579	—	613
Mountain of venus	578	— extending	2
Monthhly termes	192	— that depresses the ton-	
Moror-grafs	748	gue	130
Morsels	580. 846	— of the ham	694
Mortel	579	— of the joints	708
Morter	581. 678	— infrascapulaire	480
Mosch	582	— of the lowerjaw	551
Moss	586. 926	— monks cowl	290
Most subtle spirit	90	— poplite	694
Moth mulleyn	142	— pterygoid	35
Mother	551	— pyramidal	717
— of pearles	552	— semispinate	785
— cloves	68	— spinate	814
— funell	571	— supracapulaire	480
— of oyl	51	— temporal	853
— spot	536	— triangular	873
— of thyme	788	— with two heades	139
— wort	180	— two bellied	321
Mountebanks	26. 352	— of the sole of the	
Mous ear	120	foot	684. 802
Mouth	628	— of the roof of the	
— canker	215	mouth	711
— of the stomach	180.	— pyramidal	717
	181	— of the tongue	206
— of the womb	629	— of the elbow	723
Mug wort	97	— of the chine bone	738
Mulberry-tree	581	— sphincter	811
— drinck	580	— spinate	814
Mullein	673	Mushrom	143. 407
Marmar	751	Musk-ball	692
			Mu-

I N D E X.

Mustard	796	Nettles	928
—— cataplasim	796	Nigt swellings	363
Mutual opening of vessels		—— mare	477
in to one another	55	—— shade	335. 801
Myloglosse	587	Nip	194. 597
Myrrh	590	Nipper	401
Myrtle-tree	591	Nippers	6
Mystery	89	Nipple of a breast	641
		—— wort	499
N.		Not perforated in one part	114
Nail	919	Noble medicine	130
Native heat	140	Noise of the ears in hearing	865
Natural faculties	595	Nose	594
—— heat	859	—— bleed	574
—— thing	773	Nostrils	593
Nature	595	—— syringe	741
Navel	918	Not natural things	733
—— plaister	366	Nourishing	605
—— rupture	358. 364	Nourishment	35. 36
—— string	407	Nouris inequal	39
Navew	592	Numness	829
Nauseousness	66. 82. 100	Nutmeg	582
Neck	209. 250	Nut-shell	628
—— of the womb	250		
Needle	15	O.	
Neefing	824	Oak apple	412
Nep	194. 597	—— tree	722
Nephritick stones	597	—— fern	691
—— wood	597	Oake of jerusalem	46. 146
Nephrotomy	598	Oats	117
Nerve	599	—— obliteration	75
—— of the tympanum	221	Obstruction	351
Nervous bodes of the yard	271	Odoriferous cap,	291
—— membrane cove-		Oeconomy	612
ring the bones	660	Offal	378
—— plex	686	Oil and sugar mingled toge-	
Net choroides	686	thers	342
—— like tunicle	735	Ointment	919
—— fat	617	Aaaa	Oint-

E N G L I S H

Ointment for weariness	12	Oyl of roses	774
Oil of roses	615. 741	Ozier	759
Old disease	73. 579		
Oleander	598	P.	
Olive	616	P ain	329
Olives	615. 616	— acute of the head	578
— tree	741	— in the bones	630
— wild	276	— in the ears	631
One blade	440	— in the head	204
Onion	140	— in the loines	529
Opening of a vein	160. 898	— in the mouth of the sto-	
— of artery	98	— mack	180. 181
— of vessels	55	— in the womb	465
— mutual	55	Pair of nippers	401
Operation	14. 619	— of pincers	6. 921
Opiat	621	Palate	635
Optick nerves	622	Palling down	306
Orange	148	Palm	636
Order	667	— de christ	744
Orderly pulse	376	— tree	673
Organ	625	— of the hand	858. 921
Organick part	625	Palpitation of the heart	636
Oricola	120	Palsey	643
Origany	625	— of one side	440
Orpiment	96	Panace	197. 637
Orpin	852	Panade	638
Orrache	115	Panatelle	638
Osmond royal	629	Panch	43
Overthwart muscle	871	Pancreas	163. 638
Ounce	918	Pancreatick duct	334
Outer bone of the leg	391	Pangs after the child bearing	868
Outmost coat of the eye	17	Panick	639
Outwart membrane that		Panting of the heart	637
contain the child	223	Pap	542
Oxe-eye	155	Paper reed	642
Oxyrhodine	633	Parching heat	90
Oxycroce	633	Parkleaves	59
Oysacchara	634	Parenchyme	644
Oxymel	633	Par-	
Oyl	616		

I N D E X.

Parmacyty	810	Perfil	666
Parfley	79	Perivincle	238
Parfly	666	Peffary	664
Parfneps	649	Pest	665
Part	565. 647	Pestilence of hungary	387
Pash	377	Pestilent poyson	527
Passage	554	Pestle	681
Passion	649	Petechial feaver	665
Past	551	S. Peters wort	105
Paste	422	Petic panick	668
Pastel	420	Petty spurge	656
Pathetick nerve	649	—— whyne	66
Patience	447	Pevellodung	103
Paunch	43	Pewter	493
—— fleece	662	Peyvet	517
Peach tree	663	Pheale	377
—— wort	663	Phial	670
Pearle	548	Phlegm	672
—— fugar	546	Phyftician	557
Pear-tree	719	—— chiefest	90
Pealing a way of the bark	378	Phylofophical egge	632
	378	—— calcination	162
Pelican	653	Phofphorus	673
Pellitory of spayne	631	Phyftick beere	208
—— of the wall	645	—— of Galen	411
Pellitory	718	Pig-nut	154
Pencil	654	Pigeon or dove foot	664
Penny-grafs	203. 712	Pile-wort	780
Peny-wort	8	Piles	793. 679
Peony	688	—— in the fundament	431
Pepper	680	Pilling of the bark	305
—— wort	510. 680	Pimpernel	53
—— of the monat	572	Pimples	642
Perceiving	786	Pincers	6. 143. 921
Perforant mufcle	658	Pine-apple gland	256
Perforated mufcle	658	—— tree	502. 680
Perforation of the belly	642	Pineal gland	256
Perfuming	56. 835	Pine nut	256
Person that waff in his fleep	602	Pinkenelle	650
Perfpiration, hindred.	17	Piony	688
		Pipp	78. 394

E N G L I S H

Pipperidge bush	135	Porter	514
Pipe weed	395	Port-veine	896
Pisse	925	Poffet	697
Pisdrivers	327	Posteriour processe	5
Pismire	401	Potential cantery	200
Pistach-tree	681	———— fire	471
Pitch	682	Potion	433
Pith	263	Pouder to rub the teeth, to make them white	312
— of the brain	271	Pound	514. 694. 720
Pituitous dropfy	513	Power	383
———— tumour	612	Powder	808
Place for distilling	495	Practise	350
Plague	665	Pratler	126
Plaster	352	Precipitation	698
———— made in the form of a roll	298	Preparation great and little	84
Plane-tree	684	Preparer of medicine	669
Plant	683	Preparing vessel	698. 893
———— woad	488	Prepared stone	696
Plantain	96	———— of medicaments	668
Pleasing scent	435	Prefage	703
Pleura	319	Preservative against poyson	71. 72
Pleurisy	685	Preserver of the eyes	295
Plucking of linnen	185	———— of the meninges	565
Plum-tree	707	Preff	867
Pockes	529	———— of Herophil	867
Pockwood	427	Prick-wood	374
Point of the heart	584	Pricks	14
Poison	898	Prickly bramble	635
Pollution	689	Prim-print	517
Polypod	691	———— rose	700
Pomander balles	648. 692	Principle, first	344
Pomegranate	425	Private	517
Pomatum	692	Privet	517
Pompion	656	Privy bone	365
Pony-wort	8	———— part of a womam	294
Popler-tree	695	Probe	490. 559
Poppy	555. 641	Procefs of bons	82
Porcelain	627		
Pores	695		
Porret	774		

Pro-

I N D E X.

Process of the peritoneum	702	Puncture of a nerve	715
—— posteriour of back-bone	6	—— of a sinewe	715
—— on the scapula like an anchor	58	Pur blind	588
—— of the crown's bill	270	Purer substance of any thing	32
—— inmost of the shoulder bone that receives the ulna	131	Purgative	197
—— styloides	133	Purging	197. 716
Procession Chymical	701	—— feaver	157
Profound sleep	187	—— medicine	197. 716
Prognostication	703	—— thorn	448
Pronator's muscle	704	Purifying	585
Propole	704	—— of the blood	41
Proposition	123	Purple feaver	716
Propriety of a disease	470	Purse of the heart	659
Protuberance, annular	63	Purflain	58. 697
—— of the eye	379	Push	716
—— of the navel	379	—— in the skin	340
Prunelle	706	Putrefaction in chymistry	716
Ptifan	711	Putrid ulcer	603
Pudding-pipe tree	189	Pying	433
—— grass	712	Pyles	434
Puffing up	351. 480		
Pulling of the bark	305	Q.	
Pully muscle	877	Quack medicine	352
Pulp	183	Quaking	872. 906
Pulse beating of the heart and arteries.	714	—— of the eyes	448
—— irregular	340	Quak-salver	26
—— lost to sense	104	Quality	721
—— orderly	376	Quartan ague	386. 721
—— that is sensibility decayed	108	Quarter of a pound	720
—— unequal	160	Quenching	380
Pultes.	193	Quickness	198
Pulverisation	714	—— motion	625
Pumice stone	714	—— silver	123. 455. 567
		Quince-tree	276
		Quinsy	61. 843
		Quina essence	347. 371
		Quotidian ague	722
		—— feaver	359

E N G L I S H

R.		
Rackett	369	Reins vessels 353
Radish	727	Releasing 731
Ragwort	468	Remedy 556. 669
Ramsoms	90	— against the disease
Ranula	463	of the liver 441
Rape	726. 728	— against a feaver 386
Rasberrys	751	— causing spitting 758
Ratsbane	96	— producing sweat 446
Raging desir after venery	77	— for the eyes 250.
Rasor	604. 728	— for the nerfs 599
Rasp	728	— toothach 611
— berry-tree	751	Remembrance 731
Rave	726. 727	Remission of the feaver 85
Ravensbees proces	266	Repelling medicine 80
Read	2	Reposition 732
Real fire	471	Repulsion on every part 72
Receipt	401	Rest-harron 66
Receiver	728	Retine of the eye 50
Receptacles of pituitous hu- mors	587	Retiring muscle 2
Recipient	728	Retort 736
Rectification	729	Reverberatory 736
Red maithes	17	Reverbering fire 471
— Lead	574	Reviving 736
— pufflet	341	Revulsion 74. 736
— rod	748	Reynes 732
Redness of the face with pimples	428	Rhachite 738
Reducinh of metal by mer- cury into a paste	43	Rham thorn 739
Reed	101. 162	Rhapontick 740
— gras	684	Rheumatism 741
— mafe	888	Rheume 195. 740
Refuse of any thing	378	— of the chine bone 195
— of metals	777	Rhomboide muscle 742
Regulus	731	Ribb's 275
Rein	598. 732	Rib wort 96
Reines	529	Rice 628
Reins glandals	177	Rickets 736
		Ridg of the nostrils 490
		Right

I N D E X.

Right muscles of the abdo- men	729	Rupture	152
Ring	234	— of the bone	402
— like cartilage	281	— of the bowels	357
— finger	322	— of the navil	364.
— gristle	281		618
— of the ear	437	— of the omentum	357. 364
— worm	444. 475. 515.	Rushe	492
	566	Rust of metals,	777
Rinsing	2	Rye	781
Ripeness	553		
Rising of the mother	466	S.	
Roasting	109	S Achell	663
Rock alum	42. 746	Sack	754
Roflifo	822	— of the stones	780
Rong-klaver	499	Sadle bone	359. 783
Roof of the mouth	233	Saffron	283
Rose	742	— bastard	240
— baye	598	— meadow	248
— campion	533	Sagapen	756
— hony.	742	Sage	760
— oylie	741	Salets	8
— sugar	742	Salival ducts	334
— wood	741	Salivation	758
— wort	741	Sallow-tree	759
Rosemary	747	Salsaparille	767
Rosin	752. 733	Salt	758
Rottedness of bones	182	— armoniack	95
Rouces	751	— gem	414
Rough spleen wort	527	— of nitre	601
Round brawne	749	— peter	601
— muscle	749	Salvatelle	759
Roundness of any body	660	Salve Seller	590
Rubin	750	Samphire	284
Rubbing	404	Sand	91
Ruby	750	— bath	92
Rudiment of a child	349	Sandy urine	707
Rue	753	Sanguification	430
Rump-bone	242	Sanicle	763
Running sores of the head	10	Sanity	458
Ruptur wort	444		
		A a a a 5	Soap.

E N G L I S H

Soap-wort	765	Sea-bind-weed	802
Saphene	764	— grafs	917
Saphire	764	— holly	369
Sapplaister	315	— coal	802
Saracens confound	909	— navill	918
Sarcocolle	766	— onion	774. 820
Sardis stone	767	— star-wort	876
Sarvice tree	805	— weed	34
Sassafras	767	Searce	281
Sattin	154	Searcing	280
Satyriion-wort	300	Searing iron	200
Sauce alone	37	Seare cloth	106. 208
Savin	753	Sebesten	781
Savory	768	Secret	89
Savour	611	Secundine	683. 781
Save	788	Sedge	182. 917
— muscle	789	Sediment	782
Scab	770	Seed	783
Scabbig	770	— boxes	177
Scabednesse	770	— bones	790
Scabious	770	— of the frogg's	810
Scalding	46	— lac	496
Scaling of bones	313	— vessels	893. 906
Scaly future	510	— of the whale	810
Scar of a wound	227	Seeing	910
Scarification	772	Seething	347
Scaricatory	772	Self-heal	706
Scarlet colour	750	Seiler of medicin	669
— oak	472	Semi-membranous. Muscle	784
Sciatica	489	— nervous Muscle	784
Scirrets	799	— spine muscle	785
Scirrhus	774	Senna, bastard	253
Scories	777	Sense	786
Scratcher of the arse	63	— of tasting	428
Scrophulary	780	— of touching	847
Scrupule	780	Sent	611
Scul	165	Sentence, shere	77
Scume of the niter	78	Separating	786
— of salt-peter	78	Separation	83
Scurfe	407. 708	Separator by fitting	786
Scurvy	773. 777		Serac

I N D E X.

Serapin	756	Sickle	384
Serpentin stone	620	Sicklie	890
Serpents garlick	620	Sicknesse	579
Sesamy	790	———— accompanied with	
Seton	791	an ill coloured face	12
Setwal	931	Sieve	281
Sexe	792	Sifting	280
Schaft future	756	Sigh	839
Shaking	906	Sight	910
Share-bone	712	Sign	214
Sharp	7	of disease	317
of biting	372	Silke	787
Go Sharpen	14	Silver	92. 529
Sheares	401	weed	66
Sheath of the womb	889	Similar	795
Shell of the ear	256	Simple part	795
Shep-herd's purse	156	Simpling	146
Scheer-grafs	182	Sinking-paper	214
Shiel-like muscles	460	S. Anthonies fire	370
Shieldlike gristle	863	S. Johns bread	794
plaister	780	wort	461
Shin	864	Sinus at the end of the spi-	
bone	595. 864	ne of the shoulder blade	
muscle	864		13
Ship-bone	595	Sckarr	825
Shivering of the hear	636	Skeleton	773
Shoots, little	298	Skiful in chymistry	16
Shop	615	in Anatomy	56
Short muscle of the elbow		Skin	296. 730
	148	Skull	279
sentence	77	Skulbroken	166
vessel	148	Sleep	803
winded	110	dead	193. 197
Shortnesse of the arme	411	deep	193
of breath	62. 110	profound	187
Shoulder	452	Slime	583
blade	450. 617	of the guts	584
Shrub	405	of the heart	143
like Myrtle tree	913	Sloe-tree	5
trefoil	469	Slothfulness	678
Shutting up	608	Slow digestion	147
		Slow	

E N G L I S H

Slow henry	112	Sonne-dew	748
Small knife for the ligament		Sore	159
under the tongue	58	ulcer	915
bone of the leg	662	Sorgh-feed	805
cloudes	604	Sorrel	8
hairs	390	Sort of red comfrey	909
hand full	712	Sow-bread	98.297
muscles of the shin	424	fennel	666
particule	114	thistle	498.804
poxe	891	Sowerneff	12
sproutlike hairs	390	Sows	691
sticks	125	Soure-salt	356
voice	489	Spanish flies	172
Smallage	79	plantain	449
Smell	611	Sparage	106
ball	692	Sparrow graff	106
Smoaking veffel	836	Spattle	808
Snak weed	141	Spelts	809
wood	252	Sperage	106
Snail-bone	244	Spermaticks parts	810
Snapdragon	73	Spewing	922
Snare	502	Sphacele	811
Snees-wort	348	Spider	88
Sneezing powder	709.824	Spignel	572
Snezing	824	Spike nard	812
Snevel	591	Spinach	449.813
Snevil	584.672	Spinage	813
Snivel glandule	419	Spindle-tree	374
Snoring	825	Spine	6
Snorting	825	Spines of the backbone	6
Snot	142.584	Spirits	90.815
Snout	748	Spittle	758.819
Sockets of the teeth	41	Spitting of bloud	431
Soft young haire	560	Spleen-muscles	817
Softing remedie	539	wort	108
Sole muscle	802	Split	745
of the feet	683	of the gullet pipe	745
Solomons seal	690	of the privites	745
Solution	802	Spodium	817
of the parts	803	Spongig flesh	461
		Spoone	244
		Spot	

I N D E X.

Spot	486	Stony bone	666
Spout	845	— of the fountain	514
Spreading grangreen	46	Stoppage of the urine	490
Sprinckling disease	819	Stopping	351
Sprouts	390	— up	608
— little	298. 390	— of the menstrual	
Spungy tumour	407	fluxe	838
Spury	809	Stops	531
Spurge	504	Storkes bill	650
— olive	572	Stove	461
Spurious ribb's	275	Strainer	247. 253. 394
Squill's	774	Straining	247. 657
Squinancy	61	— cloth	247
Stalt of any herb	199	Strait-gut	357
Stammering	127	Strange depraved	236
Stammreth in speaking	141	Strangury	828
Star-wort	109	Straw-berry tree	89
Staves acre	822	— berry bush	403
Steatome	595. 823	Streight seam	757
Steel	214. 449	Strength	114
Stern of a tree	199	Stretching	55. 340. 639
Sternutatory	368	— of the skin	340
Stick lack	496	Streight-gut	729
Stiff	744	Stupidity	580. 593
Still	33	Stuttering	127
Stinking breath	398	Subaction	830
— camomil	277	Subject to sickness	890
— gladdon	808	Sublimate	832
— may-weed	277	Sublimatory	832
— of the nose	634	Sublimation	832
Stomach	827. 900	Sublimè	832
Stones	523. 624. 855	Subliming glass	41
— bone	523	Subluxation	832
— crop	473	Subsistence	782
— cutter	525. 624	Succhory	228
— in the bladder	162	Suckling	497
— hore	473	Sudden fear	340
— like a bone	523	Suffocating rheum	195
— oyl	665	— mother	466
— parsley	679	Sugar	754
— swilling	855	— candy	170
			Su-

I N D E X.

Temper	841	Throwes after child bearing	868
Temperament	279	Thumb	322
Temperance	841	Tickling	866
Temperat in diet	4	Tin	493. 821
Temporal muscle	852	Tincture	864
Tendinous knot	412	Toad flax	519
———— tumour	412	———— stool	407
Tendon	81. 853	Tobacco	846
Tendrils	175	Token of disease	793
Tenesme	853	Tongue	521
Terebinthe	854	———— tied	57
Terme of important changes	65. 238	Tooth	311. 577
Termometre	859	———— ach	611
Terrour	452	———— drawer	610
Tertian feaver	386. 855	Toothleff	596
Test cuppel	294	Toothlike process of bones	611
Testicles	624. 855	Top of the head	165. 903
Tetter	515. 566	———— of the shoulder	13
Thick membrane of the brain	552	Topical remedies	526
Things against the nature	733	Topick	867
Thinn and inner membrane of the brain	552	Tops	837
Third pair muscles of the occiput	254	———— of poppies	246
Thistle	114	Torch-thistle	208
Thirst	800	Tormentil	441. 868
Thoracik duct	333	Touching	847
Thorn tree	5	Tragacanth	869
Thorne	6	Trance	340
———— apple	827	Transgressing	569
———— pincer	5	Treacle	859
Thorns	14	Tread of an egg.	211
Thorow-waxe	888	Tree	88. 146. 199
———— teasit	657	———— holly	753
———— wape	657	———— of life	88
Threads	173	Trefoil	875
Throat vein	491	Trebardned	556
———— wort	209. 868	Trembling	871
		———— of the eyes	448
		———— feaver	674
		Trepan	550. 576
		Tre-	

E N G L I S H

Trepanation	872	Vehement heat	90
Trick-madam	901	Vein without a paire	124
Troches	877	— of the lungs	97
Trouble in the disease	13	— poplitée	694
Trunck	199	— port	896
— of a tree	878	Velet membrane of the guts	895
Trufs	47	Venom	898
Tulip	881	Ventricles of the brain	900
Tumour	675	— of the heart	900
— with many leggs	692	Venus golden locks	874
— in the throate	149	— hair	174
Tunicle innominate of the eye	481	— navel wort	8
Tunnell	218.480	Verdugrease	19
Turmerick	294	Verjuce	617
Turnep	726	Vermifuge	438
Turneps	592	Vertebra, the third near the head	123
Turner of the thigh	748	— of the neck	366
Turning country wife of the eyelids	438	Vervain	901
— gut	473	— mallow	31
— round in ones head	779	Vesicatory	905
Turund	882	Vesicule feminine	906
Turn-sole	903	Vessels	892
Tutsan	59	— double	324
Tutty	884	— of the arm hole	123
Two bellied muscle	321	— of the arm pit	123
— pennygraff	203	— of the cawl and the ventricle	414
Tympany	884	— with two handles	324
		— under the channel	831
		bone	907
		Vetch	228
		Vetehes	670
		Vial	907
		Victory root	637
		Vine branchelike body	912
		— tree	338
		Vipers bugloss	9
		Vinegar	

V.

V Aginal coat of the womb	348
Valerian	675
Valves	890. 891
Varix	235
Varnish	902
Vault of the brain	402

Vine-

I N D E X.

Vinégar mixt with water	633	Urinall	532
Viol	50	Urinary passage	923 924
Violet	908	— membrane	37
Viper-grafs	778	Urine	327. 925
Vipers-buglofs	338	— pipe	924
Virginity	459	— with ahick sediment	
Vilage	382	like to meal	281
— of Hippocrates	383	— bladder	905
Vitriol	248. 915	Utmost bones of the finger	570
Vitrous humour	454		
Vomit medicine	350	W.	
Vomiting	922		
— drinke	922	W Agging of the teeth	423
U.		Waggoner	121
U Lcer of the eyes	69	Wake-robbin	101
— hollow	76	Waking coma	254
— difficult to cure	217	Wallbuglofs	533
Ulceration of the lightes	675	Walpepper	473
Under muscle of the chan- nel bone	831	Wal-nut tree	491
— chin	152	Wandering gout	99
— part of the belly	463	Want of milk	22
— standing	483	Ware house	615
— swathe	463	Wart	903
Unequal pulse	160	Washing	2. 250. 528
Unfruit-fulnesse	24	— of the head	174
Unicorn	920	Watching	26. 254. 907
Universal palsey	644	Water	85. 534
Unleavened	124	— fern	629
Unquietness	482	— fitch	508
Unsatiable hunger	155	— germander	777
Unseasonableses	484	— grafs	697
Untemperantnes	484	— hemlock	670
Untymely birth	3	— in the pericardium	86
Uplifting muscle	511	— in the secundine	453
Upper-part of the belly	361	— kanker	215
— of the gullet	669	— lentils	508
Uracus	923	— lilly	606
Ureter	924	— parsley	458
		— pepper	457
		Watery bladders	455
		— bloud	469. 847
		B b b b	W a

E N G L I S H

Watery house leek	573	White thistel	511
— humour	453	— thorn	633. 635
— — of the eye	455	— tutty	693
— — of the head	456	Whiting	304
— rupture	456	Witlow	646
— — of the navel	457	— graff	646
— varice	458	Wild ash	627
Wax	205	— and broad garlick	907
— ointment	208	— basil	239
Weakness	304. 474. 522	— carrot	304
Weaning	2	— chervil	650
Weakening	356	— dill	572
Weariness	265. 306. 504	— fig-tree	175
Wedge like bone	293	— fire	515. 673
— in the feet	293	— flax	519
Wertgraff	436	— navew	592. 707
Wertwort	436	— olive tree	276
Whay	790	— rose	300
Wheale in the skin	340. 716	— rue	432
Wheat	877	— saffron	443
Whelkes	642	— sage	688
Whey	790	— tansy	66
Whiskers on the upper-lipp	591	— thyme	788
White coat of the eye	29	Wildow-wail	572
— dittany	403	Willow	759
— of the eye	29	Wind-flower	59
— fluxe	396	— farnace	59
— lead	210	— pipe	149. 150. 503
— laprie	512	Winding gut	473
— leprofie	512. 912	— up	385
— line	519	Window	388
— scar in the horny tu- nicle of the eye	513	Windy rupture	687
— mechoacan	555	— in the navle	687
— stonemarle	496	Wine	912
— spots in the eyes	29	— of Hippocrates	908
— starch	51	— tree	912
		— where of the third part is foddan away	306
		Wing ear	28
		— hairs	448
		— of the nose	28
		Wing	

I N D E X.

Wing of wedge bone	28	Worm-wood	4. 764
—— privie parts of wo-		—— eating of bones	854
man	28	Worm-like the feed of a	
Winter cheney	36	gourd	292
—— green	718	—— muscles	529
Withy	759	—— appendage	84
Woad	488	—— feed	438
Wod-four	634	—— proceses	902
Wolf-bane	12. 533. 592	Wound	927
—— claw	533	—— plaister	682
Wolfe	531. 603. 667	—— remedy	872
Wolfsbain	533	Wreathad-vessels	175
—— fart	623	Wrist	185. 569
Wolwort	673	—— plaister	359
Woman in child bed	712	Writing pen	162
Womans evacuation in the			
child bed	526		
—— course	192. 565	Y.	
Womb fury	408	Y Ard of a woman	239.
—— kake	683		271
—— liver	683	Yarrow	9. 574
—— medicines	466	Yawning	629
Wombe	926	Ydlenes	678
Wonder-fulnets	734	Yellow okar	609
—— tree	744	—— rattle	33
Wood of aloës	22	Yerva	262
—— bind	176. 518	Yexing	797
—— night. shade	335	Yoke bone	933
—— of the clove tree	189	Young	398
—— forrel	8. 37. 529. 634	—— budd	415
—— four	634	Youth-wort	748
Wolle	500	Yoye	414
Word binde	518	Z.	
Workhouse	615	Z Edoary	931
Workinge	619	Zone	933
Wormes	529		

I N D E X

GRÆCORUM NOMINUM,

Quæ ad artem Medicam spectant, & in
hoc Lexico præcipuè exhibentur.

A.			
		αἷμα	268. 761
		— δρακόντιον	286. 763
A γάλλορον	22	αἷον	4
αἰγαρέον	22	αἰπαιρίνη	76
αἰθέριον	892	αἰσθητήριον πρῶτον	558. 786
— κυητήριον	926	αἰσθησις	789
αἰθήρ	892	αἰσθηλόφη	925
αἰγυλάψ	57	αἰσθητή λαδύκη	813
αἰγύλωψ	389	αἰσθηθ	6
αἰγκισρον	432	αἰκμή	11. 486
αἰγκτήρ, αγκτήρες	2. 390	αἰκμή	116
αἰγκών	289	αἰκράσις	116
αἰγκύλη	262	αἰκρηβυσία	799
αἰγλίδιον	37	αἰκροχειρ	13
αἰγν	23. 911	αἰκροχορδῶνες	902
αἰθρίον	25. 675	αἰκρώμιον	13
αἰθρυπνον κῶμα	254	αἰκροφυξίαι	919
αἰθρασις	425	αἰκτῆ	14. 760
αἰγρήνη	843	αἰκτῆς	14. 760
αἰδάμας	15	αἰλαεσείτης	28
αἰδύ	419	αἰλημα	328
αἰδιψοί	17	αἰλιμα	919
αἰείζων	127. 785	αἰλιφαρ	919
αἰετομέλι	546	αἰλεκτωρόλοφ	32. 283. 395.
αἰθέρα	94		651
αἰθερίνη	94	αἰλέξιον	556
αἰθέριξ	94	αἰλῦρον	385
αἰθλιπτ	213	αἰλη	31
αἰθροισμα	113	αἰλικιδιαδίου	339
αἰγίς	29	αἰλόη	38
αἰγώκερ	398	αἰλς	758
αἰδοῖον	888	αἰλιπιδίον	34
αἰδώς	654	αἰλιφίτον	40. 385
αἰγύλωψ	18. 19. 57	αἰλφ	40. 912
			ἄλλοι

I N D E X.

αἰλων	310	ἄουσι	4
αἰλωνπικία	91	ἀπερίστωτα ἔλκη	76
αἰμόρρακη	538	ἀπόδησμημον	527
αἰμβλωμα	2. 45	ἀπιένδιον	3
αἰμολωτρίδιον	2	ἄπι	719
αἰμβλωσις	2. 45	ἀπήχημα	76
αἰμβλωσμησις	2	ἀποβρέγμα	480
αἰμβρωσία	146	ἀπογαλακτισμησις	2
αἰμο	91. 753	ἀπόδύσις	823
αἰμόρη	50	ἀποκηπή	381
αἰμυχία	48	ἀποκρηστική	732
αἰμυλ	912	ἀποιδύρωσις	853
———— λουκή	150	ἀποπέτημα	823
———— μέλαινα	913	ἀπόπληκτι	115
———— οἰνόφορ	912	ἀποπλευρόντι	5
αἰμοφίδαιον	50	ἀπόρητι μυχῆς	294
αἰνάβασις	II. 117	ἀποσηψίς	772
αἰναγκάου	654	ἀποσασμάσιον	83
αἰνάδεμα	385	ἀποσύρματα	3
αἰνάδισις	327	ἀποφθορῶ	2
αἰναθυμίαπις	378	ἀποχασμησις	772
αἰναχέρδιον	52	ἀρθιαπικία	728
αἰναλιωπή	458	ἀρχη	919
αἰνάμνησις	731	ἀρχημα	92
αἰνατολή	919	ἀρχιλ	92
αἰνατρέφισ	404	ἀρχη	92
αἰνδράχη	697	ἀρρωσις	100
αἰνδράου	655	ἀρρειον	502. 663
αἰνήσις	731	ἀρκαυτός	89. 492
αἰνήλιος	437	ἀρκαυτός	89. 492
αἰθήραξ	750	ἀρμύρι	94
αἰθρωπή	295	ἀρογλώσον	683
αἰθρωπόρροφ	74. 543	ἀροσμελί	546
αἰνήαδες	70. 746	ἀροπής	877
αἰνηβαλλόμενον	722	ἀροταμοειδία	503
αἰνπλόβιον	71	ἀρχή	II. 647
αἰνπυρεπικόν	385	ἀρχύς	527
αἰνπλητήμον	297	ἀρωμα	618
αἰνώδμον	65	ἀρρώστια τῶν ζωνημενῶν	308
αἰνω κηλία	900	ἀσβασ	47
αἰνωχός	568	ἀσθενεία	304. 308
αἰσ	123	ἀσθενήσις	62

I N D E X.

ἀσκημο	378	βλαΐξ	142. 143
ἀσκησις	378	βλέμμα	584
ἀσπαραγός	106	βλέφαρος	636
ἀστικός	244	βλέφαρον	142
ἀσχη	100	βλεφαρείς	229
ἀσράγαλ	818	βλήχον	294
ἀσφαλις	107	βλήχων	712
ἀσφάραγ	669	βλίτον	143
ἀταμία	308	βόθεια	581
ἀτραφαξίς	115	βολβοί	153
αὐλός	631	βοτάνη	146. 442. 586
αὐξήσις	116. 117. 123	βύβρασις	154
αὐσηρός	122	βυβών	480
αὐχή	450	βυβώνιον	151
αὐχλή	209	βύκι	398
ἀφίψημος	84	βυλιμία	154
ἀφοδύμα	823	βύλιμ	154
ἀφοδύσις	623	βυτιάς	146
ἀφώδιον γαστρὸς	823	βυτιόν	155
ἀχη ὄφουίς	185	βυπτήσις	155
ἀχυρον	15	βύτυρον	156
ἀχύνεις	10	βύγγ	728

B.

Β άλαν	126. 654	βραχίς	753
βάλαμ	128	βραχίον	146
βαρυθρον	753	βραχίονες	146
βάτ	750	βραχυπίται	147
βάπιον	131	βραχύπινο	147
βατεράχον	726	βρέγμα	148. 796
βδεμα	449	βεί	198
βξ	132. 883	βρόγγ	149. 502. 669
βήρυλλ	135	βρυγμός	150
βηρκα	650	βρύον	150. 531. 586
βηριον	385	βρώμ	117. 149
βελίαν θήκη	139	βυσός	294
βικία	907	βωλίται	143
βικίον	907	βώλ	144
βιολύχνιον	140. 395		
βί	911		
βλαυσία	141		

Γ.

Γάλα	495
γαλακτοπητικα	400
γαμφίλη	542
γαβ	

I N D E X.

ζάριζα	232	δάφνη		506
ζασάβ	43.413.900	— άγρία		865
ζασροκνημίας	839	— αλεξάνδρεια		506
ζελαΐνοι	311.700	— ιδαία		506
ζένει	542	δεικπύς		478
ζένειον	542.567	δίλπει		294
ζένεις	294	δέλφύς		926
ζένυς	542	δέμας		654
ζέραν	417	δενδρολίβαν		861
ζέρρον	294	δένδρον		88
ζής έμφαλ	7.277	δένδρ	88.	310
— τέφρα	434	δεξαμύη		896
ζλήρη	499	δεξίς έρ		295
ζλήρη	715	διεμα		295
ζλήρων	712	δισμίδιον		712
ζλατοί	423.594	— κελωπληγής		545
ζλατον	277	δισμός	299.	391
ζλυκυσίδη	688	διαίρεσις		316
ζλαώσα	521	διεκλυσιμα		413
ζλατοκομείον	294	διενακυσίδιον		52
ζλαώτια	521	διεπασμα		317
ζνάθ	152.542	διερόσιον εις ε' αυ		314
ζηζώνη	424	διεσπε		184
ζηζύλ	424	διεσφάξ		294
ζήμφια	311.577	διεσχευ		558
ζήνη	783.926	διεφραγμα		490
ζήνια	919	διεχωρήμα	378.	823
ζήνυ	417	διεχωρήσις	327.	378
ζησιππον	424	διεσφίρις	311.	700
ζεαμμά	839	διδυμοι	624.	855
ζεαμμά τεύα	401	διέν		778
ζεμνάσιον	378	διός βίλαν	191.	491
ζεκακεία	429.565	διπλωμα		324
ζεκακεία	888	διψ		800
		δαός		390
Δ.		δάλιχ		670
		δάσξ		162
Δάκρυ	302	δαρε		295
δακρυώδες έλκ	302	δαριπ		294
δακτυλ	478.527.877	δαρεαδία		586
δακτυλ	303.322.478	δαροσποη		845
δαροσποη	486	δαροσμίλη		394
		δαροσμίλη		394
		δαροσμίλη		394

Bbbb 4

I N D E X.

δρόσ	783	ἐλάτη	808
δρῦς	330. 722	ἐλατηριον	197
δωάμις	383	ἐλειόχρυσον	344
ζαλακτωποιητικὴ	409	ἐλεισφακον	766
δύσδρομος	336	ἑλιξ	433. 437
δύσδρομος	336	ἐλίχρυσον	344
δῶρον	920	ἑλκ	915

E.

E ^{αρ}	761	ἑλκπικα	116
ἔγκαια	350. 909	ἑλκυσήρ	920
ἔγκαισις	381	ἑλκωμας	381
ἔγκέφαλον	207. 644	ἑλκωσις	381
ἔγκήρωσις	476	ἑλξίνη	645
ἔγκοιλια	909	ἑλυμος	639
ἔγκοπη	315	ἑμβολον	654
ἔγκοριον	207. 644	ἑμβρόντητος	115
ἔγκορξίς	772	ἑμβρυοθλάσης	920
ἔκρη	315	ἑμβρυοληξίς	920
ἑιοβολή	647	ἑμπεκον	921
ἑισπνιχὴ	482	ἑμετ	912
ἑκβολον	2	ἑμμοτιν	882
ἑκζέματι	446. 456	ἑμμινα	565
ἑκκοπραπικα	43	ἑμμιλωια	429
ἑκλεικτὸν	339	ἑμπασιμας	350
ἑκλέπις	313	ἑμπυδύματις	351. 480. 482
ἑκλυσις	308	ἑμπυδύματις	184
ἑκμωνήνια	308	ἑμφορακτικα	352
ἑκπληξίς	829	ἑμφύσημας	480
ἑκσηνια	308	ἑνδειξίς	479
ἑκτομή	381	ἑνδινα	357
ἑκτσίμας	486	ἑνέργεια	619
ἑκτρώμας	2	ἑνκατα	357
ἑκτρώσις	2	ἑνησίλια	357
ἑκτρώσις	2	ἑνυλον	418
ἑκχύλωμας	381	ἑνύπνιον	803
ἑκχύλωσις	381	ἑξάμβλωμας	2. 377
ἑκφύσησις	342	ἑξάμβλωσις	377
ἑλαία	615	ἑξασημαίω	891
ἑλαίαγ	342	ἑξίπωτικα	116
ἑλαιον	612. 615	ἑξίχιοι	379
		ἑπαιτισμός	898
		ἑπασιμοσία	647
		ἑπιγλωττις	503

ἑπρ-

I N D E X.

ἐπιθρονατῖς	577	ἐρυγμῶς	751
ἐπιθερῖς	605	ἐρυθρήματα	747
ἐπιθερμικῶς	227	ἐρυθρόδανον	749
ἐπιθερμῖς	295	ἐρυθρόπελας	370
ἐπίθεσις	307	ἐρύσιμῶν	487
ἐπίθεζμῶς	385	ἐσία	396
ἐπίδοσις	117	ἐσχάρα	371
ἐπικρανῖς	207. 644	ἐσχίου κοχώνω	278
ἐπιλησμοσυνή	607	ἐσκόλα	338
ἐπιμηλῖς	918	ἐσξία	158
ἐπιμυλῖς	577	ἐσζομῶν	369
ἐπιπλόσιον	617	ἐσθμεία	292
ἐπίσειον	294	ἐσκρατ	373
ἐπίσειⓄ ἐγκίφαλαⓄ	207	ἐσρυσμῶς	323
ἐπισκώσιον	837	ἐσσαρκ	376
ἐπισπαστική	116. 905	ἐσφροσυνή	375. 414
ἐπιστόμια	730	ἐφήμηρον	248
ἐπίθριον	1	ἐφιάλτης	477
ἐπίθρασις	117		
ἐπιχοργῖς	568	Z.	
ἐπιχορδῖς	568		
ἐπιφυλλόηραπτι	506	Z έα	809. 930
ἐπονώσιον	449	ζεία	930
ἐπυφύλλον	868	ζενικόν	931
ἐπυμῖς	209	ζείδωρον ἄρμερον	930
ἐργαζία	619	ζιζάνιον	932
ἐργαστήριον	615	ζυθόγαλα	933
ἐρέβινθⓄ	228. 654	ζωή	911
ἐρύγι	751	ζωστήρ	444
ἐρύγμῶς	751		
ἐρικῖς	440	H.	
ἐρίκηρον	367		
ἐρινός	175	H ῥμῶς	280
ἐρινός	175	ἠλικία	20
ἐρισίβη	750	ἠλιτόμυρον	2
ἐριμῆς	567	ἠλ	438
ἐρμῆ βοτάνιον	567	ἠλυόχρυτον	344
ἐρπηδών	444	ἠμικέρασι	439
ἐρπητῖς	444	ἠνυττον	2
— ἐλιτόμυρονⓄ	444	ἠείρσιον	369
ἐρπιλλον	788	ἠευγσιον	369
ἐρπυστην ἔλα	444	ἠττον	1
		Bbbb §	Ⓞ

I N D E X.

<p>Θ αωμροσός θεῖον θέναρ θέρμα (ρωα) θέρμο θηλή θήλυς θηροπεία θλάσις θλάσμα θλασιδίον θορή θορός θρέψις θριδακίαια θριξ θρυαλλίς θυμβρον θυελάμα θυελάσις θυεῖς θυροειδής θύραξ</p>	<p>487 836 920 398 531 641 658 294 262 262 860 783 783 36 544 874 861 768 835 835 388 503 650</p>	<p>ἵκτωρ ἱκτιν ἱλιχξ ἱμάθ ἱν ἱνίου ἱνός ἱνωξ ἱξία ἱξύς ἱός (αλκῆς) ἵππος ἵππουρα ἱσάπις ἱσμίον ἱσμός ἱσός ἱχας ἱχίον ἱπία ἱτερα ἱυγξ ἱχυρή ἱχθύς ἱχθυόθηρον ἱχῆρ</p>	<p>294 778 778 226 390 608 390 671 235.910 529.910 19 448 367 419 490 613.646 449 489 278 759 440 671 809 920 297 286</p>
---	---	---	--

I.

<p>I αμα ἱατρία ἱγνύα ἱγνύς ἱδαία ἱδρωα ἱδρῶς ἱδρωσις ἱερά βοπίνα ἱεράξι ἱερά σὺεινξ ἱδεις ἱερά ἱερά ἱατις</p>	<p>556 557 694 694 506 834 835 835 661 447 394 487 756 557</p>
---	---

K.

<p>K άγκωμον κριδμεία κρηθίσεις ἑμμεμα κθλαρις κθαρτίειον κθαρτικῶ κθαρτικὸν φάρμακον κκοπραγία κκτός κλάμ κμάρα κμάριον (αλλοδαπὸν) κμμεμα</p>	<p>496 884 565 297 297 716 297 159 160 162 165.166 402 504</p>
---	--

καμῆ

Unable to display this page

I N D E X.

κρηφάλιον	423	κρήνιον	165
κρηκός	240	κρήνιον	165. 279
κρήμη	287. 863	κρηντήρας	311
κρησμός	741	κρέας	183
κρησμός	707	κρημνοί	28. 605
κρόγχι	244. 577	κροίθη	284. 451. 655
κρόγχι	165. 577	κροικειδέα	503
κροιλία	43. 252	κρόνον	282. 283. 517
—— άνα	900	κροξός	234
κροϊλον φροδός	920	κρόκη	285
—— χερός	920	κρόκισ	285
κρονοκοράμωδη	170	κροκυφάντοσ	602
κρόκχι	124	κρόμμυον	161
κρόκκυξ	242	κροπιφίτης	852
κρόλλα	249. 422	κρόπιφχι	286. 852
κρολοκωπίς	251. 291	κρόπτον	744
κρόλπι	797	κρόπτε	919
—— γυναικεί	888	κρείς	185
κρόμαρ	89	κρένες	311. 700
κρόνδυλοι	868	κρύατος	296
κρόνδυλώδης	868	κρύαμ	382
κρόπι	504	κρύβιτον	289
κρόπτι	823	κρύβοι	818
κροράλιον	267	κρύβαλον	289
κρόραμω	403	κρύμω	398. 648
κρόρη	279. 715	—— άνεμιαίον	2
κρορίανη	268	κρυλισκός	877
κρορειον	268	κρύκλον	415
κρορέτης	655	κρύκχι	244. 297
κρόριμ	199	κρυκλώπιον	29
κρόρη	152	κρυκλωπι	244
κρόρυξ	584	κρυκλωπιμίς	277
κρορυφή	903. 919	κρυία	299
κρωάνη	270. 916	κρωοβοτανή	277
κρωαίνο	280	κρωοδί(μω)	402
κρωπίλη	277. 439. 920	κρωοδύπτις	311
κρωτυλοδύ	7	κρωπτι	300
κρωχλία	437	κρωπτις	301
κρωχίμη	4. 655	κρωπτις	301
κρωχωνος	278	κρωπι	846
κρωχμω	147	κρωπι	301
—— δαλασσία	202	κρωπτις	903

I N D E X

κύνες χορηδύχ [⊙]	398	λίχαιδες ἄρα [⊙]	398
κῦτ [⊙]	165	λήθη	607
κύτταρ [⊙]	126	λίωτος	218
κυψελίς	209. 549	λήρ [⊙]	308
κυψελόευστο	549	ληροσση	308
κώδεια	146	λήψις	647
κώδια	146	λίβαν [⊙]	861
κώδη	146	λίβανωπίς	747
κωλή	654	λίβανωπὶν	861
κῶλον	252. 565	λίβανώτε καρπός	861
κῶνισος	229	λίβωσιχόν	513
κῶπιος	275	λιγυσιχόν	513
		λιμός	384
		λίθ [⊙] ἑρμάκλι [⊙]	538
		— μαγνηπίς	538
Λ αβίς	494	λίμνη	202
λαζών	472	λιόζωσις	299. 567
λαζώνες	360	λίον	521
λαιμός	613	λοβός	526
λαμπιδόν	385	λοζός	29
λαπίρα	472	λοιμός	71. 527. 665
λάρυγξ	502	λοπιμόν	191
λέγνα	50	λύγξ	797
λειποθυμία	521	λύγμ [⊙]	797
λειποψυχία	521	λυκίγχι	298
λείριον	282. 517	λύκωψις	533
λειθανός	478	λυσίπονον	65
λειχλὺ	566	λύσηκη	544
λέκιθος	682	λυτήριον	556
λέκθος	682	λύχν [⊙]	140
λεπίδιοι	680		
λεπιδειδής	565	M.	
λεπιδιοειδὸν ὠροσιόλημη [⊙]	565	Μ αγδάλια	298
λέπισμα	273	μαγδάρις	503
λεπίωσις	380	μαδιάρωσις	165
λεπτοχάρις	117. 274	μαγισήριον	921
λεπτωπικῶ	115	μάζ [⊙]	542
λεπτωμός	380	μαλακτικῶ	350
λύκη	512. 912	μαλαχί	541
λύκος μύελ [⊙]	207	μάλη	28. 121
λύκωμα	29	μαλακικὴ πλοῦρη	275
λέχ [⊙]	390		μάλη

I N D E X.

μέλι	541	μέτωπον	404
μέλικη	662	μηδαια	624
μανήνας	308	μήκων	555. 641
μανίη	308. 544	μηλα	70. 646
μανική έκστασις	544	μήλη	559. 809
μάραθρον	397	— τραυματική	809
μαρμαρμός	546	μήλον	415. 542. 563. 693
μαρμαρείτης	548	μηλωτίς	564
μαρμαρ	548	μηλωτείς	564
μάσπετον	503	μήνεις	565
μάσος	542	μήσος	572
μασχαλία	28. 121	μησός	387
μάταιρα κρείκη	604	μήτρα	926
μαζαιείς	604. 771	μηχανή	535
— οξύβολής	771	μηχανήμα	535
— Στηθοειδής	771	μικρον μέτρον	297
μέζια	624. 855	μικροτεχνη	557
μέϊον	572	μίλαξ	800
μέλα	50. 912	μίνθη	566
μελαγχολία	308	— ιδύοσμο	566
μέλαθρον	294	μνιον	586
μέλι	559	μυγάλα	57
μέλιοςαι	562	μύδι	576
μέλιπται	562	μύρα	647
μέλι	565	μυνοκερίς	920
μέρι	647	μυνοφύλλον	440
μέστρεχον	568	μυρέα	581
μυσόκαλον	568	μύρον	581
μυσσομφάλιον	13	μυρφή	40
μυσσομφαλον	13	μυρτός	882
μυσσωπιδύρα	275	μύσπελον	569
μυσπίλη	569	μυχλί	576
μύσπιλον	569	μύχλ	576
μύσπαριον	568	μυακάνθα	752
μύσπαριον	569	μυελός	558
μύσπιλον	370	— ραχίτης	558
μυταλεργική	216	μυξίσις	834
μυταπέδιον	570	μυίτις	198
μυταφρενον	570	μύκεπτις	583. 587
μύτωελαμός	377	μύκης	587. 654
μύτι	566	μυκτῆρες	593
— ὑγρή	297	μυλακράς	577
		μύλοι	

I N D E X.

μουλος	311. 577	νοσηματικός	896
μούξα	584	νόσος	579
μούος ἄπε	120	νοσώδες	890
μυρίοφυλλον	573	νῆς	483
μυρμηκία	401	νυκτιβάτης	602
μυρίνη	591	νύμφη	605
μυρσίνη	591	νωπαιῶς	558
μύρτον	294. 605	νώτον	329
μυρτόχειλος	28. 605		
μῦς	586		
μῶλυ	577		
μῶλων	577		
μωμίσκος	565		
μωρίον	544		

N.

N άπυ	796	Ἰάνθιοι	589
νάρεθ	593	Ἰήλαια	317
νάγεια	889	Ἰίφιον	419
νάρεδωσάχυς	593	Ἰιφοειδής	356
νάρετης	389	Ἰυλοαλοή	22
νάρεκη	592. 593	Ἰύλον	424
νάρεκημος	593	Ἰυρῖν	808
νάρεκσις	593	Ἰύρον	604
ναυτία	595	Ἰύρος	604
ναίρη	179	Ἰυσμος	185
νέμ	293	Ἰυσμός	707. 770
νεπεινθίω	596	Ἰυστέρα	728
νεῦρον	599. 655	Ἰυσχη	604
νεφέλη	597	Ἰυσός μητις	185
νεφέλαια	919	Ἰύσρα	728
νεφέλιον	604		
νέφος	597		
νεφροί	731		
νεφρός	597		
νηδύς	926		
νηπεινθής	596		
νήσις	471		
νικετοξινόν	908		
νόθοι πωλύρα	275		
νόσημα	579		

α,

ο.

O βελιαία	757
ὀβελός	607
ὀγκία	918
ὀγκος	881
ὀδαξισμός	312
ὀδοντωγῶν	401
ὀδόντις	311
ὀδοντίασις	312
ὀδοντότριμμα	312
ὀδοτοφυία	312
ὀδωή	328
ὀπη	805
ὀργάνιον	385

ὀδωή =

I N D E X.

είδημα	881	ὄσος	504
ἔισυπ	615	ὄσος	789
ἔισυπη	615	ὄσος	780
ἔκιμον	609	ὄσος	50
ἔκν	678	ὄσος	519
ἔλκη	449	ὄσος	611
ἔλκος	624	ὄσος	611
ἔλκος	37	ὄσος	489. 529
ἔλμίσκ	581	ἔα	805
ἔλμωτος	426	ἔγγιον β'	297
ἔλυρα	794	ἔλη	227
ἔμφάκιον	617	ἔλον	418
ἔμφακλεσηρ	771	ἔλων ὀδοντοσμός	312
ἔμφαλόκαρπος	76	ἔον	805
ἔμφακ	918	ἔρα	654
ἔνυξ	919. 920	ἔρανια	160. 487
ἔξαλις	8	ἔρασις	635
ἔξ	9	ἔρατος	635
ἔξρῦα	384	ἔρατος	924. 923
ἔξρῦα	384	ἔρηθρα	924
ἔξρῦη	384	ἔρημα	925
ἔξρῦγαιον	123	ἔροδοχ	903
ἔξυλάπατον	8	ἔρον	925
ἔξυμυρσηνη	752	ἔς	121
ἔξυ νόσημα	15	ἔφιασις	39. 91
— πάθος	15	ἔφίτις	620
— φοίνιξ	848	ἔφρῦς	229. 837
ἔον	805	ἔχμα τ' ἡροφής	608. 790
ἔπίδι	644	ἔψασις	311
ἔπος	381. 503. 621	ἔψις	910
— κυρηταικός	103		
— μηδικός	103		
— συριακός	103		
ἔπειον	507		
ἔπώρα	450. 793		
ἔρταγέρας	294		
ἔρίγερρον	714		
ἔρρηκτύριον	242		
ἔρρης	789		
ἔρχιδια ἔλκος	624. 855		
ἔρχις	624. 855		
ἔσιον	628		

Π.

Πάγκρεας		338
πάθημα		649
παθήματα τ' ψυχῆς		649
πάθ		649
παιδοπόρ		294
παιδοτόκ		712
παιονία		688
παπύρι		642
παρσίρημα		385

ἔσπεκ

I N D E X.

ἄσθμα	11. 85	πιπιλίον	822
ἄσθμα κρεῖσσι	308	πιτυρίασις	407
ἄσθμα κούψαι	308	πίτυρον	682
ἄσθμα ληρείσσι	308	πλατύη	440
παράληξι	308	πλατή	275
παράρρημα	348	πλατύ	756
ἄσθμα πᾶσαι	308	πλατυσμα	682
ἄσθμα πήξιον	723	πλεκτίνα κρεῖσσι	278
ἄσθμα φροσά	308	πλάσμα	713
ἄσθμα φροσά	308. 452	πλάσμα	275
ἄσθμα φρούδα	17	πλάσμα νόσος	275
παρεγκεφαλίς	207. 644	πνεῦμα	815
παρέμωσις	147	πνύματις ἀσθματικῶ	62
παρηγήσιον	65	πνύμων	687. 713
παρθένιον	553	πόα	425. 442
παράδομια	70	ποιρῖν	780
παρὰξυμῶς	647	πολῖος	689
παρωπία	448	πόλῶ	165
πάτῶ	823	πολύρροφον	290. 293
πυλσίπνον	65	πολύγαλα	809
πίζα	541	πομφόλυξ	693
πένη	384	πόσι	328
πίτῶ	654	πόνος πωσθήσει	65
πίπασσις	553	πόροι	168
πίπασμῶς	245	πόσι	523
πίπων	656	—— ἐρηπικῶς	924
περδικιον	645	ποσῆ	655. 699
περδικιασις	46	ποσῆ	451
περδικια	661	πῶς	664
περδικιασμῶς	378	—— πῶς	198
περόνη	391	—— γαλλινάκι	198
πέσκη	679	πρᾶσιν	696
πηγά	172. 448. 739	πρᾶσι	699
πήξανον	753	πρᾶσι	65
πηγίασις	395	πρᾶσι	472
πήνισα	780	πρᾶσι	788
πήξις	395	πρᾶσι	405
πηχῶς	916	πρᾶσι	916
πίπρον	920	πρᾶσι	702
πίπρον	682	πρᾶσι	702
πίπρον	682	πρᾶσι	565
πίπρον	682	πρᾶσι	851
		Cccc	

I N D E X.

<p>σελιχον 199 σελεχ[⊙] 199 σεναγμῶς 839 σεναχη 839 σερφ[⊙] 295 σεσελις 198 σεφανίτης 270 σεφαναϊκ 270 σεφ[⊙] 204 σηθ[⊙] 650. 851 σημα 654 σηελγη 723 σιβι 72 σιμμι 72. 825 σιρχιόν 344 σύμα 152. 618 — κηλίας 900 σίμαχ[⊙] 613 σερπτός μετός 185 εροχύλ[⊙] 424 ερεθίον 765 εροφῆς 818 ερύχ[⊙] 801. 828 ϕλις 490 ευπηρία 42 ευπηχ[⊙] 111 εύραξ 830 ευκαμινία 581 ευκή 841 εύκη 841 εϋκη 392. 841 εϋκην 392 εύκωρις 841 συμδολαί 839 σύμφυτον 802 συλόγαλα 697 συνάγκη 298 συνδρομή 843 σύνεσις 483 συνδύριμ[⊙] 515 σωτηρητική 458 συνειγῆ 394. 463</p>	<p>σεραπός 846 σύφαρ 831 σφαγίτες 184 σφαγνός 586 σφακελός 811 σφελισμός 811 (φένδαμι[⊙]) 7 (φενδύνη 29 σφυρα 540 σφυρόν 540 χῆν[⊙] 509 χισή 42 χῶιν[⊙] 774 χοινοσρόφοι 171 σῶκον 841 σωφροσιγῆρες 311</p> <p style="text-align: center;">T.</p> <p>Tάξις 424 — παραχη 482 τήροσι 229 ταῦρ[⊙] 654. 780 τεινισμός 853 πελαμών 385. 429 — σινδονίτης 385 τελεία νέκρωσις 811 τένων 853 τέξις 648 τέρας 578 περέβινθ[⊙] 854 πέρμινθ[⊙] 854 πταρταί[⊙] 721 πυτλον 135. 856 τηκεδών πύη 115. 675 τήλις 398 τλωε(μῶς 853 πύλμα 184 πύλτ[⊙] μετός 184 πυθιον 542 πυθός 542 τμηπηχ[⊙] 115</p>
--	--

I N D E X.

<p> Φάτνια 699 Φειδός 597 Φηρός 383. 384 Φητιάς νόσος 115. 675 Φητιάδης 710 Φησις 115. 675 Φση 115. 675 Φιλάνθρωπος 76 Φίλτρον 498. 671 Φλεβοτόμος 771 Φλεγμοσία 672 Φλεγμονή 672 Φλέψ 896. 654 — ρυμίμη 654 Φλοιός 273 Φλόξ 170 Φλυζάκιον 673 Φλυζάκιον 673 Φλυζίς 673 Φλυκταίαι 673 Φλυκτίδες 673 Φλυκπς 673 Φλαξ 17 Φς 889 Φωρίζοντα 749 Φωνίξ 303. 636 Φορμίσιον 294 Φρίνες 318. 698 Φρενίτης 308 Φρενίτης 308 Φρίκη 451 Φρίκιον 451 Φρίξ 506 Φίξος 405 — γαλάσιος 34 Φύμα 676 Φυσάλις 676 Φύσις 294. 595 Φύτον 676 </p>	<p style="text-align: right;">X.</p> <p> Xαμμαβάλας 79 χαλαζώσις 211 χαλασμός 731 χαλινός 156 χαλκάνθη 915 χαμψιάκτη 338 χαμψισύκη 214 χαμψία 226 χάσος 214. 296 χασμή 414 χασμής 629 χασμής 629 χασμής 731 χασμής 507 χελών 494 χειμετλιαία 215 χείρ 546 χείλων 494 χείρ 397 χημία 226 χιμετλον 662 χρομή 480 χρομίσιον 577 χρομίσια 577 χρομίσια 779 χρομίσια 697 χρομίσια 294 χρομίσια γλυκύ 140 — ξάνθη 140 — κρομίσια 140 χρομίσια 34. 186. 362 χρομίσια 275 χρομίσια 357 χρομίσια 397 χρομίσια 225 χρομίσια 145 χρομίσια 115. 144 χρομίσια 225 χρομίσια 216 χρομίσια </p>
--	---

De Haen.

*Ratione majoris minorisque Numeri eorum qui
 eodem in loco ac tempore, febre laborant. Febres
 Febres, dividuntur in Epidemicas & Sporadicas,
 Endemicas jam & Stationarias ad priores jure
 referuntur.*

Febres a De Haem dividuntur,
a symptomat: in iisdem predominant: ordine
sequenti —

- I ἡπιάδος vide Epialis.
- II λειπυρίας πυρετός, extremis algentibus
dum interna uruntur —
- III ἀσώδης πυρετός, Febris vel Stomachi
foetido perpetuo nauseans vel perpetuis jacu-
-tationibus agros exagitans. ultimo sensu
ἀσση vel ἄση (ab ἄδω, satio) significat δυσφορίαν,
ἀδυσμόν, πίπτασμόν,
- IV τυφώδης πυρετός, stuporem quidem attonitum
significat, attamen magis proprie eam Febrem
in qua aestus ingens & a Bi le mota putredo the-
-morum & stupor adest. Van. Swiet. Com: §. 730.
a τύφος, stupor attonitus, fumus, a τύφω. fumum exco-
-uro
- V ἔκτικα, aut ulcere aut verruca, aut effuso in
cava corporis parte nata; tum necropto pure accensu,
hincque & solida & fluida, colligando, occidens.
ἔκτικος, in habitu positus ab ἔχομαι habeo, hinc ἔξις, habitus
- VI μαρασμώδης Febris humores consumendo, solida exsic-
-canda, letalis; vide Marasmus. a μαρῆναι, marcesco.
- VII κᾰύσος, si intolerabilis aestus sapiens το πῦρ,
Hippocrati dictus: est proprie Febris ardens. a καίω. urō.
- VIII ἐρημώδης, Febris, species ardentis, cum Grysipalata
Pulmonis — Vocatur etiam Leyonodes — Forst. Lib. a.
- IX ἐλῶδης, sive ἐλκῶδης Febris, ubi, ita attenuatis
putredine humoribus, ut diuturnis sudoribus homo periret
ab ulcerosus ab ἔλκος, ulcus —
- X ὑδροπυρετός, fere similis priori, sanguine in
aquam putrida leginosam fere verso ab ὑδρῶς, aqua —
- XI φρικώδης, Febris, ubi medio in aestu subitum frigus;
cum hoc nomine Hippocr. appellat Febrem semitertianam
ea φριξ horror & ἐσθός forma
- XII λυγγώδης πυρετός, vel λυγμώδης (a λυγμός
singultus a λύζω, singulto,) singultuosa Febris; acuta
aetate in qua a principio ad finem usque singultit aeger.
- XIII Febrem Oscitantem, in qua perpetua Oscitatio adest.
Bonet: Med. Sept. Tom. a. Lib. 5. pag. 194 —

[Faint, illegible handwriting throughout the page, likely bleed-through from the reverse side.]

Divisio II

Ratione temporis quo Febrii perdurat, con-
tinuat, remittit, intermittit -

continet 4 classes hae. Divisio, quarum I
Febres continuas non putridas habet; viz.
εφεμερη, εφεμερη, protracta, συνοχος
non putrida -

II. Febres putridas acutas, non remittentes, viz.
συνοχος putrida ομοτροπος, semper equaliter decurrens.
2... αναβατικη, seu ενακμασικη, semper ascendens.
3... παραμασικη, semper descendens -

III. ... Febres συνεχεις, continuas remittentes viz.
I κΑυσος, sive Febrii Ardens, quae intermititur
α 2. ημισπιταιος, sive semitertiana & 3. τριταί-
=οφους (quae priori similis, nisi quod paullo mitior)
suo intensiore aestu, omniumque intensitate symptomatum

IV. ... Intermittentes ... viz. Quotidiana -
2. Tertiana simplex ..... 3. duplicata, quae ab
hemittita distinguitur, quaedam passim a πυρεξια,
& semper quotidiano horore; Hemittita enim altero
modo die horores habet; a Quotidiana distinguitur,
quod, rigorem hororem, frigus intensiora habet, &
paradysones suos dissimiles.

4. Quartana simplex. 5 ..... duplicata. 6... triplicata,
quae a binis precedentibus intermititur, quod Parox-
=ysmus diei 1 sit ut diei 4, ut diei 7, ut 10; quod
Paroxysmus diei 2 sit ut diei 5, 8, 11; quod Paroxysmus
diei 3 sit, ut diei 6, 9, 12 & in acceptionis temporis,
durationis, vel alio atque alio symptomate.

7. Quintana. 8. Sextana. 9. Septana. 10. Octana. 11. Nonana.

12. Menstrua, compluribus diebus circa Catamenia;
Vix, ante Haemorrhoidas;

13. Trimestris, quod quovis 3to mense circa magnas anni
temporum mutationes sphaeram patitur. cum totius
corpore gravitate, summa inappetentia &

14. Annuas, quibusdam solentis -

Divisio III

Febres illas complectitur, quas Eruptio quaequam in
Cute comitatur; viz. Erysipelatosa, Scarlatina,
Petechialis, Miliaris, Veniolosa, Morbilli &c

Divisio IV

continet eas Febres, quae internarum partium aliquam
inflammatoriam comitem habent; viz Febrii Anginae,
Pneumonicae, Nephriticae &c

[The page contains approximately 20 lines of extremely faint, handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the paper. The text is illegible due to its low contrast and orientation.]

I N D E X

Quarundam Vocum

BARBARICARUM,

In priori opere contentarum.

A.			
A Belmosch	1	Amphion	550
Adirlapis	95	An	835
Affion	21. 621	Anacab	95
Agiar Aliheud	491	Anatron	601
Ahufal	836	Anderonæ Sal	601
Aitmad	72	Anerick	836
Akiboth	836	Anerit	836
Alacab	95	Anoxadie	95
Albotin	853	Anphion	550
Albusao	836	Antimad	72
Alchanach	470	Areca	196
Alcob	95	Arumphel	68
Alcola	78	Afab	145
Alfatide	95	Afabatus	145
Alfol	95	Afef	446. 456
Algali	601	Audix	95
Alhandal	34. 251	Azanec	95
Alhafef	446. 456	Azoth	123
Alinziadir	95	Azur	123
Aliocab	95		
Altith	503	B.	
Aliftiles	95	B Alador	52
Alnerick	836	Balaffan	128
Alocaph	95	Baurach	601
Altit	503	Bedegarim	813
Alumonodig	95	Bedeguar	813
Alzanaban	470	Behew	132
Alzanach	470	Bellegu	589
Ambegi	589	Belleregi	589
Amizadis	95	Bellilegi	589
		Belfamin	128
		Beu	

VOCUM BARBARICARUM.

Ben	126
Bethel	140
Betre	539
Biche	320
Bon	247
Bonti	217
Bothor	78
Bruscandula	531
Bunchum	247
Butrum	95
Bybo	52

C.

C Abalatar	601
Cadegi indi	539
Calgfur	68
Calambac	22
Calces	165
Cambici succus	428
Carabe	833
Carumfel	68
Ceirim	493
Celopa	468
Cerberus	601
Chandel	251
Chanque	68
Chelopa	468
Choava	247
Chop china	217
Chybut	836
Cibut	836
Coava	247
Copal cahuit	264
Cordameni	179
Crybtit	624
Curcun	294
Curimentos	741

D.

D Anich	530
Datel	304
Dativo	304
Delegi azfar	589
De seni	589
Diosomeli.	546

E.

E Mblegi	589
Empige	475

F.

F Acca de Melaqua	52
Faufel	196
Formica corrosiva	444

G.

G Annana peride	230
Gelapo	468
Gialappa	493
Gleffum	833
Gotne	424
— mſegiar	424
Gummi de gamandra	428
— de jemu	428
— peruvianum	428
Gutta	99
— gamandra	428
— gauma	428
— gemau	428
— gemu	428

H.

H Abel ban	126
— ben	126
Ha-	

I N D E X

<p>Hagar 94 Hager 94 —— alicudi 491 Handel 251 Handhal 251 Hebel-ben 126 Hermes 601 Hilla 471 Hin 103 Hisacium 95 Hispanach 813</p> <p style="text-align: center;">I.</p> <p>J Efemin 468 Imblegi 589</p> <p style="text-align: center;">K.</p> <p>K Ali 30 Kapriili 836 Keiri 493 Kibrith 836 Kinkinna 230 Kinnamon 231</p> <p style="text-align: center;">L.</p> <p>L Amare 836 Lampacos 217 Lampatan 217 Lazur 123 Lixandram 95 Lorchet 853 Lulu 548</p> <p style="text-align: center;">M.</p> <p>M Amolaria 549 Marmelos 548 Meceri 621</p>	<p>Melanzana 539 Men firacost 546 Mestudar 95 Misatis 95 Mfegiar 424 Mu 572</p> <p style="text-align: center;">N.</p> <p>N Ufiadal 95 Nysæ 95</p> <p style="text-align: center;">O.</p> <p>O Bac 95 Oocol 522 Ofatis 488</p> <p style="text-align: center;">P.</p> <p>P Ajon 136 Palo de calenturas 230 Pasèn 137 Pinang 196 Pouft 621 Pucho 853 Pynang 196</p> <p style="text-align: center;">Q.</p> <p>Q Uebolia 589 Quebuli 589</p> <p style="text-align: center;">R.</p> <p>R Aal 95 Rabric 836 Raved 737 Rocobole 777</p> <p style="text-align: center;">S.</p>
---	---

VOCUM BARBARICARUM.

S.			
S Acul	837	Tereniabin	546
Salanderonæ	601	Terniabin	546
———— infernalis	601	Thereniabin	546
Salmiæx	95	Tifasum	836
Sambach	468	Tin	836
Samin	468	Trungibin	546
Saphati	10	Turfies	95
Savac	760		
Scantamento	424	V.	
Sceb	42	V icuniras	138
Scedenigi	430	Undimia	612
Seb	42	Ufifur	836
Sinon	49	Usnea	586
Smalternium	833		
Souda	30	X.	
Sudur	754	X oloch copalli	264
Sutter	754		
Syaken	68	Z.	
		Z addah	72
T.		Zail	145
T Amalapatra	539	Zambach	468
Tanech	714	Zazar	754
Taraguas	138	Zeblicium	620
Tatel	304	Zerna	514
		Zerumbeth	132

F I N I S.

